

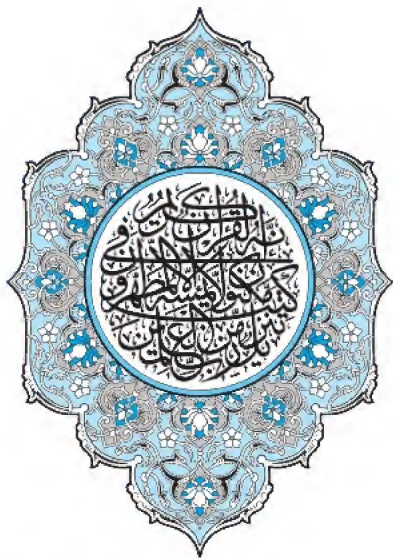
Toxunulmaz və şərəfli iki məscidin xadimi,
kral Abdullah ibn Əbdüləziz Əli Saud tərəfindən
Allah yolunda vəqf olaraq sədəqə edilir

satışı qadağandır
Pulsuz paylanır

Müqəddəs Quranı nəşr edən kral Fəhd adına kompleks

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدانا لهذا
والذي كنا له غير ناظرين

Qurani Karim və onun Azərbaycan dilində mənaca tərcüməsinin bu nüsxəsi, toxumulmaz
və şərəfli iki məscidin xadimi, Səudiyyə Ərəbistanı Kralı, Abdullah ibn Əbdüləziz Əli
Səudun təşəbbüsü ilə çap edilmişdir.

تَرْجُومَةُ الْقُرْآنِ كَرِيمِ إِلَى
لُغَةِ الْاَزْجَرِيَّةِ
مِنْ قِبَلِ
مَوْلَانَا
مَوْلَانَا
مَوْلَانَا

وَقَفَّ يَدَهُ تَعَالَى مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ
الْمَلِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ آلِ سُعُودٍ
وَلَا يَجُوزُ بَيْعُهُ
بِسُورَةِ مَجَانَّتٍ

مَجْمَعُ الْمَلِكِ فَيْلُ الْكَبِيرِ الْمَخْصُوفُ الشَّرِيفُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم:

﴿... قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل:
«خيركم من تعلم القرآن وعلمه».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود، -حفظه الله-، بالعتاية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله ﷺ: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الأذرية يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الأذرية التي قام بها الشيخ علي خان موسايف، وراجعها من قبل المجمع الشيخ واصف بالاشوف.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجه الكريم، وأن يتفجع به الناس.

إننا ندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم -مهما بلغت دقتها- ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كله من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطباعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللهم تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın Adı ilə!
Öləhəzrət şeyx Saleh ibn Əbdül-Əziz Əli Şeyxin

Ön sözü

Həmd olsun Allaha, aləmlərin Rəbbinə! O, Özünün Kəramətli Kitabında belə buyurmuşdur: "Allahdan sizə bir nur və açıq-aydın bir Kitab gəlmişdir."

Peyğəmbərlərin və elçilərin ən şərəflisinə – Peyğəmbərimiz Muhəmmədə Allahın salavatı və salamu olsun! O demişdir: "Sizin ən xeyirliniz Qurani öyrənənlər və onu başqalarına öyrədənənlərdir."

Toxunulmaz və şərəfli iki məscidin Xadimi, Kral Abdullah ibn Əbdül-Əziz Əli Saud (Allah onu qorusun) özünə şərəf saymışdır ki, Allahın Kitabına qayğı göstərüb onun Şərqdə və Qərbdə müsəlmanlar arasında yayılması işinə yardım etsin. Buna görə, o, Quranın şərhinin hazırlanmasına və onun ayələrinin mənalарının müxtəlif dünya dillərinə tərcümə edilməsinə sərəncam vermişdir.

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının İslam işləri, vəqfləri, təbliğati və təlimi nazirliyi də ərəb dilini bilməyən müsəlmanların Qurani oxuyub yaxşı başa düşə bilmələri üçün Qurani Kərimin dünyanın əsas dillərinə tərcümə edilməsinə böyük diqqət yetirir. Biz bununla insanlara haqqı çatdırmağa və "Hətta bu bir ayə belə olsa, mənim adımdan təbliğ edin!" deyə buyurmuş Muhəmməd Peyğəmbərin (ona Allahın salavatı və salamu olsun!) əmrini yerinə yetirməyə səy edirik.

Bütün yuxarıda qeyd etdiklərimizin əsasında qərara almışdıq ki, bizim azərbaycandilli qardaşlarımıza qayğı göstərərək, Mədinə şəhərində yerləşən və Kral Fəhdin adını daşıyan Qurani Kərimin nəşri üzrə Kompleksə müraciətlə xahiş edək ki, şeyx Əlixan Musayev tərəfindən həyata keçirilmiş Qurani Kərimin Azərbaycan dilində mənacə tərcüməsini hörmətli oxucularımıza təqdim etsin. Qurani Kərimin nəşri üzrə Kompleksin təklifi ilə

bu tərcümə üzərində yoxlama işini şeyx Vasif Balasov həyata keçirmişdir.

Biz anlayırıq ki, Müqəddəs Quranın mənalarının tərcüməsi nə qədər dəqiq olsa da, Quranın ecəzkar ayələrinin ehtiva etdiyi dərin mahiyyətini tam mənada vəsf edə bilməz. Bu tərcümə, onu həyata keçirənin Quran elmləri sahəsində əldə etdiyi biliklərin əsasında dərk etməyə müyəssər olduğu mənaların inikasıdır. Lakin bu tərcümə, hər hansı bir insan əməyi olan digər əsərlər kimi, səhv və nöqsanlardan xali deyildir. Məhz buna görə hər bir oxucudan xahiş edirik ki, bu tərcümədə aşkar edilən bütün səhvlər, əlavələr və təhriflər haqqında Mədinə şəhərində yerləşən Kral Fəhd adına Qurani Kərimin nəşri üzrə Kompleksə xəbər versinlər. Beləliklə, əgər Allah istəsə, siz bizə kitabın gələcək nəşrlərində səhvlərin təkrar edilməsindən çəkinməyimizə yardım etmiş olarsınız.

İnsanları xeyirxah işlərə yönəldən və onlara doğru yol göstərən təkə Allahdır. Ey Allah, bizim yaxşı əməllərimizi qəbul et, axı Sən – Eşidən, Bilənsən!

**İslam işləri, vəqfləri,
təbliğatı və təlimi naziri,
Qurani Kərimin nəşri üzrə
Kompleksin Baş Nəzarətçisi
Saleh ibn Əbdül-Əziz Əli Şeyx**

Müqəddimə

Həqiqətən, şükür və tərif yalnız Allaha məxsusdur! Biz Ona həmd edir, Onu köməyə çağırır, Ondən bağışlanma və bizi doğru yola yönəltməyi diləyir, nəfslərimizin şərindən və pis əməllərimizdən qorunmaq üçün yalnız Ona pənah aparırıq. Allah kimə hidayət verərsə, o, doğru yolda olar, kimi azdırarsa, onu doğru yola yönəldən tapılmaz. Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə haqqı olan məbud yoxdur, Onun şəriki yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir.

"Ey iman gətirənlər! Allahdan layiqincə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!" [Əli-İmran:102]

"Ey insanlar! Sizi tək bir şəxsdən xəlq edən, ondan da zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın törədib yer üzünə yayan Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən cürbəcür şeylər istədiyiniz Allahdan qorxun və qohumluq əlaqələrini kəsməkdən çəkinin! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edəndir!" [ən-Nisa: 1]

"Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz söyləyin! Əgər belə etsəniz, Allah əməllərinizi islah edər və günahlarınızı bağışlayar. Hər kəs Allaha və Onun elçisinə itaət etsə, böyük bir səadətə nail olar." [əl-Əhzab: 70-71]

Müqəddəs Qurani Kərim Uca Allahın bəşəriyyətə nazil etdiyi ən böyük möcüzələrindən biri olmaqla yanaşı, Qiyamət gününə qədər yeganə rəhbər olacaq sonuncu ilahi Kitabdır. Qurani Kərim Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ iyirmi üç il ərzində Allah tərəfindən nazil olmuş və yer üzərindəki bütün insanlara doğru yol göstərmişdir. Quran ayələrinin iyirmi üç il ərzində əvvəl Məkkə və sonra Mədinə şəhərlərində Peyğəmbərə ﷺ vəhy olunması hikmətlərindən onun əzbərlənməsini və mənalarının izahını, həmçinin ondakı buyruqların icrasını insanlar üçün asanlaşdırmaq idi.

Uca Allah buyurur: **"Kafirələr dedilər: "Nə üçün Quran ona bir dəfəlik bütöv nazil olmadı?" Biz onu sənin qəlbini möhkəmləndirmək üçün tədricən nazil etdik və onu ən gözəl şəkildə *ayəbəayə* izah etdik."** [əl-Furqan: 32]

Quran əzəmətliliyindən biri də onun bütün peyğəmbərlərin şəriətini tamamlamasıdır. Uca Allah məhz Qurani Kərimdə bütün peyğəmbərlərin dini olan İslamı kamilləşdirir. Bu barədə Uca Allah buyurur: **"Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim, sizə olan nemətimi tamamladım və bir din olaraq sizin üçün İslamı bəyənib seçdim."** [əl-Maidə: 3]

"Biz hər ümmətə: "Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun"– deyər elçi göndərdik. Onlardan kimisini Allah doğru yola yönəltdi, kimisinə də azmaq nəsib etmişdir. Yer üzündə gəzib dolaşın və görün *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu!" [ən-Nəhl: 36]

Qurani Kərim eyni zamanda özündən əvvəl göndərilmiş Tövrati, Zəburu və İncili də təsdiq edir. Uca Allah buyurur: **"Əlif. Ləm. Mim. Allah. Ondan başqa *ibadətə layiq* olan məbud yoxdur, *əbədi* Yaşayandır, bütün *yaradılanların* Qayyumudur. O, sənə Kitabı gerçək olaraq, ondan əvvəlkiləri təsdiqləməsi üçün nazil etdi. Tövrati və İncili də O nazil etdi."** [Əli-İmran: 1-3]

Qurani Kərim göndərildiyi gündən indiyə qədər hər bir əsrdə yaşayan insanların başa düşəcəyi asan və aydın üsluba malikdir. Bu barədə Uca Allah buyurur: **"Biz Qurani yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?"** [əl-Qəmər: 22]

Qurani Kərim ədəbi üslubda bənzəri olmayan və daima elmi möcüzələri ilə alimləri heyrətləndirən bir kitabdır. Həqiqətən, Quran zülmətləri yaran nur və haqqı batıldən ayıran, azmışlara yol göstərən rəhbərdir. Allahın Kəlamı olan bu Kitab Tövhid, ictimai siyasi həyatın mühüm məsələlərini, hüquqi problemləri, sağlam həyat tərzini, mənəvi və əxlaqi dəyərləri, valideynlərə göstərilən qayğı, qadına olan hörmət və izzəti əks etdirən bir mənbədir. Həmçinin bəşəriyyə-

tə göndərilmiş peyğəmbərlərin tarixi və insanların gələcəyi haqqında, möminlər üçün qanunlar toplusunu, Axirət həyatının reallığını göstərən ən möhtəşəm Kitab, Qurani Kərimdir. Bu Kitabın oxunması, öyrənilməsi və başqalarına öyrədilməsi bir ibadətdir.

Quran öyüd-nəsihətdir! Məgər yer üzərində insanlar üçün bu Kitabdən daha xeyirli öyüd-nəsihət mövcuddur? Uca Allah buyurur: **"Allahın ayələrini ələ salmayın. Allahın sizə olan nemətlərini, öyüd-nəsihət vermək üçün nazil etdiyi Kitab və hikməti yadınıza salın. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah hər şeyi bilir."** [əl-Bəqərə: 231]

"Bu, insanları qorxutmaq və möminlərə öyüd-nəsihət vermək üçün sənə nazil edilən Kitabdır. Ona görə qəlbin heç narahat olmasın." [əl-Əraf: 2]

Quran sözünün mənası "oxumaq" deməkdir. Quranın həmçinin Kitab, Zikr, Tənzil, Furqan adları da məşhurdur.

Bütün səmavi kitablardan fərqli olaraq Qurani Kərim insanlar tərəfindən heç bir dəyişikliyə uğramamış və Qiyamət gününə qədər haqqın qaynağı olaraq qalacaqdır. Uca Allah buyurur: **"Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq!"** [əl-Hicr: 9]

"Rəbbinin kəlamı həm doğruluq, həm də ədalət baxımından tamamlanmışdır. Heç kəs Onun kəlmələrini dəyişə bilməz. O, Eşidəndir, Görəndir." [əl-Ənam: 115]

Qurani Kərimi Cəbrail عليه السلام Muhəmməd peyğəmbərlə ﷺ birlikdə hər ramazan ayında oxuyar, əvvəldən axıra qədər yenidən təkrar edərdi. Peyğəmbərimiz ﷺ vəfat etdiyi il Cəbrail عليه السلام onunla birlikdə Qurani Kərimi iki dəfə oxumuşdu.

Qurani Kərimin əsas qayələrindən biri insanları məhz tək Allaha ibadət etməyə, Ona şərik qoşmamağa və bütün işlərdə yalnız Ona təvəkkül etməyə çağırışdır. Bu haqda Allahın Kitabında çoxlu ayələr mövcuddur: **"Allaha ibadət edin və heç bir şeyi Ona şərik qoşmayın!"** [ən-Nisə: 36]

"Onların yalvardıqları məbudların özləri də Rəbbinə – hansı daha yaxın olacaq deyə vəsilə axtarırlar, Onun rəhmətini umurlar, əzabından qorxurlar. Həqiqətən, Rəbbinin əzabından qorunmaq gərəkdir!" [əl-İsra: 57]

"Əgərsən onlardan: "Göyləri və yeri kim yaratmışdır?" – deyə soruşsan, onlar mütləq: "Allah!" – deyəcəklər. De: "Bir deyin görək, əgər Allah mənə bir zərər toxundurmaq istəsə, sizin Allahdan başqa ibadət etdikləriniz Onun zərərini aradan qaldıra bilərlərmə? Ya da O mənə bir mərhəmət göstərmək istəsə, onlar Onun mərhəmətinin qarşısını ala bilərlərmə?" De: "Mənə Allah yetər. Təvəkkül edənlər yalnız Ona təvəkkül edirlər!" [əz-Zumər: 38]

Allah Təala Öz Kitabında Özünü necə vəsf edirsə, peyğəmbərimiz ﷺ öz sünnəsində Rəbbinin ad və sifətlərini necə öyrədirsə, biz də o cür qəbul etməliyik. "Onun heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir." [əş-Şura: 11]

Qurani Kərim nazil olduğu dövrdə şer, natiqlik sənəti yüksək olan bir cəmiyyətdə ecazkar bəlağəti və üslubu ilə bütün insan sözündən üstün olaraq bir daha Allah Kəlamı olmasını sübut etmişdir. Həmçinin, Allah insanlara Öz Kəlamı ilə meydan oxuyur: "Əgər qulumuza nazil etdiyimizə şübhə edirsinizsə, onda ona bənzər bir surə gətirin və əgər doğru deyirsinizsə, Allahdan savayı bütün şahidlərinizi köməyə çağırın!" [əl-Bəqərə: 23]

Qurani Kərimdə Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ itaətin vacibliyi xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Peyğəmbərimiz ﷺ ayələrin nazil olma səbəblərini, hökmlərini, dəqiq mənasını, icra olunmasını bilmiş və əşhabələrə öyrətmişdir. Muhəmməd peyğəmbərin ﷺ həyatı elə Quranın təfsiridir!

Allah Təalanın Qurani Kərimdə Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ itaətin vacibliyini açıqlayan bəzi ayələrlə tanış olaq: "Xeyr! Sənin Rəbbinə and olsun ki, onlar öz aralarında baş verən çəkişmələrdə səni hakim hesab etməyincə, sonra da verdiyin hökmlərə görə özlərində bir sıxıntı duymadan tam təslim olmayınca iman gətirmiş olmazlar." [ən-Nisa:65]

"De: "Əgər siz Allaha sevirsinizsə, mənim ardımca gəlin ki, Allah da sizi sevsin və günahlarınızı bağışlasın. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. De: "Allaha və göndərdiyi Elçiyə itaət edin!" Əgər üz döndərərlərsə, şübhəsiz ki, Allah kafirləri sevməz." [Əli-İmran: 31-32]

Qurani Kərim bütövlüklə Lövhi-Məhfuzdan dünya səmasına endirilmiş, sonra da iyirmi üç il ərzində Cəbrail vasitəsilə ayə-ayə, surə-surə Muhəmməd peyğəmbərə çatdırılmışdır.

Qurani vahid bir kitab şəklində tərtibi ilk dəfə Əbu Bəkrin xəlifəliyi dövründə olmuşdur. Belə ki, Ömər ibn Xəttabın təşəbbüsü ilə bu məsələ qalxmış və bunun səbəblərindən biri də Qurani əzbər bilən yetmiş əshabənin döyüşlərin birində düşmən tərəfindən öldürülməsi olmuşdur. Əbu Bəkr bu məsul işi Zeyd ibn Sabit başda olmaqla bir neçə əshabəyə tapşırılmış və onlar ilk nüsxəni tərtib etmişlər. Qurani Kərimin oxunuşunda müxtəlif qiraətlərin mövcudluğu və bu səpgidə meydana çıxmış bəzi ixtilafatlar Osman ibn Əffanı xəlifə olduğu dövrdə vadar edir ki, O, Qurani vahid mətnə kitab olaraq bir neçə nüsxədə tərtib etsin. Bu nüsxələrdən biri Mədinə şəhərində saxlanılmış, digərləri isə başqa müsəlman ölkələrinə göndərilmişdir.

Qurani Kərim 114 surədən ibarət olaraq 86 surə Məkkədə və 28 surə Mədinədə nazil olmuşdur. Surə sözünün mənası mövqe, şərəf deməkdir. Surələr isə ayələrdən ibarətdir. Ayə sözünün mənası əlamət, işarə, nişanə deməkdir. Ayə sözünə Qurani Kərimdə həmçinin möcüzə, ibrət, dəlil mənalarda da rast gəlinir. Muhəmməd peyğəmbərə nazil olmuş ilk ayələr Ələq surəsinin 1-5 ayələridir.

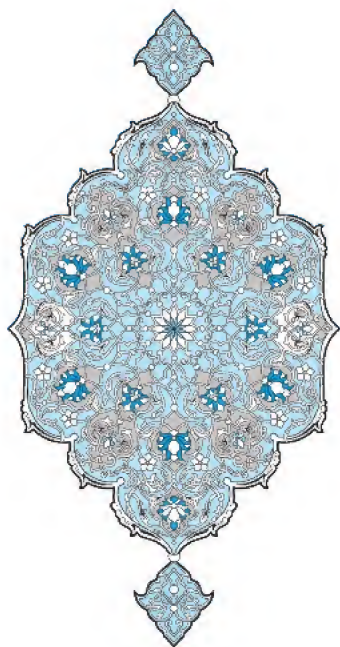
Qurani Kərimin başa düşülməsi üçün Quranın öz ayələri və Muhəmməd peyğəmbərin səhih hədisləri ilə təfsirinə zərurət yaranır. Uca Allah buyurur: **"Biz peyğəmbərləri aydın dəlillər və kitablarla göndərdik. Sənə də Zikri nazil etdik ki, insanlara, onlara nazil olanı izah edəsən və bəlkə, onlar fikirləşələr."** [ən-Nəhl: 44]

"Biz hər hansı bir ayəni dəyişdirir və ya onu unuttururuqsa, ondan daha yaxşısını, və ya ona bənzərini gətiririk. Məgər bilmirsən ki, Allah hər şeyə qadirdir?" [əl-Bəqərə: 106]

Qeyd etmək lazımdır ki, tərcümədə Allahın zatına aid isimlər böyük hərflərlə verilmiş, çox nadir hallarda isə tərcümədə ayənin mənasını tamamlamaq məqsədi ilə orijinalda köməkçi sözlər kursivlə göstərilmişdir.

Hörməli və dəyərli oxucu!

Azərbaycan dilinə mənaca tərcümə edilmiş Müqəddəs Qurani Kərim yalnız oxumaq üçün deyil, eyni zamanda anlaşılmaq və yaşanmaq üçün vacib sayılan bir kitabdır! Ümid edirəm ki, bu tərcümə yeganə haqq din olan İslamın tədrisində və tətbiqində, cəmiyyətimizin əmin-amanlıqda yaşamasında, batil inanclardan məhz tək Allaha sığınmaqda, mənəvi əxlaqi dəyərlərin aşılmasında, bir anlıq belə həyatın mənasının dərk edilməsində, azad və qürurlu bir şəxsiyyətin formalaşmasında, Allahın dost və düşmənlərinin tanınmasında, halal və haramın bilinməsində, Axirət həyatının xoş aqibətinin qazanılmasında bir vasitə olacaq.

əl-Fatiha
(«Kitabi açan») surəsi

1. Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!
2. Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha,
3. Mərhəmətli və Rəhmliyə,
4. Haqq-hesab gününün Hökmdarına!
5. Biz yalnız Sənə ibadət edir və yalnız Səndən kömək diləyirik.
6. Bizi doğru yola yönəlt –
7. nemət bəxş etdiyin şəxslərin yoluna, qəzəbə uğramışların və azmışların *yoluna* yox!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

إِلَهِ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

أَعِزِّ الْغُرَبَاءِ الْمُسْتَغِيرِ ⑥

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

əl-Bəqərə
(«İnək») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Bu, qətiyyəən şübhə doğurmayan, müttəqilərə doğru yol göstərən bir Kitabdır.
3. O kəslər ki, qeybə iman gətirir, namaz qılır və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər;
4. O kəslər ki, sənə nazil olana və səndən əvvəl nazil olanlara iman gətirir, axirətə də yaqinliklə inanırlar.
5. Onlar öz Rəbbindən *gələn* doğru yoldadırlar. Məhz onlar nicat tapanlardır.
6. Həqiqətən, kafirləri qorxutsan da, qorxutmasan da, onlar üçün fərqi yoxdur, iman gətirməzlər.
7. Allah onların qəlblərini və qulaqlarını möhürləmiş, gözlərinə də pərdə çəkmişdir. Onlar üçün böyük bir əzab vardır.
8. İnsanlar arasında elələri də vardır ki, mömin olmadıqları halda: "Allaha və Axirət gününə inanırıq" – deyirlər.
9. Onlar Allahı və iman gətirənləri aldatmağa çalışırlar. Halbuki yalnız özlərini aldadır və *bunu* anlamırlar.
10. Onların qəlblərində xəstəlik vardır və Allah da onların xəstəliyini artırmışdır. Yalan söylədiklərinə görə

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْأَمْرُ

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ١

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ٢

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن
قَبْلِكَ وَمَا الْآخِرَةُ هُمْ يُوَفُّونَ ٣

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٤

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ
أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

حَتَّىٰ أَتَاهُم مَّا وَعَدْنَاهُمْ عَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَارِهِمْ غِشْوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦

وَمِنَ الْآسَاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ٧

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يُخَادِعُ اللَّهَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٨

فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ٩

də ağırılı-acılı bir azab çəkəcəklər.

11. Onlara: “Yer üzündə fəsad törətməyin!”– deyildi. Zaman: “Biz ki, ancaq xeyirxahlıq edənlərik!”– deyirlər.

12. Sözsüz ki, onlar fəsad törədənəldir, amma *bunu* başa düşmürlər.

13. Onlara: “*Bu* insanlar iman gətirdiyi kimi siz də iman gətirin!”– deyildi. Zaman: “Biz də səfehlərin iman gətirdikləri kimi iman gətirək?”– deyirlər. Doğrusu, onlar özləri səfehdir, lakin *bunu* bilmirlər.

14. Onlar möminlərlə rastlaşdıqda: “Biz iman gətirdik!”– deyirlər, öz şeytanları (azmış dostları) ilə təklidə qaldıqda isə: “Biz sizinləyik. Biz *möminlərə* ancaq istehza edirik!”– deyirlər.

15. Allah da onlara istehza edər və azğınlıqlarını *o qədər* artırır ki, sərgərdan gözərlər.

16. Onlar, doğru yolu verib azğınlığı satın almış kimsələldir. Amma onların ticarəti qazanc gətirmədi və *özləri də* doğru yola yönəlmədilər.

17. Onların məsəli *zülmət gecədə* od qalayan kimsənin məsəlinə bənzər. Alov onun ətrafındakıları işıqlandırdığı zaman Allah onların

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا قُلُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شُيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَؤُنَ ﴿١٤﴾

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدِّدُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَىٰ فَمَا رَیَحَتْ وَیَحْدُفُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

مَتَابَهُمْ كَشَفِيَ الَّذِي اسْتَوْقَدُوا نَارًا فَامْتَأَ أَصْبَآءُ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِ وَزَكَرَهُمْ فِي طُلُوعِ النَّجْمِ لَا يَبْصُرُونَ ﴿١٧﴾

nurunu aparar, özlərini də *heç bir şey* görə bilməyəcəkləri zülmətlər içərisində buraxar.

18. Onlar kar, lal və kor olduqlarına görə *doğru yola* qayıtmazlar.

صُمٌّ بُكْرٌ عُمْى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

19. Yaxud onların *məsəli* zülmət içində göy gurultusu və şimşəklə yağan leysana *düşənlərin məsəlinə* bənzəyir ki, ildırımından ölmək qorxusu ilə barmaqlarını qulaqlarına tıxayırlar. Şübhəsiz ki, Allah kafirləri *hər tərəfdən* əhatəyə almışdır.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَنُقُرٌّ يُجْعَلُونَ أَصْبَعَهُمْ فِيهِ إِذَا يُهْمُونَ ﴿١٩﴾ الصَّوْءِ حَذْرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

20. Şimşək az qalır ki, onların gözlərini çıxartsın. *Şimşək hər dəfə* onların *yolunu* işıqlandırdıqda onunla gedirlər, zülmət onları bürüdükdə isə dayanıb dururlar. Əgər Allah istəsəydi, onları eşitməkdən və görməkdən məhrum edərdi. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir.

يَكَادُ الْبَرْقُ يَغْطِيهِمْ وَكُلَّمَا أَصَابَهُ لَهْمٌ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا ﴿٢٠﴾ وَنُفِثَ لَهُمْ فُتُورٌ لَّعَلَّهُمْ يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ وَالْبَصِيرُ هُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٢﴾

21. Ey insanlar! Sizi və sizdən öncəkiləri yaratmış Rəbbinizə ibadət edin ki, bəlkə *Allahdan* qorxasınız.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

22. O, sizin üçün yer üzünü döşəmə, göyü isə tavan etdi. Göydən su endirib onunla sizin üçün *növbənöv* məhsullardan ruzi yetişdirdi. Siz də *bunu* bildiyiniz halda *heç kəsi* Allaha tay tutmayın.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ سِنًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّعَلَّكُمْ تَجْعَلُونَ أَيْدِيَكُمْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

23. Əgər qulumuza nazil etdiyimizə şübhə edirsinizsə, onda ona bənzər

وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأْتُوا

bir surə gətirin və əgər doğru deyirsinizsə, Allahdan savayı *bütün* şahidlərinizi *köməyə* çağırın!

24. Əgər siz bunu edə bilmirsinizsə, – heç edə də bilməzsiniz – onda yanacağı insanlardan və daşlardan olan, kafirlər üçün hazırlanmış oddan çəkinin.

25. İman gətirib saleh əməllər edənlərə müjdə ver ki, onlar üçün *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağları vardır. Hər dəfə onun meyvələrindən onlara ruzi verildikcə: “Bu ki, əvvəlcə bizə verilən ruzidir!” – deyəcəklər. Halbuki onlara onun oxşarı veriləcəkdir. Onlardan ötrü orada pak zövcələr var və onlar orada əbədi qalacaqlar.

26. Həqiqətən, Allah ağcaqanadı və *istər böyüklükdə, istərsə də kiçiklikdə* ondan da üstün olanı məsəl çəkməkdən utanmaz. İman gətirənlər bilirlər ki, bu, onların Rəbbindən *gələn* haqdır. Küfr edənlər isə deyirlər: “Bu məsəllə Allah nə deyir?” Halbuki O bununla bir çoxlarını azdırır və bir çoxlarını da haqq yoluna yönəldir. Lakin O, bununla yalnız fasiqləri yoldan çıxarır.

27. O kəslər ki, Allahla əhd-peyman bağladıqdan sonra onu pozur, Allahın qovuşdurulmasını ömr etdiyi *qohumluq əlaqələrini* kəsir və yer

يُسَوِّرُونَ فَيُشْلَوْنَ وَأَدْعُوا شُهَدَاءَهُ كُفْرَيْنَ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَتُحْرَقُوا النَّارَ الَّتِي
وُكِّدَ هَا النَّاسُ وَلِلْجَارَةِ أُعِدَّتْ
لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

وَيُفَصِّلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ رَزِقُوا قَالُوا
هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ
مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

﴿٢٨﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا
مَآبُوسَةً قَدَافًا فَهَآءَ الَّذِينَ ءَامَنُوا
فَيَنكَلُوتُ أَنَّ الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا
الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَآءِ الْمَثَلِ يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا
وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ
إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٩﴾

الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ
أَنْ يُوصَلَ وَيَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ

üzündə fitnə-fəsad törədirlər. Məhz onlar ziyana uğrayanlardır!

هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٧﴾

28. Allahı necə inkar edirsiniz ki, siz ölü idiniz, O sizi dirilti? Sonra O sizi öldürəcək və yenə dirildəcək, daha sonra isə siz Ona qaytarılacaqsınız.

كَيفَ تَكْفُرُونَ بِأَمْوَالِكُمْ
أَمْوَالًا لَّآخِرَةً لَّكُمْ تَمُوتُ بِهَا
يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِنَّكُمْ تَعُودُونَ ﴿٦٨﴾

29. Yer üzündə olanların hamısını sizə görə xəlq edən, sonra göyə tərəf yönəlib onu yeddi qat göy edən Odur. O, hər şeyi bilir.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَافِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
ثُمَّ أَسْتَوِي إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ
سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

30. Sənin Rəbbin mələklərə: “Mən yer üzündə bir canışın bərqərar edəcəyəm!” – dedikdə, onlar: “Biz Səni həmd-səna ilə təriflədiyimiz və Səni müqəddəs tutduğumuz halda, Sən orada fəsad törədib qan salacaq bir kəsmi yerləşdirəcəksən?” – söylədilər. O dedi: “Şübhəsiz ki, Mən sizin bilmədiklərinizi bilirəm!”

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ
خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا
وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ
وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

31. Allah Adəmə bütün şeylərin adlarını öyrətdi. Sonra onları mələklərə göstərüb dedi: “Doğru danışanlarınsınızsa, bunların adlarını Mənə deyin!”

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى
الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

32. Onlar dedilər: “Sən pak və müqəddəssən! Sənin biza öyrətdiklərimdən başqa bizdə heç bir bilik yoxdur! Həqiqətən, Sən Bilənsən, Müdriksən!”

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٧٢﴾

33. Allah dedi: “Ey Adəm, bunların adlarını onlara bildir!” O, bunların adlarını onlara bildirdikdə Allah

قَالَ يٰٓأَدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ
بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ

dedi: “Mən sizə demədim ki, göylərdə və yerdə olan qeybi, aşkara çıxartdığınızı və gizli saxladığınızı bilirəm?”

34. Bir zaman Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – dedikdə, İblisdən başqa *hamısı* səcdə etdi. O imtina edib təkəbbür göstərdi və kafir oldu.

35. Biz dedik: “Ey Adəm! Sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə sakin ol və orada rahatlıqla nemətlərimizdən istədiyiniz yerdə yeyin *için*, təkcə bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa zalımlardan olarsınız”.

36. Şeytan isə o ağacla onları çaşdırıb olduqları yerdən çıxartdı. Biz dedik: “Bir-birinizə düşmən olaraq aşağı enin! Yerdə sizin üçün müəyyən *olunmuş* vaxtadək məskən və gün-güzəran vardır”.

37. Adəm *tövbə etmək üçün* Rəbbindən kəlmələr öyrəndi, O da onun tövbəsini qəbul etdi. Doğrudan da O, tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir.

38. Biz dedik: “Hamınız oradan *yərə* enin! Mənim tərəfimdən sizə doğru yol göstəricisi gəldikdə Mənim yol göstəricimin ardınca gedənlərə heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərլənməyəcəklər”.

39. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlar isə Od sakinləridirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar!

غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٤﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا
إِبْلِسَ أَبَىٰ وَأَسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ
وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي
الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي
هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

40. Ey İsrail oğulları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi yadınıza salın və Mənə verdiyiniz əhdə sadıq olun ki, Mən də sizə verdim əhdi yerinə yetirim. Təkcə Məndən qorxun!

41. Sizdə olanı təsdiqləyici kimi nazil etdiyim *Qurana* iman gətirin və onu inkar edənlərin ən birincisi olmayın! Mənim ayələrimi ucuz qiymətə satmayın və yalnız Məndən qorxun.

42. Özünüz də bilə-bilə haqqa batıl donu geyindirməyin və haqqı gizlətməyin.

43. Namaz qılın, zəkat verin və rüku edənlərlə birlikdə rüku edin!

44. Siz Kitab oxuyub insanlara xeyirxahlığı əmr etdiyiniz halda, özünüzü unudursunuz? Məgər anlamırsınız?

45. Səbir etmək və namaz qılmaqla *Allahdan* kömək diləyin! Həqiqətən, bu, *Allaha* itaət edənlərdən başqa *hamıya* ağır gəlir.

46. Çünki onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını və Ona qayıdacaqlarını yaqin bilirlər.

47. Ey İsrail oğulları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi və sizi aləmlərdən üstün etdiyimi xatırlayın.

يٰۤاَيُّهَاۤ اِسْرٰٓءِيْلَ اذْكُرْ اَنۡعَمۡتۡ اِلٰٓيَّ اَنۡعَمْتُ عَلَيۡكَ وَاَوۡفَوۡاۤ اِعۡهَدِيْٓ اُوۡفِ بِعَهۡدِكَ وَاَتٰتٰنِيْ فَاَرۡضُوۡنَ ۝۴۰

وَاٰمِنُوۡا بِمَاۤ اَنۡزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمۡ وَلَا تَكُوۡنُوۡا اَوَّلَ كٰٓفِرِيۡنَ بِهٖ وَلَا تَشۡرَوۡا بِعٰقِبَتِيۡ ثَمٰنًا قَلِيۡلًا وَّيٰۤاَيُّهَاۤ الَّذِيۡنَ اٰتٰوۡنَ ۝۴۱

وَلَا تَقۡسِمُوۡا اَلۡحَقَّ بِالۡبَاطِلِ وَتَكۡفُرُوۡا بِالۡحَقِّ وَاَنۡتُمۡ تَعۡمُرُوۡنَ ۝۴۲

وَاَقِمُوۡا الصَّلٰوةَ وَاَتُواۤ الرِّكَوۡةَ وَارۡكَعُوۡا مَعَ الرَّاكِعِيۡنَ ۝۴۳

۞ اَنۡ اُنۡزِلَ اِلَیۡكَ اَلۡحَقُّ وَاَلۡبَیۡرُ وَتَنۡسَوۡنَ اَنۡفُسَکُمۡ وَاَنۡتُمۡ تَنۡتَوۡنَ اَلۡحَسَبَ اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ۝۴۴

وَاَسۡتَعِيۡزُوۡا بِالصَّبْرِ وَاَصَلٰوةِ وَاِنۡهَا لَکَبِیۡرَةٌ اِلَّا عَلٰی اَلۡحٰشِیۡیۡنَ ۝۴۵

اَلَّذِیۡنَ یُظۡلَمُوۡنَ اَنۡهَمۡ مُقۡلَوۡنَ وَاَنۡهَمۡ وَاَنۡهَمۡ اِلَیۡهِ رٰجِعُوۡنَ ۝۴۶

يٰۤاَيُّهَاۤ اِسْرٰٓءِيْلَ اذْكُرْ اَنۡعَمۡتۡ اِلٰٓيَّ اَنۡعَمْتُ عَلَيۡكَ وَاَنۡ اَمۡسٰکَ عَلٰی اَلۡاَمۡمِیۡنَ ۝۴۷

48. Qorxun o gündən ki, *o vaxt* heç kəs heç kəsə fayda verə bilməyəcək, heç kəsdən şafaət qəbul olunmayacaq, heç kəsdən bir fidyə alınmayacaq və *günahkarlara* kömək göstərilməyəcəkdir.

49. Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. *O vaxt* onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarınızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda Rəbbiniz tərəfindən sizin üçün böyük bir sınaq var idi.

50. O zaman Biz sizə görə dənizi yardıq, sizi xilas etdik və Fironun tərəfdarlarını gözünüzün qabağında *dənizdə* batırıdık.

51. O zaman Biz Musaya *vəhy üçün* qırx gecəlik vədə verdik. Sonra siz onun ardından buzovu özünüə məbud qəbul edərək zalım oldunuz.

52. Sonra bunun ardınca Biz sizi bağışladıq ki, bəlkə şükür edəsiniz.

53. O zaman Biz Musaya Kitab və *haqqı batıldan ayıran* Furqan verdik ki, bəlkə doğru yolla gedəsiniz.

54. O zaman Musa öz qövminə dedi: "Ey qövüm! Siz buzova ibadət etməklə özünüə zülm etdiniz. Odur ki, Yaradınıza tövbə edin və özünüə (sizlərdən özlərinə zülm edənləri) öldürün. Bu, Yaradığınızın yanında sizin üçün xeyirlidir". O, sizin tövbənizi qəbul etdi. Doğrudan

وَأَنقُذُكُمْ مِّنَ الْيَوْمِ لَا تَجِدُنِي فِي مَنِيعٍ مِّنَ الْيَوْمِ لَا يَفْعَلُ مَنَّا شَفَعَةً وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ نَجَّيْنَاكَ مِّنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكَ سُوءَ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ بِنِسَاءِكَ وَرِجْسَ بَنَاتِهَا فِي ذَرْبِكَ فَلَمَّا كَرِهَ لَكَ الْبَاءَ قَالَ فِرْعَوْنُ أَتَأْتِيهِمْ بِالْبَنَاتِ وَيَأْتِيهِمْ بِالزَّكَاةِ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذْ فَزَقْنَاهُمْ بِأَخْبَرِ قَوْمِ هَارُونَ وَتُفَرَّقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنَّهُمْ تَطَّيَّرُوا ﴿٥٠﴾

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَلْبَعِنَ إِلَهُهُ أَن أَخَذْنَا آلَ الْفِرْعَوْنَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَن سُورَةُ الْفِرْعَوْنَ

سُورَةُ الْفِرْعَوْنَ نَكُونُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥١﴾

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ تَعْبُدُونَ أَنفُسَكُمْ بَدَلًا ذِكْرِ الْوَيْحِ قَسُوا لِي إِلَىٰ بَارِيكُمْ قَاتِلُوا أَنفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

61. Onda siz dediniz: “Ey Musa! Biz eyni cür yeməklərə dözməyəcəyik. Ona görə də bizim üçün Rəbbinə bizə yerin bitirdiklərindən – tərəvəzindən, xiyarından, sarımsağından, mərciməyindən və soğanından yetirməsi üçün dua et!” O dedi: “Siz xeyirli olan şeylərin daha dəyərsiz şeylərlə əvəz olunmasını istəyirsiniz? Şəhərə girin! Şübhəsiz ki, *orada* istədiyinizi taparsınız!” Onlara zəllilik və düşgünlük üz verdi və onlar Allahın qəzabına düşər oldular. Bu *cəza* ona görə idi ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər və *bəzi* peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. Bu *həm də* onların asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi.

62. Şübhəsiz ki, möminlərin, yəhudi, nəsrani və sabiiyələrdən Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərin və yaxşı iş görənlərin mükafatı öz Rəbbi yanındadır. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

63. Bir zaman sizdən əhd-peyman aldıq, dağı başınız üstünə qaldırdıq və *buyurduq*: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və onun içindəkiləri yada salın ki, bəlkə *Allahdan* qorxasınız!”

64. Sonra bunun ardınca siz *yenə* üz döndərdiniz. Əgər sizə Allahın lütfü və rəhmi olmasaydı, əlbəttə, ziyanla uğrayanlardan olardınız.

وَإِذْ قُلْتُمْ يَتُوسَىٰ لَنُصْصِرَ عَلَىٰ طَعَامِهِمْ وَجِئُوا
فَاتَّخَذَ لَنَا آيَةً يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا عَشَبْتِ
الْأَرْضُ مِنْ بَقَالَةٍ وَأَوْقَاهُمَا فِيهَا
وَعَدَّ يَسْمَهَا وَيَصْلِيهَا قَالِ اتَّبِعْنِي لَوِ الْوَلَّى
هُوَ أَذَقَ الْوَلَّى هُوَ خَيْرٌ أَهْبَطُوا بِضُرٍّ
فَإِنْ لَكُمْ مَسْأَلَةٌ فَسْأَلْهُمْ وَصُرْتُ عَلَيْهِمُ الدَّلِيلَ
وَالْمُسْكِنَةَ وَبَاءَهُمْ يَغْضَبُ مِنْ اللَّهِ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّالِحِينَ مِنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلُوا صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ خُذُوا مَا ءَاتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَأَكْرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

فَرَوَّاهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾

65. Siz artıq içərinizdən şənbə günü həddi aşanları tanıyırsınız. Biz də onlara: "Mənfur meymunlar olun!" – dedik.

66. Biz bunu onlarla *bir dövrdə* olanlar və onlardan sonra gələnlər üçün ibrət, müttəqilər üçün işə öyüd-nəsihət etdik.

67. Bir zaman Musa öz xalqına dedi: "Allah sizə bir inək kəsmənizi əmr edir!" Onlar: "Sən bizi ələ salırsan?" – dedilər. *Musa*: "Cahil olmaqdan Allaha sığınıram!" – dedi.

68. Onlar dedilər: "Rəbbinə dua et ki, onun nə cür *inək* olduğunu bizə bildirsin!" *Musa* dedi: "*Allah* buyurur ki, o, nə çox qoca, nə də çox cavan, bunların ikisinin arasında olan orta yaşlı bir inəkdir. Sizə nə əmr edilirsə, *onu da* yerinə yetirin!"

69. Onlar dedilər: "Rəbbinə dua et ki, onun rəngini də bizə bildirsin!" *Musa* dedi: "*Allah* buyurur ki, o, sarı rəngli parlaq bir inəkdir. *Ona* baxanları sevindirir".

70. Onlar dedilər: "Rəbbinə dua et ki, onun nə cür *inək* olduğunu bizə bildirsin! Çünki *bu* inək bizə başqa *inəklərə* bənzər görünür. Əgər Allah istəsə, biz düz yolda olarıq".

71. *Musa* dedi: "*Allah* buyurur ki, o, nə yer şumlamağa, nə də əkin

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ أَخَذُوا مِيثَاقَهُمْ فِي السَّبْتِ فَقَالُوا لَهُمْ كُوفُوا بِعَهْدِكُمْ فَاسْتَفْسَدُوا بِهٖ ذُرِّيَّتَهُمْ ۚ فَكُلْنَا مِنْهُمْ أَكْثَرَ نَافِلَةٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٥﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

وَلَمَّا قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبُحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُهَا هُزُوًا قَالِ أَعُودُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ لِحُجَّتِهِ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا أَتَدْعُنَا لِتَرْيَاكَ يٰمُوسَىٰ قَالِ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ ۖ أَفْأَرْضٌ وَلَا يَكْفُرُ عَوْنُ يٰبَنِي إِسْرَءِيلَ فَاقْبَلُوهَا إِنَّمَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا أَتَدْعُنَا لِتَرْيَاكَ يٰمُوسَىٰ قَالِ إِنَّهَا بَقَرَةٌ ۖ أَفْأَرْضٌ وَلَا يَكْفُرُ عَوْنُ يٰبَنِي إِسْرَءِيلَ فَاقْبَلُوهَا إِنَّمَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَتَدْعُنَا لِتَرْيَاكَ يٰمُوسَىٰ قَالِ إِنَّهَا بَقَرَةٌ ۖ أَفْأَرْضٌ وَلَا يَكْفُرُ عَوْنُ يٰبَنِي إِسْرَءِيلَ فَاقْبَلُوهَا إِنَّمَا تُؤْمَرُونَ ﴿٧٠﴾

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ ۖ أَفْأَرْضٌ وَلَا يَكْفُرُ عَوْنُ يٰبَنِي إِسْرَءِيلَ فَاقْبَلُوهَا إِنَّمَا تُؤْمَرُونَ ﴿٧١﴾

suvarmağa ram edilməmiş bir inəkdir. O, sağlamdır və onda *heç bir* ləkə-qüsurlu yoxdur". Onlar: "İndi sən əsl həqiqəti bildirdin!" – dedilər və onu kəsdilər. Halbuki az qala *bunu* yerinə yetirməyəcəkdilər.

72. O zaman siz bir nəfəri öldürmüşdünüz və onun *qatili* barəsində mübahisə edirdiniz. Allah isə sizin gizlətdiklərinizi aşkara çıxarar.
73. Biz dedik: "*İnəyin* bir parçasını *ölüyə* vurun!" Allah ölüləri bu cür dirildir və Öz ayələrini sizə göstərir ki, bəlkə anlayasınız.
74. Sonra bunun ardınca sizin qəlbləriniz sərtləşib daş kimi, hətta ondan da sərt oldu. Həqiqətən, daşlardan eləsi var ki, içərisindən çaylar qaynayıb çıxar. Onlardan eləsi də var ki, yarılar, içərisindən su çıxar. Eləsi də var ki, Allahın qorxusundan *yuvarlanıb yerə* düşər. Allah sizin nə etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.
75. Siz *yəhudilərin* sizə inanacaqlarınımı ümid edirsiniz? Halbuki onlardan bir zümrə var idi ki, Allahın Sözüni eşidib anladıqdan sonra, bilə-bilə onu təhrif edirdilər.
76. Onlar möminlərlə rastlaşanda: "Biz iman gətirdik!" – deyir, bir-birləri ilə xəlvətdə qalanda isə: "Allahın sizə bildirdiyini onlara danışırınsız ki, Rəbbinizin yanında bunu sizə

وَلَا تَسْقِ الْخَرْثَ مُسَلَّهً ۖ لَا يَشِيءُ فِيهَا قَالُوا
أَلَنْ يَحْيَتْ بِالْحَقِّ ۖ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٧٢﴾

وَأَذِ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَآذَرْتُمْ فِيهَا ۖ وَاللَّهُ مُخْرِجٌ
مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعَصَاهُكَ عَلَى رَأْسِ الْيَتِيمِ
الْمَوْتِ وَذُرِّيَّتُهُ لَكَ كُفْرًا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

تُرِثُهُمْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ
كَالْحِجَارَةِ ۖ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَأَنَّ مِنَ الْحِجَارِ
لَمِ تَخْرِجُ مِنْهُ الْأَنْهَارَ ۚ وَأَنَّ مِنْهَا مَاءٌ يَنْشَقُّ
فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ۚ وَأَنَّ مِنْهَا مَاءٌ يَغْطِي
خَشْيَةَ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ يَخْبِئُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

﴿٧٥﴾ أَتَقْتُمُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا أَكْثَرُ وَقَدْ كَانَ قَرِينُ
يَنْهَهُمْ تَسْمَعُونَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُحْرِفُوهَا
مِنْ بَعْدِ مَا عَقِلُوا وَهُمْ يَعْمَلُونَ ﴿٧٦﴾

وَلَا تَقُولُوا الْآيَاتِ ۖ آمَنُوا بِالْوَاءِ آمَنَّا وَأَمَّا
خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا اتَّخَذَ تَوَهُمُ
بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُثَبِّرَكُمْ بِهِ ۖ وَعِنْدَ
رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

qarşı dəlil gətirsinlər? Məgər başa düşmürsünüz?” – deyirlər.

77. Məgər onlar bilmirlər ki, Allah onların gizli saxladıklarını və aşkara çıxartdıklarını bilir?

78. Onların arasında Kitabı bilməyən elə savadsızlar vardır ki, onlar ancaq xülyalara *dalar* və ancaq zənnə uyarlar.

79. Vay o şəxslərin halına ki, onlar öz əlləri ilə kitab yazır, sonra da: “Bu, Allah tərəfindəndir!” – deyirlər ki, onunla cüzi miqdarda pul əldə edə bilsinlər. Öz əlləri ilə yazdıqlarına görə vay onların halına! Qazandıqları şeyə görə vay onların halına!

80. Onlar dedilər: “Od bizə ancaq bir neçə gün toxunacaq!” De: “Məgər siz Allahdan əhd almısınız? Allah verdiyi əhdə əsla xilaf çıxmaz! Yoxsa Allaha qarşı bilmədiyinizi danışırırsınız?”

81. Xeyr! Günah qazanan və xətaləri özlərini bürüyən kimsələr – məhz onlar Od sakinləridir və orada əbədi qalacaqlar!

82. İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə Cənnət sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar!

83. Bir zaman Biz İsrail oğulları ilə: “Allahdan qeyrisinə ibadət etməyəcək, valideynlərə, qohum-

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ
إِلَّا أَمَانًا وَإِنَّ هُمْ إِلَّا يَخُنُونَ ﴿٧٨﴾

قَوْلَ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِالْكِتَابِ بآيِهِمْ
ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَشَرُّ مَا
يُوهٍ كُنَّا أَقْبِلًا قَوْلَ لَهُمْ مَّا كُتِبَتْ
أَيْدِيهِمْ وَقَوْلَ لَهُمْ مَّا يَكْفُرُونَ ﴿٧٩﴾

وَقَالُوا لَنْ نَمْسَسَكَ النَّاسَ إِلَّا أَيَّامًا
مَعْدُودَةً قُلْ أَتُخَذُونَ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُمْ أَفَمَقُولُونَ
عَلَى أَعْيُنِهِمْ مَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ
خَطِيئَتُهُ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَلَا تَجِدُ أُمَّةً مُتَقَاتِلَةً فِي إِسْرَائِيلَ
لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

əqrəbaya, yetimlərə və kasıblara xeyrixahlıq edəcək, insanlara xoş söz deyəcək, namaz qılacaq və zəkat verəcəksiniz!" – *deyə* əhd bağladıq. Sonra az bir qisminiz istisna olmaqla, *haqdan* üz çevirib döndünüz.

84. O zaman Biz sizinlə: "Bir-birinizin qanını tökməyəcəksiniz, bir-birinizi yurdlarınızdan çıxarmayacaqsınız!" – *deyə* əhd kəsdik. Sonra da siz *özünüz* şahidlik edərək *bu əhdi* təsdiqlədiniz.

85. Siz o kəslərsiniz ki, bir-birinizi öldürürsünüz, özünüzdən olan bir dəstəni öz yurdundan çıxarırsınız, onlara qarşı pislilik və düşmənçilik etməkdə bir-birinizə kömək edirsiniz. Onlar əsir tutulub yanınıza gətiriləndə, fidyə verib onları azad edirsiniz. Halbuki onları *yurdlarından* çıxartmaq sizə haram edilmişdi. Yoxsa siz Kitabın bir qisminə inanıb, digər qismini inkarmı edirsiniz? Sizlərdən bunu edənin cəzası dünya həyatında rüsvay olmaq, Qiyamət günü isə ön şiddətli əzaba məhkum olmaqdır. Allah sizin etdiklərinizdən bixəbəər deyildir.

86. Onlar axirəti verib dünya həyatını satın aldılar. Ona görə də onların nə əzabı yüngülləşdiriləcək, nə də onlara kömək göstəriləcəkdir.

87. Biz Musaya Kitab verdik və ondan sonra bir-birinin ardınca elçilər

وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا
مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ
وَلَا تَخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ
أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٦﴾

ثُمَّ أَنتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ
وَتَخْرِجُونَ قَرِيبًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ
تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن
يَأْتُواكُمْ أَسْرَىٰ فَقَدْ دِهِم وَهُوَ مُحَرَّمٌ
عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتَتَمَنَّوْنَ بِبَعْضِ
الْكُفْرِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ
يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا جِزَاءُ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَهُوَ الْعَذَابُ الَّذِي يَرُدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ
الْعَذَابِ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا

göndərdik. Biz Məryəm oğlu İsayı da açıq-aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs ruh *Cəbrail* ilə qüvvətləndirdik. Məgər hər dəfə sizə *göndərilən* elçi ürəyinizə yatmayan bir şey gətirəndə siz təkəbbür göstərmədinizmi? *Onların* bir qismini yalançı hesab edib, bir qismini də öldürmədinizmi?

88. Onlar dedilər: “Qəlblərimiz qapalıdır!” Xeyr, Allah onları məhz küfrlərinə görə lənətləmişdir. Odur ki, onlar olduqca az inanırlar.

89. Onlara Allah tərəfindən özlərində olanı təsdiqləyən bir Kitab gəldikdə *onu inkar etdilər*. Halbuki əvvəllər kafirlər üzərində qələbə diləyirdilər. Onlara tanıdıkları *peyğəmbər* gəldikdə isə onu inkar etdilər. Allah kafirlərə lənət etsin!

90. Allahın Öz qullarından istədiyi kimsəyə Öz lütfündən bəxş etməsinə həsəd aparmaq və Onun nazil etdiyini inkar etməklə nəfslərini satıb əvəzində aldıkları şey necə də pisdir! Onlar *Allahın* onlara bəslədiyi qəzəbi daha da şiddətləndirdilər. Kafirlərə alçaldıcı bir əzab vardır.

91. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə inanın!” – deyildikdə, onlar: “Biz özümüzə nazil edilənə inanırıq” – deyib onun ardınca gələnə inkar edirlər. Halbuki *Quran* onların yanında olanı təsdiqləyən bir

مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَءَاخِرُنَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ الْيَتِيمَ وَإِنَّا لَهُ نُرُوجُ الْفُتْنِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِقْنَا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ مَا تَكْتُمُونَ ﴿٨٨﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلُقٌ لَّا يَفْقَهُ شَيْءٌ لَّنَّهْمُ اللَّهِ

يَكْفُرُ بِهِ فَعَلِمْنَا مَا يُلَوِّمُونَ ﴿٨٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَالُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَقْنَاهُم عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٩٠﴾

يَسْمَعُوا أَشْرَكَوا بِهِ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَرْسِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَيْهِمْ مَنْ يَشَاءْ مِنْ نَجَاسَةٍ مِنْ عِبَادٍ هُمْ يَعْتَصِبُ عَلَى عَصَبٍ وَالْكُفْرَ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٩١﴾

وَإِنَّا قَدِ لَهْمُ لَمَوْمِنُونَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ الْمَشْأَرَةِ لَكِنَّا نَسْتَكْبِرُ وَهِيَ الْحَقُّ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَوَيْلٌ لِلنَّاصِبِينَ ﴿٩٢﴾

həqiqətdir. De: “Əgər siz inanan idinizsə, bəs nə üçün əvvəllər Allahın peyğəmbərlərini öldürürdünüz?”

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

92. Musa sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. O getdikdən sonra siz buzovu ilahiləşdirib özünü zəlm etdiniz.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ حُلُمُونَ ﴿١٦﴾

93. O zaman Biz sizinlə əhd bağlayıb dağ başınızın üstünə qaldırdıq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və eşidin!” – *deyə əmr etdik*. Onlar: “Eşitdik və asi olduq!” – dedilər. Küfrlərinə görə buzova olan məhəbbət onların qəlblərinə yeridildi. De: “Əgər siz möminsinizsə, imanınızın sizə əmr etdiyi şey necə də pisdir!”

وَلَا تَخَذُوا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا أَلْوَا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَنْشِرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ فَلَنْ يُشْمَسَ بِأُמْرِكُمْ يَوْمَ إِيمَانِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

94. De: “Əgər Allah yanında Axirət yurdu digər insanlara deyil, yalnız sizin üçün hazırlanıbsa və doğru deyirsinizsə, onda özünü zəlm diləyin!”

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

95. Onlar öz əllərinin etdiyinə görə bunu heç vaxt diləməzlər. Allah zalımları tanıyır.

وَلَنْ يَتَسَوَّاهُ آبَاءُ يَسَاءَ فَمَتَّ أَنْدِيهِمْ وَأَنَّهُ عَلَيْهِمُ الظَّلْمَ لِيَمِينَ ﴿١٩﴾

96. Sən onların həyata bütün insanlardan, hətta müşriklərdən də daha həris olduqlarını görəcəksən. Onlardan hər biri min il ömür sürməsinə istər. Halbuki uzun ömür belə onu əzabdan uzaqlaşdırma bilməz. Allah onların nə etdiklərini götr.

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ وَذَيْنَ أَشْرَكُوا يَوْمَئِذٍ يَخَذُهُمْ يُورِثُهُمْ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُمْ بِمُخْرِجِيهِ مِنْ الْعَذَابِ أَنْ يَمُرُّوا بِاللَّهِ بَصِيرًا يَمَّا يَمْلُكُونَ ﴿٢٠﴾

97. De: "Cəbrailə düşmən olan kəs *bilsin* ki, Allahın izni ilə *Qurani* özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən, möminlərə doğru yol göstərən və müjdə verən *bir kitab* kimi sənin qəlbinə o nazil etmişdir".

98. Kim Allaha, Onun mələklərinə və elçilərinə, Cəbrailə və Mikailə düşməndirsə, şübhəsiz ki, Allah da o kafirlərə düşməndir.

99. Biz sənə aydın başa düşülən dəlillər nazil etdik ki, onları da yalnız fasiqlər inkar edərlər.

100. Onlar hər dəfə əhd bağladıqda içərilərindən bir dəstə onu pozmurmu? Həm də onların çoxu *buna* inanmır.

101. Onlara Allah tərəfindən özlərində olanı təsdiqləyən bir elçi gəldikdə Kitab verilənlərdən bir dəstə guya *həqiqəti* bilmirmiş kimi Allahın Kitabına arxa çevirdilər.

102. Onlar Suleymanın səltənətində şeytanların oxuduqlarının ardınca getdilər. Süleyman kafir olmadı. Lakin şeytanlar sehri və Babilədə Harut və Marut adlı iki mələyə nazil olanı insanlara öyrədərək kafir oldular. *Mələklər*: "Biz ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!" – deməmiş *onu* heç kəsə öyrətmirdilər. *Yəhudilər* ərlə arvadı bir-birindən ayıracaq işləri onlardan öyrənirdilər. Lakin onlar Allahın izni olmadan heç kəsə zərər verə

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيَّنَّتْ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾

أَوْ كَلَّمَآ عَهْدًا وَعَهْدًا بَيِّنَةً فَرِيقٌ مِنْهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ بَشِّرَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَأَوْهُ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلُوكٍ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ الْاِسْخَرَ وَمَا نُزِّلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِإِذْنِ هَرُوتَ وَمَرُوتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَقًّا يَقُولَانِ الْاِسْمَانِ فِتْنَةً فَلَا تَكْفُرْ فَيَسْمَعُونَ مِنْهُمَا مَا يَقْرَءُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِصَارِينَ يَوْمٍ مِنْ أَحَدٍ اِلَّا اِيَّا ذِي الْقُوَّةِ وَيَسْمَعُونَ مَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

bilməzlər. Onlar özlərinə zərər verən, faydası olmayan şeyləri öyrənirdilər. Onlar bilirdilər ki, onu əldə edən kimsə üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Nəfslərinin əvəzində satın aldıkları şey necə də pisdir! Kaş *bunu* biləydilər!

103. Onlar iman gətirib *Allahdan* qorxsaydılar, Allahın verdiyi mükafat *onlar üçün* daha xeyirli olardı. Kaş *bunu* biləydilər!
104. Ey iman gətirənlər! *Peyğəmbərə*: “Bizə qayğı göstər!” – deməyin; “Bizə nəzər yetir!” – deyin və *Allahın əmrini* eşidin! Kafirləri ağırılı-acılı bir əzab gözləyir.
105. Nə Kitab əhlinin kafir olanları, nə də müşriklər sizə Rəbbinizdən bir xeyir nazil olmasını istəmirlər. Allah isə mərhəmətini istədiyi şəxsə məxsus edir. Allah böyük lütf sahibidir.
106. Biz *hər hansı* bir ayəni dəyişdirir və ya onu unutdururuqsa, ondan daha yaxşısını, və ya ona bənzərini gətiririk. Məgər bilmirsən ki, Allah hər şeyə qadirdir?
107. Bilmirsənmi ki, göylərdə və yerdə hökmranlıq təkcə Allaha məxsusdur? Sizin Allahdan başqa nə bir himayəçiniz, nə də bir köməkçiniz vardır.
108. Yoxsa *bundan* əvvəl Musadan tələb olunduğu kimi siz də

وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ
أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا وَآتَقُوا لَئِمَّةً مِّنْ عِندِ
اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقُولُوا رِعْسًا
وَقُولُوا النُّظْرَ كَآءَامِعُوا
وَاللَّكَفِيرِينَ عَذَابُ الْبَرِّ ﴿١٠٥﴾

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ
وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَن يَنْزِلَ عَلَيْهِمْ
خَيْرٌ مِّن رَّبِّكَ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ
مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

﴿ مَا نَسَخَ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
مِّنْهَا أَوْ فِئْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ﴿١٠٧﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

أَلَمْ تَرَ يَدُونَ أَن نَّسَخَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا

Peyğəmbərinizdən *möcüzə* tələb etmək istəyirsiniz? İmanı küfrə dəyişən kəs, əlbəttə, doğru yoldan azmışdır.

سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَشَاءُ يَكْفُرْ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِلَ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٥٠﴾

109. Kitab əhlindən bir çoxu həqiqəti bildikdən sonra da, paxıllıqları üzündən sizi, siz iman gətirdikdən sonra kafirliyə qaytarmaq istəyərlər. Allah Öz əmrini verincəyə qədər onları bağışlayın və onlara baş qoşmayın! Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

وَدَكَّيْرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ
مِنْ بَعْدِ إِيسَىٰكُمْ فَكَارًا حَسَدًا مِنْ
عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ
الْحَقُّ فَأَعْمُوا وَأَصْغُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهَ
بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

110. Namaz qılın, zəkat verin! Qabaqcadan özünüzlə üçün nə xeyir hazırlasanız onun əvəzini Allahın yanında tapacaqsınız. Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizi görür.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
وَمَا تَقْدُمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٢﴾

111. Onlar dedilər: “Yəhudilərdən və ya xaçpərəstlərdən başqa heç kəs Cənnətə daxil olmayacaq!” Bu onların xam xəyallarıdır. De: “Əgər doğru deyirsinizsə, dəlilinizi gətirin!”

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ آيَاتُهُمْ فَلْيَهَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

112. Xeyr! Kim yaxşı işlər görüb Allaha təslim olarsa, Rəbbi yanında onun mükafatı olar. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ
عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٤﴾

113. Yəhudilər: “Xaçpərəstlər heç bir şeyə əsaslanmırlar!” – deyir, xaçpərəstlər isə: “Yəhudilər heç bir şeyə əsaslanmırlar!” – deyirlər. Halbuki onlar Kitab oxuyandılar.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ الْفَرَسِيُّ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ

Cahillər də onların danışdığı kimi danışrlar. Allah ixtilafa düşdükləri şey barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir.

114. Allahın məscidlərində Onun adının zikr edilməsinə maneçilik törədənlərdən və onların viranə qalmasına çalışanlardan daha zalım kim ola bilər? Əslində onlar oraya qorxa-qorxa daxil olmalı idilər. Onlar üçün dünyada rüsveyçilik, axirətdə isə böyük bir əzab vardır.

115. Məşriq də, məğrib də Allahındır! Hansı səmtə yönəlsəniz, Allahın Üzü orada olar. Həqiqətən, Allah *hər şeyi* Əhatədəndir, Biləndir.

116. Onlar dedilər: "Allah *Özünə* övlad götürmüşdür!" Halbuki O, pakdır, müqəddəsdür! Həqiqətən, göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Hər şey Ona baş əyir.

117. Göyləri və yeri icad edən Odur. O, bir işi yaratmaq istədikdə ona ancaq: "Ol!" – deyər, o da olar.

118. Cahillər dedilər: "Bəs nə üçün Allah bizi danışdırmır, yaxud bizə bir ayə gəlmir?" Onların əcdadları da elə onlar kimi danışdırdılar. Onların qəlbləri bir-birinə oxşayır. Biz, yaxınlıqla inanan bir xalqa dəlillərimizi bəyan etmişik.

يَوْمَ الْيَقِينِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسُقِيَ فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي اللَّهِ يَنْجَزِي وَهُمْ فِي آخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوْا فَتَمُورْهُ وَجْهٌ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَنِينٌ ﴿١١٧﴾

بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ أَوْ تَنْزِلُ عَلَيْنَا آيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَبْلِهِمْ فَبِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١١٩﴾

119. Biz səni haqq ilə müjdələyən və xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* göndərdik. Cəhənnəm sakinləri barəsində isə sən sorğu-sual olunmayacaqsan.
120. Sən onların dininə tabe olmayınca, nə yəhudilər, nə də xaçpərəstlər səndən razı qalmayacaqlar. De: “Yalnız Allahın haqq yolu doğru yoldur!” Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan, səni Allahdan nə bir qoruyan, nə də bir xilas edən olar.
121. Kitab verdiyimiz kəslər onu layiqincə oxuyurlar. Onlar ona iman gətirənlərdir. Onu inkar edənlər isə ziyana uğrayanlardır.
122. Ey İsrail oğulları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi və *vaxtı ilə* sizi aləmlərdən üstün etdiyimi xatırlayın.
123. Qorxun o gündən ki, *o vaxt* heç kəs heç kəsə fayda verə bilməyəcək, heç kəsdən bir fidyə qəbul edilməyəcək, heç kəsin şəfaəti fayda verməyəcək və onlara kömək göstərilməyəcək.
124. Rəbbi İbrahimi *bəzi* kəlmələrlə sındığı zaman o, bunları tamamilə yerinə yetirdi. *Allah*: “Mən səni insanlara imam edəcəyəm!” – dedi. *İbrahim*: “Nəslimdən də *imam et!*” – dedi. *Allah*: “Zalımlar Mənim *onlarla*

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَا تُشْغِلْ عَنْ أَصْحَابِ الْحَجَرِ ﴿١١٩﴾

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ
تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ
وَلَئِنْ أَتَيْتَ أَهْوَاءَ هُم بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنْ
الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾

الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَةٍ ۖ
أُولَٰئِكَ يَوْمَئِذٍ فِيَّ ۖ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ ۖ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢١﴾

يَتْلِيكِسْرَةَ ۖ يَلْذَكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ
عَلَيْكَ وَآيَاتِي فَصَلِّ كُرْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

وَأَنْقَرُوا ۖ وَمَا لَآ تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ
مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذْ أَنْتَلَىٰ إِلَٰهَكَ رَبُّكَ لَمَسْتِ قَائِمَةً
قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾

əhd bağlamağıma nail olmazlar!” – dedi.

125. Biz *müqəddəs* Evi insanlar üçün ziyarət və əmin-amanlıq yeri etdik. “İbrahimin dayandığı yeri namazgah edin!” Biz İbrahimə və İsmailə: “Evimi təvaf edənlər, etikafa girənlər, rüku və səcdə edənlər üçün təmizləyin!” – dedik.
126. Bir zaman İbrahim dedi: “Ey Rəbbim! Buranı təhlükəsiz bir şəhər et, onun əhalisinə, – onlardan Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə – *hər növ* məhsullardan ruzi ver!” *Allah* dedi: “Mən kafir olanlara bir qədər zövq almağa izin verərəm, sonra da onları Cəhənnəm əzabına giriftar edərəm. Ora necə də pis dönüş yeridir!”
127. O zaman İbrahim və İsmail *müqəddəs* Evin bünövrəsini qaldırarkən *belə dua etdilər*: “Ey Rəbbimiz! *Bunu* bizdən qəbul et! Həqiqətən, Sən Əşidənsən, Bilənsən!
128. Ey Rəbbimiz! İkimizi də Sənə təslim olacaq, nəslimizdən də Sənə təslim olan bir ümmət et. Bize ibadət qaydalarını göstər və bizim tövbələrimizi qəbul et! Həqiqətən, Sən tövbələri qəbul edənsən, Rəhmlisən!
129. Ey Rəbbimiz! Onların içərisindən özlərinə elə bir elçi göndər ki, Sənin ayələrinə onlara oxusun, Kitabı və

وَلَا جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلْكَافِرِينَ وَأَمَّا الْيَتِيمَ
مِن مَّكَامِ الْيَتِيمِ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَأِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ
وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

وَلَمَّا قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا
وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَن آمَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ
وَالْآخِرُ الْأَخِيرُ قَالَ وَمِنْ كَفَرٍ قَامِعُهُمْ قَلِيلًا
لَّعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٢٦﴾

وَأَذِيقْهُمْ إِبْرَاهِيمَ الْفَوَاقِدَ مِّنَ الْبَيْتِ وَاسْمِعِ
رَبِّنَا نَقَبْلُ مَنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا
أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَلِنَا مَسَاجِدَنَا وَبَارِكْ
فِيكَ أَنْتَ الْغَوَّاثُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

رَبَّنَا وَأَنْتَ وَرَسُولُكَ يُتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُؤْمِنُونَ بِهَا وَالْحَمْدُ

hikməti onlara öyrətsin və onları günahlardan təmizləsin! Həqiqətən, Sən Qüdrətlisən, Müdriksən!”

130. Səfeh olanlardan başqa kim İbrahimin dinindən üz çevirər? Biz onu dünyada *elçi* seçdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə də əməlisalehlərdən olacaqdır.

131. Rəbbi ona: “Təslim ol!” – dedikdə, o: “Aləmlərin Rəbbinə təslim oldum!” – demişdi.

132. İbrahim də, Yaqub da bunu oğullarına vəsiyyət etdilər: “Ey oğullarım! Həqiqətən, Allah bu dini sizin üçün seçmişdir. Siz də ancaq müsəlman olaraq ölməlisiniz!”

133. Yoxsa siz Yaquba ölüm gəldikdə onun yanında idiniz? O zaman o, öz oğullarına dedi: “Məndən sonra nəyə ibadət edəcəksiniz?” Onlar dedilər: “Sənin İlahına, atalarının – İbrahimin, İsmailin və İshaqın İlahı olan Tək İlahə ibadət edəcəyik. Biz yalnız Ona təslim olanlarıq!”

134. Onlar bir ümmət idi ki, gəlib getdilər. Onların qazandıqları özlərinə, sizin qazandığınız isə sizə aiddir. Siz onların etdikləri barədə sorğu-suala tutulmayacaqsınız.

135. Onlar dedilər: “Yəhudi və ya xaçpərəst olun ki, doğru yola yönələsiniz!” De: “Əksinə, biz hənif İbrahimin dinindəyik. O, müşriklərdən deyildi”.

136. Deyin: “Biz Allaha, bizə nazil olana, İbrahime, İsmailə, İshaqa,

وَيُرْسِلُهُمْ فِي آيَاتِنَا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣٠﴾

وَمَنْ يَرْغَبْ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَرْجِعْ إِلَى آيَاتِنَا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣١﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣٢﴾

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهُاتِنَا وَمَا كُنَّا بِمُشْرِكِينَ ﴿١٣٤﴾

بَلْ أَنْتُمْ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٥﴾

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى فَنَهَدُوا قُلُوبَهُمْ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا حَقِيقَتَهُ وَمَا كَانُ مِنَ الْمُنْزَكِينَ ﴿١٣٦﴾

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ

Yaquba və onun nəslinə nazil olana, Musa və İsayə verilənlərə, özlərinin Rəbbi tərəfindən peyğəmbərlərə verilənlərə iman gətirdik. Biz onların arasında fərq qoymuruq. Biz yalnız Ona təslim olanlarıq!”

137. Əgər onlar da siz iman gətirdiyinizə iman gətirsələr, doğru yola yönəlmiş olarlar. Yox, əgər üz döndərsələr, mütləq ixtilafa düşmüş olarlar. Onlardan qorunmaq üçün Allah sənə kifayət edə. O, Eşidəndir, Biləndir!

138. De: “*Budur Allahın dini! Kimin dini Allahın dinindən daha doğru ola bilər? Biz yalnız Ona ibadət edənlərik!*”

139. De: “Allah barəsində bizimlə mübahisəmi edirsiniz? Halbuki O, bizim də Rəbbimiz, sizin də Rəbbinizdir! Bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz isə sizə aiddir. Biz Ona sadıq olanlarıq!”

140. Yoxsa siz İbrahimin, İsmailin, İshaqın, Yaqubun və onun nəslinin yəhudi və yaxud xaçpərəst olduğunu deyirsiniz? De: “Siz daha yaxşı bilirsiniz, yoxsa Allah?” Allahın onlara nazil etdiyi şəhadəti gizlədən kimsələrdən daha zalım kim ola bilər? Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَأَلْسَابِطَ وَمَا أَوْفَىٰ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَمَا أَوْفَىٰ النَّبِيُّونَ مِن دِينِهِمْ لَا تَجْرِفِ
يُبْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَتَجْحَلْ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

فَإِنَّمَا آمَنَوا بِمَا آمَنُوكُمْ بِهِ قَدْ
أَهْتَدُوا وَآزَلْتُمْ قُلُوبَكُمْ فِي شِقَاقِ
نَسِيهِكُمْ هُمْ أَتَىٰ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مَنَ اللَّهِ
صِبْغَةً وَتَحْنَبْهُ ۖ عَلَيْهِ سَلَامٌ ﴿١٣٩﴾

قُلْ أَتَعْبَأُكُمْ فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّكُمْ
وَلَكُمْ أَعْمَالُ وَلَكُمْ أَغْنَىٰ عَنْكُمْ وَتَحْنَبْهُ ۖ
مُخْلِصُونَ ﴿١٤٠﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كُنُوا
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَتَسْتَأْذِنُ لِمَ اللَّهُ
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ
مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

141. Onlar bir ümmət idi ki, gəlib getdi. Onların qazandıqları özlərinə, sizin qazandığınız isə sizə aiddir. Siz onların etdikləri barədə sorğu-sual olunmayacaqsınız.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهِمْ وَبَنَاتِهِمْ غَافِلُونَ ﴿١٤١﴾

142. Səfəh adamlar deyəcəklər: "Onları üz tutduqları qiblədən döndərən nə oldu?" De: "Məşriq də, məğrib də Allahındır. O, istədiyi kəsi doğru yola yönəldir!"

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

143. Beləliklə Biz sizi orta bir ümmət etdik ki, siz insanlara şahid olasınız, peyğəmbər də sizə şahid olsun. Biz, əvvəl üz tutduğunuz qibləni ancaq ona görə təyin etdik ki, peyğəmbərin ardınca gedənləri üz döndərənlərdən fərqləndirək. Bu, Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdən başqa *hamısına* ağır gəldi. Allah sizin imanınızı puç etməz. Həqiqətən də, Allah insanlara qarşı Şəfqətlidir, Rəhmlidir.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَمَكُنَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِمَعْلَمَةٍ مِّن بَيْتِ الْمَسْجِدِ وَمَن يَتَغَلَّبْ عَلَى عَقِبَتِهِ وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ عَمَّا يَتَّبِعُ كُنتُمْ بِأَنَّهُ

144. Biz sənin üzünün göyə tərəf çevrildiyini gördük və Biz sənə razı qalacağın qiblərə tərəf döndərəcəyik. Sən üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin! Şübhəsiz ki, Kitab verilənlər bunun öz Rəbbi tərəfindən gerçək olduğunu bilirlər. Allah onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir.

قَدْ تَرَى تَغَلَّبَ وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ فَلَوْلَا نَسْتَكُفِيكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا قَوْلٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَيْلَ الَّذِينَ أُولُوا الصُّفُوفِ لَعَلَّكُمْ أَن تَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٣﴾

145. Kitab verilənlərə hər cür dəlil gətirsən də, onlar sənə qibləyə üz tutmazlar. Sən də onların qibləsinə üz tutan deylsən. Onlar özləri də

وَلَيْنَ أَتَيْنَا الَّذِينَ أُولُوا الصُّفُوفِ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ لِّبَعْضٍ

bir-birlərinin qibləsinə üz tutan deyillər. Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan, sən də zalımlardan olarsan.

146. Kitab verdiyimiz şəxslər onu (Peyğəmbəri və yaxud Kəbənin qiblə olduğunu) öz oğullarını tanıdıqları kimi tanıynılar. Həqiqətən də, onlardan bir dəstə haqqı bilə-bilə gizlədir.

147. Haqq sənin Rəbbindənədir! Odur ki, şübhə edənlərdən olma!

148. Hər kəsin üz tutduğu bir qibləsi vardır. Yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın. Harada olursunuz olun Allah sizin hamınızı *bir yerdə* toplayacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir.

149. Hara *səfərə* çıxsan, *namaz qıldıqda* üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Çünki bu, sənin Rəbbindən *gələn* haqdır! Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

150. Hara *səfərə* çıxsan, *namaz qıldıqda* üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin ki, zalımlardan başqa heç kəsin sizə qarşı bir dəlili olmasın. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun ki, Mən də sizə olan nemətimi tamamlayım və bəlkə, siz doğru yola yönələsiniz.

151. Həmçinin öz içərinizdən ayələrimizi sizə oxuyan, sizi *günahlardan*

وَلَيْنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَ هَٰؤُلَاءِ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ. كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۚ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلِكُلِّ وُجْهٌ مُّوْمِنٍ مَّا تَسْتَبِقُوا ۚ الْخَيْرَاتُ إِنَّمَا تَكُونُوا يَوْمَ يَكْرِ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٩﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۚ فَلَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۚ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا بَعْضَكُمْ عَلَى كُم ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥١﴾

كَمَا أَرْسَلْنَاكَ كَرِهُوْا مَعَكُمْ قَوْلًا عَلَيْهِ كُرْ

təmizləyən, Kitabı və hikməti sizə
öyrədən, habelə bilmədiklərinizi də
sizə öyrədən bir
Elçi göndərdik.

152. Siz Məni yad edin ki, Mən də sizi
yad edim! Mənə şükür edin, Mənə
küfr etməyin!

153. Ey iman gətirənlər! Səbir etmək və
namaz qılmaqla *Allahdan* kömək
diləyin. Həqiqətən, Allah səbir
edənlərdir!

154. Allah yolunda ölənlərə:
“Ölödülər!” deməyin. Əksinə,
onlar diridirlər, lakin siz *bunu*
duymursunuz.

155. Biz sizi bir az qorxu, bir az aclıq,
bir az da mal-dövlət, insan və
məhsul itkisi ilə sınayıq. Səbir
edənlərə müjdə ver.

156. O kəslər ki, onlara bir müsibət üz
verdikdə: “Biz, Allaha məxsusuq və
Ona da qayıdacağıq!” – deyirlər.

157. Onlara öz Rəbbi tərəfindən təriflər
və mərhəmət vardır. Məhz onlar
doğru yolda olanlardır.

158. Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın
qoyduğu nişanalərdəndir. Kim
müqəddəs Evi həcc və ya ümrə
niyyəti ilə ziyarət edərsə, bunları
təvaf etməsində ona heç bir günah
olmaz. Kim yaxşı bir iş görsə, *bilsin*
ki, Allah şükrün əvəzini verəndir,
Biləndir.

ءَاٰتَيْنَاوْهُنَّ مِنْكَ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ
وَالْحِكْمَةُ وَبِعِلْمِكُمْ مَا تَكْفُرُوْنَ اَتَعْلَمُوْنَ ﴿١٥٢﴾

فَاذْكُرُوْا اَآذْكُرْكُمْ وَاَشْكُرُوْا لِيْ
وَلَا تَكْفُرُوْنَ ﴿١٥٣﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اسْتَعِيْذُوْا بِالصَّبْرِ
وَالصَّلٰوةِ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٥٤﴾

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ يُّقْتَلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمُوْتُ
بَلْ اَحْيَاۤءٌ وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿١٥٥﴾

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
وَتَقْصِيْرٍ مِّنَ اْلَاْمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالْاَمْوَالِ
وَبَشِّرِ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِيْنَ اِذَا اَصَابَتْهُمُ مُّصِيْبَةٌ قَالُوْا اِنَّا لِلّٰهِ
وَاِنَّا اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ ﴿١٥٧﴾

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلٰوةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْتَخِرُوْنَ ﴿١٥٨﴾

۞ اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِرِ اللّٰهِ فَمَنْ
حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ
يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُنَّ لِلّٰهِ
شَاكِرٌ عَلَيْهِ ﴿١٥٩﴾

159. Kitabda insanlara bəyan etdiyimiz açıq-aydın dəlilləri və doğru yol göstərən ayələri nazil etdikdən sonra onları gizli saxlayanlara həm Allah lənət edir, həm də lənət edo bilənlər lənət oxuyurlar!

160. Yalnız tövbə edənlər, *əməllərini* islah edənlər və *haqqı* bəyan edənlər istisnadır. Mən onların tövbəsini qəbul edəram. Mən tövbələri qəbul edənam, Rəhmliyəm!

161. Kafir olub kafir kimi də ölənlərə Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti olsun!

162. Onlar bu lənətin içərisində həmişəlik qalarlar. Onların əzabı yüngülləşdirilməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir.

163. Sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Ondan başqa məbud yoxdur, Mərhəmətlidir, Rəhmlidir.

164. Həqiqətdən də, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-birilə əvəz olunmasında, insanlara fayda verən şeylərlə yüklənmiş *halda* dənizdə üzən gəmilərdə, Allahın göydən endirdiyi, onunla da ölmüş torpağı diriltiyi suda, *Onun* bütün heyvanatı *yer üzünə* yaymasında, küləklərin *istiqlamətinin* dəyişdirilməsində və göylə yer

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ
وَأَنذَرْنَاهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا يَبَيِّنُهُ لِلنَّاسِ فِي
الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ
وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعِينُونَ ﴿١٥٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّا فَاوْلَٰئِكَ
أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ رَحْمَتُ رَبِّي ۖ ﴿١٦٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

حَالِيْنَ فِيْهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

وَاللَّهُ كَرِيْمٌ عَلِيْمٌ ۖ ﴿١٦٣﴾
وَاللَّهُ كَرِيْمٌ عَلِيْمٌ ۖ ﴿١٦٤﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَخِلْقِ
الْيَلِْلِ وَالنَّهَارِ وَالْغُلُوْكِ اٰلٰتٍ لِّمَن يَّعْرِى
الْبَحْرِ يَمٰىتُفَعُ النَّاسُ وَمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ
السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَاحْيٰى بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَبَيَّنَّا فِىْهَا مِّنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَضَرِىْفُ
الرِّىْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرٰتِ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْاَرْضِ اٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُوْنَ ﴿١٦٥﴾

170. Onlara: "Allahın nazil etdiyinə tabe olun!" – deyildikdə, onlar: "Xeyr, biz atalarımızın tutduğu yolu tutacağıq!" – deyirlər. Bəs ataları bir şey anlamayıb doğru yola yönəlməyiblərsə necə?

171. Kafirlərin məsəli çıxırtı və bağırıqdan başqa bir şey anlamayan *heyvanları* haylayan *çobanın* məsəlinə bənzəyir. Onlar kar, lal və kordurlar, *haqqı* anlamazlar.

172. Ey iman gətirənlər! Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin və əgər Allaha ibadət edirsinizsə, Ona şükür edin!

173. O sizə ölü heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqası üçün kəsiləni haram etmişdir. Hər kəs *harama* meyl etmədən və həddi aşmadan *bunlardan yeməyə* məcbur olarsa, bu ona günah hesab edilməz. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

174. Şübhəsiz ki, Allahın nazil etdiyi kitabda olanları gizli saxlayanlar və bununla cüzi miqdarda *pul* əldə edənlər öz qarınlarına oddan başqa bir şey doldurmurlar. Qiyamət günü Allah onları danışdırmaz və onları təmizə çıxarmaz. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

175. Onlar doğru yolun əvəzinə azgınlığı, bağışlanmanın isə əvəzinə əzabı satın alan şəxslərdir. Onlar *Cəhənnəm* oduna necə də səbirlidirlər!

وَلَا يَقِيلُ لَهُمْ أَتَمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلَىٰ نَسْتَمِعُ مَا آتَيْنَا عَلَيْهِ آيَاتًا أَأُولَٰئِكَ أَنْبَاءُ مَا أَهْمُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعْوَةً وَفِيهِ أَنْصَبُ بِكُلِّ عَمَىٰ فَهْمُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ بِهَذَا فَأُولَٰئِكَ أَصْطَفَرٌ غَيْرِ بَاطِلٍ وَلَا عَادِلٍ فَلَا إِثْرَ عَلَيْهِ إِذْ يَبْتَغُونَ زِينَةً ﴿١٧٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ، مَثَلًا لِّأُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكْلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

176. Bu ona görədir ki, Allah kitabı haqq olaraq nazil etmişdir. Kitab barəsində ixtilaf edənlər isə, əlbəttə, *haqdan* uzaq bir ziddiyyət içindədirlər.

177. Yaxşı əməl üzünüzdü məşriqə və məğribə tərəf çevirməyiniz deyildir. Lakin yaxşı əməl *sahibləri* Allaha, Axirət gününə, mələklərə, kitablara, peyğəmbərlərə iman gətirən, sevdiyi malı qohum-aqrabaya, yetimlərə, kasıblara, müsafirlərə, dilənənlərə və kölələrin azad edilməsinə sərf edən, namaz qılıb zəkat verən, əhd bağladıda əhdlərini yerinə yetirən, sıxıntı və xəstəlik üz verdikdə, habelə döyüşdə səbir edən şəxslərdir. Onlar imanlarında doğru olanlardır. Mütəqi olanlar da elə məhz onlardır.

178. Ey iman gətirənlər! Öldürülənlərə görə sizə, azad kəsə görə azad olandan, köləyə görə kölədən, qadına görə qadından qisas almaq vacib edildi. Əgər *qatil*, qardaşı (ölənin varisləri) tərəfindən *qanbahası müqabilində* bir şeylə əfv edilsə, onda insafla davranmalı və *qanbahası* ona müvafiq qaydada ödənilməlidir. Bu, Rəbbiniz tərəfindən bir yüngülləşdirmə və mərhəmətdir. Bundan sonra kim həddi aşsa, onun üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ
اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

﴿ لَيْسَ إِلَٰهٌ إِلَّا اللَّهُ أَنْ قُولُوا وَجْهَكُمْ قِبَلَ
الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَالْجَنَّةِ الْبَرَّةِ مِنْ ءَمَنٍ
بِاللهِ وَأَنْزِلِهِ الْآخِرِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكِتَابِ
وَالنَّبِيِّنَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَأَنَّ السَّبِيلَ وَالسَّابِقِينَ
وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ
وَالشُّرُوفَ يَعْبَدُ إِذَا وَعَدُوا وَالصَّابِرِينَ
فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ
فِي الْقَتْلِ أَلْحَرَ وَالْحَرْ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى
بِالْأُنْثَى فَمن عَمِيَ لَهُ مِنْ أَجْهِ شَيْءٌ فَلْيَتَّبِعْ
يَا لَعَنُوفِي وَإِذَا كُنْتُمْ بِأَخْسَنِ ذَٰلِكَ تَخْوِيفٌ
مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّنْ أَعْتَدَى بَعْدَ ذَٰلِكَ
فَلَهُ عَذَابُ الْعَذَابِ ﴿١٧٨﴾

179. Qisasda sizin üçün həyat (əmin-amanlıq) vardır, ey ağıl sahibləri! Bəlkə Allahdan qorxasınız.
180. Sizlərdən birinə ölüm gəldiyi zaman qoyub gedəcəyi var-dövlətdən müvafiq qaydada valideynlərə və yaxın qohumlara vəsiyyət etməsi ona vacib edilmişdir. *Bu*, müttəqilər üçün bir bəredur.
181. Kim *ölənin vəsiyyətini* eşitdikdən sonra onu dəyişdirsə, günahı ancaq onu dəyişdirənlərin üzərinə düşər. Şübhəsiz ki, Allah Əsədendir, Biləndir!
182. Kim də vəsiyyət edənin haqsızlıq etməsindən və ya günah işlətməsindən ehtiyat edib *tərəflərin* arasını düzəldərsə, ona heç bir günah olmaz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!
183. Ey iman gətirənlər! Sizdən əvvəlkilərə vacib edildiyi kimi, sizə də oruc tutmaq vacib edildi ki, bəlkə *pis əməllərdən* çəkinəsiniz.
184. Müəyyən sayda olan günləri *oruc tutmalısınız*. Sizlərdən xəstə və ya səfərdə olanlar başqa günlərdə eyni sayda *oruc tutmalıdırlar*. Buna taqəti olmayanlar isə *buraxdığı hər gününün əvəzinə* bir kasıbı yedirtməklə fidyə verməlidirlər. Kim könüllü olaraq yaxşılıq etsə,

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا أَحْبَبْتُمْ أَحَدَكُمْ الْمَوْتَ
إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى
الَّذِينَ يَبْدِلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوسٍ جَنًّا أَوْ أَشِدًّا فَأَصْلَحَ
يَتَّقْهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَالِمُ الْإِخْفَاءِ ﴿١٨٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الْصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ
مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى
الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ
فَمَنْ تَطَاعَى فَعَلَى خَيْرٍ لَهُمْ وَأَنْ يَصُومُوا
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

bu onun üçün daha xeyirli olar. Biləsiniz ki, sizə oruc tutmaq daha xeyirlidir.

185. İnsanlara doğru yolu göstərən, bu yolun və *haqqı batıldan* ayırd edən in açıq-aydın dəlilləri olan Quran ramazan ayında nazil edilmişdir. Sizlərdən bu aya çatan şəxslər *həmin ayı* oruc tutmalıdırlar. Xəstə və ya səfərdə olanlar isə başqa günlərdə cəmi sayda *oruc tutmalıdırlar*. Allah sizin üçün çətinlik deyil, asanlıq istəyir. O, *istəyir ki*, siz müddəti (buraxdığınız günlərin orucunu) tamamlayasınız və sizi doğru yola yönəltdiyinə görə Onu uca tutasınız. Bəlkə şükür edəsiniz.

186. Qullarım səndən Mənim bəmədə soruşsalar, Mən *onlara* yaxınam, Mənə yalvaranın duasını yalvardığı vaxt qəbul edəmə. Qoy onlar da Mənim çağırışımı qəbul edib Mənə iman gətirsinlər ki, doğru yola yönəlsinlər.

187. Orucluğu gecəsi zövcələrinizlə yaxınlıq etmək sizə halal edildi. Onlar sizin üçün bir libas, siz də onlar üçün bir libassınız. Allah bilir ki, siz *orucluğu gecələrində zövcələrinizlə yaxınlıq etməklə* özünüzdə xəyanət edirsiniz. Elə buna görə də O, tövbənizi qəbul edib sizi bağışladı. Artıq *bu gündən*

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الْاضْيَاءِ الرِّقَابُ إِن يَسَأَ بِكُمْ هُنَّ لِبَاسٍ لَّكُمْ وَاتَّخَذْتُمْ لِبَاسَ لَهْمٍ عَلَيْهِ اللَّهُ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَخْتَلَوْنَ أَفْكَرْتُمْ قَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْتَمِسُوا مِنْهُ وَأَنِتُّوا مَّا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

onlara yaxınlaşın və Allahın sizin üçün *əzəldən* müəyyən etdiyinə nail olmağa çalışın. Dan yeri söküləndə ağ sap qara sapdan (şəfaq gecənin qaranlığından) seçilənə qədər yeyin-için. Sonra gecəyədək orucunuzu tamamlayın. Məscidlərdə etikafta olduğumuz zaman onlarla yaxınlaşmayın. Bunlar Allahın *qoyduğu* hüdudlardır, onlara yaxınlaşmayın! Allah Öz ayələrini insanlara belə bəyan edir ki, bəlkə *Ondan* qorxalar.

188. Mallarınızı öz aranızda haqsızlıqla yeməyin və camaatın malının bir qismini bilə-bilə günah yolu ilə yeyəsiniz deyə hakimləri ələ almağa çalışmayın.

189. Səndən yeni doğan aylar barəsində soruşurlar. De: "Bunlar insanlar və həcc üçün vaxt ölçüləridir". Evlərə arxa tərəfindən daxil olmağınız yaxşı əməl deyildir. Lakin yaxşı əməl *sahibi* Allahdan qorxan şəxsdir. Evlərə qapılarından daxil olun! Allahdan qorxun ki, bəlkə nicat tapasınız.

190. Sizinlə vuruşanlara qarşı Allah yolunda siz də vuruşun və həddi aşmayın! Həqiqətən, Allah həddi aşanları sevmir.

191. *Müşrikləri* harada yaxalasanız öldürün və sizi çıxartdıqları yerdən siz də onları çıxardın! Fitnə qətlədən daha pisdir. Onlar siza qarşı Məscidulharamın yanında vuruşmayınca, siz də onlara qarşı

ثُمَّ آتُوا الصِّيَامَ إِلَى الْيَدِ وَلَا تُبْشِرُوا بِهِ
وَأَشْرِعُوا فِي الْمَسْجِدِ ذَلِكَ حُدُودُ اللَّهِ
فَلَا تَعْتَدُوا بِهَا كَذَلِكَ يَبْينُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٨﴾

وَلَا تَكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِيَأْكُلُوا فَرِيقًا
مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَشْرِعُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ
لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْكُلُوا
الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ
اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَأَسْأَلُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٩٠﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ
يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩١﴾

وَأَقْلِبُوا هَيْتَ تَقْتُلُوهُمْ وَآخِرُ جَوْهَرٍ مِنْ حَيْثُ
أَخْرَجُوهُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقْتُلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ
قَتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ حَرَّمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩٢﴾

orada vuruşmayın. Əgər sizinlə vuruşsalar, siz də onları öldürün. Kafirlərin cəzası belədir.

192. Əgər onlar *günah işlərə* son qoysalar, əlbəttə ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!
193. Fitnə aradan qalxana qədər və din ancaq Allaha məxsus edilənədək onlara qarşı vuruşun! Əgər son qoysalar, *bilin ki*, düşmənçilik ancaq zalımlara qarşı olur.
194. Haram ay haram aya görədir. Haram olanları *pozmağın cəzası* qisas almaqdır. Kim sizə qarşı təcavüz etsə, siz də ona qarşı onun təcavüz etdiyi qədər təcavüz edin. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah müttəqilərdir.
195. *Malınızdan* Allah yolunda xərcləyin və öz əllərinizlə özünüzlə təhlükəyə atmayın. Yaxşılıq edin! Həqiqətən, Allah yaxşılıq edənləri sevir.
196. Allah üçün həcc və ümrəni tam yerinə yetirin. Əgər sizin qarşınızı kəssələr, müyəssər olan bir qurbanlıq *verin*. Qurbanlıq öz yerinə çatana qədər başınızı qırxmayın. Sizlərdən xəstələnən və ya başındakı *xəstəlikdən* əziyyət çəkən varsa, fidyə olaraq ya oruc tutmalı, ya sədəqə verməli, ya da qurban kəsməlidir. Əmin-amanlıq içində olduğunuz təqdirdə ümrəni bitirib həccə qədər *qadağan*

فَإِنْ أَنتَهُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
فَإِنْ أَنتَهُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتِ قِصَاصٌ مِمَّنْ
أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاغْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَى
عَلَيْكُمْ وَأَقِمْو اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى
التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

وَأَصِمُوا لِلْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا
أَسْفَسَ مِنَ التَّهْدِي وَلَا تَحْلِفُوا أَوْ سَمَحْتُمْ حَتَّى يَبْلُغَ
الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ
رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا
أَنْتُمْ مِنْ صَعْيِ الْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْفَسَ
مِنَ التَّهْدِي فَمَنْ لَمْ يَجِدْ صِيَامَهُ فَلْيَنْتِزِعْ فِي
الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ
لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

olunarlardan istifadə edən kəs asan başa gələn bir qurbanlıq verməlidir. Qurbanlıq tapmayanlar isə həcc əsnasında üç gün və vətəninə qayıtdıqda isə yeddi gün oruc tutmalıdır. Bu da tam on gün edir. Bu, ailəsi Məscidulharamda yaşamayanlara aiddir. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah şiddətli cəza verəndir.

197. Həcc ziyarəti məlum olan aylardadır. Bu aylarda həccə yerinə yetirməyi niyyət edən kəs həcc ziyarəti əsnasında qadınıyla yaxınlıq etməməli, günah işlər görməməli və mübahisələrə qoşulmamalıdır. Sizin etdiyiniz yaxşılıqları Allah bilir. *Özünüzlə azuqə götürün! Ən yaxşı azuqə isə təqvadır. Məndən qorxun, ey ağır sahibləri!*

198. Rəbbinizdən lütf diləmək (həcc vaxtı ticarət etmək) sizə günah deyildir. Ərəfatdan axışıb gəldikdə Məşərulharamda Allahı yada salın! Sizi doğru yola yönəltdiyinə görə Onu yad edin. Hərçənd ki, bundan əvvəl siz azmışlardan idiniz.

199. Sonra insanların axışıb gəldiyi yerdən siz də gəlin. Allahdan bağışlanmanızı diləyin. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا سَوْفَ وَلَا جِدَارَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ الشَّقْوَىٰ وَالنَّفُونَ يَٰٓأُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٣٧﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَاعِنِينَ الصَّلَاةِ ﴿٣٨﴾

ثُمَّ ارْجِعُوا إِلَى اللَّهِ حَيْثُ أَقَامَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

200. *Həcc* mərasiminizi bitirdikdə *vaxtilə* atalarınızı yad etdiyiniz kimi, hətta bundan da artıq Allahı yad edin! İnsanlar arasında: “Ey Rəbbimiz! Bizə *verəcəyini* elə bu dünyada ver!” – deyənlər vardır. Belə şəxslərin axirətdə heç bir payı yoxdur.

201. Onlardan: “Ey Rəbbimiz! Bizə həm *bu* dünyada, həm də axirətdə gözəl nemətlər ver və bizi Od əzabından qoru!” – deyənləri də vardır.

202. Belələri üçün qazandıqları *əməllərə* görə bir pay vardır. Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

203. Sayı müəyyən olan günlərdə (zil-Hiccənin 11-i, 12-si və 13-ü) Allahı yad edin. Kim iki gün ərzində *ziyarətini tamamlayıb* geri qayıtsa, ona heç bir günah olmaz. Kim (13-cü gün Minada) yubanarsa, ona da heç bir günah olmaz. *Bu*, Allahdan qorxanlara aiddir. Allahdan qorxun və bilin ki, Onun hüzuruna toplanılacaqsınız.

204. İnsanların eləsi də var ki, onun bu dünya həyatında danışdığı sözlər səni heyran edir. O, qəlbində olana Allahı şahid göstərir. Əslində o, ən qatı mübahisəçidir.

205. O, dönüb getdikdə yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə, əkinləri və nəsilləri məhv etməyə çalışır. Allah isə fitnə-fəsadı sevmir.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَمَا كُنْتُمْ تُبَآئِنُ عَنَّا وَأُوْشِدَ ذِكْرُكُمْ
فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي
الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴿٢٠٠﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ قِسْمٌ مِّمَّا كَسَبُوا
وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَن
تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن
تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا
اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ ﴿٢٠٣﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي
قَلْبِهِ ۖ وَهُوَ أَلَدُّ الْجَهَنَّمَ ﴿٢٠٤﴾

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا
وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾

206. Ona: "Allahdan qorx!" – deyildikdə, lovğalıq onu daha da günaha sürükləyər. Ona Cəhənnəm kifayət edər. Ora nə pis yataqdır!

207. İnsanların eləsi də var ki, Allahın razılığını qazanmaq üçün canını da verər. Allah Öz qullarına qarşı Şəfqətlidir.

208. Ey iman gətirənlər! İslamı bütövlüklə qəbul edin və şeytanın addım izləri ilə getməyin. Şübhəsiz ki, o sizə açıq-aydın düşməndir.

209. Sizə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra *haqq yoldan* çıxırsınız, bilin ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

210. Yoxsa onlar ancaq onu gözləyirlər ki, Allah bulud kölgəsində mələklərlə birlikdə gəlsin və iş bitmiş olsun? *Bütün* işlər Allaha qaytarılacaqdır.

211. İsrail oğullarından soruş ki, Biz onlara nə qədər aydın dəlillər göndərdik. Allahın nemətini əldə etdikdən sonra onu dəyişdirənlərə Allah şiddətli cəza verəcəkdir.

212. Dünya həyatı kafirlər üçün gözəlləşdirildi. Onlar iman gətirənləri məsxərəyə qoyurdular. Halbuki müttəqilər qiyamət günü

وَإِذْ أُخِذَ لَهُ الْوَعْدُ أَنَّ يَنْحَدِثَ الْعَرَّةُ بِالْإِثْمِ
فَجَسِبَهُ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ الْيَمَادُ ﴿٢٠٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ أَبْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْهَبُوا
الْبُيُوتَ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
الْشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

فَإِنْ رَزَقْتُم مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَ نَكْرُ الْآيَاتِ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالتَّالُفِ كَمَا وَفَّيْنَا الْأَمْرَ
وَاللَّهُ يَرْجِعُ الْأُمُورَ ﴿٢١٠﴾

سَلَّ بَنِي إِسْرَءِيلَ يَدَ كُرَّةٍ أَمَّا تَتْلُوهُمْ مِنْ آيَاتِ
وَمَنْ يَبْدُلُ بَعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُ
فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

رُئِيَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْحَرُونَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا وَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

onlardan üstün olacaqlar. Allah istədiyi kəsə hesabsız ruzi verər.

213. İnsanlar tək bir ümmət idi. Allah onlara müjdə verən və qorxudan peyğəmbərlər göndərdi, onlarla birlikdə haqq olan kitab nazil etdi ki, insanlar arasında onların ixtilafa düşdükləri şeylərə dair hökm versin. Halbuki *kitab* verilmiş şəxslər özlərinə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra aralarındakı paxıllıq üzündən ixtilafa düşdülər. Allah isə Öz icazəsi ilə iman gətirənləri ixtilafda olduqları *məsələlərdə* haqqa yönəltdi. Allah istədiyini düz yola yönəldər.

214. Yoxsa siz elə güman edirdiniz ki, sizdən əvvəlkilərin başına gələnlər sizin başınıza gəlmədən Cənnətə daxil olacaqsınız? Onlara elə kasıblıq və xəstəlik üz vermiş, elə sarsılmışdılar ki, hətta Peyğəmbər və onunla birlikdə olan möminlər də: “Allahın köməyi nə vaxt gələcək?” – dedilər. Həqiqətən, Allahın köməyi yaxındır.

215. Səndən *Allah yolunda* nə verəcəklərini soruşurlar. De: “Verəcəyiniz hər bir xeyir valideynlərə, qohum-əqrəbaya, yetimlərə, kasıblara və müsafirlərə aiddir. Siz nə yaxşılıq edirsinizsə, şübhəsiz ki, Allah onu bilir”.

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْمَقَالِ يَتَذَكَّرُ فِيهَا مِنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ قَوْمَهُمْ لِيَتَّبِعُوا بَيِّنَاتٍ مِمَّا بَيَّنَّهُمُ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّنَّهُمْ الضَّرَاءُ وَالْضَّرَّةُ وَرَزَقُوا مِنْ حَقِّ الرِّسُولِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى ضُرَّ اللَّهُ إِلَّا أَنْ تَضُرَّ اللَّهُ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَفْضَلُكُمْ مِنْ خَيْرٍ قَالُوا لَيْدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالسَّبِيلَ وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَحْمِلُ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يَهْدِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ

216. Sizin xoşunuza gəlməyə də, cihad sizə vacib edildi. Ola bilsin ki, sevmədiyiniz bir şey sizin üçün xeyirli, sevdiniz bir şey isə sizin üçün zərərli olsun. Allah bilir, siz isə *bunu* bilmirsiniz.

217. Səndən haram ayında vuruşmaq barəsində soruşurlar. De: "Bu ayda vuruşmaq böyük günahdır. Lakin *insanları* Allah yolundan sapdırmaq, Onu inkar etmək, *müsəlmanları* Məscidulharama buraxmamaq və onun sakinlərini oradan çıxartmaq Allah yanında daha böyük günahdır. Fitnə isə qətlədən də böyük günahdır". *Kafir*lər bacarsalar, sizi dininizdən döndərənlə qədər sizinlə vuruşmaqdan əl çəkməyəcəklər. Sizlərdən hər kim dinindən dönüb kafir olaraq ölsə, onun əməlləri dünyada və axirətdə puça çıxar. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

218. Həqiqətən də, iman gətirənlər, hicrət edənlər və Allah yolunda cihad edənlər, Allahın mərhəmətinə ümid edirlər. Allah Bağışlayandır, Rəhmliidir.

219. Səndən sərxoşedic *ic*ki və qumar barəsində soruşurlar. De: "İkisində də həm böyük günah, həm də insanlar üçün mənfəət vardır. Amma günahları mənfəətlərindən daha böyükdür". Səndən *Allah yolunda* nə xərcləyəcəklərini soruşurlar. De:

كَيْبَ عَلَيَّكُمْ أَفْتَالٌ وَهُوَ كَذِبٌ لَكُمْ
وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكَفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَسْأَلُونَكَ حَتَّىٰ يَبْرُكُوا عَنْكَ
وَيَكْفُرُوا بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ وَمَنْ يُرِيدْ مِنْكُمْ جَزَاءً
وَبِرْهًا فَاسْتَلْظَمُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ
دِينِهِ قَاتِلْهُ فَإِنَّهُ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

إِنَّ الدِّينَ عَمَلٌ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْمِرِ قُلْ فِيهِمَا
إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ وَثَمَرٌ
أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا
يُقْفُونَ قُلْ الْأَعْيُنُ عَلَىٰ رَأْسِ اللَّهِ لَا يَبْصُرُ
بِشَيْءٍ وَاللَّهُ يَبْصُرُ بِكُلِّ شَيْءٍ
الَّذِينَ لَمْ يَكُنْ تَعْلَمُ عَنْهُمْ تَغَفَّلُونَ ﴿٢١٩﴾

“Ehtiyacınızdan artıq qalanını!”

Allah ayələri sizə belə bəyan edir
ki, bəlkə fikirləşəsiniz –

220. dünya və axirət barəsində. Səndən yetimlər haqqında soruşurlar. De: “Onlara yaxşılıq etmək xeyirlidir. Əgər onları *öz işinizə* qatırsınızsa, *bilin ki*, onlar sizin qardaşlarınızdır”. Allah fəsad törədəni yaxşılıq edəndən ayırd edir. Əgər Allah istəsəydi, əlbəttə, sizi çətin vəziyyətə salardı. Şübhəsiz ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

221. Müşrik qadınlar iman gətirməyincə onlarla evlənməyin. Əlbəttə, iman gətirmiş bir köniz, sizi heyran edən müşrik bir qadından daha xeyirlidir. Müşrik kişilər iman gətirməyincə *mömin qadınları* onlara ərə verməyin. Əlbəttə, iman gətirmiş bir kölə, sizi heyran edən müşrik bir kişidən daha xeyirlidir. Onlar Oda çağırırlar. Allah isə Öz izni ilə Cənnətə və bağışlanmağa dəvət edir. O, Öz ayələrini insanlara bəyan edir ki, bəlkə, düşünüb ibrət alsınlar.

222. Səndən heyz barəsində soruşurlar. De: “Bu, əziyyətverici bir haldır. Heyz vaxtı qadınlarla *yaxınlıq etməkdən* uzaq olun və pak olmayınca onlarla yaxınlıq etməyin. Onlar təmizləndikdən sonra isə Allahın sizə buyurduğu yerdən

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ
قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالُطُوهُمْ
فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَتْكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّىٰ تُؤْمِنَ وَلَا أُمَةٌ
مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَا أَجَبَتْكُمْ
وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَنَ
خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَا أُعْجِبَتْكُمْ أُولَٰئِكَ
يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ
وَالْعِفْرِ بِإِذْنِهِ وَيَسْئَلُ النَّاسُ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا
النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ
يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّوِّبِينَ وَيُحِبُّ الْمُطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

onlara yaxınlaşın". Şübhəsiz ki, Allah tövbə edənləri də sevir, pak olanları da.

223. Qadınlarınız sizin tarlanızdır. Tarlanıza nə təhər istəyirsinizsə, yaxınlaşın. Özünüz üçün qabaqcadan *yaxşı işlər* hazırlayın. Allahdan qorxun və bilin ki, siz Onunla qarşılaşacaqsınız. Möminləri müjdələ.

224. Andlarınıza görə Allahın adını, yaxşılıq etməniyə, Allahdan qorxmanıza və insanlar arasında sülh yaratmanıza dair bir maneəyə çevirməyin. Allah Eşidəndir, Biləndir!

225. Allah sizi qərəzsiz içdiyiniz andlara görə cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəlbinizin qərəzinə – *qəsdən içdiyiniz andlara* görə cəzalandıracaqdır. Allah Bağışlayandır, Həlimdir.

226. Qadınları ilə yaxınlıq etməməyi and içənlər üçün gözləmə müddəti dörd aydır. Əgər onlar *fikirlərindən* dönsələr, əlbəttə ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

227. Əgər onlar boşanmaq qərarına gəlsələr, şübhəsiz ki, Allah Eşidəndir, Biləndir!

228. Boşanmış qadınlar üç heyz müddəti gözləməlidirlər. Əgər Allaha və Axirət gününə iman gətirirlərsə,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا حَرِّضْتُكُمْ أَنْ تَتَزَوَّجُوا
بِأَنفُسِكُمْ وَقَدْ مَوَّعْتُكُمْ فَأَتَقُوا اللَّهَ
وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلْقَوَةٌ وَيُنِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

وَلَا تَعْمَلُوا اللَّهَ عَرِضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا
وَتَقُولُوا أَوْفَىٰ بِحُكْمِ اللَّهِ الْغَيْرِ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

لَا يُؤْخَذُ بِاللَّهِ وَاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخَذُ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ عَفُوفٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَفُّسٌ أَرْبَعَةَ
أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاتَهُ فَإِنْ اللَّهُ عَفُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَفَّضْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ
وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي

Allahın onların bətnində yaratdığını gizlətmək onlara halal olmaz.

Əgər bu müddət ərzində onların orləri barışmaq istəsələr, onları qaytarmağa daha çox haqlıdılar.

Kişilərin qadınlar üzərində *şəriətə* müvafiq haqları olduğu kimi onların da *kişilər üzərində* haqları vardır.

Kişilərin onlar üzərində olan haqları isə bir dərəcə üstündür. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

229. Boşanma iki dəfə *olar*. Bundan sonra *qadını şəriətə* müvafiq qayda üzrə saxlamaq, yaxud xoşluqla buraxmaq gərəkdir. Onlara verdiklərinizdən bir şey götürmək sizə halal olmaz. Yalnız hər ikisinin Allahın hədlərini yerinə yetirməyəcəklərindən qorxması istisnadır. Əgər siz onların Allahın hədlərini yerinə yetirməyəcəklərindən qorxsanız, qadının *boşanmaq üçün* bir şey əvəz verməsində ikisinə də heç bir günah yoxdur. Bunlar Allahın hüduqlarıdır, onları aşmayın! Allahın hüduqlarını aşanlar – məhz onlar zalımlardır.

230. Əgər onu *üçüncü dəfə* boşayarsa, bundan sonra o *qadın* başqa bir kişiyə *ərə* getməyincə *əvvəlki ərinə qayıtmaq* halal olmaz. Əgər *sonrakı əri* onu boşasa, Allahın hədlərini yerinə yetirəcəklərini güman etdikləri təqdirdə *yenidən*

أَرْحَمُهُمْ إِنَّ كُنْزُكُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَعْلَمُ أَهْلُ الْبَيْتِ بِرَدِّ هُنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا
إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَاللَّيْسَ جَالٍ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٩﴾

أَلَّا تَطْغَوْا لَمَّا نَافَسَكُمُ الْمَعْرُوفُ أَنْ تَنْبَغِ
بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُنَّ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا
ءَاتَيْنَهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُفْسِدَا
حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُفْسِدَا حُدُودَ اللَّهِ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ إِنَّكُمُ حُدُودُ
اللَّهِ فَلَا تَقْصِدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا يَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ أَنْ يَنْكِحَ زَوْجًا
غَيْرَهَا. فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يَتَرَاجَعَا إِنْ طَلَّقَا أَنْ يُفْسِدَا حُدُودَ اللَّهِ
وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣١﴾

əlaqə qurmalarında ikisinə də heç bir günah yoxdur. Bunlar Allahın hədləridir, onları anlayan adamlara bəyan edir.

231. Qadınlarınızı boşadığınız və onların gözləmə müddəti sona yetişdiyi zaman onları ya *şəriətə* müvafiq qayda üzrə saxlayın, ya da müvafiq qayda üzrə buraxın. Zərər vurmaq və təcavüz etmək məqsədilə onları saxlamayın. Kim bunu etsə, ancaq özünə zülm etmiş olar. Allahın ayələrini ələ salmayın. Allahın sizə olan nemətlərini, öyüd-nəsihət vermək üçün nazil etdiyi Kitab və hikməti yadınıza salın. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah hər şeyi bilir.

232. Qadınlarınızı boşadığınız və onların gözləmə müddəti başa çatdığı zaman *ərba arvad şəriətə* müvafiq qayda üzrə öz aralarında razılığa gələrsə, o qadınlara yenidən əvvəlki orlalarına ərə getməyə mane olmayın. Bu sizlərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə verilən bir öyüd-nəsihətdir. Bu sizin üçün daha yaxşı və daha pakdır. Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.

233. Analar öz övladlarını tam iki il əmizdirsinslər. *Bu*, əmizdirməni tamamlamaq istəyənlər üçündür. Anaların yeməyi və geyimi *şəriətə* müvafiq qaydada uşağın atasının

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنِ أَجَلَهُنَّ
فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْسَرِ حَوْرَهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَسْكِتُوهُنَّ إِذَا رَايْتُمُوهُنَّ
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا
ءَايَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَلِلَّهِ يَعْظُمُ دِينُكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَكْفِي عِلْمَهُ

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنِ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَقْضُوا لَهُنَّ أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْوَاحَهُنَّ إِذَا تَرَصُّوا
بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ أَرْكَانُكُمْ
وَأُظْهِرُ اللَّهُ بِعِلْمِهِ وَأَشْرَفُ لَا تَعْلَمُونَ

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْفِقَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ
نَفْسٌ إِلَّا رِشْقَهَا وَأَلْفَاظُهَا وَوَالِدَةُ الْبَوْلِ هِيَ

üzərinə düşür. Heç kəs qüvvəsi çatdığından artıq yüklənməz. Nə anaya öz övladına görə, nə də ataya öz övladına görə zərər verilməməlidir. *Bu vəziyyət* eynilə varisin üzərinə düşür. Əgər *ata və ana* özlərinin razılığı və məsləhəti ilə *uşağı* süddən kəsmək istəsələr, ikisinə də heç bir günah sayılmaz. Əgər siz uşaqlarınızı *süd anasına* əmizdirmək istəyirsinizsə və *süd haqqını* müvafiq qayda üzrə ödəsəniz, sizə heç bir günah olmaz. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

234. Sizlərdən ölənlərin qoyub getdiyi zövcələr dörd ay on gün gözləməlidirlər. Onların gözləmə müddəti bitərkən *şəriətə* müvafiq qayda üzrə özləri barədə etdikləri işə görə sizə günah sayılmaz. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

235. Qadınlara elçi göndərmək istəyinizi işarə ilə bildirməkdə və ya ürəyinizdə gizlətməkdə sizə heç bir günah yoxdur. Allah bilir ki, siz onları xatırlayacaqsınız. Lakin onlarla gizlicə vədələşməyin, onlara yalnız *şəriətə* müvafiq qayda üzrə söz deyın. Gözləmə vaxtı başa çatmayıncaya qədər nikah etmək qərarına gəlməyin. Bilin ki, Allah sizin qəlblərinizdə olanları bilir. Ondən qorxun! Bilin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

وَلَا مَوْلُودَ لَهُ يُولَدُ لَهُ وَيُورِثُ مِمَّا دَرَاهِمُ مِثْلَ ذَلِكَ
فَإِنْ أَرَادَ إِصْصًا لَأَعْنِ زَوْجَهُمَا وَقِشَاوَرِ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تُنْصَرِفُوا
أُولَئِكَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ
مَاءَ أَنْفُسِكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا
أَنَّ اللَّهَ يَمَآعَمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا
يَذَرْنَ بَعْضُهُنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعِشْرًا
فَإِذَا بَلَغَ أَحَدُهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَاللَّهُ يَمَآعَمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ
خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتُمْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلَيْهِ
اللَّهُ أَنْ تَكُونُوا سِتْرًا لَهُمْ وَلَا يَكُنْ
لَا تَوَاعِدُوهُمْ سِرًّا وَلَا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عَقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى
يَتَلَعَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَظِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

236. Yaxınlıq etmədiyiniz və mehrini təyin etmədiyiniz qadınları boşasanız, sizə heç bir günah gəlməz. Onlara *şəriətə* müvafiq qayda üzrə pay verin. Varlı öz imkanına görə, kasıb da öz imkanına görə *versin*. *Bu isə* yaxşılıq edənlər üçün bir borcdur.

237. Qadınlar üçün mehr təyin etdikdən sonra, yaxınlıq etməzdən əvvəl onları boşasanız, təyin etdiyinizin yarısını *onlara* verməlisiniz. Qadınların *bunu ərlərinə* bağışlaması və ya öləndə nikah müqaviləsi olanın bunu *qadına* bağışlaması isə istisnadır. Sizin bağışlamağınız təqvvaya daha yaxındır. Bir-birinizə güzəşt etməyi unutmayın. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

238. Namazları və *günortadan sonrakı* orta namazı qoruyun və Allah qarşısında mütiliklə durun.

239. Əgər *nədənsə* qorxsanız, *namazınızı* ayaq üstə və ya minik üzərində *qılın*. Təhlükə sovuşduqda isə Allaha, sizə bilmədiklərinizi necə öyrədibsə, o cür yad edin!

240. Sizlərdən ölən və *özündən sonra* zövcələr qoyub gedən kimsələr zövcələrinə bir ilin tamamınadək *evlərindən* çıxarılmamaq şərtilə baxılmasını vəsiyyət etməlidirlər. Əgər onlar *öz istəkləri ilə* çıxıb getsələr, *şəriətə* müvafiq qayda

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ مَا لَمْ يَمْسُسْنَ لَهُنَّ أَوْ قَرِصُوا لَهُنَّ قَرِصَةٌ وَمِمَّا مَعَهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ. وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مِمَّا لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِصَةً فَوَضَعْتُمْ مَا قَرِصْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْتُونَ أَوْ يَعْتُوَ الَّذِي بَيْنَهُمَا عَقْدَةٌ أَلَيْكَاحُ وَأَنْ تَعْتُوا أَوْ تَعْتُوَ فَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنْ اللَّهُ يَسَاءَلَعَمَلُوتَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فِرَاحًا أَوْ رُغْبًا فَلَا جُنَاحَ أَيْسُرَ فَإِذْ كُنُوا عَلَى الْكُلِّ عَامِلِينَ ﴿٢٣٩﴾

وَالَّذِينَ يَتُوفَتُ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

üzrə özləri barəsində etdiklərinə
görə sizə günah gəlməz. Allah
Qüdrətlidir, Müdrikdir.

241. Boşanmış qadınlara *şəriətə* müvafiq
qayda üzrə yaxşılıq etmək lazımdır.
Bu, müttəqilər üçün bir borcdur.

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَّعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

242. Allah Öz ayələrinə sizə
belə bəyan edir ki,
bəlkə başa düşəsiniz.

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

243. Minlərlə *adam* olduqları halda
ölüm qorxusundan yurdlarından
çıxanları görmədinmi? Allah
onlara: “Ölün!” – dedi. Sonra isə
onları dirilti. Doğrudan da, Allah
insanlara qarşı lütfkardır, lakin
insanların çoxu *buna* şükür etmir.

«الَّذِينَ هُمْ إِلَى الَّذِينَ هُمْ يَدْعُونَ
وَهُمُ الْوَفِيُّ حَذَرُ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ
مُوتُوا ثُمَّ أَخْبَرَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَكَافُونَ ﴿٢٤٣﴾

244. Allah yolunda vuruşun
və bilin ki, Allah
Əsədəndir, Biləndir!

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

245. Kim Allaha gözəl bir borc versə
(malından Allah yolunda xərcləsə),
O da onun üçün bunu qat-qat artırır.
Allah *kimisinin ruzisini* azaldar,
kimisinin ruzisini də artırır. Siz Ona
qaytarılacaqsınız.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فِيضَعِفُهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ
يَقْبِضُ وَيَبْسطُ وَالْأَنبَاءُ تُرجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

246. Musadan sonra İsrail oğullarından
olan əyanların *başına gələnləri*
bilmirsənmi? O zaman onlar öz
peyğəmbərlərinə dedilər: “Bizə
bir hökmdar təyin et ki, Allah
yolunda vuruşaq!” O dedi: “Sizə
vuruşma vacib edilsə, ola bilsin ki,

الَّذِينَ هُمْ إِلَى الَّذِينَ هُمْ يَدْعُونَ
بَعْدَ مُوسَى إِذْ قَالُوا لَنَبِيِّهِمْ لَهُمْ آتَنَّا
لَنَا مَلِكًا نُنْقِذَنا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ
عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا
تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي

vuruşmayasınız?” Onlar dedilər: “Madam ki, biz yurdumuzdan çıxarılmışıq və övladlarımızdan ayrılmışıq, onda nə üçün Allah yolunda vuruşmayaq?” Vuruşmaq onlara vacib edildikdə isə onlardan az bir qismi istisna olmaqla *hamısı döyüşdən* üz çevirdilər. Allah zalımları tanıyır.

247. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Allah Talutu sizə hökmdar təyin etdi!” Onlar dedilər: “O necə bizə hökmdar ola bilər ki, biz hökmdarlığa ondan daha çox layiqlik və ona heç böyük var-dövlət də verilməmişdir”. O dedi: “Allah sizin üzərinizə onu *hökmdar* seçdi, elm və bədəncə onun gücünü artırdı. Allah Öz mülkünü istədiyi kəsə verir. Allah *hər şeyi* Əhatəedəndir, Biləndir”.

248. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Onun hökmdarlığının əlaməti sizə bir sandığın gəlməsidir. Onun içərisində Rəbbinizdən bir təskinlik, Musadan və Harundan qalan *bəzi* şeylər vardır. Onu mələklər gətirəcək. Əgər siz möminsinizsə, bu sizin üçün bir dəlildir”.

249. Talut qoşunla birlikdə *döyüşə* yola düşdükdə *əsgərlərinə* dedi: “Allah sizi bir çayla imtahan edəcək. Kim ondan içsə, məndən deyildir. Bir ovuc götürən istisna

سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجَنَا مِنْ دِيَارِنَا
وَأَيُّ آيَاتٍ قَلَّمَا كُتِبَ عَلَيْهَا الْقِتَالُ
تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ
لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى
يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ
بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ
بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي
مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ
أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ
سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَهَآلُ هَارُونَ
تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٩﴾

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ
اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ مَّن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ
بِيَّيَّ وَمَن لَّمْ يَطْغَعْ فَلَانَهُ مَنِّي إِلَّا مَن
أَغْرَقَ عُوقْبَةً يَدُوهُ فَنَسُوا مَتْنَهُ

olmaqla, kim ondan dadmasa, o, məndəndir". Onların az bir qismi istisna olmaqla *hamısı* ondan su içdilər. *Talut* onunla olan möminlərlə birlikdə çayı keçdikdən sonra *bəziləri* dedilər: "Bu gün bizim Caluta və onun qoşununa gücümüz çatmayacaq". Allahla qarşılaşacaqlarını yaqin bilənlər isə dedilər: "Neçə-neçə az saylı dəstələr Allahın izni ilə çox saylı dəstələrə qalib gəlmişdir!" Allah səbir edənlərlədir.

250. Onlar Calutun və onun qoşununun qarşısına çıxdıqda dedilər: "Ey Rəbbimiz! Bizə səbir ver, qədəmlərimizi möhkəmlət və kafir qövmə qələbə çalmaqla bizə yardım et!"

251. *Möminlər* Allahın izni ilə onları darmadağın etdilər. Davud Calutu öldürdü. Allah ona hökmrənlik və hikmət verdi, ona istədiyini öyrətdi. Əgər Allah insanların bəzilərini digərləri ilə dəf etməsəydi, yer üzü fəsada uğrayardı. Lakin Allah aləmlərə qarşı lütfkardır.

252. Bunlar Allahın ayələridir. Biz onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. Şübhəsiz ki, sən göndərilən elçilərdənsən.

253. Biz o elçilərin bəzisini digərlərindən üstün etdik. Onlardan bəzisi ilə Allah danışmış, bəzisini

إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ قَلَّمَا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا
الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ
يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلتَمُوا اللَّهَ كَمَثَلِ
فِتْنَةٍ قَلِيلًا عَلَيْهِمْ فِتْنَةٌ كَثِيرَةٌ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ نَاجِدِينَ قَالُوا لَنْ
يُفْعَلَ لَكُمُ الْفَعْلُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ
جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَا يَشَاءُ وَلَوْلَا
دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ
لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو
فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

ذَٰلِكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ
يَا أَحَقُّ وَذَٰلِكَ لَئِنْ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٣﴾

﴿ ذَٰلِكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
مِّنْهُمْ مَّن كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ

isə dərəcələrə yüksəltmişdir. Biz Məryəm oğlu İsayə açıq-aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs Ruh *Cəbrail* ilə qüvvətləndirdik. Əgər Allah istəsəydi, onlardan sonra gələnlər özlərinə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra bir-biriləri ilə vuruşmazdılar. Lakin onlar ixtilaf etdilər. Onlardan kimisi iman gətirdi, kimisi də inkar etdi. Əgər Allah istəsəydi, onlar bir-biriləri ilə vuruşmazdılar. Lakin Allah istədiyini edir.

254. Ey iman gətirənlər! Alış-verişin, dostluğun və şəfaətin olmayacağı gün gəlməmişdən öncə sizə verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyin! Kafirilər isə zalımdırlar.

255. Allah, Ondən başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur, *əbədi* Yaşayandır, *bütün yaratdıqlarının* Qəyyumudur. Onu nə mürgü, nə də yuxu tutur. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Onun izni olmadan Onun yanında kim havadarlıq edə bilər? O, *məxluqatın* gələcəyini və keçmişini bilir. Onlar Onun elmindən, Onun istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun Kürsüsü göyləri və yeri əhatə edir. Bunları qoruyub saxlamaq Ona ağır gəlmir. O, Ucadır, Uludur.

256. Dində məcburiyyət yoxdur. Artıq doğru yol azgınlıqdan aydın

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأُوتُوا الْحَقَّ
بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَنَّا
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ
الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ أَخْتَلَفُوا فَيَنْهَرُ مَنْ
ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
مَا أَفْتَنَّا وَلَكِنْ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَرِيدُ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا مَآرَزِقَتَكُمْ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَتَّبِعُ فِيهِ وَلَا حِلَّةٌ
وَلَا شَفَاعَةٌ وَلَا كُفْرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٢﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ
وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٥٣﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ

fərqlənir. Hər kəs tağutu inkar edib Allaha iman gətirərsə, heç vaxt qırılmayan ən möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Allah Eşidəndir, Biləndir.

257. Allah iman gətirənlərin Himayədarıdır, onları zülmətlərdən nura çıxarır. Kafirlərin dostları isə tağutlardır, onları nurdan zülmətlərə salarlar. Onlar Od sakirləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

258. Allahın verdiyi hakimiyyətə görə İbrahim ilə Rəbbi bərəsində höcətləşən kəsin *əhvalatını* bilmirsinizmi? İbrahim: “Mənim Rəbbim həm dirildir, həm də öldürür!” – dedikdə *padşah*: “Mən də həm dirildir, həm də öldürürəm!” – demişdi. İbrahim: “Allah günəşi məşriqdən gətirir. Sən də onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir çaşıb qalmışdı. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

259. Və ya *damları* uçulub xarabalığa çevrilmiş bir kəndin yanından keçən kimsənin *hekayətini* bilmirsinizmi? O demişdi: “Allah bu kəndi ölümündən sonra necə dirildəcək?” Allah onu öldürüb yüz il saxladı, sonra da dirildib dedi: “Nə qədər qaldın?” O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldım!” Allah dedi: “Əksinə, sən yüz il qaldın. Öz

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ أَهْمُ الظُّلُمَاتِ يُخْرِجُهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالنَّاسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأنتِ بِهَاجِنٍ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٩﴾

أَوَكَلَّيْتَ مَرْعَىٰ قَرِيْبٍ وَهِيَ خَالِوَةٌ عَلَىٰ عُرُوسِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَفَرْتُمْ قَالَ لَيْسْتُ بِمَيِّتٌ يَوْمَئِذٍ أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ قَالَ بَل لَّيْسْتُ بِمِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ

yeməyinə və içdiyin suya bax, hələ də xarab olmayıb. Uzunqulağına da bax! Biz səni insanlar üçün bir dəlil etdik. Sümüklərə bax, gör Biz onları necə bir-birinə birləşdirir, sonra da onların üstünü atla örtürük". Ona *həqiqət* bəlli olduqda: "Mən artıq bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!" – dedi.

260. Bir zaman İbrahim: "Ey Rəbbim, ölürləri necə diriltiyini mənə göstər!" – dedi. *Rəbbi ona*: "Məgər sən inanmırsan?" – dedi. *İbrahim* dedi: "Əlbəttə *inanıram*! Amma *istəyirəm ki*, qəlbim rahat olsun". *Allah* buyurdu: "Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tika-tika et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, hikmət Sahibidir!"

261. Mallarını Allah yolunda xərcləyənlərin məsəli yeddi sünbül verən bir toxumun məsəlinə bənzəyir ki, sünbüllərin hər birində yüz ədəd dən vardır. Allah istədiyi kimsənin *mükafatını* artırır. Allah *hər şeyi* Əhata edəndir, Biləndir.

262. Mallarını Allah yolunda xərcləyənlərin və xərclədiklərinin ardından minnət qoymayan və əziyyət verməyənlərin, Rəbbi yanında mükafatları vardır. Onlara

وَأَنظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِئُهَا ثُمَّ
نَكْسُوهُهَا لَحْمًا قَلِمًا تَتَّبِعُونَ لَهُ. قَالَ
أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٣﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي
الْمَوْتُ قَالَ أُولَئِكَ ثُبُورٌ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن
لِّيُظْهِرَ لِقَائِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ
فَصَرِّهِنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ
مِّنْهُنَّ جُزْأً ثُمَّ أَدْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ سَعْيًا
وَأَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي
كُلِّ سُنبُلَةٍ فِيهَا ثَمَرَةٌ حَبَّةٌ ۚ وَاللَّهُ
يُضَاعِفُ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ
لَا يَتَّبِعُونَ مِمَّا آتَوْا مَالًا وَلَا ذِي لَهْمٍ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٦﴾

heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərəlməyəcəklər.

263. Xoş söz demək və xətaları bağışlamaq, minnətlə verilən sədəqədən daha yaxşıdır. Allah Zəngindir, Həlindir.
264. Ey iman gətirənlər! Sədəqələrinizi, özünü camaata göstərmək məqsədilə xərcləyən, Allaha və Axirət gününə inanmayan şəxs kimi minnət qoymaqla və əziyyət verməklə puç etməyin. Bunun məsəli üzərində torpaq olan hamar qayanın məsəlinə bənzəyir ki, şiddətli yağış yağıb onu çılpaq hala salmışdır. Onlar qazandıqlarından heç bir şeyə nail olmazlar. Allah kafir xalqı doğru yola yönəltməz.
265. Mallarını Allahın razılığını qazanmaq və nəfslərini möhkəmləndirmək üçün xərcləyənlərin məsəli topa üzərindəki bağın məsəlinə bənzəyir ki, ona şiddətli yağış düşdükdən sonra o öz bəhrəsini iki qat verər. Hərgah ona şiddətli yağış düşməzsə, narın yağış da *bəs edər*. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.
266. Məgər sizlərdən biri istəyərmidi ki, onun xurma ağaclarından və üzümlüklərdən ibarət, *ağacları* altından çaylar axan və içində də onun üçün hər cür meyvələr olan bir bağı olsun, *sonra da* ona qocalıq

﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ﴾

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَبْطُلُوْا
صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذَىٰ كَالَّذِيْ يُبْفِىْ
مَا لَهٗ رِثَةً اَلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَاَصَابَهُ وَاِبِلٌ فَتَرَكَهُ صَبِيْلاً لَا يَقْدِرُوْنَ عَلَيْهِ
شَيْءٌ وَمِمَّا كَسَبُوْا اللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦٤﴾

وَمَثَلِ الَّذِيْنَ يُبْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ اَتْبَعًا
مَّرَصَاتِ اللّٰهِ وَتَلْبِيْسًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ
جَنَّةٍ يَّرْوَوْنَ اَصَابَهَا وَاِبِلٌ فَتَاتَتْ اَكْطُلَهَا
ضَعْفَتَيْنِ فَاِنْ لَّرِثَتْهَا وَاِبِلٌ فَطُلَّ
وَاللّٰهُ يَسَاتِعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢٦٥﴾

اَيُّوْذُ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُوْنَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ
وَاتَّعْتَابَ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا اَلْاَنْهَارُ لَهُ فِيْهَا
مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ
ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَاَصَابَهَا اِغْصَارٌ فَيُوْثَرُوْا

üz verdiyi zaman, özünün də o *bağa* möhtac olan uşaqları olduğu bir halda *bu bağa* odlu bir qasırğa düşüb *onu* yandırсын? Allah ayələri sizə belə bəyan edir ki, bəlkə fikirləşəsiniz.

267. Ey iman gətirənlər! Qazandığınız və sizin üçün torpaqdan yetişdirdiyimiz şeylərin yaxşısından *Allah yolunda* xərcləyin. Özünüzə verildiyi təqdirdə ancaq göz yumub alacağınız pis şeylərdən xərcləməyə çalışmayın. Bilin ki, Allah Zəngindir, Tərifləyiqdir.

268. Şeytan sizi yoxsulluqla qorxudur və yaramaz işlər görməyi əmr edir. Allah isə sizə Öz tərəfindən bağışlanma və mərhəmət olunacağını vəd edir. Allah *hər şeyi* Əhatədəndir, Biləndir.

269. *Allah* istədiyi kəsə hikmət bəxş edir. Kimə hikmət verilmişsə, ona çoxlu xeyir nəşib edilmişdir. Bunu isə ancaq düşüncəli insanlar anlayarlar.

270. Xərclədiyiniz hər bir sədəqəni və verdiyiniz hər bir nəzəri şübhəsiz ki, Allah bilir. Zalımların isə köməkçiləri olmaz.

271. Sədəqələri aşkarda verirsinizsə, bu çox gözəl. Əgər onu yoxsullara gizləndə versəniz, bu sizin üçün daha yaxşı olar. *Allah* sizin bəzi günlərinizdən keçər. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

فَأَحْزَنَتْكَ ذَلِكَ يَوْمًا اللَّهُ لَعَنَ لَكُمْ لَا تَكُنْ
لَعَنَكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ وَلَا تَيَسَّمُوا أَلْحِيَّتَ مِنْهُ
تُفْسِقُوا وَلَسْتُمْ بِتَائِيذِهِ إِلَّا أَنْ تُغْنُوا
فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ
بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ
وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا
وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ أَوْزَدَكُمْ مِنْ
نَدْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧١﴾

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَيَعْلَمَهَا
وَيَنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٢٧٢﴾

272. Onların doğru yola gəlməsi sənə aid deyildir. Yalnız Allah istədiyi şəxsi doğru yola yönəldir. Xərclədiyiniz hər bir sədəqə özünüzdə üçündür. Siz onu ancaq Allahın Üzünü dilədiyinizə görə (ixlasla) sərf edirsiniz. Malınızdan *Allah yolunda* nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam verilər və sizə zülm edilməz.

273. *Sədəqə* Allah yolunda cihad edən və yer üzündə hərəkət edə bilməyən yoxsullar üçündür. *Bu adamlar* həya edib dilənmədiklərinə görə tanımayan adam onları varlı hesab edir. Sən onları üzvlərindən tanıyırsan. Onlar insanlardan israrla *bir şey* istəməzlər. Şübhəsiz ki, Allah malınızdan nə sərf etdiyinizi bilir.

274. Mallarını gecə və gündüz, gizli və aşkar xərcləyənlərin öz Rəbbi yanında mükafatı vardır. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

275. Səlam yeyənlər *qəbirlərindən* şeytan toxunub dəli olmuş kimsənin qalxdığı kimi qalxarlar. Bu onların: "Alış-veriş də sələmçilik kimidir!" – demələrinə görədir. Halbuki, Allah alış-verişi halal, sələmçiliyi isə haram etmişdir. Hər kim özünə Rəbbindən xəbərdarlıq gəldikdən sonra *sələmçiliyə* son qoyarsa, olub-keçənlər ona bağışlanar və onun işi

«لَيْسَ عَلَيْكَ هَدَاهُمْ وَلَا كَنْ أَلَّهِ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِسْكُمْ وَمَا تُنْفِقُوا إِلَّا اتِّبَاعَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَاقًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُم بِالْإِزْلِ وَالْأَنْهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا أَلَّا يَقُومُوا إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقِ اللَّهَ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

Allaha qalar. *Sələmçiliyə* qayıdanlar isə Od sakinləridirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar.

276. Allah sələmi puç edir, sədəqələri isə artırır. Allah kafirləri və günahkarları sevməz.

277. Həqiqətən, iman gətirib saleh əməllər edən, namaz qılan və zəkat verənləri Rəbbinin yanında mükafatlar gözləyir. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

278. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və əgər möminsinizsə, sələmdən qalan faizi almayın.

279. Bunu etməsəniz, Allahın və Onun Elçisinin sizə müharibə elan etdiyini bilin. Yox, əgər tövbə etsəniz, sərmayəniz sizindir. Nə siz zülm edərsiniz, nə də sizə zülm olunar.

280. Əgər borclu olan adam ağır şərait içindədirsə, onun vəziyyəti düzəlməyə qədər ona möhlət verin. Bilin ki, borcu bağışlamaq sizin üçün daha xeyirlidir.

281. Allahın hüsuruna qaytarılacağımız gündən qorxun! Sonra hər kəsə qazandığının əvəzi bəsbütün veriləcək və onlara zülm olunmayacaqdır.

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْشِرُوا فَاذْكُرُوا أَنفُسَكُمْ بِأَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

282. Ey iman gətirənlər! Müəyyən bir müddətədək bir-birinizə borc verdikdə onu yazın. Qoy bunu aranızda bir katib ədalətlə qeyd etsin. Katib Allahın onu öyrətdiyi kimi yazmaqdan boyun qaçırmamalıdır. Qoy o yazsın, borc alan da *götürdüyü borcun miqdarını* yazdırsın, Rəbbi olan Allahdan qorxsun və boredan heç nə əskiltməsin. Əgər borc alan ağıldan zəif və ya acizdirsə və yaxud özü yazdırmağa qadir deyilsə, qoy onun *etibarlı yaxın adamı borcu* ədalətlə yazdırsın. Aranızdakı kişilərdən iki nəfəri şahid tutun. Əgər iki kişi olmazsa, razı olduğunuz şahidlərdən bir kişi və iki qadını *şahid tutun* ki, *qadınlardan* biri unutduqda, o birisi onun yadına salsın. Şahidlər *şahidlik etməyə* çağırıldıqda boyun qaçırmasınlar. Az da olsa, çox da olsa, *həmin məbləği* və onun vaxtını yazmaqdan usanmayın. Bu, Allah yanında daha ədalətli, şahidlik üçün daha düzgün və şübhəyə düşməməyiniz üçün daha münasibdir. Yalnız aranızda gedən nağd ticarət istisnadır. Bunu yazmamamız isə sizin üçün günah deyildir. Alver etdikdə şahid tutun. Amma katibə və şahidə *zərər* verilməməlidir. Əgər *zərər* yetirsəniz, şübhəsiz ki, bu, sizin üçün günahdır. Allahdan qorxun, Allah da sizi öyrətsin. Allah hər şeyi bilir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قَدْ ائْتَمْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلَأِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَمَرَّقِ اللَّهُ رَبَّهُ وَلَا يَحْسَبْ مِنْهُ ضَيْعًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُبَيِّنَ لَهُ فَاكْتُبْهُ وَلْيُكْتَبْ بِالْعَدْلِ وَأَسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْتَعْمُوا أَنْ تَكْتُبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلٍ ذَٰلِكُمْ أَفَسَطَ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْرَبُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ بِجَرَّةٍ حَاضِرَةٍ تُدِيرُونَ ذَهَابَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَاِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

283. Əgər səfərdə olsanız və katib tapmasanız, *borc yiyəsinə* saxlanılması üçün girov verin. Əgər sizlərdən biri digərinə etibar edibsə, qoy etibar olunmuş kimsə ona verilmiş borcu qaytarsın və Rəbbi olan Allahdan qorxsun. Şahidliyi gizlətməyin. Kim onu gizlədirsə, şübhəsiz ki, qəlbi günahkardır. Allah nə etdiklərinizi bilir.

284. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. Siz içərinizdə olanı üzə çıxarsanız da, gizlətsəniz də Allah buna görə sizi hesaba çəkəcək. O, istədiyini bağışlayar, istəyinə də azab verir. Allah hər şeyə qadirdir.

285. Peyğəmbər öz Rəbbindən ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də *iman gətirdilər*. Hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. *Onlar dedilər:* "Biz Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!" Onlar dedilər: "Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Sənədir!"

286. Allah hər kəsi yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər mükəlləf edir. Hər kəsin qazandığı *xeyir yalnız onun* özünə, qazandığı *şər də yalnız* öz əleyhinədir. "Ey Rəbbimiz, unutsaq və ya xəta etsək bizi cəzalandırma! Ey Rəbbimiz, bizdən əvvəlkilərə yüklədiyin kimi, bizə də ağır yük yükləmə! Ey Rəbbimiz,

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَعَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَلْنَ مُّقْبَوَصَةً فَإِنْ مِنْ بَعْضِكُمْ بَعْضًا فَاذْكُرُوا الَّذِي آوَيْتُمْ أَمْثَلَهُ وَلْيَعْلَمْ اللَّهُ رَبُّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِيَّاهُ يُكَلِّمُ ۚ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۝﴾

﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْذَرُوا مَا فِي الْأَنْفُسِ كَرَّ أَوْ تُخْفُوا بِحَاثِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ يَخْفَىٰ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝﴾

﴿أَمَّا الرُّسُولُ فَإِنَّهُ يَأْتِيهِ مِنَ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَقُولُ فِيمَنْ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ۝﴾

﴿لَا يَكُفُّ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝﴾

gücümüz çatmayan şeyi daşımağa
bizi vadar etmə! Bizi əfv et, bizi
bağışla və bizə rəhm et! Sən bizim
Himayədarımızsan! Kafirləri
məğlub etməkdə bizə yardım et!”

Əli-İmran
(«İmranın ailəsi») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Allah. Ondan başqa *ibadətə layiq olan məbud* yoxdur, *əbədi* Yaşayandır, *bütün yaradılanların* Qəyyumudur.
3. O, sənə Kitabı gerçək olaraq, ondan əvvəlkiləri təsdiqləməsi üçün nazil etdi. Tövrəti və İncili də O nazil etdi –
4. daha əvvəllər insanlara doğru yolu göstərən rəhbər olmaq üçün. Furqanı da O nazil etdi. Şübhəsiz ki, Allahın ayələrini inkar edənlər üçün şiddətli bir əzab vardır. Allah Qüdrətlidir, intiqam almağa qadirdir.
5. Şübhəsiz ki, nə yerdə, nə də göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz.
6. Bətlərdə sizə istədiyi surəti verən Odur. Ondan başqa *ibadətə layiq olan məbud* yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
7. Kitabı sənə nazil edən Odur. O Kitabın bir qismi mənası aydın ayələrdir ki, bunlar da Kitabın anasıdır. Digərləri isə mənası aydın olmayan ayələrdir. Qəlblərində əyrilik olanlar fitnə-fəsad törətmək

سُورَةُ آلِ اِمْرَانَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْعَرَفِ

اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ﴿١﴾

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَاَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْاِنْجِيلَ ﴿٢﴾

مِّن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَاَنزَلْنَا الْقُرْآنَ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ وَاللّٰهُ غَرِيْبٌ دُوْنَ اَنْتُمْ ﴿٣﴾

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَاءِ ﴿٤﴾

هُوَ الَّذِى يُصَوِّرُكُمْ فِى الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيْمُ ﴿٥﴾

هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرٌ مُّتَشٰبِهٰتٌ قٰلَآ الَّذِيْنَ فِى قُلُوْبِهِمْ رَفَعٌ فِى تَفْسُوْرٍ مَا تَشٰبَهَتْ مِنْهُ اٰيٰتَ الْفِتْنَةِ وَاَنْتَعَاظَ تَاْوِيْلُهَا

və istədikləri kimi yozmaq məqsədilə mənası aydın olmayanın ardınca düşərlər. Onun yozumunu isə Allahdan başqa heç kəs bilməz. Elmdə qüvvətli olanlar isə deyərlər: “Biz onlara iman gətirdik, hamısı bizim Rəbbimizdəndir”. Bunu isə ancaq ağıl sahibləri dərk edərlər.

8. Ey Rəbbimiz! Bizi hidayət yoluna yönəltdikdən sonra qəlbimizi sapdırma və bizi Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et. Həqiqətən, Sən Bəxş edənsən.
9. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, *gerçəkləşəcəyinə* şübhə edilməyən bir gündə insanları *bir yərə* Sən yığacaqsan. Həqiqətən, Allah vədinə xilaf çıxmaz!
10. Kafir olanların nə malları, nə də övladları onlara Allahın hüsurunda heç bir şeylə fayda verə bilməz. Onlar Cəhənnəmin yanacağıdırlar.
11. *Onların əməli* Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Bizim ayələrimizi yalan hesab etdilər, Allah da onları günahlarına görə yaxaladı. Allah şiddətli cəza verəndir.
12. Kafirələrə de: “Siz məğlub olacaq və Cəhənnəmə toplanılacaqsınız! Ora nə pis yataqdır!”
13. Qarşı-qarşıya gələn iki dəstədə sizin üçün bir ibrət var idi. Dəstələrdən

وَمَا يَكْمُرُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّسِيخُونَ فِي
الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا
وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أَهْلُ الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا لَا تُخِزْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ أَلْعِيَادَ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَنْ تَكْفُرَ عَنْهُمْ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

كَذَّابٌ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاحْذَرُوا اللَّهَ
يَذْنُوبُهُمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَهَابٌ مَرُورٌ
وَتُخْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْيَمَادُ ﴿١٢﴾

فَذَكَاتُ الْكُفْرَةِ الْيَسَاةِ فِي فَتَنَتَيْنِ النَّفَقَاتِ

biri Allah yolunda vuruşurdu, digəri isə kafirlər idi. Onlar kafirlərin sayca iki qat artıq olduqlarını öz gözləri ilə görürdülər. Allah istədiyi kəsi Öz köməyi ilə qüvvətləndirir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır.

14. Qadınların, uşaqların, yığın-yığın qızıl-gümüşün, yaxşı cins atların, mal-qaranın və əkin yerlərinin verdiyi zövqlərə olan istək insanların gözüne gözəl göstərilmişdir. Bunlar, dünya həyatının keçici zövqüdür, gözəl qayıdış yeri isə Allah yanındadır.

15. De: "Sizə bunlardan daha yaxşısı barədə xəbər verimmi? Allahdan qorxanlar üçün Rəbbi yanında ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları, pak zövcələr və Allahın rızası vardır". Allah qullarını görür.

16. O kəslər ki: "Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, biz iman gətirdik, bizim günahlarımızı bağışla və bizi Od azabından qor!" – deyirlər;

17. onlar səbir edən, doğru danışan, müti olan, *malından Allah yolunda* xərcləyən və sübh çağına yaxın bağışlanma diləyən kimsələrdir.

18. Allah Özündən başqa *ibadətə layiq olan* məbudun olmadığına şahidlik etdi, mələklər və elm sahibləri də

فَمَنْ قَتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى
كَافِرَةٌ يَرَوْهُمْ فَمِنْهُمْ مَنْ رَأَى الْقَتِيلَ
وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بَصِيرَتَهُ مَنْ يَشَأْ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٥٥﴾

رُفِقَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ
وَالْأَنْصَةِ وَالْحَبْلِ الْمَسْجُومَةِ وَالْأَنْعَمِ
وَالْخَرِثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَتَابِ ﴿٥٦﴾

﴿ قُلْ أَزِيدُكُمْ بَحْرًا مِنْ ذَلِكَ ﴾
لِلَّذِينَ آمَنُوا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأُرْوَجُ
مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٥٧﴾

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ
لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٨﴾

الصَّابِرِينَ وَالصَّالِحِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالْمُسْتَقِيمِينَ
وَالْمُسْتَقِيمِينَ بِأَلْسِنَتِهِمْ ﴿٥٩﴾

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَكُوتُ وَأُولُو الْأَلْبَابِ قَائِمًا

şahidlik etdilər. Allah əbədi olaraq ədalətli olmaqdadır. Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

يَا قَسِطٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٥﴾

19. Həqiqətən, Allah yanında *qəbul olunan* din, İslamdır! Kitab verilənlər ancaq özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı zülm və həsəd üzündən itxilafa düşdülər. Kim Allahın ayələrini inkar edərsə, *bilsin ki*, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ أَلْأَشْلَمُ وَمَا اخْتَلَفَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَاجَاءِ هُمْ الْعِلْمَ بَعَثْنَا فِيهِمْ رَسُولًا
مِمَّا تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ قَاتِلِ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٦﴾

20. Əgər onlar səninlə mübahisə edərlərsə, de: "Mən özümü ardımca gələnlərlə birlikdə Allaha təslim etmişəm!" Kitab verilənlərə və savadsızlara isə de: "Siz də təslim oldunuzmu?" Əgər təslim olsalar, doğru yola yönəlmiş olarlar. Üz döndərsələr, *bil ki*, sənin öhdənə düşən ancaq *haqqı* təbliğ etməkdir. Allah qullarını görür.

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ
وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَالْأُمِّيِّينَ ءَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ
أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٥٧﴾

21. Allahın ayələrini inkar edənləri, peyğəmbərləri haqsız yerə öldürənləri və ədalətə çağıran insanları öldürənləri ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ
الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ
فَيَتَّبِعُهُمُ بَئِذَآبُ اللَّهِ ﴿٥٨﴾

22. Onların əməlləri həm bu dünyada, həm də axirətdə heç olacaq, onların yardımçıları da olmayacaqdır.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٩﴾

23. Kitabdan özlərinə bir pay verilmiş kəsləri görmədinmi? Onlar, aralarında hökm versin deyə, Allahın Kitabına dəvət olunurlar, sonra da onlardan bir dəstə *haqdan* üz çevirir.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ
يُذْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ فِيهِمْ فَرِيضَتًا
مِّمَّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٦٠﴾

24. Bu, onların: “Od bizə ancaq bir neçə gün toxunar!” – demələrinə görədir. Onları uydurduqları şeylər öz dinlərində aldadıb yoldan çıxartdı.

25. *Baş verəcəyinə şübhə edilməyən bir gündə onları topladığımız və hər kəsə qazandığının əvəzi ödəniləcəyi, özlərinə də heç bir haqsızlıq edilməyəcəyi zaman onların halı necə olacaq?*

26. De: “Ey mülkün sahibi Allahım! Sən istədiyin kəsə mülkü verir və istədiyindən də onu geri alırsan; istədiyin kimsəni yüksəldir və istədiyini də alçaldırsan. Xeyir yalnız Sənin Əlindədir. Həqiqətən, Sən hər şeyə qadırsən.

27. Sən gecəni gündüzə qatır, gündüzü də gecəyə qatırsan; ölüdən diri çıxarırsan, diridən isə ölü çıxarırsan. Sən istədiyin kəsə hesabsız ruzi verirsen”.

28. Möminlər möminləri qoyub kafirləri dost tutmasınlar! Bunu edən kimsə bilsin ki, Allah ilə onun heç bir əlaqəsi yoxdur. Ancaq onlardan *gələn təhlükədən* çəkinməklə ehtiyat etməyiniz istisnadır. Allah sizi Özündən çəkindirir (Öz əzabı ilə qorxudur). Dönüş də ancaq Allahdır.

29. De: “Kökslərinizdə olanı gizlətsəniz də, üzə çıxarsanız da, Allah onu bilir. O, göylərdə və yerdə olanları da bilir. Allah hər şeyə qadirdir.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ نَمَسَّ النَّارَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَ مَاعَدُودَاتٌ وَعَوَّهْتَ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٢٤﴾

فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يَوْمَ تَأْتِي السُّبْحَةُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ يَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ قَوْلًا تَأْتِيهِ الْمَوَاصِرُ ﴿٢٨﴾

قُلْ إِنْ تَحِبُّوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ بُدُوعِهِمْ أَوْ عَلَمِهِمْ أَوْ أَعْيُنِ السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

30. O gün ki, hər kəs etdiyi yaxşı və pis əməllərini *qarşısında* hazır görəcək, özü ilə *pis əməllərinin* arasında çox böyük məsafə olmasını arzulayacaqdır. Allah sizi Özündən çəkindirir (Öz əzabı ilə qorxudur). Allah qullarına Şəfqətlidir”.

31. De: “Əgər siz Allahı sevirsinizsə, mənim ardımca gəlin ki, Allah da sizi sevsin və günahlarınızı bağışlasın. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

32. De: “Allaha və göndərdiyi Elçiyo itaət edin!” Əgər üz döndərərlərsə, şübhəsiz ki, Allah kafirləri sevməz.

33. Allah Adəmi, Nuhu, İbrahimin *mömin* nəslini və İmranın *mömin* nəslini seçib ələmlərdən üstün etdi.

34. Onlar biri digərindən olan *hənif* bir nəsil idilər. Allah Əşidəndir, Biləndir.

35. Bir zaman İmranın arvadı demişdi: “Ey Rəbbim! Mən bətnimdəkini Sənə qul olmaq üçün nəzir etdim. Məndən qəbul et! Həqiqətən, Sən Əşidənsən, Bilənsən”.

36. Ondən azad olduğu zaman demişdi: “Ey Rəbbim! Mənim qızım oldu” – Allah onun nə doğduğunu daha yaxşı bilirdi, – “axı oğlan qız kimi deyildir. Mən onun adını Məryəm qoydum, onu və onun nəslini lənətlənmiş şeytandan *qorunmağı* Sənə həvalə edirəm”.

يَوْمَ نَجْعَدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ حَسَبِ مَحْضَرٍّ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ قَوْلًا لَّيِّنًا يَدِينَهَا وَبَيِّنَةً وَأَمَّا لَعْنَةُ يُسُفِّدُوا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

﴿٣٣﴾ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٧﴾

37. Rəbbi onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi yetişdirdi və onu Zəkəriyyaya həvalə etdi. Zəkəriyyə hər dəfə onun yanına ibadətghaha daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görürdi. O dedi: "Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?" Məryəm dedi: "Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah istədiyi kimsəyə hesabsız ruzi verir"

38. Elə oradaca Zəkəriyyə Rəbbinə dua edərək dedi: "Ey Rəbbim! Öz tərəfindən mənə pak bir nəsil bəxş et! Şübhəsiz ki, Sən duaları eşidənsən".

39. O, mehrabda durub namaz qılarkən mələklər onu çağırdılar: "Allah səni, Allah tərəfindən olan Kəlməni təsdiq edən, qövmünün ağası, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olacaq Yəhya ilə müjdələyir".

40. O dedi: "Ey Rəbbim! Qocalıq məni haqladığı vaxt, zövcəm də sonsuz ikən mənim necə oğlum ola bilər?" Allah dedi: "Allah beləcə istədiyini edir".

41. O dedi: "Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət təyin et". Allah dedi: "Sənin əlamətin, üç gün insanlarla ancaq işarə ilə danışmaq olacaqdır. Həmin vaxtda Rəbbini çox yad et və səhər-aşaşam *Onun şəninə* təriflər de!"

42. Bir zaman mələklər dedilər: "Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni seçdi, təmizlədi və seçib ələmlərin qadınlarından üstün etdi.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَارِظَةٍ قَالًا يَمْزُجُهُ لِيَكُنَ لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنْ أَلَّاهُ فَرَزْتُكَ مِنْ رِيشَاءٍ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

هَذَا لَكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

فَتَادَّهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُنْزِلُكَ يَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي بَعُثْتُ فِي عِلْمِي وَقَدْ بَلَغَتُ الْكِبَرَ وَأَمْرَئِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا ذُرًّا عُرْيًا وَأَذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعُشِيِّ وَالْإِبْكَرِ ﴿٤١﴾

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَأِكَةُ يَمْزُجُهُ إِنْ أَلَّاهُ أَصْطَفَيْنَاكَ وَطَهَّرْنَاكَ وَنَجَّيْنَاكَ عَلَى رِيشَاءٍ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

43. Ey Məryəm! Rəbbinə itaət et, səcdə qıl və rükuya gedənlərlə birlikdə rükuya get!"
44. Bunlar qeyb xəbərlərindəndir ki, onu sənə vəhy edirik. Hansının Məryəmi himayə edəcəyi barədə qələmlərini püşk atdıqları zaman sən onların yanında deyildin. Bir-birlərilə mübahisə etdikdə də sən onların yanında deyildin.
45. O zaman mələklər dedilər: "Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni Öz tərəfindən, adı Məryəm oğlu İsa Məsih olan bir kəlmə ilə müjdələyir. O, bu dünyada və axirətdə şan-şöhrətli və Allaha yaxınlaşdırılmışlardan olacaqdır.
46. O, *həm* beşikdə ikən, *həm* də yetkin çağında insanlarla danışacaqdır və salehlərdən olacaqdır".
47. *Məryəm* dedi: "Ey Rəbbim! Mənə bir insan toxunmadığı bir halda necə övladım ola bilər?" Allah dedi: "Allah beləcə istədiyini yaradır. O, bir işin olmasını istədikdə ona ancaq "Ol!" – deyir, o da olur".
48. Allah ona yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrədəcək.
49. Allah onu İsrail oğullarına bir elçi edəcəkdir. O deyəcəkdir: "Mən sizə Rəbbinizdən elçi olduğumu təsdiqləyən bir əlamət gətirdim. Mən

يَسْمَعُ أَهْلِي لِرَبِّكَ وَأَسْجُدُ
وَأَذْكُرُكَ مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُ أَفْلَهِمْ أَفْلَهُمْ يَكْفُلْ مَرْيَمَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَسْمَعُ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ
يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

وَيُكَلِّمُكَ النَّاسُ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا
وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي
بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَى
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

وَعَلَّمْنَاهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ
وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾

وَرَسُولًا إِلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ
جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقْتُ
لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ

sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürərəm, o da Allahın izni ilə quş olar. Allahın izni ilə anadangəlmə koru, cüzam xəstəliyinə tutulmanı sağaldar və ölümləri dirildərəm. Evlərinizdə yediyiniz və saxladığınız şeyləri sizə xəbər verərəm. Əgər möminsinizsə, şübhəsiz ki, bunda sizin üçün dəlil vardır.

50. Məndən əvvəl *nazil olmuş* Tövrəti təsdiqləyici kimi və sizə haram edilmiş bəzi şeyləri halal etmək üçün *göndərildim*. Mən sizə Rəbbinizdən bir dəlil gətirdim. Allahdan qorxun və mənə itaət edin.

51. Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Ona ibadət edin! *Çünki* bu, düz yoldur”.

52. İsa onlardakı küfrü hiss etdikdə dedi: “Allah yolunda kimlər mənə yardımçı olacaq?” Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın *dininin* yardımçıları! Biz Allaha iman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!”

53. Ey Rəbbimiz! Biz sənə iman gətirdik və *göndərdiyin* elçinin ardınca getdik. Bizi də şahidlərlə bir yerdə yaz!”

54. Onlar hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu. Allah *hiylə quranlara qarşı* hiylə quranların ən xeyirlisidir.

فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِيءُ الْأَكْمَهَ
وَالْأَبْرَصَ وَأُخَيَّ الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ
بِمَا تَأْكُلُونَ وَمِمَّا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّأَكْمَهَ الْأَكْمَهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

وَمُصَدِّقًا لِّمَا يَتْلُو رَبِّي مِنَ الْقُرْآنِ
وَلِيُخْلِكَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي هُرِّمَ
عَلَيْكُمْ وَجَنَّتْكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٥١﴾

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥٢﴾

﴿ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ
قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أُنزِلَتْ وَأَنْتَ بَيْنَ الرَّسُولِ
فَأَكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٤﴾

وَمَكْرُوا وَمَكَّرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَكِرِينَ ﴿٥٥﴾

55. O vaxt Allah dedi: "Ey İsa! Mən sənin həyatına son qoyub Özümə tərəf qaldıracağam, səni kafirlərdən təmizləyəcək və sənin ardınca gedənləri Qiyamət gününə qədər kafirlərdən üstün edəcəyəm. Sonra sizin dönüşünüz Mənə olacaq. Mən də itxilafə düşdüyünüz şeylər barəsində sizin aramızda hökm verəcəyəm.
56. Kafirlərə isə bu dünyada və axirətdə şiddətli əzab verəcəyəm. Onların köməkçiləri də olmayacaqdır".
57. Allah iman gətirib saleh əməllər işlədənlərin mükafatlarını tam verəcəkdir. Allah zalımları sevmir.
58. Bunlar sənə oxuduğumuz ayələrdən və hikmətli Zikrdəndir.
59. Həqiqətən, Allah yanında İsanın məsəli Adəmin məsəli kimidir. Allah onu torpaqdan yaratdı, sonra isə ona "Ol!" – dedi, o da oldu.
60. Haqq sənin Rəbbindəndir. Elə isə heç vaxt şübhə edənlərdən olma.
61. Sənə bilik gəldikdən sonra kim səninlə İsanın barəsində mübahisə edərsə, de: "Gəlin oğullarımızı və oğullarınızı, qadınlarımızı və qadınlarımızı, özümüzü və özünüzü çağırıq, sonra isə dua edib

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَسُوعَى ابْنِيَ مَرْفُوكَ وَإِلَعَدُكَ
إِلَى وَمَطْلُوكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ
الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى
يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيْكَ مَرْجِعُكُمْ فَأُنْصِرُكُمْ
بَيْنَ كُوفِهِمَا كَيْ شَرَفِيهِمْ تَحْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيَرْجِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ
الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾

إِنَّمَا مَثَلُ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ
ءَادَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ
الْمُتَكِبِّينَ ﴿٦٠﴾

مَنْ حَاجَلَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ نَعَا لَوْ نَدَعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ كُفْرًا
وَرِسَالَةً تَأْوِيلُهَا كُفْرًا وَنَفْسَانَا وَنَفْسَكُمْ ثُمَّ
يَنْتَهِلُ فَمَا جَعَلَ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦١﴾

yalançılara Allahın lənət etməsini diləyək”.

62. Həqiqətən, bu, gerçək bir hekayətdir. Allahdan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Şübhəsiz ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

63. Əgər onlar üz döndərsələr, şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri tanıyır.

64. De: “Ey Kitab əhli! Bizim və sizin aranızda olan eyni bir kəlməyə gəlin ki, Allahdan başqasına ibadət etməyək, Ona heç bir şeyi şəriq qoşmayaq və Allahı qoyub bir-birimizi ilahiləşdirməyək”. Əgər onlar üz döndərsələr, deyin: “Şahid olun ki, biz müsəlmanlarıq!”

65. Ey Kitab əhli! Nə üçün İbrahim barəsində höcətləşirsiniz? Tövrat və İncil ancaq ondan sonra nazil edilmişdir, məgər anlamırsınız?

66. Bax, siz o kəslərsiniz ki, bildiyiniz şeylər barəsində höcətləşirsiniz. Bəs nə üçün bilmədiyiniz şeylər barəsində höcətləşirsiniz? Allah bilir, siz bilmirsiniz!

67. İbrahim nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi.

68. Həqiqətən, insanlardan İbrahimə ən yaxın olanı, onun ardınca gədənlər,

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمِمَّنْ إِلَهِ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ أَهْلَ الْكِتَابِ تَقَالُوبًا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

يَتَأْتَلِ الْكِتَابُ لَهُمْ تَخَافُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أَرْبَابُ النَّوَذِيَّةِ وَالْإِنجِيلِ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

هَآ أَنشُرْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ الْكَلْبَيْنِ أَتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا

bu Peyğəmbər və iman gətirənlərdir.
Allah möminlərin Himayədarıdır.

69. Kitab əhlindən bir zümrə sizi
azdırmaq istər. Onlar ancaq özlərini
azdırırlar və *bunu da* hiss etmirlər.

70. Ey Kitab əhli! *Haqqa* şahid
olduğunuz halda nə üçün Allahın
ayələrini inkar edirsiniz?

71. Ey Kitab əhli! Nə üçün siz bilə-bilə
haqqa batil donu geyindirir və haqqı
gizlədirsiniz?

72. Kitab əhlindən bir zümrə dedi:
“Möminlərə nazil edilənə günün
əvvəlində iman gətirin və *günün*
sonunda inkar edin ki, bəlkə onlar *öz*
dinlərindən dönələr.

73. Yalnız sizin dininizin ardınca
gələnlərə inanın ki, kiməsə sizə
verilənə bənzəri verilməsin, yaxud
müsəlmanlar Rəbbinizin yanında
sizə dəlil gətirməsinlər”. De:
“Şübhəsiz ki, doğru yol Allahın haqq
yoludur!” De: “Şübhəsiz ki, lütf
Allahın Əlindədir və onu istədiyinə
verir! Allah *hər şeyi* Əhatə edəndir,
Biləndir”.

74. O, Öz mərhəmətini istədiyi kəsə
məxsus edir. Allah böyük lütf
sahibidir.

75. Kitab əhlindən eləsi var ki, ona bir
yığın *mal* əmanət etsən, onu sənə *tam*
qaytarar. Onlardan eləsi də var ki,

النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ
وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧١﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَتْلُونَ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ
وَتَكْضُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ قَاعَمُونَ ﴿٧٢﴾

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا
بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ
وَالْأَعْرَافِ وَالْآخِرَةِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٣﴾

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا بِالْمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ
الْهَدْيَ لَهْدَى اللَّهِ أَنْ يُوَفَّى أَحَدُكُمْ مَالًا أَوْ يُسْتَرَّ
أَوْ يُجَاجَلَ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

يَخْتَصِرُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾

﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ
يُؤْذِيهِ إِلَىكَ وَمَنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا

ona bir dinar versən belə, başının üstündə durub tələb etməyincə onu sənə qaytarmaz. Bu, ona görədir ki, onlar: “Avamlardan ötrü bizə günah olmaz!” – deyirlər və bilə-bilə Allaha qarşı yalan söyləyirlər.

76. Xeyr! Kim əhdini yerinə yetirsə və *Allahdan* qorxsə, şübhəsiz ki, Allah müttəqiləri sevər.

77. Həqiqətən də, Allah ilə olan əhdlərini və andlarını ucuz qiymətə satan kəslər üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Allah onları danışdırmayacaq. Qiyamət günü onların üzünə baxmayacaq və onları təmizə çıxarmayacaqdır. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

78. Onlardan elə bir dəstə də vardır ki, oxuduqlarını Kitabdan hesab edəsiz deyə Kitabı oxuyarkən dillərini əyib bükürlər. Halbuki bu, Kitabdan deyildir. Onlar: “Bu, Allah tərəfindəndir!” – deyirlər. Halbuki bu, Allah tərəfindən deyildir. Onlar bilə-bilə Allaha qarşı yalan danışirlar.

79. Heç kimə yaraşmaz ki, Allah ona Kitab, hikmət və peyğəmbərlik verdikdən sonra insanlara: “Allaha yox, mənə qul olun!” – desin. Əksinə, *o deyər*: “Öyrətdiyiniz Kitabın və *ondan* öyrəndiyiniz şeyin sayəsində din xadimləri olun!”

80. O sizə mələkləri və peyğəmbərləri özünüze məbudlar qəbul etməyi

يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ
يَا نَهْمُ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّتِينَ سَبِيلٌ
وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ عَهْدَ اللَّهِ وَأَعْمَدِهِمْ
فَحَسْبُ قِيلًا أُولَٰئِكَ لَأَخْلَقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
وَلَا يَكْتُمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يَزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٨﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفِرَاقًا ثَلَاثُونَ أَلْفًا يَكْتُمُونَ
بِالْكِتَابِ لِيَخْسِبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ
وَمَا هُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

مَا كَانَ لِيُشِيرَ أَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ الْكِتَابَ
وَالْحَكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا
عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا
رَبِّانِيكُمْ يَمَّا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ
الْكِتَابَ وَيَمَّا كُنْتُمْ تُدْرَسُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الصَّلَاطَ كَـ

buyurmaz. Məgər o sizə, siz müsəlman olduqdan sonra kafir olmağı əmr edərmə?

81. Bir zaman Allah peyğəmbərlərdən: "Sizə Kitab və hikmət verdikdən sonra, özünüzdəkini təsdiqləyən bir elçi gəldikdə ona mütləq inanıb yardım edəcəksiniz" – deyər əhd almış və: "Razısınız mı və Mənim bu əhdimi qəbul edirsiniz mi?" – demişdi. Onlar: "Razıyıq!" – demişdilər. *Allah da*: "Şahid olun, Mən də sizinlə bərabər şahid olanlardanam" – demişdir.

82. Bundan sonra üz döndөрөнлөр – məhz onlar fəsiqlərdir.

83. Yoxsa onlar Allahın dinindən başqa bir din axtarırlar? Halbuki göylərdə və yerdə olan hər bir məxluq istər-istəməz Ona təslim olmuş və Ona da qaytarılacaqdır.

84. De: "Biz Allaha, bizə nazil edilənə, İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə nazil edilənlərə, Musaya, İsaya və peyğəmbərlərə öz Rəbbi tərəfindən verilənlərə iman gətirdik. Biz onların heç birinin arasında fərq qoymuruq. Biz təkcə Ona təslim olanlarıq!"

85. İslamdan başqa bir din axtaran şəxsdən, o *din* heç vaxt qəbul olunmaz və o, axirətdə ziyan uğrayanlardan olar.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا كَرِهُوا الْكَافِرِينَ
إِذَا نُفِرَ إِلَيْنَا ۝٨١

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ
كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ
لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ ۖ وَلَتُنْصُرُنَّهُ ۚ قَالَ أَأَقْرَضُكُمْ
وَأَخَذَ تُرْعَلْنَ ۚ ذَلِكَُمْ إِصْرِي ۚ قَالُوا أَفَرُّدًا ۚ قَالَ فَاتَّهَدُوا
وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝٨٢

فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ۝٨٣

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْتَغُونَ ۚ وَلَهُ أَسْمَاءُ مِمَّنْ
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طُوعًا وَكَرْهًا
وَالَّذِينَ يُرْجَعُونَ ۝٨٤

قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝٨٥

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ
مِنْهُ ۚ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝٨٦

86. İman gətirdikdən, Peyğəmbərin həqiqi *peyğəmbər* olduğuna şahid olduqdan və özlərinə aydın dəlillər gəldikdən sonra kafir olan adamları Allah necə doğru yola yönəldər? Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
87. Onların cəzası, şübhəsiz ki, Allahın, mələklərin və bütün insanların onları lənətləməsidir.
88. Onlar *bu lənətin içində* həmişəlik qalacaqlar. Onların əzabı yüngülləşdirilməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir.
89. Bundan sonra tövbə edib öz *əməllərini* islah edənlər isə istisnadır. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
90. Sözsüz ki, iman gətirdikdən sonra kafir olan və küfrlərini bir daha artıran kimsələrin tövbəsi qəbul olunmayacaq. Məhz onlar doğru yoldan azanlardır.
91. Həqiqətən də, kafir olub kafir kimi də ölənlərin heç birindən dünya dolusu qızıl fidyə versə belə, qəbul olunmayacaqdır. Onlara ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır və onların köməkçiləri də olmayacaqdır.
92. Sevdiniz şeylərdən Allah yolunda xərc etməyincə xeyrə nail olmayacaqsınız. Sizin nə

كَتَبَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٦﴾

أُولَئِكَ جَزَاءُ الْوَيْسَاءِ الَّذِينَ
كُنَّ عَلَى اللَّهِ يَدِينَةً ﴿٨٧﴾

حَالِهِمْ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَهُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ
سُئِلُوا أَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ أَن تَكْفُرُوا بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَن تَكْفُرُوا
بِالَّذِينَ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَأُولَئِكَ سَاءَ لِمَن لَّهُمْ
أَعْمَالٌ ﴿٩٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَوْمَنُوا وَهُمْ
كُفَّارٌ أُولَئِكَ سَاءَ لِمَن لَّهُمْ
أَعْمَالٌ ﴿٩١﴾

لَن تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا حُبَبْتُمْ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْصُرُ
مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٢﴾

xərelədiyinizi, şübhəsiz
ki, Allah bilir.

93. Tövrət nazil olmamışdan əvvəl
İsrailin ancaq özü özünə haram etdiyi
şeylərdən başqa bütün yeməklər
İsrail oğullarına halal idi. De: “Əgər
doğru danışanlarsınızsa, Tövrəti
gətirin və onu oxuyun!”

94. Bundan sonra Allaha qarşı
yalan uyduranlar – məhz
onlar zalımlardır.

95. De: “Allah doğru söylədi. Odur
ki, İbrahimin həlif dininin ardınca
gedin. O, müşriklərdən deyildi”.

96. Həqiqətən, aləmlərdən ötrü bərəkət
və doğru yol göstəricisi kimi insanlar
üçün ilk qurulan ev Bəkkədədir.

97. Orada aydın nişanələr – İbrahimin
məqamı vardır. Oraya daxil
olanın təhlükəsizliyi təmin olunur.
Müqəddəs Evi ziyarət etmək
insanların – yoluna gücü çatan hər
kəsin – Allah qarşısında borcudur.
Kim bunu inkar edərsə, bilsin ki,
Allahın aləmlərə ehtiyacı yoxdur.

98. De: “Ey Kitab əhli! Allah sizin
etdiklərinizə şahid olduğu halda,
nə üçün siz Allahın ayələrini inkar
edirsiniz?”

99. De: “Ey Kitab əhli! Siz haqqa
şahid olduğunuz halda, nə üçün
doğru yolu əyri göstərməyə çalışıb

﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّهٖ
إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ
فَاتْلُوهَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝﴾

فَمَنۢ كَذَبَآءُ عَلَىٰ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟
ذَٰلِكَ ۚ قُلْ فَأْتُوا۟ بِٱلْبُرْهَٰنِ ۚ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ۝﴾

قُلۢ صَدَقَ ٱللَّهُ ۖ فَٱتَّبِعُوا۟ مِثْلَ ٱبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ۝﴾

إِنۢ أَوَّلۢ بَيْتٍ وُضِعَ لِّلنَّاسِ لِلَّهِ يَبْكَةً
مَّبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ۝﴾

فِيهِ ءَايَٰتٌۭ بَيِّنَٰتٌۭ مِّمَّا ٱمَّامَ ٱبْرَٰهِيمَ ۖ وَمَنْ
دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنًا ۚ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ جُمُ
ٱلْبَيْتِ مِنۢ مَّا سَطَعَ ۖ إِلَٰهُ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ
فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌۭ عَلِيمٌ ۝﴾

قُلۢ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَٰتِ ٱللَّهِ
وَٱللَّهُ شَهِيدٌۭ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ۝﴾

قُلۢ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تُصَدُّونَ عَن
سَبِيلِ ٱللَّهِ مِنۢ ءَآمَنَ تَبِعُوا۟ هَٰٓؤُلَآءَ وَجَآؤُا۟هُمْ

iman gətirənləri Allah yolundan sapdırırsınız?" Halbuki, Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

شَهِدَ اللَّهُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٠٩﴾

100. Ey iman gətirənlər! Əgər Kitab verilənlərdən bir dəstəyə itaət etsəniz, onlar sizi, siz iman gətirdikdən sonra belə, döndərüb kafir edərler.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن طِيعُوا أَمْرًا مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَقَاسُوا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنَ الْحَيَاةِ الْمَوْتِ بِحَقِّهِمْ ۚ وَمَن يُضِلِّ اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلَ ۚ ﴿١١٠﴾

101. Sizə Allahın ayələri oxunduğu və Onun Elçisi sizinlə olduğu bir vaxtda, siz necə küfr edirsiniz? Kim Allaha möhkəm bağlanarsa, həqiqətən də, doğru yola yönəlmiş olar.

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تَقُولُونَ لَمْ يَرْسُلْ إِلَيْنَا اللَّهُ مَكْتُبًا ۚ وَمَن يَكْفُرْ يَكْفُرْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ ۚ وَكَرِهَتْ قُلُوبُهُمْ ۚ وَقَدْ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١١١﴾

102. Ey iman gətirənlər! Allahdan Ona layiq olan tərzdə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ۚ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١١٢﴾

103. Hamınız Allahın ipindən möhkəm yapışın və parçalanmayın! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın ki, siz bir-birinizə düşmən idiniz, O, sizin qəlblərinizi birləşdirdi və Onun neməti sayəsində bir-birinizlə qardaş oldunuz. Siz odlu bir uçurumun lap kənarında idiniz. O, sizi ondan xilas etdi. Allah Öz ayələrini sizə beləcə bəyan edir ki, bəlkə doğru yola gələsiniz.

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۚ لَعَلَّكُمْ أَتَقُونُ ﴿١١٣﴾

104. Qoy sizin içərinizdən xeyrə çağıran, yaxşı işlər görməyi buyuran və pis əməlləri qadağan edən bir camaat çıxsın. Məhz onlar nicata qovuşanlardır.

وَلَتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١١٤﴾

105. Özlərinə aydın dəlillər gəldikdən sonra firqələrə ayrılıb ixtilaf edənlər kimi olmayın. Onları böyük bir əzab gözləyir.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَفَرُوا وَأَخْلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. O gün neçə-neçə üzlər ağaracaq, neçə-neçə üzlər də qaralacaqdır. Üzləri qaralan kəslərə: "İman gətirdikdən sonra kafırmı oldunuz? Elə isə, küfrünüzə görə dadın əzabı!" – deyiləcəkdir.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

107. Üzləri ağ olan kəslər isə Allahın mərhəməti altında olacaq və orada əbədi qalacaqlar.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَبِإِذْنِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Bunlar Allahın ayələridir. Onları sənə bir həqiqət olaraq oxuyuruq. Allah aləmlərə haqsızlıq etmək istəmir.

يَذْكُرُكَ إِنَّكَ اللَّهُ تَتْلُوهُ عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur və axırda bütün işlər Allaha qaytarılacaqdır.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

110. Siz insanlar arasında üzə çıxarılmış ən xeyirli ümmətsiniz. Siz yaxşı işlər görməyi əmr edir, pis əməlləri qadağan edir və Allaha iman gətirirsiniz. Kitab əhli də iman gətirəydi, əlbəttə, onlar üçün yaxşı olardı. Onların arasında iman gətirənlər də vardır. Əksəriyyəti isə haqq yolunu azmış fasiqlərdir.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُقِيمُونَ لِلَّهِ وَلُؤَاءَ مَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمْ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

111. Onlar sizə əziyyətdən başqa bir zərər yetirə bilməzlər. Əgər sizinlə vuruşmalı olsalar, arxa çevirib

لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَلَنْ يَفْتَكِرُكُمْ يُولُوكُمُ الْأَذْيَابَ رَشَدًا لَا يَضُرُّوكُمْ ﴿١١١﴾

qaçarlar. Sonra isə onlara kömək də edilməz.

112. Onlar harada olursa olsunlar, Allahın və mömin insanların himayəsində olanlar istisna olmaqla onlara həmişə zəlillik qismət olar. Onlar Allahın qəzəbinə düçar olmuş və onlara mənəvi yoxsulluq üz vermişdir. Bu cəza ona görədir ki, onlar Allahın ayələrini inkar etmiş və bəzi peyğəmbərləri haqsız yerə öldürmüşlər. Bu həm də ona görədir ki, onlar asi olmuş və həddi aşmışlar.

113. Hamısı eyni cür deyillər. Kitab əhli içərisində haqdan möhkəm yapışan bir camaat vardır ki, onlar gecələri səcdəyə qapanıb Allahın ayələrini oxuyurlar.

114. Belələri Allaha, Axirət gününə iman gətirir, yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməlləri qadağan edir və xeyirxah işlər görməyə tələsirlər. Məhz onlar əməlisalehlərdəndirlər.

115. Onların etdiyi yaxşılıqlar əvəzsiz qalmayacaqdır. Allah müttəqiləri tənir.

116. Kafirlərin malları da, övladları da onlara Allah yanında heç bir şeydə fayda verə bilməz. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ أَزْرًا ۖ مَا يَفْعُلُوا إِلَّا
يُحْتَلٍ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَاءَ وَ
يَعْصِبُ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ
الْمَسْكَنَةُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
يَقَالَتْ أَلَمْ نَقْتُلْكُم مَّا أَكْبَرَتْ يَتَرَحَّنُوا
ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

۞ لَيْسُوا سَوَاءً ۚ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ
قَالَتْ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۚ قَالَتْ أَلَمْ يَأْتِ الْبَيِّنَاتُ
وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ۚ وَأُولَٰئِكَ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ
وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

117. Onların bu dünya həyatında sərf etdiklərinin məsəli, özlərinə zülm edən adamların tarlasına ziyan vurub onu məhv edən çox soyuq bir küləyin məsələsinə bənzəyir. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

118. Ey iman gətirənlər! Sizlərdən olmayanı özünüza sirdaş tutmayın. Onlar sizə qarşı fəsad törətməkdən əl çəkməzlər, sizin sıxıntıya düşməyinizi istəyərlər. Düşməncilikləri onların ağızlarından çıxan sözlərdən bəllidir. Kökslərində gizlətdikləri düşməncilik isə daha böyükdür. Əgər anlayırsınızsa, Biz ayələri artıq sizə bəyan etdik.

119. Bax, siz o kəslərsiniz ki, onlara məhəbbət bəsləyir, onlar isə sizi sevmirlər. Siz nazil olan kitabların hamısına inanırsınız. Onlar sizinlə rastlaşanda: "Biz iman gətirdik!" – deyirlər, təklidə qalanda isə sizə qarşı qəzəbdən barmaqlarının ucunu gəmirirlər. De: "Qəzəbinizdən ölün!" Şübhəsiz ki, Allah kökslərdə olanları bilir.

120. Sizə bir uğur nəşib olsa, bu onları kədərləndirər. Sizə bir fəlakət üz verdikdə isə, buna fərəhlənərlər. Əgər səbir etsəniz və Allahdan qorxsanız, onların qurduğu hiylə sizi ziyana sala bilməz. Həqiqətən,

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ مَرْجَاقَ قومٍ
ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُمُ وَمَا
ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْخَدُوا بِطَانَةٍ مِنْ
دُونِكُمْ لَا يَأْتِ لَوْ تَكْفُرُ حَبَالًا وَذَوَا مَعَانِيَةٍ
فَدَبَّتْ أَلْبَعُضُهُ مِنَ الْآخَرِهِمْ
وَمَا تَحْقِقِ صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ
الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

هَآئِنْتَ أُولَآءِ يُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكَ
وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِنَّا لَمُؤَكَّدُونَ
ءَامِنًا وَإِذَا حُلُّوا عَصُوا عَنْكُمْ آلَآئِنًا
مِنَ الْعَبِيطِ قُلْ مَوَلُوا بِعَبِيطِكُمْ إِنَّا لَنُؤْمِنُ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

إِن تَسْسِكُمْ خَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِن تُصِيبَكُمْ
سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبُوا وَتَسْتَوْفُوا
لَا يَصْرُوكُمْ كِيدُهُمْ شَبَحْنَا إِنْ أَلَّهَ بَمَا
يَعْمَلُونَ مُجِيطٌ ﴿١٢٠﴾

Allah onların nə etdiklərini əhatə edir.

121. O zaman sən Uhuddakı döyüşdən ötrü möminləri mövqelərə yerləşdirmək üçün şəhər tezdən ailəndən ayrılıb getdin. Allah, Eşidəndir, Biləndir!

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاجِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

122. O zaman sizlərdən iki dəstə ruhdan düşməyə hazır idilər. Allah isə onların yardımçısı oldu. Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər.

إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

123. Siz zəif olduğunuz halda Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِدْرًا وَأَنْتُمْ أُولَىٰ نَصَرِ اللَّهِ أَفَلَا تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

124. O vaxt sən möminlərə demişdin: "Rəbbinizin göndərdiyi üç min mələyin köməyinizə çatması, sizə bəs etməirmi?"

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ ﴿١٢٤﴾

125. Əlbəttə, siz səbir etsəniz, Allahdan qorxsanız və onlar bu saat sizin üstünüzə hücum keçsələr, Rəbbiniz nişanlanmış beş min mələklə sizə yardım edər.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا أَنَا أَنُصِرَكُمْ مِنْ قُرَيْشِهِمْ هَذَا يُمِدُّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

126. Allah bunu sizə ancaq bir müjdə və qəlbiniz bununla sakit olsun deyə etdi. Kömək ancaq Qüdrətli və Müdrik Allahdandır.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

127. Bu ona görə idi ki, Allah bununla kafirlərin bir bölüyünü qırğına versin və ya onları darmadağın etsin ki, məyus halda geri dönsünlər.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَقْبَلُوا خَاسِرِينَ ﴿١٢٧﴾

128. Bu işin sənə aidiyyəti yoxdur. Allah ya onların tövbəsini qəbul edər, ya da onlara əzab verir. Çünki onlar zalımdırlar.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ
أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَلَهُمْ ظُلُمُونَ ﴿١٢٨﴾

129. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. O, istədiyini bağışlayar, istədiyinə də əzab verir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

130. Ey iman gətirənlər! Dəfələrlə artırılmış olan sələmi yeməyin! Allahdan qorxun ki, bəlkə, nicat tapasınız.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا
أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٣٠﴾

131. Kafirlər üçün hazırlanmış Oddan çəkinin.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

132. Allaha və Peyğəmbərə itaət edin ki, bəlkə sizə rəhm olunsun.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالْكَرْمُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133. Rəbbiniz tərəfindən bağışlanmağa və müttəqilər üçün hazırlanmış, genişliyi göylər və yer qədər olan Cənnətə tələsin.

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ
أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

134. O müttəqilər ki, bolluq zamanı da, qıtlıq zamanı da mallarından Allah yolunda xərcləyir, qəzəblərini boğur və insanları bağışlayırlar. Allah yaxşı iş görənləri sevir.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ
وَالْكُفَّيْمِينَ الْقَاطِطِ وَالْعَالُونَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾

135. O kəslər ki, bir pis iş gördükdə, yaxud özlərinə zülm etdikdə Allahı xatırlayıb günahlarının bağışlanmasını diləyirlər, – günahları Allahdan başqa kim bağışlaya bilər? – onlar bilə-bilə etdiklərinə görə israr etməzlər.

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا
أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرَ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ
يُبْصِرُوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

136. Onların mükafatı, Rəbbindən bağışlanma və ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarıdır ki, orada əbədi qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!
137. Sizdən öncə də neçə-neçə əhvalatlar olub keçmişdi. Odur ki, yer üzündə gəzib dolaşın və görün haqqı yalan sayanların aqibəti necə olmuşdur.
138. Bu, insanlar üçün bir açıqlama, doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihətdir.
139. Acizlik göstərməyin və kədərlənməyin. Möminsinizsə, üstün olacaqsınız.
140. Əgər siz Uhud döyüşündə yara almışsınızsa, o düşmən qövüm də bu cür yara almışdı. Biz bu günləri – qalibiyyəti və məğlubiyyəti insanlar arasında növbə ilə dəyişdiririk ki, Allah iman gətirənləri üzə çıxarsın və aranızdan şəhidlər seçsin. Allah zalımları sevmir.
141. Həm də ona görə belə edirik ki, Allah möminləri təmizə çıxarsın və kafirləri məhv etsin.
142. Yoxsa elə güman edirdiniz ki, Allah içərinizdən cihada çıxanları və səbir edənləri bəlli etmədən siz Cənnətə daxil olacaqsınız?

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُم مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ
وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَبَعَثَ فِي الْأُمَمِ الْأُمِّيَّةِينَ ﴿١٣٦﴾

فَدَخَلْتُ مِنْ قَبْلِكَ كَمَا سَمِعْتُ قَبْسَهُ
فِي الْأَرْضِ فَأَنْظِرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾

هَذَآ بَيِّنَاتٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُسْلِمِينَ ﴿١٣٨﴾

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا إِنَّا نُنشَرُ الْأَعْزَنِينَ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

إِن يَسْتَسْكِرُوا فَحَرِّحْ فَقَدَمَسَ الْقَوْمَ فَفَرَّحْ
وَمِثْلَهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا يَوْمَ النَّاسِ
وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَشْجِدُونَ لَهُمْ
شُهَدَاءُ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾

وَلَيَمْلِكَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ
الْكَاذِبِينَ ﴿١٤١﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ
الَّذِينَ جَاهَدُوا وَاكْمُرُوا يَوْمَ الْمَصِيرِينَ ﴿١٤٢﴾

143. Siz ölümə qarşılaşmamışdan öncə onu arzulayırdınız. İndi isə siz onu öz gözlərinizlə gördünüz.

144. Muhəmməd ancaq bir elçidir. Ondən əvvəl də elçilər gəlib getmişlər. Məgər o ölərsə və ya öldürülərsə siz gerimi dönəcəksiniz? Kim geri dönərsə, Allaha heç bir zərər yetirməz. Allah şükür edənləri mükafatlandırır.

145. Hər bir kəs ancaq Allahın izni ilə, əzəldən müəyyən edilmiş bir vaxtda ölür. Kim dünya mükafatını istəsə, ona bundan verərik. Kim də axirət mükafatını istəsə, ona da ondan verərik. Biz şükür edənləri mütləq mükafatlandıracağıq.

146. Neçə-neçə peyğəmbər olmuşdur ki, bir çox dindarlarla birlikdə vuruşmuşlar. Onlar Allah yolunda başlarına gələnlərə görə nə ruhdan düşmüş, nə zəifləmiş, nə də düşməyə boyun əymişlər. Allah səbir edənləri sevır.

147. Onların dedikləri ancaq: "Ey Rəbbimiz! Günahlarımızı və əməllərimizdə həddi aşmağımızı bizə bağışla; qədəmlərimizi sabit et və kafir qövmə qələbə çalmaqda bizə yardım et!" – olmuşdur.

148. Beləliklə Allah onlara həm dünya mükafatını, həm də gözəl axirət mükafatını verdi. Allah yaxşı iş görənləri sevır.

وَلَقَدْ كُنتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

وَمَا كُنَّا لِنُعْصِيَ أَمْرًا لِنُحْيِيَ النَّفْسَ الَّتِي حَيَّاهُ اللَّهُ بِالْحَقِّ وَالْحَقُّ أَكْبَرُ مِنْهُ وَمَنْ يَرْغَبْ فِي ثَوَابِ الدُّنْيَا فَوَيْلٌ لِمَنْ يَرْغَبُ فِي ثَوَابِ الْآخِرَةِ فَوَيْلٌ لِمَنْ يَرْغَبُ فِي ثَوَابِ الْآخِرَةِ فَوَيْلٌ لِمَنْ يَرْغَبُ فِي ثَوَابِ الْآخِرَةِ ﴿١٤٥﴾

وَكَيْفَ يَكُونُ لِمَنْ يُبَيِّنُ الْقَوْلَ لِلَّهِ وَمَعَهُ رِيشُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا أَسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يَرْجِعَهُمْ إِلَى الْغَيْرِ ﴿١٤٦﴾

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَأَسْرِ الْفِتْنَةَ مِنَّا وَتَجِدْنَا نَاصِرِينَ ﴿١٤٧﴾

فَتَنَزَّلَ اللَّهُ عَلَى الْقَوْمِ الْأَكْفَرِينَ ﴿١٤٨﴾

149. Ey iman gətirənlər! Əgər kafirlərə itaət etsəniz, onlar sizi geriyyə qaytarar və siz də ziyana uğramış halda geriyyə qayıdarsınız.

150. Xeyr! Allah sizin Himayədarınızdır. O, kömək edənlərin ən yaxşısıdır.

151. Haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi şeyi Allaha şərik qoşduqlarına görə, kafirlərin qəlblərinə qorxu salacağıq. Onların sığınacaqları yer Oddur. Zalımların məskunlaşacağı yer necə də pisdir!

152. Siz Allahın izni ilə düşmənləri qırıb-çatdığınız zaman, Allah sizə verdiyi vədini yerinə yetirdi. Nəhayət O, sizə arzuladığınız şeyi göstərdikdən sonra ruhdan düşdünüz, Peyğəmbərin əmri barəsində bir-birinizlə mübahisə etdiniz və asi oldunuz. İçərinizdən kimisi dünyanı, kimisi də axirəti istəyirdi. Sonra Allah sizi sınamaq üçün üzünüzlü onlardan döndərdi. O, artıq sizi bağışladı. Allah möminlərə qarşı lütfkardır.

153. O zaman Peyğəmbər arxanızdan – düşməne yaxın olan sıralardan sizi çağırdığı halda siz heç kimə əhəmiyyət vermədən düşməndən qaçırdınız. Allah da sizi qəminizin üstünə qəm qoymaqla cəzalandırdı ki, əlinizdən çıxan şeylərə və başınıza gələn müsibətə görə

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا
الَّذِينَ كَفَرُوا يَزِدُّوكُمْ عَلَى
أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

بَلَىٰ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ
النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
يَمَّا أَشْرَكُوا بِاللهِ مَا لَمْ يُزَلَّ بِهِ
سُلْطَانٌ وَمَا وَلَّهُمْ لَنْقَارٍ وَهُمْ
مَثْوًى الْقَالِيلِينَ ﴿١٥١﴾

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللهُ وَعْدَهُ
إِذْ تَحْسَبُونَهُم بِلَاذِيهِمْ ۖ فَخَرَّبَهُمْ
فَاسْتَلَمْتُمْ وَلَسْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ
مَنْ بَعْدَ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ
مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْإِثْمَ وَالْكَثْبَ
مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۖ كُنْتُمْ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَنْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ
وَاللهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

﴿١٥٣﴾ إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ
عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
فِي الْأَخْرَافِ فَاتَّقِبْكُمْ عَمَّا
يَعْتَرِكُمْ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَى
مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ
وَاللهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٤﴾

kədər lənməyəsınız. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

154. Sonra O, bu qəm-qüssənin ardınca sizə bir təskinlik – bir qisminizi бүrtüyən mürgü nazil etdi. O biri qisminiz isə öz canlarının hayına qaldı. Onlar: “Bu işdə bizim üçün bir xeyir varmı?” – deyə Allah barəsində haqsız olaraq, cahiliyyə dövründəkinə bənzər düşüncələrə qapıldılar. De: “Bütün işlər Allaha aiddir!” Onlar sənə bildirmədiklərini öz içərilərində gizlədir: “Əgər bu işdə bizim üçün bir xeyir olsaydı, elə buradaca öldürülməzdik” – deyirlər. De: “Əgər siz evlərinizdə olsaydıq belə, öldürülməsi qabaqcadan müəyyən edilmiş kimsələr yenə çıxıb öləcəkləri yerlərə gedərdilər. Allah sizin kökslərinizdə olanları sınamaq, qəlblərinizdə olanları təmizləmək üçün belə etdi. Allah kökslərdə olanları bilir”.

155. Uhudda iki qoşun qarşılaşdığı gün içərinizdən üz döndərənləri şeytan, qazandıqları bəzi günahlar üzündən səhv etməyə vadar etdi. Allah artıq onları bağışladı. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Həlimdir.

156. Ey iman gətirənlər! Səfərə çıxmış və ya müharibəyə getmiş qardaşları barəsində: “Əgər onlar bizim yanımızda olsaydılar, nə ölər, nə də

نَزَّلْنَا آلَاءَنا عَلَىكُمْ مِنْ بَعْدِ الْقِتَالِ إِنَّهُمْ مُعْتَدِلُونَ
يَعْنَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخَفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كُنَّا لَتَأْمِينَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي يَتُونَ كَرِهَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاهِ جَعَلَهُمْ لِيَتْلَى اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَصَّ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَكَبَّرُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا إِلَى الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبَىٰ لَوْ كَانَ عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا

öldürülərdilər” – deyən kafirlər kimi olmayın! Allah bunu onların qəlblərində qəm-qüسسə olsun deyə belə etdi. Dirildən də, öldürən də Allahdır. Allah nə etdiklərinizi görür.

157. Əgər siz Allah yolunda öldürülər və ya ölərsinizsə, bilin ki, Allahın günahınızdan keçməsi və sizə mərhəmət göstərməsi kafirlərin yığdıqları şeylərdən daha xeyirlidir.

158. Ölsəniz də, öldürülərsəniz də, mütləq Allahın hüsuruna gətirilib cəm olunacaqsınız.

159. Allahın mərhəməti sayəsində sən onlarla mülayim rəftar etdin. Əgər sən kobud və daş qəbli olsaydın, onlar hökmən sənə ətrafından dağılışırdılar. Sən onların günahından keç, Allahdan onların bağışlanmalarını dilə və görəcəyin işlər barədə onlarla məsləhətləş. Qəti qərara gəldikdə isə Allaha təvəkkül et! Həqiqətən, Allah təvəkkül edənləri sevir.

160. Əgər Allah sizə kömək edərsə, heç kəs sizə qalib gələ bilməz. Əgər O, sizi zəlil edərsə, Ondan sonra kim sizə yardım edə bilər? Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər!

161. Peyğəmbərə əmanətə xəyanət etmək yaraşmaz. Əmanətə xəyanət edən kimse Qiyamət günü xəyanət

لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُخَيِّئُ وَيُخَيِّتُ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٧﴾

وَلَيْنِ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَيْنِ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٩﴾

فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَيْتَ لَهُمْ وَنُوكَتَ قَطًّا عَلَيَّا الْقَلْبِ لَا أَتَفْضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٦٠﴾

إِنْ يَصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۖ وَإِنْ يَخْذْ لَكُمْ فَتَنٌ مِّنَ اللَّهِ يَصُرْكُم مِّنْ بَعْدِهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا كَانَ لِإِسْحَاقَ أَنْ يَبُولَ وَمَنْ يَبُولُ يَأْتِ بِمَاعْلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ ثُمَّ تَوَفَّى كُلُّ

etdiyi şeylə gələr. Sonra da hər kəsə əməllərinin əvəzi tam veriləcək və onlara zülm edilməyəcəkdir.

فَنَقِصَ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٥﴾

162. Məgər Allahın razılığını qazanmaq üçün gedən kimsə, Allahın qəzəbinə gələn və sığınacaq yeri Cəhənnəm olan bir kimsə ilə bərabər tutula bilərmi? Ora nə pis qayıdış yeridir!

أَتَمَنَّا أَنْ يَجْعَلَ رِضْوَانُ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطِ
مِنْ اللَّهِ وَمَا أُولَئِكَ جَهَنَّمَ وَيَسْأَلُ الْمَصِيرَ ﴿١٦٦﴾

163. Onlar Allah yanında müxtəlif dərəcələrdə olacaqlar. Allah onların nə etdiklərini görür!

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِمَعْلُومٍ ﴿١٦٧﴾

164. Allah möminlərə, öz aralarından onlara Allahın ayələrini oxuyan, onları günahlardan təmizləyən, onlara Kitabı və Hikməti öyrədən bir Elçi göndərməklə mərhəmət göstərmişdir. Halbuki əvvəllər onlar açıq-aydın azgınlıqda idilər.

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ
رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ
وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٨﴾

165. Siz onların başına ikiqat müsibət gətirmiş olduğunuz halda, başınıza bir müsibət gəldiyi zaman: “Bu, haradan gəldi?” – söylədiniz. De: “Bu, sizin özünüzdəndir!” Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

أَوَلَمَّْا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ
وَسَّيْلَهَا فَعَلْتُمْ كَأَنِّي هَذَا قُلُوبُكُمْ عِنْدَ
أَنْفُسِكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٩﴾

166. Uhudda iki qoşunun üz-üzə gəldiyi gün sizə üz vermiş müsibət Allahın izni ilə oldu ki, möminləri aşkara çıxartsın

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَيَا ذِينَ
الْإِيمَانِ لِيَعْلَمَنَّ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٧٠﴾

167. və münafıqları bəlli etsin. Onlara: “Gəlin, Allah yolunda döyüşün, yaxud heç olmasa müdafiədə durun!” – deyildi. Onlar: “Döyüş

وَلِيَعْلَمَنَّ الَّذِينَ نَافَقُوا أَوْفَى لَهُمْ نَعَالُوا قَاتِلُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ آذَقُوا قَالُوا لَوْ تَعْلَمُونَ لَمَا
لَا تَتَّبَعْتُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ

olacağını bilsəydik sizin ardınızca gedərdik” – dedilər. Onlar o gün imandan çox küfrə yaxın idilər. Onlar qəlblərində olmayanı ağızları ilə deyirlər. Halbuki Allah onların nəyi gizlətdiklərini çox yaxşı bilir.

168. Evlərində oturub öz qardaşları barəsində: “Əgər onlar bizə qulaq asmış olsaydılar, öldürülməzdilər” – söyləyənlərə de: “Əgər doğru danışırınsızsa, onda ölümü özünüzdən uzaqlaşdırın!”

169. Allah yolunda öldürülənləri əsla ölmüş sanma. Əksinə, onlar diridirlər; özlərinin Rəbbi yanında onlara ruzi verilir.

170. Onlar Allahın Öz lütfündən onlara verdiyi nemətlərə sevinir, arxalarınca gəlib hələ onlara çatmamış kəslərin heç bir qorxu ilə qarşılaşmayacaqlarına və onların kədərlənməyəcəklərinə fərahlanırlar.

171. Onlar Allahın nemətinə, lütfkarlığına, həm də Allahın möminlərin mükafatını heç çıxarmayacağına sevinirlər.

172. Onlar yaralandıqdan sonra da Allahın və Peyğəmbərinin dəvətini qəbul etdilər. İçərilərindən yaxşı işlər görənlər və Allahdan qorxanlar üçün böyük bir mükafat vardır.

لِلَّذِينَ يَقُولُونَ يَا قُوهِمَا مَا إِلَهُنَا إِلَّا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٨﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِلْآخِرِينَ وَقَعْدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا ضَلُّوا قُلْ فَادْرَأْ وَأَعْنِ أَنْفُسَكُمْ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٩﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٧٠﴾

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاسْتَبْشِرُوا بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

يَسْتَبْشِرُونَ بِبَعْضِ فَوْتِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْعُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ﴿١٧٣﴾

173. Bəzi adamlar onlara: "Camaat sizə qarşı ordu toplayıbdır, onlardan qorxun!"– dedilər. Bu, onların imanını daha da artırdı və onlar: "Allah bizə yetər. O nə gözəl Qoruyandır!"– dedilər.

174. Onlar özlərinə heç bir pislik toxunmadan, Allahın neməti və mərhəməti sayəsində geri döndülər və Allahın razılığına tabe oldular. Allah böyük lütf sahibidir.

175. O şeytan sadəcə sizi öz dostları ilə qorxudur. Möminsinizsə, onlardan qorxmayın, Məndən qorxun!

176. Küfrə can atanlar səni kədərləndirməsin. Çünki onlar Allaha heç bir zərər yetirə bilməzlər. Allah istəyir ki, onlara axirətdə heç bir şey nəsib etməsin. Onlar üçün böyük bir əzab vardır.

177. Doğrudan da, imanı əldən verib küfrü alanlar Allaha heç bir zərər yetirə bilməzlər. Onları ağırlı-acılı bir əzab gözləyir.

178. Kafirələr elə güman etməsinlər ki, Bizim onlara möhlət verməyimiz xeyirlərinədir. Biz onlara ona görə möhlət veririk ki, günahlarını daha da artırırlar. Onlar üçün alçaldıcı bir əzab hazırlanmışdır.

179. Allah pisi yaxşıdan ayırmayınca möminləri sizin olduğunuz

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ رَبِّهِمْ إِلَيْهِمْ فَضَلُّوا يَسْئَلُونَ عَنْهُمُ سُلُوكَهُمْ فَمَا نَبَأُ لَكَ بِهِمْ وَقَالَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٤﴾

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ ۚ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يُسَبِّحُونَ فِي الْكُفْرِ أَلَهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَشْرَكُوا الْكَفَرُ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

وَلَا يَخْصِمُكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَهُمْ خَيْرٌ لَّأَنْفُسِهِمْ إِنَّمَا نَبَأُ لَكَ بِهِمْ وَقَالَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٨﴾

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ

vəziyyətdə tərk edən deyildir. Allah sizə qeybi bildirən deyildir. Lakin, Allah Öz elçilərindən istədiyini seçər. Odur ki, Allaha və Onun elçilərinə iman gətirin! Əgər iman gətirib Allahdan qorxsanız, sizə böyük bir mükafat verilər.

180. Allahın Öz lütfündən bəxş etdiyini xərcləməyə xəsislik edənlər elə güman etməsinlər ki, bu, onların xeyrinədir. Əksinə, bu, onlar üçün pisdır. Onların xəsislik etdikləri şey qiyamət günü boyunlarına dolanacaqdır. Göylərin və yerin mirası Allaha məxsusdur. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

181. “Allah kasıbdır, biz isə varlıyıq!” – deyənlərin sözünü Allah eşitdi. Biz onların dediklərini və haqsız olaraq peyğəmbərləri öldürmələrini yazacaq və onlara deyəcəyik: “Dadın yandırıb-yaxan Odun əzabını!”

182. Bu, öz əllərinizlə etdiyiniz əməllərə görədir. Yoxsa Allah qullarına zülm edən deyildir.”

183. Onlar dedilər: “Allah bizdən əhd almışdı ki, heç bir elçiye, odun yandıracağı bir qurban gətirməyincə inanmayaq”. De: “Məndən əvvəl də sizə elçilər açıq-aydın dəlillərlə və dediyiniz qurbanla gəlmişdilər. Əgər doğru danışanlarsınızsa, onda nə üçün onları öldürürdünüz?”

عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَيْبَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ يَطْلِعُكُمْ عَلَى الْعَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَتَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩١﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٩٢﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلُهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ دُفُّوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩٣﴾

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَبْدَانَكُمْ وَأَنْتُمْ اللَّهُ لَا تَسْمِعُ بَطْلَانًا لِلْعَبِيدِ ﴿٩٤﴾

الَّذِينَ قَالُوا إِنْ يَشَاءُ اللَّهُ غَدِرْنَا أَلَا تَأْتِيهِمْ الرُّسُلُ حَتَّى يَأْتِيَ تَايِبِينَ وَأَنْتُمْ تَأْكُلُونَ النَّارَ فَلَمْ تَجَاءُوا رُسُلًا مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَإِذْ لِيَ قُلُوبُ فَلَمْ تَأْتُوا بَلَاغًا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٥﴾

184. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, bil ki, səndən əvvəl açıq-aydın dəlillər, müqəddəs yazılar və nur saçan Kitabla gəlmiş elçiləri də yalançı hesab etmişdilər.

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٨﴾

185. Hər bir kəs ölümü dadacaqdır. Lakin Qiyamət günü mükafatlarınız sizə tam veriləcəkdir. Kim Oddan uzaqlaşdırılıb, Cənnətə daxil edilsə, o uğur qazanmış olar. Dünya həyatı isə aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّتْ
أُجُورُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَن دُخِلَ
عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُورِ ﴿٥٩﴾

186. Siz hökmən malınız və camınızla sınaqdan keçiriləcəksiniz. Sizdən əvvəl Kitab verilənlərdən və müşriklərdən bir çox əziyyətverici sözlər eşidəcəksiniz. Əgər səbir edib Allahdan qorxsanız, bilin ki, bu, əzmkarlıq tələb edən əməllərdəndir.

لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ
وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا الَّذِي مِن بَيْنِ رَأْسِهِ وَتَتَشَفَّعُوا
عِنْدَ ذَلِكَ مِنْ عَزَايَ الْأُمُورِ ﴿٦٠﴾

187. O zaman Allah Kitab verilənlərlə əhd bağlayıb: "Siz o Kitabı mütləq insanlara aydınlaşdıracaqsınız və onu gizlətməyəcəksiniz!" – deyər buyurdu. Onlar isə bu əhdi qulaqardına vurub onu ucuz qiymətə satdılar. Onların bu alveri necə də pisdir!

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ
وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَأَشْرَوْا بِهِ مِمَّا قِيلَ لَهُمْ
فَبِمَا يَشْتَرُونَ ﴿٦١﴾

188. Tərətdikləri əməllərdən fərəhlənən və etmədikləri işlərə görə tərif olunmağı xoşlayan kimsələrin əzabdan qurtulacaqlarını əsla güman etmə. Onlara acılı-ağrılı bir əzab hazırlanmışdır.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَن
يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا أَفْلا تَحْسَبَنَّهُمْ
بِمَقَارِقَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

189. Göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur. Allah hər şeyə qadirdir.
190. Doğrusu, göylərin və yerin xəلق edilməsində, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində ağıllı adamlar üçün dəlillər vardır.
191. O kəslər ki, ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı yad edir, göylərin və yerin yaradılması haqqında düşünür və deyirlər: "Ey Rəbbimiz! Sən bunları əbəs yerə xəلق etməmişən. Sən pak və müqəddəssən. Bizi Odun əzabından qoru!
192. Ey Rəbbimiz! Sən Oda saldığın kəsi rüsvay edərsən. Zalımların köməkçiləri olmaz.
193. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, biz: "Rəbbinizə iman gətirin!" – deyə imana çağıran bir kimsənin çağırışını eşidib iman gətirdik. Ey Rəbbimiz! Günahlarımızı bizə bağışla, təqsirlərimizdən keç və canımızı itaətkarlarla bir yerdə al!
194. Ey Rəbbimiz! Öz elçilərinin vasitəsi ilə bizə vəd etdiklərini ver və Qiyamət günü bizi rüsvay etmə! Şübhəsiz ki, Sən vədindən dönməzsən!"
195. Rəbbi onlara belə cavab verdi: "Mən, sizlərdən yaxşı işlər

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلَافِ أَيْلِيلٍ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَسَتَجْعُرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّمَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا تُسَبِّحُكَ قِيَامًا وَعَذَابُ النَّارِ ﴿١٩١﴾

رَبِّمَا إِنَّكَ مَنْ تُذِلُّ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ. وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

رَبِّمَا إِنَّا سَمِعْنَا مَنَادًا يَقُولُ لِلَّذِينَ لَا إِيْمَانَ أَنِ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنا مَعَ الْأَنْبِيَاءِ ﴿١٩٣﴾

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٤﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلَكُمْ

görən – istər kişi, istərsə də qadın olsun, – heç bir kəsin əməyini puç etmərəm. Siz bir-birinizdənsiniz. Hicrət edənlərin, öz yurdlarından çıxarılanların, Mənim yolumda əziyyətə düşər olanların, vuruşanların və öldürülənlərin, əlbəttə, təqsirlərindən keçəcək və onları ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəyəm. Bu, Allah tərəfindən bir mükafatdır. Gəzəl mükafat məhz Allah yanında”.

196. Qoy kafirlərin diyarbədiyar gözib dolaşması səni aldatmasın!

197. Bu, az bir mənfəətdir. Sonra isə onların yeri Cəhənnəmdir. Ora nə pis yataqdır!

198. Öz Rəbbindən qorxanları ağacları altından çaylar axan Cənnət bağları gözləyir ki, onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, Allahdan bir ziyafətdir. Allahın yanında olan nemətlər möminlər üçün daha xeyirlidir.

199. Həqiqətən, Kitab əhlindən elələri də var ki, Allaha müti olaraq həm Allaha, həm sizə nazil edilənə, həm də özlərinə nazil edilənə iman gətirir, Allahın ayələrini ucuz qiymətə satmırlar. Onların öz Rəbbi yanında mükafatları vardır. Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

عَمِلَ مِنْكُمْ مَنْ ذَكَرَ أَوَّلَهُ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُجْرِمُونَ وَأُخْرَى مِنْ
ذِكْرِهِمْ وَأُولَئِكَ فِي سَبِيلِ
وَقَاتِلُوا أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا
عَنْهُمْ سَبْعَ آيَاتٍ وَلَا تُدْخِلُهُمْ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَأَبَاسٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿٩٤﴾

لَا يَغْرِبُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿٩٥﴾

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَهُمْ فِيهَا
أَلِيمُونَ ﴿٩٦﴾

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْأَوَّلُونَ عَنْ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا لَأَسْفُلًا
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ ﴿٩٧﴾

وَلَا يَمُنُّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
خَشِيعِينَ اللَّهُ لَا تَسْأَلُوهُ بِقَاتِبِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٩٨﴾

200. Ey iman gətirənlər! Səbir edin,
dözümlü olun, sərhəd boyu növbə
ilə keşik çəkin və Allahdan qorxun
ki, bəlkə nicat tapasınız!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَايَطُوا وَأَنفَعُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تَفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

ən-Nisa
(«Qadınlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey insanlar! Sizi tək bir candan xəلق edən, onun özündən zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın *törədib yer üzünə* yayan Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən *cürbəcür şeylər* istədiyiniz Allahdan və qəhumluq əlaqələrini kəsməkdən çəkinin! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edir.
2. Yetimlərin mallarını özlərinə verin və yaxşını pis ilə dəyişməyin. Onların mallarını öz mallarınızla birlikdə yeməyin. Şübhəsiz ki, bu, böyük günahdır.
3. Yetim qızlara qarşı ədalətli olmayacağınızdan qorxursunuzsa, onda xoşunuza gələn *halal* qadınlardan ikisi, üçü və dördü ilə evlənin. Əgər *o qadınlarla* ədalətlə dolanmayacağınızdan qorxursunuzsa, onda *onlardan* biri ilə və yaxud sahib olduğunuz cariyələrlə *kifayətlənin*. Bu, haqsızlıq etməməyə daha yaxındır.
4. Qadınlara öz mehlərini könül xoşluğu ilə verin! Əgər onlar öz xoşları ilə bundan sizə bir pay versələr, onu nuşcanlıqla və halallıqla yeyin!

سُورَةُ النِّسَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَرَفَعْنَا مِنْهَا الذَّكَاءَ وَرَبَّهَا جَاءَ لَا كِبَارَ لِلْإِنْسَانِ أَنْ يَقُولَ اللَّهُ الَّذِي قَسَاءَ لَوْ نَشَاءُ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَلَا تُنْفِقُوا فِي الْحَيَاتِ بِالطَّبِيعِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ حَرِيمًا كَبِيرًا ۝

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْسِطُوا فِي النِّسَاءِ فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِمَّنْ وَكَلْتُمْ وَرَبِّعُوا فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَمْلُوكَاتُ ۚ إِنَّمَا عَلَىكُمْ ذَلِكُمُ الْقَوْلُ ۝

وَأَمَّا النِّسَاءُ فَمِنْ بَيْنَهُنَّ ذَرْءٌ فَإِنْ طَلَّقَ لَكُمْ مِنْ شَيْءٍ وَمِنْهُنَّ مَسَاكِينُ فَكُلُوهُنَّ مِمَّا بَيْنَ يَدَيْكُمْ ۝

5. Dolanışığınız üçün Allahın sizə vasitə etdiyi mallarınızı ağılsızlara verməyin. Onlara o maldan yedirdib geyindirin və onlara yaxşı nəsihətlər verin.

6. Yetimlər yetkinlik yaşına çatdıqda onları imtahana çəkin. Əgər onların ağıllı olduqlarını görsəniz, mallarını özlərinə qaytarın. Onlar böyüyüb *mallarını məndən alacaqlar* deyə o malı israfçılıqla, tələm-tələsik yeməyin. Varlı olan nəfsini saxlasın, yoxsul olan isə o *maldan* insafla yesin. *Yetimlərin* mallarını özlərinə qaytardığınız zaman onlara şahidlər tutun. Haqq-hesab çəkməyə Allah yetər.

7. Valideynlərin və yaxın qohumların qoyub getdikləri *maldan* kişilərə pay düşür; valideynlərin və yaxın qohumların qoyub getdikləri *maldan* qadınlara da pay düşür. Bu *mal* istər az olsun, istərsə də çox, *onlar üçün* müəyyən edilmiş bir paydır.

8. Əgər bölgü vaxtı orada qohumlar, yetimlər və kasıblar iştirak edərlərsə, onlara o *maldan* bir şey verin, özlərinə də xoş söz deyın.

9. Qoy özlərindən sonra zəif övladlar qoyub gedəcəkləri təqdirdə onlardan ötrü qorxan kəslər *yetimlərdən ötrü* də qorxsunlar. Qoy onlar Allahdan qorxsunlar və doğru söz söyləsinlər.

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَسًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥٠﴾

وَالْيَتَامَىٰ الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُمُ رُشْدًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَكُونُوا لَهُمْ عَاقِلِينَ ۚ وَإِنْ كَانَ بَعْضُهُمْ أَوْسَدَ مِنْ بَعْضٍ فَزِدْهُمْ وَارْحَمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ فَاعِلٌ ۚ فَالْيَتَامَىٰ فَالْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُمُ رُشْدًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَلْيَسْأَلُوا عَنْهُمْ وَأَعْلِيهِمْ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٥١﴾

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٥٢﴾

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥٣﴾

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا ۚ فَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ فَلْيَسْأَلُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا هُوَ اللَّهُ ۚ سَدِيدًا ﴿٥٤﴾

10. Həqiqətən, yetimlərin mallarını haqsızlıqla yeyənlər öz qarınlarına ancaq od doldururlar və onlar yandırılıb-yaxan oda girəcəklər.
11. Allah övladlarınız haqqında sizə *belə* tövsiyə edir; kişiyə, iki qadının payı qədər *pay* düşür. Əgər *övladların hamısı* ikidən artıq sayda qadınlırlarsa, *vəfat edən*in qoyub getdiyi *malın* üçdə iki hissəsi onlara çatır. Əgər *təkcə* bir qadındırsa, *mirasın* yarısı ona çatır. Əgər *ölənin* övladı varsa, onun valideynlərinin hər birinə qoyub getdiyi *malının* altıda bir hissəsi çatır. Əgər onun övladı yoxdursa, varisi də *ancaq* valideynləridirsə, onun anasına *mirasının* üçdə bir hissəsi düşür. Əgər *ölənin* qardaşları *və ya bacıları* varsa, onun anasına *mirasının* altıda bir hissəsi düşür. *Bu bölgü* ölənin vəsiyyəti yerinə yetirildikdən və ya borcu ödənildikdən sonra *aparılır*. Valideynlərinizdən və övladlarınızdan hansının fayda baxımından sizə daha yaxın olduğunu siz bilmirsiniz. *Bunlar* Allah tərəfindən buyurulmuş fərz əməllərdir. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.
12. Əgər *vəfat etmiş* zövcələrinizin övladı yoxdursa, onların vəsiyyəti yerinə yetirildikdən və ya borcu ödənildikdən sonra, qoyub getdikləri *malın* yarısı sizindir.

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا
إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِي كَرِهَ
حِظَّ الْأُنثَيَيْنِ إِنْ كَانَ نِسَاءً فَوْقَ
أَقْتَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ
وَحِيدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا يُوْثَرُ لِكُلِّ وَاحِدٍ
مِّنْهُمَا الشُّدُّ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتْهُ أُمُّهُ فَلِلَّامَةِ الثُّلُثُ
وَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِلَّامَةِ الشُّدُّ مِمَّا تَرَكَ
وَصِيتُهُ يُوْصَىٰ بِهَا أُولَئِكَ وَأَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ
مِّنَ اللَّهِ إِنْ أَلَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

﴿١٠﴾ وَلَكُمْ فِي مَآ تَرَكَ أَزْوَاجُكُم
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ أَلْفُ مِئَةٍ وَمَا تَرَكَتُمْ
مِّن بَعْدِ وَصِيَّتِكُمْ يُوْصِي بِهَا

Yox əgər onların övladı varsa, onda qoyub getdiklərinin dörddə bir hissəsi sizindir. Əgər sizin övladınız yoxdursa, vəsiyyətiniz yerinə yetirildikdən və ya borcunuz ödənildikdən sonra, qoyub getdiyiniz *malın* dördə bir hissəsi zövcələrinizə çatır. Yox əgər övladınız varsa, onda qoyub getdiyiniz *malın* səkkizdə bir hissəsi onlara çatır. Əgər *vəfat etmiş* kişinin və ya qadının valideyni və övladı yoxdursa, *eyni anadan* bir qardaşı və ya bir bacısı varsa, onda onların hər birinə *mirasın* altıda bir hissəsi düşür. Əgər onlar *sayca* bundan artıq olsalar, *mirasın* üçdə birinə şərikdirlər. *Bu bölgü, varasələrə zərər yetirməmək şərti ilə vəsiyyətin yerinə yetirilməsindən və ya borcun ödənilməsindən sonra aparılır. Bunlar Allah tərəfindən bir tövsiyədir. Allah Biləndir, Həlimdir.*

13. Bunlar Allahın *qoyduğu* hüduqlarıdır. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət edərsə, Allah onu *ağacları* altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağlarına daxil edir. Bu, böyük uğurdur.

14. Kim Allaha və Onun Elçisinə asi olub Onun hüduqlarını aşarsa, Allah onu içində əbədi qalacağı *Cəhənnəm* oduna vasil edir. Onun üçün alçalıcı bir əzab vardır.

أَوْ ذِينَ وَأَلَهُمَ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكُوا إِنْ لَرِيكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتْ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ تَوْصِيَّتِ بِهَا أَوْ ذِينَ وَإِنْ كَانَتْ رَجُلٌ يُوْرَتْ كَلَّةٌ أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ وَجِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُّ إِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ تَوْصِيَّتِ بِهَا أَوْ ذِينَ غَيْرِ مَصْرَارٍ وَصِيَّتِ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٥﴾

يَلَهُ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، يَدْخُلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ، يَدْخُلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٤﴾

15. Zinakarlıq edən qadınlarınıza qarşı özünüzdən dörd şahid çağırın! Əgər onlar şahidlik etsələr, o qadınları, ölüm onların həyatına son qoyanadək və yaxud Allah onlar üçün bir yol açanadək evlərdə həbs edin!

16. Aranızda belə yaramaz iş tutanların hər ikisinə əziyyət verin. Əgər tövbə edib *əməllərini* islah etsələr, onlardan əl çəkin. Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir.

17. Allah ancaq o kəslərin tövbələrini qəbul edir ki, onlar avamlıqları üzündən pis iş gördükdən sonra tezliklə tövbə edirlər. Allah onların tövbələrini qəbul edir. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.

18. Günah işlər görməkdə davam edənlərdən birinə ölüm gəlmiş zaman: "Mən indi tövbə etdim!" – deyənlərin də, kafir kimi ölənlərin də tövbəsi qəbul deyildir. Biz onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.

19. Ey iman gətirənlər! Qadınlara zorla varis çıxmaq sizə halal deyildir. *Qadınlar* açıq-aşkar yaramaz bir iş görməyincə, onlara verdiklərinizin bir hissəsini geri almaq üçün onları sıxışdırmayın. Onlarla xoş rəftar edin. Əgər onlar xoşunuza gəlmirsə, ola bilsin ki, xoşlamadığınız bir şeydə Allah sizə çoxlu xeyir nəsib etmiş olsun.

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّ الْقِحْسَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَخْرُجَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِيَهُمَا مِنْكُمْ فَادْعَاهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ﴿١٦﴾ إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٧﴾

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهْلٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٨﴾

وَلَيْسَ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْفَنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كَفَارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَنكِحُوا نِسَاءَ آبَائِكُمْ وَأُمَّهَاتِكُمْ أُولَئِكَ مَكْرُوهٌ وَلَكُمْ فِيهِ نَجَسٌ وَلَئِنْ تَابَا وَتَضَارَعَا فِي مَقْعَتِ الذَّنْبِ فَتَحَسَبُوا مِنْ أَجْلِ ذُنُوبِهِمَا أَنْ تُصَافِحَا وَلَا تُصَافِحَا فِي الْمَوْتِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْسِدُونَ ﴿٢٠﴾

20. Əgər bir arvadın yerinə başqa bir arvad almaq istəsəniz, onlardan birinə yığın-yığın mal vermiş olsanız belə, heç bir şey geri almayın! Məgər *verdiyinizi* böhtan atmaq və açıq-aşkar günah işlətməkləmi geri alacaqsınız?

21. Onu necə geri ala bilərsiniz ki, siz bir-birinizlə yaxınlıq etmişdiniz və onlar da sizdən möhkəm əhd-peyman almışdılar.

22. Olub-keçənlər istisna olmaqla *bundan sonra* atalarınızın evlənmiş olduğu qadınlarla evlənməyin. Həqiqətən, bu, iyrənc və qəzəb doğuran bir əməl və murdar bir yoldur.

23. Sizə analarınız, qızlarınız, bacılarınız, bibiləriniz, xalalarınız, qardaş qızları, bacı qızları, sizi əmizdirən süd analarınız, süd bacılarınız, arvadlarınızın anaları, yaxınlıq etdiyiniz qadınlarınızın himayənizdə olan qızları, – yox əgər o qadınlarla yaxınlıq etməmişsinizsə, onda bu *ögey qızlarınızla evlənməyiniz* sizə günah deyildir, – öz belinizdən gələn oğullarınızın arvadları *ilə evlənmək* və iki bacını birlikdə almaq haram edildi. Olub-keçənlər isə artıq keçmişdir. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَأَنْ أَرَدْتُمْ أَسْبَغَ ذَاكَ فَزُوجُ مَكَانَ زَوْجٍ وَءَاتَيْتُمْ إِيَّاهُمْ قَطَاعًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَنَا أَخَذُوهَ وَهُنَّتُمَا عَلَى أَيْمَانِكُمْ ﴿٢٠﴾

وَكَيْفَ تَأْخُذُوهَ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْتُمْ مِنْكُمْ مِيثَاقًا عَلَيْهِمْ ﴿٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَوَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ أَلْفِي أَرْضَعْتُمْ وَلَوْ تَأْبَهُنَّ وَأُمَّهَاتُ يَسَآبِكُمْ وَرَبِّبُكُمْ أَلْفِي فِي حُبُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ أَلْفِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَرْتَكُمْ وَأَدْخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَخَالَاتُكُمُ آبَاؤُكُمْ أَلْفِي مِنْ نِسَائِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَنَاتِ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾

24. Sahib olduğunuz cariyələr istisna olmaqla ərli qadınları almaq da sizə haram edildi. Allahın sizə buyurduğu hökmü belədir. Bunlardan başqaları ilə, öz malınızla, nikah etməklə, zinakarlığa yol vermədən evlənməyiniz sizə halal edildi. Evləndiyiniz qadınlardan zövq aldığınıza görə onlara, vacib buyurulmuş mehlrlərini verin. Bu mehr müəyyən edildikdən sonra öz aranızda razılaştığınız şeyə görə sizə heç bir günah olmaz. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.

25. Sizlərdən hər kəs maddi imkanı olmadığına görə azad mömin qadınlarla evlənə bilmirsə, onda sahib olduğu mömin kənizlərdən alsın. Allah sizin imanınıza daha yaxşı bələddir. Siz bir-birinizdənsiniz. Bu kənizlər namusunu qoruyan, zinakarlıq etməyən və aşna saxlamayan qadınlardırsa, onlarla sahiblərinin icazəsi ilə evlənin və mehlrlərini şəriətə müvafiq qaydada verin. Əgər ərə getdikdən sonra zina etsələr, onlara, azad qadınlara verilən cəzanın yarısı tətbiq edilir. Kənizlərlə evlənmək sıxıntıya düşməkdən və ya zina etməkdən qorxanlarınız üçündür. Amma səbirli olsanız, bu sizin üçün daha yaxşı olar. Allah Bağışlayandır, Rəhmliidir.

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ وَإِجْلٌ لَكُمْ وَوَزَاءٌ ذَلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَلَهُنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرْتَضِيْنَ مِنْهُ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنْ لَرَأَيْتُمْ كَانَ عَلَيْكُمْ حَكِيمًا ﴿١٥﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَمِنْ فَتَنِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَإِنْ كُنَّ حُرَّهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَءَاؤُهُنَّ أَجُورُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ اللَّهَ وَأَنْ تَضُرُّوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥﴾

26. Allah sizə şəriət hökmlərini bəyan etmək, sizi özünüzdən əvvəlkilərin yollarına yönəltmək və tövbələrinizi qəbul etmək istəyir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

27. Allah sizin tövbələrinizi qəbul etmək istədiyi halda, ehtiraslara qapılanlar sizi çox kənara meyl etməyə – haqdan uzaqlaşmağa yönəldərlər.

28. Allah sizin üçün şəriət hökmlərini yüngülləşdirmək istəyir, çünki insan zəif yaradılmışdır.

29. Ey iman gətirənlər! Qarşılıqlı razılıqla aparılan ticarət istisna olmaqla mallarınızı öz aranızda haqsız yerdə yeməyin və bir-birinizi məhv etməyin. Həqiqətən, Allah sizə qarşı rəhmlidir.

30. Kim bu əməlləri düşmənçilik və zülm etməklə yerinə yetirərsə, Biz onu odda yandıracağıq. Bu da Allah üçün asandır.

31. Sizə qadağan olunmuş böyük günahlardan çəkinsəniz, Biz sizin təqsirlərinizdən keçər və sizi şəərəlli bir keçidə – Cənnətə daxil edərək.

32. Allahın birinizi digərinizdən üstün etdiyi şeyə tamah salmayın. Kişilərin qazandıqlarından öz nəsibi, qadınların da qazandıqlarından öz nəsibi vardır. Allahdan, Onun lütfünü diləyin. Həqiqətən, Allah hər şeyi Biləndir.

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
سُنَّتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ
عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمْسِكُوا
مِيزًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وِجْلًا
الْإِنْسَانُ ضَعِيفٌ ﴿٢٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُلَاقُوا أَمْوَالَكُمْ
بَيْنَكُمْ بِالْبُطْلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ
تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْسُوا أَنْفُسَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ
نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُهْتَمُونَ عَنْهُ
نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ
مُدْخَلَ كَلَامِنَا ﴿٣١﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلَى
بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْتَأْذِنُوا
اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Hər kəs üçün valideynlərin və yaxın qohumların qoyub getdikləri maldan öz paylarını alacaq varislər təyin etdik. Siz də əhd bağladığınız kəslərin paylarını özlərinə verin. Həqiqətən, Allah hər şeyə Şahiddir.

34. Allahın onlardan birini digərindən üstün etdiyinə və öz mallarından xərclediklərinə görə kişilər qadınlar üzərində himayəçidirlər. Əməlisaleh qadınlar Allaha itaət edər və qorunması lazım gələn şeyləri Allahın himayəsi sayəsində qoruyub saxlayarlar. Özbaşınalıq etmələrindən qorxduğunuz qadınlara nəsihət edin, yataqda onları tərək edin və onları döyün! Əgər sizə itaət etsələr, onlara əziyyət vermək üçün başqa yol axtarmayın. Həqiqətən, Allah Ucadır, Böyükdür.

35. Əgər ər-arvad arasında ixtilaf olacağından qorxsanız, onda kişinin ailəsindən bir hakim və qadının ailəsindən bir hakim göndərin. Əgər bunlar islah etmək istəsələr, Allah da onları bərhəddir. Həqiqətən, Allah Biləndir, hər şeydən Xəbərdardır.

36. Allaha ibadət edin və heç bir şeyi Ona şərik qoşmayın! Valideynlərə, qohum-qərəbaya, yetimlərə, kasıblara, yaxın və uzaq qonum-qonşuya, yol yoldaşına, müsafirə və sahib olduğunuz kölə və kənizlərə yaxşılıq edin! Həqiqətən, Allah lovğalıq edənləri və özünü öyənləri sevmir.

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيًّا وَمَا نَرَىٰ
الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ
أَيْمَانُكُمْ فَتَأْتُوهُمْ نَصِيحَةً إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ
أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحُونَ قَاتِلَتِ خَافَتِ
لِلْعَنِيِّ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي
تَخَافُونَ فَشُرُوهُنَّ فِعْظُهُنَّ
وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي النَّصَاحِ وَأَضْرِبُوهُنَّ
فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٤﴾

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا
مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا
إِصْلَاحًا يُوَفِّي اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٥﴾

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْعِبَادِ
وَالْأَقْرَبِ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْيَمَنِ وَالنَّسَبِ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن
كَانَ مُخْتَالًا فَجُورًا ﴿٣٦﴾﴾

37. O kəslər ki, xəsislik edir və insanları da xəsisliyə sövq etdirirlər, Allahın Öz lütfündən onlara verdiyini gizlədirlər. Biz kafirlər üçün alçalıcı bir əzab hazırlamışıq.

38. Və o kəslər ki, öz mallarını insanlara göstərmək məqsədilə xərcləyir, Allaha və Axirət gününə inanmırlar. Kimin yoldaşı şeytandırsa, necə də pis yoldaşdır o!

39. Məgər onlar Allaha və Axirət gününə iman gətirib Allahın onlara verdiyi ruzidən Onun yolunda xərcləşəydilər, nə itirərdilər? Allah onların hər bir işini bilir.

40. Həqiqətən, Allah zərrə qədər də olsa zülm etməz. Əgər qulun gördüyü iş yaxşı əməl olarsa, Allah bunu artırar və Öz tərəfindən böyük mükafat verir.

41. Biz hər ümmətdən bir şahid gətirəcəyimiz və səni də onlara şahid gətirəcəyimiz zaman onların halı necə olacaq?

42. Küfr edib Peyğəmbərə asi olanlar o gün yerin altına girməyi arzu edəcəklər. Onlar heç bir sözü Allahdan gizlədə bilməyəcəklər.

43. Ey iman gətirənlər! Sərxoş ikən nə dediyinizi anlayana qədər və cinsi əlaqədən sonra natəmiz olduğunuz halda, – yolda olan müsafirlər istisna

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يُبْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقَةً إِلَى النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا وَلَوْ كُنْتَ تَعْلَمُ حَسَنَةً يَفْعَلْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَاكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

يَوْمَئِذٍ يَدْعُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصْعَقُونَ الْرُسُلَ وَيَقُولُوا لَوْ أَنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي اللَّهِ كَذِبِينَ ﴿٤٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَءُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سَكْرَانُ حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا

olmaqla – qüsl edənədək namaza yaxınlaşmayın. Əgər xəstə və ya səfərdə olsanız, yaxud sizlərdən biri ayaq yolundan gəlibsə və ya qadınlarla yaxınlıq etmişsinizsə, su tapmasanız, təmiz torpaqla təyəmmüm edin, üzünü və əllərinizə sürtün! Həqiqətən, Allah öfə edəndir, Bağışlayandır.

44. Kitabdan özlərinə pay verilmiş kəsləri görmürsənmi ki, onlar azğınlığı satın alıblar və sizi də doğru yoldan azdırmaq istəyirlər?

45. Allah sizin düşmənlərinizi daha yaxşı tanıyır. Himayəçi olaraq Allah kifayət edər! Yardımçı olaraq Allah yetər!

46. Yəhudilərdən bəziləri kəlmələrin yerini dəyişdirir, dillərini əyərək və dinə tənə vuraraq: “Eşitdik və asi olduq!”, “eşidilməyəni eşit!”, “bizə qayğı göstər!” – deyirlər. Əgər onlar: “Eşitdik və itaət etdik!”, “eşit!”, “bizə nəzər yetir!” – desəydilər, əlbəttə, onlar üçün daha xeyirli və daha doğru olardı. Lakin Allah küfrlərinə görə onları lənətlədi. Onlar olduqca az inanırlar, yaxud onların yalnız az bir hissəsi iman gətirir.

47. Ey Kitab verilmişlər! Üzləri sıyrıb dümdüz edərək arxalarına çevirməmişdən, yaxud şənbə əhlini lənətlədiyimiz kimi onları da lənətləməmişdən öncə yanınızda olanı təsdiqləyici kimi nazil

وَإِنْ كُنْتُمْ تَرْضَوْنَ عَلَى سَقَرٍ أَتَوْجَاهَهُ مُحَدِّثِينَ الْعَاقِلِ أَوَّلَ تَعَسُّفِ الْبُشَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا ﴿١٥﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُسَيِّرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَن يُضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٦﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ تَصِيرًا ﴿١٧﴾

وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَوِّنُونَ الْكُفْرَ عَنْ مَوَاضِعِهِ ۚ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَنشَعَ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَرَاعَيْنَا لِيَا أَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَّوْا أَنفُسَهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَنشَعُوا وَأَنظَرْنَا لَكَ خَيْرَ الْهُدَى وَالْقَوْمَ وَلَكِنْ لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَا يُمْسِكُوا بِعِزَّةِ اللَّهِ مُصَدِّقَاتِ مَا عَمِلْتُمْ قَبْلَ أَنْ تُقْبِلُسَ وَجُوهًا قَارَةً هَامَّةً عَلَى أَدْبَارِهِمْ أَوَّلَ تَعَسُّفِ الْبُشَاءِ أَصْحَابُ السَّبِيحِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿١٩﴾

etdiyimiz Qurana iman gətirin!
Allahın əmri mütləq yerinə
yetəcəkdir.

48. Şübhəsiz ki, Allah Özüne şərik
qoşulmasını bağışlamaz, bundan
başqa *günahları* isə istədiyi kimsəyə
bağışlayar. Allaha şərik qoşan kəs
iftira atmaqla böyük bir günah etmiş
olur.

49. Özlərini öyənləri görmürsənmi?
Xeyr! Allah istədiyini tərifləyər və
onlara xurma çərdəyindəki lif qədər
haqsızlıq edilməz.

50. Bax, necə də Allaha qarşı yalan
uydururlar. Bu, açıq-aşkar günah
sayılmaq üçün kifayət eder!

51. Kitabdan pay verilmiş kəsləri
görmədinmi? Özləri cibə və tağuta
inanmaqla yanaşı hələ bir kafirlər
üçün də: “Bunlar möminlərdən daha
doğru yoldadırlar” – deyirlər.

52. Onlar Allahın lənətlədiyi kəslərdir.
Allah kimi lənətləyərsə, ona heç bir
yardımçı tapmazsan.

53. Yoxsa hökmranlıqdan onların bir
payı vardır? Elə olsaydı, onlar
insanlara xurma çərdəyinin bir
qırıntısını belə verməzdilər.

54. Yoxsa onlar Allahın Öz lütfündən
insanlara verdiyi şeyə görə onlara
həsəd aparırlar? Biz İbrahimin
nəslinə də Kitab və Hikmət bəxş

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُرُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكُرُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَرْحَمُونَ فِتْنًا ﴿٤٩﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْضُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَكَيْفَ يَهْتَمُّونَ بِإِثْمَانِهِمْ ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ
الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُوتِ
وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ
مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
يَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

أَلَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ إِذَا لَا يُؤْتُونَ
النَّاسَ نَصِيرًا ﴿٥٣﴾

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ فَقَدْ ءَاتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

etmiş və onlara böyük bir səltənət vermişdik.

55. Onlardan kimi Muhəmmədə iman gətirdi, kimi də ondan üz çevirdi. Yandırıb-yaxan od kimi Cəhənnəm onlara yetər.

فِي سَمُومٍ مِّنْ أَمْنٍ يَدُوهٖ يَوْمَئِذٍ مِّنْ سَدَقَاتِ
وَلَكِنَّ يَجْهَرُ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

56. Şübhəsiz ki, ayələrimizi inkar edənləri odda yandıracağıq. Hər dəfə onların dəriləri yandıqca, əzabı daim dadsınlar deyə, Biz o dəriləri başqa dərilərlə əvəz edəcəyik. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا
كُلَّمَا قُبِضَتْ جُلُودُهُمْ بِدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا
لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

57. İman gətirib saleh əməllər işləyənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi məskunlaşacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Onlar üçün orada pak zövcələr vardır. Biz onları sıx kölgəliklərdə yerləşdirəcəyik.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا لَّهُمْ فِيهَا أَرْوَاحٌ مُّطَهَّرَةٌ وَزُجْجَتْ لَهُمْ
زَوْجَاتٌ طَيِّبَاتٌ ﴿٥٧﴾

58. Həqiqətən, Allah sizə əmanətləri sahiblərinə qaytarmanızı və insanlar arasında hökm verərkən ədalətlə hökm vermənizi əmr edir. Allahın sizə verdiyi bu öyüd-nəsihət necə də gözəldir! Şübhəsiz ki, Allah Əşidəndir, Görəndir.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى
أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ
تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

59. Ey iman gətirənlər! Allaha və Elçisinə itaət edin, həm də özünüzdən olan rəhbərlərə şəriətdə uyğun şəkildə itaət edin. Əgər bir şey haqqında mübahisə etsəniz, Allaha və Axirət gününə inanırsınızsa, Allaha və Onun Elçisinə müraciət edin. Bu, sizin

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

üçün daha xeyirli və nəticə etibarilə daha yaxşıdır.

60. Sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil edilənlərə iman gətirdiklərini iddia edənləri görmədinmi? Onlar mühakimə olunmaları üçün tağuta müraciət etmək istəyirlər. Halbuki onlara tağuta inanmamaq əmr olunmuşdur. Şeytan isə onları dərin bir azgınlığa salmaq istəyir.
61. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə və Elçisinə tərəf gəlin!” – deyildikdə, münafıqların səndən nifrətlə üz çevirdiklərini görürsən.
62. Öz əlləri ilə törətdikləri əməllərə görə onlara müsibət üz verdikdən sonra sənın yanına gəlib: “Biz ancaq yaxşılıq etmək və mübahisə edənləri barışdırmaq istədik!” – deyər Allaha and içdikdə onların halı necə olacaq?
63. Onlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlblərində olanı bilir. Elə isə onlardan üz döndər, onlara öyüd-nəsihət ver və özləri barədə onlara təsir göstərə biləcək söz söylə.
64. Biz hər bir elçini, Allahın izni ilə, ona məhz itaət edilsin deyər göndərdik. Əgər onlar özlərinə zülm etdikləri zaman sənın yanına gəlib Allahdan bağışlanma diləsəydilər və Peyğəmbər də onlar üçün bağışlanma diləsəydi, əlbəttə ki, Allahın tövbələri qəbul edən və Rəhmli olduğunu görərdilər.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَزَغُوهَ الْأَمْوَالَ أَمْوَالًا
بِمَا أُذِنَ إِلَيْكَ وَمَا أُذِنَ مِنْ قَبْلِكَ
يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَاتِ اللَّهِ إِلَى
الْطَّغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

وَلَا أَقْبِلْ لَهُم تَعَالَى إِلًا مَا أَذْنُ
اللَّهِ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ
يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُوكَ ﴿٦١﴾

فَكَتِفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا
كَذَّبَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءَهُمْ أَنْ يَخْلُقُوا بِاللَّهِ
إِنْ أُرْدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ
وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ
وَأَسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾

65. Xeyr! Sənin Rəbbinə and olsun ki, onlar öz aralarında baş verən çəkişmələrdə səni hakim hesab etməyincə, sonra da verdiyin hökmlərə görə özlərində bir sıxıntı duymadan tam təslim olmayınca iman gətirmiş olmazlar.
66. Əgər Biz onlara: “Özünüzdə (aranızdakı günahkarları) öldürün və yaxud yurdlarınızdan çıxın!” – deyə buyurmuş olsaydıq, içərilərindən çox azı bunu yerinə yetirərdi. Əgər onlar özlərinə verilən öyüd-nəsihətlərə əməl etsəydilər, əlbəttə, bu, onlar üçün daha xeyirli və daha mükəmməl olardı.
67. Onda Biz də onlara Öz tərəfimizdən böyük bir mükafat verər
68. və onları doğru yola yönəldərdik.
69. Allaha və Onun Elçisinə itaət edənlər Allahın onlara nemət olaraq bəxş etdiyi peyğəmbərlərlə, siddiq ürəkdən inananlarla, şəhidlərlə və əməlisalehlərlə birlikdə olacaqlar. Onlar necə də gözəl dostlardır.
70. Bu lütf Allahdandır. Bilən olaraq Allah kifayət edir.
71. Ey iman gətirənlər! Ehtiyatınızı öldən verməyin, düşməyə qarşı ya bölüklərlə, ya da hamınız birgə çıxın.
72. İçərinizdə elələri də var ki, cihada çıxdıqda özlərini yubandırar və sizə bir müsibət üz vermiş olduqda: “Allah mənə mərhəmət göstərdi ki,

فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
أَوْ ائْتُوا مِنْ دُونِكُمْ مَا فَعَلُوا إِلَّا قَلِيلٌ
مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ
لَكُنَ خَيْرَ لَّهُمْ وَأَمَّا تَشِينَا ﴿٦٦﴾

وَإِذَا كُنَّا بُرْهًا مِنْ لَّدُنْكَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

وَلَهُدًى يَنْهَىٰ عَنْ صِلَاتِ الْمُتَكِبِينَ ﴿٦٨﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَعَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّجَاتِ
وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءَ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخْذُوا حِذْرَكُمْ
فَاتَّقُوا ثُبَاتٍ أَوْ تَقَرُّوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾

وَأَنْ يَكُنْ مِنْكُمْ لَمَنِ الْيَبُطَلُ فَإِنْ أَصَابَكُمْ
مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَتَعْتُمُ اللَّهَ عَلَىٰ إِذْنِهِ
أَكُنْ مَعَهُمْ سَهِيدًا ﴿٧٢﴾

mən onlarla birlikdə bəlaya düşər olmadım”– deyər.

73. Əgər Allahdan sizə bir lütf yetişərsə, onda guya sizinlə onun arasında heç vaxt bağlılıq olmamış kimi: “Kaş mən də onlarla birlikdə olub böyük bir uğur qazanaydım!”– deyər.

74. Qoy dünya həyatını atıb axirəti satın alanlar Allah yolunda vuruşsunlar. Kim Allah yolunda vuruşub öldürülərsə və ya qalib gələrsə, Biz ona böyük bir mükafat verəcəyik.

75. Sizə nə olub ki, Allah yolunda və: “Ey Rəbbimiz! Bizi əhalisi zalım olan bu şəhərdən çıxart, bizə Öz tərəfindən bir himayəçi təyin et, bizə Öz tərəfindən bir yardımçı təyin et!”– deyən zəif kişilər, qadınlar və uşaqlar uğrunda vuruşmursunuz?

76. Möminlər Allah yolunda, kafirlər isə tağut yolunda vuruşurlar. Elə isə şeytanın dostları ilə vuruşun! Şübhəsiz ki, şeytanın hiyləsi zəifdir.

77. Məgər sən, özlərinə: “Müharibədən əl çəkin, namaz qılın və zəkat verin!”– deyilən kəsləri görmədinmi? Onlara vuruşmaq vacib edildikdə, içərilərindən bir dəstəsi Allahdan qorxdular ki kimi və ya daha artıq qorxu ilə insanlardan qorxdular və: “Ey Rəbbimiz! Vuruşmağı nə üçün bizə vacib etdin? Nə olardı ki, bizə yaxın vaxtadək möhlət verəydin!”–

وَلَيْنَ أَصَبَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لُّوْكَأُ بِبَيْتِكُمْ وَبَيْتِهِ مَوَدَّةٌ بِإِثْنَيْنِ كُنْتُمْ مَعَهُ فَأَوْرَؤُوا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

﴿فَلْيَقْتُلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَن يُقْتَلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُحْثَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ الْأَعْلَىٰ أَعْمَالُهَا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا ﴿٧٥﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَهُ الشَّيْطَانُ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا لَنَا لَبَرَكْبَتٌ عَلَيْنَا الْفِتْنَالُ أُولَٰئِكَ أَخْرَتْنَا إِلَىٰ آخِرٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَعَ اللَّهُ نِيًّا قَلِيلًا وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾

dedilər. De: “Dünyanın ləzzəti azdır. Mütəqilər üçün isə axirət daha xeyirlidir. Sizə xurma çərdəyindəki lif qədər belə haqsızlıq edilməz”.

78. Harada olursunuzsa olun, ölüm sizi haqlayacaq. Hətta yüksək qalalarda olsanız belə. Onlara bir yaxşılıq üz verdikdə: “Bu, Allahdandır!” – deyər, bir pislik üz verdikdə isə: “Bu, səndəndir!” – deyirlər. De: “Hamısı Allahdandır!” Bu adamlara nə olub ki, az qala söz də anlamırlar?

79. Sənə gələn yaxşılıq Allahdandır, sənənin başına gələn bəla isə sənənin özündəndir. Biz səni insanlara elçi göndərdik. Şahid olaraq Allah kifayət edə bilər.

80. Kim Peyğəmbərə itaət edərsə, Allaha itaət etmiş olar, kim üz çevirərsə, bil ki, Biz səni onlara gözetçi göndərməmişik.

81. Onlar: “İtaət edirik!” – deyirlər. Sənənin yanından çıxıb getdikdə isə onların bir qismi gecələr bir yerə yığılıb sənənin dediyinin əksinə tədbir görürlər. Allah onların gecələr nə tədbir gördüklərini yazır. Onlardan üz döndər və Allaha təvəkkül et! Qoruyan olaraq Allah yetər.

82. Məgər onlar Quran barəsində düşünmürlərimi? Əgər o, Allahdan başqası tərəfindən olsaydı, əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət tapardılar.

إِنَّمَا أَكْرَمُكُمْ اللَّهُ تَعَالَىٰ الَّذِي يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْ يَعْقِلُ ۚ
يَوْمَ يُنْفَخُ الْكِتَابُ وَنُفْخَةٌ فِي الْبُيُوتِ فَتُخْرَجُ الْأَمْوَالُ ۚ وَمَنْ جَاءَهُ يَوْمَ ذَلِكَ مَالٌ كَثِيرٌ فَقَدْ آتَاهُ اللَّهُ تَعَالَىٰ خَيْرًا كَثِيرًا ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۚ
يَوْمَ يُنْفَخُ الْكِتَابُ وَنُفْخَةٌ فِي الْبُيُوتِ فَتُخْرَجُ الْأَمْوَالُ ۚ وَمَنْ جَاءَهُ يَوْمَ ذَلِكَ مَالٌ كَثِيرٌ فَقَدْ آتَاهُ اللَّهُ تَعَالَىٰ خَيْرًا كَثِيرًا ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۚ

مَا أَصَابَكُمْ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنْ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكُمْ وَأَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ
رَسُولًا وَلَقَدْ وَكَّلْنَا بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ
فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۝

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأْنَاهُمْ مِنْ
طَاعَتِهِ يَتَّبِعُوا آلَهُ يَدْعُونَ آلَهُ يَنْتَصِفُونَ
عَلَيْهِمْ يَمْسِكُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُتُورَ ۚ وَأَلَمْ يَكُنْ مِنْ عِنْدِ
غَيْرِ اللَّهِ تَوَكُّدٌ وَأَفِيءٌ أَخِيًا ۚ كَذِبًا ۝

83. Onlara əmin-amanlıq və ya qorxu xəbəri gəldikdə, onu yayarlar. Halbuki bunu Peyğəmbərə və özlərindən olan nüfuz sahiblərinə çatdırsaydılar, içərilərdən onun mahiyyətinə varan kəslər o xəbəri bilərdilər. Əgər sizə Allahın lütfü və rəhmi olmasaydı, əlbəttə, az bir qisminiz istisna olmaqla, hamınız şeytana uyardınız.

84. Sən Allah yolunda vuruş! Sən ancaq özünə cavabdehsən. Möminləri də döyüşə təşviq et! Ola bilsin ki, Allah kafirlərin qüvvəsinin qarşısını alsın. Allahın qüvvəsi daha çox, cəzası daha şiddətlidir.

85. Kim yaxşı bir işə vasitəçilik etsə, ona bunun savabından bir pay düşər, kim də pis bir işə vasitəçilik etsə, ona da onun günahdan bir pay düşər. Allah hər şeyi Qoruyandır.

86. Biri sizinlə salamlaşdığı zaman siz onun salamını daha böyük ehtiramla alın və ya verilən salamı olduğu kimi qaytarın! Həqiqətən, Allah hər şeyin haqq-hesabını çəkəndir.

87. Özündən başqa məbud olmayan Allah, baş verəcəyinə şübhə edilməyən Qiyamət günü sizi mütləq bir yerdə toplayacaqdır. Verdiyi xəbərdə Allahdan daha doğru söyləyən kim ola bilər?

88. Sizə nə oldu ki, münafıqlar barəsində iki dəstəyə ayrıldınız? Halbuki Allah

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ أَلْحَاقٍ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ مِنْهُمْ وَلَوْ أَفْضَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ الْأَقْبِلَا ﴿٨٣﴾

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسُكَ وَجَاهُ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَن يَكْفِيَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٨٤﴾

مَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيبًا ﴿٨٥﴾

وَإِذَا حُدِّثْتُمْ بِحَيَاةٍ فِي حَيَاةٍ بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْآخِرُ لَجَمْعَتُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَضْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

﴿فَمَا الْكُفْرُ فِي الْمُنَافِقِينَ فَيَتَّبِعِ اللَّهُ﴾

onları etdikləri əməllərə görə geriye qaytarmışdır. Siz Allahın azdırdığı kimsəni doğru yola yönəltməkmi istəyirsiniz? Allahın azdırdığı kimsə üçün heç bir yol tapa bilməzsən.

89. Onlar özləri küfr etdikləri kimi, sizin də küfr edib onlarla eyni olmanızı istəyərlər. Onlar Allah yolunda hicrət etməyincə onlardan özünü də dost tutmayın. Əgər üz çevirsələr, onları harada görsəniz, tutub öldürün. Onlardan nə bir dost, nə də bir köməkçi tutun.

90. Ancaq sizinlə aralarında müqavilə olan bir camaata qoşulanlar, ya da sizinlə və ya öz camaatı ilə vuruşacaqlarından köksləri sıxıldığı üçün sizin yanınıza gələn kimsələr istisnadır. Əgər Allah istəsəydi, onları sizə qarşı qaldırardı və onlar da sizinlə vuruşardılar. Əgər onlar sizdən aralanıb geri çəkilsələr, sizinlə vuruşmasalar və sizə sülh təklif etsələr, Allah sizə onlara qarşı vuruşmanıza yol verməz.

91. Siz bir başqalarına da rast gələcəksiniz ki, onlar həm sizdən, həm də öz camaatından arxayın olmaq istəyərlər. Onlar hər dəfə fitnəyə qaytarıldıqda gözüyumulu ona qoşularlar. Əgər onlar sizdən aralanıb geri çəkilməsələr, sizə sülh təklif etməsələr və sizdən əl çəkməsələr, onlara harada rast

أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَنْ يَدُونُ أَنْ تَهُدُوا مَنْ
أَصْلَ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٩﴾

وَدُّوا أَنْ يُكْفَرُوا كَمَا كَفَرُوا فَكَفَرُوا سَوَاءٌ
فَلَا تَسْجُدْ وَابْتِغَاءَ سُلْطَانٍ أَوْ لِبَاسٍ حَتَّىٰ يَهْجُرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوا حُرْمَتَهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَسْجُدُوا لَهُمْ وَإِنَّا
وَلَا نَعْبُدُهُمْ ﴿٩٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
مِيثَاقٌ أَوْ جَاءَ وَكُفِّرَتْ صُدُورُهُمْ أَوْ
يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُغَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَسَطَلَّاهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ
أَعَزُّوكُمْ فَلَمْ يَغَاتِلُوكُمْ وَالْقُوا إِلَيْكُمْ
الْأَمْرَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لُكْمَ الْعَالَمِينَ سَبِيلًا ﴿٩١﴾

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمُرُوكُمْ
وَأَنْ أَسْمُوا قَوْمَهُمْ كُلٌّ مَا رَدُّوا إِلَىٰ الْفِتْنَةِ
أُرْكِسُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ يَعْرِزُوا لَكُمْ فَوَقُّوهُمْ
إِلَيْكُمْ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ فَخُذُوا حُرْمَتَهُمْ
وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَٰئِكَ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٩٢﴾

gəlsəniz, tutub öldürün. Biz onlara qarşı sizə açıq-aydın dəlil verdik.

92. Xətə istisna olmaqla heç bir möminə başqa bir mömini öldürmək yaraşmaz. Hər kəs səhvən bir mömini öldürərsə, bir mömin kölə azad etməli və ölənin ailəsinə qanbahası verməlidir. Onların sədəqə verməsi – qatili əfv etməsi isə istisnadır. Əgər o ölən kimsə, mömin olduğu halda, sizə düşmən olan bir camaatdandırsa, onda qatil mömin bir kölə azad etməlidir. Əgər o, sizinlə aralarında müqavilə olan bir camaatdandırsa, onda qatil onun ailəsinə qanbahası verməli və mömin bir kölə azad etməlidir. Bunları etməyə imkan tapa bilməyən kəs Allah tərəfindən tövbəsinin qəbul olması üçün iki ay ardıcıl oruc tutmalıdır. Allah Biləndir, Müdrikdir.

93. Hər kəs qəsdən bir mömini öldürərsə, onun cəzası içərisində əbədi qalacağı Cəhənnəm olar. Allah ona qəzəblənər, onu lənətləyər və onun üçün böyük bir əzab hazırlayar.

94. Ey iman gətirənlər! Allah yolunda döyüşə çıxdığınız zaman kiminlə vuruşacağınızı yəqin edin və sizə salam verən şəxsə, dünya həyatının fani mənfəətinə can ataraq: “Sən mömin deyilsən!” – deməyin. Allah yanında çox qənimətlər vardır. Əvvəllər siz də belə idiniz, Allah

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً أَوْ مَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَرِيبَةٌ مُسْلِمَةٌ إِلَى أَهْلِيهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُمْ قَوْمٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمُ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسْلِمَةٌ إِلَى أَهْلِيهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصَبَاةٌ مِنْ شَهْرَيْنِ مُتَابَعَيْنِ قَوْلُهُ مِنَ اللَّهِ وَكَاتَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا حُرِّبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَحَيَّيْنَاوْا لِقَوْلِ الْإِمْنِ الْفَقْرِ إِلَى نَفْسِكُمْ أَلَسْتُمْ مُؤْمِنًا فَتَبْتَغُوا عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَبِئْسَ اللَّهُ مَعَ كَثِيرٍ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ

99. Ola bilsin ki, Allah onları əfv etsin.
Həqiqətən, Allah əfv edəndir,
Bağışlayandır.

فَأُولَٰئِكَ عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

100. Kim Allah üçün hicrət edərsə,
yer üzündə çoxlu sığınacaq və
bolluq tapar. Kim Allaha və
Onun Elçisinə tərəf hicrət edərək
evindən çıxdıqdan sonra da ölüm
onu haqlayarsa, onun mükafatını
Allah verir. Allah Bağışlayandır,
Rəhmlidir.

﴿وَمَن يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ
مَرْغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ
مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَأُوْلَٰئِكَ أَلَوْكَ
قَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

101. Yer üzündə səfərə çıxdığınız
zaman kafirlərin sizə zərər
yetirəcəklərindən qorxarsınızsa,
namazı qısaltmanıza görə sizə
günah gəlməz. Şübhəsiz ki, kafirlər
sizin açıq-aydın düşmənlərinizdir.

وَإِذَا هَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَعْدَاؤُكُمْ مُّبِينًا ﴿١٠١﴾

102. Sən səhabələrinin arasında olub
onlara namaz qıldırtdığın zaman
onların bir dəstəsi səninlə birlikdə
namaza dursun, silahlarını da
özləri ilə götürsünlər. Bunlar səcdə
etdikləri zaman birinci rükəti
tamamlayanadək o biri dəstə
arxanızda olsun. Sonra namazını
qılmamış digər dəstə gəlib səninlə
birlikdə namaz qılsın, ehtiyatlarını
tutsunlar və silahlarını da özləri ilə
götürsünlər. Kafirlər istərdilər ki,
siz silahlarınızdan və əşyalarınızdan
xəbərsiz olasınız və onlar da sizin
üzərinizə bir-cə dəfə hücum etsinlər
– bir həmlədə sizi məğlub etsinlər.
Əgər siz yağışdan əziyyət çəksəniz
və ya xəstə olsanız silahlarınızı

وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقْبِتْ لَهُمُ الصَّلَاةَ
فَلْيَقْصِرْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
بِأَسْلِحَتِهِمْ فَاذْهَبُوا سَاجِدًا عَلَيْهِمْ مِنَ
وَرَاءِكُمْ وَلْيَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا
فَلْيَصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بِأَدْرُغَةٍ
وَأَسْلِحَتِهِمْ وَاذْهَبْكَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْ تَقَاعَلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ
فَيَحِبِّلُونَ عَلَيْكُمْ مَثَلَةٌ كَذِبَةٌ وَلَاجِنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ يَكُفُّ أَدْنَىٰ مِن تَطْلُبِ
أَرْغَضْتُمْ مَرَضَكُمْ أَن تَصْعَقُوا أَسْلِحَتَكُمْ
وَحُدُوا بِأَدْرُغَتِكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُّبِينًا ﴿١٠٢﴾

yerə qoymaq sizə günah deyildir, lakin ehtiyatınızı əldən verməyin. Şübhəsiz ki, Allah kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışdır.

103. Namazı bitirdikdən sonra ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı yad edin. Təhlükə sizdən sovuşduqda isə, namazı lazımı qaydada qılın. Çünki namaz möminlərə müəyyən olunmuş vaxtlarda vacib edilmişdir.

104. Kafir qəvmü təqib etməkdə zəiflik göstərməyin. Əgər siz döyüşdə əziyyət çəkirsinizsə, onlar da siz əziyyət çəkdiyiniz kimi əziyyət çəkirlər. Lakin siz onların ummadıqlarını Allahdan umursunuz. Allah Biləndir, Müdrikdir.

105. Həqiqətən, Biz sənə Kitabı haqq olaraq nazil etdik ki, insanlar arasında Allahın sənə vəhy etdiyi ilə hökm verəsən. Odur ki, xainləri müdafiə edənlərdən olma.

106. Allahdan bağışlanma dilə! Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

107. Özlərinə xəyanət edənlərdən ötrü mübahisə etmə. Şübhəsiz ki, Allah xəyanət edən günahkarı sevməz.

108. Onlar öz günahlarını insanlardan gizlədir, Allahdan isə çəkinmirlər. Halbuki onlar Allahın razı qalmadığı sözləri gecələr xəlvətdə söylədikləri vaxt belə, O, onların

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وَفَعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ﴿١٠٣﴾

وَلَا تَقْبَلُوا فِي بَيْعِ الْغَنَمِ إِن تَكُونُوا تَاءَلُمُونَ فَلْيَبِئْزَ الْيَوْمَ كَمَا تَاءَلُمُونَ وَيَسْرُحُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَادَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِلْخَائِبِينَ حَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾

وَلَا تَجِدُوا عَنِ الَّذِينَ يَخْتَلِفُونَ أَنْفُسُهُمْ إِلَّا اللَّهُ لَا يَجِبُ مَنْ كَانَتْ حِوَانًا أَيْمًا ﴿١٠٧﴾

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ مَعَهُ إِذْ يَخْتَصِمُونَ مَا لَا يُرِضِي مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

yanında olur. Allah onların nə etdiklərini əhatə edir.

109. Bax, siz o kəslərsiniz ki, dünya həyatında onlardan ötrü mübahisə edirsiniz. Bəs Qiyamət günü onlardan ötrü Allahla kim mübahisə edəcək və yaxud onları kim qoruyacaq?

110. Kim pis bir iş görərsə və ya özü özünə zülm edərsə, sonra da Allahdan bağışlanma diləyərsə, Allahın Bağışlayan, Rəhmli olduğunu görər.

111. Kim günah qazanarsa, onu ancaq özünün əleyhinə qazanmış olar. Allah Biləndir, Müdrikdir.

112. Kim xəta edər və ya günah qazanarsa, sonra da onu təqsiri olmayanın boynuna atarsa, özü özünə böhtan atmış və açıq aydın günaha batmış olar.

113. Əgər sənə Allahın lütfü və rəhmi olmasaydı, əlbəttə, onların bir qismi səni doğru yoldan azdırmaq niyyətində olacaqdı. Amma onlar özlərindən başqa heç kəsi azdırma bilməz və sənə də heç bir şeylə zərər vura bilməzlər. Allah sənə Kitabı və Hikməti (Quranı və Sünnəni) nazil etdi və bilmədiyin şeyləri sənə öyrətdi. Allahın sənə olan lütfü böyükdür.

هَٰؤُلَاءِ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَغْفِرِ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهِ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿١١٢﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

114. Onların gizli söhbətlərinin çoxunda xeyir yoxdur. Sədaqə verməyi və ya yaxşılıq etməyi yaxud da insanlar arasında sülh yaratmağı ömr edən şəxsin pıçıldamastı isə istisnadır. Kim bunu Allahın razılığını qazanmaq üçün edərsə, Biz ona böyük mükafat verərik.

115. Hər kəs özünə doğru yol bəlli olduqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxsa və möminlərin yolundan başqa bir yolla getsə, onu üz tutduğu yola yönəldər və Cəhənnəmdə yandırırıq. Ora nə pis dönüş yeridir.

116. Şübhəsiz ki, Allah Özünə şərik qoşulmasını bağışlamaz. Bundan başqa *günahları* isə istədiyi kimsəyə bağışlayar. Allaha şərik qoşan şəxs əlbəttə ki, dərin bir azğınlığa düşmüşdür.

117. Onlar Allahı qoyub, yalnız qadın adlarını daşıyan bütələrə yalvarır və yalnız üsyankar şeytana sitayiş edirlər.

118. Allah şeytana lənət etdi. O isə dedi: "Mən Sənin qullarından müəyyən bir qismini hökmən ələ alacağam.

119. Mən onları mütləq doğru yoldan azdıracaq və xülyalara salacağam; onlara mal-qaranın qulaqlarını kəsməyi buyuracaq və Allahın yaratdıqlarına dəyişiklik verməyi

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ أَصْلَاحٍ يَبْرِئَ النَّاسُ وَمَن يَقْعِلْ ذَٰلِكَ اتَّبَعَهُ مَرَضَاتُ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُنْذِرِينَ نُؤْتِهِ مَأْتُولًا وَنُصْلِهِ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ، وَغَفِرَ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾

﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنثَانًا يَدْعُونَ إِلَّا سَيِّئَاتِنَا مَرِيدًا﴾

﴿لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾

﴿وَلَأُصَلِّتَهُمْ وَلَأُمَنِّيَهُمْ وَلَأُمرَهُمْ فَلَيُبَسِّطَنَّ أَعْيُنَ النَّاسِ عَلَىٰ عَنَاتِهِمْ وَلَهُمْ أَعْيُنُ اللَّهِ وَلَأُمرَهُمْ فَلَيُبَسِّطَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانُ وَلِيًّا مِّن دُونِ

əmr edəcəyəm". Allahı qoyub şeytanı özünə himayədar tutan şəxs açıq-aşkar ziyanə uğramışdır.

120. Şeytan onlara vədlər verir və onları xülyalara salır. Lakin şeytanın onlara verdiyi vədlər aldatmaqdan başqa bir şey deyildir.

121. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Onlar oradan xilas olmağa bir yol tapa bilməzlər.

122. İman gətirib saleh əməllər edənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Bu, Allahın gerçək vədi sayəsində olacaqdır. Sözüündə Allahdan daha doğruçu kim ola bilər?

123. Bu nemətə nail olmaq nə sizin arzunuzla, nə də Kitab əhlinin arzusu ilədir. Pislik edən kəs, onun cəzasını alacaq və o, Allahdan başqa özünə nə bir himayədar, nə də bir yardımçı tapmayacaqdır.

124. Həm kişilərdən, həm də qadınlardan mömin olaraq yaxşı işlər görənlər Cənnətə girirlər və onlara xurma çərdəyinin qırıntısı qədər haqsızlıq edilməz.

125. Yaxşı işlər görərək Allaha təslim olan və hənif olaraq İbrahim dininin ardınca gedən şəxsədən din baxımından daha gözəl kim ola

اللَّهُ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا مُّبِينًا ﴿١٢٠﴾

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢١﴾

أُولَئِكَ مَاؤُنْهْمُ جَهَنَّمُ وَلَا يَجْدُونَ عَنْهَا مَخِيصًا ﴿١٢٢﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَلَا بُدْ أَوْعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٣﴾

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا يَصِدْرًا ﴿١٢٤﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أُولَئِكَ وَهُوَ مُؤْتِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٥﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٦﴾

bilər? Allah İbrahimi sevimli dost tutmuşdur.

126. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah hər şeyi əhatə edir.

127. Səndən qadınlar barəsində hökm verməyini istəyirlər. De: "Onlar barəsində və həmçinin Kitabda sizə oxunan ayələrdə özlərinə müəyyən edilmiş mirası verməyərək evlənmək istədiyiniz yetim qızlar, zəif uşaqlar və yetimlərlə ədalətlə rəftar etməyiniz haqqında hökmü sizə Allah verir. Siz nə yaxşılıq edirsinizsə, şübhəsiz ki, Allah onu bilir".

128. Əgər bir qadın öz ərinin kobud rəftarından, yaxud ondan üz döndərməsindən qorxarsa, ər-arvadın öz aralarında barışığa gəlməsi onlara günah sayılmaz. Axı barışmaq daha xeyirlidir. Doğrusu, nəfslər xəsislik etməyə hazırdır. Əgər qadınlarla yaxşı davranıb Allahdan qorxsanız, bilin ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

129. Siz nə qədər istəsəniz də, arvadlar arasında ədalətlə davrana bilməzsiniz. Birinə tamamilə meyl edib, digərini asılı vəziyyətdə qoymayın. Əgər özünüzdü doğrulduub Allahdan qorxsanız, bilin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

وَسَيَسْأَلُونَكَ فِي الْمَسَاءِ قُلُوبُ اللَّهِ
يُفْتِنُكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَتْلَىٰ الْمَرْءُ الْمَرْثَىٰ
لَا تَزُولُ مِنْهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَرَرْغَبُونَ
أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
أَنْ يَقُومُوا لِلنِّسَاءِ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

وَإِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ
إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا
بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ
حَرَصْتُمْ فَلَا تَعْدِلُوا كَلَّ الْقَبِيلِ فَتَذَرُوهَا
كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

130. Əgər ər-arvad ayrılısalar, Allah hər birini Öz lütfündən zəngin edər. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Müdrikdir.
131. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Biz sizdən əvvəl Kitab verilənlərə də, sizə də Allahdan qorxmanızı buyurduq. Əgər Allaha küfr etsəniz, bilin ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah Zəngindir, Tərifəlayiqdir.
132. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Qoruyan olaraq Allah yetər.
133. Ey insanlar! Əgər Allah istəsə, sizi yox edib yerinizə başqalarını gətirər. Allah buna qadirdir.
134. Hər kəs dünya mükafatını istərsə, bilsin ki, dünyanın da, axirətin də mükafatı Allah yanındadır. Allah Eşidəndir, Görəndir.
135. Ey iman gətirənlər! Şahidliyiniz özünüzdən və ya valideynlərin, ya da yaxın qohumların əleyhinə olsa belə, Allah şahidləri olub ədaləti qoruyun. Əleyhinə şahidlik edəcəyiniz şəxslərin varlığı və ya kəsib olmasından asılı olmayaraq Allah onların hər ikisinə daha yaxındır. Arzularınıza uyaraq haqdan uzaqlaşmayın! Əgər siz yalan danışsanız və ya həqiqəti deməkdən boyun qaçırsanız,

وَأَن يَتَقَرَّبَ إِلَيْنَ اللَّهُ كُلَّامِنٍ سَعِيدٌ
وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

وَاللَّهُ مَالِ السَّمَوَاتِ وَمَالِ الْأَرْضِ
وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن
قَبْلِكَ بِقَوْلِكَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ أَتَقْوُوا اللَّهَ
تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٣١﴾

وَاللَّهُ مَالِ السَّمَوَاتِ وَمَالِ الْأَرْضِ وَكَفَى
بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

إِن يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ
بِعَاكِرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدِ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابٌ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا
بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَكُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ
شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِّلَ الْوَالِدِينَ
وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ
أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا
وَلَا تُولُوا أَوْتَرِضُوا فَإِنِ اللَّهُ كَانَ يَمَآ
تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿١٣٥﴾

bilin ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

136. Ey iman gətirənlər! Allaha, Onun Elçisinə və Elçisinə nazil etdiyi Kitabə və ondan əvvəl nazil etdiyi kitablara iman gətirin! Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirot gününü inkar edən şoxs dərin bir azğınlığa düşmüşdür.

137. Şübhəsiz ki, iman gətirib sonra kafir olan, yenə iman gətirib sonra kafir olan, sonra da küfrlərini artıranları Allah bağışlamayacaq və doğru yola yönəltməyəcəkdir.

138. Münafıqlərə müjdə ver ki, onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

139. Möminləri qoyub kafirləri özlərinə dost tutanlar gücü və əzəməti onlardamı axtarırlar? Halbuki qüvvət və əzəmət tamamilə Allaha məxsusdur.

140. Allah Kitabda sizə nazil etmişdir ki, Allahın ayələrinin inkar edildiyini və onlara istehza olunduğunu eşitdiyiniz zaman, günahkarlar başqa bir söhbətə keçməyincə onlarla bir yerdə oturmayın. Yoxsa siz də onların tayı olarsınız. Şübhəsiz ki, Allah bütün münafıqləri və kafirləri Cəhənnəmə toplayacaqdır.

141. Onlar sizə göz qoyur – gözləyirlər ki, sizə bir bəla gəlsin. Əgər

يَتَّخِذُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ مِن قَبْلُ وَمَن
يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَامَنُوا ثُمَّ
كَفَرُوا ثُمَّ ءَادُوا كُفْرًا كَبِيرًا يَكْفُرُ اللَّهُ بِغَيْرِ
لَهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن
دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتَبْتَغُونَ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ
فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكَ فِي الْكِتَابِ أَن إِذَا سَمِعْتُمْ
ءَايَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيَسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَعْدُوا
مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخْرُجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا
بِئْسَ لَكُمْ ءِثْمًا ﴿١٤٠﴾ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُتَّقِينَ
وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

الَّذِينَ يَرْتَضَوْنَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ

Allahdan sizə bir qələbə gəlsə:
 “Məgər biz də sizinlə deyildikmi?” –
 deyirlər. Əgər kafirlərə bir
 qələbə nəsib olsa: “Məgər biz
 möminlərlə birlikdə sizə qalib gələ
 bilməzdikmi, sizi möminlərdən
 qorumadıqmi?” – söyləyirlər.
 Qiyamət günü Allah sizin aranızda
 hökm verəcəkdir. Allah kafirlərə
 möminləri məğlub etməyə yol
 verməyəcəkdir.

142. Münafıqlar, həqiqətən də, Allahı
 aldatmağa çalışırlar. Halbuki
 Allah onları aldadır. Onlar namaza
 durarkən könülsüz qalxar, özlərini
 camaata göstərir və Allahı olduqca
 az yad edirlər.

143. Onlar imanla küfrün arasında
 tərəddüd edir, nə bunlara, nə
 də onlara (nə möminlərə, nə də
 kafirlərə) tərəf olurlar. Allahın
 azdırdığı şəxs üçün heç bir yol tapa
 bilməzsən.

144. Ey iman gətirənlər! Möminləri
 qoyub kafirləri özünüzdə dost
 tutmayın. Yoxsa Allaha öz
 əleyhinizə açıq-aydın bir dəlil
 verməkmi istəyirsiniz?

145. Həqiqətən, münafıqlar Odun ən
 aşağı təbəqəsində olacaqlar; və
 sən onlara heç bir köməkçi tapa
 bilməzsən.

146. Təvbə edənlər, əməllərini islah
 edənlər, Allahdan möhkəm

فَتَحَّ مِنْ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ
 كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ
 نَسْتَعِذْ بِكُمْ وَنَعْتَعِزْ بِكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 قَالَهُ يُخَذِّبُكُمْ بِكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ
 اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ
 خَدِيعٌ قَلِيلٌ قَالُوا قَالُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَالُوا كَسَانِ
 يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

مُذَبِّحِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى
 هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَمْرٌ يَدْعُونَ أَنْ
 تَنْجَحُوا إِلَيْهِ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٤٥﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَجَةِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ
 وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا

yapışanlar və öz dinlərini Allaha məxsus edənlər istisnadır. Bunlar möminlərlə birgə olacaqlar. Möminlərə isə Allah böyük mükafat verəcəkdir.

147. Şükür etsəniz və iman gətirsəniz, sizə əzab vermək Allahın nəyinə gərəkdir? Allah itaətkar qullarına təşəkkür edəndir, Biləndir.
148. Allah pis sözün ucadan deyilməsini sevmir. Ancaq zülm olunan kimsələr istisnadır. Allah Əşidəndir, Biləndir.
149. Əgər bir xeyri əşkara çıxarsanız, yaxud onu gizlətsəniz və ya bir pislili bağışlasanız, bilin ki, Allah əfv edəndir, hər şeyə Qadirdir.
150. Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyib: “Biz o elçilərin bəzisinə inanır, bəzilərinə isə inanmırıq!” – deyənlər və bunun arasında bir yol tutmaq istəyənlər –
151. məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq.
152. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirən və onlardan heç birinin arasında fərq qoymayanlara Allah öz mükafatlarını verəcəkdir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا دِينَكُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِن شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ شَاحِكًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

﴿١٤٩﴾ لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوٓءِ مِنَ الْقَوْلِ ۚ إِلَىٰ أَتَمِّنَ طَائِفَةٌ ۖ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٥٠﴾

إِن تَبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْلُوْهُ أَعْنَ سُوٓءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَيَقُولُوا نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ ۚ وَيُرِيدُونَ أَن يَسْتَجِدُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٢﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۖ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥٣﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ ۖ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمُ أَجْرُهُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا رَحِيمًا ﴿١٥٤﴾

153. Kitab əhli səndən, onlara göydən bir kitab endirməyini istəyirlər. Onlar Musadan, bundan daha böyüyünü istəyərək: "Allahı bizə açıq-aşkar göstər!" – demişdilər. Haqsızlıqlarına görə onları ildırım vurmuşdu. Sonra onlara gələn açıq-aydın dəlillərin ardından buzovu məbud qəbul etdilər. Biz bunu da əfv etdik və Musaya açıq-aşkar dəlil verdik.

154. Biz onlarla bağladığımız əhdə görə dağı başları üzərinə qaldırdıq və onlara: "Qapıdan səcdə edərək daxil olun!" – dedik. Biz onlara: "Şənbə günü üçün qoyulmuş qadağanı pozmayın!" – dedik. Biz onlarla möhkəm bir əhd-peyman bağlamışdıq.

155. Onlar bağladıkları əhd-peymanı pozduqlarına, Allahın ayələrini inkar etdiklərinə, peyğəmbərləri haqsız yerə öldürdükələrinə və: "Qəlblərimiz qapalıdır!" – demələrinə görə lənətə düşər edildilər. Xeyr, küfrləri üzündən Allah onların qəlblərini möhürləmişdir. Onlar olduqca az inanırlar, yaxud onların yalnız az bir hissəsi iman gətirir.

156. Onlar həm də küfr etdiklərinə və Məryəmə böyük bir böhtan dediklərinə görə,

157. bir də: "Həqiqətən, biz Allahın elçisi Məryəm oğlu İsa Məsihi

يَسْتَأْذِنُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَأَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ
الصَّاعِقَةُ بِظُلَيْهِمْ ثُمَّ أَخَذُوا آلَ إِبْرَاهِيمَ
مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَمَوْنَا عَنْ
ذَلِكَ وَءَاتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِثْقَلِ ذَرَّةٍ وَلَقَدْ لَعْنَهُمُ
أَنْزَلْنَاهُ الْكِتَابَ سُجَّدًا وَقَدْ لَعْنَهُمْ لَمَّا تَعَدَّوْا
فِي السَّبْتِ وَلَعْنَاهُمْ لَمَّا كَفَرُوا بِآيَاتِنَا ﴿١٥٤﴾

فَمَا نَقِضْهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَتَلَّيْنَا اللَّهُ
وَقَتْلَهُمُ الْآيَةَ يُفْرِجُونَ وَقَوْلُهُمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ أَبْهَتْنَا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

öldürdük!” – dediklərinə görə lənətə düşər edildilər. Halbuki onu nə öldürdülər, nə də çarmıxa çəktilər. Onlara ancaq İsanın bənzeri göstərildi. Şübhəsiz ki, bunda ixtilaf edənlər onun barəsində şəkk-şübhə içindədirlər. Bu haqda onların, zənnə uymaqdan başqa heç bir məlumatı yoxdur. Onlar onu öldürdülərinə yəqinliklə əmin deyillər.

158. Əksinə, Allah onu Özünə tərəf qaldırmışdır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.
159. Kitab əhlindən elə kimsə yoxdur ki, öz ölümündən, yaxud İsanın ölümündən əvvəl ona iman gətirməsin. Qiyamət günü isə İsa onların əleyhinə şahid olacaqdır.
160. Yəhudilərin etdikləri zülmə görə, onlara daha öncə halal edilmiş gözəl nemətləri haram etdik. Həm də bir çoxlarını, eləcə də özlərini Allah yolundan döndərdiklərinə,
161. qadağan olunmasına baxmayaraq, səlām aldıklarına və haqsız yerə insanların mallarını yediklərinə görə belə etdik. Biz onlardan olan kafirlər üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.
162. Lakin onlardan elmdə qüvvətli olanlar və möminlər sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil

رَسُولَ اللَّهِ وَمَاتُوا وَوَصَّيُوهُ وَلَمَّا كَانَ
شُبْهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لِيَشْكُرُوا
مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ
وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٩﴾

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٠﴾

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِهِ قَبْلَ
مَوْتِهِ وَرَوْحُ الْقَيْمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٦١﴾

فَيُطْلَعُونَ مِنْ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ
طَيِّبَاتٍ أَجَلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَهُمْ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ كَبِيرًا ﴿١٦٢﴾

وَأَخَذْنَاهُم بِالْأَنفُسِ إِذْ هُمْ أَقْبِلُوا عَنِ الصَّلَاةِ
أَتُورَلُ النَّاسُ بِالْبَطْلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦٣﴾

لَكِنَّ الرِّبْحُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ
يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

olanlara inanır, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Axirət gününə iman gətirirlər. Biz onlara böyük bir mükafat verəcəyik.

وَالْمُفِيعِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ
سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٥﴾

163. Biz Nuha və ondan sonrakı peyğəmbərlərə vəhy etdiyimiz kimi sənə də vəhy etdik. Biz İbrahime, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə, İsayə, Əyyuba, Yunusa, Haruna və Süleymana da vəhy etdik. Davuda da Zəburu verdik.

* إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ
وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ
وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَءَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿١٦٤﴾

164. Daha öncə bir qisim elçilər barəsində sənə söylədik, digər elçilər barəsində isə sənə heç nə söyləmədik. Və Allah Musa ilə sözlə (vasitəsiz) danışdı.

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ
وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ
مُوسَىٰ نَكِيلًا ﴿١٦٣﴾

165. Biz müjdə verən və qorxudan elçilər göndərdik ki, insanların elçilərdən sonra Allaha qarşı bir bəhanəsi olmasın. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِيَلَا يَكُونَ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٢﴾

166. Fəqət Allah sənə nazil etdiyinə şahiddir. O, bu Qurani Öz elmi ilə nazil etmişdir. Mələklər də buna şahiddirlər. Şahid olaraq Allah kifayətdir.

لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ
وَأَنَّ الْمَلَائِكَةَ يَتْلُوْنَهُ وَكُنَّ بِاللَّهِ
شَٰهِدًا ﴿١٦١﴾

167. Kafir olub insanları Allah yolundan sapdıran kimsələr dərin bir azğınlığa düşmüşlər.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٠﴾

168. Kafirləri və zalımları Allah bağışlamayacaq və doğru yola yönəltməyəcəkdir;

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ
لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٥٩﴾

169. içərisində əbədi qalacaqları Cəhənnəm yolundan başqa. Bu isə Allah üçün asandır.

170. Ey insanlar! Peyğəmbər sizə Rəbbinizdən gələn haqqı çatdırdı. Elə isə iman gətirin! Bu sizin üçün xeyirli olar. Əgər küfr etsəniz, şübhəsiz ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah Biləndir, Müdrikdir.

171. Ey Kitab əhli! Dininizdə ifrata varmayın və Allah barəsində yalnız həqiqəti deyin. Məryəm oğlu İsa Məsih ancaq Allahın elçisi, Onun Məryəmə göndərdiyi "Ol!" kəlməsi və Onun tərəfindən göndərilən bir ruhdur. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirin və: "Tanrı üçdür!" deməyin. Batil əqidənizə son qoyun! Bu sizin üçün xeyirli olar. Həqiqətən, Allah Tək İlahdır! O, pakdır, müqəddəsdür, övladı olmaqdan uzaqdır. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Qoruyan olaraq Allah yetər.

172. Nə İsa Məsih Allahın qulu olmağı özünə ar bilər, nə də Allaha yaxın olan mələklər. Allah Ona ibadət etməyi özlərinə ar bilənlərin və təkəbbürlük göstərənlərin hamısını Öz hüzuruna toplayacaqdır.

173. İman gətirib xeyirxah işlər görənlərə gəldikdə isə, Allah onların mükafatlarını tam verəcək

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِّ
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرُّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَتَلَبَّسُوا خَيْرًا لَكُمْ وَانْصَبِرُوا لِلَّذِينَ وَلَّوْا لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلَّمْنَاهُ الْقُدُسَ إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ فَتَنَّا نَبِيَّ اللَّهِ وَرُسُلَهُ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ
أَنَّهُمْ وَاحِدٌ خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾

لَنْ يَسْتَكْبِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَكْبِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أَجْرَهُمْ وَبَرَزَهُمْ مِنْ

və Öz lütfündən onlar üçün istədiyi qədər artıracaqdır. Allaha ibadət etməyi özlərinə ar bilənləri və təkəbbürlük göstərənlərə gəlincə, Allah onları ağırılı-acılı bir əzaba düşürəcəkdir. Onlar Allahdan başqa özlərinə nə bir himayədar, nə də bir yardımçı tapacaqlar.

174. Ey insanlar! Sizə Rəbbinizdən bir dəlil gəldi və Biz sizə parlaq bir nur – Quran nazil etdik.

175. Allaha iman gətirən və Ondən möhkəm yapışan şəxsləri isə Allah Öz rəhməti və lütfünə qovuşduracaq və onları Özünə tərəf gedən düz yola yönəldəcəkdir.

176. Səndən fitva istəyirlər. De: “Valideyni və övladı olmayan kəsin mirası barəsində fitvanı sizə Allah verir”. Əgər övladı olmayan şəxs öldükdə onun bacısı varsa, qoyub getdiyinin yarısı bacıya çatır. Əgər onun övladı yoxdursa, qardaşı ona varis olur. Əgər varislər iki bacıdırsa, ölən qardaşın qoyub getdiyinin üçdə iki hissəsi onlara çatır. Əgər varislər qardaş və bacılardırsa, kişiyyə iki qadının payı qədər pay düşür. Allah bunu sizə bəyan edir ki, doğru yoldan çıxmayasınız. Allah hər şeyi bilir.

فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَافُوا
وَأَسْتَكْبَرُوا فَيَعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٦﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَأُنْزِلَتْ إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَأَعْتَصَمُوا بِهِ
فَسَيَجْزِيهِمْ فِي رَحْمَةِ مَوْلَاهُ وَفَضْلِهِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧٥﴾

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ
إِنْ أَمَرُوا أَهْلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتُ
فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهَا وَلَدٌ إِنْ كَانَتَا أُخْتَيْنِ فَلَهُمَا النِّصْفَانِ
مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً
فِلِلَّذَكَرِ مِثْلَ حِظِّ الْأُنثَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
أَنْ تَحْكُمُوا بِاللَّهِ يَكُلُّ شَيْءٌ عَلَيْهِ ﴿١٧٦﴾

el-Maidə
(«Süfrə») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey iman gətirənlər! Əhdlərinizi yerinə yetirin. *Haram edildiyi* sizə bildiriləcək heyvanlar və ihramda olarkən ovladığınız ov istisna olmaqla digər heyvanlar sizə halal edildi. Həqiqətən, Allah istədiyi hökmü verir.
2. Ey iman gətirənlər! Allahın nişanələrinə, haram aylara, qurbanlıq heyvana, boynuna nişan taxılmış qurbanlıq heyvanlara, Rəbbinin lütfünü və razılığını diləyərək Beytulharama gələnlərə qarşı hörmətsizlik etməyi halal saymayın. İhramdan çıxdığınız zaman ov edə bilərsiniz. Sizi Məscidulharama daxil olmağa qoymayan camaata qarşı olan kin-küdurət sizi təcavüz etməyə sövq etməsin. Yaxşılıq etməkdə və Allahdan qorxmaqda bir-birinizə yardım edin. Günah işlər görməkdə və düşmənçilik etməkdə bir-birinizə köməkçi olmayın. Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir.
3. Leş, qan, donuz ətə, Allahdan başqasının adı ilə kəsilmiş, boğulmuş, döyülüb öldürülmüş, *hündür bir yerdən* yıxılıb gəbərmiş,

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَتُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ
بِهَيْبَتِهِ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُنْتَقَى عَلَيْكُمْ غَيْرِ مُجْبَى
الضَّيْدِ وَأَنْشَرُ حُرْمٍ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْلُوا شَعِيرَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ
وَلَا آيَاتِ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَتَّبِعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ
وَرِضْوَانًا وَلَا تَحِلَّ لَكُمْ أَنْ تَصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوا عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
أَنْ تَعْتَدُوا وَأَنْ تَتَّبِعُوا عَلَى الْيَمِّ وَالْقَوَى
وَلَا تَتَّبِعُوا عَلَى الْأَشْيَارِ وَالْعُدُونِ وَأَنْشَرُوا
اللَّهُ أَرَأَيْتَ اللَّهَ شَدِيدَ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِزْيِيرِ وَمَا أُهِلَّ
بِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمَنْعِقَةُ وَالْمُؤَوَّدَةُ وَالْمَعْرُودَةُ
وَالطَّيْحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ

buynuzlanıb öldürülmüş, yırtıcı heyvan tərəfindən parçalanıb yeyilmiş, – ölməmiş kəsdikləriniz istisnadır, dik qoyulmuş daşlar (bütələr və s.) üzərində kəsilmiş heyvanlar və fal oxları ilə qismət axtarmanız sizə haram edildi. Bunlar günahdır. Bu gün kafirlər *sizi* dininizdən *döndərməkdən* əllərini üzdülər. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun. Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim, sizə olan nemətimi tamamladım və bir din olaraq sizin üçün İslamı bəyanıb seçdim. Hər kəs günaha meyl etməyərək aclıq üzündən *haram olanlardan istifadə etməyə* məcbur olarsa, *bilsin ki*, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

4. Səndən onlara nəyin halal edildiyini soruşurlar. De: “Təmiz nemətlər və Allahın sizə öyrətdiyindən öyrədib əhliləşdirdiyiniz yırtıcı heyvanların ovladıqları sizə halal edildi. Onların sizin üçün tutub gətirdiklərindən yeyin və *ova göndərərkən* onların üzərində Allahın adını çəkin. Allahdan qorxun! Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir”.

5. Bu gün pak nemətlər sizə halal edildi. Kitab verilənlərin yeməkləri sizə halal, sizin yeməkləriniz də onlara halaldır. İsmətli mömin qadınlar da, sizdən əvvəl Kitab verilənlərin ismətli qadınları da,

وَمَا ذَبَحَ عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْقِيَهُمْ يَأْذَنُ
ذَلِكَ فَتَقِي الْيَوْمَ نَبِيَّ الدِّينِ كَقَرَأَ مِنْ
رَبِّكَ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَأَحْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكَلْتُ
لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَتَضَيُّتْ
لَكُمْ الْإِسْلَامُ دِينًا فَمِنْ أَضْطَرٍّ فِي مَحْصَةٍ
غَيْرِ مُتَجَانِبٍ لِي لِيَوْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ عَزُورٌ رَجِيمٌ ﴿٥﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
تَعْلَمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَاْكُلُوا مِمَّا
أَنْسَكُمْ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥﴾

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ

namuslu olub zinakarlıq etməmək və aşna saxlamamaq şərti ilə mehlərini verdiyiniz təqdirdə sizə halaldır. İmanı inkar edənin əməlləri boş çıxar və o, Axirətdə ziyan uğrayanlardan olar.

6. Ey iman gətirənlər! Namaza durarkən üzünüzdü və dirşəklərə qədər əllərinizi yuyun, başınıza məsh çəkin və topuqlara qədər ayaqlarınızı yuyun. Əgər qadınlarınızla yaxınlıq edib cənabət halında olmuşsunuzsa, qüsl edin. Əgər xəstə və ya səfərdə olsanız, yaxud sizlərdən biri ayaq yolundan gəlibsə və ya qadınlara toxunmuşsunuzsa (cinsi əlaqədə olmuşsunuzsa), su tapmasanız, təmiz torpaqla təyəmmüm edin və ondan üzünüzdə və əllərinizə sürtün. Allah sizi çətinliyə salmaq istəməz, lakin O sizi pak etmək və sizə olan nemətini tamamlamaq istər ki, bəlkə şükür edəsiniz.

7. Allahın sizə göstərdiyi lütfkarlığını və siz: "Əşitdik və itaət etdik!" – dediyiniz zaman sizinlə bağladığı əhdi xatırlayın. Allahdan qorxun! Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları bilir.

8. Ey iman gətirənlər! Allah xatirinə ədaləti qoruyan şahidlər olun. *Hər hansı bir camaata qarşı olan kin-küdurət sizi ədalətsizliyə sövq etməsin. Ədalətli olun! Bu, təqvaya*

أَجْرُهُنَّ مَخْصِيَّاتٍ عَنِ الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَنْجِزُوا
أَعْدَانَكُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى
الصَّلَاةِ فَغَسِّقُوا أَرْجُلَكُمْ وَابْسِطُوا
إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ
جُنُبًا فَأَطْفِئُوا إِنْ كُنْتُمْ مَرْتَحِينَ أَوْ عَلَى
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ
أَوْ لَمْ يَمْسَسْهُ الْبُيُوتُ فَمَضَوْا مَاءً فَمَتَّعُوا
صُعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلِكُمْ مِّنْهُ مَا بَدَأَ اللَّهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥﴾

وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ
الَّذِي أَتَقَعْتُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ يَدَاتِ
الضُّمُورِ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ
شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْحَدُ بِمَا كُنْتُمْ
تَشْتَكُونَ قَوْمٌ عَلَى الْأَعْدَاءِ أَعْدَاءُ أَهْلِ الْقُرْبِ
لِلْقَوَىٰ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَبِيْرٌ

daha yaxındır. Allahdan qorxun!
Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizdən
xəbərdardır.

يَعْمَلُونَ ﴿٥١﴾

9. Allah iman gətirib saleh
əməllər edənlərə vəd etmişdir ki,
onlar üçün bağışlanma və böyük
mükafat vardır.
10. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlar
isə Cəhənnəm sakinləridirlər.
11. Ey iman gətirənlər! Allahın sizə
olan nemətini xatırlayın. Bir zaman
bir tayfa sizə əl qaldırmaq fikrinə
düşdükdə Allah onları sizdən əl
çəkməyə məcbur etmişdi. Allahdan
qorxun! Qoy möminlər Allaha
təvəkkül etsinlər!
12. Allah İsrail oğulları ilə əhd
bağlamışdı. Biz onlardan on iki
başçı təyin etdik. Allah dedi: "Mən
sizinləyəm. Əgər namaz qılmanız,
zəkat versəniz, Mənim elçilərimə
inanıb onlara yardım etsəniz və
kasıblara könüllü yardım etməklə
Allaha gözəl bir borc versəniz,
əlbəttə, Mən təqsirlərinizdən keçər
və sizi *ağacları* altından çaylar axan
Cənnət bağlarına daxil edərim.
Sizlərdən kimsə bundan sonra kafir
olsa, *bilsin ki*, artıq o, doğru yoldan
azmışdır".
13. *İsrail oğulları* verdikləri əhdi
pozduqlarına görə Biz onları
lənətlədik və qəlblərini sərtləşdirdik.
Onlar *Kitabda olan* kəlmələrin

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٥١﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٢﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ لَا يَسْطُرُونَ
إِلَيْكُمْ لِيُذِيقَهُمْ ذُكْرًا لِّبُغْضِهِمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

﴿٥٤﴾ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَعَسَىٰ أَنه مِّنْهُمْ اثْنَتَا عَشَرَ نَفِيقًا
وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ
الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ
بِرُسُلِي وَعَزَرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا لَّأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ فَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٥٥﴾

فِيمَا نَقَضَهُمْ مِّيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا
قُلُوبَهُمْ قَلْبًا سَیِّئًا يَحْكُمُونَ أَلَمْ نَكْرِمْ
عَنكُمْ مَّوَاضِعَهُ وَكُنْتُمْ أَصْحَابُهَا فَمَا ذُكِّرُوا

yerlərini dəyişdirirlər. Onlar *özlərinə* öyrədilmiş şeylərin bir hissəsini unutdular. İçərilərindən az bir qismi istisna olmaqla, sən onlardan daim xəyanət görəcəksən. Onları əfv et və *təqsirlərindən* keç. Şübhəsiz ki, Allah yaxşılıq edənləri sevir.

14. “Biz xaçpərəstik!” – deyənlərlə də əhd bağlamışdıq. Onlar da *özlərinə* öyrədilənin bir hissəsini unutdular. Buna görə də onların arasına Qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq. Allah onlara nə etdikləri barədə xəbər verəcəkdir.

15. Ey Kitab əhli! Artıq sizə Kitabdan gizlətdiyiniz şeylərin bir çoxunu bəyan edən və bir çoxunun da üstündən keçən Elçimiz gəlmişdir. Artıq sizə Allahdan bir nur və açıq-aydın bir Kitab gəldi.

16. Allah, Onun rızasını arayan şəxsləri *bu Kitabla* əmin-amanlıq yollarına yönəldir, onları Öz izni ilə zülmətlərdən nura çıxarır və düz yola yönəldir.

17. “Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdir!” – deyənlər artıq kafir oldular. De: “Əgər Allah Məryəm oğlu Məsihi, onun anasını və yer üzündə olanların hamısını məhv etmək istəsə, kim Ona bir şeylə mane ola bilər?” Göylərin, yerin və onların arasında olanların səltənəti

يَهُودَ وَلَا نَزَالِ طُغْيَانُ عَلَى خَآئِفَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفَ عَنْهُمْ وَأَصْفَحْ
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا
مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا دُكِّرُوا
يَهُودَ فَأَعْرَضْنَا عَنْهُمْ الْوَعْدَ
وَالْعَصَاةَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَفْسَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ
رَسُولُنَا أَنْتُمْ كَثِيرٌ
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ
وَيَعْلَمُ عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ
اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ
يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ
يُنْزِلَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ
وَأُمَّهُ وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَلَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

Allaha məxsusdur. Allah istədiyini yaradır. Allah hər şeyə qadirdir.

كُلِّ شَيْءٍ وَقَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

18. Yəhudilər və xaçpərəstlər:

“Biz Allahın oğulları və Onun sevimliləriyik”– dedilər. De: “Onda nə üçün Allah sizə günahlarınıza görə azab verir? Xeyr, siz də Onun yaratdığı bir bəşərsiniz”. O, istədiyini bağışlar, istəyinə də azab verir. Göylərin, yerin və onların arasında olanların səltənəti Allaha məxsusdur. Dönüş də ancaq Onadır.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبُّواهُمْ. قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَعْذِّبُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٥١﴾

19. Ey Kitab əhli! Artıq sizə elçilərin ardı-arası kəsildi bir dövrdə:

“Bizə müjdələyən və qorxudan kəs gəlmədi”– deməyəsiniz deyə *haqqı* bəyan edən Elçimiz gəldi. Artıq sizə müjdələyən və qorxudan *bir peyğəmbər* gəldi. Allah hər şeyə qadirdir.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى قُرْآنٍ مِّنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٢﴾

20. O zaman Musa öz qəvmünə demişdi: “Ey qəvmüm! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın. O, sizin aranızdan peyğəmbərlər göndərdi, sizi hökmdarlar təyin etdi və aləmlərdən heç kəsə vermədiyini sizə verdi.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُتَقَوُّمُ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَ لَكُم مَّلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا تَرْتَوُونَ أَمْ لَا تَأْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

21. Ey qəvmüm! Allahın sizin üçün müəyyən etdiyi müqəddəs torpağa daxil olun və arxa çevirməyin ki, ziyana uğrayaraq dönməyəsiniz”.

يَتَقَوُّمُ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنَالَكُمُ أَخْسِرِينَ ﴿٥٤﴾

22. Onlar dedilər: “Ey Musa! Orada, həqiqətən də, nəhəng adamlar vardır.

قَالُوا إِنَّمُوسَىٰ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِبَيِّنَاتٍ

Onlar oradan çıxmayınca, biz əsla oraya daxil olmayacağıq. Əgər onlar oradan çıxsalar, biz daxil olarıq”.

وَمَا أَن نَدْخُلَهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿١٥﴾

23. Allahdan qorxanlardan, Allahın nemət verdiyi iki kişi dedi: “Onların üzərinə *şəhər* qapısından daxil olun. Əgər siz ora daxil olsanız, əlbəttə, qalib gələrsiniz. Əgər möminsinizsə, Allaha təvəkkül edin!”

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَمْرَ اللَّهِ عَلَيْهِمَا أَذْخَلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ إِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمُ وَ عَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مَوْمِنِينَ ﴿١٦﴾

24. Onlar dedilər: “Ey Musa! Nə qədər ki onlar oradadırlar, biz ora heç vaxt girməyəcəyik. Odur ki, sən və sənin Rəbbin gedin, *onlarla* vuruşun. Biz isə burada oturacağıq”.

قَالُوا نَحْنُ مُوسَى إِنَّا نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿١٧﴾

25. O dedi: “Ey Rəbbim! Mən yalnız özümə və qardaşıma hökm edə bilərəm. Odur ki, Sən bizi bu günahkar tayfadan ayır!”

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿١٨﴾

26. Allah dedi: “Artıq o *müqəddəs* yer onlara qırx il müddətinə haram edildi. Onlar yer üzündə sərgərdan gəzəcəklər. Sən isə günahkar tayfa üçün heyfşilənmə”.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿١٩﴾

27. Onlara Adəmin iki oğlunun gerçək əhvalatını oxu. O zaman ikisi də qurban vermiş, onların birindən qəbul edilmiş, digərindən isə qəbul edilməmişdi. *Qurbanı qəbul olmayan oğlu öz qardaşına* demişdi: “Səni hökmən öldürəcəyəm!” *Qardaşı da ona belə* demişdi: “Allah ancaq müttəqilərdən *saleh əməlləri* qəbul edər!”

﴿ وَأَتَىٰ عَلَيْهِمَا نَبِيُّ رَبِّهِمْ يَبُوءُ لَهُمَا أَن يَبُوءَ لَهُمَا قُرْبَانًا فَتُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنْ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

28. Sən mənə öldürmək üçün mənə əl qaldırsan da, mən səni öldürmək üçün sənə əl qaldıran deyiləm. Həqiqətən, mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram.

29. Mən istəyirəm ki, sən, həm mənə günahımı, həm də öz günahını üzərinə götürəsən və Od sakinlərindən olasan. Zalımlara veriləcək cəza budur”.

30. Nəfsi onu qardaşını qətlə yetirməyə vadar etdi və o da nəfsinə tabe olaraq onu öldürdü və ziyana uğrayanlardan oldu.

31. Allah, yeri eşələyən bir qarğa göndərdi ki, *ölmüş digər bir qarğanı basdırmaqla* ona qardaşının cəsədini necə basdırmağı göstərsin. O dedi: “Vay halıma! Doğrudanmı mən, qardaşımın cəsədini basdırmaqda bu qarğa kimi olmaqdan da acizəm?” Beləliklə, o, peşmançılıq çəkənlərdən oldu.

32. Buna görə də İsrail oğullarına yazıb buyurduq ki, kim bir adamı öldürməyən və ya yer üzündə fəsad törətməyən bir şəxsi öldürərsə, sanki bütün insanları öldürmüşdür. Kim də onu ölümdən xilas edərsə, sanki bütün insanları xilas etmiş hesab olunar. Elçilərimiz onlara aydın dəlillər gətirdilər. Onların çoxu isə bundan sonra da yer üzündə həddi aşdılar.

لَئِنْ سَطَّتْ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاطِلٍ يُدْى إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

فَطَرَعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِى سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُوتِلْنِي مَا جَزَتْ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوْرِى سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

33. Allaha və Onun Elçisinə qarşı müharibə edənlərin və yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə səy göstərənlərin cəzası ancaq öldürülmək, və ya çarxıya çəkilmək, ya əllərini və ayaqlarını çarpazvari kəsmək və yaxud da yaşadıkları yerdən sürgün edilməkdir. Bu, onlar üçün dünyada bir rüsvayçılıqdır. Axirətdə isə onları böyük bir əzab gözləyir.

34. Sizə məğlub olub əlinizə keçməzdən öncə tövbə edənlər olarsa, bilin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

35. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun, Ona yaxınlaşmaq üçün vasitə axtarın və Onun yolunda cihad edin ki, bəlkə nicat tapasınız.

36. Əgər yer üzündə olan hər şey, üstəlik bir o qədər də kafirlərə məxsus olsaydı və onlar bunu Qiyamət gününün əzabından qurtarmaq üçün fidiyə versəydilər, onlardan qəbul olunmazdı. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

37. Kafirlər Oddan çıxmaq istərlər, lakin onlar oradan çıxan deyillər. Onları əbədi bir əzab gözləyir.

38. Etdikləri əməlin əvəzində Allahın cəzası olaraq oğru kişinin və oğru qadının əllərini kəsin! Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خَلْفٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ جَزَاؤُهُمْ فِي اللَّهِ نِيَا لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

إِلَّا الَّذِينَ قَالُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا لَهُمْ بِخُرُوجِهَا مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءُ مَا كَسَبَا تَكْلَافًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

39. Hər kim haqsızlıq etdikdən sonra tövbə edib *əməllərini* islah etsə, şübhəsiz ki, Allah onun tövbəsini qəbul edər. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
40. Məgər bilmirsən ki, göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur? O, istədiyinə əzab verir, istədiyini də bağışlayar. Allah hər şeyə qadirdir.
41. Ey Elçi! Qəlbləri iman gətirmədiyi halda ağızları ilə: "İman gətirdik!" – deyən kimsələrdən küfrə can atanlar qoy səni kədərləndirməsin. Həm yəhudilərdən yalana həvəslə qulaq asanlar, həm də sənin yanına gəlməyən başqa bir camaata həvəslə qulaq asanlar vardır. Onlar *haqqı dərk etdikdən* sonra kəlmələrin yerlərini dəyişdirib deyirlər: "Əgər sizə bu *dəyişdirilən hökm* veriləsə, onu götürün. Yox əgər o verilməsə, çəkinin!" Allah kimi fitnəyə salmaq istərsə, sən ondan ötrü heç bir şeylə Allaha mane ola bilməzsən. Onlar o kəslerdir ki, Allah onların qəlbini təmizləmək istəməmişdir. Onlar dünyada rüsvay, axirətdə isə böyük bir əzaba düşər olacaqlar.
42. Onlar yalana həvəslə qulaq asanlar və daima haram yeyənlərdir. Əgər onlar sənin yanına gəlsələr, aralarında hökm ver və ya onlardan üz çevir. Əgər onlardan üz çevirəsən, sənə heç bir şeylə zərər verə bilməzlər. Əgər onların arasında

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ يَعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ
يَسْتَرْغُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا
ءَامَنَّا بِأَنْبِيَائِهِمْ وَلَمْ نَزِمِ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ
الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمَّاعُونَ لِقَوْمِهِمْ أَلْحَيْنَ لَهُمْ أَفْوَكَ
يُخْرِفُونَ الْكَاذِبِينَ مِنْ تَعْدِ مَوَاضِعِهِ
يَقُولُونَ إِنْ أُرْسِلَتْ هَذِهِ قَدْ خُدُّوا
وَأَنْ لَمْ تَنْزِلْهُ فَاتَّخِذُوا مِنْ بَرْدِ اللَّهِ
فِتْنَةً وَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِهِمْ
فَلَوْ لَهُمْ لَهْمُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكْثَرُونَ لِلسَّخَةِ
فَإِنْ جَاءَكَ فَاتَّخِذْ مِنْهُمْ أَوْاعِزْ
عَنْهُمْ وَإِنْ نَعِزْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا
وَإِنْ حَكَمْتَ فَاتَّخِذْ مِنْهُمْ بِالْقِسْطِ
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾

doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihət olan İncili verdik.

47. Qoy İncil əhli Allahın onda nazil etdiyi *şəriət qanunları* əsasında hökm versinlər. Allahın nazil etdiyi ilə hökm verməyənlər – məhz onlar fasiqlərdir.
48. Biz sənə, özündən əvvəlki kitabları təsdiqləyən və onları mühafizə edən Kitabı haqq olaraq nazil etdik. Elə isə onların arasında Allahın *sənə* nazil etdiyi *Kitabla* hökm ver. Sənə gələn haqdan ayrılıb onların istəklərinə tabe olma. Sizlərdən hər biriniz üçün bir *şəriət* və bir yol təyin etdik. Əgər Allah istəsəydi, sizi tək bir ümmət edərdi. Lakin *başqa-başqa olmanız* sizə verdikləri ilə sizi imtahan etməsi üçündür. Yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın. Hamınızın qaydışı Allaha olacaq və O, ziddiyyətə düşəcəyiniz şeylər barəsində sizə xəbər verəcəkdir.
49. Onların aralarında Allahın *sənə* nazil etdiyi *Kitabla* hökm ver və onların istəklərinə tabe olma. Onlardan ehtiyat et ki, Allahın sənə nazil etdiyi *hökmlərin* bəzisindən sənə sapdırmasınlar. Əgər onlar üz döndərsələr, bil ki, Allah onları bəzi günahlarına görə müsibətə düşər etmək istəyir. Həqiqətən, insanların çoxu fasiqlərdir.

وَلِيُخَبِّرَكُمْ أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ
وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا
عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا
فِيكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ
لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَأَسْبَغُوا
الْحَدِيثَ إِلَى اللَّهِ مَرَجُكُمْ جَمِيعًا
فَيَدَيُّكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَنْ أَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَأَخَذَ هُزْأَنَ بَعْضُهُمْ عَنْ بَعْضٍ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ قَدْ كُنَّا كَافِرِينَ
النَّاسِ لَفَنَسِفُونَ ﴿٤٩﴾

50. Onlar cahiliyyə dövrünün hökmünü mü istəyirlər? Qəti inanan bir camaat üçün Allahdan daha yaxşı hökm verən kim ola bilər?

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْتَغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنْ
اللهِ حُكْمًا لِلْقَوْمِ يَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾

51. Ey iman gətirənlər! Yəhudi və xaçpərəstləri *özümü*zə dost tutmayın! Onlar bir-birinin dostudurlar. Sizlərdən kim onları *özünə* dost tutarsa, o da onlardandır. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى
أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ
فإنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

52. Sən qəlbində xəstəlik olanların: “Qorxuruq ki, başımıza bir fəlakət gələ” – deyərək onların *Kitab əhli* arasında vurnuxduqlarını görürsən. Ola bilsin ki, Allah qələbə *bəxş etsin* və ya Öz tərəfindən bir əmr versin və onlar ürəklərində gizlətdiklərindən peşman olsunlar.

فَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسْتَعْجِلُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللهُ أَنْ
يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْحِكُوا عَنْهُ
مَا امْتَرَأُوا فِي أَنْفُسِهِمْ تَوَلَّيْنَا ﴿٥٢﴾

53. İman gətirənlər isə deyəcəklər: “Sizinlə bərabər olacaqlarına dair Allahın adı ilə möhkəm and içənlər bunlardırmı?” Onların əməlləri puça çıxdı, özləri də ziyana uğrayanlardan oldular.

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ
جَهْدَ أَلْسِنَتِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ
فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

54. Ey iman gətirənlər! Sizlərdən hər kim dinindən dönsə, Allah *onun əvəzinə* Özünün sevdiyi və Onu sevən, möminlərə qarşı mülayim, kafirlərə qarşı isə sərt olan, Allah yolunda cihad edən və tənə edən tənəsindən qorxmayan bir camaat gətirər. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verər. Allah *hər şeyi* Əhatəedəndir, Biləndir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ
فَسَوْفَ يَأْتِي اللهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ
اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

55. Sizin himayədarınız yalnız Allah, Onun Elçisi və iman gətirənlərdir. Onlar *Allaha* boyun əyərək namaz qılır və zəkat verirlər.
56. Kim Allahı, Onun Elçisini və iman gətirənləri *özünə* dost tutarsa, *bilsin ki*, qələbə çalanlar da məhz Allahın firqəsidir.
57. Ey iman gətirənlər! Sizdən əvvəl Kitab verilənlərdən dininizi ələ salıb oyun-oyuncaq hesab edənləri və kafirləri *özünü*zə dost tutmayın. Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun.
58. Siz namaza çağırduğınız zaman onlar onu məsxərəyə qoyub oyun-oyuncaq sayarlar. Bu ona görədir ki, onlar düşüncəsiz bir camaatdır.
59. De: “Ey Kitab əhli! Yalnız Allaha, bizə nazil edilənə və bizdən əvvəl nazil edilənlərə iman gətirdiyimizə və sizin əksəriyyətinizin günahkar olduğuna görəmi bizi məzəmmət edirsiniz?”
60. De: “Allah yanında cəza etibarilə bundan daha pisini sizə xəbər verimmi? *Bu*, Allahın lənətlədiyi, ona qəzəbləndiyi, özlərini də meymunlara və donuzlara döndərdiyi şəxslər və tağuta ibadət edənlərdir. Onlar, *axirətdə* yeri daha pis olan və doğru yoldan daha çox azanlardır!”
61. Onlar sizin yanınıza gəldikdə: “Biz iman gətirdik!” – deyirlər. Halbuki onlar *sizin yanınıza* küfrlə gəlmiş və

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ ذَكَوْنَ ﴿٥٥﴾

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ

إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هَاهُنَا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَقِفُونَ مَتَىٰ آتَىٰ أَمْرًا مِّنَ اللَّهِ وَمَا نَزِلَ إِلَيْنَا وَمَا نَزِلَ مِن قَبْلُ وَإِن كُنْتُمْ فَنَاشِئُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنَ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِندَ اللَّهِ مَن لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٦٠﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرُ اللَّهِ أَوْ لَآئِهِمْ فَقَدْ تَخَذُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَنفَرُ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٦١﴾

onunla da getmişlər. Allah onların gizlətdiklərini daha yaxşı bilir.

62. Sən onların bir çoxunu günaha, düşmənçiliyə və haram yeməyə tələsən görürsən. Onların tutduqları əməllər necə də pisdir!
63. Nə üçün din xadimləri və baş keşişlər onlara günah sözləri və haram yeməyi qadağan etmirlər? Onların törətdikləri necə də pisdir!
64. Yəhudilər dedilər: "Allahın Əli bağlıdır!" Onların öz əlləri bağlandı və dedikləri sözə görə lənətə gəldilər. Əksinə, Onun hər iki Əli açıqdır və O, *Öz lütfündən* istədiyi kimi sərf edir. Əlbəttə, Rəbbindən sənə nazil edilən *Kitab* onlardan bir çoxunun azgınlığını və küfrünü artıracaqdır. Biz onların arasına Qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq. Onlar hər dəfə müharibə alovunu yandırdıqda Allah onu söndürər. Onlar yer üzündə fitnəkarlıq törətməyə səy göstərirlər. Allah isə fitnəkarları sevmir!
65. Əgər Kitab əhli iman gətirib *Allahdan* qorxsaydı, əlbəttə, Biz, onların təqsirlərindən keçər və onları Nəim bağlarına daxil edərdik.
66. Əgər onlar Tövrata, İncilə və Rəbbindən özlərinə nazil edilənə düzgün əməl etsəydilər, onlar başları üstündə və ayaqları altında *olan nemətlərdən* yeyərdilər. Onların

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَسْعَوْنَ فِي الْإِسْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَأَكْثِيهِمُ الشُّحُّ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّيُّونَ وَالْأَنْبِيَاءُ عَنْ
قَوْلِهِمُ الْإِسْمَ وَالْعُدْوَانَ لَيْسَ
مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وُلِعُوا بِمَا قَالُوا لَوْلَا يَدُاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُضَيِّقُ
كَيْفَ يَشَاءُ وَلَنَرِي يَدَ كَثِيرٍ مِّنْهُمْ مَا أُزِيلَ
إِلَيْكَ مِنْ دُونِكَ طَعْنًا وَكَفْرًا وَالْقِيَامَةُ لَهُمْ
الْعَذَابُ وَالْبَعْضُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا
أُوقِدُوا نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُنْفِسِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ سَأَلُوا نَصْرًا
لَّكَفَرْنَا عَنْهُمْ سِيَئَاتِهِمْ
وَلَا دَخَلْتُهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُذِرَ
إِلَيْهِمْ مِنْ دِينِهِمْ لَآتَوْا مِن قَوْلِهِمْ
وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَمِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٦﴾

arasında haqqı etiraf edən bir camaat vardır. Lakin onların çoxunun etdiyi əməllər necə də pisdır.

67. Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər *belə* etməsən, Onun göstərişini - *sənə tapşırdığı elçilik vəzifəsini* yerinə yetirmiş olmazsan. Allah səni insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz.
68. De: "Ey Kitab əhli! Nə qədər ki, Təvrata, İncilə və Rəbbinizdən sizə nazil edilənə düzgün əməl etmirsiniz, siz doğru yolda deyilsiniz". Əlbəttə, Rəbbindən sənə nazil edilən *Quran* onlardan bir çoxunun azgınlığını və küfrünü artıracaqdır. Sən isə kafir tayfa üçün heyfslənmə.
69. İman gətirənlərin, habelə yəhudi, səbi və nəsrənilərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirib yaxşı iş görənlərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.
70. Biz İsrail oğullarından əhd-peyman aldığımız və onlara elçilər göndərdik. Hər dəfə bir elçi onlara kövüllərinə yatmayan bir şey gətirəndə o *elçilərin* bir qismini yalançı hesab edər, bir qismini də öldürərdilər.
71. Onlar müsibət gəlməyəcəyini güman etdilər, *beləliklə* də kor və kar oldular. Sonra Allah onların tövbələrini qəbul etdi. Daha sonra isə onlardan bir çoxu

﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا يَبَلِّغُكَ رِيسَالَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ٦٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَسُمُّونَ عَلَىٰ تَعْنِي وَحَيٍّ تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكَ ظُلُمًا وَكَفْرًا ۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ٦٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّادِقِينَ مِنْ ءَٰمَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ وَعَمِلُوا صَالِحًا ءَالًا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٩﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا كَمَا جَاءَ كُلُّ رَسُولٍ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ٧٠﴾

وَحَسِبُوا ٱلْأَلَمَ كَوْنٌ ۖ فَنَنَافَعُوا وَصَوَّأْنَاهُمْ ۖ قَٰبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ فَرَمَوْا وَصَوَّأْنَاهُمْ ۖ كَثِيرٌ ۖ مِنْهُمْ وَٱللَّهُ بِصِيرٍ ۖ بِمَا يَكْمُلُونَ ٧١﴾

yenə kor və kar oldular. Allah onların nə etdiklərini görür.

72. “Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdir” – deyənlər artıq kafir oldular. Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərikin qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”.
73. “Allah üçlüyün üçüncüsüdür!” – deyənlər artıq kafir oldular. Halbuki Tək İlahdan başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur. Əgər onlar dediklərinə son qoymasalar, onlardan kafir olanlara mütləq ağırılı-acılı bir əzab toxunacaqdır.
74. Onlar Allaha tövbə edib Ondan bağışlanma diləməyəcəklərmi? Allah ki Bağışlayandır, Rəhmlidir.
75. Məryəm oğlu Məsih ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də elçilər gəlib getmişlər. Onun anası isə *Allaha* sidiq ürəkdən inanan bir qadın idi. Hər ikisi də yemək yeyirdi. Bax gör ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör onlar *haqdan* necə döndərilirlər.
76. De: “Allahı qoyub sizə nə bir zərər, nə də bir fayda verə bilməyən şeylərəmi ibadət edirsiniz?” Allah Eşidəndir, Biləndir.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي إِسْرَءِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٨٢﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثٌ ثُلُثَةٌ وَمَنْ يَلِكِ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَسْتَحْشُوا عَمَّا يُؤْمَلُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابَ آلِيمٍ ﴿٨٣﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُوهُ؟ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٤﴾

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأَلَّهُمْ صِذْقَةٌ كَانُوا يَنْكِتُونَ أَطْعَمَهُمُ أَنْظَرَكَيْفَ نَبِّئُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظَرْتَهُمُ أَنْ يَتُوبُوا كُنْ ﴿٨٥﴾

قُلْ اتَّعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ شَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

77. De: "Ey Kitab əhli! Dininizdə haqsız yerə ifrata varmayın. Öncə azmış, bir çoxlarını da azdırmış və doğru yoldan çıxmış bir dəstənin istəklərinə tabe olmayın".

78. İsrail oğullarından kafir olanlar həm Davudun, həm də Məryəm oğlu İsanın dili ilə lənətləndilər. Bu, onların asi olduqlarına və Allahın qoyduğu hədləri aşdıqlarına görə idi.

79. Onlar bir-birlərini etdikləri pis əməllərdən çəkəndirmirdilər. Onların etdikləri necə də pisdir!

80. Sən onların bir çoxunun kafirlərlə dostluq etdiyini görürsən. Nəfslərinin onlar üçün hazırladığı şey necə də pisdir! *Buna görə də* Allah onlara qəzəblənmişdir və onlar əzab içində əbədi qalacaqlar.

81. Əgər onlar Allaha, Peyğəmbərə və ona nazil olana iman gətirsəydilər, müşrikləri özlərinə dost tutmazdılar. Lakin onların çoxu günahkarlardır.

82. Yəhudiləri və müşrikləri iman gətirənlərə qarşı düşmənçilik edən insanların ən pisi olduğunu görəcəksən. "Biz xaçpərəstik!" – deyənləri isə dostluq baxımından iman gətirənlərə ən yaxın olduğunu görəcəksən. Çünki onların arasında keşişlər və rahiblər vardır və onlar təkəbbürlük göstərmirlər.

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِىْ دِيْنِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوْا الْهَوٰۤةَ فَوَقَّحْ قَدْ ضَلُّوْا مِنْ قَبْلُ وَاَصْلُوْا كَثِيْرًا وَّضَلُّوْا عَنْ سَوٰۤى النَّبِيْلِ ﴿٧٧﴾

لَمِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ بَنِيْۤ اِسْرٰٓءٖلَ عَلٰى لِسٰنِ دَاوُدَ وَعِيسٰى ابْنِ مَرْيَمَ ؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَاَنَّهُمْ يُفْعَدُوْنَ ﴿٧٨﴾

كَانُوْا لَا يَتَنٰهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوْهُ لَبِْسٌ مَّا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ﴿٧٩﴾

فَرِىْۤ اَكْثَرُافْتٰهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَبِْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْۤ اَنۡ يَّسْخَطَ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ وَفِى الْعَذَابِ لَهُمْ حٰلِدُوْنَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْ كَانُوْا يَفْقَهُوْنَۤ اَنَّ اللّٰهَ وَالنَّبِيَّ وَمَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْهِۤ مَا اتَّخَذُوْهُمۡ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّۤ اَكْثَرَهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨١﴾

لَنَجِدَنَّ اَشَدَّ الشَّاۤىِٕسِ عَدٰوَةً لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا الْيَهُودَ وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا وَلَنَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ قَوْدَةً لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا الَّذِيْنَ قَالُوْۤا اِنَّا نَصْرِيْكَ ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قِيْسِيْنَ وَرَهْبٰنًا وَاَنَّهُمْ لَا يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٨٢﴾

83. Allahın elçisinə nazil ediləni dinlədikləri zaman haqqı bildiklərinə görə onların gözlərinin yaşla dolduğunu görərsən. Onlar deyirlər: "Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik, bizi də şahidlərlə bir yerdə yaz!
84. Nə üçün biz Allaha və bizə gələn haqqa inanmıyaq? Biz ki Rəbbimizin bizi əməlisaleh camaatla birlikdə Cənnətə daxil edəcəyinə ümid edirik".
85. Belə dediklərinə görə də Allah onları ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları ilə mükafatlandırdı. Yaxşı iş görənlərin mükafatı budur.
86. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlar Cəhənnəm sakinləridirlər.
87. Ey iman gətirənlər! Allahın sizə halal buyurduğu təmiz ruziləri haram etməyin və həddi aşmayın. Həqiqətən, Allah həddi aşanları sevmir.
88. Allahın sizə ruzi olaraq verdiyi halal, təmiz nemətlərdən yeyin və iman gətirmiş olduğunuz Allahdan qorxun!
89. Allah sizi qəsdiniz olmadan içdiyiniz andlara görə cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəsdlə içdiyiniz andlara görə cəzalandıracaqdır. Bunun kəffarəsi öz ailənizə yedirdiyinizin orta hesabı dəyərində ya on kasıbı yedirtmək

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ
تَرَوْا عُيُتَهُمْ تَقْبِضُونَ مِنَ الذَّمِّ وَمِمَّا
عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ
أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

فَأَنبَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ
جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنْهُمْ حَبِيبٌ
مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ
وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ
فَكَفِّرْهُ بِإِطْعَامِ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ
أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَوْ بِلِبَاسِكُمْ أَوْ بِكُلِّ

və ya onları geyindirmək və yaxud da bir kəlni azad etməkdir. Kəffərə vermək üçün bir şey tapmayan kimsə üç gün oruc tutmalıdır. Bu, and içib sonra pozduğunuz andlarınızın kəffəresidir. Andlarınızı qoruyun! Allah Öz ayələrinə sizə bu cür bəyan edir ki, bəlkə şükür edəsiniz.

90. Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, sərxoşedici içki də, qumar da, tapınmaq məqsədilə dik qoyulmuş daşlar da, fal oxları da şeytan əməlinəndən olan murdar şeylərdir. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə nicat tapasınız.

91. Həqiqətən, şeytan sərxoşedici içki və qumar vasitəsilə sizin aranızda ədavət və kin salmaq, sizi Allahı yad etməkdən və namazdan ayırmaq istəyər. Siz buna son qoyacaqsınızmı?

92. Allaha itaət edin, Onun Elçisinə itaət edin və asi olmaqdan çəkinin! Əgər üz çevirsəniz, bilin ki, Elçimizin öhdəsinə düşən ancaq açıq-aydın təbliğ etməkdir.

93. İman gətirib yaxşı işlər görənlərə, Allahdan qorxaraq iman gətirib yaxşı işlər gördükləri, sonra yenə Allahdan qorxaraq iman gətirdikləri, sonra yenə də Allahdan qorxaraq yaxşı işlər gördükləri təqdirdə, haram edilməmişdən əvvəl daddıqları şeylərə görə heç bir günah gəlməz.

أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ قَدْ أُمِرَ بِكَ فِيمَا هَدَىٰكَ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُؤْمِنُونَ ۚ
ثَلَاثَةٌ ۚ أُولَٰئِكَ كَفَّرَ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ وَإِذَا جَاءُوكُمْ مُّخْلِطِينَ أَمْوَالَكُمْ بِأَمْوَالِهِمْ فَلَا تَسْأَلُوهُنَّ عَمَّا كَانَتْ فِي أَيْدِيكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ
وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ يُحْسِنُ مِنَ عَمَلِ
الشَّيْطَانِ فَأَجْعِبُوهُ ۚ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

إِنَّمَا يَرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ
الصَّلَاةِ ۚ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ ۝

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ وَلَذَرَوْا
فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا
الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا
وَأَحْسَنُوا ۚ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

Allah yaxşı iş görənləri sevir.

94. Ey iman gətirənlər! Allah sizi əllərinizin və nizələrinizin çata biləcəyi bir ovla imtahan edəcək ki, Allah, gizlində (yaxud Onun Özünü görmədən) kimin Ondan qorxdığını üzə çıxarsın. Bundan sonra həddi aşan kimsə üçün isə ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

95. Ey iman gətirənlər! İhramda ikən ovu öldürməyin. Sizlərdən kim onu qəsdən öldürərsə, kəffarəsi öldürdüyünə bənzər bir qurbanlıq heyvanı əvəz ödəməkdir. Buna sizlərdən iki ədalətli kişi qərar verməli, sonra da həmin qurbanlıq heyvan Kəbəyə çatdırılmalıdır. Yaxud kəffarə olaraq kasıbları yedirtməli, yaxud da buna bərabər oruc tutmalıdır ki, öz işinin zərərini dadsın. Allah olub-keçənləri bağışlamışdır. Hər kim yenə bu günaha qayıtsa, Allah ondan intiqam alar. Allah Qüdrətlidir, intiqam almağa qadirdir.

96. Həm sizin, həm də səfərdə olanların faydalanması üçün dəniz ovu və onu yemək sizə halal edildi. İhramda olduğunuz müddətdə isə quruda ov etmək sizə haram edildi. Hüzuruna toplanılacağınız Allahdan qorxun!

97. Allah Kəbəni – müqəddəs evi, haram ayı, qurbanı və boynuna nişan taxılmış qurbanlıq heyvanları

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَبِئْسَ كُفْرًا اللَّهُ يَسْتَعِزُّ
مَنِ الصَّيْدِ تَنَالَهُ وَيَدْيَكُمْ وَرِمَا حَكْمُ
لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنِ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَى
بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ
حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ
بِشَيْءٍ مَّا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ
مِنْكُمْ هَذَا يَتَّبِعُ الْكُتُبَ أَوْ كَفَرَةٌ طَعَامُ
مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صَبَأٌ لِمَا يَدُّوقُ
وَبِالْأَمْرِ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ
فَيَنْتَقِمْ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

أَجَلٌ لِكُلِّ كُفْرٍ يَتَحَرَّىٰ وَطَعَامُهُ مَتَاعٌ الْكُفْرِ
وَالسَّيَّارَةِ وَحَزْمٌ عَلَىٰ كُفْرٍ يَتَحَرَّىٰ مَا دَمَرَ
حُرْمًا وَاقْفُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَتِيمَ الْحَرَامَ
فِي مَكَّةَ النَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقُلُوبَ

insanların işlərini yoluna qoymaq üçün bir vasitə kimi müəyyən etdi. Bu ona görədir ki, siz göylərdə və yerdə olanların Allaha bəlli olmasını və Allahın hər şeyi Bilən olduğunu anlayasınız.

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمُوا أَنَّهُ يَكْفُرُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

98. Ağah olun ki, Allah şiddətli cəza verəndir, həmçinin də Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٦﴾

99. Allahın elçisinin vəzifəsi ancaq təbliğ etməkdir. Allah sizin aşkara çıxardığınızı da, gizlində saxladığınızı da bilir.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٥٧﴾

100. De: "Murdar şeyin çox olması sənin xoşuna gəlsə belə, murdarla təmiz eyni ola bilməz". Ey ağır sahibləri! Allahdan qorxun ki, bəlkə nicat tapasınız.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْبَارِحُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكُمُ كَثْرَةُ الْفَاسِقِينَ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَتَأْتِيَ الْأَلْبَابَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٨﴾

101. Ey iman gətirənlər! Sizə agah olunca xoşunuza gəlməyəcək şeylər barəsində soruşmayın. Əgər Quran nazil edildiyi zaman onlar haqqında soruşsınız, sizə aydın olar. Allah bunları – indiyə qədər verdiyiniz bu cür sualları əfv etdi. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسْأَلُونَ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْفَرْقَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٩﴾

102. Sizdən əvvəl bir qövmlər bunları soruşmuş, sonra da bu səbəbdən kafir olmuşdu.

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

103. Allah müşriklərin bəhirə, saibə, vəsilə və ham adlandırılıb bütllərə nəzir etdiyi heyvanlar barəsində

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ

heç bir göstəriş verməmişdir. Lakin kafir olanlar Allaha qarşı yalan uydururlar. Onların çoxu isə bunu anlamır.

الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

104. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə və göndərdiyi Elçiyə tərəf gəlin”– deyildikdə: “Atalarımızın tutduğu yol bizə bəs edər”– deyirlər. Əgər ataları bir şey bilməyib, doğru yola yönəlməyiblərsə onda necə olsun?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كُنَّا آبَاءَهُمْ وَلَا يُفْلِحُونَ شَيْئًا وَلَا يُنْفِكُونَ ﴿١٠٥﴾

105. Ey iman gətirənlər! Öz qeydinizə qalın! Siz doğru yolda olsanız, haqq yoldan azmışlar sizə zərər yetirə bilməzlər. Hamınızın dönüşü Allaha olacaq və O, etdiyiniz əməllər barədə sizə xəbər verəcəkdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنفُسُكُمْ لَا تَصَرُّوْا مِّنْ صَلَّ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرَجِعَكُمْ جَمِيعًا فَبَيْنَكُمْ بَمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٦﴾

106. Ey iman gətirənlər! Sizlərdən bir kimsəyə ölüm gəldiyi zaman, vəsiyyəət vaxtı içinzdən iki ədalətli kişi, bir yerə səfərə çıxdığımız zaman başınıza ölüm müsibəti gəldikdə isə özünüzdən olmayan iki kişi aranızda şahidlik etsin. Əgər özünüzdən olmayan şahidlərə şübhə etsəniz, namazdan sonra hər ikisini saxlayın və qoy onlar: “Biz bu andımızı lap yaxın qohumlara belə heç bir qiymətə satmırıq və Allahın şahidliyini gizlətmərik. Əks halda biz, şübhəsiz ki, günahkarlardan olarıq”– deyər and içsinlər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا شَهَدَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ أَشْهَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنتُمْ حَرَصْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسَبُوهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيَقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرَقَبْتُمْ لَأَنشُرِي بِهِ نَفْسًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا تَكُنَّ شَهَدَةً لِلَّهِ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿١٠٧﴾

107. Əgər hər ikisinin günah iş tutduqları aşkar edilsə, o zaman onların yerini haqsızlığa məruz

فَإِنْ غُيِّرَ عَلَىٰ أَهْمَا اسْتَحَقَّ إِنَّمَا فَخْرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ

qalanlardan ölən şəxsə daha yaxın olan iki kişi tutar və onlar: “Əlbəttə, bizim şahidliyimiz o iki nəfərin şahidliyindən daha doğrudur və biz həddi aşmadıq. Əks halda biz, şübhəsiz ki, zalımlardan olarıq”– deyərək and içirlər.

108. Bu, onların olduğu kimi şahidlik etmələri və ya andlarının sonradan varislər tərəfindən başqa andlarla rədd edilməsindən qorxmaları üçün daha münasibdir. Allahdan qorxun və qulaq asın! Allah günahkar tayfını doğru yola yönəltməz.

109. Allah elçilərini toplayacağı gün deyəcəkdir: “Sizə nə cavab verildi?” Onlar isə: “Bizim elmimiz yoxdur. Şübhəsiz ki, qeybləri bilən Sənsən!”– deyəcəklər.

110. Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənə və anana olan nemətimi xatırla! O zaman səni müqəddəs ruhla qüvvətləndirmişdim. Sən həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında insanlarla danışdın. Sənə yazmağı, hikməti, Tövrəni və İncili öyrətmişdim. Sən Mənim iznimlə palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürürdün, o da Mənim iznimlə quş olurdu. Sən Mənim iznimlə anadangəlmə koru və cüzam xəstəliyinə tutulmanı sağaldı və Mənim iznimlə ölümləri dirildirdin. Sən İsrail oğullarının

الْأَوَّلِينَ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهِدَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهِدَتَيْهِمَا وَمَا كُنَّا إِذَا دُعِيتُمْ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ وَأَنْفَعُوا اللَّهَ وَأَسْمَعُوا اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٩﴾

﴿٥٨﴾ يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّمَهُ الْغُيُوبَ ﴿٥٩﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَسُوعَى ابْنُ مَرْيَمَ أَذْكُرُ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَبَدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَلَا عِلْمُكَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ وَالْتُورَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَلَا تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الظُّفْرِ يَازِئِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا يَازِئِي وَتَهْبِئُ الْأَكْصَمَ وَالْأَبْرَصَ يَازِئِي وَلَا تَخْرُجُ مِنَ الْوَيْبِ يَازِئِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنكَ إِذْ جَسَّدْتُهُم بِالْبَيْتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْحَرُكُمْ مِثْلُ ﴿٦٠﴾

yanına açıq-aydın dəlillərlə gəldikdə Mən onları səndən dəf etmişdim. Onlardan kafir olanlar isə demişdilər: “Bu, açıq-aydın sehrdən başqa bir şey deyildir”.

111. Bir zaman Mən həvarilərə: “Mənə və elçimə iman gətirin!” – deyə vəhy etmişdim. Onlar da: “İman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!” – demişdilər.

112. Bir zaman həvarilər demişdilər: “Ey Məryəm oğlu İsa! Rəbbin biza göydən bir süfrə endirə bilərmi?” O da onlara demişdi: “Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun”.

113. Onlar demişdilər: “Biz istəyirik ki, ondan yeyək, qəlblərimiz rahat olsun, biza doğru söylədiyini bilək və o möcüzəyə şahidlik edənlərdən olaq”.

114. Məryəm oğlu İsa dedi: “Ey Allahım! Ey bizim Rəbbimiz! Biza göydən bir süfrə endir ki, bizim həm birincimiz, həm də axırıncımız üçün bir bayram və Səndən bir möcüzə olsun. Biza ruzi ver, Sən ruzi verənlərin ən yaxşısısan!”

115. Allah dedi: “Mən onu sizə endirəcəyəm. Amma bundan sonra aranızdan kafir olanlara aləmlərdən heç kəsə vermədiyim bir əzabı verəcəyəm”.

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي
وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَآمَنَّا بِمَا نَبَأَتَا
مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَعْيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ
يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِّنَ السَّمَاءِ قَالُوا أَنُفِثُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَقَطِعَ مِنْ قُلُوبِنَا
وَنَعْلَمَ أَنَّ قَدَّصَدَقْتَنَا وَتَكُونَ عَلَيْهَا
مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا
مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا
وَأَخِرِنَا وَآيَةً مِّنكَ وَأَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
الْرَازِقِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَفَئِمْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ
مِنْكُمْ فَأَنِّي أَنذِرُكُمْ عَذَابًا لَا أَعْدِيهِ أَحَدًا
مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

116. Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənmi insanlara: “Allahı qoyub məni və anamı iki məbud qəbul edin!” – demişdin?” İsa deyəcək: “Sən pak və müqəddəssən! Haqqım olmayan bir şeyi demək mənə yaraşmaz. Əgər bunu demiş olsaydım, əlbəttə, Sən onu bilərdin. Sən mənim qəlbimdə olanları bilirsən, mən isə Sənin Özündə olanları bilmirəm. Şübhəsiz ki, qeybləri bilən Sənsən!

117. Mən onlara ancaq Sənin mənə ömr etdiyini: “Mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin!” – demişəm. Nə qədər ki, onların arasında idim, mən onlara şahid idim. Sən məni onların arasından götürdükdən sonra isə onlara nəzarət edən Özün oldum. Sən hər şeyə Şahidsən.

118. Əgər onlara əzab versən, sözsüz ki, onlar Sənin qullarıdır. Əgər onları bağışlasan, şübhəsiz ki, Sən Qüdrətlisən, Müdriksən!”

119. Allah dedi: “Bu, doğru danışanlara doğruluqlarının fayda verəcəyi gündür! Onlar üçün ağacları altından çaylar axan və içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlanmışdır”. Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. Bu, böyük uğurdur.

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يُعِيسِي ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُخِيَّ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلمُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

120. Göylərin, yerin və onların arasında olanların hökmranlığı Allaha məxsusdur və O, hər şeyə qadirdir.

يَدُّ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

əl-Ənam
(«Mal-qara») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göyləri və yeri yaradan, zülmətləri və nuru var edən Allaha həmd olsun! *Bu dəlillərdən sonra kafir olanlar hələ də bütlləri öz Rəbbinə tay tuturlar.*
2. Sizi palçıqdan yaradan, sonra da əcəlinizi təyin edən Odur. Onun yanında *Qiyamət günü üçün də* bəlli bir əcəl vardır. *Bunu bildikdən sonra* siz yenə də şübhə edirsiniz.
3. O, həm göylərdə, həm də yerdə *ibadət olunan Tək* Allahdır. O, gizlində saxladığınızı da bilir, aşkarda etdiyinizi də. O, sizin nə qazanacağınızı da bilir.
4. Onlara Rəbbindən gələn elə bir ayə yoxdur ki, ondan üz çevirməsinlər.
5. Onlara haqq gəldikdə onu yalan saydılar. İstehza etdikləri şeyin xəbəri onlara tezliklə çatacaqdır.
6. Məgər onlar özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdiyimizi görmədilərmidi? Biz onlara yer üzündə sizə vermədiyimiz imkanları vermişdik. Onların üzərinə *göydən* bol-bol yağış yağdırmış və *evlərinin* altından çaylar axıtmışdıq. Biz

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا
وَأَجَلَ مُُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْشَأَكُمْ تَعْتَرُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْدِلُ
سِرَّكُمْ وَنَجْوَىكُمْ يَعْلَمُ مَا كَيْدُكُمْ ﴿٣﴾

وَمَا أَنبِئِهِمْ مِنْ نَبَأٍ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ رَنْبُهُمْ وَلَا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هُمْ يَسْتَوْفُونَ يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ أَمَا كَانَ يُدْعَى إِلَهُكُمْ رَبُّكُمْ وَمَا كُنْتُمْ مِنْ
أَتَتِهِمْ أَمَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٥﴾

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَبْلِهِمْ
مَنْ كُنْتُمْ فِي الْأَرْضِ مَا تَلُمُّونَ لَكُمْ وَآلِهَتَكُمْ
أَلَمْ تَرَ أَنَّا جَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهِمْ فَآهَلِكُمْ غَمٌّ مِمَّا رَمْتُمْ وَآلِهَتَانَا مِنْ
بَعْدِهِمْ هُمْ قَرَنَاءُ الْحَاذِلِينَ ﴿٦﴾

onları günahlarına görə həlak etdik və onlardan sonra başqa nəsillər yaratdıq.

7. Əgər sənə kağız üzərində bir yazı nazil etsəydik və onlar da əlləri ilə ona toxunsaydılar, kafir olanlar *yenə* də: “Bu, açıq-aydın schrdən başqa bir şey deyildir!” – deyərdilər.
8. Onlar: “Nə üçün ona mələk endirilməyib?” – dedilər. Əgər biz mələk endirsəydik, iş bitmiş olardı, onlara isə möhlət verilməzdi.
9. Əgər biz onu mələk etsəydik, əlbəttə, onu kişi edərdik və onları bir daha düşdükləri şübhəyə salardıq.
10. Əlbəttə, səndən əvvəlki elçilərə də istehza edilmişdi. Amma istehza edənləri, məsxərəyə qoyduqları şey *hər tərəfdən* bürüdü.
11. De: “Yer üzündə gəzib dolaşın və görün *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu”.
12. De: “Göylərdə və yerdə olanlar kimə məxsusdur?” De: “Allaha məxsusdur!” *Allah* Özünə rəhmli olmağı yazmışdır. *Galacəyinə* şübhə edilməyən Qiyamət günündə sizi O toplayacaqdır. Özlərini ziyana uğradanlar iman gətirməzlər.
13. Gecə və gündüzdə sükunət içində olanların hamısı Ona məxsusdur. O, Eşidəndir, Biləndir.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ كِتَابٍ فِي قُرْطَانٍ فَلَمَسُّهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ
لَفُتِحُوا الْأُفُوقُ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٦﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ أَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا
وَلَكِنَّا عَلَيْنَاهُمْ مَا تَلْفُسُونَ ﴿٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُ مَا كَانُوا بِهٖ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨﴾

فَلْيَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٩﴾

فَلْيَمْنِ مَنْ مَنِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٗ
كِتَابٌ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَنَّكُمْ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْأَنْبِلِ وَالْثَّهَارِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١﴾

14. De: "Mən göyləri və yeri Yaradan Allahdan başqasını dost tutacağam? O, *hamını* yedirir, Özünü isə *heç kəs* yedirmir". De: "Mənə *Allaha* təslim olanların birincisi olmaq əmr edildi". Odur ki, sən müşriklərdən olma.

15. De: "Əzəmətli günün əzabından qorxduğum üçün Rəbbimə asi olmaram".

16. O gün kim bu *əzabdan* qurtularsa, *Allah* ona rəhm etmişdir. Bu, açıq-aydın uğurdur.

17. Əgər Allah sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını Ondan başqa *heç kəs* ala bilməz. Əgər sənə bir xeyir toxundursa, *heç kəs Ona mane ola bilməz*. O, hər şeyə qadirdir.

18. O, Öz qulları üzərində mütləq hakimyyəti sahibidir. O, Hikmətlidir, *hər şeydən* Xəbərdardır.

19. De: "Kimin şahidliyi daha böyükdür?" De: "Allah mənimlə sizin aranızda Şahiddir. Bu Quran mənə vəhy olundu ki, onunla sizi və onun çatacağı hər kəsi xəbərdar edim. Məgər siz Allahla yanaşı *ibadətə layiq olan* başqa məbudların olduğuna şahidlik edirsiniz?" De: "Mən şahidlik etmirəm!" De: "O, Tək olan İlahdır. Mən sizin şəriklə qoşduqlarınızdan uzağam".

قُلْ أَغْنَىٰ اللَّهُ الْفَقِيرَ وَلِيَّا فَاطِرِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا
يُطْعِمُهُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ
أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنِّي خَائِفٌ لِّإِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

مَنْ يُضَرْفَ عَلَيْهِ يَوْمَئِذٍ فَدَرَجَةٌ وَذَلِكَ
الْقَوْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

وَإِنْ يَسْسِسْكَ اللَّهُ بَصِيرَةً فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَسْسِسْكَ بَخِيرَةً فَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الْغَفُورُ الْكَرِيمُ فَوقَ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ أَشَىٰ شَيْءٌ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدُ النَّبِيِّ وَبَشَرُكُمْ
وَأَوْحَىٰ إِلَيْنَا هَذِهِ الْقُرْآنَ أَنْ لَا نُذَكِّرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ إِلَيْنَا
لشَّهَادَةِ أَنْ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةٌ أُخْرَىٰ قُلْ لَا أَشْهَدُ
قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَحِيدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

20. Özlərinə Kitab verdiyimiz kəslər *Muhəmmədi* öz oğullarını tanıdıqları kimi tanıyırlar. Özlərini ziyana uğradanlar iman gətirməzlər.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمْ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

21. Allaha qarşı yalan uyduran və ya Onun ayələrini yalan hesab edən kimsədən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmayacaqlar!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

22. O gün onların hamısını *bir yerdə* toplayacaq, sonra isə şərik qoşanlara deyəcəyik: “İddia etdiyiniz şərikləriniz haradadır?”

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمْعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّا
شُرَكَاءُكُمُ الَّذِينَ كُفَرُوا فَزَعُمُونَ ﴿٢٢﴾

23. Sonra onların: “Allaha – Rəbbimizə and olsun ki, biz müşrik olmamışdıq!” – demələrindən başqa bir bəhanələri qalmayacaq.

ثُمَّ لَئِنْ كُنْتُمْ فَتَنَّاكُمْ وَلِآلَاءِ أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

24. Bax gör onlar özlərinə qarşı necə yalan söyləyirlər. Uydurduqları *bütlər* isə onlardan uzaqlaşıb yox olacaqlar.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَّبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٤﴾

25. Aralarında səni dinləyənlər də vardır. Qurani anlamasınlar deyə onların qəlblərinə pərdə çəkdik, qulaqlarına da tıxac vurduq. Onlar istənilən ayəni görsələr belə, yenə də ona inanmazlar. Hətta sənin yanına gəldikdə səninlə mübahisə edirlər. Kafir olanlar: “Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir” – deyirlər.

وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَمِعُ إِلَيْنَا وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يَقُولُ بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ
بِحُجَّتِهِمْ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا هَذَا
إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26. Onlar həm *insanları* haqdan uzaqlaşdırır, həm də özləri ondan

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ

uzaqlaşırlar. Onlar ancaq özlərini həlak edir və bunu hiss etmirlər.

27. Odun üzərində dayandırıldıqları vaxt onların: “Kaş ki, bizi *dünyaya* qaytaraydılar! Onda biz Rəbbimizin ayələrini yalan saymayıb möminlərdən olardıq” – dediklərini görəydin!

28. Xeyr! Əvvəllər gizlətdikləri *günahlar* onlara aşkar oldu. Əgər onlar *geri* qaytarılsaydılar, yenə də özlərinə qadağan olunmuş şeylərə qayıdardılar. Şübhəsiz ki, onlar yalançıdırlar.

29. Onlar dedilər: “Dünya həyatımızdan başqa *bir həyat* yoxdur və biz dirildilməyəcəyik!”

30. Onları Rəbbinin qarşısında dayandırılarkən birçə görəydin! *Allah* onlara deyəcəkdir: “Məgər bu *dirilmə* həqiqət deyilmi?” Onlar: “Əlbəttə, Rəbbimizə and olsun ki, *bu həqiqətdir!*” – deyəcəklər. O buyuracaqdır: “Elə isə inkar etdiyinizə görə dadın əzabı!”

31. Allah ilə qarşılaşmağı yalan sayanlar artıq ziyana uğramışlar. O Saat onları qəflətdən haqladıqda onlar öz *günah* yüklərini bellərində daşıyaraq deyəcəklər: “Dünyada buraxdığımız əməllərə görə vay halımıza!” Onların daşdıqları şey necə də pisdir!

إِلَّا أَنْفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦١﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَعُوا عَلَى الْأَعْيُنِ وَقَالُوا لَوْلَا رَبَّنَا هَٰذَا الَّذِي كُنَّا وَعَدْنَاهُ إِنَّ لِرَبِّنَا لَسُلْطَانَ فَاكِهُنَّ ۚ ﴿٦٢﴾

بَلْ يَدْعَاهُم مَّا كَانُوا يَخْشَوْنَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٦٣﴾

وَقَالُوا إِنَّا مِنَ الْآحْيَاءِ مُنْتَضِعُونَ أَلَيْسَ لَنَا لَدُنْ رَبِّنَا عَذَابٌ ۙ ﴿٦٤﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَعُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ قَالُوا تَبٰۤىءَ رَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٥﴾

فَذَخِيرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِفُلْكَ أَلَيْسَ اللَّهُ حَقًّا إِذَا جَاءَ أَهْلَهُ السَّاعَةُ بَعْدَ مَا ظَنُّوا أَنَّهُمْ مُنْتَضِعُونَ أَلَيْسَ لَنَا لَدُنْ رَبِّنَا عَذَابٌ ۙ ﴿٦٦﴾

32. Dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir. Müttəqilər üçün isə axirət yurdu daha xeyirlidir. Məgər anlamırsınız?

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لُحْيٌ وَلَعَلَّ الْآخِرَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَشْعُرُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

33. Biz bilirik ki, onların dedikləri səni kədərləndirir. Əslində onlar səni yalançı hesab etmirlər. Lakin zalımlar Allahın ayələrini inadla inkar edirlər.

قَدْ عَلِمْنَا أَنَّهُ لَيْسَ خُرُؤُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّمَا لَا يَكْفُرُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ يَكَادُونَ أَنَّهُمْ يُجْعَدُونَ ﴿٣٣﴾

34. Səndən əvvəlki elçiləri də yalançı saymışdılar. Lakin Bizim köməyimiz onlara gələndə yalançı sayılmalarına və onlara əziyyət verilməsinə səbir etdilər. Heç kəs Allahın kəlmələrini dəyişə bilməz. Artıq peyğəmbərlərə aid bəzi xəbərlər sənə gəlib çatdı.

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا وَاحْتَقُوا أَنَّهُمْ تُصْرَفُونَ وَلَا مَبْدِلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مِنْ نَبِيِّ الْأَنْبِيَاءِ ﴿٣٤﴾

35. Əgər onların *haqdan* üz döndərməsi sənə ağır gəlsə, onda bacarırsansa yerin içinə *enə biləcəyin* bir lağım və göyə *çıxa biləcəyin* bir nərdivan tap ki, onlara bir möcüzə gətirəsən. Əgər Allah istəsəydi onları toplayıb doğru yola yönəldərdi. Elə isə cahillərdən olma!

وَإِنْ كَانَ كِبَرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ أَنْ تَتَّبِعْ نَفَقَاتِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَاتِهِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونُ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. *Sənin çağırışını* ancaq *səmimi qəlb*dən dinləyənlər qəbul edər. Ölümlərə gəldikdə isə, Allah onları dirildəcək, sonra da onlar Onun hüzuruna qaytarılacaqlar.

﴿ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ فَطَرَهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴾ ﴿٣٦﴾

37. *Kafir*lər dedilər: “Niyyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” De: “Şübhəsiz ki,

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ

Allah möcüzə endirməyə qadirdir.
Lakin onların çoxu *bunu* bilmir”.

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

38. Yer üzündə gözən heyvanların və
göydə uçan iki qanadlı quşların
hamısı sizin kimi ümmətlərdir.
Biz Kitabda heç bir şeyi nəzərdən
qaçırmadıq. Sonra onlar Rəbbinin
hüzuruna toplanılacaqlar.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِطْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ
إِلَّا أَعْلَمُ أَمْرًا لَكُمْ مَا فَتَنَّا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ
لَنْ يَأْتِيَنَّكَ رَبُّكَ يُخَوِّدُكَ ۚ ﴿٦١﴾

39. Ayələrimizi yalan sayanlar
qaranlıqlar içində *qalmış* karlar və
lallardır. Allah istədiyini azdırar,
istədiyini isə düz yola yönəldər.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُورُوا فِي
الظُّلُمَاتِ مِنْ يَسَاءِ اللَّهِ يُضِلُّهُ وَمَنْ يُشَأْ
يُضِلُّهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٢﴾

40. De: “Doğru danışanlarsınızsa,
deyin görüm, əgər sizə Allahın
əzabı gəlsə və ya həmin Saat sizi
haqlasa, Allahdan başqasınımı
çağıracaqsınız?”

قُلْ آتَيْتُكُمْ إِنْ أُنْكِرْتُمْ عَذَابَ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ
السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٦٣﴾

41. Xeyr! Siz yalnız Onu
çağıracaqsınız. Əgər Allah istəsə,
Ona *uzaqlaşdırması haqqında*
yalvardığınız *həlamı* aradan qaldırar
və şəriklə qoşduğunuz şeyləri
unudarsınız.

بَلْ إِلَٰهَ تَدْعُونَ فِئْتَيْفُ مَا تَدْعُونَ إِلَٰهَ
إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

42. Səndən əvvəl də ümmətlərə *elçilər*
göndərmişdik. Biz onları sıxıntıya və
xəstəliyə düçar etdik ki, bəlkə boyun
əyələr.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ
بِأَلْسِنَةٍ أَرْسَلْنَا لَهُمْ أَنْفُسَهُمْ يَظُنُّوْنَ
﴿٦٥﴾

43. Nə üçün əzabımız onlara
gəldiyi zaman boyun əymədilər?
Onların qəlbləri sərtləşdi, şeytan
da onlara etdikləri əməlləri
gözəlləşdirdi.

قَالُوا لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُمْ بَأْسُنَا نَضُرُّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَّ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

Mən yalnız mənə vəhy olunana tabe oluram". De: "Məgər korla görən eyni ola bilərmi? Məgər düşünürsünüz?"

51. Rəbbinin hüzuruna toplanılacaqlarından qorxanları xəbərdar et ki, Allahdan başqa onların nə bir hamisi, nə də bir havadarı vardır. Bəlkə *pis əməllərdən* çəkinələr.

52. Rəbbinin Üzünü diləyərək səhər və axşam çağrı Ona dua edənləri *yanından* qovma. Nə sən onların verəcəkləri hesabatda azca da olsa cavabdehsən, nə də onlar sənə *verəcəyin* hesabatında azca da olsa cavabdehdirlər. Onları qovsan zalımlardan olarsan.

53. Beləliklə, Biz onların bir qismini digəri ilə sınıdıq ki, onlar desinlər: "Məgər Allah bizim aramızdan ancaq bunlara lütf göstərmişdir?" Allah şükür edənləri daha yaxşı tanıyan deyildirmi?

54. Ayələrimizə iman gətirənlər sənə yanına gəldikdə *onlara* de: "Sizə salam olsun! Rəbbiniz Özünə rəhmlı olmağı *əzəldən* yazmışdır; sizlərdən hər kəs avamlığı üzündən pis iş görsə, sonra tövbə edib *əməllərini* islah etsə, *Allah onu bağışlayar*. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir".

الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

وَأَنْذِرْهُمْ الَّذِينَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُم مِّنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّهُمْ بَشَرٌ ﴿٥٢﴾

وَلَا تَقْضُ الرِّبَا زِدْهُمْ مِّنْ الرِّبَا وَأَلْفُوا لِلْعِشْيِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَنْ قَضَىٰ لَهُمْ فَتَكُونُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيُتَّقُوا أَهْلُوا لَا مِنْ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مِّنْ بَيِّنَةٍ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالتَّائِبِينَ ﴿٥٤﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَى الَّذِينَ يُوْمِرُونَ بِهَا أَنْ يَقُولُوا مِثْلَهُ ۚ عَلَيْهِمْ سَبْعٌ مِّثْرَةٌ ۚ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّهُ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ﴿٥٥﴾

55. Günahkarların tutduğu yolun aydınlaşdırılması üçün Biz ayələrimizi beləcə bir-bir izah edirik.
56. De: "Allahdan başqa yalvardıqlarımıza ibadət etmək mənə qadağan edilmişdir". De: "Mən sizin nəfsinizin istəklərinə uymaram. Əks halda mən *haqq yoldan* azar və doğru yola yönəlmişlərdən olmaram".
57. De: "Mən Rəbbimdən *nazil olan* açıq-aydın bir dəlilə əsaslanıram. Siz isə onu təkzib etdiniz. Sizin səbirsizliklə can atdığımız *əzab* mənə deyildir. Hökm yalnız Allaha məxsusdur. *Allah* haqqı söyləyir və O, ayırd edənlərin ən yaxşısıdır".
58. De: "Əgər səbirsizliklə can atdığımız *əzab* mənim əlimdə olsaydı, əlbəttə, mənimlə sizin aranızda iş bitmiş olardı. Allah zalımları daha yaxşı tanıyır".
59. Qeybin açarları Onun yanındadır, Onları yalnız O bilir. O, quruda və dənizdə nələr olduğunu bilir. Onun xəbəri olmadan yerə düşən bir yarpaq belə yoxdur. Yer qaranlıqlarında elə bir toxum, elə bir yaş və elə bir quru şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövhi-Məhfuzda) olmasın.
60. Gecələr sizi yatızdıran, gündüzlər isə nələr etdiyinizi bilən Odur. Sonra O, sizi səhərlər oyadır ki, müəyyən olunmuş əcəliniz gəlib çatсын.

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَنْبِيَاءَ وَلِقَائِهِمْ
سَبِيلُ الْمَجْرَمِينَ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ
إِذَا وَمَا أَتَانِي مِنَ الْمُحْذَرَاتِ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ
مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ
إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ لَوْ أَنِّي عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُتُوهُ
أَلْأَمْرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأَلَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

﴿٥٩﴾ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا
إِلَّا هُوَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّيْرِ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنَ رِزْقِهِ إِلَّا يُعْلَمُهَا وَلَا حِجَابُ فِي
خُلُقَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا
جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ
لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ

Sonra isə dönüşünüz Ona olacaq.
O, nə etdikləriniz barədə sizə xəbər
verəcəkdir.

61. O, Öz qulları üzərində mütləq
hakimiyyət sahibidir. O, sizə gözetçi
mələklər göndərir. Nəhayət sizlərdən
birinə ölüm gəldiyi zaman elçilərimiz
mələklər onun canını alırlar və heç
bir səhvə yol vermirlər.

62. Sonra onlar özlərinin həqiqi
Himayədarı olan Allaha
qaytarılacaqlar. Hökm yalnız Ona
məxsusdur və O, ən tez haqq-hesab
çəkəndir.

63. De: "Acizə və gizlicə: "Əgər
bizi bundan qurtarsan, albəttə ki,
şükür edənlərdən olarıq"— deyə
yalvardığımız zaman sizi qurunun və
dənizin zülmətlərindən xilas edən
kimdir?"

64. De: "Ondan və bütün *başqa*
sıxıntılardan sizi Allah xilas
edir. Sonra siz *yənə də* Ona şərik
qoşursunuz".

65. De: "Allah başımızın üstündən
və ya ayaqlarınızın altından sizə
əzab göndərməyə, ya da sizi
qarıışıqlığa salıb dəstə-dəstə
etməyə və birinizə digərinin
gücünü daddırmağa qadirdir". Gör
ayələrimizi necə izah edirik ki, bəlkə
baş düşsünlər.

يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

وَهُوَ الْغَافِرُ تَوَّابٌ ﴿٦٢﴾
حَفَظَ لَهُ مَا كُنتُمْ تَوَكِّلُونَ ﴿٦٣﴾
رُسُلًا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۗ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ
وَهُوَ أَسْرِعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٥﴾

قُلْ مَنْ يُجِيبُكَ مِنَ الْمَلَأِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
تَدْعُوهُمْ نَصْرًا وَخَفِيَّةً ۚ لَئِنْ أَجَنَّاكُمْ
خَلِدُوا لَكُمْ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

قُلْ اللَّهُ يُجِيبُكُمْ مِنْهَا مِنْ كُلِّ ذِي شَعْرٍ
تُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا
مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ يُنْزِلَ عَلَيْكُمْ صَيْحًا
وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۚ أَنْظُرْ كَيْفَ تُصْرَفُ
الْأَلْيَاتُ ۚ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٨﴾

66. *Quran* həqiqət ola-ola sənin qövmün onu yalan saydı. De: "Mən sizi qoruyan deyiləm".

67. Hər bir xəbərin *gerçəkləşəcəyi* müəyyən vaxtı var və siz *onu* biləcəksiniz.

68. Ayələrimizi lağlağıya qoyanları gördüyün zaman, onlar başqa söhbətə keçənə qədər onlardan üz çevir. Əgər şeytan *bunu* sənə unutdursa, xatırladıqdan sonra zalım tayfa ilə birgə oturma.

69. Müttəqilər onların törətdiklərinə görə azca da olsa məsuliyyət daşıyırlar. Lakin xatırlatmaq lazımdır ki, bəlkə *Allahdan* qorxalar.

70. Dinlərini oyun və əyləncə sayanları və dünya həyatının aldatdığı şəxsləri tərək et. Bununla xatırlat ki, heç kəs qazandıqlarına görə özünü məhvə məhkum etməsin. Allahdan başqa onun nə bir hamisi, nə də bir havadarı olacaqdır. O nə cür fidyə versə də, ondan qəbul olunmayacaq. Onlar qazandıqları *günahlara* görə məhvə məhkum olanlardır. Kafir olduqlarına görə onlar üçün qaynar içki və ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

71. De: "Biz Allahı qoyub bizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilməyən şeylərəmi ibadət edəcəyik? Allah bizi doğru yola yönəltdikdən sonra,

وَكَذَّبَ بِرُءُوسِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْخَافِقُ قُلْ أَنتُمْ عَلَيْكُمْ يَوْمَكُمُ ۝

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَفَرُّوْنَ وَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي الْأَيْدِي قَالَتْ أَعْرَضَ عَنْهُمْ هَؤُلَاءِ مَنْ يَخُوضُونَ فِي حَدِيثٍ غَرِيبٍ وَإِنَّمَا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدَ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَمَاعَلَى الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مِنْ حِجَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَٰكِنْ ذُكِّرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَعَرِزَهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذُكِّرُوا بِرُءُوسِهِمْ أَن يَكُنْ لَهُمْ نَفْسٌ يَمَاسِكُتْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وِئَامٌ وَلَا يَفْقَهُونَ إِذَا تَعْدَلُ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُتُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَبِيرٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ يَمَاسِكُ أُولَٰئِكَ يَكْفُرُونَ ۝

قُلْ أَتَدْعُونِ دُونَ اللَّهِ مَا لَا يَفْعَلُ وَلَا يَضُرُّكُمْ وَتُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَاكُمْ سَبِيلَ اللَّهِ كَيْلَ يُؤْخَذَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ فِي

şeytanların yer üzündə azdırdığı, *mömin* dostlarının isə: “Bizə tərəf gəl!” – *deyib doğru yola* çağırıqları çəşbaş qalan kimsə kimi geriyyəmi döndəriləcəyik?” De: “Ancaq Allahın haqq yolu doğru yoldur! Bizə əmr edilmişdir ki, aləmlərin Rəbbinə təslim olaq.

72. Namaz qılın, Ondan qorxun, məhz Onun hüsuruna toplanılacaqsınız”.

73. Göyləri və yeri haqq olaraq xəlq edən Odur. O: “Ol!” – dediği gün *hər şey* olar. Onun Sözü haqdır. Sur üfürüləcəyi gün hökm yalnız Ona məxsus olacaqdır. Qeybi və aşkarı Bilən də Odur. O, Müdrikdir, *hər şeydən* Xəbərdardır.

74. Bir zaman İbrahim atası Azərə demişdi: “Sən bütləri məbudlarını qəbul edirsən? Mən səni və sənin qövminü açıq-aydın azğınlıq içində görürəm”.

75. Beləcə, Biz, İbrahimə göylərin və yerin səltənətini göstərdik ki, yaqinliklə inananlardan olsun.

76. Gecənin qaranlığı onu bürüdükdə o, ulduz görüb: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O batdıqda isə: “Mən batanları sevmirəm!” – dedi.

77. Doğan ayı gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O batdıqda

الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ اتَّخَذُوا لَهُمْ هُدًى اللَّهُ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمَّا الشَّيْطَانُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

وَأَنۢ أَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٦﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عَمِيرَ الْقَبْرِ وَالشَّهَادَةُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَسِيرُ ﴿٥٧﴾

﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ إِذْ رَأَىٰ أَنَّهُ أَخَذَ لَهٗ مَائِمَةً ۚ اللَّهُمَّ إِنِّي أَرَاكَ وَفِرْعَوْنَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٥٨﴾

وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٥٩﴾

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَٰذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُجِبُ الْآفِلِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ تَارِعًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ

isə: “Əgər Rəbbim məni doğru yola yönəltməsəydi, mən azmış adamlardan olardım”– dedi.

78. Doğan günəşi gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir, bu daha böyükdür!”– dedi. O batdıqda isə dedi: “Ey qövüm! Həqiqətən, mən sizin *Allaha* şəriik qoşduqlarınızdan uzağam!”

79. Doğrudan da mən, həlif olaraq üzümü göyləri və yeri yaradana çevirdim. Mən müşriklərdən deyiləm”.

80. Qövmü onunla höcətləşdi. O dedi: “Allah məni doğru yola yönəltdiyi halda, siz Onun barəsində mənimlə höcətləşirsiniz? Rəbbimin istədiyi şeylərdən başqa mən, sizin Ona şəriik qoşduqlarınızdan qorxmuram. Rəbbim elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir. Məgər düşünüb ibrət almayacaqsınız?

81. Siz, Allahın sizə, haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi şeyləri Ona şəriik qoşmaqdan qorxmursunuzsa, mən sizin şəriik qoşduqlarınızdan necə qorxa bilərəm? Əgər bilərsinizə, *deyin görüm* iki dəstədən hansı əmin-amanlıqda olmağa daha haqlıdır?”

82. İman gətirdikdən sonra imanlarına zülm qatışdırmayanları əmin-amanlıq gözləyir. Doğru yola yönəlmişlər də məhz onlardır.

قَالَ لَيْنَ لَوْ يَهْدِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

فَلَمَّا رَأَى السَّمَاءَ بَازِعَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَكُونُ لِي بِرَبِّي حَسْرَةٌ فِيمَا تَكْفُرُونَ ﴿٧٩﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٠﴾

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحِبُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِي وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَنسَاءَ رَبِّي سَنِعَاءً وَيَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨١﴾

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَاقُلْ الْقَائِلُ الْفَرِيقَتَيْنِ أَمْ حَقُّ إِلَٰهِي إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٢﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٣﴾

83. Bunlar, öz qövminə qarşı İbrahimə verdiyimiz dəlillərimizdir. Biz istədiyimiz kəsi dərəcə-dərəcə ucaldırıq. Şübhəsiz ki, Rəbbin Müdrikdir, Biləndir.

84. Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Hər ikisini doğru yola yönəltdik. Bundan əvvəl Nuhu da doğru yola yönəltdik. Onun nəslindən olan Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusufu, Musanı və Harunu da. Biz yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq.

85. Zəkəriyyəni, Yəhyanı, İsanı və İlyası da. Hamısı əməlisalehlərdən idilər.

86. İsmaili, Əlyəsəni, Yunusu və Lutu da. Hamısını aləmlərdən üstün etdik.

87. Onların atalarından, nəsilələrindən və qardaşlarından bəzilərini də. Onları seçdik və düz yola yönəltdik.

88. Bu, Allahın hidayətidir. Bununla O, qullarından istədiyi şəxsi doğru yola yönəldir. Əgər *Ona* şarik qoşsaydılar, əlbəttə, etdikləri əməllər puç olardı.

89. Bunlar, Kitab, hikmət və peyğəmbərlik verdiyimiz kəslərdir. Əgər *kafir*lər ayələri inkar etsələr, Biz onları inkar etməyən bir qövmə həvalə edərək.

وَذَلِكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ
نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّنَا
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

وَوَعَيْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا
وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ
وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى
وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ
مِّن الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوشَعَ وَلُوطًا وَكَذَا
فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وَمِن آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَأَخَوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي مَن يَشَاءُ مَن يَشَاءُ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءُ
فَقَدْ كَفَرْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

90. Bunlar Allahın doğru yola yönəltdiyi kəslərdir. Sən də onların haqq yoluna yönəl. De: “Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Bu *Kitab* ələmlər üçün yalnız bir xatırlatmadır”.

91. Onlar: “Allah insana heç bir şey nazil etməmişdir” – deməklə Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər. De: “Musanın insanlar üçün nur və doğru yolu göstərən rəhbər olaraq gətirdiyi Kitabı kim nazil etmişdir? Siz onu kağızlara yazıb *bir qismini* göstərir, çoxunu isə gizlədirsiniz. Axı, sizin də, atalarınızın da bilmədiyiniz şeylər sizə öyrədilmişdir”. Sən: “Allah!” – de, sonra da onları burax ki, öz boşboğazlıqları ilə öylənsinlər.

92. Bu, şəhərlər anası *Məkkəni* və onun ətrafındakıları qorxutmaq üçün nazil etdiyimiz, özündən əvvəlkiləri təsdiq edən mübarək bir Kitabdır. Axirətə inananlar ona da inanırlar. Onlar namazlarını doğru-düzgün qılırlar.

93. Allaha qarşı yalan uydurandan və ya özünə vəhy olunmadığı halda: “Mənə də vəhy olunmuşdur” – söyləyəndən və: “Mən də Allahın nazil etdiyinin bənzərini endirəcəyəm” – deyəndən daha zalım kim ola bilər? Zalımları ölüm girdabında olduqda, mələklərin də əllərini uzadıb: “Canlarınızı çıxarın! Allaha qarşı nahaq sözlər söylədiyinizə və Onun ayələrinə

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِمْ هُمْ أَقْتَدُوا
قُلْ لَا أَشْكُرُ عَلَيْكُمْ أَجْرًا إِنَّمَا أَنَا
ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ
عَلَى بَشَرٍ مِّثْقَالَ ذَرَّةٍ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي جَاءَ بِهِ مَوْسَى نُورًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ
يَجْعَلُ لَهُ قُرْآنًا نُّجُومًا وَمَا يُخْفُونَ كَثِيرًا
وَيَسْتَكْبِرُوا وَلَهُ قَدَامُوا أَنَّهُمْ وَلَا يَأْتُواكُمْ قُلْ
اللَّهُ نُزِّلَهُ فِي خَوَاصِرِهِمْ يَتْلُوهُونَ ﴿٩١﴾

وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكًا مُّصَدِّقُ الَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ
صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٩٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ
أُرْسِلْتُ بِالْغَيْبِ وَهُوَ قَدْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ
فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ
أَخْرِجُوا الْقَوْمَ الْآثِمِينَ يُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ عَلَىٰ اللَّهِ عَيْدٌ لِّمَنْ يَكْفُرُ
عَنْ أَيْتِهِمْ تَتَشَكَّرُونَ ﴿٩٣﴾

təkəbbür göstərdiyinizə görə bu gün siz cəzalandırılacaqsınız!” – *dediklərini* bircə görəydin.

94. Hüzurumuza ilk dəfə sizi xəlq etdiyimiz kimi tək-tənha, həm də sizə verdiyimiz *nemətləri* arxanızda qoyub gəldiniz. Öz aranızda *Allaha* şərikiniz saydığınız şəfaətçilərinizi də yanınızda görmürük. Artıq aranızda əlaqə qırılmış, iddia etdiyiniz *məbudlar* isə sizdən uzaqlaşmışdır.

95. Şübhəsiz ki, toxumu da, çərdəyi də Allah çatladır. O, ölüdən diri çıxarır, diridən isə ölü çıxarır. Budur Allah! Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!

96. Dan yerini də O sökür. O, gecəni dinclik, günəşi və ayı isə *vaxt üçün* hesablama *ölçüsü* etdi. Bu, Qüdrətli və Bilən Allahın müəyyən etdiyi hökmdür.

97. Qurunun və dənizin qaranlıqlarında yolu tapa biləsiniz deyə sizin üçün ulduzları yaradan Odur. Artıq Biz ayələri bilən bir qövmə izah etdik.

98. Sizi tək bir candan yaradan Odur. *Sizin üçün* qərar tutacağınız və əmanət saxlanılan yer vardır. Artıq Biz ayələri anlayan bir qövmə izah etdik.

99. Göydən su endirən Odur. Biz onunla hər bir bitkini yetişdirdik, ondan yaşıl otlar bitirir, onlardan da üst-üstə

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَارَىٰ كَمَا عَلَّمَكُم بَأُولَٰئِكَ مَرَّةً
وَكَرَّرْتُم مَّا حَرَّمَ كُمْ وَنَلَّهَ ظُهُورُكُمْ وَنَا
رَرْتُمْ مَعَكُمْ شُعَاعَ الْيَوْمِ الَّذِينَ رَعَيْنَاهُمْ
فِيكُمْ كُنَّا لَقَدْ نَقَطَعُ بَيْنَكُمْ وَصَلَّ
عَنكُمْ مَّا كُنْتُمْ تَرْغَبُونَ ﴿٩٤﴾

* إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ
فَالِقُ ثَوَابُكَ ﴿٩٥﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ذَٰلِكَ فَخِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا
بِهَآءِ ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْيَوْمِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ
فَمُسْتَقَرٍّ وَمُمْسِقٍ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا
بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا

düzülmüş dənələr çıxarıyıq. Xurma ağacının tumurcuqlarından, sallanmış salxımlar yetişir. *Biz həmçinin üzüm bağları, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar ağacları da yetişdiririk.* Bar verdiyi və yetişdiyi zaman onların meyvəsinə baxın. Şübhəsiz ki, bunlarda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır.

خُرْجٌ مِنْهُ حَبَامٌ كَبَابٌ وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالزَّامَانُ مُشْتَبِهَةٌ وَغَيْرُ مُنْتَسِبٍ أَنْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

100. Onlar cinləri Allaha şəriklər qoşdular. Halbuki onları da *Allah* yaratmışdır. Onlar *Allah haqqında* bir şey bilmədən Onun üçün özlərindən oğullar və qızlar uydurdular. *Allah* onların uydurduqları sifətlərdən uzaqdır və ucadır.

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُم مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَبَنَوْا بُعْدَ عِلْمِهِ وَسَبْحَنَهُمُ الْعَالَمُ يُصِفُونَ ﴿٦١﴾

101. O, göyləri və yeri icad edəndir. Onun zövcəsi olmadığı halda övladı necə ola bilər? Hər şeyi O xəlq etmişdir. O, hər şeyi bilir.

بَرِئَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

102. Budur sizin Rəbbiniz olan *Allah*. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Hər şeyin Yaradıcısı *Allahdır!* Elə isə Ona ibadət edin! O, hər şeyi Qoruyandır.

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَقَاعِدُهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٣﴾

103. Gözlər Onu dərk etmir. O isə gözləri dərk edir. O, Lətifdir, *hər şeydən Xəbərdardır.*

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿٦٤﴾

104. *De:* "Rəbbinizdən sizə göz qabağında olan dəlillər gəlmişdir. Kim onları görsə, xeyri onun özünə, kim kor olsa zərəri onun öz əleyhinə olar. Mən sizin üstünüzdə göstətçi deyiləm".

فَدَجَّاءَ كُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٦٥﴾

105. Biz ayələri beləcə izah edirik ki, onlar: “Sən dərs almısan” – desinlər və Biz də *Qurani* bilən adamlara izah edək.

106. Rəbbindən sənə vəhy olunana tabe ol! Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Müşriklərdən isə üz çevir.

107. Əgər Allah istəsəydi, onlar şərikin qoşmazdılar. Biz səni onların üstündə gözətçi qoymamışıq və sən onları qoruyan da deyilsən.

108. *Müşriklərin* Allahdan başqalarına tapındıqlarını söyməyin. Yoxsa onlar da elmsiz olaraq düşmənçəsinə Allahı söylərlər. Biz hər bir ümmətə öz əməllərini beləcə gözəlləşdirdik. Sonra isə onların dönüşü öz Rəbbinə olacaq, O da nə etdikləri barədə onlara xəbər verəcəkdir.

109. *Kafir*lər Allahın adı ilə möhkəm and içdilər ki, əgər onlara bir ayə gəlsə, mütləq ona inanacaqlar. De: “Ayələr ancaq Allahın yanındadır. Siz haradan biləsiniz ki, o *ayələr* gəldikdə onlar yenə də iman gətirməyəcəklər?”

110. Biz onların ürəklərini və gözlərini ilk dəfə ona iman gətirmədikləri kimi tərsinə çevirər və onları öz azgınlıqları içərisində sərgərdan dolayan vəziyyətdə tərk edirik.

وَكَذَلِكَ نَصْرُكَ يَا أَيُّهَا الْإِسْلَامُ
دَرَسْتَ وَلَيْسَ بِكَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

أَتَدْعُوا مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَأَعْرِضْ عَنِ الْشُرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ
أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ
فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ
آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَا يُنْشِرُكُمْ عَنْهَا إِلَّا جَاءَتْ تِلْكَ الْيُومُوتُ ﴿١٠٩﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ أَفْئِدَتَهُمْ وَأُنْصِرَهُمْ كَمَا نَزَّلَ
يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرَهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

111. Əgər Biz onlara mələkləri göndərsəydik, ölümlər də onlarla danışsaydı və hər şeyi onların qarşısına toplansaydıq, Allah istəməyincə, onlar iman gətirməzdilər. Lakin onların çoxu bunu bilmir.
112. Beləliklə, Biz hər bir peyğəmbər üçün insanlar və cinlərdən olan şeytanlarından düşmənlər müəyyən etdik. Bunlar aldatmaq məqsədilə bir-birlərinə təmtəraqlı sözlər təlqin edirlər. Əgər Rəbbin istəsəydi, onlar bunu etməzdilər. Onları uydurduqları şeylərlə birlikdə tərk et.
113. Bu ona görədir ki, axirətə inanmayanların ürəkləri təmtəraqlı sözlərə meyl etsin, bundan razı qalsınlar və gördükləri pis işləri bir daha görsünlər.
114. De: "Allah bu Kitabı sizə təfərrüatı ilə nazil etdiyi halda, mən Ondən başqasınımlı hakim qəbul etməliyəm?" Kitab verdiklərimiz bilirlər ki, o, həqiqətən, sənin Rəbbin tərəfindən nazil edilmişdir. Odur ki, şübhə edənlərdən olma.
115. Rəbbinin kəlamı həm doğruluq, həm də ədalət baxımından tamamlanmışdır. Heç kəs Onun kəlmələrini dəyişə bilməz. O, Əşidəndir, Görəndir.

﴿ وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ
وَكَلَّمَهُم بِالْمَوْثِقِ وَخَرَرْنَا عَلَيْهِمْ كِلَافًا
شَدِيدًا قَالُوا مَا كُنَّا آلُ الْيَتِيمِ إِلَّا آتَانَا بِنِهَا
اللَّهِ وَلَكِنْ أَكُنَّا بِرَبِّهِمْ يَحْجَهُونَ ۝۱۱۱﴾

﴿ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا
شَاطِطِينَ إِلَّا إِبْرَاهِيمَ وَالْحُجُوجَ يُوحَىٰ بَعْضُهُمْ
إِلَىٰ بَعْضٍ يَخْرِفُونَ الْقَوْلَ عُرُودًا وَلَوْ أَنَّا
رَزَقْنَاهُمْ مَا صَلَّوْهُ فَذَرَوْهُم مَّا يَفْتَرُونَ ۝۱۱۲﴾

﴿ وَلَيَصْحَقَنَّ إِلَيْهِمُ الْقُرْآنُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآخِرَتِهِ
وَلَيَرْصُدَنَّ لَهُمْ صُورَاتُ مَا هُمْ يُفْتَرُونَ ۝۱۱۳﴾

﴿ أَفَغَيْرَ اللَّهِ اتَّبَعِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ
اتَّبَعَتْهُمْ ذُكُرُ النَّاسِ يَقُولُونَ إِنَّهُ خُلِدَ مِنْ
رَبِّكَ يَالْحَقِّي فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمَفْتَرِينَ ۝۱۱۴﴾

﴿ وَنَسْتَكْتُمُ رَبِّكَ صِدْقًا وَنَدَّ لَا مَبْدَلَ
لِكَلِمَتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۱۱۵﴾

116. Əgər sən yer üzündə olanların əksəriyyətinə itaət etsən, onlar səni Allah yolundan azdırırlar. Onlar ancaq zənnə qapılır və ancaq yalan uydururlar.

117. Həqiqətən, sənin Rəbbin, Onun yolundan azanları daha yaxşı tanıyır. O, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır.

118. Əgər Allahın ayələrinə inanırsınızsa, üstündə Onun adı çəkilmiş – “bismilləh” deyilib kəsilmiş heyvanlardan yeyin.

119. Allah, – məcburiyyət qarşısında yeyəcəyiniz şeylər istisna olmaqla – haram buyurulanları təfərrüatı ilə sizə bildirdiyi halda, üstündə Onun adı çəkilənlərdən nə üçün yeməyirsiniz? Şübhəsiz ki, çoxları elmsiz olduqları üçün öz istəklərinə uyub insanları doğru yoldan azdırırlar. Həqiqətən, sənin Rəbbin, həddi aşanları daha yaxşı tanıyır.

120. Günahın aşkarından da, gizlisindən də əl çəkin! Şübhəsiz ki, günah qazananlar etdikləri əməllərə görə cəzalandırılacaqlar.

121. Üstündə Allahın adı çəkilməmiş – “bismilləh” deyilib kəsilməmiş heyvanlardan yeməyin. Çünki bu, günahdır. Həqiqətən, şeytanlar öz dostlarına sizinlə mübahisə etmək üçün batil əqidələr təlqin edirlər.

وَلَنْ يَضَعَنَّ أَكْثَرَهُمْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُنْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ أَنْتُمْ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُوقِنِينَ ﴿١١٨﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ أَنْتُمْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ إِلَّا مَا خَطَرُكُمْ إِلَيْهِ وَإِنْ كَثِيرٌ مِمَّا يَضِلُّونَ يَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَعْرِفُونَ أَنَّهُ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُنْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

وَذَرُوا ظَهْرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ أَنْتُمْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَئِنَّهُ لَیْسَ لَكُمُ الشَّيْطَانُ الْيَوْنُ إِنْ أُولِيَ الْبَيْتَ الْجَدُّ لَوْ كَفَرُوا إِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُنْشَرُونَ ﴿١٢١﴾

Əgər onlara itaət etsəniz, sözsüz ki, siz də müşriklərdən olarsınız.

122. Məgər ölü ikən diriltiyimiz və özünə də insanlar arasında gəzmək üçün nur verdiyimiz şəxs qaranlıqlar içində qalıb oradan çıxıbilməyən kəs kimi ola bilərmi? Kafirələrə gördükləri işlər beləcə gözəlləşdirildi.

123. Beləliklə hər bir ölkədə oranın günahkarlarını başçılar təyin etdik ki, onlar orada mümkün qədər yaramaz işlər görsünlər. Halbuki onlar o yaramaz işləri yalnız özlərinə qarşı edirlər və bunu da hiss etmirlər.

124. Onlara bir ayə gəldikdə: "Allahın elçilərinə verilənin bənzəri bizə də verilməyincə iman gətirməyəcəyik" – dedilər. Allah peyğəmbərliyini kimə verəcəyini daha yaxşı bilir. Günahkarlar, qurduqları hiylələrə görə Allahın hüzurunda rəzil olacaq və şiddətli əzab çəkəcəklər.

125. Allah kimi doğru yola yönəltmək istəsə, onun köksünü İslam üçün açar, kimi azdırmaq istəsə, onun köksünü, sanki o, göyə çıxırmış kimi daraldar və sıxıntılı edər. Allah iman gətirməyənləri beləcə cəzalandırar.

أَوْ مَن كَانَ مِثْلًا فَأَخْبَيْنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ
وَرَايَتِي بِهِ فِي النَّاسِ كَن مَّثْلَهُ فِي
الْظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ يُرَى
لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا
مُّجْرِمِينَهَا لِيَمْلِكُوا فِيهَا وَمَا
يَمْلِكُونَ إِلَّا الْإِنْسِيهِرَ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَى
مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ
يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا
صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ لِّمَا
كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ يَمْشَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ يَجْعَلْ
صَدْرَهُ صَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا
يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

126. Rəbbinin doğru yolu budur. Artıq Biz ayələri düşünən bir qövmə izah etdik.

127. Onlar üçün Rəbbi yanında əmin-amanlıq yurdu hazırlanmışdır. Gördükləri yaxşı işlərə görə onların Himayəçisi Odur.

128. Allah onların hamısını bir yera toplayacağı gün deyəcəkdir: "Ey cin tayfası! Artıq siz insanlardan bir çoxunu özünüzdə təbə etdiniz". Onların insanlardan olan dostları isə deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Biz bir-birimizdən faydalandıq və bizim üçün müəyyən etdiyən əcəlimizə yetişdik". Allah deyəcək: "Sizin qalacağınız yer Oddur. Allahın istədikləri kəslərdən başqa siz orada əbədi qalacaqsınız". Həqiqətən, Rəbbin Müdrikdir, Biləndir.

129. Beləliklə, qazandıqları günahlara görə zalımların bir qismini digərinə hakim təyin edərək.

130. Allah deyəcək: "Ey cin və insan tayfası! Məgər sizə öz içərinizdən ayələrimi xəbər verən və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə sizə xəbərdarlıq edən elçilər gəlmədimi?" Onlar deyəcəklər: "Biz öz əleyhimizə şahidlik edirik!" Onları dünya həyatı aldatdı və onlar kafir olduqları barədə özlərinə qarşı şəhadət verdilər.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿١٢٧﴾

وَيَوْمَ يَجْمَعُنَّهُمْ جَمِيعًا يَنْتَعِشِرُ الْجِنُّ قَدِ
اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنسِ وَقَالَ
أُولَئِكَ أَوْهُمْ مِنَ الْإِنسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ
بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَوَلَعْنَا أَلْدَى الَّذِي أَجَلْتِ
لَنَا قَالَ الْكَافِرُونَ هُمْ خَلْقَيْنِ فِيهَا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

وَكَذَلِكَ نُولِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

يَنْتَعِشِرُ الْجِنُّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ
رُسُلٌ مِنْكُمْ بَقُصُورٍ عَلَيْكُمْ
ءَاتَيْنَاكُمْ زُرُوقَكُمْ فَقَدْ تَوَكَّلْتُمْ
قَالُوا أَشْهَدُ نَاعِلَى أَنْفُسِنَا وَعَرَّضْتُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَ أَنْفُسِهِمْ
أَنْتُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿١٣٠﴾

131. Bu ona görədir ki, Rəbbin əhalisi qafil olan kəndləri haqsızcasına məhv etməz.

ذَٰلِكَ أَن لَّو يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْفَرَى
يُظْلِمُوا وَأَهْلُهَا غَفِلُوا ﴿١٣١﴾

132. Hər kəsin etdiyi əməllərə görə dərəcələri vardır. Rəbbin onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir.

وَلِكُلِّ دَرَجَةٌ فَمَّا عَمِلُوا وُفِّيَتْ
بِعَمَلِهِمْ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

133. Rəbbin Zəngindir, mərhəmət sahibidir. İstəsə, sizi məhv edərdi və sizi başqa bir qövmin nəslindən yaratdığı kimi sizdən sonra da yerinizə istədiyini gətirər.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءُ
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَبْدِلْ مِنْ
بَعْدِكُمْ مَّا يَشَاءُ كَمَا أَنشَأَكُم مِّنْ
ذُرِّيَّةٍ قَوْمٍ مَّآخِرِينَ ﴿١٣٣﴾

134. Həqiqətən, sizə vəd olunan əzab gələcəkdir. Siz ondan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz.

إِنْ مَا تُوْعِدُونَ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

135. De: "Ey qövümüm! Əlinizdən gələnə edin. Mən də edəcəyəm. Axirət Yurdunun aqibətinin kimə nəsib olacağını biləcəksiniz. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar".

قُلْ يَتَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ
لَهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ إِنَّهُمْ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

136. Onlar Allah üçün Onun yaratdığı əkindən və mal-qaradan pay ayırıb öz batil iddialarına əsasən: "Bu, Allah üçündür, bu da şəriklər üçündür" – deyirlər. Şərikləri üçün ayırdıqları pay Allaha çatmır, Allah üçün ayırdıqları pay isə şəriklərinə çatır. Onların verdikləri hökm necə də pisdir!

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ
وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ
بِرِّعَتِهِمْ وَهَٰذَا لِلشُّرَكَائِ فَمَا كَانَ
لِلشُّرَكَائِ بِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا
كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِنْ
شُرَكَاءُ بِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

137. Beləliklə, müşriklərin bir çoxuna övladlarını öldürməyi öz şərikləri gözəl göstərdilər ki, həm onları

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءَهُمْ لِيُذْهِبُوا

məhv etsinlər, həm də dinlərinə qarmaqarışıqlıq salsınlar. Əgər Allah istəsəydi, onlar bunu etməzdilər. Elə isə onları uydurduqları ilə birlikdə tərk et.

138. Onlar öz batil iddialarına görə: “Bu mal-qara və əkinlər haramdır. Bunları bizim istədiklərimizdən başqa heç kəs yeyə bilməz” – deyirlər. Müşriklər mal-qaradan bəzisinə minməyi haram edir, bəzisini də kəsərkən üstündə Allahın adını çəkmirlər. Onlar bunu Allaha iftira ataraq edirlər. O da onları atdıqları iftiraya görə cəzalandıracaqdır.

139. Onlar: “Bu mal-qaranın qarınlarındakı balalar kişilərimizə halal, qadınlarımıza isə haramdır” – deyirlər. Əgər o bala ölü doğularsa, hamısı onu yeməyə şərik olurlar. Allah onları bu vəsflərinə görə cəzalandıracaqdır. Həqiqətən, O, Müdrikdir, Biləndir.

140. Axmaqılıqları üzündən dərk etmədən öz övladlarını öldürən və Allahın onlara verdiyi ruzini Allaha iftira ataraq haram edənələr, əlbəttə, ziyana uğramışlar. Onlar azdılar və doğru yola yönəlmədilər.

141. Talvar üzərində olan və talvarsız öz gövdəsi üzərində duran bağları, dadları müxtəlif olan xurma və dənli bitkiləri, bir-birinə bənzəyən

وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ دِينُ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّ اللَّهَ مَأْمُورٌ قَدْ زُهِمَ وَمَا يَفْعَلُونَ ﴿١٣٨﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَمْثَلُ مَا حَرَّمَ جِبْرًا لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ لَشَاءَ بَرِّعِيهِمْ وَأَلْعَمَ حُرْمَتَ طَهُرُهَا وَأَلْعَمَ لَا يَذْكُرُونَ أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَقْسَرَاءَ عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٣٩﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْفَعِ خَالِصَةً لِّذِكُورِنَا وَمَحْضَرَةٌ عَلَى الْأُنثَىٰ وَإِنْ يَكُن مَّتَنَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾

فَدَحَّيْسَرِ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَعْمًا يُعْتَرِبُونَ عَلَيْهِمْ وَمَا زَرَقَهُمُ اللَّهُ أَقْسَرَاءَ عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤١﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوسَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوسَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمَانُ

və bənzəməyən zeytunu və narı yaradan Odur. Bar verdiyi zaman onların meyvəsindən yeyin, yığım günü zəkatını verin, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, Allah israf edənləri sevmir.

142. Üstündə yük daşıyan və yük daşınmayan mal-qaranı da yaradan Odur. Allahın sizə verdiyi ruzilərdən yeyin, şeytanın izi ilə getməyin! Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir.

143. Allah, o heyvanlardan səkkiz cift yaratdı; qoyundan ikisini və keçidən ikisini. De: "O, iki erkəyi haram buyurdu, yoxsa iki dişini, yaxud iki dişinin qarnındakı balaları? Əgər doğru danışanlarsınızsa, elmə əsaslanıb bu haqda mənə xəbər verin".

144. Dəvədən də ikisini, inəkdən də ikisini. De: "O, iki erkəyi haram buyurdu, yoxsa iki dişini, yaxud iki dişinin qarnındakı balaları? Yoxsa Allah bunu sizə tövsiyə etdiyi zaman şahid idiniz?" Elmsiz olaraq insanları azdırmaq üçün Allaha qarşı yalan uyduran kimsədən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, Allah zalım qəvmü doğru yola yönəltməz.

145. De: "Mənə gələn vəhylər içərisində ölü heyvan, axar qan, murdar sayılan donuz əti və Allahdan

مُتَنَبِّهًا وَغَيْرَ مُتَنَبِّهٍ كَلُوا مِنْ شَعِيرَةٍ
إِذَا الشَّعِيرَةُ أَوَّلُ أَحْقَمِهِ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا
تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كَلُوا
وَمَا زَكَاةُكُمْ إِلَّا لِلَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ
الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ آلَّذَاكِرَيْنِ هَلْ كَرِهَ
أَمْرَ الْأُنثَيْنِ أَمْ أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنثَيْنِ تَبَيَّنَ يَوْمَ يَعْلَمُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ
آلَّذَاكِرَيْنِ كَرِهَ أَمْرَ الْأُنثَيْنِ أَمْ
أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيْنِ
أَرَكُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْكُمْ اللَّهُ
بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا يُلْزِلُ الْإِنْسَانَ بِمَا يَمُنُّ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

قُلْ لَا أُحْذِرُ مِمَّا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَائِفَةٍ
يَظَعُمُهُ إِلَّا أَن يَكُونَ مِثْمَةً أَوْ دَمًا

başqasının adı ilə kəsilmiş murdar heyvanlardan başqa, hər hansı bir şəxsin yediyi yeməklər içərisində haram buyurulan bir şey görmürəm". Hər kəs harama meyl etmədən və həddi aşmadan bunlardan yeməyə məcbur olarsa, ona günah gəlməz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhlidir.

146. Yəhudilərə dırnaqlı heyvanların hamısını haram etdik. İnek və qoyunun bel sütunlarına və ya bağırsaqlarına yapışan, yaxud sümüklərə qarışan yağlar istisna olmaqla, onların piylərini də haram etdik. Bu, həddi aşdıqlarına görə onlara verdiyimiz cəzadır. Şübhəsiz ki, Biz doğru danışanlarıq.

147. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, de: "Rəbbiniz geniş mərhəmət sahibidir. Lakin Onun əzabı günahkar tayfadan uzaqlaşdırılmaz".

148. Müşriklər deyəcəklər: "Allah istəsəydi, nə biz, nə də atalarımız Ona şərik qoşar, nə də biz bir şeyi haram edə bilərdik". Onlardan əvvəlkilər də öz peyğəmbərlərini beləcə yalançı hesab etmişdilər. Axırda əzabımızı daddılar. De: "Bizə göstərə biləcəyiniz bir bilginizmi var? Siz ancaq zənnə qapılırsınız və ancaq yalan danışsınız".

مَسْمُوحًا أَوْ حَرَمًا خَبِيرَ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ
فَنَسًا أَهْلًا يَنْعَرُونَ بِهِ قَمَنَ أَصْطَرَّ عَنَزَ
بِالْبَاطِلِ وَالْعُلُوفِ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٤٦﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَذَا وَآخَرُ مِنَّا كُلِّ دَنِيَّةٍ
طُفْرٍ وَمِثْقَلِ ذَرَّةٍ مِنَ الْغَنِيِّ حَرَمَانَا
عَلَيْهِمْ سَخِرْنَا مَكَانِ الْأَوْبَانِ فَهِيَ حَرَمَانَا
أَوِ الْحَرَامِ أَوْ مَا اخْتَلَفَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ
حَرَمَهُمْ بِسَخِرْنَا مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٤٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوا فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ
وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْلَا إِذْهَبَ اللَّهُ مَا
أَشْرَكْنَا وَلَوْلَا آبَاؤُنَا وَالْآخَرَةُ آمَنَ شَيْءٌ
كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ خَتَّى
ذُقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِندَكُمْ مَعْلَمٌ
فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ
أَشْرَكُوا إِلَّا عَثْرٌ ضَلُّونَ ﴿١٤٩﴾

149. De: "Tutarlı dəlillər Allaha məxsusdur. Əgər O istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola yönəldərdi".

150. De: "Şahidlərinizi gətirin şəhadət versinlər ki, bunu Allah haram buyurmuşdur". Əgər onlar şəhadət versələr, sən onlarla birlikdə şəhadət vermə. Ayələrimizi yalan sayanların və axirətə inanmayanların istəklərinə uyma. Onlar başqalarını öz Rəbbinə tay tuturlar.

151. De: "Gəlin, Rəbbinizin sizə nələri haram etdiyini oxuyum". Ona heç nəyi şərik qoşmayım, valideynlərə yaxşılıq edin və yoxsulluq ucbatından uşaqlarınızı öldürməyin. Sizin də, onların da ruzisini Biz veririk. Murdar əməllərin aşkarına da, gizlisinə də yaxınlaşmayın. Allahın, öldürülməsini haram buyurduğu şəxsi haqsız yərə öldürməyin. Allah bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə anlayasınız.

152. Yetim həddi-buluğa çatana qədər, – xeyirxahlıq (qoruyub saxlamaq və artırmaq məqsədilə istifadə etmək) istisna olmaqla, – onun malına yaxınlaşmayın! Ölçüyə və çəkiyə ədalətlə tam riayət edin. Biz hər kəsi yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər yükləyirik. Söz söylədiyiniz zaman, qohumunuz olsa belə,

قُلْ فِئْتِهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ هُمْ يَكْفُرُونَ
أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ هَلْ يَسْأَلُكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ
أَنَ اللّٰهَ حَرَمَ هٰذَا إِن شِئْتُمْ فَلَا تَشْهَدُ
مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُواْ
بِعَآئِنِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَهُمْ يَرْبِهَةٌ يَتَّبِعُونَ ﴿١٥٠﴾

﴿ قُلْ تَعَالَوْاْ أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيْ كُفْرُ
عَنِّيْ كُفْرُ مَا تَشْرِكُوْا بِهِمْ سُبْحٰنَ
وَالَّذِينَ إِخْسٰنًا وَلَا تَقْتُلُوْا أَوْلَادَكُمْ
مِّمَّنْ ءٰمَنُوْا حٰثِرُوْا فُكْرَكُمْ وَءٰتٰهُمَّ
وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنٌ
وَلَا تَقْرَبُوا الْاَنفُسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ
ذٰلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالْحَقِّ هِيَ اَحْسَنُ
حَتّٰى يَبْلُغَ اَشْدُّهٗمْ وَاَوْفُواْ الْكَيْلَ وَالْوِزَانَ
بِالْقِسْطِ اَلَا تَرٰوْا اَنَّا اَوْسَعُهَا وَاِذَا
قُلْتُمْ قَاتِلُوْا وَاَوْفُواْ ذٰلِكُمْ وَءٰتٰهُمَّ
وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُواْ ذٰلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٥٢﴾

ədalətli olun. Allah qarşısındakı əhdə sadıq qalın. Allah bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə, düşünüb ibrət alasınız.

153. Bu, Mənim doğru yolumdur, onu tutub gedin. Başqa yollara uymayın. Çünki, o yollar sizi Allahın yolundan uzaqlaşdırar. Allah bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə pis əməllərdən çəkinəsiniz.

154. Sonra Biz Musaya – yaxşı iş görən kimsəyə nemətimizi tamamlamaq məqsədilə, hər şeyi müfəssəl izah edən, doğru yol göstəricisi və mərhəmət olaraq Kitab verdik ki, bəlkə onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarına iman gətirələr.

155. Bu, Bizim nazil etdiyimiz mübarək bir Kitabdır. Ona tabe olun və Allahdan qorxun ki, bəlkə sizə rəhm oluna.

156. Biz bunu ona görə nazil etdik ki, siz: “Kitab yalnız bizdən əvvəlki iki tayfaya – yəhudilərə və xaçpərəstlərə nazil edilmişdir. Biz isə onların oxuduqlarından xəbərsizik” – deməyəsınız

157. və ya: “Əgər bizə Kitab nazil edilsəydi, onlardan daha çox doğru yolda olardıq” – deməyəsınız. Artıq sizə Rəbbinizdən açıq-aydın bir dəlil, doğru yol göstəricisi və mərhəmət gəlmişdir. Allahın

وَأَن هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ
ذَٰلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى
الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفَصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لِّعَالَمِهِمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٥٤﴾

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنزَلْنَاهُ مَبَارَكًا فَآتِ بِهٖ
وَأَتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ
مِّن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عِندَ رَسُولِنَا لَمَنظُورِينَ ﴿١٥٦﴾

أَوْ تَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَيْنَا لَكُنَّا
أَعْدَىٰ مِنهُ فَقَدْ جَاءَكُم
بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
مَّنْ أظْهَرَ مَن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَقَ

ayələrini yalan sayan və onlardan üz çevirən kimsədən daha zalım kim ola bilər? Ayələrimizdən üz çevirənləri üz çevirdiklərinə görə pis əzabla cəzalandıracağıq.

عَنهَا اسْتَخْرَى الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ آيَاتِنَا
سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُصَدِّقُونَ ﴿٢٥٨﴾

158. Yoxsa onlar ancaq ya mələklərin, ya Rəbbinin və yaxud da Rəbbinin bəzi əlamətlərinin gəlməsini gözləyirlər? Rəbbinin bəzi əlamətləri gələcəyi gün əvvəlcə iman gətirməmiş və ya imanında bir xeyir qazanmamış kimsəyə iman gətirməsi fayda verməyəcəkdir. De: “Gözləyin, şübhəsiz ki, Biz də gözləyirik”.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَوَ تَكُنْ
ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا
حَبِيرًا قُلِ انْظُرُوا إِنَّا مُنْظِرُونَ ﴿٢٥٩﴾

159. Dinlərini parçalayıb firqə-firqə olanlarla sənin heç bir əlaqən yoxdur. Onların işi Allaha aiddir. Sonra Allah onlara etdikləri əməllər barədə xəbər verəcəkdir.

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعَابًا لَسَتْ
وَنَهُمْ فِي شَيْءٍ إِسْمَاءُ أَمْوَالِهِمْ إِلَى اللَّهِ تَوَكَّلْهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٦٠﴾

160. Kim yaxşılıq gətirərsə, ona gətirdiyinin on qat əvəzi verilir. Kim pislik gətirərsə, ona ancaq gətirdiyinin misli qədər cəza verilir. Onlara haqsızlıq edilməz.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مِثَالٍ وَلَهُ مِنْ
جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يَجْزِيهِ إِلَّا مِثْلُهَا وَلَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٦١﴾

161. De: “Həqiqətən, Rəbbim məni doğru yola, həqiqi dinə, həlif İbrahimin dininə yönəltdi. O heç vaxt müşriklərdən olmamışdı”.

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
وَسَمَاءُ إِلَهَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كُنْتُ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٢٦٢﴾

162. De: “Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də ələmlərin Rəbbi Allah üçündür!”

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٦٣﴾

163. Onun heç bir şeriki yoxdur. Mənə belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanların birincisiyəm”.

164. De: “Allah hər şeyin Rəbbi olduğu halda, mən Ondan başqa məbudmu axtaracağam?” Hər kəsin qazandığı günah yalnız öz əleyhinədir. Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. Sonra isə dönüşünüz Rəbbinizə olacaq və O, ixtilafa düşdüyünüz məsələlər barədə sizə xəbər verəcəkdir.

165. Verdiyi nemətlərlə sınamaq üçün sizi yer üzünün xələfləri təyin edən, birinizi digərinizin fəvqünə dərəcə-dərəcə qaldıran Odur. Həqiqətən, sənin Rəbbin tezliklə cəza verəndir. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir.

لَا شَرِيكَ لَهُ. وَيَذِكُرُكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ لِي رُبَّكَ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ
وَلَا تُكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ
وِزْرَهُ وَلَا تَزِرُ وَزْرِ أَخْرَىٰ لَمْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَفُونَ ﴿١٦٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ خَلِيفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ
بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا
ءَاتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

əl-Əraf
(«Sədd») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim. Sad.
2. *Bu, insanları qorxutmaq və möminlərə öyüd-nəsihət vermək üçün sənə nazil edilən Kitabdır. Ona görə qəlbin heç narahat olmasın.*
3. Rəbbinizdən sizə nazil edilənə tabe olun. Onu qoyub başqa dostlara uymayın. Siz necə də az öyüd-nəsihət dinləyirsiniz.
4. Biz neçə-neçə kəndləri məhv etdik. Əzabımız onlara gecə ikən və ya günorta çağı yatıb istirahət etdikləri vaxt gəldi.
5. Əzabımız onları haqladığı zaman onların çağırışları: "Həqiqətən, biz zalım olmuşuq!" – deməkdən başqa bir şey olmadı.
6. Biz, mütləq elçi göndirilən ümməti və göndərilmiş elçiləri sorğu-suala tutacağıq.
7. Onlara *etdikləri əməlləri barədə* Öz elmimizlə bildirəcəyik. Axı Biz qayıb deyildik.
8. O gün *əməllərin tərəzidə* çəkilməsi bir həqiqətdir. Tərəziləri ağır gələnlər – məhz onlar nicat tapanlardır.

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَصْرُ ①

يَكْتُبُ أَنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ
وَمَنْ أَتَذَرِهِمْ وَذَكَرُوا لِلْمُؤْمِنِينَ ①

أَتَسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَّبِّكَ وَلَا تَتَّبِعُوا أَمْرَ
دُونِهِ أُولَئِكَ قَلِيلًا مِمَّا تَدَّكُرُونَ ②

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَ هَاهُنَا
بَيْتُنَا أَوْ هَرَقْنَا بِكُلِّ ③

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ هُمْ يَسْتَأْذِنُ إِلَّا أَنْ
قَالُوا إِنَّا كُنَّا عَلَيْهِمْ ④

فَلَمَّا سَأَلْنَا الَّذِينَ أُرسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَسْتُمْ
الْمُرْسَلِينَ ⑤

فَلَنَقُصِّرَنَّ عَنْهُمْ سَبِيلَهُمْ وَمَا كُنَّا عَلَيْهِمْ ⑥

وَالَّذِينَ يَوْمِئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ تَقَلَّتْ مَوَازِينُهُ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑦

9. Tərəziləri yüngül gələnlər isə ayələrimizə qarşı haqsızlıq etdiklərinə görə özlərini ziyana uğradanlardır.
10. Biz sizi yer üzündə yerləşdirdik və orada sizin üçün dolanışq vasitələri yaratdıq. Necə də az şükür edirsiniz!
11. Sizi xəلق etdik, sonra sizə surət verdik, sonra da mələklərə: "Adəmə səcdə edin!" – dedik. İblisdən başqa *hamısı* səcdə etdi. O, səcdə edənlərdən olmadı.
12. *Allah* dedi: "Mən sənə əmr etdikdə sənə səcdə etməyə nə mane oldu?" *İblis* dedi: "Mən ondan daha üstünəm. Çünki Sən məni oddan, onu isə palçıqdan yaratmısan!"
13. *Allah* dedi: "Oradan aşağı en! Orada təkəbbürlük göstərmək sənə yaramaz. Çıx get, çünki sən alçaldılmışlardansan".
14. *İblis* dedi: "Onların dirildiləcəyi günə qədər mənə möhlət ver".
15. *Allah* dedi: "Şübhəsiz ki, sən möhlət verilənlərdənsən".
16. *İblis* dedi: "Sən məni yoldan çıxartdığına görə mən də Sənin düz yolunun üstündə oturub *insanları* tovlayacağam.
17. Sonra onların yanına önlərindən və arxalarından, sağlarından və

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ، قَالَ الَّذِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ يَمَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظُنُّونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعْيِشًا فَلَوْلَا مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ قُرُوصًا وَتَضَعُهُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا لَمَّا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾

قَالَ فِيمَا أُغْوِيَنِي لَأَفْعُدَ لَهُمْ صِرَاطًا فَاسِّتَقِيمَ ﴿١٦﴾

لَا يَتَّبِعُهُمْ فِي الْبَيْتِ إِلَّا الْيَهُودُ وَمِنْ خَلْقِهِمْ وَكَانَ

sollarından gələcəyəm və Sən onların əksəriyyətini şükür edən görməyəcəksən”.

18. *Allah* buyurdu: “Oradan mənfur və qovulmuş halda çıx! Onlardan hər kəs sənin ardınca getsə, əlbəttə, *Cəhənnəmi* sizin hamınızla dolduracağam.

19. Ey Adəm, sən zövcənlə birlikdə *Cənnətdə* sakin ol. Bəyəndiyiniz yerlərdə yeyin, ancaq bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa *özlərinə* zülm edənlərdən olarsınız”.

20. Şeytan onların bir-birindən gizli qalan ayıb yerlərini *özlərinə* göstərmək üçün onlara pıçıldayıb dedi: “Rəbbiniz sizə bu ağacı yalnız ona görə qadağan etmişdir ki, siz mələk və ya *Cənnətdə* əbədi qalanlardan olmayasınız”.

21. *Üstəlik* onlara: “Şübhəsiz ki, mən sizin nəsihətçilərinizdənəm” – deyə and içdi.

22. Beləliklə, *şeytan* onları tovlayaraq *Cənnətdən* aşağı endirdi. Hər ikisi ağacdən daddıqda ayıb yerləri *özlərinə* göründü və onlar *Cənnət ağaclarının* yarpaqlarından ayıb yerlərinin üstünə örtməyə başladılar. Rəbbi onlara *belə* müraciət etdi: “Mən sizə o ağacı qadağan etmədimmi və şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir, demədimmi?”

أَنبِئْهُمْ وَعَنْ شِمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدَ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَخْرُوجًا لَّنْ يَبْعَثَ مِنْهُمُ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

وَبَقَا دَرَأْسُكَ أَنْتَ وَرَوْحُكَ الْجَنَّةَ فَكَلَامٍ حَيْثُ شِئْنَا وَلَا تَقْرَأْ هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسَّوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَائِكَةً أَوْ تَكُونَا مِنَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَئِنِ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنِ الشَّيْطَانُ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

23. Hər ikisi: “Ey Rəbbimiz! Biz özümüzə zülm etdik. Əgər bizi bağışlamasan və bizə rəhm etməsən, əlbəttə, ziyana uğrayanlardan olarıq” – dedilər.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

24. Allah dedi: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək yerə enin! Yerdə sizin üçün müəyyən vaxta qədər qərar tutacağınız məskən və faydalanmaq üçün istifadə edəcəyiniz şeylər vardır”.

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

25. Allah dedi: “Siz orada yaşayacaq, orada öləcək və oradan çıxarılaçaqsınız”.

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

26. Ey Adəm oğulları! Sizə ayıb yerlərinizi örtəcək libas və bəzək-düzək nazil etdik. Təqva libası isə daha xeyirlidir. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Bəlkə düşünüb onlardan ibrət alasınız.

يَبْنَیْءَ آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِي سَوَءَ بَعْضِكُمْ لِرَبِّئِهِ وَلِبَاسُ الْتَقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنَ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Ey Adəm oğulları! Şeytan, əcdadınızın ayıb yerlərini özlərinə göstərmək məqsədilə *aldadaraq* libaslarını soyundurub Cənnətdən çıxartdığı kimi, sizi də aldatmasın. Şübhəsiz ki, o və onun nəslİ sizləri sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən görürlər. Həqiqətən, Biz, şeytanları iman gətirməyənlərin dostları etdik.

يَبْنَیْءَ آدَمَ لَا يَقِينُ لَكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَ مَا لَهُمَا إِلَٰهٌ يَرْبُّكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

28. Onlar yaramaz əməl etdikləri zaman: “Atalarımızı belə gördük. Allah da bizə bunu əmr etmişdir” – deyirlər.

وَإِذَا فَعَلُوا فَكْرًا جَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ نَاسِيًا وَأَوْجَدْنَا ثَمَرًا لَهُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَمُرُّ بِالْعِصْيَاءِ ۖ

De: "Allah yaramaz əməlləri
əmr etməz. Yoxsa Allaha qarşı
bilmədiyinizi danışırırsınız?"

29. De: "Rəbbim ədalətli olmağı əmr
etdi. Hər səcdə etdiyiniz yerdə
üzünüzü Ona tutun və Allaha –
dini məhz Ona məxsus edərək dua
edin. Sizi ilk dəfə yaratdığı kimi
diriləcəksiniz".

30. *Allah Öz bəndələrinin* bir qismini
doğru yola yönəltdi, digərlərinə isə
haqq yoldan azmaq layiq görüldü.
Çünki onlar Allahı qoyub şeytanları
özlərinə dost tutdular və elə güman
edirlər ki, doğru yoldadırlar.

31. Ey Adəm oğulları! Məscidlərə
gedərkən gözəl geyimlərinizi geyin.
Yeyin-için, lakin israf etməyin.
Şübhəsiz ki, *Allah* israf edənləri
sevmir.

32. De: "Allahın Öz qulları üçün üzə
çıxartdığı zinəti və təmiz ruziləri kim
haram etmişdir?" De: "Bunlar dünya
həyatında *hamıya*, Qiyamət günü isə
yalnız möminlərə məxsusdur". Biz
dərk edən adamlar üçün ayələri belə
izah edirik.

33. De: "Rəbbim həm aşkar, həm də gizli
tərədülən yaramaz əməlləri, *hər cür*
günahı, haqsızcasına zülm etməyi,
Allahın, haqqında heç bir dəlil
nazil etmədiyi bir şeyi Ona şərik
qoşmağınızı və bilmədiyiniz şeyləri

أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ
كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٧١﴾

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ
إِنَّهُمْ أَخَذُوا مِنَ الشَّيْطَانِ أَوَّلِيَّةً مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٧٢﴾

﴿يَنْبَغِي لِأَدَمَ أَنْ يَرْكَعَ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ﴾ ﴿٧٣﴾

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ
وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي
الحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذَلِكَ
نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا
بَطَّنَ ۖ وَلَا إِثْمًا وَلَا بَغْيًا بَعِيرَ الْحَقِّ ۚ وَإِنْ
تَسَرَّعُوا إِلَى اللَّهِ مَادًّا يُخَالَفُ بِهٖ سُلْطَانًا ۚ وَإِنْ
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Allahın öleyhinə söyləməyinizi
haram buyurmuşdur”.

34. Hər ümmətin bir əcali vardır. Onların
əcali gəldiyi zaman birçə saat belə nə
yubanar, nə də qabağa keçə bilərlər.

35. Ey Adəm oğulları! Sizə aranızdan
elçilər gəlib ayələrimi bəyan edərkən
Məndən qorxub öz əməllərini islah
edən şəxslərin heç bir qorxusu
yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

36. Ayələrimizi yalan sayıb onlara
təkəbbürlüklə yanaşanlar isə Od
sakinləridirlər. Onlar orada əbədi
qalacaqlar.

37. Allaha qarşı yalan uyduran və
ya Onun ayələrini yalan hesab
edən kimsədən daha zalım kim
ola bilər? Yazıda olan qismətləri
onlara nəsis olacaqdır. Nəhayət,
elçilərimiz onların canını almaq
üçün yanlarına gəldikdə: “Allahdan
savayı çağırıdığınız haradadır?”–
deyəcəklər. Onlar: “Bizi qoyub
qaçıblar!”– deyəcək və kafir
olduqlarına dair öz öleyhlərinə
şahidlik edəcəklər.

38. Allah deyəcək: “Sizdən əvvəl
gəlib-getmiş *günahkar* cin və insan
tayfaları ilə birlikdə Oda girin!”
Hər bir tayfa *Oda* girdikcə digərini
lənətləyəcəkdir. Nəhayət, hamısı
orada toplandıqı zaman sonrakılar
əvvəlkilər barəsində deyəcəklər: “Ey

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا
يَسْتَأْجِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ ﴿٣٤﴾

يَتَّبِعُنَا أَنبِيَاءَ بِمَا بَاءَتْكُمْ رُسُلُ مِنكُم بِقُصُوفٍ
عَلَيْكُمْ إِنِّي فَرِيقٌ أَتَقُونَ وَأُصْلَحُ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِكَلَامِنَا أُولَٰئِكَ يَكُونُ لَهُمْ عَذَابُهُمْ شَرًّا مِن الْكِتَابِ
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ نَعْمُ رُسُلُنَا يَتْلُو قُرْآنَهُمْ قَالُوا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ نَبَأُ الْمُنَادِينَ مِنَ دُونِ اللَّهِ قَالُوا بَلَىٰ أَصْلَحُوا عَنَّا
وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ
الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
لَّعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا
قَالَتْ أُوخْرُنَا لَأَكْفُرَنَّ بِنَّا هَؤُلَاءِ أَصْلَحُوا
فَعَلِمْتُمْ عَذَابَ اضْغَاعِ الْمُنَافِقِينَ إِنَّ النَّارَ قَالَ لِكُلِّ

Rəbbimiz! Bunlardır bizi azdıran!
Elə isə Odda bunlara ikiqat əzab
ver!" *Allah* deyəcək: "Əzab hər
kəs üçün ikiqatdır, lakin siz *bunu*
bilmirsiniz!"

ضَعُفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

39. Əvvəlkilər sonrakılara deyəcəklər:
 “Sizin bizim üzərimizdə heç bir
 üstünlüyünüz olmayıb. Elə isə
 qazandıqlarımıza görə dadın əzabı!”

وَقَالَتْ أُولَئِكَ لَهُمْ آخِرُهُمْ فَأَكَّانَ لَكُمْ
عَلَيْكُمْ قُضِيَ قَدْ وَفُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿١٧﴾

40. Şübhəsiz ki, ayələrimizi yalan sayanlara və onlara təkəbbürlüklə yanaşanlara göyün qapıları açılmayacaq və dəvə iynənin gözündən keçməyincə onlar Cənnətə girməyəcəklər. Biz günahkarları belə cəzalandırıq.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِعِلْمَيْنَا وَأَسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
لَا نُفَعِّجُ لَهُمْ قُلُوبَ النَّاسِ وَلَا يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ حَتَّى يَبِيعَ الْجَسَدُ فِي سَبِيلِ الْحَيَاطِ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُعْزِينَ ﴿٥١﴾

41. Onların Cəhənnəm odundan yatağı
və yorğanları olacaqdır. Biz zalımları
belə cəzalandırıraq.

لَهُمْ فِي جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ عُشَابٌ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

42. İman gətirib yaxşı əməl edənlər isə Cənnət sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Biz hər kəsi yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər vükləyirik.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ
نَفْسًا أَلًّا وَلَا وَسْعَهَا أَزْلًا إِنَّكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

43. Biz onların kökslərindəki kin-küdurəti çıxaracağıq. Onların *ayaqları* altından çaylar axacaq. Onlar deyəcəklər: "Bizi buna qovuşduran Allaha həmd olsun! Əgər Allah bizə hidayət etməsəydi, biz özümüz doğru yola yönəlmə bilməzdik. Əlbəttə, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər". Onlara

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلِيٍّ يُخْجَرِي مِنْ
تَحْتِهِمُ أَنْهَارٌ وَقَالُوا الْحَسْبُ لِلَّهِ الْكَافِرُونَ
لَهَذَا مَا كُنَّا يَتَّقُونَ لِأَنَّ هَذَا اللَّهُ
الَّذِي جَاءَتْ رُسُلُنَا بِالْحَقِّ وَوَدَّ أَنْ يُبَذَّلَ
الْحَسْبُ أَوْ رَفَعُوا هَامَاتِهِمْ تَقْسَمُ لَرَبِّكَ
الْحَقُّ أَنْ يَنْزِلَ إِلَيْكَ فِي السَّحَابِ ۖ

belə xitab ediləcəkdir: “Əməlləriniz sayəsində varis olduğunuz Cənnət budur!”

44. Cənnət əhli Od sakinlərini səsləyib deyəcəklər: “Biz Rəbbimizin biza vəd etdiyinin doğru olduğunu gördük. Siz də Rəbbimizin sizə vəd etdiyinin doğru olduğunu gördünüzmü?” Onlar: “Bəli!” – deyəcəklər. Bu zaman onların arasında bir carçı səsləyib deyəcəkdir: “Allahın lənəti olsun zalımlara!”

45. O kəslərə ki, *insanları* Allah yolundan sapdırır, onu əyri göstərməyə çalışır və axirəti inkar edirdilər”.

46. Hər iki tərəfin arasında pərdə və səddin üzərində hər kəsi simasından tanıyan insanlar olacaqdır ki, onlar Cənnət əhlini səsləyib: “Sizə salam olsun!” deyəcəklər. Halbuki özləri çox istədikləri halda hələ Cənnətə girməyəcəklər.

47. Onların gözləri Od sakinlərinə tərəf çevrildikdə isə deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz, bizi zalımlara tay tutma!”

48. Sədd əhli əlamətlərindən tanıdıqları adamları səsləyib deyəcəklər: “Sizə nə yığdıqlarınız, nə də təkəbbürlük göstərməyiniz fayda vermədi”.

49. “Allah onlara mərhəmət nəsib etməyəcəkdir” – deyə *barəsində* and

وَنَادَىٰ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا لَا نَعْرِفُ أَذُنٌ مُّؤَذِّنٌ يَّبْهَتُهُمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى الظَّالِمِينَ ١١

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعْلَمُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ١٢

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمِهِمْ وَنَادَىٰ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَوْ كُنْتُمْ حَاضِرِينَ ١٣ وَهُمْ يَنْظُمُونَ ١٤

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ١٥

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَابِ رِجَالًا لَا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمِهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ١٦

أَهْلُوا لَا الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا إِنَّا لَهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ

içdiyiniz kəslər bunlardırmı?" *Sədd əhlinə deyiləcəkdir*: "Cənnətə girin! Sizə heç bir qorxu yoxdur və siz kədərlənməyəcəksiniz".

50. Od sakinləri Cənnət əhlini səsləyib deyəcəklər: "Bizim üstümüzdə bir az su və ya Allahın sizə verdiyi ruzidən tökün". Onlar isə deyəcəklər: "Allah bunları kafirlərə haram etmişdir".

51. O kəslərə ki, dinlərini əyləncə və oyun etmişdilər və dünya həyatı onları aldatmışdı. Onlar bu günləri ilə qarşılaşmağı unuduqları və ayələrimizi inkar etdikləri kimi, Biz də onları bu gün unudarıq.

52. Biz onlara biliyimizlə izah etdiyimiz, iman gətirən qövmlər üçün hidayət və mərhəmət olan bir Kitab göndərdik.

53. Yoxsa *kafirlər* yalnız *Quranda* verilən xəbərlərin aqibətini gözləyirlər? Onun aqibəti gəldiyi gün əvvəllər onu unudan kəslər deyəcəklər: "Həqiqətən də, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər. İndi bizim tərəfimizi saxlayan şəfaətçilər varmı? Yaxud geri qaytarılacağıq mı ki, əvvəllər etdiyimiz əməllərdən başqasını edərkən?" Onlar özlərini ziyana uğratdılar. Uydurduqları *bütlər* isə onlardan uzaqlaşib qeyb olacaqlar.

54. Doğrudan da, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا تَحْزَنُوا عَلَيْكُمْ وَلَا تَأْتُوا
تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَيَذَرُ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا
عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا
إِنْ اللَّهُ حَرَمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا قَالُوا يَوْمَ تَسْأَلُهُمْ كَمَا سَأَلُوا
لِقَاءَ رَبِّهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا
يَتَّبِعُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَى عِلْمٍ
هُدًى وَرَحْمَةٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْتِيَهُمُ الْيَوْمَ نَائِلَةٌ
يَقُولُ الَّذِينَ سُبُوهُ مِنْ قَبْلِ قَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ مِنْ بَنِي الْعَقَبِ قَالُوا لَنْ نَمُنَ بِشِقَاةِ
فَدَيْشَقُوا النَّارَ أُورُشِدُ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي
كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَصَلَّى
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

Ərşə ucalan Allahdır. O, gündüzü sürotlə təqib edən gecə ilə örtüb bürüyür. Günəşi, ayı və ulduzları Öz əmrinə tabe edən də Odur. Əslində, yaratmaq da, əmr etmək də Ona məxsusdur. Aləmlərin Rəbbi Allah nə qədər xeyirxahdır.

55. Rəbbinizə acizənə, həm də gizlicə dua edin! Şübhəsiz ki, O, həddi aşanları sevmir.

56. Yer üzünü islah olunduqdan sonra, orada fəsad törətməyin. Allaha qorxu və ümidlə yalvarın. Həqiqətən, Allahın mərhəməti yaxşılıq edənlərə yaxındır.

57. Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Nəhayət, o küləklər ağır buludları daşıyarkən, Biz o buludları ölü bir diyara tərəf qovur, onunla yağmur endirir və bunun vasitəsi ilə hər cür meyvə yetişdiririk. Biz ölüləri də belə dirildəcəyik. Bəlkə, düşünüb ibrət alalım.

58. Yaxşı torpaqda bitkilər Rəbbinin izni ilə çox asanlıqla bitir, pis torpaqda isə onlar yalnız çox çətinliklə yetişir. Biz ayələri şükür edən bir qövmə beləcə izah edirik.

59. Biz Nuhu öz xalqına elçi göndərdik. O dedi: "Ey qövüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa məbudunuz

فِي سِتْرَةِ آيَاتِهِ أَسْتَوِي عَلَى الْعَرْشِ
يُعْثِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسْحَرَاتٌ
بِأَمْرِهِ ۚ آلَاءُ الْخَالِقِ وَالْأَمْرُ رَبِّكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

أَدْعُوا رَبَّكُمْ خَوْفًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ
مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا أَفْلَحَ سَحَابًا نَّبَأَ لَأْسُفَتُهُ
يَسْكُرُونَ ۖ فَأَنزَلْنَا بِهِ الْعَمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ
مِنْ كُلِّ النَّارِ كَذَٰلِكَ يُخْرِجُ الْغَمُوقُ
لَعَالَكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ الَّذِي يَخْرِجُ النَّارَ مِن تَابَعَاتِ يَدَيْهِ ۖ وَالَّذِي
خَبِثَ لَآخِرُهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ لَشَرُّ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُشْكُرُونَ ﴿٥٩﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِن إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ وَإِنِّي أَخَافُ

yoxdur. Mən sizə üz verəcək Böyük günün əzabından qorxuram”.

60. Xalqının zadəganları dedilər:

“Həqiqətən də, biz səni açıq-aydın azgınlıq içində görürük!”

61. O dedi: “Ey qövmüm! Mən heç də azmamışam. Lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən *göndərilmiş* bir elçiyəm.

62. Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiklərini sizə təbliğ edir və sizə öyüd-nəsihət verirəm. Allahdan *nazil olanlar sayəsində* sizin bilmədiklərinizi bilirəm.

63. *Allahdan* qorxub bəlkə mərhəmətə nail olasınız deyə, sizi qorxutmaq üçün öz aranızdan olan bir kişinin vasitəsi ilə Rəbbinizin sizə öyüd-nəsihət verməsinə heyrətmi edirsiniz?”

64. *Kafir*lər onu yalançı hesab etdilər. Biz onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə *suya* qərq etdik. Doğrudan da, onlar kor adamlar idilər.

65. Ad qövmünə də qardaşları Hudu *göndərdik*. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Yoxsa qorxmursunuz?”

عَلَيْكُمْ عَذَابٌ يُؤْتِيهِ عَظِيمٌ ﴿٥٩﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ يَاقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

أَتُنْفِئُكُمْ رِسَالَتِ رَبِّي وَأَنْصَحَ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنْ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ رُجُومٌ ﴿٦٣﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِ وَأَعْرَضْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا أَنْهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

وَإِلَى عادِ أَخَاهُ هُودٌ قَالَ يَاقَوْمِ اتَّقُوا اللَّهَ مَا كَانَ الْكُفْرُ مِنْ آلِهِ غَيْرُهُ أَوَلَمْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

66. Qövmünün kafir zadəganları dedilər: "Biz səni səfeh sayırıq və həqiqətən də, səni yalançılardan hesab edirik!"
67. O dedi: "Ey qövmüm! Mən heç də səfeh deyiləm. Lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən *göndərilmiş* bir elçiyəm.
68. Mən Rəbbimin vəhy etdiyi hökmlərini sizə təbliğ edirəm. Mən sizin etibarlı nəsihətçinizəm.
69. Yoxsa sizi qorxutmaq üçün öz aranızdan olan bir kişinin vasitəsi ilə Rəbbinizin sizə öyüd-nəsihət verməsinə heyrətmli edirsiniz? Yadınıza salın ki, O, sizi Nuh qövmündən sonra xələflər təyin etdi və sizi xilqətcə daha qüvvətli etdi. Allahın nemətlərini xatırlayın ki, bəlkə nicat tapasınız".
70. Onlar dedilər: "Yanımıza gəlmişən ki, atalarımızın ibadət etdiklərini buraxıb tək Allaha ibadət edək? Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyin əzabı gətir".
71. *Hud* dedi: "Artıq Rəbbinizdən sizə əzab və qəzəb yetişdi. Siz özünüzdün və atalarınızın uydurduqları adlar barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz? Halbuki Allah onlar barəsində heç bir dəlil nazil etməmişdir. Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm".

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظَنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ يَاقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

أَتِلْكُمْ كُرْسِيَّتِي رَنِي وَأَنَا كُرْشِي نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

أَوَلَمْ يَجْعَلْنَا جَاءَكُمْ مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيَذُرَ ذِكْرًا وَلَوْ أَنَّا جَعَلْنَا كُلَّ قَوْمٍ لِّمُوسَىٰ جُحُودًا لِّمَّا أَتَاهُ فِي الْحَقِّ بِشُكٍّ مِّنَّا لَكُرْهًا وَإِنَّا لَنَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا إِنَّا نَحْنُ الْغَالِبُونَ وَاللَّهُ وَحْدَهُ وَنَذَرُ مَا كُنَّا نَعْبُدُ آبَاءَنَا وَآبَاءَ آبَائِنَا لِمَا نَعْبُدُ فَإِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَيْتُمْ أَمْرًا لَّوْسِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهُنَّ أَسْهُرَ وَأَبَاؤُكُمْ مَا تَرَكُوا اللَّهُ يَهْمُهُنَّ سُلْطَانٌ فَأَنْظِرُوا إِنِّي مَعَ الْفَاسِقِينَ ﴿٧١﴾

72. Biz onu və onunla birlikdə olanları
Öz mərhəmətimizlə xilas etdik.
Ayələrimizi yalan hesab edənlərin isə
kökünü kəsdik. Onlar iman gətirən
deyildilər.

73. Səməd qövmünə də qardaşları
Salehi göndərdik. O dedi: "Ey
qövmüm! Allaha ibadət edin! Sizin
Ondan başqa məbudunuz yoxdur.
Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər
gəldi. Allahın *qayadan çıxartdığı* bu
dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir.
Onu buraxın Allahın torpağında
otlasın. Ona bir pislik etməyin, yoxsa
sizi ağırılı-acılı bir əzab yaxalayar.

74. Xatırlayın ki, O, sizi Ad
qövmündən sonra xələflər etdi
və yer üzündə yerləşdirdi. Siz də
onun düzənliklərində qəsrlər tikir,
dağlarda evlər yonursunuz. Allahın
nemətlərini yada salın, yer üzündə
fəsad yayaraq pis işlər görməyin".

75. Onun qövmünün təkəbbürlü
zadəganları öz aralarından iman
gətirən zəiflərə dedilər: "Siz Salehin
öz Rəbbi tərəfindən göndərildiyini
bilirsinizmi?" Onlar dedilər:
"Həqiqətən, biz onunla göndərilən
hər şeyə inanırıq".

76. Təkəbbür göstərən *başçılar* dedilər:
"Həqiqətən, biz sizin inandığınızı
inkar edirik".

77. Onlar dişi dəvənin diz vətərini
kəsdilər və *beləliklə də* Rəbbinin

قَالَتْ جِنَّةٌ وَالَّذِينَ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا
وَقَطَعْنَا ذِابِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَمَا
كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ تَسُوذُ آخَاهُمُ صَالِحًا قَالَ يَنْفَعُكُمْ
أَعْبَادُ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ عِزَّةٌ وَقَدْ
جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَافَةُ
اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَسَوَّهَ بِإِسْوَاءِ مَا خَلَقَكُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ
عَادٍ وَتَوَلَّوْا لَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ
مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَتَّخِذُونَ الْجِبَالَ
بُيُوتًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ لَا تَعْلَمُونَ
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ اسْتُضِعُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ
أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ
قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلُوا مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلُوا
ءَاثِمُونَ ﴿٧٦﴾

فَقَعَرُوا الْكَاكِبَ وَغَوَّاعُنْ أَمْرِهِمْ

əmrindən çıxıb: “Ey Saleh! Əgər sən göndərilən elçilərdənsənsə, bizə vəd etdiyin əzabı gətir”– dedilər.

78. Onları dəhşətli bir sarsıntı yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.

79. Saleh onlardan üz çevirib dedi: “Ey qövüm! Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmünü sizə çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Lakin siz nəsihət verənləri sevmirsiniz”.

80. Lutu da elçi göndərdik. Bir zaman o, öz qövminə demişdi: “Sizdən əvvəl aləmlərdən heç kəsin etmədiyi iyrənc əməli sizmi edəcəksiniz?”

81. Siz, qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin yanına gedirsiniz. Həqiqətən, siz, həddi aşmış adamlarsınız”.

82. Onun qövminin cavabı: “Onları yurduunuzdan çıxarın. Axı onlar təmizliyə can atan adamlardır”– deməkdən başqa bir şey olmamışdı.

83. Biz onu və ailəsini xilas etdik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan oldu.

84. Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Bir gör günahkarların aqibəti necə oldu.

85. Mədyən qövminə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi:

وَقَالُوا يَصْلِحُ أَمْرُنَا بِمَا نَعِدُكَ إِنَّا كُنَّا مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿٧٩﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَنْقُورُ لَقَدْ أُنَبِّئُكُمْ رَسُولَ رَبِّي وَنَصِيحَتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تَحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٨٠﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

إِنَّكُمْ لَكَاؤُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

وَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ أَنْتُمْ أَنْتُمْ بَظُلْمٍ رُوتَ ﴿٨٣﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ رَكَتَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٤﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَظَرَ كَيْفَ كَانَ عَذَابَ الْعَاجِلِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَنْقُورُ

“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq-aydın bir dəlil gəldi. Elə isə ölçüyə və çəkiyə tam riayət edin, insanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzünü islah olunduqdan sonra orada fəsad törətməyin. Əgər möminsinizsə, bu, sizin üçün daha xeyirlidir.

86. Hər yolun başında oturub Allaha iman gətirənləri hədələyib Onun yolundan sapdırmayın və onu ayri göstərməyə çalışmayın. Xatırlayın ki, siz az idiniz, O sizi çoxaltdı. Bir görün fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu.

87. Əgər aranızdan bir dəstəniniz mənimlə göndərilənə inanmış, bir dəstəniniz isə inanmamışsa, Allah aramızda hökm verənə dək səbir edin. Axı O, hakimlərin ən yaxşısıdır”.

88. Onun qövmünün təkəbbürlü zadəganları dedilər: “Ey Şueyb! Ya biz hökmən səni də, səninlə birlikdə iman gətirənləri də yurdumuzdan çıxaracaq, ya da siz bizim dinimizə dönəcəksiniz”. Şueyb dedi: “Hətta nifrət etmiş olsaq belə?”

89. Allah bizi sizin dininizdən xilas etdikdən sonra biz yenə də ona qayıtsaq, Allaha qarşı yalan uydurmuş olarıq. Rəbbimiz Allah istəməyincə bizim ona dönməyimiz olacaq bir şey deyildir. Rəbbimiz

أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأُولُوا الْكِتَابِ وَالَّذِينَ أُولُوا لَا تَتَّبِعُوا السَّالَسَ أَشْيَاءَ هُمْ وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تَقْعُدُوا عَلَىٰ صِرَاطٍ نُوعِدُوا وَنُصِّدُوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبِعُوا هَٰذَا أَوْ جَاءَتْكُمْ إِذَا كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثُرَ كُفْرُكُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٧﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٨﴾

﴿٨٩﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُولُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ ﴿٩٠﴾

قَدْ أَفْرَأْتِنَا عَلَى اللَّهِ كَيْدًا إِنْ غَدَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جَعَلْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُولَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبُّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا

elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir. Biz Allaha təvəkkül etmişik. Ey Rəbbimiz! Bizimlə qövümümüz arasında ədalətlə hökm ver. Axı Sən hökm verənlərin ən yaxşısısan.

90. Onun qövümünün kafir zadəganları dedilər: “Əgər Şueybin ardınca getsəniz, siz mütləq ziyana uğrayanlardan olarsınız”.
91. Onları dəhşətli bir sarsıntı yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.
92. Şueybi yalançı sayanlar, sanki orada yaşamamışdılar. Şueybi yalançı sayanların özləri ziyana uğrayanlardan oldular.
93. Şueyb onlardan üz çevirib dedi: “Ey qövümüm! Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmlərini sizə çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Kafir tayfadan ötrü mən necə heyfsilənə bilərəm?”
94. Biz hansı bir ölkəyə peyğəmbər göndərdikdə, onun əhalisini sıxıntıya və bəlaya düşür etdik ki, bəlkə boyun əyələr.
95. Sonra pisliliyi yaxşıqla əvəz etdik. Nəhayət onlar fəravanlıq içində yaşayarkən: “Atalarımıza da belə qıtlıq və bolluq üz vermişdi” – dedilər. Biz də onları heç özləri də hiss etmədən qəflətən yaxaladıq.

وَيَبِّينُ قَوْمَنَا يَا حَاقٍ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٩٠﴾

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِبِئْسَ أَتَعْتَمِدُ شُعَيْبًا إِنْ كُنَّا لَنَظُنُّوهُ كَاذِبًا ﴿٩١﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَلِيصِينَ ﴿٩٢﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَتَوَفَّوْهُمُ
الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَتَوَفَّوْهُمُ الْحَسِيرِينَ ﴿٩٣﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَنْفَعُوا لِقَدِّ إِلَهُتِكُمْ
رِيسَالَتِي رَبِّي وَأَنْصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ
ءَاسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْأَسَاءَةِ وَالظُّلْمِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى
عَفَوْا وَقَالُوا هَذَا مَسَّ إِلَهُنَا وَالظُّلْمَ وَالسَّيِّئَةَ
فَأَخَذَتْهُمُ بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٦﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَأَتَّخِذُوا لَمَسَاحًا
عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِن السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا
يَعْتَمِدُونَ ﴿٥٦﴾

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيِّنَاتٍ وَهُمْ لَا يَمُرُّونَ ﴿٥٧﴾

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
صُحُفٍ وَهُمْ لَا يَتَّبِعُونَ ﴿٥٨﴾

أَفَأَمِنُوا مَا خَلَقَ اللَّهُ فَلَا يَأْمَنُ مَخْزَرُ
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٩﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِ
أَهْلُهَا آبَؤُنَا أَن لَّنُشَاءَ أَصْنَانَهُمْ يُدْرِكُهُمْ
وَيَطَّعُّ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَلَقَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ
فَمَا كُنْتُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦١﴾
كَذَلِكَ يَطَّعُّ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

96. Əgər o ölkələrin əhalisi iman gətirib Allahdan qorxsaydı, əlbəttə, Biz onların üstünə göydən və yerdən bərəkət qapılarını açardıq. Lakin onlar peyğəmbərləri yalançı hesab etdilər. Biz də onları qazandıqları günahlara görə əzabla yaxaladıq.
97. Məgər o ölkələrin əhalisi əzabımızın onlara gəcə vaxtı, onlar yatarkən gəlməyəcəyindən əminmi oldular?
98. Ya da o ölkələrin əhalisi əzabımızın onlara səhər-səhər, onlar əylənərkən gəlməyəcəyindən əminmi oldular?
99. Yaxud onlar Allahın hiyləsindən ehtiyat etmirdilermi? Allahın hiyləsindən yalnız ziyana uğrayanlar ehtiyat etməzlər.
100. Məgər yer üzünün keçmiş sakinlərindən sonra ona varis olanlara bəyan olmadımı ki, əgər Biz istəsəydik, onları da günahları üzündən müsibətə düşür edərdi, qəlblərinə möhür vurardıq və onlar da eşitməzdilər?
101. Bu, o ölkələrdir ki, onların əhvalatlarından bəzisini sənə söyləyirik. Elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə daha öncə yalan hesab etdiklərinə görə iman gətirmədilər. Allah kafirlərin qəlblərini beləcə möhürləyir.

102. Onların əksəriyyətini vədə xilaf çıxan gördük. Onların çoxunu günahkar gördük.
103. Onlardan sonra Musanı möcüzələrimizlə Firon və onun əyanlarına elçi göndərdik. Onlar isə bunu inkar etdilər. Bir gör fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu.
104. Musa dedi: “Ey Firon! Həqiqətən, mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən göndərilmiş bir elçiyəm.
105. Mənim borcumdur ki, Allah barəsində yalnız həqiqəti deyim. Mən Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişəm. Elə isə İsrail oğullarını mənimlə göndər”.
106. Firon dedi: “Əgər möcüzə gətirmisənsə və doğru danışarlarsansa, onu göstər!”
107. Musa əsasını yerə atdı və o, dərhal açıq-aşkar bir ilan oldu.
108. Əlini qoynundan çıxartdı və o, baxanlar üçün ağappaq parlaq bir əl oldu.
109. Firon qövminin əyanları dedilər: “Həqiqətən, bu, bilikli bir sehrbazdır.
110. O sizi yurdunuzdan çıxartmaq istəyir. Elə isə təklifiniz nədir?”
111. Onlar dedilər: “Onu və qardaşını gözəl və şəhərlərə sehrbazları toplayan adamlar göndər ki,

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِۦ فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَذَابَ الْمُنْفِيسِينَ ﴿١٠٣﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ لِفِرْعَوْنَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَاتٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٠٥﴾

قَالَ إِنَّ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأَنْزِلْ بِهَا إِن كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

وَمَرَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءٌ لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٠٨﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَجْرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكَ مِنْ أَرْضِكَ مِمَّا ذَاكَ تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾

112. bilikli sehrbazların hamısını sənin yanına gətirsinlər”.

يَا أَيُّهَا الَّذِي هُوَ أَعْلَمُ بِالسَّحَرِ عَالِمٌ

113. Sehrbazlar Fironun yanına gəlib dedilər: “Əgər qalib gəlsək, doğrudanmı bizim üçün mükafat olacaq?”

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا
إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

114. Firon dedi: “Bəli, siz mənə yaxın adamlardan olacaqsınız”.

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

115. Sehrbazlar dedilər: “Ey Musa! Ya sən əsanı birinci at, ya da biz olimizdəkiləri ataql!”

قَالُوا اتْمُوتْ إِمَّا أَنْ تُخْلِقَ وَإِمَّا أَنْ
تَكُونَ خَلْقَ الْمَلُوفِينَ

116. Musa dedi: “Siz əvvəl atın!” Onlar əllərindəkiləri atdıqda, insanların gözlərini sehləyib canlarına qorxu saldılar və böyük bir sehr göstərdilər.

قَالَ الْقَوَائِمُ الْقَوَا سَحَرُوا أَعْمَتِ النَّاسِ
وَأَسْرَهُمْ وَهَرَجَتْ وَجَلَتْ وَسِحْرٌ عَظِيمٌ

117. Biz Musaya: “Əsanı yerə at!” – deyə vəhy etdik. Elə bu an əsa ilana çevrilib onların düzəlttdikləri şeyləri uddu.

وَلَوْ حِثَّ إِلَى مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ إِذْ آتَاهِ
تَلْقَفَ مَا يَأْكُلُونَ

118. Artıq haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə batil oldu.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

119. Sehrbazlar orada məğlub oldular və rüsvay olaraq geri döndülər.

فَعَلُوا هُمَالًا وَانْقَلَبُوا صَاحِبِينَ

120. Sehrbazlar səcdəyə qapandılar.

وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَجْدِينَ

121. Onlar dedilər: “Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik –

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

122. Musa və Harunun Rəbbinə!”

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ

123. Firon dedi: “Mən sizə izin verməmişdən əvvəl siz ona iman

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ

gətirdiniz? Şübhəsiz ki, bu, şəhərdə qurduğunuz bir hiylədir ki, əhalisini oradan çıxarasınız. Tezliklə biləcəksiniz.

124. Əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsəcək, sonra da hamınızı çarxıxa çəkəcəyəm”.

125. Onlar dedilər: “Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq.

126. Sən sadəcə, Rəbbimizin möcüzələri bizə gəldikdə onlara iman gətirməyimizə görə bizdən intiqam alırsan. Ey Rəbbimiz! Bizə çoxlu səbir ver və bizi müsəlman olaraq öldür”.

127. Firon xalqının oyanları dedilər: “Sən Musanı və onun qövmini buraxırsan ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, həm səni, həm də sənin məbudlarını bir kənara atsınlar”. Firon dedi: “Biz hökmən onların oğlan uşaqlarını öldürəcək, qadınlarını isə sağ buraxacağıq. Şübhəsiz ki, onların üzərində sarsılmaz hökmranlığa malik olan bizik”.

128. Musa öz qövminə dedi: “Allahdan kömək diləyin və səbir edin. Şübhəsiz ki, yer üzü Allahındır. O, qullarından istədiyini onun varisləri təyin edir. Güzəl aqibət müttəqiləridir”.

إِنَّ هَذَا الْمَكْرَ مَكْرُومُهُ فِي الْمَدِينَةِ
لِيُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ نَعْلَمُونَ ﴿١٢٤﴾

لَا قُطْعَانَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ مِمَّنْ
خَلَفَ فُرْأَصِيلَتَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٥﴾

قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

وَمَا نَنْفَعُنَا آلَآءُ أَنْعَانَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا
جَاءُ نَسَارًا أَوْفَعُ عَلَيْنَا صَبْرًا وَلَوْ فَتْنَا
مُسْلِمِينَ ﴿١٢٧﴾

وَقَالَ الْمَلَأِينَ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَنْدَرُونَ
قَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ
وَالْهَيْكَلُ قَالَ سَتَقْبَلُونَ إِبْنَاءَهُمْ هُمْ وَلَسْتُمْ
بِإِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٨﴾

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٩﴾

129. Onlar dedilər: “Sən bizə peyğəmbər gəlməzdən əvvəl də, sənin gəlişindən sonra da bizə əziyyət verildi”. Musa dedi: “Ola bilsin ki, Rəbbiniz düşməninizi məhv edib sizi yer üzünün varisləri təyin etsin, sonra da necə hərəkət edəcəyinizə baxsın”.

130. Biz Firon xalqını quraqlıq illərinə və məhsul qıtlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar.

131. Onlara bir yaxşılıq üz verəndə: “Bu, bizə məxsusdur!” – deyərdilər. Onlara bir pislik üz verdikdə isə, Musa və onunla birlikdə olanları uğursuzluq əlaməti sayardılar. Əslində onların uğursuzluğu Allah yanında, lakin onların çoxu bunu bilmir.

132. Kafirilər dedilər: “Sən bizi sehləmək üçün nə qədər möcüzə gətirənsən də, biz sənə inanan deyilik!”

133. Biz də onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çəyirtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular.

134. Əzab onları bürüdükdə dedilər: “Ey Musa! Bizim üçün Rəbbinə sənə verdiyi əhd ilə dua et! Əgər əzabı bizdən sovuşdursan, biz hökmən sənə iman gətirəcək və İsrail

قَالُوا لَوْلَا آؤذِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ
عَذَابُكُمْ وَرَبُّكُمْ لَعَلَّكُمْ فِي الْأَرْضِ تَنْظُرُونَ
كَتَبَ تَعَالَى ۝

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالنَّيْسِينَ وَنَقِصِ
مِنْ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ۝

فَإِذَا جَاءَهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَئِنْ هَذِهِ إِلَّا
فُتْنُهُمْ سَيَنْفَعُ بَطْشُهُمْ وَأُيُوءُونَ
مَعَهُ إِلَّا الْآلِئِمَا ظَلَمُوا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِنُشْخَرَهَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ بِكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ
وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالذَّمَءَ آتِينَ
مُقَصَّاتٍ فَأَسْتَخِرُوا وَكَانُوا قَوْمًا
مُجْرِمِينَ ۝

وَلَمَّا رَفَعَ عَلَيْهِمُ الرِّيحَ قَالُوا لِمَ نَرَى
لَنَا آيَةً يَمَّا عَاهَدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ
عَنَّا الرِّيحَ لَنُؤْمِنَنَّ بِكَ وَلَنَرِيَ لَكَ
مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

oğullarını mütləq səninlə birlikdə göndərəcəyik”.

135. Biz çatacaqları müəyyən vaxta qədər əzabı onlardan sovuşdurduqda isə, dərhal əhdi pozdular.
136. Ayələrimizi inkar edib onlardan qafil olduqlarına görə Biz o tayfadan intiqam alaraq onları dənizdə qərq etdik.
137. Musa ilə olan zəif qövmü isə yer üzünün xeyir-bərəkət verdiyimiz şərq və qərb bölgələrinə varislər təyin etdik. Səbir etdiklərinə görə Rəbbinin İsrail oğulları barəsindəki gözəl Sözü yerinə yetdi. Biz Firon və onun xalqının qurduqlarını və tikib ucaltdıqlarını darmadağın etdik.
138. Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik və onlar öz bütələrinə tapınan bir qövmə rast gəldilər. Onlar dedilər: “Ey Musa! Onların məbudları olduğu kimi, bizim üçün də bir məbud düzəlt”. Musa dedi: “Həqiqətən, siz cahil bir tayfasınız.
139. Şübhəsiz ki, bunların etiqad etdikləri oqida məhvə məhkumdur, gördükləri işlər isə batildir”.
140. Musa dedi: “O, sizi aləmlərdən üstün etdiyi bir halda, mən sizin üçün Allahdan başqa məbudmu axtaracağam?”

فَلَمَّا كَسَفْنَا عَنْهُمْ الْيَمِينَ إِلَى الْبَحْرِ
يَكْفُرُ إِذَا هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿١٣٥﴾

فَاتَّقِمْنَا مِنْهُمُ اقْعَرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِينِ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
يَسْتَضِعُّونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمَغْرِبَهَا
الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَنَمَتْ كَيْمَتُ رَبِّكَ
الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا
وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ
وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

وَجَوْرَنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ يَدَ الْبَحْرِ فَأَتَوْا عَلَى
قَوْمٍ يَعْبُدُونَ عَلَى آصَاتِهِمْ قَالُوا
يَنْمُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ
آلِهَةٌ قَالِ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَبْجَهُلُونَ ﴿١٣٨﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا مَذْبُوحٌ مِمَّا يَمْشُونَ وَمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

قَالَ أَعْبُدُوا اللَّهَ الَّذِي تَتَّبِعُونَ إِلَهُكُمْ
وَهُوَ خَصَّكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

141. Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. Onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarınızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda sizin üçün Rəbbiniz tərəfindən böyük bir sınaq var idi.

142. Biz Musaya otuz gecəlik vədə verdik və buna on gecə də əlavə etdik. Beləliklə də Rəbbinin təyin etdiyi vaxt qırx gecə oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: "Xalqımın içərisində mənə əvəz et, onları islah et və fəsad törədənlərin yoluna uyma!"

143. Musa təyin etdiyimiz vaxtda gəldikdə Rəbbi onunla danışdı. Musa dedi: "Ey Rəbbim! Özünü mənə göstər, Sənə baxım". O dedi: "Sən mənə görə bilməzsən. Lakin bu dağa bax. Əgər o, öz yerində qala bilsə, sən də Məni görə bilərsən". Rəbbi dağa göründükdə onu parça-parça etdi. Musa da bayılaraq yerə sərildi. Özünə gəldikdə isə dedi: "Sən pak və müqəddəssən! Sənə tövbə etdim və mən iman gətirənlərin birincisiyəm!"

144. Allah dedi: "Ey Musa! Mən vəhy etdiyim hökmlərimlə və səninlə danışmağımla səni seçib insanlardan üstün etdim. Elə isə sənə verdiyimi götür və şükür edənlərdən ol!"

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ فِرْعَوْنَ وَسُوءَ مَبْعَدِهِ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ

وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ذَلِيلِينَ آلَ فِرْعَوْنَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ

وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ
وَقَالَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن أَهْلِكَ

145. Biz onun üçün lövhələrdə hər şeydən öyüd-nəsihət və hər şeyin təfəsilatını yazdıq və dedik: "Bunları möhkəm tut və xalqına da onun ən yaxşısından yapışmağı əmr et! Mən sizə fasiqlərin yurdunu göstərəcəyəm.

146. Haqsız olaraq yer üzündə təkəbbürlük göstərənləri ayələrimdən uzaqlaşdıracağam. Onlar bütün möcüzələri görsələr də onlara inanmazlar. Onlar doğru yolu görsələr, ora yönəlməz, azgınlıq yolunu görsələr, onu özlərinə yol seçərlər. Bu ona görədir ki, onlar ayələrimizi inkar edir və onlara məhəl qoymurdular".

147. Ayələrimizi və axirətə qovuşmağı yalan sayanların əməlləri puç oldu. Məgər onlar yalnız etdikləri bu əməllərə görə cəzalandırılmalıydıqlarını?

148. Musanın ardınca qövmi öz zinət əşyalarından böyürən bir buzov heykəli düzəldilər. Məgər bu heykəlin onlarla danışmadığını, onlara düz yol göstərmədiyini görmürdülərmi? Buna baxmayaraq ona məbud kimi sitayiş edib zalımlardan oldular.

149. Onların əlləri yanlarına düşdükdə (tutduqları işə görə peşman olduqda) və haqq yoldan azdıqlarını gördükdə: "Əgər Rəbbimiz bizə

وَكُنْتَنَا لَهُ فِي الْأَنْوَاعِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْ هَاهُنَا قَوْمًا بِالْأَعْيُنِ بِأَحْسَنِهَا سَأُورِيكُمْ ذَا الْقَلْبِيقِينَ ﴿١٤٥﴾

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِعِمْرَانٍ الْخَيْرِ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَيِّئًا لِرُسُلِهِ لَا يَخْذُلُوهُ سَيِّئًا وَإِنْ يَرَوْا سَيِّئًا لِمَنْ يَتَخَذُلُوهُ سَيِّئًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أُعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ عَدُوٍّ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلَمَ يَرَوْا أَنَّهُمْ لَا يَكْفُلُهُمْ وَلَا يَنْهَيْهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلَمَّا سَفِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَرَحْمَةُ الْخَيْرِينَ ﴿١٤٩﴾

rəhm etməsə və bizi bağışlamasa, əlbəttə, ziyana uğrayanlardan olanıq” – dedilər.

150. Musa qəzəbli və kədərli halda öz qövmünün yanına qayıtdıqda dedi: “Məndən sonra necə də yaramaz işlər görmüsünüz! Rəbbinizin əmrini qabaqlamaq istədiniz?” Musa lövhələri tulladı və qardaşının başından yapışib özünə tərəf çəkdi. Qardaşı dedi: “Ey anamın oğlu! Həqiqətən, camaat məni zəif bilib az qala öldürəcəkdilər. Məni rüsvay etməkə düşmənləri sevindirmə. Məni zalımlara tay tutma”.

151. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Məni və qardaşımı bağışla, bizi Öz mərhəmətinə qovuşdur. Sən rəhm edənlərin ən rəhmlisəni!”

152. Həqiqətən, buzova sitayiş edənlərə öz Rəbbindən bir qəzəb və dünya həyatında zillət üz verəcəkdir. Biz iftira yaxanları belə cəzalandırıq.

153. Yaramaz işlər görüb sonra bunun ardından tövbə edib iman gətirənlərə gəlincə, şübhəsiz ki, Rəbbin bundan sonra Bağışlayandır, Rəhmlidir.

154. Musanın qəzəbi sakitləşəndə lövhələri götürdü. Onlardakı yazılarda Rəbbindən qorxanlar üçün hidayət və mərhəmət var idi.

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضَبَ عَلَيْهِمْ قَالُوا
يَسْمَاحُ لَكُمْ مَن بَعْدِي أَنْ تُعْلِنُوا أَمْرَ رَبِّكُمْ
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ
يَجْرُهُ إِلَى الْأَرْضِ قَالَتِ ابْنُ الْقَوْمِ اسْتَضِعْمُونِي
وَكَاذِبٌ وَاقْتُلُونِي فَلَا تَشْفِعُ لَهُ الْأَعْدَاءُ
وَلَا تَجْعَلُنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْجِنَا فِي
رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْإِصْنَافَ سَبِيلًا لَهُمْ عَذَابٌ
مِّن رَّبِّهِمْ وَذُلٌّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُفْتِرِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن
بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ
فَفِي سُحُفِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ
يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

155. Musa Bizim təyin etdiyimiz vaxt üçün tayfasından yetmiş kişi seçdi. Onları zəlzələ yaxaladıqda o dedi: "Ey Rəbbim! Əgər istəsəydin, bundan əvvəl onları da, mənə də məhv edərdin. Özümüzdən olan səfəhlərin etdiklərinə görə bizi həlakmı edəcəkşən? Bu, yalnız Sənin sınağıdır. Sən onunla istədiyini azğınlığa aparır, istədiyini də doğru yola yönəldirsən. Sən bizim Himayəçimizsən! Bizi bağışla və bizə rəhm et! Axı Sən bağışlayanların ən yaxşısısan.

156. Bizim üçün bu dünyada da yaxşılıq yaz, axirətdə də. Həqiqətən, biz, Sənə üz tutduq!" Allah dedi: "İstədiyimi əzabıma düçar edirəm. Mərhəmətim isə hər şeyi əhatə edir. Mən onu Allahdan qorxan, zəkat verən və ayələrimizə iman gətirənlər üçün yazacağam.

157. O kəslər ki, yanlarındakı Təvrat və İncildə haqqında yazılmış olduğunu gördükləri elçinin – yazıb-oxumaq bilməyən peyğəmbərin, ardınca gedirlər. O peyğəmbər onlara yaxşı işlər görməyi buyurar, pis əməlləri isə qadağan edir, onlara pak şeyləri halal, murdar şeyləri isə haram edir. Onların ağır yüklərini yüngülləşdirir və onları buxovlardan xilas edir. Ona iman gətirən, onu dəstəkləyən, ona kömək edən və onunla göndərilmiş

وَأَخَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رَّابِعِينَ
قَالَمَّا آخَذْنَاهُمُ الرِّجْقَ قَالِ رَبِّ لَوْ شِئْتَ
أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا أَنْهَكُنَا بِمَا فَعَلَ
السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا
مَنْ تُشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِنَّكَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

وَأَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا أَلَيْنَاكَ قَالِ عَذَابِي
أُصِيبُ بِهِ مَن أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ
شَيْءٍ وَهِيَ أَسْكَنُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَجِدُ بِهِ مَعْنًى بِأَعْيُنِنَا
الشُّرَاحِ وَالْإِنْجِيلَ بِأَمْرِهِمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ
الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَإِذَا دَرَأْتَ عَنْهُمْ أَرْحَامَهُمْ
وَعَزَّوْهُ وَنَبَّوْهُ وَأَتَّبِعُوا الشُّرَاحِ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

nurun ardınca gedənlər isə nicat tapanlardır”.

158. De: “Ey insanlar! Şübhəsiz ki, mən sizin hamınız üçün Allahın elçisiyəm. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur, Ondən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. O həm dirildir, həm də öldürür. Elə isə Allaha və Onun Elçisinə – yazıb-oxumaq bilməyən, həm də Allaha və Onun kəlmələrinə inanan peyğəmbərə iman gətirin. Onun ardınca gedin ki, bəlkə doğru yola yönələsiniz”.

159. Musanın qövminəndən elə bir camaat vardır ki, haqq ilə insanları doğru yola yönəldir və onun sayəsində ədalətlə hökm verirlər.

160. Biz onları on iki nəslə – ümmətə böldük. Qövmü Musadan su istədikdə, Biz ona: “Əsanla daşa vur!” – deyə vəhy etdik. Ondən on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi. Biz onların üstünə buludla kölgə saldıq, onlara manna və bildirçin endirdik, özlərinə də: “Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə zülm etmədilər, ancaq özləri özlərinə zülm etdilər.

161. Bir zaman onlara deyilmişdi: “Bu kənddə sakin olun və orada olan nemətlərdən bəyəndiyiniz yerlərdə

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَلَا مَوْتَ لِلْأَنفُسِ الْأَئِمِنِ الَّذِي يُوَفِّي بِالْعَهْدِ وَأَنذَرُهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يُعَذِّبُونَ ﴿١٥٩﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ أَثْنَى عَشَرَ نَاسِطًا أُمَّةً وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَيْنَهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَجِثًا وَقَدْ عَلِمَتْ كُلُّ أُمَّةٍ مَنَاسِرَهُمْ وَظَلَلْنَا عَنْهُمْ آلِهَتَهُمْ وَآَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَّ وَآَلَسَوْا كَافِرِينَ رَزَقْنَاهُمْ وَمَا ظَلَمُوا وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ

yeyin. “Bizi bağışla!”– deyin və qapıdan Allaha səcdə edərək daxil olun ki, sizin günahlarınızı bağışlayaq. Biz yaxşı işlər görənlərə mükafatlarını artırırıq”.

162. Onlardan haqsızlıq edənlər özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdilər. Etdikləri haqsızlığa görə Biz onlara göydən azab göndərdik.

163. Onlardan dəniz sahilində yerləşən kənd barəsində xəbər al! O vaxt onlar şənbə günü üçün qoyulmuş qadağanı pozurdular. Şənbə günü onların balıqları üzə çıxaraq onların yanına axışır, şənbədən başqa günlərdə isə onlara tərəf gəlmirdilər. Günah etdiklərinə görə Biz onları beləcə sınavırdıq.

164. O zaman onlardan bir dəstə dedi: “Allahın məhv edəcəyi və ya şiddətli əzaba düşər edəcəyi bir tayfaya nə üçün öyüd-nəsihət verirsiniz?” Onlar dedilər: “Bu, Rəbbiniz yanında üzrxahlıq etmək üçündür. Bəlkə, onlar pis əməllərdən çəkinsinlər!”

165. Onlar özlərinə edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman Biz pis əməlləri qadağan edən kimsələri xilas etdik, haqsızlıq edənləri isə itaətdən çıxdıqlarına görə dəhşətli bir əzabla yaxaladıq.

وَأَنفُلُوا الْآبَاتِ سُدًّا لِّعَفْوِ لَكُمْ
خَطِيئَتِكُمْ سَأَنُيِّدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٢﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُ قَوْلًا غَيْرَ
الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿١٦٣﴾

وَسَأَلْنَاهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ
حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ
إِذْ تَأْتِيهِمْ جِثَاءُ ثَمَرِهِمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا
وَيَوْمَ لَا يَتَّبِعُونَ لِآتَائِهِمْ كَذَلِكَ
نَتْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٤﴾

وَأَذَانًا أَنَّهُمْ يُعَظِّمُونَ قَوْلَ اللَّهِ
مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا
مُعَذِّبُهُ إِلَى رَبِّكُمْ وَأَعْلَاهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا سَأَلُوا مَادًّا كَرِهُوا بِمَا أَجَعْنَا الَّذِينَ
يَتَّقُونَ عَنِ السُّوءِ وَالْحَذِّ الَّذِينَ ظَلَمُوا
يُعَذِّبُ يَدْبِسُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٦﴾

166. Özlərinə qoyulan qadağanı pozduqları zaman Biz onlara: "Mənfur meymunlar olun!" – dedik.

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَنَافِعِهَا عَنْتَهُ فَلَمَّا لَهُمْ كُفُوًا فَهَرَدَةٌ خَالِيسِينَ ﴿١٦٦﴾

167. O zaman Rəbbin onlara Qiyamət gününədək ağır əzab verəcək kimsələr göndərəcəyini bildirdi. Doğrudan da, sənin Rəbbin tez cəza verəndir. Həqiqətən də, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَسْعَنَّ عَلَيْهِمْ فِي يَوْمٍ أَلِيَّتُهُمْ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَمُودٌ رَجِيمٌ ﴿١٦٧﴾

168. Biz onları yer üzündə ümmətlərə böldük. İçərilərində həm əməlisaleh olanlar, həm də belə olmayanlar vardır. Biz onları yaxşılıq və pisliklə sınaдық ki, bəlkə doğru yola dönelər.

وَقَطَعْنَا مِزْقَ الْأَرْضِ أُمَّمًا قِنَهُمْ الصَّالِحِينَ وَمِنَهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾

169. Onlardan sonra Kitaba varis olan xələflər gəldilər. Onlar bu fani dünya malını alıb: "Biz bağışlanacağıq!" – deyirdilər. Onlara buna bənzər mənfəətlər yenə də gəlsəydi, onu da alardılar. Məgər Allah barəsində haqdan başqa bir şey söyləməyəcəklərinə dair onlardan Kitabda yazılmış əhd alınmamışdı mı? Halbuki onlar Kitabda olanları oxuyub öyrənmişdilər. Axirət yurdu müttəqilər üçün daha xeyirlidir. Məgər anlamırsınız?

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَصٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْتِعَا عَلَيْهِمْ مِيثَاقَ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالذَّارُ الْآخِرَةُ حَرِيرٌ لِلَّذِينَ يَنْشُرُونَ أَفْلا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾

170. Kitabdan möhkəm yapışanlara və namaz qılanlara gəlincə, Biz yaxşı işlər görənlərin mükafatını puç etmərik.

وَالَّذِينَ يُعْتَبِرُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نُنْفِيعُ أَجْرَ الْمُضِلِّينَ ﴿١٧٠﴾

171. Bir zaman dağı yerindən qoparıb onların başı üstünə bulud kimi qaldırmışdıq və onlar da elə zənn etmişdilər ki, dağ onların üstünə düşəcək. Biz onlara: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və içindəkiləri xatırlayın ki, bəlkə, qorxasınız!” – demişdik.

172. Bir zaman Rəbbin Adəm oğullarının bellərindən onların törəmələrini çıxarmış və: “Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?” – deyər onları özlərinin əleyhinə şahid tutmuşdu. Onlar: “Bəli, biz şahid olduq!” – demişdilər. Bu ona görədir ki, siz Qiyamət günü: “Biz bundan xəbərsiz idik!” – deməyəsınız.

173. Yaxud: “Atalarımız bizdən əvvəl Allaha şəriq qoşmuş, biz də onlardan sonra gələn bir nəsil olmuşuq. Məgər Sən bizi batıl uyanların etdikləri əməllərə görə məhv edəcəksən?” – deməyəsınız.

174. Biz ayələri beləcə izah edirik ki, bəlkə haqq yola qayıdalar.

175. Onlara ayələrimizi verdiyimiz kimsənin əhvalatını oxu. O, ayələrdən kənara çıxdı, şeytanın təqibinə məruz qaldı, axırda da azmışlardan oldu.

176. Biz istəsəydik, bu ayələrin sayəsində onu ucaldardıq. Lakin o, dünyaya meyl saldı və öz istəyinə uydu.

﴿وَاذْنَعْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُوا أَنَّهُ وَافِقٌ بَيْنَهُمْ خُذُوا مَاءَ الْقَيْنِ لَئِذَا يَقَوْ وَادَّكُرُوا مَا فِيهِ لَعَنَّاكُمْ لَتَمَوَّنَ ﴿١٧١﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْ بُنَيِّ آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَفْكُمُونَا ﴿١٧٢﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَنْبِيَاءَ وَلِقَائَهُمْ رَاجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

وَأَتْلُو عَلَيْكُمْ رَبِّ الْأَزْدِيِّ الْقِصَّةَ عِزِّيْنَا فَاسْتَمْسَحَ مِنْهَا فَاَتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَارِضِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَاسِكُنَّ أَخَذَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَذَاهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ

Onun məsəli itin məsəlinə bənzəyir; onu qovsan da dilini çıxardıb ləhləyər, qovmasan da. Ayələrimizi yalan hesab edənlərin məsəli belədir. Bu əhvalatları onlara danış ki, bəlkə fikirləşələr.

177. Ayələrimizi yalan sayıb özlərinə zülm edən adamlar barəsindəki məsəl necə də pisdir!
178. Allah kimə hidayət verirsə, doğru yolda olan da odur. Kimləri də azdırırsa, ziyana uğrayanlar da məhz onlardır.
179. Biz Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azğınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır.
180. Ən gözəl adlar Allahındır. Ona bu adlar vasitəsi ilə dua edin və Onun adları barəsində haqdan sapanları tərk edin. Onlar etdikləri əməllərin cəzasını alacaqlar.
181. Yaratdıqlarımız içərisində elə bir ümmət də vardır ki, haqq ilə doğru yola aparır və bunun sayəsində ədalətlə hökm edirlər.
182. Ayələrimizi yalan sayanları, özlərinin də bilməyəcəkləri bir

إِنْ تَحِمِْلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ
ذَٰلِكَ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأَقْصِبْ قَصْبَ الْقَصَصِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مِثْلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَأَنْفُسَهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَمَهْدَىٰ وَمَنْ يَضِلَّ
فَمَا لَهْيَكَ هُمْ الْخَسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا الْجَهَنَّمَ كُيُومًا خَيْرًا مِنَ الْخَيْرِ وَالْإِنْسَانُ
قَلْبٌ لَا يَفْقَهُوْنَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ
كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَاقِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُوا الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَاءِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨٢﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَمَسَمَةً بِهِمْ

yerdən tədricən tovlayıb məhvə
aparacağıq.

فَمِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

183. Mən onlara möhlət verəcəyəm.
Şübhəsiz ki, Mənim hiyləm
sarsılmazdır.

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٥٩﴾

184. Məgər fikirləşmirlərmisi? Onların
yoldaşında heç bir dəlilik yoxdur. O
ancaq qorxudan və bəyan edən bir
Peyğəmbərdir.

أَوَلَوْ يَتَذَكَّرُ أُولَٰئِكَ مَا يَأْتِي صَاحِبَهُمْ مِنْ حَقِّهُ إِنَّ هُوَ
إِلَّا أَنْذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

185. Məgər onlar göylərin və yerin
səltənətinə, Allahın yaratdığı
hər şeyə, əcəllərinin yaxımlaşa
biləcəyinə diqqət yetirmirlərmisi?
Bundan sonra hansı sözlər
inanacaqlar?

أَوَلَوْ يَنْظُرُونَ فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَأَن عَيْنٌ أَنْ يَكُونَ
فَيَذَرُوهَا كَأَنَّهُمْ قِيَامٌ بِحَدِيثٍ بَعْدَهُ
يُؤْمِنُونَ ﴿٦١﴾

186. Allah kimi azdırarsa, ona doğru
yol göstərən olmaz. Allah onları
öz azgınlıqları içərisində sərgərdan
dolaşan vəziyyətdə tərk edir.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَيَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٦٢﴾

187. Səndən o Saat barəsində soruşurlar
ki, nə vaxt qopacaq? De: “Bu
haqda bilgi ancaq Rəbbimə aiddir.
Qopacağı vaxtı yalnız O, aşkara
çıxara bilər. Bu bilgi göylərə və
yerə də ağır gəlir. O sizə qəflətən
gələcəkdir”. Sanki onu bilirmişsən
kimi səndən soruşurlar. De: “Bu
haqda bilgi ancaq Allaha aiddir.
Lakin insanların çoxu bunu bilmir”.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِمُهَا قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْعَتِهَا إِلَّا أَهْلُ
نَقْلٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا
بَعَثَةٌ يَبْتَغُونَكَ كَالَّذِ حِينَئِذٍ هُمْ كَأَنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَنتَ أَنتَ أَتَاكَ لَاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

188. De: “Mən Allahın istədiyindən
başqa özümə nə bir fayda, nə də bir
zərər yetirməyə qadir deyiləm.

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا
مَآئِةَ اللَّهِ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ

Əgər qeybi bilsəydim, əlbəttə, özüm üçün xeyir artırardım və mənə pislik toxunmazdı. Mən sadəcə, iman gətirən bir qövmlə qarşılaşdım və müjdələyənləm”.

189. Sizi tək bir candan xəlv edən, ünsiyyət bağlayıb rahatlıq tapsın deyə ondan onun zövcəsini yaradan Odur. Adəm övladı zövcəsini ağuşuna aldıqda o, yüngül bir yüklə yükləndi (hamilə qaldı) və bir müddət onu bətnində gəzdirdi. Zövcəsi ağırlaşdığı zaman hər ikisi özlərinin Rəbbi olan Allaha: “Əgər bizə sağlam bir övlad versən, əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq” – deyə dua etdilər.

190. Allah onlara sağlam övlad verdikdə isə özlərinə verdiyi şeydə Ona şəriklər qoşmağa başladılar. Allah isə onların qoşduqları şəriklərdən ucaqdır.

191. Onlar heç bir şey yaratmayan, özləri xəlv edilmiş olan şeyləri Allaha şəriklər qoşurlar?

192. Allahdan başqa ibadət etdikləri nə onlara yardım edə bilər, nə də özlərinə kömək edə bilərlər.

193. Siz onları doğru yola çağırırsınız, sizin ardınızca gəlməzlər. Onları çağırırsınız da, sussanız da sizin üçün fərqi yoxdur.

لَا تَسْتَكْبِرُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ الشَّوْءُ إِنَّا أَنَا الْغَنِيُّ رَبِّيُ يُرِيتُنِي الْقَوْمَ ثُمَّ يُعْرَفُ

* هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا أَزْوَاجَ الْبَشَرِ لِيَتَنَاسَلُ مِنْهَا وَتَعْرِفَهُمْ وَتَعْلَمَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنَّهُمُ مِنْكُمْ وَكَانَ قَدَرُكُمُ الْيَوْمَ لَكَبِيرًا ۝١٨٩ ذَعْوَاهُ أَنَّهُ زَاهِي مُبْتَلٍ ۚ أَتَيْتَنَا بِصَبِيحٍ لَّا نَكُونُ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝١٩٠

فَلَمَّا آتَتْهُمَا صَالِحًا جَعَلَهُمَا شُرَكَاءَ ۖ فِيمَا ءَاتَاهُمَا فَفَعِلَا لَآلِهَةً غَيْرَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝١٩١

أَشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۝١٩٢

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرٌ وَلَا أَنفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ۝١٩٣

وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يُتَّبِعُوا كُرْسِيًّا ۚ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ الَّذِينَ

194. Allahdan savayı çağırdığınız da sizin kimi qullardır. Əgər doğru deyirsinizsə, çağırın onları, sizə cavab versinlər.
195. Məgər onların ayaqlarımı var, onunla yerisinlər? Yoxsa onların əllərini var, onunla tutsunlar? Yoxsa onların gözlərini var, onunla görsünlər? Yoxsa onların qulaqlarını var, onunla eşitsinlər? De: "Çağırın şəriklərinizi! Sonra mənə qarşı hiylə qurun və mənə heç möhlət də verməyin!"
196. Həqiqətən, mənim himayədarım Kitabı nazil edən Allahdır. O, əməlisalehlərə himayəçilik edir.
197. Ondan savayı çağırdığınız nə sizə yardım edə bilər, nə də özlərinə köməkçi ola bilərlər".
198. Siz onları doğru yola çağırırsınız, eşitməzlər. Onları sənə baxan görürsən, halbuki onlar görmürlər.
199. Sən bağışlama yolunu tut, yaxşı iş görməyi əmr et və cahillərdən üz döndər.
200. Əgər şeytandan sənə bir vəsvəə gəlsə, Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O, Əşidəndir, Biləndir.
201. Allahdan qorxanlara şeytandan bir vəsvəə toxunduğu zaman Allahı xatırlayar və dərhal gerçəyi görürlər.

إِنَّ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَشْتَرُ لَكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْمَعُوا كَمَا يَدْعُونَ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

أَلَهُمْ أَزْجُلُ يَسْمُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تُظْلَمُونَ ﴿١٩٥﴾

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْمَعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

خُذِ الْعَصَا وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنْ قَوْمِ الْمَيْمَنِ ﴿١٩٩﴾

وَلَمَّا تَرَ خَشَاكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزَعَ قَائِسِدًا بِأَقْوَامِهِ وَسَمِعَ عَلَيْهِمْ ﴿٢٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

202. Şeytanlar öz qardaşlarında azgınlığı artırarlar. Sonra da onlardan əl çəkməzlər.

وَأَخَوْنَهُمْ يَكِيدُونَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ الْحَيَاةَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَافِي السَّيِّئَاتِ وَيُعِيدُنَا إِلَى شَيْءٍ لَا يَفْقَهُونَ ۝۱۰۲

203. Sən onlara möcüzə gətirmədiyən zaman: “Nə olardı ki, onu da özündən uyduraydın?” – deyərlər. De: “Mən yalnız Rəbbimdən mənə vəhy olunanlara tabe oluram. Bunlar Rəbbinizdən gələn aşkar dəlillər, iman gətirən bir qövmlə üçün doğru yolu göstərən rəhbər və mərhəmətdir”.

وَأَذَانًا لَّهُمْ يَوْمَئِذٍ قَالُوا لَوْلَا أُنزِلَتْ آيَاتُهُ مِنَّا فَتُخَالَفُوا وَتَكْفُرُ بِنِعْمَتِهِمْ فَلَا جُنَادَ لَهُمْ إِنَّا هَٰؤُلَاءِ أَعْيُنُكُمْ وَأَنَّا كُنَّا خَائِفِينَ لَهُمْ هَٰؤُلَاءِ وَهُؤُلَاءِ يَنصُرُونَ هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ يَنصُرُونَ ۝۱۰۳

204. Quran oxunduğu zaman onu dinləyin və susun ki, bəlkə sizə rəhm olunsun.

وَلَا تَقْرَأُ الْقُرْآنَ إِلَّا قَلَسْتُمْ مَعَهُ وَانصُرُوا عِبَادَكُمُ الَّذِينَ يَدْعُونَ ۝۱۰۴

205. Səhər-axşam ürəyində yalvararaq və qorxaraq, səsini qaldırmadan Rəbbini yad et və qafillərdən olma.

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخَفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ۝۱۰۵

206. Rəbbinin hüzurunda olan mələklər Ona ibadət etməkdə təkəbbürlük göstərmir, Onu tərifləyir və yalnız Ona səcdə edirlər.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ۝۱۰۶

əl-Ənfəl
(«Qənimətlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Səndən qənimətlər haqqında soruşurlar. De: "Qənimətlər Allaha və Peyğəmbərə aiddir". Elə isə Allahdan qorxun və aranızdakı münasibətləri düzəldin. Əgər möminsinizsə, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin.
2. Möminlər ancaq o kəslərdir ki, Allah anıldığı zaman onların qəlbi qorxuya düşər, Onun ayələri onlara oxunduqda imanları artar, yalnız öz Rəbbinə təvəkkül edər,
3. namaz qılar və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyərlər.
4. Məhz onlar həqiqi möminlərdir. Onlar üçün Rəbbi yanında dərəcələr, bağışlanma və bolluca ruzi vardır.
5. Rəbbin səni bu minvalla haqq-ədalət uğrunda *Bədrə getmək* üçün evindən çıxartdı. Halbuki *bu*, möminlərdən bir dəstənin xoşuna gəlmirdi.
6. Haqq bəlli olduğdan sonra belə onun bərəsində səninlə mübahisə edirdilər, sanki gözləri baxa-baxa ölmə sürüklənirdilər.
7. O vaxt Allah sizə, iki dəstədən birinin – *karvanın və yaxud kafirlərin*

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
 فَأَنذَرُكُمْ اللَّهَ وَأَصْلِدُكُمْ أَذَاتَ بَيْنِكُمْ
 وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا دُخِرَ اللَّهُ
 وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَّيْت عَلَيْهِمْ إِنَّمَا
 رَأَوْهُمْ إِيْمَانًا وَعَلَىٰ رُءُوسِهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيَمَارُتُوهَا
 يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتُ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ
 فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿٥﴾

يَجِدُوكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا بَيَّنَّ كَآلَنَا
 يَسْأَفُونَ إِلَى التَّوْبِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَإِذْ يُبَدِّدُكُمْ اللَّهُ إِخْدَى الْأَطْلَاقَ فَيَنبِئُهَا

qoşununun sizin olduğunu vəd edirdi. Siz silahsız dəstənin sizin olmasını arzulayırdınız. Allah isə Öz kəlmələri ilə haqqı gerçəkləşdirmək və kafirlərin kökünü kəsmək istəyirdi.

8. *O bununla* günahkarların xoşuna gəlməsə də, haqqı gerçəkləşdirmək və batili puç etmək istəyirdi.
9. O vaxt siz Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz. O da: "Mən sizə bir-birinin ardınca gələn min mələklə yardım edəcəyəm" – deyər duanızı qəbul etmişdi.
10. Allah bunu yalnız bir müjdə və onunla qəlbiniz rahatlıq tapsın deyər belə etdi. Qələbə yalnız Allahdandır. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.
11. O zaman *Allah Öz* tərəfindən bir təskinlik olsun deyər, sizə yüngül bir mürğü göndərmiş, göydən sizin üzərinizə yağmur endirmişdi ki, onunla sizi təmizləsin, şeytanın vəsvəsesini sizdən uzaq etsin, qəlbinizi möhkəmləndirsin və onunla qədəmlərinizi sabit etsin.
12. O zaman Rəbbin mələklərə: "Mən sizinləyəm! İman gətirənləri gücləndirin. Mən kafirlərin qəlbinə qorxu salacağam. Onların boyunlarını vurun və barmaqlarının hamısını kəsin!" – deyər vəhy etmişdi.

لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ
تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحَيِّقَ الْحَقَّ
بِكَلِمَتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٩﴾

يُحَيِّقُ الْحَقَّ وَيُطْلِلُ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٠﴾

إِذْ تَسْتَعِينُونَ رَبِّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ فِي
مِيعَدِكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ﴿١١﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ
قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٢﴾

إِذْ يُغَشِّبُكُمُ الْغَاسِقَ أَمْسَةً فِيهِ وَيُجْزِلُ
عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ
وَيُذْهِبَ عَنْكُمُ رِجْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَلِيَزْطِقَ عَلَى
قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١٣﴾

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنْ مَعَكُمُ
فَقَاهِرُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا سَأَلْتَنِي فِي قُلُوبِ
الَّذِينَ كَفَرُوا فَارْتَبَ فَأَظْهَرْتُ قُلُوبَ
الْأَعْتَابِ وَأَظْهَرْتُ لَهُمْ كُلِّ بَنَانٍ ﴿١٤﴾

13. Bu, onların Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxmalarına görədir. Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxan kimsəyə Allah şiddətli əzab verir.

14. Bax belə! İndi dadın onu! Kafirilər üçün *Cəhənnəm* odunun əzabı da hazırlanmışdır.

15. Ey iman gətirənlər! Kafirilərlə döyüş meydanında qarşılaşsanız, arxanızı onlara çevirməyin.

16. Daha bir döyüş əməliyyatı keçirmək üçün bir tərəfə çəkılan və ya başqa bir dəstəyə qoşulanlar istisna olmaqla, kim belə bir gündə onlara arxa çevirərsə, Allahın qəzəbinə düşər olar. Onun sığınacağı yer *Cəhənnəm*dir. Ora necə də pis dönüş yeridir.

17. Onları siz öldürmədiniz, Allah onları öldürdü. *Düşmənlərin gözüinə bir ovuc torpaq* atdığı zaman sən atmadın, Allah atdı ki, möminləri Öz tərəfindən yaxşı bir sınaqdan keçirtsin. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Biləndir.

18. Bax belə! Həqiqətən də, Allah kafirilərin hiyləsini zəiflədər.

19. Əgər siz kafirlər ədalətli hökm diləyirsinizsə, artıq sizə hökm gəlmişdir. Əgər *küfrə* son qoysanız, bu, sizin üçün xeyirli olar. Yox əgər qayıtsanız, Biz də qayıdaq

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاؤُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُولُوهُمُ الْآدْبَارَ ﴿١٥﴾

وَمَنْ يُولُوهُمْ يُوعِظُ بِهِرَهُ ۚ إِنَّمَا مَتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّرًا إِلَىٰ يَوْمٍ قَدْ بَاءَ بِعَضْبٍ مِّمَّنَّ اللَّهُ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَبِئْسَ الْمُؤْمِنِينَ مِن بَلَاءٍ حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَيْدَ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

إِنْ تَسْتَغِيثُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْقِتَاحُ ۚ وَإِنْ تَسْتَعِزُّوا فَلَهُمُ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَإِنْ تَعُوذُوا نَعُدْ ۚ وَلَنْ نُغْنِيَنَّ عَنْكُمْ فِتْنَتَكُمْ ۚ سَيِّئًا وَلَوْ

(möminlərə qarşı vuruşsanız, Biz də sizi məğlub edərək). Dəstə niz nə qədər çox olsa da, *bu* sizi heç bir şeydən qurtara bilməz. Şübhəsiz ki, Allah möminlərlədir.

20. Ey iman gətirənlər! Allaha və Onun Elçisinə itaət edin, eşitdiyiniz halda ondan üz döndərməyin.
21. Eşitmədikləri halda: "Eşitdik!" deyənlər kimi olmayın.
22. Şübhəsiz ki, Allah yanında canlıların ən pisi *haqqı* anlamayan karlar və lallardır.
23. Əgər Allah onlarda bir xeyir olduğunu bilsəydi, əlbəttə, onlara eşitdirərdi. Əgər onlara eşitdirsəydi belə, yenə də üz çevirərək dönərdilər.
24. Ey iman gətirənlər! *Peyğəmbər* sizi, həyat verəcək şeylərə çağırdığı zaman Allahın və Peyğəmbərinin çağırışına cavab verin. Bilin ki, Allah insanla onun qəlbi arasındadır (onun istəyinə çatmasına mane ola bilər) və siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız.
25. Elə bir bələdan qorxun ki, o, sizlərdən təkcə zalım olanlara üz verməz (hamınızı bürüyər). Bilin ki, Allah şiddətli cəza verəndir.
26. Yadıma salın ki, bir zaman siz az idiniz, yer üzündə zəif sayılırdınız; *kafir* adamların sizi ələ

كَثُرَتْ وَاتَّ اللَّهُ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَا تَوَلَّوْا عُنُوً وَأَنصُرُوا مَن يُنصُرُونَ ﴿٢١﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ ءَالُوا بَيْنَهُمَا وَكُرُوا
يَسْمَعُونَ ﴿٢٢﴾

﴿ إِن شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْرُ
الَّذِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴾ ﴿٢٣﴾

وَلَوْ عِزَّ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ
أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ
وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرَّةِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ
بِالسُّبْحِ شَرُورٌ ﴿٢٥﴾

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُغْنِيَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

وَأَذْكُرُوا أَنِ أَنشَرِ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعِفُونَ فِي
الْأَرْضِ مَخَافُونَ أَن يَخْطَبَهُمُ النَّاسُ

keçirəcəyindən qorxurdunuz. *Allah* sizə sığınacaq verdi, Öz köməyi ilə sizi qüvvətləndirdi və sizə pak ruzilərdən verdi ki, bəlkə şükür edəsiniz.

27. Ey iman gətirənlər! Allaha və Onun Elçisinə xəyanətkarlıq göstərməyin və bilə-bilə aranızdakı əmanətlərə də xəyanət etməyin.

28. Bilin ki, var-dövlətiniz də, övladlarınız da ancaq bir imtahandır. Böyük mükafat isə Allah yanında.

29. Ey iman gətirənlər! Əgər Allahdan qorxsanız, O sizə haqla nahaqqı ayırd etmə bacarığı verir, günahlarınızdan keçər və sizi bağışlayar. Allah böyük lütf sahibidir.

30. Bir zaman kafirlər səni həbs etmək, öldürmək və ya *yurdundan* qovmaq üçün sənə qarşı hiylə qururdular. Onlar hiylə işlətdilər, Allah da hiylə işlətdi. Allah hiylə işlədənlərin ən yaxşısıdır.

31. Ayələrimiz onlara oxunduğu zaman deyirlər: "Artıq eşitdik. İstəsək, biz də buna bənzərini deyə bilərik. Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir".

32. O zaman onlar: "Ey Allah! Əgər bu, Sənin tərəfindən *gəlmiş* bir haqdırsa, onda üstümüzə göydən daş yağdır və ya bizə ağırılı-acılı bir əzab göndər" – demişdilər.

فَقَاتِلْهُمْ وَاَيُّكُمْ يَضُرُّهُ وَرَدُّكُمْ مِنَ الْعَظِيمِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَخَوْنُوا أَمْنَتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقْلُمُونَ ﴿٢٨﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا الْغَنَاءُ لَكُمْ وَأُولَئِكَ مِنْ فَتْنَةٍ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَشَاءُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَتَمْكُرُونَ وَيَعَصِرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَبِيرُ الْمَكْرِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذْ أَنْشَأَ عَلَيْهِمُ الْبُيُوتَ فَالْوَاغِدَ سَمِعْنَا لَوْلَا لَقَاتُنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ أُنْزِلْ عَلَيْنَا آيَاتٌ أَلْهِيهِمْ

33. Son onların arasında olduğun halda Allah onlara əzab verməyəcək. Bağışlanmalarını dilədikləri zaman da Allah onlara əzab verən deyildir.

34. Onlar Məscidulharamın xidmətçiləri olmadıqlarına baxmayaraq *möminləri* oraya buraxmadıqları halda Allah nə üçün onlara əzab verməsin? Onun xidmətçiləri yalnız müttəqilərdir. Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.

35. Onların *müqəddəs* Evin yanındakı ibadətləri fit vermək və əl çalmaqdan başqa bir şey deyildir. Küfr etdiyinizə görə dadın əzabı!

36. Şübhəsiz ki, kafir olanlar *insanları* Allah yolundan sapdırmaq üçün öz mallarını sərf edirlər. Onlar onu sərf edəcək, sonra bunun peşmançılığını çəkəcək, daha sonra isə məğlub ediləcəklər. Kafir olanları Cəhənnəmə toplayacaqlar ki,

37. Allah murdarı pakdan ayırsın, murdarları bir-birinin üstünə qoyub bir yerə yığsın və onları Cəhənnəmdə yerləşdirsin. Ziyana uğrayanlar da məhz onlardır.

38. Kafir olanlara de ki, əgər *küfrə* son qoysalar, olub-keçənlər onlara bağışlanar. Yox, əgər *küfrə* qayıtsalar, əvvəlkilərin başına gələn aqibəti gözləsinlər.

39. Fitnə aradan qalxana qədər və din tamamilə yalnız Allaha həsr

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا لَهُمْ آلَاءَ أَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَتَصَدَّقُونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَائِهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيْقَةً فَبُذِّقُوا الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُضِلُّونَ أَعْمَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُضِلُّونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

يَسْمِزُ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلُ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمُهُ جَيْمًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَسْتَهْزِئُوا بِكُفْرِكَ لَهُمْ مَأْقَدٌ سَلَاقٌ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

وَقُلْ لِيُؤْخَرْ حَقٌّ لَا تَكُونُونَ فِي شَكٍّ

edilənədək onlarla vuruşun! Əgər *şirkə* son qoysalar, *bilsinlər ki*, Allah onların etdiklərini görür.

40. Əgər onlar üz döndərsələr, bilin ki, Allah sizin Himayədarımızdır. O, nə gözəl Himayədar, nə gözəl Yardımçıdır!
41. Əgər siz Allaha və haqla batilin ayırd edildiyi gün – iki dəstənin qarşı-qarşıya gəldiyi gün qulumuza nazil etdiyimizə iman gətirmisinizsə, bilin ki, ələ keçirdiyiniz qənimətlərin beşdə biri Allaha, Onun Elçisinə, onun qohum-əqrəbasına, yetimlərə, kasıblara və müsafirlərə məxsusdur. Allah hər şeyə qadirdir.
42. O zaman siz vadinin yaxın tərəfində, onlar uzaq tərəfində, karvan isə sizdən aşağıda dənizin sahilində idi. Əgər siz vədələşsəydiniz, həmin vaxt və yer barəsində ixtilafa düşsərdiniz. Lakin Allah olacaq işi həyata keçirmək üçün belə etdi ki, həlak olan açıq-aydın bir dəlillə həlak olsun, sağ qalan da açıq-aydın bir dəlillə sağ qalsın. Həqiqətən, Allah Əşidəndir, Biləndir.
43. O zaman Allah yuxunda sənə onları az göstərdi. Əgər onları sənə çox göstərsəydi, ruhdan düşər və döyüş barəsində bir-birinizlə mübahisə edərdiniz. Lakin Allah sizi qorudu. Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları bilir.

وَيَكُونُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَالْهَرَّةِ وَالْأَنفَالِ
أَنَّهُمْ قَاتِلُوا اللَّهَ يَمَّا يَمْلِكُونَ يَصِيرُ ۝

وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا كَانُوا يَكُونُونَ
يَعْمَلُونَ وَمَا يَنْصُرُهُمْ ۝

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ رَبَّهٗ
حُكْمَهُ وَالرَّسُولَ وَالَّذِي أَلْقَىٰ الْقُرْآنَ وَالْيَمِينَ
وَالْمَسْكِينِ وَالَّذِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ
ءَامِنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ
الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَاقِ الْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ اللَّذِينَ بَاحْتِثُوا بِالْعُدُوِّ
الْقُصُوفِ وَالرَّكْبِ أَهْلًا مِنْكُمْ وَتَوَّ
تَوَاعِدُهُمْ لَا تَحْتَفِظُهُمْ فِي الْيَمِينِ وَالَّذِينَ
يَقْضِي اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَغَيْبٍ مَنْ حَقَّ
عَنْ بَيِّنَةٍ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

إِذْ يُرِيكُمْ اللَّهُ فِي مَآبِكُمْ قَلِيلًا وَتَوَّ
الرَّكْبِ كَثِيرًا لِّقَلِيلٍ
وَلَتَنْتَرَعَنَّهُمْ فِي الْأَمْرِ وَالَّذِينَ اللَّهُ سَلَّمَ
إِلَيْهِ عَلَيْهِمْ إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ ۝

44. O vaxt qarşı-qarşıya gəldiyiniz zaman Allah onları sizin gözünüzdə az göstərdi, sizi də onların gözündə azaltmış ki, olacaq işi yerinə yetirsin. Bütün işlər Allaha qayıdır.
45. Ey iman gətirənlər! Kafir bir dəstə ilə üz-üzə gəldikdə möhkəm durun və Allahı çox yad edin ki, bəlkə nicat tapasınız.
46. Allaha və Onun Elçisinə itaət edin, bir-birinizlə mübahisə etməyin, yoxsa ruhdan düşər və zəifləyəcəksiniz. Səbir edin, çünki Allah səbir edənlərdir.
47. Yurdlarından təkəbbürlə, özlərini camaata göstərmək üçün çıxan və insanları Allah yolundan sapdıran kəslər kimi olmayın. Allah onların əməllərini hər tərəfdən ehtiva etmişdir.
48. O zaman şeytan onların əməllərini özlərinə gözəl göstərər: "Bu gün insanlardan heç kəs sizə qalib gələ bilməz. Axı mən sizə yardım edən bir qonşuyam!" – demişdi, iki dəstə bir-birini gördükdə isə geri çəkilib: "Mən sizdən uzağam. Mən sizin görmədiklərinizi görürəm. Mən Allahdan qorxuram. Çünki Allah şiddətli cəza verəndir!" – demişdi.
49. O zaman münafıqlar və qəlbində xəstəlik olanlar dedilər: "Bunları öz dinləri aldatdı!" Kim Allaha təvəkkül

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْفَتْحِ مِمَّا أَعْْيَبَكُمْ
قَلِيلًا وَيَقَالُكُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ يَفْضُلُ اللَّهُ
أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لَّوْلَى اللَّهِ لَافْتَرَجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا
فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
بَطْرًا وَرِقَاقًا الَّذِينَ صَلَفُ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَاللَّهُ يَمَّا بَعَثْتُمْ مُجِيبٌ ﴿٤٧﴾

وَإِذْ زَعَمَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَنْعَمَهُمْ وَقَالَ
لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي
جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ
نَكَصَ عَلَى عَقِبَتَيْهِ وَقَالَ إِنِّي مَرِيضٌ
يَنْصُرُنِي إِنِّي أَنُزِلُ مَا لَا تَنُزِلُونَ إِنِّي
أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ

etmə, bilsin ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir!

50. Kaş sən kafirləri mələklər onların canını alarkən görəydin. Mələklər onların üzünə və yanlarına vura-vura deyirdilər: "Dadın yandırıcı odun azabını!"

51. Bu, öz əllərinizlə etdiyiniz əməllərə görədir. Yoxsa Allah qullarına zülm edən deyildir".

52. Bunların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Allahın ayələrini inkar etdilər, Allah da onları günahlarına görə yaxaladı. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, cəzalandırması da şiddətlidir.

53. Bu, ona görədir ki, bir camaat nəfslərində olanı dəyişməyincə, Allah da onlara verdiyi neməti dəyişən deyildir. Şübhəsiz ki, Allah Əşidəndir, Biləndir.

54. Bunların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Rəbbinin ayələrini yalan hesab etdilər, Biz də onları günahlarına görə məhv etdik. Onların nəslini dənizdə qərq etdik. Onların hamısı zalım idi.

55. Şübhəsiz ki, Allah yanında canlıların ən pisi kafir olanlardır. Onlar iman gətirməzlər.

عَلَىٰ اللَّهِ قَاتِلَ اللَّهِ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا
الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأُذُنَهُمْ وَذُقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَبْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ
لَيْسَ بِظَلَمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

كَذَٰبُ آلِ فِرْعَوْنَ وَآلِ الْأَيْمَنِ مِن قَبْلِهِمْ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ
بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ سَدِيدٌ الْعِقَابِ ﴿٥٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُعَيَّرًا بِعَمَلِ
الْعَمَمَاءِ عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُعْزِمُوا مَا يَافِقُفِيهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

كَذَٰبُ آلِ فِرْعَوْنَ وَآلِ الْأَيْمَنِ مِن قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاهْلَاكَهُمْ يَذُوقُونَ
وَأَعْرَفْنَاهُ آلَ فِرْعَوْنَ كُلَّهُ أَوْ
ظُلُمِينَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ شَرَّ الْأَوَّابِ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾

56. Onlar əhd bağladığını kimsələrdir ki, sonra hər dəfə öz əhdlərini pozur və heç nədən çəkinmirlər.
57. Əgər döyüşdə onları yaxalasan, onları cəzalandırmaqla arxalarında olan kimsələri də dağıt ki, bəlkə ibrət alsınlar.
58. Əgər bir qövmin əhdi pozacağı ilə xəyanət etməsindən qorxsan, sən də onlara onu pozduğunu bildir. Şübhəsiz ki, Allah xainləri sevmir.
59. Qoy kafirlər əzabdan qaça biləcəklərini zənn etməsinlər. Çünki onlar ondan yaxa qurtara bilməzlər.
60. Düşmənlərə qarşı bacardığınız qədər qüvvə və döyüş atları hazırlayın ki, bununla Allahın düşməninizi, öz düşməninizi və onlardan başqa sizin bilmədiyiniz, lakin Allahın bildiyi kimsələri qorxudasınız. Allah yolunda nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam ödənilər və sizə zülm edilməz.
61. Əgər onlar sülhə meyl etsələr, sən də ona meyl et və Allaha təvəkkül et! Həqiqətən, O, Əsədəndir, Biləndir.
62. Əgər onlar səni aldatmaq istəsələr, bil ki, sənə Allah yetər. O, səni həm Öz köməyi ilə, həm də müminlərlə qüvvətləndirdi.
63. Allah onların qəlblərini birləşdirdi. Əgər sən yer üzündə olanların hamısını sərf etsəydin belə, onların

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ
عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

فَإِذَا تَفَفَّهُهُمْ فِي الْحَرْبِ قَاتِلْهُمْ مِمَّنْ خَلْفَهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا خَوَافُكَ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةٌ فَابْتَذِلْ إِلَيْهِمْ
عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾

وَلَا يَخْشَى الَّذِينَ كَفَرُوا سُبُوحًا عَلَيْهِمُ
الْأَعْيُجُونَ ﴿٥٩﴾

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ
رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ
وَعَدُوَّكُمْ وَالْآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ
اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُفْقِوْا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ يُوفِّ الْيُسْرَىٰ وَأَنْتُمْ لَا تَفْهَمُونَ ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنْ جَحَرُوا لَكَ فَاجْحَرْ لَهُمْ أَوْ تَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ﴿٦١﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ
هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِصَبْرٍ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

وَأَلَّفَ بَيْنَ فُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا مَا أَلَّفَ بَيْنَ فُلُوبِهِمْ وَلَوْ كُنَّ

qəlblərini birləşdirə bilməzdin. Lakin Allah onları birləşdirdi. Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

اللَّهُ أَلْفَ يَتَنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٥﴾

64. Ey Peyğəmbər! Sənə və sənin ardınca gedən möminlərə Allah kifayət edər.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

65. Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə ruhlandır. Əgər aranızda iyirmi səbirli kişi olsa, kafirlərdən iki yüzünə qalib gələr; əgər aranızda yüz səbirli kişi olsa, kafirlərdən mininə qalib gələr. Çünki onlar anlamayan adamlardır.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا أَمَّا ثَمَانِينَ فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ قَاتَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣٧﴾

66. İndi Allah sizin yükünüzü yüngülləşdirdi. Çünki O, sizdə zəiflik olduğunu bildirdi. Əgər aranızda yüz səbirli kişi olsa, kafirlərdən iki yüzünə qalib gələr; əgər aranızda min səbirli kişi olsa, Allahın izni ilə kafirlərdən iki mininə qalib gələr. Allah səbir edənlərlədir.

أَلْقَى خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ قَاتَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا أَمَّا ثَمَانِينَ فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفِينَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٣٨﴾

67. Peyğəmbərə yer üzündə çoxlu kafir qırmayınca əsir götürmək yaraşmaz. Siz dünya mənfəətlərini istəyirsiniz, Allah isə axirəti qazanmağınızı istəyir. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْضَلَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَصَ النَّبِيِّ وَلَهُ تَرِيدُ الْأُخْرَى وَلِلَّهِ عِزٌّ وَحَكِيمٌ ﴿٣٩﴾

68. Əgər Allah tərəfindən əzəldən yazılan bir hökm olmasaydı, aldığınız fidyə müqabilində sizə böyük bir əzab toxunardı.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فَمَا آتَاهُمُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٠﴾

69. Ələ keçirdiyiniz qənimətləri halal və təmiz olaraq yeyin və

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ

Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٦﴾

70. Ey Peyğəmbər! Ölinizdə olan əsirlərə de: “Əgər Allah qəlbinizdə xeyir olduğunu bilsə, sizdən alınan fidyədən daha xeyirlisini sizə verər və sizi bağışlayar. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٧﴾

71. Əgər əsirlər sənə xəyanət etmək istəsələr, bilin ki, onlar bundan əvvəl Allaha xəyanət etmişdilər. Allah möminlərə onların öhdəsindən gəlməyə imkan vermişdi. Allah Biləndir, Müdrikdir.

وَأَن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَالُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٨﴾

72. Həqiqətən, iman gətirən, hicrət edən və Allah yolunda öz malı və canı ilə cihad edən mühacirlər və sığınacaq verib köməklik göstərən ənsarlar – məhz onlar bir-birinin dostlarıdır. İman gətirən, lakin hicrət etməyənlərə gəldikdə isə, onlar hicrət etməyincə siz onları himayə etməyə borclu deyilsiniz. Əgər onlar din uğrunda sizdən kömək istəsələr, sizinlə aralarında müqavilə olan bir qövmlə əleyhinə yardım istisna olmaqla, kömək etməyiniz gərəkdir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يهاجِرُوا مَا لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّمْلَةٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَلْبَسَ بِصِرَاطٍ ﴿٦٩﴾

73. Kafirlər də bir-birinə dostdurlar. Əgər siz bir-birinə yardımçı olmasanız, yer üzündə fitnə və böyük bir fəsad baş verər.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ إِلَّا تَنْعَزِلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٠﴾

74. İman gətirən, hicrət edən və Allah yolunda cihad edənlər və sığınacaq verib köməklik göstərənlər – məhz onlar həqiqi möminlərdir. Onlar üçün bağışlanma və bolluca ruzi vardır.

75. Sonradan iman gətirənlər, hicrət edib sizinlə bərabər cihad edənlər də sizdəndirlər. Qohumlar Allahın Kitabına görə bir-birinə varis olmağa daha yaxındırlar. Həqiqətən, Allah hər şeyi bilir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ ءَاوُوا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ
حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ وَأُولَٰئِكَ الْأَرْحَامُ
بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

at-Tovbə
(«Tövbə») surəsi

1. *Bu, Allah və Onun Elçisi tərəfindən əhd bağladığımız müşriklərə onlarla olan əhdlərin pozulması barədə bir xəbərdarlıqdır.*
2. Elə isə yer üzündə dörd ay gəzib dolaşın və bilin ki, siz *müşriklər* Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz və Allah kafirləri rüsvay edəcəkdir.
3. *Bu, Allah və Onun Elçisi tərəfindən ən böyük həcc günü insanlara Allahın və Onun Elçisinin müşriklərdən uzaq olmasını elan edəcək* bir bildirişdir. Əgər tövbə etsəniz, bu sizin üçün xeyirli olar. Yox əgər üz döndərsəniz, bilin ki, siz Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz. Kafirləri ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.
4. Saziş bağladıqdan sonra onu pozmamış və sizin əleyhinizə heç kəsə yardım göstərməmiş müşriklər istisnadır. Onlarla olan müqavilənizi, müddəti bitənədək yerinə yetirin. Həqiqətən, Allah müttəqiləri sevir.
5. Haram aylar bitdikdə müşriklərə harada rast gəlsəniz, onları öldürün, əsir tutun, mühasirəyə alın və onlara hər yerdə pusqu qurun. Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, onları sərbəst buraxın. Çünki Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

سُورَةُ التَّوْبَةِ

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدُوا
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَيَسْخَرُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا
أَنَّكُمْ عِزٌّ مُعْجِزٌ لِلَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي
الْكَاذِبِينَ ﴿٢﴾

وَأَنَّ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الْنَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتِغُوا فَتْرَةً لَكُمْ فَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ عِزٌّ مُعْجِزٌ لِلَّهِ
وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ
يَنُصُّوْكُمْ فَتَبَيَّنُوا وَلَمْ يَلْعَنُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا
فَأَيُّكُمْ إِنِّي هُمُ عَاهِدُهُمْ إِلَى مَدِينِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا
الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَهَزْؤُهُمْ
وَأَخْصِرْهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ
فَإِنْ كَانُوا أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
فَاحْلُوا سَيْلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

6. Əgər müşriklərdən biri səndən aman diləsə, ona aman ver ki, Allahın sözünü eşitsin. Sonra onu özünün xatircəm olduğu yerə çatdır. Çünki onlar *haqqı* bilməyən bir qövmdür.

7. Məscidulharamın yanında saziş bağladığımız kəslər istisna olmaqla müşriklərin Allah və Onun Elçisi yanında nə əhdi ola bilər? Nə qədər ki, onlar sizinlə düzgün davranır, siz də onlarla düzgün davranın. Həqiqətən, Allah müttəqiləri sevir.

8. Necə *ola bilər*?! Əgər onlar sizə qalib gəlsələr, nə qohumluq əlaqəsinə, nə də əhdə riayət etməzlər. Onların qəlbində nifrət olduğu halda, dildə sizi razı salmağa çalışarlar. Onların çoxu fasiqlərdir.

9. Onlar Allahın ayələrini ucuz qiymətə satır və *insanları* Onun yolundan döndərirdilər. Onların tutduqları iş necə də pisdir!

10. Onlar möminlərlə münasibətdə nə qohumluq əlaqəsinə, nə də əhdə riayət etmirlər. Onlar həddi aşanlardır.

11. Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, onlar sizin din qardaşlarınızdır. Biz ayələri bilən adamlara beləcə izah edirik.

12. Əgər kafir başçılar əhd bağladıqdan sonra andlarını pozub dininizə böhtan atsalar, onlarla vuruşun, çünki

وَأَن لَّمْ يَنْتَهِبُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مَا سَجَّارُوا
فَاجْرُهُ حَتَّى يَسْمَعُوا كَلِمَ اللَّهِ تَجِدُوا بِيَدِهِ
مَأْمَنَةً رُّدَّكَ إِلَى الْفَنَاءِ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا أَلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِندَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ مَا اسْتَقْتَمُوا أَلَمْ تَعْلَمُوا
فَأَسْتَقِيمُوا لَعَنَ اللَّهُ الْفَاسِقِينَ ﴿٧﴾

كَيْفَ إِذَا بَلَغَتِ الْأَرْسَالَ غَيْرُ لِقَاءِ
فِيكُمْ إِلَّا وَلَا دِمَّةً يَرْضَوْنَكُمْ
بِأَقْوَاهُمْ وَتَأْتِي قُلُوبُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ
فَتَيْفُونَ ﴿٨﴾

أَشْرَأُ وَإِنَّهُ لَكَلِمَ اللَّهِ تَكَلِّفُوا لَكَ
سَبِيلَهُ وَإِنَّهُمْ لَمَّا سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرْفُقُونَ فِي مَوْعِنٍ إِلَّا وَلَا دِمَّةً
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْسِدُونَ ﴿١٠﴾

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا كُمْ فِي الْأَزْيَتِ
وَتَقْوِيلَ الْأَلَيْتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

وَإِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ لَعَنَ اللَّهُ عِدَّةً مِنْ
وَطَعْنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكَافِرِ

onlar anda əhəmiyyət verməzlər.
Bəlkə, küfrdən əl çəkələr.

13. Məgər siz andlarını pozan,
Peyğəmbəri öz yurdundan qovmaq
fikrində olan, özləri də sizinlə
döyüşü birinci başlayan bir camaatla
vuruşmayacaqsınız? Məgər onlardan
qorxursunuz? Əgər möminsinizsə,
bilin ki, Allah ondan qorxmağımıza
daha layiqdir.

14. Onlarla vuruşun ki, Allah sizin
əllərinizlə onlara əzab versin, onları
rüşvay etsin, sizə onların üzərində
qələbə çaldırsın, mömin camaatın
qəlbini sevindirsin

15. və möminlərin qəlbindən qəzəbi silib
aparsın. Allah istədiyi kəsin tövbəsini
qəbul edir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

16. Yoxsa elə hesab edirsiniz ki,
Allah sizlərdən cihad edənləri,
Allahdan, Onun Elçisindən və
möminlərdən başqasını özlərinə
sirdaş tutmayanları sınımadan siz
sərbəst buraxılacaqsınız? Allah nə
etdiklərinizdən xəbərdardır.

17. Müşriklər küfr etdiklərini bildikləri
halda, onlara Allahın məscidlərini
abadlaşdırmaq yaramaz. Onların
əməlləri puça çıxmışdır. Onlar Odda
əbədi qalacaqlar.

18. Allahın məscidlərini yalnız Allaha
və Axirət gününə iman gətirən,

إِنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُ لَهُمْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ ۝١٧

أَلَا تَعْلَمُونَ قَوْمًا نَزَّلْنَا آيَاتِنَا
وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ
بَدَءُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَتَحَسبُوا إِنَّ اللَّهَ
أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝١٨

فَتَلْبَسُهُمْ بَعْدَ بَعْدِهِمْ إِنَّهُ يَنْدُبُكُمْ
وَيُخْرِجُهُمْ وَيَبْصُرُ كُفْرَهُمْ وَيَشْفِ صُدُورَ
قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ۝١٩

وَيُذِيبُ عَذَابَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٢٠

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝٢١

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ
شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ
خَالِدُونَ ۝٢٢

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ

namaz qılan, zəkat verən və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmayanlar abadlaşdırar. Ola bilsin ki, onlar doğru yolla gedənlərdən olsunlar.

19. Doğrudanmı siz hacılara su verməyi və Məscidulharamı abadlaşdırmağı Allaha və Axirət gününə iman gətirib Allah yolunda cihad edənlərlə eyni tutursunuz? *Bilin ki*, onlar Allahın yanında bərabər sayılırlar. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

20. İman gətirib hicrət edən və Allah yolunda öz malı və canı ilə cihad edənlərin Allah yanında ən yüksək dərəcələri vardır. Məhz onlar nicat tapanlardır.

21. Rəbbi Öz tərəfindən onları bir mərhəmət, razılıq və içərisində onlar üçün tükənməz nemətlər olan Cənnət bağları ilə müjdələyir.

22. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Şübhəsiz ki, ən böyük mükafat Allah yanındadır.

23. Ey iman gətirənlər! Əgər atalarınız və qardaşlarınız küfrü imandan üstün sayırlarsa, onları dost tutmayın. Sizlərdən onları dost tutanlar zalımlardır.

24. De: "Əgər atalarınız, oğullarınız, qardaşlarınız, zövcələriniz, yaxın qohumlarınız, qazandığınız mallar, iflasa uğramasından qorxdunuz

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَوْا إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ
أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٩﴾

﴿٩﴾ أَجْعَلْتُمْ مِثْقَالَ الْحَبَّةِ وَعِمَارَةَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةٍ عِنْدَ
اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١﴾

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ
وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿١٢﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا
ءَابَاءَكُمْ وَآخَوَانَكُمْ أَنِ
اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَن يَتَّبِعْهُم
فَإُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِن كَانَتْ ءَابَاؤُكُمْ وَابْنُكُمْ
وَأَخَوَانُكُمْ وَآزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَبُيُوتُكُمْ تَحْشَوْنَ

alış-verişiniz və bəyəndiyiniz məskənlər sizə Allahdan, Onun Elçisindən və Onun yolunda cihaddan daha əzizdirsə, Allah Öz əmrini verincəyə qədər gözləyin. Allah günahkarları doğru yola yönəltməz”.

25. Həqiqətən, Allah əksər döyüşlərdə, habelə Huneyn günündə də sizə kömək etmişdi. O zaman çoxluğunuza aludə oldunuz, amma *bu* sizin karınıza gəlmədi. Yer üzü, genişliyinə baxmayaraq, sizə dar gəldi, sonra geriye çevrilib qaçdınız.

26. Sonra Allah Öz Elçisinə və möminlərə əminlik nazil etdi, görə bilmədiyiniz döyüşçülər göndərdi və kafirlərə əzab verdi. Budur kafirlərin cəzası.

27. Bundan sonra isə Allah istədiyinə tövbəsini qəbul edir. Çünki Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

28. Ey iman gətirənlər! Həqiqətən də, müşriklər murdardırlar. Odur ki, özlərinin bu ilindən sonra Məscidulharama yaxınlaşmasınlar. Əgər kasıblıqdan qorxursunuzsa, *bilin ki*, Allah istəsə, Öz lütfündən bəxş etməklə sizi varlandırar. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.

29. Kitab verilənlərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirməyən, Allahın və Onun Elçisinin haram buyurduğunu

كَسَادَهَا وَمَسْكِنُهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَالِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَصُّوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ وَأَلَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاجِلَ كَثِيرَةٍ وَوَرَّعَكُمْ كَثِيرًا إِذْ اتَّجَيْتُمْ كَعَبَدَكُمْ فَلَمْ تَعْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَصَافَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ حُدُودَ الْأَنْزِلَاتِ وَأَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْفِجْجُونَ كُفْرًا فَلا يَفْسُرُوا الْفُسْجَةَ وَالْحَرَامَ بَعْدَ عَائِهِمْ هَذَا أَوْ إِنِ جِئْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ نُغْنِيكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِن شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٩﴾

فَلْيَتْلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ

haram saymayan və həqiqi din olan İslama etiqad etməyənlərlə, zəlil günə qalıb öz əlləri ilə cizyə verməyə məcbur oluncaya qədər vuruşun.

30. Yəhudilər: “Üzeyr Allahın oğludur”– dedilər. Xaçpərəstlər də: “Məsih Allahın oğludur”– dedilər. Bu onların ağızlarından çıxan sözlərdir. *Bu*, daha əvvəlki kafirlərin sözlərinə oxşayır. Allah onları məhv etsin! Gör necə də *haqdan* döndərilirlər!

31. Onlar Allahı qoyub baş keşişlərini və rahiblərini, bir də Məryəm oğlu İsanı ilahlar qəbul etdilər. Halbuki onlara ancaq tək olan İlahı ibadət etmək əmr olunmuşdu. Ondan başqa *ibadətə layiq olan haqq* məbud yoxdur. O, bunların şəriki qoşduqları şeylərdən uzaqdır.

32. Onlar ağızları ilə Allahın nurunu söndürmək istəyirlər. Allah isə *buna* yol verməz, kafirlərin xoşuna gəlməsə də, O, Öz nurunu tamamlayar.

33. Müşriklərin xoşuna gəlməsə də, İslamı bütün dinlərdən üstün etmək üçün Öz Elçisini doğru yol göstəricisi və haqq din ilə göndərən Odur.

34. Ey iman gətirənlər! Baş keşişlərdən və rahiblərdən çoxu insanların mallarını haqsız olaraq yeyir və *onları* Allah yolundan döndərilər. Qızıl-gümüş yığıb onları

اللَّهُ وَرَسُولُهُ. وَلَا يَدْرُوتُ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْنَاهُمْ اللَّهُ أَنْ يُؤْفَكُونَ ﴿٣١﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٢﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُبَيِّنَ نُورَهُ وَلَهُ وَكَرَهُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٣﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

﴿يَتَّخِذُهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ كَثُرَ مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِبَأْسٍ لَوْ أَمَرَ النَّاسُ بِالْبَغْيِ وَقَصَدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾

Allah yolunda sərf etməyənləri
ağrılı-acılı bir əzabla
müjdələ.

الَّذِينَ هَبَّ رَأْسَهُمْ وَلَا يَمْسُقُونَ رِجْلَهُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ قَلِيلًا مِّنْهُمْ يَذَّابُونَ أَلِيمًا ﴿٥٥﴾

35. O gün bu *yığdıqları sərvətlər*
Cəhənnəm odunda qızdırılacaq
və bununla onların alınlarına,
böyürlərinə və kürəklərinə damğa
vurulacaq və *onlara*: “Budur özünü
üçün yığdıqlarınız. Elə isə dadın
yığdıqlarınızı!” – *deyiləcəkdir*.

يَوْمَ يَحْمَىٰ عَلَيْهِمْ فِي تَارِيحِهِمْ
فَتَكُونُ يَهُاجِرَةً لَّهُمْ وَجُحُوفُهُمْ
وَيُظْهِرُهُمْ هَذَا مَا كَفَرْتُمْ لَا تُنصِرُكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُفَرْتُمْ تَكْفِيرًا ﴿٥٦﴾

36. Həqiqətən, Allah yanında ayların
sayı on ikidir. *Bunu* da Allah göyləri
və yeri yaratdığı gündə Kitaba
yazmışdır. Bunlardan dördü haram
aylardır. Doğru din budur. Odur ki,
bu aylarda özünü zülm etməyin.
Müşriklər hamısı bir yerdə sizinlə
vuruşduqları kimi, siz də hamınız
bir yerdə onlarla vuruşun və bilin ki,
Allah müttəqilərlədir.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الْغَيْرُ
الْقَيُّمُ فَلَا تَطْلُمُوا فِيهِمْ أَنْفُسَكُمْ
وَقَتْلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً
كَمَا يَقْتُلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾

37. *Haram ayı* təxirə salmaq ancaq
küfrü artırır. Bununla da kafirlər
azdırılırlar. Onlar bunu bir il halal
sayır, bir il də haram sayırlar ki,
Allahın haram etdiyi ayların sayını
uyğunlaşdırınsınlar və Allahın haram
buyurduğunu halal etsinlər. Beləcə,
onların pis əməlləri özlərinə gözəl
göstərildi. Allah kafir adamları doğru
yola yönəltməz.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ
يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُجْلَوْا
عَلَمًا وَيُخْرِجُوهُمْ. عَمَّا يُؤَاجِلُوا عِدَّةَ
مَاحَرَمَةِ اللَّهِ فَيَجْلُوا مَاحَرَمَةَ اللَّهِ
رُفَاتٍ أَلَمْ تَسَوْءُوا أَعْمَالَكُمْ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٨﴾

38. Ey iman gətirənlər! Sizə nə olub
ki, “Allah yolunda döyüşə çıxın!” –
deyildikdə yerinizdə qaxılıb
qalırırsınız? Olmaya, axirətdən daha

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
قِيلَ لَكُمْ تَفَعَّلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَقَالْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَأَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ

çox dünya həyatından razısınız?
Halbuki dünya həyatının keçici
zövqü axiretlə müqayisədə çox
dəyərsiz bir şeydir.

39. Əgər döyüşə çıxmasanız, Allah sizi
ağrılı-acılı bir əzaba düşür edər və
sizi başqa bir qövmlə əvəz edər.
Siz isə Ona heç bir zərər yetirə
bilməzsiniz, çünki Allah hər şeyə
qadirdir.

40. Əgər siz Peyğəmbərə kömək
etməsəniz, bilin ki, Allah ona artıq
kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər
onu iki nəfərdən ikincisi olaraq
Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər
mağarada olarkən onlardan biri öz
yoldaşına (Əbu Bəkrə) dedi: "Qəm
yemə, Allah bizimlədir!" Bundan
sonra Allah ona arxayınlıq nazil etdi,
sizin görmədiyiniz döyüşçülərlə ona
yardım göstərdi və kafirlərin sözünü
alçaltı. Ancaq Allahın Sözü ucadır.
Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

41. Sizə yüngül gəlsə də, ağır gəlsə də,
döyüşə çıxın, malınız və canınızla
Allah yolunda cihad edin!
Biləsiniz ki, bu sizin üçün
daha xeyirlidir.

42. Əgər səfəriniz gəlir gətirən və yüngül
bir yürüş olsaydı, onlar mütləq sənin
ardınca gedərdilər. Lakin əziyyətli
yol onlara çətin gəldi. Onlar: "Əgər
taqətimiz olsaydı, biz də sizinlə
bərabər çıxardıq!" – deyər Allaha
and içəcəklər. Onlar özlərini həlak

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَكَ مِنَ الْأَجْزَاءِ قُلْ مَا مَنَعَهُمْ
الْحَبْلُ وَالَّذِينَ فِي الْأَجْزَاءِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَنْصُرُوهُ بِكُمْ عَدَاوَاتِهِمْ
وَلَا تَنْصُرُوهُ
شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ
أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَلَاثِينَ إِذْ
هُمَا فِي الْأَشَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ
لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ
تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ
الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا
لَآتَيْنَهُمْ وَلَٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ
الْمَسَافَةُ وَسَيَخْلِفُونَكَ اللَّهُ لَوْ اسْتَطَعْنَا
لَنَخْرُجَنَّا مَعَكُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَٰكِنْ أَنفُسُهُمْ وَأَنَّهُ
يَعْلَمُ الْإِنْتِهَىٰ لَكَذِبُونَ ﴿٤٣﴾

edirlər. Çünki Allah onların yalançı olduqlarını bilir.

43. Allah səni bağışlasın! Doğru danışanlar sənə bəlli olmamış, yalançıları isə tanımamış nə üçün onlara *cihaddan yayınmağa* izin verdin?
44. Allaha və Axirət gününə iman gətirənlər Allah yolunda malları və canları ilə cihad etmək üçün səndən izin istəməzlər. Allah müttəqiləri tanıyır.
45. Ancaq Allaha və Axirət gününə iman gətirməyən və qəlbi şakk-şübhəyə düşənlər *döyüşə getməmək məqsədilə* səndən izin istəyirlər. Onlar öz şübhələri içində tərəddüd edirlər.
46. Əgər onlar *döyüşə* çıxmaq istəsəydilər, mütləq ona hazırlıq görərdilər. Lakin Allah onların döyüşə getməsinə istəmədi və onları saxladı. Onlara: "Evdə oturanlarla bərabər, siz də oturun!" – deyildi.
47. Əgər onlar sizinlə birgə *döyüşə* çıxsaydılar, ancaq işinizdə qarışıqlığı artırır və sizi fitnəyə məruz qoymaq üçün tez aranızda girərdilər. İçinizdə onlara qulaq asanlar da var. Allah zalımları tanıyır.
48. Onlar əvvəllər də fitnəkarlıq etməyə çalışmış və sənin əleyhinə hiylələr qurmuşdular. Axır ki, haqq öz yerini tapdı və onlar istəmədikləri halda Allahın hökmü qələbə çaldı.

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِرَآئِنْتَ أَلَمْ تَحْوَ يَمْبَيِّنْ لَكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَقَعَلَهُمُ الْكَذِبِينَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسْتَفِئُكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ بِاللهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَالِمُ الْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا يَسْتَفِئُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَزَّاتَبَتْ قُلُوبُهُمْ فَمَنْ فِي
رَبِّهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً
وَلَكِنْ كَرِهَ اللهُ لِنِعَاتِهِمْ فَضَبَّاهُمْ وَقِيلَ
أَقْعُدُوا مَعَ الْفَاعِلِينَ ﴿٤٦﴾﴾

لَوْ خَرَجُوا فِى كَوْمٍ تَارَادَوْا كُمْ إِلَّا جَبَالًا
وَلَا وَضَعُوا يَدَهُمْ يُعْجِزُكُمْ الْفِتْنَةُ
وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَبُلُوا لَكَ
الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللهِ
وَهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٤٨﴾

49. Onlardan eləsi də var ki: "Mənə izn ver *döyüşə getməyim*, mənə günaha batırma!" – deyir. Doğrusu, onlar artıq günaha batmışlar. Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri çulğayacaqdır.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِّي وَلَا تَقْبِضْ عَلَيَّ الْاِيَّامَ الْفِتْنَةَ سَقَطُوا اَوَّلَ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِيْنَ ﴿٤٩﴾

50. Sənə bir uğur nəsib olsa, *bu* onları kədərlandırır. Sənə bir müsibət üz versə: "Biz ehtiyat tədbirimizi əvvəlcədən görmüşük!" – deyər və sevinə-sevinə çıxıb gedərlər.

اِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَنَسُوهُمْ وَاِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ اَحْذَرْنَا اَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَسْتَوِلُوْهُمُ قَرْحُوْتُ ﴿٥٠﴾

51. De: "Allahın bizim üçün yazdığından başqa bizim başımıza heç nə gəlməz. O bizim Himayədarımızdır. Qoy möminlər yalnız Allaha təvəkkül etsinlər!"

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾

52. De: "Doğrudanmı siz bizlərə iki uğurdan – *qələbədən və ya şəhidlikdən* birinin yetişməsinə gözləyirsiniz? Biz isə ya Allahın Özü tərəfindən və yaxud da bizim əllərimizlə sizi azaba düçar etməsinə gözləyirik. Siz gözləyin; şübhəsiz ki, biz də sizinlə birlikdə gözləyirik".

قُلْ هَلْ تَرْتَضَوْنَ بِمَا اَلٰ اِلٰهِي الْحَسْبَيْنِ وَتَخُنَّ نَرْتَضُ بِكُمْ اَنْ يُصِيبَكُمْ اللّٰهُ يَعْذِيبُ مَن يَّعْنَدُ اَوْ يَأْتِيَنَّ بِمَا تَرْتَضَوْنَ اِنَّا مَعَكُمْ مُّرتَضَوْنَ ﴿٥٢﴾

53. De: "İstər könüllü, istərsəniz də könülsüz xərcləyin, onsuz da sizdən qəbul olunmayacaq. Çünki siz fəsiq bir qövəm oldunuz!"

قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَّنْ يَّتَقَبَلَ مِنْكُمْ اِلَّا مِمَّا كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِيْنَ ﴿٥٣﴾

54. Onların sərf etdiklərinin qəbul olunmasına yalnız o mane olur ki, onlar Allaha və Onun Elçisinə küfr edir, namaza tənbəlliklə qalxır və *mallarını* könülsüz xərcləyirlər.

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ يَقْبَلُ مِنْهُمُ نَفَقَتُهُمْ اِلَّا اَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَلَا يَأْتُوْنَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنفِقُوْنَ اِلَّا وَهُمْ كَرِهُوْنَ ﴿٥٤﴾

55. Onların nə malları, nə də övladları səni heyrətləndirməsin. Allah bunlarla, dünya həyatında onlara əzab vermək və onların canlarının kafir kimi çıxmasını istəyir.
56. Onlar sizinlə həmrəy olduqlarına and içirlər. Halbuki onlar sizdən deyildirlər. Əslində, onlar qorxaq adamlardır.
57. Əgər onlar bir sığımacaq və ya daldalanmaq üçün mağaralar yaxud gizlənməyə bir dəşik tapsaydılar, ləngimədən ora yönələrdilər.
58. Onlardan elələri də var ki, sədəqələrlə bağlı sənə nöqsan tuturlar. Bundan onlara bir şey çıtsa, razı qalar, bir şey çatmasa, dərhal qəzəblənərlər.
59. Kaş ki, onlar Allahın və Onun Elçisinin onlara verdiyinə razı qalıb: "Allah bizə yetər. Allah da bizə Öz lütfündən verəcək, Onun Elçisi də. Həqiqətən də, biz Allaha rəğbət bəsləyirik" – deyəydilər.
60. Zəkatlar Allah tərəfindən bir fərz olaraq yalnız yoxsullara, kasıblara, onu yığıb paylayanlara, qəlbləri *İslam dininə* isinişdiriləcək kimsələrə, kələlərin azad olunmasına, borclulara, Allah yolunda cihad edənlərə və müsafirlərə məxsusdur. Allah Biləndir, Müdrikdir.

فَلَا تُصِجْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَخْلَعُونَ بِأَلْسِنَتِهِمُ لَمَنَظْمًا وَمَا يُعَمَّرُونَ لِمَنِ خَلَعُوا قَوْمٌ يَمُوتُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ جِدُّوهُم مِّنْجًا أَوْ مَعْرَكًا لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

وَمِنْهُمْ مَّن يَلْعَنُ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَحْضِرُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاةِ فَلَهُنَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالتَّابِ وَالْعَنِيِّمِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالتَّابِ السَّبِيلِ فِي بَيْضَةِ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾﴾

61. Onlardan elələri də var ki, Peyğəmbərə əziyyət verib: “*O hər sözü eşidən bir qulaqdır!*”- deyirlər. De: “O, sizin üçün ancaq xeyirli sözlər eşidir. O, Allaha iman gətirir, möminlərə də inanır. O, sizlərdən iman gətirənlər üçün bir rəhmətdir”. Allahın Elçisinə əziyyət verənlər üçün isə ağırılı-acılı bir əzab vardır.
62. Sizi razı salmaq üçün yanımızda Allaha and içirlər. Əgər mömindirlərsə, *bilsinlər ki*, Allahı və Onun Elçisini razı salmaları daha yaxşıdır.
63. Məgər bilmirdiləymi ki, Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar üçün içində əbədi qalacaqları Cəhənnəm odu vardır? Bu isə böyük rüsvayçılıqdır.
64. Münafıqlar, özlərinin qəlbində olanı xəbər verən bir surənin *möminlərə* nazil olmasından çəkinirlər. De: “Siz istehza edin! Şübhəsiz ki, Allah çəkindiyyiniz şeyi üzə çıxaracaqdır”.
65. Onlardan *nə üçün istehza etdiklərinə* soruşsan, deyirlər: “Biz sadəcə boş-boş danışib zarafatlaşırıq!” De: “Allaha, Onun ayələrinə və Onun Elçisinə istehzamı edirsiniz?”
66. Üzrxahlıq etməyin! İman gətirdikdən sonra artıq kafir oldunuz”. Sizlərdən bir qismini bağışlasaq da, digərlərinə günahkar olduqlarına görə əzab verərik.

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَسْأَلُونَ
هُوَ أَذُنُ قُلْ أَذُنُ حَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَيُؤْمِنُ بِالْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا مِنَ الْكُفْرِ وَالَّذِينَ يُوْذُونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

يَخْلِقُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُمْ يُخَادِعُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
قَالَتْ لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا
ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ أَتَسْتَهْزِئُونَ
إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا
نُحَاسٌ وَكَلَّمَ قُلْ أَيْلَهُ وَآلَتِيهِمْ
وَرَسُولُهُ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَعْذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ
نَعَفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نَعَذِّبُ طَائِفَةً
يَا أَيُّهَا كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

67. Münafiq kişilər və münafiq qadınlar bir-birinin tayıdırlar. Onlar *insanları* pis işlər görməyə vadar edir, yaxşı əməllərə qadağa qoyur və xəsislik göstərirlər. Onlar Allahı unutdular. Allah da onları unuttu. Həqiqətən, münafıqlar günahkardırlar.

68. Allah münafiq kişilərə, münafiq qadınlara və kafirlərə içərisində əbədi qalacaqları Cəhənnəm odu vəd etmişdir. *Bu* onlara kifayət edər! Allah onlara lənət etmişdir. Onlar üçün daimi bir əzab vardır.

69. *Onlar da* sizdən əvvəl yaşamış *münafıqlar* kimidirlər. Onlar sizdən qüvvədə daha üstün, mal-dövlət və övlad baxımından daha çox idilər. Onlar öz paylarından zövq aldılar. Sizdən əvvəlkilər öz paylarından zövq aldıkları kimi, siz də öz payınızdan zövq aldınız. Onlar *batil fikirlərə* daldıkları kimi, siz də daldınız. Onların əməlləri dünyada da, axirətdə də heçə getmişdir. Məhz onlar ziyana uğrayanlardır.

70. Məgər onlara özlərindən əvvəlkilərin – Nuh qövminin, Ad və Səməd *tayfalarının*, İbrahim qövminin, Mədyən əhalisinin və alt-üst edilmiş kəndin – *Lut tayfasının* xəbərləri gəlib çatmayıb? Elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ تَعْصِمُ عَنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْرِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ذُنُوبًا اللَّهُ فَاسِيَءٌ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ وَالَّذِينَ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخُلُوفِهِمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حِطَّةُ آثِمِهِمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودَ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُظَاهَرَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

71. Mömin kişilərlə mömin qadınlar bir-birinin dostlarıdır. Onlar *insanlara* yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməllərə qadağa qoyur, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Onun Elçisinə itaət edirlər. Allah onlara rəhm edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Qüdrətli, Müdrikdir.

72. Allah mömin kişilərə və mömin qadınlara *ağac*ları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları və Ədn bağlarında gözəl məskənlər vəd etmişdir. Allahın razılığı isə daha böyükdür. Bu, böyük uğurdur.

73. Ey Peyğəmbər! Kafirlərlə və münafıqlarla vuruş. Onlarla sərt davran. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis dönüş yeridir!

74. Allaha and içirlər ki, *nalayiq* sözlər deməyiblər. Onlar küfr sözünü demiş, İslamı qəbul etdikdən sonra kafir olmuş və bacara bilmədikləri bir işə can atmışlar. Onların intiqam almağı yalnız Allahın və Onun Elçisinin onları Öz lütfündən varlandırıdığını görədir. Əgər tövbə etsələr, onlar üçün xeyirli olar. Əgər üz döndərsələr, Allah onları dünyada da, axirətdə də acılı-ağrılı bir əzaba düçar edər. Yer üzündə onların nə bir dostu, nə də bir köməkçisi vardır.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٍ طَيِّبٍ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَمِنْ الْمَصِيرِ ﴿٧٣﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةً الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بِمَا نَسُوا وَهُمْ أَيْمَانُهُمْ أَنْ لَا يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ فَتُحْشَرُوا أَلَمْ يَكْفُرُوا بِنَبِيِّهِمْ وَقَدْ قَالُوا لَا يَأْتِيَنَا اللَّهُ بِآيَةٍ وَلَا يَرْسُلُ إِلَيْنَا رَسُولٌ قَدْ جَاءَنَا الْبَيِّنَاتُ وَأَكْبَرُ قُلْ إِنَّمَا الْإِنْسَانُ لَظَلْمٌ فَاسِدٌ إِنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ ﴿٧٤﴾

75. Onlardan: “Əgər Allah Öz lütfündən bizə bəxş etsə, əlbəttə, biz sədəqə verər və əməlisalehlərdən olarıq!” – deyə Allaha əhd edənləri də vardır.

76. Allah Öz lütfündən onlara verdikdə isə simiclik edərək üz çevirib getdilər.

77. Allaha verdikləri vədə xilaf çıxdıqlarına və yalan söylədiklərinə görə Allah da onların qəlblərinə Onunla qarşılaşacaqları günədək nifaq saldı.

78. Məgər anlamırdılar ki, Allah onların sirlərindən də, xəlveti danışqlarından da əgahdır və Allah qeybləri biləndir?

79. Möminlərdən könüllü surətdə sədəqə verənlərə və çətinliklə tapdıqlarını verənlərə eyib tutanları, onları məsxərəyə qoyanları, Allah məsxərəyə qoyacaqdır. Onları ağırılı-acılı bir azab gözləyir.

80. Onların bağışlanması üçün dua etsən də, etməsən də, *hətta* onlar üçün yetmiş dəfə bağışlanma diləsən belə, Allah onları əsla bağışlamayacaqdır. Çünki onlar Allahı və Onun Elçisini inkar etdilər. Allah günahkar insanları doğru yola yönəltməz.

81. *Döyüşə getməyib* arxada qalanlar Allahın Elçisinin əleyhinə çıxaraq *evdə* qalmalarına sevindilər. Onlar

« وَمِنْهُمْ مَّنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَيْنَاهُمْ فُضْلِيًّا لَتَصَّدَّقُوا وَلَكُنْ مِنْ الصَّالِحِينَ »

فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ »

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِأَسْكَانُوا بِكَذِبِهِمْ »

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْصُرُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ »

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ »

أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ »

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

Allah yolunda öz malları və canları ilə cihad etmək istəmədilər və: “Bu istidə döyüşə çıxmayın!”– dedilər.

De: “Cəhənnəm odu bundan da hərarətlidir!” Kaş anlayaydılar.

82. Qoy onlar etdikləri *günahların* cəzası olaraq az gülüb çox ağlasınlar.

83. Əgər Allah səni onlardan bir zümrənin yanına göndərsə və onlar *döyüşə* çıxmaq üçün səndən izin istəsələr, de: “Siz bir daha mənimlə *döyüşə* çıxmayacaq və mənimlə birlikdə heç bir düşmənlə vuruşmayacaqsınız. Çünki siz birinci dəfə *evdə* oturmağa razı oldunuz. Elə isə arxada qalanlarla bərabər, siz də *evdə* oturun!”

84. Heç vaxt onlardan ölmüş bir kəsin *cənazə* namazını qılma, qəbrinin başında da durma. Çünki onlar Allahı və Onun Elçisini inkar etdilər və günahkar olaraq öldülər.

85. Onların nə malları, nə də övladları səni təəccübləndirməsin. Allah bunlarla, bu dünyada onlara əzab vermək və onların kafir olaraq canlarının çıxmasını istəyir.

86. “Allaha iman gətirin və Onun Elçisi ilə birlikdə cihad edin!”– *deyə* bir surə nazil edildikdə onların var-dövlətə malik olanları səndən icazə istəyib dedilər: “Bizi burax *evdə* oturanlarla birlikdə qalaq!”

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرْبِ قُلْ نَارِجُهُمْ أَمْدَحِرًا لِّوَكَاةٍ يُفْقَهُونَ ﴿٩٥﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُواكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْعُقُودِ أُولَئِكَ مَرَّةً فَعَقِدُوا مَعَ الَّذِينَ يَلْحِقُونَ ﴿٩٧﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَآ تَوْأَمَهُمْ فَبُذِلُوا ﴿٩٨﴾

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدَّيْنِ وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٩٩﴾

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَن آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ آمَنُوا سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَذْنُ الْأُولَى وَالْآخِرَةِ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي الْقَوْمَ الْيَاسِينَ ﴿١٠٠﴾

87. Onlar arxada qalanlarla birgə olmağa razılaşdılar. Onların qəlblərinə möhür vuruldu. Buna görə də onlar *haqqı* anlamayacaqlar.

رَّضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْغَالِيينَ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

88. Lakin *Allahın* Elçisi və onunla birgə iman gətirənlər malları və canları ilə cihad etdilər. Onlar üçün nemətlər hazırlanmışdır. Məhz onlar uğur qazananlardır.

لَكِنِ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. Allah onlar üçün *ağacları* altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

90. Bədəvilərdən üzrlü olduqlarını iddia edənlər *evdə qalmaq* üçün onlara icazə verilsin deyə gəldilər. Allaha və Onun Elçisinə yalan danışanlar isə *evdə* oturdular. Onlardan kafir olanlara ağırılı-acılı bir əzab üz verəcəkdir.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Allaha və Onun Elçisinə sadıq qalacaqları təqdirdə acizlərə, xəstələrə və *döyüşdə* vuruşmağa vəsait tapa bilməyənlərə *evdə qalmaqda* heç bir günah yoxdur. Yaxşı işlər görənləri danlamağa əsas da yoxdur. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَبُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Miniklə təmin edəsən deyə sənin yanına gəldikdə: "Sizin üçün minik tapa bilmirəm"– dediyin zaman *cihad* üçün xərcləməyə bir şey tapa bilmədiklərindən ötrü kədərlənib

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ فَوَلَّوْا وَأَنْفُسُهُمْ تَوَالِحٌ مِنَ الْبَلْعِ حَرْنَا الْأَجِيدُ مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

gözləri dolmuş halda geri dönmələrin
da *heç bir günahı yoxdur*.

93. Yalnız varlı olduqları halda *evdə qalmaq üçün* səndən icazə almağa gələnlər danlanmalıdırlar. Onlar arxada qalanlarla birgə daldalanmağa razılaşıdılar. Allah onların qəlbini möhürləmişdir. Məhz bu səbəbdən onlar *özlərinin aqibətini* bilməzlər.

94. Döyüşdən qayıtdığınız zaman sizdən üzr diləyəcəklər. De: "Üzr diləməyin. Sizə əsla inanmayacağıq. Allah sizin işlərinizdən bizi əgah etmişdir. Sonrakı əməllərinizi Allah da görəcək, Onun Elçisi də". Sonra isə qeybi və aşkarı Bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız, O da sizə nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir.

95. Yanlarına qayıtdığınız zaman onlardan əl çəkəsiniz deyər qarşınızda Allaha and içəcəklər. Siz onlardan üz döndərin. Çünki onlar mürdərdir. Qazandıqları günahların cəzası olaraq sığınacaqları yer Cəhənnəm olacaqdır.

96. Qarşınızda and içəcəklər ki, onlardan razı qalasınız. Siz onlardan razı olsanız da, Allah fəsiq qəvmdən razı qalmaz.

97. Bədəvilər kafirlik və münafiqlik baxımından daha betər, Allahın Öz Elçisinə nazil etdiyi qanunları bilməməyə daha meyllidirlər. Allah Biləndir, Müdrildir.

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُوكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رِضْوَانًا يَكُونُوا مَعَ الْفَٰرِثِينَ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٩٣﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذْ رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ لِي أَنِّي نُؤْمِنُ بِكُم مَّا تَدَّعَوْنَ وَإِنِّي خَشِيتُ اللَّهََ وَرَسُولَهُ عَمَلَكُمْ وَالشَّهَادَةُ فِيكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٩٤﴾

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ يُعْصِرُونَ عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا وَنَهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ٩٥﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَ اللَّهُ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَٰسِقِينَ ٩٦﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٩٧﴾

98. Bədəvilərdən eləsi də var ki, Allah yolunda xərclədiyini itki sayır və sizə bir bədbəxtlik üz verməsini gözləyir. Bədbəxtlik onların öz başlarına gələcək. Allah Əşidəndir, Biləndir.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَرْمِيْ بِكُمْ الدِّائِرَ عَالِيَهُمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. Bədəvilərdən eləsi də vardır ki, Allaha və Axirət gününə inanır, xərclədiyini Allah yanında yaxımlıq və Peyğəmbərin dualarına nail olmaq üçün vasitə sayır. Həqiqətən də, bu, onlar üçün yaxınlaşmağa bir vasitədir. Allah onları Öz mərhəmətinə qovuşduracaqdır. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَرْغَبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيَجْزِيهِمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. Dində hamını ötüb keçən ilk mühacirlərə və ənsarlara, həmçinin yaxşı işlər görməkdə onların ardınca gedənlərə gəlincə, Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. Allah onlar üçün ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

101. Çevrənizdəki bədəvilərdən və Mədinə əhalisi arasında münafıqlar var. Onlar ikiüzlülükdə inadkarlıq göstərir, sən isə onları tanımırsan. Biz ki onları tanıyıyıq. Biz onlara iki dəfə işgəncə verəcəyik. Sonra isə böyük bir əzaba qaytarılacaqlar.

وَمِنَ حَوْلِكَ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْيَقَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ خُنَّ تَعْلَمُهُمْ سَتَعْلَمُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يَكُونُونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

102. Digərləri isə günahlarını etiraf etdilər. Onlar yaxşı bir əməllə başqa bir pis əməli qarışdırdılar. Ola bilsin ki, Allah onların tövbələrini

وَالْآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

qəbul etsin. Həqiqətən, Allah
Bağışlayandır, Rəhmlidir.

103. Onların mallarından sədəqə
götür ki, bununla onları pak edib
təmizə çıxarasan. Onlar üçün dua
et. Çünki sənin duan onlar üçün
bir təskinlikdir. Allah Əşidəndir,
Biləndir.
104. Məgər onlar bilmirlər ki, Allah
qullarından tövbəni qəbul edir,
sədəqələri götürür və Allah
tövbələri qəbul Edəndir, Rəhmlidir?
105. De: "İşinizdə olun! Allah, Onun
Elçisi və möminlər əməllərini
görəcəklər. Sonra qeybi və aşkari
Bilənin yanına qaytarılacaqsınız,
O da sizə nə etdiklərinizi xəbər
verəcəkdir".
106. Döyüşə getməyənlərdən başqaları
da vardır ki, onlar Allahın ixtiyarına
buraxılmışlar. O, ya onlara əzab
verəcək, ya da tövbələrini qəbul
edəcək. Allah Biləndir, Müdrikdir.
107. Müsəlmanlara zərər vurmaq, küfr
etmək, möminlərin arasına təfriqə
salmaq məqsədilə, əvvəlcədən
Allaha və Onun Elçisinə
qarşı müharibə edən kimsəni
gözləmək üçün məscid tikənlər,
əlbəttə: "Biz yaxşılıqdan başqa
bir şey istəmədik" – deyə and
içəcəklər. Allah şahiddir ki, onlar
yalançıdırlar.

خَذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ
عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
الَّتَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا بِمَا أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى وَأَطِيعُوا
وَأَلْفَوْا مَوْتَ وَسَرُّوْا إِلَىٰ عِلِّيِّ السَّيِّ
وَالشَّهَادَةِ فَيَسْأَلُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وَالْآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ
وَلِمَّا يُتَوَّابٌ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا
وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَعَارِضًا لِأَمْنٍ خَارِبٍ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ
قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Heç vaxt orada namaz qılma. İlk gündən təqva üzərində qurulmuş məscid, əlbəttə, içində namaz qılmağın üçün daha layiqdir. Orada təmizlənməyi sevən kişilər vardır. Allah da təmizlənənləri sevir.

109. Binasını Allah qorxusu və Onun rızası üzərində quran kəs daha yaxşıdır, yoxsa binasını dağılmaqda olan uçurumun lap kənarında quran və onunla birlikdə Cəhənnəm oduna yuvarlanan kəs? Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

110. Onların türəkləri parça-parça olana qədər tikdiyi bina qəblələrində bir şübhə olaraq qalacaqdır. Allah Biləndir, Müdrikdir.

111. Doğrudan da, Allah möminlərdən, Cənnət müqabilində onların canlarını və mallarını satın almışdır. Çünki onlar Allah yolunda vuruşub öldürür və öldürülürlər. Bu, Allahın Tövratda, İncildə və Quranda Öz öhdəsinə götürdüyü bir vəddir. Allahdan daha yaxşı əhdini yerinə yetirən kimdir? Elə isə sövdələşdiyiniz alış-verişə görə sevinin. Məhz bu, böyük uğurdur.

112. Təvbə edən, ibadət edən, həmd edən, oruc tutan, rüku və səcdə edən, yaxşı işlər görməyi buyurub pis əməlləri qadağan edən və Allahın qoyduğu hüdudlarını qoruyan o möminləri müjdələ.

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا الْمَسْجِدُ الَّذِي تَقُومُ عَلَى النَّفْسِ
مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ
رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى
شِقَاجٍ هَٰئِلٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي
قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

* إِنْ اللَّهُ أَشْرَكَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ
أَنْفُسُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِنْ أَهْلُ الْجَنَّةِ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ إِنْ وَمَنْ
أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا
بِيعَاكُمْ الَّذِي بَاعْتُمُوهُ. وَذَٰلِكَ هُوَ
الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

الَّتِي جُودَ الْمُحْسِنُونَ الْحَمِيدُونَ
الَّتِي جُودَ الرَّاكِعُونَ
الَّتِي جُودَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْمُحْسِنُونَ
لِحُدُودِ اللَّهِ وَيُشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. Müşriklərin Cəhənnəm sakinləri olduqları onlara bəlli olduğdan sonra, qohum olsalar belə, Peyğəmbərə və möminlərə onlar üçün bağışlanma diləmək yaraşmaz.

114. İbrahimin öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının Allaha düşmən olduğu ona bəlli olduğdan sonra isə ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim Allaha çox yalvaran həlim bir kimsə idi.

115. Allah bir qövmü doğru yola yönəltdikdən sonra haram olan şeylərdən onları xəbərdar etməyincə onları həmin yoldan azdırmaz. Həqiqətən, Allah hər şeyi bilir.

116. Həqiqətən, göylərin və yerin mülkü Allahə məxsusdur. O həm dirildir, həm də öldürür. Sizin Allahdan başqa nə bir himayədarınız, nə də bir köməkçiniz vardır.

117. Allah, müsəlmanlardan bəzilərinin qəlbi cihaddan yayınmaq üzrə olduğdan sonra, Peyğəmbərin də, çətin vaxtda onun ardınca gedən mühacirlərin və ənsarların da əvvəlcə tövbəsini qəbul etdi, sonra da onları bağışladı. Çünki Allah onlara qarşı Şəfəqlidir, Rəhmlidir.

118. Geri qalmış üç nəfəri də bağışladı. Hətta yer üzü öz genişliyinə baxmayaraq onlara dar gəlmiş,

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

وَمَا كَانَ أَنْ اسْتَغْفِرَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَوَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَيَّنَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَتْ اللَّهُ يُضِلُّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا تَتَّبِعُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُخَيَّرُ الْغَيْبِ وَالْغُيُوبِ وَمَا أَلْكُمُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ قَوْمٍ مِنْهُمْ لَمَّا تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ يَهْدِي لِمَنْ يَشَاءُ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَافَتْ عَلَيْهِمُ

ürəkləri kədərdən sıxılmış və yaqın bilmişdilər ki, Allahın əzabından, ancaq Onun Özünə sığınmaqdan başqa çarələri yoxdur. Sonra Allah peşman olsunlar deyə onların tövbəsini qəbul etdi. Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul Edəndir, Rəhmlidir.

119. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və düz danışanlarla birlikdə olun.

120. Mədinə əhalisinə və onların ətrafındakı bədəvilərə döyüşdə Allahın Elçisindən geri qalmaq, onun camından öncə öz canlarının hayına qalmaq yaraşmaz. Çünki Allah yolunda onlara üz verən elə bir susuzluq, yorgunluq və aclıq, kafirləri qəzəbləndirən elə bir atılmış addım, düşmən üzərində qazanılan elə bir uğur yoxdur ki, bunların müqabilində onlara yaxşı bir əməl yazılmasın. Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz.

121. Allah onları, etdikləri əməllərin ən gözəli ilə mükafatlandırsın deyə xərclədikləri elə bir kiçik və ya böyük məsrəf, keçdikləri elə bir vadi yoxdur ki, buna görə onlara savab yazılmasın.

122. Möminlərin hamısı eyni vaxtda döyüşə çıxmamalıdır. Hər qəbilədən bir dəstə qalmalıdır ki, dini dəridən öyrənsinlər və öz camaatı

أَنفُسُهُمْ وَظَنُوا أَنَّ لَا مَنجَاءَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا
إِلَىٰ يَوْمِ نَدَابٍ عَلَيْهِمْ لَيْسُوا بِإِنِّ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي نَدَابَ الرَّحِيمِ ﴿١١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١٢٠﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ
مِّنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ
اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا
نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَطْلُونَ مَوْطَأًا يَيْبَسُ الْكُفَّارُ وَلَا
يَتَأَلَوْنَ مِنْ عَدُوِّ نَبَلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

وَلَا يُغْنِيكَ عَنْكَ صَغِيرَةٌ وَلَا كَبِيرَةٌ
وَلَا يَنْقُصُكَ وَأَدْيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا
كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ
طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ

döyüşdən geri qayıtdıqları zaman onları xəbərdar etsinlər. Bəlkə, onlar pis işlərdən çəkinələr.

إِذَا رَجَعُوا إِلَى الْبَيْتِ لَمَّا هَمَّ بِحَدْرٍ ۖ

123. Ey iman gətirənlər! Yaxınlığınızda ki kafirlərlə vuruşun. Qoy onlar sizdə sərtlik görsünlər. Bilin ki, Allah müttəqilərdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اقْلَبُوا الدُّوَرِ
يَلُوكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلَيَجِدُوا فِيكُمْ
عِلَظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

124. Bir surə nazil edildiyi zaman onlardan istehza ilə: “Bu, hansınızın imanını artırdı?”– deyənlər də var. İman gətirənlərə gəldikdə isə, o surə onların imanını artırır və onlar birlərini müjdələyirlər.

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ
أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
فِرَادَتُهُمْ إِيْمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْسِرُونَ ۝

125. Qəlbində xəstəlik olanlara gəlincə, o surə onların murdarlığı üstünə bir murdarlıq da artırır və onlar kafir olaraq ölürlər.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ
رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَا تَرَاوَعَهُ
كَفُورٌ ۝

126. Onlar ildə bir və ya iki dəfə fəlakətə uğradıqlarını görmürlərmi? Yəni də tövbə etmir, ibrət almırlar.

أَوَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ
عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ
وَلَا هُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

127. Bir surə nazil edildiyi zaman onlar: “Sizi kimsə görürmü?”– deyərək birlərinə baxır, sonra da üz çevirib gedirlər. Anlamayan bir qövüm olduqlarına görə Allah onların qəlblərini imandan məhrum etmişdir.

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَىٰكُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ
أَنصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝

128. Sizə özünüzdən ələ bir Elçi gəldi ki, sizin əziyyətə düşməyiniz ona ağır gəlir. O sizə qarşı qayğıkeş, möminlərə şəfqətli, rəhmlidir.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

129. Əgər onlar üz döndərsələr, de:
 “Mənə Allah yetər. Ondan başqa
 ibadətə layiq olan məbud yoxdur.
 Mən Ona təvəkkül etdim. O, böyük
 Ərşin Rəbbidir!”

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Yunus surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. Bu, hikmətli Kitabın ayələridir.
2. İcərilərindən bir adama: “İnsanları qorxut və iman gətirənləri müjdələ ki, özlərinin Rəbbi yanında onların etdikləri yaxşılıqların mükafatı vardır!” – deyə vəhy etməyimiz insanlara qoribəmi göründü? Kafirlər: “Sözsüz ki, bu, açıq-aşkar bir sehrbazdır!” – dedilər.
3. Şübhəsiz ki, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. İşləri yoluna qoyan Odur. Yalnız Onun icazəsindən sonra kimsə şafaətçi ola bilər. Budur, Rəbbiniz Allah. Ona ibadət edin. Məgər düşünüb ibrət almırsınız?
4. Hamınızın dönüşü Onadır. Bu, Allahın haqq olan vədidir. O, məxluqu ilk dəfə yaradır, sonra onu *Qiyamat günü* yenidən dirildir ki, saleh əməllər edənləri ədalətlə mükafatlandırısın. Kafirlərə gəlincə, küfr etdiklərinə görə onlar üçün qaynar içki və ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.
5. Günəşi işıqlı, ayı nurlu edən, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə ona mənzillər (səfhələr) müəyyən edən

يُونُسُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّسْمُ الْكَلِمَةُ الْكَلِمَةُ

أَتَكْفُرُ بِاللَّهِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا أَسْهَرُ مِنْ

إِنْ رَزَقَكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْ يُنْفَخُ الْكُفْرُ وَاللَّهُ رَئُوفٌ بِالْعِبَادِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ يُجْزِي الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شُرَكَاءُ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ عَذَابٌ أَلِيمٌ يَمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ

هُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالنَّجْمَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَآزِلًا لَتَعْلَمُوهُ عَذَابُ السَّعِيرِينَ

Odur. Allah bunları yalnız haqq naminə yaratmışdır. O, ayələri bilən adamlara *belə* izah edir.

6. Doğrudan da, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göylərdə və yerdə yaratdıqlarında *Allahdan* qorxan adamlar üçün dəlillər vardır.
7. Şübhəsiz ki, Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər, dünya həyatından razı qalıb onunla rahatlıq tapanlar və ayələrimizdən xəbərsiz olanların –
8. məhz onların qazandıqları *günahlara* görə sığınacaqları yer Oddur.
9. İman gətirib saleh əməllər işlədənləri Rəbbi imanlarına görə doğru yola yönəldər. Nəim bağlarında onların *ayaqları* altından çaylar axar.
10. Onların oradakı duası: “Allahum! Sən pak və müqəddəssən!”, orada *bir-birlərini* salamlaması: “Salam!” *sözü* və dualarının sonu: “Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!” *sözləri* olacaq.
11. Əgər Allah insanlara istədikləri xeyri tez verdiyi kimi, şəri də tez versəydi, əlbəttə, onların əcali çatmış olardı. Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənləri isə azğınlıqları içində sərgərdan dolaşan vəziyyətdə tərk edirik.

وَلَيْسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِيلًا إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ فِي الْخَلْقِ الْآيَاتِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِنَا غَافِلُونَ ﴿٨﴾

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ أَلَا زِيمًا كَاوًا يَكْفُرُونَ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٠﴾

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّاتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَأَجْرُهُمْ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

﴿ وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ أَتَيْتُمَا جَاءَهُمْ بِالْخَيْرِ لَفَصَحَىٰ لَهُمْ أَعْمَهُمْ فَتَدَّرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴾ ﴿١٢﴾

12. İnsana belə üz verdikdə uzananda da, oturanda da, ayaq üstə olanda da Bizi çağırır. Bu belanı ondan sovuşdurduqda isə sanki ona üz vermiş beladan ötrü Bizi çağırmamış kimi keçib gedər. Həddi aşanlara etdikləri əməllər beləcə gözəl göstərildi.

13. Sizdən əvvəlki nəsilləri də zülm etdiklərinə və elçiləri onlara açıq-aşkar dəlillər gətirdikləri halda onlara inanmadıqlarına görə məhv etdik. Biz günahkar adamları belə cəzalandırıq.

14. Sonra onların ardınca sizi yer üzündə xələflər etdik ki, görək necə davranacaqsınız.

15. Açıq-aydın ayələrimiz onlara oxunduğu zaman Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər deyirlər: "Bizə bundan başqa bir Quran gətir və ya onu dəyişdir!" De: "Mən onu öz istəyimlə dəyişdirə bilmərəm. Mən yalnız mənə vəhy olunana tabe oluram. Əgər Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxuram".

16. De: "Əgər Allah istəsəydi, mən onu sizə oxumazdım, O da onu sizə bildirməzdi. Mən axı bundan öncə də sizin aranızda yaşamışam. Məgər bilmirsiniz?"

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا الْجَنَّةَ أَوْ قَاعًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَذْعُرْنَا إِلَىٰ صُورَتِهِ ۖ كَذَٰلِكَ يُزَيِّنُ لِلنَّاسِ فِتْنَتَهُمَا ۖ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَهَلَّكَ الْقُرُونُ مِن قَبْلِكَ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا يَؤْمِنُوا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِمْ ۖ لَنَبْلُوكَ بِمَا عَمَلْتَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا نَادَىٰ عَلَيْهِمْ إِبْرَاهِيمُ إِسْمَٰئِيلُ قَالَ الْاٰدَمُ لَا يَرْجُو لِقَاءَ ۙ اَنَا اَنْتِ بَقْرَةٌ ۚ اِنْ عَرِيتْ هٰذَا اَوْ بَدَلْتُهُ فُلًا مَا يَكُوْنُ لِي اَنْ اُبَدِّلَهُ ۚ مِنْ يَلْقَايَ نَفْسِي ۙ اِنْ اَنْتِ اِلَّا مَآ يُوْحٰى اِلَيَّ ۙ اِنِّي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رِيقَ عَذَابِ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥﴾

فَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا نَزَّلْنَاهُ عَلَيْكَ وَلَا اَذْرَبْنٰكَ يَوْمًا ۚ فَفَعَلْتَ اَيْتًا فِيْكَ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ ۚ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦﴾

17. Allaha qarşı yalan uydurandan və ya Onun ayələrini yalan hesab edəndən daha zalım kim ola bilər? Doğrudan da, günahkarlar nicat tapmazlar.

18. Onlar Allahı qoyub özlərinə nə bir zərər, nə də bir fayda verə bilməyənlərə ibadət edir və: “Onlar Allah yanında bizim şafaətçilərimizdir!” – deyirlər. De: “Yoxsa Allaha göylərdə və yerdə bilmədiyi bir şeyimi xəbər verirsiniz?” Allah onların qoşduqları şəriklərdən uzaqdır və ucadır.

19. İnsanlar vahid bir ümmət idilər, sonra ixtilafa düşdülər. Əgər Rəbbin tərəfindən əzəldən bir Söz verilməsəydi, ixtilafa düşdükləri şey barəsində aralarında dərhal hökm verilərdi.

20. Onlar deyirlər: “Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” De: “Qeyb ancaq Allaha aiddir. Gözləyin, şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm”.

21. İnsanlara üz verən bələdan sonra onlara bir mərhəmət daddırdığımız zaman ayələrimizə qarşı hiyləgərlik etməyə çalışırlar. De: “Allah daha tez hiylə qurar”. Şübhəsiz ki, elçilərimiz *mələklər* qurduğunuz hiylələri yazırlar.

22. Sizi quruda və dənizdə hərəkət etdirən Odur. Siz gəmilərdə olduğunuz,

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُعْلِمُ
الْمُجِرِمُونَ ﴿١٧﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَلَا
يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا
عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُكْفِرُونَ اللَّهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي
السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَنَهُ
وَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً
فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ
لَفُتِحَ بَيْنَهُمْ فِي مَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن
رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا أَدْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ عِندِ رَبِّهِ
مَسْتَهْزِئِينَ إِذَا يُهْمُّكَ رَبِّي بِآيَاتِهِ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ
مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا نَكُرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ الَّذِي يُسَبِّحُكَ فِي الْغَيْثِ وَالْجَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا

gəmilər də içindəkiləri xoş bir küləklə apardığı və onlar buna sevindikləri zaman birdən fırtına qopar və dalğalar hər yandan onların üstünə gələr. Dalğaların onları bürüyəcəyini yaqın etdikdə isə Allaha – dini məhz Ona aid edərək yalvarıb deyirlər: “Ögər bizi bundan xilas etsən, əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq”.

23. *Allah* onları xilas etdikdə isə dərhal haqsız olaraq yer üzündə azğınlıq edərlər. Ey insanlar! Azğınlığınız yalnız sizin öz əleyhinizədir. *Bunlar* dünya həyatının keçici zövqləridir. Sonra isə dönüşünüz Bizə olacaq, Biz də nə etdikləriniz barədə sizə xəbər verəcəyik.

24. Dünya həyatının məsəli göydən endirdiyimiz suyun məsəlinə bənzəyir ki, onun sayəsində insanların və heyvanların yediyi yer bitkiləri bir-birinə qatışır. Nəhayət, yer öz bərbəzəyinə bürünüb rəvnəqləndiyi və onun sakinləri *onun məhsulunu* yığmağa qadir olduqlarını güman etdikləri zaman gecə yaxud gündüz əmrimiz yerə yetişər. Biz onu, elə bir biçilmiş sahəyə döndərərək ki, sanki dünən heç bol *məhsulu* olmamışdı. Biz ayələri düşünən bir qövüm üçün beləcə izah edirik.

25. Allah əmin-amanlıq yurduna – *Cənnətə* çağırır və istədiyini doğru yola yönəldir.

كُنُورِي الْفَلَاحِ وَجَرَّيْنِ يَمِيدِ يَدِجَ طَيِّبَةٍ
وَقَرَّحُوا بِهَا جَاءَ تَهَا يَمِجَ عَالِيْفَ وَجَاءَ هَمُ
الْمَوْجِ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ
بِهِمْ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الْوَلَدَيْنِ
أَجِيبْنَا مِنْ هَذِهِ لَتَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٠﴾

فَالَمَّا أَجِبَهُمْ إِذَا هُمْ يَنْتَوُونَ فِي الْأَرْضِ يُعَذِّبُ
الْحَقُّ يَأْتِيهَا النَّاسُ لِمَا تَعْبَهُكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ
مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِنَّكُمْ رَجِيعُكُمْ
فَتُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْوَلَدِ مِنْ
السَّمَاءِ فَاتَخَذَتْ يَوْمَ تَبَثُّ الْأَرْضِ مِمَّا
يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَغْلَبَتِ
الْأَرْضُ رُفُوفَهَا وَازْدَنْتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ
قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرٌ نَائِلٌ فَأُولَاهَا
فَجَعَلَهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَكُنْ إِلَّا الْأَنْبُسُ كَذَلِكَ
فُتُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٣﴾

26. Yaxşı iş görənlər üçün ən yaxşısı və bundan da üstünü (Cənnət, üstəlik də Allaha görmək) vardır. Onların üzünü nə bir qubar, nə də bir zillət bürüyər. Onlar Cənnət sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا لَسْنَا وَرِثَةً وَلَا يَرَهُوْ
وُجُوهُهُمْ قَدْ رَزَقْنَاهُ أَزْوَاجًا أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

27. Pis işlər görənlərə isə pisliyin cəzası onun misli qədər verilər. Onları zillət bürüyər. Onları Allahdan qoruya bilən bir kimsə də yoxdur. Onların üzləri sanki zülmət gecənin parçalarına bürünmüşdür. Onlar Od sakinləridir və orada əbədi qalacaqlar.

﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا
وَتَرْهَقُهُمْ ذُكْرًا مَّا لَهُمْ مِنَ الْاَمْرِ مِنْ عَاصِمٍ
كَأَنَّمَا أَغْشَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ الْاَبْرِ
مُظْلِمًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ﴾

28. O gün onların hamısını *bir yerdə* toplayacaq, sonra da müşriklərə: “Siz də, şərikləriniz də öz yerinizdə qalın!”– deyəcəyik. Biz onları ayıracağıq. Onların şərikləri deyəcəklər: “Siz bizə ibadət etmirdiniz.

﴿وَنَوْمٌ نَحْشُرُهُمْ جَمْعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَرَيْتُمْ آيَاتِنَا وَقَالَ
شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْهُمْ إِلَّا نَاعِبُونَ﴾

29. Bizimlə sizin aranızda Allahın şahid olması yetər. Doğrudan da biz sizin ibadətinizdən xəbərsiz idik”.

﴿فَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ إِنْ كُنَّا
عَنِ عِبَادَتِكَ لَغَافِلِينَ﴾

30. Orada hər bir nəfər keçmişdə törətdiklərinin acısını çəkəcəkdir. Onlar Allaha – özlərinin həqiqi Himayədarına qaytarılacaq və uydurduqları *bütlər* onlardan uzaqlaşib qeyb olacaqlar.

﴿هَٰذَا لِكَيْ تَبْلُغُوا كُلَّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرَدُّوْ
إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقُّ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَّا
كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

31. De: “Sizə göydən və yerdən ruzi verən kimdir? Qulaqlara və gözlərə hakim olan kimdir? Ölüdən diri

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ أَمَّنْ
يَسْمِعُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ

çıxaran, diridən də ölü çıxaran kimdir? İşləri yoluna qoyan kimdir?" Onlar deyəcəklər: "Allah!" De: "Bəs *belə olduğu halda Allahdan qorxmursunuz?*"

32. O sizin Haqq Rəbbiniz olan Allahdır. Haqdan sonra zəlalətdən başqa nə ola bilər? Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!

33. Beləliklə fasiqlərin iman gətirməyəcəyinə dair Rəbbinin Sözü doğru çıxdı.

34. De: "*Allaha* qoşduğunuz şəriklərdən eləsi varmı ki, *hər hansı bir* məxluqu ilk dəfə yaratsın, *öldükdən* sonra onu *əvvəlki halına* qaytarsın?" De: "Məxluqu ilk dəfə Allah yaradır, *öldükdən* sonra onu *əvvəlki halına* qaytarır. Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!"

35. De: "*Allaha* qoşduğunuz şəriklər arasında haqqa yönəldən bir kimsə varmı?" De: "Allah *Öz qullarını* haqqa yönəldir. Elə *isə deyin görək* haqqa yönəldən kəs arxasında gedilməyə daha çox layiqdir, yoxsa özünə doğru yol göstərilməyincə onu tapa bilməyən kəs? Sizə nə olub? Necə mühakimə edirsiniz?"

36. Onların əksəriyyəti ancaq zənnə qapılır. Şübhəsiz ki, zənn həqiqəti heç cür əvəz edə bilməz. Allah onların nə etdiklərini bilir.

مِنَ النَّاسِ وَيُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمِنَ الْمَيِّتِ إِلَى الْحَيِّ ۚ قُلْ أَفَلَا يُدِيرُوا الْأُمُورَ قَسِبُوا لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠﴾

قَدْ لَكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ قَدْ آتَاكُمْ الْحَقُّ إِلَّا الضَّلَالَةَ فَإِنَّ تَضَرُّعُونَ ﴿١١﴾

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَدْعُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلْ اللَّهُ يَدْعُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤﴾

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿١٥﴾

37. Bu Quran Allahdandır, Ondan başqası tərəfindən uydurula bilməz. Lakin o, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və aləmlərin Rəbbi tərəfindən *nazil edilmiş*, içində də heç bir şəkk-şübhə olmayan kitabları müfəssəl izah edəndir.

38. Yoxsa: “*Mühəmməd* onu özündən uydurdu!” – deyirlər. De: “Əgər doğru danışsınızsa, ona bənzər bir surə də siz gətirin və Allahdan başqa, kimi bacarırsınızsa, *köməyə* çağırın!”

39. Xeyr! Onlar elmini qavraya bilmədikləri və hələ yozumu onlara gəlməmiş *Quram* yalan hesab etdilər. Onlardan əvvəlkilər də yalan hesab etmişdilər. Bir gör zalımların aqibəti necə oldu.

40. İçərilərində *bu Qurana* inananlar da var, ona inanmayanlar da. Rəbbin fitnə-fəsad törədənləri daha yaxşı tanıyır.

41. Əgər səni yalançı hesab etsələr, de: “Mənim əməlim mənə, sizin əməliniz isə sizə aiddir. Siz mənim etdiyim əməldən uzaqsınız, mən də sizin etdiyiniz əməllərdən uzağam”.

42. Onlardan səni dinləyənlər də vardır. Məgər karlara – əgər anlamırlarsa – sənmi eşitdirəcəksən?

43. Onlardan səni baxanlar da vardır. Məgər korları – əgər görmürlərsə – sənmi doğru yola yönəldəcəksən?

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ قَاتُوا يَوْمَ تَوَفَّاكُمْ أَم يَقُولُونَ اسْتَطَعْنَا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ نُكْفِرَ صَالِحِينَ ﴿٣٨﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا بَاءَ النَّهْمُ تَأْوِيلَهُ كَذَّلَتْ لَكُمُ الْآيَاتُ مِنْ قِبَلِهِمْ فَأَنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَذَابُهُ الْعَالَمِينَ ﴿٣٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَكَرِهَتْ لَهُمُ الْأَرْسَالُ بِالنَّفْسِ الْفَسِيدَةِ ﴿٤٠﴾

وَأَنْ كَذَّبُوا وَلَوْ قُتِلَ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيقُونَ مِمَّا آتَمَّكُمُ وَأَنَا تَارِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الْأَعْمَىٰ وَلَوْ كَانَ لَا يَلْعَلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْأَعْمَىٰ وَلَوْ كَانَ لَا يَبْصُرُونَ ﴿٤٣﴾

44. Həqiqətən, Allah insanlara əsla zülm etməz, lakin insanlar özləri özlərinə zülm edirlər.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ الْإِنْسَانَ شَيْئًا وَلَكِنَّ
الْإِنْسَانَ أَنَفْسُهُ يُظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. Allah onları bir yerə toplayacağı gün, sanki *dünyada və yaxud qəbirdə* gündüzün ancaq bir saatını qalmışlar kimi, bir-birlərini tanıyacaqlar. Allahla qarşılaşacaqlarını yalan sayanlar mütləq ziyana uğrayacaqlar. Onlar doğru yola yönələn deyillər.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ هُمُومُكَانَ لَمْ يَتَّخِذُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ
الْهَيَاةِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خُسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

46. Onlara vəd etdiyimiz *əzabın* bəzisini sənə göstərsək və yaxud da *göstərmədən öncə* sənə öldürsək, yenə də onların dönüşü Bizədir. Həm də Allah onların nə etdiklərinə Şahiddir.

وَأَمَّا رَبُّكَ بِعَصَى الَّذِي فَعْدُهُمْ أَسْتَوِي فَيُنَادِي
فَالْيَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى
مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

47. Hər ümmətin bir elçisi vardır. Elçiləri gəldikdə onların arasında ədalətli hökm verilir və onlara zülm edilməz.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ
فُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

48. *Kafir*lər deyirlər: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

49. De: “Allahın istədiyindən başqa, mən özümə nə bir zərər, nə də bir xeyir verməyə qadirəm. Hər ümmətin bir əcali vardır. Onların əcali gəldiyi zaman bir-cə saat belə nə yubanar, nə də qabağa keçə bilirlər”.

قُلْ لَا أَمْرٌ لِّي بِتَقْدِيرِ اللَّهِ وَلَا تَقَعُ إِلَّا أَمْرًا
أَعْلَمُ لَكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا
يَسْتَجِيرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَعِذُّونَ ﴿٤٩﴾

50. *Müşriklərə* de: “Söyləyin görüm, əgər Onun əzabı sizə gecə yaxud gündüz gələcəksə, onda günahkarlar bunlardan hansını tələsik istəyəcəklər?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ رَبِّنا أَوْ هَازِلًا
مِّمَّا تَسْتَعْجِلُ مِنْهُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

51. Əzab başınızın üstünü aldıqdan sonramı ona iman gətirəcəksiniz? Yoxsa indimi? Siz ki, onun tez gəlməsini istəyirdiniz!”

52. Sonra zalımlara deyiləcəkdir: “Dadın əbədi əzabı! Məgər siz ancaq qazandığınız *günahlara* görə cəzalandırılırmısınız?”

53. Səndən: “O *əzab* doğrudurmu?” – *deyə* xəbər alırlar. De: “Bəli, and olsun Rəbbimə! Həqiqətən də, o, doğrudur və siz də *ondan* yaxa qurtara bilməyəcəksiniz”.

54. Əgər zalım olan hər kəs yer üzündə olanların hamısına sahib olsaydı, mütləq onu *əzabdan qurtarmaq* üçün fidyə verərdi. Onlar əzabı gördükdə dərinlən peşman olarlar. Onların arasında ədalətlə hökm verilər və onlara zülm edilməz.

55. Bilin ki, göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahındır. Bilin ki, Allahın vədi haqdır, lakin onların çoxu *hunu* bilmir.

56. O, həm dirildir, həm də öldürür. Siz yalnız Ona qaytarılacaqsınız.

57. Ey insanlar! Rəbbinizdən sizə bir öyüd-nəsihət, kökslərdə olana bir şəfa, möminlərə doğru yol göstəricisi və mərhəmət gəlmişdir.

58. De: “*Bunlar* Allahın lütfü və mərhəməti sayəsindədir!” Qoy onlar *buna* sevinsinlər. Bu ki, onların yığdıqlarından daha xeyirlidir.

أَلَمْ نَدَاكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ مَا شَكَم بِهِءَ الْكُنْ وَقَدْ كُنتُمْ يَهُءَ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ
هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ أَخِي هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ
لَآخِقٌ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ
لَآفْتَدَتْ بِهِءَ وَأَسْرُوا الْقَدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا
الْعَذَابَ وَفُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْآلِ
وَعَدَ اللَّهُ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

هُوَ حَيٌّ وَهُوَ الْوَالِيهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمِ مَوْعِظَةٌ
مِّنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ يُغْفِرُ اللَّهُ وَرَحْمَتُهُ قَدْ جَاءَ لَكُمْ فَاغْفِرُوا
هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَكْتُمُونَ ﴿٥٨﴾

59. De: "Allahın sizə nazil etdiyi ruzi barədə söyləyin görüm, onun bir qismini haram, bir qismini isə halal saydınız". De: "Allahmı sizə izin verdi, yoxsa Allaha iftira yaxırsınız?"

60. Allaha qarşı yalan uyduranların Qiyamət günü barədə fikirləri nədir? Həqiqətən, Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin onların çoxu şükür etmir.

61. Sən hansı bir işdə olsan, Qurandan nə oxusan, siz nə iş görəsəniz, başınız ona qarışarkən Biz sizə şahid olanıq. Nə yerdə, nə də göydə zərrə qədər bir şey Rəbbindən gizli qalmaz. Bundan daha kiçiyi və daha böyüyü yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövh-i Məhfuzda) olmasın.

62. Şübhəsiz ki, Allahın dostlarının heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

63. Onlar iman gətirmiş və Allahdan qorxmuşlar.

64. Dünya həyatında da, axirətdə də onlara müjdə vardır. Allahın kəlmələri əsla dəyişilməz. Bu, böyük uğurdur.

65. Onların sözləri səni kədərləndirməsin. Çünki qüdrət bütünlüklə Allaha məxsusdur. O, Eşidəndir, Biləndir.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
فَجَعَلْنَاهُ حَرَّامًا وَحَلَالًا قُلْ إِنَّ اللَّهَ أَدْرَأَكُم
لَكُمْ أَمْرًا اللَّهُ تَعَالَى ۝

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ
وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۝

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ
وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ
شُهُودًا إِذْ تُفْعَلُونَ فِيهِ وَمَا يُغْنِي عَنْ رَبِّكَ
مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

إِلَّا آيَاتِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ لَأَخْرُجَنَّ عَنْهُمْ وَلَا
هُمْ يُخْزَوْنَ ۝

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا تَقْوَى ۝

لَهُمُ الْبَشَرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ لَا يَتَّخِذُ لِكَلِمَتِهِ اللَّهُ
ذَلِكَ هُوَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ۝

وَلَا يَخْزِيكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

66. Bilin ki, göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahındır. Allahı qoyub başqa şərirlərə yalvaranlar nəyin ardınca gedirlər? Onlar yalnız zənnə uyur və ancaq yalan uydururlar.

67. Gecəni rahatlanmanız üçün yaradan, gündüzü də *ruzi qazanmanız* üçün işıqlı edən Odur. Həqiqətən, bunda eşidən adamlar üçün dəlillər vardır.

68. Onlar: “Allah *Özünə* övlad götürmüşdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! O, *heç nəyə* möhtac deyildir. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Buna aid sizdə heç bir dəlil yoxdur. Niyə Allaha qarşı bilmədiklərinizi söyləyirsiniz?

69. De: “Şübhəsiz ki, Allaha qarşı yalan uyduranlar nicat tapmazlar”.

70. Onlar *bir müddət* dünyada faydalanar; sonra onların dönüşü Bizə olar. Sonra da küfr etdiklərinə görə onlara şiddətli əzab daddırıraq.

71. Onlara Nuhun əhvalatını oxu. Bir zaman o, öz qəvmünə demişdi: “Ey qəvmüm! Əgər *aranızda* qalmadığım və Allahın ayələrini xatırlatmadığım sizə ağır gəlibsə, mən Allaha təvəkkül edirəm. *Allaha* qoşduğunuz şərirlərlə birləşib sözü bir yerdə qoyun, sonra da işinizi aşkarda görün. Bundan sonra mənə qarşı bacardığınızı edin və mənə möhlət verməyin.

الْآلَاتِ يَلْبِسُونَ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَشْعُرُونَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَسْمَعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْمَرُونَ ﴿٦٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْعَزِيزُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ لَا يَفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

مَتَّعْنَاهُ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِنَّا مَرَّجَعُهُمْ ثُمَّ نَذَرُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

﴿ وَأَنْقُلْ عَلَيْهِمُ بَنَاءَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَتَّقُوا اللَّهَ كَانَ كُفْرًا عَلَيْكُمْ قِيَاسٌ وَتَذَكَّرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَقَالِ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُعْطِرُونَ ﴾ ﴿٧١﴾

72. Əgər üz çevirsəniz, *bilin ki*, mən sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq Allahdır. Mənə müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir”.

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاءَ لَكُمْ مِنَ الْجَزَاءِ إِنَّ جَزَاءَ
الْأَعْمَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَسَلِّينَ ﴿٧٢﴾

73. Onlar onu yalançı hesab etdilər. Biz də onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik, onları *yer üzünə* xələflər təyin etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə suda batırdıq. Bir gör qorxudulanların aqibəti necə oldu!

فَكَذَّبُوهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلَيْنِ
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَفًا وَآخَرِينَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَنْظِرْكَ كَانَ عَقِيبُهُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

74. Sonra onun arxasınca elçiləri öz fəhmətlərinə göndərdik. *Elçilər* onlara açıq-aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə öncə yalan hesab etdiklərinə iman gətirmədilər. Biz həddi aşanların qəlblərini beləcə möhürləyirik.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ عَادٍ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَٰلِكَ نَطْمِئُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

75. Sonra onların arxasınca Musanı və Harunu Firona və onun əyanlarına açıq-aydın dəlillərimizlə elçi göndərdik, lakin onlar təkəbbürlük göstərdilər. Onlar günahkar bir tayfa idilər.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ عَادٍ هَارُونَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ آتَيْنَاهُمْ أَنْتَ كَبُرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

76. Onlara Bizim tərəfimizdən haqq gəldikdə: “Şübhəsiz ki, bu, açıq-aydın bir sehrdir!” – dedilər.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَٰذَا
لَيْسَ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾

77. Musa dedi: “Əcəba, sizə haqq gəldikdə: “Bu sehrdirmi?”- deyirsiniz? Halbuki sehrbazlar uğur qazanmazlar”.

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ
أَيْسَرُ هَٰذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

78. Onlar dedilər: “Gəlmisiniz ki, bizi atalarımızın tutduğu yoldan döndərsiniz və yer üzündə böyüklük etmək ikinizə qalsın? Biz sizə iman gətirən deyilik”.

79. Firon dedi: “Bütün bilikli sehrbazları yanıma gətirin!”

80. Sehrbazlar gəldikdə Musa onlara dedi: “Nə atacaqsınızsa, atın!”

81. Onlar *əllərindəki ipləri və dəyanətləri* atdıqda Musa dedi: “Sizin gördüyünüz iş sehrdir. Həqiqətən, Allah onu boşa çıxaracaq. Çünki Allah fitnə-fəsad törədənlərin işini düzəltməz”.

82. Günahkarlar istəməsələr də Allah Öz kəlmələri ilə haqqı bərqərar edəcək.

83. Firon və onun əyanları tərəfindən özlərinə işgəncə veriləcəyindən qorxaraq Musaya öz qövmündən yalnız azsayılı bir nəsil iman gətirdi. Həqiqətən də, Firon yer üzündə qəddar hakim və həddi aşanlardan idi.

84. Musa dedi: “Ey qövmüm! Əgər Allaha iman gətirmişsinizsə və müsəlman olmuşunuzsa, Ona təvəkkül edin!”

85. Onlar dedilər: “Biz ancaq Allaha təvəkkül edirik. Ey Rəbbimiz! Bizi zalım qövmün əlində sınağa çəkmə!”

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَكَ وَأَنْتَ الْعَالَمِينَ
وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبَرِيَّةُ فِي الْأَرْضِ وَنَحْنُ
لَكُمُ الْيَوْمَ وَمِنَ الْيَوْمِ

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتَنْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عِلْمٍ

فَأَمَّا آيَةُ السَّحَرَةِ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا
أَسْتَعْتَفُونَ

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ
إِنَّ اللَّهَ سَيُطْلِقُهُ إِنَّا لِلَّهِ لَا يُصْلِحُ عَمَلُ
الْمُفْسِدِينَ

وَيُخَيِّطُ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ

فَمَاءٌ آمِنٌ لِّمُوسَى إِلَّا رِيَّةً مِّنْ قَوْمِهِ عَلَى
خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ قَارَنَ
فِرْعَوْنَ لَعَالِي فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَكَيْنَ
الْمُتَرَفِينَ

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنتُمْ تَهْتُمُونَ بِاللَّهِ
فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ مُسْلِمِينَ

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً
لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

86. Və bizi Öz mərhəmətinlə kafir qəvmün əlindən qurtar!”

87. Biz Musaya və onun qardaşına:
“Camaatınız üçün Misirdə evlər hazırlayın, evlərinizi namazgah edin və namaz qılın. Möminləri müjdələ!” – *deyə* vəhy etdik.

88. Musa dedi: “Ey Rəbbimiz! Sən Firona və onun əyanlarına dünya həyatında zinət və mal-dövlət bəxş etdin. Ey Rəbbimiz! Onlar *insanları* Sənin yolundan sapdırırlar. Ey Rəbbimiz! Onların mal-dövlətini məhv et və qəlbini sərtləşdir ki, ağırılı-acılı əzabı görməyincə iman gətirməsinlər”.

89. *Allah* dedi: “Hər ikinizin duası qəbul olundu. *Dəvətinizdə* möhkəm olun və nadanların yoluna uymayın!”

90. Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirdik. Firon və onun qoşunu zülm və düşmənçilik məqsədilə onları təqib etdilər. Nəhayət *Firon dənizdə* batdığı vaxt dedi: “İsrail oğullarının iman gətirdiklərindən başqa məbud olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!”

91. *Firona deyildi*: “İndimi? Sən ki əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun.

92. Bu gün sənin bədənini xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə ibrət olasan”.

وَنَحْنُ بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءَا
لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ
قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَتَهُ رِزْقًا وَأَمْوَالًا فِي الْمَسْجِدِ الذِّكْرَانَا
لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى
أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى
يُرَوُّوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا
وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَتَّقُونَ ﴿٨٩﴾

﴿٩٠﴾ وَجَازَيْنَا بِنِيَّاسِ إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ
الْفَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي
آمَنْتُ بِهِ يَوْمَ إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

ءَالِكِنَّ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٩٢﴾

فَأَنقَرْتُمَا بُيُوتَكُمْ بِبَدَايِكُمْ لَتَكُونُنَّ لِمَنْ
خَلَفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ

Həqiqətən də, insanların çoxu
ayələrimizdən xəbərsizdir.

وَاِنَّا لَنَعْلَمُ لُنُورٍ ﴿٣٧﴾

93. Biz İsrail oğullarını gözəl bir yurda
sakin etdik və onlara pak ruzilərdən
verdik. Onlar özlərinə elm gələnə
qədər ixtilafa düşmədilər. Şübhəsiz
ki, Rəbbin, ixtilafa düşdükləri şey
barəsində Qiyamət günü onların
arasında hökm verəcəkdir.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ دِيَارَ مُصْرَ أَصْدَقَ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الْغُلَاقِيبَتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى
جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣٨﴾

94. Əgər sənə nazil etdiyimizə şübhə
edirsənsə, səndən əvvəl Kitab
oxuyanlardan soruş. Rəbbindən
sənə haqq gəlmişdir. Odur ki, şübhə
edənlərdən olma.

فَإِنْ كُنْتَ فِي شکٍ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ
الَّذِينَ بَقِيَُوا مِنَ الْكُتُبِ مِنَ قَبْلِكَ
لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُتَكِبِينَ ﴿٣٩﴾

95. Allahın ayələrini yalan sayanlardan
da olma, yoxsa ziyana uğrayanlardan
olarsan.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اللَّهِ
فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٠﴾

96. Həqiqətən, sənin Rəbbinin Sözü
özlərinin əleyhinə doğru çıxmış
kimsələr iman gətirməzlər.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

97. Onlara ayələrin hamısı gəlsə belə,
ağrılı-acılı əzabı görməyincə iman
gətirməzlər.

وَلَيَجَاءَنَّاهُمْ كُلَّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٤٢﴾

98. Əzab gəldiyi an, Yunusun
qövmindən başqa, iman gətirib
imanı özünə fayda verən bir
məmləkət əhli olubmu? Yunusun
qövmi iman gətirəndə onlardan
dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını
sovuşdurduq və onlara müəyyən
vaxta qədər fani nemətlərdən
faydalanmaq imkanı verdik.

فَلَوْلَا كُنْتَ آتٍ قَرِينًا ؕ أَمِنْتَ فَفَعَلْنَا
إِسْمَئِيلَ ؕ أَلَا قَوْمُ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَفَفْنَا
عَنْهُمْ عَذَابَ الْخَيْرِ فِي الْحَبِيرِ ؕ أَلَمْ نَقُلْ
وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿٤٣﴾

99. Əgər Rəbbin istəsəydi, yer üzündə olanların hamısı iman gətirərdi. İnsanları mömin olmağa sənmi məcbur edəcəksən?

100. Allahın icazəsi olmadan heç kəs iman gətirə bilməz. *Allah* anlamayanları qəzəbə uğradar.

101. De: “Görün göylərdə və yerdə nələr var”. Lakin iman gətirməyən adamlara dəlillər və xəbərdarlıqlar heç bir fayda vermir.

102. Yoxsa onlar özlərindən əvvəl gəlib-gedənlərə üz vermiş *əzablı* günlərin bənzərini gözləyirlər? De: “Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm”.

103. Sonra elçilərimizi və möminləri xilas edirik. Möminləri xilas etmək Bizə vacibdir.

104. De: “Ey insanlar! Dinimə şəkk edirsinizsə, *bilin ki*, mən Allahdan başqa tapındıqlarınıza deyil, canınızı alacaq Allaha ibadət edirəm. Mənə möminlərdən olmaq əmr edilmişdir”.

105. Sən hənif olaraq üzünü dinə tərəf çevir və müşriklərdən olma.

106. Allahı qoyub, sənə nə bir fayda, nə də bir zərər verə bilməyən şeylərə yalvarma. Əgər belə etsən, sözsüz ki, zalımlardan olarsan.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآتَمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جِيعًا أَقَاتَ لَكُمْهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَتَحْمِلُ الْوِجْرَةَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ أَنْظِرُوا مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْطَى الْآيَاتِ وَالْتَدُرُّنَّ قَوْمًا لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ آيَاتِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا سَجًّا ﴿١٠٣﴾

قُلْ يَتَذَكَّرُ النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي سَلَكٍ مِنْ رِبِّي فَلَا أُعْبِدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أُعْبِدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم وَأُؤْتِرُكُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مَرَرْتَ الظُّلُمَاتِ ﴿١٠٦﴾

107. Əgər Allah sənə bir zərər toxundursa, bunu Ondan başqa heç kəs aradan qaldıra bilməz. Əgər sənə bir xeyir diləsə, heç kəs Onun lütfünün qarşısını ala bilməz. O, bunu Öz qullarından istədiyinə nəsisib edər. O, Bağışlayandır, Rəhmlidir.

108. De: "Ey insanlar! Rəbbinizdən sizə haqq gəlmişdir. Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə dəyər, kim azğınlığa düşsə, ziyanı da onun öz əleyhinə olar. Mən sizi qoruyan deyiləm".

109. Sənə nazil edilən vəhylərə tabe ol və Allah Öz hökmünü verənə qədər səbir et. O, hökmranların ən yaxşısıdır.

وَلَنْ يَمَسَّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَلَنْ يُرِدَّ أَنْ يُخْذِرَ فَلَا زَادَ لِمُضِلِّهِ إِلَّا يَصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

وَاتَّبِعْ مَا نُوحِيَ إِلَيْكَ وَأَصْبِرْ حَتَّىٰ يَخْرُجَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْخَارِكِينَ ﴿١٠٩﴾

Hud surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. *Bu*, Müdrik, hər şeydən Xəbərdar olan Allah tərəfindən, ayələri mükəmməlləşdirilmiş, sonra da ətraflı izah edilmiş bir Kitabdır.
2. *Bu ona görədir* ki, Allahdan başqasına ibadət etməyəsınız. Həqiqətən, mən Onun tərəfindən sizi xəbərdar edən və müjdələyənəm.
3. Həm də Rəbbinizdən bağışlanma diləyəsınız, sonra da tövbə edəsiniz ki, O sizə müəyyən olunmuş vaxtadək gözəl gün-güzəran nəsib etsin və hər fəzilət sahibinə Öz lütfündən versin. Əgər *Ondan* üz çevirəsiniz, *bilin ki*, mən sizə üz verəcək özəmətli günün əzabından qorxuram.
4. Siz Allahın hüsuruna qayıdacaqsınız. O, hər şeyə qadirdir.
5. Baxın, onlar ürəklərindəki *küfrü* ört-basdır edirlər ki, Allahdan gizlənsinlər. Doğrusu, onlar libaslarına büründükdə belə, *Allah* onların gizli saxladıklarını da, aşkara çıxartdıqlarını da bilir. Həqiqətən də, O, kökslərdə olanları bilir.
6. Yer üzündə elə bir canlı yoxdur ki, onun ruzisini Allah verməsin. Allah

سُورَةُ هُودٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكِتُ أَخْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَذْتُ مِنَ الذِّكْرِ مَا يَنْزِي وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

وَأَنْ أَسْتَغْفِرُوا أَرْكَكُمْ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ يُعْفِقَكُمْ مَعَا
حَسَنًا إِلَى أَهْلِ مَسْجِدٍ وَتَوْبُ كُلِّ ذِي قَسْبٍ
فَضْلُهُ. وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

أَلَا إِنَّهُمْ يَمْتَنُونَ صُدُورَهُمْ لَيَسَّتْ خَفَايَاهُمْ
أَلَا جِئِينَ يَسْتَفْشِفُونَ رَبَّاهُمْ يَعْلَمُ مَا يُمْرُونَ
وَمَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُمْ عِلْمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

* وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

onların qərar tutduqları yeri də, qorunub saxlanıldıqları yeri də bilir. Bunların hamısı açıq-aydın Yazıdadır (Lövhi-məhfuzdadır).

7. Hansınızın daha yaxşı əməl sahibi olduğunu sınamaq üçün, Ərşi su üzərində ikən, göyləri və yeri altı gündə yaradan Odur. Əgər sən: “Siz öləndən sonra diriləcəksiniz!” – desən, kafir olanlar: “Bu, açıq-aydın bir sehrdir!” – deyirlər.
8. Əgər onlara gələcək əzabı müəyyən vaxtadək gecikdirsək: “Onu saxlayan nədir?” – deyəcəklər. Xəbəriniz olsun ki, əzab onlara gəldiyi gün onu heç nə onlardan dəf edə bilməyəcək və istehza etdikləri o əzab onları bürüyəcəkdir.
9. Əgər insana Özümüzdən bir mərhəmət daddırsa, sonra da ondan onu geri alsaq, o, naümid və nankor olar.
10. Əgər başına gələn müsibətdən sonra, ona firavanlıq daddırsa: “Bəlalər məndən sovuşdu!” – deyər və sevinib lovğalıq edər.
11. Səbir edib yaxşı işlər görənlər istisnadır. Məhz onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır.
12. Onların: “Nə üçün ona bir xəzinə endirilməyib yaxud onunla bir mələk

رَزَقُهَا وَتَعْلَمُ مَسَاقِرَها وَسَوَدَّهَا
كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ
يَسْأَلُكُمْ أَنْتُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا وَلَئِنْ
قُلْتُمْ إِنَّا لَمُبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ
لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْحَرٌ
مُبِينٌ ﴿٦﴾

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أَنتهى
مَعْدُودٍ لَيَقُولُنَّ مَا كَيْدُكُمْ أَلا يَوْمٌ
يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِم
مَا كَانُوا بِدَيْهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ
فَرَعْنَاهَا مِنهُ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ كَفُورٌ ﴿٨﴾

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرْاءٍ
مَسَتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي
إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٠﴾

فَلَمَّا كَانَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُلَاحِظُ إِلَيْكَ وَصَّاهُ بَيْنَ

gəlməyib?” – deməkləri üzündən, bəlkə də, sənə gələn vəhyin bir hissəsini tərk edəcəksən və buna görə köksün daralacaq. Sən ancaq qorxudansan. Allah isə hər şeyi Qoruyandır.

13. Yoxsa onlar: “Muhəmməd onu özündən uydurdu!” – deyirlər. De: “Əgər doğru danışırınsızsa, Ona bənzər uydurulmuş on surə də siz gətirin və Allahdan başqa, kimi bacarırsınızsa, köməyə çağırın!”
14. Əgər sizə cavab verməsələr, bilin ki, o ancaq Allahın elmi ilə nazil olmuşdur və Ondən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Siz müsəlman olacaqsınız mı?
15. Kim dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsə, onlara əməllərinin əvəzini orada tam verərik və onlar orada zərər çəkməzlər.
16. Onlar, axirətdə özləri üçün oddan başqa heç bir şeyi olmayan kimsələrdir. Onların dünyada gördükləri işlər boşa çıxar və tutduqları əməllər puç olar.
17. Məgər Rəbbindən açıq-aydın bir dəlilə istinad edən, ardınca Ondən bir şahid (Cəbrail) gələn, ondan da əvvəl rəhbər və mərhəmət olmuş Musanın Kitabını təsdiqlədiyi kimsə kafirə tay ola bilər mi? Müsəlmanlar Qurana iman gətirirlər. Onu inkar edən firqələrin vəd olunduğu yer oddur.

يَوْمَ صَدَرْنَا أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابٌ
أَرْجَاهُ مَعَهُ. مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفَمَنْ نُزِّلُ بِهِ آيَاتٌ قَالَ أَأُولُو عَشِيرٍ سَوِيٍّ
مِثْلَهُ مُقَرَّنِينَ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤﴾

فَلَا تَرْجَسُوا آلَهُ الْكُفْرَ فَأَعْلَمُوا أَنَّ مَا
أُنْزِلَ بِهِ لَمْ يَكُنْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَّا الْهَوَىٰ فَمَنْ أَتَّبَعُ
مُسْرِئُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفِ
إِلَيْهِمْ أَغْنَاهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا
يُبْخَسُونَ ﴿١٦﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
النَّارُ وَحِطَّ مَا صَبَّغُوا فِيهَا وَيُطْلَى مَا كَانُوا
بِعَمَلِهِمْ ﴿١٧﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ يَتَسَفَرٍ مِنْ رَبِّهِ وَرَتَّلُوهُ شَاهِدٌ
مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابٌ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً
أُولَئِكَ بُرْهَانُ اللَّهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ
فَالْآخِرَةُ أَفْوَاحٌ قَالَتْ أَلَمْ نَعِدْكَ قَدْ كُنْتَ فِي
مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنْ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٨﴾

Sənin isə Qurana heç bir şübhən olmasın. Çünki bu, sənin Rəbbindən gələn həqdır, lakin insanların çoxu buna inanmır.

18. Allaha qarşı yalan uyduran kəsdən daha zalım kim ola bilər? Onlar Rəbbinin hüzuruna gətiriləcək və şahidlər: “Bunlar Rəbbinə iftira yaxanlardır”– deyəcəklər. Allahın lənəti olsun zalımlara!
19. O kəslər ki, insanları Allah yolundan sapdırır, onu əyri göstərməyə çalışır və Axirəti inkar edirlər.
20. Onlar yer üzündə Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəklər. Onların Allahdan başqa himayədarları da yoxdur. Onların əzabı qat-qat artırılır. Çünki onlar haqqı eşidə bilmirdilər və görmürdülər.
21. Onlar özlərini ziyana uğradarlar. Uydurduqları bütlər isə onlardan qeybə çekilib gedər.
22. Şübhə yoxdur ki, axirətdə ən çox ziyana uğrayanlar da onlardır.
23. Sözsüz ki, iman gətirib saleh əməllər edənlər və Rəbbinə boyun əyənlər Cənnət sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar.
24. Bu iki zümrənin halı korla karın, görünə eşidənənin halına bənzəyir. Onların halı eyni ola bilərmi? Məgər düşünüb ibrət almırsınız?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشْقَىٰ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعْتَدِيهَا
عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

أُولَٰئِكَ لَا يَكُونُ لَهُمْ مَعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَاعِفُ لَهُمْ
العَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ
وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢١﴾

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

﴿٢٤﴾ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَىٰ وَالْأَسْمَرِ
وَالْأَبْيَضِ وَالسَّيْبِغِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

25. Biz Nuhu öz xalqına elçi göndərdik.
O dedi: "Həqiqətən, mən sizin üçün
açıq-aydın xəbərdar edən bir elçiyəm.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِتَىٰ لَّهُمْ نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

26. Allahdan başqasına ibadət etməyin!
Mən sizi yaxalayacaq məşəqqət
gününün əzabından qorxuram".

أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

27. Onun qövmünün kafir zadəganları
dedilər: "Biz səni özümüz kimi
sadəcə bir insan hesab edir və
içimizdən ancaq düşüncəsiz olan ən
rəzil adamların sənə qoşulduğunu
görürük. Həmçinin sizin bizdən üstün
olduğunuzu da görmürük. Əksinə, biz
sizi yalançı hesab edirik".

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا
كَرَّمَكَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا نَكْرَهُكَ إِلَّا
الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِكُلِّ بَلَدٍ بَازِيًَّا وَمَا نَحْنُ
بِكَادِرِينَ ﴿٢٧﴾

28. Nuh dedi: "Ey qövmüm! Bir deyin
görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-
aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O
da Öz tərəfindən mənə gözünüzdə
görünməyən bir mərhəmət bəxş
edibsə, onda necə olsun? Yoxsa siz
onu görmək istəməyib kor qaldığınız
bir halda, biz sizi ona inanmağa
məcburmu edəcəyik?

قَالَ يَقُولُونَ لَوْ أَنَّهُ نَذِيرٌ مِّن رَّبِّي
وَأَنِّي رَحِمَةٌ مِّنْ عِندِ رَبِّي لَقَدْ كُنَّا مِن قَوْمٍ
كَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Ey qövmüm! Mən buna görə sizdən
var-dövlət istəmirəm. Mənim
mükafatım ancaq Allaha aiddir. Mən
iman gətirənləri qovan deyiləm.
Çünki onlar Rəbbi ilə qarşılaşacaqlar.
Lakin mən sizin cahil adamlar
olduğunuzu görürəm.

وَيَقُولُونَ لَوْ أَنَّهُ نَذِيرٌ مِّن رَّبِّي
وَأَنِّي رَحِمَةٌ مِّنْ عِندِ رَبِّي لَقَدْ كُنَّا مِن قَوْمٍ
كَافِرِينَ ﴿٢٩﴾

30. Ey qövmüm! Əgər onları qovsam,
məni Allahdan kim qoruya bilər?
Məgər düşünüb ibrət almırsınız?

وَيَقُولُونَ مَن يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِن طُرِدْتُهُمْ
أَفَلَا تَدْعُهُمْ قَوْمٌ ﴿٣٠﴾

31. Mən sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri mənim yanımdadır. Mən qeybi də bilmirəm. Mən sizə demirəm ki, mən mələyəm. Mən sizin xor baxdığınız kəslərə demirəm ki, Allah onlara əsla xeyir verməyəcəkdir. Onların yanında nələr olduğunu Allah daha yaxşı bilir. Əks təqdirdə, sözsüz ki, mən zəhlmlərdən olardım”.

32. Onlar dedilər: “Ey Nuh! Sən bizimlə mübahisə etdin və mübahisəmizi də çox uzatdın. Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyin əzabı gətir”.

33. O dedi: “Onu istəsə, ancaq Allah sizə gətirəcək və siz də ondan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz.

34. Əgər Allah sizi azdırmaq istəyirsə, mən sizə nəsihət vermək istəsəm belə nəsihətim sizə fayda verməz. O sizin Rəbbinizdir və Ona da qaytarılacaqsınız”.

35. Yoxsa onlar: “Mühəmməd onu özündən uydurdu!” – deyirlər. De: “Əgər mən onu özümdən uydurmuşamsa, günahım özümə aiddir. Lakin mən sizin etdiyiniz günahlardan uzağam”.

36. Nuha belə vəhy olundu: “Qövmündən, daha əvvəl iman gətirənlər istisna olmaqla artıq heç kəs iman gətirməyəcək.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِيَ خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا لَنُصْرِحَنَّ فَدَٰخِلْنَا مَا كُنْتَ تَعِدُنَا أَفَرَأَيْتَ مَا كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَن سَاءَ مَا أَنْتُم بِمُعْتَرِفِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أُنصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ يَتْلُونَ الْقُرْآنَ فَلَا يَفْقَهُونَهُ هَلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْغَيْبِ حُجْرٌ ﴿٣٥﴾

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَهَيِّئْ لَهُمْ مَسَاكِينًا يُقَعِّلُونَ ﴿٣٦﴾

Elə isə onların etdikləri əməllərə görə kədərlənmə.

37. Gözlərimizin önündə və vəhyimiz üzrə gəmini düzəlt. Zalım olanlardan ötrü Mənə müraciət etmə. Şübhəsiz ki, onlar suda batırılacaqlar”.

38. Nuh gəmini düzəldir, qövminün zadəganları isə hər dəfə yanından keçdikcə onu ələ salırdılar. O isə deyirdi: “Əgər siz bizi ələ salırsınızsa, biz də sizi, siz bizi ələ saldıgımız kimi ələ salacağıq.

39. Siz rüsvayedicə əzabın kimə gələcəyini və daimi əzabın kimə üz verəcəyini mütləq biləcəksiniz”.

40. Nəhayət, əmrimiz gəldiyi və təndir qaynayıb daşdığı zaman Biz Nuha dedik: “Heyvanların hər növündən bir cüt, bəzlərində söz keçmiş kəslər istisna olmaqla, öz ailəni və bir də iman gətirənləri gəmiyə mindir”. Lakin, onunla birlikdə az adam iman gətirmişdi.

41. Nuh dedi: “Gəmiyə minin! Onun üzüb getməsi də, dayanması da Allahın adı ilədir. Şübhəsiz ki, Rəbbim Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

42. Gəmi onları dağlar kimi dalğalar içərisində apardığı zaman Nuh kənardə duran oğlunu səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə gəmiyə min, kafirlərdən olma!”

وَأَصْغَ الْفُلْكَ يَا عِيسَىٰ وَوَحَيْنَا وَلَا تَخْطِئَنِي
فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعَذَّبُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَصْغَ الْفُلْكَ رَكْمًا مَّرَعِيًّا مَلَأْنَا
قَوْمَهُ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا
نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

فَسَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ
وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَذَلَّلْنَا الْحَيَّاتَ
فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا
مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ ءَامَنَ وَمَنْ ءَامَنَ
مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ وَقَالَ أَنْصَبُوا فِيهَا نِسْمَ اللَّهِ مَجْرِمَهَا
وَمُرْسَهَا إِنَّ رَبِّي لَعَلُّورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَهُنَّ تَجْرِي بِهَبَّةٍ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ
نُوحٌ ابْنَهُ، وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَسْتَسْقِئُ أَرْكَبَ مَعْنَا
وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

43. O dedi: "Məni sudan qoruyacaq bir dağa sığmacağam!" Nuh dedi: "Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!" Sonda dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu.

44. Sonra deyildi: "Ey yer, suyunu ud! Ey göy, yağışını saxla!" Su çəkildi, iş bitdi və gəmi Cudi dağı üzərində qərar tutdu. Sonra deyildi: "Məhv olsun zalım adamlar!"

45. Nuh Rəbbini çağırır dedi: "Ey Rəbbim! Axı oğlum da mənim ailəməndir. Sənin vədin, şübhəsiz ki, haqdır. Sən hakimlərin Hakimisən!"

46. O dedi: "Ey Nuh! O, sənin ailəndən deyildir. Doğrusu, bu, (kafirləri əzabımdan xilas etməyimi isdəməyin) pis bir işdir. Elə isə bilmədiyin bir şeyi Məndən istəmə. Həqiqətən də, Mən sənə cahillərdən olmamağı tövsiyə edirəm".

47. O dedi: "Ey Rəbbim! Bilmədiyim bir şeyi Səndən istəməkdən Sənə sığınırım. Əgər məni bağışlamasan, mənə rəhm etməsən, ziyana uğrayanlardan olaram".

48. Sonra deyildi: "Ey Nuh! Sənə və səninlə birlikdə olan ümmətlərə Bizim bəxş etdiyimiz əmin-amanlıq və bərəkətlərlə gəmidən en! Özlərinə

قَالَ سَتَدِينُنِي وَإِنَّ أُخُوتِي مِنَ الْكَافِرِينَ
قَالَ لَا عِلْمَ لِي بِأَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَعَهُ رَجِعْ
وَصَالِحِ لِي مِنْ أَمْرِي فَإِنِّي أَخَافُ كَيْدَ الْعَادِينَ ﴿٤٣﴾

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَكَسِمَاءُ أَهْلِكَ
وَتُفِيضُ الْمَاءَ وَنُفِثَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى
الْجُودِيِّ وَقِيلَ عَذَا لِلنَّارِ الْظَالِمِينَ ﴿٤٤﴾

وَنَادَى نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ
الْحَكَمِينَ ﴿٤٥﴾

قَالَ نُوحٌ إِنِّي أَمْسِكُ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَتْلُكُن مَالِي إِنَّكَ بِدَعْوَانِي لَاحِقٌ
إِنِ عِظْتُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُكَ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَالِي لِي
بِأَمْرِي فَإِنِّي أَخَافُكَ إِنِّي أَخَافُكَ
الْخَالِدِينَ ﴿٤٧﴾

فَقِيلَ نُوحُ أَخِطِ بِسَلْمَتِكَ وَأَبْرِكْ
عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ وَأَمْرٌ
سَمِعْتَهُمْ قَدْ رَسَمْنَاهُ عَادًا أَبَدًا ﴿٤٨﴾

bir müddət güzəran verəcəyimiz, sonra da Öz tərəfimizdən ağırılı-acılı bir əzaba düşərəcəyimiz ümmətlər də olacaqdır”.

49. Bunlar, sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Bundan əvvəl onları nə sən, nə də sənin qövmin bilirdi. Səbir et! Şübhəsiz ki, gözəl aqibət müttəqilərinədir.

50. Ad qövminə də qardaşları Hudu göndərdik. O dedi: “Ey qövüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa məbudunuz yoxdur. Siz ancaq iftira yaxırsınız.

51. Ey qövüm! Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq mənə yaradandır. Məgər anlamırsınız?

52. Ey qövüm! Rəbbinizdən bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin ki, göydən sizə bolluca yağış yağdırsın və gücünüzü daha da artırsın. Günahkarcasına üz çevirməyin”.

53. Onlar dedilər: “Ey Hud! Sən bizə açıq-aydın bir dəlil gətirmədin, biz də sənə sözünə məbudlarımızı tərk edən deyilik. Biz sənə inanmırıq.

54. Biz ancaq onu deyər bilərik ki, bəzi məbudlarımız səni bəlaya düşər edib”. O dedi: “Həqiqətən, mən Allahu şahid çağırıram,

تِلْكَ مِنَ الْآيَاتِ الْغَيْبِ لُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَذَابَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

وَالِى عادِ أَخَاهُ هُودًا قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ أَغِبُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْرَوْنَ ﴿٥٠﴾

يَقُولُ لَا اسْتَكْبَرُ عَلَيْهَ إِجْرَ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

وَيَقُولُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا لَوْ كُنْهُمْ وَ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا سُوءٌ قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ وَ أَشْهَدُ أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

siz də şahid olun ki, mən sizin şəriki
qoşduqlarımızdan uzağam.

55. Ondan başqa tapındıqlarınızın
hamısından uzağam. Hamilqla mənə
qarşı hiylə qurun və mənə heç möhlət
də verməyin.

56. Mən, Rəbbim və Rəbbiniz olan
Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı
yoxdur ki, Allah onun kəkilindən
tutmuş olmasın. Həqiqətən, Rəbbim
düz yoldadır.

57. Əgər üz çevirsəniz, bilin ki, mənə
əmr olunamı sizə çatdırdım. Rəbbim
yerinizə başqa bir qövüm gətirər
və siz də Ona heç bir zərər yetirə
bilməzsiz. Şübhəsiz ki, Rəbbim hər
şeyi hifz edir”.

58. Əmrimiz gəldikdə Hudu və onunla
birlikdə iman gətirənləri Öz
mərhəmətimizlə xilas etdik və onları
ağır bir əzabdan qurtardıq.

59. Bu, Ad qövmü idi! Onlar Rəbbinin
ayələrini inkar etdilər, Onun elçilərinə
asi oldular və hər bir inadcıl təkəbbür
sahibinin əmrinə uydular.

60. Onları həm bu dünyada, həm
də Qiyamət günündə lənət təqib
edəcəkdir. Həqiqətən, Ad qövmü
öz Rəbbini inkar etdi. Məhv olsun
Hudun qövmü Ad!

61. Səməd qövmünə də qardaşları Salehi
göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm!

مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا لَّا تُخْطَرُونَ ﴿٥٥﴾

إِنِّي قَوَّيْتُ عَلَى اللَّهِ وَرَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ أَجَدُّ بِتَابِعِيهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

إِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَأَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَافِظٌ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا لَنَحْنُ هَودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا
مَعَهُ دَرَجَاتٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

وَبِذَلِكَ عَلَّمْنَا جَمْعَهُ وَإِبْرَاهِيمَ وَنَهْنَهُ وَعَصْرًا
رُّسُلَهُ وَأَتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَنَاحٍ عَنِيمٍ ﴿٥٩﴾

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَوَعَرَّ الْقَيْمَةُ إِلَّا
إِنْ عَادُوا كَفَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمٌ هَادٍ ﴿٦٠﴾

﴿٦١﴾ وَإِلَى قَوْمِهِمْ صَالِحًا قَالَ يَنْتَظِرُونَ

Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. O sizi torpaqdan yaratdı və sizi orada sakit etdi. Elə isə ondan bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin. Şübhəsiz ki, Rəbbim Yaxındır, çağırışa cavab verəndir”.

62. Onlar dedilər: “Ey Saleh! Sən bundan əvvəl içərimizdə ümid edilən bir kimsə idin. Doğrudanmı atalarımızın ibadət etdiyinə ibadət etməyi bizə qadağan edirsən? Doğrusu, biz sənin bizləri dəvət etdiyin əqidə barəsində şübhə doğuran şəkk içindəyik”.

63. O dedi: “Ey qövmüm! Bir deyin görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O da Öz tərəfindən mənə bir mərhəmət bəxş edibsə, onda necə olsun? Əgər Allaha asi olsam, mənə Ondan kim qoruya bilər? Siz mənə ziyandan başqa bir şey artırmayacaqsınız.

64. Ey qövmüm! Allahın qayadan çıxartdığı bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir. Buraxın onu Allahın torpağında otlasın. Ona bir pislik etməyin, yoxsa sizi yaxın bir əzab yaxalayar”.

65. Onlar dəvənin diz vətərini kəsdilər. Saleh dedi: “Yurdunuzda üç gün də kef eləyin. Bu, yalan olmayan bir vəddir”.

أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ زَيْنَ قَرِينٍ مُّجِيبٌ ﴿٦٢﴾

قَالُوا لَصَالِحٌ فَذَكَّرْتَنَا مَرْجُوا قِيلَ هَذَا أَنْتُمُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مَا يَعْبُدُ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَلَٰكِن مَّا جَاءَكُم بِبَيِّنَاتٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاسْتَلِمْوْا أَعْيُنَكُمْ ۚ إِنَّ الْيَوْمَ مَرِيبٌ ﴿٦٣﴾

قَالَ يٰٓأَهْلَ قَوْمِ ۖ إِنَّ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَءَاتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَهَلْ يُبْصِرُنِي مَن لَّيْسَ بِإِلَٰهِ إِلَّا عَصِيْدُهُ ۚ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَعْصِيرٍ ﴿٦٤﴾

وَيَقَوْمِ ۖ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ ۖ فَمَنْ أَتَىٰ عَلَيْهَا فَذُرُّهَا ۚ تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ ۚ وَلَا تَمْسُوهَا يُسِئُوا بِمَا خَلَقُوا ۚ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٥﴾

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكُمْ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٦﴾

66. Əmrimiz gəldikdə Salehi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə əzabdan və o günün rüsvayçılığından qurtardıq. Həqiqətən, Rəbbin Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.
67. Zülm edənləri isə qorxunc bir səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.
68. Sanki orada heç yaşamamışdılar. Həqiqətən, Səməd qövmü öz Rəbbini inkar etdi. Məhv olsun Səməd qövmü!
69. Elçilərimiz İbrahimə İshaqın doğrulacağı barədə müjdə gətirdilər və: "Salam!" – dedilər. O da: "Salam!" – dedi və dərhal gedib qızardılmış bir buzov gətirdi.
70. İbrahim mələklərin yeməyə əl vurmadıqlarını gördükdə onlar onun xoşuna gəlmədi və onların yanında canına qorxu düşdü. Onlar dedilər: "Qorxma! Həqiqətən, biz Lut qövmünə göndərilmişik".
71. Onun arvadı pərdə arxasında durmuşdu. O, güldü. Biz onu İshaqla, İshaqın ardınca da Yaqubla müjdələdik.
72. O dedi: "Vay halıma! Mən bir qoca qarı, bu ərim də bir qoca kişi olduğu halda doğa bilərəmmi? Doğrusu, bu, təəccüblü bir şeydir".

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ صَادِقُونَ
وَأَمْشُوا مَعَهُ رِثْمَةً رِثْمًا وَابْنَ إِخْوَيْهِ
يُؤْمِدُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْغَفُورُ ۝٦٦

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا
فِي دَكِئَةٍ جَذِيئِينَ ۝٦٧

كَأَن لَّمْ يَغْسُرُوا فُجَاءًا إِلَى تَحْمُودٍ
كَفَرُوا بِهِمْ أَلا بُدَّ لِلْعَمُودِ ۝٦٨

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا
سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ
حَنِيذٍ ۝٦٩

فَلَمَّا رَأَى أَنَّهُمْ لَا يَفْعَلُونَ بِنَحْوِهِمْ
وَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَمْنَحُوا إِنَّا
أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ۝٧٠

وَأَمْرًا لَهُ قَائِمَةٌ فَصَبَّحَتْ فَجَبْرُهَا
بِإِسْحَاقَ وَهَانَ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ۝٧١

قَالَتْ يَوَاسِيَ أَئِنِّي لَأَمْعُورٌ وَهَذَا بَعْلِي
سَيْنِحًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ۝٧٢

73. Onlar dedilər: “Allahın əmrinə təəccübümü edirsən? Ey ev əhli! Allahın rəhməti və bərəkəti sizin üstünüzdə olsun! Həqiqətən, O, Tərifləyiqdir, Şan-şöhrətlidir”.
74. İbrahimdən qorxu çəkildikdə və ona müjdə gəldikdə Lut qövmü barəsində Bizimlə mübahisə etməyə başladı.
75. Həqiqətən, İbrahim həlim, Allaha çox yalvaran və Ona üz tutan bir şəxs idi.
76. Mələklər dedilər: “Ey İbrahim! Bu mübahisədən əl çək. Çünki Rəbbinin əmri artıq gəlmişdir və onlara qarşısıalınmaz bir əzab gələcəkdir”.
77. Elçilərimiz Lutun yanına gəldikdə, onlara görə kədərləndi, ürəyi sıxıldı və: “Bu, çox çətin bir gündür” – dedi.
78. Qövmü yüyürərək onun yanına gəldi. Onlar əvvəllər də yaramaz işlər görürdülər. O dedi: “Ey qövmüm! Bunlar mənim qızlarımdır. Onlar sizin üçün daha təmizdirlər. Allahdan qorxun və qonaqlarımın yanında məni rüsvay etməyin! Məgər aranızda ağıllı bir kişi yoxdur?”
79. Onlar dedilər: “Bilirsən ki, sənin qızlarına heç bir ehtiyacımız yoxdur. Nə istədiyimizi də yəqin ki, bilirsən”.
80. O dedi: “Kaş ki, sizə çatan bir qüvvəm olaydı, yaxud möhkəm bir dayağa söykənəydim!”

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَهُ اللَّهُ
وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ رَحِيمٌ
مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ
الْبَشَرَىٰ بَعْدَ لُتَّىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ
رَبِّكَ وَالْهَمُّ الْإِبْرَاهِيمَ عَدَا ابْنِ عَمْرٍ وَمَرْدُودٌ ﴿٧٦﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَ إِلَيْهِمُ وَمَضَىٰ
إِبْرَاهِيمَ دَرَبًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ مُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَنْفَوْرُ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي
هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي
صَعِيْقِ الْإِنْسِ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾

قَالُوا أَلَمْ نَعْلَمْكَ مَا لَكَ فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ
وَأَنَّكَ لَتَكُنَّ مَارِيْدٌ ﴿٧٩﴾

قَالَ لَوْلَا نِيَّ يَكُوْمَةُ أُوْءَاوِي إِلَىٰ رُكْنٍ
شَدِيْدٍ ﴿٨٠﴾

81. Mələklər dedilər: "Ey Lut! Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik. Onlar əsla sənə zərər yetirə bilməzlər. Gecənin bir vaxtında arvadından başqa bütün ailənlə yola düş. Qoy içinizdən heç kəs dönüb arxaya baxmasın. Çünki onların başına gələcək müsibət onun da başına gələcəkdir. Onların həlak olmaq vaxtı səhərdir. Məgər səhər yaxın deyilmi?"

82. Əmrimiz gəldikdə oranın altını üstünə çevirdik və odda bişmiş gil daşları ardıcıl olaraq onların üstünə yağdırdıq.

83. O daşlara Rəbbinin yanında işarə qoyulmuşdur. Onlar zalımlardan da uzaq deyildir.

84. Mədyən qövminə də qardaşları Şueybı göndərdik. O dedi: "Ey qövüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. Ölçünü və çəkini əskiltməyin. Mən sizi bolluq içində görürəm və qorxuram ki, başınıza hər şeyi bürüyən günün əzabı gələ.

85. Ey qövüm! Ölçüyə və çekiyyə ədalətlə tam riayət edin, insanların mallarını əksik verməyin və yer üzündə fəsad yaymaqla pis işlər görməyin!

86. Əgər möminsinizsə, bilin ki, Allahın saxladığı nemətlər sizin üçün daha xeyirlidir. Mən sizin üstünüzdə gözətçi deyiləm".

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُؤْسُكَ لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ
فَأَنشُرْ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْمُوكَ
مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًاكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا
مَا أَصَابَهُمْ إِن مَوْعِدُهُمْ الصُّبْحُ أَلَيْسَ
الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ
مَّنصُوبٍ ﴿٨٢﴾

مُسَوَّمَةٌ عِندَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ
إِلَّا لِّلْعَالَمِينَ يَسْمِعُونَ ﴿٨٣﴾

﴿٨٤﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُ شُعَيْبًا قَالَ يَدْعُونَ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ وَلَا
تَنفُصُوا أَلْيَمَكَ يَالِ الْيَهُودِ إِنِّي
أَرَأَيْتُمْ يَتَّخِذُونَ إِلَٰهًا عَلَيْهِمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ مُّجِيبٌ ﴿٨٥﴾

وَيَدْعُونَ آفُقًا أَلْيَمَكَ يَالِ الْيَهُودِ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَّبِعُوا الْآفَاقَ أَتَىٰ آفَاقَهُمْ
وَلَا تَعْتَوُوا الْآرَاضِ مَفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٧﴾

87. Onlar dedilər: "Ey Şueyb!
Atalarımızın ibadət etdikləri
məbudlardan, yaxud mallarımızı
istədiyimiz kimi istifadə etməkdən
vəz keçməyimizi sənə namazınmı
əmr edir? Doğrudan da, sən yumşaq
xasiyyətli sən, ağıllısan".

88. O dedi: "Ey qövmüm! Bir deyin
görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-
aydın bir dəlilə istinad edirəmsə,
O da Öz tərəfindən mənə gözəl bir
ruzi veribsə, onda necə olsun? Sizə
qadağan etdiyim şeyləri etməklə
sizin əleyhinizə çıxmaq istəmirəm.
Mən ancaq bacardığım qədər islah
etmək istəyirəm. Mən ancaq Allahın
sayəsində uğur qazanıram. Mən
yalnız Ona təvəkkül edir və yalnız
Ona üz tuturam.

89. Ey qövmüm! Qoy mənimlə olan
ixtilafınız, Nuh qövmünün, yaxud
Hud qövmünün, yaxud Saleh
qövmünün başına gələnlərin eynisini
sizin də başınıza gətirməsin. Lut
qövmü də sizdən uzaq deyildir".

90. Rəbbinizdən bağışlanma diləyin,
sonra Ona tövbə edin. Həqiqətən,
Rəbbim Rəhmlidir, Sevvəndir, həm də
Seviləndir.

91. Onlar dedilər: "Ey Şueyb!
Dediklərinin çoxunu anlamırıq. Biz
səni aramızda zəif görürük. Əgər
qəbilən olmasaydı, səni daşqalaq
edərdik. Sən bizim üçün heç də
böyük bir adam deyilsən".

قَالُوا ائْتِنَا بِبَيِّنَاتٍ مِّنْ رَبِّكَ اَنَّا نَخِيفُ
مَآ تَدْعُنَا اَوَّارًا اَوْ اَن نَّفْعَلَ فِيْ اَمْوَالِنَا
مَا نَشَاءُ اِنَّكَ لَآتَى الْحِلْمِ الرَّشِيْدُ ﴿٨٧﴾

قَالَ يٰٓقَوْمِ اَنۡتُمْ اِنۡ كُنْتُمْ عَلٰۤىٰ بَيِّنَةٍ
مِّنۡ رَبِّيْ وَرَزَقْنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
اُرِيْدُ اَنۡ اَخَالِفَكُمْ اِلٰى مَا اَنْتُمْ كٰفِرُوْنَ
عَنْتُمْ اِنۡ اُرِيْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا تَطَّغَفُوْا وَمَا
تُؤَيِّدُوْنَ اِلَّا بِاللّٰهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ﴿٨٨﴾

وَيٰٓقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْ اَنۡ يُصِيبَكُمْ
مِثْلُ مَاۤ اَصَابَ قَوْمِ نُوْحٍ اَوْ قَوْمِ هٰوُدَ اَوْ قَوْمِ
صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنۡكُمْ يَبْعِيْزُوْا ﴿٨٩﴾

وَاَسْتَغْفِرُكُمْ وَاۤىۡتٰنِيْ اِلَیْهِ اِنۡ
رَّبِّيْ رَحِيْمٌ وَّذُوْدٌ ﴿٩٠﴾

قَالُوا ائْتِنَا بِبَيِّنٰتٍ مَّا تَدْعُۤىۡ كَثِيْرًا مَّا نَقُوْلُ
وَاِنَّا لَنَرٰكَ فِتْنًا صٰعِيْبًا وَّلَوْ لَا رَهْقُكَ
لَرَجَمْنٰكَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾

92. O dedi: "Ey qövmüm! Məgər mənim qəbiləm sizin üçün Allahdan da əzizdir? Siz Onu saymayıb unutdunuz. Şübhəsiz ki, Rəbbim sizin nə etdiklərinizi əhatə edir.

93. Ey qövmüm! Əlinizdən gələni edin, mən də edəcəyəm. Rüsvayedicə azabın kimə gələcəyini və kimin yalançı olduğunu tezliklə biləcəksiniz. Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyirəm".

94. Əmrimiz gəldikdə Şueybi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə xilas etdik. Zülm edənləri isə qorxunc səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.

95. Sanki orada heç yaşamamışdılar. Səməd qövmü məhv olduğu kimi Mədyən qövmü də məhv olsun!

96. Biz Musanı möcüzələrimizlə və aydın bir dəlillə elçi göndərdik –

97. Firon və onun əyanlarına. Onlar isə Fironun əmrinə tabe oldular. Halbuki Fironun əmri doğru yol göstərən əmr deyildi.

98. Firon Qiyamət günü öz qövmünün qabağına düşüb onları Oda aparacaq. Gırəcəkləri yer nə pis yerdir!

99. Onları həm burada, həm də Qiyamət günündə lənət təqib edəcəkdir. Onlara verilən pay nə pis paydır!

قَالَ يَقَوْمِ اَرَهْطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ
وَاتَّخَذْتُمُوْهُ وَاَدَّاءُكُمْ ظَهْرًا اِنْ رَّفَيْتُمْ
بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

وَيَقَوْمِ اَعْمَلُوْا عَلٰى مَا كُنْتُمْ اِنِّىْ
عَمِلٌ سَوْفَ تَعْمَلُوْنَ مِنْ بَآئِهٖ عَذَابٌ
يُخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَاذْقِبُوْا اِنِّىْ
مَعَكُمْ رَقِيْبٌ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا جَعَلْنَا شُعَيْبًا وَّ الَّذِيْنَ
ءَامَنُوْا مَعَهُ رِجْمَةً وَّ سَاءَ وَاخَذَتْ
اَلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الصَّيْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِى
رَبْرِهْرِ جَنِيْنٍ ﴿٩٤﴾

كَانَ لَمْ يَفْعَرْ فِيْهَا اِلَّا بَعْدَ الْمَدِيْنَةِ كَمَا
بَعْدَتْ مَعْرُودٌ ﴿٩٥﴾

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِآيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٦﴾

اِلٰى فِرْعَوْنَ رَمَلًا يَّهٖ فَاَتَّبَعُوْا اَمْرًا فِرْعَوْنُ
وَمَا اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيْدٍ ﴿٩٧﴾

يَقْدُمُ قَوْمُهُ يَوْمَ الْيَقِيْنَةِ فَاُورِدْهُمْ اِلَآئِ النَّارِ
وَبَشِّرِ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ﴿٩٨﴾

وَأُخْبِرُوْا فِى هٰذِهِ لَعْنَةُ يَوْمِ الْيَقِيْنَةِ
بَشِّرِ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ﴿٩٩﴾

100. Bu, sənə söylədiyimiz məmləkətlər haqqında hekayətlərin bəzisi. Onlardan izi qalanı da vardır, yerlə-yeksan olanı da.

101. Biz onlara zülm etmədik, lakin onlar özləri özlərinə zülm etdilər. Rəbbinin əmri gəldikdə Allahdan başqa çağırıqları bütvlər onları heç nədən qurtara bilmədi. Bütvlər onların ancaq tələfatını artırdı.

102. Rəbbin, haqsızlıq edən məmləkətləri yaxaladığı zaman belə yaxalayır. Onun yaxalaması həqiqətən də, üzücüdür, şiddətlidir.

103. Həqiqətən, bunlarda axirət əzabından qorxanlar üçün bir ibrət vardır. Bu, insanların bir yerə toplanacağı bir gündür. Bu həm də hamının şahid olacağı bir gündür.

104. Biz onu sadəcə müəyyən olunmuş vaxtdək təxirə salmışıq.

105. Qiyamət gəldiyi gün Allahın izni olmadan heç kəs danışa bilməz. Onlardan kimi bədbəxt, kimi də xoşbəxt olacaq.

106. Bədbəxtlərə gəlinə, onlar Od içərisində qalacaqlar. Onlar orada bağıracaq və zariyacaqlar.

107. Rəbbinin istədiyi istisna olmaqla, göylər və yer durduqca onlar orada əbədi qalacaqlar. Həqiqətən, Rəbbin istədiyini edəndir.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْفُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُهُمْ إِلَّا تَلَلِيًّا ﴿١٠١﴾

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْفُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلَمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾

وَمَا تُخْرِجُهُ إِلَّا لَاجِلًا مِّمَّا دُورٌ ﴿١٠٤﴾

يَوْمَ يَأْتِي لَا تَكْفُرُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمَنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ شَفَعْنَا فِي النَّارِ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ فِيهَا زَوْجٌ وَشَقِيٌّ ﴿١٠٦﴾

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوكُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَتَّاتَةً رَبُّكَ إِذَا رُبَّكَ فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

108. Xoşbəxtlərə gəldikdə isə, onlar Cənnətdə olacaqlar. Rəbbinin istədiyi istisna olmaqla, göylər və yer durduqca onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, tükənməz bir səvqatdır.
109. Onların nəyə ibadət etdiklərinə şübhə etmə. Onlar da atalarının əvvəllər ibadət etdiyi kimi ibadət edirlər. Şübhəsiz ki, Biz onların cəzasını əskiltmədən tam verəcəyik.
110. Biz Musaya Kitab verdik, lakin onun barəsində də ixtilaf düşdü. Əgər Rəbbin tərəfindən əzəldən bir Söz olmasaydı, aralarında dərhal hökm verilərdi. Həqiqətən, onlar Quranın barəsində də şübhə doğuran şəkk içindədirlər.
111. Şübhəsiz ki, Rəbbin onların hər birinə əməllərinin əvəzini tam verəcəkdir. Şübhəsiz ki, Allah onların nə etdiklərindən xəbərdardır.
112. Sənə əmr edildiyi kimi sən də, səninlə birlikdə tövbə edənlər də doğru yolda olun. Həddi aşmayın, çünki O, sizin nə etdiklərinizi görür.
113. Zalımlara meyl etməyin, yoxsa sizə od toxunar. Sizin Allahdan başqa dostlarınız yoxdur. Sonra sizə kömək də olunmaz.
114. Gündüzün iki başında – əvvəlində və axırında və gecənin bəzi

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ سُجِدُوا فَوَيْلٌ لِلْجِنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَذَابٌ غَيْرُ مَجْدُوفٍ ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاءُكُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِنُونَ فَتَنْصِبْنَهُمْ عِزًّا مَنقُوصَ ﴿١٠٩﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاسْتُلِمْ بِهِ قَوْلًا كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُصَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

﴿وَإِنْ كُنَّا لَنَاقِلُهُمْ رَبُّكَ أَعْمَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿١١١﴾

﴿فَأَنْصِتْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْعَمُوا إِنَّهُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

﴿وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

﴿وَأَقِمْ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرَلَقَائِمَ

saatlarında namaz qıl! Həqiqətən, yaxşı işlər pis əməlləri silib aparır. Bu, yada salanlar üçün bir xatırlatmadır.

115. Səbir et! Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz.
116. Heç olmasa, sizdən əvvəlki nəsillərdə yer üzündə fitnə-fəsad törətməyi qadağan edən ağıl və hikmət sahibləri olaydı. Onlardan yalnız xilas etdiyimiz az bir qismi belə idi. Zülm edənlər isə onlara verilmiş dünyanın ləzzətinə uydular və günahkar oldular.
117. Ölkə əhalisi islahatçı olduğu bir halda, Rəbbin o ölkəni haqsız yerə məhv etməz.
118. Əgər Rəbbin istəsəydi, insanları vahid bir ümmət edərdi. Amma onlar elə hey ixtilafdadırlar.
119. Yalnız Rəbbinin rəhm etdiyi şəxslərdən başqa. Allah onları bunun üçün yaratdı. Rəbbinin: "Mən Cəhənnəmi bütün günahkar cinlər və insanlarla dolduracağam!" Sözü yerinə yetəcək.
120. Elçilərin xəbərlərindən hər birini sənə söyləyirik ki, bununla sənin ürəyini möhkəmləndirək. Bu ayələrdə sənə həqiqət, möminlərə də öyüd-nəsihət və xatırlatma vəhy edilmişdir.

الْيَلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ
ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلذَّكِرِينَ ﴿١١٥﴾

وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٦﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُوا بَيْتًا بِتَهْوٍ عَنِ الْقَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَهْمْنَاهُ مِنْهُمْ وَاشْتَعَلَ الذَّرِيرُ ظَلَمُوا مَا آتَاهُمْ مِنْهُ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٧﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِیُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٨﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٩﴾

إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلَئِنَّكَ خَالِقُهُمْ وَنَمَتُ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَحْنُ بِذِكْرِكَ إِلَّا فِي هَذِهِ الْحَقِّ وَمَوْعِظَةٍ وَذِكْرٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

121. İman gətirməyənlərə də:
“Əlinizdən gələnı edin, biz də
edəcəyik.

122. Gözləyin! Biz də gözləyirik”.

123. Göylərin və yerin qeybi Allaha
məxsusdur. Bütün işlər də Ona
qayıdacaqdır. Elə isə yalnız Ona
ibadət et və yalnız Ona təvəkkül et.
Rəbbin nə etdiklərinizdən xəbərsiz
deyildir.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَائِكُمْ
إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

وَأَنظِرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ
الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

Yusuf surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Ra. Bu, açıq-aydın Kitabın ayələridir.
2. Həqiqətən, Biz onu ərəbcə Quran olaraq nazil etdik ki, başa düşə biləsiniz.
3. Biz bu Qurani sənə vəhy etməklə sənə ön gözəl hekayəti danışırıq. Halbuki, sən bundan əvvəl xəbərsiz olanlardan idin.
4. Bir zaman Yusuf atasına dedi:
“Atacan! Mən yuxuda on bir ulduz, günəş və ay gördüm. Onların mənə səcdə etdiyini gördüm”.
5. O dedi: “Oğlum! Yuxunu qardaşlarına danışma, yoxsa sənə hiylə qurarlar. Həqiqətən, şeytan insanın açıq-aydın düşmənidir.
6. Beləcə, Rəbbin səni seçəcək, sənə yuxuları yozmağı öyrədəcək və Öz nemətini bundan əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi, sənə və Yaqub nəslinə də tamamlayacaqdır. Şübhəsiz ki, Rəbbin Biləndir, Müdrikdir”.
7. Sözsüz ki, Yusuf və onun qardaşlarının *hekayətində* soruşanlar üçün ibrətlər vardır.

يُوسُفُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْعَمِيمِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذِهِ الْقُرْءَانُ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

قَالَ يَبْنَى لَا تَقْصُصْ ذَٰلِكَ عَلَى الْخَوَاتِكِ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَنِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾

وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ ءَايَاتٍ لِّلسَّاعِلِينَ ﴿٧﴾

8. Bir vaxt *onun qardaşları* dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olmağımıza baxmayaraq Yusuf və onun *doğma* qardaşı atamıza bizdən daha sevimlidir. Aydın görünür ki, atamız aşkar bir yanlışlıq içindədir.
9. Yusufu ya öldürün, ya da onu *uzaq* bir yerdə aparıb atın ki, atanız ancaq sizə məhəbbət bəsləsin və bundan sonra siz əməlisalehlərdən olarsınız”.
10. Onlardan biri dedi: “Yusufu öldürməyin! Əgər *ona qarşı hökmən* nə iş etmək istəyirsinizsə, onda onu bir quyuya atın ki, karvanlardan biri onu götürsün!”
11. Onlar dedilər: “Ey atamız! Sənə nə olub ki, Yusufu bizə etibar etmirsən? Həqiqətən də, biz ona xeyir arzulayırıq.
12. Sabah onu bizimlə göndərsən, bir qədər əylənib oynayır. Biz onu mütləq qoruyarıq!”
13. O dedi: “Onu aparmağınız məni narahat edir. Həm də qorxuram ki, sizin başınız oyuna qarışıb onu nəzarətsiz qoyduqda, canavar onu yesin”.
14. Onlar dedilər: “Biz bütöv bir dəstə olduğumuz halda canavar onu yesə, onda biz ziyana uğrayarıq”.
15. *Qardaşları* onu aparıb quyuya atmaq qərarına gəldikdə biz ona belə

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا
وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ آبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾

أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ
لَكُمْ وَجْهٌ إِلَيْكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ
قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ
فِي غِيَبَتِ الْوَيْبِ يَتَّقَطُّ بِعَظْمِ السَّيَّارَةِ
إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ﴿١٠﴾

قَالُوا أَبْنَاهَا مَا لَكَ لَا تَقْنَطُوا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا
لَهُ لَنُصْهِرُونَ ﴿١١﴾

أَرْسَلَهُ مَعًا عِنْدَ بَرْتَعٍ وَكَتَبَ وَإِنَّا لَهُ
لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَلَئِن آتَى
بِأَكْلِهِ الْكَلْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا لَيْسَ أَكْلُهُ الْكَلْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذَا لَخَّيْرُ رُوتٍ ﴿١٤﴾

فَلَمَّا تَذْهَبُوا بِهِ وَاصْبَعُوا أَن يُجْعَلُوا فِي غِيَبَتِ

vəhy etdik: “Sən onlara bu əməlləri barəsində gözləmədikləri bir halda xəbər verəcəksən”.

الْحَبِّ وَالْحَبِّ إِلَيْهِ لَتُنْفَخُنَّ مِنْهُ هَذَا
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٠﴾

16. Onlar axşam ağlaya-ağlaya atalarının yanına gəlib

وَجَاءَهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿٦١﴾

17. dedilər: “Ey atamız! Biz Yusufu əşyalarımızın yanında qoyub yarışmaq üçün getmişdik. Canavar da onu yedi. Əlbəttə, biz doğru danışsaq da, sən bizə inanan deyilsən”.

قَالُوا يَا أَبَانَا أَتَدْعُنَا لِتَقُولَ
يُوسُفَ عِنْدَ مَنْعَنَا فَأَكْذِبُكَ الدِّيبُ وَمَا
أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿٦٢﴾

18. *Qardaşları* onun köynəyinə saxta qan ləkəsi sürtüb gətirdilər. *Yaqub* dedi: “Xeyr, sizi öz nəfsiniz bu işə vadar etmişdir. *Mənə* gözəl səbir gərəkdir. Söylədiklərinizin müqabilində Allahdan kömək diləmək lazımdır”.

وَجَاءَهُ وَعَلَى قَمِيصِهِ بَدْرٌ كَذِبٌ قَالَ بَلْ
سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً أَفَصَبِرْ جَبِيلٌ
وَأَلَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿٦٣﴾

19. *Quyunun yaxınlığına* bir karvan gəldi və suçlarını *su dalınca* göndərdilər. O, su qabını *quyuya* saldı və: “Şad xəbər! Burada bir oğlan uşağı vardır!” – dedi. *Karvan əhli* onu satılacaq bir əşya kimi özləri ilə apardılar. Allah isə onların nə etdiklərini bildirdi.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْنَى
دَلْوَهُ قَالَ لِبُشْرَى هَذَا غُلٌّ وَأَسْرُوهُ بَضْعَةً
وَأَلَّهُ عَلَيْهِمْ مَا يَتَمَنَّوْنَ ﴿٦٤﴾

20. *Karvan əhli* onu dəyərsiz bir qiymətə – bir neçə dirhəmə satdılar. *Yusufun qardaşları* onu çox qiymətləndirmədilər.

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ
وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ﴿٦٥﴾

21. Onu alan misirli öz arvadına: “Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin və ya onu oğulluğa götürək” – dedi. Beləliklə, Yusufu yer üzündə

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَا مَرْأِيهِ
أَكْرَمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي

yerləşdirdik və ona yuxuları yozmağı öyrətdik. Allah Öz işini qələbə ilə başa çatdırandır. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.

22. *Yusuf* yetkin çağma çatdıqda Biz ona mühakimə yürütmək *bacarığı* və elm verdik. Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.

23. Evində qaldığı qadın onu yoldan çıxartmaq istədi və qapıları bağlayıb: “Yanıma gəl!” – dedi. O isə: “Allah uzaq eləsin! Axı *sənin* *ərin* mənim ağamdır, mənə yaxşı baxmışdır. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!” – dedi.

24. *Qadın* ona meyl etmişdi. Əgər *Yusuf* Rəbbinin dəlilini görməsəydi, o da ona meyl edərdi. Beləcə, Biz pisliyi və çirkin əməli ondan uzaqlaşdırdıq. Həqiqətən, o, Bizim seçilmiş qullarımızdandır.

25. Onlar bir-birini qabaqlamaq məqsədilə qapıya tərəf yüyürdülər və qadın onun köynəyini arxadan cırdı. İkisi də qapının yanında qadının əri ilə rastlaşdı. *Qadın* dedi: “Sənin ailənə pislik etməyin cəzası, zindana salınmaqdan və ya ağırılı-acılı bir əzaba düşər edilməkdən başqa nə ola bilər?!”

26. *Yusuf* dedi: “O məni yoldan çıxartmaq istəyirdi”. *Qadının* ailəsindən olan bir şahid belə

الْأَرْضِ وَالْيَعْلَمُهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَبْلُغَ الْاِحْيَاءِ
وَالْقَدْ عَلِمَ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
الْعَالَمِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٢﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

وَرَوَدَتْهُ الْمَتَىٰ هَوَىٰ بَيْنَهُمَا عَنْ نَفْسِهِ
وَعَلَّقَتِ الْأَثْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ
مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ
لَاقِيلٌ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَأَىٰ
بُرْهَانَ رَبِّهٖ كَذَلِكَ لَتَصْرِفَ عَنْهُ
السُّوءَ وَالْفَخْشَةَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا
الْمُخْلِصِينَ ﴿١٥﴾

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ
وَأَلْفَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَاءَكَ مِنْ
أَرَاكِ بِأَهْلِكَ سِوَةِ الْإِلَهِ أَنْ يَسْجَنَ أَوْ عَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿١٦﴾

قَالَ هِيَ رَوَدَّتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ
شَهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قَدْ

şahidlik etdi: “Əgər onun köynəyi öndən cırılıbsa, *qadın* doğru deyir, o isə yalançılardandır.

مِنْ قُبُلٍ قَصَدَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٦﴾

27. Yox əgər onun köynəyi arxadan cırılıbsa, *qadın* yalan deyir, o isə doğru danışanlardandır”.

وَأِنْ كَانَ قَمِيصُهُ مِنْ ذُرِّيِّكَ دَبَّتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٧﴾

28. *Qadının əri* onun köynəyinin arxadan cırıldığını gördükdə dedi: “Şübhəsiz ki, bu sizin *qadın* hiylələrinizdəndir. Həqiqətən də, sizin hiyləniz böyükdür.

فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿١٨﴾

29. Yusuf, sən bundan – *bu işi açıb danışmaqdan* vaz keç! Sən də *ey arvad*, günahına görə bağışlanma dilə. Çünki sən, günah işlətmisən”.

يُوسُفُ أَفْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿١٩﴾

30. Şəhərdəki qadınlar dedilər: “Zadəgan kişinin arvadı cavan kələsini yoldan çıxartmaq istəyir. Ehtiras onu coşdurmuşdur. Biz onu aşkar bir azğınlıq içində görürük”.

﴿٢٠﴾ وَقَالَ يُسُفُ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢١﴾

31. Qadın onların hiyləsindən xəbər tutduqda *qonaqlığa gəlmək üçün* onlara xəbər göndərdi və onlar üçün mütəkkələr hazırlayıb *məclis qurdu*, onların hər birinə bir bıçaq verdi və *Yusufa*: “Onların qarşısına çıx!” – dedi. *Qadınlar Yusufu* gördükdə onu o qədər təriflədilər ki, *unudub meyvə əvəzinə* öz əllərini kəsdiilər və dedilər: “Allah saxlasın! Bu ki bəşər deyil. Bu ancaq hörmətə layiq bir mələkdir!”

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَكًا وَمَاءً ثَلَاثًا وَأُحْضِدُوا لِهُنَّ سِجِّينَ أَوَّلَ آخَرٍ أَخْرَجَ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَسْبُنَا اللَّهُ مَالُهَا الْبَقَرَةُ إِنَّ هَذَا إِلَّا الْمَلَكُ الْكَرِيمُ ﴿٢٢﴾

32. *Qadın* dedi: “Barəsində məni qınadığınız *oğlan* bax budur! Mən onu yoldan çıxartmağa çalışdım, o isə imtina etdi. Əgər əmrimi yerinə yetirməsə, əlbəttə ki, zindana atılacaq və zəlillərdən olacaqdır”.

33. *Yusuf* dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün zindan bunların məni sövq etdikləri işi görməkdən daha xoşdur. Əgər bu qadınların hiyləsini məndən uzaq etməsən mən onlara meyl edər və cahillərdən olaram”.

34. Rəbbi onun duasını qəbul etdi və onların hiyləsini ondan uzaq etdi. Həqiqətən, O, Əşidəndir, Biləndir.

35. *Bu qədər* dəlilləri gördükdən sonra, yenə də onu bir müddət zindana salmaq qərarına gəldilər.

36. Onunla birlikdə iki gənc də zindana salındı. Onlardan biri dedi: “Mən *yuxuda* gördüm ki, *üzümdən* şərab sıxıram”. Digəri isə belə dedi: “Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram, quşlar da ondan *dimdikləyib* yeyir. Bunun yozumunu bizə bildir. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”.

37. O dedi: “Sizə veriləcək yemək gəlməmişdən əvvəl mən bunun yozumunu sizə bildirərəm. Bu, Rəbbimin mənə öyrətdiklərindəndir. Mən Allaha iman gətirməyən, özləri də axirəti inkar edən adamların dinindən uzaqlaşmışam.

قَالَتْ فَلَا لَكُمْ الَّذِي لَعَنَتْنِي فِيهِ وَلَقَدْ زَوَدْتُهُ
عَنْ نَفْسِي هَاسًا صَعِيرًا وَلَئِنْ لَمْ تَفْعَلْ مَا
أَمَرْتُ لَأَسْجَنَنَّ وَلَيْكُنَّ بِكَ مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ الْمَسْجِنِ أَحْسَنُ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونِي إِلَيْهِ
وَلَا أُصْرِقُ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ فِي بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ
لِيَسْجُنَنَّهُ فَحَىٰ بَيْنَ ﴿٣٥﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أُعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ
لَبِقَاتٍ بَيِّنَاتٍ بِهَيِّئْ لَنَا مَخْرَجًا مِّنَ الْمَسْجِنِ ﴿٣٦﴾

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَأُكُمَا
بِشَيْءٍ أَوْ بِلَهْلَةٍ قَدْ آتَاكُمَا ذَلِكُمَا وَمَا
كَانَ رَبِّيَ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mən atalarım İbrahim, İshaq və Yaqubun dininə tabe oldum. Hər hansı bir şeyi Allaha şərək qoşmaq bizə yaraşmaz. Bu, Allahın bizə və *bütün* insanlara olan lütfüdür, lakin insanların çoxu şükür etmir.
39. Ey mənim zindan yoldaşlarım! Ayrı-ayrı tanrılar yaxşıdır, yoxsa Tək olan, *hər şeyə* Qalib gələn Allah?
40. Ondan başqa ibadət etdikləriniz sizin və atalarınızın adlandırdığınız adlardan başqa bir şey deyildir. Allah onlara dair heç bir dəlil nazil etməmişdir. Hökm yalnız Allahındır. O ömr etmişdir ki, yalnız Ona ibadət edəsiniz. Doğru din budur, lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.
41. Ey mənim zindan yoldaşlarım! Sizdən biriniz öz ağasına şərab süzəcək, digəriniz isə çarxıxa çəkiləcək və quşlar onun başından *dimdikləyib* yeyəcəklər. Haqqında soruşduğunuz işə qabaqcadan qərar verilmişdir”.
42. *Yusuf* onlardan qurtulacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi: “Ağanın yanında məni yada sal!” Lakin şeytan ona *Yusuflu* ağasının yadına salmağı unutdurdu və o, zindanda bir neçə il də qaldı.
43. Padşah dedi: “Mən *yuxuda* yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yediyini, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və

وَأَنْتَعْتُ بِمِلَّةِ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

يَصْصِحِّي الصَّيْحَىٰ ۚ أَرَأَيْتَ مُتَعَزِّفُونَ خَيْرَ أَيْدِ اللَّهِ الْوَجْدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَشْرَوْا أَيْدَاكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْخُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الْبَينُ الْفَتيْمُ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

يَصْصِحِّي الصَّيْحَىٰ ۚ أَمَّا أَحَدُكُمْ فَتَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا ۖ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُضْلِكُ فَتَأْكُلُ أَطْفَالُهُ مِنْ رَأْسِهِ ۚ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَّ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلْنَ سَبْعَ عِجَافٍ ۖ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ

bir o qədər də qurusunu gördüm.
Ey zadəganlar! Əgər yuxu yoza
bilirsinizsə, yuxumun yozumunu
mənə bildirin”.

44. Onlar dedilər: “*Bunlar qarmaqarışq*
yuxulardır. Biz *belə* yuxuların
yozumunu bilmirik”.

45. İki nəfərdən qurtulmuş olanı, uzun
müddətdən sonra xatırlayaraq
dedi: “Mən sizə onun yozumunu
bildirərəm. Bircə mənə *Yusufun*
yanına göndərin!”

46. *O, zindana gəlib dedi*: “Ey Yusuf! Ey
düz danışan kişi! Yeddi arıq inəyin
yeddi kök inəyi yeddiyi, həmçinin
yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də
quru *sünbüllər* barədə bizə xəbər ver.
Ola bilsin ki, mən o adamların yanına
qayıdım, bəlkə onlar da bilsinlər”.

47. *Yusuf* dedi: “Yeddi il bacardığımız
qədər əkin. Biçdiyinizi isə,
yeyəcəyiniz az bir miqdar istisna
olmaqla, sünbüldə saxlayın.

48. Sonra bunun ardınca, *toxumluq*
saxlayacağınız az bir miqdar istisna
olmaqla, əvvəlcədən həmin illər üçün
tədarük gördüyünüzü yeyəcək yeddi
ağır il – *quraqlıq illəri* gələcək.

49. Bunun ardınca da elə bir il gələcək
ki, onda insanlara bol yağış
veriləcək və onlar *çoxlu meyvə şirəsi*
sıxacaqlar”.

خُضِرَ وَأُخْرِيَاسَ يَأْتِيهَا الْمَلَأَ أَفْئُونِي
رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٤﴾

قَالُوا اضْعُفْ أَخْلِي وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَخْلَامِ
بِعِلْمِيْنَ ﴿٤٥﴾

وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا زَادَكَ بَعْدَ امَّةٍ
أَنَا أَنبَأُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ قَارِئُونَ ﴿٤٦﴾

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
يَسْمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ
سُنبُلَاتٍ خُضِرَ وَأُخْرِيَاسَ لَعَلِّي أَرْجِعُ
إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأْبًا فَمَا فَصَدُّوْهُ
فَذَرُوهُ فِي سُبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَكْتُمُونَ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا أَكَلْنَ مَا
قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَحْصُونَ ﴿٤٩﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَارِقُ السَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥٠﴾

50. Padşah dedi: “Onu yanına gətirin!”
Elçi onun yanına gəldikdə *Yusuf* dedi: “Ağanın yanına qayıt və soruş gör ki, əllərini kəsən qadınların məqsədi nə idi? Şübhəsiz ki, Rəbbim onların hiyləsini bilir”.
51. *Padşah qadınlara* dedi: “*Yusufu* yoldan çıxartmaqla nə məqsəd güdürdünüz?” Onlar dedilər: “Allah uzaq eləsin! Biz onun haqqında pis bir şey bilmirik”. Zadəgan kişinin isə arvadı dedi: “İndi haqq bəlli oldu. Onu mən yoldan çıxartmaq istəyirdim. Həqiqətən də, o, doğru danışanlardanır.”
52. Bu *etiraf* ona görədir ki, ərim yanımda olmadıqda ona xəyanət etmədiyimi və Allahın xainlərin hiylələrinə yol vermədiyini bilsin.
53. Mən özümə bəraət qazandırmıram. Çünki, Rəbbimin rəhm etdiyi kəs istisna olmaqla, nəfs adama pis işləri ömr edər. Həqiqətən, Rəbbim Bağışlayandır, Rəhmlidir”.
54. Padşah dedi: “Onu yanına gətirin! Onu özümə yaxın adam edəcəyəm”. Onunla söhbət etdikdə: “Sən bu gün yanımda yüksək məqam sahibi, etibarlı bir adamsan” – dedi.
55. *Yusuf* dedi: “Bu yerin xəzinələrini qorumağı mənə tapşır. Çünki mən qoruyanam, bu işi bilənəm”.

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِيَنِي بِهِ فَمَا جَاءَهُ الرَّسُولُ
قَالَ أَجْعَلْ لِي زِينَةً فَجَعَلَهُ مَا يَأْتِي الْبُشْرَى
الَّتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَافٍ
عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

قَالَ مَا خَطْبُكُمْ إِذْ رَوَدْتُمُنَّ يُوسُفَ عَنْ
نَفْسِهِ فَلَنْ نَحْشِيَ لَكُمْ مَا عَمِلْتُمْ تَاعِلَمُونَ
سَوَاءٌ قَالَتْ أُمَرَاؤُ الْمَرْيُومَاتِ لَنْ حَصْحَصَ الْحَقُّ
أَنَّا رَوَدُّهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي كَيْدَ الْفَآئِسِينَ ﴿٥٢﴾

﴿٥٣﴾ وَمَا أُتِرْتُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ
إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِيَنِي بِهِ أَتَسْتَعْلِضُهُ لِنَفْسِي
فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَبْنَا مَكِيدِي
أَمِينٌ ﴿٥٥﴾

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ
عَلِيمٌ ﴿٥٦﴾

56. Beləliklə, Yusufa yer üzündə hökmranlıq verdik. O, istədiyi yerdə qala bilərdi. Biz istədiyimizə mərhəmətimizi nəşib edirik və yaxşı iş görənlərin mükafatını əsirgəmirik.

57. İman gətirənlər və müttəqi olanlar üçün, əlbəttə, axirət mükafatı daha xeyirlidir.

58. Yusufun qardaşları Misirə gəlib onun yanına daxil oldular. Yusuf onları tanıdı, onlar isə onu tanımadılar.

59. Yusuf onların ərzaq yüklərini hazırlayarkən dedi: "Atabir qardaşınızı yanıma gətirin! Məgər görmürsünüzmü ki, mən ölçüyə tam riayət edərim və mən qonaqpərvərlərin ən yaxşısıyam?"

60. Əgər onu yanıma gətirməsəniz, mənim yanımda sizin üçün bir qab belə ərzaq verilməyəcək, özünü də mənə yaxınlaşmayın".

61. Onlar dedilər: "Ona görə atasını razı salmağa çalışırıq. Biz əlbəttə, bunu edirik".

62. O, öz xidmətçilərinə dedi: "Onların taxıl əvəzinə ödədikləri mallarını da yüklərinin içinə qoyun ki, ailələrinin yanına döndükdə onu başa düşsünlər və ola bilsin ki, qayıtsınlar".

63. Onlar atalarının yanına qayıtdıqda dedilər: "Ey atamız! Daha bizə ərzaq verilməyəcək. Ölçüb ərzaq

وَكذلك مَكَّنَّا يَوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا
وَمِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَن
نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ
وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَمَّا حَمَرَهُمْ بِيَعَزَ هَارَ قَالَ التَّمْثُلِي بِأَجْلِكُمْ
مِنَ آبَائِكُمْ أَتَرَوْنَ إِنِّي أَوْفَى الْكَيْلِ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

فَإِنْ لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا
تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

قَالُوا سَرُّوْهُ عَنَّا أَبَاهُ وَنَا لَفَعَلُونِ ﴿٦١﴾

وَقَالَ لِفَتَاتِهِ اجْعَلُوا بِضَعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَقْرَأُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى آبَائِهِمْ قَالُوا إِنَّا أَبَانَا مَنَعَ
مِنَّا الْكَيْلَ فَارْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا

almaq üçün qardaşımızı bizimlə birlikdə göndər. Şübhəsiz ki, biz onu qoruyacağıq”.

64. O dedi: “Daha öncə qardaşını sizə etibar etdiyim kimi, heç onu sizə etibar edə bilərəmmi? Allah daha yaxşı qoruyur. O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir”.
65. Onlar yüklərini açdıqda verdikləri mallarının da özlərinə qaytarıldığını görüb dedilər: “Ey atamız! Bizə daha nə lazımdır ki? Budur, sərmayəmiz özümüzə qaytarılıb. Biz ailəmizi ərzaqla təmin edər, qardaşımızı qoruyar və bir dəvə yükü artıq ərzaq alırıq. Bu işə satın aldığımızın az bir miqdarıdır”.
66. O dedi: “Əhatə olunub çarəsiz qalmanız istisna olmaqla, onu yanıma gətirəcəyinizə dair Allaha and içməyincə onu sizinlə göndərməyəcəyəm”. Onlar and içdikdə Yaqub dedi: “Allah söylədiklərimizə Vəkildir”.
67. O dedi: “Ey oğullarım! Şəhərə bir qapıdan girməyin, ayrı-ayrı qapılardan girin. Allahın iradəsinə qarşı isə heç bir şeylə sizə fayda verə bilmərəm. Hökm yalnız Allahındır. Mən ancaq Ona təvəkkül edirəm. Qoy təvəkkül edənlər də ancaq Ona təvəkkül etsinlər”.
68. Atalarının onlara əmr etdiyi yerlərdən daxil olmalarının Allahın

نَكَتِلْ وَإِلَّا لَخِفِظْتُ ۝

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا آمَنُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ أَزْهَمُ الرَّجِيِّينَ ۝

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضْعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا بِنَاءَبَاتٍ مَا نَبِئُكَ هَؤُلَاءِ بِضْعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْمِطُ أَخْقَانًا وَنَزِدَا ذِكْلًا بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ۝

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ۝

وَقَالَ يَبْنَئِ لَكُمْ حُلُومٌ مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَكْفَرْتُمُونِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ

yanında onlar üçün heç bir faydası olmadı, lakin bu, Yaqubun nəfsindəki bir istək idi ki, onu da yerinə yetirdi. Həqiqətən də, o, elm sahibi idi, çünki onu Biz öyrətmışdik. Lakin insanların çoxu bunu bilmir.

69. Onlar Yusufun yanına daxil olduqda o, qardaşını bərk-bərk qucaqlayıb dedi: “Mən sənin qardaşnam. Onların tutduqları işlərə görə kədərlənmə”.

70. Yusuf onları azuqə ilə təmin edərkən qardaşının yükünün içində bir piyalə qoydu. Sonra bir carçı qışqırıb dedi: “Ey karvan əhli! Siz oğrusunuz!”

71. Qardaşlar onlara tərəf dönüb: “Nə itirmisiniz?” – dedilər.

72. Onlar dedilər: “Padşahın piyaləsini itirmişik. Onu gətirənsə bir dəvə yükü ərzaq veriləcək”. Carçı: “Mən buna zəminəm!” – dedi.

73. Onlar dedilər: “Allaha and olsun! Siz bilirsiniz ki, biz bu yerlərə fitnə-fəsad törətmək üçün gəlməmişik və biz oğru da deyilik”.

74. Onlar dedilər: “Əgər yalançısınızsa, onda onun cəzası nədir?”

75. Qardaşlar dedilər: “Onun cəzası – itmiş piyalə yükündə tapılan kimsənin özünün kölə edilərək cəzalandırılmasıdır. Biz zalımları belə cəzalandırıraq”.

يَعْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً
فِي نَفْسٍ يَنْغَوْنَ فَضْلَهَا وَأَنَّهُ لَدُوٌّ عَلَيْهِمَ مَا
عَلَّمْتَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ، لَوْىَ إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ
فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْنَهَا الْعَبْدُ
إِنَّكُمْ سَارِقُونَ ﴿٧١﴾

قَالُوا رَبِّهِمْ أَعْلَيْهِمْ مَاذَا فَفَقَدُوا ﴿٧٢﴾

قَالُوا فَقَدْ ضَلَّحَ الْعَلْيَاءُ وَلَمَّا جَاءَ بِهِ جُمْلُ
بَعِيرٍ وَأَتَا بِهِ ذَيْمٌ ﴿٧٣﴾

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا لَمَّا بَجَرْتُمْهُ وَإِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٥﴾

قَالُوا اجْزَوْهُ مِنْ رُجْدٍ فِي رَحْلِهِ فَمَهُوَ
جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

76. O, qardaşının yükündən əvvəl onların yüklərini axtarmağa başladı, sonra da piyaləni qardaşının yükündən çıxartdı. Biz Yusufa belə bir tədbir öyrətdik. Allahın istəyi olmasaydı, padşahın qanunlarına görə, o, qardaşını tutub öz yanında saxlaya bilməzdi. Biz istədiyimiz kəsi dərəcə-dərəcə yüksəldirik. Hər bilik sahibindən də üstün bir bilən vardır.

77. Onlar dedilər: “Əgər o oğurlayıbsa, daha öncə onun qardaşı da oğurluq etmişdi”. Yusuf bunu öz içində gizlədib onlara açıb söyləmədi və öz-özünə: “Siz daha pis mövqedəsiniz. Allah sizin nə dediyinizi çox yaxşı bilir”– dedi.

78. Onlar dedilər: “Ey hökmdar! Onun çox qoca atası var. Onun yerinə bizim birimizi götür. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”.

79. O dedi: “Allah eləməsin ki, yanında malımızı tapdığımız kəsdən başqasını tutub saxlayaq. Onda biz zalımlardan olarıq”.

80. Ondan ümidlərini kəsdikdə məsləhətləşmək üçün bir kənara çəkildilər. Onların böyüyü dedi: “Atanızın sizə Allaha and içdirməsi, bundan əvvəl də Yusufa qarşı haqsızlıq etdiyiniz yadınızdadırmı? Atam mənə izin verməyincə və ya mənə aid Allah hökm verməyincə

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا يُوسُفَ مَا كَانَ لِأَخِي أَنْ يَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

«قَالَ الْوَلَاتِ يُسْرِفُ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفَ فِي ثَقْيِهِ وَلَمْ يَدْرِهَا لَمْ يَأْمُرْ بِإِسْرَائِيلَ أَنْ يَشْرِبْ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا أَلَمْ يَأْمُرْنَا أَنْ لَّا تَأْخُذَ بِنَا كَيْدَ الرَّجُلِ الْفَاسِقِ الَّذِي كَذَّبْنَاكَ مِنَ الْمُنْصَرِفِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ بِأَمْرٍ وَجَدْنَا مَنَعَنَا مِنْهُ وَإِنَّا لَنَظَاهِرُونَ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا اسْتَمْسَكُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْتِيَ فِيَّ الْبَيِّنُ أَوْ يَكْفُرَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

mən bu yerdən ayrılmayacağam. O, hökm verənlərin ən yaxşısıdır.

81. Atanızın yanına qayıdın və deyin:
“Ey atamız! Oğlun oğurluq etdi. Biz ancaq bildiyimiz şeyə şahidlik etdik. Biz qeybi bilənlər deyilik.

أَرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا إِنَّا نَآئِبَاتُ
إِبْنِكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا
وَمَا كُنَّا بِالْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

82. Olduğumuz kənddən və birlikdə gəldiyimiz karvandan soruş. Biz, həqiqətən də, doğru danışırıq”.

وَسْئَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي
أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

83. Yaqub dedi: “Xeyr, sizin nəfsiniz sizi bu işə sövq etdi. Mənə isə yaxşı səbir gərəkdir. Ola bilsin ki, Allah onların hamısını mənə qaytarsın. Həqiqətən də, O, Biləndir, Müdrikdir”.

قَالَ بَلْ سَوَّاتْ لَكُمْ أَنْفُسَكُمْ أَمَرَ
فَصَبِّرْ وَتَحْمِيلُ عَاسَىٰ اللَّهُ أَنْ تَأْتِيَنِي بِهِمْ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

84. Yaqub onlardan üz döndərdi və:
“Heyif Yusufdan!” – dedi. Kədərdən onun gözlərinə ağ gəldi. O, dərini öz içində saxlayırdı.

وَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ
وَأَبْصَيْتُ عَيْنَايَ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ
كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

85. Onlar dedi: “Allaha and olsun ki, Yusufu sən tez-tez yada salmaqla axırda ya əldən düşəcəkdir, ya da öləcəksən”.

قَالُوا إِنَّ اللَّهَ تَقْوَىٰ أَتَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ
تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ
الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

86. O dedi: “Mən dörd-qəmimi yalnız Allaha açıb söyləyirəm və Allahdan nazil olan vəhy sayəsində sizin bilmədiklərinizdən əgah oluram.

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

87. Ey oğullarım! Yusufdan və qardaşından xəbər tutmaq üçün yola düşsün, Allahın mərhəmətindən ümidinizi üzməyin. Çünki Allahın mərhəmətindən ancaq kafir adamlar ümidlərini kəsər”.

يَسْبَىٰ أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ
وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ
مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

88. Onlar Yusufun yanına girdikdə dedilər: “Ey hökmdar! Biz və ailəmiz fəlakətə uğramışıq. Bir az mal gətirmişik. Bizə bunların əvəzində ölçünü tam elə və bizə sədəqə ver. Şübhəsiz ki, Allah sədəqə verənləri mükafatlandırır”.

89. O dedi: “Siz nadanlığımız dövründə Yusufu və qardaşına nələr etdiyiniz yadınızdadırmı?”

90. Onlar dedilər: “Yoxsa sən özün Yusufsan?” O dedi: “Mən Yusufam, bu da qardaşımdır. Allah bizə mərhəmət etmişdir. Kim Allahdan qorxsə və səbir etsə, bilsin ki, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz”.

91. Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, Allah səni bizdən üstün tutmuşdur. Biz isə günahkar olmuşuq”.

92. Yusuf dedi: “Bu gün siz qınanılmayacaqsınız. Allah sizi bağışlasın! O, rəhm edənlərin ən rəhmlisidir.

93. Bu köynəyimi aparıb atamın üzünə atın, gözləri açılsın. Sonra da bütün ailənizlə birlikdə yanıma gəlin”.

94. Karvan Misir torpağından ayrılanda ataları dedi: “Mən, həqiqəten də, Yusufun qoxusunu hiss edəirəm. Birco məni ağılsız saymayadınız”.

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسْنَاوَأَعْلَنَّا الْفُسْرَ وَجَعْنَا بِيَدِكَ
مُرْتَجِلًا فَتَرَىٰ لَنَا الْكَفِيلَ وَتَصَدَّقْ
عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ
وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

قَالُوا يَا نَكَّ لَأَنْتَ يَوْسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ
وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنَّ
بَنِي وَصَبِرَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

قَالُوا يَا اللَّهُ لَقَدْ أَفْرَكْنَاكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ
كُنَّا لَخَاطِلِينَ ﴿٩١﴾

قَالَ لَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ يَوْمَئِذٍ يَغْفِرُ اللَّهُ
لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَاغْلُظْهُ عَلَىٰ رَجُلِهِ
أَيُّ يَأْتِ بِصَبْرًا وَأَنْوِفَ بِأَهْلِكَ
أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا فَصَلَ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي
لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ نَفَيْدُونَ ﴿٩٤﴾

95. Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, sən hələ də öz köhnə yanlışlığından ol çəkməmişən”.

96. Müjdəçi gəlib köynəyi onun üzünə atan kimi gözləri açıldı və o dedi: “Məgər sizə deməmişdimmi ki, mən Allahdan gələn vəhy sayəsində sizin bilmədiklərinizi bilirəm?”

97. Onlar dedilər: “Ey atamız! Allahdan bizim günahlarımızın bağışlanmasını dilə. Doğrudan da, biz günahkar olmuşuq”.

98. O dedi: “Mən Rəbbimdən sizin üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

99. Onlar Yusufun yanına gəldikdə o, ata-anasını bağrına basıb dedi: “Əmin-amanlıqla Allahın istəyi ilə Misirə daxil olun!”

100. O, ata-anasını taxtın üstündə əyləşdirdi. Onlar hamısı onun qarşısında səcdə etdilər. O dedi: “Atacan! Bu, çoxdankı yuxumun yozumudur. Rəbbim onu gerçəkləşdirdi. O mənə lütf etdi. O mənə zindandan çıxartdı və şeytan mənimlə qardaşlarımla arasına ədavət saldıqdan sonra sizi səhradan yanıma gətirdi. Şübhəsiz ki, Rəbbim istədiyinə qarşı lütfkardır. Həqiqətən, O, Biləndir, Müdrikdir.

101. Ey Rəbbim! Sən mənə hakimiyyət verdin və mənə yuxuları yozmağı

قَالُوا أَتَاللّٰهُ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍكَ اَعْمٰی ۝

فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ اَلْقَهُ عَلَى رَاسِهِ
فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۖ قَالَ اَلْاَقْلَ لَكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ
مِمَّنْ اَللّٰهُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا اَيُّ اَبَانَا اسْتَغْفِرُكَ ذُنُوْبَنَا اِنَّا كُنَّا
خٰطِیْیْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ
الْغَفُوْر الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُسُفَ اٰوَى اِلَيْهِ اُتُوْهُ
وَقَالَ ادْخُلُوْا مَعِيَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِيْنِ ۝

وَرَفَعَ اُتُوْهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا
وَقَالَ يٰٓاَبَتَ هٰذَا اَبْنُكَ الَّذِيْ كُنتَ تُكْفِرُ
بِحَدِّهَا رَبِّيْ حَقًّا وَّكَدَّ اَخْسَنَ لِّيْ اِذَا اَخْرَجَنِيْ
مِنَ السِّجْنِ وَجَعَلَ بِكَ مِّنَ الْبَدْوِ مِنۢ بَعْدِ
اَنْ رَّجَعْتُ اِلَیْكَ بَطْنُ بَنِي وَیْنَ اِخْوَتُ اِنِّ
رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَآئِسَآءِ الْاِنْمَآءِ هُوَ الْغَلِيْمُ
الْحَكِيْمُ ۝

* رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِيْ مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِيْ

öyrətdin. Ey göyləri və yeri yaradan! Sən dünyada da, axirətdə də mənim Himayədarımsan. Mənim canımı müsəlman kimi al və məni əməlisalehlərə qovuşdur”.

102. Bunlar sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Onlar hiylə quraraq işlərinə qərar verdikləri zaman sən onların yanında deyildin.

103. Sən nə qədər çox istəsən də, insanların əksəriyyəti iman gətirən deyildir.

104. Sən ki bunun əvəzinə onlardan bir mükafat istəmirsən. Bu Quran ələmlər üçün ancaq bir öyüd-nəsihətdir.

105. Göylərdə və yerdə neçə-neçə dəlillər vardır ki, insanların çoxu onların yanından üz çevirib keçirlər.

106. Onların çoxu ancaq şərək qoşaraq Allaha iman gətirir.

107. Məgər onlar Allahın hər şeyi bürüyən əzabının onları qaplamayacağına və ya özləri də hiss etmədən o Saatin onlara qəflətən gəlməyəcəyinə əmindirlərmə?

108. De: “Bu, mənim yolumdur. Mən və mənə tabe olanlar, mötəbər dəlillərə əsasən, insanları Allaha

مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ الْدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ نُوَفِّي مُسْلِمًا وَآلِ الْحَقِّ بِالصَّلَاحِينَ ﴿١٠٢﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَتَذِيرِهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا أَكْثَرَ الْكَافِرِينَ وَلَوْ رَحَصْتَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَمَا أَنْتَ لَهُمْ عَلَيْهِ مِنْ آخِرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

وَكَايْنٍ مِنَ الْعَالَمِينَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٧﴾

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَنْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٨﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسَبْحَنَ اللَّهُ

tərəf çağırırıq. Allah pakdır, müqəddəsdir. Mən də müşriklərdən deyiləm”.

109. Biz səndən əvvəl də məmləkət əhlindən yalnız özlərinə vəhy etdiyimiz kişilərdən elçi göndərdik. Məgər müşriklər yer üzündə gəzib dolaşıb özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmürlər? Əlbəttə, Axirət yurdu Allahdan qorxanlar üçün daha xeyirlidir. Məgər anlamırsınız?

110. Elçilər hər dəfə ümidlərini itirdikdə və özlərinin yalançı hesab edildiklərini güman etdikdə köməyimiz onlara gəlir və istədiyimiz kəs də nicat tapırdı. Günahkar tayfadan əzabımız əsla dəf olunmaz.

111. Onların rəvayətlərində ağıl sahibləri üçün bir ibrət vardır. Bu Quran uydurulmuş bir kəlam deyildir. Ancaq özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və hər şeyi müfəssəl izah edəndir; iman gətirən bir camaat üçün hidayət və mərhəmətdir.

وَمَا أَتَيْنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا لَوْ جِئَ
إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي
الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ
لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَلُّوا النَّهْمَ
فَكَذَّبُوهُ فَأَجَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ
وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ۝

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

ər-Rəd
(«Göy gurultusu») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim. Ra. Bunlar Kitabın ayələridir. Rəbbindən sənə nazil edilən həqiqətdir, lakin insanların çoxu *buna* inanmır.
2. Gördüyünüz göyləri dirəksiz yüksəldən, sonra da Ərşə ucalan, müəyyən vaxta qədər *göydə* hərəkət edən günəşi və ayı *əmrinə* tabe edən Allahdır. O, işləri yoluna qoyur və ayələrini *belə* izah edir ki, bəlkə Rəbbinizlə qarşılaşacağınıza yəqinliklə inanasınız.
3. Yeri döşəyən, orada möhkəm dağlar, çaylar yaradan və bütün meyvələrdən cüt-cüt yetişdirən də Odur. O, gündüzü gecə ilə örtüb bürüyür. Həqiqətən də, bunda dərin düşünən adamlar üçün dəlillər vardır.
4. Yer üzündə bir-birinə yaxın *müxtəlif münbitli* torpaq sahələri, üzüm bağları, əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları vardır. Onlar eyni su ilə suvarılır. *Lakin* Biz yeyilməsinə görə onların birini digərindən üstün edirik. Doğrudan da, bunda başa düşən adamlar üçün dəlillər vardır.
5. Əgər təəccüblənirsinizsə, onların: “Doğrudanmı biz torpaq olduqdan sonra yenidən yaradılacağıq?”

سُورَةُ الرَّعْدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّعْدَ يَكُنْ أَتَتْ الْكُتُبُ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ وَرَوَّاهَا ثُمَّ أَسْوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدِيرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رِجًّا وَأَنْهَارًا وَبَيْنَ كُلِّ الْفَرَجِ جَعَلَ فِيهَا زَوَاجِينَ اثْنَيْنِ يُغْشَى اللَّيْلُ أَنْهَارًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَوِّرَةٌ وَجَعَلْنَا فِيهَا غُلَبًا وَرَزَقَ وَتَحِيلَ صَبَوَانٍ وَغَيْرَ صَبَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَجِدٍ وَنُقْطِلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

«وَلَا تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَرَأَيْتَ إِنْ دَعَا رَبُّنَا أَنْ نَأْتِيَ خَلْقَ جَدِيدٍ أَوْ لَيْسَ

sözünə təəccüblən. Onlar Rəbbini inkar edənlərdir. Onlar boyunlarında qandallar olanlardır. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

6. *Müşriklər* səni yaxşılıqdan öncə pisliyə – *əzabın gəlməsinə* tələsdirirlər. Halbuki onlardan əvvəl *neçə-neçə* ibrətamiz cəzalar olub keçmişdir. Həqiqətən, Rəbbin insanların zalımlığına baxmayaraq *tövbə edənləri* bağışlayır. Sözsüz ki, Rəbbinin cəzası şiddətlidir.

7. Kafir olanlar deyirlər: “Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” Sən ancaq xəbərdar edənsən. Hər qövmin bir yol göstərəni vardır.

8. Hər bir şeyin *bətnində* nə daşıdığını, bətnlərin nəyi əskildib, nəyi artıracağını (uşağın doqquz aydan tez yaxud gec doğulacağını) Allah bilir. Onun yanında hər şeyin müəyyən ölçüsü vardır.

9. *Allah* qeybi və aşkarı Biləndir, Böyükdür, Ucadır.

10. Aranızdan sözü gizlədənlər də, onu açıq deyənlər də, gecə gizlənib, gündüz gəzib dolananlar da *Allah* üçün cynidirlər.

11. Allahın əmri ilə insanın həm önündə, həm də arxasında daim onunla birlikdə olub onu qoruyan mələklər

الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
الْأَعْلَىٰ فِي أَعْيُنِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْحِسَّةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَذُو مَغْفِرٍ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلُمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ
آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ
قَوْمٍ هَادٍ ﴿٨﴾

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَرْزَاؤُهُمْ كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ
بِإِقْدَارٍ ﴿٩﴾

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿١٠﴾

سَوَاءٌ يَنْذِرُكُمْ مَن أَسْرَأَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١١﴾

لَهُ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
يَحْفَظُونَكَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا

vardır. Həqiqətən də, insanlar nəfslərində olanı dəyişmədikcə, Allah da onlarda olanı dəyişməz. Əgər Allah hər hansı bir qövmə pislik etmək istəsə, heç nə onun qarşısını ala bilməz. Onların Ondan başqa ixtiyar sahibi yoxdur.

12. *İldırım*dan qorxasınız və *yağışın yağmasına* ümid bəsləyəsınız deyə sizə şimşək göstərən və *yağışla dolu* ağır buludları var edən Odur.

13. Göy gurultusu həmd edərək Ona təriflər deyir. Mələklər də Onun qorxusundan *təriflər deyirlər*. Allah ildırımlar göndərüb istədiyini vurur. Onlar Allah barəsində mübahisə edirlər. Halbuki O, şiddətli cəza verəndir.

14. Haqq çağırış yalnız Onadır. *Müşriklərin* Ondan başqa çağırdıqları isə, onlara heç bir şeylə cavab vermirlər. Onlar ağzına *su* çatsın deyə *uzaqdan* iki ovcunu suya açan kimsəyə bənzəyirlər. Halbuki *o kimsə suyu ovuc*layıb içməyincə *su onun* ağzına çatan deyildir. Doğrusu, kafirlərin duası azgınlıqdan başqa bir şey deyildir.

15. Göylərdə və yerdə olan məxluqlar da, onların kölgələri də səhər-axşam istər-istəməz Allaha səcdə edir.

16. De: "Göylərin və yerin Rəbbi kimdir?" De: "Allahdır!" De:

يَقُولُ حَتَّىٰ يُعْزِرُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ إِذَا ارْتَدَ
أَلَّهُ يَقُولُ سَوَاءٌ لَّاهُ فَلَا مَرَدَ لَهُ وَمَا لَهُمْ
مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ
خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الرِّيحَ قَيْصُوبًا ۖ إِنَّهَا
مِنْ بَشَاءٍ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ
شَدِيدُ الْحِسَابِ ۝

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ
لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا لِيُظْهِرُوا لَهُمْ قِلَّةَ مَا لَهُمْ
بِالْبَاطِلِ وَأَلَّا يَتَذَكَّرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ يُبْلِغُ
رُوحَهُ إِلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَكَرْهًا وَطَنَاتُهُمْ بِالْعَدْوِ وَالْأَصَالِ ۝

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ

“Siz Onu qoyub özlərinə nə bir fayda, nə də bir zərər verməyə qadir olmayanlarını özünü də dost tutursunuz?” De: “Korla görən eyni ola bilərmi? Yaxud zülmətlə nur eyni ola bilərmi?” Yoxsa onlar Allaha, Onun yaratdığı kimi yaradan şəriklər tapdılar və *bu* yaradılış onlara bənzər göründü? De: “Hər şeyi yaradan Allahdır. O Təkdir, *hər şeyə* Qalib gələndir”.

17. O, göydən su endirir və vadilər ölçülərinə uyğun öz mərcələrindən daşaraq sel olub axır. Sel də üzə çıxmış bir köpüyü götürüb aparır. Bəzək şeyləri və ya *başqa* əşyalar düzəltmək üçün *insanların* odda qızdırıb əritdikləri şeylərin üstündə də buna bənzər bir köpük olur. Allah haqqa və batılə belə misallar çəkir. Köpük yox olub gedir, insanlara fayda verən şeylər isə yerində qalır. Budur Allahın çəkdiyi misallar!

18. Rəbbinin dəvətini qəbul edənlər üçün ən gözəl nemət – *Cənnət* hazırlanmışdır. Onun dəvətini qəbul etməyənlərə gəlincə, yer üzündə olan *var-dövlətin* hamısı, üstəlik bir o qədəri də onların olsaydı, *əzabdan qurtarmaq* üçün onu mütləq fidyə verərdilər. Onlarla dəhşətli bir haqq-hesab çəkiləcəkdir. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis yataqdır!

أَفَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَئِنْ كُنُوا
لَا تُفْسِدُونَ فَعَالُوا لَئِنْ كُنُوا هُمْ
وَالْبَصِيرُ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمُ الْآيَاتُ أَنْ
يُلْقُوا شَرْكَهُمْ فَلْيَنْصِبُوا عَلَيْهِمْ
اللَّهُ خَلْقُ كُلِّ شَيْءٍ وَأَمَّا الْوَالِدُونَ

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ
أَوْدَانٌ مِنْهُ فَأَنْبَتُ الْوَشْجَ
فِي النَّارِ أَنْبَتَ حَبْلَةً أَوْ مَرْجَ
كَذَلِكَ يُضَرِبُ اللَّهُ الْخَلْقَ وَالْجَبَلَ
فَمَا أَكْثَرُ يُضَرِبُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ
فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْخَيْرُ وَالَّذِينَ
يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَا يَخْلُفُونَ فِي الْأَرْضِ
وَمَنْ يَخْلُفْ لَهُمْ يُخْلِفْ الْوَالِدُ
الْحَسَابُ وَمَنْ يَخْلُفْ لَهُمْ يُخْلِفْ

19. Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu bilən kimsə, kora bənzəyə bilərmə? Bundan ancaq ağıl sahibləri ibrət alarlar.

﴿أَمَّنْ يَمْلِكُ مَتَاعًا بَرًّا أَلَمْ يَكُنْ مِنْ رَبِّكَ لَعْنٌ كَثِيرٌ هُوَ الَّذِي يُنَادِي النَّاسَ أَنْ آتُوا آلَ الْكَافِ ۝﴾

20. O kəslər ki, Allaha verdikləri sözü yerinə yetirir və əhdi pozurlar.

﴿الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَقْضُونَ الْعَهْدَ ۝﴾

21. O kəslər ki, Allahın qovuşdurulmasını əmr etdiyi şeyləri qovuşdurur (qohumluq və qardaşlıq əlaqələrini möhkəmlədir), Rəbbindən qorxur və pis haqq-hesabdan çəkinirlər.

﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝﴾

22. O kəslər ki, Rəbbinin Üzünü diləyərək səbir edir, namaz qılır, onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar xərcləyir və pislili yaxşıqla dəf edirlər. Onlar üçün Axirət yurdu –

﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَدْرُسُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۝﴾

23. əməlisaleh ataları, zövcələri və övladları ilə birlikdə daxil olacaqları Ədn bağları hazırlanmışdır. Mələklər bütün qapılardan onların yanına daxil olub deyəcəklər:

﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَأَمَّا جَنَّاتُ الْجَنَّةِ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَهَا وَأُولَئِكَ لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَعْنَادِ فَخِرٌ لَكُمْ فِيهَا وَأَنْتُمْ فِيهَا مُخْرَجُونَ ۝﴾

24. “Səbir etdiyinizə görə sizə salam olsun! Axirət yurdumuz necə də gözəldir!”

﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ وَفِعْرُ عُنُقِي الدَّارِ ۝﴾

25. Allahla əhd bağladıqdan sonra onu pozan, Allahın qovuşdurulmasını əmr etdiyi şeyləri kəsən və yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərə gəlincə, onlar üçün lənət və pis yurd vardır.

﴿وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝﴾

26. Allah istədiyinin ruzisini bol edər, istədiyinininkini də azaldar. Onlar

﴿اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا

dünya həyatı ilə sevinirlər. Halbuki dünya həyatı axirətlə müqayisədə keçici bir zövqdür.

27. Kafir olanlar deyirlər: "Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?" De: "Şübhəsiz ki, Allah istədiyini səpdirir. *Tövbə edib Ona* üz tutan kimsəni isə doğru yola yönəldir".

28. Bunlar, iman gətirənlər və qəlbləri Allahı zikr etməklə rahatlıq tapanlardır. Bilin ki, qəlblər ancaq Allahı zikr etməklə rahatlıq tapır.

29. İman gətirib saleh əməllər edənlər üçün xoş güzəran və gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır.

30. Beləliklə, Biz səni özündən əvvəl neçə-neçə ümmətlər gəlib getmiş bir ümmətə göndərdik ki, onlar Mərhəmətli Allahı inkar etdikləri halda, sənə vəhy etdiyimizi onlara oxuyasan. De: "O, mənim Rəbbimdir. Ondən başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Mən yalnız Ona təvəkkül edir və Ona üz tutub tövbə edirəm".

31. Əgər oxunan bir kitabla dağlar hərəkətə gətirilsəydi və ya onunla yer parçalansaydı və yaxud da onun sayəsində ölümlər danışsaydılar o kitab yenə bu Quran olardı. Lakin bütün işlər Allaha məxsusdur. İman gətirənlər hələ bilmirlərmi ki, əgər

يَا حَيُّوهُ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٣٠﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيَّو مَن يَأْتِ ﴿٣١﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٣٢﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسَنُ مَّا قَابَ ﴿٣٣﴾

كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَمٍ مَّقَدَّتْ مِن قَبْلِهِمْ أَتُمْ تَسْتَأْذِنُوا عَلَيْهِمُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٤﴾

وَلَوْ أَنَّ فِرْعَوْنَ اسْتَنَارَ بِمِجَالٍ أَوْ قُطْعَةٍ مِّنَ الْأَرْضِ أَوْ كَيْفَ بِهِ الْعَذَابُ بَلِ اللَّهُ أَلَمُّرَّجِيمًا أَفَلَمْ يَأْتِصِلْ بِالَّذِينَ ءَامَنُوا أَن لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا نُصِيبُهُمْ بِمَا صَبَرُوا قَارِعَةً أَوْ

Allah istəsəydi, bütün insanları doğru yola yönəldərdi? Allahın vədi gəlincəyə qədər etdikləri əməllərə görə kafir olanlara müsibət üz verməkdə davam edəcək və ya onların yurdunun yaxınlığında dayanacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah vədinə xilaf çıxmaz.

32. Səndən əvvəlki elçilərə də istehza edilmişdi. Mən kafirlərə möhlət verdim, sonra isə onları yaxaladım. *Bir görəydin onları cəzalandırmağım necə oldu!*

33. Hər kəsın qazandığını qoruyub saxlayan Allah, *buna qadir olmayan* bütələr kimi ola bilərmidi? Müşriklər isə Allaha şəriklər qoşurlar. De: “Onların adlarını söyləyin! Yoxsa siz Ona yer üzündə bilmədiyi şeyləri yaxud boş sözlərimi xəbər verirsiniz?” Doğrusu, kafirlərə öz hiylələri gözəl göstərildi və onlar *doğru* yoldan çıxarıldılar. Allah kimi azdırsa, onu doğru yola yönəldən olmaz.

34. Onlara dünya həyatında əzab vardır. Axirət əzabı isə daha məşəqqətlidir. Onları Allahdan qoruyan olmaz.

35. Müttəqilərə vəd edilmiş Cənnətin vəsfi belədir; onun *ağac*ları altından çaylar axar və onun yeməkləri də, kölgəsi də daimidir. Müttəqilərin aqibəti budur. Kafirlərin aqibəti isə Oddur.

قُلْ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿٣٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ فَأَمَلْنَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٣﴾

أَفَمَن هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ يَبْظَاهِرُونَ الْقَوْلَ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَّاقٍ ﴿٣٥﴾

* مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا فِي ذَلِكَ عَقِبَى الَّذِينَ أَقْبَرُوا وَعَقِبَى الْكَافِرِينَ النَّارِ ﴿٣٦﴾

36. Kitab verdiyimiz kəslər sənə nazil edilənə sevinirlər. Firqələr arasında eləsi də vardır ki, onun bir qismini inkar edirlər. De: "Mənə Allaha ibadət etmək və Ona şəriq qoşmamaq ömr edilmişdir. Mən *sizi* yalnız Ona *ibadət etməyə* çağırıram və qayıdışım da yalnız Onadır!"

37. Beləliklə biz *Qurani* ərəbcə bir qanun olaraq nazil etdik. Əgər sənə gələn bu elmdən sonra onların istəklərinə tabe olsan, səni Allahdan nə bir himayə edən, nə də bir qoruyan olar.

38. Biz səndən əvvəl də elçilər göndərdik və onlara zövcələr və övladlar verdik. Heç bir elçi Allahın izni olmadan bir ayə gətirə bilməzdi. Hər vaxtın bir yazısı var.

39. Allah *bu yazıdan* istədiyini silər, *istədiyini də* sabit saxlayar. Kitabın anası da Onun yanındadır.

40. Biz onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərsək və ya *ondan öncə* səni öldürsək, *bil ki*, sənin öhdənə düşən ancaq təbliğ etməkdir. Haqq-hesab çəkmək isə Bizə aiddir.

41. Məgər *kafir*lər Bizim, yer üzünə gəlib onu *bəzi* tərəflərindən azaltdığımızı (müsəlmanların ixtiyarına verdiyimizi) görmürlərmi? Allah *istədiyi kimi* hökm verir. Onun hökmünü ləğv edən olmaz. O, tez haqq-hesab çəkəndir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا هُمُ الْكَاتِبُونَ بِقُرْحُونَ يَمَّا
أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ
بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا
أُشْرِكَ بِهِ إِلَهًُا آدَعُوا إِلَى اللَّهِ مَقَابِ

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ
أَهْوَاءَ هُم بَعْدَ مَا بَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ أَزْوَاجًا وَزُجَّاءَ وَمَا كَانُوا رُسُلًا أَنْ يَأْتِيَ
بِقَابِهِ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ لِكُلِّ أَجَلٍ حِسَابٍ

يَسْجُرُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُخَيِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ
الْكِتَابِ

وَإِنْ مَانِئٌ مِنْكَ بَعْضُ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفَّيْنَاكَ
فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ

أَوْ تَوَفَّيْنَاكَ نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ
أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَتَكَبَّرُ لَمْ يَعْزُبْ عَنْكَ
وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

42. Onlardan əvvəlkilər də hiylə qurdular. Halbuki bütün hiylələr Allaha aiddir. O, hər kəsin nə qazandığını bilir. Kafirilər Axirət yurdunun kimin olacağını biləcəklər.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَبَدَّلَ اللَّهُ مَكْرَهُمْ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْتُمُ كُلُّ نَفْسٍ وَنَجْوَى السَّاعِقِ
الْكُفْرَ لِمَنْ عَقَبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾

43. Kafirilər deyirlər: “Sən göndərilmiş elçi deyilsən!” De: “Mənimlə sizin aranızda Allahın və Kitabı bilən kimsələrin şahid olması yetər”.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَتَمَّسَلًا قُل
كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا يَتَّبِعُنِي وَيَكْتُبُونَ مَنْ
عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

İbrahim surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. *Bu*, insanları öz Rəbbinin izni ilə qaranlıqdan nura – Qüdrətli, Tərifləyiq *Allahın* yoluna çıxartmaq üçün sənə nazil etdiyimiz bir Kitabdır.
2. O Allahın ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Gıriftar olacaqları şiddətli əzabdan dolayı vay kafirlərin halına!
3. O kəslər ki, dünyanı axirətdən üstün tutur, *insanları* Allah yolundan sapdırır və onu əyri göstərməyə çalışırlar. Onlar dərin bir azğınlıq içindədirlər.
4. Biz hər bir elçini ancaq öz xalqının dilində danışan göndərdik ki, *haqqı* onlara bəyan etsin. Allah istədiyini sapdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
5. Biz Musanı möcüzələrimizlə göndərüb *ona*: “Xalqını qaranlıqdan nura çıxart və Allahın günlərini onların yadına sal”- dedik. Şübhəsiz ki, bunda çox səbir və şükür edənlər üçün dəlillər vardır.
6. O zaman Musa öz xalqına demişdi: “Allahın sizə verdiyi neməti xatırlayın. O, sizi Firon əhlindən

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكَعَ كَتَبْنَا إِلَيْكَ لِنُخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى
صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَرَبُّ الْمَلَكُوتِ مِنَ عَذَابٍ
شَدِيدٍ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَجُوًا أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ
بَعِيدٍ ﴿٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ
قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَن
يَشَاءُ وَيَهْدِيَ مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَيَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ

xilas etdi. Onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarımızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda Rəbbinizdən sizin üçün böyük bir sınaq var idi”.

7. O zaman Rəbbiniz *belə* bildirmişdi:

“Əgər şükür etsəniz, sizə *olan nemətimi* artıraram, yox əgər nankorluq etsəniz, *bilin ki*, Mənim əzabım şiddətlidir”.

8. Musa dedi: “Əgər siz və yer üzündə olanların hamısı kafir olsanız, *Allaha heç bir zərər yetirə bilməzsiniz*. Çünki Allah, həqiqətən də, Zəngindir, Tərifləyiqdir”.

9. Sizdən əvvəlkilərin – Nuh qövminin, Ad və Səməd *tayfalarının*, onlardan sonrakıların xəbərləri sizə gəlib çatmadımı? Onlar haqqında Allahdan başqa heç kəs *heç nə* bilmir. Elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə əllərini ağızlarının üstünə qoyub dedilər: “Biz sizinlə göndərilənlərə inanmırıq və bizləri dəvət etdiyiniz *tövhid* barəsində şübhə doğuran şəkk içindəyik!”

10. Elçiləri *onlara* dedilər: “Göyləri və yeri yaradan Allaha şəkk etməkmi olar? O, günahlarınızı bağışlamaq və sizə müəyyən vaxta qədər möhlət vermək üçün sizi *iman gətirməyə* çağırır”. Onlar dedilər: “Siz də bizim kimi ancaq bir insansınız. Bizi atalarımızın ibadət etdiklərindən

فِرْعَوْنَ يَسُومُونَ كُسُوَّةَ الْعَذَابِ
وَيُذَيِّقُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَهُمْ فِي ذُلِّ عَمَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ
لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي
لَشَدِيدٌ ﴿١١﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ نَاكُفْرًا أَنتُمْ وَمَنِ
فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأَنَا اللَّهَ لَعْنَىٰ حَمِإٍ ﴿١٢﴾

الَّذِينَ كُفِّرُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ قَبْلِكَ
قَوْمٌ نَّوْجٍ وَعَادٍ وَنَسْرٍ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَا يَمْلِكُهُمْ إِلَّا اللَّهُ هَآءِهِمْ
رُسُلُهُمْ يَأْتِيَنَّهُمْ فَرُودًا أَتَيْتَهُمْ فِي
أَنْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا آُرْسِلْتُمْ
بِهِ فَوَاقِلْ لِّى شَرِّكَ بِمَا تُدْعُونَآ إِلَآ إِلَهُ مُرِيبٌ ﴿١٣﴾

﴿١٤﴾ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِى اللَّهِ شَرٌّ مِّنْ
الَّذِينَ كُفِّرُوا بَيْنَ يَدَيْهِمْ يُغْفِرُ لَهُمْ
مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَلَا يَجِزُّكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
قَالُوا إِنَّا أَنتُمُ الْآبَشْرُ مُتَلَاثِرِينَ أَنَّ
نَصَدُّوكُمْ عَنْ آَسَاكِنَا يَبْدُءُ آبَاؤُنَا فَاؤُرْسِلُوا
إِلَىٰ سُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿١٥﴾

döndürmək istəyirsiniz. Elə isə bizə açıq-aydın bir dəlil gətirin”.

11. Elçiləri *onlara* dedilər: “Biz də sizin kimi bir insanıq. Lakin Allah Öz qullarından istədiyinə lütfkarlıq edir. Allahın izni olmadan biz sizə heç bir dəlil gətirə bilmərik. Qoy möminlər ancaq Allaha təvəkkül etsinlər.

12. *Allah* bizə yollarımızı göstərdiyi halda, biz nə üçün Allaha təvəkkül etməyə? Sizin bizə verdiyiniz əziyyətlərə dözəcəyik. Qoy təvəkkül edənlər ancaq Allaha təvəkkül etsinlər”.

13. Kafir olanlar öz elçilərinə dedilər: “Sizi ya öz torpağımızdan qovacağıq, ya da mütləq dinimizə qayıdacaqsınız!” Rəbbi də onlara belə vəhy etdi: “Biz zalımları mütləq məhv edəcəm

14. və onlardan sonra sizi o yerdə sakin edəcəyik. Bu, hüzzurunda durmaqdan qorxanlar və təhdidimdən çəkinənlərə aiddir”.

15. *Elçilər* qələbə istədilər. Hər bir inadkar dikbaş da ziyana uğradı.

16. Qabaqda onu Cəhənnəm gözləyir; *orada* ona irinli su içirdiləcək.

17. O bunu qurtum-qurtum içəcək, amma onu uda bilməyəcəkdir. Ona hər yandan ölüm gələcək, lakin O,

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا نَشْرُ
يَتْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ
بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا
سُبُلَنَا وَلْيَصْهَرِ عَلَىٰ مَاءٍ إِذْ يَسْمُونَ وَعَلَى
اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ
مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى
إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَكُمُ الْمَكِّنُ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

وَلَنُصَبِّحَنَّكُمْ أَتْرَابًا مِّنْ بَعْدِهِمْ
ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

وَأَنصَبُوا خَافَ كُلِّ بَابٍ غَيْرِ ﴿١٥﴾

مِّنْ وَرَآيِهِ جَهَنَّمُ يُسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكُذِّبُ بِهِ وَلَا تَجِدُ
الْمَوْتَ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ

ölməyəcəkdir. Bunun ardınca da ağır bir əzab gələcəkdir.

18. Rəbbini inkar edənlərin məsəli – onların əməlləri, qasırgalı bir gündə küləyin şiddətlə sovurduğu külə bənzəyir. Onlar gördükləri işlərə görə savab qazanmazlar. Dərin azgınlıq da elə budur.

19. Allahın göyləri və yeri haqq ilə (ədalətlə) yaratdığını görmürsənmi? Əgər O, istəsə, sizi yox edib yerinizə yeni bir məxluq gətirər.

20. Bu, Allah üçün çətin deyildir.

21. *Axirət günü* hamı Allahın hüsuruna çıxarılacaq və zəiflər təkəbbürlük göstərənlərə deyəcəklər: “Biz sizə tabe idik. *İndi* siz, Allahın azabını, qismən də olsa, bizdən sovuşdura bilərsinizmi?” Onlar deyəcəklər: “Əgər Allah bizi doğru yola yönəltsəydi, biz də sizə doğru yolu göstərərdik. *İndi* qəm çəksək də, səbir etsək də bizim üçün eynidir. *Çünki* bizim üçün qurtuluş yeri yoxdur”.

22. İş bitdikdə şeytan deyəcək: “Həqiqətən də, Allah sizə gerçək vəd vermişdi. Mən də sizə vəd vermişdim, lakin *vədimə* xilaf çıxdım. Mənim sizin üstünüzdə heç bir hökmranlığım yox idi. Mən sizi *azgınlığa* dəvət etdim, siz də *dəvətimi* qəbul etdiniz. Buna görə də məni yox, özünüzü qınayın. Nə mən sizin

وَمِنْ زُرَّادِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَنَّهُمُ
كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مَعَ كَسْبِهِمْ عَلَى
شَيْءٍ وَذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ إِنَّ يَسَاءَ أَيْدِيكَ وَتَأْتِي بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾

وَصَرَّوْا بِنُوحٍ حَتَّىٰ قَالَ الضُّعُفَاءُ لِلَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ رِيحًا فَهَلْ أَنْتُمْ
مُعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا
لَوْ هَدَّيْنَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ سَوَاءَ عَلَيْنَا
أَجْرُنَا أَمْ سَبَّحْنَاهَا مَا لَنَا مِنَ مَحْصِينٍ ﴿٢١﴾

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ
وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ
مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ
لِي فَلَا تَكُونُونَ لِلْوَعْدِ أَنْفُسِكُمْ مَا أَنَا
بِمُعْصِرِكُمْ وَمَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ عَلَى
شَيْءٍ إِنْ أَوْرَثَكُمْ بِمَأْكُلِكُمْ شُكْرًا إِنَّ

köməyinizə çata bilərəm, nə də siz mənim köməyimə çata bilərsiniz. Heç şübhəsiz ki, mən əvvəllər də sizin məni *Allaha* şərik qoşmağınızı rədd etmişdim". Həqiqətən, zalımlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

23. İman gətirib saleh əməllər edənlər isə *ağac*ları altından çaylar axan, Rəbbinin izni ilə içində əbədi qalacaqları Cənnət bağlarına daxil ediləcəklər. Onların orada qarşılaşarkən *bir-birinə* deyəcəkləri söz: "Salam!" olacaqdır.

24. Allahın necə məsəl çəkdiyini görmürsənmi? Güzəl söz (lə ilahə illəllah) kökü *yerdə* möhkəm olan, budaqları isə göyə yüksələn gözəl bir ağac kimidir.

25. O *ağac* Rəbbinin izni ilə öz bəhrəsini hər zaman verir. Allah insanlar üçün misallar çəkir ki, bəlkə, düşünüb ibrət alsınlar.

26. Pis söz isə yerdən qoparılmış və artıq kökü üstə dura bilməyən pis bir ağaca bənzəyir.

27. Allah iman gətirənləri dünya həyatında da, axirətdə də möhkəm sözlə sabit saxlayar. Allah zalımları sapdırar. Allah istədiyini edir.

28. Məgər sən Allahın nemətlərini küfrə dəyişənləri və öz xalqını

الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤﴾

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿١٥﴾

الرَّزَقَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَلِمَ جَرَّةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿١٦﴾

فُؤُوقَ كُلِّهَا كُلَّ جِبْنٍ يَإْذَنُ رَبُّهَا وَيُضْرَبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿١٨﴾

يُخَيِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُخَصِّلُ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿١٩﴾

اللَّهُ الرَّسُولُ الَّذِينَ يَدُلُّوا بِعَمَتِ اللَّهِ

həlak yurduna sürükləyənləri
görmürsənmi?

29. Onlar Cəhənnəmə girəcəklər. Ora
necə də pis yaşayış yeridir.

30. Onlar *insanları* Allah yolundan
sapdırmaq üçün *bütləri* Ona tay
tutdular. De: "*Hələlik* əylənin!
Şübhəsiz ki, dönüşünüz Odadır".

31. İman gətirən qullarıma de ki, namaz
qılınlar, alış-verişin və dostluğun
olmayacağı bir günün gəlməsindən
əvvəl onlara verdiyimiz ruzidən
Allah yolunda gizli və aşkar
xərcləsinlər.

32. *O mərhəmətli* Allah ki, göyləri və
yeri yaratdı, göydən su endirib
onunla sizin üçün *növbənöv*
məhsullardan ruzi yetişdirdi, əmri ilə
dənizdə üzmək üçün gəmiləri sizin
ixtiyarınıza verdi və çayları sizə ram
etdi;

33. *Müəyyən edilmiş yolla* daim hərəkət
edən günəşi və ayı sizə tabe etdi;
gecəni və gündüzü sizə ram etdi.

34. O sizə istədiyiniz hər şeydən
vermişdir. Əgər Allahın nemətlərini
sayacaq olsanız, onları sayıb qurtara
bilməzsiz. Həqiqətən, insan çox
zalım, çox nankordur.

35. Bir zaman İbrahim demişdi: "Ey
Rəbbim! Bu şəhəri əmin-amanlıq
yurdu et. Məni və oğullarımı bütlərə
tapınmaqdan uzaqlaşdır.

كُفْرًا وَلَاحِلُوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٣٠﴾

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَنَسَّ الْقَرَارَ ﴿٣١﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
قُلْ تَسْمَعُوا فَإِنْ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٢﴾

قُلْ لِمِثْلَى الَّذِينَ آمَنُوا لِيُفْعَمُوا الْقَصْدُ
وَيُفْعَمُوا أَمَّا رَزَقَهُمْ سِرًّا وَكَانَتْ بَيْنَ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبْعُ فِيهِ وَلَا يَخْلُكُ ﴿٣٣﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الشَّجَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَكَ
لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الْأَنْهَارَ ﴿٣٤﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ
وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٥﴾

وَأَنْتُمْ كَرِمٌ كُلٌّ مِمَّا أَلْمَزْتُمْ بِأَنْ
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنْ الْإِنْسَانُ
لَقَلْبُورٌ كَفَّارٌ ﴿٣٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
أَمِنًا وَارْجِنِي وَإِنِّي أَنَا عَبْدُ الْأَصْنَامِ ﴿٣٧﴾

36. Ey Rəbbim! Həqiqətən də, onlar çox adamı azdırıblar. Kim mənə tabe olsa, o, məndəndir. Kim də mənə asi olsa, *bilsin ki*, Sən Bağışlayansan, Rəhmlisən.

37. Ey Rəbbimiz! Mən nəslimdən bəzisini Sənin mühafizə olunan Evinin yaxınlığında, heç bir bitki olmayan bir vadiyə sakın etdim. Ey Rəbbimiz! Onlar namaz qılsınlar deyə *belə etdim*. İnsanların bir qisminin qəlbini onlara meylli et və onlara *növbənöv* möhsullardan ruzi ver ki, bəlkə şükür etsinlər.

38. Ey Rəbbimiz! Sən bizim nəyi gizli saxladığımızı və nəyi aşkara çıxartdığımızı bilirsən. Nə yerdə, nə də göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz.

39. Qoca vaxtında mənə İsmaili və İshaqı bəxş edən Allaha həmd olsun! Həqiqətən, Rəbbim duaları eşidəndir.

40. Ey Rəbbim! Məni də, nəslimdən olanları da namaz qılan et! Ey Rəbbimiz! Duamı qəbul elə!

41. Ey Rəbbimiz! Haqq-hesab günü məni, valideynlərimi və möminləri bağışla!"

42. Zəhləmlərin etdikləri əməllərdən Allahın xəbərsiz olduğunu sanma. Allah sadəcə onları *cəzalandırmağı* gözələrin bərələ qalacağı günə saxlayır.

رَبِّ إِلَهُمَّ أَضَلَّلَنَّا كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ
فَمَنْ يَّعْنَىٰ فَإِنَّهُ رُبِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ دُونِ بَيْتِي بَوَادِيَ
رَبِّكَ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا
الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا
يُخْفِي عَلَيْنَا شَيْءٌ بِغَيْرِ الْكِتَابِ وَالَّذِي
أَلَّمَنَا الْقُرْآنَ لَعَلَّامٌ ﴿٣٨﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَعَدَنِي عَلَى الْكَافِرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَرَبِّ دُعَائِي
رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ يَوْمَ تَشْهَرُ
فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

43. *O gün onlar başlarını yuxarı qaldıraraq carçıya doğru tələsəcəklər. Onlar özlərinə belə dönüb baxmayacaq və onların qəlbi də bomboş qalacaqdır – qorxudan bütün başqa duyğulardan xali olacaqdır.*
44. İnsanları onlara əzab gələcəyi günlə qorxut. *O gün zalımlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bizə yaxın bir vaxta qədər möhlət ver ki, sənin dəvətini qəbul edək və elçilərin arxasınca gedək”. Onlara deyiləcəkdir: “Məgər əvvəllər siz dünyadan köçməyəcəyiniz barədə and içməmişdiniz?!”*
45. Siz özlərinə zülm edənlərin yurdlarında sakit oldunuz. Onlara nələr etdiyimiz sizə aydın oldu və sizə misallar da çəkdik”.
46. *Zalımlar öz hiylələrini qururdular. Halbuki onların hiyləsi Allaha bəlli idi. Onların hiyləsi ilə dağlar yerindən tərpənən deyildi.*
47. Allahın Öz elçilərinə verdiyi vədə xilaf çıxacağını sanma. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, intiqam almağa qadirdir.
48. *O gün yer başqa bir yerlə, göylər də başqa göylərlə əvəz olunacaq və insanlar Tək olan, hər şeyə Qalib gələn Allahın hüzurunda duracaqlar.*

مُهْطِعِينَ مُقْنِبِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ
إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ
فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا إِلَىٰ آجَلٍ
فَرِيبٍ يُحِبُّ يَوْمَ تَكُونُ الْأَرْسُلُ أَوْثَرٌ
تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِن قَبْلِ مَا كُنتُمْ
مِنَ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وَسَكَتُم فِي مَكَانٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ
وَيَذَرُونَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا
لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ
وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ
الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ يُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتُ وَرَبُّرُؤُوسِهِمُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٨﴾

49. O gün günahkarları zəncirlənmiş görəcəksən.
50. Onların paltarları qatrandan olacaq, üzlərini də alov bürüyəcəkdir.
51. Allah hər kəsə qazandığının əvəzini vermək üçün *belə edəcəkdir*. Həqiqətən, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.
52. Bu *Quran* insanlar üçün bir bildirişdir. Qoy onunla həm qorxsunlar, həm Allahın Tək İlah olduğunu bilsinlər, həm də ağıl sahibləri düşünüb ibrət alsınlar.

وَنَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّرِينَ فِي
الْآصْفَادِ ﴿٥٠﴾

سَرَائِلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَى وُجُوهَهُمْ
النَّارُ ﴿٥١﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ
اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٢﴾

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَيَسْعَمُوا
أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو
الْأَلْبَابِ ﴿٥٣﴾

əl-Hicr
(«Hicr») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Ra. Bunlar Kitabın və açıq-aydın Quranın əylələri.
2. Kafirələr mütləq müsəlman olmalarını arzulayacaqlar.
3. Qoy onlar *bir müddət* yeyib-içsinlər, əylənsinlər və xəm xəyallar onların başlarını qatsın. Tezliklə biləcəklər.
4. Məhv etdiyimiz hər bir diyarın məlum bir yazısı var idi (həlak olacaqları vaxt əvvəlcədən müəyyən edilmişdi).
5. Heç bir ümmət öz əcəlini nə qabaqlaya bilər, nə də yubada bilər.
6. *Kafirələr* dedilər: "Ey özünə Zikr nazil edilən kəs! Doğrudan da, sən dəlilsən.
7. Əgər doğru danışarlarsansa, nəyə görə *dediyinə şahidlik edə bilən* mələkləri bizə gətirmirsən?"
8. Biz mələkləri ancaq haqqı *bərqərar etmək üçün* endiririk. O zaman kafirlərə möhlət verilməz.
9. Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ قُلْ قَدْ أَنزَلَ الْكِتَابَ وَفُتْرَ إِن
مُتِّينٌ ۝

رُتْمَا يُؤْذِ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا
مُسْلِمِينَ ۝

ذُرِّهِمْ أَكَلُوا وَسَمِعُوا وَيُلْهِمُهُمُ الْاَمَلُ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ
مَّعْلُومٌ ۝

مَا نَسِيقُ مِنْ أُمَّةٍ لَّعَلَّهَا وَمَا يَسْتَجِزُونَ ۝

وَقَالُوا إِنَّمَا الَّذِي نَزَّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ
إِلَّا نَفْسٌ لَّمْ يَجُودْ ۝

لَوْ مَا قَاتِلُنَا يَا مَلَكُوتُكَ إِن كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

مَا نَنْزِلُ الْمَلَكُوتَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كُنَّا
إِذَا مُنْظَرِينَ ۝

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافُظُونَ ۝

10. Biz səndən öncə də əvvəlki millətlərə elçilər göndərmişdik. وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شُعَيْبٍ الْآخَرِينَ ﴿١٠﴾
11. Onlara elə bir elçi gəlməzd ki, ona istehza etməsinlər. وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾
12. Beləcə, Biz küfrü günahkarların qəlbinə yeridirik. كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُفْرِغِينَ ﴿١٢﴾
13. Onlar hələ də Qurana inanmırlar. Halbuki əvvəlkilərin başına gələnlər onlara bəllidir. لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾
14. Əgər onlara göydən bir qapı açsaydıq və onlar dayanmadan oraya qalxsaydılar, وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ ابْوَابَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾
15. yənə də inanmayıb: "Gözlərimiz dumanlanmış, daha doğrusu biz sehrlənmişik" – deyərdilər. لَقَالُوا إِنَّمَا سُحِرْتُ أَبْصَارُنَا بِلَيْلٍ فَغُرِّبُوا مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾
16. Biz səmada bürclər yaratdıq və onu baxanlar üçün bəzədik. وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٦﴾
17. Onları qovulmuş hər bir şeytandan qoruduq. وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيزٍ ﴿١٧﴾
18. Ancaq şeytanlardan kim göy əhlinin danışığılarına xəlvətə qulaq assa, onu yandırır və yaxan alov təqib edir. إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ وَشِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾
19. Biz yeri döşədik, orada möhkəm dağlar yerləşdirdik və orada hər şeydən lazım olduğu qədər yetişdirdik. وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا زُرُوعًا وَابْنَيْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾
20. Orada həm sizin üçün, həm də sizin ruzi vermədikləriniz üçün dolanışq vasitələri yaratdıq. وَجَعَلْنَا الْكُفْرَ فِيهَا مَعْيِشًا وَمَنْ لَنْتُمْ لَهُمْ فِي زُرُوعِهِمْ ﴿٢٠﴾

21. Elə bir şey yoxdur ki, onun xəzinələri Bizdə olmasın. Biz onu ancaq müəyyən ölçüdə endiririk.
22. Biz küləkləri dövləndirici – *buludlarda su əmələ gətirən, bitkiləri tozlandırıan bir vasitə* kimi göndərdik, göydən yağmur yağdırıb onu sizə içirdik. *Belə olmasaydı, siz onu yığıb saxlaya bilməzdiniz.*
23. Şübhəsiz ki, Biz həm dirildir, həm də öldürürük və *hər şeyə* varis olan da Bizik.
24. Həqiqətən, sizdən əvvəl gəlib-gedənləri də bilirik, sonra kimlərin gələcəyini də bilirik.
25. Həqiqətən, Rəbbin onları *bir yerə* toplayacaq. Çünki O, Hikmətlidir, Biləndir.
26. Biz insanı başqa şəkllə düşmüş qara palçıqdan, *toxunduqda saxsı kimi* səs çıxaran quru gildən yaratdıq.
27. Cinləri isə daha öncə qızmar (öldürücü) alovdan yaratmışdıq.
28. Bir zaman Rəbbin mələklərə dedi: “Mən başqa şəkllə düşmüş qara palçıqdan, *toxunduqda saxsı kimi* səs çıxaran quru gildən insan yaradacağam!
29. Mən ona biçim verib Öz ruhumdan üfürdüyüm zaman siz ona səcdə edin!”

وَلَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوْفِحَ الْاَنْزِلِ مَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَائِدِينَ ﴿٢٢﴾

وَلَا تَكُنْ نَجْيًا وَنُعِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٤﴾

وَلَا رَيْبَ لَكَ مِنْ خُشْرِهِمْ إِنَّهُمْ يَخْشَوْنَكَ وَمَنْ يُخِشِكَ عَلَيْهِمْ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾

وَلَمَّا أَنْ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ﴿٢٧﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾

30. Mələklərin hamısı *ona* səcdə etdilər.

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

31. Yalnız İblisdən başqa. O, səcdə edənlər arasında olmaqdan imtina etdi.

إِلَّا إِبْلِيسَ أَنَّىٰ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

32. *Allah* dedi: “Ey İblis! Nə üçün sən səcdə edənlər arasında deyilsən?”

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

33. *İblis* dedi: “Sənin, başqa şəkllə düşmüş qara palçıqdan, *toxunduqda saxsı kimi* səs çıxaran quru gildən yaratdığın insana səcdə etmək mənə yaraşmaz!”

قَالَ لَأَكُونُ لِأَسْجَدَ لِمَنْ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلَاسٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

34. *Allah* dedi: “Oradan çıx! Artıq sən qovuldun.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. Haqq-hesab gününə qədər sənə lənət olacaqdır”.

وَأَنَّا عَلَيْكَ اللَّعْنَةُ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

36. *İblis* dedi: “Ey Rəbbim! Onların dirildiləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver”.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

37. *Allah* dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən.

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ancaq məlum vaxtın gününə qədər”.

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

39. *İblis* dedi: “Ey Rəbbim! Sən mənə yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə onlara *pis işləri* gözəl göstərüb onların hamısını azdıracağam.

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِى الْأَرْضِ وَلَأُخْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

40. Yalnız Sənin seçilmiş, *ixlaslı* qullarından başqa”.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

41. *Allah* dedi: “Bu, Mənə tərəf gətirib çıxaran düz yoldur.

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

42. Şübhəsiz ki, qullarım üzərində sənin heç bir hökmün yoxdur. Yalnız sənə uyan azğınlardan başqa”.
43. Həqiqətən, Cəhənnəm onların hamısına vəd olunmuş yerdir.
44. Onun yeddi qapısı vardır. Hər qapı üçün onlardan müəyyən bir dəstə təyin olunmuşdur.
45. Sözsüz ki, müttəqilər Cənnət bağlarında və çeşmələr başında olacaqlar.
46. *Onlara deyiləcək*: “Oraya sağ-salamat və xatircəmliliklə daxil olun!”
47. Biz onların köksündəki kin-küdurəti çıxarıb kənar etdik. Onlar taxtlar üzərində qarşı-qarşıya əyləşən qardaşlar olacaqlar.
48. Onlara orada heç bir yorğunluq toxunmayacaq və onlar oradan çıxarılmayacaqlar.
49. Qullarıma xəbər ver ki, Mən Bağışlayanam, Rəhmliyəm.
50. Əzabım isə ağrınlı-acılı əzabdır.
51. Onlara İbrahimin qonaqları barəsində də xəbər ver.
52. O zaman onlar İbrahimin yanına daxil olub: “Salam!” – dedilər. *İbrahim*: “Biz sizdən ehtiyat edirik!” – dedi.

إِنَّ عِبَادِي لَأَتَسَاءِلُكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ ۖ لَّآ مَنِي
اتَّبَعَكَ مِنَ الْغٰوِيْنَ ﴿٤٢﴾

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِيْنَ ﴿٤٣﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ ۖ لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ
مَّقْسُوْمٌ ﴿٤٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِي جَنَّٰتٍ وَعُيُوْنٍ ﴿٤٥﴾

أَدْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ ۖ اٰمِيْنٍ ﴿٤٦﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُوْرِهِمْ مِّنْ غِلٍّ ۖ اِخْوٰنًا عَلٰى
سُرُرٍ مُّتَقَابِيْنٍ ﴿٤٧﴾

لَا يَمَسُّهُمْ فِيْهَا نَصَبٌ ۚ وَمَا هُمْ بِمِنْهَا
يُخْرِجُوْنَ ﴿٤٨﴾

۞ نَبِّئْ عِبَادِيْ اَنِّ اَنَا الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٤٩﴾

وَاَنَّ عَذٰبِيْ هُوَ الْعَذٰبُ الْاَلِيْمُ ﴿٥٠﴾

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ صَبِيْٓئِ بْنِ اِبْرٰهِيْمَ ﴿٥١﴾

اِذْ دَخَلُوْا عَلَيْهِ فَقَالُوْا سَلٰمًا ۖ قَالَ اِنَّا اِنْسَٰكُمُ
وَسٰٓئِلُوْنَ ﴿٥٢﴾

53. *Mələklər*: “Qorxma! Həqiqətən, biz səni bilikli bir oğulla müjdələyirik!” – dedilər.

54. *İbrahim* dedi: “Qocalıq məni haqladığı bir vaxtda mənə müjdə verirsiniz? Məni nə ilə müjdələyirsiniz?”

55. Onlar dedilər: “Biz sənə həqiqətlə müjdə veririk. Sən ümidini üzənlərdən olma!”

56. *İbrahim* dedi: “*Doğru yoldan* azanlardan başqa Rəbbinin mərhəmətindən kim ümidini üzər?”

57. *İbrahim* dedi: “Ey elçilər! Vəzifəniz nədir?”

58. Onlar dedilər: “Biz günahkar adamları *məhv etməyə* göndərilmişik;

59. yalnız Lutun ailəsindən başqa. Biz onların hamısını xilas edəcəyik.

60. *Lutun* arvadından başqa. Biz onun geridə *əzab içində* qalanlardan olmasına qərar verdik”.

61. Elçilər Lut əhlinin yanına gəldikdə

62. o dedi: “Siz yad adamlarsınız!”

63. Onlar dedilər: “Xeyr, biz sənin yanına onların şübhə etdiyi *əzab* ilə gəlmişik.

64. Biz sənin yanına doğru xəbərlə gəlmişik. Həqiqətən də, biz doğru danışanlarıq.

قَالُوا لَا تَعْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

قَالَ بَشِّرُنِي بِأَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمَا بَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

قَالُوا أَتَعْجَلُ بِأَلْحَقٍ فَلَا تَكُن مِّنَ الْفَاطِنِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ وَمَنْ يَقْظِمْنَ رَحْمَةَ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمَجُودُهُمُ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدْ رَزَّآ إِلَيْهَا الْعَمَلِ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ إِن كُنتُمْ قَوْمٌ مُّكْرُونَ ﴿٦٢﴾

قَالُوا أَجَلْ جَهَنَّمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٣﴾

وَأَتَيْنَكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾

65. Gecənin bir vaxtı ailəni yola çıxart
və özün də onların arxasınca get.
Sizdən heç kəs çevrilib arxaya
baxmasın. Sizə əmr olunan yərə
yollanın”.

66. Biz ona vəhy etdik ki,
sübh çağı onların kökü
kəsiləcək.

67. Şəhər əhalisi bir-birini
muştuluqlayaraq *onun yanına*
gəldilər.

68. *Lut* dedi: “Bunlar mənim
qonaqlarımdır. Məni biabır etməyin!

69. Allahdan qorxun və mənə hörmətdən
salmayın!”

70. Onlar dedilər: “Məgər biz sənə *bura*
gələn adamları *qonaq saxlamağı*
qadağan etməmişik?”

71. O dedi: “Bunlar mənim qızlarımdır!
Əgər istəyirsinizsə, *onlarla evlənin!*”

72. *Ey Muhəmməd!* Sənin canına and
olsun ki, onlar sərxoşluqları içində
veyl-veyl gəzirdilər.

73. Günəş doğanda qorxunc səs onları
yaxaladı.

74. Oranın altını üstünə çevirdik və
onların üzərinə odda bişmiş gil daşlar
yağırdıq.

75. Şübhəsiz ki, bunda başa düşənlər
üçün dəlillər vardır.

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ
أَذْرَكَ وَلَا يَتَّبِعْ مِنْكَ أَحَدٌ وَامْضُ
حَيْثُ أَمَرْتُ ۖ

وَقَصَبْنَا لَكَ الْاَمْرَ اِنَّ اَازِرَهُوْلَا
مَقْطُوعٌ مُّصْبِحًا ۖ

وَجَاءَ اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُوْنَ ۖ

قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَاۥ صَبِيۡغِيۡ فَلَا تَفْضَحُوْا ۖ

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تَحْزَنُوْا ۖ

قَالُوْا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ۖ

قَالَ هٰٓؤُلَاۥ بَنَاتِيۡ اِنْ كُنْتُمْ فَعٰلِمِيْنَ ۖ

لَعَنَّاكَ اِيْمٰنُكَ لِيۡ سَكَرْتُمْ لَكُمْ رِعْمٌ ۖ

فَاَخَذَ لَهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِيْنَ ۖ

فَجَعَلْنٰ اَعْيُنَهَا سٰٓئِلٰهًا وَّاَمْطَرْنَا عَلٰیہُمْ
حِجَابًا مِّنۡ سِجِّيلٍ ۖ

اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَذٰكَّرُوْنَ ۖ

76. Həqiqətən, onlar *Məkkədən Şama gedən* yolun üstündə yaşayırdılar.

وَاللَّهُ الْبَسِيلُ مُقِيمٌ ﴿٦٦﴾

77. Şübhəsiz ki, bunda möminlər üçün dəlillər vardır.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

78. Əykə əhli də zalım idi.

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ظَالِمِينَ ﴿٦٨﴾

79. Onlardan da intiqam aldıq. Hər iki kənd aydın görünən yol üzərində yerləşirdi.

فَانقَمَتْ عَنْهُمْ آلُهَا إِلَىٰ مَأْوَيْهِمْ ﴿٦٩﴾

80. Hicr əhli də elçiləri yalançı saydı.

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ﴿٧٠﴾

81. Biz onlara ayələrimizi göndərdik, lakin onlar *bu* ayələrdən üz döndərdilər.

وَأَنكَبَتْهُمْ أَيْتَانَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٧١﴾

82. Onlar təhlükəsizlikdə qalmaq üçün dağlarda evlər yonurdular.

وَكَانُوا يُخَوِّنُونَ مِنَ الْجِبَالِ الْمِرَآتِ أَلَمِينَ ﴿٧٢﴾

83. Onları sübh çağı qorxunc səs yaxaladı.

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّبَاحَةُ مُصْجِينَ ﴿٧٣﴾

84. Qazandıqları *dünya malı* isə onlara heç bir fayda vermədi.

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٧٤﴾

85. Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları yalnız haqq olaraq yaratdıq. O Saat mütləq gələcəkdir. Odur ki, Sən *onları* gözəl tərzdə bağışla.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٧٥﴾

86. Həqiqətən, Rəbbin Yaradandır, Biləndir.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

87. Biz sənə təkrarlanan yeddi ayəni və əzəmətli Quranı verdik.

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَقَاتِلِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٧٧﴾

88. Onların bəzi təbəqələrinə verdiyimiz *fani* dünya malına gözünü dikmə, onlara görə kədərlənmə, möminlərlə yumşaq davran

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْتَهُمْ زُرْعًا وَبَنَاهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

89. və de: “Şübhəsiz ki, mən açıq-aşkar bir xəbərdar edənəm!”
90. Biz *Qurani* bölənlərə də beləcə *əzab* endirmişdik.
91. Onlar *Qurani* hissələrə böldülər (bir qisminə inanıb, digər qismini inkar etdilər).
92. Rəbbinə and olsun ki, Biz onların hamısından soruşacağıq –
93. törətdikləri əməllər barəsində.
94. Sənə buyurulanı açıq-aşkar bəyan et və müşriklərdən üz çevir.
95. Sözsüz ki, istehza edənlərə qarşı Biz sənə yetərik.
96. O kəslər ki, Allaha başqa məbudu şəriq qoşurlar. Onlar tezliklə biləcəklər.
97. Biz onların dediklərindən sənənin qəlbinin daraldığını bilirik.
98. Sən həmd-səna ilə Rəbbini təriflə və səcdə edənlərdən ol!
99. Sənə ölüm gələndək Rəbbinə ibadət et.

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

وَرَبِّكَ أَسْتَأْذِنُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ رَكْعَتًا مِّنَ اللَّيْلِ وَرَكْعَتًا مِّنَ النَّهَارِ ﴿٩٨﴾

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

ən-Nəhl
(«Bal arısı») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Allahın əmri gələcəkdir. Odur ki, onun tez gəlməsini istəməyin. *Allah müşriklərin Ona qoşduqları şəriklərdən uzaqdır və ucadır.*
2. *Allah Öz hökmü ilə qullarından istədiyi kimsəyə mələkləri vəhy ilə göndərüb buyurur: "Qullarımı qorxudub xəbərdar edin ki, Məndən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Məndən qorxun!"*
3. *Allah göyləri və yeri gerçək yaratmışdır. O, müşriklərin qoşduqları şəriklərdən ucadır.*
4. *Allah insanı nütfdən yaratdı. O isə açıq-aşkar mübahisəçiyə çevrildi.*
5. *Mal-qaranı da O yaratdı. Onlarda sizin üçün bədəninizi isti saxlayan yun geyim və başqa faydalar vardır. Həmçinin onlardan yeyirsiniz.*
6. *Mal-qaranı axşam tövləyə qaytardıqda, səhər çölə buraxdıqda onlara baxıb fərəhlənirsiniz.*
7. Onlar yüklərinizi, özünüzdən çətinliklə apara biləcəyiniz bir ölkəyə daşıyırlar. Həqiqətən də, Rəbbiniz Şəfqətlidir, Rəhmlidir.

سُورَةُ النَّحْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ يَأْمُرْ اللَّهُ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ
وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنَا فَاقْصُوبِ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ
مُبِينٌ ﴿٤﴾

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾

وَالَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَعُونَ
وَحِينَ تَذَرُوهَا ﴿٦﴾

وَنَحْمِلُ أَنْفُسَ الْكُفْرِ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا
بِلَيْغِهِ إِلَّا لَاشِقَ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

8. Atları, qatırları və uzunqulaqları sizə həm minik, həm də zinət olsun deyər *Allah yaratdı*. O, sizin hələ bilmədiyiniz bir çox şeyləri də yaradır.
9. Doğru yol göstərmək Allaha aiddir. Əyri yollar da vardır. Əgər O istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola yönəldərdi.
10. Göydən suyu endirən Odur. Bu, həm sizin içməyiniz, həm də içində *mal-qaranızı* otardığınız *otların bitməsi* üçündür.
11. *Allah* onunla sizin üçün dənli bitkilər, zeytun, xurma, üzüm və *başqa* meyvələrin hamısından yetişdirir. Həqiqətən, bunda düşünən bir qövəm üçün dəlillər vardır.
12. O, gecəni və gündüzü, günəşi və ayı sizə xidmət etməyə yönəltdi. Ulduzlar da Onun əmri ilə ram edilmişdir. Sözsüz ki, bunlarda anlayan insanlar üçün əlamətlər vardır.
13. Yer üzündə sizin üçün yaratdığı müxtəlif rəngli şeyləri də *sizə ram etdi*. Şübhəsiz ki, bunda düşünüb ibrət alan insanlar üçün dəlillər vardır.
14. O, dənizi də *sizin* xidmətinizə verdi ki, ondan yemək üçün təzə balıq və taxmaq üçün bəzək şeyləri əldə

وَالْحَبَلِ وَالْإِغَالِ وَالْحِمِيرِ لَتَرْكَبُنَهَا
وَرِيشَةً وَنَحْلًا مَّا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَعَلَى اللَّهِ قَضَى السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَآئِرٌ وَلَوْ
شَاءَ لَهَدَىٰكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ
مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ
وَالْأَنْجِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ
الشَّجَرِ آبٌ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِ رَبِّكَ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا
أَلْوَنًا آبٌ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ
يَذَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ جَوْشَاءَ

edəsiniz. Sən gəmilərin dənizi yaraya-
yara üzduyünü görürsən. *Bütün
bunlar Allahın lütfündən sizə nasib
olanları* axtarıb tapmağınız və şükür
etməyiniz üçündür.

15. O, sizi silkələməsin deyə, yer üzündə
möhkəm dağlar və düzgün səmt
götürəsiniz deyə, çaylar və yollar
yaratdı.

16. Əlamətlər yaratdı. *İnsanlar*
ulduzlar vasitəsilə də *getdikləri* yolu
müəyyənləşdirirlər.

17. Heç yaradan da yarada bilməyən
kimi ola bilərmidi? Düşünüb ibrət
götürməyəcəksinizmi?

18. Əgər Allahın nemətlərini saymalı
olsanız, onları sayıb qurtara
bilməzsiz. Həqiqətən, Allah
Bağışlayandır, Rəhmlidir.

19. Allah sizin gizli saxladıqlarınızı da,
aşkara çıxartdıqlarınızı da bilir.

20. Allahdan başqa tapındıqları *bütlər*
heç bir şey yarada bilməzlər. *Çünki*
onlar özləri yaradılmışlar.

21. *Onlar* öldürülər – diri deyillər
və nə vaxt dirildiləcəklərini də
bilmirlər.

22. Sizin məbudunuz Tək olan
İlahdır. Axirətə inanmayanların
qəlbləri *haqqı* inkar edir. Özləri də
təkəbbürlüdürlər.

تَلْبَسُوهُمَا وَتَرَى الْفُلَكَ مَوَاجِرَ فِيهِ
وَلَا يَتَّبِعُونَ أَهْلَ قَصَبِهِ وَاعْلَمَكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٥﴾

وَالَّذِي فِي الْأَرْضِ رَوَى أَنْ يَمِيدَ بِكُمْ
وَالَّذِينَ أَوْسَلْنَا لَكُمْ قَهْدُونَ ﴿١٦﴾

وَعَلَّمَنَّاكَ وَالْجَيْدَ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ﴿١٨﴾

وَلَنْ تَعُدَّ وَاعْتَمَدَ اللَّهُ لَا تَحْصُوهَا إِنَّا
اللَّهُ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُوتُ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢١﴾

أَمْ هُمْ شَرٌّ أَحْيَاءٌ وَمَا يُسْعُرُونَ أَتَانًا
يُعْتَبُونَ ﴿٢٢﴾

إِلَهُكُمْ إِلَهٌُ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ
مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٣﴾

23. Şübhə yoxdur ki, Allah onların gizli saxladıqlarını da, aşkara çıxartdıqlarını da bilir. Həqiqətən də, O, təkəbbürlü olanları sevmir.
24. Onlardan: “Rəbbiniz *peyğəmbərinə* nə nazil etmişdir?” – deyə soruşduqda, onlar: “Bu, keçmişdəkilərin nağıllarıdır!” – deyirlər.
25. Qoy onlar Qiyamət günü öz günahlarının hamısını və nadanlıqları üzündən azdırdıqları kəslərin günahlarının bir qismini daşsınlar. Bax gör, daşıyacaqları *yük* necə də pisdir!
26. Onlardan öncəkilər də hiylə qurmuşdular. Sonra Allah onların tikililərini özülündən dağıtdı, tavanları başlarına uçdu və əzab onlara gözləmədikləri yerdən gəldi.
27. Sonra Qiyamət günü *Allah* onları rüsvay edəcək və deyəcək: “Haqqında mübahisə etdiyiniz şəriklərim haradadır?” Elm verilmiş kimsələr deyəcəklər: “Şübhəsiz ki, bu gün kafirlərə rüsvayçılıq və əzab üz verəcək!”
28. Mələklər özlərinə zülm edən kimsələrin canlarını aldıkları zaman onlar boyun əyib: “Biz heç bir pislik etmirdik!” – *deyəcəklər*. Onlara *bela* *deyiləcək*: “Xeyr! Şübhəsiz ki, Allah sizin nələr etdiyinizi bilir.

لَا يَجْرَمُ رَبُّكَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْسِرُونَ وَمَا يُعْلِيُونَ إِلَهَهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رَبُّكُمْ قَالَُوا أَسْطُورُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّوهُمْ يَغْتَرِبُونَ إِلَّا الْمُسَاءَ مَا يَزِيدُونَ ﴿٢٥﴾

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُبْدِيهِمْ مِنْ الْقَوَاعِدِ فَيَحْرُقُهُمْ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَنْتُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخَرِّجُهُمْ رَبُّنَا أَنْ شَرَكَاؤِ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَشْتَقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالْسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ تَوَلَّوْهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا أَسْمَهُمْ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ عَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Elə isə içində əbədi qalacağınız
Cəhənnəmin qapılarına girin!
Təkəbbürlülərin qalacağı yer necə də
pisdir!”

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فَلَيْسَ مَنُورَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

30. Müttəqilərə: “Allah nə nazil
etmişdir?” – deyildikdə, onlar:
“Xeyir nazil etmişdir!” – deyirlər.
Bu dünyada xeyirli işlər görənlər
üçün gözəl mükafat hazırlanmışdır.
Axirət yurdu isə daha xeyirlidir.
Müttəqilərin yurdu necə də gözəldir.

﴿ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ وَلَدَارِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ
الْمُتَّقِينَ ﴾

31. Onlar ağacları altından çaylar axan
Ədn bağlarına girəcəklər. Orada
onların ürəklərinin istədikləri hər
şey vardır. Allah müttəqiləri belə
mükafatlandırır.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
كَذَلِكَ يُجْزَى اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

32. O kəslər ki, tər-təmiz olduqları halda,
mələklər onların canını alıb deyirlər:
“Sizə salam olsun! Əməllərinizə görə
Cənnətə girin!”

الَّذِينَ تَتَوَفَّوهُمْ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

33. Yoxsa kafirlər mələklərin onların
yanına gəlməsindən və yaxud
Rəbbinin əmrinin (Qiyamət
gününün) gəlməsindən başqa
bir şeymi gözləyirlər? Onlardan
əvvəlkilər də belə etmişdilər. Allah
onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri
özlərinə zülm edirdilər.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّمُوا اللَّهَ وَلَكِنْ كَانُوا
أَنْفُسَهُمْ يَظُنُّونَ ﴿٣٣﴾

34. Onlara törətdikləri əməllərin pis
cəzası nəşib oldu və istehza etdikləri
əzab onları ağuşuna aldı.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَخِصَابُهُمْ
يُوسَسَّمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Müşriklər dedilər: “Əgər Allah
istəsəydi, biz də, atalarımız da

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا

Ondan başqa heç nəyə ibadət etməz və Onun izni olmadan heç nəyi haram saymazdıqlı!" *Bəli*, onlardan əvvəlliklər də cənilə davranmışdılar. Məgər elçilərin vəzifəsi ancaq açıq-aydın təbliğat aparmaq deyilmi?

36. Biz hər ümmətə: "Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun"– *deyə*, elçi göndərdik. Onlardan kimisini Allah doğru yola yönəltdi, kimisinə də azmaq nəsis etmişdir. Yer üzündə gəzib dolaşın və görün *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu!
37. Sən onların doğru yola gəlməsinə nə qədər çalışsan da, *bil ki*, Allah azdırdığı kimsələri doğru yola yönəltməz və onlara kömək edən də olmaz.
38. Onlar Allaha möhkəm and içdilər ki: "Allah ölən bir kəsi diriltməyəcəkdir!" Xeyr! *Allahın ölüləri diriltməsi* Onun doğru vədinə görə olacaq, lakin insanların çoxu *bunu* bilmirlər.
39. *Allah ölüləri dirildəcəkdir ki*, ixtilafda olduqları şeyləri onlara bildirsən və kafirlər də özlərinin yalançı olduqlarını dərk etsinlər.
40. Biz bir şeyi *yaratmaq* istədikdə, ona ancaq: "Ol!"– deyirik, o da olur.

مِنْ دُونِهِمْ شَيْءٌ وَلَا تَأْتِي الْوُفَا وَلَا
حَرَمًا مِنْ دُونِهِمْ شَيْءٌ وَكَذَلِكَ فَعَلَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا
الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ
اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ
فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ
عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

إِنْ تَحْصِرْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ
مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِمْ حَقًّا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

يَسْتَبِينَ لَهُمُ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ فِيهِ وَيَعْلَمُ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَاوُكَاذِبِينَ ﴿٤٠﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٤١﴾

41. Zülmə uğradıldıqdan sonra Allah yolunda hicrət edənləri dünyada gözəl bir məskəndə sakin edəcəyik. Axirət mükafatı isə daha böyükdür. Kaş biləydilər!
42. *Onlar* səbirli olanlar və ancaq Rəbbinə təvəkkül edənlərdir.
43. Biz səndən əvvəl də, özlərinə vəhy etdiyimiz məhz kişiləri *elçi* göndərmişdik. Əgər bilmirsinizsə, Zikr əhlindən soruşun.
44. *Biz onları* aydın dəlillər və kitablarla göndərdik. Sənə də Zikri nazil etdik ki, insanlara, onlara nazil olanı izah edəsən və bəlkə onlar fikirləşlər.
45. Alçaq hiylələrə əl atanlar Allahın onları yerə batırmayacağına və yaxud gözləmədikləri bir yerdən əzabın onlara gəlməyəcəyinə əmindirlərmə?
46. Ya da gəzib dolaşdıqları zaman Allahın onları yaxalamayacağını düşünürlər? Axı onlar Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəklər.
47. Yaxud vahimə içində olduqları halda Allahın onları yaxalamayacağını düşünürlər? Həqiqətən də, Rəbbiniz Şəfqətlidir, Rəhmlidir.
48. Məgər onlar Allahın xəlq etdiyi hər hansı bir şeyi müşahidə etməyiblərmi? Onların kölgələri müti surətdə Allaha səcdə edərək sağa-sola əyilir.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَجْزِيَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَآ جَزَا لَآخِرَةً أَكْثَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ فَتَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلِيلِهِمْ فَتَعْلَمَ يُعْجِرِينَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكَ لَوَدُّهُ ﴿٤٧﴾

أَوْ يَذَرُهم إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يُسْتَفْهِمُونَ فَلِلَّهِ عَنِ السَّيِّئِينَ وَالسَّابِقِينَ سُجْدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

49. Göylərdə və yerdə olanların hamısı, heyvanlar da, mələklər də təkəbbür göstərmədən Allaha səcdə qılırlar.

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٤٩﴾

50. Onlar özlərinin fəvqündə olan Rəbbindən qorxur və onlara əmr olunanları yerinə yetirirlər.

يَخَافُوْنَ رَبَّهُمْ مِنْ قُوَّتِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا
يُؤْمَرُوْنَ ﴿٥٠﴾

51. Allah: "İki məbuda sitayiş etməyin! O, yalnız Tək bir İlahdır. Yalnız Məndən qorxun!" – dedi.

وَ قَالَ اللّٰهُ لَا تَسْجُدُوْا لِلْهٰمِيْنَ اِنَّهَا
هُوَ اللّٰهُ وَحْدَ الْاِلٰهِيْ قَاذِبُوْنَ ﴿٥١﴾

52. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Din də daim Ona məxsusdur. Siz Allahı qoyub başqasındanmı qorxursunuz?

وَلَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّيْنُ وَاصْبِرْ
اَقْبِرْ اَنْتَ تَسْتَفْتٰى ﴿٥٢﴾

53. Sizə verilən nemətlərin hamısı Allahdandır. Sonra sizə bəla gəldiyi zaman ancaq Ona yalvarırsınız.

وَمَا يَكُرُّ مِنْ نِّعَمَةٍ فَيَنْسِيْهَا اِلَّا اَنَّمَسَّكُمْ اَلْضُرُّ
فَاِلَيْهِ تَجْعَلُوْنَ ﴿٥٣﴾

54. Bəlanı sizdən sovuşdurduqdan sonra sizlərdən bəziləri Rəbbinə şərikin qoşur.

ثُمَّ اِذَا كُفِيَ اَلْضُرُّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ
يَرْتَفِعُوْنَ يَنْسِيْكَرُوْنَ ﴿٥٤﴾

55. Onlar Bizim onlara verdiyimiz nemətlərə nankorluq etsinlər deyə *bəla* edirlər. *Hələlik* əylənin! Tezliklə biləcəksiniz.

لَا كُفْرًا وَّ اِيْمًا اَنْتُمْ تَقْتَضُوْنَ اَفْسَوْفَ
تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٥﴾

56. Onlar özlərinə verdiyimiz ruzidən heç nə dərk etmək qabiliyyətində olmayanlara pay ayırırlar. Allaha and olsun ki, atdığınız iftiralara görə mütləq sorğu-sual olunacaqsınız.

وَيَجْعَلُوْنَ لَنَا اِلٰهًا مَّوَدَّعِيْبًا اِيْمًا اَنْتُمْ تَقْرٰءُ
تَاللّٰهِ لَئِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ تَقْوٰى ﴿٥٦﴾

57. Onlar qızları Allaha aid edirlər. O, pak və müqəddəsdir. Özlərinə isə istədiklərini məxsus edirlər.

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ اَلْبَنٰتَ سُبْحٰنَهُ وَهُمْ مَّا
يَسْتَهْمُوْنَ ﴿٥٧﴾

58. Onlardan birinə qızı olması ilə müjdə verildikdə hikkəsindən üzü qapqara qaralır.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

59. Verilən bəd xəbər ucbatından camaatdan gizlənilir. *Bilmir nə etsin*, körpəni rüsveyçılıq içində saxlasınmı, yoxsa onu torpağa gömsün? Onların verdikləri qərar necə də pisdir!

يَوْرَثُ مِنَ الْغَوَامِرِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبُوءَهُ
أُنْمِيسُكُمُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

60. Yaramaz sifət axirətə inanmayanlara xasdır. Ən Uca sifət isə Allaha məxsusdur. O, Qüdrətlidir, hikmət Sahibidir.

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ
الْعَمَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

61. Əgər Allah insanları hər etdikləri zülmə görə cəzalandırısaydı, yer üzündə heç bir canlıni *sağ* qoymazdı. Lakin *Allah* onlara müəyyən vaxta qədər möhlət verir. Onların əcəlinin çatdığı an bir-cə saat belə nə yubanar, nə də tezlaşa bilər.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَوْا
عَلَيْهِمْ مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَجِزُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

62. Onlar özlərinin xoşlamadıqları qızları Allaha aid edirlər. Dilləri də yalandan ən gözəl aqibətin onların olacağını söyləyir. Şübhəsiz ki, od onlar üçün hazırlanmışdır və onlar *orada* tərک olunacaqlar.

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَيَصِفُّ أَلْسِنَتَهُمُ
الْكُذْبَ أَنْ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَٰجِرًا إِنَّ لَهُمُ
النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

63. Allaha and olsun ki, səndən əvvəl də ümmətlərə elçilər göndərmişdik. Şeytan isə o *kafir* ümmətlərin əməllərini özlərinə gözəl göstərmişdi. *Şeytan* bu gün də onların dostudur. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

ثُمَّ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَرَزْنَا
لَهُمُ الشَّقِيقَ لَٰكِنْ أَصْلَحُوا لَهُمْ فَبَدَّلْنَا لَهُمُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

64. Biz Kitabı sənə yalnız ona görə nazil etdik ki, onlara ixtilafda olduqları şeyləri bəyan edəsən və *bu*, mömin adamlar üçün doğru yol göstəricisi və mərhəmət olsun.

65. Allah göydən yağmur yağdırıb onunla ölmüş yeri dirilti. Həqiqətən, bunda eşidən bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

66. Şübhəsiz ki, mal-qarada da sizin üçün bir ibrət vardır. Biz sizə, onların qarınlarındakı ifrazat və qan arasından çıxan, içənlərin boğazından rahat keçən təmiz süd içirdirik.

67. Siz xurma ağacının meyvələrindən və üzümlərdən sərxoşedici içki və xeyirli ruzi hazırlayırsınız. Həqiqətən, bunda anlayan bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

68. Rəbbin bal arısına belə ilham etdi: "Dağlarda, ağaclarda və *insanların* düzəldədikləri çardaqlarda özünə pətekler hör.

69. Sonra bütün meyvələrdən ye və Rəbbinin *səndən ötrü* asanlaşdırdığı yollarla get". *O arıların* qarınlarından tərkibində insanlar üçün şəfa olan müxtəlif rəngli bal çıxır. Həqiqətən, bunda düşünən bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

70. Sizi Allah yaratmışdır. Sonra O sizi öldürəcəkdir. Sizlərdən bəziləri *vaxtilə* bildiyi şeyləri unutsun deyə ömrünün ən rəzil çağına çatdırılacaq.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ
الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ الْأَنْعَامِ لَعْنَةُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ
بُطُورِهِمْ مِنْ بَيْنِ قَرْنَيْنِ ذَرُّوا رَبَّنَا الْحِصَانًا
لِلشَّيْطَانِ ﴿٦٦﴾

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سُكَّرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ
بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

ثُمَّ لَمْ يَكُنِ مِن كَلِمَاتِكَ فَالَسْ لَكَ سُبْحَانَ رَبِّكَ
ذَٰلِكَ يَخْرُجُ مِنَ بَطْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
فِيهِ شِفَاءٌ لِّكُلِّ شَيْءٍ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمَنَّكُمْ مِنْ يُرِيدُ إِلَى
أَزْدٍ أَلْعَمِي لَكُمْ لَا تَعْلَمُونَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

Həqiqətən, Allah Biləndir, *hər şeyə*
Qadirdir.

71. Allah ruzi baxımından birinizi digərindən üstün etmişdir. Üstünlük verilənlər kölələrinə öz ruzilərindən vermirlər ki, bu yəndən bərabər olsunlar. Belə olduğu təqdirdə onlar Allahın nemətini inkarmı edirlər?
72. Allah sizin üçün özünüzdən zövcələr yaratdı, zövcələrinizdən də sizin üçün övladlar və nəvələr yaratdı və sizə pak ruzilər verdi. İndi onlar batilə inanıb Allahın nemətini inkarmı edirlər?
73. *Müşriklər* Allahı qoyub onlara göylərdə və yerdə olan ruzidən heç bir şey verməyən və buna gülələri çatmayan *bütlərə* ibadət edirlər.
74. Heç kəsi Allaha oxşatmayın. Həqiqətən, Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.
75. Allah, heç bir şeyə gücü çatmayan və başqasının malı olan bir kölə ilə, dərğahımızdan özünə verdiyimiz gözəl ruzidən gizli və aşkar xərcləyən kimsəni məsəl çəkdi. Heç onlar eyni ola bilərlərmə? Həmd Allaha məxsusdur, lakin onların çoxu *bunu* bilmir.
76. Allah eləcə də iki kişi barəsində məsəl çəkdi; onlardan biri laldır, heç bir şeyə gücü çatmır və öz ağasına

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَتُبْغِضُوا اللَّهَ فَيُحَادِّثُوا

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَرَحْمَةً وَرِزْقًا كَرِيمًا أَفَأَنْتُمْ الظَّالِمِينَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ يَبْغُونَ

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ

فَلَا تَضْرِبُوا يَدَيْكُمْ إِلَى الْأَيْدِي أِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَشْفَعُ لَا تَعْلَمُونَ

۞ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمِنْ رِزْقِهِ مِثْرَارًا حَسَنًا فَهُوَ يُغْنِي عَنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوِيَنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زَوْجَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكُمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ

bir yükdür. Onu hara yollasa, xeyirlə qayıtmaz. Məgər doğru yolda olub ədalətli işlər görməyi əmr edən bir kimsə ilə belə bir adam eyni ola bilərmi?

77. Göylərin və yerin qeybi Allaha aiddir. O Saatin gəlməsi bir göz qırpmı kimidir və ya daha tezdir. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

78. Allah sizi analarınızın bətnindən heç nə anlamadığınız bir halda çıxartdı, sizə qulaq, göz və ürək verdi ki, bəlkə şükür edəsiniz.

79. Məgər onlar *Allaha* təbə olub havada uçan quşları görmürlərmə? Onları *havada* saxlayan ancaq Allahdır. Həqiqətən, bunda iman gətirən insanlar üçün dəlillər vardır.

80. Allah evlərinizi sizin üçün yaşayış yeri etdi, mal-qaranın dərilərindən istər səfərə çıxdığınız vaxt, istərsə düşərgə saldıığınız zaman sizin üçün asanlıqla apara biləcəyiniz çadırlar, üstəlik də onların yunundan, tiptiyindən və tükündən müəyyən vaxta qədər *istifadə edəcəyiniz* ev əşyaları və başqa şeylər düzəldi.

81. Allah, yaratdıqları şeylərdən sizin üçün kölgələr əmələ gətirdi, dağlarda sizin üçün mağaralar saldı, sizi istidən qoruyacaq paltarlar və döyüşdə mühafizə edəcək zirehli geyimlər düzəldi. Beləcə, *Allah Öz*

مَوْلَاهُ أَنْتُمْ أَيُّهَا الَّذِينَ لَا يَأْتِي بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٧﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَفِيدٌ ﴿٧٨﴾

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٩﴾

أَلَمْ يَرْزُقْنَا إِلَى الظَّهِيرِ مُسْحَرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا تَنسِكُمْنَ إِلَّا اللَّهُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٠﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَتُنتَهِى وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ﴿٨١﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْهَا خَلْقَ ظِلَالٍ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ النَّارَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ

nemətini sizə tamamlayır ki, bəlkə müsəlman olasınız.

82. Əgər üz çevirsələr, *bil ki*, sənin vəzifən ancaq aşkar təbliğat aparmaqdır.

83. Onlar Allahın neməti haqqında bildikləri halda, sonradan onu inkar edirlər. Onların çoxu kafirdir.

84. Hər ümmətdən bir şahid göndərəcəyimiz gün, kafirlərə *üzrxahlıq etməyə* izin verilməyəcək və üzr diləmələri də tələb olunmayacaqdır.

85. Zalımlar əzabı gördükdə, artıq onlardan *əzab* nə yüngülləşdiriləcək, nə də onlara möhlət veriləcəkdir.

86. Müşriklər *Allaha qoşduqları* şəriklərini gördükdə deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim Səndən başqa ibadət etdiyimiz şəriklərimizdir!” *Bütlər isə* onlara: “Şübhəsiz ki, siz yalançısınız!” – deyə cavab qaytaracaqlar.

87. O gün *müşriklər* Allaha təslim olduqlarını bildirəcək və uydurduqları *bütlər* onlardan uzaqlaşb qeyb olacaqlar.

88. Kafir olub *insanları* Allah yolundan sapdıranlara törətdikləri fitnə-fəsada görə əzab üstündən əzab artırıracıq.

يَعْمَهُ عَلَيْهِمْ لَكُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ لَكُمُ تَسْلِيمُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿٨٣﴾

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا
وَكَثُرُهُمْ الْكَافِرُونَ ﴿٨٤﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ
لَا يُؤْذَنُ لِلْكَافِرِينَ كَفَرُوا وَأَلَّاهُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفَفَ
عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٦﴾

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ فَالُوا
رَبَّنَا اهْلُوا لِآلِهَةِ شُرَكَائِنَا الَّذِينَ كُنَّا
نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ
إِنَّكُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٨٧﴾

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَاطَ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَزِدَّاهُمْ عَذَابًا فَتَقَوَّى الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا
يُفْعِلُونَ ﴿٨٩﴾

89. O gün hər ümmətə özlərindən bir şahid göndərəcəyik, səni də onlara şahid gətirəcəyik. Biz Kitabı sənə hər şey üçün bir izah, müsəlmanlara da doğru yol göstəricisi, mərhəmət və müjdə olaraq nazil etdik.

90. Həqiqətən, Allah ədalətli olmağı, yaxşılıq etməyi və qohumlara *haqqını* verməyi əmr edir, iyrənc işlər görməyi, pis əməllər törətməyi və azgınlıq etməyi isə qadağan edir. O sizə öyüd-nəsihət verir ki, bəlkə düşüncə ilə ibrət alasınız.

91. Allahla bağladığınız əhdə sadıq olun; möhkəm and içdikdən sonra andlarınızı pozmayın. Çünki siz Allahı özünüzdə zəmin etmisiniz. Şübhəsiz ki, Allah sizin nələr etdiyinizi bilir.

92. İpliyini möhkəm əyirdikdən sonra onu açıb sökən qadın kimi olmayın. Bir camaat digər bir camaatdan *sayca və malca* daha çox olduğu üçün andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirirsiniz. Allah bununla sizi sındırır. O, ixtilafda olduğunuz şeyləri Qiyamət günü sizə mütləq bildirəcəkdir.

93. Əgər Allah istəsəydi, sizi vahid bir ümmət edərdi. Lakin O, istədiyini azdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Siz etdiyiniz əməllərə görə mütləq sorğu-sual olunacaqsınız.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرَىٰ عَلَىٰ الْكَتَابِ نَبِيَّنَا إِبْرَاهِيمَ إِتَىٰ وَهْدَىٰ وَرَحْمَةً وَأَنْتَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

﴿٩٠﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩١﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُرُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَقْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَفْضَحْتُمْ عَصَىٰ آلِ مَرْيَمَ إِذْ يَقُولُ أَكُنَّ صَاحِبَاتُ مَا يَدْعُونَ وَلَكِن تَخَذُلُونَ أَلَمْ تَكُونُوا مِنْ آمَنَةٍ قَبْلَ ذَلِكَ فَأْتِ الْيَوْمَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كُنْتُمْ عَادِلِينَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَهَدَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَلِيُسْأَلَكُمْ عَنْ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

94. Andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirməyin. Yoxsa ayağınız möhkəm dayanmış ikən sürüşər və *insanları* Allah yolundan döndərdiyinizə görə əzabı dadarsınız. Sizin üçün axirətdə də böyük bir əzab hazırlanar.

95. Allahla bağladığınız əhdi ucuz
qiymətə satmayın. Əgər bilirsinizsə,
Allah yanında olan *savab* sizin üçün
daha xeyirlidir.

96. Sizdə olan nemətlər tükənəcək, Allah yanında olan nemətlər isə daim qalacaqdır. Səbirli olanlara etdikləri yaxşı əməllərə görə mükafatlarını verəcəyik.

97. Mömin olaraq yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə, gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə onları mütləq mükafatlandıracağıq.

98. Quran oxuduqda qovulmuş
şeytandan Allaha
sığın!

99. Şübhəsiz ki, şeytanın, iman gətirib yalnız öz Rəbbinə təvəkkül edənlər üzərində heç bir hökmranlığı yoxdur.

100. Onun hakimiyyəti yalnız onu
özünə dost tutanlar və Allaha şərik
qoşanlar üzərindədir.

101. Biz bir ayəni başqa bir ayə ilə əvəz etdikdə onlar: "Sən ancaq bir iftiracısan!" – deyirlər. Halbuki Allah

وَلَا تَسْخِجُوا أَيْمَنَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ
فَقِيلَ قَدْ مِمَّ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَدْفَعُوا السُّوءَ
بِمَا صَدَّدْتُمُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١١﴾

وَلَا تَسْرَوْا بِعَهْدِ اللَّهِ تَعْنَى قَلِيلًا إِن تَعْنَاهُ
اللَّهُ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَمَاعِندَ كُمْ يَنْفَدُ وَمَاعِندَ اللَّهِ بَاقٍ
وَلَنُجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مِمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْفَى
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
عَمَلُونَ ﴿٥٦﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿١٨﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿١١﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَدَلِ

nə nazil etdiyini daha yaxşı bilir.
Xeyr! Onların çoxu *bunu* bilmir.

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

102. De: "Müqəddəs Ruh *Cəbrail* onu sənin Rəbbindən iman gətirənləri sabitqədəm etmək üçün, həm də müsəlmanlara doğru yol göstəricisi və müjdə olsun deyə gerçək olaraq nazil etmişdir".

قُلْ تَزَكَّيْهِ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى الْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Biz onların: "*Qurani* ona bir insan öyrədir!" – dediklərini bilirik. Onların istinad etdikləri şəxsin dili əcnəbi dildir. Bu isə açıq-aydın ərəb dilidir.

وَلَقَدْ تَعَلَّمَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِي وَهَذَا لِّسَانُ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٠٣﴾

104. Allahın ayələrinə inanmayanları, əlbəttə ki, Allah doğru yola yönəltməz və onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

105. Yalanı ancaq Allahın ayələrinə inanmayanlar uydururlar. Məhz onlardır yalançılar.

إِنَّمَا يَقُولُ الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

106. Qəlbi imanla sabit qaldığı halda *haqqı danmağa* məcbur edilən kəslər istisna olmaqla, kim iman gətirdikdən sonra Allahı inkar etsə və qəlbinə küfrə açsa, Allahın qəzəbinə düşər olar. Onlar üçün böyük bir əzab vardır.

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِسْلَامِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Bu ona görədir ki, onlar dünya həyatını axirətdən üstün tuturlar. Həm də Allah kafirləri doğru yola yönəltmir.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

108. Bunlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbinə, qulaqlarına və gözlərinə möhür vurmuşdur. Onlar əsl qafildirlər.
109. Heç şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlar da onlardır.
110. Sınağa çəkildikdən sonra hicrət edənləri, daha sonra cihad edib *çətinliklərə* dözlənləri, bunlardan sonra əlbəttə, Rəbbin Bağışlayandır, Rəhmlidir.
111. O gün hər kəs öz canını qurtarmağa çalışacaq, hər kəsə etdiyi əməllərin əvəzi tam veriləcək və onlara zülm edilməyəcəkdir.
112. Allah təhlükəsizlik və əmin-amanlıq içində olan bir diyarı (Məkkəni) məsəl çəkir. Ona öz ruzisi hər yerdən bol-bol gəlirdi. Lakin o *diyarın əhalisi* Allahın nemətlərinə nankorluq etdi, Allah da onları etdikləri əməllərə görə achiq və qorxu libasına bürüdü.
113. Onlara özlərindən bir elçi gəldi. Onlar isə onu yalançı saydılar. *Buna görə də* zülm etdikləri zaman əzab onları yaxaladı.
114. Allahın sizə verdiyi halal və pak ruzilərdən yeyin və əgər Allaha ibadət edirsinizsə, Onun nemətinə şükür edin.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَنَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
وَسَمِعُوا هَمًّا وَأَنصَرَفَهُمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمْ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ
مَا فُتِنُوا لَجَنَّةً وَأَوْصَوْا بِإِتِّ
رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَعَنُوا رَجِيمٌ ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجُودِلٍ عَنِ
نَفْسِهَا وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ﴾ ﴿١١١﴾

وَصَرَّبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّقَوْمٍ كَانَتْ عَلَيْهِمْ
مُظْلِمَةٌ بِأَيِّهَا رَزَقَهَا رَعْدًا مِّن كُلِّ
مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَّكَّهُمُ اللَّهُ
بِإِسَاسِ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَلًا طَيِّبًا
وَأَشْكُرُوا يُعْطِ اللَّهُ إِن كُنْتُمْ إِتَاءَةً
تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

115. O sizə ancaq ölü heyvanı, qanı, donuz ətinə və Allahdan başqası üçün kəsilən heyvanı haram etmişdir. Hər kəs *harama* meyl etmədən və həddi aşmadan *bunlardan yeməyə* məcbur olarsa, *ona günah gəlməz*. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

116. Dilinizin uydurduğu yalana əsasən: “Bu halaldır, o haramdır!” – deməyin, çünki Allaha qarşı yalan uydurmuş olursunuz. Şübhəsiz ki, Allaha qarşı yalan uyduranlar nicat tapmazlar.

117. *İndi onlar az bir mənfəət əldə etmişlər, axirətdə isə* onları ağırılı-acılı bir əzab gözləyir.

118. Sənə xəbər verdiyimiz şeyləri daha öncə yəhudilərə də haram etmişdik. Biz onlara zülm etmədik, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

119. Şübhəsiz ki, Rəbbin, avamlıqları üzündən pis iş görən, ondan sonra tövbə edib *özlərini* islah edənləri, *bütün* bunlardan sonra, əlbəttə ki, Rəbbin bağışlayacaq və rəhm edəcək.

120. Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, hənif bir rəhbər idi. O, müşriklərdən deyildi.

121. O, Allahın nemətlərinə şükür edən idi. Allah onu seçmiş və doğru yola yönəltdi.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ
وَالْحُمْ أَلْيَظِيرَ وَمَا أَهْلَ لَغَيْرِ اللَّهِ يَوْمَهُ
فَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَبْعُ وَلَا عَادِلَ فَإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا صِفُ أَيْسَرُ
أَلْكُذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ
لِتَقْرَأُوا عَلَى اللَّهِ أَلْكُذِبَ إِنَّ الَّذِينَ
يَقْرَأُونَ عَلَى اللَّهِ أَلْكُذِبَ لَا يَفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

مَتَّعَ قَلِيلًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمًا مِمَّا حَرَّمَ عَلَيْكَ مِنْ
قَبْلُ وَمَا ظَلَمْتَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوءَ بِجَهْلَةٍ
ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٩﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا
يَكُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢٠﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

122. Biz ona dünyada gözəl nemət verdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə də əməlisalahlardandır.
123. Sonra sənə *bela* vəhy etdik: “Həniif İbrahim dininə tabe ol. O, müşriklərdən deyildi”.
124. Şənbə günü ancaq o günün barəsində ixtilafa düşənlərə vacib edildi. Şübhəsiz ki, Rəbbin Qiyamət günü, ixtilafa düşdükləri şey barəsində onların arasında hökm verəcəkdir.
125. *İnsanları* Rəbbinin yoluna hikmətlə, gözəl öyüd-nəsihətlə dəvət et və onlarla ən gözəl tərzdə mübahisə et. Şübhəsiz ki, Rəbbin azgınlığa düşənləri də, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır.
126. *Günahkarı* cəzalandırmaq istəsəniz, sizə nə cəza verilibsə, siz də *ona* eynilə cəza verin. Əgər səbir etsəniz, bu, səbir edənlər üçün daha xeyirlidir.
127. Səbir et! Sənin səbrin ancaq Allahdandır. Onlara görə kədərlənmə və qurduqları hiylələrdən ötrü də sıxılma.
128. Həqiqətən də, Allah *Ondan* qorxanlar və yaxşı işlər görənlərdir.

وَأَتَيْنَاهُ فِي اللَّيْلِ بِحَسَنَةٍ ۖ وَآتَيْنَاهُ فِي الْآخِرَةِ
لَيِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ أَنبِئْهُ مِلَّةَ بَرِّهِ
حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

إِنَّمَا جُعِلَ الشَّكُّ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فِيهِ
وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَتَحَكَّمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِسْمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَعْرَظَةِ
الْحَسَنَةِ ۚ وَجِدْ لَهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ
بِهِ ۖ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُمْ خَيْرٌ
لِّلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي صَبَقِ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

əl-İsra
(«Gecə səyahəti») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Dəlillərimizdən bəzisini *Peyğəmbərə* göstərmək üçün Öz qulunu gecə vaxtı Məscidulharamdan ətrafına xeyir-bərəkət verdiyimiz Məsciduləqsaya aparan *Allah* pak və müqəddəsdir. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Görəndir.
2. Biz Musaya Kitab verdik və İsrail oğullarına: “Məndən başqasını özünüə himayədar götürməyin!” – deyə o Kitabı doğru yol göstəricisi etdik.
3. Ey Nuhla birlikdə *gəmidə* daşıdıqlarımızın nəsl! Nuh doğrudan da *Bizə* minnətdar olan bir qul idi.
4. Biz Kitabda İsrail oğullarına: “Siz yer üzündə iki dəfə fəsad törədəcəksiniz və olduqca təkabbur göstərəcəksiniz” – deyə xəbər verdik.
5. İki fəsaddan birincisinin vaxtı gəldiyi zaman üstünüə qüvvətli qullarımızı göndərdik. Onlar yurduzda gəzib dolaşib *sizi* axtarırdılar. Bu, yerinə yetirilmiş bir vəd idi.
6. Sonra sizə onların üzərində yenidən qələbə qazandırdıq, var-dövlət və oğullarla sizə yardım etdik və sizin sayınızı çoxaltdıq.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا
 الَّذِي بَنَيْنَا لَنَا مَوْلَىٰ لَهُ وَمِزْمَارُهُ مِزْمَارُ الْإِنشَاءِ
 هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

وَأَنزَلْنَا مُوسَىٰ السِّتْرَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
 لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّا نَخْلَعُ وَءَمِّنُ دُونِ
 وَصِيكَا ﴿٢﴾

ذُرِّيَّةً مِّنْ حَمَلَتَا مَعَ لُوحٍ إِذْنًا ۖ كَذَّبْنَا
 شُكْرًا ﴿٣﴾

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
 فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْنَكَ
 عِبَادًا أَنَا وَءَمِّنُ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ
 الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدُ مَفْعُولًا ﴿٥﴾

فَرَدَدْنَا الْآفَافَ الْكُفْرَ عَلَيْهِمْ وَأَمَدَدْنَاكَ
 بِأَمْرٍ لِّرَبِّينَ وَجَعَلْنَاكَ أَكْثَرَ قَعِيرًا ﴿٦﴾

7. Yaxşılıq etsəniz, özünüzə yaxşılıq etmiş, pislik etsəniz öz əleyhinizə etmiş olursunuz. Sonuncu vədin vaxtı gələndə, özünüzü qara etsinlər, birinci dəfə *Qüdsdəki* məscidə girdikləri kimi *yenə də* ora girsinlər və ələ keçirdikləri hər şeyi darmadağın etsinlər deyə *düşmənlərinizi üstünüzə göndərdik.*
8. Ola bilsin ki, Rəbbiniz sizə rəhm etsin. Əgər siz *fəsad törətməyə* qayıtsanız, Biz də *sizi cəzalandırmağa* qayıdarıq. Biz Cəhənnəmi kafirlər üçün bir zindan etdik.
9. Həqiqətən, bu Quran *insanları* ən doğru yola yönəldir və yaxşı işlər görən möminlərə, özləri üçün böyük mükafat olacağı ilə müjdə verir.
10. Axirətə iman gətirməyənlər üçün isə ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.
11. İnsan *özünə* xeyir dilədiyi kimi, şər də diləyir. Doğrusu, insan tələsəndir.
12. Biz gecə və gündüzü iki əlamət etdik. Rəbbinizdən lütf diləyəsiniz, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə gecənin əlamətini silib gündüzün işıqlı əlamətini gətirdik. Biz hər şeyi təfəsilatı ilə izah etdik.
13. Biz hər bir insanın əməlini öz boynundan asdıq. Qiyamət günü isə

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَإِنْ
أَسَاءْتُمْ فَلَهَا فِي الْأَجْرَةِ وَعِذُّ الْأَخِرَةِ يُسْتَوْ
وُجُوهُكُمْ وَلَيْدُخُلُوا أَلْتَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلَیْسَتْ بَرُؤَا مَا عَمِلُوا فَبِئْسَ بَرُؤَا ۝

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُذُّ الْعَذَابِ وَجَعَلْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ۝

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ أَنْزَلْنَاهُ بِاللَّيْلِ هُوَ أَقْوَمُ
وَيُبَيِّنُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ۝

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَفْتَدْنَا لَهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ۝

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ عَجُولًا ۝

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ لِّمَنْ حَمَلَ آيَةً
الَّيْلَ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا
فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ
الْيَمِينِ وَالْحَسَابِ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ
تَفْصِيلًا ۝

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِّزَمَتِهِ نَازِلٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ

açıq vəziyyətdə qarşısına qoyulan kitabı ona göstərəcəyik.

14. Kitabını oxu! Bu gün sənə özün-özünü hesaba çəkməyin yetər.
15. Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə olar, kim azgınlığa düşsə, ziyanı da onun öz əleyhinə olar. Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. Biz elçi göndərməmiş *heç kəsə* əzab vermərik.
16. Biz bir məmləkəti məhv etmək istədikdə onun cah-calal içində yaşayan sakinlərinə *Allaha itaət etməyi* əmr edərək. Onlar isə orada günah işlər görürlər. Beləcə, *o məmləkətin* barəsindəki söz gerçək olar və Biz onu yerlə yeksa edərək.
17. Biz Nuhdan sonra neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. Rəbbinin, qullarının günahlarını bilməsi və görməsi kifayətdir.
18. Kim gəldi-gedər dünyanı istəsə, orada ona – dilədiyimiz kimsəyə istədiyimiz şeyləri dərhal verərik. Sonra isə onu qınanmış və *Allahın rəhmətindən* qovulmuş halda girəcəyi Cəhənnəmə atırıq.
19. Kim də Axirəti istəsə, mömin olaraq bütün qəlbi ilə ona can atsa, onların səyi məmnuniyyətlə qəbul olunar.
20. Biz hamıya – onlara da, bunlara da Rəbbinin nemətindən veririk.

لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٣﴾

أَفْرَأَيْتَ كَيْفَ تَتَّقِيكَ أَيُّوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

مَنْ أَهْتَدَىٰ فَأِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّٰ
فَأِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ تَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

وَإِذَا أَرَادْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً ۖ أَمَرْنَا مُتْرِكِيهَا فَفَسَدُوا
فِيهَا خَلْقًا ۖ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا فَدَمِيرًا ﴿١٦﴾

وَكُلَّ أَهْلِكَ مِنَ الْفَارُوقِ ۚ مِنْ بَعْدِ نُوْحٍ ۖ وَكُلُّ
بِرِّكَ يَدْخُلُ فِي عِبَادِهِ ۖ خَيْرٌ بَصِيرًا ﴿١٧﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ ۖ غَلَّلْنَا لَهُ سُبُلًا مَّا
نَشَاءُ لِنَمُنُّ بِرُيْدٍ ۖ فَجَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ مَرْتَبًا مِّمَّا
كَانَ مَدْمُومًا مَّا دَخَرًا ﴿١٨﴾

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا ۖ وَهُوَ
مُؤْمِنٌ ۖ فَأُولَٰئِكَ كَاتِبَتْ سَعِيَهُمْ مَّشْكُورًا ﴿١٩﴾

كُلًّا نُّبَدِّلُهُ ذُلًّا ۖ وَهَلْ لَّآءٍ مِنْ عَطَا

Rəbbinin neməti *heç kəsə* qadağan deyildir.

رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاؤُكَ بِكَ مَحْظُورًا ﴿١٧﴾

21. Bax gör *dünyada* onların birini digərindən necə üstün etdik. Axirətdə isə daha böyük dərəcələr və daha böyük üstünlüklər vardır.

أَنْظُرْ كَيْفَ أَنْصَلْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۚ وَكَيْفَ دَرَجَتْنَاهُ وَأَكْبَرُ تَقْوِيلًا ﴿١٨﴾

22. Allahla yanaşı başqa məbuda ibadət etmə, yoxsa zəlil və tənha qalarsan.

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقَعَّمَ مَذْمُومًا فَعْدُولًا ﴿١٩﴾

23. Rəbbin yalnız Ona ibadət etməyi və ata-ana ilə yaxşı davranmağı buyurmuşdur. Əgər onların biri və ya hər ikisi sənin yanında qocalıq yaşına dolarsa, onlara: «Uf!» belə demə, üstlərinə qışqırma və onlara xoş söz söylə!

﴿ وَنَحْنُ رَبُّكَ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ وَأَمَّا يُبَلِّغُنَاكَ إِلَهُكَ الْأَكْبَرُ ۖ أَفَمَدَّ هُمَا أَرْكَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُولَٰءِ وَلَا تَهْتَفِهِمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٠﴾

24. Onların hər ikisinə rəhm edərək təvazökarlıq qanadının altına al və: “Ey Rəbbim! Onlar məni körpəliyimdən tərbiyə edib böyütdükləri kimi, Sən də onlara rəhm et!” – de.

وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا ﴿٢١﴾

25. Rəbbiniz ürəklərinizdə olanları çox yaxşı bilir. Əgər əməlisaleh olsanız, *bilin ki*, həqiqədən də, O, tövbə edənləri Bağışlayandır.

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۚ إِن تَكُونُوا صَادِقِينَ فَإِنَّكُمْ كَانَ لِلَّهِ وَبَرٌ ۖ غُفُورًا ﴿٢٢﴾

26. Qohum-əqrəbaya da, yoxsula da, müsafirə də haqqını ver. Lakin *malını* lazım olmayan yerə sərf etmə.

وَأَنِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقُّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالْأَسْفَلُ ۚ وَلَا تُبَدِّرْ زِينَتَكُمْ ﴿٢٣﴾

27. Həqiqədən, israfçılar şeytanların qardaşlarıdır. Şeytan isə Rəbbinə qarşı nankordur.

إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ۚ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٤﴾

28. Əgər sən Rəbbindən dilədiyin mərhəməti umaraq onların üzünə baxmırsansa (imkanın olmadığı üçün onlara bir şey verə bilmırsənsə), onda onlara xoş söz de.

وَلَا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمْ آيَاتَهُ وَرَحْمَتِي مِنْ رَّبِّكَ
رَبُّهُمْ أَفْقَلُ أَمْ قَوْلُكَ لَا تُبْسِرُونَ ﴿٢٨﴾

29. Əlini nə qoynunda gizlət, nə də onu büsbütün aç (nə xəsis ol, nə də israfçı). Yoxsa qınanmış və peşman vəziyyətdə qalarsan.

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾

30. Həqiqətən, Rəbbin istədiyinin ruzisini bol edər, *istədiyininkini* də azaldar. Şübhəsiz ki, O, Öz qullarını tanıyır və görür.

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ يَعْلَمُ دُخَانَ عَجْرٍ أَتَسْتَبِيرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Yoxsulluq qorxusundan uşaqlarınızı öldürməyin. Axı onların da, sizin də ruzinizi Biz veririk. Onları öldürmək, həqiqətən də, böyük günahdır.

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا يَكُنْ مَرْزُوقُهُمْ
وَالْيَاكُوفُ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا ﴿٣١﴾

32. Zinaya yaxınlaşmayın. Çünki bu, iyrənc bir əməl və murdar bir yoldur!

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ
سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

33. Allahın, *öldürülməsini* haram buyurduğu şəxsi haqsız yerə öldürməyin. Kim haqsız yerə öldürülmüşsə, artıq onun varisinə ixtiyar vermişik (istəsə bağışlayar, istəsə qisas tələb edər, istəsə də qanbahası alar). Lakin o da qisas aldıqda həddi aşmamalıdır. Çünki ona artıq kömək olunmuşdur.

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ
وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا
فَلَا تَسْرِفْ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا ﴿٣٣﴾

34. Yetim həddi-bülüğa çatana qədər, – xeyirxahlıq (qoruyub saxlamaq və artırmaq məqsədilə istifadə etmək) istisna olmaqla, – onun malına

وَلَا تَقْرَبُوا أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ إِلَّا بِآلِئِهَا أَحْسَنُ
حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأُولَؤُلَآءِ بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ
كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

yaxınlaşmayın! Əhdə vəfa edin.

Çünki *hər kəs* əhd barəsində sorğu-sual olunacaqdır.

35. Ölçükdə ölçüyə tam riayət edin, *çəkdikdə* düzgün tərəzi ilə çəkin. Bu, daha xeyirli və nəticə baxımından daha yaxşıdır.

وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ إِذَا كَلَّمْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ
الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

36. Haqqında məlumatın olmadığı bir işin dalınca getmə. Çünki qulaq, göz və ürək – bunların hamısı *sahibinin əməlləri* barəsində sorğu-sual olunacaqdır.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾

37. Yer üzündə təkəbbürlə gəzmə. Çünki sən nə yeri yara bilər, nə də yüksələrək dağlara çata bilərsən.

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ
الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾

38. Bütün bu *qadağan edilmiş* pis əməllər, Rəbbinin xoşuna gəlməyən şeylərdir.

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

39. Bunlar Rəbbinin sənə vəhy etdiyi hikmətdəndir. Allahla yanaşı başqa məbuda ibadət etmə, yoxsa qınanmış və qovulmuş halda Cəhənnəmə atılırsan.

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا
تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَأْتِيَ فِي جَهَنَّمَ
مَلُومًا مَذْحُورًا ﴿٣٩﴾

40. Doğrudanmı Rəbbiniz oğlanları sizin üçün seçib, *Özünə isə* mələklərdən qızlar götürüb?! Siz, həqiqətən də, olduqca yaramaz söz danışırırsınız.

أَفَأَصْفِدُكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَأَخَذَ مِنَ
الْمَلَائِكَةِ إِنْتِزَاكُمْ لَقُولُوا قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

41. Biz bu Quranda *dinin ehkamlarını* izah etdik ki, onlar düşünüb ibrət alsınlar. Lakin *bu* onların yalnız nifrətini artırır.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ أَنْ يُدْكَرُوا وَمَا
يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾

42. De: “Əgər müşriklərin söylədikləri kimi Allahla yanaşı başqa ilahlar olsaydı, onlar Ərş Sahibinin yanına çatmaq üçün yol axtarardılar”.

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَاجْتُمَعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ مِيسَكًا ﴿٤٢﴾

43. Allah müşriklərin söylədiklərindən çox uzaq və çox ucadır.

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

44. Yeddi göy, yer və onlarda olanlar Ona təriflər deyir. Elə bir şey yoxdur ki, həmd ilə Ona tərif deməsin, lakin siz onların tərifini anlamazsınız. Həqiqətən, O, Həlimdir, Bağışlayandır.

سُبْحَانَ اللَّهِ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ﴿٤٤﴾
وَلَنْ يَمُنَّ شَيْءٌ إِلَّا بِمِثْقَلٍ ذَرَّةٍ وَلَٰكِنْ لَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٥﴾ سُبْحَنَهُ رَبُّكَ اللَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٦﴾

45. Sən Quran oxuduğun zaman səninlə Axirətə inanmayanların arasına gözəgörünməz pərdə çəkərik.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ أَجَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْجُورًا ﴿٤٧﴾

46. Quramı anlamasınlar deyə, Biz onların qəlblərinə örtüklər çəkdik, qulaqlarına da tıxac vurduq. Sən Quranda Rəbbinin Tək Allah olduğunu yada saldıq zaman onlar *bu dəvətə* nifrət edərək arxalarını çevirib gedərlər.

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْلَا عَلَىٰ أَذْكَرِهِمْ نَفْرًا ﴿٤٨﴾

47. Onlar səni dinlədikləri zaman nəyə qulaq asdıqlarını və öz aralarında xəlvətcə söhbət edərkən o zalımların: “Siz ancaq sehlənmiş bir adama uyursunuz”– dediklərini Biz çox yaxşı bilirik.

فَمَنْ أَغْلَمُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ ﴿٤٩﴾ يَوْمَ إِذْ يَقُولُ الْمُبَشِّرُونَ ﴿٥٠﴾
إِلَيْكَ وَذُكِّرُوا هُنَا أَذْكَرُونَ ﴿٥١﴾
تَقِيُونَ ﴿٥٢﴾ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٥٣﴾

48. Gör sənin üçün necə *pis* məsəllər çəkdi. Onlar azdılar və *artıq doğru* yolu tapa bilməyəcəklər.

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ مِيسَكًا ﴿٥٤﴾

49. Onlar deyirlər: “Biz sür-sümük və toz halına düşdüyümüz zaman yeni bir məxluq kimi dirildiləcəyikmi?”

وَقَالُوا آءِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَلَمْ نَلْعَبْ يَوْمَئِذٍ خَلْقًا أُخْرًا ﴿٥٥﴾

50. De: "İstər daş olun, istər dəmir,

﴿قُلْ كُنْوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾

51. və ya sizə nəhəng görünən bir məxluq olun, *yənə də Allah sizi diriltməyə qadirdir*". Onlar deyəcəklər: "Bizi *hayata* kim qaytaracaq?" De: "İlk dəfə sizi yaradan!" Onlar *istehza ilə* başlarını yırğalayıb: "Bəs bu nə vaxt olacaqdır?" – deyəcəklər. De: "Bəlkə də, yaxın zamanda oldu!"

﴿أَرْحَلْنَاكُمْ مِمَّا يَمْشُونَ فِي صُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيَضْحَكُونَ إِلَيْكَ زُشُوعَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا﴾

52. O gün Allah sizi çağıracaq. Siz də Ona həmd edərək çağırışına cavab verəcək və *dünyada* çox az qaldığınızı güman edəcəksiniz.

﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾

53. Qullarıma de ki, ən gözəl sözləri danışsınlar. Çünki şeytan onların arasına ədavət sala bilər. Həqiqətən, şeytan insanın açıq-aydın düşmənidir.

﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ إِنَّ الْإِنْسَانَ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾

54. Rəbbiniz sizi çox yaxşı tanıyır. İstəsə, sizə rəhm edər, istəsə, sizə əzab verir. Biz səni onlara qoruyan göndərməmişik.

﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَاسِينَ إِذَا رَجَعَكُمْ أَتَانِ يَشَاءُ يُعَذِّبُكُمْ أَوْ يُرْسِلُكُمْ عَلَيْكُمْ حَوْصِلًا﴾

55. Rəbbiniz göylərdə və yerdə olanları çox yaxşı tanıyır. Biz peyğəmbərlərin bəzisini digərlərindən üstün etdik və Davuda Zəbur verdik.

﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَصَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَهَذَا نَبِيُّنَا دَاوُدُ زَكَوًّا﴾

56. De: "Allahdan başqa məbud saydıklarınızı çağırın. Onlar bəlanı sizdən nə uzaqlaşdırmağa, nə də *onu başqasına* yönəltməyə qadir deyillər".

﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا﴾

57. Onların yalvardıqları məbudların özləri də Rəbbinə – hansı daha yaxın olacaq deyə vəsilə axtarırlar, Onun rəhmətini umurlar, əzabından qorxurlar. Həqiqətən, Rəbbinin əzabından qorunmaq gərəkdir.

58. Elə bir məmləkət yoxdur ki, Qiyamət günündən əvvəl Biz onu məhv etməyə və ya onu şiddətli əzaba düçar etməyə. Bu, Kitabda yazılmışdır.

59. Bizim möcüzələr göndərməkdən vaz keçməyimizə səbəb ancaq əvvəlkilərin onları yalan hesab etmələri idi. Səməd tayfasına açıq-aydın *möcüzə* kimi bir dişi dəvə verdik, lakin onlar ona zülm etdilər. Biz möcüzələri yalnız qorxutmaq üçün göndəririk.

60. Bir zaman Biz sənə: “Rəbbin *elm və qüdrəti ilə* insanları əhatə etmişdir” – demişdik. *Meracda* sənə göstərdiyimiz mənzərəni və Quranda lənətlənmiş ağacı insanlar üçün yalnız bir imtahan etdik. Biz onları qorxuduruq, bu işə onlarda ancaq böyük bir azgınlığı daha da artırır.

61. Bir zaman mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa *hamısı* səcdə etdi. O dedi: “Mən Sənin pəncirindən yaratdığımı səcdə edəcəyəm?!”

62. *İblis* dedi: “Məndən üstün tutduğuna bir bax! Əgər Qiyamət gününə

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
الْوَسِيلَةَ أَفَهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
وَيَحْتَفِظُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

وَلَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ
فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ
بِهَا الَّذِينَ كَانُوا وَعَاقِبَتُنَا لَهُمُ الْعَذَابُ مُبِينًا
فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلَّذِينَ آمَنُوا اسْجُدُوا لِلرَّسُولِ وَمَا جَعَلْنَا
الرُّسُلَ إِلَّا رِيسَالًا لَّا تَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُحِيطُهُمْ
فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَنَسْجِدُ لِمَنْ
خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِنَّكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَيْلَ

qədər mənə möhlət versən, az bir qismindən başqa onun *bütün* nəslini özümə ram edəcəyəm”.

63. Allah buyurdu: “Çıx get! Onlardan kim sənə uysa, tam bir əvəz kimi cəzanız Cəhənnəm olacaqdır.

64. Onlardan gücün çatdığı kimsələri səsinlə *günah*ə təhrik et, atlı və piyadanı onların üstünə yerit, mallarına və övladlarına şərik ol, onlara vədlər ver. Şübhəsiz ki, şeytan onlara ancaq yalan vədlər verir.

65. Əslində, Mənim *ixtlaş*ı qullarım üzərində sənin hökmranlığın olmayacaqdır. Qoruyan olaraq Rəbbin yetər”.

66. Lütfünə nail olarsınız deyə dənizdə gəmiləri sizin üçün hərəkətə gətirən Rəbbinizdir. Həqiqətən, O sizə qarşı rəhmlidir.

67. Sizə dənizdə bir fəlakət üz verdiyi zaman Ondan başqa tapındıklarınız *sizdən* uzaqlaşar. O sizi xilas edib quruya çıxartdıqda isə üz döndərirsiniz. Həqiqətən, insan nankordur!

68. Allahın sizi quruda yərə batırmayacağına, yaxud üstünüzdə daş-kəsəkli tufan göndərməyəcəyinə əminsinizmi? Sonra sizi qoruyan da tapa bilməzsiniz.

69. Yoxsa sizi bir daha dənizə qaytarıb üstünüzdə qasırğa göndərməyəcəyinə

أَخْرَجْنِي إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ لَأَتَّخِذَنَّ ذُرِّيَّتَهُ وِثْرًا فَلْيَكِلَا ۝

قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ يَبْعَثُ مِنْهُمْ فَإِنْ جَهَنَّمَ جَزَاءُ ذِكْرًا فَجَزَاءُ مَوْفُورًا ۝

وَأَسْتَفِيزُ مَنْ أَشَقَقْتُ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَحْبِلُ عَلَيْهِم بِحَبْلِكَ وَرَجُلًا وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدَهُمْ وَمَا بَعْدَهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۝

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۝

رَبُّكُمْ الَّذِي يُرْسِلُ لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهًا فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ۝

أَفَأَمْسَرْتُمْ أَنْ يَتَّخِذَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ۝

أَمْ أَمْسَرْتُمْ أَنْ يُعِيدَ كَوْمِيدَآةَ الْآخِرَىٰ فَيُرْسِلَ

və kafir olduğunuza görə *dənizdə* sizi batırmayacağıma əminsiz? Sonra buna görə Bizdən intiqam alan bir nəfər belə tapa bilməzsiz.

70. Biz Adəm oğullarını hörmətli etdik, onları quruda və dənizdə *minik üstündə* daşıdıq, onlara pak ruzilər verdik və onları yaratdıqlarımızın çoxundan xeyli üstün elədik.

71. O gün bütün insanları öz başçıları ilə birlikdə çağıracağıq. *O zaman* kitabı sağ əlinə verilən kimsələr öz kitablarını *sevinclə* oxuyacaq və onlara xurma çəyirdəyindəki lif qədər zülm edilməyəcəkdir.

72. Bu dünyada kor olan kəs axirətdə də kor olacaq və üstəlik *haqq* yoldan daha çox azacaqdır.

73. *Müşriklər* səni, sənə vəhy etdiyimizdən az qala döndərəcəkdilər ki, *Qurandan* başqa bir şeyi Bizə aid edəsən. Belə olduğu halda onlar səni özlərinə dost tutacaqdılar.

74. Əgər Biz səni *dinində* sabit saxlamasaydıq, əlbəttə, azca da olsa onlara meyl edəcəkdin.

75. Belə olacağı təqdirdə sənə həyatın və ölümün əzabını ikiqat daddırırdıq. Sonra Bizə qarşı özünə bir köməkçi də tapa bilməzdin.

76. *Müşriklər* az qala səni bu torpaqdan sıxışdırıb çıxaracaqdılar. Lakin səni

عَلَيْكُمْ قَاصِفَاتٍ مِنَ الرِّيحِ يَمْشِيَنَّكُمْ يَمْشَاكُمْ ثُمَّ لَا تُجَدُّ أَلْعَمَاءُ عَلَيْهِمْ يَوْمَئِذٍ بَشِيرًا ﴿٦٠﴾

﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ رُجْدًا قُلْهُمْ مِنَ الْغَالِبِينَ ﴿٦١﴾ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا فَفَضِّلَا ﴿٦٢﴾﴾

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمْبِهِمْ فَمَنْ أَوْفَىٰ كِتَابُهُ يَتَّبِعْهُ ۚ فَاُولَٰئِكَ يَبْرُءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يَخْشَوْنَ فَضِيلًا ﴿٦٣﴾﴾

وَمَنْ كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٦٤﴾﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أُوتِيتَ إِلَيْكَ لَيَفْتِنَنَّهُ عَالِيَتَا غَيْرَةٍ ۚ وَإِذَا لَا تُحِذُّوكَ حَتِيلًا ﴿٦٥﴾﴾

وَلَوْلَا أَن تَبَيَّنَّاكَ لَفَتَرْتُ فَتْرَكَ الْبَيْتِ سَبِيلًا ۚ ﴿٦٦﴾﴾

إِذَا لَدُنْكَ ضِعْفُ الْحَيَاةِ وَضِعْفُ الْأَمَانِ ۚ ثُمَّ لَا تُجَدُّ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٦٧﴾﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنَنَّكَ مِنَ الْأَرْضِ

qovduqdan sonra özləri də *orada* ancaq az bir müddət qala bilirdilər.

77. Səndən əvvəl göndərdiyimiz elçilərə qarşı da belə davranmışlar. Sən Bizim qayda-qanunlarımızda heç bir dəyişiklik tapa bilməzsən.

78. Gün batmağa meyl edəndən geconin qaranlığınadək *bəlli vaxtlarda* namaz qıl və sübh çağı Quran oxu (fəcr namazını da qıl)! Çünki sübh çağı oxunan Quranın şahidləri olur.

79. Geconin bir vaxtı oyanıb sənə əlavə *buyrulmuş təhəccüd* namazında Quran oxu. Ola bilsin ki, *buna görə* Rəbbin səni tərifləyiq bir məqama yüksəltsin.

80. De: "Ey Rəbbim! Məni daxil olacağım yərə yaxşılıqla daxil et; məni çıxacağım yerdən də yaxşılıqla çıxart. Öz tərəfindən mənə yardım edən bir dəlil ver".

81. De: "Haqq gəldi, batil puç olub getdi. Həqiqətdən də, batil puçluğa məhkumdur!"

82. Biz Quranda möminlər üçün şəfa və mərhəmət olan *ayələr* nazil edirik. *Bu ayələr* zalımların ancaq ziyanını artırır.

83. İnsana nemət verdiyimiz zaman *anlamayaraq* üz çevirib uzaq durar. Ona bir zərər toxunduqda isə məyus olar.

يُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَتَعْلَمُ أَنَّ
قَوْلَنَا ۝

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا
وَلَا جِدْ لِسُنَّتِنَا تَغْيِيلًا ۝

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِ اللَّهِ إِنَّ عَسَى
أَلَّيْلَ وَقْتَهُ إِنِ الْفَجْرَ إِذَا قَرَأْتَ
الْفَجْرَ كَانَ مَشْهُودًا ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ
يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ۝

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي
مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
سُلْطَانًا نَصِيرًا ۝

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوًّا ۝

وَنُفِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ أَنْ تَأْتِيَ شِفَاءً وَرَحْمَةً
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الْفَٰكِلِينَ إِلَّا الْآسَافًا ۝

وَإِذَا أَلْمَنَّا عَلَى الْإِنْسَانِ آغْرَضْنَا
بِحَافِيهِ ۖ وَإِذَا أَمْسَهُ الْفُرْكَانُ بُعِثَ ۝

84. De: "Hər kəs öz xasiyyətinə görə iş görər. Rəbbiniz isə kimin doğru yolda olduğunu daha yaxşı bilir".
85. Səndən ruh haqqında soruşurlar. De: "Ruh Rəbbimin əmrindəndir. Sizə yalnız az bir bilik verilmişdir".
86. Əgər istəsəydik, sənə vəhy etdiyimizi *qəlbindən* silib aparardıq. Sonra bundan dolayı Bizə qarşı özünə himayəçi tapa bilməzdin.
87. Ancaq Rəbbinin mərhəməti sayəsində *bunu etmədik*. Doğrudan da Onun sənə olan lütfü böyükdür.
88. De: "Əgər insanlar və cinlər bu Qurana bənzər bir şey gətirmək üçün *bir yerə* toplaşsın, bir-birinə kömək etsələr belə ona bənzərini gətirə bilməzlər".
89. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsəli müfəssəl izah etdik. Lakin insanların çoxu yalnız küfrü seçdi.
90. Onlar dedilər: "Bizə yerdən bir bulaq çıxarmayınca sənə iman gətirməyəcəyik;
91. və ya ortasından şırıl-şırıl çaylar axıdacağın xurma və üzüm bağın olmayınca;
92. yaxud, iddia etdiyin kimi, göyü parça-parça üstümüzdə yağdırmayınca; və ya Allahı və mələkləri qarşımıza gətirməyınca;

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلِهِ ۖ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ
بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

وَلَكِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَ بِاللَّيْلِ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مَا لَا
يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ
كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِمِثْلِ هَذِهِ الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ ۚ وَلَوْ
كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ فَأَنَّىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَنزِلَ لَنَا مِنَ
الْأَرْضِ يَنْبُوتًا ﴿٩٠﴾

أَوْ تَكُونَ مِنَ الْجِبَالِ ۚ وَمِنْ
فَتَنٍ جَرَّ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا فَنَاجِيًا ﴿٩١﴾

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زُغَمَتْ عَلَيْهِ نَارًا كَسِفًا
أَوْ تَأْتِيَ بِنُوحٍ ۚ وَالْمَلَكُ وَفِيهَا ﴿٩٢﴾

93. yaxud qızıldan bir evin olmayınca; və ya göyə qalxmayınca *biz sənə inanmayacağıq*. Əgər bizə oxuyacağımız bir kitab endirməsən, göyə qalxmağına da inanmayacağıq". De: "Rəbbim pak və müqəddəsdir! Mən isə yalnız elçi *göndərilmiş* bir insanam".

94. İnsanlara doğru yol göstəricisi gəldiyi zaman onların iman gətirməsinə ancaq: "Allah bir insanımı elçi göndərdi?" – demələri mane oldu.

95. De: "Əgər yer üzündə arxayın gəzib dolaşanlar mələklər olsaydı, əlbəttə, onlara göydən bir mələk *elçi* göndərərdik".

96. De: "Mənimlə sizin aranızda Allahın şahid olması yetər. Həqiqətən, O, qullarından Xəbərdardır, *nə etdiklərini* Görəndir".

97. Allah kimi doğru yola yönəldirsə, o, doğru yoldadır. Kimi azdırırsa, onlara Ondan başqa dostlar tapa bilməzsən. Qiyamət günü Biz onları kor, lal və kar olduqları halda üzü üstə bir yerə toplayacağıq. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. *Onun alovu* azaldıqca onlar üçün alovu artıracığıq.

98. Bu, ayələrimizi inkar etdiklərinə və: "Məgər biz sür-sümük və ovuntu olduğumuz halda yeni bir məxluq olaraq dirildiləcəyik?" – dediklərinə görə onların cəzasıdır.

أَوْ يَكُونَ لَهُ بَيْتٌ مِنْ دُخْرٍ فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ بِرُفْقِكَ حَتَّىٰ نُتْرَكَ مِنْ عَيْنِنَا كِتَابًا نَقْرَأُهُ. قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

وَمَا مَعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾

قُلْ لَوْ كُنَّا فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةً نَاشُونَ مُطَاعِينَ لَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٥﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّمَا كَانَ عِصْيَانُ عِبَادٍ مُّصِيرا ﴿٩٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهْ أَهْمٌ تُبَدِّلُ مِنْهُ وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ يَجِدَ لَهُم أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وَجْهِهِمْ عَمِيَائًا وَيُكَاوِصُهُمْ مَّا لَهُمْ جَهَنَّمَ لَكُمْ أَجْتِ زِدْنَاهُمْ سَعيرا ﴿٩٧﴾

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا: إِنَّا كُنَّا عِطْفًا مُّزْنًا. قُلْ إِنَّمَا نَحْنُ بَشَرٌ خُلِقْنَا مِنْ عَرَقٍ وَرُفُوهُنَّ أَفْئَامٌ مِّنْ مَّاءٍ مَّعِينُونَ خَلَقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

99. Məgər onlar görmürlər ki, göyləri və yeri yaradan Allah onlar kimisini də yaratmağa qadirdir? Allah onlar üçün *elə* bir əcəl müəyyən etmişdir ki, ona heç bir şəkk-şübhə yoxdur. Zalımlar isə küfrdən başqa bir şey qəbul etmədilər.

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ يَوْمَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلَ لَا رَيْبَ فِيهِ فَإِنَّ الظَّالِمِينَ إِلَّا كُفُورًا ۝﴾

100. De: “Əgər siz Rəbbimin rəhmət xəzinələrinə sahib olsaydınız belə, yenə də *onun* xərclənilib tükənməsindən qorxaraq xəsislik edərdiniz. Çünki insan xəsisdir”.

﴿قُلْ لَّيْسَ تَعْدِلُ كُنْ حَزَانٌ رَحِمَةً رَّبِّي إِذَا لَمْ تَكُنْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝﴾

101. Biz Musaya doqquz aşkar möcüzə verdik. İsrail oğullarından soruş; *Musa* onların yanına gəldikdə Firon ona: “Ey Musa! Mən sənin ovsunlandığımı zənn edirəm” – demişdi.

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ قَتَلَ بَنِي إِسْرَءِيلَ إِذَا جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَمُوسَىٰ مَنصُورًا ۝﴾

102. *Musa* dedi: “Sən artıq bilirsən ki, bunları yalnız göylərin və yerin Rəbbi, açıq-aşkar möcüzə olaraq endirdi. Mən isə, ey Firon, sənin məhv olacağını yaqın bilirəm”.

﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا أُنْزِلُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا رُبَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَٰبِرٍ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَفِرْعَوْنُ مُنْشُورًا ۝﴾

103. *Firon* onları bu yerdən qovub çıxartmaq istədi. Biz isə onu və onunla birlikdə olanların hamısını *dənizdə* batırdıq.

﴿فَإِذَا دَانَ يَسْتَفِرُّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنِ مَعَهُ جَمِيعًا ۝﴾

104. Bundan sonra İsrail oğullarına: “Bu yerdə yaşayın! Axirət vədi gəlib yetişdiyi zaman sizin hamınızı *məhsərə* gətirəcəyik” – dedik.

﴿وَلَقَدْ آمَنَ بَعْدُ بَنِي إِسْرَءِيلَ يَلْأَسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِنَّا جَاءَهُمْ وَعْدُ الْآخِرَةِ جُنَّتِ آبَاكُمُ لَيْفًا ۝﴾

105. Biz *Qurani* haqq olaraq nazil etdik, o da haqq olaraq nazil oldu. Səni

﴿وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلْنَا وَمَا أَنزَلْنَاهُ إِلَّا

مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٩﴾

də ancaq müjdə verən və xəbərdar
edən *bir elçi* kimi göndərdik.

106. Qurani insanlara aramla oxuyasan
deyə, Biz onu hissələrə ayırıb
tədrislə nazil etdik.

وَرُفِعْنَا قُرْآنَهُ لِيَشْرَاهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكِّيٍّ
وَنَزَّلْنَاهُ نَزِيلًا ﴿٦٠﴾

107. De: "İstər ona inanın, istərsə də
inanmayın. Doğrudan da, ondan
əvvəl özlərinə elm verilmiş
kimsələrə, *ayələr* oxunduğu zaman
üzüstə səcdəyə qapanır

قُلْ عَالِمُؤُنَاهُ ۚ أُولَٰئِكَ يُشْرِكُونَ الَّذِينَ أَوْفُوا الْعَهْدَ مِنْ
قَبْلِهِ إِذَا أُتُوا عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآدَانِ سُجَّدًا ﴿٦١﴾

108. və: "Rəbbimiz pak və müqəddəsdir!
Rəbbimizin vədi mütləq yerinə
yetəcəkdir!" – deyirlər.

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كُنَّا وَعْدَرِئًا
لَمَقْمُورًا ﴿٦٢﴾

109. Onlar üzüqoylu düşüb ağlayır
və *bu ayələr* onların itaətini
artırır.

وَيَخِرُّونَ لِلْآدَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ
خُشُوعًا ﴿٦٣﴾

110. De: "İstər Allah deyib çağırın,
istərsə də Rəhman deyib çağırın.
Necə çağırırsanız da, hər halda
ən gözəl adlar Ona məxsusdur".
Namazını nə uca səslə, nə də pıçıldı
ilə qıl. Bunların arasında orta bir
yol tut.

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ ۚ أَيًّا مَا تَدْعُوا
فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ
وَلَا تَخَافُوهَا ۚ وَاتَّبِعْ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿٦٤﴾

111. De: "Özünə heç bir övlad
götürməyən, mülkündə heç bir
şəriki olmayan, aciz qalmamaqdan
ötrü *Özünə kömək edəcək* heç bir
dosta möhtac olmayan Allaha həmd
olsun!" Onu tərifləyərək uca tut.

قُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ
شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ مِنَ الدَّلِيلِ وَكَرِهَ
تَكْبِيرًا ﴿٦٥﴾

əl-Kəhf
(«Mağara») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Kitabı Öz quluna nazil edən və onda heç bir nöqsana yol verməyən Allaha həmd olsun!
2. *Allah*, Öz tərəfindən gələcək şiddətli bir əzabla *günahkarları* qorxutmaq, yaxşı işlər görən möminləri gözəl mükafata nail olacaqları ilə müjdələmək üçün *bu Kitabı* dopdoğru şəkildə *nazil etdi*.
3. *Möminlər* orada əbədi qalacaqlar.
4. *Kitabı həm də*: “Allah Özünə övlad götürmüşdür!” – deyənləri qorxutmaq üçün *nazil etdi*.
5. Bu haqda nə onların, nə də atalarının heç bir biliyi yoxdur. Ağızlarından çıxan söz necə də ağırdır. Onlar yalandan başqa bir şey danışmırlar.
6. Onlar bu Kitaba inanmırlar deyə, arxalarınca kədərlənib özünü həlakı edəcəksən?
7. Biz yer üzündə olan bütün şeyləri ona bəzək etdik ki, insanlardan hansının əmələ daha gözəl olduğunu sınaqdan keçirək.
8. Biz yer üzündə olan hər şeyi *lazım gələrsə*, məhv edib qupquru bir torpağa döndərərək.

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝١

فَيَمَّا يَسُدُّرُ بِأَسَاوِدٍ مِّنْ لَّدُنْهُ
وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۝٢

مَتَكِينٍ فِيهِ لَآكُفْرًا ۝٣

وَيُنذِرُ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝٤

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ لَا يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝٥

فَلَعَلَّكَ بَمِيعَةِ قَسْكَ عَلَى الْكَافِرِينَ لَمْ
يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝٦

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا
لِنَبْلُوَهُمْ إِنَّهُمْ لَحَسَنًا عَمَلًا ۝٧

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرًّا ۝٨

9. Yoxsa sən mağara və Rəqim əhlinin möcüzələrindən ən qəribəsi olduğunu güman edirsən?
10. Bir zaman gənclər mağaraya sığıb: “Ey Rəbbimiz! Bizə Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et və işimizdə bizə düz yol göstər!” – demişdilər.
11. Biz mağarada onların qulaqlarını illərlə qapalı saxladıq (onları yuxuya verdik).
12. Sonra iki dəstədən hansının onların mağarada qaldıqları müddəti daha düzgün hesabladıklarını bilmək üçün onları oyatdıq.
13. Biz onların əhvalatını sənə olmuş bir həqiqət kimi söyləyirik. Onlar Rəbbinə iman gətirmiş gənclər idi. Biz də onların hidayətini artırdıq.
14. Onlar *kafir hökmdarın qarşısında* durub: “Rəbbimiz göylərin və yerin Rəbbidir. Biz heç vaxt Ondan başqa məbuda ibadət etməyəcəyik. Əks halda olduqca böyük bir *küfr* danışmış olarıq!” – deyərkən onların qəlbinə qüvvət verdik.
15. *Cavanlardan biri o birilərinə dedi:* “Bizim bu xalqımız Allahdan başqa məbudlar qəbul etdi. Bəs nə üçün onlar bu *bütlərə* dair bir dəlil gətirmədilər? Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kim ola bilər?!”

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ
كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا
آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ
أَمْرِنَا رَسَدًا ﴿١٠﴾

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ
سِتْرَيْنَ عَشْرًا ﴿١١﴾

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا
لَبِسُوا أَمَدًا ﴿١٢﴾

ثُمَّ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
عَامِلُونَ بِرِبِّهِمْ وَرِذْوَانَهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوهُنَّ
دُوبُونَ إِلَهًا أَفَقَدْ قُلْنَا إِذَا سَطَطْنَا ﴿١٤﴾

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَوْلَا
يَا تُؤْنَسُ عَلَيْهِمْ مُنَاطِنُ الْيَوْمِ ﴿١٥﴾

hansıdırsa, ondan sizə azuqə götürsün.
Amma ehtiyatlı olsun və sizin
barənizdə heç kəsi duyuq salmasın!

20. Çünki onlar sizi tapsalar ya sizi
daşqalaq edər, ya da öz dinlərinə
döndərərlər. *Onda* siz heç vaxt nicat
tapa bilməzsınız!”

21. Beləcə, *insanları* onların halından
xəbərdar etdik ki, Allahın vədinin
haqiqət olduğunu və o Saatin
(Qiyamət gününün) gələcəyinə
şübhə olmadığını bilsinlər. O zaman
möminlər və kafirlər öz aralarında
onların işi barəsində mübahisə
edirdilər. *Bəziləri*: “Onların üstündə
bir bina tikin. Rəbbi onların
halını daha yaxşı bilir!”– dedilər.
Mübahisədə üstün gələnlər isə:
“Onların *məzarı* üstündə mütləq bir
məscid tikəcəyik!”– dedilər.

22. *Bəziləri*: “Onlar üçdür, dördüncüsü
köpəkləridir!”– deyəcəklər.
Digərləri isə “Onlar beşdir, altıncısı
köpəkləridir!”– deyəcəklər. *Bununla*
da qeyb haqqında təxmini fikir
yürüdəcəklər. *Bəziləri də*: “Onlar
yeddidir, səkkizincisi köpəkləridir!”–
deyəcəklər. *De*: “Onların sayını
Rəbbim daha yaxşı bilir. *İnsanlardan*
bunu bilən çox azdır!” Mağara əhli
barədə açıq mübahisə et (ayələrə
əsaslan) və *kitab əhlinin* heç birindən
onlar barədə bir şey soruşma!

23. Heç bir şey barəsində: “Mən onu
sabah edəcəyəm!”– demə!

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ
أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ
تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

وَكَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُهُمْ لِيَتْلَمُوا رَبَّ
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ
يَتَنَزَّلُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا أَأَنْتُمْ
عَلَيْهِمْ بَيِّنَاتٌ لَّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ
أَعْلَمُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ
مَنْسَجًا ۖ ﴿٢١﴾

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ
وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
وَجَمْعٌ يَّتَّخِذُونَ سَبْعَةً وَتَسَامِيَهُمْ
كَلْبُهُمْ قُلْ رَّبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَا لَكُمْ مِنْ
قَلِيلٍ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَّةً يَظْهَرُوا وَلَا
تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

وَلَا تَقُولَنَّ لِإِسَاءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ عَبْدًا ﴿٢٣﴾

24. Ancaq: “Əgər Allah istəsə!” (“inşallah”- de!) Unutduğun zaman Rəbbini yada salıb: “Ola bilsin ki, Rəbbim mənə haqqa bundan daha yaxın olan bir yola yönəltsin”- de.
25. Onlar mağarada üç yüz il, üstəlik doqquz il də qaldılar.
26. De: “Onların nə qədər qaldıqlarını Allah daha yaxşı bilir. Göylərin və yerin qeybi ancaq Ona məxsusdur. O, necə gözəl görür, necə də yaxşı eşidir! Onların Ondən başqa heç bir himayədarı yoxdur. O, Öz mülkünə heç kəsi şərikin etməz!”
27. Rəbbinin Kitabından sənə vəhy olunanları oxu. Onun kəlmələrini heç kəs dəyişdirə bilməz. Ondən başqa heç bir sığınacaq tapa bilməzsən.
28. Səhər və axşam çağrı Rəbbinin Üzünü diləyərək (ixlasla) Ona dua edənlərlə birlikdə özünü səbirli apar. Dünyanın bərbəzəyini istəyərək nəzərlərini yoxsullardan çevirmə. Qəlbinə Bizi anmaqdan xəbərsiz etdiyimiz, nəfsinin istəklərinə uyan və işləri səmərəsiz olan bir kimsəyə itaət etmə!
29. De: “Haqq Rəbbiniz tərəfindəndir. Kim istəyir inansın, kim də istəyir inanmasın”. Biz zalımlar üçün elə bir Od hazırlamışıq ki, onun divarları onları əhatə edəcəkdir. Onlar kömək dilədikdə əridilmiş metal kimi üzllərini qovuran bir su ilə kömək

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَرَأْسُكَ رَبُّكَ إِذَا
سَبَّيْتُ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِّي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ
هَذَا مَسْجِدًا ﴿١٨﴾

وَلْيُشْرَأْ فِي كَنْهِيهِ تِلْكَ وَاتَّقِ سَيِّئِينَ
وَأَزِدُواؤُا نِسْعًا ﴿١٩﴾

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسُوا لَهُ غَنِيْبَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ
دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ
أَحَدًا ﴿٢٠﴾

وَأَقْرَأْ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ
لَا مُبْدِلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُلْتَحَدًا ﴿٢١﴾

وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ
بِالْعَدْوَةِ وَالْيَمِينِ يُرِيدُونَ رَحْمَةً وَلَا تَعْدُ
عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدَ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَا تُطِيعْ مَنْ أَغْفَلَ قَلْبُهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ
هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٢﴾

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ مَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ
شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا
أَلْطَفَ بِهَرِّ سَرَادِقِهَا إِنْ يَسْتَوِيضُوا يَغَاؤُوا
بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ يَتَسَّرُ
الشَّرَابُ وَسَوَاءٌ مُرْتَقَقًا ﴿٢٣﴾

ediləcəkdir. Nə pis içki, necə də pis məskəndir!

30. İman gətirib yaxşı əməllər edənlərə gəlincə, Biz yaxşı işlər görənlərin mükafatını puç etmərik.
31. Məhz onlar üçün *ağacları* altından çaylar axan Ədn bağları hazırlanmışdır. Onlar orada qızıl bilərziklərlə bəzədiləcək, taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcək və orada taxtların üstündə dirsəklənəcəklər. Nə gözəl mükafat, necə də gözəl məskəndir!
32. Onlara iki kişinin *əhvalatını* məsəl çək. Bunların birinə iki üzüm bağı verib onları xurmalıqlarla əhatə etdik və aralarında əkin saldıq.
33. Hər iki bağ öz barını verdi və bu bardan heç bir şey əskilmədi. Biz də onların arasından bir çay axıtdıq.
34. Onun *başqa* sərvəti də var idi. O öz *mömin* yoldaşı ilə söhbət edərkən ona: "Mən sərvətcə səndən daha zəngin və adamlarıma görə səndən daha qüvvətliyəm!" – dedi.
35. O özünə zülm edərək bağına daxil olub dedi: "Bunun nə vaxtsa yox ola biləcəyini düşünmürəm.
36. O Saatın (Qiyamət gününün) gələcəyini də zənn etmirəm. Rəbbimin yanına qaytarılmalı olsam, sözsüz ki, bundan daha firavan bir həyat qismətim olacaq!"

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُخَلِّدُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُونَ فِيهَا خُصْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ
مُتَّكِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْفَعُونَ ﴿٣١﴾
وَحَسَنَتْ مَرْفَقَاهُ ﴿٣٢﴾

﴿ وَأَضْرِبْ لَهُم مَثَلًا لِمَنْ جَعَلْنَا لِلْإِنسَانِ
جَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَخَفَّفَعْنَا لَهُمَا
يَنْخُلُ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ﴿٣٣﴾

كُلُوا مِنْ ثَمَرِهَا إِذَا كَانَ ثَمَرُهَا لَكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا
وَفَجَّرْنَا بَيْنَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٤﴾

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَنَا أَكْثَرُ ثَمَرًا قَالَ مَالَهُ أَضَعُفْتُكَ ﴿٣٥﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ
أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿٣٦﴾

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَى
رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٧﴾

37. Onunla söhbət edən yoldaşı isə dedi:

“Səni torpaqdan, sonra nütfədən yaratmış, daha sonra səni kişi qiyafəsinə salmış *Rəbbinə* küfrümü edirsən?

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ
بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ أَنْشَأَكَ
سَوْنَكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

38. Lakin Allah mənim Rəbbimdir və mən heç kəsi Rəbbimə şərik qoşmamam!

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾

39. Bağına girdiyin zaman: “Maşallah (Allahın istədiyidir)! Qüvvət yalnız Allaha məxsusdur!” – deməli deyildinmi? Əgər var-dövlətə və övladca məni özündən kəsib sayırsansa,

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتِكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ
إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرْتِناً أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٣٩﴾

40. ola bilsin ki, Rəbbim mənə sənin bağından daha yaxşısını versin, *sənin bağına* isə göydən bir bəla göndərsin və o, hamar bir yerə dönsün.

فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ
عَلَيْهَا أَهْبَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا
زَلَقًا ﴿٤٠﴾

41. Yaxud suyu çökilib getsin və bir də onu axtarıb tapa bilməyəsen!”

أَوْ يُصْبِحَ مَا وَهَا غُورًا فَلَنْ نَسْتَطِيعَ لَهُ
حُلًّا ﴿٤١﴾

42. Beləcə, onun *bağının* məhsulu bir anda məhv edildi. O, *bağını belə görüb* ora qoyduğu xərcə görə *peşmançılıq çəkməyə* və əllərini bir-birinə vurmağa başladı. Bağın talvarları belə darmadağın olub yerə yıxılmışdı. O dedi: “Kaş Rəbbimə heç kəsi şərik qoşmayaydım!”

وَأُحِيطَ بِشَعْرَةٍ فَتُصْبِحُ بِقُلُوبٍ كَفَّةٍ
عَلَىٰ مَا أَنْقَذَ فِيهَا زُهْرِي حَارِيَةً عَلَىٰ غُرُوشِهَا
وَيَقُولُ يَتَّبِعَنِي أُوْشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٢﴾

43. Allahdan başqa ona yardım edə biləcək dostlar yox idi və o da öz-özünə kömək edə bilməzdi.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يُنْفَخُ الْفُتُورُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾

etdikləri əməlləri öz qarşılarında
görəcəklər. Rəbbin heç kəsə
haqsızlıq etməz!

50. Bir zaman Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa hamısı səcdə etdi. *İblis* cinlərdən idi. O, Rəbbinin əmrinə boyun əymədi. Onlar sizin düşməniniz olduğu halda, siz Məni qoyub onu və onun nəslini özünüzdə dostmu tutursunuz? Zalımlar üçün bu necə də yarıtmaz mübadilədir!

51. Mən onları nə göylərin və yerin yaradılışına, nə də özlərinin yaradılışına şahid etmədim. Mən *başqalarını* yoldan çıxaranları Özümə köməkçi tutmuram.

52. O gün *Allah müşriklərə*: “İddia etdiyiniz şəriklərimi çağırın!” – deyəcək. *Müşriklər* onları çağıracaq, lakin onlar cavab verməyəcəklər. Biz *müşriklərlə bütlərin* arasına həlak edici bir yarıq salırıq.

53. Günahkarlar ataşı görən kimi oraya düşəcəklərini yəqin edəcək və oradan qaçmağa bir yer tapa bilməyəcəklər.

54. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsəli ətraflı izah etdik. İnsan isə ən çox mübahisə edəndir.

55. Cinsanlara doğru yol göstəricisi gəldiyi zaman onların iman gətirmələrinə və Rəbbindən

وَلَا قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

﴿٥١﴾ مَا أَشْهَدُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مَخْجُودًا الْمُضِلِّينَ عَصَا ﴿٥٢﴾

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ﴿٥٣﴾

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَافِقُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٤﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَكِنْ أَكْثَرُهُمْ أَكْثَرُ شِقْوَةٍ جَدًّا ﴿٥٥﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ

bağışlanma diləmələrinə səbəb yalnız əvvəlkilərin başına gələnlərin onların da başına gəlməsini, yaxud da gözləri görə-görə əzabın gəlib onlara yetişməsini gözləmələri mane oldu.

56. Biz elçiləri yalnız müjdə verənlər və xəbərdarlıq edənlər kimi göndəririk. Kafirler isə batıl *dəlilləri* ilə haqqı aradan qaldırmaq üçün mübahisə edirlər. Onlar Mənim ayələrimə və xəbərdar olunduqları şeylərə istehza edirlər.

57. Rəbbinin ayələri yadına salmaq üçün onlardan üz döndərən, əvvəlcə öz əlləri ilə etdikləri *günahlarını* unudan adamdan daha zalım kim ola bilər? *Qur'anı* anlamasınlar deyə, Biz onların qəlbinə örtüklər çəkdik, qulaqlarına da tıxac vurduq. Sən onları doğru yola çağırırsan da, onlar heç vaxt doğru yola gəlməzlər.

58. Rəbbin Bağışlayandır, mərhəmət sahibidir. Əgər *Allah* onları qazandıqları *günahlara* görə cəzalandırırsaydı, onların əzabını tezləşdirərdi. Lakin onların öz vaxtı vardır. *Əzab gələcəyi vaxt* onlar heç bir sığınacaq tapa bilməyəcəklər.

59. *Budur* haqsızlıq etdikləri zaman məhv etdiyimiz məmləkətlər. Biz onları məhv etmək üçün vaxt müəyyən etmişdik.

60. Bir zaman Musa öz xidmətçisinə belə demişdi: "Mən iki dənizin

سُتَّةَ الْأَوَّيْنِ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ فُبُلًا ﴿٥٦﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ وَيَجْعَلُ اللَّهُ لِكُلِّ قَوْمٍ
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَلَتَأْخُذَ أُنَاسٌ
وَمَا أَنْذَرُوا هُمُورًا ﴿٥٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدْ مَدَّ يَدَاهُ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَانْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى
فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٥٨﴾

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ ذُنِبُوا بِمَا
كَسَبُوا لَتَعْجَلَ اللَّهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ مِنْ دُونِهِ مَوْجِدًا ﴿٥٩﴾

وَبَلَدِ الْقُرَى أَفَلَا تَعْلَمُونَ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرْ مَوْعِدًا ﴿٦٠﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لَا تَتَّبِعُوا هَٰؤُلَاءِ

qovuşduğu yerə çatana qədər yaxud uzun illər sərf edənə qədər *səfərimə* davam edəcəyəm”.

61. Hər ikisi o dənizlərin qovuşduğu yerə gəlib çatdıqda *özləri ilə götürdükləri* balığı unutdular. Balıq isə dənizdə suyun altı ilə yol alıb getdi.

62. Onlar *dənizlərin qovuşduğu yerdən* çıxıb getdikdə *Musa* öz xidmətçisinə: “Nahar yeməyimizi gətir. Biz bu səfərimizdə lap əldən düşdük” – dedi.

63. *Xidmətçi* dedi: “Qayanın yanında gizləndiyimiz vaxt yadına gəlirmi? *O zaman* mən balığı unutdum. Doğrusu, onu xatırlamağı mənə yalnız şeytan unutdurdu. *Balıq* dirilib qərribə bir şəkildə dənizdə yol tutub getmişdir”.

64. *Musa*: “Elə istədiyimiz də bu idi!” – dedi. Sonra onlar öz ləpirlərinin izinə düşüb geri qayıtdılar.

65. Onlar *orada* Öz tərəfimizdən mərhəmət bəxş etdiyimiz və elm öyrətdiyimiz qullarımızdan birinə rast gəldilər.

66. *Musa* ona dedi: “Sənə öyrədilmiş doğru yolu *göstərən elmdən* mənə öyrətmək şərtilə sənə arxanca gələ bilərəmmi?”

67. *Xızır* dedi: “Doğrusu, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən.

مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضَى حُقُبًا ﴿١٥﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا
فَاتَّخَذَ سَيْبِلُهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿١٦﴾

فَلَمَّا جَاؤَا قَالِ لَيْسَ لَهُ آيَاتُنَا عَدَاءٌ قَدْ
لَقِيَْنَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿١٧﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْتَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الْحُوتَ وَمَا أَنَسِيْنِيهِ إِلَّا السَّيْلُ بَلْ أَنَا نَاسٍ
وَأَتَّخَذَ سَيْبِلُهُ فِي الْبَحْرِ عَرَبًا ﴿١٨﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّ عَلَىٰ آثَارِهِمَا
فَصَبَّحَا ﴿١٩﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا لَقِينَاهُ رَحْمَةً مِنْ
عَيْنِنَا وَتَلَمِذَةً مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٢٠﴾

قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَعْلَمُكَ عَلَىٰ أَن تَعْلَمَ
مِمَّا عِلْمْتَ رُسُلًا ﴿٢١﴾

قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٢٢﴾

68. Axı sən səbəbini bilmədiyin bir şeyə necə səbir edə bilərsən?"

69. Musa dedi: "İnşallah, səbirli olduğumu görəcəksən. Sənin heç bir əmrindən çıxmayacağam".

70. Xızır dedi: "Əgər mənə tabe olacaqsansa, özüm sənə bir xəbər bildirməyincə məndən heç bir şey haqqında soruşma".

71. Sonra hər ikisi yola düzəlib getdilər. Nəhayət gəlib gəmiyə mindikləri zaman Xızır onu dəşdi. Musa dedi: "Sən gəmidə olanları suya qərq etmək üçünmü onu dəşdin? Doğrusu, günahı böyük olan bir iş gördün".

72. Xızır dedi: "Mən demədimmi ki, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən?"

73. Musa dedi: "Unutduğum bir şeydən ötrü mənə qınama və öz işimdə mənə çətinliyə salma!"

74. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqda Xızır onu öldürdü. Musa dedi: "Heç kəsi öldürməyən günahsız bir cananı qəsd etdin? Doğrusu, çox pis bir iş tutdun".

75. Xızır dedi: "Sənə demədimmi ki, mənim yanımda səbir edə bilməzsən?"

76. Musa dedi: "Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam, daha mənə yoldaş olma. Sən artıq

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خَيْرًا ﴿٦٨﴾

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ وَحَقِّي أَخْبَرْتُكَ إِنَّهُ دَغْرَابٌ ﴿٧٠﴾

فَأَضْلَعْنَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبُوا فِي السَّفِينَةِ خَرَقْنَاهَا قَالَ أَخْرِقْنَاهَا لَعَلَّنَاهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

قَالَ لَا تَأْخُذْ بَعِثَ إِلَيَّ سَفِينًا وَلَا تَرْهَقْنِي مِن أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

فَأَضْلَعْنَا حَتَّىٰ إِذَا الْيَاغُلَا فَنفَخْنَا قَالَ أَفَتَكُلُّنَا لِقَسَازِكُمْ إِذْ نَبُذْتُمُونَا وَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا شَاءَ قَوْمُكَ مِن دُونِ آلِ هَارُونَ ﴿٧٤﴾

﴿٧٥﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٦﴾

قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَٰذَا فَلَا تُصَرِّحْهُ قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٧﴾

mənim diləyəcəyim sonuncu
üzrxahlığa çatdın”.

77. Yənə yola düzəldilər. Nəhayət, bir kənd əhlinin yanına gəlib camaatdan yeməyə bir şey istədilər. Camaat onları yeməyə qonaq etmək istəmədi. Onlar orada dağılmaq istəyən bir divar gördülər. Xızır onu düzəltdi. Musa dedi: “Əgər istəsəydin, bunun müqabilində zəhmət haqqı alardın”.

78. Xızır dedi: “Bu, mənimlə sənin aranda ayrılıqdır. Səbir edə bilmədiyin şeylərin yozumunu sənə xəbər verəcəyəm.

79. Gəmiyə gəlincə, o, dənizdə çalışan kasıb adamlara məxsus idi. Mənim onu korlamağımın səbəbi, onların önündə hər bir yararlı gəmini zorla ələ keçirən hökmdarın olması idi.

80. Oğlan uşağına gəldikdə, onun ata-anası mömin idilər. Biz uşağın böyüyəndə onları azğınlığa və küfrə sürükləməsindən qorxduq.

81. Biz istədik ki, onların Rəbbi onun əvəzində onlara ondan daha təmiz və daha mərhəmətli olan başqa bir övlad versin.

82. Divara gəldikdə isə, o, şəhərdəki iki yetim oğlanın idi. Altında onlara məxsus bir xəzinə vardı. Onların atası əməlisaleh adam olmuşdur. Rəbbin onların həddi-buluğa çatmalarını və Rəbbindən

فَانْظُرَا حَتَّىٰ إِذَا آتَىٰ اَهْلَ قَرْيَةٍ اَسْتَعْطَعَا
اَهْلَهَا فَاٰوُوا اَنْ يُّضَيُّوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا
جِدَارًا يُرِيدُ اَنْ يَنْقُصَ فَاَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ
لَتَحَدَّثْتَ عَلَيْهِمْ اَحْبَرًا ﴿٧٧﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ
بِأَوَّلِ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ
فِي الْبَحْرِ فَأَنْرْتُ اَنْ اَغِيَسَهَا وَكَانَ وَرَثَةُ هُم
مِلْكًا يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنًا فَخَشِينَا اَنْ
يُزْهِقَهُمَا فَطَعْنَا وَكُفِّرًا ﴿٨٠﴾

فَأَرَدْنَا اَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا حَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً
وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا
صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يُّغْلِقَ أُنْفُسَهُمَا
وَيَسْتَخِرَّكَ رُحْمَا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ

bir mərhəmət olaraq öz xəzinələrini tapıb çıxartmalarını istədi. Mən bunları öz ixtiyarım ilə etmədim. Sənin səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumu budur!”

83. Səndən Zülqərneyn barəsində soruşurlar. De: “Onun barəsində sizə bir əhvalat danışacağam”.

84. Həqiqətən, Biz ona yer üzündə hökmranlıq verdik və hər şeyin yolunu ona öyrətdik.

85. O, yer üzündə gəzib dolaşmaq üçün səfərə çıxdı.

86. Nəhayət, günəşin batdığı yərə gəlib çatdıqda onu qara palçıqlı bir çeşmədə batan gördü. Zülqərneyn onun yanında bir tayfaya rast gəldi. Biz buyurduq: “Ey Zülqərneyn! Sən ya onları cəzalandırmalı, ya da onlarla yaxşı rəftar etməlisən!”

87. O dedi: “Haqsızlıq edəni cəzalandıracağıq. Sonra o, Rəbbinə qaytarılacaqdır. O da ona ağır bir əzab verəcəkdir!”

88. İman gətirib yaxşı iş görən kimsəyə isə ən gözəl mükafat veriləcəkdir. Biz ona əmrimizdən asan olanı buyuracağıq”.

89. Sonra o, yoluna davam etdi.

90. Nəhayət, günəşin doğduğu yərə çatdıqda onu elə bir qövəm üzərində

وَمَا فَعَلْنَاهُ عَنْ أَمْرِ ذَٰلِكَ نَأْوِيْلَ مَا لَمْ
نَسْطِيعْ عَلَيْهِمْ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

وَنَسْأَلُكَ عَنْ ذِي الْقَرْيَيْنِ فَمَا سَأَلْنَا
عَلَيْكَ كَرِيْمَةً وَكُفْرًا ﴿٨٤﴾

إِنَّا مَكِّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَهَابِيَةً مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبِيًّا ﴿٨٥﴾

وَأَتَيْنَا سَبِيًّا ﴿٨٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَرْجُبُ فِي
عَيْنِ حِمِيْرٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا لَئِنْ الْفَرِيقَيْنِ
إِمَّا نَأْتِيَنَّكَ عَذَابٌ وَلَئِنْ نَجِدَكَ مِنْهُمْ مُّسْتَسْنِئًا ﴿٨٧﴾

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ عَذَابًا يُذَوِّدُ إِلَىٰ رَبِّهِ
فِعَذَابُهُ عَذَابًا بَٰلِغًا كُفْرًا ﴿٨٨﴾

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ
وَنَسْأَلُكَ لَهُ مِنْ أَمْرِ الْبَٰسِرَاتِ ﴿٨٩﴾

فَرَأَيْنَا سَبِيًّا ﴿٩٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَقْلَعُ عَلَىٰ

doğan gördü ki, onlar üçün günəşə qarşı heç bir örtük yaratmamışdıq.

91. Bax belə! Biz onun başına gələnlərin hamısından xəbərdarıq.

92. Sonra o, yenə yoluna davam etdi.

93. Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda onların ön tərəfində az qala söz anlamayan bir tayfaya rast gəldi.

94. Onlar dedilər: “Ey Zülqərneyn! Yəcuc və Məcuc tayfaları yer üzündə fitnə-fəsad törədirlər. Bəlkə biz sənə xərəcə verək, sən də bizimlə onların arasında bir sədd düzəldəsən?”

95. O dedi: “Rəbbimin mənə əta etdiyi mülk daha yaxşıdır. Gəlin öz qüvvənizlə mənə kömək edin, mən də sizinlə onların arasında möhkəm bir sədd çəkim.

96. Mənə dəmir parçaları gətirin!” Nəhayət, dağın iki yamacı arasını dəmir parçaları ilə doldurduqda: “Körükləyin!” – dedi. Dəmir közərən kimi: “Gətirin mənə, onun üstünə ərimiş mis töküm!” – dedi.

97. Yəcuc və Məcuc tayfaları nə səddin üstünə çıxma bildilər, nə də onu dəlib keçmə bildilər.

98. Zülqərneyn dedi: “Bu, Rəbbimdən olan bir mərhəmətdir. Rəbbimin vədi gəldikdə isə onu yerlə yeksan edəcəkdir. Rəbbimin vədi həqiqətdir”.

قَوْمٍ لَّمْ يَجْعَلْ لَهُمُزْنَ دُونَهَا يَوْمَئِذٍ ﴿٩١﴾

كَذَلِكَ وَفَدَّ نَحْنُ بِمَا لِلَّذِينَ خَلَوْا ﴿٩٢﴾

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٩٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٤﴾

قَالُوا يَا بَنِي الْفَرَسَيْنِ إِنَّا يَا جُوجَ وَمَا جُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ هَلْ تُجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَيْنَا أَنْ تُجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٥﴾

قَالَ مَا مَكْنِيَ فَيَوْمَئِذٍ خَيْرٌ فَأَعْيُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٦﴾

ءَأُوتِي زُبُرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ ءَأُوتِي أُورُوقَ عَلَيْهِ قَطْرًا ﴿٩٧﴾

فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٨﴾

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٩﴾

99. O gün Yəcuc və Məcuc tayfalarını axışb bir-birinə qarışmış halda buraxarıq. Sur üfürülən kimi məxluqatın hamısını bir yerdə toplayarıq.

100. O gün Biz Cəhənnəmi kafirlərə aşkar göstəririk.

101. O kəslərə ki, gözləri Məni anmaqdan qapalı idi, (ayələrimdən üz döndərərdilər) özləri də eşidə bilmirdilər.

102. Olmaya, kafirlər Məni qoyub qullarını özlərinə dost tutacaqlarını güman edirdilər? Həqiqətən, Biz Cəhənnəmi kafirlər üçün mənzil hazırlamışıq.

103. De: "Sizə əməlləri baxımından ən çox ziyana uğrayanlar barəsində xəbər verimmi?"

104. O kəslər haqqında ki, onların dünya həyatındakı söyləri boş çıxmışdır. Çünki onlar özlüyündə yaxşı işlər gördükləri gümanında idilər.

105. Onlar Rəbbinin ayələrinə və Onunla qarşılaşacaqlarını inkar edən, buna görə də bütün əməlləri boş çıxan kimsələrdir. Odur ki, Qiyamət günü Biz onlara heç bir çəki qoymayacağıq" (əməlləri boş çıxdığından tərəzidə çəkilməyə neç bir şeyləri olmayacaq.)

106. Kafir olduqlarına, ayələrimi və elçilərimi lağlağıya qoyduqlarına görə onların cəzası Cəhənnəmdir.

﴿وَتَرْكَبُنَا بِعَبْثِهِمْ يَوْمَ ذُنُوبِهِمْ فِي نَجْمٍ صَلْدٍ ۖ وَنُلْقِيهِمْ فِي الْأَصْوَادِ ۚ جَمَعْنَاهُمْ مَعَآ ۝﴾

﴿وَعَرَّضْنَاهُمْ يُومِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرَضًا ۝﴾

﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَغْشَىٰ لَهُمْ فِي عِصْيَانِهِمْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ۝﴾

﴿أَفَسَبَّحْتَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن يَسْجُدُوا لِعِبَادِي مِن دُونِي أُولَٰئِكَ إِنَّا آتَيْنَاهُم بِالْحُكْمِ ۖ لِلْكَافِرِينَ أَزْوَاجٌ ۝﴾

﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝﴾

﴿الَّذِينَ صَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ فَطَبَعَٰهُمُ أَغْمَاسُهُمْ فَلَا يُقِيمُهُمُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ وَرَأَىٰ ۝﴾

﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ هَرَّجُوا مَا كَفَرُوا وَأَتَّخَذُوا آلِهَتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ۝﴾

107. İman gətirib saleh əməllər işləyənlərin məskəni isə Firdovs bağları olacaqdır.
108. Onlar orada əbədi qalacaq, oranı başqa bir yərə dəyişmək istəməyəcəklər.
109. De: “Əgər Rəbbimin Sözlərini yazmaq üçün dəniz mürəkkəb olsaydı və bir o qədər də ona əlavə etsəydik belə, Rəbbimin Sözləri qurtarmadan öncə dənizin suyu qurtardı”.
110. De: “Mən də sizin kimi bir insanam. Mənə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Kim Rəbbi ilə qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, yaxşı işlər görsün və yerinə yetirdiyi ibadətlərində Rəbbinə heç kəsi şərikin qoşmasın!”

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكُتِمْتُ رَبِّي لَنَعِدَ الْبَحْرُ
قَبْلَ أَنْ نَعْدَ كُتِمْتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

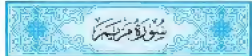
قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُ الْكَوَالِ
وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ إِنَّهُ كَانَ
خَشِيرًا ﴿١١٠﴾

Məryəm surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Kəf. Hə. Yə. Ayn. Sad.
2. *Bu sənin Rəbbinin Öz qulu Zəkəriyyaya göstərdiyi mərhəmətinin yada salınmasıdır.*
3. Bir zaman Zəkəriyyə Rəbbinə gizlicə dua edib
4. demişdi: "Ey Rəbbim! Artıq sümüklərim zəifləmiş, başım da ağappaq ağarmışdır. Ey Rəbbim! Sənə etdiyim dua sayəsində *heç vaxt* bədbəxt olmamışam.
5. Mən özümdən sonra gələn qohumlarımdan *dinə etinasız* *yanaşacaqlarından* qorxuram. Zövcəm də sonsuzdur. Mənə Öz tərəfindən elə bir övlad bəxş et ki,
6. o həm mənə, həm də Yaqub nəslinə varis olsun. Ey Rəbbim! Elə et ki, o *Sənin* razılığını qazanmış olsun!"
7. *Ona belə vəhy olundu:* "Ey Zəkəriyyə! Səni Yəhya adlı bir oğulla müjdələyirik. Biz bu adı *ondan* öncə kimsəyə qoymamışdıq!"
8. O dedi: "Ey Rəbbim! Zövcəm sonsuz bir qadın ikən, özüm də qocalığım son həddində olduğum halda necə mənim övladım ola bilər?"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كَهيعص

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَيْدَآءَ حَيْفَا

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ
الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَاؤِكَ رَبِّ
سَمِيْعًا

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَرْءِ مِن زَوْجِي
وَكَأَنِّي عُزْءٌ مِّنْ عَاقِرٍ فَكَبَّتْ لِي مِّنْ
لَّدُنْكَ وَلِيًّا

فَرِئْتُ مِنْ رَبِّكَ مَوْءِدَ الْعُقُوبِ وَأَجْعَلُهُ
رَبِّ رَضِيًّا

فَنَزَعْنَاهُ إِنَّا نَكْشِرُ الْغُلُوكَ لِعَرِّفِ
يَحْيَى لَمْ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

قَالَ رَبِّ إِنِّي بَكَرْتُ لِي غُلَامًا وَكَأَنِّي
عُمُرًا لِي غَافِرًا وَفَدَّ بَلْعَثُ مِّنْ الْأَكْبَرِ
عَيْنًا

9. *Mələk* dedi: «Bu, belədir, lakin Rəbbin buyurdu: "Bu Mənim üçün asandır. Axı əvvəlcə sənin özünü də sən heç bir şey deyilən xələq etmişdim!"»
10. O dedi: "Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət müəyyən et". *Allah* buyurdu: "Əlamətin budur ki, sən sağlam ikən üç gecə adamlarla danışmayacaqsan!"
11. O, mehrabdan öz qövminin qarşısına çıxıb onlara işarə ilə başa saldı ki: "Səhər-axşam *Allaha* təriflər deyın!"
12. *Yəhyaya* da: "Ey Yəhya! Kitabdan möhkəm yapış!" – *deyə vəhy etdik*. Biz ona uşaq ikən hikmət bəxş etdik.
13. Üstəlik Öz tərəfimizdən bir şəfqət və paklıq da *bəxş etdik*. O, müttəqi idi.
14. Həm də ata-anasına qarşı qayğıkeş idi; lovğa və asi deyildi.
15. Doğulduğu gün də, öləcəyi gün də, yenidən dirildiləcəyi gün də ona salam olsun!
16. Kitabda Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən *ayrılıb* şərq tərəfdə olan bir yerə çəkilmiş
17. və *ibadət vaxtı* onlardan *gizlənmək* üçün pərdə tutmuşdu. Biz Öz Ruhumuz *Cəbraili* onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında kamil bir insan surətində peyda oldu.

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَٰذَا
وَقَدْ خَلَقْنَاكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۝٩

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ
أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝١٠

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ
إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ۝١١

يٰٓيٰحٰىي خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ وَّءَاتَيْنَا
اَلْحِكْمَ صَبِيًّا ۝١٢

وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكَاةً ۚ وَكَانَ تَقِيًّا ۝١٣

وَسَرَّاهُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَمْ يَكُن جُنَّاسًا عَصِيًّا ۝١٤

وَسَلَّمْهُ عَلَيْهُ بَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ
يُبعَثُ حَيًّا ۝١٥

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ
أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْوِيًّا ۝١٦

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝١٧

18. *Məryəm* dedi: “Mən səndən Mərhəmətli *Allaha* sığınırım! Əgər müttəqisənsə, *mənə toxunma*”.
19. *Mələk* dedi: “Mən sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”.
20. *Məryəm* dedi: “Mənə bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?”
21. *Mələk* dedi: «Bu belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu insanlar üçün bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. *Bu*, hökmü verilmiş bir işdir”».
22. *Məryəm* uşağa qaldı və bətnindəki ilə birlikdə gedib uzaq bir yərə çəkildi.
23. Doğuş sancıları onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!”
24. *Məryəmin* aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənə *ayağının* altından bir bulaq axıtdı.
25. Xurma ağacının gövdəsini özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün.
26. Ye, iç, gözün aydın olsun! Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən Mərhəmətli *Allaha* oruc tutmağı

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ نَذِيرًا ﴿١٨﴾

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَى هَيْنٍ وَلَنَجْعَلَ لَكَ آيَةً إِنَّا لِلنَّاسِ وَرَحِمَةٌ مِّمَّا وَكُنَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهَا مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جَنْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقُطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَرَقْرَقِي عَيْنًا قَالِمًا تَرَوْنَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُوْا إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ

nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün heç kimlə danışmayacağam”».

27. *Məryəm* körpəni qucağına alıb öz tayfasının yanına gətirdi. Onlar dedilər: “Ey *Məryəm*! Sən yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutdun.
28. Ey *Harun*un bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildi”.
29. *Məryəm* ona işarə etdi. Onlar dedilər: “Beşikdə olan körpə ilə necə danışaq?”
30. *Körpə dil* açılıb dedi: “Həqiqətən də, mən Allahın quluyam! O mənə Kitab verdi və mənə peyğəmbər etdi.
31. Harada olursam olum, mənə mübarək etdi və nə qədər ki sağam, mənə namaz qılıb zəkat verməyi əmr etdi.
32. Həm də mənə anama qarşı qayğıkeş etdi; mənə lovğa və bədbəxt etmədi.
33. Doğulduğum gün də, öləcəyim gün də, yenidən dirildiləcəyim gün də mənə salam olsun!”
34. Barəsində şübhəyə düşdükləri haqq söz olan *Məryəm* oğlu İsa budur!
35. Allaha övlad götürmək yaraşmaz. O, pak və müqəddəsdir! O, bir işin olmasını istədikdə ona ancaq “Ol!”– deyər, o da dərhal olar.

صَوَّمَا فَلَنِ أَكْمَلُ إِلَيْهِمُ الْإِسْيَا ۝

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِيْلًا قَالُوا لِمَ تَصْنَعُ لَدُنَّكَ
جَنْبٍ سَيِّئًا فَرِيضًا ۝

يَتْلُحْتَ هَٰذِهِ مَآ كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا
وَمَا كُنْتَ أُمًّا لِّبَيْتٍ ۝

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نَكُونُ لَكَ فِي
الْهَدْيِ سَيِّئًا ۝

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي
نَبِيًّا ۝

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي
بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ۝

وَبَرًّا بِوَالِدَيْنِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا
سَفِيًّا ۝

وَأَسْلَمْتُ عَلَىٰ نَوْرٍ وَوُلِدْتُ وَنَوْرٍ أُمُوتُ
وَنَوْرٍ أُعْمَدُ حَيًّا ۝

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي
فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِن زُلُمٍ شَيْئًا وَإِذَا
قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

36. *İsa dedi:* "Həqiqətən, Allah həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbinizdir. Elə isə yalnız Ona ibadət edin! Düz yol da budur".
37. Sonra firqələrin arasında ziddiyyət düşdü. Böyük günü görəcək kafirlərin vay halına!
38. Onlar Bizim hüzzurumuza gələcəkləri gün necə yaxşı eşidəcək, necə də yaxşı görəcəklər! Lakin zalımlar bu gün açıq-aydın azgınlıq içindədirlər.
39. Sən onları işin bitmiş olacağı peşmançılıq günü ilə qorxut! İndi onlar hələ qəflətdədirlər və iman gətirmirlər.
40. Şübhəsiz ki, yerə və onun üstündə qalanlara təkcə biz sahib çıxacağıq. Onların qayıdışı Bizə olacaqdır.
41. Kitabda İbrahimi də xatırla! Həqiqətən, o, sadıq insan və peyğəmbər idi.
42. Bir zaman o, atasına demişdi: "Atacan! Nə üçün eşitməyən, görməyən və sənə heç bir faydası olmayan bir şeyə sitayiş edirsən?"
43. Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm mənə gəlmişdir. Arxamca gəl ki, səni doğru yola yönəldim.
44. Atacan! Şeytana ibadət etmə! Həqiqətən, şeytan Mərhəmətli *Allaha* çox asi oldu.

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوا هَذَا صِرَاطَ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٦﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُوكَ فَتَأْتُوا لَكِنِ الظَّالِمُونَ
آلِيَوْمٍ فِي صُحْلٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ يَفُضَّ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي
غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّا نَحْنُ رَبُّ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
بُرْجُومُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ كَانَ صَادِقًا
نَبِيًّا ﴿٤١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَتَّبِعْنِي إِنْ شَاءَ مَا لِي بِأَسْمِعَ
وَلَا أَبْصِرَ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾

يَتَّبِعْنِي إِنْ شَاءَ إِنِّي خَشِيتُ مِنَ الْعِلْمِ مَا أَلَمَ بِأَبِيكَ
فَأَتَّبَعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

يَتَّبِعْنِي لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

45. Atacan! Qorxuram ki, Mərhəmətli Allahdan sənə bir əzab toxunsun və beləcə, şeytana yoldaş olasan”.
46. Atası dedi: “Sən mənim məbudlarımdan üzümü çevirirsən, ey İbrahim!? Əgər *buna* son qoymasan, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm. Uzun müddət məndən uzaq ol!”
47. İbrahim dedi: “Sənə salam olsun! Mən Rəbbimdən sənin üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O mənə qarşı çox lütfkardır.
48. Mən sizi və Allahdan başqa ibadət etdiklərinizi tərk edir və öz Rəbbimə dua edirəm. Ola bilsin ki, mən Rəbbimə dua etməklə heç vaxt bədbəxt olmayım”.
49. İbrahim onları və onların Allahdan başqa yalvardıqlarını tərk etdiyi zaman Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Biz onların hər ikisini peyğəmbər etdik.
50. Biz onlara öz mərhəmətimizdən öta etdik və *gələcək nəsillər həmişə yada salsın deyə* onlara yaxşı ad qismət elədik.
51. Kitabda Musanı da xatırla! Həqiqətən o, seçilmiş bir elçi və peyğəmbər idi.
52. Biz *Musanı* Turun (dağın) sağ tərəfindən çağırıdık və *onunla* danışib onu *özümüzə* yaxın etdik.

يَا أَيُّهَا إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُمَسِّكَ عَذَابٌ مِنْ
الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿١٥﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنْ إِلَهِكَ يَا إِبْرَاهِيمُ
لَنْ أَرْتَدَّ عَنْ دِينِي وَأَكُونُ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٦﴾

قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ
كَانَ لِي حَفِيًّا ﴿١٧﴾

وَأَعِزِّ لَكُمْ وَفَاءَهُ عُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا
رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿١٨﴾

فَلَمَّا أَتَاهُمْ ذُكِّرُوا بِمَا كَانُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا
لَهُمُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿١٩﴾

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
صِدْقٍ عَالِيًّا ﴿٢٠﴾

وَأَذْكُرِي الْكِتَابَ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٢١﴾

وَنَذَرْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ﴿٢٢﴾

53. Biz Öz mərhəmətimizdən ona
qardaşı Harunu da bir peyğəmbər
olaraq bəxş etdik.
54. Kitabda İsmaili də xatırla!
Həqiqətən, o öz vədinə sadıq idi. O,
bir elçi və peyğəmbər idi.
55. O öz ümmətinə namaz qılmağı, zəkat
verməyi əmr edirdi. O, Rəbbinin
rizasını qazanmışdı.
56. Kitabda İdrisi də xatırla! Həqiqətən,
o, düz danışan adam və bir
peyğəmbər idi.
57. Biz onu yüksək bir məqama ucaltdıq.
58. Onlar Allahın nemət bəxş etdiyi
peyğəmbərlərdən, Adəmin və
Nuhla birlikdə *gəmidə* daşdığımız
kimsələrin nəslindən, İbrahimin və
İsrailin nəslindən seçib haqq yola
yönlətdiyimiz kimsələrdəndir. Onlar
özlərinə Mərhəmətli Allahın ayələri
oxunduğu zaman səcdəyə qapanıb
ağlayanlardır.
59. Onların arxasınca namazı
buraxıb şəhvətə uyan bir nəsil
gəldi. Onlar ziyana
uğrayacaqlar.
60. Ancaq Allahə təvbə edib iman
gətirənlər və saleh əməllər
görənlərdən başqa! Onlar Cənnətə
daxil olacaq və heç bir haqsızlığa
məruz qalmayacaqlar.

وَوَهَبْنَا لَهُمِنْ رَحْمَتِنَا إِهْرَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ
الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِسَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقًا
نَبِيًّا ﴿٥٦﴾

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ
ذُرِّيَّةِ نَادِمٍ وَمِمَّنْ جَعَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ
إِبْرَاهِيمَ إِذْ سَمِعْنَا مُدْعِيًا وَهُدًيًا وَاجْتَبَيْنَاهُ إِذَا
نَادَى عَلَيْهِمْ أَتَيْتُ الرِّجْسَ فَخَرُّوا وَسَجْدَا
وَبَكَيَا ﴿٥٨﴾

* فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِ خَلْفٌ أَفْعَاوُ
الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ أَشْهُرٌ مَسُوقٌ يَلْقَوْنَ
عَذَابًا ﴿٥٩﴾

إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

61. *Bu Cənnət Mərhəmətli Allahın*
Öz qullarına vəd etdiyi və onların
görmədikləri Ədn bağlarıdır. Onun
vədi mütləq yerinə yetəcəkdir.
62. Onlar orada boş sözlər deyil, ancaq:
“Salam!” eşidəcəklər. Orada səhər-
axşam onların ruzisi olacaqdır.
63. Qullarımızdan olan müttəqilər
üçün miras edəcəyimiz Cənnət
budur.
64. *Mələklər dedi:* “Biz dünyaya ancaq
sənin Rəbbinin əmri ilə enirik.
Önümüzdə, arxamızda və onların
arasında nə varsa, Ona məxsusdur.
Rəbbin unudan deyildir”.
65. O, göylərin, yerin və onların arasında
olanların Rəbbidir! Elə isə yalnız
Ona ibadət et və Ona ibadətdə səbirli
ol! Heç Ona oxşarını tanıyırsanmı?!
66. İnsan soruşar: “Doğrudanmı mən
öldükdən sonra *qəbirdən* diri
çıxardılacağam?”
67. Məgər insan ilk əvvəl onu heç
bir şey deyilən yaratdığımızı
xatırlamırmı?
68. Rəbbinə and olsun ki, Biz onları
şeytanlarla birlikdə bir yərə
toplayacaq, sonra da onları diz üstə
çökmüş halda Cəhənnəmin ətrafına
yerləşdirəcəyik.
69. Sonra hər firqədən Mərhəmətli
Allaha ən çox asi olanı
çıxardacağıq.

جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ
بِالْغَيْبِ إِنَّهُمْ كَانُوا وَعْدُهُ مَأْتِيًا ﴿٦١﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ
رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًا ﴿٦٢﴾

بِئَظْهَ الْجَنَّةِ الَّتِي قُورِئْتُ مِنْ عِبَادِكَ مَنْ كَانَ
نَبِيًّا ﴿٦٣﴾

وَمَا نُنَزِّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا يَتَّبِعُنَا
وَمَا خَلَقْنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُبْسِئًا ﴿٦٤﴾

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ
وَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ ۚ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِئْتُ لَسَوْفَ أُخْرَجُ
حَيًّا ﴿٦٦﴾

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ
وَلَمْ يَكُنْ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ
لَنَنْحِفِرَنَّهُمْ فَحَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًا ﴿٦٨﴾

ثُمَّ لَنَزَعُنَّ مِنْ كُلِّ فِئَةٍ آئِسَةً إِلَى
الرَّحْمَنِ عِيبًا ﴿٦٩﴾

70. Orada yanmağa daha çox layiq olanları, əlbəttə ki, Biz yaxşı tanıyıyıq.

71. İçinizdən hər kəs oraya varid olacaqdır. *Bu*, Rəbbinin *əzəldən* müəyyən etdiyi qəti bir qərardır.

72. Sonra Biz müttəqiləri *oddan* xilas edəcək, zalımları isə orada diz üstə çökmüş halda tərک edəcəyik.

73. Onlara açıq-aydın ayələrimiz oxunduğu zaman kafirlər möminlərə deyərler: "Bu iki firqədən hansının məqamı daha yaxşı, məclisi daha gözəldir?"

74. Biz onlardan əvvəl var-dövlət və zahiri görünüşcə onlardan daha üstün olan neçə-neçə nəsiləri məhv etdik.

75. De: "Qoy azğınlıqda olan hər kəsə Rəhman (geniş rəhmət sahibi olan Allah) uzun müddət möhlət versin! Nəhayət, özlərinə vəd olunan ya əzabı, ya da o Saati gördükləri zaman onlar kimin məqamının daha pis, kimin ordusunun daha zəif olduğunu biləcəklər".

76. Allah doğru yolda olanların doğruluğunu artırır. Əbədi qalan yaxşı əməllər isə Rəbbinin yanında savab baxımından daha xeyirli, aqibətə daha yaxşıdır.

77. Ayələrimizi inkar edib: "Mənə hökmən var-dövlət və övlad veriləcəkdir!" – deyən adamı gördünmü?

فَرَلَنُحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ اُولٰٓئِيْ بِهَا صٰٓئِيًا ﴿٧٠﴾

وَإِن يَنْفِكْ كُفْرًا لَا يَرْدُ هَآكَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

ثُمَّ لَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثَامًا ﴿٧٢﴾

وَإِذَا نُنْفِثُ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ يَنسِفُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَمْ يَلْقَاوْنَ خَيْرًا مِّمَّا وَآخَسْنَ نَفْسًا ﴿٧٣﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَتَنَادَرُونَ ﴿٧٤﴾

قُلْ مَن كَانَ فِي الْعَدَاوَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَآلُوعُونَ إِنَّمَا الْعَذَابُ وَلَئِنَّمَا السَّاعَةُ فَيَسْعَاجُونَ مِّنْ هَوَاسٍ مَّكَانًا وَآخَسَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ أَحْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَتُ الصَّٰلِحَتُ خَيْرٌ مِّنْ دَرَكٍ تَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

78. Olmaya, o, qeybdən xəbərdardır, yoxsa Rəhməndən vəd almışdır?

أَطْلَعَ الْغَيْبَ أَمْ أَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

79. Xeyr! Biz onun dediklərini yazacaq və əzabını qat-qat artıracağıq.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

80. Onun dediyi şeylər Bizə qalacaq və o, hüsurumuza tək-tənha gələcəkdir.

وَنُرِيهِ مَا يَقُولُ وَيَأْتِيَ فَتْرًا ﴿٨٠﴾

81. *Müşriklər* Allahdan başqa məbudlar qəbul etdilər ki, onlara kömək olsunlar.

وَأَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

82. Xeyr! *Onların Allahdan başqa ibadət etdikləri Qiyamət günü* onların ibadətini inkar edəcək və onların əleyhinə çıxacaqlar.

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

83. Məgər kafirlərin üstünə onları günahə sövq edən şeytanları göndərdiyimizi görmürsənmi?

أَمْ تَرَى أَنَّ أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْزَمُهُمْ أَذًا ﴿٨٣﴾

84. Odur ki, onlardan ötrü əzab diləməyə tələsmə. Biz onların *günlərini* bir-bir sayırıq.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا عَعَدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾

85. O gün Biz müttəqiləri Rəhmanın hüsuruna hörmətli nümayəndələr kimi toplayarıq.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾

86. Günahkarları isə Cəhənnəmə susamış olduqları halda qovub apararıq.

وَسَوْفَ الْمَجْرُمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا ﴿٨٦﴾

87. Rəhməndən əhd almış kəslərdən başqaları şəfaət etməyə qadir olmazlar.

لَا يَنْفَعُكَ أَنْ تَقْعُدَ إِلَّا مَنْ أَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

88. *Kafirlər*: “Rəhman özünə övlad götürmüşdür!” – dedilər.

وَقَالُوا أَخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

89. Siz olduqca pis bir iş tutdunuz.
90. Bundan az qaldı göylər parçalansın, yer yarılsın və dağlar yerindən qopub uçsun –
91. Rəhməna övlad isnad etdiklərinə görə.
92. Rəhməna özünə övlad götürmək yaraşmaz.
93. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Rəhmanın hüzuruna ancaq bir qul kimi gələcək.
94. Allah onları hesablamış və bir-bir saymışdır.
95. Onların hər biri Qiyamət günü Onun hüzuruna tək-tənha gələcək.
96. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün Rəhman *qəlblərdə* bir sevgi yaradacaq.
97. Biz *Qurani* sənin dilinlə asanlaşdırdıq ki, onunla müttəqilərə müjdə verəsən və inadkarlara xəbərdarlıq edəsən.
98. Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. Heç onlardan kiminsə *mövcudluğunu* hiss edir və yaxud onlardan bir hənirti eşidirsənmi?

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا ۝
تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْهُ ۝
وَتَنسَقُ الْأَرْضُ وَنَحْوُ الْجِبَالِ هَذَا ۝
أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ۝
وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝
إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا ۝
عَاقِبَةُ الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۝
لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ۝
وَكُلُّهُمْ أِلَهُمَّ إِلَهُ يَوْمَ الْفَيْصَةِ قَرَدًا ۝
إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۝
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۝
فَإِنَّمَا يُنَشِّرُهُ بِإِيسَاءِ الْكَافِرِ يُنَشِّرُهُ ۝
الْمُتَّقِينَ وَتُذَرِّيه قَوْمًا لُكَا ۝
وَكُرْهُمَا كَمَا أَفْلَحَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِصُّ ۝
مِنْهُمْ مَنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكَا ۝

Ta ha surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طه

1. Ta. Ha.
2. Biz Quranı sənə ona görə nazil etmədik ki, əziyyəətə düşsən.
3. Onu Allahdan qorxanlar üçün ancaq nəsihət kimi göndərdik.
4. O, yeri və uca göyləri yaradan Allah tərəfindən nazil olmuşdur.
5. Mərhəmətli Allah Ərşə ucaldı.
6. Göylərdə, yerdə, onların arasında və torpağın altında nə varsa, Ona məxsusdur.
7. Sən ucadan danışsan da, danışmasan da, fərqi yoxdur. Çünki Allah sirri də, hundan daha gizli olanı da bilir.
8. Allah! Ondən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Ən gözəl adlar təkə Ona xasdır!
9. Musanın əhvalatı sənə gəlib çatdı mı?
10. O zaman o, bir od görüb ailəsinə demişdi: "Dayanın! Mən bir od gördüm. Bəlkə, ondan sizə bir köz gətirdim, ya da odun yanında bir bələdçi tapdım!"
11. Oda yaxınlaşdıqda bir səda gəldi: "Ey Musa!

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ۝

إِلَّا ذِكْرًا لِمَنْ يَخْشَى ۝

نَزَّلْنَاهُ مِنْ حَقِّ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ الْفُلَى ۝

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ۝

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ۝

وَإِنْ تَجَهَّزْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ الْغَيْبَ
وَالْأَخْفَى ۝

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۝

وَهَلْ أَنْتَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

إِذْ رَأَا قَوْمًا لِلْهَيْدِ أَمْكَوًا فِي
النَّاسِ قَارِئِينَ آيَاتِهَا يَقْبِصُونَ أَوْجُهَهُ
عَلَى الْكَاذِبِ هُدًى ۝

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ بِمُوسَى ۝

12. Həqiqətən, Mən sənin Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən müqəddəs Tuva vadisindəsən!
13. Mən səni seçmişəm. Sənə vəhy olunanı dinlə!
14. Həqiqətən, Mən Allaham. Məndən başqa heç bir məbud yoxdur. Mənə ibadət et və Məni xatırlamaq üçün namaz qıl!
15. Həmin Saat hökmən gələcək! Hər kəsə törətdiklərinin əvəzi verilsin deyə, Mən onu az qala *Özümdən belə* gizlədirəm.
16. Qoy ona inanmayan və nəfsinin istəklərinə uyan bir kəs səni ondan yayındırmasın, yoxsa məhv olarsan!
17. Sağ əlindəki nədir, ey Musa?"
18. *Musa* dedi: "Bu mənim əsamdır. Ona söykənir və onunla qoyunlarıma yarpaq silkələyirəm. Bu, mənim üçün başqa işlərə də yararır".
19. *Allah* buyurdu: "At onu *yərə*, ey Musa!"
20. *Musa* onu *yərə* atdı və o, dərhal ilan olub sürətlə sürünməyə başladı.
21. *Allah* buyurdu: "Götür onu, qorxma! Biz onu əvvəlki halına qaytaracağıq.
22. Əlini qoynuna sal ki, *əlin oradan* başqa bir möcüzə kimi ləkəsiz, ağappaq çıxsın.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِأَوْدَ الْمُقَدَّسِينَ طَوًى ﴿١٢﴾

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْمِعْ يَا يُوْحَىٰ ﴿١٣﴾

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَّابُؤْسٌ بِهَا وَاتَّعَ هَوَاهُ فَرَىٰ ﴿١٦﴾

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَمُوسَىٰ ﴿١٧﴾

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَنُوكِّ وَأَعَلَيْهَا زُجْجٌ يَمَازِلُنِي عَنِّي وَلِي فِيهَا مَقَارِبُ أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾

قَالَ آلِهَا يَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

فَالْقَلْبَ إِذَا دَارَىٰ حِينَ تَسْمَىٰ ﴿٢٠﴾

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْزَنَّ سَنُيْدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾

وَأَضْمَمْنَا يَدَكَ إِيَّا جَانِحَ نَخْرَجُ بِيَضَاءٍ مِّنْ غَيْرِ سَوَاءٍ ؕ ؕآيَةُ أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾

23. *Belə etdik ki, sənə ən böyük möcüzələrimizdən bir neçəsini göstərək.*
24. Fironun yanına get! Çünki o, həddini aşmışdır”.
25. *Musa* dedi: “Ey Rəbbim! Köksümü açıb genişlət!
26. İşimi yüngülləşdir!
27. Dilimdəki düynü aç ki,
28. sözümü anlasınlar!
29. Mənə öz ailəmdən bir köməkçi ver –
30. Qardaşım Harunu!
31. Onun sayəsində mənim gücümü artır!
32. Onu işimə ortağ et (ona da peyğəmbərlik ver) ki,
33. Sənə çoxlu təriflər deyək
34. və Səni çox zikr edək.
35. Şübhəsiz ki, Sən bizi görürsən!”
36. *Allah* buyurdu: “Dilədiyin sənə verildi, ey *Musa*!
37. Sənə bir dəfə də mərhəmət göstərmişdik.
38. O vaxt ki, anana vəhy olunacaq şeyi belə vəhy etdik:
39. “Onu bir sandığa qoyub çaya burax ki, çay onu sahilə atsın və həm Mənim düşmənim, həm də onun düşməni

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾

أَذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٢٤﴾

قَالَ رَبِّ امْشُرْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾

وَاجْعَلْ لِي كَلِمَةً مِّنْ لِّسَانِي ﴿٢٧﴾

يَقْعُوهَا أَوَّلِي ﴿٢٨﴾

وَأَجْعَلْ لِّي وَزِيرًا مِّنْ أَعْلَى ﴿٢٩﴾

هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

أَتَذَكِّرُنِي آتُرِي ﴿٣١﴾

وَأَشْرِكْ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾

كَيْ تُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾

وَتَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾

إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَمُوسَى ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ مَتَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿٣٧﴾

إِذَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ مَا يُؤْمِنُ ﴿٣٨﴾

أَن يَفْقَرُ فِيهِ فِي التَّائِبِينَ فَاقْضِ فِيهِ يَوْمَ الْآخِرَةِ فَلْيَمْلِكْ
أَلَيْسَ بِأَسَاحِلٍ يَّاحْضَهُ عَدُوِّي وَعَدُوْلُهُ وَأَلْقَيْتُ

olan birisi onu götürsün". Gözlərim
önündə boya-başa çatdırılasan deyə,
Öz tərəfindən sənə qarşı *qullarım*
arasında məhəbbət oyatdım.

40. O zaman bacın gedib *camaata*
deyirdi: "Sizə onun qayğısına
qalacaq birisini göstərimmi?"
Beləliklə, gözü aydın olsun və qəm
yeməsin deyə, səni anana qaytardıq.
Sən *boya-başa çatdıqda* bir nəfəri
öldürdün. *O vaxt* Biz səni qəm-
qüssədən qurtardıq. Biz səni *çətin*
sınaqlardan keçirdik. Sən illərlə
Mədyən əhli içində qaldın. Sonra
da müəyyən olunmuş *məqama* gəlib
çatdın, ey Musa!

41. Mən səni Özümə *peyğəmbər* seçdim!

42. Sən və qardaşın möcüzələrimlə
gedin və Məni zikr etməkdə zəiflik
göstərməyin.

43. Fironun yanına gedin. Çünki o,
həddini aşmışdır.

44. Onunla yumşaq danışın. Bəlkə,
öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud
qorxsun!"

45. Onlar dedilər: "Ey Rəbbimiz! Biz,
onun bizə şiddətli cəza verməsindən
və ya həddini aşmasından qorxuruq".

46. *Allah* buyurdu: "Qorxmayın, çünki
Mən sizinləyəm, eşidirəm və
görürəm!

عَلَيْكَ مَحَبَّةَ مُيِّ وَارْتَضَعْ عَلَى عَيْنِي ۝

إِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَكُنْتُمْ عَلَىٰ آثَارِهَا
يَكْفُلُهَا ۖ فَوَجَّهْتُكَ إِلَىٰ آبَائِكَ لَكِي تَقَرَّ عَيْنُهَا
وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَرَجَّيْتُكَ مِنَ الْعَمَىٰ
وَفَتَّكَ فَكُنْتَ أَفْهَمَ سَبِينِ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ
فَوَجَّهْتُكَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَكْمُوسِي ۝

وَأَسْطَفَعْتُكَ لِنَفْسِي ۝

أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَانِي
ذِكْرِي ۝

أَذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ ۝

قَالَا رَبَّنَا إِنَّا أَتَيْنَاكَ بِأَنبَاءٍ وَأَنبَاءٍ
يَطْعَىٰ ۝

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ۝

47. Onun yanına gedib deyin: "Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik. İsrail oğullarını bizimlə göndər və onlara əziyyət vermə. Biz sənin yanına Rəbbindən dəlillə gəlmişik. Doğru yolla gedənlərə salam olsun!

48. Bizə vəhy edildi ki, əzab, *haqqı* yalan sayıb üz döndərənlərə veriləcəkdir!"

49. *Firon* dedi: "Rəbbiniz kimdir, ey Musa?"

50. *Musa* dedi: "Rəbbimiz hər şeyə öz xilqətini verən, sonra da *ona* doğru yolu göstərəndir!"

51. *Firon* dedi: "Bəs əvvəlki nəsillərin halı necə olacaq?"

52. *Musa* dedi: "Onlar haqqındakı bilgi Rəbbimin yanında olan bir Kitabdadır. Rəbbim nə xətə edir, nə də unudur!"

53. O, yer üzünü sizin üçün beşik etmiş, orada sizin üçün yollar salmış və göydən su endirmişdir. Biz onunla cürbəcür bitkilərdən cüt-cüt yetişdirdik.

54. *Onlardan* həm özünüz yeyin, həm də heyvanlarınızı yemləyin. Həqiqətən, bunlarda başa düşənlər üçün dəlillər vardır.

55. Biz sizi torpaqdan yaratdıq. Sizi ora qaytaracaq və bir daha oradan çıxardacağıq.

فَأَيُّهَا قَوْمُ لَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنَّا
بَيِّنَاتٍ مِّن بَيْنِ أَيْدِيكُمْ وَلَا تَعْبُدُوا
مَعَكُمْ قَدْ جَاءَكُمْ قَدْ جَاءَكُمْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ مِّنَّا قَدْ جَاءَكُمْ قَدْ جَاءَكُمْ

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن
كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝

قَالَ مَن رَّبُّكُمْ يُمُوسَىٰ ۝

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ حَلَقَهُ ۚ
هَدَىٰ ۝

قَالَ فَمَنْ آتَى الْفُرُوسِ الْأُولَىٰ ۝

قَالَ عَلِمْنَا مِنْ دُونِ فِي كِتَابٍ لَا يَحْصِلُ
وَلَا يَنْسَى ۝

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَرَجَعَكُمْ
فِيهَا مَسْجِدًا وَآثَرًا مِّنَ الْأَسْمَاءِ ۚ
يَوْمَ يُؤْخَذُ الْحَاجِرِينَ ۚ

لَعَلَّكُمْ تَرْجِعُونَ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

۞ وَفِيهَا مَسْجِدٌ مِّن دُونِهَا
فَخَرِّجْكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ۝

56. Biz dəlillərimizin hamısını *Firona* göstərdik. O isə *bu dəlilləri* yalan sayıb qəbul etmədi.

57. *Firon* dedi: “Sən öz sehrinlə bizi öz torpağımızdan qovub çıxartmağamı gəlmisən, ey *Musa*?”

58. Biz də sənə buna bənzər bir sehr göstərə bilərik. Bizimlə öz aranda görüş vaxtı təyin et. Nə biz, nə də sən vədə xilaf çıxmayaq. *Bu hamımız üçün* münasib bir yerdə olsun”.

59. *Musa* dedi: “Görüş vaxtınız bayram günü, camaatın *bir yerə* toplaşacağı səhər vaxtıdır!”

60. *Firon* üz çevirdi, sonra da bütün hiyləgərlik vasitələrini (sehrbazlarının hamısını) toplayıb gəldi.

61. *Musa* onlara dedi: “Vay halınıza! Allaha qarşı yalan uydurmayın, yoxsa O sizi əzabla məhv edir. İftira yaxan ziyana uğrayar.

62. *Fironun adamları* öz aralarında işləri barəsində mübahisə edib xəlvətə söhbət etdilər.

63. Onlar dedilər: “Bu ikisi, doğrudan da, sehrbazdır. Onlar öz sehləri ilə sizi torpağınızdan qovub çıxartmaq və sizin ən gözəl yolunuzu aradan götürmək istəyirlər.

64. Odur ki, bütün hiylələrinizi cəmləşdirib *meydana* dəstə-dəstə

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ ﴿٥٦﴾

قَالَ أَجِئْتَنَا لِلْعَجْرِ بَعَثْنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمُوسَىٰ ﴿٥٧﴾

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ ۖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّمَانِ وَأَنْ يُخَشِرَ الْإِنْسَ صُحًى ﴿٥٩﴾

فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَىٰ ﴿٦٠﴾

قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ وَقِيلَ لَكُمْ لَاقْتَدُوا عَلَيَّ الْكُذُوبَ ۖ فَنَسِجْتُمْ إِعْدَابًا ۖ وَقَدْ خَابَ مِنْ أَفَرِّقَىٰ ﴿٦١﴾

فَتَنَزَّلُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ﴿٦٢﴾

قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسِحْرَانِ بُرْدَانِ ۚ أَنْ يُخْرِجَاكَ مِنْ أَرْضِكُمَا وَيَذْهَبَا بِطَرْيَقَيْكُمَا الْمَشْأَىٰ ﴿٦٣﴾

فَاجْمَعُوا إِلَيْكُمْ فَرَأْتُمُ الْأَصْفَادَ ۚ وَقَدْ أَلْمَعَ النَّوْمُ

gəlin. Bu gün qələbə çalan xilas olacaqdır”.

مِنْ أَسْتَقْبَلِي ۝

65. *Sehrbazlar* dedilər: “Ey Musa!
Ya sən əvvəlcə əlindəkini at, ya da
birinci atan biz olaq!”

قَالُوا لِمُوسَى إِتَانًا لَّنْ أَوْ لِنَا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أُنْفِيَ ۝

66. *Musa* dedi: “Yox, siz atın!”
*Sehrbazlar əllərindəkiləri yerə atan
kimi sehləri sayəsində ona elə gəldi
ki, onların kəndirləri və çomaqları
hərəkətə gəlib sürünür.*

قَالَ بَلْ أَعْرَأَ فَإِذَا جِئَا هُم بِعَصَاهُمْ يُجْعَلُ
إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ ۚ إِنَّهَا أَتَشُقُّ ۝

67. Musanın ürəyi xoşlandı.

فَأَوْجَسَ فِي لِقَابِهِ خِيفَةً مُوسَى ۝

68. Biz dedik: “Qorxma, qalib gələn
mütləq sən olacaqsan!”

فَلَا تَخَفْ ۚ إِنَّا كُنَّا أَتَى الْأَخْلَاقِ ۝

69. Sağ əlindəkini yerə at, onların
qurduqlarını udsun. Onların
qurduqları sadəcə sehrbaz hiyləsidir.
Sehrbaz isə, hara gedirsə-getsin, uğur
qazanmaz”.

وَأَنقَضْنَا بِكَ يَمِينَكَ فَتَلَقَّ مَوْاسِعُورًا
كَيْدَ سِحْرِ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ۝

70. *Sehrbazlar səcdəyə qapanıb dedilər:*
“Biz Harunun və Musanın Rəbbinə
iman gətirdik!”

فَأَنبَى السَّحَرَةُ سَيْدًا قَالُوا لِمَنْ آتَيْنَ هَٰؤُلَاءِ
وَمُوسَى ۝

71. *Firon* dedi: “Mən sizə izin
verməmişdən əvvəl siz ona iman
gətirdiniz? Şübhəsiz ki, o sizə sehr
öyrədən böyüyünüzdür. Mən sizin
əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz
kəsdirəcək, özünüzdü də xurma
ağaclarının gövdələrində çarxıxa
çəkəcəyəm. Onda hansımızın
əzabının daha şiddətli və daha sürəkli
olduğunu biləcəksiniz!”

قَالَ أَمْ نُمِيتُكُمْ وَلَمْ نَمُتْكُمْ ۚ أَذُنَ لَكُمْ إِيَّاهُ فَكَيْفَ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا فَطِيلَ عَرُودِكُمْ
وَأَنصَلِكُمْ مِنْ جَلْدَيْهِ وَلَا صَبَإَ لَكُمْ فِي جُلُودِ
الْخَلِّ وَلَيَعْلَمَنَّ أَنبَاءُ أَشَدَّ عَذَابًا وَأَنقَضِي ۝

72. Onlar dedilər: “Biz heç vaxt səni bizə gələn bu aydın dəlillərdən və bizi yaradandan üstün tutmayacağıq. İndi nə hökm verəcəksənsə, ver. Sən ancaq bu dünyada hökm verə bilərsən!”

73. Həqiqətən, biz Rəbbimizə iman gətirdik ki, O bizi günahlarımıza və sənin bizi məcbur etdirdiyin sehre görə bağışlasın. Allahın *mükafatı* daha xeyirli, *cəzası* isə daha sürəklidir!”

74. Kim Rəbbinin hüsuruna günahkar kimi gələrsə, cəhənnəmlik olar. O, orada nə ölər, nə də yaşayar.

75. Kim *Onun hüsuruna* yaxşı əməllər etmiş bir mömin kimi gələrsə, onlara ən yüksək dərəcələr nəsib olar –

76. *ağacları* altından çaylar axan Ədn bağları. Onlar orada əbədi qalarlar. Bu, *günahlardan* təmizlənenlərin mükafatıdır.

77. Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə gecə yola çıx, *əsanı suya vurmaqla* onlar üçün dənizdə quru yol aç. *Düşmənin* sizə çatmasından qorxma, çəkinmə!” – *deyə* vəhy etdik.

78. Firon öz ordusu ilə onları təqib etdi və dəniz onları qaplayıb batırdı.

79. Firon öz xalqını azgınlığa sürüklədi və *onlara* doğru yol göstərmədi.

قَالُوا إِنَّمَا نُبَشِّرُكَ عَلَىٰ مَآجَةٍ نَّامُنَ الْبَيِّنَاتِ
وَالَّذِي فَطَرْنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي
هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

إِنَّا إِنَّمَا بَرَأْنَاكَ خَطِيئَتَا وَمَا أَرْهَفْنَا
عَلَيْهِ مِنَ الْيُسْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَقْنِ ﴿٧٣﴾

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾

جَنَّاتٌ عِدْنُ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أُولَٰئِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِيسَى
فَأَضْرِبْ لَهُم مَّطَرِيقًا إِلَىٰ الْبَحْرِ يَنْصَرِفُ
دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ﴿٧٧﴾

فَاتَّبَعَهُمْ فَوَعَتْهُمْ بِجُودِهِ فَعَسَىٰ مِنْ الْبَرِّ
مَاعِيشُهُمْ ﴿٧٨﴾

وَأَصْلُ فِرْعَوْنَ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾

80. Ey İsrail oğulları! Biz sizi düşməninizdən xilas etdik. Sizə Tur dağının sağ tərəfinə *gəlməyiniz üçün* vədə verdik. Sizə *göydən* manna və bildirçin endirdik.
81. Sizə verdiyimiz ruzilərin təmizindən yeyin və bunda həddi aşmayın, yoxsa sizə qəzəbim tutar. Qəzəbimə gəlmiş kimsə isə bədbəxt olar.
82. Mən, həqiqətən də, tövbə edib, iman gətirib yaxşı işlər görən, sonra da doğru yolu tutanları bağışlayıram.
83. *Allah buyurdu:* “Səni öz qövmündən ayrılmağa tələsdirən nə idi, ey Musa?”
84. *Musa* dedi: “Onlar da arxamca gəlirlər. Məndən razı qalasan deyə, Sənin yanına tələsdim, ey Rəbbim!”
85. *Allah* buyurdu: “Səndən sonra qövmünü sınağa çəkdik. Samiri onları yoldan çıxartdı”.
86. Musa qəzəbli, kədərli halda qövmünün yanına qayıdıb dedi: “Ey qövmüm! Məgər Rəbbiniz sizə gözəl bir vəd verməmişdimi? Doğrudanmı bu vaxt sizə uzun gəldi? Yoxsa Rəbbinizdən sizə bir qəzəb gəlməsini istəyib mənə verdiyiniz vədə xilaf çıxdınız?”
87. Onlar dedilər: “Biz sənə verdiyimiz vədə öz ixtiyarımızla xilaf çıxmadıq. Lakin biz o xalqın zinət əşyasından olan ağır yüklərlə yüklənmişdik. Biz

يٰۤاَيُّهَاۤ اِسْرٰٓءِيْلُ مَا كُنَّا فَعَلْنَا لَكَ مِنْ اَمْرِ عَدُوِّكَ
وَوَعَدْنَاكَ جَانِبَ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ
الْمَنَّا وَالسَّلٰوٰى ۝

كُلُوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا ظَلُمَۃٌ اِیْهِ
فَوَجِّلْ عَلَیْكَ غَضَبِیْ وَمَنْ يَّخِلْ عَلَیْهِ
غَضَبِیْ فَقَدْ هَوٰى ۝

وَإِلٰى لَعْنَتِ اِلٰهِنَآ قَابُ وَاۤءٍ اَمِنَ وَعَمِلَ
صٰلِحًا ثُمَّ اٰهْتَدٰى ۝

۞ وَمَا اَعْجَلَكُ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوسٰى ۝

قَالَ هُمْ اَوَّلَآءِ عَلٰى اَثَرِیْ وَعَجَلْتُ اِلَیْكَ
رَبِّ اِلٰهَی ۝

قَالَ فَاِنَا فَدَنَّا قَوْمَكَ مِنْ تَعْدِيكَ وَاَصْلٰهُمُ
السَّامِرِی ۝

فَرَجَعَ مُوسٰى اِلٰى قَوْمِهِ غَضَبًا اَیْسًا
قَالَ یٰقَوْمِ اَلَا یُعَذِّبُكُمُ الرَّبُّۤ اَنْتُمْ كُنْتُمْ كٰفِرًا
اَفَطَّلَ اِلَیْكُمْ الْعَهْدُ اَنْتُمْ اَنْتُمْ اَنْ یَّجِلَّ
عَلَیْكُمْ غَضَبُ رَبِّكُمْ فَاَخْلَقْتُمْ
مُؤْتَدِی ۝

قَالُوْا مَا اَخْلَقْنَا مِنْ عَدْلِكَ بَعْلٰكُمَا وَلَكِنَّا
حَمِلْنَا اَوْرَاقًا مِّنْ زِبْصَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَتٰهَا
مَكَدَیْلَ الَّذِی السَّامِرِی ۝

onları *oda* atdıq. Həmçinin Samiri də *onu oda* atdı”.

88. *Samiri* onlar üçün böyürən bir buzov heykəli düzəltdi. *Buzova məftun olanlar*: “Sizin də məbudunuz, Musanın da məbudu budur. Lakin o *bunu* unutmuşdur” – dedilər.

89. Məgər *bu heykəlin* onlara heç bir cavab vermədiyini, onlara nə bir zərər, nə də bir fayda verməyə qadir olmadığını görmürdülərmi?!

90. Bundan əvvəl Harun onlara demişdi: “Ey qövmüm! Siz bununla ancaq sınağa çəkildiniz. Həqiqətən, sizin Rəbbiniz Rəhmandır. Mənə tabe olun və əmrimə itaət edin!”

91. Onlar: “Musa yanımıza qayıtmayınca biz ona sitayiş etməkdən əl çəkməyəcəyik!” – dedilər.

92. *Musa* dedi: “Ey Harun! Onların azdıqlarını gördüyün zaman sənə nə mane oldu ki,

93. ardınca gəlmədin? Əmrimə qarşımı çıxdın?

94. *Harun* dedi: “Ey anamın oğlu! Saqqalımdan, saçımdan tutma. Doğrusu, mən sənin: “İsrail oğullarını bir-birindən ayırdın, sözümə baxmadın!” – deyəcəyindən qorxdum.

95. *Musa* dedi: “Məqsədin nə idi, ey Samiri?”

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِنَّهٗ مُوسَىٰ فَقِيلَ ۖ

أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُرْجَعُونَ إِلَهُتِهِمْ قَوْلًا وَلَا يَسْمَعُونَ ۖ لَهُمْ صُرُرٌ وَلَا نَقْعَةٌ ۖ

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِن قَبْلُ يَقُولُ: إِنَّمَا أَنتُم بِدُءٍ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ ۖ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ۖ

قَالُوا لَنْ نَدْرِكَ عَلَيْهِ عِلِّيَّيْنَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ۖ

قَالَ فَهَٰؤُلَاءِ مِمَّا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۖ

أَلَا تَتَّبِعُنَ أَقْصَيْتَ أَمْرِي ۖ

قَالَ يَبْنَؤُونَ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ۖ إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ بَلْ وَتَرْتَقِبُ قَوْلِي ۖ

قَالَ لَمَّا خَلَّطْتُكَ بِسَمِيرِي ۖ

96. O dedi: "Mən onların görmədiklərini gördüm. Mən o elçinin ləpirindən (Cəbrailin atının ayağı dəydiyi yerdən) bir ovuc torpaq götürdüm və onu *bəzək əşyalarının üstünə* atdım. Nəfsim mənə *buna* səvq etdi".

97. *Musa* dedi: "Çıx get! Sən həyatın boyu: "Mənə toxunmayın, mən də sizə toxunmayım!" – deməli olacaqsan. Səni həm də qurtula bilməyəcəyin əzab günü gözləyir. Sən sitayiş etdiyin məbuduna bax. Biz onu yandıracaq, sonra da dənizə sovuracağıq.

98. Sizin məbudunuz yalnız Özündən başqa ibadətə layiq haqq məbud olmayan Allahdır. O, elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir”.

99. Beləcə, olub-keçmiş əhvalatlardan sənə danışırıq. Artıq sənə Öz tərəfimizdən Zikr vermişik.

100. Ondan üz döndərənlər Qiyamət günü ağır bir günah yükü daşıyacaqlar.

101. Onlar bu vəziyyətdə əbədi qalacaqlar. Qiyamət günü onların daşıyacağı yük nə pis *yük* olacaqdır!

102. O gün sur üfürüləcək və o gün
günahkarları gözləri göm-
göy göyərmiş halda bir yerə
toplayacağıq.

103. Onlar öz aralarında pıçıldayıb
deyəcəklər: “*Dünyada cəmi on gün
qaldınız!*”

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ مَوَّلَتْ لِى نَفْسِى ۖ

قَالَ مَا ذَهَبَ فَإِنَّكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ
لَا مِسَاسَ وَإِنَّكَ مُوْعَدٌ لِنُجْلَةٍ. وَأَنْظِرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلَمْتَ عَلَيْهِ عَاقِبًا
أَفُتِحَتْ لَهُ ثُمَّ لَنَسَفَهُ فِي النَّارِ نَسْفًا ۝

إِنَّمَا إِلَهُ الْكَوْكَبِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ
كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءٍ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ
 آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿١١﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ۝

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٦﴾

يَوْمَ يَنْفَخُ فِي الصُّورِ وَتَخْشَرُ الْمُجْرِمِينَ
يَوْمَئِذٍ رُزْقًا ﴿٥٥﴾

يَخَافُونَ يَنْتَهِمُ إِذَا أَيْشَمُ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٦﴾

104. Biz onların nə deyəcəklərini
də yaxşı bilirik. Onların ən
ağıllısı: “*Dünyada cəmisi bir gün
qaldınız!*” – deyəcək.
105. Səndən dağlar haqqında soruşurlar.
De: “Rəbbim onları dağıdıb havaya
sovuracaq,
106. oranı boş düzəngaha çevirəcəkdir.
107. Sən orada nə bir eniş, nə də bir
yoxuş görməyəcəksən”.
108. O gün insanlar heç bir yana
meyl etmədən cərcinin arxasında
yeriyəcəklər. Mərhəmətli *Allahın*
qarşısında səslər kəsiləcək və sən
yalnız pıçıltı eşidəcəksən.
109. O gün Mərhəmətli *Allahın* izin
verdiyi və söz deməsinə razı olduğu
şəxslərdən başqa heç kimin şəfaəti
fayda verməyəcəkdir.
110. Allah onların gələcəyini də,
keçmişini də bilir. Onların elmi isə
Onu ehtiva edə bilməz!
111. *O gün üzlər əbədi Yaşayan,
yaradılanların Qəyyumu olan
Allah qarşısında zəlil bir görkəm
alacaq. Günaha batanlar isə ziyana
uğrayacaqlar.*
112. Mömin olub yaxşı işlər görən
şəxslər isə nə haqsızlıqdan, nə də
naqislikdən qorxmazlar.
113. Beləliklə, Biz onu ərəbcə Quran
olaraq nazil etdik. Biz orada

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ
طَرِيقَةً إِنْ كُنْتُمْ إِلَّايَوْمًا ﴿١٥﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي
نَسْفًا

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٦٧﴾

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿٥٧﴾

يَوْمَ يَذِيقُكَوُ الدَّاعِي لَإِعْوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿٦٤﴾

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿٥٥﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ ۚ

وَعَنَيْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ
مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١٧٠﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلُمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١٧﴾

وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا وَصَرَفْنَا فِيهِ

təhdidləri döənə-döənə açıqladıq
ki, bəlkə, onlar *pis əməllərindən*
çəkinsinlər və ya ibrət alsınlar.

مِنَ الْعَمِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ
ذِكْرًا ﴿١٣٨﴾

114. Haqq Hökmdar olan Allah ucaadır!
Onun *ayələrinin* vəhyi sənə
tamamlanmayınca Quranı oxumağa
tələsmə və: “Ey Rəbbim! Elmimi
artır!” – de.

فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْمُنِظُّ وَلَا تَعْجَلْ
بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ
وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١٣٩﴾

115. Biz bundan əvvəl Adəmlə də əhd
bağlamışdıq. Lakin o, əhdi unutdu
və Biz onda əzm görmədik.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ قَتْلِهِ
وَلَمْ يَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١٤٠﴾

116. Bir zaman mələklərə: “Adəmə
səcdə edin!” – demişdik. İblisdən
başqa hamısı səcdə etdi. O, *səcdə*
etməkdən imtina etdi.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١٤١﴾

117. Biz dedik: “Ey Adəm! Bu, həm
sənin, həm də zövcənin düşmənidir.
O sizi Cənnətdən çıxartmasın,
yoxsa bədbəxt olarsan.

فَقُلْنَا إِنَّ آدَمَ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ
فَلَا يُخْرِجُكَ كَمَا مِنْ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ ﴿١٤٢﴾

118. Sən orada nə ac qalacaq, nə də
çılpaq olacaqsan.

إِنَّ لَكَ الْآخِرَ بِهَا وَلَا تَقْرَأُ ﴿١٤٣﴾

119. Sən orada nə susayacaq, nə də
bürküdən əziyyət çəkəcəksən!”

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْبَحَىٰ ﴿١٤٤﴾

120. Şeytan ona vəsvəyə edib dedi: “Ey
Adəm! Sənə əbədiyyət ağacını
və tükənməyəcək bir mülkü
göstərimmi?”

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ إِنَّكُمْ أَنْتُمْ هَلْ
أَدْرَأْتُ عَلَىٰ شَجَرَةٍ الْحُلُمِ وَمَلِكٍ لَا يَبْلَىٰ ﴿١٤٥﴾

121. İkisi də ondan yedilər və ayıb
yerləri özlərinə göründü. Onlar
üstlərinə Cənnət ağaclarının
yarpaqlarından örtməyə başladılar.

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا
وَوَطِيقَاهُمَا عَلَىٰ عَنَتِهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ
وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ﴿١٤٦﴾

Beləliklə, Adəm Rəbbinə asi olub səhv yol tutdu.

122. Sonra Rəbbi onu seçib tövbəsini qəbul etdi və onu doğru yola yönəltdi.

123. Allah buyurdu: "Bir-birinizə düşmən kəsilərək hamınız buradan yərə enin. Məndən sizə doğru yol göstəricisi gəldiyi zaman hər kəs Mənim doğru yol göstərən bələdçimin ardınca getsə, nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar.

124. Kim Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı sıxıntılı olacaq və Biz Qiyamət günü onu kor kimi hüsurumuza gətirəcəyik".

125. O deyəcək: "Ey Rəbbim! Mən dünyada görürdümse, indi nə üçün məni kor olaraq gətirdin?"

126. Allah deyəcək: "Elədir! Çünki sənə ayələrimiz gəldi, sən isə onları unutdun. Bu gün də sən beləcə unudulacaqsan!"

127. Biz həddi aşanı və Rəbbinin ayələrinə inanmayıanı belə cəzalandırıyıq. Axirət əzabı isə, daha şiddətli və daha sürəklidir.

128. Onlardan əvvəl öz məskənlərində gəzib dolaşan neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz, onlara dərs olmadımı? Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün ibrətlər vardır.

لَمَّا رَجَبْتُهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٢﴾

قَالَ أَهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَصِلُ إِلَى أَسْفَلٍ وَلَا يَسْقُوتَ ﴿١٢٣﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ﴿١٢٤﴾

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٦﴾

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَوْ يُدْرِكُ الْبَاقِيْنَ رِيْقَةٌ وَالْعَذَابُ أَكْثَرُ أَشَدُّ وَالَّذِينَ ﴿١٢٧﴾

أَنَّمَا يَسِدُّ لَهُمْ أَسْوَاقُ آلِهَتِهِمْ فَتَقَرَّبَ إِلَهُ الْفُرُوقِ يَتَقَرَّبُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِذْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٢٨﴾

129. Əgər Rəbbin tərəfindən əvvəlcədən vəd edilmiş Söz və müəyyən edilmiş bir vaxt olmasaydı, *əzab onları* dərhal yaxalayardı.

130. Onların dediklərinə səbir et. Günəş doğmamışdan və batmamışdan əvvəl Rəbbini həmd-səna ilə təriflə, gecənin bəzi saatlarında və gündüzün iki başında Ona təriflər de ki, bəlkə razı qalasan.

131. *Kafirlərdən* bəzisini sınamaq üçün onlara dünya həyatının bərbəzəyi kimi verdiyimiz şeylərə gözünü dikmə. Rəbbinin ruzisi daha xeyirli və daha davamlıdır.

132. *Ailənə və ümmətinə* namaz qılmağı əmr et, özün də onu səbirlə yerinə yetir. Biz səndən ruzi istəmirik, *əksinə* sənə ruzi verən Bizik. *Gözlə* aqibət təqvasına bağlıdır.

133. *Kafirlər*: “Nə üçün o, Rəbbindən bizə bir dəlil gətirmir?”– dedilər. Məgər onlara əvvəlki səhifələrdə olanların açıq-aydın dəlili çatmadımı?

134. Əgər Biz onları bundan əvvəl (Mühəmməd peyğəmbər və Quran gəlməzdən öncə) əzabla məhv etsəydik, deyərdilər: “Ey Rəbbimiz! Nə üçün bizə bir peyğəmbər göndərmədin ki, biz də zəlil və rüsvay olmazdan əvvəl Sənin ayələrinə tabe olaq?”

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا
وَأَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يُلْقُونَ وَيَسْبِغْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَفَاقِ
الْيَلِ فَسَبِّحْهُ مِنْ حَتْفِ الْكَلَمِ وَالْعَلَّكَ تُرَضًى ﴿١٣٠﴾

وَلَا تَحْزَنْ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا
مِّنْهُم زَهْرَةً لِّلْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِيَنْفَكْرَ فِيهِ وَرَزَقُ
رَبِّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَ ﴿١٣١﴾

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ
رِزْقًا لَّحْنُ نَزْرُوقُ وَالْعِصْيَانُ لَاسْتَوْفَىٰ ﴿١٣٢﴾

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِيَنَّآ بِدَلِيلٍ مِنْ رَبِّنَا أَوَلَمْ
تَأْتِهِمُ بَيِّنَاتٌ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بَعْدَ مَا مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا
رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعِ
آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾

135. De: "Hamı gözləyir, siz də
gözləyin. *Yaxında* siz kimin doğru
yol sahibi olduğunu və kimin haqq
yola yönəldiyini biləcəksiniz!"

قُلْ كُلٌّ مُرْتَقٍ فَارْتَقُوا فَتَتْلَمُونَ مَنْ
أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ﴿١٣٥﴾

əl-Ənbiya
(«Peyğəmbərlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. İnsanların hesaba çəkiləcəkləri gün yaxınlaşdı. Amma onlar hələ də qəflət içində *imandan* üz çevirirlər.
2. Onlara öz Rəbbindən istənilən bir yeni xəbərdarlıq gəldikdə, ona istehza edərək, qulaq asmazlar –
3. qəlbləri qəflət içində qaldığı halda. Zəhlmlar öz aralarında xəlvətcə pıçıldaşib deyirlər: “Məgər bu sizin kimi adi bir insan deyilmi? Gözünüzü görə-görə sehrəmi inanacaqsınız?”
4. *Peyğəmbər* dedi: “Rəbbim göydə və yerdə deyilən sözləri bilir. O, Eşidəndir, Biləndir!”
5. Onlar dedilər: “*Bunlar* qarmaqarışıq yuxulardır! Xeyr, o bunu özündən uydurmuşdur! Xeyr, o, bir şairdir! Qoy o, əvvəlki elçilərə göndərilən *möcüzələr* kimi bizə də bir möcüzə gətirsin”.
6. Onlardan əvvəl məhv etdiyimiz məmləkətlərdən heç biri iman gətirməmişdi. İndi bunlarmı iman gətirəcəklər?
7. Biz səndən əvvəl də özlərinə vəhy nazil etdiyimiz ancaq kişilər göndərmişdik. Əgər bilmirsinizsə, Zikr əhlindən soruşun.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
 مُّعْرِضُونَ ﴿١﴾

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ إِلَّا
 اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرَأَ النَّجْوَى الَّذِينَ
 ظَلَمُوا أَهْلَ هَذَا الْبَيْتِ فَقَالُوا اقْتُلُونِ
 الَّذِينَ حَرَّوْا أَمْثَرَ بَصُرَاتٍ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّي بِمَا تَقُولُونَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

بَلَىٰ قَالُوا أَضَلُّتُمْ أَهْلَكُمْ بَلِ اقْتَرَنَهُ بَلَىٰ
 هُوَ شَايِعٌ فَلْيُنَايَا بَايَةً كَمَا أُرْسِلَ
 الْأَرْسُلُونَ ﴿٥﴾

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَوْمٍ وَآهْلِكَ عَنْهَا
 أَفْهَرُ مُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ
 فَتَلَوْا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

8. Biz onları yemək yeməyən bir vücut etmədik. Onlar əbədi də deyildilər.
9. Sonra isə, onlara verdiyimiz vədi yerinə yetirdik. Biz həm onları, həm də istədiyimiz kəsləri xilas edib, həddi aşanları məhvə uğratdıq.
10. Sizə, sizləri xatırladan bir Kitab nazil etdik. Məgər başa düşmürsünüz?
11. Biz zalım olan neçə-neçə məmləkəti məhv edib, sonra başqa xalqlar yaratdıq.
12. Onlar əzabımızı hiss edən kimi dərhal oradan qaçmağa başladılar.
13. “Qaçmayın! İçində olduğunuz xoş güzəranə və yurdlarınıza qayıdın. Ola bilsin ki, soruşulacaqsınız”.
14. Onlar: “Vay halımıza! Biz, doğrudan da zalım olmuşuq” – deyirdilər.
15. Biz onları yanmış küləşə döndərənəcən fəryad qoparırdılar.
16. Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün yaratmamışıq.
17. Əgər Biz *Özümüza* əyləncə düzəltmək fikrində olsaydıq, onu mütləq Öz yanımızda olanlardan hazırlayardıq. Lakin Biz *bunu* etmədik.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَداً لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ
وَمَا كَانُوا لَاحِلِينَ ﴿٨﴾

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ
وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَكُرِّمْنَا مِنْ قَبْلِهِ كَانَتْ ظَالِمَةً
وَأَنبَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾

فَلَمَّا أَحْسَسُوا بِأَسَاسِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَرْكضُونَ ﴿١٢﴾

لَا تَرْكضُوا وَأْتِجِعُوا إِلَى مَا أَنتُمْ نَافِرُونَ
وَمَسِيرِكُكُمْ لَعَنَّاكُمْ تَسْتَلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا إِنَّا بِنَاءِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَبَارَأْتَ لِكُلِّ دَعْوَةٍ حَقًّا جَعَلْنَاهُمْ
حَصِيدًا خَوْلِينَ ﴿١٤﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لَعِبِينَ ﴿١٥﴾

لَوْ أَرَادْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلًا تُخَذُّونَ مِنَّا لَآتَيْنَاهُمْ
إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٦﴾

18. Xeyr, Biz haqqı batilin üstünə atarıq və o da onun işini bitirər. Bir anda batilin yox olub getdiyini görürsünüz. *Allaha* aid etdiyiniz sifətlərə görə vəy halınıza!

19. Göylərdə və yerdə kimlər varsa, *hamısı* Onundur. Onun yanında olanlar Ona ibadət etməyə təşəxxüs göstərmir və *bundan* yorulmurlar.

20. Onlar gecə-gündüz, usanmadan *Onun* şəninə təriflər deyirlər.

21. Yoxsa *müşriklər* özlərinə yerdə ölümləri diriltməyə qadir olan məbudlar qəbul etdilər?

22. Əgər göydə və yerdə Allahdan başqa məbudlar olsaydı, onların hər ikisi fəsada uğrayardı. Ərşin sahibi olan Allah pakdır və *müşriklərin* *Ona* aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır!

23. *Allah* gördüyü işlər barədə soruşulmaz; onlar isə soruşulacaqlar.

24. Məgər *müşriklər* Ondan başqa məbudlarını tapınmışlar? De: "Sübutunuzu göstərin! Budur mənimlə olanların zikri və məndən öncəkilərin zikri". Lakin onların çoxu əsl həqiqəti bilmir və *ondan* üz çevirirlər.

25. Səndən əvvəl elə bir elçi göndərməmişik ki, ona: "Məndən başqa heç bir məbud yoxdur, Mənə ibadət edin!" – deyər vəhy etməyə.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَلَهُمْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ﴿١٩﴾

يُسَبِّحُوْنَ اِلَيْهِ وَاللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْغُرُوْنَ ﴿٢٠﴾

اَمْ اتَّخَذُواْ اِلٰهَةً مِّنْ اِلٰهٍ مَّ يَخْلُقُ مَا يَشٰۤىءُ ﴿٢١﴾

لَوْ كَانَ فِيْهِمَا اِلٰهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٢٢﴾

لَا يَسْتَعْلٰى عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسٰۤىءُوْنَ ﴿٢٣﴾

اَمْ اتَّخَذُواْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِلٰهَةً قُلْ مَا تَوْحٰۤىدُ رَبِّكَمْ هَـٰذَا الَّذِي كُنتُمْ تُبٰۤىٔنُ اَنْ تَكْفُرُوْا بِالْحَقِّ فَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٤﴾

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا نُوْحِۙ اِلَيْهِ اَلَّاۤ اِلٰهَ اِلَّا اَنَاۙ فَاعْبُدُوْٓنِ ﴿٢٥﴾

26. *Kafirələr*: “Rəhman Özünə övlad götürdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! Əksinə, *o mələklər* möhtərəm qullardır.
27. *Mələklər* Ondan qabaq danışmazlar; onlar ancaq Onun əmrini yerinə yetirirlər.
28. *Allah* onların keçmişini və gələcəyini bilir. Onlar yalnız Onun razı qaldığı şəxslərdən ötrü şəfaət diləyir və Onun qorxusundan tir-tir əsirlər.
29. Onlardan kimsə: “Mən Ondan başqa bir məbudam!” – desə, ona Cəhənnəmi qismət edərək. Biz zalımları belə cəzalandırıq.
30. Məgər kafirlər göylərlə yer bir olduğu zaman Bizim onları bir-birindən araladığımızı, hər bir canlıyı sudan yaratdığımızı görmürlərmi? Yənədəmi inanmırlar?
31. Yerini onları yırğalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar *istədikləri yerə* gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq.
32. Göyü mühafizə olunan bir tavan etdik. Onlar isə oradakı dəlillərimizdən üz çevirirlər.
33. Gecəni, gündüzü, günəşi və ayı yaradan Odur. Onların hər biri öz orbitində üzür.
34. Səndən əvvəl də heç bir başərə ölümsüzlük nəsib etmədik.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُوَ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ وَهُوَ غَنِيٌّ عَنْ حَسَنَاتِهِمْ مُّشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

﴿٢٩﴾ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَلَنُجْزِيَنَّهُ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا سَخَّرْنَا الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ وَأَنَّا رَفَعْنَا فَعْقَهُمَ تَارًا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تُبِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفْكًَا مَّحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا جَعَلْنَا لِلشَّرِّ مِن قَبْلِكَ الْخَلْقَ أَقْبَانَ ﴿٣٥﴾

Məgər sən ölsən, onlar həmişəlik qalacaqlar?!

هَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٥٠﴾

35. Hər kəs ölümü dadacaqdır. Biz sizi sınamaq üçün şəh və xeyirlə imtahana çəkirik. Siz ancaq Bizə qaytarılacaqsınız!

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْأَحْسَنِ فَتْنَةً وَإِنَّا لَارْجِعُونَ ﴿٥١﴾

36. Kafirlər səni gördükləri zaman sənə ancaq istehza edərək *bir-birinə*: “Sizin ilahlarınıiza tənə vuran budurmu?” – deyirlər. Məhz onlar Rəhmanın öyüd-nəsihətini inkar edirlər.

وَإِذَا زَاغَ الْوَعْدُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَتَذَكَّرُونَكَ إِلَّا هُزُوءًا أَوْ أَدْبًا الَّذِي يَذْكُرُ الْهَمَّ كُمْ وَهُمْ يَذْكُرُونَ الْرَّحْمَنَ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٢﴾

37. İnsan tələsən yaradılmışdır. Mən dəlillərimi sizə göstərəcəyəm. Məni tələsdirməyin.

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٣﴾

38. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?” – deyirlər.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٤﴾

39. Kaş ki, kafirlər üzlərindən və kürəklərindən onları saracaq ələvədən qaça bilməyəcəkləri və onlara heç bir köməyin edilməyəcəyi vaxtın gələcəyini biləydilər!

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُرُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

40. Yox, *Qiyamət* onlara gözləmədikləri bir halda gələcək və onları heyrətə salacaqdır. Onlar onun qarşısını ala bilməyəcəklər və onlara heç aman da verilməyəcəkdir.

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدًّا وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

41. Allahın səndən əvvəlki elçiləri də məsxərəyə qoyulmuşdu. Onlara rişxənd edənləri həmin o istehza etdikləri şey məhv etdi.

وَلَقَدْ آسَفْنَاهُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٥٧﴾

42. De: "Gecə də, gündüz də sizi Mərhəmətli *Allahdan* müdafiə etməyə qadir olan kimdir?" Lakin onlar öz Rəbbinin nəsihətlərindən üz döndərdilər.

43. Yoxsa onları Bizdən qoruya biləcək məbudlarınımı vardır? Onlar heç özlərinə kömək etməyə qadir deyillər. Bizdən də müdafiə oluna bilməzlər.

44. Bəli, Biz onlara və atalarına ömürləri boyunca xoş güzəran verdik. Məgər onlar Bizim, gəlib *müşriklərə* aid ərazini hər tərəfdən əskiltiyimizi görmürlərmi? Doğrudanmı onlar qalib gələcəklər?!

45. De: "Mən sizi ancaq vəhy ilə *qabaqcadan* xəbərdar edirəm". Karlar, xəbərdar edilsələr də, çağırışı eşitməzlər.

46. Əgər onlara Rəbbinin əzabından bir yel belə toxunsa, onlar mütləq: "Vay halımıza! Biz, haqiqətən də zalım olmuşuq"– deyirlər.

47. Biz qiyamət günü ədalət tərəziləri ilə haqq-hesab çəkəcəyik. Heç kimə hər hansı bir şeydə ədalətsizlik edilməyəcəkdir. *Görülmüş iş* bir xardal dənəsi mislində olsa belə, onu gətirib *tərəziyə* qoyacağıq. Biz haqqı araşdırmağa bəs edərək.

48. Biz Furqanı müttəqilərdən ötrü bir nur və öyüd-nəsihət kimi Musa və Haruna vermişdik.

قُلْ مَنْ يَكْفُرْ كُفْرًا بَيِّنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ
الَّذِينَ يَكْفُرُونَ عَنْ ذِكْرِهِمْ
مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا
يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا
بِصَحْبُونَ ﴿٤٣﴾

بَلْ مَنَعْنَا هَؤُلَاءِ وَآلِهَتَهُمْ أَنْ يَأْتُوا
عَالِيَهُمُ الْعِمْرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا أَنَا
الْأَرْضُ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ
الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنذَرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ
الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنَادِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ تَلْحَافٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ
لَيَقُولُنَّ بَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ضَالِّينَ ﴿٤٦﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا
تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالُ حَبَّةٍ
مِنْ حَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ
وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

49. O müttəqilər ki, öz Rəbbindən Onu görmədikləri halda qorxur və *gələcək* o Saatdan lərzəyə gəlirlər.

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنْ
السَّاعَةِ مُخْفَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Bu, nazil etdiyimiz mübarək bir Zikrdir. Siz onu inkarnı edirsiniz?

وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ تُنْكِرُونَ ﴿٥٠﴾

51. Biz daha öncə İbrahimə də özünə layiq doğru bir yol bəxş etmişdik. Biz onu tanıyırdıq.

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُ إِبْرَاهِيمَ رُسُدَهُ مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا بِوَعْدِ عَلِيمِينَ ﴿٥١﴾

52. Bir zaman o öz atasına və tayfasına: “Bu nə heykəllərdir ki, siz onlara sitayiş edirsiniz?” – demişdi.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ
الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

53. Onlar: “Biz atalarımızı onlara ibadət edən görmüşük!” – demişdilər.

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا تَالِهًا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

54. *İbrahim* demişdi: “Doğrusu, siz də, atalarınız da, açıq-aydın bir azğınlıq içindəsiniz”.

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ ﴿٥٤﴾

55. Onlar: “Sən bizə haqq gətirmisən, yoxsa oyunbazlardansan?” – demişdilər.

قَالُوا آيُنَا بِتِلْكَ الْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِينَ ﴿٥٥﴾

56. *İbrahim* demişdi: “Xeyr, sizin Rəbbiniz, yaratdığı göylərin də, yerin də Rəbbidir. Mən də buna şahidlik edənlərdənəm.

قَالَ بَلْ رُبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي
فَطَرُهُمْ وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

57. Allaha and olsun ki, siz geriye dönüb getdikdən sonra bütələrinizə bir kələk gələcəyəm!”

وَبِاللَّهِ لَا كُفَيْدٌ أَنْ تَصْنَعُكُمْ بَعْدَ أَنْ
قُلْتُمْ آمَنَّا بِهِ ﴿٥٧﴾

58. *Nəhayət İbrahim* bütələri sındırıb qırıq-qırıq edərək yalnız onların ən irisini saxladı ki, bəlkə, ona müraciət edələr.

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ
إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

59. Onlar dedilər: “Məbudlarımızı kim bu kökə salıb? Şübhəsiz ki, o, zalımlardandır!”
60. *Bəziləri*: “İbrahim deyilən bir gəncin onları pislədiyini eşitmişik”– dedilər.
61. *Digərləri də*: “Onu camaatın gözü qabağına gətirin ki, şahidlik etsinlər”– dedilər.
62. Onlar dedilər: “Məbudlarımızı sənmi bu kökə saldın, ey İbrahim?”
63. *İbrahim* dedi: “Xeyr, bunu onların bu böyüyü etmiş olar. Əgər danışa bilirlərsə, özlərindən soruşun”.
64. Onlar öz-özlərinə müraciətlə: “Həqiqətən də, siz zalımlarsınız”– dedilər.
65. Sonra yenə öz bildikləri batıl əqidələrinə qayıdıb dedilər: “Axı sən bilirsən ki, bunlar danışmırlar”.
66. *İbrahim* dedi: “Elə isə Allahı qoyub sizə heç bir fayda və zərər verə bilməyən *bütlərəmi* tapınırsınız?”
67. Tfu sizə də, Allahdan başqa tapındıqlarımıza da! Doğurdandımı, siz dərk etmirsiniz?”
68. Onlar dedilər: “Əgər ondan əvəz çıxmaq istəyirsinizsə, onu yandırın ki, məbudlarımıza kömək edəsiniz”.

قَالُوا مَنْ مَلَكَ هَٰذِهِ الْأَهْتِئَاتِ إِنَّهُمْ لَمِنَ الْغَالِيِينَ ﴿٥٩﴾

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾

قَالُوا قَاتِلُوا بِهِ عَلَى أَفْوَنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

قَالُوا أَنْتَ مَلَكَتْ هَٰذِهِ الْأَهْتِئَاتِ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾

قَالَ بَلْ مَعَكُمْ كِبِيرُهُمْ هَٰذَا قَسَتْ لُهُمْ إِنْ كَانُوا يَتَفَقَهُونَ ﴿٦٣﴾

فَرَجَعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ تَوَكَّرُوا عَلَى زُورِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَٰذَا لَا يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

أَلَيْسَ لَكُمْ وَلَعَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا احْرَقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾

69. Biz: "Ey od! İbrahim üçün sərın və zərərsiz ol!"- dedik.
70. Onlar İbrahimə qəsd etmək fikrinə düşdülər, lakin Biz onları daha şiddətli cəzaya məruz qoyduq.
71. Biz onu da, Lutu da *zalımlardan* xilas edib aləmlər üçün bərəkət verdiyimiz yerə gətirdik.
72. Biz ona İshaqı və bir də Yaqubu bağışlayıb hamısını əməlisaleh insanlar etdik.
73. Biz Öz hökmümüzlə onları doğru yolu göstərən rəhbərlər etdik. Onlara xeyirli işlər görməyi, namaz qılmağı və zəkat verməyi vəhy etdik. Onlar yalnız Bizə ibadət edirdilər.
74. Lutu da *yada sal!* Biz ona hökmranlıq və elm bəxş etdik, onu çirkin işlər görən bir məmləkətdən xilas etdik. Həqiqətən, onlar pis, fasiq bir qövəm idilər.
75. Biz onu Öz mərhəmətimizə qovuşdurduq. O, həqiqətən, əməlisalehlərdən idi.
76. Nuhu da *yada sal!* Daha öncə o dua etmişdi. Biz onun duasını qəbul etmiş, onu və onun ailəsini böyük qəm-qüssədən qurtarmışdıq!
77. Biz onu ayələrimizi yalan hesab edən bir qövmdən müdafiə etdik. Doğrudan da onlar pis qövəm idilər.

فَلَمَّا أَتَاهُ نُوحٌ نَادَىٰ يَبْنَؤَ أَوْسَمًا عَلَىٰ
إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

وَأَنذَاهُ بِمَا كَدَّ أَجْعَلَهُمُ الْآخِزِينَ ﴿٧٠﴾

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا
فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكَوْنًا
جَعَلْنَا صُلَيْحَ بْنَ

وَجَعَلْنَاهُمْ رُسُلًا يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا
وَأَرْحَمِينَ إِلَيْهِمْ فَعَلَّ الْخَيْرَاتِ وَقَامَ
الْصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَكَانُوا الْتَا
عَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لُوطُ لَخَيْرٌ لِّمَنْ عَلَّمَنَا وَنَجَّيْنَاهُ
مِنَ الْغَرَمَةِ أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ تَعْمَلُ الْخَبِيرُ
إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ سَوَاءً فَنُصِرِينَ ﴿٧٤﴾

وَأَذَلَّتْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِن
الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

وَنَصْرَنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ سَوَاءً فَاعْرِفَهُمْ

أَجْمَعِينَ ﴿٧٦﴾

Odur ki, Biz onların hamısını suya batırdıq.

78. Davudu və Süleymanı da *yada sal!*

Bir zaman onlar özgə adamların qoyunlarının girib zay elədiyi bir əkin sahəsi barəsində hökm vermişdilər. Biz onların hökmünə şahid idik.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ
إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَمَرُ الْقَوْمِ وَكَانَ
إِحْكَامُهُمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

79. Biz o hökmü Süleymana anladıq.

Hər ikisinə hökmranlıq və elm bəxş etdik. Biz dağları və quşları Davudla birlikdə *Allahı* tərifləmələri üçün *ona* ram etdik. Bunları Biz etdik.

فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا
وَعِلْمًا وَشَرَعْنَا مَعَ دَاوُدَ الْإِجْبَالَ يَسْفِخْنَ
وَالظُّلُمُورَ وَكَانَ قَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾

80. Biz *Davuda* sizi *döyüşdə*

təhlükələrdən mühafizə etmək üçün zirehlər düzəltməyi öyrətdik. Heç siz şükür edirsinizmi?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِيُنْخِصَتْكُمْ
مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾

81. Güclü əsən küləyi Süleymana ram

etdik. Küləklər onun əmri ilə bərəkət verdiyimiz yerə tərəf əsərdi. Biz hər şeyi bilirik.

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ غَاصِقَةً تَجْرِي بِأَمْرِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

82. Şeytanlar arasından onun üçün dəniz

sularına dalıb dalgıçlıq edən və bundan başqa digər işlər görənlər də var idi. Biz onları nəzarətimiz altında saxlayırdıq.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُّ فِيهَا
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ
حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

83. Əyyubu da *yada sal!* Bir zaman o,

Rəbbinə yalvarıb demişdi: "Mənə, həqiqətən də, bəla düşər olubdur. Sən rəhmlilərin ən rəhmli-sən!"

﴿٨٣﴾ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ ۖ أَيْ مَسْئِي
النَّصْرِ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

84. Biz onun duasını qəbul etdik və ona düşər olmuş bəlanı aradan qaldırdıq. Öz tərəfimizdən bir mərhəmət və

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ وَفَكَّفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ
وَأَيُّوبُ قَالَ اللَّهُ ۖ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً

ibadət edənlərə bir ibrət olsun deyə, ailəsini ona qaytardıq, üstəlik bir o qədər də əlavə etdik.

85. İsmaili, İdrisi və Zülkifli də *yada sal!* Hamısı səbir edənlərdən idilər.
86. Biz onları mərhəmətimizə qovuşdurduq. Onlar, həqiqətən, əməlisalehlərdən idilər.
87. Zün-Nunu da *yada sal!* Bir zaman o qəzəbli *qövmündən* ayrılıb getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi. Sonra da zülmətlər içində yalvarıb demişdi: “Səndən başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur! Sən paksan, müqəddəssən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!”
88. Biz onun duasını qəbul etdik və onu qəm-qüssədən qurtardıq. Biz möminləri belə xilas edirik!
89. Zəkəriyyəni də *yada sal!* Bir zaman o yalvarıb demişdi: “Ey Rəbbim! Məni tənha buraxma. Sən varislərin ən Xeyirlisisən!”
90. Biz onun duasını qəbul etdik, ona Yəhyanı bəxş etdik və zövcəsini ona *uşaq doğmağa* qadir etdik. Həqiqətən, onlar yaxşı işlər görməyə tələsər, ümid və qorxu ilə Bizə yalvarardılar. Onlar Bizə müti *qullar* idilər.

مِّنْ عِندِنَا وَوَكَّرْنَا بِالْعَمِيدِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

وَذَا التُّورِ إِذْ ذَهَبَ مُغْضِبًا فَظَنَّ أَن لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَفَعْنَاهُ فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٨﴾

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ وَخَيَّرْنَاهُ مِنَ النِّمْرِ ﴿٨٩﴾ وَكَذَلِكَ نُخَيِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٠﴾

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٩١﴾

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ إِنَّهُمْ لَكَالُوا يُسْئِرُونَ فِي الْحَضَرِ وَيَدْعُونَنَا رِعَابًا وَرِعَابًا وَكَالُوا أُنَا حَاشِينَ ﴿٩٢﴾

91. İsmətini qoruyan *Məryəmi də yada sal!* Biz onun paltarının döşündəki *kəsiyinə* Öz ruhumuzdan *Cəbrail vasitəsilə* üfürdük, onu və onun oğlunu aləmlərə bir möcüzə etdik.
92. Həqiqətən, bu, vahid bir din olaraq sizin *hamınızın* dininizdir. Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə Mənə ibadət edin!
93. Lakin onlar özlərinə məxsus dini öz aralarında parçalayıb dəstələrə ayırdılar. Onların hamısı Bizim hüzurumuza qayıdacaqlar.
94. Kim mömin olduğu halda yaxşı işlər görsə, onun zəhməti inkar olunmaz. Şübhəsiz ki, Biz onun *əməllərini* yazırıq.
95. Məhv etdiyimiz obalara qadağa qoyulmuşdur və onların əhalisi *bir daha bu dünyaya* qayıtmayacaqlar.
96. Nəhayət, Yəcuc və Məcuc *səddi* açıldığı və onlar təpələrdən axışıb gəldikləri zaman;
97. haqq olan vədimiz yaxınlaşdıqda kafirlərin gözləri dərhal bərələcəkdir. Onlar *deyəcəklər*: “Vay halımıza! Biz bundan qafil idik. Üstəlik zalım da olmuşuq!”
98. *Ey kafirlər!* Siz və Allahdan başqa tapındıqlarınız Cəhənnəm odunusunuz. Siz *mütləq* ora girəcəksiniz.

وَأَنزَلْنَا أَخَصَصْتَ قَرْنَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِن رُّوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

إِن هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ كُلٌّ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَاجْعَلُونَ ﴿٩٣﴾

فَمَن يَعْمَلْ مِثْرَ ذَرَّةٍ صَالِحًا يَّرَهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيُكْفَرُونَ عَنْهُ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩٤﴾

وَحَرَّامٌ عَلَىٰ قَرْنِهِ أَن يَذَّبُوا نَفْسَهُمْ أَنَّهُمْ لَا يُخْرِجُونَهَا ﴿٩٥﴾

حَقُّنَا إِذَا فَتِنَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِن كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

وَأَقْرَبُ الْوَعْدِ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَأْنُكُمْ أَنْصُرُوا الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا بَلَّغُنَاكُمْ فِي عَمَلِكُمْ مِّنْ هَذَا بَلِّغُنَا عَمَلِكُمْ ﴿٩٧﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾

99. Əgər bunlar məbud olsaydılar, ora girməzdilər. Halbuki hamısı orada əbədi qalacaqlar.
100. Onlar orada inildəyəcək və heç nə eşitməyəcəklər.
101. Əzəldən ən gözəl aqibət yazılmış insanlara gəldikdə isə, onlar Oddan uzaqlaşdırılmış olacaqlar.
102. Onlar onun xışiltısını belə eşitməyəcəklər. Onlar ürəklərinin istədiyi şeylər arasında əbədi qalacaqlar.
103. Ən böyük dəhşət onları kədərləndirməyəcək. Mələklər onları qarşılayıb: "Bu sizə vəd olunmuş gününüzdür!" – *deyəcəklər*.
104. O gün göyü yazılı səhifələrin büküldüyü kimi bükəcəyik. *Məxluqatı* ilk dəfə yaratdığımız kimi yenə əvvəlki halına qaytaracağıq. Biz vəd vermişik. Sözsüz ki, Biz onu yerinə yetirəcəyik.
105. Biz Zikrdən (Lövh-i məhfuzdakı yazıdan) sonra *nazil etdiyimiz* kitablarda da yazmışdıq ki, yer üzünə Mənim əməlisaleh qullarım varis olacaqlar.
106. Həqiqətən, bunda ibadət edənlər üçün bir bildiriş vardır.
107. Səni də aləmlərə ancaq bir rəhmət olaraq göndərdik.

لَوْ كَانَتْ هَذِهِ آِلَٰهَةً مَّا وَرَدُوهَا
وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ
أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا
أَسْمَتْ أَنْفُسَهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

لَا يَخْزِيهِمُ الْقَرْعُ الْأَكْبَرُ وَمَتَّعْنَاهُمْ
الْمَلَأَيْنَا هَٰذَا يَوْمَ كُرِّ الْأَذَىٰ كُتْرًا
فُوعِدُونَ ﴿١٠٣﴾

يَوْمَ تَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ
لِنَعْتَبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ
وَعِدَا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ
الَّذِي أَنَّا الْأَرْضَ بِرِثَٰهَا عِبَادِيَ
الضَّالِّينَ ﴿١٠٥﴾

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

108. De: "Mənə belə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Siz müsəlman olacaqsınız mı?"
109. Əgər onlar üz döndərsələr, de: "*Mən bu dini* sizə olduğu kimi təbliğ etdim. Sizə vəd olunan şeyin yaxın və ya uzaq olduğunu bilmirəm.
110. Söz yoxdur ki, Allah açıq deyilən sözü də, sizin gizlədib saxladığınızı da bilir.
111. Mən isə bilmirəm, bəlkə də, bu sizi sınaqdan keçirtmək və müəyyən müddət ərzində bu *dünyada* faydalanmağınız üçündür".
112. *Peyğəmbər* dedi: "Ey Rəbbim! *Mənimlə kafirlər arasında* ədalətlə hökm ver! Sizin aid etdiyiniz sifətlərə qarşı ancaq Mərhəmətli olan Rəbbimizdən kömək diləmək lazımdır".

قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُمُ كُفْرًا
وَكَجَدٍّ فَهُمْ لَنَا مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ ءَادَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ
أَذْرَتِ أَقْرَبٌ أَمَ بَعِيدٌ مَّا نُوْعِدُونَ ﴿١٠٩﴾

إِنَّمَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ مَنَ الْقَوْلُ وَتَعْلَمُ مَا
تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

وَإِنْ أَذْرِي أَغْلَهُ، فِقِتَّةُ لَكُمْ وَمَتَّعَ
إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾

قَالَ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

əl-Həcc
(«Həcc») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun! Həqiqətən, o Saatın sarsıntısı müdhiş bir şey olacaqdır.
2. Onu görəcəyiniz gün hər bir əmzikli qadın əmizdirdiyini unudacaq, hər bir hamilə qadın bətnindəkini salacaqdır. İnsanları sərxoş görəcəksən, halbuki onlar sərxoş olmayacaqlar. Lakin Allahın əzabı hədsiz şiddətlidir.
3. İnsanlardan eləsi də var ki, heç nə bilmədiyi halda Allah haqqında mübahisə edir və hər bir asi şeytana itaət edir.
4. Onun haqqında belə yazılmışdır; kim *şeytanla* dostluq etsə, *şeytan* onu *doğru* yoldan çıxardıb alovlu Odun əzabına sürükləyər.
5. Ey insanlar! Yenidən diriləcəyinizə şübhə edirsinizsə, *bilin ki*, həqiqətən də, Biz sizi torpaqdan, sonra nutfədən, sonra laxtalanmış qandan, daha sonra tam bir şəkllə salınmış və ya salınmamış bir parça ətdən yaratdıq ki, *qüdrətimizi* sizə bəyan edək. Bətnlərdə istədiyimizi müəyyən bir vaxt ərzində saxlayırıq. Sonra sizi *oradan* uşaq kimi çıxardırıq ki, yetkinlik çağına yetişəsiniz. Sizdən kimisi *yetkinlik* yaşına çatmamış vəfat edir, kimisi də

سُورَةُ الْحَجِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

يَوْمَ تَرَوْهُمَا تَدَّاهُلَ كُلٌّ مُتَرَبِّعَةً ﴿٢﴾
أُضْغِطْنَ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتٍ حَمْلًا حَمْلَهَا
وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَهَٰذَا مِن شُكْرِكُمْ
وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٣﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿٤﴾

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن قَوْلَاهُ فَإِنَّهُ
يُضِلُّهُمُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ
الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن نُّرَابٍ ثُمَّ
مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّن مُّضْغَةٍ
مُّخَلَّطَةٍ وَتَعَرُّوْا مُخْلَقُوا لِنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرِّ
فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُنَّ أَشَدَّهُمْ
وَمِنْكُمْ مَّن يَمُوتُ وَمِنْكُمْ مَّن يُمِرُّ إِلَىٰ
أَرْذَلٍ أَلْعُمَرُ لِكَيْلَا يُعْلَمَ مَن بَعْدَ عِلْمٍ
شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا

ömrünün ən rəzalətli dövrünə çatdırılır ki, *vaxtilə* bildiyi şeyləri unutsun. Son yer üzünü cansız görürsən. Biz ona yağmur endirdiyimiz zaman o, hərəkətə gəlib qabarıq və cürbəcür gözəl bitkilər bitirir.

6. Bunun səbəbi Allahın Haqq olmasındadır. O, ölüləri dirildir və hər şeyə qadirdir.
7. Həmin Saat gələcəkdir, ona heç bir şəkk-şübhə yoxdur və Allah qəbirlərdə olanları dirildəcəkdir.
8. İnsanlar içərisində eləsi də vardır ki, heç bir biliyi, doğru yol göstəricisi və nur saçan bir kitabı olmadan Allah haqqında mübahisə edir.
9. O, başını *təkəbbürlə* o yan bu yana çevirir ki, *insanları* Allahın yolundan sapdırsın. O bu dünyada rüsvay olacaq, Qiyamət günü isə Biz ona Cəhənnəm məşəqqətini nəşib edəcəyik.
10. *Ona deyiləcəkdir*: “Bu, əvvəllər öz törətdiyin əməllərin əvəzidir, yoxsa Allah qullarına əsla zülm edən deyildir”.
11. İnsanlardan eləsi də vardır ki, Allaha şübhə ilə ibadət edir. Əgər ona bir xeyir çıtsa, onunla rahatlıq tapar. Yox, əgər başına bir iş gəlsə, üz döndərüb *küfrə* qayıdır. O adam dünyanı da itirər, axirəti də. Gerçək zərər də elə budur.

عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْرَمْتُ وَرَبَّتْ وَابْتَسَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ يَهْبِجُ ﴿٦﴾

ذَٰلِكَ يَأْنِ لِلَّهِ هُوَ الْخَلْقُ وَأَنفَعُ الْخَلْقِ الْمَوْتُ وَآلَهُمْ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧﴾

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٨﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجِدُ فِي اللَّهِ يَغْفِرَ لَهُ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٩﴾

ثَانِي عَشَرَ يُضِلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فِي الدُّنْيَا جَزَاءً وَلَدِيعُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾

ذَٰلِكَ بِمَا فَادَحَمَتْ يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَىٰ يَظْلِمُ الْغَيْبِينَ ﴿١١﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَبْغِي اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

12. O, Allahı tərk edərək özünə nə zərər, nə də xeyir verə bilməyəne yalvarır. Dərin azgınlıq da elə budur.
13. Həm də zərəri xeyrindən daha yaxın olana yalvarır. O nə pis köməkçi, nə pis yoldaşdır!
14. Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcək. Şübhəsiz ki, Allah istədiyini edir.
15. Kim ki, dünyada və axirətdə Allahın *Peyğəmbərinə* kömək göstərməyəcəyi gümanındadırsa, qoy yuxarıya – *evinin tavanına* bir ip salıb *boynuna keçirsin*, sonra da *ayağını yerdən* üzsün və görsün ki, onun bu hiyləsi, qəzəbinə səbəb olduğu *Allahın bu köməyinə* mane ola bilərmə?
16. Beləcə, Biz *Qurani* açıq-aydın ayələr kimi nazil etdik. Allah istədiyi kəsi doğru yola yönəldir.
17. Şübhəsiz ki, Qiyamət günü Allah möminlər, yəhudilər, səbiilər, xaçpərəstlər, atəspərəstlər və müşriklər arasında hökm verəcəkdir. Həqiqətən, Allah hər şeyə şahiddir.
18. Məgər göylərdə və yerdə olanların, günəşin, ayın, ulduzların, dağların, ağacların, heyvanların və insanların xeyli hissəsinin Allaha səcdə etdiyini görmürsənmi? Onların əksəriyyəti isə əzab çəkməyə layiq olanlardır.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُ، ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ، لَيْسَ الْمَوْلَى وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ، إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يَطْلُبُ أَنْ لَنْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، فَلْيَمِذْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ، ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ لِقَوْمٍ يُفْقَهُونَ، وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْمُجْرِمِينَ وَالَّذِينَ أُشْرِكُوا، إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُغَيِّرُهُمْ، لَقَدْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْأَنْبَاءُ وَكَبِيرٌ مِنَ النَّاسِ، وَكَبِيرٌ حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ

Allahın alçaltdığı kimsəyə heç kəs hörmət qoymaz. Həqiqətən, Allah istədiyini edər.

19. Onlar öz Rəbbi barəsində höcətləşən iki dəstədir. Kafirlər üçün oddan paltar biçiləcək, başlarına da qaynar su töküləcəkdir.

20. Bununla, onların bətlərindəkiləri və dərisi əridiləcəkdir.

21. Onlar üçün dəmir toppuzlar da hazırlanmışdır.

22. Onlar hər dəfə oradan çıxmaq, qəmdən qurtarmaq istədikdə yenidən oraya qaytarılacaq və onlara: "Dadın odun əzabını!" – *deyiləcəkdir*.

23. Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır.

24. Onlar gözəl kəlamlar öyrənməyə nail olmuş və Tərifəlayiq *Allahın* yoluna yönəldilmişlər.

25. Kafir olanlara, *insanları* həm Allah yolundan, həm də bütün insanlar – istər yerlilər, istərsə də gəlmələr – üçün qurduğumuz Məscidulharamdan sapdıranlara və orada zülm etməklə *haqdan* dönmək istəyənlərə ağırılı-acılı bir əzab daddıracağıq.

وَمَنْ يُهِنِ اللَّهَ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٢﴾

* هَذَانِ حَصْبَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ حِيَابٌ مِنْ
نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿٢٣﴾

بُصْبُورُهُ مِنْ مَاءٍ يَنْظُرُونَهُمْ وَلَنْ يُلَاقُوا

وَلَهُمْ مَقْصِرُونَ حَدِيدٌ ﴿٢٤﴾

كَلِمَاتٍ أُرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ
أَعِيدُوا فِيهَا وَرُوِيَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَغَمَلُوا
الصَّلَاحِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُجَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَلُزْلُجًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
حَدِيدٌ ﴿٢٥﴾

وَهَذَا إِلَى الظَّيْفِ مِنَ الْقَوْلِ وَهَذَا إِلَى
صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالنَّاسِجِدِ الْأَعْرَابِ الَّذِينَ جَعَلْنَاهُمْ لِقَائِمْ سَرَّاءَ
الْعَمَلِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يَرِ فِيهِ مِنَ الْإِنْسَانِ
يُطْلَقْ يُدْفَعْ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ ﴿٢٧﴾

26. Bir zaman Biz İbrahimə müqəddəs Evin yerini nişan verib: "Mənə heç bir şeyi şərik qoşma, evimi təvaf edənlər, namaza duranlar, rüku və səcdə edənlər üçün təmizlə!" – demişdik.
27. İnsanlar arasında həccə elan et ki, onlar sənin yanına piyada və ya hər bir uzaq yoldan gələn qayışbaldır dəvələr üstündə gəlsinlər.
28. Qoy onlar öz mənfəətlərinin şahidi olsunlar və məlum günlərdə Allahın onlara verdiyi heyvanları *qurban kəsərkən* Allahın adını çəksinlər. Onlardan özünüz də yeyin, sıxıntı içində olan yoxsullara da yedirdin!
29. Sonra həcc ayınlarını tamamlasınlar, nəzirlərini yerinə çatdırsınlar və qədim Evi təvaf etsinlər.
30. Bax belə! Hər kim Allahın haram buyurduqlarına hörmət etsə, bu, Rəbbi yanında onun üçün xeyirli olar. *Haram olduğu* sizə oxunanlardan başqa, qalan heyvanlar sizə halal edilmişdir. Elə isə murdar bütərlərdən uzaq olun, yalan sözlərdən də çəkinin;
31. ancaq tək Allaha ibadət edənlərdən və Ona şərik qoşmayanlardan olun! Kim Allaha şərik qoşsa, sanki o, göydən düşər, quşlar onu alıb aparar, yaxud külək onu sovurub uzaq bir yerə atar.

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَنسَرَّ اللَّهِ فِي أَنْبَاءِ مَقَالِمَتِهِ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْمَتِهِ الْأَنْعَمَ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْكَافِرِ ﴿٢٨﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُتَوْفَّؤُا دُرُجَهُمْ وَلِيَطُفُّوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ خُرُوجَ اللَّهِ فَهُوَ حَبْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَأَجَلَتْ أَعْيُنُكُمْ أَلَأَنْتُمْ إِلَى آيَاتِنَا عَلَىٰ كُمْ فَاجْتَنِبُوا الزُّجْجَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

خُفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَخُطِّطَهُ الطَّرِيقُ أَوْ يُهْرَقُ بِهِ الرُّجُجُ فِي مَكَانٍ سَجَيقٍ ﴿٣١﴾

32. Bax belə! Hər kim Allahın ayinlərinə hörmət etsə, *bilsin ki*, bu, qəlblərin təqvasındandır.

33. *Qurbanlıq heyvanlarda* sizin üçün müəyyən bir vaxta qədər mənfəət vardır. Sonra onların kəsiləcəyi yer qədim Evin yaxınlığındadır.

34. Biz hər bir ümmət üçün qurbangah müəyyən etdik ki, Allahın onlara ruzi olaraq verdiyi heyvanları *qurban kəsərkən* Allahın adını çəksinlər. Sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Yalnız Ona itaət edin. Sən müti olanlara müjdə ver;

35. o kəslərə ki, Allah anıldığı zaman qəlbləri qorxuya düşər, başlarına gələnlərə səbir edər, namaz qılar və onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər.

36. Biz qurbanlıq dövələri də sizin üçün Allahın *dininin* ayinlərindən etdik. Onlarda sizin üçün xeyir vardır. *Onları* səf-səf düzülmüş halda *kəsərkən* Allahın adını çəkin. Böyrü üstə yıxıldıqları zaman onlardan özünüz də yeyin, aza qancə olan kasıba və dilənçiyə də yedirdin. Qurbanlıq heyvanları sizə beləcə ram etdik ki, bəlkə şükür edəsiniz.

37. Onların nə əti, nə də qanı, Allaha çatmaz. Ona yalnız sizin təqvanız çatır. Sizi doğru yola yönəltdiyinə görə Onu uca tutasınız deyər, bu

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْطِرْ شَعِيرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَمِنْهَا إِلَى أَتْنِيبٍ الْعِيقِ ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرُوا أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ مَازَرَقَهُمْ مِنْ بَيْمَتِهِ الْأَعْبَةِ فَإِنَّهُمُ لِلَّهِ وَحِيدٌ فَلَهُ أَسْمَاءُ وَأَنْتِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمُ وَالصَّائِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمُ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنَ شَعِيرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَأَذْكُرُوا أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوًّا فَإِذَا وَجِبَتْ جُوهُهَا فَذْكُرُوا أَسْمَاءَهَا وَأَطِيعُوا أَلْفَاةَ وَالْمَعْرُوكَةَ لَكَ سَحَرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

لَنْ يَبَالَ اللَّهُ لِحُمْمِهَا وَلَا دِمَائِهَا وَلَكِنْ يَبَالَ الشَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَٰلِكَ سَحَرْنَا الْكُفْرَ لِكُبْرِهِ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

heyvanları sizə beləcə ram etdi. Sən yaxşılıq edənləri müjdələ!

38. Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri mühafizə edir. Həqiqətən, Allah heç bir nankor xaini sevmir.
39. *Kafirələrin* vuruşa başladığı insanlara, *o kafirlərlə vuruşmağa* icazə verilmişdir. Çünki onlar zülmə məruz qalmışlar. Şübhəsiz ki, Allah onlara kömək etməyə qadirdir.
40. Onlar ancaq “Rəbbimiz Allahdır”– dediklərinə görə haqsız yerə yurdlarından çıxarıldılar. Əgər Allah insanların bəzilərini, digərləri ilə dəf etməsəydi, içərisində Allahın adı çox zikr olunan hücrələr, kilsələr, sinaqoqlar və məscidlər dağılıb gedərdi. Allah Ona yardım edənlərə, mütləq yardım edir. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.
41. Əgər onlara yer üzündə hökmranlıq versək, onlar namaz qılar, zəkat verir, yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər. Bütün işlərin aqibəti Allaha aiddir.
42. Əgər səni yalançı saysalar, *bil ki*, səndən əvvəl Nuhun xalqı da, Ad və Səməd tayfaları da *elçiləri* yalançı saymışdı.
43. İbrahim tayfası da, Lut xalqı da,
44. Mədyən əhli də *elçiləri* yalançı saymışdı. Musa da yalançı

﴿إِنَّ اللَّهَ يَدْفَعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾

أَذِنَّ الَّذِينَ يَقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ قُلُومُؤُا۟ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌۭ ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِينِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَئِن صُفِّرَ بَصَرُنَا لَنَبْصُرَهُ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ غَيْبُورُ ﴿٤٠﴾

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ ۚ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٤٢﴾

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمْنَيْتُ

sayılmışdı. Mən kafirlərə möhlət verdim, sonra onları *əzabla* yaxaladım. Mənim onları inkar etməyimin necə olduğunu bir görəydin!

45. Neçə-neçə şəhərlər olmuşdur ki, *əhalisi* zülm edərkən Biz onları məhv etdik. İndi onlar özülünə qədər uçulmuşdur. Neçə-neçə tərک edilmiş quyular və neçə-neçə boş qalmış qəsrlər də vardır.

46. Məgər onlar yer üzündə gözib dolaşdırlarmı ki, *zalımaların aqibətini* qəlbi ilə düşünüb, qulaqları ilə eşitsinlər? Çünki əslində maddi gözlər deyil, kökslərdəki qəlb kor olur.

47. Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Allah Öz vədinə əsla xilaf çıxmaz. Rəbbinin yanında olan bir gün sizin saydığının min ili kimidir!

48. Neçə-neçə şəhərlərə, *əhalisi* zülm edərkən möhlət verdim, sonra onları *əzabla* yaxaladım. Dönüş də ancaq Mənədir!

49. De: "Ey insanlar! Mən sizə yalnız açıq-aydın xəbərdarlıq edənam.

50. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün bağışlanma və bol ruzi hazırlanmışdır.

51. Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlər isə Cəhənnəm sakinləridirlər.

لِّلْكَافِرِينَ لَمْ آخِذْنَهُمْ فَكَيْفَ كَانَتْ
تَكْوِينُهُ ۝

فَكَأَيُّ مَن قَرَّبَهُ أَهْلَكَتَهَا وَهِيَ
ظَالِمَةٌ فَبِئْسَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَبِئْسَ
مُعْطَلَةٌ وَقَصْرِ مَيْسَرَةٍ ۝

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بَلْ أَزْوَاجٌ لَا تَعْلَمُونَ بِهَا
فَأَنَّهُمْ لَا تَعْلَمُونَ إِلَّا بَصَرًا وَلَكِنَّ قُلُوبَهُمْ
أَعْمَىٰ فِي الضُّلُومِ ۝

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ تُخْلِفَ اللَّهُ
وَعْدَهُ ۚ وَكَانَ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ
وَمَا تَعْدُونَ ۝

وَكَيْفَ يَكُن مَن قَرَّبَهُ آمَنِيَتْ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ
لَمْ آخِذْنَهَا وَأَلَّىٰ الْمَعِيرُ ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُّذِيرٌ
مُّبِينٌ ۝

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِرِينَ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْحَجِيرِ ۝

52. Biz səndən əvvəl elə bir elçi, elə bir peyğəmbər göndərməmişik ki, o, *ayələrimizi oxumaq* istədikdə şeytan onun oxuduğuna gizlicə *vasvasə* verməsin. Lakin Allah şeytanın gizlicə təlqin etdiyini yoxa çıxarar. Sonra da Allah Öz ayələrini möhkəmlədir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

53. *Belə edər ki*, şeytanın gizli təlqini qəlbində xəstəlik olanlar və qəlbi sərt olan insanlar üçün bir sınaq *vasitəsinə* çevrilsin. Həqiqətən, zalımlar uzaq bir ayrılıq içindədirlər.

54. Qoy elm verilən kəslər, bu *Kitabın* Rəbbin tərəfindən *göndərilmiş* həqiqət olduğunu bilsinlər ki, ona inansınlar və qəlbləri ona bağlansın. Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri doğru yola yönəldər.

55. Kafir olanlar isə, o Saat qəflətən onların başlarının üstünü alanadək, yaxud səmərəsiz bir günün əzabı onlara gəlib yetişənədək, *Quran* barəsində şəkk-şübhə içində qalarlar.

56. O gün hökm yalnız Allahındır. *Allah* onların arasında hökm verəcəkdir. İman gətirib yaxşı işlər görənlər Nəim bağlarında olacaqlar.

57. Kafir olub ayələrimizi yalan hesab edənləri isə rüsvayedicı bir əzab gözləyir.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَلَعَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَمَسْخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَزُجِرَ ۖ فَسَمِعَ اللَّهُ أَلْفَ نِدَاءٍ وَآلَهُ عَلَيْهِ حُكْمٌ ﴿٥٢﴾

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهِدَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

أَلَمْ تَكُنْ يَوْمَئِذٍ نَذِيرًا لِلْحَكَمَةِ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَإِنَّهُمْ فِي آتِيَتِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾

58. Allah yolunda hicrət edənlərə, sonra öldürülənlərə və yaxud ölənlərə Allah hökmən gözəl ruzi verəcəkdir. Həqiqətən, Allah ruzi verənlərin ən yaxşısidir!

59. Allah onları razı qalacaqları yerə daxil edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Biləndir, Hələmdir!

60. Bax belə! Hər kim özünə verilən cəza kimi cəza versə, sonra yenə də haqsızlığa məruz qalsa, *bilsin ki*, Allah ona mütləq kömək edəcəkdir. Həqiqətən, Allah əfv edəndir, Bağışlayandır!

61. Bu belədir. Çünki Allah gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatır. Allah Eşidəndir, Görəndir.

62. Bu belədir. Çünki Allah Haqdır. *Kafirələrin* Ondən başqa yalvardıqları isə batildir. Həqiqətən, Allah Ucadır, Böyükdür.

63. Məgər Allahın göydən yağış yağdırdığını və *onunla* yer üzünü yaşıllığa bürüdüyünü görmürsənmi? Həqiqətən, Allah Lütfgardır, Xəbərdardır.

64. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Həqiqətən, Allah Zəngindir, Tərifləyiqdir.

65. Məgər Allahın quruda olanları və Öz əmri ilə dənizdə üzən gəmiləri sizə ram etdiyini görmürsənmi? Göyü də

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَكَانَ اللَّهُ لَكُمْ وَاعِدًا حَقًّا ﴿٥٨﴾

لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ لَعَلِيمٌ حَلِيمًا ﴿٥٩﴾

﴿ ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيُصْرَفْهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ عَلِيمٌ ﴾ ﴿٦٠﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهُ تَوَلِيحَ الْآيِلِ فِي الظَّهَارِ وَقَوْلِيحَ الْآيِلِ وَأَتِ اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَتِ مَا يَتَّبِعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَتِ اللَّهُ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ لَكُمْ عَلِيمًا فَهِيمًا ﴿٦٤﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَاءَ الْأَرْضِ وَالْفُلَاكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَتُمْسِكُ

Öz izni olmadan yerə düşməsin deyə
O tutub saxlayır. Həqiqətən, Allah
insanlara Şəfqətlidir, Mərhəmətlidir.

66. Sizə həyat verən, sonra öldürəcək,
daha sonra dirildəcək məhz Odur.
İnsan, həqiqətən də, nankordur.

67. Biz hər ümmət üçün onun yerinə
yetirə biləcəyi bir şəriət müəyyən
etdik. Qoy onlar bu işdə səninlə
höcətləşməsinlər. Sən *onları* Rəbbinə
ibadət etməyə dəvət et. Həqiqətən,
sən ən doğru bir yoldasan.

68. Əgər səninlə mübahisə etsələr, de:
“Allah sizin nə etdiyinizi daha yaxşı
bilir.

69. İxtilaf etdiyiniz məsələlər barəsində
Allah sizə Öz hökmünü Qiyamət
günü verəcəkdir”.

70. Məgər bilmirsən ki, Allah göydə və
yerdə olanları bilir? Həqiqətən, bu,
Yazıda mövcuddur. Şübhəsiz ki, bu,
Allah üçün asandır.

71. Onlar Allahı qoyub, haqqında heç
bir dəlil nazil edilməyən və üstəlik
özlərinin də bilmədikləri bir şeyə
ibadət edirlər. Zalımlara kömək edən
olmaz.

72. Kafirlərə açıq-aydın ayələrimiz
oxunduqda sən onların üzündə
nifrət görürsən. Onlar az qalırlar
ki, ayələrimizi onlara oxuyanların
üstünə cumsunlar. De: “Sizə bundan

الْأَسْمَاءَ أَنْ تَقَعَّ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِيْذِ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ بِالْأَلْبَاسِ لَرُؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٦﴾

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يُخَيِّمُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٧﴾

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ
نَاسِكُونَ فَلَا يُدْرِيكَ فِي الْأُمُورِ وَأَدْعُ
إِلَى رِبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٨﴾

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَا
تُشْفَوْنَ مِنْهُ خُتِلَ فُتُونَ ﴿٧٠﴾

أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧١﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ
سُلْطَانٌ وَما يَلَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَما
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧٢﴾

وَلَا أَتَى عَلَىهِمْ آيَاتُنَا بِتِيزَةٍ تَعْرِفُ فِي
وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّكَ يَكْفُرُونَ
يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قُلِ
أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِنْ ذَلِكَ الْنَارِ وَعَذَابُ اللَّهِ

daha pisini xəbər verimmi? *Bu, Cəhənnəmdir!* Allah onu kafirlərə vəd etmişdir. Ora nə pis qayıdış yeridir!”

73. Ey insanlar! Sizə bir məsəl çəkilir. Onu dinləyin. Şübhəsiz ki, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz bir milçək belə yarada bilməzlər, hətta bunun üçün bir yerə yığışsalar belə. Əgər milçək onlardan bir şey götürüb aparsa, bunu ondan geri ala bilməzlər. İstəyən də aciz qalar, istənilən də!
74. Onlar Allahı lazımınca qiymətləndirmədilər. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir!
75. Allah mələklərdən də elçilər seçir, insanlardan da. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Görəndir!
76. *Allah* onların keçmişini və gələcəyini bilir. Bütün işlər Allaha qayıdır.
77. Ey iman gətirənlər! Rükü edin, səcdəyə qapanın, Rəbbinizə ibadət edərək yaxşı işlər görün ki, bəlkə nəcət tapasınız.
78. Allah yolunda lazımınca cihad edin. O, sizi seçdi və atanız İbrahimin dinində olduğu kimi, bu dində də sizin üçün heç bir çətinlik yaratmadı. Peyğəmbər sizə, siz də insanlara şahid olasınız deyər, Allah həm əvvəl

الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَسْمِعُ الْعَصِيرُ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ صُِرْتُ مَثَلًا فَاستَمِعُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لِنُتَلَكَّسُوا
أَعْيُنًا وَأَنْ يَكُونُوا مُجْمَعُونَ اللَّهُ وَإِنْ
يَسْأَلُهُمُ الَّذِينَ الْبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَفِيدُوهُ
مِنْهُ ضَعُفَ الظَّالِمُ وَالْمُظَلُّومُ ﴿٦٦﴾

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَعَزِيزٌ
عَزِيزٌ ﴿٦٧﴾

اللَّهُ يَصْطَلِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا
وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٨﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَأَلَى اللَّهِ رُجْعُ الْأُمُورِ ﴿٦٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا
وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

وَجِهَدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ
أَجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي
الَّذِينَ مِنْ خَرْجٍ فَلَا يُبْكَرُوا بَيْنَهُمْ هُوَ
سَمْعُكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلِ وَفِي هَذَا

*nazil etdiyi kitablarda, həm də bu
Kitabda sizi müsəlman adlandırdı.
Elə isə namaz qılın, zəkat verin və
Allaha möhkəm sarılın. O sizin
Himayədarınızdır, O nə gözəl
Himayədar, nə gözəl Yardımçısıdır!*

لَيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
الزَّكَاةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٢٢﴾

əl-Muminun
(«Möminlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Möminlər, həqiqətən də, nicat tapmışlar;
2. o kəslər ki, namazlarında mütidirlər,
3. o kəslər ki, sözbazlıqdan qaçırlar,
4. o kəslər ki, zəkat verirlər,
5. o kəslər ki, övrət yerlərini *həmişə* qoruyurlar,
6. zövcələri və sahib olduqları cariyələr istisnadır. Onlar *buna görə heç* qınanmazlar.
7. Bundan artığına can atanlar isə həddi aşanlardır.
8. O *mömin* kəslər ki, əmanətlərini və vədlərini qoruyurlar.
9. O kəslər ki, namazlarını öz vaxtlarında qılırlar.
10. Məhz onlar – varis olanlardır.
11. O kəslər ki, Firdovs cənnətinə varis olacaqlar; onlar orada əbədi qalacaqlar.
12. Həqiqətən, Biz insanı palçıq cövhərindən yaratdıq.
13. Sonra nütfə halında möhkəm yerdə yerləşdirdik.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مُلَومِينَ ﴿٦﴾

فَمَنْ أَتَىٰ ذَاكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ ذُرْعُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقًا فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾

14. Sonra nutfədən laxtalanmış qan yaratdıq; sonra o qandan bir parça ət yaratdıq; sonra o bir parça ətdən sümüklər yaratdıq; sonra da sümükləri ət ilə örtükdük; sonra da onu başqa bir məxluq olaraq xəlq etdik. Yaradanların ən yaxşısı olan Allah ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır!

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَوْنُوا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أُنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝

15. Şübhəsiz ki, bundan sonra siz mütləq öləcəksiniz.

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ۝

16. Sonra da Qiyamət günü dirildiləcəksiniz.

ثُمَّ إِنَّكُمْ بِرَمَزِ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ۝

17. Biz sizin üstünüzdə yeddi göyü yaratdıq. Məxluqatımızdan da xəbərsiz olmamışıq.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمَا بَيْنَهُنَّ الْغَوِيُّ عَنَّا غَفِيلٌ ۝

18. Biz göydən lazımı qədər su endirib onu yerdə saxladıq. Şübhəsiz ki, Biz onu yox edə də bilərik.

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْأَرْضِ نَازِلًا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَدْ رُؤُونٌ ۝

19. Sonra həmin su ilə xurma ağaclarını və üzüm bağlarını sizin üçün yetişdirdik. Sizin üçün orada yediyiniz çoxlu meyvələr vardır.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْلَبَ لَكُمْ فِيهَا فَوْكٌ كَبِيرٌ ۝ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝

20. Biz Sina dağında bir ağac bitirdik ki, *barından* yeyənlərə həm yağ, həm də şirə verir.

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنبُتُ بِالدَّهْنِ وَصَنِيعٍ لِّلْأَكْبَرِ ۝

21. Həqiqətən, ev heyvanlarında da sizin üçün ibrət var. Biz onların bətnində olandan sizlərə içirdirik. Sizin üçün onlarda *başqa* faydalar da var. Üstəlik onlardan yeyirsiniz də.

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُسْمِكُمْ ۝ وَمِنَافَىٰ بَطُونَهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝

22. Siz həm o heyvanlarla, həm də gəmilər ilə daşımırsınız.
23. Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövminə elçi göndərdik. O dedi: “Ey qövüm! Allaha ibadət edin! Sizin Ondan başqa heç bir məbudunuz yoxdur. Məgər qorxmursunuz?”
24. Qövminün kafir zadəganları dedilər: “O da sizin kimi sadəcə bir insandır. Sizə böyüklük etmək istəyir. Əgər Allah *elçi göndərmək* istəsəydi, mələklər göndərərdi. Biz bunu ulu babalarımızdan eşitməmişik.
25. Bu ancaq cinli bir adamdır. Odur ki, ona münasibətdə bir müddət gözləyin!”
26. O dedi: “Ey Rəbbim! Onların məni yalançı saymasına qarşı mənə kömək et!”
27. Biz ona vəhy etdik: “Gözlərimiz önündə və vəhyimizlə gəmini düzəlt. Əmrimiz gəlidiyi və təndir qaynadığı zaman hər canlıdan bir cüt *erkək və dişi*, barəsində söz keçmiş (əleyhinə hökm verilmiş) kəslər istisna olmaqla, öz ailəni gəmiyə mindir. Zalımlar barəsində Mənə müraciət etmə. Çünki onlar *suya qarşı* olunacaqlar.
28. Sən yanında olanlarla birlikdə gəmiyə mindiyin zaman de: “Bizi zalım qövmdən xilas edən Allaha həmd olsun!”

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلَاكِ حَمُولٌ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوَّمُوا
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ فَوَلَّىٰ
كَفُورًا ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَٰذَا
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُم وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً مَّا سَعَفْتُم بِهِ ۚ بِمَا هِيَ
ءَاتِيَاتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ يَدْعُوهُ فَتَرْصَدُوا يَوْمَ حَتَّىٰ
يُجِبَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ اصْرِفْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلَ ۖ يَأْتِيَنَّكَ
وَحْيُنَا ۖ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا فَأَنتَنُوهُ فَاسْلُكْ
فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ مِّنَ الْأَنثَىٰ وَهُلَكَ إِلَّا
مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِن قَبْلِ ۖ وَلَا تَحْطَبْنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾

وَإِذَا أَسْرَفْتِ أَنْتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى الْفُلَاكِ فَقُلْ
أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْتُم مِّنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

29. *Həmçinin* de: "Ey Rəbbim! Məni mübarək bir yərə çıxart. Sən yer verənlərin ən yaxşısısan!"
30. Şübhəsiz ki, bunda ibrətlər vardır. Həqiqətən, Biz *qullarımızı beləcə* sınağa çəkirik.
31. Onlardan sonra isə başqa bir nəsil yaratdıq.
32. Onlara da özlərindən bir elçi göndərdik. O dedi: "Allaha ibadət edin! Sizin ondan başqa heç bir məbudunuz yoxdur. Məgər qorxmursunuz?"
33. Qövmünün kafir olan, Axirətə qovuşacaqlarını yalan hesab edən və dünya həyatında firavanlıq nəsib etdiyimiz zadəganları dedilər: "O sizin kimi sadəcə bir insandır. Yediyinizdən o da yeyir, içdiyinizdən o da içir.
34. Əgər siz özünüz kimi adi bir insana itaət etsəniz, mütləq ziyana uğrayarsınız.
35. O sizə ölüb torpağa və sür-sümüyə çevrildikdən sonra *dirildilib yenidən* çıxarılacağınızı vəd edir?"
36. Sizə vəd olunan şey *həqiqətdən* çox uzaqdır, çox uzaq!
37. Dünya həyatımızdan başqa heç bir həyat yoxdur; ölüb dirililik (birimiz ölür, digərimiz anadan olur) və biz dirilməyəcəyik.

وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾

اِنْ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ وَّاَنْ كَا الْمُنْتَلٰينَ ﴿٣٠﴾

فَرٰسَاتًا مِّنْ عَدُوٍّ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾

فَاَرْسَلْنَا فِيْهِمْ رُسُلًا يَنْهَوْنَ عَنْ اَعْبَادِ اللّٰهِ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ عِندَهُ اَلَّا تَتَّقُوْا ﴿٣٢﴾

وَقَالَ الْمَلٰٓئِكُ قَوْمِ الْاٰلِیْنَ كَفَرُوْا وَاَكْذَبُوْا بِاٰلِهٰٓئِهِمْ الْاٰخِرَةِ وَاَتَرَفْتُمْ فِي الْحٰیٰوةِ الدُّنْيَا مَا هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ بِأَكُلُ مِمَّا تَأْكُلُوْنَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُوْنَ ﴿٣٣﴾

وَلَیْنِ اَطَعْتُمْ نَفْسًا تَشْكُرُ الْاَنْكُرُ اِذَا الْاَحْسَرُوْنَ ﴿٣٤﴾

لَیْسَ ذٰلِكُمْ اِلَّا كُفْرًا مِّمَّا كُفَرْتُمْ اَنْتُمْ اَوْ عَمَلًا اَلْكُمْ مُّخْرَجُوْنَ ﴿٣٥﴾

* هٰیْهَاتَ هٰیْهَاتَ لِمَا تُوعَدُوْنَ ﴿٣٦﴾

اِنْ هٰٓیْ هِیَ الْاٰخِرَةُ الدُّنْيَا تَمُوْتُ وَخَیْ اَوَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوْدِیْنَ ﴿٣٧﴾

38. Bu, ancaq Allaha iftira yaxan bir adamdır. Biz ona inanan deyilik”.
39. O dedi: “Ey Rəbbim! Onların mənə yalançı saymasına qarşı mənə kömək et!”
40. Allah dedi: “Onlar tezliklə peşman olacaqlar!”
41. Onları qaçılması mümkün olmayan qorxunc bir səs yaxaladı. Biz onları daşqının apardığı çör-çöpə döndərdik. Məhv olsun zalım adamlar!
42. Onlardan sonra başqa-başqa nəsillər yaratdıq.
43. Heç bir ümmət öz əcəlini nə qabaqlaya bilər, nə də yubandırar.
44. Sonra bir-birinin ardınca elçilərimizi göndərdik. Hər dəfə hər hansı bir ümmətə peyğəmbər gəldikdə, onlar onu yalançı saydılar. Biz də onları bir-birinin ardınca *məhv edib* əfsanələrə çevirdik. Məhv olsun iman gətirməyən adamlar!
45. Sonra Musanı və qardaşı Harunu ayələrimizlə və açıq-aydın bir dəlillə göndərdik –
46. Fironun və onun oyanlarının yanına. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər. Çünki onlar özlərini yüksək tutan adamlar idilər.

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَّيُصِيبُكُمْ نَازِعَاتٌ مِّنَ رَبِّكُمْ

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِأَرْحَقٍ فَجَعَلْنَاهُمْ
عِشَاءً قَبْعًا لِّلْقُورِ الْقَطْلِيّينَ ﴿٤١﴾

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قُرُونًا مَّآخِرِينَ ﴿٤٢﴾

مَا تَسْتَفِيقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلُهَا وَمَا يَسْتَفْخِرُونَ ﴿٤٣﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلًّا مَّا جَاءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا
كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ قَبْعًا لِّلْقُورِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ﴿٤٥﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۖ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٤٦﴾

47. Onlar dedilər: “Bunların tayfası bizə kölə olduğu halda, biz özümüz kimi iki adama inanacağıq?”

فَقَالُوا أَأُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِكَ وَلَقَوْمُهُمَا لَنَا عِبِيدُونَ ﴿٤٧﴾

48. Beləliklə, onları yalançı saydılar və həlak edilənlərdən oldular.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

49. Biz Musaya Kitab verdik ki, bəlkə onlar doğru yola yönəlsinlər!

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

50. Biz Məryəm oğlunu və onun anasını bir möcüzə etdik. Onları əlverişli bir yerdə, çeşmə axan bir təpədə yerləşdirdik.

وَجَعَلْنَا لَيْنِ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

51. Ey elçilər! Halal nemətlərdən yeyin və yaxşı işlər görün! Mən, həqiqətən, sizin nə etdiklərinizi bilirəm!

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

52. Həqiqətən, bu, vahid bir din olaraq sizin dininizdir. Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə Məndən qorxun.

وَأَنَّ هَذِهِ سُنَّتُكُمْ أُمَّةً وَكِيدَةً وَأَنتُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٢﴾

53. Lakin ümmətlər öz dinini aralarında parçalayıb firqələrə bölündülər. Hər firqə özündə olana sevinir.

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلٌّ حِزْبٌ مِمَّا لَدَيْهِمْ فَزُحْرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Sən onları bir müddət öz cəhaləti içində burax!

فَذَرْهُمْ فِي غَمَرٍ ظَنٍّ حَتَّىٰ يَبِينُ ﴿٥٤﴾

55. Yoxsa *günahkarlar* elə hesab edirlər ki, onlara var-dövlət və övlad verməklə

أَتَحْسَبُونَ أَنَّمَا يُدْرِكُهُمْ يَوْمَ مَآلٍ وَنَعِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. onlara yaxşılıq etməyə tələsirik? Xeyr, onlar *bu işin* fərqi nə varmırlar.

لَسَاءَ لَهْفٍ فِي الْقُبُورِ بَل لَّا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57. Həqiqətən, Rəbbinin qorxusundan əsim-əsim əsənlər,

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾

58. Rəbbinin ayələrinə iman gətirənlər,
59. Rəbbinə şərik qoşmayanlar,
60. Rəbbinə qayıdacaqlar deyər yerinə yetirməli olduqlarını qəlbləri qorxa-qorxa yerinə yetirənlər –
61. Məhz onlar yaxşı işlər görməyə tələsər və bu işlərdə öndə gedərlər.
62. Biz hər kəsi yalnız qüvvəsi çatdığı qədər yükləyirik. Yanımızda haqqı deyən bir Kitab vardır. Onlara zülm olunmaz.
63. Lakin onların qəlbi bundan xəbərsizdir. Onların bundan başqa gördükləri başqa *pis* işləri də vardır.
64. Nəhayət, onların cah-calal içində yaşayanlarını əzabla yaxaladığımız zaman fəryad qoparırlar.
65. *Onlara deyiləcək*: “Bu gün fəryad qoparmayın! Qətiyyən, Biz sizə heç bir köməklik göstərməyəcəyik!”
66. Ayələrim sizə oxunurdu, siz isə arxa çevirirdiniz.
67. Həm də *Kəbə ilə* təkəbbürlük edir, gecələr toplanıb yaramaz sözlər danışırıdınız.
68. Məgər *kafir*lər bu Söz haqqında düşünmürlərmi? Yaxud onlara ulu babalarına gəlməyən bir şey gəldi?

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَاءً آتَاوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَهَمُّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ دَرَجُونَ ﴿٦٠﴾

أُولَٰئِكَ يَسْعَوْنَ فِي الْأَعْيَارِ وَهُمْ لَا يَسْكَوْنَ ﴿٦١﴾

وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أَلَّذِينَ كُنْتَ يَقُولُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرٍ وَمِنْ هَٰذَا أُولَٰئِكَ أَعْمَلُوا مِمَّنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْتَرُونَ ﴿٦٤﴾

لَا تَجْعَلُوا أَلْسِنَكُمْ إِنَّا لَا نُصْرُونَ ﴿٦٥﴾

فَذَكَرْتُمَا إِنِّي نُنشِئُ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَغْلَابِكُمْ تُنَاصِرُونَ ﴿٦٦﴾

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَعِيرًا أَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾

أَلَمْ يَذْكُرُوا أَلْفَ أَلْفَ أَمْرٍ جَاءَهُمْ مَا يَآتِي آيَةً هُمْ لَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٨﴾

69. Yoxsa onlar özlərinə göndərilmiş
Elçini tanımayıb buna görə də onu
inkar edirlər?
70. Yaxud: “O cinlidir?” – deyirlər. Xeyr,
o elçi onlara haqqı gətirmişdir. Lakin
onların çoxu haqqı xoşlamır.
71. Əgər haqq onların nəfslərinin
istəklərinə tabe olsaydı, göylər, yer
və onlarda olanlar fəsada uğrayardı.
Doğrusu, Biz onlara Zikr (Quran)
gətirdik, onlar isə özlərinə verilən
Zikrdən üz döndərirlər.
72. Yoxsa sən onlardan bir mükafat
istəyirsən? Rəbbinin mükafatı daha
xeyirlidir. O, ruzi verənlərin ən
yaxşısıdır!
73. Sən, həqiqətən də, onları doğru yola
çağırırsan.
74. Axirətə inanmayanlar
isə doğru yoldan
çıxırlar.
75. Əgər Biz onlara rəhm edib
düşükləri bələdan xilas etsək, onlar
yənə öz azğınlıqları içində sərgərdan
gəzəcəklər.
76. Biz onları azabla yaxaladıq, onlar
yənə öz Rəbbinə boyun əymədilər,
Ona yalvarıb-yaxarmadılar.
77. Nəhayət, şiddətli əzab qapısını
onların üzünə açdığımız zaman
dərhal ümitsizliyə qapıldılar.

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ
وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ
فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

أَمْ لَسْنَا لَهُمْ خُرُوجًا مِّنْ ذِكْرِنَا وَلَوْ كُنَّا
الَّذِينَ ﴿٧٢﴾

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ
الْصِرَاطِ لَنُكَفِّرَنَّ ﴿٧٤﴾

﴿٧٥﴾ وَلَوْ رَحَّمْنَاهُمْ وَكُفَّعْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ
لَّجُورًا فَيُطَعَّبْنَاهُمْ لَعَمَلُهُمْ ﴿٧٦﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْأَعْدَابِ فَمَا اسْتَكَارُوا
لِذُنُوبِهِمْ وَمَا يَضُرُّهُمْ ﴿٧٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ
إِذْ هُمْ فِيهِ مُبْسِلُونَ ﴿٧٨﴾

78. Sizin üçün qulaq, göz və ürəklər yaradan Odur. Siz çox az şükür edirsiniz.
79. Sizi yer üzündə yerləşdirən Odur. Siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız.
80. Dirildən də, öldürən də Odur. Gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsi Ona aiddir. Məgər *bunu* anlamırsınız?
81. Xeyr, onlar da əvvəlki *ümmətlərin* dedikləri kimi dedilər.
82. Onlar dedilər: “Məgər biz ölüb torpaq və sür-sümük olduqdan sonra dirildiləcəyik?”
83. Bu *dirilmə* həm bizə, həm də əvvəllər atalarımıza vəd olunmuşdu. Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyil.
84. De: “Əgər bilirsinizsə, *deyin* *görüm* yer və onun üstündə olanlar kimindir?”
85. Onlar: “Allahındır!” – deyəcəklər. De: “Bəs düşünüb ibrət almırsınız?”
86. De: “Yeddi göyün Rəbbi və əzəmətli Ərşin Rəbbi kimdir?”
87. Onlar: “Allahdır!” – deyəcəklər. De: “Bəs qorxmursunuz?”
88. De: “Əgər bilirsinizsə, *deyin* *görüm* hər şeyin hökmü əlində olan, himayə edən, Özünün isə himayəyə ehtiyacı olmayan kimdir?”

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَلَا تَحْصُوا لَهُ
قِيَامًا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالِ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِذَا
تُعْمَرُونَ ﴿٨٢﴾

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا مِنْ قَبْلُ
إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾

قُلْ لِّسَنُ الْأَرْضِ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾

قُلْ مَنْ يَدْعُو مِن دُونِهِ مُلْكٌ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ
يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ إِنَّ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

89. Onlar: "Allahdır!" – deyəcəklər. De:
"Bəs necə olur ki, aldanırsınız?"

سَيَقُولُونَ لَوْ أَنَّا أُنْزِلُوا فَقَالَ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

90. Xeyr, Biz onlara haqqı gətirdik.
Onlar isə yalançıdırlar!

بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

91. Allah Özünə heç bir övlad
götürməmişdir. Onunla yanaşı *ibadətə*
layiq olan heç bir məbud yoxdur.
Əks təqdirdə hər bir məbud öz
yaratdıqlarını özü idarə etmək istəyər
və onların bir qismi digərinə üstün
gəlməyə can atardı. Allah onların *Ona*
aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır.

مَا أَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ رُؤُوسُ
إِلَهِ إِذَا لَذَّهَبَ كُلُّ إِلَهِ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

92. O, qeybi və aşkarı Biləndir. *Allah*
müşriklərin Ona qoşduqları
şəriklərdən çox ucadır.

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّى عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

93. De: "Ey Rəbbim! Əgər onlara vəd
olunanı mənə göstərəcəksənsə;

قُلْ رَبِّ إِمَّا نُنْزِلُ الْوَعْدَ أَوْ إِنَّا عَدُّونَ ﴿٩٣﴾

94. məni zalım adamların içində qoyma,
ey Rəbbim!"

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

95. Sözsüz ki, Biz onlara vəd etdiyimizi
sənə göstərməyə qadirik.

وَأَنَّا عَلَيَّ أَنْ تُرِيكَ مَا وَعَدْنَاهُمْ لَقَدْ رَوْنُ ﴿٩٥﴾

96. Sən pisliyi yaxşıılıqla dəf et. Biz
onların aid etdikləri sifətləri daha
yaxşı bilirik.

أَذْفَعُ بِالْأَيْمَنِ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ
بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

97. De: "Ey Rəbbim! Şeytanların
vəsvəslərindən Sənə sığınırım!

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٩٧﴾

98. Onların mənə yaxınlaşmalarından
Sənə sığınırım, ey Rəbbim!"

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

99. Nəhayət, onlardan birinə ölüm
gəldiyi zaman deyər: "Ey Rəbbim!
Məni geri qaytar.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ أَحَدُهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
أَرْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

100. Bəlkə, tərək etdiyim yaxşı əməlləri *indi* edəm". Xeyr! Onun bu dedikləri ancaq *boş* bir sözdür. Onların arxasında diriləcəkləri günə qədər bərzəx *hayatı* vardır.

101. Sur üfürüləcəyi gün onların aralarında qohumluq əlaqəsi olmayacaq və onlar bir-birindən hal-əhval tutmayacaqlar.

102. *O gün* məhz tərəziləri ağır gələnlər nicat tapacaqlar.

103. Tərəziləri yüngül gələnlər isə özlərini ziyana uğradanlardır. *Onlar* Cəhənnəmdə əbədi qalacaqlar.

104. Od onların üzünü yandıracaq və onlar orada qıc olmuş vəziyyətdə qalacaqlar.

105. Məgər Mənim ayələrim sizə oxunmurdumu, siz də onları yalan hesab etmirdinizmi?

106. Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Bədbəxtliyimiz bizə üstün gəldi və biz doğru yoldan azan bir camaat olduq.

107. Ey Rəbbimiz! Bizi oradan çıxart! Əgər bir də *günah işlərə* qayıtsaq, həqiqətən də, zalım olarıq".

108. Allah buyuracaq: "Orada alçalmış vəziyyətdə qalın və Mənə heç nə deməyin!

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمَنْ وَرَايَهُم يَبْرَحْ إِلَى تَوْبَةٍ مُّبَعُونٌ ﴿١٠٠﴾

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَيْرُوا الْأَشْخَارِ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمْ أَلْسِنَةٌ أَوْسَرِفَافٍ أَكُلِيحُونَ ﴿١٠٤﴾

أَلَمْ تَكُنْ عَلَيْنَا آيَاتٍ فَتُنَادِنَا فَعَلِمْنَا مَا نَمُوتُ ﴿١٠٥﴾

قَالُوا إِنَّمَا عَلَيْنَا دُعَاؤُكُمَا وَكُنَّا نَعْمَلُ مَا صَالَحُونا ﴿١٠٦﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

قَالَ اخْسَوْا مِنِّي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٠٨﴾

109. Həqiqətən, qullarımdan bir zümərə var idi ki, onlar: "Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik. Bizi bağışla, bizə rəhm et! Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan!" – deyirdilər.

110. Siz isə onları məsxərəyə qoyurdunuz. Sonda bu məsxərə Məni yada salmağı belə sizə unutdurdu. Siz onlara gülürdünüz.

111. Bu gün Mən səbir etdiklərinə görə onları mükafatlandırdım. Şübhəsiz ki, uğur qazananlar da onlardır!"

112. Allah kafirlərdən: "Yer üzündə neçə il qaldınız?" – deyər soruşacaq.

113. Onlar: "Bir gün yaxud bir gündən də az qaldıq. Sən günləri sayanlardan soruş" – deyəcəklər.

114. Allah deyəcək: "Siz *orada* çox az qaldınız. Kaş *bunu* biləydiniz!"

115. Yoxsa elə hesab edirdiniz ki, sizi əbəş yerə yaratmışıq və siz *heç vaxt* Bizə qaytarılmayacaqsınız?"

116. Haqq Hökmdar Allah *hər şeydən* ucadır! Ondən başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur. O, şanlı Ərşin Rəbbidir.

117. Kim Allahla yanaşı, haqqında özünün heç bir dəlili olmadığı başqa bir məbuda ibadət edərsə, onun cəzasını Rəbbi Özü

إِنَّهٗ كَانَ قَرِيبًا مِّنْ عِبَادِي يُقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَاخْتَدُّوا لَهُمْ سُبْحَانَ حَقٍّ أَنْتُمْ لَا تَذَكَّرُونَ
وَكُنتُمْ عَنْهُمْ مُّصْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ
الْكَافِرُونَ ﴿١١١﴾

قُلْ كُنتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَّةً يسِيرِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا إِنَّا كُنَّا نَوْمًا أَوْ نَعْصَ يَوْمٍ فَتَنَّا الْعَالَمِينَ ﴿١١٣﴾

قُلْ إِنْ يَشَاءُ رَبِّي إِلَّا فَيَلَاؤُكُمْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا
لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُدَّ لَهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابِيهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الْكَاذِبُونَ ﴿١١٧﴾

verəcəkdir. Şübhəsiz ki, kafirlər
nicat tapmazlar!

118. De: "Ey Rəbbim, bağışla və
rəhm et! Sən rəhm edənlərin ən
yaxşısısan!"

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

ən-Nur
(«Nur») surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. *Bu*, Bizim nazil edib *sizə* vacib buyurduğumuz bir surədir. Biz onda açıq-aydın ayələr nazil etdik ki, bəlkə, düşünüb ibrət alasınız.
2. Zinakar qadının və zinakar kişinin hər birinə yüz çubuq vurun. Əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa, Allahın dininə görə onlara yazığınız gəlməsin. Qoy möminlərdən bir dəstə onların əzabına şahid olsun.
3. Zinakar kişi ancaq zinakar və ya müşrik bir qadınla evlənə bilər. Zinakar qadın da yalnız zinakar və ya müşrik bir kişiylə ələ gedə bilər. Möminlərə isə bu, haram edilmişdir.
4. İsmətli qadınları *zinada* günahlandırıb, sonra dörd şahid gətirməyən kəslərə səksən çubuq vurun və onların şahidliyini heç vaxt qəbul etməyin. Onlar əsl fəsiqlərdir.
5. Bundan sonra tövbə edib özlərini islah edənlərdən başqa. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmli.
6. Arvadlarını *zinada* günahlandırıb özlərindən başqa şahidləri olmayanların hər birinin şahidliyi, özünün doğru danışanlardan olmasına dair dörd dəfə Allahı şahid tutması,

سُورَةُ النُّورِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ النُّورِ وَأَنزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ
بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةً
جَلْدَةً وَلَا تَأْكُلْ أَمْوَالَهُ فِي دِينٍ إِنَّكَ أَنْتَ
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَشَهِدَ عَلَيْهِمَا
طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا الزَّانِيَةَ أَوْ الْمَشْرُوكَةَ وَالزَّانِيَةُ لَا
يَنْكِحُ إِلَّا الَّذِي أَوْشَرَكُوا وَمِثْلَ ذَلِكَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ يَزْنُونَ أَلَمْ حَصِّنْهُمْ فَوَلَّوْا يَأْزِفَ
شَهِدَاتُهُمْ فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا
جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهِدَاتِهِمْ
أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَزْنُونَ أَرْوَاهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ
شَهِدَاتٌ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَزَنْدَهُمْ أَسْرَافُهُمْ
شَهِدَتْ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

7. beşinci dəfə isə: “Əgər yalan danışarlarsa, Allah ona lənət eləsin!” – *deməsidir*.
8. Qadının da ərinin yalan danışarlarsa, Allah o qadına lənət eləsin!” – *deməlidir*.
9. Beşinci dəfə: “Əgər *ər* doğru danışarlarsa, Allah o qadına lənət eləsin!” – *deməlidir*.
10. Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, Allah tövbələri qəbul edən və Müdrik olmasaydı, *yalan danışanlar Allahın lənətinə gələrdilər*.
11. Şübhəsiz ki, *Aişə barəsində* yalan xəbər gətirənlər özünüzdən olan bir dəstədir. Onu özünüz üçün pis bir şey hesab etməyin. Əksinə, bu sizin üçün xeyirlidir. O dəstədən olan hər bir şəxsin qazandığı günahın cəzası vardır. İçərilərindən günahın böyüyünü öz üstünə götürəni isə (Abdulla bin Ubey bin Səlulu) böyük bir əzab gözləyir.
12. Nə üçün siz bunu eşitdiyiniz zaman mömin kişilər və qadınlar bir-birləri haqda yaxşı fikirdə olub: “Bu, açıq-aydın bir böhtandır!” – *demədilər?*
13. Nəyə görə onlar buna dair dörd şahid gətirmədilər? Madam ki, şahid gətirmədilər, deməli, onlar Allah yanında əsl yalançıdırlar.

وَالْحَيْسَةُ أَنْ لَعْنَتَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٥﴾

وَيَذَرُهَا الْقَتَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٦﴾

وَالْحَيْسَةُ أَنْ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ قَوَّامٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُم بَلْ هُوَ شَرٌّ لِكُلِّ آتَمِرٍ مِنْهُمْ مَا أَكْثَبَ مِنَ الْإِفْكِ وَالَّذِي يُؤْتِي كِبَرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَعْيُنِنَا خَيْرًا وَكَانُوا هَذَا إِفْكًا مُبِينًا ﴿١٠﴾

لَوْلَا جَاءَ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ قَالُوا لَيْسَ بِنَا عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١١﴾

14. Əgər Allahın dünyada və axirətdə sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, dedi-qodularınıza görə sizə böyük bir əzab toxunardı.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

15. O zaman siz bunu dilinizə gətirir, bilmədiyiniz sözü danışır və onu əhəmiyyətsiz bir şey hesab edirdiniz. Halbuki bu, Allah yanında çox böyük günahdır.

إِذْ تَقُولُ: بِإِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ نَقُولُونَ بِآفَاكِهِمْ مَا
لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ
اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

16. Nə üçün siz onu eşitdiyiniz zaman: "Bizə bunu danışmaq yaraşmaz. Ey Allah! Sən pak və müqəddəssən! Bu, çox böyük bir böhtandır!" – demədiniz?

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ فَذَرْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ
نَكْفُرَ بِهِمَا لَسِبْنَاهُ هَذَا بَهْتًا عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17. Əgər möminsinizsə, *bilin ki*, Allah sizə bir daha buna bənzər şeyləri təkrarən etməməyinizi nəsihət edir.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

18. Allah Öz ayələrini sizə belə izah edir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

وَيُذَكِّرُ الَّذِينَ لَمْ يَلْمِزُوا آلَاءَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ
حُكْمٌ ﴿١٨﴾

19. Möminlər barəsində iyrənc şeyiələrin yayılmasını istəyənlər üçün dünyada və axirətdə acılı-ağrılı bir əzab vardır. Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, Allah Şəfqətli və Rəhmli olmasaydı, *yaydığınız şeyiələrə görə sizi məhv edərdi*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ
اللَّهَ زَوَّاقٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

21. Ey iman gətirənlər! Şeytanın izi ilə getməyin. Kim şeytanın izi ilə getsə, *bilsin ki*, o şeytan iyrənc və yaramaz işlər görməyi əmr edir. Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, sizdən heç kəs heç vaxt təmizə

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ
يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا

çıxmazdı. Lakin Allah istədiyini təmizə çıxardır. Allah Eşidəndir, Biləndir.

22. Qoy aranızda olan fəzilət və sərvət sahibləri qohumlara, miskinlərə və Allah yolunda hicrət edənlərə *heç bir şey verməyəcəklərinə* and içməsinlər. Qoy əfv edib bağışlasınlar. Məgər siz Allahın sizi bağışlamasını istəmirsinizmi? Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

23. *Murdar əməldən xəbəri olmayan* ismətli mömin qadınları *zinada* günahlandıranlar dünyada və axirətdə lənətə düçar olurlar. Onları böyük bir əzab gözləyir –

24. O gün ki, dilləri, əlləri və ayaqları etdikləri əməllər barəsində onların əleyhinə şəhadət verəcəkdir.

25. O gün Allah onlara özlərinə layiq cəzanı tam verəcək və onlar Allahın Aydın Haqq olduğunu biləcəklər.

26. Murdar qadınlar murdar kişilərə, murdar kişilər isə murdar qadınlara, eləcə də təmiz qadınlar təmiz kişilərə, təmiz kişilər də təmiz qadınlara layiqdirlər. Bunlar iftiraçıların söylədiklərindən uzaqdırlar. Onları bağışlanma və bolluca ruzi gözləyir.

27. Ey iman gətirənlər! Özgə evlərə icazə almadan və onların sakinlərinə salam vermədən girməyin. Bu sizin

وَلَكِنَّ اللَّهَ يُرِكِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

وَلَا تَأْكُلْ أُولُو الْقُرْبَىٰ مِنْكُمْ الْفَضِيلَ أَنْ يَكُونُوا
أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ
أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ لَأُولَىٰ الذُّلَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ إِلَهُكُمْ رَبُّكُمْ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾

الْحَبِيبَتُ الْكَافِرَاتِ وَالْمُحْسِنَاتِ
وَالْمُحْسِنَاتِ وَالْمُحْسِنَاتِ الْكَافِرَاتِ
وَالْمُحْسِنَاتِ الْكَافِرَاتِ أُولَٰئِكَ مُرَرَّ وَرَافَا
يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ غَيْرِ
بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَٰی

üçün daha yaxşıdır. Bəlkə, düşünüb ibrət alarsınız.

28. Əgər orada heç kəsi tapmasanız, sizə izin verilməyincə oraya girməyin. Sizə: “Qayıdın!” – deyilsə, qayıdın. Bu sizin üçün daha təmizdir. Allah nə etdiklərinizi bilir.

29. İstifadə edə biləcəyiniz və yaşayış üçün olmayan evlərə *iznsiz* daxil olmaq sizin üçün günah deyildir. Allah sizin aşkara çıxardığınızı da, gizlində saxladığınızı da bilir.

30. Mömin kişilərə də ki, *harama baxmayıb* gözlərini aşağı diksinlər və cinsiyyət üzvlərini *zinadan* qorusunlar. Bu onlar üçün daha təmizdir. Şübhəsiz ki, Allah onların nə etdiklərindən xəbərdardır.

31. Mömin qadınlara da de ki, *harama baxmayıb* gözlərini aşağı diksinlər və cinsiyyət üzvlərini *zinadan* qorusunlar. Qoy onlar – görünənlər istisna olmaqla, zinətlərini *naməhrəmə* göstərməsinlər; örtüklərini yaxalarının üstünə salsınlar; zinətlərini ərələrindən, yaxud atalarından, yaxud ərələrinin atalarından, yaxud öz oğullarından, yaxud ərələrinin oğullarından, yaxud qardaşlarından, yaxud qardaşlarının oğullarından, yaxud bacılarından, yaxud öz *müsəlman* qadınlardan, yaxud sahib olduqları kölələrdən, yaxud ehtirasını itirmiş

أَهْلِيهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

فَإِنْ لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يَخْرُجَ لَكُمْ فَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٠﴾

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي الْبَنَاتِ وَيَحْظُرُونَ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنْ اللَّهُ خَيْرٌ بِمَا بَاصِرُونَ ﴿٣١﴾

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ بَعْضُهُنَّ أَكْرَمُ مِنْ بَعْضٍ فِي الْبَنَاتِ وَيَحْظُرْنَ فُرُوشَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى بُيُوتِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَائِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ الْوَالِدَاتِ أَوِ الْوَلَدَاتِ أَوِ الْإِخْوَانِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْوَلَدِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ بَعْضَ مَا بَيْنَ يَدَيْهِمْ وَلَا يَجْزِي عَنْ نِسَائِهِمْ لِيَعْلَمَنَ مَا تُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُفَوِّضُ إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا

kişi xidmətçilərdən, yaxud qadınların çılpəqlığını hələ anlamayan uşaqlardan başqasına göstərməsinlər; gizlətdikləri zinət əşyaları bilinsin deyə ayaqlarını *yərə* vura-vura yeriməsinlər. Ey iman gətirənlər! Hamınız Allaha tövbə edin ki, bəlkə nicat tapasınız.

32. Aranızda olan subay kişiləri və ərşiz qadınları, əməlisaleh kölə və kənizlərinizi evləndirin. Əgər onlar kasıbdırlarsa, Allah öz lütfü ilə onları varlı edir. Allah *lütfü ilə* Genişdir, Biləndir!

33. Qoy evlənməyə imkanı olmayanlar, Allah Öz lütfü ilə onları varlandırana qədər, ismətlərini qorusunlar. Sahib olduğunuz kölələrdən *özünün azad olmasına dair sizdən yazılı məktub* istəyənlərə, – əgər onlarda bir xeyir görürsünüzsə – istədikləri məktubu yazıb verin. Allahın sizə verdiyi maldan onlara da verin. Əgər kənizləriniz ismətlərini qorumaq istəsələr, fani dünya malı əldə edəcəksiniz deyə onları zinakarlığa məcbur etməyin. Kim onları *bu işə* məcbur etsə, *bilsin ki*, onlar məcbur edildikdən sonra Allah onları bağışlayar və rəhm edir.

34. Biz sizə açıq-aydın ayələr, sizdən əvvəl gəlib-gedənlər barəsində məsəllər və müttəqilər üçün öyüd-nəsihət nazil etdik.

أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

وَأَنْكِحُوا الْأَيَّتَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَسْلَابِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

وَلَسْتَ عَفِيفٌ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ بَكَ مَحَاضِي
يُعِيبُهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَسْتَعُونَ الْكِتَابَ
يَمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَمَكِّتُوا لَهُمْ إِنْ عَزَمْتَ
فِيهِمْ خَيْرًا أَوْ أُرَاهُمْ مِنَ قَالِ اللَّهُ الَّذِي عَاقَبَكُمْ
وَلَا تُكْرَهُوا قَتْلَ كُوفٍ عَلَى الْيَعْلَاءِ إِنْ أَرَادَ تَحَصُّنًا
لِنَبَاتِهِمْ أَعْرَضَ الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُمْ
فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِمْ غَافُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابَ فِيهِ آيَاتٍ وَمَثَلًا
مِّنَ الْآيَاتِ خَلَقْنَا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

35. Allah göylərin və yerin nurudur. Onun möminlərin qəlbində olan nuru, içində çıraq olan bir taxçaya bənzəyir; o çıraq şüşənin içindədir, şüşə isə, sanki inci kimi bir ulduzdur. O *çıraq* təkcə şərqə və ya təkcə qərbə aid edilməyən *daim günəş şüaları altında qalan* mübarək zeytun ağacından yandırılır. Onun yağı özünə od toxunmasa da, sanki işıq saçır. *Bu*, nur üstündə nurdur. Allah istədiyini Öz nuruna yönəldir. Allah insanlar üçün məsəllər çəkir. Allah hər şeyi Biləndir.

36. *Bu nur* Allahın, tikilib ucaldılmasına və içində Öz adının zikr edilməsinə izin verdiyi evlərdədir. *Mömin kişilər* orada səhər-axşam Ona təriflər deyirlər.

37. O kişilər ki, nə ticarət, nə də alış-veriş onları Allahı zikr etməkdən, namaz qılmaqdan və zəkat verməkdən yayındırmır. Onlar qəlblərin və gözlərin çevriləcəyi bir gündən qorxurlar.

38. *Bu ona görədir* ki, Allah onları, etdikləri əməllərin ən gözəli ilə mükafatlandırсын, onlara olan lütfünü artırсын. Allah istədiyinə hesabsız ruzi verir.

39. Kafirələrin əməlləri səhradakı ilğıma bənzəyir ki, susamış kimsə onu su hesab edir. Ona yaxınlaşdıqda isə onun heç nə olduğunu görür. O öz yanında Allahı tapar. O da onun cəzasını verir. Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورٍ
كِيَسْكُوْرُ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْيَصْبِاحُ فِي
رُجَاةٍ الرُّجَاةُ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ
شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ
يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارُ نُورٍ
عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَنَضْرِبُ
اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

فِي بُيُوتٍ أُوتِ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا
أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

يَجَالُ لَا تُلْهِهُمُ بَيْعَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَأَقَامِ الصَّلَاةَ وَآتِ الزَّكَاةَ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا أَوْ يَزِيدَهُمْ
مِنْ قِسْطِهِ وَاللَّهُ بِرُزْقِهِ مِنْ يَشَاءُ بِعَدْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ
الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا
وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾

40. Yaxud onların əməlləri əngin dənizdəki qaranlığa bənzəyir. Onu bir dalğa, onun üstündən də *başqa* bir dalğa örtər; onun da üstündə bir bulud vardır; bir-birinin üstündə olan qaranlıqlar! *İnsan* əlini çıxartsa, az qala onu görməz. Allah kimə nur verməsə, onun nuru olmaz.

41. Məgər göylərdə və yerdə olanların, həm də qanad açıb uçan quşların Allaha təriflər dediklərini görmürsənmi? Hər biri öz duasını və həmd-sənasını bilir. Allah onların nə etdiklərini bilir.

42. Göylərin və yerin mülkü Allaha məxsusdur. Dönüş də Allahadır.

43. Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir-birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağmur çıxıldığını görürsən. *Allah* göydən, oradakı dağlar kimi buludlardan dolu yağdırır. Sonra da onunla istədiyini vurur, istədiyindən də onu uzaq edir. Buludların şimşəyinin parıltısı az qalır ki, gözləri kor etsin.

44. Allah gecə və gündüzü bir-birilə əvəz edir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır.

45. Allah hər bir canlıyı sudan yaratmışdır. Onlardan bəzisi qarnı üstə sürünür, bəzisi iki ayaq üstündə

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرِ لَيْلٍ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ قَوْفِهِ
مَوْجٌ مِنْ قَوْفِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ
بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَهَا وَمَنْ
لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ④

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْأَطْيَارُ صَغِيرٌ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ
وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ⑤

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ
الْمَصِيرُ ⑥

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ سَحَابًا مُمِيزًا بَيْنَهُمْ
يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ
وَيُغْرِلُ مِنْ أَلْسَامِهِمْ جِبَالًا مِنْ مَرْدُو قَيْصِبِهِ
مِنْ يَمِينِهِ وَيَصْرِفُهُ رِيعًا مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ⑦

يُقَابِلُ اللَّهُ أَلَيْلَ وَالنَّهَارَ فِي ذَلِكَ لَعِبَرَةٌ
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ⑧

وَاللَّهُ خَالِقُ كُلِّ دَابَّةٍ مِنْ مَلَأَ فَمَهُمْ مِنْ يَمِينِهِ عَلَى
بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ

gəzir, bəzisi də dörd ayaq üstündə
gəzir. Allah istədiyini yaradır.
Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir.

46. Biz açıq-aydın ayələr nazil
etdik. Allah istədiyini doğru yola
yönəldir.
47. *Münafıqlar*: “Allaha və Peyğəmbərə
iman gətirdik, itaət etdik!” – deyirlər.
Bundan sonra isə onlardan bir dəstə
üz çevirir. Onlar mömin deyillər.
48. Aralarında hökm vermək
üçün Allaha və Onun Elçisinə
çağırıldıqları zaman onlardan bir
dəstə üz çevirir.
49. Onlar haqlı olsaydılar, itaət edib
onun yanına gələrdilər.
50. Onların qəlbində xəstəlikmi var?
Yoxsa onlar şübhəyəmi düşüblər? Ya
da Allahın və Onun Elçisinin onlara
haqsızlıq edəcəklərindən qorxurlar?
Xeyr, məhz onlar zalımdırlar.
51. Aralarında hökm vermək üçün
Allaha və Onun Elçisinə çağırıldıqda
möminlərin sözü ancaq: “Eşitdik
və itaət etdik!” – demələridir. Nicat
tapanlar da məhz onlardır.
52. Allaha və Onun Elçisinə itaət
edənlər, Allahdan qorxub çəkinənlər
– məhz onlar uğur qazananlardır.
53. *Münafıqlar* Allaha çox möhkəm and
içdilər ki, əgər sən onlara əmr etsən,
onlar mütləq döyüşə çıxacaqlar. De:

مَنْ يَمُشِ عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٦﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ مُبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِأَنْبِيَائِهِ وَاتَّخَذْنَا
يَتُورَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٩﴾

وَلَا يَكُنْ لَهُمْ لَقَىٰ بِأَنْبِيَائِهِ مُذْعِبِينَ ﴿٥٠﴾

أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مَرُوضٌ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ بَخَائِلُونَ أَن يُحِفَّ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمُ الْآفَافُونَ ﴿٥١﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ
وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَخَشِيَ اللَّهَ وَاتَّقَاهُ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٣﴾

* وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنِ امْرِئُهُمْ
لَيُخْرِجَنَّهُ قُلٌّ لَا تُقِيمُوا طَاعَةَ مُعْرِضٍ

“And içməyin! İtaətiniz bəllidir. Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır”.

54. De: “Allaha və Peyğəmbərə itaət edin”. Əgər üz çevirsəniz, *bilin ki*, o ancaq özünə həvalə edilənə cavabdehdir, siz də ancaq özünüə həvalə edilənə cavabdehsiniz. Əgər ona itaət etsəniz, doğru yola yönəlmiş olarsınız. Peyğəmbərin öhdəsinə düşən isə ancaq açıq-aşkar təbliğat aparmaqdır.

55. Allah sizlərdən iman gətirib yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri varislər etdiyi kimi onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra küfr edənlər – məhz onlar fəsiqlərdir.

56. Namaz qılın, zəkat verin və Peyğəmbərə itaət edin ki, sizə rəhm edilsin.

57. Kafirlərin yer üzündə *Allahdan* yaxa qurtara biləcəklərini zənn etmə. Onların sığınacaqları yer oddur. Ora nə pis dönüş yeridir!

58. Ey iman gətirənlər! Sahib olduğunuz kölələr və həddi-buluğa çatmayanlar *yanınıza girmək istədikdə* qoy

إِنَّمَا أَفْكُ حَيْثُ رَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا فَتَعْتِدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٥﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَطِيعُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْصِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَأْوَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ عَلَيْكُمْ ذِكْرُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِالْهَيْمِكُمْ

üç vaxtda sizdən izin istəsinlər: sübh namazından əvvəl, günorta paltarınızı çıxartdığınız zaman və gecə namazından sonra. *Bu* sizin çılpaq ola biləcəyiniz üç vaxtdır. Qalan vaxtlarda bir-birinizin yanına *icazəsiz* girməkdə nə sizə, nə də onlara heç bir günah gəlməz. Allah ayələri sizə belə izah edir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

59. Sizin uşaqlar da həddi-buluğa çatanda qoy özlərindən əvvəlkilər *yanınıza girmək üçün* izin istədikləri kimi izin istəsinlər. Allah Öz ayələrini sizə belə izah edir. Allah Biləndir, Müdrikdir.
60. Ərə getməkdən ümidini üzmüş yaşlı qadınlara ayıb yerlərini göstərmədən hicablarını soyunmasında günah yoxdur. Lakin bunu etməmək onlar üçün daha xeyirlidir. Allah Eşidəndir, Biləndir.
61. Kora, çolağa, bir də xəstəyə günah gəlməz. Sizin özünüzdə də öz evlərinizdə, yaxud atalarınızın evlərində, yaxud analarınızın evlərində, yaxud qardaşlarınızın evlərində, yaxud bacılarınızın evlərində, yaxud əmilərinizin evlərində, yaxud bibilərinizin evlərində, yaxud dayılarınızın evlərində, yaxud xalalarınızın evlərində, yaxud açarları əllərinizdə olan evlərdə, yaxud dostlarınızın evlərində yemək yeməkdə heç bir

فَلْيَسْأَلْكَ رَبُّكَ قَبْلَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ فَلَمْ يَجِدْكَ عَوْرَاتٍ لَّهُ لَئِيْسَ عَلَيْكَ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوْفُؤْنَ عَلَيْكَ بِعَصْفِكَ عَلَىٰ بَعْضِكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْأَلُوا كَمَا اسْتَفْتَدُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ رِيَالَهُنَّ عَلَىٰ عُرُوسِ صَبِيَّاتٍ ۖ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦١﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَنفُسِ الَّتِي تُأْكُلُ مِنْ أَيْدِيكُمْ أَوْ يُوتُونَ أَثْمَانَكُمْ أَوْ يُوتُونَ خُرَاقًا أَوْ يُوتُونَ آخْرَتَكُمْ أَوْ يُوتُونَ أَعْمَالَكُمْ أَوْ يُوتُونَ عَمَلَكُمْ أَوْ يُوتُونَ خَلْقَكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَمْرُهُمْ ۚ وَالَّذِينَ يَصِفُونَ أَوْلِيَاءَهُمْ لَيْسَ

günah gəlməz. Bir yerdə, yaxud ayrılıqda yemək yeməyinizdə də sizə heç bir günah gəlməz. Evlərə daxil olduğunuz zaman özünüzü Allah tərəfindən mübarək və çox xoş bir salamlə salamlayın. Allah ayələrini sizə belə izah edir ki, başa düşəsiniz.

62. Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən kimsələrdir. Onlar ümumi bir işə görə *Peyğəmbərlə* bir yerdə olduqda ondan izn almamış heç yərə getmirlər. Səndən izin istəyənlər, sözsüz ki, Allaha və Onun Elçisinə iman gətirənlərdir. Əgər onlar bəzi işləri üçün səndən izin istəsələr, onlardan istədiyin kəsə izin ver və onlar üçün Allahdan bağışlanma dilə. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

63. Peyğəmbəri, öz aranızda bir-birinizi çağırduğınız kimi çağırmayın. Allah sizin aranızdan daldalanaraq xəlvətə çıxıb gedənləri bilir. Qoy onun əmrinə qarşı çıxanlar başlarına bir bəla gəlməsindən, yaxud özlərinə ağırılı-acılı bir azab üz verməsindən qorxsunlar.

64. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. O sizin nə əməl sahibi olduğunuzu və *qullarının* Onun hüsuruna qaytarılacaqları günü bilir. Allah onlara nə etdiklərini bildirəcəkdir. Allah hər şeyi bilir.

عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْبَلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَحَيَّةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُتَبَرَكُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوا مِنَ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمَرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا أَسْتَأْذِنُكَ لَبِضْ شَأْنِهِمْ فَإِنْ لَمْ يَشَأْ مِنْهُمْ وَاسْتَعِذَ لَكُمْ اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ عَفْوَ رَحِيمٌ ﴿٦٣﴾

لَا تَجْعَلُوا دُعَاةَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاةِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُ مِنْكُمْ لَوْ أَنَّهُمْ خَفَرُوا الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُفِصِلَهُم مِّنْهُ أَوْ يُفِصِلَهُمْ عَنْ ذَٰلِكَ أَلَيْسَ

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ وَذَوْرَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيَنْدُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

əl-Furqan
(«Haqqı batıldən ayıran») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Aləmləri xəbərdar etməsindən ötrü
 Öz quluna Furqanı nazil edən *Allah*
 ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol
 Olandır!
2. Göylərin və yerin səltənəti Ona
 məxsusdur. O, Özünə oğul
 götürməmişdir və səltənətində də
 şəriki olan yoxdur. O, bütün şeyləri
 xəlf etmiş və onlara münasib bir
 biçim vermişdir.
3. *Kafirlər* isə Onun əvəzinə heç
 nəyə fayda verməyən, həm də
 özləri yaradılan, özlərinə nə bir
 zərər, nə də bir xeyir verməyə
 qadir olmayan, öldürməyə, həyat
 verməyə və yenidən diriltməyə
 qüdrəti olmayanları özlərinə məbud
 götürdülər.
4. *Kafirlər*: “Bu, *Mühəmmədin*
 uydurduğu yalandan başqa bir şey
 deyildir. Ona bu işdə başqa adamlar
 da kömək etmişlər”– dedilər. Beləcə,
 onlar haqsızlığa və iftiraya yol
 verdilər.
5. Onlar: “Bu, keçmişdəkilərin
 nağıllarıdır. O bunları *başqasına*
 yazdırmışdır. Bunlar səhər-axşam
 onun özünə oxunur”– dedilər.

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَرَكَاتِ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
 لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ
 وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ
 كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ رَوْهُ نَقِيرًا ﴿٢﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
 وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ
 خَيْرًا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً
 وَلَا سُورًا ﴿٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ
 افْتَرَاهُ وَأُتِيَ بِهِ قَوْمَهُ الْخَرُوفُ فَقَدْ
 جَاءَهُمْ ظُلُمَاتُ الْوُجُوهِ ﴿٤﴾

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبْنَاهُمْ
 ثَمَلًا عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيدًا ﴿٥﴾

6. De: "Onu göylərdə və yerdə olan sirləri bilən *Allah* nazil etmişdir. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir!"
7. Onlar dedilər: "*Bu* necə elçidir ki, yemək yeyir, bazarları gəzib dolaşır? Nə üçün ona özü ilə birlikdə xəbərdarlıq edən bir mələk göndərilmədi?"
8. Niyə ona bir xəzinə verilmədi? Niyə meyvəsindən yeyib dolanmasından ötrü bir bağl olmadı?" Zalımlar: "Siz ancaq sehlənmiş bir adamın ardınca gedirsiniz" – dedilər.
9. Gör sənə aid hansı məsəlləri çəkдилər! Onlar *haqq yoldan* azdılar və bir daha o yolu tapa bilməyəcəklər!
10. İstəsə, sənin üçün onların dediklərindən daha xeyirlisini, *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarını yaradan, sənin üçün qesrlər inşa edə bilən *Allah* ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır.
11. Lakin onlar *Qiyamət* Saatını da yalan saydılar. Biz də onu yalan sayanlardan ötrü yandırıb-yaxan bir od hazırladıq.
12. Onlar *Cəhənnəm* odunu uzaq məsafədən gördükdə belə onun necə qəzəblə qaynamasını duyacaq və xışiltısını eşidəcəklər.

قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَأَلَّا تُرْصِدُ إِلَهُ مَكَانَ عَمُورًا تَرْجِمَا ۝

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ
الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزِلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۝

أَوَلَمْ يَلْقَ إِلَهُكُمْ أَوْ تَكُونُ لَكُمْ حِجَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ
تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَشْغُورًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ
فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۝

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ
ذَلِكَ حَبَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَجَعَلَ
لَكَ قُصُورًا ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝

إِذَا زُلْزِلَتْ مَنَازِلُكُمْ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا
تَغَيُّطًا وَزَفِيرًا ۝

13. Onlar əlləri boynunda bağlı halda *Cəhənnəmin* dar bir yerinə atıldıkları zaman ölüm diləyirlər.

وَلَمَّا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّبِينَ
دَعَوْا هُنَالِكَ لَبُورًا ﴿٢٧﴾

14. *Onlara deyilər*: “Bu gün özünüə bir ölüm deyil, çoxlu-çoxlu ölümlər istəyin!”

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ لَبُورًا وَكِيدًا وَادْعُوا لَبُورًا
كَثِيرًا ﴿٢٨﴾

15. De: “Bu yaxşıdır, yoxsa müttəqilərə bir mükafat və dönüş yeri olaraq vəd edilən Əbədiyyət bağı?”

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَزَاءُ الْخُدْرِ الَّتِي وُعِدَ
الْمُتَّقُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿٢٩﴾

16. Onlardan ötrü orada istədikləri hər şey vardır. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, sənin Rəbbinin Öz öhdəsinə götürdüyü və *yerinə yetirilməsi* arzu olunan bir vəddir.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ
عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْكُوكًا ﴿٣٠﴾

17. O gün *Allah* onları və onların Allahdan başqa sitayiş etdiklərinin hamısını məhşər ayağında cəm edərək deyəcək: “Mənim bu qullarımı *haqq yoldan* sizmi azdırdınız, yoxsa onlar özləri azdılar?”

وَكُلُّهُمْ خُشَعٌ وَمَا يَعْجُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قِيْلَ: أَأَنْتُمْ أَضَلُّوا عَنْ عِبَادِي
هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿٣١﴾

18. Onlar deyəcəklər: “Sən pak və müqəddəssən! Sənin əvəzinə özümüə başqa himayədarlar götürmək bizə yaraşmaz. Lakin Sən onlara və atalarına o qədər firavanlıq nəsib etdin ki, axırda Zikri də yaddan çıxartdılar və məhvə məhkum olunmuş bir zümərəyə çevrildilər”.

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ
مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ
وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا آلَؤَلَىٰ وَكَانُوا
قَوْمًا لُّورًا ﴿٣٢﴾

19. *Kafirlərə deyiləcəkdir*: “Onlar sizin dediklərinizi təkzib etdilər. Artıq siz nə *əzabı özünüzdən* dəf edər, nə də başqa bir əlacınız qalmamışdır.

فَقَدْ كَذَّبَكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا
تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا تَصْرَفًا وَمَنْ يظْلِمِ
مِنْكُمْ لِيُقَهِ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿٣٣﴾

Zülm edənlərinizə böyük bir əzab daddıracağıq”.

20. Səndən öncəki elçilərimiz də yemək yeyər, bazarları gəzib dolanardılar. Sizin bəzilərinizi digərlərinizlə sınaqdan keçirdik ki, *görək* səbir edə biləcəksinizmi? Sənin Rəbbin Görəndir.

21. Bizimlə qarşılaşacaqlarını güman etməyənlər dedilər: “Nə üçün bizə mələklər göndərilmədi? Niyə biz Rəbbimizi görmürük?” Onlar özləri haqqında yüksək fikirdə oldular və böyük üsyankarlıq etdilər.

22. Məhz mələkləri görəcəkləri gün günahkarlara heç bir müjdə olmayacaqdır. Mələklər deyəcəklər: “Cənnətə girməyiniz qadağandır, qadağan!”

23. Biz onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra onları sovrulmuş toz dənəciklərinə çevirərik.

24. Həmin gün Cənnət sakinlərinin qalacağı yer daha lətifətli və istirahət edəcəyi yer daha gözəl olacaqdır.

25. Həmin gün göy buludla parçalanacaq və mələklər yerə endiriləcəkdir.

26. Həmin gün gerçək hökm vermək ancaq Mərhəmətli Allaha məxsusdur. O, kafirlər üçün çətin bir gün olacaqdır.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَنَّهُمْ لَيَأْكُلُنَّ الْأَطْعَامَ وَتَمْسُوتُ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَضْحَكُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَقُلُوبُهُمْ جِجَارًا أَصْحَارًا ﴿٢٢﴾

وَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ عِبَادِهِ لَمَّا عَلِمُوا مِن عَمَلٍ فَعَلَّهُمْ هَبَاءً مَّنْثُورًا ﴿٢٣﴾

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

وَيَوْمَ تَشْقَى السَّمَاءُ بِالسَّحابِ وَرُبُّ الْمَلَائِكَةِ نَزِيلًا ﴿٢٥﴾

الْمَلَأُ يَوْمَئِذٍ أَحْقَى الرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾

27. Həmin gün zalım kimsə barmaqlarını dişləyərək deyəcəkdir: “Kaş ki, mən Peyğəmbərin yolunu tutub gedəydim!

وَيَوْمَ يَعْصُفُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ
بَلَيْتَنِي أَخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾

28. Vay halıma! Kaş ki, filankəsə dost olmayaydım!

يَوْنِكُنِي لَيْسَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فَلَانًا حَلِيلًا ﴿٢٨﴾

29. Çünki Zikr mənə çatdıqdan sonra o mənə ondan uzaqlaşdırdı”. Həqiqətən, şeytan insanı tənha qoyub qaçandır.

لَقَدْ أَصْلَبْنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾

30. Peyğəmbər: “Ey Rəbbim! Qövmüm bu Quranı tərk etdi!” – deyəcək.

وَقَالَ الرَّسُولُ يَرَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا
الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾

31. Beləcə, Biz hər peyğəmbər üçün günahkarlardan bir düşmən etdik. Doğru yol göstəricisi və yardımçı olaraq Rəbbin sənə yetər.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ
الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

32. Katirlər dedilər: “Nə üçün Quran ona bir dəfəlik bütöv nazil olmadı?” Biz onu sənənin qəlbinə möhkəmləndirmək üçün tədricən nazil etdik və onu ən gözəl şəkildə ayəbəayə izah etdik.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ
جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ
وَرَفَعْنَاهُ نَازِلًا ﴿٣٢﴾

33. Onlar sənənin yanına gəlib elə bir məsəl çəkməzlər ki, ona cavab olaraq Biz sənə haqqı və ən yaxşı yozumu verməyək.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ
وَأَحْسَنَ تَقْسِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Üzüstə sürüklənib Cəhənnəmə toplanılacaq kimsələr – məhz onlar yerləri ən pis olan, haqq yoldan ən çox azan kimsələrdir.

الَّذِينَ يُخْشَرُونَ عَلَى فُرُوجِهِمْ إِنَّا جَهَنَّمَ
أَوْلَىٰ بِكَ شَرًّا مَّا كَانُوا أَهْلُ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

35. Həqiqətən, Kitabı Musaya Biz verdik və qardaşı Harunu da ona köməkçi etdik.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ
أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

36. Onlara: "Ayələrimizi yalan sayan sayan bir tayfanın yanına gedin!"- dedik. Sonra Biz o tayfanı yerli-dibli yox etdik.

فَعَلْنَا أَذْهَبًا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِعَاقِبَتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

37. Biz Nuh qövminü elçiləri yalançı saydıqları zaman suda batırdıq və onları insanlar üçün bir ibrət etdik. Biz zalımlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَفْرَقْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَاهُمْ لِنَاسٍ ءَايَةً وَأَعَدْنَا لِلظَّالِمِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

38. Biz Adı, Səmədu, Rəss əhlini və onların arasında olan bir çox nəsiləri də məhv etdik.

وَعَادًا وَنُوحًا وَآلَ هَارُونَ الَّذِينَ هَبْنَاهُمْ
بَنِينَ ذَكَرْنَاهُمْ كَذِبًا ﴿٣٨﴾

39. Biz onların hamısına məsəllər çəkdik və onların hamısını bütövləndirən məhv etdik.

وَكُلًّا صَبَرْنَا لَهُ الْأَمَنَاتُ وَكُلًّا
ذَكَرْنَا تَنْبِيْرًا ﴿٣٩﴾

40. Məkkə müşrikləri bəla yağmuru düşüb viran qalmış şəhərin yanından keçmişdilər. Məgər onlar onu görməmişdilər? Xeyr, onlar öldükədən sonra dirilməyə inanmırlar.

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا مَطَرًا
السَّيِّئَةِ فَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنها بَلْ كَانُوا
لَا يَرَوْنها شُورًا ﴿٤٠﴾

41. Onlar səni gördükdə ancaq sənə lağ edir və deyirlər: "Budurmu Allahın elçi göndərdiyi kəs?"

وَلَقَدْ آتَوْاكَ إِنْ يَخْلُدْ ذَلِكَ الْقَوْمُ فَأَنْتَ
الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

42. Əgər biz məbudlarımıza tapınmaqda səbirli olmasaydıq, az qala o bizi onlardan uzaqlaşdıracaqdı". Onlar əzabı gördükləri zaman kimin haqq yoldan daha çox azdığını anlayacaqlar.

إِنْ كُنَّا لَنُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ
صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يُعْطُونَ جِزِينَ
يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

43. Nəfsinin istəyini ilahliləşdirən kimsəni gördünmü? Sən ona vəkillikmi edəcəksən?

أَوَيْتَ مِنَ اتَّخَذَ إِلَهُهُ هَوًى وَأَنْتَ
تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

44. Yoxsa elə hesab edirsiniz ki, onların əksəriyyəti eşidəcək və ya anlayacaq? Onlar heyvan kimidirlər, hətta, haqq yoldan daha çox uzaqlaşmışlar.

45. Məgər Rəbbinin kölgəni necə uzatdığını görmürsənmi? Əgər O istəsəydi, onu hərəkətsiz halda saxlayardı. Sonra Biz günəşi onun bələdçisi etdik.

46. Sonra o kölgəni yavaş-yavaş Özümüzə tərəf çəkdik.

47. Sizin üçün gecəni örtük, yuxunu rahatlıq, gündüzü də canlanma vaxtı edən Odur.

48. Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Biz göydən tərtemiz su endirdik ki,

49. onunla ölü bir diyarı canlandıraraq, yaratdığımız neçə-neçə heyvanlara və neçə-neçə insanlara ondan içirdək.

50. Biz düşünüb ibrət alsınlar deyər o suyu onların arasında paylaşırdıq. Lakin insanların çoxu küfrdən başqa bir şey qəbul etmədilər.

51. Əgər istəsəydik, hər kəndə qorxudan bir peyğəmbər göndərərdik.

52. Belə olduqda sən kafirlərə baş əymə və onlara qarşı bu Quranla böyük bir cihad et!

أَفَتَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ
يَعْقِلُونَ إِنَّمَا كُنَّا نَعْمُرُ بَلَغًا
مِّنْهُمْ سَبِيلًا ﴿٤٥﴾

أَلَمْ نَرِ الْآلَ رَبَّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ
لَجَعَلَهُ رَسَاكًا لِّمُجْمَعَاتِنَا لَتَمَنَّيَنَّ السَّمْسُ عَلَيْهِ
ذِي لَّيَالٍ ﴿٤٦﴾

ثُمَّ رَفَعْنَاهُ إِلَيْنَا فَبَصَّأْنَا بَصِيرًا ﴿٤٧﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا وَالتَّوْبَ
مُبَاحًا وَجَعَلَ النَّهَارَ لِمُؤْمَرًا ﴿٤٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٩﴾

لِنُخْرِجَ بِهِ مِائِدَةً مِّنْ أَوْسُقَيْهِ رِمْيَا
ثَلَاثًا أَلْعَمَاءُ وَأَنَا سَيِّئٌ كَثِيرًا ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَنَّى أَكْثَرَ
الَّذِينَ لَا كُفْرًا ﴿٥١﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥٢﴾

فَلَا تُطِيعُوا الْكُفْرِينَ وَجَاهِدُوا بِهِ جِهَادًا
كَبِيرًا ﴿٥٣﴾

53. Birinin suyu dadlı və şirin, digərininki isə duzlu və acı olan iki dənizi qovuşduraraq aralarında maneə və keçilməz sədd qoyan Odur.

﴿ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْفُجَّيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا حَبْرًا مَّحْجُورًا ۝٥٣﴾

54. Sudan insan yaradan, ona qan qohumları və sonradan qohum olanları bəxş edən Odur. Rəbbin hər şeyə Qadirdir.

﴿ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝٥٤﴾

55. Onlar Allahı qoyub özlərinə nə xeyir, nə də zərər verə bilməyənlərə ibadət edirlər. Kafir öz Rəbbinə qarşı şeytana köməkçidir.

﴿ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝٥٥﴾

56. Biz səni ancaq müjdə verən və xəbərdarlıq edən kimi göndərdik.

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝٥٦﴾

57. De: "Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Təkcə onu istəyirəm ki, insanlar Rəbbinə tərəf aparan bir yol tutsunlar".

﴿ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِن أَجْرٍ إِلَّا مِن مَّاءَ أَن يَخِذُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ سَبِيلًا ۝٥٧﴾

58. Ölməz, əbədi Yaşayana təvəkkül et və Onu həmd-səna ilə təriflə. Onun Öz qullarının günahlarından agah olması kifayətdir.

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ يَدُلُّوبِ عِبَادِهِ ۝٥٨﴾

59. O, göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaratdı, sonra da Ərşə ucaldı. O, Mərhəmətli Allahdır. Bunu biləndən soruş!

﴿ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۝٥٩ الرَّحْمَنُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَسَلِّمْ وَحَسَبِ رَبِّكَ ۝٦٠﴾

60. Onlara: "Mərhəmətli Allaha səcdə edin!" – deyildikdə: "Mərhəmətli Allah nədir? Məgər bizə əmr etdiyin şeyə səcdə etməliyik?" – deyirlər. Bu da onların nifrətini artırır.

﴿ وَلَا يَقُولُ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا كُنَّا كَارِكِينَ ۝٦١ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَهُنَّ أُمُّ الْوَيْلِ ۝٦٢﴾

61. Səmada bürcələr qoyan və orada günəş və nurlu bir ay yaradan *Allah* ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır.
62. Yada salmaq və şükür etmək istəyənlər üçün gecə ilə gündüzü bir-birinin ardınca gətirən Odur.
63. Mərhəmətli Allahın qulları o kəslərdir ki, onlar yer üzündə təvazökarlıqla gəzər, cahillər onlara xoşagəlməz bir söz dedikdə: "Salam!"- deyirlər.
64. Onlar gecələrini Rəbbi üçün səcdədə və qiyamda keçirirlər.
65. Onlar deyirlər: "Ey Rəbbimiz! Cəhənnəm əzabını bizdən uzaq elə. Doğrusu, onun əzabı həmişəlikdir.
66. Həqiqətən, ora nə pis məskən, nə də pis iqamətgahdır!"
67. Onlar mallarını xərcledikdə nə israfçılıq, nə də xəsislik edər, bunların arasında orta bir yol tutarlar.
68. Onlar Allahla yanaşı başqa məbuda yalvarmaz, Allahın haram etdiyi cana haqsız yerə qıymaz və zina etməzlər. Bunu edən kimsə cəzalandırılır.
69. Qiyamət günü onun əzabı qat-qat artırılır və onun içində zəhil olub əbədi qalar.
70. Ancaq tövbə edib iman gətirən və saleh əməllər edənlərdən başqa.

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن
أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ سُكُورًا ﴿٦٢﴾

وَعِندَ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتَسَوَّوْنَ عَلَى الْأَرْضِ
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ
جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا
وَكَانَ بَيْنَهُمْ ذَلِكُمْ قَوْلًا مَّا ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا
يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ
وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَنقُصْ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدْ
فِيهِ مُهَيَّاتًا ﴿٦٩﴾

إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

Allah onların pis əməllərini
yaxşı əməllərlə əvəz edir. Allah
Bağışlayandır, Rəhmlidir!

71. Kim tövbə edib yaxşı iş görərsə, o,
doğrudan da Allaha tərəf qayıtmış
olar.

72. Onlar yalandan şahidlik etməz,
lağlağı məclisinə rast gəldikdə
oradan ləyaqətlə ötüb keçərlər.

73. Onlara Rəbbinin ayələri xatırlandığı
zaman o ayələrə qarşı kar və kor
kimi davranmazlar.

74. Onlar deyərlər: "Ey Rəbbimiz!
Bizə gözüümüzün aydınlığı olan
zövcələr və övladlar bəxş et və bizi
müttəqilərə imam et!"

75. Onlar səbir etdiklərinə görə
Cənnətdə olan yüksək məqamla
mükafatlandırılacaq, orada xeyir-dua
ilə, salamla qarşılanacaqlar.

76. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Ora
nə gözəl məskən, necə də gözəl
iqamətgahdır!

77. De: "Əgər yalvarmağınız olmasaydı,
Rəbbim sizə diqqət yetirməzdi. Siz
haqqı yalan saydınız. Ona görə də
əzab sizi rahat buraxmayacaqdır!"

قَالُوا لَيْسَ بِكَ بِبُذُلٍ اللَّهُ سَيَتَابُنَا بِهِمْ حَسْبُنَا
رِكَانُ اللَّهِ عَزُّوْا أَجْمَعِينَ ﴿٧١﴾

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى
اللَّهِ مَنَابًا ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَلَا أَمْرًا
بِاللَّغْوِ مَرُؤًا كِرَامًا ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ
يَخْرُجُوا عَلَيْهَا ضُمًا وَعِمًا ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ
أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا فَرَةً أَعْمُرِنَا وَاجْعَلْ لِّلْمُتَّقِينَ
إِمَامًا ﴿٧٥﴾

أُولَئِكَ يَجْزِيكَ الْعُرْفَةُ بِمَا صَبَرُوا
وَيُكْفَرُونَ فِيهَا نَجِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٦﴾

حَالِكِينَ فِيهَا حَسْبَتْ مُسْتَقَرًّا
وَمُقَامًا ﴿٧٧﴾

قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ فِي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ
فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٨﴾

əş-Şuara
(«Şairlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ta. Sin. Mim.
2. Bunlar aydın Kitabın ayələridir.
3. Onların iman gətirmədiyinə görə özünü həlakıma edəcəksən?
4. Biz istəsəydik, göydən onlara elə bir əlamət göndərərdik ki, onun önündə başları itaətkarlıqla əyilərdi.
5. Mərhəmətli *Allahdan* onlara elə bir ayə gəlməz ki, ondan üz çevirməsinlər.
6. Onlar *ayələri* uydurma saydılar. Məsxərəyə qoyduqlarının xəbəri onlara yetişəcəkdir.
7. Yoxsa, onlar yer üzündə cürbəcür gözəl bitkilər bitirdiyimizi görmürlər?
8. Həqiqətən də, bunda bir əlamət vardır. Lakin onların əksəriyyəti mömin olmadı.
9. Bəli, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmli.
10. Bir zaman Rəbbin Musaya demişdi:
“Get o zalım qövmin –
11. Firon xalqının yanına! Onlar qorxmurlarmı?”

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طسّم

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰتٰكَ الْكِتٰبَ الْغٰيْبِ

لَعَلَّكَ تَتَّخِذُ تَفْسٰقًا اَلَّا يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ

اِنْ لَّمَّا نَزَّلْ عَلٰیهِمْ مِنَ السَّمَاءِ اٰیَةً فَظَلَّتْ
اَعْنَاقُهُمْ اَلَّا خٰصِعِيْنَ

وَمَا يٰٓاَيُّهَا السَّعٰدِيْنَ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُذْذِرٍ اِلَّا كَاُوْا
عَنْهُ مُعْرِضِيْنَ

فَقَدْ كَذَّبُوْا فَسَبَّ اَنْۢبِيَآءَهُمْ اٰتٰنَا مَا كَاُوْا بِوٰءِ
يَسْتَهْزِءُوْنَ

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَّا الْاَرْضَ كَرَّتْۢ اَنْۢبَشٰۤا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كٰرِيْمٍ

اِنْۢ فِيْ ذٰلِكَ لَاۤ اٰیَةً وَّمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ

وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰى اَنْۢ اَنْۢتَ الْقَوُّمُ الظَّالِمِيْنَ

فَوَرِعُوْنَ اَلَّا يَتَّقُوْنَ

12. *Musa* dedi: "Ey Rəbbim! Qorxuram ki, onlar məni yalançı hesab edələr,
13. *belə olduqda* ürəyim sıxılar, dilim də söz tutmaz. Buna görə *Haruna* da *vəhy* göndər.
14. Onların məndən əvəzini çıxmaq istədikləri bir günahım da var. Buna görə məni öldürəcəklərindən qorxuram".
15. *Allah* dedi: "Xeyr, *bu mümkün deyil!* İkiniz də möcüzələrimizlə *onların yanına* gedin! Şübhəsiz ki, Biz də sizinləyik, *hər şeyi* eşidirik.
16. *Fironun* yanına gedib deyin: "Biz aləmlərin Rəbbinin elçiləriyik!
17. *İsrail* oğullarını bizimlə birgə göndər!"
18. *Firon* dedi: "Biz səni körpə ikən götürüb saxlayıb boya-başa çatdırmadıqmı? Sən ömrünün bəzi illərini bizimlə yaşamadınmı?
19. Elədiyin *pis* əməli də elədin. *Doğrudan da*, sən bir nankorsan!"
20. *Musa* dedi: "Mən onu edəndə nədən olmuşam.
21. Mən sizdən qorxduğum üçün yanınızdan qaçıb getdim. Amma sonradan Rəbbim mənə hökmranlıq verdi və məni elçilərdən etdi.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَسْتَلِيقُ لِي سَاقِي فَأَرْسِلْ
إِلَيَّ هَارُونَ ﴿١٣﴾

وَأَخْبِرْ عَلَى ذَنْبِ أَخَافُ أَنْ يُقَتُلُونِي ﴿١٤﴾

قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ
مُتَسِيمُونَ ﴿١٥﴾

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَلَمْ نُزَكِّهِمْ إِذْ زَلَيْنَا أَوْلِيَاءَ فَبَشِّرْهُمَا
بِأَلْعَاقِ يَسِينِ ﴿١٨﴾

وَقُلْتُ قَتَلْتُكَ إِنِّي فَعَلْتُكَ وَأَنْتَ مِنَ
الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

قَالَ قُلْتُمْهَا إِلَّا أَوْأَلَيْكُمُ الضَّالِّينَ ﴿٢٠﴾

فَقَرَّرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَعَدَ لِي رَبِّي حُكْمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

22. Başıma qaxdığın o nemətin də İsrail oğullarını özünə kölə etməyindir”.

وَلَيْكَ بِمَعْمَرٍ مَّتَمَّاعٍ أَنْ عَبْدَ رَبِّهِ
إِسْرَءِيلَ ﴿١٧﴾

23. Firon dedi: “Aləmlərin Rəbbi nədir?”

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

24. Musa dedi: “Əgər yaqınlıqla inanırsınızsa, *bilin ki*, O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir!”

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ
كُنُوزَهُمْ خَفِيَّةٌ ﴿١٩﴾

25. Firon ətrafındakılara dedi: “*Onun nə danışdığını eşitmirsinizmi?*”

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

26. Musa dedi: “O sizin də, ulu babalarınızın da Rəbbidir!”

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢١﴾

27. Firon dedi: “Sizə göndərilmiş bu elçi, sözsüz ki, dəlidir!”

قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ
لَمَجْنُونٌ ﴿٢٢﴾

28. Musa dedi: “Əgər anlayırsınızsa, *bilin ki*, O, şərqin, qərbin və bunların arasında olanların Rəbbidir!”

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٣﴾

29. Firon dedi: “Əgər məndən başqasına sitayiş etsən, səni məhbusların yanına ataram!”

قَالَ لَيْنِ أَخَذْتُ إِلَهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَكَ
مِنَ الْمَسْجُورِينَ ﴿٢٤﴾

30. Musa dedi: “Bəs sənə açıq-aşkar bir şey göstərsəm necə?”

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ﴿٢٥﴾

31. Firon dedi: “Əgər doğru danışanlardansansa, göstər onu!”

قَالَ فَأْتِ بِدُعَاءِ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٦﴾

32. Musa əsasını yerə atınca, o dərhal dönüb açıq-aşkar bir ilana çevrildi.

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٢٧﴾

33. Əlini *qoynundan* çıxardan kimi o, baxanların gözü *qabağında* ağappaq *nur saçan bir əl* oldu.

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيَمِينِهِ لِلظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

34. *Firon* ətrafındakı zadəganlara dedi: “Həqiqətən də, bu, bilikli bir sehrbazdır!
35. O öz sehri ilə sizi torpağınızdan çıxartmaq istəyir. Nə təklif edirsiniz?”
36. Onlar dedilər: “Onu qardaşı ilə bir qədər gözəl və şəhərlərə *adam* yığanlar göndər ki,
37. bütün bilikli sehrbazları sənin yanına gətirsinlər”.
38. Beləliklə, sehrbazlar bəlli bir günün müəyyən edilmiş vaxtında toplandılar.
39. Camaata deyildi: “Siz də yığışsınız mı?”
40. Əgər sehrbazlar qalib gəlsələr, ola bilsin ki, biz də onlara tabe olaq”.
41. Sehrbazlar gələn kimi *Firona* dedilər: “Əgər qalib gəlsək, bizə mükafat veriləcəkmiz?”
42. *Firon* dedi: “Bəli! Belə olacağı təqdirdə sizi *özümə* yaxın adamlardan edəcəyəm”.
43. *Musa* onlara dedi: “Nə atacaqsınızsa, atın!”
44. Onlar iplərini və əsalarını yerə atıb: “*Fironun* qüdrətinə and olsun ki, biz qalib gələcəyik!” – dedilər.

قَالَ لِّلْمَلَائِكَةِ إِن هَٰذَا سَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

يُرِيدُ أَن يَخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

قَالُوا الرَّجْعَةُ وَاعْثَاءً وَأَلْعَتْ فِي الْمَدَائِنِ خَيْرِينَ ﴿٣٦﴾

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سِحَابٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَسْمَعُ مَوْعِدِهِمْ ﴿٣٩﴾

لَعَلَّكَ تَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَأَعِزُّونَ إِلَيْكَ الْآخِرَ إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنِّي إِذًا لَّيَمُّ الْمُقْذَّبِينَ ﴿٤٢﴾

قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُقْلُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَلْقَوْا حِبَاءَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

45. Sonra Musa əsasını atdı və əsa onların düzəldikləri şeyləri uddu.

فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَلَاثٌ مُّاءٌ ﴿٤٥﴾

46. Sehrbazlar səcdəyə qapandılar

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَجْدِينَ ﴿٤٦﴾

47. və dedilər: "Biz iman gətirdik
aləmlərin Rəbbinə –

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Musanın və Harunun Rəbbinə!"

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

49. Firon dedi: "Mən sizə izin verməmişdən əvvəl siz ona imanımı gətirdiniz? Şübhəsiz ki, o sizə sehr öyrədən böyüyünüzdür. Tezliklə biləcəksiniz! Mən sizin əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirib hamınızı çarmıxa çəkdirəcəyəm".

قَالَ أَلَمْ نَشْرِكْ لَكَ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكَ آلِهَةً لَّكِبْرًا الَّذِي عَلَّمَكَ السَّحَرَ فَتَسْوَفَ نَعْمُونَ ﴿٤٩﴾
لَا قُطْعَمَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلْفٍ
وَأَصْلَابِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

50. Onlar dedilər: "Zərər yox, biz *onsuz*
da öz Rəbbimizə qayıdacağıq.

قَالُوا لَا ضَرَرَ أَلَيَّْا إِيَّا رَبَّنَا مُقْتَلُونَ ﴿٥٠﴾

51. Biz *Firon xalqı* arasından ilk iman gətirənlər olduğumuza görə Rəbbimizdən günahlarımızı bağışlayacağını umuruq".

إِنَّا نَطْلُعُ أَنْ يَفْعُرَكَاتُكَ خَطِيئَاتُكَ أَنْ كُنَّا
أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

52. Biz Musaya: "Qullarımla birlikdə gecə yola çıx. Çünki siz təqib olunacaqsınız"– *deyə* vəhy etdik.

﴿٥٢﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِيَادِي الْكَفَرِ
مُتَّبِعُونَ ﴿٥٣﴾

53. Firon şəhərlərə *əsgər* toplayanlar göndərdi.

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾

54. *O dedi*: "Bunlar kiçik bir dəstədir.

إِنْ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

55. Onlar bizi qəzəbləndirmişlər.

وَأَنهَمَكَ الْعَاطِلُونَ ﴿٥٥﴾

56. Biz hamımız ayıq-sayıq olmalıyıq".

وَأَنَّا لَنَجِيْعٌ حَذَرُونَ ﴿٥٦﴾

57. Biz *o zalım tayfanı* bağlardan və çeşmələrdən çıxartdıq;

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾

58. xəzinələrdən və gözəl yerlərdən də *qovduq*.
59. Beləcə, Biz İsrail oğullarını o yerlərə varis etdik.
60. Günəş üfüqdən qalxarkən *Firon* öz *əsgərləri ilə* onları izləməyə başladılar.
61. İki dəstə bir-birini görüncə Musanın səhabələri: “Biz yaxalanacağıq!” – dedilər.
62. *Musa* dedi: “Xeyr, Rəbbim mənimlədir. O məna doğru yol göstərəcəkdir!”
63. Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!” – *deyə* vəhy etdik. *Dəniz* dərhal yarıldı, *on iki yol açıldı* və hər biri nəhəng bir dağ kimi oldu.
64. O birilərini də ora yaxınlaşdırdıq.
65. *Musa* və onunla birlikdə olanların hamısını xilas etdik.
66. O birilərini isə suya qarq etdik.
67. Şübhəsiz ki, bu *hekayətdə* bir ibrət vardır. Lakin onların çoxu iman gətirmədi.
68. Həqiqətən, senin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.
69. Onlara İbrahimin əhvalatını da oxu.
70. Bir zaman o öz atasına və tayfasına: “Nəyə ibadət edirsiniz?” – demişdi.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾

فَاتَّبَعُوهُم مَّا شِئْنَا ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا تَرَ أَفْئِدَتَهُنَّ أَلْتَمَعَٰنٍ قَالَ أَضْحَبَ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فُوٍّ كَالْعُرْدِ وَالْأُتَيْمِرِ ﴿٦٣﴾

وَأَرْفَعْنَا قُرُونَهُنَّ الْوَخِرِينَ ﴿٦٤﴾

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٦﴾

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَنتَ مِنْهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

71. Onlar dedilər: “Biz bütlərə ibadət edir və onlara tapınmaqda davam edirik”.

قَالُوا تَعْبُدُونَ أَشْءًا مَّا تَفْعَلُونَ لَهَا تَعْبُدُونَ ۖ

72. O dedi: “Onlara yalvardığınız zaman sizi eşidirləmi?”

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمُ إِذْ تَدْعُونَ ۚ

73. Yaxud sizə xeyir və ya zərər verirləmi?”

أَوْ يَنْفَعُونَكُمُ أَوْ يَضُرُّوكمُ ۚ

74. Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz öz atalarımızın belə etdiklərini gördük”.

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۚ

75. O dedi: “Siz nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüzmü –

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۚ

76. həm siz, həm də ulu babalarımız?”

أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۚ

77. Aləmlərin Rəbbindən başqa, onların hamısı mənim düşmənimdir.

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ

78. *O Rəbb ki, məni yaratmış və məni doğru yola yönəltdi;*

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ

79. *O Rəbb ki, məni yedirdir və içirdir;*

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ۚ

80. *O Rəbb ki, xəstələndiyim zaman mənə şafa verir;*

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۚ

81. *O Rəbb ki, məni öldürəcək, sonra dirildəcəkdir;*

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ۚ

82. *O Rəbb ki, Haqq-hesab günü xəstələrimi bağışlayacağını Ondan umuram.*

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۚ

83. Ey Rəbbim! Mənə hikmət ver və məni əməlisalehlərə qovuşdur!

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَارْحَمْنِي بِالصَّبْرِ ۚ

84. Sonra gələnlər arasında *həmişə yad edilib deyə* mənə yaxşı ad qismət elə!

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۚ

85. Məni Nəim bağının varislərindən et!

وَأَصْلَحْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٥٥﴾

86. Atamı bağışla! Çünki o,
azmışlardandır.

وَأَعْرِضْ لَإِخْوَتِهِ إِنْهُمْ كَانَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٦﴾

87. Onların dirildiləcəyi gün məni rüsvey
etmə!

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٥٧﴾

88. O gün ki, nə var-dövlət, nə də oğul-
uşaq bir fayda verməyəcək.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٥٨﴾

89. Ancaq sağlam bir qəlblə Allahın
hüzuruna gələnlərdən başqa!”

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٥٩﴾

90. Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılar.

وَأُتْلِقَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٠﴾

91. Cəhənnəm də azğınlara göstərilər.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٦١﴾

92. Onlara deyilər: “Hanı sizin ibadət
etdikləriniz –

وَقِيلَ لَهُمْ أَنْ مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٦٢﴾

93. Allahdan başqa *pənah*
apardıqlarınız? Onlar sizə kömək
edə bilərlərmə, yaxud özlərinə
köməkləri dəyə bilərmə?”

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمَوْ أَنْ يَنْصِبُرُونَ ﴿٦٣﴾

94. Onlar azğınlarla birlikdə *Cəhənnəmə*
atırlar,

فَكُفِّرُوا بَيْنَهُمَا هَلَكَ الْغَاوُونَ ﴿٦٤﴾

95. İblisin bütün əsgərləri də habelə,

وَجُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

96. Onlar orada höcətləşərək deyərler:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٦﴾

97. “Allaha and olsun ki, biz açıq-aydın
azğınlıq içində idik –

ثَاكِلَةٌ إِنْ كُنَّا فِي صَلَائِ مُبِينٍ ﴿٦٧﴾

98. o vaxt ki, biz sizi aləmlərin Rəbbinə
tay tuturduq.

إِذْ شَرَوْكُمُ رَبَّكَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

99. Bizi ancaq günahkarlar azdırdı.

وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا الْمُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

100. İndi isə bizim nə şəfaətçilərimiz,

وَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿٧٠﴾

وَلَا صَدِيقٌ حَمِيمٌ ﴿١٠١﴾

101. nə də *bizə* canıyanan bir dostumuz var!

فَلَوْلَا نَأْوِي الدَّارِ فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾

102. Bir də *dünyaya* qayıda bilsəydik, möminlərdən olardıq!”

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَكَاظِمٌ وَمَا كُنْتُ لَكَرَهُمُ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

103. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman götürmədi.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهْمُ الْعَرْشِ الرَّحِيمِ ﴿١٠٤﴾

104. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

105. Nuh tayfası da elçiləri yalançı saydı.

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

106. O vaxt qardaşları Nuh onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz?”

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾

107. Həqiqətən, mən sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٠٨﴾

108. Allahdan qorxun və mənə itaət edin.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنِ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

109. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١١٠﴾

110. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!”

﴿قَالُوا أَلَمْ نَأْمُرْكَ أَنْ تَتَّخِذَ آلَكَ ذُلُولًا﴾

111. Onlar dedilər: “Sənə ən rəzil adamlar tabe olduğu halda biz sənə inanırıqmı?”

قَالَ وَمَا عَلِمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾

112. *Nuh* dedi: “Mən onların nə etdiklərini bilmirəm!”

إِنِّي خَشِيتُ اللَّهََ الْإِلَهَ الْأَعْلَىٰ رَبِّي لَو تَتَفَكَّرُونَ ﴿١١٣﴾

113. Onların haqq-hesabı yalnız Rəbbimə aiddir. Kaş başa düşəydiniz!

114. Mən iman gətirənləri qovan deyiləm.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾

115. Mən yalnız açıq-aşkar bir qorxudanam”.

إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٥﴾

116. Onlar dedilər: “Ey Nuh! Əgər *dəvətinə* son qoymasan, mütləq daşqalaq ediləcəksən”.

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَنسُوحُ لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَارِجِينَ ﴿١١٦﴾

117. *Nuh* dedi: “Ey Rəbbim! Qövmüm məni yalançı hesab etdi.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْمٌ ذُكِّيتُ ﴿١١٧﴾

118. Mənimlə onların arasında qəti hökm ver, məni və mənimlə birlikdə olan möminləri *əzabdan* qurtar!”

فَاذْفَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَصَحَا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

119. Biz onu və onunla birlikdə olanları yüklü gəmidə xilas etdik.

فَأَنجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِ الْكَاشِحُونَ ﴿١١٩﴾

120. Yerdə qalanları isə suya qərş etdik.

فُرَاغَرَفْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانُ أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

122. Həqiqətən, sən Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾

123. Ad tayfası da elçiləri yalançı saydı.

كَذَّبَتْ عَادَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

124. O vaxt qardaşları Hud onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz?”

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Həqiqətən, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾

126. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

127. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٦﴾

mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

128. Əcəba, siz hər təpədə əbəş yərə bir əlamətmi qurursunuz (hündür binalarımı tikirsiniz)?

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ ءَاقِبَةَ تُعْبَثُونَ ﴿٢٧﴾

129. Sanki əbədi qalacaqsınız deyə qalalarımı tikirsiniz?

وَتَسْتَجِدُّونَ مَصَابِعَ أَعْيُنِكُمْ قَوَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

130. *Bir kəsi* yaxaladığınız zaman qəddar hökmdar kimi yaxalayırırsınız?

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿٢٩﴾

131. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٣٠﴾

132. Bildiyiniz nemətləri sizə verəndən qorxun.

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

133. O sizə heyvanat və oğul-uşaq verdi,

أَمَدَّكُمْ بِالْأَنْعَامِ وَبِالْأَوْلَادِ ﴿٣٢﴾

134. *üstəlik* bağlar və çeşmələr də ata etdi.

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٣٣﴾

135. Mən sizə üz verəcək böyük günün əzabından qorxuram”.

إِنِّي لَنَارٍ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٤﴾

136. Onlar dedilər: “Bizə öyüd-nəsihət versən də, verməsən də, bizim üçün birdir.

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿٣٥﴾

137. Bu, yalnız və yalnız əvvəlkilərin adətidir.

إِنَّ هَذَا إِلَّا لَأَعْلَانُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

138. Biz əzaba düçar olan da deyilik”.

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

139. Onlar onu yalançı saydılar. Biz də onları məhv etdik. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكَ مِثْرَانِ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

140. Həqiqətən, sənın Rəbbin
Qüdrətlidir, Rəhmlidir. وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾
141. Səməd tayfası da elçiləri yalançı
saydı. كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُمْ إِذْ يَقُولُ أَفْلَسَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٤١﴾
142. O vaxt qardaşları Saleh onlara dedi:
“Məgər qorxmursunuz? إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَتِلَسْتُمْ ﴿١٤٢﴾
143. Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar
etməli olduğunuz bir elçiyəm. إِنِّي لَكُرْسُولُ آمِينَ ﴿١٤٣﴾
144. Allahdan qorxun və mənə itaət
edin. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٤٤﴾
145. Mən bunun əvəzinə sizdən heç
bir mükafat istəmirəm. Mənim
mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə
aidir. وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا عَنِّي
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾
146. Məgər siz burada olanların içində
sərbəst buraxılacaqsınız? أَتَرْكُونَ فِي مَاهُتَاءَ آمِينَ ﴿١٤٦﴾
147. Bağlar və bulaqlar içində,
فِي حَتَّابٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾
148. əkinlər və yumşaq meyvəli
xurmalıqlar içində *arxayınlıqla*
qalacaqsınız? وَرُءُوعٍ وَتَحْلٍ طَلَمَهَا هَاضِمٌ ﴿١٤٨﴾
149. Dağlardan məharətlə evlər yonub
düzəldəcəksiniz? وَتَنْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ الَّتِي نُتِيقَا الْفَارِثِينَ ﴿١٤٩﴾
150. Allahdan qorxun və mənə itaət
edin! فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥٠﴾
151. Həddi aşanların əmrinə tabe
olmayın. وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾
152. Onlar yer üzündə fəsad törədir və
özlərini günahdan təmizləmirlər”. الَّذِينَ يَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

153. Onlar dedilər: "Sən yalnız və yalnız sehlənmişlərdənsən.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾

154. Sən də bizim kimi ancaq bir insansan. Əgər doğru danışarlarsansa, bizə bir möcüzə göstər".

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٥٤﴾

155. Saleh dedi: "Möcüzə bu diş dəvədir! Onun da, sizin də müəyyən edilmiş vaxtlarda su içmək haqqınız vardır. (Bir gün o, su içməli, bir gün də siz su içməlisiniz).

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَّهَا ثَرْبٌ وَكَوْثَرٌ يُؤْمَرُ مَعْلُومٌ ﴿١٥٥﴾

156. Ona heç bir pislik etməyin, yoxsa böyük günün əzabı sizi yaxalayar".

وَلَا تَسْخَرُوا مِنِّي وَلَا تَسْخَرُوا عَذَابِي يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

157. Onlar dəvənin diz vətərini kəsdilər, sonra da pəşman oldular.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرْ حَتَّىٰ تُؤْتَوْنَ ﴿١٥٧﴾

158. Əzab onları yaxaladı. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

159. Həqiqətən, sən Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

160. Lut tayfası da elçiləri yalançı saydı.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾

161. O vaxt qardaşları Lut onlara dedi: "Məgər qorxmursunuz?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أُخُوهُ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

162. Həqiqətən, mən sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾

163. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٦٣﴾

164. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا

عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٧﴾

mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

165. Doğrudanmı siz insanlar içində ancaq kişilərlə yaxınlıq edirsiniz?

أَتَأْتُونَ الذِّكْرَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾

166. və Rəbbinizin sizin üçün yaratdığı qadınlarımızı tərk edirsiniz? Siz, həqiqətən də, həddi aşan adamlarsınız”.

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ ذِكْرًا مِنَ أَنْفُسِكُمْ أَيْتَلَّ شُعْرًا قَوْمٌ غَادُونَ ﴿٥٩﴾

167. Onlar dedilər: “Ey Lut! Əgər *təbliğatına* son qoymasan, mütləq qovulanlardan olacaqsan!”

قَالُوا لَيْتَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ خَبْرًا ﴿٦٠﴾

168. O dedi: “Mən sizin əməllərinizə nifrət edənlərdənəm.

قَالَ إِنِّي لَبِئْسَ لَكُمْ مِنَ الْأَفْعَالِ ﴿٦١﴾

169. Ey Rəbbim! Məni və ailəmi onların tutduqları işdən xilas et!”

رَبِّ يَتَخَيَّ وَأَهْلِي مِمَّا يَنْعَمُونَ ﴿٦٢﴾

170. Biz onu və onun bütün ailəsini xilas etdik.

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٣﴾

171. Geridə qalanlar arasındakı yaşlı qadımdan başqa.

إِلَّا جَعُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿٦٤﴾

172. Sonra da o birilərini darmadağın etdik.

فَرَدَّ مِرَّةً إِلَى الْآخِرِينَ ﴿٦٥﴾

173. Biz onların üstünə *daşlardan* yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا مُّثَوِّسًا مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٦٦﴾

174. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi.

إِنِّي فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانُوا أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

175. Həqiqətən, sən Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

وَأَنَّ ذَٰلِكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

176. Əykə əhli də elçiləri yalançı saydı.

كَذَّبَ أَصْحَابُ آلِ مُرْسَلٍ ﴿١٧٦﴾

177. O vaxt Şueyb onlara dedi: "Məgər qorxmursunuz?

إِذْ قَالَ لَهُمُ مُوسَىٰ أَلَمْ تَقُورُوا ﴿١٧٧﴾

178. Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm.

إِنِّي لَكُم مِّنْ أَمِيرٍ ﴿١٧٨﴾

179. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٧٩﴾

180. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ ثَوَابٍ إِنِّ أَجْرِي إِلَّا عِندَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

181. Ölçüyə tam riayət edin və əksik ölçənlərdən olmayın.

۞ أَتَوْا بِالْكَيْلِ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾

182. Düz tərəzi ilə çəkin.

وَزِنُوا بِأَلْقَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾

183. İnsanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾

184. Sizi və əvvəlki nəsilləri Yaradandan qorxun!"

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾

185. Onlar dedilər: "Sən yalnız və yalnız sehlənmişlərdənsən.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُحَرِّينَ ﴿١٨٥﴾

186. Sən də bizim kimi ancaq bir insansan. Biz səni yalançılardan *biri* hesab edirik.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَطَّلُكَ لَئِنْ أَلَكْنَاهُ لَنُكِيدَنَّ ﴿١٨٦﴾

187. Əgər doğru danışarlarsansa, göyün bir parçasını üstümüzə endir".

فَأَسْبَغَ عَلَيْهَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾

188. Şueyb dedi: "Rəbbim sizin nələr etdiyinizi daha yaxşı bilir".

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

189. Onlar isə onu yalançı saydılar və buna görə də kölgəli günün əzabı onları yaxaladı. Həqiqətən, o, böyük bir günün əzabı idi.
190. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi.
191. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.
192. Şübhəsiz ki, bu, aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir.
193. Onu sadıq ruh *Cəbrail* endirdi –
194. sənin qəlbinə ki, xəbərdar edənlərdən olasan.
195. *Bu Quran* açıq-aydın ərəb dilində nazil edildi.
196. Şübhəsiz ki, o, keçmiş ümmətlərin kitablarında da xatırlanır.
197. Məgər İsrail oğullarından olan alimlərin onu bilmələri bunlar üçün bir dəlil deyilmi?
198. Əgər Biz onu ərəb olmayanlardan birinə nazil etsəydik,
199. və o, bunu onlara oxusaydı, yenə də ona iman gətirməzdilər.
200. Biz *küfrü* günahkarların qəlbinə belə salırıq.
201. Onlar ağırlı-acılı əzabı görməyənədek ona inanmazlar.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلُمَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

وَلَا تَرْكَكَ لَهُمُ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

وَالَّذِي نُنزِّلُ رُبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

نَزَّلَهُ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

وَالَّذِينَ لَبِئْسَ رُفُقًا لِّلَّذِينَ ﴿١٩٦﴾

أَوَّلَتْ رُكْنَ أَلْهَمَهُ آيَةٌ أَن يُعَلِّمَهُ ، عَلَّمُوا نَحْنُ إِسْرَءِيلُ ﴿١٩٧﴾

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى نَحْوِ الْأَنْحَاءِ ﴿١٩٨﴾

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَدْرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

202. O *əzab* onlara özləri də hiss etmədən qəflətən gələcəkdir.
203. Onlar deyəcəklər: "Bizə möhlət veriləcəkmiz?"
204. Yenədəmi *əzab*ımızın tez gəlməsini istəyirlər?
205. Bilirsənmi, əgər onlara illərəcə firavanlıq nəsib etsək,
206. sonra vəd olunduqları *əzab* onlara yetişsə,
207. onlara nəsib olmuş firavanlıq *əzab*ımızı onlardan dəf edə bilməz.
208. Biz heç bir kəndi onu xəbərdar edənlər olmadan məhv etmədik.
209. *Xəbərdar edənləri də* öylüdə-nəsihət vermək üçün *göndərdik*. Biz əsla zalım olmamışıq!
210. *Quramı* şeytanlar endirmədi.
211. Onlar buna layiq deyildirlər və *bunu* bacara da bilməzlər.
212. Çünki onlar *vəhyə* qulaq asmaqdan kənar edilmişdilər.
213. Odur ki, Allahla yanaşı başqa bir məbudada ibadət etmə, yoxsa *əzaba* düşər edilənlərdən olarsan.
214. Ən yaxın qohumlarını qorxut!
215. Sənə tabe olan müminləri qanadının altına al (onlara qarşı təvazökar ol)!

فَبِأَنفُسِهِمْ يَفْتَنُوهُمْ وَلَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

فَيَقُولُوا أَهْلَ عَنَّا مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

أَفَعِدَّائِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفَرَأَيْتَ إِن مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَنُونَ ﴿٢٠٧﴾

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مِذْرُونَ ﴿٢٠٨﴾

ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾

إِنَّهُمْ عَنْ السَّمْعِ لَمَعُولُونَ ﴿٢١٢﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْصُوتَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٣﴾

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

216. Əgər onlar sənə asi olsalar, de:
"Şübhəsiz ki, mən sizin etdiyiniz
əməllərdən uzağam!"
217. Qüdrətli və Rəhmli olana təvəkkül
et!
218. O səni *namaza* duranda da görür,
219. səcdə edənlər içində hərəkət edəndə
da.
220. Həqiqətən də, O, Eşidəndir,
Biləndir!
221. Şeytanların kimə nazil olduqlarını
sizə xəbər verimmi?
222. Onlar hər bir yalançıya və
günahkara nazil olurlar.
223. *Şeytanlar vəhydən* eşitdiklərini
kahinlərə təlqin edirlər. Halbuki
onların əksəriyyəti yalançıdır!
224. Şairlərə gəldikdə isə, onlara ancaq
azğınlar uyar.
225. Məgər görmürsənmi ki, onlar
hər vadidə veyl-veyl gəzir (hər
mövzuda şer uydurur)
226. və etmədikləri şeylərə aid söhbət
açırlar?
227. Təkcə iman sahibi olub saleh
əməllər edən, Allahı tez-tez yada
salan və haqsızlığa məruz qaldıqdan
sonra *dini* müdafiə edənlərdən
başqa. Zalımlar isə qayıdacaqları
yeri mütləq biləcəklər.

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

الَّذِي يَرِنَاكَ جِيءَ نَقُومَ ﴿٢١٨﴾

وَيَقُتِّلُكَ فِي الْمَشَاجِدِ ﴿٢١٩﴾

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَا نَزَّلَ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾

نَزَّلَ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْتُرُ كُرْهًا زُبُونُ ﴿٢٢٣﴾

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَمِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا
وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

ən-Nəml
(«Qarışqalar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ta. Sin. Bu, Quranın və açıq-aydın bir Kitabın ayələridir.
2. Möminlərə doğru yol göstəricisi və müjdədir.
3. O kəslərə ki, namaz qılır, zəkat verir və axirətə qətiyyətlə inanırlar.
4. Həqiqətən, Axirətə iman gətirməyənlərin *bədd* əməllərini onlara yaxşı kimi göstərdik. Odur ki, onlar *azğınlıqları üzündən heç nə anlamadan yer üzündə* veyllənilər.
5. Bunlar əzabı ağır olacaq kimsələrdir; Axirətdə ən çox ziyana uğrayacaq kəslər də elə onlardır.
6. Həqiqətən, sən Qurani Müdrik və Bilən *Allahdan* alırsan.
7. Bir zaman Musa öz ailəsinə: “Mən, doğrudan da, bir od gördüm. *Qoy gedib* ondan sizə bir xəbər və ya bir köz gətirim ki, qızımasınız” – demişdi.
8. *Musa* oraya gəlib çatanda ona nida gəldi: “Oduñ içindəki də, ətrafındakı da mübarəkdirlər. Aləmlərin Rəbbi olan Allah pak və müqəddəsdür!”
9. Ey Musa! Qüdrətli, Müdrik Allah Mənəm!

سُورَةُ النَّملِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طسٓ تِلْكَ ءَايَاتُ الْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُعِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
 وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ رَبَّائِهِمْ
 أُعْمِلُوا لَهُمْ مَقْعَدًا ﴿٤﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي
 الْآخِرَةِ هُمْ الْآخَسَرُونَ ﴿٥﴾

وَءَايَاتُ الْقُرْءَانِ مِنْ لَدُنِّكَ بِكَيْدٍ عَلَيْهِمْ ﴿٦﴾

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ إِنِّي رَأَيْتُ سَمَكًا مِنْهَا
 يَخْرُجُ أَوْءَاتِكُمْ بِشَهَابٍ مَقْبُوسٍ لَّكُمْ تَقْطَلُونَ ﴿٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهَا عَادُوهُ أَنْ قُودَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ
 حَوَّلَهَا وَسُبْحَنَ إِلَٰهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

يٰمُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

10. Əsanı *yerə* at!" *Musa* onun ilan kimi qıvrıldığını gördükdə dönüb qaçdı və geriye də dönmədi. *Allah dedi*: "Ey *Musa*! Qorxma! Elçilər Mənim hüzzurumda qorxmazlar.

11. Ancaq kim haqsızlıq edib sonra da pisliyin əvəzinə yaxşılıq edərsə, *bilsin ki*, Mən Bağışlayanam, Rəhmliyəm!

12. Əlini qoynuna sal ki, *əlin oradan* ləkəsiz, ağappaq çıxsın. Firona və onun tayfasına göndərilən doqquz möcüzədən biri budur. Həqiqətən, onlar fasiq bir tayfadır!"

13. Möcüzələrimiz onlara aşkar şəkildə göstərildikdə: "Bu, açıq-aydın bir schrdır!" – dedilər.

14. Buna qəti inandıqları halda, haqsızcasına və təşəxxüslə onları inkar etdilər. Gör fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu!

15. Biz Davuda və Süleymana elm verdik. Onlar dedilər: "Bizi Öz mömin qullarının çoxundan üstün tutan Allaha həmd olsun!"

16. Süleyman Davuda *peyğəmbərlikdə* varis oldu və dedi: "Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi və bizə hər şeydən verildi. Həqiqətən, bu, *bizə göstərilən* açıq-aşkar üstünlükdür".

17. Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplanıldı.

وَأَلِيَّ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُهَاجِرُ كَانْهَا جَانٌّ وَلِيَّ مُدِيرٍ أَوْ لَوْ يَعْقِبُ يَكْمُلُ سِحْرَ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدُنِيَ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حَسَنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي عَفُورٌ ﴿١١﴾ تَجِيبُ ﴿١٠﴾

وَأَرْجُلُ يَدُكَ فِي جَيْبِكَ تَخَرُّجُ يَصْغَاءُ مِنْ عَمِيرٍ سُوءٌ فِي تِسْعٍ أَلْيَسَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا كَافِرِينَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ هَذِهِ آيَاتُنَا مُبْجِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾

وَجَعَلُوا بَيْنَهُمْ وَاسْطَقْتَنَافُ الْفُسْهُوْظُلُمَا وَغُلَا فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَ الْخَلْقُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْتُ مَنِطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِيتَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَإِنِّي هَذَا الْخَلْقُ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

وَحِشْرُ الْمَلَائِكَةِ جُنُودُ مِنْ الْجِنِّ

Onlar *müntəzəm şəkildə* yerbəyer edildilər.

18. Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəlib çatdıqda bir qarışqa dedi: "Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman və onun qoşunu özləri də hiss etmədən sizi tapdayıb məhv etməsinlər".
19. Süleyman qarışqanın bu sözünə gülümsədi və dedi: "Ey Rəbbim! Mənə həm mənim özümə, həm də valideynlərimə əta etdiyin nemətə şükür etmək üçün, Sənin razı qalacağın yaxşı əməli etmək üçün ilham ver və məni Öz mərhəmətinlə əməlisaleh qullarına qovuşdur!"
20. Süleyman quşları nəzərdən keçirib dedi: "Hüdhüdü nə üçün görmürəm? Yoxsa o burada yoxdur?"
21. O, ya mənə aşkar bir dəlil gətirməlidir, ya da mən ona şiddətli bir əzab verməliyəm və yaxud da tutub boğazını üzməliyəm".
22. Çox keçmədən *hüdhüd* gəlib dedi: "Mən sənin bilmədiyin bir şeyi öyrəndim. Sənə Səbadan doğru bir xəbər gətirmişəm.
23. Mən onlara padşahlıq edən, özünə hər şey verilmiş və çox böyük bir taxtı olan bir qadın gördüm.
24. Mən onun və tayfasının Allahı qoyub günəşə səcdə etdiklərinin şahidi

وَالْأَنْبِيَاءِ وَالظَّالِمِينَ يُرْجَوْنَ ﴿٥٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ
يَا أَيُّهَا النَّامُ أَذِلُّوْا مَسْكَنَكُمْ لَا يَخْطُبُكُمْ
سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥١﴾

فَتَبَسَّ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ ارْزُقْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ
وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَذِّنْ لِّي
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٢﴾

وَتَقَعَّدَ الظَّالِمُ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدُودَ
أَتُرْكِيَن مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

لَأَعُوذَ بِكَ وَعَدَائِي أَسَدِيدًا أَوَلَا أَدْرِيكَ
أَوَلَيْسَ إِلَهِي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

فَمَكَكَ عَمَرَ يُعِيدُ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ
تَحِطُ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ﴿٥٥﴾

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ
كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٥٦﴾

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّامِيسِ

oldum. Şeytan onların əməllərini özlərinə gözəl göstərmiş və onları *haqq* yoldan çıxartdığına görə haqqın yolunu tapa bilmirlər.

25. Şeytan ona görə *bela* etmişdir ki, göylərdə və yerdə gizli olanı aşkara çıxardan, sizin gizlətdiklərinizi də, üzə çıxartdıqlarınızı da Bilən Allaha səcdə etməsinlər.

26. Böyük Ərşin Rəbbi olan Allahdan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur”.

27. Süleyman dedi: “Baxaq görək, sən doğru deyirsən, yoxsa yalançılardansan.

28. Mənim bu məktubumu apar onların yanına at. Sonra bir qədər uzaqda dur və bax gör nə cavab verəcəklər!”

29. Qadın dedi: «Ey əyanlar! Mənə çox əhəmiyyətli bir məktub atıldı.

30. O məktub Süleymandandır və *onda deyilir*: “Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

31. Mənə qarşı təkəbbür göstərməyin və yanıma müsəlman olaraq gəlin!”»

32. Qadın dedi: “Ey əyanlar! Bu iş barəsində mənə məsləhət verin. Mən heç vaxt siz yanımda olmayınca qəti qərar verməmişəm.”

33. Onlar dedilər: “Biz böyük bir qüvvət və qüdrət sahibiyik. Buyuruq isə

مِنْ دُونِ اللَّهِ وَرَفَعْنَا لَهُمُ الشَّيْطَانَ أَنْتَهَاهُمْ
فَصَدَّقُوهُنَّ أَتْسِيلًا فَمَهْلِكُوا لَهُنَّ دُونَ ۝

أَلَا تَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ
وَمَا تُنْصُرُونَ ۝

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

۞ قَالَ سَتَنْطُرُونَ أَصْدَقَتْ أَمْكُنْتُ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ۝

أَذْهَبَ بِكُنْيَا هَذَا قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَى الْأُفُوكَ
فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ۝

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَى الْأُفُوكَ إِلَى كَيْفَ
كُرِهُ ۝

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِرِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

أَلَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْمُلُوكَ لَا يَأْمُرُونَ بِشَيْءٍ

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَى الْأُفُوكَ فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى أَتَشْهَدَ ۝

قَالُوا الْحُكْمُ أَوْلَاؤُنَا وَعَوْلَاؤُنَا بَيْنَ سَيْدَيْنِ

sənindir. Nə buyuracağını özün fikirləş!”

34. *Qadin* dedi: Hökmdarlar hər hansı bir məmləkətə soxulduqları zaman onu viran qoyar, xalqının hörmətli adamlarını da zəlil edirlər. Onlar bax belə edirlər.

35. Mən onlara bir hədiyyə göndərəcəyəm və baxacağam görüm elçilər nə ilə qayıdacaqlar.

36. *Elçilər* Süleymanın yanına gəldikdə o dedi: “Siz mənə mal-dövlətləmi yardım edirsiniz? Allahın mənə bəxş etdiyi sizin verdiyinizdən daha yaxşıdır. Siz isə ancaq öz bəxşislərinizlə fəxrhlənirsiniz.

37. Onların yanına qayıt! Biz onların üstünə qarşısında dura bilməyəcəkləri bir ordu ilə gəlib onları oradan zəlil və alçalmış vəziyyətdə çıxardırıq!”

38. *Süleyman* dedi: “Ey əyanlar! Onlar müti olaraq yanıma gəlməmiş hansınız onun taxtını mənə gətirə bilər?”

39. Cinlərdən çox qüvvətli birisi dedi: “Sən yerindən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm. Mən bu işi görməyə çox qüvvətliyəm, etibarlıyam!”

40. Kitabdan xəbəri olan bir başqa kimsə isə belə dedi: “Mən onu sənə bir göz qırpımında gətirərəm!”

وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَالْطَّرِيقَ مَاذَا أَمْرِي ﴿٢٧﴾

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَاجَ أَهْلِهَا آذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٢٨﴾

وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَا يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٢٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ عَلَىٰ الْحَبَلَةِ قَالَ أَتَيْتُكَ مِن بَيْتٍ مَّا ءَاتَيْنِ اللَّهُ حَظِيرَ سَعَاءَ أَتَذْكُرُ بَلْ أَنشَمْ بِهَدِيَّتِكَو تَفْرَحُونَ ﴿٣٠﴾

أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأَيِّبَهُمْ يَحْضُرُونَ لَا يَكُنْ لَهُمْ بَهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَوْ أَزِلَّهُ وَهُوَ صَائِرُونَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَأْمُورُ أَتَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ عَزَائِدُكَ مَنَ الْخَيْرِ أَنَا إِلَيْكَ بِهَدِيَّةٍ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِن مَّقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٣﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا إِلَيْكَ بِهَدِيَّةٍ قَبْلَ أَنْ تَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَءَاهُ

Süleyman taxtı yanında hazır durmuş görən kimi dedi: “Bu, Rəbbimin lütfündəndir ki, mənə sınağa çəksin, görsün şükür edəcəyəm, yoxsa nankor olacağam! Kim şükür etsə, ancaq öz xeyrinə şükür etmiş olar, kim də nankor olsa, bilsin ki, həqiqətən, Rəbbim onun şükrünə möhtac deyildir, Səxavətlidir!”

41. Süleyman dedi: “Onun taxtını tanınmaz hala salın, görək onu tanıyacaq və ya tanımayanlardan olacaq?”
42. Qadın gəldikdə ona: “Taxtın bu cürdürmü?” – deyildi. O dedi: “Deyəsən odur!” Süleyman dedi: “Bizə ondan əvvəl elm verilmiş və biz müsəlman olmuşuq!”
43. Allahdan başqa tapındığı şeylər o qadını tövhiddən yayındırmışdır. Çünki o, kafir bir tayfadan idi.
44. Qadına: “Saraya daxil ol!” – deyildi. O, sarayı gördükdə onu dərin bir gölməçə hesab etdi və baldırlarını açdı. Süleyman dedi: “Bu, büllurdan hamarlanıb düzəldilmiş bir saraydır!” Qadın dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim. İndi isə Süleymana təbə olub ələmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!”
45. Biz Səməd tayfasına – Allaha ibadət edin *deyə*, qardaşları Salehi *elçi* göndərdik. Onlar isə bir-biri

مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِي رَبِّي إِنِّي وَلِيُّ
أَعْمَالِكُمْ أَكْفُرُوا مِنْ شُكْرِكُمْ إِنَّمَا تَسْكُرُ أَنْفُسَكُمْ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّيَ عَزِيزٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

قَالَ تَكُونُوا أَلْمَاعَ مِنْهَا تَنْظُرُ أَنْتَ بِنَاءٌ أَمْ
تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٥٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكَ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ
قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ
لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ
مُسَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي
وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَدِّيقًا
أَعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٥٦﴾

ilə mübarizə aparan iki fırqəyə bölündülər.

46. O dedi: "Ey camaatım! Nə üçün yaxşılıqdan qabaq pisliyə tələsirsiniz? Nə üçün Allahdan bağışlanmağınızı diləmirsiniz? Ola bilsin ki, sizə rəhm oluna".
47. Onlar dedilər: "Biz sənin və səninlə birlikdə olanların ucbatından uğursuzluğa uğradıq". *Saleh* dedi: "Sizin uğursuzluğunuz Allah yanındadır. Siz sınağa çəkilən bir qövmsünüz".
48. Şəhərdə doqquz adam var idi ki, bunlar yer üzündə fitnə-fəsad törədir, yaxşı işlər görmürdülər.
49. Onlar dedilər: "Bir-birinizin yanında Allaha and için ki, gecə ona və ailəsinə basqın edib *onları* öldürəcək, sonra da onun yaxın qohumuna deyəcəyik ki, biz onun ailəsinin öldürüldüyünü görməmişik və biz, həqiqətən, düzünü deyirik".
50. Onlar hiylə qurdular, Biz də hiylə qurduq. Lakin onlar *bunu* hiss etmədilər.
51. Bax gör onların hiylələrinin əqibəti necə oldu. Biz onları bütün tayfalarıyla birlikdə yerlə-yeksan etdik.
52. Haqsızlıqları üzündən viran qalmış evləri də budur. Həqiqətən, bunda bilən adamlar üçün ibrət vardır.

قَالَ يٰٓقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَتَذَكَّرُونَ ۚ اللَّهُ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا أَظَلَمَ بِنَاكَ وَبِعَمَلِكَ خُلِّيَ عَنْكَ ۖ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾

وَكُنَّا فِي الْمَدِينَةِ ثَمَنَةً رَّهْطًا يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا اتَّقُوا سَمَوَاتِكُمْ لِأَنَّهُنَّ آيَاتُهُ وَأَهْلُهَا يُفْتَنُونَ ۚ لَتَقُولَنَّ لَوْ يَدْعُونَا إِلَىٰ هَذِهِ مَهْلِكُ أَهْلِيهِمْ وَآلِنَا الْأُصْدُقُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْرِهِمْ ۚ إِنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

فَبَالِكَ يُؤْتَاهُمْ خَارِبَةً ۖ يَمْطَرُهُمْ ۚ إِنَّا فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

53. İman gətirib *Allahdan* qorxanları isə xilas etdik.

54. Lutu da *yada sal*. Bir zaman o öz qövmünə demişdi: “Gözünüz görə-görə murdar işmi görəcəksiniz?

55. Siz qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin yanınamı gedəcəksiniz? Yox, siz cahil bir qövmünüz!”

56. Qövmünün cavabı isə ancaq:
“Lutun ailəsini kəndinizdən çıxarın.
Çünki onlar təmiz qalmaq istəyən adamlardır!” – demələri oldu.

57. Biz onu və ailəsini xilas etdik.
Yalnız arvadından başqa. Biz onun arvadının geridə qalanlardan olmasına qərar verdik.

58. Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş!

59. De: “Həmd olsun Allaha, salam olsun Onun seçdiyi qullarına!
Allah yaxşıdır, yoxsa Ona şərik qoşduqlarımız?

60. Göyləri və yeri yaradan, sizin üçün göydən yağmur endirən kəs. Biz onunla gözəl bağçalar saldıq. Halbuki siz onların ağaclarını böyüdə bilməzdiniz. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onlar haqdan yayınan qövmüdlər.

61. Yeri məskən edən, arasından çaylar axıdan, üzərində möhkəm duran

وَأَحْيَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ
الْفُجُورَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

أَيُّكُمْ أَتَىٰ أَتَتْهُ الرِّجَالُ شَهْوَةً مِنْ دُونِ
النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَجَهَلُونَ ﴿٥٥﴾

﴿٥٦﴾ فَكَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسُ
يَنْظُرُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَحْيَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَتَهُ قَدَرْنَاهَا
مِثْلَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا مُبِينًا ﴿٥٩﴾
الْمُنْذِرِينَ ﴿٦٠﴾

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَفَيْنَا اللَّهُ خَيْرَ لَنَا بُشْرَىٰ كُونُوا ﴿٦١﴾

أَمَّا حَقُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْزَلَ لَكُمْ
مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتِ
بَهْجَةٍ مَتَّكَانَ لَكُمْ أَنْ تُبْشِرُوا
شَجَرَهَا أَوْ لَعْنَةً مَعَ الْكَاذِبِينَ هُمْ قَوْمٌ
يَعْتَدِلُونَ ﴿٦٢﴾

أَمَّا حَقُّ الْأَرْضِ قَرَارًا وَجَعَلَ خَالِكُهَا

dağlar yaradan və iki dənizin arasında maneə qoyan kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onların əksəriyyəti bunu bilmirlər.

62. Darda qalan kimsə yalvardığı zaman ona cavab verən, şəri sovuşdurən və sizi yer üzünün varisləri edən kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Siz necə də az düşünürsünüz?

63. Qurunun və dənizin qaranlıqlarında sizə doğru yol göstərən, küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi kimi göndərən kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Allah onların qoşduqları şəriklərdən ucadır.

64. Məxluqatı əvvəldən yaradan, sonra onu yenidən dirildən, sizə göydən və yerdən ruzi verən kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var?" De: "Əgər doğru deyirsinizsə, dəlilinizi gətirin".

65. De: "Allahdan başqa göylərdə və yerdə olanların heç biri qeybi bilməz. Onlar nə zaman diriləcəklərini belə bilmirlər.

66. Həm də onların elmi axirəti qavrayıb dərk edə bilməz. Üstəlik də onun barəsində şəkk-şübhə içindədirlər, hətta ona qarşı kor kimi baxarlar".

أَنهَآ وَجَعَلْ لَهَا رَؤُوسَ وَجَعَلَ بَيْنَ
الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ بُلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْثِفُ
السُّوءَ وَيَجْعَلُ الْكُرْخُلَّةَ الْآرْضِ
أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ قَلِيلٌ مَّا تَذْكُرُونَ ﴿٦٣﴾

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ
وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ ؕ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ يُرْفَعُ كَوْمِ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ؕ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَآؤُنَا
بُرْهَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٥﴾

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا
اللَّهُ ؕ وَمَا يُعْرَوْنَ أَنَا بِمُعْتَدٍ ﴿٦٦﴾

بَلْ أَذْرَكَ عِلْمَهُمْ فِي الْآخِرَةِ ؕ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِّنْهَا بَلْ هُمْ عَنْهَا عَمُونَ ﴿٦٧﴾

67. Kafirlər dedilər: “Məgər biz və atalarımız torpağa qarışdıqdan sonra qəbirlərdən çıxardılacağıq?”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا
وَأَبَاؤُنَا أَهْنَاءُ الْمُخَرَّجُونَ ﴿٦٧﴾

68. Bu dirilmə həm bizə, həm də əvvəllər atalarımıza vəd olunmuşdu. Bu, keçmişdəkilərin uydurduğu əfsanələrindən başqa bir şey deyildir”.

لَقَدْ وُعِدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ إِن
هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

69. De: “Yer üzündə gəzib dolaşın və görün günahkarların aqibəti necə olmuşdur”.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

70. Onlara görə kədərlənmə və qurduqları hiylələrdən ötrü də ürəyini sıxma.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا
يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

71. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”– deyirlər.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. De: “Ola bilsin ki, tələsik istədiyiniz şeyin bir qismi, artıq sizə yaxınlaşmışdır”.

قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدْدٌ لَّكُمْ بَعْضُ الَّذِي
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾

73. Həqiqətən, sənin Rəbbin insanlara qarşı lütfdardır, lakin onların əksəriyyəti naşükürdürlər.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin onların qəlblərinin gizli saxladıklarını və onların aşkar etdiklərini bilir.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

75. Göydə və yerdə elə bir gizli şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövhi-məhfuzda) olmasın.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي
كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾

76. Həqiqətən, bu Quran İsrail oğullarına ixtilafda olduqları şeylərin çoxunu anlatmaqdadır.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفُصِّلُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ
أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

77. Həqiqətən, o, möminlərə doğru yol göstəricisi və bir mərhəmətdir.

وَاللَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

78. Şübhəsiz ki, sən Rəbbin onların arasında Öz hökmünü verəcəkdir. O, Qüdrətlidir, Biləndir!

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

79. Sən yalnız Allaha təvəkkül et! Çünki sən açıq-aydın haqq yoldasan.

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

80. Sözsüz ki, sən nə ölümlərə haqqı eşitdirə bilərsən, nə də dönüb gedən karlara çağırışı çatdırı bilərsən.

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْرَ الذُّعَاءَ إِذَا تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

81. Sən korları düşdükləri azgınlıqdan doğru yola çıxara bilməzsən. Sən haqqı yalnız müsəlman ikən ayələrimizə inananlara eşitdirə bilərsən.

وَمَا آتَىٰ بِهَدًى الْعُمْيَ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِن تَسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

82. O söz (Qiyamət) onların başlarını üstünü aldığı zaman onlar üçün yerdən elə bir heyvan çıxardırıq ki, onlarla danışib insanların ayələrimizə yaqınlıqla inanmadıqlarını söyləyər.

﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَاذِبُونَ﴾
يَكَلِّمُنَا أَلَوْفُقُونَ ﴿٨٢﴾

83. Həmin gün hər ümmətin ayələrimizi yalan sayanlarından bir dəstə toplayırıq. Sonra da onlar bir yerdə məşərə sürüklənərlər.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُنَّ كُلًّا قَوْمًا مِّنْ يَّكَذِّبُ يَكَلِّمُنَا فَعْمُونَ ﴿٨٣﴾

84. Nəhayət haqq-hesab yerinə gəldikləri zaman Allah deyər: "Ayələrimi başa düşmədiyiniz halda, onları yalanmı saydınız? Bəs siz nə iş görürdünüz?"

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِطُوا بِمَا أَعْلَمْتُ أَنَّهَا كُفْرٌ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

85. Zülm etdiklərinə görə o söz onları haqlayacaq və onlar danışa bilməyəcəklər.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا طَافُوا فِيهِمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٨٥﴾

86. Məgər onlar görmürlərmi ki, Biz gecəni onların həmin vaxt istirahət etməsi üçün yaratmış, gündüzü isə işıqlı etmişik? Şübhəsiz ki, bunda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır.

87. Sur üfürüləcəyi gün Allahın istədiklərindən başqa, göylərdə və yerdə olanlar dəhşətə düşəcək və hamısı Onun hüzuruna baş əyərək gələcəkdir.

88. Sən dağlara baxıb onları hərəkətsiz durmuş güman edərsən, halbuki onlar bulud keçdiyi kimi keçib gedərlər. Bu, hər şeyi kamil şəkildə edən Allahın işidir. Şübhəsiz ki, O, nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

89. Hər kim yaxşı əməllə gəlsə, ona daha yaxşısı (Cənnət) verilir. Onlar o gün dəhşətli qorxu hissindən uzaq olarlar.

90. Pis əməllə gələnlər isə üzüstə oda atırlar. Onlara deyilər: "Məgər siz ancaq etdiyiniz əməllərə görə cəzalandırılırmısınızmi?"

91. De: "Mənə ancaq bu şəhərin (Məkkənin) Rəbbinə ibadət etmək əmr edilmişdir. O şəhər ki, Rəbbim onu haram buyurmuşdur. Hər şey yalnız Onundur. Mənə əmr olunub ki, müsəlman olum

92. və Quran oxuyum!" Kim doğru yolda olsa, yalnız özü üçün doğru yolda olmuş olar. Haqq yoldan azana

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِسُكُونِهِمْ
وَالنَّهَارَ مَبِيعًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَسْمَعُ مِنَ السَّمَوَاتِ
وَمِنَ الْأَرْضِ إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ
أَتَىٰ ذَٰلِكِ يَوْمِ ﴿٨٧﴾

وَرَأَى الْجِبَالَ كَحَشَبٍ لَّجَائِدَةٍ وَهِيَ تَمُورُ
السَّحَابِ صُغُرَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ
إِنَّهُ رَحِيمٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهَمَزٌ مِّنْ
يَوْمَئِذٍ يَمُوتُونَ ﴿٨٩﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ
هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلَدِ
الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

وَأَن أَتْلُو الْقُرْآنَ إِنَّمَا أَمَرْتُ بِمَا نَمُو
بِهِمْ يَوْمَئِذٍ وَكُلٌّ أَتَىٰ ذَٰلِكِ يَوْمِ

isə belə de: “Mən ancaq xəbərdar
edənlərdənəm!”

93. De: “Həmd olsun Allaha! O Öz
dəlillərini sizə göstərəcək, siz də
onları tanıyacaqsınız. Rəbbin sizin
etdiyiniz əməllərdən xəbərsiz
deyildir!”

الْمُنْذِرِينَ ﴿٣٧﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سِرُّكُمْ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَعْرِفُونَهَا
وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾

əl-Qasəs
(«Əhvalat») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ta. Sin. Mim.
2. Bu, açıq-aydın Kitabın ayələridir.
3. Biz sənə, iman gətirən insanlar üçün, Musa ilə Fironun əhvalatını olduğu kimi oxuyacağıq.
4. Həqiqətən, Firon yer üzündə təkəbbürlük göstərüb onun əhalisini zümrələrə bölmüşdü. Firon onlardan bir zümrəni zəiflədir, onların oğlan uşaqlarını öldürür, qadınlarını isə sağ buraxırdı. Həqiqətən, o, fitnə-fəsad törədənlərdən idi.
5. Biz istədik ki, həmin yerdə aciz qalanlara mərhəmət göstərək, onları öndə gedənlər və varislər edək,
6. yer üzündə onlara hökmranlıq bəxş edək, Firona, Hamana və onların əsgərlərinə qorxub çəkindikləri şeyi göstərək.
7. Biz Musanın anasına: “Onu əmizdir. Ondan ötrü qorxduqda isə onu çaya at. Qorxma və kədərlənmə. Şübhəsiz ki, Biz onu sənə qaytaracaq və onu elçilərdən edəcəyik”- *deyə* vəhy etdik.

طسے

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

تَنَزَّلُ عَلَيْكَ مِنْ تَبَارُكٍ مَوْسَىٰ وَفِرْعَوْنَ
يَا الْحَقِّ لَقَوْمٌ كَاذِبُونَ

إِنَّا فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا
أَهْلَهُ أَشْيَعًا يَسْتَفْهِفُ ظُلُمَةً مِنْهُنَّ
يُذَيِّعُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا
مِنَ الْمُفْسِدِينَ

وَرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا
فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ
الْوَارِثِينَ

وَنُكَرِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ
وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمَا مَا كَانُوا
يَتَّخِذُونَ

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ آلِ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا
خَفِيَ عَلَيْهِ قَالُوا فِي الْبَيْتِ وَلَا تَخَافِي
وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ
الْمُرْسَلِينَ

8. Fironun ailəsi onu tapıb götürdülər ki, axırda onlara düşmən və başlarına bəla olsun. Həqiqətən, Firon, Haman və onların əsgərləri günahkar idilər.

9. Fironun zövcəsi dedi: “*Bu uşaq* həm mənim, həm də sənin üçün gözəydliliğidir. Onu öldürməyin. Ola bilsin ki, o bizə bir fayda verər, yaxud da onu oğulluğa götürərik”. Onlar *bu işin sonunu* bilmirdilər.

10. Musanın anasının ürəyi boş qalmışdı (övlad dərdindən başqa heç bir şey haqda düşünmürdü). Əgər Biz, *vədimizə* inananlardan olsun deyə, onun qəlbinə səbir verməsəydik, az qala *gördüyü işi* açıb bildirəcəkdİ.

11. *Anası* onun bacısına: “Onun dalınca get!” – dedi. O da heç kimə hiss etdirmədən kənardan *Musaya* göz qoyurdu.

12. Daha öncə Biz ona *öz anasından başqa bütün* süd analarını – *onların döşünü əmməyi* qadağan etmişdik. *Musanın bacısı* dedi: “Sizin üçün onun qayğısına qalacaq və ona qarşı xeyrixah olacaq bir ailəni sizə göstərimmi?”

13. Beləliklə, Biz onu öz anasına qaytardığımız ki, gözü aydın olsun, kədərlənməsin və Allahın vədinin haqq olduğunu bilsin. Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.

فَالْقَظْفَةُ وَالْأَلْفُ عَوْتَ لِيَكُونَ لَهُمْ
عَذَابًا وَجْهًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَأَصْحَابُ الْمَمَلِكِ لَأَوْحِلُونَ ٥٨

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي
وَلَيْكُ لَأَتَقَبَّلُوهُ عَسَى أَنْ يَفْعَلَ أَوْ
تَجِدَهُ رُكْدًا وَهُمُ لَا يَشْعُرُونَ ٥٩

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فَرِيدًا إِنْ كَانَتْ
لَتَشْدِي يَوْمَئِذٍ أَنْ رَدَّ طَنَاغِيلَ فُلُجْهَا
لِيَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٦٠

وَقَالَتِ الْخِيوَاءُ قُبْحًا مَبْصُرَتِ يَوْمَئِذٍ
جُنُبٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ٦١

وَحَرَّمَ عَلَيْنَا الْمُرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
هَلْ أَتَى عَلَى أَهْلِ بَيْتِي يَكْفُلُونَهُ
لَعَنَهُ وَهُمْ لَهُ نَكِيحُونَ ٦٢

وَرَدَدْنَاهُ إِلَى آتِيهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
تَحْزَنَ وَلَنَقُومَنَّ أَنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَنَكُونَنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٦٣

14. *Musa* yetkinləşib kamillik dövrünə çatdıqda Biz ona hökmranlıq və elm ata etdik. Biz xeyirxah işlər görənləri belə mükafatlandırırıq.

15. O, şəhərə əhalisi xəbərsiz ikən daxil oldu və orada bir-biri ilə vuruşan iki kişi gördü. Biri onun tərəfdarlarından, o biri isə düşmənlərindən idi. Tərəfdarlarından olan kəs onu düşməninə qarşı köməyə çağırırdı. *Musa* onu vurub öldürdü və: “Bu, şeytan əməлиндəndir. Həqiqətən, o, *haqq yoldan* azdıran açıq-aydın bir düşməndir!” – dedi.

16. *Musa* dedi: “Ey Rəbbim! Mən özüm-özümə zülm etdim. Məni bağışla!” O da onu bağışladı. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir.

17. *Musa* dedi: “Ey Rəbbim! Mənə nemət bəxş etdiyin üçün mən heç vaxt günahkarlara arxa olmayacağam!”

18. Şəhəri gün qorxu içində ətrafa göz qoya-qoya şəhərə çıxdı. Birdən dünən onu köməyə çağıran kəs yenə fəryad qoparıb onu köməyə çağırırdı. *Musa* ona: “Sən, doğrudan da, açıq-aşkar yolunu azmışın birisən!” – dedi.

19. *Musa* ikisinin də düşməni olan *misirlini* yaxalamaq istədikdə o dedi: “Ey *Musa*! Sən dünən birini vurub öldürdüyün kimi, məni də

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَآَسَىٰ أَهْلَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَةِ هَٰذَا وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّمَا أَتَيْتُكَ عَلَىٰ ظُلْمٍ أَكُونُ ظَاهِرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرْتَهُ يَأْتِيكَ بِالْأَمْسِ فَاسْتَغْرَاهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَنَوَسِيٍّ مِّنْهُمْ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا أَن أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ وَالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالَ يَمْوَسِيَّ أُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِكَ مِمَّا كُنَّا تَعْتَسِبُ بِالنَّفْسِ إِن نُّرِيدُ إِلَّا أَنْ نَكُونَ جَبَّارًا

öldürməkmi istəyirsən? Sən yer üzündə ancaq bir zülmkar olmaq istəyirsən. Sən islah edənlərdən olmaq istəmirsən”.

20. Şəhərin kənarından bir kişi qaça-qaça gəlib dedi: “Ey Musa! Zadəganlar səni öldürmək barəsində məşvərat edirlər. Çıx get! İnan ki, mən sənin yaxşılığını istəyənlərdənam!”

21. Musa qorxu içində ətrafa baxa-baxa oradan çıxıb: “Ey Rəbbim! Məni zalım adamların əlindən qurtar!” – dedi.

22. O, Mədyən tərəfə yollanıb: “Ola bilsin ki, Rəbbim mənə doğru yolu göstərsin!” – dedi.

23. O, Mədyən sularına gəlib çatanda *quyunun* başında *heyvanlarına* su verən adamlar gördü. Onların yaxınlığında da *qoyunlarını o biri heyvanlardan* geri çəkən iki qız görüb: “Sizə nə olub?” – dedi. Onlar dedilər: “Çobanlar *heyvanlarını* sürüb aparmamış biz *qoyunlarımıza* su verə bilmirik. Atamız da çox qocadır”.

24. Musa onların yerinə *qoyunlara* su verdi, sonra da kölgəyə çəkilib dedi: “Ey Rəbbim! Sənin mənə nazil edəcəyin xeyrə ehtiyacım var!”

25. *Bir qədər sonra* qızlardan biri utana-utana onun yanına gəlib dedi: “Atam bizim yerimizə *qoyunları* sulamağının haqqını ödəməkdən

فِي الْأَرْضِ وَمَا يُدْرَأَنَّ تَكُونُ مِنَ الْمُضِلِّينَ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدْيَنَةِ يَسْعَى قَالَ
يَسْمَعُونَ إِنِ الْمَلَائِكَةُ يَأْتِيكَمْ فَاذْكُرُونِي أَنْ يَكْفُرُوا
فَأَخْرَجَ إِلَى لَدُنِّكَ مِنَ الْمُسْتَضِيعِينَ ﴿٢١﴾

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا وَجَّهَ يَلْقَاهُ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سُبُلَ السَّبِيلِ ﴿٢٣﴾

وَلَمَّا رَدَّ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً
مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ
أَمْرَاتَيْنِ زَادُوا قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا
شَيْءَ حَتَّى يُضْوَِرَ الرِّعَاءُ وَأُورَثَا شَيْئٌ
كَبِيرٌ ﴿٢٤﴾

فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ
إِنِّي لِمِنَ الرَّاغِبِينَ ﴿٢٥﴾

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ
قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا
سَعَيْتَ لَنَا فَمَأْجَاءُهُ وَفُضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصُ

ötrü səni çağırır". *Musa* onun yanına gəlib *başına gələn* əhvalatı ona danışdıqda o dedi: "Qorxma! Sən zalım adamların əlindən xilas olmusan!"

26. Qızlardan biri dedi: "Atacan! Onu muzzla işə götür, çünki o, muzzla işə götürdüklərinin ən yaxşısı, güclü və etibarlı olanıdır".
27. *Sueyb* dedi: "Səkkiz il mənə işləmək şərti ilə qızlarımdan birini sənə əvə vermək istəyirəm. Əgər sən *bu müddəti* on ilə çatdırsan, bu, sənin tərəfindən *bir lütf* olar. Mən sənə əziyyət vermək istəmirəm. Allah qoysa mənim əməlisalehlərdən olduğumu görəcəksən".
28. *Musa* dedi: "Bu, ikimizin arasında *olan razılıqdır*. Bu iki müddətdən hansını başa çatdırsam, mənə qarşı haqsızlıq olmamalıdır. Allah da dediyimizə Şahiddir!"
29. *Musa* müddətini başa vurub ailəsi ilə birlikdə yola çıxdığı zaman dağın yanında bir od gördü və ailəsinə dedi: "Dayanın! Mən bir od gördüm. Mən ondan sizə bir xəbər və ya bir köz gətirərəm ki, qızınasınız".
30. *Musa* oraya gəlib çatdıqda sağ tərəfindəki vadinin yaxınlığında olan mübarək yerdəki ağac tərəfdən ona nida gəldi: "Ey *Musa*! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm!

قَالَ لَا تَحْزَنْ إِنِّي نَجَّيْتُكَ مِنَ الْظُلُمِ ۝

قَالَ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ بَيْنَهُمَا رَبِّي أَسْتَخِيرُكَ إِنَّكَ خَيْرُ مَن أَسْتَخِيرُ مِنَ الْقَوَى ۝ الْفُؤَادُ الْأَمِينُ ۝

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَمْكِكَ بِثَمَنٍ آتَيْنِي فِيهِ مِن فَضْلِكَ إِن تَأْخُذْ بَعْدَ ذَلِكَ شَأْنًا فَآتِنِي أَثَرَهُ عِندَ لَوْعَا ۝ أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِن سَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَةَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَعُولُ وَكِيلٌ ۝

﴿ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا تَآخُذُ ۚ إِن يَكُن مِّنْهَا حَرٌ ۖ أَوجَدُوهُ مِن نَّارٍ تَلَعَلَّكُمْ فَصَطَلُوا ۝

فَلَمَّا أَنشَأُوا رُءُوسَهُمْ عَلَى الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يَمْشُوا ۖ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

31. Əsanı yerə at!" *Musa* onun ilan kimi qıvrıldığını görüb, geriye belə baxmadan dönüb qaçmağa başladı. *Allah* dedi: "Ey *Musa*! Yaxın gəl, qorxma! Sən əmin-amanlıqda olanlardansan!"
32. Əlini qoynuna sal ki, *əlin oradan* ləkəsiz, ağappaq çıxsın. Qorxu keçib getsin deyə əlini özünə sıx. Bu, Firona və onun əyanlarına qarşı sənin Rəbbindən olan iki tutarlı dəlildir. Həqiqətən, onlar fasiq adamlardır".
33. *Musa* dedi: "Ey Rəbbim! Mən onlardan birini öldürmüşəm, qorxuram ki, onlar da məni öldürələr.
34. Qardaşım Harun dildə məndən daha bəlağətlidir. Onu da, *dediklərimi* təsdiqləyən bir köməkçi kimi mənimlə birlikdə göndər. Mən, həqiqətən də, onların məni yalançı sayacaqlarından qorxuram".
35. *Allah* dedi: "Biz səni qardaşınla qüvvətləndirəcək, ikinizə də dəlil verəcəyik. Onlar sizə heç bir pislik toxundura bilməyəcəklər. Möcüzələrimiz sayəsində siz və sizə tabe olanlar mütləq qalib gələcəksiniz".
36. *Musa* onların yanına açıq-aydın dəlillərimizlə gəldikdə onlar: "Bu ancaq uydurulmuş bir sehrdir. Biz ulu babalarımızdan belə bir şey eşitməmişik" – dedilər.

وَأَن آتَىٰ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا اهْتَزَّتْ وَرَأَتْهَا جَانًّا وَلَمَّا مَدَّ يَدَهُ لِزَيْدِ بْنِ مَرْيَمَ فَقَالَ لَهَا تَسَلَّمَ وَلَا تَحْطُ بِكَ مِنْ آلِ مَرْيَمَ ۖ

أَسْأَلُكَ بِذَلِكَ فِي جَنَّتِكَ تَخْرُجُ يَصْحَاءَ مِنْ عَرِّسَتِهِ وَأَصْحَمَ إِلَيْكَ جَنَّتُكَ مِنْ الرِّهْبِ فَلَمَّا رَأَىٰ بَرَاهِمَ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَهْتَمُّوا قَوْلًا فَيَقِيصُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ۝

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَصْحَابُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْنَا مَعِيَ زَيْدَ بْنَ مَرْيَمَ إِذْ لَا أَهْلُكُ ۖ

قَالَ سَتَشُعِدُ عَصَاكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا ۖ أَسْمَاوَمِنَ آتِجَعُكُمَا الْفَالِقُونَ ۝

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا يَتَذَكَّرُ أَلَمْ نَأْتِ الْبَشَرَةَ مَضْرُوبًا وَمَا أَسْمِعْنَاهُمْ ذَا قُوَّةٍ أَلَمْ يَأْتِ الْبَشَرَةَ مَضْرُوبًا ۖ

37. Musa dedi: "Rəbbim Öz tərəfindən kimin doğru yolu göstərən rəhbər gətirdiyini və Axirət yurdunun kimə nəsib olacağını daha yaxşı bilir. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!"

38. Firon dedi: "Ey ayanlar! Mən sizin üçün özümdən başqa bir məbud tanımıram. Ey Haman! Mənim üçün palçıqın üzərində od qala və bir qüllə düzəlt ki, Musanın məbudunun yanına qalxım. Mən, həqiqətən də, onu yalançılardan hesab edirəm.

39. Firon və onun əsgərləri yer üzündə haqsız yerə təkəbbür göstərdilər və elə güman etdilər ki, hüzurumuza qaytarılmayacaqlar.

40. Biz də onu və onun əsgərlərini tutub dənizə atdıq. Bax gör zalımların aqibəti necə oldu.

41. Biz onları oda çağıran rəhbərlər etdik. Qiyamət günü onlara kömək edilməyəcəkdir.

42. Bu dünyada onları lənətə düşər etdik. Qiyamət günü isə onlar Allahın rəhmətindən qovulmuş kimsələrdən olacaqlar.

43. Biz əvvəlki nəsilləri məhv etdikdən sonra Musaya insanlar üçün açıq-aydın dəlillər, doğru yol göstəricisi və rəhmət olaraq Kitab verdik ki, bəlkə, düşünüb ibrət alsınlar.

وَقَالَ مُوسَى رَبِّیْ اَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰی مِنْ عِندِیْهِ وَمَنْ تَكُوْنُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ اِنَّهٗ لَا یُقْلِحُ الْعٰقِلِیْمُوْنَ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ بَايَئُهَا السَّلٰمٰتُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَیْرِیْ قَاوُفْنِیْ یَهْکُمُنَّ عَلَی الظَّالِمِیْنَ فَاجْعَلْنِیْ صَرِیْحًا عَلٰی اُطْلُغِ اِلَیَّ اِلٰهَ مُوسٰی وَاِنِّیْ لَظٰلِمٌ مُّهِیْنٌ اِلَیْهِمُ الْكَذِبِیْنَ ﴿٣٨﴾

وَاَسْتَکْبَرُوْهُمُوْا وَخُودُوْهُمُ فِی الْاَرْضِ یَغٰیثِرُ الْحَقَّ وَظَلُّوْا اَنْتَهُمْ اِلَیَّ لَا یَرْجِعُوْنَ ﴿٣٩﴾

فَاَخَذْنٰهُ وَخُودُوْهُ فَعَبَدْنٰهُمْ فِی الْاَسْرِ قَاظُنَّ كَیْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الظَّالِمِیْنَ ﴿٤٠﴾

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰیَةً یَّذْعُوْنَ اِلَی النَّارِ وَیَوْمَ الْقِیٰمَةِ لَا یُنصَرُوْنَ ﴿٤١﴾

وَاتَّبَعْنٰهُمْ فِی هٰذَا الَّذِیْ اَلَقْنَا وَیَوْمَ الْقِیٰمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوْرِیْنَ ﴿٤٢﴾

وَاَقْرَءْنَا مٰثِیَّا مُوسٰی الْكِتٰبَ مِنْ بَعْدِ مَا اَخْلَصْنَا الْفُرُوْنَ اَلَا رَکٰی بَصَآیِرَ لِلنَّاسِ وَهُدٰی وَرَحْمَةً لِّعَالَمٍ یَّتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٣﴾

44. Biz Musaya əmri yerinə yetirməyi tapşırıqda sən *dağın* qərb tərəfində deyildin. Sən *buna* şahid olanlardan da deyildin.

45. Lakin Biz *Musadan sonra* neçə-neçə nəsillər yaratdıq və onlar uzun ömür sürdülər. Sən Mədyən sakinləri arasında olub ayələrimizi onlara oxumurdun. Lakin elçiləri Biz göndərirdik.

46. Biz *Musanı* çağırduğumuz zaman da sən Turun (dağın) yanında deyildin. Lakin səndən əvvəl özlərinə xəbərdar edən *peyğəmbər* gəlməmiş bir tayfanı xəbərdar edəsən deyə, Rəbbindən bir mərhəmət olaraq *səni peyğəmbər göndərdik ki*, bəlkə, düşünüb anlayalar.

47. Özlərinin etdikləri əməllərə görə onlara bir müsibət üz verdikdə: “Ey Rəbbimiz! Nə üçün bizə bir peyğəmbər göndərmədin ki, biz də Sənin ayələrinə tabe olub möminlərdən olaq?” – deməşəydilər, *səni peyğəmbər göndərməzdik*.

48. Bizim tərəfimizdən onlara haqq gəldikdə onlar: “Nə üçün Musaya verilənin bənzəri ona da verilmədi?” – dedilər. Məgər onlar daha öncə Musaya veriləni inkar etməmişdilərmi? Onlar demişdilər: “Bir-birini dəstəkləyən iki sehr (Tövrat və Quran)!” Həmçinin demişdilər: “Biz heç birinə inanmırıq!”

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا فُرُوقًا فَظَلَّوْا عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَابِتًا أَهْلَ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِن رَّحِمَةً مِن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمُ مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالَ لَوْلَا أَوْفَىٰ بِمِثْلِ مَا آتَيْنَا مُوسَىٰ أَوْفَىٰ يَعْصِرُ وَأَيُّهَا لَوْفَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَذِّبُونَ ﴿٤٨﴾

49. De: “Əgər doğru deyirsinizsə, Allah tərəfindən elə bir Kitab gətirin ki, bu ikisindən daha doğru yol göstərən bir rəhbər olsun və mən də ona tabe olum!”

50. Əgər sənə cavab verməsələr, bil ki, onlar nəflslərinin istəklərinə uymuşlar. Allahdan bir doğru yol göstəricisi gəlməyincə öz nəfsinin istəyinə uyandan daha çox azmış kim ola bilər?! Şübhəsiz ki, Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.

51. Biz Sözü onlara çatdırdıq ki, düşünüb ibrət alsınlar.

52. *Qurandan* əvvəl özlərinə Kitab verdiyimiz kəslər ona iman gətirirlər.

53. Onlara *Quran* oxunduğu zaman: “Biz ona iman gətirdik. O, həqiqətdən də, Rəbbimizdən olan haqdır. Biz ondan əvvəl də müsəlman idik!” – deyirlər.

54. Səbir etdiklərinə görə onlara mükafatları ikiqat veriləcəkdir. Onlar pisliyi yaxşıqla dəf edir və özlərinə verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər.

55. Onlar lağlağı eşitdikləri zaman ondan üz çevirib: “Bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz də sizə aiddir. Sizə salam olsun! Biz cahillərə qoşulmaq istəmirik!” – deyirlər.

56. Şübhəsiz ki, sən istədiyini doğru yola yönəldə bilməzsən. Amma

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا ۚ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمِنْ أَهْوَاءِ مَنْ أَفْتَعَ هَوَاهُ يَفْتَرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَقٌّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

أُولَٰئِكَ يُؤْتُونَ الْجَزَاءَ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَبَدَرُوا بِالْحَسَنَةِ الْسيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّهَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا إِنَّا عَنْكُنَا وَلكُمْ أَعْمَلُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ لَا تَتَّبِعِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ

Allah istədiyini doğru yola yönəldir. O, doğru yolda olanları daha yaxşı tanıyır.

57. Kafirələr dedilər: “Əgər biz səninlə birlikdə doğru yolla getsək, yurdumuzdan qovularıq”. Məgər Biz onları Özümizdən bir ruzi olaraq hər cür meyvənin gətirildiyi, müqəddəs, təhlükəsiz bir yerdə yerləşdirmədikmi? Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.
58. Biz xoş güzəranı ilə qürrələnən neçə-neçə şəhəri məhv etdik. Budur onların yurdları. Özlərindən sonra bəzilərindən başqa *orada* heç kəs sakin olmadı. Onlara Biz varis olduq.
59. Sənin Rəbbin *şəhərlərdən* ən mühüm olanına, özlərinə ayələrimizi oxuyan bir elçi göndərməmiş o şəhərləri məhv etmədi. Biz yalnız əhalisi zalım olan şəhərləri məhv etdik.
60. Sizə verilən hər şey ancaq dünya həyatının keçici zövqü və onun bərbəzəyidir. Allah yanında olanlar isə daha xeyirli və daha sürəklidir. Məgər başa düşmürsünüz?
61. Məgər verdiyimiz gözəl bir vədə (Cənnətə) qovuşan kimsə, dünya həyatının keçici zövqünü bəxş etdiyimiz, sonra da qiyamət günü *Cəhənnəmə* gətiriləcək kimsə ilə eyni ola bilərmə?

يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

وَقَالُوا إِنَّمَا تَتَّبِعُ أَهْدَىٰ مَعَكَ تَتَخَفَت
مِنْ أَزْوَاجِكُمْ أَوْ لَمْ تُنْكِنْ لَهُمْ حِرْمَانًا
يُحْجَىٰ إِلَيْهِمْ تَمْرَتٌ كُلِّ يَوْمٍ وَرَقًا مِنْ لَدُنَّا
وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَكُذِّبْنَا عَنْ بَنِي قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا
فَبِئْسَ مَسْكِنُهُمْ لِمَنْ سَكَنَ مِنْ بَعْدِهِمْ
إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

وَمَا كَانَتْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ
فِيهَا مَهَازِسُوًّا يَتْلُو عَلَيْهَا آيَاتِنَا وَمَا
كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا
ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَا آوَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَمْنَعَ الْخَبِيرُ الَّذِي
وَرِيتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

أَلَمْ يَنْعَمْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ
مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مِنَ الْمُخْضَرِينَ ﴿٦١﴾

62. O gün Allah onları çağırır deyəcəkdir: “İddia etdiyiniz şəriklərim haradadırlar?”
63. Barələrində Sözüün gerçəkləşəcəyi kimsələr deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim azdırdığımız kimsələrdir. Özümüz azdırdığımız kimi onları da azdırdıq. Biz *onlardan* uzaqlaşıb Sənə üz tuturuq. Doğrusu, onlar bizə ibadət etmirdilər”.
64. *Müşriklərə*: “Şəriklərinizi çağırın!” – deyiləcək. *Müşriklər* onları çağıracaq, lakin *şərikləri* onlara cavab verməyəcəklər. Onlar əzabı görəcəklər. Yaxşı olardı ki, onlar doğru yolla getmiş olaydılar.
65. O gün Allah onları çağırır: “Elçilərə nə cavab verdiniz?” – deyəcək.
66. O gün xəbərlər onlardan gizli qalacaqdır. Onlar bir-birindən *heç bir* şey soruşa bilməyəcəklər.
67. Tövbə edib iman gətirən və yaxşı işlər görən kimsəyə gəlincə, ola bilsin ki, o, nicat tapanlardan olsun.
68. Rəbbin istədiyini yaradır və *istədiyini də peyğəmbər* seçir. Onların isə seçməyə haqqı yoxdur. Allah pakdır, müqəddəsdir və onların qoşduqları şəriklərdən ucadır.
69. Sənin Rəbbin onların qəlbinin həm gizli saxladıklarını, həm də aşkar etdiklərini bilir.

وَيَوْمَ يَنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

قَالَ الَّذِينَ بَدَأُوا كُفْرًا تَهْتَدُونَ ﴿٦٣﴾
الَّذِينَ أَتَوْنَا بِأَعْوَابِنَا فَكَمْ مَعَكُمْ مَأْوًى ﴿٦٤﴾
نَزَّلْنَا إِلَيْنِكَ مَا كَانَ لَوِ الْإِنسَانِ أَنْ يَسْجُدَ لَكَ ﴿٦٥﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُم فَكَثُرَ
يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ
كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

وَيَوْمَ يَنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٧﴾

فَقَعِبْتَ عَلَيْهِمُ الْآلِهَةُ يَوْمَ يَمْضُونَ ﴿٦٨﴾
بِسْمَاءٍ لَوْ نَشَاءُ ﴿٦٩﴾

فَأَمَّا مَنْ قَابَ نَافِئًا وَمَنْ رَعِمَ صَلَاحًا فَتَقَبَّلَ أَنْ
يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٧٠﴾

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٧١﴾

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٧٢﴾

70. O, Allahdır. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Dünyada da, Axirətdə də həmd Ona məxsusdur. Hökm Onundur və siz Ona qaytarılacaqsınız.
71. De: "Bir deyin görək, əgər Allah gecəni üstünüzdə Qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud sizə bir işıq gətirə bilər? Məgər siz eşitmirsiniz?"
72. De: "Bir deyin görək, əgər Allah gündüzü üstünüzdə qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud dincəldiyiniz gecəni sizə gətirə bilər? Məgər siz görmürsünüz?"
73. O, Öz mərhəməti ilə sizin üçün gecəni və gündüzü yaratdı ki, dincələsiniz və Onun lütfündən *ruzi* axtarasınız. Bəlkə, şükür edəsiniz.
74. O gün Allah onları çağırıb: "İddia etdiyiniz şəriklərim haradadırlar?" – deyəcəkdir.
75. Biz hər ümmətdən bir şahid çıxardacaq və: "Dəlilinizi gətirin!" – deyəcəyik. Onlar biləcəklər ki, haqq yalnız Allaha məxsusdur. Uydurduqları *bütlər* isə onları qoyub gedəcəklər.
76. Həqiqətən, Qarun Musa ilə həmtayfa idi. Amma onlara qarşı yamanlıq edirdi. Biz ona elə xəzinələr vermişdik ki, onların açarlarını daşımaq bir dəstə qüvvətli adama ağır gəlirdi. Qövmü ona

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخُسُوفُ الْأُولَى
وَالْآخِرَةُ وَلَهُ الْفُكُورُ وَالْيَنبُوتُ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ إِلَهٍ غَيْرَ اللَّهِ
يَأْتِيَكُمُ بَصِيرَةٌ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ إِلَهٍ غَيْرَ اللَّهِ
يَأْتِيَكُمُ بَلَدٌ لَتَكُونُوا فِيهِ أَقْلًا
تَبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَتَلْبَثُوا مِنْ فَاصلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِي الَّذِينَ
كَانُوا يَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ فَقَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا الْحَقُّ لِلَّهِ
وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾

إِنْ قُلْتُمْ كُنَّا مِنَ الْقَوْمِ الْمَوْتَى فَبَعَثَ عَلَيْهِمْ
رَأْسَيْنِ مِنَ الْكُفْرَانِ مَا لَمْ يَنْجِيهِمَا، لَتَنَزَّلَ
بِالْمُصِيبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

dedi: “Öyünmə! Həqiqətən, Allah öyünənləri sevmir.

77. Allahın sənə verdiyi ilə Axirət yurduna can at. Dünyadakı nəсібini də unutma. Allah sənə yaxşılıq etdiyi kimi, sən də *başqalarına* yaxşılıq et. Yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə çalışma. Şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri sevmir”.

78. *Qarun* dedi: “Bu mənə ancaq məndə olan biliyə görə verilmişdir”. Məgər o bilmirdi ki, Allah ondan əvvəlki nəsillərdən, ondan daha qüvvətli və daha çox *var-dövlət* yığan kəsləri məhv etmişdir? Günahkarlar öz günahları barəsində sorğu-sual olunmaz *üzlərindən tanınarlar*.

79. *Qarun* öz zینəti içində xalqının qarşısına çıxdı. Dünya həyatını arzulayanlar dedilər: “Kaş ki, *Qaruna* verilənin bənzəri bizə də veriləydi! Həqiqətən, o, böyük qismət sahibidir”.

80. Elm verilmiş kəslər isə dedilər: “Vay halınıza! İman gətirib yaxşı əməl işlədən kimsə üçün Allahın mükafatı daha xeyirlidir. Buna isə yalnız səbir edənlər nail olarlar”.

81. Biz onu öz evi ilə birlikdə *yərə* batırdıq. Allaha qarşı ona kömək edə biləcək havadarları yox idi. Və özü də özünə kömək edə bilmədi.

وَاتَّبَعَ فِيمَاءَ امْتِكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِينَ ﴿٧٧﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أُوتِيتُهُم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مَنَ الْفُرُونَ مَن هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْبَرُ جَمْعًا وَلَا يَسْتَلِ عَنْ دُؤَيْهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَبِيتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَن ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُفْلِحُهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

فَخَسَفْنَا بِهِ وَرِثَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنْ الْمُفْعِرِينَ ﴿٨١﴾

82. Dünən onun yerində olmağı arzulayanlar ertəsi gün deyirdilər: "Ah, demək Allah Öz qullarından istədiyi kəs üçün ruzini artırır da, azaldır da. Əgər Allah bizə lütf etməsəydi, bizi də *yərə* batırdardı. Ah, demək kafirlər nicat tapmayacaqlarmış!"
83. Biz o Axirət yurdunu yer üzündə təkəbbürlük etmək və fitnə-fəsad törətmək istəməyənlərə nəsib edirik. *Gözal* aqibət müttəqiləridir.
84. Kim *Qiyamət günü* yaxşı əməl gətirsə, ona bundan daha yaxşısı verilir. Kim də pis əməl gətirsə, pis iş görənlərə ancaq etdikləri əməllərin cəzası verilir.
85. Qurani sənə nazil edib vacib buyuran Allah qayıdacağın yərə (Məkkəyə, yaxud Axirət yurduna) səni mütləq qaytaracaqdır. De: "Rəbbim kimin hidayət gətirdiyini və kimin açıq-aydın azgınlıq içində olduğunu yaxşı bilir".
86. Sən *bu* Kitabın sənə nazil olacağına ümid etmirdin. *Bu* ancaq Rəbbindən bir mərhəmətdir. Odur ki, heç vaxt kafirlərə arxa olma!
87. Allahın ayələri sənə nazil edildikdən sonra *muğayat ol ki*, onlar səni bu ayələrdən döndərməsinlər. Sən Rəbbinə dəvət et və müşriklərdən olma!

وَأَصْحَابُ الَّذِينَ تَعْتَبُونَ مَكَانَهُمْ يَوْمَ لَا يُصْغَرُ عَنْ قِيَمَتِهِمْ أَشْفَاءُ ۚ وَقَدْ رَأَى الْقَوْمُ يَوْمَ يَخْرُجُ إِلَى سِمَاتِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَن سَاءَ الظَّالِمِينَ ۚ

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۚ

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَصَادِقَ قُلُوبِ رِئَاسَتِكَ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۚ

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ لَئِيمًا ۚ

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آلِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ وَادْعَ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ

88. Allahla yanaşı başqa bir məbuda yalvarma! Ondan başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur. Onun Üzündən başqa hər şey məhv olacaqdır, Hökm Onundur və siz Ona qaytarılacaqsınız.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ
وَرَبُّهُ يَرْجِعُونَ ﴿٥٣﴾

əl-Ənkəbüt
(«Hörümçək») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. İnsanlar elə güman edirlər ki, təkcə: “İman gətirdik!” – demələri ilə onlardan əl çəkiləcək və onlar imtahan edilməyəcəklər?
3. Biz onlardan öncəkiləri də sınaqdan keçirmişdik. Sözsüz ki, Allah doğru danışanları da, yalançıları da aşkara çıxardacaqdır.
4. Bəlkə yaramaz işlərə yol verənlər Bizdən gizlənib özlərini xilas edəcəklərini zənn edirlər? Onlar nə yarıtmaq düşüncələrə dalırlar.
5. Kim Allahla qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, *qoy bilsin ki*, Allahın müəyyənləşdirdiyi zaman hökmən gələcəkdir. O, Əşidəndir, Biləndir.
6. Cihad edən məhz öz xeyri naminə cihad edir. Allahın əməllərə qətiyyəti ehtiyacı yoxdur.
7. İman gətirərək yaxşı əməl işlədənlərin, əlbəttə ki, təqsirlərindən keçərik və onları etdikləri əməllərdən daha üstün olma ilə mükafatlandırırıq.
8. Biz insana valideynləri ilə gözəl davranmağı buyurduq. Əgər

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْع

أَحْسِبُ الْإِنْسَانَ أَنْ يُدْرِكُوا أَنْ يَقُولُوا
ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿١﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿٢﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ
يَسْفَحُوا سَاءَ مَا يَكْتُمُونَ ﴿٣﴾

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

وَمَنْ جَهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ
عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ

onlar bilmədiyini bir şeyi Mənə
şərik qoşmağın üçün səni məcbur
etsələr, onlara güzəştə getmə.
Dönüşünüz Mənə olacaq, Mən də
bütün etdikləriniz barədə sizə xəbər
verəcəyəm.

9. İman gətirib yaxşı işlər
görənləri əməlisalehlərə
qovuşduracağıq.
10. İnsanlar arasında: "Allaha iman
gətirdik!" – deyənlər də vardır.
Amma Allah yolunda əziyyətdə
məruz qaldıqda insanların fətnəsini
Allahın əzabı ilə eyni tuturlar. Əgər
Rəbbindən bir zəfər gəlmiş olsa,
mütləq: "Biz də sizinlə idik!" –
deyərlər. Məgər Allah yaradılmışların
kökslərində olanları ən yaxşı bilən
deyilmi?
11. Allah iman gətirənləri də,
münafıqları da aşkar
edəcəkdir.
12. Kafirilər möminlərə: "Bizim
yolumuzla gedin, günahlarınızı
öz üstümüzdə götürək" – deyirlər.
Halbuki onların heç biri heç kimin
günahının altına girən deyildir.
Şübhəsiz ki, onlar yalançıdır.
13. Onlar həm öz *günah* yüklərini, həm
də onlarla yanaşı, neçə-neçə yükləri
də daşıyaçaqlar. Qiyamət günü onlar
uydurduqları şeylər barəsində mütləq
sorgu-suala çəkiləcəklər.

لِنُشِيرَ لَكَ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ
مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ
فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَذَّابٌ أَفْوَىٰ وَلَئِن
جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ
أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْمُنَافِقِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلَنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا
هُمْ بِحَامِلِينَ مِن خَطِيئَتِهِمْ إِنَّهُمْ
لَا يَهْتَمُّونَ ﴿١٣﴾

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَنفَالَهُمْ أَتَلَايَهُمْ
وَلَيَسْتَأْذِنُوا بَلَدًا آلِيَةً مِّنَ عَمَّاكَانُوا
بِقَعْرَتٍ ﴿١٤﴾

14. Biz Nuhu öz qövmünə *peyğəmbər* göndərdik. O, min ildən əlli il az bir müddət ərzində onların arasında qaldı. Tufan onları zülm etdikləri zaman yaxaladı.
15. Biz onu və gəmidə olanları xilas edib bu möcüzə ilə ələmlərə ibrət dərsi verdik.
16. İbrahimi də *xatırla*! Bir zaman o öz qövmünə demişdi: "Allaha ibadət edin və Ondən qorxun! Heç bilirsinizmi bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir?!"
17. Siz Allahu qoyub ancaq bütlərə ibadət edir və yalan uydurursunuz. Şübhəsiz ki, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz sizə ruzi verməyə qadir deyillər. Elə isə ruzini Allahdan diləyin, Ona ibadət edin və Ona şükür edin. Siz ancaq Ona qaytarılacaqsınız".
18. Əgər *onu* yalançı hesab etsəniz, *bilin ki*, sizdən əvvəlki xalqlar da öz *peyğəmbərlərini* yalançı saymışdılar. Peyğəmbərin vəzifəsi isə sadəcə olaraq *dini* anlaşıqlı tərzdə təbliğ etməkdir.
19. Məgər onlar Allahın məxluqatı əvvəlcə necə yaratdığını, sonra da onları yenidən yaradacağını görmürlərmi? Həqiqətən də, bu, Allah üçün asandır.
20. De: "Yer üzünü gəzib dolaşın və *Allahın* məxluqatı ilk dəfə necə

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ
أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ
الطُّوفَانُ وَهُوَ ظَالِمٌ ۝

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا
آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ۝

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا
وَتَخْلُقُونَ أَفْكَارًا إِنَّ الَّذِينَ يَتَعَبَّدُونَ مِن
دُونِ اللَّهِ لَا يَسْتَلِیْکُمْ لَکُمْ رِزْقًا فَا تَبْتَغُوا
عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا
لَهُ ۚ إِنَّهُ سَمِیعٌ ۝

وَإِن تَکْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن
قَبْلِکُمْ وَمَا عَلَی الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ
الْمُبِیْنُ ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا کَیْفَ یُنْزِلُ اللَّهُ السَّمَاءَ نَزْلًا
مُّبِیْنًا ۚ إِنَّ ذَٰلَکَ عَلَى اللَّهِ یَسِیرٌ ۝

قُلْ سِيرُوا فِی الْأَرْضِ فَانظُرُوا کَیْفَ بَدَأَ

edirəm. Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Müdrikdir”.

27. Biz ona İshaqı və Yəqubu bağışladıq. Onun nəslinə peyğəmbərlik və Kitab verdik. Dünyada onun mükafatını verdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə əməlisalehlərdən olacaqdır!

28. Lutu da *xatırla*! Bir zaman o öz qövmünə belə demişdi: “Doğrudan da, siz özünüzdən əvvəlki aləmlərdən heç kəsini etmədiyi iyrənc bir iş tutursunuz.

29. Həqiqətən, siz kişilərin yanına *şəhvətlə* gedir, yol kəsir və məclislərinizdə *bir-birinizlə* murdar işlər görürsünüz?” Qövmünün cavabı isə ancaq: “Əgər doğru danışanlardanansansa, bizə Allahın əzabını gətir!” – demələri oldu.

30. *Lut* dedi: “Ey Rəbbim! Fitnə-fəsad törədən qövmün əleyhinə mənə kömək et!”

31. Elçilərimiz İbrahimə müjdə gətirdikləri zaman dedilər: “Biz bu şəhərin sakinlərini məhv edəcəyik. Həqiqətən, oranın sakinləri zalımlardır”.

32. *İbrahim* dedi: “Orada Lut da var!” Onlar dedilər: “Biz orada kimin olduğunu yaxşı bilirik. Biz onu da, onun ailəsini də mütləq xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq”.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ

وَالْكِتَابَ وَءَاتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا

وَاللَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ

أَلْفَجِسَةٌ مَّا سَبَقُكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنْ

الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ الرِّجَالُ تَقْطَعُونَ السَّبِيلَ

وَأَنْتُمْ فِي نَافِيَكُمُ الْمُنْكَرُ مِمَّا كَانِ

جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبِعْنَا يَا أَبَ اللَّهِ

إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ

قَالُوا إِنَّا مِنْكُمْ كَمَا أَهْلُ هَذِهِ الْقَرْيَةِ

أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ إِن فِيهَا لِلْوَاقِلِ الْغُلَامُ يَمْشِي

فِيهَا لَشَبَابٌ مَّرْكُومٌ وَأَهْلُهُ إِلَّا أَمْرًا نَّهْ

كَانَتْ مِنَ الْقَادِرِينَ ﴿٣٢﴾

33. Elçilərımız Lutun yanına gəldikdə o, onlara görə kədərləndi və ürəyi sıxıldı. Onlar dedilər: "Qorxma və kədərlənmə! Biz səni və sənin ailəni xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq.

34. Biz günah əməllər törətdiklərinə görə bu şəhərin sakinlərinin üstünə göydən bir əzab endirəcəyik".

35. Həqiqətən, Biz düşünən adamlar üçün o şəhərdən açıq-aydın bir əlamət saxladıq.

36. Mədyən əhalisinə də qardaşları Şueybı *göndərdik*. O dedi: "Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, Axirət gününə ümid bəsləyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin".

37. Onlar isə onu yalançı saydılar. Buna görə də onları *qorxunc səslə* bir zəlzələ yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.

38. Adı da, Səmədu da *məhv etdik*. Bu, onların məskənlərindən sizə bəllidir. Şeytan onlara etdikləri əməlləri gözəl göstərüb onları haqq yoldan çıxartdı. Halbuki onlar gözüaçıq adamlar idilər.

39. Qarunu, Fironu və Hamanı da *məhv etdik*. Həqiqətən, Musa onlara aydın dəlillər gətirdi. Onlar isə yer üzündə təkəbbürlük etdilər və *axırda* əzabımızdan qaça bilmədilər.

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَتْ إِلَيْهِمْ وَصَاقَ بِهِمْ ذُرِّيَّتًا وَقَالُوا لَا تَحْضُرْ وَلَا تَخْزُتْ إِنَّمَا تَجْعَلُكَ وَاهِلَك إِلَّا أَمْرًا نَّكَ كَانَتْ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٣٣﴾

إِنَّمَا نَزَّلْتُ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ نَزَّلْنَاهَا نَارًا بِبَيْتِكَ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَأْقُومُوا أَغْنِيُوا اللَّهَ وَأَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَمِدُوا فِي الْأَرْضِ مَغْسِرِينَ ﴿٣٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جثثين ﴿٣٧﴾

وَعَادَا وَثَمُودَ أَوْ قَدْ بَيَّنَّ لَكُم مِّنْ مَّسْكِينٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ السَّيِّطِ أَغْنَاهُمْ فَصَدَّ عَنْهُمُ الرَّحْمَنُ السَّبِيلَ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَقُرُونًا وَفِرْعَوْنَ وَهَمَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَسْتَسْخَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا اسْتَبِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Biz hər birini öz günahına görə yaxaladıq. Onlardan kimisinin üstünə *qasırğa ilə birgə* daşlar göndərdik, kimisini qorxunc səs yaxaladı, kimisini yerə batırdıq, kimisini də *suya* qorq etdik. Allah onlara zülm etmədi, onlar ancaq əməlləri ilə özləri özlərinə zülm edirdilər.

41. Allahdan başqasını özlərinə dost tutanların aqibəti özünə yuva qurmuş hörümçəyin məsələsinə bənzəyir. Yuvaların ən zəifsi də, əlbəttə ki, hörümçək yuvasıdır. Kaş ki, biləydilər!

42. Şübhə yoxdur ki, Allah onların Onu qoyub nəyə yalvarıb sitayiş etdiklərini bilir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

43. Biz insanlar üçün belə məsəllər çəkirik. Onları isə ancaq *həqiqəti* dərk edən adamlar anlayarlar.

44. Allah göyləri və yeri gerçək olaraq yaratmışdır. Həqiqədən, bunda möminlər üçün bir ibrət vardır.

45. Kitabdən sənə vəhy olunanları oxuyub namaz qıl. Həqiqədən, namaz *insanı* çirkin və yaramaz işlərdən çəkindirir. Allahı yada salmaq isə *ibadətlərin* ən əzəmətlisidir. Allah nə etdiklərinizi bilir.

46. İçərilərindən zülm edənlər istisna olmaqla Kitab əhli ilə ən gözəl tərzdə mübahisə edin və deyin: "Biz həm

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَنَسْفُتْهُمْ مِمَّا أُرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَالِيًّا وَبَعْضَهُم مِّنْ أَخَذْنَاهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَسَفْنَا بِوَالِ الْأَرْضِ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَعْرَفْنَا وَمَا كَانِ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

مَثَلِ الَّذِينَ أَخَذْنَا مِنَ الذِّمَّةِ وَأَمِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْبِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بِعَبْءٍ وَإِنَّ أَوَّلَهَا بَنِيتٌ الْعَنْكَبُوتُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

وَبَلَدَ الْأَمْثَلِ نَصْرِي لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْحَيَّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمُ الصَّلَاةَ لِابْتِغَاءِ الصَّلَاةِ تَتَذَكَّرُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالْبَيِّنَاتِ هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَنُحَرِّمُوا

özümüzə nazil olana, həm də sizə nazil olana iman gətirdik. Bizim də məbudumuz, sizin də məbudunuz birdir. Biz yalnız Ona itaət edirik”.

47. Beləcə, bu müqəddəs Kitabı sənə nazil etdik. Kitab verdiyimiz şəxslər də ona iman gətirirlər. Onların arasında Qurana iman gətirənlər vardır. Bizim ayələrimizi ancaq kafirlər inkar edirlər.

48. Sən bundan əvvəl nə bir Kitab oxuya bilirdin, nə də onu ölinlə yaza bilirdin. Belə olsaydı, batilə uyanlar şübhəyə düşərdilər.

49. Əksinə, bu Quran elm verilmiş kəslərin kökslərində olan açıq-aydın ayələrdir. Bizim ayələrimizi ancaq zalımlar inkar edirlər.

50. Onlar dedilər: “Bəs nə üçün Rəbbindən ona möcüzə nazil olmadı?” De: “Möcüzələr ancaq Allah qatındadır. Mən isə ancaq açıq-aydın xəbərdarlıq edənəm”.

51. Onlara oxunan Kitabı sənə nazil etməyimiz onlar üçün kifayət deyilmi? Həqiqətən, bunda iman gətirən adamlar üçün mərhəmət və ibrət vardır.

52. De: “Mənimlə sizin aranızda Allahın şahid olması yetər. O, göylərdə və yerdə olanları bilir. Batilə inanıb Allaha küfr edənlər – məhz onlar ziyana uğrayanlardır”.

وَأَمَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَيْسَ الْبَشَرُ
وَالْهُنَاءُ وَالْمُكْرَمَةُ وَتُحَنَّنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿٦٦﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ
فَالَّذِينَ آمَنُوا أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَوْمُوتُ
بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِقَائِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَخُطُّهُ رِيسْمِيكَ إِذًا لَا زَيَّافَ
الْمُطْلُوعِ ﴿٦٨﴾

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَتَذَكَّرُ فِي صُورِ الْذِّكْرِ أُولُوا
الْأَلْبَامِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْأَعْلَى لَعُونَ ﴿٦٩﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ
إِنَّمَا آيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَنَا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

أَوَلَمْ يَكُنْ فِيهِمْ أَلْأَنْزِلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ
يُتْلَى عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً
وَذِكْرًا لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٧٢﴾

53. Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Əgər artıq müəyyən etdiyimiz bir vaxt olmasaydı, əzab onlara gələrdi. O əzab onlara qəflətən, özləri də hiss etmədən gələcəkdir.
54. Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir.
55. O gün əzab onları başlarının üstündən və ayaqlarının altından əhatə edəcəkdir. Allah deyəcəkdir: "Etdiyiniz əməllərin cəzasını dadın!"
56. Ey mömin qullarım! Şübhəsiz ki, Mənim bu yerim genişdir. Elə isə yalnız Mənə ibadət edin.
57. Hər kəs ölümü dadacaqdır. Sonra da Bizə qaytarılacaqsınız.
58. İman gətirib saleh işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnətdəki otaqlarda yerləşdirəcəyik. Onlar əbədi olaraq orada qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!
59. O kəslər ki, səbirli olmuş və yalnız öz Rəbbinə təvəkkül etmişlər.
60. Neçə-neçə canlılar vardır ki, ruzisini öz yanında daşıya bilmir. Onların da, sizin də ruzinizi Allah verir. O, Eşidəndir, Biləndir.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى
لَّجَاءَ عَذَابُكَ وَلَئِنِّي أَخْلَقُهُمْ ذُرِّيَةً
يَسْمُرُونَ ﴿٥٣﴾

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَقُولُ دُعُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

يَعْلَمُ الْإِنْسَانُ أَنَّهُ لِرَبِّهِ أَرْضٌ وَاسِعَةٌ
فَالْإِنْسَانُ قَانِعٌ دُونِ ﴿٥٦﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُؤْتِيَنَّهُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَيْفَ يَكُنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ
يَرْزُقُهَا إِنَّا كُنَّا مُسْمِعِينَ الْعَالِمِينَ ﴿٦٠﴾

61. Əgər sən onlardan: "Göyləri və yeri yaradan, günəşi və ayı ram edən kimdir?" – deyə soruşsan, onlar mütləq: "Allahdır!" – deyəcəklər. Onlar necə də haqdan döndərilirlər!

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

62. Allah Öz qullarından istədiyinin ruzisini bol edər, istədiyinininkini də azaldar. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyi bilir.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ بِشَيْءٍ عِلْمَهُ ﴿٦٢﴾

63. Əgər sən onlardan: "Göydən yağış nazil edib onunla yeri quruduqdan sonra canlandıran kimdir?" – deyə soruşsan, onlar mütləq: "Allahdır!" – deyəcəklər. De: "Həmd olsun Allaha!" Lakin onların çoxu bunu başa düşmür.

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدَ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ فَاِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

64. Bu dünya həyatı əyləncə və oyundan başqa bir şey deyildir. Axirət yurdu isə əsl həyatdır. Kaş ki, biləydilər!

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَآخِرَةٌ أَيْ الْخَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

65. Onlar gəmiyə mindikləri zaman, dini yalnız Allaha məxsus edərək, Ona yalvarırlar. Allah onları xilas edib quruya çıxaran kimi, yenə də Ona şəriq qoşurlar.

وَإِذَا زَكَّيْنَاهُ إِلَى الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الْبَرْنَ فَلَمَّا أَغْتَمْنَاهُمْ إِلَى الْغَرِّ إِذَا هُمْ
يُسْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

66. Bu ona görədir ki, Bizim onlara verdiyimiz nemətlərə nankorluq etsinlər və hələlik əylənsinlər. Amma tezliklə biləcəklər.

لَيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلَيَسْتَكْفُرُوا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

67. Məgər onlar, ətraflarındakı insanlar yaxalandıqları halda, Məkkəni onlar üçün müqəddəs, təhlükəsiz bir yer etdiyimizi görmürlərmi? Onlar batilə

أَوْ لَوْ يَسْأَلُونَ أَنَا جَعَلْنَا حَرَمًا مِمَّا
وَيْتَ حَطَفَ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَتَقْبَلُ
يُؤْمِنُونَ وَيَنْفَعِمَةً اللَّهُ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

inanıb Allahın nemətini inkarmı
edirlər?

68. Allaha qarşı yalan uyduran və yaxud
özünə haqq gəldikdə onu yalan sayan
kəsdən daha zalım kim ola bilər?
Cəhənnəmdə kafirlər üçün yermi
yoxdur?

69. Uğrumuzda cihad edənləri mütləq Öz
yolumuza yönəldəcəyik. Şübhəsiz ki,
Allah salih əməl sahibləriylədir.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْمُكْفِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

ər-Rum
(«Rumlular») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Rumlular məğlub edildilər;
3. ən aşağı və ya ən yaxın bir yerdə.
Lakin onlar öz məğlubiyyətlərindən sonra qələbə çalacaqlar;
4. bir neçə il ərzində. Övvəl də, sonra da hökm Allahındır. O gün möminlər sevinəcəklər;
5. Allahın köməyi ilə. O, istədiyinə kömək edir. O, Qüdrətlidir, Rəhmli.
6. *Budur* Allahın vədi. Allah Öz vədinə xilaf çıxmaz. Amma insanların əksəriyyəti *bunu* bilmir.
7. Onlar dünya həyatının görünən tərəfini bilir, axirətdən isə bəsbütün qafildirlər.
8. Məgər onlar özlüyündə fikirləşmirlər ki, Allah göyləri, yeri və onların arasındakıları ancaq bir gerçəklik kimi və müəyyən müddətə qədər yaratmışdır? Lakin, insanların çoxu Rəbbi ilə qarşılaşacağını inkar edir.
9. Məgər onlar yer üzündə gözib dolaşaraq özlərindən öncəkilərin aqibətini görmədilərmə? Onlar bunlardan da güclü idilər. Onlar

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم

عَلَّيْتُ الرُّومَ ٥

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
 سَمِيعَاتُ ٥

فِي يَضَعُ سَيِّئُ اللَّهِ الْأَمْرَ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ
 بَعْدُ وَتَوَمَّى يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ٥

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
 الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ٥

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
 الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ٥

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَخْلَقَ اللَّهُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِإِلَٰهِي
 وَأَحْلَى مُسْقًى وَاتَّ كَيْدًا مِنَ النَّاسِ
 يَلْقَآءُ رَبَّهُمْ لَكُفْرًا ٥

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ
 مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا الْأَرْضَ وَجَعَلُوا

torpağı şumlayır, yer üzünü bunlardan daha çox abadlaşdırırdılar. Elçiləri onlara açıq-aydın möcüzələr gətirirdilər. Onlara Allah zülm etmirdi. Onlar özləri özlərinə zülm etmişdilər.

10. Sonra isə Allahın ayələrinə yalan sayıb onlara lağlağı etməklə pislik göstərənlərin nəsibi lap yaman oldu.
11. Allah məxluqatı əvvəlcə *heçdən* yaradır, *öldürdükdən* sonra onu *yenidən* dirildir. Bundan sonra isə siz Ona qaytarılacaqsınız.
12. O Saatın (Qiyamətin) gələcəyi gün günahkarlar ümidlərini itirəcəklər.
13. *Allaha qoşduqları* şəriklərindən onlar üçün səfaətçilər olmayacaq. Şərikləri onları inkar edəcəklər.
14. Məhz o Saatın (Qiyamətin) gələcəyi gün *möminlərlə kafirlər* ayrılacaqlar.
15. İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə isə, onlar Cənnət bağçalarında şadlıq içində olacaqlar.
16. Kafir olub ayələrimizi və axirətə qovuşacaqlarını yalan sayanlar isə əzaba giriftar ediləcəklər.
17. Odur ki, siz axşama çatanda və səhərə çıxanda Allahın şərəfinə çoxlu tərif söyləyin.
18. Göylərdə və yerdə həmd Ona məxsusdur. Axşam çağında da,

أَكْثَرَهُمْ مَعَ عَمْرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
يَا بَيِّنَاتٍ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ كَانَتْ غِيَابَةُ الَّذِينَ أَنتَفَوْا سُبُوًا أَنْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا اللَّهُ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾
اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾
وَلَوْ كُنَّ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ
وَكَانُوا يُشْرِكُ بِهِمْ كُفْرِينَ ﴿١٤﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفَخُونَ بُرُوجُهُمْ
فَإَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ
مُخْضَرُونَ ﴿١٦﴾

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

günortaya yetişəndə də *Onun şərəfinə təriflər deyін!*

19. O, ölüdən diri, diridən də ölü çıxardır; yeri ölümündən sonra dirildir. Siz də *qəbirlərinizdən* belə *dirildilib* çıxardılacaqsınız.
20. *Allahın* sizi torpaqdan xəlq etməsi, *Onun* dəlillərindəndir. Sonra da siz bir insan kimi *yer üzünə* yayıldınız.
21. Ünsiyyətdə rahatlıq tapasınız deyər, sizin üçün özünüzdən zövçələr yaratması, aranızda məhəbbət və mərhəmət salması da *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda düşünənlər üçün ibrətamiz dəlillər vardır.
22. Göylərin və yerin yaradılışı, dillərinizin və rənglərinizin müxtəlifliyi də *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda bilənlər üçün ibrətamiz dəlillər vardır!
23. Gecə və gündüz yatıb dincəlməyiniz, *Onun* lütfünü axtarmağınız da *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda eşidən kəslər üçün ibrətamiz dəlillər vardır.
24. Həm qorxu, həm də ümid vermək üçün ildırım sızə göstərməsi, göydən su endirib yeri ölümündən sonra onunla diriltməsi də *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda başa düşən adamlar üçün ibrətamiz dəlillər vardır.

وَعِشَاءَ وَحِينَ يُظَاهَرُونَ ﴿١٩﴾

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُخْرِجُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَكَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْلَفَ الْأَسْبَاطُ وَالْوَبْكَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ ﴿٢٣﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ مَا مَكْرُ بِالْبَلِّ وَالْهَمَارِ وَأَنْتُمْ أَزْوَاجٌ مِنْ قَصَصٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقٍ وَطَمَعًا وَيُزِيلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٥﴾

25. Göyün və yerin Onun əmri ilə öz yerlərində *sabit* qalması da Onun dəlillərindəndir. Sonra da sizi bir dəfə çağıran kimi dərhal qəbirlərinizdən qalxıb çıxacaqsınız.

26. Göylərdə və yerdə kim varsa, Ona məxsusdur. Hamısı Ona təzim edir.

27. Məxluqatı ilk dəfə *yoxdan* yaradan, sonra onu bir daha təkrarlayan Odur. Bu da Onun üçün çox asandır. Göylərdə və yerdə olan ən uca sifətlər Ona məxsusdur. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

28. O sizə özünüzdən bir məsəl çəkdi; sahib olduğunuz kölələr içərisində sizə verdiyimiz nemətlərdə sizinlə bərabər cəmi hüquqa malik olan, özünüzdən çəkindiyyiniz kimi, onlardan da çəkindiyyiniz şərikləriniz varmı? Biz ayələri düşünüb daşınan insanlar üçün belə müfəssəl izah edirik.

29. Lakin zülm edənlər heç bir elmə əsaslanmadan nəfslərinin istəklərinə uydular. Allahın zəlalətə saldıqlarını kim doğru yola yönəldə bilər? Onlara yardım edənlər də olmaz.

30. Sən bir hənif kimi üzünü dinə tərəf çevir! Allahın insanlara – xəlf etdiyi *şüurlu* məxluq kimi verdiyi fitrət budur. Allahın yaratdığını heç cür dəyişdirmək olmaz. Doğru din budur, lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.

وَمِنَ الْبَنِيَّةِ إِنَّ نَعْمَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ
يَأْمُرُهُمْ إِذَا دَعَاكَ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا
أَشْرَعْتَ فَتَمُوتُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَمْ يَكُنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْءٌ لَّهُ
قَلْبٌ يَتَّبِعُ ﴿٢٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ
عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ
لَّكُمْ مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّن
شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتَكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ
سَوَاءٌ تَحْتَاوَنَهُمْ كَخِيفَةٍ كُمْ أَنفُسَكُمْ
كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِّنْ
مُّصِيرِينَ ﴿٢٩﴾

فَأَنزَلْنَاهُكَ لِلَّذِينَ حَنِيمًا فَظَنَّتْ اللَّهُ
أَلَّا يَخْلُقَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَآتٍ بِدَلٍّ لِّحَالِ اللَّهِ
كَذَلِكَ الَّذِينَ الْفَاسِقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

31. Tövbə edərək Ona üz tutun, Ondan qorxun, namaz qılın və şəriik qoşanlardan olmayın!
32. O kəslərdən ki, öz dinini bölüb firqələrə ayrıldılar. Hər firqə öz təriqətini *üstün bilib* sevinir.
33. İnsanların başına bir bəla gəldiyi zaman Rəbbinə üz tutub Ona yalvarırlar. Sonra O, Özündən onlara bir mərhəmət daddıran kimi, onlardan bir dəstə Rəbbinə şəriik qoşur.
34. *Bu ona görədir* ki, Bizim onlara verdiyimiz nemətlərə nankorluq etsinlər. *Hələlik* əylənin! Tezliklə biləcəksiniz.
35. Məgər Biz onlara müşrik olmalarını söyləyən bir dəlil göndərmişik?
36. İnsanlara mərhəmət göstərdikdə ona sevinərlər. Öz əlləri ilə etdikləri günahlara görə onlara bir bəla üz verdikdə isə dərhal ümidlərini üzərlər.
37. Məgər onlar görmürlərmi ki, Allah istədiyinə ruzisini bol edir, istədiyininə *də* azaldır? Həqiqətən, bunda iman gətirən adamlar üçün ibrətlər vardır.
38. Qohum-əqrəbaya, yoxsula və müsafirə *onlara çatacaq* haqqını ver! Allahın Üzünü diləyənlər (ixlaslı olanlar) üçün bu daha xeyirlidir.

﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوا آلِهَكُمْ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ جُزْءٍ مِّمَّا لَدَيْهِمْ فَرِيقٌ﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ النَّاسُ ضُرٌّ دَعَا إِلَهُهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آتَاهُم مِّنْهُ رَحْمَةٌ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَاهُمْ فَهُمْ يَفْشَحُونَ أَفْسُوسًا يَتَعَلَّمُونَ﴾

﴿أَمْ أَنْزَلْنَاهُمْ سُلْطَانًا فَهُمْ يَنْكُرُوهَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَكْفُرُونَ﴾

﴿وَإِذَا آتَيْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ مِّمَّا قَدَّمْتُمْ أَبَدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْتَبِرُونَ﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّعِزِّ الْقَوْمِ الْمُؤْمِنِينَ﴾

﴿فَاتَّبِعْ ذَا الْفُرْقَى حَقَّهُ وَاتَّقِ الْيَسُورَ وَإِنَّ السَّيِّئِلَ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

Uğur qazananlar da elə məhz onlardır.

39. İnsanların var-dövləti sayəsində artırmaq məqsədilə sələmlə verdiyiniz mal Allah yanında artmaz. Allahın Üzünü diləyərək (ixlasla) verdiyiniz zəkata gəlincə, *bilin ki*, bunu edənlər *mallarının bərəkətini* qat-qat artırırlardır.

40. Sizi yaradan, sonra sizə ruzi verən, sonra sizi öldürən, sonra da sizi dirildəcək məhz Allahdır. Şərikləriniz içərisində bunlardan, *heç olmazsa*, birini edə bilən varmı? O, pakdır və *müşriklərin* Ona şəriik qoşduqlarından ucadır.

41. İnsanların öz əlləri ilə etdiyi əməllərinin nəticəsi olaraq quruda və dənizdə fəsad törəyir ki, *Allah* onlara, etdiklərinin bir qismini daddırsın. Bəlkə, onlar *haqqa* qayıdalar.

42. De: “Yer üzünü gəzib dolaşın və əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğuna baxın. Onların çoxu *Allaha* şəriik qoşanlar idi”.

43. Qarşısıalınmaz gün Allah tərəfindən göndərilməmişdən əvvəl üzünü gerçək dinə tərəf tut! O gün onlar iki dəstəyə bölünəcəklər.

44. Kim küfr edərsə, küfrü öz əleyhinə olar. Yaxşı iş görənlər isə özləri üçün *Cənnətdə* yer hazırlamış olarlar.

وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ يُزَوِّا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ
فَلَا يُزَوِّا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُضِلُّونَ ﴿٣٩﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَفَعَكُمْ ثُمَّ يُسَبِّحُكُمْ ثُمَّ
يُنْصِبُكُمْ ثُمَّ هَلْ مِن شُرَكَائِكُمْ مَن يَقُولُ
مِن ذَٰلِكُمْ مَن شِئْءٌ وَسُبْحَانَهُ وَقَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

فَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الَّذِي لَئِنِ اتَّقَوْا مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ يَوْمَذِي نَصْدَعُونَ ﴿٤٣﴾

مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَن عَمِلَ صَالِحًا
فَلَا يَفْسِهْمُ يَتْمَدُونَ ﴿٤٤﴾

45. *Bu ona görədir ki, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənlərə Öz lütfündən mükafat versin. Şübhəsiz ki, O, kafirləri sevmir.*

يَجْزِي الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ ؕ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ۝

46. Sizə Öz mərhəmətindən daddırsın, əmri ilə gəmilər üzsün, Onun lütfünü arayasınız və *sizə verdiyi nemətlərə* şükür edəsiniz deyə küləkləri müjdəçi göndərməsi də Onun dəlillərindəndir.

وَمِنْ ءَايَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرِينَ وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْزِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ؕ وَلَقَدْ كُنتُمْ تَشْكُرُونَ ۝

47. Biz səndən əvvəl də onların qövmünə elçilər göndərmişdik. *Elçilər* onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Biz günahkarlardan intiqam aldıq. Möminlərə yardım etmək Bizim borcumuz idi.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِٱلْبَيِّنَاتِ فَٱلْتَمَتُوا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

48. Buludları qaldıran küləkləri Allahdır göndərən. *Allah* səmada onları istədiyi kimi yayıb topa-topa edir. Sən onlardan yağış töküldüyünü görürsən. *Allah* onu qullarından istədiyi kimsələrə endirən kimi onlar sevinirlər.

ٱللَّهُ ٱلَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِسُ جَآءًا فَيَسْطُرُ فِي السَّمَاءِ كُفَّٰتَ يَبْسَآءَ وَيَجْعَلُهُمْ كِسْفًا فَنَزِّلُ ٱلْمُؤْنَدَاقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَافِهِمْ فَأَنزَآءَ صَآءٍ يَوْمَ مَنْ يَبْسَآءُ مِنْ عِبَادِهِمْ ؕ إِنَّهُمْ يَخْتَصِمُونَ ۝

49. Halbuki o *yağış* onların üzərinə yağdırılmazdan əvvəl ümitsiz idilər.

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُزَلَّ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِمْ لَمَنِيبِينَ ۝

50. Sən Allahın mərhəmətinin izlərinə bax ki, yeri öldükdən sonra necə dirildir. Şübhəsiz ki, O, ölüləri də mütləq dirildəcəkdir. O, hər şeyə qadirdir.

فَٱنظُرْ إِلَى ءَاثَرِ رَحْمَتِ ٱللَّهِ كَيْفَ نَحْيِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُنْعَى ٱلْمُؤْمِنَ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

51. Əgər Biz bir külək göndərsək və onlar əkini saralmış görsələr, bundan

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا لَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ۝

sonra mütləq nankorluq etməyə başlayarlar.

52. Şübhəsiz ki, sən nə ölümlərə *haqqı*, nə də üz çevirib gedən karlara çağırışı eşitdirə bilməzsən.

53. Sən korları da düşdükləri zəlalətdən *çıxarıb* düz yola sala bilməzsən. Sən *haqqı* yalnız və yalnız müsəlman olub ayələrimizə iman gətirənlərə eşitdirə bilərsən.

54. Sizi zəif bir şeydən yaradan, zəiflikdən sonra sizə qüvvət verən, qüvvətli olduğdan sonra zəiflik və qocalıq verən Allahdır. O, istədiyini yaradır. O, Biləndir, Qadirdir.

55. O Saatın (Qiyamətin) gəldiyi gün günahkarlar *dünyada* bircə saatdan artıq qalmadıqlarına and içəcəklər. Onlar *dünyada da haqdan* belə üz döndərirdilər.

56. Bilik və iman nəsib edilmiş kimsələr isə deyəcəklər: "Siz *orada* Allahın yazısı ilə dirilmə gününə qədər qaldınız. Bu *gün*, məhz dirilmə günüdür, lakin siz *bunu* bilmirdiniz".

57. Həmin gün zalımlara bəhanələri fayda verməyəcək və onlardan tövbə etmələri tələb olunmayacaqdır.

58. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsələlər çəkdik. Əgər sən onlara bir möcüzə gətirsən, kafir olanlar mütləq: "Siz ancaq yalan uyduranlarsınız!" – deyəcəklər.

فَإِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْكُفْرَ وَلَا تَسْمَعُ الضُّمَّةَ
اللَّهُ عَالِمُ الْإِذَا وَلَوْ أَمْذَرِينَ ﴿٥٢﴾

وَمَا أَنْتَ بِمَهْدٍ أَعْمَى عَنْ صَلَاتِهِمْ إِنْ تَسْمَعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

* اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ
مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
ضَعْفًا وَتَبَيَّنَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ
مَا لِيُؤَاخِرَ سَاعَتَهُ كَذَلِكَ كَانُوا
يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ
لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَيْعَةِ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَيْعَةِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ
وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولُنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

59. Allah *haqqı* bilməyənlərin qəlbini belə möhürləyir.

60. Sən səbirli ol! Həqiqətən də, Allahın vədi haqdır. Qoy *axirətə* yaqinliklə inanmayanlar səni qeyri-ciddi olmağa – *dindən dönməyə* sövq etməsinlər.

كَذَلِكَ يَطْمَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

Loğman surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Bu, hikmətli Kitabın ayələridir.
3. Xeyirxah əməl sahiblərinə doğru yol göstəricisi və rəhmətdir.
4. O kəslərə ki, namaz qılır, zəkat verir və axirətə qətiyyətlə inanırlar.
5. Onlar öz Rəbbindən *gələn* doğru yoldadırlar. Məhz onlar nicat tapanlardır.
6. İnsanlar arasında elələri də var ki, heç bir biliyi olmadan *başqalarını* Allah yolundan sapdırmaq və *Allahın ayələrini* lağa qoymaq üçün boş-boş sözləri satın alırlar. Məhz onları alçaldıcı bir əzab gözləyir.
7. Ayələrimiz onlara oxunduğu zaman sanki onları eşitmirmiş, qulaqlarında tıxac varmış kimi təkəbbürlə üz çevirər. Sən belələrini ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.
8. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün Nəim bağları hazırlanmışdır.
9. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Allahın vədi haqdır. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

سُورَةُ لُقْمَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَم

بَلَّغَ أَتَيْتُ الْمَكْتَبِ الْحَكِيمِ

هَدَى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ يَتَّبِعْ عِلْمًا وَسَخَّرَهَا هُمْ وَ

أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

وَلَا تَأْتِي عَلَيْهِ إِتْنَا وَلِي مُسَكِّرًا

كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَسَّرَهُ

بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّاتُ النَّعِيمِ

خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمُ

10. O, göyləri görə biləcəyiniz bir dirək olmadan yaradıb saxlamış, yer sizi silkələməsin deyə, orada möhkəm dağlar qurmuş və ora cürbəcür heyvanlar yaymışdır. Biz göydən yağmur yağdırıb orada cürbəcür gözəl bitkilər bitirdik.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضَ فِي أَلْفَافٍ رَوَيْتَ أَنَّ قَبِيْدَ يَكُوْنُ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ﴿١٠﴾

11. Bunlar Allahın yaratdıqlarıdır. İndi siz mənə göstərin görüm, Ondan başqaları nə yaradıblar? Xeyr! Zalımlar açıq-aydın azğınlıq içindədirlər.

هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

12. Biz Loğmana hikmət verdik: "Allaha şükür et! Kim şükür etsə, özü üçün şükür etmiş olar. Kim nankor olsa, bilsin ki, Allah onun şükrünə möhtac deyildir, Tərifləyiqidir".

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

13. Bir zaman Loğman öz oğluna nəsihət edərək demişdi: "Oğlum! *Allaha* şərikin qoşma. Həqiqətən, Allaha şərikin qoşma böyük zülmüdür!"

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الْيَدْرَكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

14. Biz insana ata-anasının qayğısına qalması əmr etdik. Anası onu *bətnində* gündən-günə zəiflədiyinə baxmayaraq daşımışdır. Onun süddən kəsilməsi isə iki il ərzində olur. Mənə və valideynlərinə şükür et! Axır dönüş Mənədir.

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَلَّهُ فِي عَمَامَةٍ ۚ إِنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَعِيرِ ﴿١٤﴾

15. Əgər onlar bilmədiyin bir şeyi Mənə şərikin qoşmağın üçün *səni məcbur etməyə* cəhd göstərsələr, onlara güzəştə getmə! Dünyada onlarla gözəl davran. Mənə üz tutanların

وَإِن جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ اللَّهِ ۚ إِنَّكَ أَتَىٰكَ مِنَ آثَابِ اللَّهِ ۚ

yolu ilə get! Sonra isə dönüşünüz
Mənə olacaq, Mən də nə etdikləriniz
barədə sizə xəbər verəcəyəm.

16. *Loğman dedi:* “Oğlum! Gördüyün iş
bir xardal dənəsi ağırlığında olsa da,
bir qayanın içində, yaxud göylərdə
və ya yerin dibində olsa da, Allah
onu aşkar edər. Həqiqətən, Allah
Lətifdir, Xəbərdardır.

17. Oğlum! Namaz qıl, yaxşı işlər
görməyi əmr et, pis işləri qadağan
elə. Başına gələn çətinliklərə səbir
et. Həqiqətən, bu, əzm *tələh edən*
əməllərdəndir.

18. İnsanlardan tələbbürlə üz çevirmə,
yer üzündə özünü darta-darta gəzib
dolanma. Həqiqətən, Allah heç bir
özündən razını, özünü öyənə sevmir.

19. Yerləşində həddi gözlə, *danışanda*
səsini alçalt. Çünki ən çirkin səs
uzunqulaq səsidir”.

20. Məgər Allahın göylərdə və yerdə
olanları sizə ram etdiyini, Özünün
aşkar və gizli nemətlərini sizə
böl-böl verdiyini görmürsünüzmü?
İnsanlar arasında eləsi də vardır ki,
heç bir biliyi, doğru yol göstərəni və
nur saçan bir kitabı olmadan Allah
barəsində mübahisə edir.

21. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə itaət
edin!” – deyildikdə, onlar: “Yox!
Biz əcdadımızın getdiyi yolu tutub
gedəcəyik!” – deyirlər. Əgər şeytan

ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

يُنَبِّئُهَا إِنَّ تَكَ مِنْ قَالِ حَبَّو مِنْ خَرَدَلٍ فَتَكُنْ
فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاءِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ
بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ حَكِيمٌ ﴿١٦﴾

يُنَبِّئُ أَيْمَنَ الصَّلَاةِ وَأَمْرٍ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبَحَ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾

وَلَا تُصَوِّرْهُ ذَلِكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَقِشْ فِي الْأَرْضِ
مَرْجَأًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

وَأَنْقِصْ فِي مَثَلِكَ وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْخَوِيرِ ﴿١٩﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَاءَ السَّمَاءِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ مِنْهُ ظَهْرَهُ وَأَبْلَغَهُ
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجْهَلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٢٠﴾

وَإِذْ أَمَرْنَا لَهُمُ انْعِمُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ
نَنْعِمُ مَا رَزَقْنَا عَالِيَهُمْ وَآبَاءَهُمْ قَالُوا كَانُوا
الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

onları *Cəhənnəm* odunun əzabına doğru sürükləyirsə, onda necə olsun?

22. Yaxşı əməl sahibi olub özünü Allaha təslim edən şəxs ön möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Bütün işlərin sonu Allaha qayıdır.

﴿وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾

23. Kafirələrin küfr etməsi səni kədərləndirməsin. Onların dönüşü Bizə olacaq. Biz də onlara etdikləri əməllər barədə xəbər verəcəyik. Həqiqətən, Allah kökslərdə olanları bilir.

﴿وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾

24. Biz onlara *dünyada olan* nemətlərdən az bir müddət istifadə etməyə imkan verəcək, sonra da onları ağır bir əzaba *qatlaşmağa* məcbur edəcəyik.

﴿نُعْطِيهِمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَقْطِرُهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾

25. Əgər sən onlardan: "Göyləri və yeri kim yaratmışdır?" – deyə soruşsan, onlar hökmən: "Allah!" – deyəcəklər. De: "Həmd olsun Allaha!" Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.

﴿وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾

26. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah Zəngindir, Tərifləyiqdir.

﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ﴾

27. Əgər yer üzündəki bütün ağaclar qələm olsaydı, dəniz də *mürəkkəb* olub ardından ona yeddi dəniz də qatilsaydı, yenə də Allahın Sözləri qurtarmazdı. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

﴿وَلَوْ أَنَّ مَاءَ الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِذْتُ كَلِمَتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

28. Sizi yaratmaq və diriltmək ancaq bir adamı yaratmaq və diriltmək kimidir. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Görəndir.

﴿مَّا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْلَمُكُمْ إِلَّا كَفَتِمْ وَجِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾

29. Məgər Allahın gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatdığını, müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edən günəşi və ayı *qoyduğu qanunlarına* ram etdiyini, üstəlik Allahın, nə etdiklərinizdən xəbərdar olduğunu görmürsənmi?

30. Bu belədir. Çünki Allah Haqdır. *Kafirlərin* Ondan başqa ibadət etdikləri isə batil *bütlərdir*. Həqiqətən, Allah Ən Ucadır, Ən Böyükdür.

31. Onun dəlillərinin bəzisini sizə göstərməkdən ötrü dənizdə gəmilərin Allahın neməti sayəsində üzdüyünü görmürsünüzümü? Şübhəsiz ki, bunlar səbirli olanlar və şükür edənlər üçün bir ibrətdir.

32. *Dağların saldığı kölgələr* kimi dalgalar onları çulğadığı zaman onlar dini məhz Allaha məxsus edərək Ona yalvararlar. *Allah* onları xilas edib quruya çıxartdıqda isə aralarından bəziləri *küfrlə iman arasında* orta yol tutar. Bizim ayələrimizi yalnız nankor xainlər inkar edirlər.

33. Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun. Valideynin övlada, övladın da valideynə heç bir fayda verə bilməyəcəyi gündən çəkinin. Həqiqətən, Allahın vədi bir həqiqətdir. Qoy bu *fani* dünya sizi çaşdırmasın, hiyləgər *şeytan* da sizi Allahın *əzabından* arxayınlaşdırıb tovlamasın.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

كَذَٰلِكَ يَدَّبُّ اللَّهُ هَوَٰلَهُمْ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبُطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ يَنْصَبُ إِلَيْهِ لَیْرُكُمْ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

وَإِذَا غَشِيَ سَمَٰوُهُمْ كَظُلُّ لَيْلٍ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الدَّيْرِ فَتَنَهُمُ الْمُفْتِسِدُونَ وَمَا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ كَمَا أَنتُمْ قَائِلُونَ مَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنِ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارِعٌ عَنِ الْوَالِدِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا تَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٣﴾

34. Həqiqətən, o Saat haqqında elm yalnız Allahdadır. Yağışı O yağdırır və bətlərdə olanı O bilir. Heç kəs sabah nə qazanacağını bilə bilməz; heç kəs harada öləcəyini də bilməz. Allah isə, şübhəsiz ki, Biləndir, Xəbərdardır.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٤﴾

əS-Səcdə
(«Səcdə») surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Şübhə yoxdur ki, bu Kitabı aləmlərin Rəbbi *olan Allah* nazil etmişdir.
3. Yoxsa onlar: “*Mühəmməd* bunu özündən uydurmuşdur!”– deyirlər. Xeyr, o, Rəbbindən *nazil* olan bir həqdır ki, səndən öncə xəbərdar edən *peyğəmbər* gəlməmiş hər hansı bir xalqı xəbərdar edəsən. Bəlkə də, onlar doğru yola yönələlər.
4. Göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. Sizin Ondan başqa nə bir haminiz, nə də bir şəfaətçiniz vardır. Məgər düşünərək ibrət götürməyəcəksiniz?
5. O, göydən yerə qədər olan bütün işləri idarə edir. Sonra da *bu işlər* sizin saydığınız *illərdən* min ilə bərabər olan bir gündə Ona doğru yüksəlir.
6. Qeybi və aşkarı Bilən, Qüdrətli və Rəhmli olan Odur.
7. Hansı ki, yaratdığı hər şeyi gözəl biçimdə yaratmış, insanı ilk olaraq palçıqdan xəlq etmiş,

سُورَةُ السَّجْدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَمَّ

نَزِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَا يَذْكُرُونَ ﴿٢﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا سَفِيحٍ
أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

يَذَرُ الْأَرْضَ إِلَى السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ تُرْجَعُ
إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا
تَعُدُّونَ ﴿٤﴾

ذَٰلِكَ عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الْرَّحِيمُ ﴿٥﴾

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَدَخَلَ
الْإِنْسَانَ مِنْ طِينٍ ﴿٦﴾

8. sonra onun nəslini bir damla dəyərsiz sudan əmələ gətirmiş,

9. sonra onu düzəldib müəyyən şəkə salmış və ona Öz ruhundan üfürmüş, sizə qulaqlar, gözlər və ürək vermişdir. Siz necə də az şükür edirsiniz!

10. Onlar deyirlər: “Biz torpağın içində yox olandan sonra yenidənmi yaradılacağıq?” Doğrusu, onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını inkar edirlər.

11. De: “Sizə müvəkkil olan ölüm mələyi canınızı alacaq, sonra da Rəbbinizə qaytarılacaqsınız!”

12. Kaş ki, günahkarları öz Rəbbi qarşısında başlarını aşağı dikərək: “Ey Rəbbimiz! Biz gördük və eşitdik. Bizi geri qaytar ki, yaxşı işlər görək. Həqiqətən də, biz qətiyyətlə inandıq!” – *deyəndə* görəydin!

13. Əgər Biz istəsəydik, hər kəsi doğru yola yönəldərdik. Lakin Mənim: “Cəhənnəmi mütləq bütün *günahkar* cin və insanlarla dolduracağam!” Sözüüm yerinə yetəcək.

14. Bu gününüzlə qarşılaşacağınızı unutduğunuza görə dadın *əzabı*! Doğrusu, Biz də sizi unudmuşduq. Etdiyiniz əməllərə görə dadın əbədi əzabı!

15. Ayələrimizə ancaq o kəslər iman gətirirlər ki, ayələrimiz onlara

ثُمَّ جَعَلْنَا مِنْهُ دُمُومًا فَسَاءَ مِمَّا يَسْكُرُونَ ۝٨

ثُمَّ جَعَلْنَا مِنْهُ دُمُومًا فَسَاءَ مِمَّا يَسْكُرُونَ ۝٨
ثُمَّ جَعَلْنَا مِنْهُ دُمُومًا فَسَاءَ مِمَّا يَسْكُرُونَ ۝٨

وَقَالُوا إِنَّمَا أَصَلَّنَا فِي الْأَرْضِ أَن نَأْتِيَ مِنْ حَتَّى
جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ۝٩

۞ قُلْ يَتُومَنُكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ
بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝١٠

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُرْسَلُونَ تَأْتُوا
رَبَّهُمْ بِحُجَّةٍ جَدِيدَةٍ ۝١١
فَأَرْجَعْنَاهُمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝١٢

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُرْسَلُونَ تَأْتُوا
رَبَّهُمْ بِحُجَّةٍ جَدِيدَةٍ ۝١١
فَأَرْجَعْنَاهُمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝١٢

فَذُوقُوا عَذَابَ النَّاسِ ۝١٣
فَذُوقُوا عَذَابَ النَّاسِ ۝١٣
فَذُوقُوا عَذَابَ النَّاسِ ۝١٣

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا

xatırlanarkən təköbbür göstərmədən səcdəyə qapanır, Rəbbinə həmd-səna ilə təriflər deyirlər.

16. Onlar *gecə namazını qılmaq üçün* böyürlərini yataqdan qaldırır, qorxu və ümid içində öz Rəbbinə yalvarır və onlara verdiyimiz ruzilərdən *Allah yolunda* xərcləyirlər.

17. Etdikləri əməllərin mükafatı kimi onlar üçün gözlərinə sevinc gətirəcək nələr saxlandığını heç kəs bilmir.

18. Məgər möminlə fasiq cynidirmi? Onlar cyni ola bilməzlər!

19. İman gətirib əməlisaleh olanları etdikləri əməllərə görə Məva bağlarında *əbədi* ziyafət gözləyir.

20. Fasiqlərə gəldikdə isə, onların sığınacağı yer od olacaqdır. Hər dəfə onlar oradan çıxmaq istədikdə yenidən ora qaytarılacaq və onlara: “Yalan saydığımız odun əzabını dadın!” – deyiləcəkdir.

21. Ən böyük əzabdan əvvəl Biz onlara mütləq kiçik əzabdan – *dünya əzabından* daddıracağıq ki, bəlkə *doğru yola* qayıtsınlar.

22. Rəbbinin ayələri yadına salındıqdan sonra onlardan üz döndərən kəsədən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, Biz günahkarlardan intiqam alacağıq.

خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٦﴾

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٧﴾

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

أَمَنَ كَانَ مَوْعِدَ كُنَّ كَانُوا يَسْتَخِفُّونَ ﴿١٩﴾

أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ أَلْوَنٌ لَّا يَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَتَقَرُوا فَمِنْهُمْ نَارُ كَانَتْ أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ دُفِعُوا إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الَّذِي دُرِيَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَأَعْلَمَهُمْ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَن أَظْلَمُ مِمَّن دُكِّرَتْ آيَاتِي بِهِ ثُمَّ تَوَلَّىٰ غِبْرًا ثُمَّ لَا يَنفَعُ عَنْهُ إِتْرَافُ الَّذِينَ أَتَىٰ مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُتَشَبِّهُونَ ﴿٢٣﴾

23. Biz Musaya Kitab vermişdik. Sən onunla görüşəcəyinə şübhə etmə. Biz onu İsrail oğullarına doğru yol göstərən rəhbər etmişdik.
24. Səbir etdiklərinə və ayələrimizə yəqinliklə inandıqlarına görə Biz əmrimizlə onlardan doğru yolu göstərən rəhbərlər təyin etmişdik.
25. Həqiqətən, sənin Rəbbin ixtilafda olduqları məsələlər barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir.
26. Yurdlarında gəzib-dolaşdıqları əvvəlki neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz onları doğru yola gətirmədimi? Həqiqətən, bunda ibrətlər vardır. Məgər onlar qulaq asmırlar?
27. Məgər onlar quru yerə su axıdıb onunla həm heyvanlarının, həm də özlərinin yedikləri nemətlər yetişdirdiyimizi görmürlər? Hələ də bunu görmürlər?
28. Onlar: “Əgər doğru danışanlardanımsınızsa, *deyin görək* bu hökm nə vaxt olacaqdır?” – deyirlər.
29. De: “Hökm günü kafirlərə imanları fayda verməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir”.
30. Artıq onlardan üz çevir və gözlə. Doğrusu, onlar da gözləyirlər.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يُهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ قَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَفْلَحْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاجِدِهِمْ أَلَمْ يَكُنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا سَوَّيْنَا الْأَرْضَ إِلَى الْأَنْحُسِ الْحَرْرِ فَخَرَجَ مِنْهَا زُرْعَاتُ كُلِّ مِثْقَلٍ أُنْعَمَ لَهُمْ وَانْقَسَمُوا أَفَلَا يَحْسِبُونَ ﴿٢٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

قُلْ قَوْمَ الْقِتْمِجِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٢٩﴾

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْظُرْ إِلَيْهِمْ مِّنْ مَّطَرُونَ ﴿٣٠﴾

əl-Əhzab
(«Müttəfiqlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey Peyğəmbər! Allahdan qorx, kafirlərə və münafiqlərə itaət etmə. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.
2. Rəbbindən sənə vəhy olunana tabe ol! Həqiqətən, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.
3. Allaha təvəkkül et! Allahın Qoruyan olması *sənə* bəsdir.
4. Allah bir adamın daxilində iki ürək yaratmamışdır. Allah *anaya bənzədən* özünü hə haram etdiyiniz zövcələrinizi analarınız etməmiş, oğulluğa götürdüklerinizi də oğullarınız etməmişdir. Bunlar sizin dilinizə gətirdiyiniz *yalan* sözlərdir. Allah isə haqqı deyir və doğru yola yönəldir.
5. *Oğulluğa götürdüyünüz uşaqları* öz atalarının adları ilə çağırın. Bu, Allah yanında daha ədalətlidir. Atalarını tanımasanız, onlar sizin din qardaşlarınız və yaxınlarınızdır. Səhvən etdiyiniz əməllərdə sizə heç bir günah yoxdur. Lakin qəlbinizin qəsdlə etdiyi işlərdən ötrü *sizə günah var*. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
6. Peyğəmbər möminlərə onların özlərindən daha yaxındır. Zövcələri isə möminlərin analarıdır. Qohumlar

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا

حَكِيمًا ﴿١﴾
وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرِجَالٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جُودِهِ
وَمَا جَعَلَ أَرْوَاحَكُمْ أَلْفًا تُظَاهَرُونَ
مِنْهُمْ أَمْ هُمْ كَرَاهُونَ ﴿٤﴾
أَبَدَلَكُمْ ذُلَكُمْ قَوْلُكُمْ يَا نَوَافِلُ إِنَّ اللَّهَ
يَسْمَعُ الْحَقَّ وَهُوَ يُهْدِي السَّبِيلَ ﴿٥﴾

أَدْعُوهُمْ إِلَىٰ آيَاتِهِمْ وَارْقُطْ عِنْدَ اللَّهِ فَإِن لَّمْ
تَكُونُوا آبَاءَهُمْ ذَلِكُمْ وَهُمْ ذَلِكُمْ فِي الدِّينِ
وَمَوْلَاهُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا
أَخْطَأْتُمْ بِهِ بَلْ لَّيْسَ بِمَآئِمَّةٍ كَفَّارَةٌ
فَلَوْ كُفِّرُوا كَانَتْ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦﴾

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ
وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولَ الْأَرْحَامِ

Allahın yazısına görə bir-birlərinə möminlərdən və mühacirlərdən daha yaxındırlar. Dostlarınıza yaxşılıq etmək isə istisnadır. Bunlar Kitabda yazılmışdır.

7. Bir zaman Biz peyğəmbərlərdən əhd almışıq; səndən də, Nuhdan da, İbrahimdən də, Musadan da, Məryəm oğlu İsadan da! Biz onlardan möhkəm bir əhd almışıq.

8. *Belə etmişik* ki, Allah doğru danışanlardan doğruçuluqları barədə soruşsun və kafirlər üçün isə ağırılı-acılı bir əzab hazırlasın.

9. Ey iman gətirənlər! Allahın sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, düşmənin ordusu sizin üstünüzə hücumla keçmişdi, Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah sizin nə etdiyinizi görür.

10. O zaman onlar sizin həm yuxarı, həm də aşağı tərəfinizdən üstünüzə gəlmişdilər. O vaxt qorxudan gözlər bərəlməmiş, ürəklər xirtəyə çatmış və siz də Allah barəsində zənnə-gümana qapılmışdıq.

11. Orada möminlər imtahana çəkilmiş və güclü sarsıntıya məruz qalmışdılar.

12. O zaman münafıqlar və qəlbində xəstəlik olanlar: “Allah və Onun Elçisi bizə ancaq yalan vədə vermişdir” – deyirdilər.

بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا الْإِنْفِرُوا بِنُوحٍ وَقِمْ مَعَهُ وَمَعَ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿٥٦﴾

وَلَا أَخَذْنَا مِنَ الَّذِينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَيَعْسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿٥٧﴾

يَسْتَعْلِفُ الضَّعِيفِينَ عَنْ قُرْبَتِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّا تَرَوْنَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

إِذْ جَاءَهُمْ وَكَرُّهُمْ فَوْقَهُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا رَاحَتٍ لِأَبْصَارِهِمْ وَلَبَّيْكَ أَقْلُوبُ الْخَائِبِينَ وَنَقُضُوا بِأَلْفِظِنَا ﴿٦٠﴾

هَٰذَا لِكِ الْبَنِي الْمُؤْمِنُونَ وَلِلَّذِينَ ءَامَنُوا

وَلِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦١﴾

13. Onlardan bir dəstə demişdi:
 “Ey Yəsrib ehli! Siz müqavimət göstərə bilməyəcəksiniz. Geri qayıdın!” İçərilərindən bir qismi isə: “Evlərimiz nəzarətsiz qalıb” – deyərək Peyğəmbərdən izin istəyirdi. Halbuki evləri nəzarətsiz deyildi. Onlar sadəcə olaraq qaçmaq istəyirdilər.

14. Əgər *Mədinənin* hər tərəfindən üstlərinə hücum edilsəydi, sonra da onlardan fitnə törətmək (imandan dönmək) tələb olunsaydı, onu mütləq edərdi və cüzi şey istisna olmaqla bunda ləngiməzdilər.

15. Baxmayaraq ki, onlar bundan əvvəl *cihaddan* boyun qaçırmayacaqlarına dair Allaha söz vermişdilər. Onlar Allaha verdikləri sözə görə sorğusual olunacaqlar.

16. De: “Əgər ölməkdən və ya öldürülməkdən qaçırsınızsa, bu qaçmaq qətiyyən sizə xeyir gətirməz. Belə olduğu təqdirdə siz ancaq *əcəliniz çatana qədər* çox az bir müddət ərzində gün-güzəran görəcəksiniz”.

17. De: “Əgər Allah sizə bir pislik *etmək* istəyərsə, sizi Ondən kim qoruya bilər? Ya da sizə bir yaxşılıq *etmək* istəsə, *Ona kim mane ola bilər?*”
 Onlar özləri üçün Allahdan başqa nə bir himayəçi, nə də bir yardımçı tapa bilməzlər.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ إِنَّا لَنَجِدُكَ لَمْ نَقْرَأْكَ سِوَاكَ وَتَسْتَعِينُ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ الَّذِي يَقُولُونَ إِنَّ يَبُوتَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿٥٦﴾

وَلَوْ جَاءَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَنَبَّأُوا بِهَا إِلَّا بَيِّنَاتٍ ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ أَخَذُوا مِنَ اللَّهِ عَهْدَ أَنْ يَلْفُظُوا الْقَوْلَ الْأَوَّلَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿٥٨﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِن قَرَّبْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوْ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَسْمَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٩﴾

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِيكُمْ مِنْ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٠﴾

18. Allah aranızdan *camaatı cihaddan* çəkindirənləri və öz qardaşlarına: "Bizə qoşulun!" – deyənləri tanıyır. Onlar nadir hallarda döyüşə qatılırlar.

﴿قَدْ عَلِمَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ إِكْرَامًا وَأَلْقَيْنَ لِيُخَوِّنَهُمْ هُمُومًا إِلَيْنَا أَلْيَاثُونَ الْيَأْسِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

19. *Çünkü* sizə qarşı xəsislik edirlər. Onlara qorxu gəldikdə, ölüm ayağında bayılan adam kimi, dönüb sənə baxdıqlarını görürsən. Qorxu keçib getdikdə isə qənimətdə xəsislik edib acı dilləri ilə səni sancırlar. Onlar iman gətirməmişlər. Allah da onların əməllərini puç etmişdir. Bu, Allah üçün asandır.

﴿أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَقْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْتَنَبُ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَفُوكَ بِالسِّنَةِ حَدِيدًا أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِرُوا فَأَخْطَأَ اللَّهُ أَفْعَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾

20. *Münafıqlar* müttəfiqlərin çıxıb getmədiklərini güman edirlər. Əgər müttəfiqlər bir də gəlmiş olsaydı, onlar bədəvilər arasında köçəri həyat sürüb barənizdəki xəbərləri soruşub öyrənmək istəyərdilər. Hərgah aranızda olsaydılar, ancaq azacıq döyüşərdilər.

﴿يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا أَنْ يُلَاقُوا فِي الْأَحْزَابِ يَسْعَايُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا﴾

21. Allahın Elçisi sizlərə – Allaha və Axirət gününə ümidini bağlayanlara və Allahı çox zikir edənlərə gözəl nümunədir.

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

22. Möminlər müttəfiqləri (düşmən dəstələrini) gördükdə: "Bu, Allahın və Onun Elçisinin bizə olan vədidir. Allah və Onun Elçisi doğru söyləmişlər!" – dedilər. Bu onların yalnız imanını və itaətini artırdı.

﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾

23. Möminlərin içərisində Allaha etdikləri əhdə sadıq qalan kişilər vardır. Onlardan kimisi əhdini yerinə

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَجْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن

yetirib şəhid olmuş, kimisi də *şəhid olmasını* gözləyir. Onlar *əhdlərini* əsla dəyişdirməyiblər.

24. *Bu ona görədir* ki, Allah doğru danışanları doğruluqlarına görə mükafatlandırırsın, münafıqlərə də ya istəsə əzab versin, ya da onların tövbələrini qəbul etsin. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

25. Allah kafirləri qəzəbli olduqları halda geri qaytardı və onlar heç bir xeyrə nail olmadılar. Döyüşdə Allah möminlərə kifayət etdi. Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

26. Allah Kitab əhlindən müttəfiqlərə yardım edənləri öz qalalarından endirdi və onların qəlbinə qorxu saldı. Siz onların bir qismini öldürür, bir qismini də əsir götürürdünüz.

27. Allah sizi onların yerlərinə, yurdlarına və mallarına, üstəlik də ayağınız dəyməyən bir yerə varis etdi. Allah hər şeyə qadirdir.

28. Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de: “Əgər siz dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsinizsə, gəlin sizi *dünya malıyla* məmnun edib gözəl tərzdə sərbəst buraxım.

29. Yox, əgər Allahı, Onun Elçisini və Axirət yurdunu istəyirsinizsə, *bilin ki*, Allah aranızdan yaxşı işlər görənlər üçün böyük bir mükafat hazırlamışdır”.

يَنْتَظِرُ مَا بَدَأُوا بِكَ ۖ

لِيُجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِمَا هُمْ عَلَيْهِمْ
وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا هُمْ عَلَيْهِمْ
خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْفِتْنَةَ
وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِنْ صِيَاهِهِمْ وَقَدْ فِي فُلُوهُمْ أَرْعَبٌ
فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝

وَأَوْزَقَكُمْ أَرْضَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
وَأَرْضَهُمْ لَمْ تَطْلُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجَكُمْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَرَزَيْتَهَا فَمَا لَكُمْ
أُمِّيَّةً أَنْ تَلْمِزُوهُمْ سَرًّا حَاجِمًا ۝

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِنْكُمْ
أَجْرًا عَظِيمًا ۝

30. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Sizlərdən hər kim açıq-aşkar bir çirkin iş görsə, onun əzabı ikiqat artar. Bu, Allah üçün asandır.

31. Sizlərdən hər kim Allaha və Onun Elçisinə itaət edib yaxşı işlər görsə, ona mükafatını ikiqat verərik. Biz onun üçün bol ruzi hazırlamışıq.

32. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Siz hər hansı bir qadın kimi deyilsiniz. Əgər Allahdan qorxursunuzsa, yad kişilərlə nazlana-nazlana danışmayın, yoxsa qəlbində xəstəlik olan tamaha düşər. Şəriətə müvafiq qaydada danışın.

33. Evlərinizdə qərar tutun! İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi açıq-saçıq gəzməyin. Namaz qılın, zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Ey ev əhli! Allah sizdən günahınızı silib aparmaq və sizi tərtəməz etmək istəyir.

34. Evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti yada salın. Həqiqətən, Allah Lütfkardır, hər şeydən Xəbərdardır.

35. Həqiqətən, müsəlman kişilər və müsəlman qadınlar, mömin kişilər və mömin qadınlar, müti kişilər və müti qadınlar, doğru danışan kişilər və doğru danışan qadınlar, səbirli kişilər və səbirli qadınlar, Allaha baş əyən kişilər və baş əyən qadınlar, sədəqə verən kişilər və sədəqə verən

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ مَنْ يَأْتِ مِنْكَ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٣٠﴾

۞ وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُمْ خَيْرًا وَرَسُولُهُ يَعْمَلْ صَالِحًا فَلْيَرْجُهَا اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ لَسْتُ مِنْ النِّسَاءِ ۚ اِنْ اَتَيْتُنَّ فَاَنْتُمْ خَوٰصِمْنَ بِالْقَوْلِ ۖ وَيَطْمَعُ الْاَعْمٰى فِيْ قَلْبِهٖ مَّرَضٌ ۚ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿٣٢﴾

وَقَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولٰٓئِ ۚ وَاقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَارْزُقْنَ الزَّكٰوةَ وَاتَّقْنَ اللّٰهَ ۚ وَرَسُولُهُ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِيْ بُيُوْتِكُنَّ ۚ مِنَ الْكِتٰبِ وَاللَّحِكْمَةِ اِنْ لّٰهُ كَانَ لَطِيْفًا خَبِيْرًا ﴿٣٤﴾

اِنَّ الْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمٰتِ وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَالْقَانِتِيْنَ وَالْقَانِتٰتِ وَالصّٰدِقِيْنَ وَالصّٰدِقٰتِ وَالصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِيْنَ وَالْخٰشِعٰتِ وَالْمُصْطَفِيْنَ وَالْمُصْطَفٰتِ وَالْحَافِظِيْنَ

qadınlar, oruc tutan kişilər və oruc tutan qadınlar, ismətlərini qoruyan kişilər və ismətlərini qoruyan qadınlar, Allahı çox zikr edən kişilər və qadınlar üçün Allah bağışlanma və böyük mükafat hazırlamışdır.

36. Allah və Onun Elçisi bir işə hökm verdiyi zaman heç bir mömin kişi və mömin qadın öz işlərində istədikləri qərarı verə bilməzlər. Allaha və Onun Elçisinə asi olan kəs, əlbəttə ki, açıq-aydın azğınlığa düşmüşdür.

37. Bir zaman Allahın nemət verdiyi və sənin özünü nemət verdiyin Zeyd: “Zövcəni öz yanında saxla, Allahdan qorx!” – deyirdin. Allahın aşkar edəcəyi şeyi ürəyində gizli saxlayır və insanlardan çəkinirdin. Halbuki əslində qorxmalı olduğun məhz Allahdır. Zeyd zövcəsini boşadıqda səni onunla evləndirdik ki, oğulluqları övrətlərini boşadıqları zaman o qadınlarla evlənməkdə möminlərə heç bir sınıt olmasın. Allahın əmri mütləq yerinə yetəcəkdir.

38. Allahın Peyğəmbərə halal buyurduğu bir şeydə ona heç bir günah gəlməz. Öncə gəlib-gedənlər haqqında da Allahın qayda-qanunu belə idi. Allahın əmri əzəldən müəyyən edilmiş bir hökmdür.

39. Onlar Allahın risaletini təbliğ edir, Ondən qorxur və Allahdan başqa heç kəsədən qorxmurdular. Allah Özü haqq-hesab çəkməyə kifayətdir.

فُرُوحَهُمْ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
اللَّهُ كَثِيرٌ وَأَلَّا كَثُرَتْ
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا وَآجِرًا عَظِيمًا ﴿٣٦﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ
وَمَنْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا
كَبِيرًا ﴿٣٧﴾

وَإِذَا تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْقَسْتَ
عَلَيْهِ أَمْسِكَ عَلَيْكَ رَوْحَكَ وَأَقْبِلْ اللَّهَ
وَنُحْنِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى
النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ
مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ لَا يَكُونَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا
قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٨﴾

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ
سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ
اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا
يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

40. Muhəmməd aranızdakı kişilərdən heç birinin atası deyildir. Lakin o, Allahın Elçisi və peyğəmbərlərin sonuncusudur. Allah hər şeyi bilir.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

41. Ey iman gətirənlər!
Allahı çox yada
salın!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

42. Səhər-axşam Onun şəninə təriflər
deyin!

وَسَبِّحْهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾

43. Sizi zülmətlərdən nura çıxartmaq
üçün sizə rəhm edən Odur. Onun
mələkləri də sizin üçün bağışlanma
diləyirlər. Allah möminlərə qarşı
Rəhmlidir.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

44. Möminlərin Ona qovuşacaqları gün
xeyir-duaları "salam" olacaqdır.
Allah onlara olduqca gözəl mükafat
hazırlamışdır.

يَعْلَمُ سَاعَاتِهِمْ يَوْمَ تَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَثِيرًا ﴿٤٤﴾

45. Ey Peyğəmbər! Həqiqətən, Biz səni
şahid, müjdəçi və xəbərdar edən
olaraq göndərdik.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾

46. Səni həm də Allahın izni ilə Ona
tərəf çağıran və nur saçan bir çıraq
kimi göndərdik.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾

47. Möminlərə müjdə ver ki, onlara
Allah tərəfindən böyük bir lütf nəsib
olacaqdır.

وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا ﴿٤٧﴾

48. Kafirlərə və münafıqlərə itaət etmə.
Onların əziyyətlərinə fikir vermə və
Allaha təvəkkül et. Allahın Qoruyan
olması kifayətdir.

وَلَا تَطِيعُوا الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَذٰلِكَ اَدَّبَهُمُ اللّٰهُ عَلٰى اَنَّهُمْ وَكَّفَتْ بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

49. Ey iman gətirənlər! Əgər mömin qadınlarla evlənsəniz, sonra da onlara toxunmazdan əvvəl talaqlarını versəniz, artıq onlar üçün gözləmə müddətini saymağa – onları yanınızda saxlamağa haqqınız yoxdur. Belə olduğu təqdirdə onlara talaq haqlarını verin və gözəl tərzdə sərbəst buraxın.

50. Ey Peyğəmbər! Mehrlərini verdiyin zövcələrini, Allahın sənə bəxş etdiklərindən sahib olduğun cariyələri, səninlə birlikdə hicrət etmiş əmin qızlarını, bibilərinin qızlarını, dayın qızlarını, xalalarının qızlarını, habelə Peyğəmbər onunla evlənmək istədiyi təqdirdə özünü Peyğəmbərə bağışlayan hər hansı bir mömin qadını sənə halal etdik. Sonuncusu digər möminlərə deyil, yalnız sənə məxsusdur. Onlara zövcələri və sahib olduqları cariyələr barəsində nəyi vacib buyurduğumuzu bilirik. Belə etdik ki, sənə bir çətinlik olmasın. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

51. Onlardan istədiyinin səninlə gecələmək növbəsini təxirə sala bilərsən, istədiyini də öz yanına ala bilərsən. Özündən ayırdıqlarından hansı birini yenidən öz yanına almaq istəsən sənə heç bir günah olmaz. Bu, onların sevinmələri, kədərlənməmələri və sənin onlara verdiklərindən razı qalmaları üçün daha münasibdir. Allah qəlbinizdə olanları bilir. Allah Biləndir, Həlimdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَكَحَّلُمُ الْمُؤْمِنَاتِ
فَمَنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا
لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعْتَدُوهُنَّ فَيَعْرِوهُنَّ
وَسِرْجُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٥٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحَلَّلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي
ءَاتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَمِمَّا
ءَاتَاكَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِمْرِكَ وَبَنَاتِ
عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الَّتِي
هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ
نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَكْبِحَهَا
خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ
عَلِمْنَا مَا فَارِضْنَا عَلَيْهِنَّ فَبِأَرْوَاحِهِنَّ
وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ لَيْكَ يَلَا يَكُونُ
عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ عَافِيًا
رَحِيمًا ﴿٥١﴾

﴿ تَحِيٌّ مِنْ نَفْسِهِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴾
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ إِذَا أَقْبَلْتُمْ عَنْهُمْ
وَلَا يَحْزَنُ وَيَرْحَمُونَ بِمَا ءَاتَيْتُمُوهُمْ كُلُّهُمْ
وَاللَّهُ بِمَا فَعَلْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٥٢﴾

52. Bundan sonra başqa qadınlarla evlənmək, gözəllikləri səni heyran etsə də, onları başqa qadınlarla dəyişmək sənə halal deyildir. Sahib olduğun cariyələr isə istisnadır. Allah hər şeyə nəzarət edəndir.

53. Ey iman gətirənlər! Sizə yeməyə izin verilməyib süfrəyə dəvət olunmadıqca Peyğəmbərin evlərinə girməyin və əvvəlcədən gəlib yeməyin hazırlanmasını da gözləməyin. Lakin dəvət olunduqda girin və yemək yedikdən sonra bir-birinizlə söhbətə dalmadan dağılışın. Çünki bu hərəkətiniz Peyğəmbəri narahat edir və o sizdən utanır. Allah isə sözün açığını sizə bəyan etməkdən utanmır. Peyğəmbərin zövcələrindən bir şey istədikdə, pərdə arxasından istəyin. Bu həm sizin qəlbinizə, həm də onların qəlbinə daha çox saflıq gətirər. Sizə Allahın Elçisini narazı salmaq, vəfatından sonra onun həyat yoldaşları ilə izdivac etmək qətiyyəni yolverilməzdir. Həqiqətən, bu, Allah yanında böyük günahdır.

54. Sizin bir şeyi aşkara çıxarmanızdan və ya gizli saxlamanızdan asılı olmayaraq, başa düşün ki, Allah hər şeyi bilir.

55. Qadınlara ataları, oğulları, qardaşları, qardaşlarının oğulları, bacılarının oğulları, öz müsəlman qadınları, sahib olduqları kölə və cariyələri

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ يَبَدَّلَ
بِهِمْ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا
مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَاتَبَ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ وَرَيْبًا ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
إِلَّا أَنْ يُدْعَا لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظَرٍ
إِنَّهُ وَلَكِنَّ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا
طَعِمْتُمْ فَانْصَرُّوا وَلَا مُسْتَقْسِمِينَ لِجَدِيتِ
إِنَّ ذَلِكَ كُنْهٌ كَانَ يُوقِىُ النَّبِيَّ فَيسْتَعِ
وَمِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَعِ مِنْ الْحَقِّ وَإِذَا
سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلْنَهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقَائِكُمْ
وَقُلُوبِكُمْ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُدْأَوْا رَسُولَ
اللَّهِ وَلَا أَنْ تَكُونُوا أَزْوَاجَهُمْ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ
ذَلِكَ كُنْهٌ كَاتَبَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

إِنْ يُبَدَّلُوا شَيْئًا أَوْ نُفْسًا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيءِ الْيَتَامَى وَلَا الْبَنَاتِ
وَلَا الْخَوَالِئِ وَلَا الْأَبْنَاءِ الْخَوَالِئِ وَلَا الْأَبْنَاءَ
الْخَوَالِئِ وَلَا يَسَاءِلُهُمْ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

61. Lənətlənmiş halda qalarlar. Harada ələ keçsələr, yaxalanıb amansızcasına öldürülərlər.

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثِقُوا أَخَذُوا وَقَتِيلُوا
تَفْسِيرًا ﴿٦١﴾

62. Əvvəllər olub-gedənlər barəsində də Allahın hökmü belə idi. Sən Allahın qanunlarında heç bir dəyişiklik tapa bilməzsən.

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ
وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

63. Camaat sənə o Saat (Qiyamət günü) barədə sual verir. De: "Onu yalnız Allah bilir!" Nə bilirsən, bəlkə də, o Saat lap yaxınlaşmışdır.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدِيرُكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾

64. Həqiqətən, Allah kafirləri lənətləmiş və onlar üçün yandırıb-yaxan Od hazırlamışdır.

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾

65. Onlar orada əbədi qalacaq, özlərinə nə bir himayəçi, nə də bir yardımçı tapa bilməyəcəklər.

خَالِدِينَ فِيهَا أَلَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

66. Üzləri odda o yan-bu yana döndəriləcəyi gün onlar deyəcəklər: "Kaş biz Allaha ibadət edəydik, Onun Elçisinə itaətkar olaydıq!"

يَوْمَ تَقُفُّ أَرْجُلُهُمْ فِي النَّارِ يَتَوَلَّوْنَ
يَتَنَبَّهَاتُ أَطْعَمَنَا اللَّهُ وَأَطْعَمَتِ الرَّسُولُ ﴿٦٦﴾

67. Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Biz başçılarımıza və böyüklərimizə itaət etdik, onlar da bizi haqq yoldan azdırdılar.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا
فَأَصْحَبْنَا السَّيْلَ ﴿٦٧﴾

68. Ey Rəbbimiz! Onları ikiqat əziyyətə sal və onları müdhiş bir lənətə məruz qoy!"

رَبَّنَا هَؤُلَاءِ ضَعَفُوا مِنْ الْعَذَابِ وَالْعَنْتُمْ
لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

69. Ey iman gətirənlər! Musanı incidən şəxslərə oxşamayın. Allah onu onların dediklərindən təmizə çıxartdı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا كَالَّذِينَ هَادُوا
مُوسَى قَبْرًا اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ

وَحِيمًا ﴿٣٣﴾

O, Allahın yanında çox ehtiram edilən şəxsdir.

70. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz danışın ki,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٣٤﴾

71. O, sizin əməllərinizi islah etsin və günahlarınızı bağışlasın. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, böyük bir uğur qazanar.

يُضْلِلْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

72. Biz əmanəti göylərə, yerə və dağlara təklif etdik. Onlar onu daşımaqdan qorxub imtina etdilər. Lakin insan onu boynuna götürdü. Doğrudan da, o, zalım və cahildir.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٣٦﴾

73. Bu əmanət insana ona görə verildi ki, Allah münafiq kişiləri və münafiq qadınları, müşrik kişiləri və müşrik qadınları cəzalandırsın, mömin kişilərin və mömin qadınların tövbələrini qəbul etsin. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

لَيَعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٧﴾

Səbə surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdəkilərin və yerdəkilərin hamısının sahibi olan Allaha həmd olsun! Axirətdə də həmd Ona məxsusdur. O, Müdrikdir, Xəbərdardır.
2. O, yerə girəni də, oradan çıxanı da, göydən düşəni də, oraya qalxanı da bilir. O, Rəhmli-dir, Bağışlayandır.
3. Kafirələr: "O Saat (Qiyamət günü) bizə gəlməyəcəkdir!" – dedilər. De: "Xeyr, qeybi bilən Rəbbimə and olsun ki, o, mütləq sizi haqlayacaqdır. Göylərdə və yerdə zərrə qədər olan bir şey də Ondan gizli qalmaz. Bundan daha kiçik və daha böyük elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda olmasın".
4. *Bunlar ona görədir ki, Allah* iman gətirib yaxşı işlər görənləri mükafatlandırsın. Məhz onlar üçün bağışlanma və bolluca ruzi vardır.
5. Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənləri isə ən pis, ağırılı-acılı əzab gözləyir.
6. Elm verilmiş insanlar Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu, onun Qüdrətli, Tərifəlayiq Allahın yolunu göstərdiyini görürlər.

سُورَةُ سَبْأٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحُكْمُ فِي الْأَجْرَةِ وَهُوَ لَكُمْ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا تَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِيَنَا السَّاعَةُ فَمَا بَالُ الْمُرْسَلِ إِنْ تَأْتِيَتُكُمْ سَعَةٌ مِنْ عِنْدِ الْغَيْبِ لَا يَعْرِفُ عَنْهَا شَيْءٌ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا مِنَ السَّمَاءِ وَلَا فِيكُمْ شَيْءٌ ﴿٣﴾

يَتَجَرَّعُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَتَأْتِيَتْكُمْ لَعْنَتُ غَيْرِهِمْ وَلَوْ كُنْتُمْ عَادِلِينَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجِيمٍ ﴿٥﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ آيَاتِنَا أُولَئِكَ أَعْمَى الَّذِي أُزِيلَ إِلَيْهِ مِنَ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَهُدًى إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

7. Kafirilər dedilər: “Çürüyüb parça-parça olduqdan sonra yenidən yaradılacağınızı xəbər verən bir kişini sizə göstərəkmi?”
8. Əcəba, o, Allahın əleyhinə yalanmı quraşdırır, bəlkə onda divanəlik var?” Xeyr! Axirətə inanmayanlar əzaba düçar olacaq, dərin bir azğımlıq içində qalacaqlar.
9. Məgər onlar göydə və yerdə qarşılıqlarına və arxalarına baxmırlarmı? Əgər istəsək, onları yerə batırır və yaxud göyün bir parçasını onların başına endirərik. Şübhəsiz ki, bunda tövbə edib *Allaha* qayıdan hər bir qul üçün ibrət vardır.
10. Biz Davuda Özümüzdən bir lütf bəxş etdik və *buyurduq*: “Ey dağlar və quşlar! Onunla birlikdə *Allahın şəninə* təriflər deyiniz!” Biz dəmiri onun üçün yumşaltdıq.
11. *Sonra buyurduq*: “Geniş zirehlər düzəlt və həlqaları toxuduqda ölçüyə riayət et. *Ey Davud ailəsi*, yaxşı işlər görün! Mən, həqiqətən də, sizin nə etdiyinizi görürəm”.
12. Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra *yenə* bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana *ram etdik*. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَذَا نَذْرٌ عَلَىٰ رَجُلٍ يَمْسِكُكُمْ إِذَا مَرَّ قَرْعَةً كُلٌّ لِّمَنْ فِي الْكَفْرِ لَقِي خَلْقٌ جَدِيدٌ ﴿٥﴾

أَنزَلْنَاهُ عَلَىٰ أَهْلِ كَيْدٍ بِأَمْرِهِمْ جَهَنَّمَ بَلَىٰ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٦﴾

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا يَنْزِلُ بِهِمْ وَمَا تَلَافَعُوا مِنْ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنْ نَسَا نَحْنُ أَنْصِفَ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نَسْقِطَ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّذِيبٍ ﴿٧﴾

﴿٨﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِمَّا نَفْضِلُ أَمْثَلًا إِنَّا جَبَلًا أَوَّيَّ مَعَهُ وَرَاقِطًا وَأَنَّا لَهُ الْخَبِيرُ ﴿٩﴾

إِنِّي أَعْمَلُ سَيِّئَاتٍ وَقَدْ رِئِي السَّرْدَ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٠﴾

وَأَرْسَلْنَا مِنَ الرِّيحِ غَدُوًّا شَدِيدًا وَّرَوَّاحَهَا شَهْرًا وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَظَرِ وَمِنْ أَيْنَ مَنْ يَمْعَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ إِذٍ رَّيْبٌ وَمِنْ دُونِ رَيْبٍ عَنْ أَمْرِ تَالِيَةٍ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

kim ki, Süleymana itaət etməyib
əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm
oduna düşür edirdik.

13. *Cinlər* onun üçün istədiyi qəsrlər, heykəllər, hovuzlara bənzər çanaqlar və yerindən tərpənməyən nəhəng qazanlar düzəldirdilər. Ey Davud nəsl! *Bu nemətlərə* şükür edin! Qullarımın şükür edən azdır.

14. *Süleymanın* ölümünə hökm verdiyimiz zaman onun öldüyünü *cinlərə* ancaq onun əsasını yeyən bir ağac qurdu göstərdi. *Süleyman* yerə yıxıldıqda *cinlərə* bəlli oldu ki, əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçalıcı əzaba məruz qalmazdılar.

15. Səbə *qəbiləsinin* yaşadığı yerdə nişanə – *həri sağda, digəri də solda* olan iki bağça var idi. *Onlara*: “Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona şükür edin. *Budur* gözəl diyar və Bağışlayan Rəbb!” – *deyilmişdi*.

16. Amma onlar üz döndərdilər, Biz də üstlərinə güclü sel göndərdik. Onların iki bağçasını acı meyvəli, yulğunlu və *içində* bir az sidr ağacı olan iki bağla əvəz etdik.

17. Nankorluqlarına görə onları belə cəzalandırdıq. Məgər biz nankordan başqasını cəzalandırıyıqmı?

18. *Səbə qəbiləsi ilə* bərəkət verdiyimiz məmləkətlər arasında aydın görünən *bir-birinə yaxın* şəhərlər salmış,

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُونَ مِنْ مَّحْرَبٍ وَنَسْجَلٍ
وَجِجَانٍ كَالْخَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَةٍ أَعْمَلُوا
أَلْ دَاوُودَ شُكْرًا وَقِيلَ لَهُمْ يَبَادِئُ الشُّكْرِ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا أَفْضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ
إِلَّا دَابَّةٌ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْ سِنَانِهِمْ فَلَمَّا
خَرَّتْ سَوْدُ الْجِبِّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْقَتْلَ
مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُحِينِ ﴿١٤﴾

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْجِدِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ
يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلٌّ مِنْ رِزْقِ رَبِّكَوَاشْكُرُوا
لَهُ رَبَّكَ طَيِّبَةٌ وَرَبُّكَ عَزِيزٌ ﴿١٥﴾

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكُلٍ
حَمِيطٍ وَالَّذِي وَثَّقَ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِ وَالَّذِي هُوَ يُجْزَى إِلَّا
الْمُتَكَبِّرِ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَكَرْنَا
فِيهَا قُرَى طَيِّبَةً وَقَدَرْنَا بِهَا السَّيْرَ ﴿١٨﴾

orada gediş-gəliş yaratmışdıq.
“Oralarda gecələr və gündüzlər
arxayın gəzib dolaşın!” – *demişdik.*

19. Onlar isə: “Ey Rəbbimiz!
Səfərlərimizdə *dayanacağımız*
şəhərlər *arasındakı* məsafəni
uzaq et!” – dedilər və öz-özlərinə
zülm etdilər. Biz onları əfsanələrə
çevirib dilə-dişə saldıq, özlərini də
darmadağın etdik. Həqiqətən, səbirli
olan və şükür edən hər kəs bundan
ibrət alar.

20. İblisin onlar barəsindəki ehtimalı
doğru çıxdı. Bir dəstə mömindən
başqa, qalanları ona tabe oldular.

21. Halbuki o, bu insanlar üzərində
ixtiyar sahibi deyildi. Biz ancaq
axirətə inananla ona şəkk gətirən
kimsələri ayırd etmək üçün şeytana
belə bir fürsət verdik. Sənin Rəbbin
hər şeyi mühafizə edəndir.

22. De: “Allahdan başqa məbud
saydığınızı çağırım”. Onlar
nə göylərdə, nə də yerdə zərrə
qədər olan bir şeyə də sahib
deyillər. Onların göylərin və yerin
yaradılışında heç bir şərikliyi yoxdur
və onlardan Allaha yardımçı olanı da
yoxdur.

23. Onun qarşısında, izin verdiyi
kəslərdən başqa, heç kimin şəfaəti
fayda verməz. Nəhayət, *mələklərin*
qəlbindən qorxu keçib getdikdə

فِيهَا الْبَاقِي وَأَبَا مَاءٍ آمِينَ ﴿٣٥﴾

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَصْوَابَ وَمَرَفَاتِهِمْ كُلَّ
مَرْفَاقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ
إِلَّا مَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

وَمَا كَانَ لَهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يُّؤْمِنُ يَا أَتْلُحْرُفِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي
سَلْبٍ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٣٧﴾

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ دُونِ اللَّهِ لَا
يَمْلِكُونَ مِنْغَالِ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَنْزِلُ وَمَا لَهُمْ
مِنْهُمْ مِنْ ظَلِيمٍ ﴿٣٨﴾

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُمْ
حَقًّا إِذَا فُزِعَ عَنْ مُلْهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ
رَبُّكُمُ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٩﴾

onlar: “Rəbbiniz nə buyurdu?” –
deyə soruşar, digərləri isə: “Haqqı
buyurdu! O, Ucadır, Böyükdür!” –
deyə cavab verərlər.

24. De: “Göylərdən və yerdən sizə ruzi
verən kimdir?” De: “Allahdır! Elə
isə biz və ya siz – *ikimizdən biri*
ya doğru yolda, ya da açıq-aydın
azğınlıq içindədir”.
25. De: “Siz bizim etdiyimiz günahlara
görə sorğu-sual edilməyəcəksiniz,
biz də sizin etdiklərinizə görə sorğu-
sual edilməyəcəyik”.
26. De: “Rəbbimiz hamımızı bir araya
cəmləşdirib sonra da aramızda
ədalətlə hökm verəcəkdir. O, ən
ədalətli Hakimdir, Biləndir”.
27. De: “Ona qoşduğunuz şərikləri bir
məna göstərin. Xeyr! O, Qüdrətli,
Müdrək Allahdır!”
28. Biz səni bütün insanlara müjdə verən
və xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər*
kimi göndərdik. Lakin insanların
çoxu *bunu* bilmir.
29. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə,
bu vəd nə vaxt olacaq?” –
deyirlər.
30. De: “Sizə vəd edilmiş bir gün vardır
ki, siz onu nə bir-cə saat belə yubada,
nə də tezləşdirə bilərsiniz”.
31. Kafirlər dedilər: “Biz nə bu Qurana,
nə də bundan əvvəlkilərə əsla

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنْ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَى
هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝٢٤﴾

﴿قُلْ لَا تَسْتَكْبِرُوا عَنْ عَذَابِ اللَّهِ إِنَّهُ يَكُنْ لَكُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝٢٥﴾

﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَهُوَ الْقَاسِمْ الْعَلِيمُ ۝٢٦﴾

﴿قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا
بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٢٧﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ۝٢٨﴾

﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ۝٢٩﴾

﴿قُلْ لَّكُمْ يَوْمَ الْاْتِغَاثِ يَوْمَ لَا تَسْتَعِزُّونَ عَنْهُ
سَاعَةً وَلَا تَسْقُوْنَ ۝٣٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا

inanmayacağıq!” Kaş sən o zalımları öz Rəbbinin hüzurunda saxlanılıb bir-birinə söz qaytardıqları anda görəydin. Zəiflər, öz şəxsiyyətləri haqda yüksək rəydə olanlara deyəcəklər: “Əgər siz olmasaydınız, biz iman gətirərdik”.

32. Özləri haqda yüksək rəydə olanlar da zəiflərə belə deyirlər: “Sizə doğru yol göstəricisi gəldikdən sonra sizi ondan bizmi yayındırdıq? Xeyr, siz özünüz günahkar idiniz”.

33. Zəiflər özləri haqda yüksək rəydə olanlara deyirlər: “Xeyr! *İşiniz* gecə-gündüz hiylə qurmaq idi. Siz bizi Allahı inkar etməyi və Ona şəriklər qoşmağı əmr edirdiniz”. Onlar əzabı gördükdə peşmançılıq hissini gizlədirlər. Kafirlərin boyunlarına zəncirlər vuraraq. Onlar ancaq etdikləri əməllərə görə cəzalandırılırlar.

34. Biz hansı bir məmləkətə xəbərdarlıq edən peyğəmbər göndərdiksə, onun cah-calal içində yaşayan sakinləri ona sadəcə olaraq: “Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik!” – dedilər.

35. Onlar: “Bizim mal-dövlətimiz də, övladlarımız da daha çoxdur və bizi əzab verilməyəcəkdir” – dedilər.

36. De: “Həqiqətən, Rəbbim istədiyi üçün ruzisini bol edir, *istədiyininkini* də azaldır. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir”.

أَلَمْ نُنزِلْكَ فِي الْهَدْيِ وَتَوَلَّىٰ ذِي الْقُرْبَىٰ إِنْ كُنَّا مِنْكُمْ مِّنْ بَٰرِعٍ
أَلَمْ نَكُنْ مِّنْ قَبْلِهِ مُوَفَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلِ بِقَوْلِ الْكَافِرِينَ
أَسْتَضِعُّوهُمُ الْكَافِرِينَ أَسْتَغْنَوُا لَوْلَا أُنْشِرَ
لَكُمُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَغْنَوُا الْكَافِرِينَ أَسْتَضِعُّوهُمُ
أَنَحْنُ صَدَدٌ نَّكُفِّرُ عَنْ أَلْهَدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكَ
بِلِكُفْمُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَسْتَضِعُّوهُمُ الْكَافِرِينَ أَسْتَغْنَوُا
بَلْ نَكُفِّرُ الْبَٰرِعِينَ وَالْهَمَارُ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ
نَكُفِّرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا وَأَسْرُوا
الَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَعْمَلِينَ
فِي أَفْئَاتِي الْكَافِرِينَ كَفَرُوا أَهْلُ بَيْعُونَ إِلَّا مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا قَالَ
مُرُوا هَٰؤُلَاءِ بِمَا أَرْسَلْتُكُمْ بِهِمْ كُفِّرُوا ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا إِنَّا كُنَّا زُفَرًا مَّا كُنَّا وَتَوَلَّىٰ وَجْهُهُ
مُتَعَدِّينَ ﴿٣٦﴾

قُلْ إِن رَّبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَلَكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

37. Sizi bizə yaxınlaşdırma biləcək nə var-dövlətiniz, nə də oğul-uşağınızdır. Ancaq iman gətirib yaxşı işlər görənlər istisnadır. Məhz onların mükafatları etdikləri əməllərə görə qat-qat artırılacaq və onlar *Cənnətdəki* mənzillərində asudə yaşayacaqlar.

38. Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlər isə əzaba giriftar ediləcəklər.

39. De: "Həqiqətən, Rəbbim istədiyi qullarına ruzisini bol edər, *istədiyinə* də onu azaldar. Nə xərcləsəniz, Allah onun əvəzini verir. O, ruzi verənlərin ən yaxşısıdır!"

40. O gün Allah onların hamısını toplayacaq, sonra da mələklərə buyuracaq: "Bunlar sizəmi ibadət edirdilər?"

41. Mələklər deyəcəklər: "Sən paksan, müqəddəssən! Onlar deyil, Sənsən bizim Hamimiz! Xeyr, onlar cünlərə ibadət edirdilər. Əksəriyyəti də məhz onlara iman gətirmişdi".

42. Bu gün bir-birinizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilərsiniz. Biz zalımlara: "Dadın yalan saydığımız Cəhənnəm əzabını!" – deyəcəyik.

43. Ayələrimiz onlara açıq-aydın oxunduğu zaman: "Bu ancaq sizi atalarınızın ibadət etdiklərindən döndərmək istəyən bir adamdır!" –

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا
رُفْقًا إِلَّا أَمَنٌ ؕ ءَامِنٌ وَعَمِلَ صَالِحًا قَالُوا لَيْدِكَ
لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَمَاعِلُهُمْ فِي الْمَرْفُوتِ
ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يَسْتَمِرُّونَ فِي آلِهَتِنَا مَعْبُودِينَ أُولَٰئِكَ
فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ إِنْ رِبِّي يَسُدُّ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ
فَهُوَ خَلْقُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ لَهُمْ جَمِيعُهُمْ لِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِمَّا دُونُنَا أَفَعَلْنَا
بِعِبَادِكَ أَكْبَارًا هُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

قَالُوا لَوْلَا جَاءَتْكُمْ رَبِّي بَقِيعٍ فَقَالُوا هَذَا
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي
كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾

وَلَمَّا نَسُوا مَا آمَنُوا قَالُوا لَيْسَ بِنُوحٍ عَلَيْكُمْ
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَبْذُوكُمْ عَنْ مَوَاطِنَ كُنْتُمْ
عَابِدُونَ قَالُوا وَمَا نَحْنُ بِإِلَٰهٍ فَكُفُّوا عَنِّي قَالُوا

deyərlər. Onlar: “Bu, uydurma yalandan başqa bir şey deyildir!” – deyərlər. Kafirələrə haqq gəldikdə onun barəsində: “Bu yalnız açıq-aydın bir sehrdir!” – deyərlər.

44. Hərçənd ki, Biz onlara oxuyub öyrənmələri üçün bir kitab verməmişdik və səndən əvvəl də onlara bir xəbərdarlıq edən göndərməmişdik.

45. Onlardan əvvəlkilər də *elçilərimizi* yalançı hesab etmişdilər. Müşriklər onlara verdiklərimizin onda birini belə əldə etməmişlər. Lakin onlar Mənim elçilərimi yalançı saydılar. *Görəydin*, Mənim *onları* həlak etməyim necə oldu!

46. De: “Mənim sizə yalnız birçə nəsihətim var; Allah üçün iki-iki, bir-bir ayağa qalxın, sonra da bir düşünün. Sizin dostunuzda heç bir dəlilik əlaməti yoxdur. O, şiddətli əzab gəlməzdən əvvəl sizi ancaq xəbərdar edəndir”.

47. De: “Mən sizdən bir haqq istəmişəmsə, onu sizin üçün istəmişəm. Mənim haqqım ancaq Allahdan olacaqdır. O, hər şeyə Şahiddir”.

48. De: “Rəbbim haqqı endirir. O, qeybləri biləndir”.

49. De: “Haqq gəldi. Batıl *ona* qarşı nə ortaya *bir* şey çıxarar, nə də *onu* qaytara bilər”.

الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١١﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿١٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا تَبَلَّوْا وَمَعَانِ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٣﴾

﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَحْيِهِ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْئِئًا ذُرًى ثُمَّ تَبَدَّلُكُمْ بِمَا يَصَاحِبُكُمْ مِنْ حَتَّىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ يَوْمَ يَدْعُو عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ ﴿١٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَخْرِيقَوْلِكُمْ إِنِ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٥﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْعُثُ فِي الْحَقِّ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلَ وَمَا يُبَدِّلُ ﴿١٧﴾

50. De: “Əgər mən *haqq* yoldan çıxsam, öz əleyhimə çıxmış olaram. Yox, əgər doğru yolla gedirəmsə, bu da Rəbbimin mənə nazil etdiyi vəhyə görədir. Həqiqətən, O, Əşidəndir, Yaxındır”.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أَمْرِي
وَأَعِظُوا بِوَعْدِي إِنَّ إِلَهَكُمْ سَمِيعٌ
قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

51. Kaş ki, sən o *kafirləri* qorxuya düşdükləri vaxt görəydin. *Onlar* qaçıb *canlarını* qurtara bilməyəcək və onsuz da yaxın bir yerdə ələ keçiriləcəklər.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَلَا يَخْشَوْنَ
مَكَانَ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

52. Onlar: “Biz ona inandıq!” – deyəcəklər. Axı uzaq bir yerdə – *Axirətdə* imana necə nail ola bilərlər?!

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَادُ شَرٌّ
مِّنْكَ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

53. Halbuki bundan əvvəl onu inkar edir və əlçatmaz bir yerdən qeyb haqqında fikir yürüdükdülər.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلٍ وَيَعْدُفُونَ
بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

54. Daha öncə onların bənzərlərinə edildiyi kimi, arzuladıqları şeylərlə onların arasına sədd çəkilər. Həqiqətən, onlar anlaşılmaz bir şübhə içində idilər.

وَجعلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ
بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ
قَرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Fətir («Yaradan») surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Göyləri və yeri Yaradan, mələkləri iki, üç və dörd qanadlı elçilər edən Allaha həmd olsun! O, xəلق etdiklərindən istədiyini artırır. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.
2. Allah insanlara mərhəmətindən nəyi nəsib edərsə, heç kəs onun qarşısını ala bilməz. Onun göndərmədiyi bir şeyi də Ondən başqa heç kəs verə bilməz. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
3. Ey insanlar! Allahın sizə verdiyi lütfünü bir xatırlayın. Allahdan başqa sizə göylərdən və yerdən ruzi verən bir xəliq varmı? Ondən başqa heç bir məbud yoxdur. Siz necə də *haqqdan* döndərilirsiniz!
4. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, *bil ki*, səndən əvvəl də elçilər yalançı hesab olunmuşdu. Bütün işlər ancaq Allaha qaytarılacaqdır.
5. Ey insanlar! Həqiqətən, Allahın vədi bir həqiqətdir. Qoy bu dünya sizi aldatmasın, tovlayan *şeytan* da sizi yoldan çıxartmasın.
6. Şübhəsiz ki, şeytan sizin düşmənidir, siz də onu düşmən sayın. O öz tərəfdarlarını Od sakini olmağa çağırır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
الْمَلَكِ كُورُسُلًا أُولَئِكَ يَجِئُوهُ مَشْفِقِينَ
وَرَبُّكَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

مَا يَنْتَهِجُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يَنْتَهِسُكَ فَلَا مَرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ
خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ ﴿٣﴾

وَإِنْ يَكُذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ وَآلَى
اللَّهُ تَرْجِعَ الْأُمُورَ ﴿٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا تَغُرَّنَّكُمُ اللَّهُ الْعُرُودُ ﴿٥﴾

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا
يَدْعُو لِجَزَاءِ مَنْ يُكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

7. Kafirələr üçün şiddətli əzab tədarük edilmişdir. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün isə bağışlanma və böyük bir mükafat hazırlanmışdır.
8. Pis əməli özünə gözəl göstərilib onu yaxşı hesab edənlə, *doğru yolla gedən kimsə eyni ola bilərmi?* Həqiqətən, Allah istədiyini zəlalətə salır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Sən onlara görə özünü üzüb əldən salma. Şübhəsiz ki, Allah onların nə törətdiklərini bilir.
9. Buludları hərəkətə gətirən küləkləri göndərən Allahdır. Biz onları ölü bir diyara tərəf qovub, yeri ölümündən sonra onunla canlandırırıq. Diriltmə də belə olacaqdır.
10. Kim qüdrət sahibi olmaq istəsə, *bilsin ki*, qüdrət bütünlüklə ancaq Allaha məxsusdur. Gözəl söz Ona tərəf yüksəlir və onu ucaldan yaxşı əməldir. Pis əməllər işlədib hiyləgərlik edənləri şiddətli bir əzab gözləyir. Onların qurduqları hiylələr də boş çıxacaqdır.
11. Allah sizi torpaqdan, sonra nutfədən yaratmış, sonra da sizi cütləşdirmişdir. Onun xəbəri olmadan heç bir dişi nə hamilə olar, nə də daşıdığını yerə qoya bilər. Uzunömürlünün uzun ömür sürməsi də, onun ömrünün qısaldılması da ancaq *açıq-aydın* Kitabda (Lövhi-məhfuzda) yazılmışdır. Həqiqətən, bu, Allah üçün çox asandır.

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

أَلَمْ نُرَبِّهِمْ لَهُمْ نُسُوءٌ عَلَيْهِمْ قَرَاءٌ حَسْبًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ لِّمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُبْرِسَاحًا مَّسْقَنَةٌ إِلَىٰ بِلَاقِمَيْتٍ فَأُحْيِيَتَا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يُنَوَّرُ ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعْتَرِكُنَّ مُعْتَرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

12. İki dəniz eyni deyildir. Birinin suyu dadlı, şirin və içməyə rahat, digərininki isə həddindən artıq duzlu və acıdır. Onların hər birindən təzə balıq yeyir, taxdığınız zinət əşyalarını çıxarırsınız. Sən gəmilərin onu yara-yara üzdüyünü görürsən. *Bütün bunlar Allahın lütfünü axtarib tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür.*

13. O, gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatır. O, günəşi və ayı ram etmişdir. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Onundur. Sizin Ondən başqa yalvardıqlarınız xurma çəyirdəyinin pərdəsinə belə sahib deyillər.

14. Əgər siz onları çağırırsınız, onlar sizin duanızı eşitməzlər, eşitsələr də cavab verə bilməzlər. Özləri də Qiyamat günü sizin *onlara* ibadət etdiyinizi danacaqlar. Heç kəs *hər şeydən* Xəbərdar olan *Allah* kimi sənə xəbər verə bilməz.

15. Ey insanlar! Siz Allaha möhtacsınız. Allah isə Zəngindir, Tərifləyiqdir.

16. Əgər istəsə, sizi yox edib yerinizə yeni bir məxluq gətirər.

17. Bu, Allah üçün çətin deyildir.

18. Heç bir günahkar başqasının günah yükünü daşımaz. Yüklü ağır

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ
سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنَ كُلِّ
ثَلَاثُونَ لَحَاطًا بِأُنْفُسِهِمْ وَتَسْتَخْرِجُونَ
مِنْهُ مَتَكِسْتُمْ وَأَنْتُمْ فِيهِ كَوَاكِبٌ
لَّيْسَ تَكُونُ مِنْهُ نَافِيَةً وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي
الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ
يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكَ كُمْ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ فِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْتَجِيبُوا دُعَاءَكُمْ وَلَا يَسْمَعُوا
مَا أَنْتُمْ بِلَهُمْ وَأَنْتُمْ أَفْئِدَةً يَكَفِّرُونَ
بَيْنَكُمْ وَمَا يَنْبَغُكَ مِنْ جَبَرٍ ﴿١٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾

إِنْ يَشَاءْ يُدْهِمَكُمْ وَأَيُّهَا يَخْلُقُ جَدِيدًا ﴿١٥﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٦﴾

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ

olan kimsə öz yükünü daşımaq üçün *başqasını köməyə* çağırırsa və çağırdığı kimsə yaxın qohumu olsa belə, o yükdən heç nə daşmıyır. Sən ancaq Rəbbindən *Onu* görmədikləri halda qorxanları və namaz qılanları xəbərdar edirsən. Kim *günahlardan* təmizlənirsə, öz xeyrinə təmizlənmiş olur. Qayıdış da ancaq Allahdır.

19. Kəşf ilə görən eyni deyildir,
20. zülmətlərlə nur da,
21. kölgə ilə bürkü də eyni deyildir.
22. Dirilərlə ölümlər də eyni deyillər.
Şübhəsiz ki, Allah istədiyinə *haqqı* eşitdirir. Sən isə qəbirlərdə olanlara eşitdirə bilməzsən.
23. Sən ancaq qorxudub xəbərdar edənsən.
24. Həqiqətən, Biz səni haqla müjdə verən və qorxudub xəbərdar edən olaraq göndərdik. Elə bir ümmət yoxdur ki, ona xəbərdar edən *bir peyğəmbər* gəlmiş olmasın.
25. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, bil ki, onlardan əvvəlkilər də *elçiləri* yalançı hesab etmişdilər. Halbuki elçiləri onlara aydın dəlillər, müqəddəs yazılar və nur saçan kitab gətirmişdilər.
26. Sonra Mən *haqqı* inkar edənləri yaxaladım. *Görəydin* Mənim *onları* həlak etməyim necə oldu!

إِلَىٰ جِهْلِهَا لَا يَحْتَمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا تُشَدُّ الذُّبُرُ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمِنْ ذُرِّيِّهِ قَالُوا إِنَّكَ لَفِتْنٌ لِّنَفْسِنَا وَاللَّهُ الْعَصِيُّ ۝

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ۝

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ۝

وَمَا يَسْتَوِي الْأَخْيَارُ وَلَا الْأُمُورُ إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۝

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۝

وَإِنْ يَكْفُرُوا بِكَ فَإِنَّكَ لَكَذِّبٌ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۝

ثُمَّ لَمَّا كَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا كَذَّبْنَا كَذِبًا كَانَ نَكِيرًا ۝

27. Məgər Allahın göydən yağmur endirdiyini və onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdiyimizi görmürsənmi? Dağlarda da müxtəlif rəngli – ağ, qırmızı və tünd qara cığırlar əmələ gətirdik.
28. İnsanlar, heyvanlar və mal-qara arasında da bu cür müxtəlif rəngli olanları vardır. Allahdan Öz qulları arasında ancaq alimlər qorxarlar. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Bağışlayandır.
29. Allahın Kitabını oxuyanlar, namaz qılanlar və özlərinə verdiyimiz ruzilərdən gizli və aşkar xərcləyənlər səmərəsiz olmayacaq bir ticarətə ümid edirlər ki,
30. Allah onlara mükafatlarını tam olaraq versin, üstəlik də onlara Öz lütfünü artırsın. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, şükürün əvəzini verəndir.
31. Sənə vəhy etdiyimiz Kitab, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyici kimi *gələn* haqdır. Həqiqətən, Allah Öz qullarından Xəbərdardır, Görəndir.
32. Sonra, Kitabı qullarımız içərisindən seçdiklərimizə miras etdik. Onlardan kimisi özünə zülm edər, kimisi orta yol tutar, kimisi də Allahın izni ilə yaxşı işlərdə öndə gedər. Böyük lütf də budur.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا
وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٣٥﴾

وَمِنَ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ
الْمُتَّقُونَ ﴿٣٦﴾ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ

إِنَّا الْيَوْمَ نَبْتَلُكَ كَتَبَ اللَّهُ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ
تُجَارَةً لَّنْ سَعِيدَةٍ ﴿٣٧﴾

يَوْمَ يُهْمُ أَجْرَهُمْ وَبِزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُمْ عَنَّا لَشُكُورٌ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ يَعْبَادُهُ
لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

فَرَزَقْنَا لَكَ الْكِتَابَ الَّذِي نَصَّطَفَيْنَا مِنْ
عِبَادِنَا لَاقِيَهُمْ طَرَا لِنَفْسِهِمْ وَمِنْهُمْ
مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَائِلٌ بِالْآخِرَةِ يَا ذَا
الْقُرْبَىٰ إِنَّكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٤٠﴾

33. Onlar Ədn bağlarına daxil olacaq, orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər. Libasları da ipəkdən olacaqdır.
34. Onlar deyəcəklər: "Qəm-qüssəni bizdən uzaq edən Allaha həmd olsun! Həqiqətən, Rəbbimiz Bağışlayandır, şükürün əvəzini verəndir.
35. Öz lütfü ilə bizi əbədi iqamətgahda yerləşdirən Odur. Orada bizə nə bir yorğunluq üz verəcək, nə də bir üzgünlük toxunacaqdır!"
36. Kafirləri isə Cəhənnəm odu gözləyir. Orada nə öldürülməzlər ki, ölüb canları qurtarsın, nə də bu odun əzabı onlar üçün yüngülləşdirilsin. Biz hər bir kafiri belə cəzalandırıraq.
37. Onlar orada fəryad qoparıb yalvaracaqlar: "Ey Rəbbimiz! Bizi *buradan* çıxart ki, *əvvəllər* etdiyimiz əməlləri deyil, yaxşı əməllər edək". *Onlara deyiləcək*: "Məgər orada sizə düşüncək kimsənin düşüncə biləcəyi qədər uzun ömür vermədikmi? Sizə qorxudub xəbərdar edən *Peyğəmbər* də gəlmişdi. Elə isə dadın *əzabı*! Zalımlara kömək edən olmaz".
38. Şübhəsiz ki, Allah göylərin və yerin qeybini Biləndir. O, kökslərdə olanları da Bilir.
39. Sizi yer üzündə xələflər edən Odur. Kafirin küfrü öz əleyhinə olar. Kafirlərin küfrü Rəbbi yanında

جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجَنَّبُونَ فِيهَا مِنَ
أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَيْرٌ ﴿٣٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ
إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا
يَمَسُّنَا فِيهَا أَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْهَوَىٰ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْصَى
عَنِّيهِمْ فَيْسُومُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَذَابِنَا كَذَٰلِكَ نُجْزِي كُلَّ كُفُورٍ ﴿٣٦﴾

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرْ فِيهِ مَنِ تَذَكَّرْ
وَمَا كُنَّا لِنُؤْخِرَ قُدُورَ أَمَّا لِلطَّالِفِينَ
مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مَنْ كَفَرَ
فَعَبَّوْهُ كُفْرَهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا

ancaq onlara bəslənən qəzəbi artırır. Kafirlərin küfrü onlara ziyandan başqa bir şey artırmaz.

40. De: "Allahdan başqa yalvardığımı şəriklər haqda düşündünüzmü? Bir mənə göstərin görün, onlar yer üzündə nəyi yaradıblar? Yoxsa onların göylərin yaradılmasında şərikliyi var?" Yaxud onlara bir kitab vermişik, onlar da ondakı dəlilə istinad edirlər? Xeyr! Zalımlar bir-birinə ancaq yalan vəd verirlər.

41. Həqiqətən, Allah göyləri və yeri tərpənməsinlər deyər, tutub saxlayır. Əgər tərpənsələr, Ondan başqa onları heç kəs tutub saxlaya bilməz. Həqiqətən də, O, Həlimdir, Bağışlayandır.

42. Onlar Allaha çox möhkəm and içdilər ki, özlərinə qorxudan *bir peyğəmbər* gəlsə, hər hansı ümmətdən daha çox doğru yolda olacaqlar. Onlara qorxudan *peyğəmbər* gəldikdə isə bu, onların ancaq nifrətini artırdı.

43. *Bütün bunlar* onların yer üzündə təkəbbür göstərmələrinə və yaramaz hiyləgərliklər törətdiklərinə görə idi. Yaramaz hiylələr isə ancaq öz sahiblərini qaplayar. Onlar əvvəlkilərin başlarına gələn aqibətdən başqasını gözləyirlər? Sən Allahın qayda-qanununa heç bir əvəz tapa bilməzsən, Allahın qayda-qanununda heç bir dəyişiklik də tapa bilməzsən.

رَبِّهِمْ إِلَّا مَقَرًّا وَلَا تَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا أَحْسَارًا ﴿٥٩﴾

قُلْ أَنْ يَشْرُكَاءُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ ثُمَّ تَلِيَانِ يُعِيدُوا الظُّلُمَاتِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا الْعُرُودًا ﴿٦٠﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ يُعْصِدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ عِبَادِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٦١﴾﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَلْسِنَتِهِمْ لَنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَئِنْ كُنْ أَهْدَى مِنْ الْاٰمِرِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَالَهُمْ إِلَّا تَنُورًا ﴿٦٢﴾

أَشْيَٰخًا رَافِي الْأَرْضِ وَفَكَرَ السَّيِّئُ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَعْيُنِنَا قَدْ يَحْطَرُونَ إِلَّا سَمِعَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ تَجِدَ لِسَانَ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسَانَ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٦٣﴾

44. Məgər onlar yer üzündə gəzib-dolaşıb özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmürlərmi? Onlar ki bunlardan daha qüvvətli idilər. Göylərdə və yerdə Allahdan qaçıb xilas ola biləcək heç bir şey yoxdur. Həqiqətən, O, Biləndir və hər şeyə Qadirdir.

45. Əgər Allah insanları etdikləri günahlara görə *dərhal* cəzalandırısaydı, yer üzündə bir canlım belə sağ buraxmazdı. Lakin Allah onlara müəyyən vaxtadək möhlət verir. Vaxtları çatanda isə hər kəsə öz əməlinə görə cəza, yaxud mükafat verəcəkdir. Şübhəsiz ki, Allah Öz qullarını görür.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَنَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكُنُوا أَشَدَّ مُنْهَم
قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

وَلَوْ يَخَافُ أَنَّ اللَّهَ النَّاسَ يَحْكُمُونَ مَا
كَانَ عَلَى ظَهْرِهِمَا مِنْ ذَنْبٍ وَلَا كُنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ يَبْصُرُ أَدْوَةً
بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

Ya sin surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ya. Sin.
2. And olsun hikmətli Qurana!
3. Həqiqətən, sən göndərilmiş
elçilərdənsən,
4. doğru yoldasan.
5. *Bu Quran* Qüdrətli və Rəhmli *Allah*
tərəfindən nazil edilmişdir ki,
6. ataları xəbərdar edilməmiş, özləri
də qafil olan bir tayfanı xəbərdar
edəsən.
7. Onların əksəriyyəti barəsindəki
söz gerçəkləşdi. Çünki onlar iman
gətirmədilər.
8. Həqiqətən, Biz onların boyunlarına,
çənələrində dirənmiş zəncirlər
keçirtmişik. Odur ki, başları
təkəbbürlə yuxarı qalxmışdır.
9. Biz onların önlərindən bir sədd,
arxalarından da başqa bir sədd
çəkdik və gözlərinə pərdə saldıq.
Buna görə də onlar *haqqı* görmürlər.
10. Sən onları qorxutsan da,
qorxutmasan da, onlar üçün eynidir,
iman gətirməyəcəklər.
11. Sən ancaq Zikrə tabe olub
Mərhəmətli *Allahı* görmədən *Ondan*

يس ﴿١﴾

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣﴾

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾

نَزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى
الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ
سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَوِّفِي

çəkinən şəxsi qorxuda bilərsən.
Beləsinə bağışlanma və çox gözəl bir
mükafatla müjdələ.

12. Həqiqətən, ölüləri dirildən, onların
bu dünyada törətdiklərini və tərk
etdiklərini yazan Bizik. Biz hər şeyi
açıq-aydın Yazıda (*Lövhi-məhfuzda*)
qeydə almışıq.

13. Son onlara o zaman elçilər
gəlmiş şəhər sakinlərini
misal çək.

14. O zaman onlara iki nəfər *elçi*
göndərdik, amma onlar ikisini də
yalançı saydılar. Biz də *elçilərimizi*
üçüncüsü ilə qüvvətləndirdik.
Bu elçilər: “Həqiqətən, biz sizə
göndərilmiş elçilərlik”– dedilər.

15. Onlar dedilər: “Siz də bizim kimi
sadəcə bir insansınız. Mərhəmətli
Allah sizə heç bir şey nazil
etməmişdir. Siz ancaq yalan
danışsınız”.

16. *Elçilər* dedilər: “Rəbbimiz bilir ki,
biz, həqiqətən də, sizə göndərilmiş
elçilərlik.

17. Bizim vəzifəmiz ancaq *vəhy olunanı*
aşkar təbliğ etməkdir”.

18. Onlar dedilər: “Biz sizdə bəd
əlamət gördük. Əgər *dəvətinizə* son
qoymasanız, sizi mütləq daşqalaq
edəcəyik və bizdən sizə mütləq
ağrılı-acılı bir əzab toxunacaqdır”.

الرَّحْمَنُ يَا لَعْنَةُ الْعَبِيدِ يَمْفُقُ رُؤُوسَهُمْ
كَرِيمٌ ۝

إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ عَمَّا يَعْبُودُونَ مَقْدَرُ مَا
كَانُوا يَفْعَلُونَ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي
إِمَامٍ مُّبِينٍ ۝

وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ
جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا
بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَهُكُم مُّرْسَلُونَ ۝

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ
إِلَاحُنَا مِن سَمَاءٍ إِنَّا أَنْشُرُوا لَا تُكْذِبُون ۝

قَالُوا رَبَّنَا بَعَثَ إِلَيْنَا الْيَكْفَرُ مُرْسَلُونَ ۝

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝

قَالُوا إِنَّا نَطَّلِقُكُمْ لَعْنَةً لَّنْ تَسْمَعُوا
لَنَزِمْتُمْ لَكُمْ وَنَسَخْنَا لَكُمُ الْيُسْرَ ۝

19. *Elçilər* dedilər: “Sizin uğursuzluğunuz öz ucbatınızdandır. Məgər sizə edilən öyüd-nəsihəti *bədd əlamət* sayırsınız? Doğrusu, siz həddi aşmış bir millətsiniz”.

20. Şəhərin kənarından bir kişi qaça-qaça gəlib dedi: “Ay camaat! Elçilərin ardınca gedin!”

21. Sizdən heç bir mükafat istəməyən, özləri də doğru yolda olan şəxslərin ardınca gedin!

22. Mənə nə olub ki, məni yaradana və hüsuruna qaytarılacağınız *Allaha* ibadət etməyim?

23. Mən heç Ondan başqa məbudlar qəbul edərdəmmi? Əgər Mərhəmətli *Allah* mənə bir zərər yetirmək istəsə, onların şəfaəti mənə heç bir fayda verməz və onlar məni xilas edə bilməzlər.

24. Bax onda mən açıq-aydın azgınlığa düşmüş olaram.

25. Həqiqətən, mən sizin Rəbbinizə iman gətirdim. Mənə qulaq asın!”

26. *Şəhərin sakinləri* bu kişini öldürdükdən sonra ona: “Cənnətə daxil ol!”— deyildi. O dedi: “Kaş xalqım biləydi ki,

27. Rəbbim məni bağışladı və məni hörmətli adamlardan etdi”.

28. Biz ondan sonra xalqın üstünə göydən heç bir qoşun göndərmədik və heç göndərən də deyildik.

قَالُوا أَطِيعُوا مَعْكُمْ إِنْ دُخِرْتُمْ بَلْ
أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ مِنْ أَصْحَابِ الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ
يَنْقُومُ إِلَيْكُمْ الْفَرَسِيلُ ﴿٢٠﴾

أَتَبِعُوا مَنْ لَا يَنْفَعُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي
تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

أَفَتَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِيدِ الْإِنْسَانُ
بُخْرًا لَا تَنْفَعُ عَنْهُ إِشْرَاقُهُمْ سَبْعًا وَلَا
يُفِيدُونِ ﴿٢٣﴾

إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

يَمَّا عَفَا رَبِّي وَوَجَّعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

* وَمَا أَنْزَلْنَاهُ عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ
مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Onları məhv edən ancaq dəhşətli bir səs oldu. Onlar birdən sönüb getdilər.
30. Vay bu qulların halına! Onlara elə bir elçi gəlməyib ki, ona istehza etməsinlər.
31. Məgər onlar özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdiyimizi və onların bir daha geriyə – bunların yanına qayıtmadığını görmürlərmi?
32. Hamısı bir yerdə Bizim hüsurumuza gətiriləcəklər.
33. Ölü torpaq onlar üçün bir dəlildir. Biz onu yağışla dirildir, oradan taxıl çıxardırıq, onlar da ondan yeyirlər.
34. Biz orada xurma bağları və üzümlüklər yaratdıq, bulaqlar qaynadıb çıxartdıq ki,
35. onların meyvələrindən və öz əlləri ilə becərdiklərindən yesinlər. Bəs onlar şükür etməyəcəklərmi?
36. Yerin bitirdiklərindən, insanların özlərindən və bilmədiklərindən bütün cütləri yaradan Allah pakdır, müqəddəsdir.
37. Gecə də onlar üçün bir dəlildir. Biz gündüzü ondan ayırıb çıxaran kimi onlar zülmət içində qalırlar.
38. Günəş də özünün qaldığı yerə axıb gedir. Bu, Qüdrətli, Bilən Allahın əzəli hökmüdür.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾

يَحْزَنُهُ عَلَى الْإِنْسَانِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٠﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

وَإِنْ كُلُّ لُحْمٍ لَدَيْنَا مَحْضُورٌ ﴿٣٢﴾

وَمَا يَكُنْ لَهُمُ الْأَرْضُ الْقَيْمَةُ أَخْبَتُهَا وَأُخْرِجْنَا مِنْهَا حَبًّا قَيْمَةً يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

يَأْكُلُونَ مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُنَزِّلُ سُلْعًا مِنْهُ نَهَارًا فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَالشَّمْسُ تَحْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

39. Ay üçün də mənzillər müəyyən etmişik. Nəhayət, o tədricən dönüb xurma ağacının qurumuş budağı kimi əyi olur.

وَالْقَمَرَ قَدْرَهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْشُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

40. Nə günəş aya çatır, nə də gecə gündüzü keçə bilər. Onların hər biri öz orbiti ilə üzüb gedir.

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

41. Onların nəslini yüklü gəmidə daşımağımız da onlar üçün bir dəlildir.

وَبِآيَةِ لَّهُمْ أَنَا حَمَلَتُهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمُسْتَوْنِ ﴿٤١﴾

42. Biz onlar üçün buna bənzər daha neçə-neçə minik vasitələri yaratdıq.

وَضَلَّلْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

43. Əgər istəsək, onları suya qərq edərik. Onda nə onların imdadına çatan olar, nə də onlar xilas ola bilərlər.

وَلَوْ نَشَاءُ لَنَمَوِّجُهُمْ فَلَاصِرَ بِهِمْ وَلَهُمْ فِي يَوْمٍ ذَلِكَ يُفْعَدُونَ ﴿٤٣﴾

44. Yalnız Bizim onlara rəhm etməyimiz və onlara, müəyyən edilmiş vaxtadək, gün-güzəran nəsib etməyimiz istisnadır.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

45. Onlara: “Önünüzdə olandan və arxanızca gələndən (dünyada və axirətdə olan) əzabdan qorxun ki, bəlkə sizə rəhm oluna!” – deyildikdə üz çevirirlər.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

46. Onlara öz Rəbbinin ayələrindən elə bir ayə gəlmir ki, ondan üz döndərməsinlər.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِنَا إِلَّاءَ كِتَابَ الْغَافِقِينَ ﴿٤٦﴾

47. Onlara: “Allahın sizə verdiyi ruzidən sərf edin!” – deyildikdə, kafirlər möminlərə deyirlər: “Allahın istədiyi təqdirdə yedirdəcəyi kimsəni bizmi

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا عِصْمَةَ اللَّهِ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَطُغِعُمْ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطُغِعْتُمْ هَٰؤُلَاءِ إِنْ أَشَاءَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

yedirdəcəyik? Siz ancaq açıq-aydın azğınlıq içindəsiniz”.

48. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?” – deyə soruşurlar.
49. Onlar sadəcə olaraq, bir-birləri ilə höcətləşərkən özlərini yaxalayacaq bir tükürpədicə səsi gözləyirlər.
50. Onlar nə bir vəsiyyət etməyə qadir olacaq, nə də ailələrinin yanına qayıda biləcəklər.
51. Sur ikinci dəfə üfürülən kimi onlar dərhal qəbirlərdən çıxıb Rəbbinə tərəf axışacaqlar.
52. Onlar deyəcəklər: “Vay halımıza! Bizi yatdıığımız yerdən kim qaldırdı? Bu, Mərhəmətli Allahın vəd etdiyi qiyamətdir. Elçilər doğru deyirlərmiş”.
53. Bircə dəhşətli səs qopan kimi onların hamısı hüzurumuza gətiriləcəklər.
54. Bu gün heç kəsə heç bir haqsızlıq edilməyəcəkdir. Sizə ancaq etdiyiniz əməllərin əvəzi veriləcəkdir.
55. Həqiqətən də Cənnət əhli həmin gün keyflə məşğul olacaqlar.
56. Onlar zövcələri ilə birlikdə kölgəliklərdə taxtlara soykənəcəklər.
57. Orada onlar üçün meyvələr və istədikləri hər şey vardır.

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ
وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ
رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُن مِّن قَبْلِهِ مَوْعِدًا مَّا
وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ
جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

فَالْيَوْمَ لَا تُفْطَرُ تَقْسِمَتُنَا وَلََّا تُجْرَرُونَ
إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

إِن أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْشَادِ
مُتَّكِئُونَ ﴿٥٦﴾

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مِّنْهَا يَدَّاعُونَ ﴿٥٧﴾

58. Üstəlik Rəhmli Rəbb onlara:
“Salam” deyəcək.

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

59. “Bu gün möminlərdən ayrılın, ey
günahkarlar!

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمُ الْيَوْمَ الْآيَةَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

60. Ey Adəm övladları! Məgər Mən
sizə buyurmadımı ki, şeytana
ibadət etməyin, o sizin açıq-aydın
düşməninizdir,

۞ أَلَمْ أَنذَرَكُم يٰٓأَدَمَ أَنْ لَا
تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُّبِينٌ ﴿٦٠﴾

61. Mənə ibadət edin? Doğru yol budur!

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

62. Artıq şeytan içərinizdən bir çoxlarını
yoldan çıxartmışdır. Məgər dərk
etmədiniz?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ
تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

63. Bu sizə vəd edilmiş Cəhənnəmdir.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُم تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

64. Kafir olduğunuza görə bu gün orada
yanın!”

أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

65. Bu gün onların ağızlarına möhür
vurarıq. Qazandıqları günahlar
barəsində onların əlləri Bizimlə
danışar, ayaqları da şəhadət verir.

الْيَوْمَ نَخْتُمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَنُكَلِّمُهُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَنَنصِفُهُمْ أَرْجُلُهُمْ بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

66. Əgər istəsəydik, onların gözlərini
kor edərdik və onda onlar düz yolla
getməyə çalışardılar. Amma necə
görə bilərdilər?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا
الْبَصِيرَ فَأَنَّى يَصِيرُونَ ﴿٦٦﴾

67. Əgər istəsəydik, onları yerlərindəcə
elə cybəcər hala salardıq ki, nə irəli
gedə, nə də geri qayıda bilərdilər.

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَائِهِمْ
فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

68. Kimə uzun ömür veririksə, onu
xilqətcə tərsinə çeviririk. Məgər başa
düşmürlər?

وَمَن يُعْمِرْهُ نَعْمَةً فِي خَلْقِ أَفَلَا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

69. Biz Muhəmmədə şer öyrətmədik, bu ona heç yaraşmaz da. Bu ancaq öyüd-nəsihət və aydın Qurandır ki,

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الْيُسُورَ وَمَا يُتَّبَعُ لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٩﴾

70. diri olanları qorxutsun və kafirlər bərəsindəki söz gerçəkləşsin.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيُحْيِيَ الْقَوْلَ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

71. Məgər onlar görmürlər ki, Biz onlardan ötrü sahib olduqları mal-qaranı Öz əllərimizlə yaratmışıq?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِوَانًا
أَقْنَمًا لَهُمْ أَهْلًا مَلِكُونَ ﴿٧١﴾

72. Yaratdıqlarımızı öz istifadələrinə verdik ki, bəzilərindən minik kimi yararlanınsınlar və bəzilərini də yesinlər.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا
يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

73. Bunlarda onlar üçün başqa mənfəətlər və içiləcək süd də vardır. Yəni də şükür etməyəcəklərmi?

وَأَهْلُ فِيهَا مِنَالْغُلَامِ وَمِزَابٌ ثَلَاثًا
يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Bir çarə tapmaları üçün müşriklər Allahdan başqa məbudlar qəbul etdilər.

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّهُمْ
يُصْرُونَ ﴿٧٤﴾

75. Amma məbudlar onlara heç bir kömək edə bilməzlər. Hərçənd ki, onlar bunlar üçün hazır durmuş əsgərlərdir.

لَا يَسْتَعِينُونَ نُصَرِّفُهُمْ وَهُمْ لَهْمُ جُنْدٍ
مُّحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Onların sözü səni kədərləndirməsin. Şübhəsiz ki, Biz onların nəyi gizli saxladıqlarını və nəyi aşkar etdiklərini bilirik.

فَلَا يَخْزِيكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

77. Məgər insan onu nütfədən yaratdığımızı görmür? Budur, o indi açıq-aşkar mübahisə edir.

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْقَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾

78. O Bizə bir məsəl çəkdi, lakin yaradılışını unutdu. O dedi: "Çürümüş sümükləri kim dirildə bilər?"

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ
يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. De: “Onları ilk dəfə yaradan Özü onları dirildəcəkdir. O, hər bir məxluquna yaxşı bələddir.
80. O sizin üçün yaşıl ağacdən od əmələ gətirdi. Budur, siz indi ondan od yandırırırsınız”.
81. Göyləri və yeri yaradan onların eynisini yenidən xəلق etmək qüdrətinə malik olmazmı?! Şübhəsiz ki, O, Yaradandır, Biləndir.
82. Bir şeyi yaratmaq istədikdə ona təkcə: “Ol!” deyər, o da olar.
83. Əlində hər şeyin hökmü Olan Allah pak və müqəddəsdir. Siz ancaq Onun hüzuruna qayıtarılacaqsınız.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنشَأْتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَدْعُو مَلَكَوْنًا كُلِّي شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

əS-Saffat
(«Səf-səf duranlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun göylərdə və yerdə səf-səf duranlara,
2. imansızları qətiyyətlə qovanlara
3. və *Zikri* oxuyanlara!
4. Həqiqətən, sizin məbudunuz Təkdir!
5. O, həm göylərin, yerin və onların arasındakıların Rəbbi, həm də məşriqlərin Rəbbidir.
6. Biz dünya səmasını parlaq ulduzlarla bəzədik
7. və *onu* hər bir asi şeytandan mühafizə etdik.
8. Onlar artıq ali topluma – *mələklərin söhbətlərinə* qulaq asa bilməzlər və hər tərəfdən üstlərinə *yandırır yaxan alovlar* yağdırılar
9. və *oradan* qovularlar. Onları uzun sürəcək bir əzab gözləyir.
10. Lakin *şeytanlardan* hər kim o *söhbətlərdən* bir söz qapıb qaçarsa, onu yandırır-yaxan parlaq bir alov təqib edir.
11. *Kafirlərdən* soruş ki, onları yaratmaq çətinidir, yoxsa Bizim *başqa* yaratdıqlarımızı? Biz ki onları yapışqan kimi palçıqdan yaratdıq.

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ۝

فَالرَّجَرِ رَجْرًا ۝

فَالْيَقِينِ يَقِينًا ۝

إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ۝

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ الْمَشْرِقِ ۝

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوْكَبِ ۝

وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ۝

لَا يَسْمَعُونَ إِلَىٰ آلِ الْهَبْلِ الْأَنفَالِ يَفْقَهُونَ كُلَّ جَانِبٍ ۝

دُخُورًا وَأَنزِعَ عَذَابٌ وَأَلِيبٌ ۝

إِلَّا مَن خَلَفَ الْخَلْفَةَ فَأَتْبَعَهُ رِشَابٌ وَقَابٌ ۝

فَاسْتَفْهِمُوا لَعْنَةَ خَالِقِ أَمَرٍ مِّنْ خَلْقِنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّنْ طِينٍ لَّزِبٍ ۝

12. Sən onlara təəccüb edirsən, onlar isə səni ələ salırlar.

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۝١٢

13. Onlara xatırlatdıqda düşünüb ibrət alırlar.

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ۝١٣

14. Bir möcüzə gördükdə isə ona istehza edir

وَإِذَا آتَوْنَاهُ آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ۝١٤

15. və deyirlər: “Bu ancaq açıq-aydın bir schrdir.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝١٥

16. Məgər biz öldükdən, sür-sümük olub torpağa çevrildikdən sonra dirildiləcəyikmi?

أَوَلَمْ نَكُنْ نَكُفِّرُ بَالَكُمْ وَعِظًا مَا تَلْمِزُونَ ۝١٦

17. Ya da atalarımızı *dirildiləcəklər*?”

أَوَلَمْ يَأْتِ الْوَالِدِينَ ۝١٧

18. De: “Bəli, özü də, zəlil günə qalmış olduğunuz halda *dirildiləcəksiniz*”.

قُلْ هَعَا وَاتَّقُوا زَيْحُونَ ۝١٨

19. Bu, təkcə dəhşətli bir səs olacaq və onlar qəfildən *dirilib* görməyə başlayacaqlar.

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۝١٩

20. *Günahkarlar* deyəcəklər: “Vay halımıza! Bu ki, Haqq-hesab günüdür!”

وَقَالُوا إِنَّا تَوَلَّيْنَا هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ۝٢٠

21. *Onlara deyiləcək*: “Bu, yalan saydığınız fərqləndirmə günüdür!”

هَذَا يَوْمُ الْقَصْفِ الَّذِي كُشِبَ بِهِ يَوْمَ الدِّينِ ۝٢١

22. *Mələklərə belə əmr olunacaq*: “Toplayın bir yerə zalımları, onların yoldaşlarını və ibadət etdiklərini –

* انْخَبِرُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَ تَأْتُوا بَأْسَكُمْ وَإِذْ كُنْتُمْ بِعُتْبَانٍ ۝٢٢

23. Allahdan başqa. Onları Cəhənnəm yoluna yönəldin.

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَمَّا دَعَا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّجْتَبِىٍّ ۝٢٣

24. Onları dayandırın, çünki onlar sorğusual olunacaqlar”.

وَقَعُوهُمْ فِيهَا مُّثْقَلُونَ ۝٢٤

25. *Günahkarlara deyiləcək*: “Sizə nə olub ki, bir-birinizə kömək etmirsiniz?”

مَا كُنَّا لِنَتَنَاهَوْنَ ۝

26. Bəli, onlar bu gün baş əyəcəklər!

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُنْتَصِرُونَ ۝

27. Onlar bir-birinə üz tutub soruşacaqlar.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝

28. *Tabə olanlar* deyəcəklər: “Siz bizim yanımıza sağ tərəfdən gəlirdiniz”.

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا مِنَ الْيَمِينِ ۝

29. *Başçılar* deyəcəklər: “Xeyr! Siz inanan adamlar deyildiniz.

قَالُوا لَيْلَ نَزَكُوا أَمْ نُمِيعِينَ ۝

30. Bizim sizin üzərinizdə heç bir hökmranlığımız da yox idi. Xeyr, siz özünüz həddi aşmış adamlar idiniz.

وَمَا كَانُوا لَنَا عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَالِيِينَ ۝

31. Rəbbimizin Sözü bizim barəmizdə həqiqətə çevrildi. Biz *əzabı* hökmən dadacağıq.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِعُونَ ۝

32. Biz sizi azdırdıq. Çünki biz özümüz də azmış adamlar idik”.

وَأَعْرَضْنَا عَنْكُمْ إِنَّا كُنَّا غَائِبِينَ ۝

33. Şübhəsiz ki, həmin gün onlar əzaba şarik olacaqlar.

وَالْهَمَزُ لَوْمِي فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ۝

34. Həqiqətən, Biz günahkarlarla belə rəftar edəcəyik.

إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

35. Çünki onlara: “Allahdan başqa *ibadətə layiq olan məbud* yoxdur!”— deyildikdə təkəbbür göstərir

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ۝

36. və deyirdilər: “Məgər bir məcnun şairə görə məbudlarımızı tərk edəcəyik?”

وَيَقُولُونَ إِنَّمَا كُنَّا لَكُمْ أَوْلَىٰ آلِهَتِنَا لِتَشَاعِرَ فَيَتَّبِعُونَ ۝

37. Xeyr! O, haqqı gətirdi və *əvvəlki* peyğəmbərləri təsdiqlədi.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصْدَقَ الْمُرْسَلِينَ ۝

38. Siz mütləq ağırılı-acılı əzabı
dadacaqsınız.
39. Siz ancaq etdiyiniz əməllərin
cəzasını alacaqsınız.
40. Lakin Allahın seçilmiş *ixlaslı* qulları
müstəsnalardır.
41. Məhz onlar üçün müəyyən bir ruzi
vardır –
42. *Cənnət* meyvələri. Onlara ehtiram
göstəriləcəkdir –
43. Nəim bağlarında.
44. Onlar taxtlar üstündə bir-biri ilə
üzbəüz *oturacaqlar*.
45. Onlar üçün çeşmə şərabı ilə dolu
piyalələr dolandırılacaqdır.
46. Özü də ağappaq, içənlərə ləzzət
verən *bir şərab*.
47. O *şərab* nə baş ağrısı verər, nə də
ondan məst olarlar.
48. Onların yanında baxışları *öz ərlərinə*
dikilmiş iri qaragözlü hurilər
olacaqdır.
49. Özü də qorunub saxlanılmış yumurta
kimi *hurilər*.
50. Onlar bir-birilərinə tərəf dönüb
soruşacaqlar.
51. Onlardan biri deyəcək: “Mənim bir
yoldaşım var idi.

إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وَمَا تَجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ رُزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾

فَوَكَهَهُمْ مِّمَّا مَكْرَهُوا ﴿٤٢﴾

فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ﴿٤٥﴾

بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لَّسَّيْرِينَ ﴿٤٦﴾

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٤٧﴾

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

52. O deyirdi: "Sən də inananlardansan?"

يَقُولُ أَهَئِنَّكَ مِنَ الْمُنْصَرِّقِينَ ﴿٣٧﴾

53. Məgər biz öldükdən, torpağa çevrilib sür-sümük olduqdan sonra haqq-hesaba çəkilib cəzalandırılacağıq?"

أَهَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَأَنْتَ لَمَّيْزُونَ ﴿٣٨﴾

54. O *sözünə davam edib* deyəcək: "Siz onun *harada olduğunu* görmək istəyirsinizmi?"

قَالَ هَلْ أُشْرُفُ عَلَىٰ مَوْنٍ ﴿٣٩﴾

55. O boylanıb yoldaşını Cəhənnəmin ortasında görəcək

فَأُطْلِعَ قَوْمَهُ فِي سَوَاءٍ الْجَحِيمِ ﴿٤٠﴾

56. və deyəcəkdir: "Allaha and olsun ki, sən mənə də məhv edəcəkdin.

قَالَ تَاللَّهِ إِن كُنتَ لَتَرُدُنِي ﴿٤١﴾

57. Əgər Rəbbimin lütfü olmasaydı, mən də *Cəhənnamə* gətirilənlərdən olardım.

وَلَوْلَا رَحْمَةُ رَبِّي لَكُنتَ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ﴿٤٢﴾

58. Doğrudanmı biz bir daha ölməyəcəyik—

أَمْ نَحْنُ بِمَمَيِّتِينَ ﴿٤٣﴾

59. ilk ölümümüzdən başqa? Doğrudanmı biz heç vaxt əzaba düşər olmayacağıq?"

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَنْحُورٍ مُّعَدِّينَ ﴿٤٤﴾

60. Həqiqətən, bu, böyük uğurdur.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٤٥﴾

61. Qoy çalışanlar bunun üçün çalışsınlar!

لِيُشَاهِدَ هَٰذَا أَعْمَلُ الْعَامِلِينَ ﴿٤٦﴾

62. Ziyafət üçün bu yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı?

أَذَلِكَ خَيْرٌ لَّا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٤٧﴾

63. Biz onu zalımlar üçün bir sınaq etdik.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

64. O, Cəhənnəmin lap dibindən bitib çıxan bir ağacdır.

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٤٩﴾

65. Onun meyvəsi şeytanların başları kimidir.
66. *Günahkarlar* ondan yeyib qarınlarını dolduracaqlar.
67. Sonra da üstündən onları qaynar su ilə qatışdırılmış bir içki gözləyir.
68. Sonra onlar mütləq Cəhənnəmə qaytarılacaqlar.
69. Həqiqətən, onlar ata-babalarını azmış gördülər,
70. özləri də tez-tələsik onların izini tutub getdilər.
71. Həqiqətən, onlardan öncə əvvəlki nəsillərin çoxu zəlalətə düşmüşdü.
72. Artıq Biz onlara xəbərdar edən *peyğəmbərlər* göndərmişdik.
73. Bax gör xəbərdar edilənlərin aqibəti necə oldu.
74. Yalnız Allahın seçilmiş *səmimi* qullarından başqa.
75. Nuh Bizə yalvarıb yaxardı. Biz çağırışa necə də gözəl cavab verərik!
76. Biz onu və ailəsini böyük sıxıntıdan qurtardıq.
77. Təkcə onun nəslini qoruyub saxladıq.
78. Sonra gələnlər arasında onun üçün *gözəl xatirə* qoyduq;

طَلَعَهَا كَأَنَّهَا شَيطَانٌ ۝٦٥

فَأَنفَعُوا لَهَا فُكُورًا وَفُتِحُوا الْبُطُونَ ۝٦٦

ثُمَّ إِنَّهُمْ عَلَيْهِمْ سُورَاتٌ مِّنْ حَمِيمٍ ۝٦٧

ثُمَّ إِنَّهُمْ مَرْجَعُهُمْ لِأَلِ الْجَحِيمِ ۝٦٨

إِنَّهُمْ أَقْوَاءُ آبَاءَهُمْ وَصِبْيَانٍ ۝٦٩

فَهُمْ عَلَىٰ ذُرِّيَّتِهِمْ مُّتَمَرِّضُونَ ۝٧٠

وَلَقَدْ صَلَّىٰ فَبِأَنَّهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝٧١

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ۝٧٢

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ۝٧٣

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝٧٤

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نوحَ ۖ فَلْيَنصُرْ الْمُجِيبُونَ ۝٧٥

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝٧٦

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝٧٧

وَرَكَّعْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝٧٨

79. aləmlər içərisində Nuha salam olsun!

سَلِّمْ عَلَى نُوحٍ فِي الْمَقَامِينَ ﴿٧٩﴾

80. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

81. Həqiqətən, o Bizim mömin qullarımızdandır.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

82. Sonra o birilərini suya qorq etdik.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾

83. Həqiqətən, İbrahim onun ardıcılardan idi.

وَأَن مِّن شَيْعَتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾

84. Bir zaman o, öz Rəbbinin yanına pak bir qəlblə gəldi.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

85. Onda o, öz atasına və qövmünə dedi: "Siz nəyə sitayiş edirsiniz?"

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

86. Allahı qoyub uydurma məbudlarımı diləyirsiniz?

أَفَبِمَا كَذَّبْتُمُ اللَّهَ تَعْبُدُونَ ﴿٨٦﴾

87. Aləmlərin Rəbbi barəsində nə düşünürsünüz?"

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

88. O, ulduzlara bir nəzər salaraq

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

89. "Mən xəstəyəm!" – dedi.

فَقَالَ إِنِّي مَسِيئٌ ﴿٨٩﴾

90. Onlar ondan üz çevirib çıxıb getdilər.

فَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

91. O, xəlvətcə onların məbudlarının yanına gəlib *istehza ilə* dedi: "Siz *bu təamları* yemirsiniz?"

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِ الْعِبَادِ فَنَاقِلًا أَنَا تَكُونُ ﴿٩١﴾

92. Sizə nə olub ki, danışmırsınız?"

مَا كُنتُمْ تَنطَلِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Sonra onlara yaxınlaşıb sağ əli ilə bir zərbə endirdi.

فَرَأَى عَلَيْهِمْ صَرْبًا يَاطِيعِينَ ﴿٩٣﴾

94. *Bütpərəstlər* tələsik onun yanına gəldilər.

فَأَتَوْا إِلَىٰ يَرْبُوعَ ﴿٩٤﴾

95. O dedi: "Siz yonub
düzəltməklərinizəmi sitayiş edirsiniz?"

قَالَ اتَّعَبُودُونَ مَا لَا حِجْرَ لَهُ ۖ

96. Axı sizi də, sizin düzəltməklərinizi də
Allah yaratmışdır".

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ۝

97. Onlar dedilər: "Bundan ötrü bir bina
tikin və onu orada odlayın!"

قَالُوا اتَّبِعُوا آلَهُمْ نُبَسِّئُ مَا الْقَوْمُ فِي الْحَجِيرِ ۝

98. Onlar İbrahimə hiylə qurmaq
istədilər, Biz də onları rüsvay etdik.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۝

99. O dedi: "Mən Rəbbimə doğru
gedirəm. O məni doğru yola
yönəldəcəkdir".

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَمَّيْنِ ۝

100. O dedi: "Ey Rəbbim! Mənə
əməlisəlehlərdən olan övlad bəxş
et!"

رَبِّ هَبْ لِي مِن الصَّالِحِينَ ۝

101. Biz də onu həlim xasiyyətli bir
oğlan uşağı ilə müjdələdik.

فَبَشِّرْنَاهُ بِعَالَمٍ صَلَاحٍ ۝

102. O, böyüyüb atası ilə bərabər
çalışmaq həddinə çatdıqda İbrahim
dedi: "Oğlum! Yuxuda gördüm
ki, səni qurban kəsirəm. Bax gör
nə düşünürsən!" O dedi: "Atacan!
Sənə buyurulanı yerinə yetir.
Allah qoysa mənim səbirliklərdən
olduğumu görəcəksən".

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئُ إِنِّي إِنِّي فِي
الْأَسْنَامِ إِنِّي أَذْهِبُكَ فَأَنْظُرُ مَاذَا تَرَوْنَّ قَالَ
يَتَأْتِيَ الْفَعْلَ مَا تَوْصَرُّ سَتَجِدُنِي إِن
سَاءَ اللَّهُ مِنَ الْمُضْمِرِينَ ۝

103. Hər ikisi Allahın əmrinə tabe
olduqları və İbrahim onu üzüstə
yərə yığdığı zaman

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝

104. Biz onu çağırıb dedik: "Ey İbrahim!

وَنَكَدْتُهُ أَنْ يَتَّبِعُنِي ۝

105. Artıq sən yuxunu təsdiq etdin!"
Biz yaxşı iş görənləri belə
mükafatlandırırıq.

فَدَصَدَّقْتُ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ ۝

106. Həqiqətən də bu, açıq-aydın bir imtahandır.
107. Biz onun əvəzinə böyük bir qurbanlığı fidyə verdik.
108. Sonradan gələnlər arasında ona *gözəl xatirə* qoyduq.
109. İbrahimə salam olsun!
110. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.
111. Həqiqətən, o, Bizim mömin qullarımızdandır.
112. Ona əməlisalehlərdən olacaq bir peyğəmbər – İshaq ilə müjdə verdik.
113. Biz ona və İshaqa bərəkət verdik. Hər ikisinin nəslində yaxşı iş görənləri də var, açıq-aydın özünə zülm edənləri də.
114. Biz Musa ilə Haruna da nemət bəxş etdik.
115. Onların hər ikisini və tayfalarını böyük sıxıntıdan qurtardıq.
116. Onlara kömək göstərdik və *onlar* qalib gəldilər.
117. Hər ikisinə aydın bir Kitab verdik.
118. Hər ikisini də doğru yola yönəltдик.
119. Sonradan gələnlər arasında hər ikisinə *gözəl xatirə* qoyduq.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبْتَلِ

وَقَدَرْنَا بِذَنْجٍ عَظِيمٍ

وَرَكَّعْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

إِنَّهُمْ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكْلُوا أَمْهُرَ الظَّالِمِينَ

وَأَنزَلْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَقِيمَ

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

وَرَكَّعْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ

120. Musaya və Haruna salam olsun!

سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

121. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

122. Həqiqətən, onların ikisi də Bizim mömin qullarımızdandır.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Şübhəsiz ki, İlyas da elçilərdəndir.

وَإِلَّا إِلَاسَ لِمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

124. Bir zaman o öz qövmünə demişdi:
"Məgər qorxmursunuz?"

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَأَسْتَفْهُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Siz yaradanların ən yaxşısını qoyub
niyə Bələ yalvarırsınız –

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

126. həm sizin Rəbbiniz, həm də
əcdadlarınızın Rəbbi olan Allahımı
tərk edirsiniz?"

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

127. Onlar onu yalançı saydılar. Ona
görə də hamısı *Cəhənnəmə*
gətiriləcəkdir.

فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُمْ مُّخْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

128. Yalnız Allahın seçilmiş *səmimi*
qullarından başqa.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾

129. Sonradan gələnlər arasında ona
gözlə xatirə qoyduq.

وَنَزَعْنَا عَلَيْهِ فِي الْأَخْيَرِينَ ﴿١٢٩﴾

130. İlyasınə salam olsun!

سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١٣٠﴾

131. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri
belə mükafatlandırırıq.

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

132. Həqiqətən, o Bizim mömin
qullarımızdandır.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

133. Şübhəsiz ki, Lut da elçilərdəndir.

وَإِلَّا لُوطَ الْيَمِينِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

134. Bir zaman Biz onu və bütün ailəsini
xilas etdik.

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

135. Yalnız geridə qalanların içində olan yaşlı bir qadından başqa.

إِلَّا الْعَجُوزَ فِي الْغَيْرِ ۝

136. Sonra da o birilərini yerli-dibli yox etdik.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَحْيَاءَ ۝

137. Siz həm səhər çağı onların yanından keçirsiniz,

وَأَنْتُمْ كَالْمُرُورِ عَلَيْهِمْ مُضِيِّينَ ۝

138. həm də axşam çağı. Məgər anlamırsınız?

وَبِالْأَيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

139. Yunus da, həqiqətən, elçilərdəndir.

وَلَا يُولِيكَ لَيْلَ الْمُرْسَلِينَ ۝

140. Bir zaman o, yüklü bir gəmiyə tərəf qaçdı.

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِكَ الْمَشْهُورِ ۝

141. Başqaları ilə birlikdə püşk atdı və uduzanlardan oldu.

فَسَاهَوْا وَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ۝

142. O, qınanmağa layiq olduqda balıq onu uddu.

فَالْتَمَتُهُ الْحَوَىٰ وَهُوَ مُلِيمٌ ۝

143. Əgər o, Allaha tərif deyənlərdən olmasaydı,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ۝

144. balığın qarnında Qiyamət gününə qədər qalardı.

لَلَيْتَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝

145. O, halsız olduğu vəziyyətdə Biz onu sahilə çıxartdıq.

۞ فَجَدَدْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ۝

146. Onun başı üstündə balqabaq tağı bitirdik.

وَأَنْشَبْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ۝

147. Biz onu yüz mindən də daha çox adama *peyğəmbər* göndərdik.

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ۝

148. Onlar ona iman gətirdilər, Biz də onlara müəyyən vaxtadək fırvanlıq nəşib etdik.

فَتَأْتُوا فِئْتَمَهُمْ إِلَىٰ حِمَىٰ ۝

149. *Kafir*lərdən soruş: “Nəyə görə qızlar sənin Rəbbinin, oğlanlar isə onların olmalıdır?”

فَأَسْتَفِيزُهُمُ الْبَنَاتُ وَالْأَبْنَاءُ ۚ (37)

150. Yoxsa Biz mələkləri diş yaratmışıq və onlar da *buna* şahid olublar?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ۚ (38)

151. Həqiqətən, onlar yalan uydurub deyirlər:

إِلَّا أَنَّهُمْ فِي نَفْسِهِمْ لَيَقُولُونَ ۚ (39)

152. “Allah doğmuşdur”. Şübhəsiz ki, onlar yalançıdır.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۚ (40)

153. Məgər Allah qızları oğlanlardan üstünmü tutmuşdur?

أَصْطَغَى الْبَنَاتُ عَلَى الْبَنِينَ ۚ (41)

154. Sizə nə olub, bu necə mühakimədir yürüdürsünüz?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۚ (42)

155. Məgər düşünüb ibrət almayacaqsınız?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۚ (43)

156. Yoxsa sizin aydın bir dəliliniz vardır?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ۚ (44)

157. Əgər doğru deyirsinizsə, kitabınızı gətirin!

فَأَنذِرْ كَذِبًا كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ (45)

158. Onlar Allahla cinlər arasında qohumluq olduğunu uydurdular. Həqiqətən, cinlər onların *Cəhənnəmə* gətiriləcəyini bilirlər.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَالًا وَلَقَدْ جِئْتُمُ الْجَنَّةَ إِنَّا هُمْ لَمُخَضَّرُونَ ۚ (46)

159. Allah onların *Ona* aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır.

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۚ (47)

160. Yalnız Allahın seçilmiş *səmimi* qullarından başqa.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۚ (48)

161. *Ey müşriklər!* Nə siz, nə də sizin tapındıqlarınız

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ۚ (49)

162. *heç kəsi Allaha qarşı yoldan çıxara bilməzsiz;* مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ يَفْتَنِينَ ﴿١٦٢﴾
163. *ancaq Cəhənnəmə girəcək kimsədən başqa.* إِلَّا مَنْ هُوَ صَالٍ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾
164. *Mələklər dedi: "Bizlərdən hər kəsin müəyyən bir yeri vardır.* وَمَا يَأْتِي إِلَّا لَهُمْ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾
165. *Həqiqətən, biz səf-səf dururuq.* وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُونَ ﴿١٦٥﴾
166. *Həqiqətən, biz Allahın şəninə təriflər deyirik".* وَإِنَّا لَنَسْبَحُونَهُ ﴿١٦٦﴾
167. *Müşriklər deyirdilər:* وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾
168. *"Əgər bizdə də əvvəkilərdə olan zikrdən (kitabdan) olsaydı,* لَوْ أَن عِندَنَا ذِكْرُ مَنْ أَلَّوَيْنَ ﴿١٦٨﴾
169. *biz mütləq Allahın seçilmiş səmimi qulları olardıq".* لَكِنَّا عِبَادُ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾
170. *Lakin onlar onu inkar etdilər. Onlar tezliklə biləcəklər.* فَكُفُّوا يَدَيَّاهُ سَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾
171. *Bizim elçi göndərdiyimiz qullarımız haqqında bu Sözüümüz əzəldən deyilmişdi:* وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾
172. *"Həqiqətən, onlara kömək göstəriləcəkdir.* إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ ﴿١٧٢﴾
173. *Bizim əsgərlərimizin mütləq qələbəsi labüddür".* وَإِن جُنَدَنَا لَهُمُ الْفَالِقُونَ ﴿١٧٣﴾
174. *Sən bir müddət onlardan üz çevir!* فَوَلَّ عَنَّهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾
175. *Onlara bax! Onlar tezliklə əzabı görəcəklər.* وَأَنصِرْهُمْ سَوْفَ يُصِيرُونَ ﴿١٧٥﴾
176. *Onlar əzabımızın tezliklə gəlməsini istəyirlər?* أَتَعِدُّونَا بِمَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

177. Əzab onların yurdlarına endiyi
zaman qorxudulanların sabahı necə
də pis olacaq!

فَإِنَّا نَزَّلْنَا سَاحِقَاتِهَا فَمِصْرًا صَبَاحًا أَلْعَدَّيْنِ ﴿١٧٧﴾

178. Sən bir müddət onlardan üz çevir!

وَقَوْلٍ عَنْهُمْ مَحِيٍّ ﴿١٧٨﴾

179. Onlara bax! Onlar tezliklə *əzabı*
görəcəklər.

وَأَنصِرْ فَتَوْفَ يُّبَيِّرُونَ ﴿١٧٩﴾

180. Qüdrət sahibi olan Rəbbin pakdır,
müşriklərin *Ona* aid etdikləri
sifətlərdən uzaqdır.

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

181. Elçilərə salam olsun!

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

182. Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd
olsun!

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

Sad surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Sad. Öyüd-nəsihətlə dolu Qurana and olsun!
2. Kafirilər təkəbbür və nifaq içindədirlər.
3. Biz onlardan öncə də neçə-neçə nəsiləri məhv etmişik. Onlar yalvarıb imdad diləyirdilər, lakin artıq qurtulma vaxtı keçmişdi.
4. Öz aralarından onlara xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* gəldiyinə təəccüb edərək kafirlər dedilər: "Bu, yalançı bir sehrbazdır!
5. O, bütün məbudları bir məbudmu etdi? Həqiqətən, bu, əcaib bir şeydir".
6. Onların adlı-sanlı adamları çıxıb gedərək *dedilər*: "Gedin öz məbudlarınızla səbirlə davranın. Doğrusu, bu *sizdən* istənilən bir şeydir.
7. Biz bunu axırıncı dində də eşitməmişik. Bu, uydurmadan başqa bir şey deyil.
8. Məgər içimizdən təkə onamı Zikr (Quran) vəhy edilmişdir?" Xeyr, onlar Mənim Zikrimə şəkk gətirirlər.

سورة ص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَنْ وَالْفِرَّةِ إِنَّ ذِي الذِّكْرِ ۝

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ۝

كَمْ أَلْهَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَوْمٍ فَادُوا وَلَآئِ سِيبٍ
مَتَّاسٍ ۝

وَنَجِوْنَا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرَةٌ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
هَذَا سِحْرٌ مُكَذَّبٍ ۝

أَجْعَلُ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ
عَجَابٍ ۝

وَأَنطَلِقُ الْفُلَ وَمَنْعَمٌ أَنْ نَمْسُوهُ وَاضْغُرُوعًا
إِلَهِكُمْ كُتُوبٌ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ مُرَادٍ ۝

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْعِلْمِ الْأَوَّلِ إِنَّ هَذَا لَأَمْرٌ
أَخْبَائِ ۝

أَنزِلْ عَلَيْنَا لِقَاءُ ذِي الدِّكْرِ مِنْ بَيْنِنَا مَلَكُ هَزْمٍ سَلَامٍ
ذِكْرِي مَلِكُ لِقَائِهِمْ وَأَعْدَابٍ ۝

Xeyr, onlar Mənim əzabımı hələ
dadamayıblar.

9. Yoxsa sənin Qüdrətli və Bəxşedən
Rəbbinin rəhmət xəzinələri
onlardadır?
10. Ya da, göylərin, yerin və onların
arasında olanların üzərində
hakimiyyət onlara verilməmişdir?
Qoy onda istənilən yolla *göyə*
qalxsınlar.
11. Bu ordu da əvvəlki əlbir dəstələr
kimi darmadağın ediləcəkdir.
12. Onlardan əvvəl Nuh qövmi, Ad
və dirəklər sahibi Firon da *elçiləri*
yalançı saymışdılar.
13. Həmçinin Səhud, Lut qövmi və
Əykə əhli də. Bunlar əlbir dəstələr
idi.
14. Hər biri *elçiləri* yalançı hesab
etdi və Mənim cəzam da
gerçəkləşdi.
15. Onlar qarşısıalınmaz
təkcə bir tükürpədicisi səsi
gözləyirlər.
16. Onlar *istehza edərək*: “Ey Rəbbimiz!
Bizim payımızı Hesablaşma günü
gəlməmişdən əvvəl tezliklə ver!”–
dedilər.
17. Onların dediklərinə səbir et və
qüdrətli qulumuz Davudu yadına sal!
O, daim *Allaha* üz tutardı.

أَمْ عِنْدَ خَزَائِنِ رَحْمَتِكَ الْعَزِيزِ الْوَهَابِ ﴿٩﴾

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فَلْيَنْزِلُوا آيَاتِنَا بِالسَّبَبِ ﴿١٠﴾

جُنُودَ مَا هَلَكَ مَعَهُمْ مِنْ الْأَخْزَابِ ﴿١١﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ﴿١٢﴾

وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَخْزَابِ ﴿١٣﴾

إِنْ كُلُّ إِلَّاكْذَبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ
عِقَابِ ﴿١٤﴾

وَمَا يَنْظُرُونَ إِلَّا الصَّيْحَةَ وَجُدَّ مَا لَهَا
مِنْ قَوَائِي ﴿١٥﴾

وَقَالُوا لَا تَنْعِلْ لَنَا قِطْعَةً قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

أَسْبِرْ عَنِ مَا يَقُولُونَ وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ
إِنَّمَا أُولَئِكَ

18. Biz dağları ona ram etmişdik. Onlar axşam çağı və səhər onunla birlikdə *Allahın şanına* təriflər deyirdilər.

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِآلِهِ نَاشِرًا
وَالْإِشْرَاقِ ﴿٥١﴾

19. Biz quşları da toplum halda *ona ram etmişdik*. Hamısı daima *Allaha* üz tutardı.

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَّهِ أَوَّابٌ ﴿٥٢﴾

20. Biz onun mülkünü möhkəmləndirdik, özünə də hikmət (peyğəmbərlik) və düzgün qərar çıxartmaq qabiliyyəti bəxş etdik.

وَسَدَدْنَا مَلَكُوتَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ﴿٥٣﴾

21. *Davudun yanında* çəkişənlərin xəbəri sənə gəlib çatdı mı? O zaman onlar divarı aşib məbədə girdilər.

وَهَلْ أَتَاكَ نَبْوُ الْخَصْرِ إِذْ تُسَوِّرُوا
الْمِخْرَابَ ﴿٥٤﴾

22. Onlar *Davudun yanına* daxil olduqda *Davud* onlardan qorxdı. Onlar dedilər: "Qorxma! Biz iki iddiaçıyıq. Birimiz digərinin haqqını tapdalaşmışdır. Aramızda ədalətlə hökm ver, haqsızlıq etmə və bizə düz yolu göstər!"

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حُضْمَانٍ بَيْنَ بَعْضِنَا عَلَى بَعْضٍ فَاتَّكَم بَيْنَنَا
الْحَقُّ وَلَا تَطْغِطْ وَأُفٍّ لَّيَا سَوَاءَ الْمُنْظِرِ ﴿٥٥﴾

23. Bu mənim qardaşımdır. Onun doxsan doqquz qoyunu, mənim isə birçə qoyunum vardır. *Bununla belə*: "Onu mənə ver!" – dedi və mübahisədə mənə üstün gəldi".

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعِجَةٌ
وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٥٦﴾

24. *Davud* dedi: "O sənin qoyununu öz qoyunlarına qatmaq istəməklə, sənə qarşı haqsızlıq etmişdir. Həqiqətən, şəriklərin çoxu bir-birinin haqqını tapdalayar. Yalnız iman gətirib yaxşı işlər görənlərdən başqa. Onlar isə çox azdırlar!" Bunları

قَالَ لَهُ فَلَمَّا ذَكَرَ إِسْرَافِيلُ نَجْوَاهُ إِلَى بَعْضِهِمْ وَإِنَّ
كَيْدَ رَأْسِ الْخَطَاةِ لَيَبْنِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ
وَقَالَ دَاوُدُ إِنَّمَا فَتَنَهُ فَاسْتَغْفِرُ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ﴿٥٧﴾

dedikdən sonra, Davud Bizim onu sınağa çəkdiyimizi yaxınləşdirərək, Rəbbindən özünün bağışlanmasını dilədi və səcdəyə qapanıb tövbə etdi.

25. Biz bunu ona bağışladıq. Həqiqətən, o Bizə yaxın olanlardandır və onun üçün gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır.

26. Ey Davud! Biz səni yer üzündə xəlifə təyin etdik. Elə isə insanlar arasında ədalətlə hökm ver, nəfsin istəyinə uyma, yoxsa o səni Allahın yolundan azdırar. Həqiqətən, Allahın yolundan azanları hesablaşma gününü unutduqları üçün şiddətli bir azab gözləyir.

27. Biz göyü, yeri və onların arasındakılarını nahaq yerə xəlq etməmişik. Bu, kafirlərin zənnidir. Vay o kafirlərin Oddakı halına!

28. Biz heç iman gətirib yaxşı işlər görənləri yer üzündə fitnə-fəsad törədənələrə tay tutarıqmı? Ya da Allahdan qorxanları günahkarlara tay tutarıqmı?

29. *Bu mübarək Kitabı, insanların onun ayələrini düşünüb anlaması və ağıl sahiblərinin də ondan ibrət götürməsi üçün sənə nazil etdik.*

30. Biz Davuda Süleymanı bəxş etdik. O necə də gözəl qul idi! Daima *Allaha* üz tutardı.

فَعَفَّرْنَا لَهُ ذَلِكُمْ وَإِنَّا لَهُمُعَذِّبُونَ
وَحُسْنِ مَوَاقِبٍ ﴿٢٥﴾

بِذَلِكَ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَفْسُلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَمْشُونَ فِي الْأَسْجَارِ ﴿٢٦﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

أَمْ جَعَلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ جَعَلَ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

يَكُفِّرُ بِنُورِهِ إِلَيْكَ مَبْرُورًا لَدَبْرًا وَابْتِغَاءَ
وَلَا تَذَكَّرُ أُولَئِكَ أَلْسِنَةٌ ﴿٢٩﴾

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعَمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ
أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

31. Bir dəfə axşam çağı ona üç ayağı üstündə durub bir ayağının dırnağını yerə vuran, çapar atlar göstərildi.

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَيقِ الْخَبِيثَاتُ الْمَيَادُ ۝

32. Süleyman dedi: “Mən, günəş üfүqdə batanadək nemətə olan məhəbbəti Rəbbimi zikr etməkdən üstün tutdum – atlar mənə əsr namazından yayındırdı”.

فَقَالَ إِنِّي لَتَجِبْتُ حَبَّ الْخَوَرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۝

33. Süleyman: “Onları yanıma qaytarın!” – dedi. O, atların qıçlarını və boyunlarını vurmağa başladı.

رُدُّوهُمَا عَلَيَّ فَطَقَّ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْيُنِ ۝

34. Biz Süleymanı sınağa çıxıb taxtının üstünə cansız bir cəsəd atdıq. Sonra o tövbə edib qayıtdı.

وَلَقَدْ مَتَنَّا سُيُومَنَ وَالْفَتَنَةَ عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ۝

35. O dedi: “Ey Rəbbim! Məni bağışla və mənə elə bir səltənət ver ki, məndən sonra heç kimə nəsib olmasın. Həqiqətən, Sən Bəxşədənsən.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۝

36. Biz də, onun əmri ilə istədiyi yerə sakitcə əsən küləyi ona ram etdik.

فَسَحَرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَبْثٍ أَصَابَ ۝

37. Həmçinin şeytanlardan olan müxtəlif nəqşlər vuran bənnaları, dalgıcları

وَالْقَاطِلِينَ كُلَّ بَنَّانٍ وَغَوَاسٍ ۝

38. və başqalarını da zəncirlənmiş halda ona tabe etdik

وَالْآخَرِينَ مَقْرَّضِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝

39. və buyurduq: “Bu Bizim hədiyyəmizdir! Bunlardan istədiyinə versən də, verməsən də səndən haqq-hesab tələb olunmayacaqdır”.

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

40. Həqiqətən, o Bizə yaxın olanlardandır və onun üçün gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır.

وَلَا لَكُمْ عِنْدَنَا لُزُومٌ مِمَّا ۝

41. Qulumuz Əyyubu da yada sal!
Bir zaman o öz Rəbbinə yalvarıb
demişdi: “Şeytan mənə bəla və əzab
toxundurmuşdur!”
42. *Biz ona dedik:* “Ayağını yerə vur!
Budur yuyunmaq və içmək üçün
sərin su!”
43. Bizdən bir mərhəmət və ağıl
sahiblərinə bir ibrət olsun deyə, ona
ailəsini yenidən və üstəlik bir o qədər
də əlavə *övlad* bəxş etdik.
44. *Biz ona dedik:* “Əlinə bir dəstə *şubuq*
götür və onunla *arvadını* vur. Andını
pozma”. Həqiqətən, Biz onu səbir
edən gördük. Necə də gözəl qul idi!
O, daima Allaha üz tutardı.
45. Qüdrət və bəsirət sahibi olan
qullarımız İbrahimi, İshaqı və
Yəqubu da yada sal!
46. Biz onları Axirət yurdunu sadıq
ürəklə andıqlarına görə seçdik.
47. Həqiqətən, onlar Bizim yanımızda
seçilmiş ən yaxşı kimsələrdəndirlər.
48. İsmaili, əl-Yəsəvi və Zül-Kifli də
yada sal! Onların hamısı ən yaxşı
kimsələrdəndir.
49. Bu, bir xatırlatmadır. Allahdan
qorxanları gözəl bir qayıdış yeri
gözləyir –
50. qapıları onlar üçün açılmış Ədn
bağları.

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

أَرْكُضْ بِرِجْلَيْكَ هَذَا مَقْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرِبٌ ﴿٤٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا
لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

وَحَذَّيْبُ كَانَ ضِعْفًا فَاصْتَرَبَ بِهِ وَلَا تَحْسَبْ إِنَّا
وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ رَأْوَبٌ ﴿٤٤﴾

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِذْ حَقَّقَ وَيُغْتَوَبُ أُولَى
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَرِ ﴿٤٥﴾

إِنَّا اخْتَصَبْنَاهُمْ بِمَا لَصِقَ ذِكْرَى اللَّهِ ﴿٤٦﴾

وَالَهُمْ عِنْدَ قَالِمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾

وَأَذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ
مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

هَذَا ذِكْرٌ لِّمَنْ يَتَّقِي لِحُسْنِ مَّوَابٍ ﴿٤٩﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ مُّقْتَصَّةٍ لَهُمْ فِيهَا الْأَنْجَارُ ﴿٥٠﴾

51. Onlar orada *taxtlara* dirsəklənib çoxlu-çoxlu meyvələr və cənnətə məxsus içkilər istəyəcəklər.
52. Onların yanında gözlərini *ərindən* çəkməyən həmyaşıdları olacaqdır.
53. Hesablaşma günü üçün sizə vəd olunanlar bunlardır.
54. Bəli, bu Bizim verdiyimiz nemətdir. O, tükənməzdir.
55. Bax belə! Şübhəsiz ki, azgınları da çox pis qayıdış yeri gözləyir –
56. içində yanacaqları Cəhənnəm. Ora nə pis yataqdır!
57. Bu, qaynar su və irindir. Qoy onu dadsınlar!
58. *Kafir*lər üçün *əzabın* buna bənzər başqa növləri də vardır.
59. *Kafir*lərin başçılarına deyiləcək: “Bu sizinlə birlikdə *Cəhənnəmə* giren dəstədir. *Başçılar* deyəcəklər: “Onlara salam olmasın! Şübhəsiz ki, onlar odda yanacaqlar”.
60. *Təb*e olanlar deyəcəklər: “Xeyr, sizin özünüzə salam olmasın! Bunu bizə siz təqdim edirdiniz. Ora necə də pis qərar tutulan yerdir!”
61. Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunu bizə kim təqdim edibsə, onun əzabını odda ikiqat elə!”

مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِكُمُ كَثِيرَةً وَّشَرَّابٍ ۝

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ الْأَرْبَاءُ ۝

هَذَا مَا وَعَدُونَا يَوْمَ الْحِسَابِ ۝

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ۝

هَذَا أَتَاكَ الْأَفْطَارِ شَرِّ مَقَابِ ۝

جَهَنَّمَ يَصْطَلُونَ فِيهَا فَيْسُ الْوَيْهَادِ ۝

هَذَا أَهْلِيْدُرُوهُ حَمِيمٌ وَعَسَاقِي ۝

وَأَخْرُجُ مِنْ شَكْلِهِ أَرْوَجُ ۝

هَذَا الْوَجُ مُتَّجِعٌ مَعَكُمْ لَا مَرْجَا

يَهْمُ إِلَّا هُمْ صَالُوا النَّارِ ۝

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْجَا بَلْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمُّوْا لَنَا

فَيْسُ الْقَرَارِ ۝

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا

ضِعْفَيْنِ الْكَارِ ۝

62. *Günahkarlar* deyəcəklər: “Bizə nə olub ki, *dünyada ikən* pis adamlar saydığımız kişiləri burada görmürük?”

وَقَالُوا مَا كُنَّا آلَ نَارٍ يَجَالُكُنَا نَعْدُ هُمْ مِنَ
الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾

63. Biz onları *haqsızcasınımı* məsxərəyə qoyurduq? Nə isə, onlar gözə dəymirlər?”

أَتَعَذَّبْنَاهُمْ لَسِيخٍ نَّاتَمَرْنَا لَعَنَّا عَنْهُمْ لَا بُدَّ لَهُمْ

64. Şübhəsiz ki, bu, od sakinlərinin bir-biri ilə höcətləşməsi bir həqiqətdir.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاضَعُ أَعْيُنُ النَّارِ

65. De: “Mən yalnız xəbərdar edənəm. Tək olan, *hər şeyə* Qalib gələn Allahdan başqa məbud yoxdur”.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ وَمَا مِن إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي يُدْ
الْمَهَارِ ﴿٦٥﴾

66. O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفُورُ ﴿٦٦﴾

67. De: “O, böyük xəbərdir.

قُلْ هُوَ تَوَّابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾

68. Siz isə ondan üz döndərirsiniz.

أَتُزَكِّيهِمْ مَّعْرُضُونَ ﴿٦٨﴾

69. Ali toplum mübahisə apararkən mənim onlardan heç bir xəbərim yox idi.

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِأَتَمِّ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

70. Mənə, ancaq açıq-aydın xəbərdar edən olduğuma görə vəhy olunur”.

إِنْ يُوحَىٰ إِلَىٰ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Bir zaman sənin Rəbbin mələklərə belə demişdi: “Mən palçıqdan bir insan yaradacağam.

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾

72. Mən ona surət verib Öz ruhumdan üfürdüyüm zaman ona səcdə edin!”

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ، وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ
سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾

73. Mələklərin hamısı birlikdə səcdə etdi,

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾

74. yalnız İblisdən başqa! O təkəbbür göstərdi və kafirlərdən oldu.

إِلَّا الْإِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

75. *Allah* dedi: “Ey İblis! Sənə Mənim iki əlimlə yaratdığımı səcdə etməyə mane olan nə idi? Təkəbbür göstərdin, yoxsa özünü yüksək tutdun?”

76. *İblis* dedi: “Mən ondan daha xeyirliyəm. Çünki Sən məni oddan, onu isə palçıqdan yaratdın!”

77. *Allah* dedi: “Çıx oradan! Sən artıq *rəhmətimdən* qovulmuşsan!

78. Haqq-hesab gününə qədər lənətim sənə üzərində olacaqdır!”

79. *İblis* dedi: “Ey Rəbbim! Onlar dirildiləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver”.

80. *Allah* dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən –

81. vaxtı məlum olan günə qədər!”

82. *İblis* dedi: “Sənə qüdrətinə and olsun ki, onların hamısını yoldan çıxaracağam;

83. Təkcə Sənə seçilmiş *ixlaslı* qullarından başqa!”

84. *Allah* dedi: “*Budur* haqq! Mən yalnız haqqı deyirəm!

85. Mən Cəhənnəmi sənənlə və sənə tabe olanların hamısı ilə dolduracağam!”

86. De: “Mən buna görə sizdən heç bir mükafat istəmirəm və mən özümdən bir şey uydurmağa çalışmıram.

قَالَ يٰٓاِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ
بِيَدَيَّ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْغَالِيْنَ ﴿٧٥﴾

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ
طِينٍ ﴿٧٦﴾

قَالَ فَاخْرِجْهَا مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾

وَاِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي اِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾

قَالَ رَبِّ فَأْطِئْنِي اِلَى يَوْمٍ يُعْتَدُ ﴿٧٩﴾

قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿٨٠﴾

اِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٨١﴾

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا اُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٢﴾

اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٨٣﴾

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ اَقُوْلُ ﴿٨٤﴾

لَا اَمْلَاَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٥﴾

قُلْ مَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ وَمَا اَنَا مِنَ
الْمُسْتَغْنِيْنَ ﴿٨٦﴾

87. Bu *Quran* aləmlərə ancaq
xatırlatmadır.

إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

88. Siz onun verdiyi xəbəri bir vaxtdan
sonra mütləq biləcəksiniz!”

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

əz-Zumər
(«Zümrələr») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Bu Kitab Qüdrətli və Müdrik Allahdan nazil edilmişdir.
2. Biz Kitabı sənə bir həqiqət kimi nazil etmişik. Sən də, dinin yalnız Allaha məxsus olduğuna iman gətirərək Ona ibadət et!
3. Doğrusu, əsl din ancaq Allaha məxsusdur. Allahı qoyub başqalarını özlərinə dost tutanlar: "Biz, onlara ancaq bizi Allaha daha çox yaxınlaşdırınsınlar deyərək ibadət edirik"– *deyirlər*. Əlbəttə ki, Allah ziddiyyətə düşdükləri şeylər barəsində onların arasında Öz hökmünü verəcəkdir. Şübhəsiz ki, Allah yalançı və kafirləri doğru yola yönəltməz.
4. Allah övlad götürmək fikrində olsaydı, xəlf etdiklərindən hər hansı birini seçərdi. O, pakdır, müqəddəsdir. O, Tək olan, *hər şeyə* Qalib gələn Allahdır.
5. O, göyləri və yeri bir həqiqət kimi yaratmışdır. O, gecəni gündüzə bürüyür, gündüzü də gecəyə bürüyür. O, günəşi və ayı ram etdi. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا تَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَ وَلَدًا لَمَا خَصَّطَنِي وَمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

6. Allah sizi tək bir nəfərdən yaratdı. Sonra onun özündən zövcəsini yaratdı. O sizdən ötrü səkkiz cüt heyvan endirdi. O sizi analarınızın bətnlərində üç zülmət içərisində yaranış ardından yaranışa salaraq yaradır. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Ona məxsusdur. Ondən başqa heç bir məbud yoxdur. Siz necə də *haqqdan* döndərilirsiniz!

7. Küfr etsəniz, *bilin ki*, Allah sizə möhtac deyildir. O, qullarının kafirlik etməsinə razı olmaz. Əgər şükür etsəniz, buna görə sizdən razı qalar. Heç bir günahkar başqasının günah yükünü daşımaz. Sonra Rəbbinizin yanına qayıdacaqsınız. O sizə nə etdiklərinizi bildirəcəkdir. Həqiqətən, O, kökslərdə olanları bilir.

8. İnsana bir zərər toxunduqda Rəbbinə üz tutub təkcə Ona yalvarır. Sonra Allah Özündən insana bir nemət verəndə o, əvvəlcə kimə yalvardığını unudur və *insanları* Allahın yolundan çıxartmaq məqsədilə Ona şəriklər qoşur. De: "Küfrünlə *bu dünyada* bir az dolan. Şübhəsiz ki, sən Cəhənnəm sakinlərindənəsen!"

9. Məgər gecə saatlarını səcdə edərək və ayaq üstə duraraq ibadət içində keçirən, axirətdən çəkinən və Rəbbinin rəhmətinə ümid bəsləyən kimsə *kafir*lə eynidirmi? De: "Heç bilənlərlə bilməyənlər eyni ola

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَانزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ
أَزْوَاجٍ يَخْلُقْكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا
مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَاتِلُوا
مَنْ كَفَرَ ۚ

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَنَىٰ عَنْكُمْ وَلَا يَرْحَمُ
لِيُصَادَ الْكَافِرُونَ تَشْكُرُوا بِرِضَا لَكُمْ وَلَا
تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ سَمِيعٌ بِمَا كُمْ
مَرِجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ لَبِيَ مَا كَانَ يَدْعُو
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ اللَّهُ بَيْنَ يَدَايِهِ الْفُضْلَ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ

أَمِنْ هُوَ قَيْتٌ أَوْ آتَةٌ الْيَلِ سَاجِدًا وَفَاقِمًا
يَحْدُرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ قُلْ هَلْ
يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا
يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَذْكُرُ الْوَلَا لَا يَلْبِ

bilərmə? *Bundan* ancaq ağıl sahibləri düşünüb ibrət alarlar”.

10. *Qullarıma Mənim bu Sözümlü de:*

“Ey Mənim iman gətirən qullarım! Rəbbinizdən qorxun! Bu dünyada yaxşılıq edənləri yaxşılıq (*Cənnət bağı*) gözləyir. Allahın *yaratdığı* yer üzü genişdir. Yalnız səbir edənlərə mükafatları hesabsız veriləcəkdir”.

قُلْ يٰٓعِبَادِ اللّٰهِ ؕ اَتَقُوْا لِلّٰهِ اٰمَنُوْا اَنْتُمْ وَلِلّٰهِ
اَحْسَبُوْا فِىْ هٰذَا اللّٰهُ نَسَا حَسْبُهُ وَاَرْضُ
اللّٰهِ وَسِعَةٌ ۙ اِنَّمَا يُوَفِّى الصّٰبِرُوْنَ اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ
حِسَابٍ ﴿١٠﴾

11. De: “Mənə, dini yalnız Allaha məxsus edərək, Ona ibadət etmək əmr olunmuşdur.

قُلْ اِنِّىْ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّىْنَ ﴿١١﴾

12. Mənə həm də müsəlmanların birincisi olmaq əmr olunmuşdur”.

وَاُمِرْتُ لِاَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٢﴾

13. De: “Rəbbimə asi olsam, o özəmətli günün əzabından qorxaram”.

قُلْ اِنِّىْ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّىْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣﴾

14. De: “Mən dinimi məhz Allaha məxsus edərək yalnız Ona ibadət edərim.

قُلْ اللّٰهُ اَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ الدِّىْنَ ﴿١٤﴾

15. Siz də Ondən başqa istədiyinizə ibadət edin”. De: “Şübhəsiz ki, ziyan çəkənlər Qiyamət günü özlərini və ailələrini ziyana uğradanlardır. Açıq-aşkar ziyan da elə budur!”

فَاَعْبُدُوْا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُوْنِىْ ۚ قُلْ اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ
الَّذِيْنَ خَسِرُوْا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
اِلَّا ذٰلِكَ هُوَ الْخٰسِرَانِ الْمُنِيْنُ ﴿١٥﴾

16. Onların üstündə də oddan təbəqələr, altında da *oddan* təbəqələr olacaqdır. Allah Öz qullarını bununla qorxudur. Ey qullarım! Məndən qorxun!

لَهُمْ فِيْهَا مَخْرَجٌ مُّطْلَقٌ مِّنْ اَنْتَارٍ وَمِنْ تَحْتِهَا فُجُورٌ
ذٰلِكَ يَخْوْفُ اللّٰهُ يَوْمَ عِبَادَتِهِ ۚ يٰٓعِبَادِ ۚ قَاتِلُوْٓنَ ﴿١٦﴾

17. Tağuta ibadət etməkdən çəkinib Allaha üz tutanlara müjdə vardır. Qullarımı müjdələ!

وَالَّذِيْنَ اٰجْتَنَبُوا الطّٰغُوْتَ اَنْ يَّعْبُدُوْهَا وَاَتَاوْا اِلٰى
اللّٰهِ لَهْمُ الْاٰمَنٰتِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ ﴿١٧﴾

18. O kəslər ki, sözə qulaq asıb onun ən yaxşısına tabe olurlar, onlar Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdir. Ağıl sahibləri də məhz onlardır.

الَّذِينَ يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ
أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

19. Haqqında əzab sözü gerçəkləşmiş kimsəni və Cəhənnəmdə olacaq kəsi sənmi xilas edəcəksən?

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ أَفَأَنْتَ تُنقِذُ
مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

20. Lakin Rəbbindən qorxanları üst-üstə tikilmiş, altından çaylar axan otaqlar gözləyir. Bu, Allahın vədidir. Allah vədinə xilaf çıxmaz.

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرُوفٌ مِنْ
مَتَابِعِ الْجَنَّةِ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ
لَا يَخْلِفُ اللَّهُ عِلْمَآءَهُ ﴿٢٠﴾

21. Məgər Allahın göydən yağmur endirib onu yer üzündəki çeşmələrə axıtdığını görmürsənmi? Sonra Allah onunla müxtəlif rəngli əkinlər yetişdirir. Sonra onlar quruyur və sən onları saralmış görürsən. Sonra da Allah onları çör-çöpə döndərir. Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün ibrət vardır.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
بَيْنَاعٍ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ
يَجْعَلُهُ حُطَبًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَلْآخِرَى
لِأُولَى الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

22. Məgər Allahın, köksünü İslam üçün açdığı və Rəbbinin nura yönəltdiyi şəxs *kafir*lə *eyni ola bilərmə*? Qəlbi Allahın Zikrinə qarşı sərt olanların vəy halına! Onlar həqiqətən azğınlıq içindədirlər.

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى
نُورٍ مِنْ رَبِّهِ قَوْلًا لَلْغَيْبِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ
اللَّهِ أُولَئِكَ فِي صَعْلٍ شَدِيدٍ ﴿٢٢﴾

23. Allah Sözü'n ən gözəlini – *ayələri* bir-birinə bənzəyən və təkrarlanan Kitab kimi nazil etdi. Rəbbindən qorxanların ondan dəriləri ürpəşər. Sonra isə Allahı yad etməklə dəriləri və qəlbləri yumşalır. Bu, Allahın hidayətidir. Onunla istədiyini doğru

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْكِتَابِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا
مَتَابِعًا تَقَابُحُهُ مِنْهُ جُلُودُ الْوَرْدِ يَجْشُونَ
رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى
ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ
يَشَاءُ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

yola yönəldir. Allahın zəlalətə saldığı şəxsə isə yol göstərən olmaz.

24. Qiyamət gününün dəhşətli əzabından üzü ilə qorunan kəs *möminlə* *eynidirmi?* Zalımlara: “Qazandığınızı dadın!” – deyilər.

أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

25. Onlardan əvvəlkilər də *peyğəmbərləri* yalançı saymışdılar və buna görə əzab da onlara gözləmədikləri yerdən gəldi.

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْتَهُمُ الْعَذَابِ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Allah onlara dünya həyatında rüsvayçılığı daddırdı. Axirət əzabı isə daha böyükdür. Kaş ki, biləydilər!

فَأَذَانَهُمُ اللَّهُ أَخْرَجَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

27. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsələlər çəkdik ki, bəlkə, düşünüb dərk edələr.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

28. *Biz onlara* heç bir qüsuru olmayan, ərəbcə Quran nazil etdik ki, bəlkə *Allahdan* qorxsunlar.

فَوَيْلٌ لِلْآعْرَابِ عَذَابِي جَوْجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

29. Allah bir-biri ilə çəkişən bir neçə şəriqli ağası olan kişi ilə tək bir ağası olan kişini məsəl çəkir. Onlar məsələ eyni ola bilərmi? Həmd Allaha məxsusdur, lakin onların oksəriyyəti *bunu* bilmir.

حَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زُجُلًا فِيمُوشْرَكَاهُمْ فَامْتَدَّكَسُونَ وَزُجُلًا سَلَامًا لِلرَّجُلِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Əslində, sən də öləcəksən, onlar da öləcəklər!

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

31. Sonra siz Qiyamət günü Rəbbinizin yanında mübahisə edəcəksiniz.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

32. Allaha qarşı yalan uyduran və həqiqət ona bəyan edildikdə onu yalan sayan kimsədən daha zəhm

﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِآيَاتِهِ فِي إِذْ جَاءَهُ ذُرِّيَّتُهُ فِي

kim ola bilər? Məgər Cəhənnəmdə kafirlər üçün yer yoxdur?

جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٩﴾

33. Haqqı gətirən və onu təsdiq edənlər isə əsl müttəqilərdir.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٤٠﴾

34. Onlar üçün Rəbbinin yanında dilədikləri hər şey vardır. Yaxşı işlər görənlərin mükafatı budur.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٤١﴾

35. Beləcə, Allah onların etdikləri ən pis əməlləri bağışlayacaq və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə mükafatlarını verəcəkdir.

لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَجْزِيََهُمْ أَخْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

36. Məgər Allah Öz qulunu qane etməirmi? Onlar isə səni Ondan başqaları ilə qorxudurlar. Allahın zəlalətə saldığı kimsəyə isə doğru yol göstərən olmaz.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٤٣﴾

37. Allahın doğru yola yönəltdiyi kimsəni də azdıran olmaz. Məgər Allah Qüdrətli, intiqam almağa qadir deyilmi?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٤٤﴾

38. Əgər sən onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allah!” – deyəcəklər. De: “Bir deyən görək, əgər Allah mənə bir zərər toxundurmaq istəsə, sizin Allahdan başqa ibadət etdikləriniz Onun zərərini aradan qaldıra bilərlərmə? Ya da O mənə bir mərhəmət göstərmək istəsə, onlar Onun mərhəmətinin qarşısını ala bilərlərmə?” De: “Mənə Allah

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُوا اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ
كَتَائِبُكَ ضَرْبُةَ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ
أَمْسِيَّةُكَ رَحْمَةً قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ
عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٤٥﴾

yetər. Təvəkkül edənlər yalnız Ona təvəkkül edirlər!”

39. De: “Ey qövümüm! Ölinizdən gələni edin, mən də edəcəyəm. Siz tezliklə biləcəksiniz ki,

40. kimə rüsvayedicisi əzab gələcək, kim də sürəklə azaba düşər olacaqdır”.

41. Biz Kitabı sənə, insanlar üçün zəruri olan bir həqiqət kimi nazil etdik. Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə olar, kim azğınlığa düşsə, ziyanı onun öz öleyhinə olar. Sən onların müdafiəçisi deyilsən.

42. Allah ölənlərin canını ölüm anında, ölməyənlərin canını isə onlar yuxuda ikən alır. Ölümünə hökm verdiyi kəsin canını saxlayır, digərini isə müəyyən olunmuş vaxtadək buraxır. Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün dəlillər vardır.

43. Yoxsa onlar Allahdan qeyrilərini özlərinə şəfaətçi etdilər? De: “Əgər onlar heç bir şeyə malik deyillərsə və heç bir şey anlamırlarsa, bəs necə olsun?”

44. De: “Şəfaət bütünlüklə Allaha məxsusdur. Göylərin və yerin hökmrənliyi də Ona məxsusdur. Sonra siz Ona qaytarılacaqsınız”.

45. Allah tək olaraq xatırlandığı zaman Axirətə inanmayanların qəlbinə nifrət

قُلْ يَتُوبُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِبِكُمْ إِنِّي عَظِيمٌ ۝٣٩

مَنْ يَأْتِهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۝٤٠

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِهَا ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝٤١

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝٤٢

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوَلَوْ كُنُوا لَآيِلًا يُدْعَوْنَ شَيْعًا وَلَا يَعْقِلُونَ ۝٤٣

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا ۖ لَمْ يَمْلِكْ السَّمْعُونَ وَالْأَبْصَارُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝٤٤

وَلَمَّا أَكْبَرُ اللَّهُ وَحْدَهُ أَشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ

bürüyür. Ondan qeyriləri yad edildiyi zaman isə onlar sevinirlər.

46. De: "Ey göyləri və yeri Yaradan, qeybi və aşkarı Bilən Allahım! Qullarının arasında baş verən ziddiyyətlərlə bağlı hökmü yalnız Sən verəcəksən!"
47. Yer üzündə olanların hamısı və, üstəlik bir o qədər də əlavə, zalımlara məxsus olsaydı, onlar mütləq hamısını Qiyamət gününün dəhşətli əzabından qurtarmaq üçün fidyə verərdilər. Lakin Allahdan onlara güman etmədikləri bir əzab düşər olacaqdır.
48. Onların qazandıqları pis əməllər öz qarşılarına çıxacaq və istehza etdikləri əzab onları bürüyəcəkdir.
49. İnsana bir zərər toxunduğu zaman Bizə yalvarır. Sonra Biz ona Özümüzdən bir nemət verdikdə deyir: "Bu mənə yalnız özümdə olan biliyə görə verilmişdir!" Xeyr, bu, bir imtahandır, lakin onların çoxu bunu bilmir.
50. Bunu onlardan əvvəlkilər də demişdilər. Amma qazandıqları şeylər onlara heç bir fayda vermədi.
51. Onlar işlətdikləri pis əməllərin cəzasına çatdılar. Bunlardan zalım olanlara da qazandıqları günahların

الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٦﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاصِّرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٧﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا
يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٨﴾

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَنَالُوا بِهِم
مَا كَانُوا بِهِمْ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا نَحْمُ إِذَا حَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ مُلْكِي
فُتِنًا وَلَئِنْ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

فَذَقُوا آلَاءَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أُغْنَى عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَوْصِبُهُمْ سَيِّئَاتُ

cəzası yetişəcək və onlar qaçıb canlarını qurtara bilməyəcəklər.

52. Məgər onlar bilmirlərmə ki, Allah istədiyinin ruzisini böl edir, istədiyinə də onu azaldır? Həqiqətən, bunda iman gətirən qövmlər üçün ibrətlər vardır.

53. Qullarıma mənəm bu sözümlü de: “Ey Mənim özlərinə qarşı həddi aşmış qullarım! Allahın rəhmindən ümidinizi üzməyin. Şübhəsiz ki, Allah bütün günahları bağışlayır. O, həqiqətən, Bağışlayandır, Rəhmlidir!”

54. Əzab sizə gəlməmişdən öncə Rəbbinizə üz tutun və Ona itaət edin. Sonra sizə heç bir kömək olunmaz.

55. Əzab sizə fərqinə varmadığımız bir halda qəflədən gəlməmişdən əvvəl Rəbbinizdən sizə nazil edilən ən gözəl Sözü tabe olun!

56. Sonra kimsə deməsin ki: “Allaha qarşı etdiyim etinasızlıqlara görə vay mənəm halıma! Həqiqətən, mən dinə və dində olanlara rişxənd edənlərdən idim!”

57. Yaxud deməsin: “Əgər Allah mənə doğru yola yönəltsəydi, mən mütləq müttəqilərdən olardım!”

58. Həm də əzabı gördüyü zaman deməsin: “Kaş ki, bir də dünyaya qayıdaydım, yaxşı işlər görənlərdən olardım!”

مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٩﴾

لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَدْرُسُونَ ﴿٦٠﴾
وَيَقْدِرُونَ فِي ذَلِكَ لَآتَتْهُمُ الْيُومُ ﴿٦١﴾

﴿٦٢﴾ قُلْ يَعْزِمُ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
لَا تَقْطَعُونَ رَحْمَةً أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾
الَّذِينَ جَمَعْنَا لَهُمْ هُمُ الْعَاقِرُونَ ﴿٦٤﴾
الرَّحِيمِ ﴿٦٥﴾

وَأَنْذِرُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْمِعُوا لَهُمْ قَوْلَ
أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثَرًا لَا تَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

وَأَنْصِتُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ
رَبِّكُمْ مِنْ قَوْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً
وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٦٧﴾

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرُنِي عَلَىٰ مَا قَرَّبْتُ
فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٦٨﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ ﴿٦٩﴾

أَوْ تَقُولَ لَئِنْ رَأَيْتُ الْعَذَابَ لَؤُنْزِلِي كَرَّةً
فَأَكُونُ مِنَ الْمُنْجِبِينَ ﴿٧٠﴾

59. Xeyr! Ayələrim sənə gəlmişdi, sən isə onları yalan saydın, təköbbür göstərdin və kafirlərdən oldun”.
60. Sən Qiyamət günü Allaha qarşı yalan uyduranların üzlərini qapqara görəcəksən. Məgər Cəhənnəmdə təköbbürlülər üçün yer yoxdur?
61. Allah mütləqilərə uğurlarına görə nicat verəcək. Onlara pislik toxunmayacaq və onlar kədərlənməyəcəklər.
62. Allah hər şeyin Xaliqidir. O, hər şeyi Qoruyandır.
63. Göylərin və yerin açarları Ondadır. Məhz Allahın ayələrini inkar edənlər ziyana uğrayanlardır.
64. De: “Mənə Allahdan qeyrisinəmi ibadət etməyi əmr edirsiniz, ey cahillər?”
65. Sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy olunmuşdur: “Əgər şərikin qoşsan, əməlin puç olacaq və mütləq ziyana uğrayanlardan olacaqsan.
66. Sən yalnız Allaha ibadət et və şükür edənlərdən ol!”
67. Onlar Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər. Halbuki Qiyamət günü yer bütünlüklə Onun Ovcunda olacaq, göylər

بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا
وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عِلَىٰ اللَّهِ
وُجُوهُهُمْ مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

وَيُنْفِئُ اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازٍ يَّهْدِيهِ
لَهُمْ فِي السَّوَاءِ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
وَكَيْلٌ ﴿٦٢﴾

لَهُ مَفَاتِيحُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

قُلْ أَفَعَبَّرْتُمْ أَنْزَلَ أَنُعْبِدُكُمْ أَلَمْ يَكُنْ
الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ
عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

بَلَىٰ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَكَانَ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا
بِحُسْنِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ
بِيمِينَةٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا

يُنشِرُ كُوتٌ ﴿٣٩﴾

isə Onun Əli ilə büküləcəkdir. O, pakdır, müqəddəsdir və onların Ona qoşduqları şəriklərdən ucaadır.

68. Sur üfürüləcək və Allahın istədiyi kimsələrdən başqa göylərdə və yerdə kim varsa, hamısı öləcekdir. Sonra bir daha ona üfürülən kimi onlar qalxıb baxacaqlar.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَبَقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ
فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ فِي مَرْيَاطٍ ﴿٤٠﴾

69. Yer öz Rəbbinin nuru ilə işıqlanacaq, əməllər yazılmış kitab hər kəsin qarşısına qoyulacaq, peyğəmbərlər və şahidlər gətiriləcəkdir. Onların arasında ədalətlə hökm veriləcək və onlara haqsızlıq edilməyəcəkdir.

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِهَا وَوُضِعَ
الْكِتَابُ وَجَاءَتْ بِالْقَبِيضِ وَالشَّهَادَةِ
وَفُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤١﴾

70. Hər kəsə öz əməlinin əvəzi tam veriləcəkdir. Allah onların nə etdiklərini yaxşı bilir.

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا
فَعَلْتُمْ ﴿٤٢﴾

71. Kafirlər dəstə-dəstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açılacaq və onun gözetçiləri onlara deyəcəklər: "Məgər öz içərinizdən Rəbbinizin ayələrini sizə oxuyan və sizi bu gününüzdə qovuşacağınızla xəbərdar edən elçilər gəlməmişdi?" Onlar: "Əlbəttə, gəlmişdi!" – deyəcəklər. Lakin əzab Sözü kafirlər barəsində gerçəkləşdi.

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ حَازِئُكُمْ الرَّبُّ أَنَّىٰ كُنتُمْ يُسَلُّونَ
عَلَيْكُمْ ءَالَيْكُمْ رَبُّكُمْ وَسُيِّرُوا كُنُفُهُمْ
يَوْمَ كُفَرْتُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ
الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

72. Onlara: "İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin!" – deyiləcək. Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir!

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
هَٰذَا مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٤٤﴾

73. Rəbbindən qorxanlar da dəstə-dəstə Cənnətə gətiriləcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açılacaq və onun gözetçiləri onlara deyəcəklər: “Sizə salam olsun! Xoş sizin halınıza! Əbədi qalmaq üçün buraya daxil olun!”

74. Onlar deyəcəklər: “Bizə verdiyi vədini yerinə yetirən və bizi bu yərə varis edən Allaha həmd olsun! Biz Cənnətin istədiyimiz yerində sakit oluruq. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!”

75. Sən mələklərin, Ərşi əhatə edərək, Rəbbinə həmd ilə təriflər dediklərini görəcəksən. Onların arasında ədalətlə hökm veriləcək və: “Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!” – deyiləcəkdir.

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَقَّقَ إِذَا جَاءُوهَا وَفُيْحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ
فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ
وَأَوْثَقَنَا الْأَرْضَ نَمُوتُ مِنَ الْجَنَّةِ
حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

وَنَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَفُضِيَ بَيْنَهُمُ الْخَبَرُ
وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

Gafir
(«Bağışlayan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. Bu Kitab Qüdrətli, Müdrik Allah tərəfindən nazil edilmişdir.
3. Bu, günahları Bağışlayan, tövbələri qəbul edən, cəzası şiddətli olan lütf sahibindəndir! Ondan başqa məbud yoxdur. Dönüş də Onadır.
4. Allahın ayələri barəsində yalnız kafirlər mübahisə edərlər. Onların şəhərlərdə gəzib-dolaşmaları səni aldatmasın.
5. Onlardan əvvəl Nuhun xalqı və sonrakı əlbir dəstələr də *elçiləri* yalançı saydılar. Hər ümmət öz elçilərini yaxalamağı qəsd edirdi. Onlar həqiqətin yalan olduğunu sübuta yetirmək üçün batil sözlərlə mübahisə aparırdılar. Mən də onları yaxaladım. *Bir görəydin* Mənim cəzam necə oldu!
6. Kafirlərin od sakinləri olacağı barədə Rəbbinin Sözü beləcə həqiqətə çevrildi.
7. Cərsi daşıyanlar və onun ətrafındakılar öz Rəbbinə həmd edərək onu tərifləyir, Ona iman gətirir və möminlər üçün bağışlanma

سُورَةُ الْغَافِرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي
الْظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ

مَا تَجِدُ فِي ذِي الْإِنْتِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا
يُغْنِيكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبَلَدِ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
لِيَأْخُذُوا وَجَدُوا بِالنَّبِيِّ لِيُنْصَرُوا
بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْنَاهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

الَّذِينَ يَخِمْوْنَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ
مُحَمِّدٌ رَّبَّهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ بِهِ. وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ

diləyirlər: “Ey Rəbbimiz! Sən mərhəmətin və elminlə hər şeyi əhatə edirsən. Tövbə edib Sənin yolunla gedənləri bağışla, onları Cəhənnəm əzabından qoru!

8. Ey Rəbbimiz! Onları da, onların atalarından, zövcələrindən və nəsilələrindən olan əməlisalehləri də onlara vəd etdiyin Ədn bağlarına daxil et. Həqiqətən, Sən Qüdrətlisən, Müdriksən.

9. Onları günahlarının cəzasını çəkməkdən azad et. O gün Sən kimi günahlarının cəzasını çəkməkdən azad etsən, ona rəhm etmiş olarsan. Məhz bu, böyük uğurdur”.

10. Kafirələrə belə xitab olunacaq: “Siz imana dəvət olunarkən küfrünüzdə israr etdiyiniz zaman Allahın sizə olan nifrəti *indi* sizin özünüzə olan nifrətinizdən daha böyük idi”.

11. Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Sən bizi iki dəfə öldürüb, iki dəfə diriltidin. Biz öz günahlarımızı etiraf etdik. *Oddan* çıxmağa bir yol varmı?”

12. *Onlara deyiləcək*: “Bu ona görədir ki, bir olan Allah çağırıldığı zaman siz inkar edirdiniz. Ona şərik qoşulduqda isə inanırdınız. Artıq hökm Uca və Böyük Allahındır”.

13. Sizə Öz dəlillərini göstərən və göydan ruzi nazil edən məhz Odur. *Bundan* ancaq *Allaha* üz tutanlar ibrət alarlar!

رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٠﴾

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥١﴾

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ يَتَّقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَكَيْفَ رَجِمْتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْفُرْقَانُ الْعَظِيمُ ﴿٥٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُبَادِلُونَ لَمَقَاتِ اللَّهِ أَكْبَرًا مِنْ مَقَاتِ كُرْأَفْسِكُمْ إِذْ دُفَعْتُمْ إِلَى الْإِيمَانِ فَتُكْفَرُونَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَفْتَنَّا وَأُخِيصَتْنَا أَفْتَنَيْنَ فَأَعْرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٥٤﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ ثُمَّ قَالُوا يَشْرِكُ بِهِ قَوْمُنَا فَأَلْحَقْنَا بِهِ الْعَذَابَ الْعَظِيمَ ﴿٥٥﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿٥٦﴾

14. Kafirələrin xoşuna gəlməyə də, dini məhz Allaha aid sayıb, Ona dua edin!
15. Ən yüksək dərəcələrin və Ərşin sahibi Odur. O Öz əmri ilə vəhyi qullarından istədiyinə nazil edir ki, o, *insanları* görüş günü ilə qorxutsun.
16. O gün *insanlar yer üzünə* çıxacaq və onların heç bir şeyi Allahdan gizli qalmayacaqdır. *Allah deyəcək*: "Bu gün hökm kimə məxsusdur? Tək olan, *hər şeyə* Qalib Gələn Allaha!"
17. Bu gün hər kəsə qazandığının əvəzi veriləcəkdir. Bu gün haqsızlıq olmaz. Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.
18. Onları ürəklərin xirtdəyə çatacağı, *özləri də* qəm-qüssə içində olacaqları yaxınlaşan günlə qorxut. *O gün* zalımların nə bir yaxın dostu, nə də sözü keçən bir şafaətcisi olar.
19. *Allah* gözlərin xaincəsinə baxışını və kökslərin *nələr* gizlətdiyini bilir.
20. Allah ədalətlə hökm verir. Ondan başqa yalvardıqları *bütələr* isə heç bir şeyə hökm verə bilməzlər. Şübhəsiz ki, Allah Əşidəndir, Görəndir!
21. Məgər onlar yer üzündə gəzib-dolaşb özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmədilərmidi? Onlar bunlardan daha

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْزِلَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

يَوْمَ هُمْ بَدْرُؤٌ لَا يُهْنِي عَلَى اللَّهِ مِنْهُمُ شَيْءٌ لَيْسَ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّذِينَ اقْتَتَلُوا ﴿١٦﴾

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَوْبَقَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَاسِبٍ وَلَا لَشَيْعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

يَعْلَمُ غَايَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا فِي الْأَرْضِ

qüvvətli idilər və yer üzündə daha çox iz qoymuşdular. Allah onları günahlarına görə *əzabla* yaxaladı və onları Allahdan qoruyan olmadı.

22. Bu ona görə idi ki, elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirdikləri halda, onlar inkar edirdilər. Buna görə də Allah onları *əzabla* yaxaladı. Həqiqətən, O, Qüvvətlidir, cəzası da siddətlidir.

23. Biz Musanı möcüzələrimizlə və aşkar bir dəlillə göndərdik –

24. Fironun, Hamanın və Qarunun yanına. Onlar isə: “Bu, yalançı bir sehrbazdır!” – dedilər.

25. *Musa* onlara Bizim dərgahımızdan həqiqəti bəyan etdikdə onlar dedilər: “Onunla birlikdə iman gətirənlərin oğullarını öldürün, qadınlarını isə sağ buraxın!” Amma *bilin ki*, kafirlərin hiyləsi boş çıxar.

26. Firon dedi: “Buraxın mənə Musanı öldürüm! Qoy o da Rəbbinə yalvarsın. Çünki mən onun sizin dininizi dəyişdirəcəyindən, yaxud yer üzündə fəsad törədəcəyindən qorxuram”.

27. Musa dedi: “Mən hesablaşma gününə inanmayan hər bir təkəbbürlüdən həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz *olan Allaha* sığınıram!”

فَأَخَذَهُ اللَّهُ يَدُوهُمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِن وَّاقٍ ﴿٢١﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
يَاذُنُونَ فَلْكَفُّوا فَأَخَذَهُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ
سَدِيدٌ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا
سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِن عِنْدِنَا قَالُوا
أَتَأْتِلُوا إِلَهُاتِ آلِ فِرْعَوْنَ أَنَّهُمْ مُّشْرِكُونَ
وَأَنسَحِبُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كُنْتُمْ
الْمُتَّقِينَ ﴿٢٥﴾ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ
يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عَبْدُ رَبِّكَ مِنَ الْمَلَأِ
مُتَكِبِينَ ﴿٢٧﴾ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

28. Firon ailəsindən olub imanını gizlədən mömin bir kişi dedi: "Siz bir adamı: "Rəbbim Allahdır!" – dediyinə görə öldürəcəksinizmi? Halbuki o, Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər gətirdi. Əgər o, yalan danışsasa, onun yalanı ancaq öz əleyhinədir. Yox, əgər doğru danışsasa, onun vəd etdiyinin bəzisi sizə toxunar. Həqiqətən, Allah həddi aşanı, yalançıyı doğru yola yönəltməz.

29. Ey xalqım! Bu gün yer üzündə hakim şəxslər kimi hökmranlıq sizin əlinizdədir. Əgər Allahın əzabı bizə gəlsə, bizi ondan kim qoruya bilər?" Firon dedi: "Mən sizə ancaq öz düşündüyümü bildirirəm, mən sizə ancaq doğru yolu göstərirəm".

30. Mömin kişi dedi: "Ey xalqım! Mən sizə, əlbir dəstələrin başına gəlmiş dəhşətli günün bənzərinin sizin də başınıza gəlməsindən qorxuram.

31. Nuhun qövminə, Ad və Səməd tayfalarına və onlardan sonra gələnlərə bənzər bəlanın gəlməsindən qorxuram. Allah bəndələrə zülm olunmasını istəməz.

32. Ey xalqım! Mən başınıza gələcək fəryad qoparacağınız gündən qorxuram.

33. Geriyə dönüb qaçaçağınız gün sizi Allahdan qoruyan tapılmaz. Allahın azgınlığa saldıqı kimsəyə isə yol göstərən olmaz".

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْذِبْ فَإِن يَكْذِبْ بَا قَعًا لَّيَكَذِّبَنَّ وَإِنَّ يَكْذِبْ فَإِنَّ يَكْذِبْ لَإِنَّ اللَّهَ لَآتِيهِدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

يَنْقُومُ لَكُمْ الْعَذَابُ الْيَوْمَ ظَاهِرًا فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَضُرُّكُمْ بِثَأْنِ اللَّهِ إِنْ جَاءَتْكُمْ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَنْقُومُ إِلَيَّ آخَافٌ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

مِثْلَ دَابِ قَوْيرِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

وَيَنْقُومُ إِلَيَّ آخَافٌ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

يَوْمَ تُولَوْنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنْ اللَّهِ مِنْ عَاصِرٍ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

34. Daha öncə Yusuf sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. Siz onun gətirdiklərinə şəkk etməkdə davam edirdiniz. Nəhayət, o, vəfat etdikdə dediniz: "Allah ondan sonra elçi göndərməyəcəkdir!" Allah həddi aşan, şübhə edən kimsəni beləcə azğınlaşdırar.
35. Özlərinə bir dəlil gəlmədən Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlər həm Allah yanında, həm də iman gətirənlərin yanında ancaq böyük bir nifrət artırır. Allah hər bir təköbbürlü zülmkarın qəlbinə belə möhürləyir.
36. Firon dedi: "Ey Haman! Mənim üçün bir uca qala tik ki, bəlkə yollara çatım–
37. göylərin yollarına çatım və Musanın məbudunu görüm. Həqiqətən, mən onu yalançı sayıram!" Firona pis əməli beləcə gözəl göstərildi və o, yoldan çıxarıldı. Fironun hiyləsi uğursuz oldu.
38. O mömin kişi dedi: "Ey qövmüm! Mənim ardınca gəlin, sizi doğru yola çıxardım.
39. Ey qövmüm! Bu dünya həyatı ancaq fani bir zövqdür, axirət isə qərar tutacağımız yurddur.
40. Kim pis bir iş tutsa, o ancaq işinin həddi qədər cəza alır. Mömin olmaqla bərabər, yaxşı iş görə

وَلَقَدْ جَاءَكَ نُوحٌ مُّسْتَسِرًّا مِنْ قَبْلُ بِآيَاتِنَا
فَمَا زِلْنَاكَ فِي سَكِّ رَمَا جَاءَكَ كُفْرًا
حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ
بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ
هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ
سُلْطَانِ آتَاهُمْ كُفْرًا مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ قَلْبٍ مُّتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمُنُ آتِي لِي صَرْحًا عَلَّامِي
أَتَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطْلِعْ إِلَيَّ إِلَهَ مُوسَى
وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ كَذِبًا لَوْ كَذَّبَكَ الرَّبُّ
لَيُفْرَعَنَّ سَوْءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ
وَمَا كُنْذِرُ عَذَابٍ إِلَّا فِي تَابٍ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ الَّذِي ءَامَنَ يَقُولُ أَتَقُولُونَ
أَعِدُّكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

يَقُولُونَ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعٌ
وَأَنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِمَّنْ ذَكَرْنَا وَهُوَ

kişilər və qadınlar Cənnətə daxil
olub orada hesabsız ruziyə nail
olurlar.

41. Ey qövümüm! Nə üçün mən sizi nicat
tapmağa çağırıram, siz isə mənə oda
çağırırsınız?

42. Siz mənə Allahı inkar etməyə,
bilmədiyim bir şeyi Ona şəriq
qoşmağa çağırırsınız, mən isə sizi
Qüdrətli və Bağışlayan *Allaha*
çağırıram.

43. Heç şübhəsiz ki, sizin mənə
çağırdıqlarınızın nə dünyada, nə də
axirətdə çağırılmağa haqqı yoxdur.
Bizim dönüşümüz Allahadır. Həddi
aşanlar isə od sakinləridirlər.

44. Sizə dediklərimi mütləq
xatırlayacaqsınız. Mən öz işimi
Allaha həvalə edirəm. Həqiqətən,
Allah qullarını görür”.

45. Allah *Musamı* onların qurduğu
hiylələrin şərinə qorudu. Firon
nəslini isə dəhşətli əzab bürüdü.

46. Onları səhər və axşamüstü oda
salırlar. O Saat (Qiyamət) gələcəyi
gün isə; Firon nəslini ən şiddətli
əzaba salın *deyiləcəkdir!*

47. O zaman onlar odda bir-
birilə höcətləşəcəklər. Zəiflər
təkəbbür göstərənlərə: “Biz
sizin ardınızca gedirdik. İndi siz
odun bir hissəsindən bizi qurtara
bilərsinizmi?” – deyəcəklər.

مُؤْمِنٌ قَالُوا لَيْكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
يُرْرَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤١﴾

﴿٤٢﴾ وَتَدْعُوهُمْ إِلَى النَّارِ
وَتَدْعُونَنِي إِلَى الْغَيْرِ

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا
لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى
الْعَزِيزِ الْعَقْبَرِ ﴿٤٣﴾

لَا جَرَمَ أَنَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ
فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدَّنَا
إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ
النَّارِ ﴿٤٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَتُوبُ
أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٥﴾

فَوَقَعَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا كُفَرُوا وَصَافٍ يُقَالُ
فِرْعَوْنُ سَوْءُ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٧﴾

وَإِذْ يَتَحَاوَرُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
الضُّعْفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا
كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قَدْ كُنَّا فِرْعَوْنَ عَنَّا
نَجِبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٨﴾

48. Təkəbbür göstərənlər: “Hamımız bunun içindəyik. Artıq Allah qullar arasında hökmünü vermişdir” – deyəcəklər.
49. Odda olanlar Cəhənnəm gözetçilərinə deyəcəklər: “Rəbbinizə yalvarın ki, heç olmasa, bir-cə gün əzabımızı yüngülləşdirdisin!”
50. *Mələklər* deyəcəklər: “Məgər elçiləriniz açıq-aydın dəlillər gətirməmişdilər?” Onlar: “Əlbəttə gətirmişdilər!” – deyəcəklər. *Mələklər* də: “Elə isə özünü z yalvarın!” – deyəcəklər. Kafirlərin yalvarması isə boş şeydir.
51. Şübhəsiz ki, Biz Öz elçilərimizə və möminlərə həm dünya həyatında, həm də şahidlərin şəhadət verəcəyi gün yardım edəcəyik.
52. O gün zalımlara üzr diləmələri heç bir fayda verməyəcəkdir. Onları həm lənət, həm də pis yurd gözləyir.
53. Biz Musaya doğru yolu göstərən rəhbər verdik və İsrail oğullarını Kitaba varis etdik –
54. ağıl sahiblərinə doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihət kimi.
55. Səbir et! Həqiqətən, Allahın vədi haqdır. Günahının bağışlanmasını dilə, axşamüstü və səhər çağrı Rəbbini həmd ilə təriflə.

قَالَ الَّذِينَ أُنْتَبِهُوا إِنَّا نَحْنُ
فِيهَا إِنَّا لَنَدْعُو اللَّهَ فَمَنْ
يُتَعَذَّبُ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَتِ
جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ
عَنَّا أَوْنَمَاتٍ ۝

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا تُرْسِدُكُمْ
يَا بُنَيَّاتٍ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا
كَذَّبْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ
آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدَاءُ ۝

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ
مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمْ
الْعَذَابُ ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ
وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ
الْكِتَابَ ۝

هُدًى وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
وَأَنْتَ مُسْتَقِيمٌ ۝
لِذَلِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْكَارِ ۝

56. Həqiqətən, özlərinə bir dəlil gəlmədən Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlərin ürəklərində böyüklük iddiasından başqa bir şey yoxdur. Onlar heç vaxt buna çatmayacaqlar. Sən Allaha sığın! Həqiqətən, O, Eşidəndir, Görəndir.
57. Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılması insanların yaradılmasından daha böyük şeydir. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.
58. Korla görün, iman gətirib yaxşı işlər görənlərlə pislik edənlər eyni deyildir. Necə də az düşünüb daşınırsınız!
59. O Saat mütləq gələcəkdir, bunda heç bir şübhə yoxdur. Lakin insanların əksəriyyəti *buna* inanmır.
60. Rəbbiniz dedi: "Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim. Həqiqətən, Mənə ibadət etməyə təkəbbür göstərənlər Cəhənnəmə zəlil olaraq girecəklər".
61. Gecəni rahatlanmanız üçün yaradan, gündüzü *ruzi qazanmanız üçün* işıqlı edən Allahdır. Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin insanların çoxu şükür etmir.
62. Budur sizin Rəbbiniz, hər şeyin Xalığı olan Allah! Ondən başqa məbud yoxdur! Siz necə də *haqqə* qarşı dönük çıxırsınız!

إِنَّ الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ
بَعْدَ مُنْطَلِقِ آيَاتِهِمْ أَنْ فِي صُورِهِمْ
إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُمْ بِبَالِيَةٍ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ الْإِنْسَانِ وَلَئِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَالَّذِينَ لَا
يَلِيْلَهُمْ مَا تَدْعُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأَيَّتُهُ لَأَرْبَ فِيهَا وَلَئِنْ
أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ ذَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَئِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا
يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَّا
إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
﴿٦٢﴾

63. Allahın ayələrini inkar edənlər beləcə dönük çıxırlar.

كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾

64. Sizin üçün yeri məskən, göyü də tavan edən, sizə surət verib surətlərinizi gözəl şəkllə salan, sizə pak nemətlərdən ruzi verən Allahdır. Budur sizin Rəbbiniz olan Allah. Aləmlərin Rəbbi olan Allah ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır!

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بَنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ
ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

65. O, *əbədi* Yaşayandır, Ondan başqa məbud yoxdur. *Allaha*, dini yalnız Ona məxsus edərək, dua edin. Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَادِرٌ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
لَّهُ الدِّينُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

66. De: “Rəbbimdən mənə açıq-aydın dəlillər gəldiyi zaman sizin Allahdan başqa yalvardıqlarınıza ibadət etmək mənə qadağan edilmiş və mənə aləmlərin Rəbbinə təslim olmaq əmr olunmuşdur”.

﴿قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أُعْبَدَ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ
مِن رَّبِّي وَأَمُرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

67. Sizi torpaqdan, sonra nütfdən, sonra laxtalanmış qandan yaradan, sonra sizi, böyüyüb yetkinlik yaşına çatasınız, daha sonra da qocalasınız deyə uşaq olaraq *ana bətnindən* çıxardan Odur. Hərçənd ki, içərinizdə *qocalmamışdan* əvvəl ölənlər də vardır. *Bu ona görədir* ki, müəyyən olunmuş vaxta yetişəsiniz və bəlkə, düşünüb daşınasınız.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ
ثُمَّ مِن عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِكُتُوبًا شِيمًا وَتَعْمُرُوا
يَتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجْلًا مُّسَدَّدًا
وَلِكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٧﴾

68. Dirildən də, Öldürən də Odur. O, bir şeyin olmasını istədikdə ona ancaq: “Ol” – deyir, o da olur.

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

69. Allahın ayələri barəsində mübahisə edənləri görmürsənmi? Onlar necə də *haqqa qarşı* dönük çıxırlar!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَخُولُونَ فِي مَآبِنِ اللَّهِ
أَنَّى يَصُفُّونَ ﴿٦٩﴾

70. Onlar Kitabı və elçilərimizə göndərdiklərimizi yalan saydılar. Onlar tezlik biləcəklər;

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أُرْسِلَ بِهِ
رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

71. o zaman ki, boyunlarında dəmir halqalar və zəncirlər olduğu halda sürüklənəcəklər –

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ
يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾

72. qaynar suya tərəf; sonra odda yandırılacaqlar.

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

73. Sonra da onlara deyiləcəkdir: “Haradadır şərik qoşduqlarınız –

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَنْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

74. Allahdan başqa *ibadət etdikləriniz?*” Onlar deyəcəklər: “Onlar bizi qoyub qaçdılar. Xeyr, biz öncə də heç bir şeyə ibadət etmirdik!” Allah kafirləri beləcə azğınlığa salar.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ تَكُن
تَدْعُوا مِنْ قَبْلُ سَيِّئًا كَذَلِكَ يَجْصِلُ اللَّهُ
الكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

75. “Bu sizin yer üzündə nahaq yerə sevinməyinizə və qürrelənməyinizə görədir!

ذَلِكَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بَعِيرٍ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

76. İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin!” Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir!

أَدْخُلُوا الْأَنْفَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ
مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

77. Səbir et! Həqiqətən, Allahın vədi haqdır. Ya onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərəcək, ya da daha öncə sənin canını alacağıq. Onlar *axırda* Bizə qaytarılacaqlar.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّكَ
بَعْضَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ أَوْ نَوَفِّيكَ فَإِنَّا
بُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

78. Biz səndən əvvəl də elçilər göndərmişdik. Onlardan bəziləri haqqında sənə danışmış, bəziləri

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ
قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ

haqqında isə danışmamışıq. Heç bir elçi Allahın izni olmadan hər hansı bir ayə gətirə bilməzdi. Allahın əmrini gəldikdə isə ədalətlə hökm verilər və yalan danışanlar orada ziyana uğrayarlar.

79. Bəzilərinə minəsiniz, bəzilərinə də yeyəsiniz deyər, heyvanları sizin üçün yaradan Allahdır.

80. Siz onlardan *başqa* mənfəətlər də əldə edirsiniz. Siz onları minərək ürəyinizdən keçən yerlərə gedib çatırırsınız. Siz həm onların üstündə, həm də gəmilərdə daşıyırsınız.

81. *Allah* sizə Öz möcüzələrini göstərir. Allahın hansı dəlillərini inkar edə bilərsiniz?

82. Məgər onlar yer üzündə gəzib dolaşaraq özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmədilərmidi? Onlar bunlardan sayca daha çox, daha qüvvətli idilər və yer üzündə daha çox iz qoymuşdular. Müvəffəq olduqları onlara bir fayda vermədi.

83. Elçiləri onlara açıq-aydın ayələr gətirdikdə, ancaq özlərindəki biliyə sevindilər və beləliklə də, onları istehza etdikləri şey *əzabla* çulğaladı.

84. Onlar *əzabımızı* daddıqda: "Biz Vahid Allaha iman gətirdik, Ona ortaq qoşduqlarımızı isə inkar edirik!"

عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فَخُصِيَ بِالْحَقِّ وَخَيْرُ هَؤُلَاءِ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٩﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨١﴾

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيُّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨٢﴾

أَلَمْ تَرَ نَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَنْظُرُوا وَكَيفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَأَلْهَوْا وَآلَا فِي الْأَرْضِ فَمَا عَتَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٣﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالنَّبِيِّينَ فَرَحُوا يُعَايِنُهُمْ مِنَ الْعَالَمِ وَأَخَافُ بِهِمْ مَا كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِسْتَهْزَاءٍ ﴿٨٤﴾

فَمَا تَزَالُوا بِتَاسْتَاظِلُوا آيَاتِنَا وَلَكِنَّ اللَّهَ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنْتُمْ تُكْفِرُونَ ﴿٨٥﴾

85. Lakin o zaman əzabımızı gördükdə iman gətirmələri onlara heç bir fayda vermədi. Bu, Allahın Öz qulları barəsində əzəldən bəri qüvvədə olan qanunudur. Onda kafirlər ziyana uğradılar.

فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ لِمَا رَأَوْا بَاسًا
سُئِلَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي عِبَادِهِمْ وَحَيْرَ
هُمَ لَكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

Fussilat
(«Müfəssəl izah edilmiş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. *Bu*, Mərhəmətli və Rəhmli *Allah* tərəfindən nazil edilmiş,
3. ayələri Quran olaraq ərəbcə müfəssəl izah edilmiş, anlaya bilən camaat üçün nəzərdə tutulmuş bir Kitabdır.
4. O, həm müjdə verən, həm də xəbərdar edəndir. Lakin onların çoxu üz çevirib söz eşitməzlər.
5. Onlar deyirlər: “Sənin bizi dəvət etdiyinə qarşı qəlbimiz qapalıdır, qulaqlarımızda tıxac vardır, bizimlə sənin arana pərdə çəkilmişdir. Sən işində ol, biz də öz işimizdə olacağıq!”
6. De: “Mən də sizin kimi bir insanam. Mənə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Ona tərəf doğru yol tutun və Ondan bağışlanmağınızı diləyin. Vay müşriklərin halına!”
7. O kəslərin ki, zəkat vermir və axirəti inkar edirlər.
8. İman gətirib yaxşı əməl işləyənləri tükənməz nemətlər gözləyir”.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

نَزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

كِتَابٌ مُفَصَّلٌ ۖ آيَاتُهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ②

بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ③

وَقَالُوا أَأُفْلِحُ بِمَا فِي أَيْدِينَا وَمَا تَدْعُونَا إِلَىٰ آلِهَةٍ مِن دُونِ آلِهَتِنَا ۚ وَقَدْ وَفَّرْنَا بِكَ حَاجَاتِنَا ۚ فاعْمَلْ إِنَّا نَحْكُمُ لَكُم ④

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَىٰ أَنَّمَا إِلَهُ الْكَوْكِبِ إِلَهُ وَاحِدٌ ۚ فَاسْتَقِيمُوا إِلَىٰهٖ ۚ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ ۚ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ⑤

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑥

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ⑦

9. De: “Doğrudanmı siz yeri iki gündə yaradana küfr edir və *bütləri* Ona tay tutursunuz? Axı O, aləmlərin Rəbbidir.

10. O, yerin üstündə möhkəm duran dağlar yerləşdirdi, onu bərəkətli etdi və *ruzi* istəyənlər üçün orada *yer əhlinin* ruzisini tam dörd gündə yerbəyər etdi.

11. Sonra O, tüstü halında olan göyə tərəf yönəlib ona və yerə: “Könüllü surətdə və ya məcburi olaraq gəlin *əmrinə boyun əyin!*” – dedi. Onlar: “Könüllü olaraq gəldik!” – dedilər.

12. O, iki gündə onları yeddi göy kimi yaratdı və hər göyə onun özünə məxsus vəzifə tapşırırdı. Biz dünya səmasını qəndillərlə bəzədik və mühafizəmizə götürdük. Bu, Qüdrətli və Bilən *Allahın* əzəli hökmüdür.

13. Əgər üz döndərsələr, de: “Mən sizi Ad və Səmu du saran ıldırma bənzər bir ıldırımın sarsıda biləcəyindən xəbərdar edirəm”.

14. Onlara önlərindən və arxalarından: “Yalnız Allaha ibadət edin!” – *deyə əmr edən* elçilər gəlmişdi. Onlar isə: “Əgər Rəbbimiz istəsəydi, mələklər endirərdi. Biz sizinlə göndərilənlərə inanmırıq!” – demişdilər.

15. Ad *xalqına* gəlincə, onlar yer üzündə haqsızcasına təkəbbür göstərüb: “Bizdən daha qüvvətli kim

﴿قُلْ لَّيْسَ كُفْرُكُمْ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَتَّبِعُونَ لَهُمُ الْأَدِلَّةَ ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾

وَجَعَلَ فِيهَا زَوَاجِيٍّ مِنْ قَبْلِهَا وَزَجَّجَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا الْأَنْهَارَ فَبَرَكَاتٍ سِوَاءَ الْمَسَائِلِ

ثُمَّ أَسْرَجَ فِي السَّمَاءِ الْمِصْبَاتِ فَكَانَ لِلنَّهَارِ وَاللَّيْلِ أَنْبَاءً طَوِيلًا وَكَرِهَاهَا إِنَّا أَنْبَاءً طَائِفِينَ

فَقَضَيْنَا سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

إِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَنِي آدَمَ بَيْنَهُمْ وَمِنْ أَنْبِيَائِهِمْ الَّتِي كُنَّا نَقُولُ لَهُمْ قَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلْنَا مِنْ سَمَكَةٍ فَأَلَّامِيهَا أَنْ يَسْلِمَ بِهِمُ الْكَافِرُونَ

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا لِمَ أَتَيْنَا هَٰذِهِ مِقْدَرًا أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ

ola bilər?" – dedilər. Məgər onları yaradan Allahın onlardan daha qüvvətli olduğunu görmürdülərmisi? Onlar ayələrimizi, sadəcə, inkar edirdilər.

16. Biz onlara dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını daddırmaq üçün uğursuz günlərdə üstlərinə çox soyuq bir külək göndərdik. Axirət əzabı isə daha rüsvayedicidir. Onlara kömək də edilməz.

17. Səməd *xalqına* gəldikdə isə, Biz onlara doğru yol göstərdik, onlar isə korluğu doğru yoldan üstün tutdular və onları qazandıqları *günahlar* üzündən alçalıcı əzab ildırımını yaxaladı.

18. İman gətirib *Allahdan* qorxanları isə xilas etdik.

19. Allaha düşmən kəsilənlər Cəhənnəmə *sürüklənib* toplanılacaqları günə qədər bir yerdə saxlanılacaqlar.

20. Nəhayət, onlar oraya gəldikləri zaman qulaqları, gözləri və dəriləri etdikləri əməllər barəsində onların əleyhinə şahidlik edəcəkdir.

21. Onlar öz dərilərinə: "Nə üçün əleyhimizə şahidlik edirsiniz?" – deyəcəklər. *Dəriləri* deyəcək: "Hər şeyi danışdıran Allah bizi danışdırdı. Sizi ilk dəfə O yaratmışdır və siz *axırda* Ona qaytarılacaqsınız".

الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِقُلُوبِنَا إِتِحَادُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَّحْسُورَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَثَرُ خِزْيٍ وَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا سَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمُ صَيْقِلَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُنْفَخُ أَكْفَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَقٌّ إِذَا مَا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّنَافِثَةٍ لَّهُمْ سَمِعْنَاهُمْ وَقَالُوا لُجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

وَقَالُوا لَئِنْ لُجُلُودُهُمْ لَمْ يَكُنْ لَدُنْ رَبِّنَا قَوْلًا أَتَطَّلِعُ عَلَى الْآلِ الَّذِي أَتَطَّلِقُ كُلَّ مَثَى وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَالْبَإِثْرَ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

22. Siz qulaqlarınızın, gözlərinizin və dərillərinizin əleyhinizə şahid olmasından *çəkinib* gizlənmirdiniz. Əksinə, elə zənn edirsiniz ki, Allah sizin etdiyiniz əməllərin çoxunu bilmir.
23. Sizin öz Rəbbiniz barəsində bu zənniniz sizi məhv etdi və siz ziyan çəkənlərdən oldunuz.
24. *Əzaba* dözsələr də, onların yeri oddur. Onlar mərhəmət diləsələr də, onlara mərhəmət göstərilməz.
25. Biz onlara *fasiq* dostlar qoşduq və *bu dostlar* onlara öndəkilərini və arxadakılarını gözəl göstərdilər (dünyanı sevdirib, axirəti unutdurdular). Onlardan əvvəl gəlib-getmiş cənlərdən və insanlardan olan ümmətlər barəsindəki Söz onlar barəsində də gerçək oldu. Həqiqətən də, onlar ziyana uğradılar.
26. Kafirələr: “Bu Qurana qulaq asmayın, *o oxunarkən* hay-küy salın. Bəlkə, qalib gələsiniz” – dedilər.
27. Biz kafirlərə mütləq şiddətli bir əzab daddıracaq və onları etdikləri əməllərin ən pisi ilə cəzalandıracağıq.
28. Budur Allahın düşmənlərinin cəzası – Od! Ayələrimizi inkar etmələri üzündən orada onları, cəza yeri kimi, əbədi yurd gözləyir.

وَمَا كُنْتُمْ تَشْعُرُونَ أَنَّ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ
كُنْتُمْ أَنْتُمْ أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ كَيْفَ أَعْمَلُوا ۝١٦

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ
أَرَدْتُمْ أَنْ تَصْبِحُوا مِنْ الْخَاسِرِينَ ۝١٧

فَإِنْ يَصْبِرُوا أَفَلَا يَمُوتُوا أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ
فِتْنَةٌ مِنَ الْمُفْتِنِينَ ۝١٨

۞ وَفِطْنَتَا لَهُمْ فُتْنَةٌ فَرَسَوُا لَهُمْ
مَا يَتْلُو رَبُّهُمْ وَمَا يَنْصُرُهُمْ وَجِبَلُ الْعَوَالِمِ
فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَالِفِينَ ۝١٩

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذِهِ
الْقُرْآنِ وَالْقَوَا أَيْدِيَهُمْ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝٢٠

فَلَنَذِقَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا سَدِيدًا
وَلَنُجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٢١

ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ الَّذِينَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
فِتْنَةٌ يَكُونُوا بِهَا عَصَابًا ۝٢٢

29. Kafirilər deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz!
Cinlərdən və insanlardan bizi
tovlayıb yoldan çıxardanları bizə
göstər ki, biz onları tapdağımız altına
salıb yerlə yeksan edək”.

30. Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!” –
deyib sonra düz yol tutan kəslərə
mələklər nazil olub *deyirlər*:
“Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə
vəd olunan Cənnətlə sevinin!

31. Biz dünya həyatında da, axirətdə
də sizin dostlarınızıq. Orada sizin
üçün nəfsinizin çoxə biləcəyi hər şey
hazırlanmışdır. Orada istədiyiniz hər
şey vardır.

32. Bağışlayan və Rəhmli Allah
tərəfindən verilən ziyafət kimi”.

33. İnsanları Allaha tərəf çağıran,
yaxşı iş görən və: “Həqiqətən, mən
müsəlmanlardanam!” – deyən kəsdən
daha gözəl söz deyən kim ola bilər?

34. Yaxşılıqla pislik eyni ola bilməz. Sən
pisliyi yaxşılıqla dəf et! O zaman
səninlə ədavət aparan kimsə sanki
yaxın bir dost olar.

35. Bu işə ancaq səbir edənlərə verilir və
ancaq böyük qismət sahiblərinə nəsisb
olur.

36. Əgər sənə şeytandan bir vəsvəə
gəlsə, Allaha sığın. Çünki O,
Əşidəndir, Biləndir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرَبْنَا اللَّهَ
أَصْلًا نَأْمِنُ بِالْجِنِّ وَالْإِنسِ جَعَلَهُمْ نَحْتًا
أَقْدَامِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّا الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا
تَتَرَكُّنَّ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا يَخَافُوا
وَلَا يُخْزَوْنَ وَأُنَبِّئُوكَ بِالْحَيَاةِ الَّتِي كُنتَ
تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ وَلَكُمُ فِيهَا مَا تَشْتَهُ
أَنفُسُكُمْ وَلَكُمُ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣١﴾

تُزَلَّزَلُ مِنَ غَمُورٍ رَجِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ
بِالْأُخْرى أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ
عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا أَدْرَاحُ قَاطِرٍ ﴿٣٥﴾

وَأَمَّا زَعَنُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَزَعٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

37. Gecə və gündüz, günəş və ay
Onun dəlillərindəndir. Əgər siz
Ona ibadət edirsinizsə, onda
günəşə və aya səcdə etməyin,
onları yaradan Allaha səcdə
edin.
38. Əgər onlar təköbbür göstərsələr
bilsinlər ki, sənin Rəbbinin
yanında olanlar gecə-gündüz
usanmadan Onun şəninə təriflər
deyirlər.
39. Yer üzünü qupquru görməyin
də Onun dəlillərindəndir. Biz
yerin üzünə su endirdikdə o,
hərəkətə gəlib qabarıq. Şübhəsiz
ki, onu dirildən, ölüləri də hökmən
dirildəcəkdir. Həqiqətən, O, hər şeyə
qadirdir.
40. Sözsüz ki, ayələrimizdən üz
döndərənlər Bizdən gizli qalmazlar.
Onda *deyin görək* oda atılan kimsə
yaxşıdır, yoxsa Qiyamət gününə
əmin-amanlıq içində gələn kimsə?
İstədiyinizi edin! Həqiqətən, O, nə
etdiklərinizi görür.
41. Şübhə yox ki, Zikr onlara gəldiyi
zaman onu yalan sayanlar
cəzalandırılacaqlar. Həqiqətən, bu,
əzəmətli bir Kitabdır.
42. Nə önündən, nə də arxasından
batil ona girişə bilməz. O, Müdrək,
Tərifləyiq *Allah* tərəfindən nazil
edilmişdir.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ
وَأَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ
إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

إِن أَسْأَلُكُمْ فِي الدِّينِ فَانصُرُونِي
يَسِّرْتُ لِلْكَافِرِينَ وَلِلْكَافِرَاتِ
يَسِّرُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا
أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي
أَخْيَاهَا لَهُ الْيَوْمَ إِلَهُ الْغَالِبِينَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ
عَلَيْهَا أَتَمَنُّ أَنْ يَكُونَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
أَمْرٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ عَالِمُونَ أَلَمْ يَعْلَمُوا
أَنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ يُعَذَّبُونَ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّ
لَكِنَّا لَنَنَصِّرُهُمُ لِلْكَافِرِينَ ﴿٤١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبُطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ مُبِينٍ ﴿٤٢﴾

43. Sənə ancaq səndən əvvəlki elçilərə deyilənlər deyilir. Həqiqətən, sənin Rəbbin bağışlayandır, ağırılı-acılı cəza verəndir.
44. Əgər Biz onu yad bir dildə Quran etsəydik, onlar deyərdilər: “Nə üçün onun ayələri müfəssəl izah edilməmişdir? Yad dil və ərəb *peyğəmbər*?!”. De: “O, iman gətirənlərə doğru yol göstəricisi və şəfədir”. İman gətirməyənlərin isə qulaqlarında tıxac vardır. Onlar ona qarşı kordurlar. Onlar *sanki* uzaq bir yerdən çağırılırlar.
45. Biz Musaya da Kitab verdik, lakin onun barəsində ixtilaf düşdü. Əgər sənin Rəbbinin öncə buyurduğu Söz olmasaydı, onların arasında hökm verilmiş olardı. Həqiqətən, *kafir*lər onun barəsində anlaşılmaz bir şübhə içindədirlər.
46. Kim yaxşı iş görsə, *xeyri* özünə, kim də pislilik etsə, *zarəri* özünə olar. Sənin Rəbbin qullara zülm edəndə deyildir.
47. O Saat (Qiyamət) haqqında bilgi yalnız Ona məxsusdur. Onun xəbəri olmadan heç bir meyvə toxumundan cücərib çıxmaz, heç bir dişə hamilə olmaz və bətnində daşdığı yükü yerə qoymaz. O gün Allah onları çağırır: “Şəriklərim haradadır?” – deyəcəkdir. Onlar da: “Biz Sənə bildirdik ki, aramızda heç bir şahid yoxdur!” – deyəcəklər.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا
فُيِّلَتْ آيَاتُهُ ۖ أَعْجَبِي وَعَزِي ۖ قُلْ هُوَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَبَيِّنَاتٌ لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
فِي ءَاذَانِهِمْ وَقُفْرًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِنَا كُفْرًا
يُنَادُونَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَخَلِّفَ فِيهِ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَمَضَى
بَيْنَهُمْ وَأَنْهُمْ لَمِلَىٰ شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ
فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِظَلِيمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

۞ إِلَیْهِ يَرْجِعُ السَّاعَةُ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ
قَسْرَتٍ مِنْ أَكْثَامِهَا ۚ مَا تَحْمِلُ مِنْ أَنْثَىٰ
وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَتُؤْمَرُ بِنَادِيهِ أَنْ
يُشْرِكَ ۖ أَىٰ قَالُوا ۚ إِنَّكَ مَا مَيَّنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

48. Əvvəllər tapındıqları bütələr onları qoyub gedəcək və onlar özləri üçün bir qurtuluş yeri olmadığını yaqın edəcəklər.

وَصَلَّاهُمْ مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ
وَوَعَدُوا مَا لَهُم مِّن مَّجِيصٍ ﴿٤٨﴾

49. İnsan özünə xeyir diləməkdən usanmaz. Lakin ona bir pislik dəysə, məyus olub ümidini itirir.

لَا يَسْتَعِزُّ الْإِنْسَانُ مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ فَيَكْشِفُوهُ ﴿٤٩﴾

50. Başına gələn bəladan sonra Özümüzdən ona bir mərhəmət daddırsa, mütləq deyər: "Bu mənim haqqımdır və Mən o Saatin (Qiyamətin) gələcəyini güman etmərəm. Rəbbimə qaytarılısam belə, Onun yanında mənim üçün ən gözəl nemət hazırlanar!" Biz kafirlərə nə etdiklərini mütləq xəbər verəcək və onlara hökmən ağır bir əzab daddıracağıq.

وَلَمَّا أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْخُسْرَىٰ فَلْيُنَبِّئَنِّي الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

51. İnsana nemət verdiyimiz zaman üz çevirib haqdan uzaq durar. Ona bir pislik toxunduqda isə uzun-uzadı yalvarıb-yaxarar.

وَلَمَّا أَلْنَمْنَاهُ عَلَىٰ الْإِنْسَانِ أَغْرَضَ وَتَنَاجَىٰ بَيْنَهُمَا
وَلَمَّا مَسَّهُ الشَّرُّ فَدَعَا دُعَاءَ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

52. De: "Bir deyin görək, əgər Quran Allah tərəfindəndirsə, sonra da siz onu inkar edirsinizsə, bunu necə başa düşmək olar?! Elə isə haqdan uzaq bir ayrılıq içində olan kəsdən daha çox azmış kim ola bilər?"

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن كَانَ مِن عِندِ اللَّهِ شَرٌّ
كَقَرْنِكُمْ بِهِ مِّنْ أَصْلٍ مِّمَّنْ هَؤُلَاءِ
يُشْفِقُونَ ﴿٥٢﴾

53. Quranın haqq olduğu onlara aydın olana qədər, Biz dəlillərimizi onlara həm kainatda, həm də onların özlərində mütləq göstərəcəyik. Məgər Rəbbinin hər şeyə şahid olması kifayət deyil?

سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا فِي الْأَفَاقِ
حَقِّ يَتَّبِعُونَ لَهْدَ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَّلُهُمْ
يَرْبِّكَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

54. Doğrudan da, onlar öz Rəbbi ilə
qarşılaşacaqlarına şübhə edirlər.
Həqiqətən, O, hər şeyi əhatə edir.

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّجِيبٌ ﴿٥٤﴾

əş-Şura
(«Şura») surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Ha. Mim.
2. Ayn. Sin. Qaf.
3. Qüdrətli və Müdrik olan Allah sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy edir.
4. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. O, Ucadır, Uludur.
5. Sanki göylərin bir-birinin üstündən çatlayıb yarılmasına az qalır. Mələklər də Rəbbinə həmd ilə təriflər deyir və yerdəkilər üçün bağışlanma diləyirlər. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
6. Allahdan başqası ilə dostluq edənlərə Allah Özünü nəzarət edir. Sən onların mühafizəçisi deyilsən.
7. Beləliklə, Biz sənə ərəbcə Quran vəhy etdik ki, şəhərlər anası Məkkə əhlini və onun ətrafındakıları xəbərdar edəsən və barəsində heç bir şübhə doğurmayan məhşər gününü yadlarına salasan. *İnsanların* bir qismi Cənnətdə, digər qismi isə Odda olacaqdır.
8. Əgər Allah istəsəydi, onları vahid bir ümmət edərdi. Lakin O, Öz

سُورَةُ الشُّورَىٰ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم

عَسَق

كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ⑥

كَذَلِكَ السَّمَوَاتُ يَتَنَفَّسْنَ مِنْ وَجْهِهِ وَتَلَاسِيكَهُ يَسْبِخُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِنَّ وَتَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ⑦ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑧

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِكَلِيلٍ ⑨

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قَوْلَ نَارٍ تَمُوتُ لِلشُّعْرَاءِ وَالْفُكْرَاءِ وَمَنْ حَوْلَئِهَا يُنذِرُ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَبَّ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ⑩

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ

mərhəmətinə istədiyini qovuşdurur. Zalımların isə nə bir himayəçisi olar, nə də bir yardımçısı.

9. Onlar özlərinə *Allahdan* başqa himayəçilər götürdülər. Hərçənd ki, Himayədar ancaq Allahdır. O, ölüləri dirildir. O, hər şeyə qadirdir.
10. İxtilafa düşdüyünüz şeylər barəsində hökm vermək ancaq Allaha aiddir. Bu mənim Rəbbim olan Allahdır. Mən yalnız Ona təvəkkül edir və yalnız Ona üz tuturam.
11. *Allah* göyləri və yeri Yaradandır. O sizin üçün özünüzdən zövcələr, heyvanlardan da cütler yaratdı. O sizi bu yolla çoxaldır. Onun heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir.
12. Göylərin və yerin açarları Ona məxsusdur. O, istədiyinə ruzisini bol edər, istədiyininə də azaldar. O, hər şeyi Biləndir.
13. *Allah* Nuha tövsiyə etdiyini, sənə vəhy etdiyimizi, İbrahimə, Musaya və İsayə tövsiyə etdiyimizi sizin üçün də dində qanun etdi: "Dinə doğru-düzgün etiqad edin və onda bölünüb firqə-firqə olmayın!" Sənin dəvət etdiyin *tövhid* müşriklərə ağır gəldi. Allah istədiyi kəsi Özü üçün seçər və *Ona* üz tutanı Özünə tərəf yönəldər.

مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٩﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قَالَهُ هُمُ الْقَوِيُّ هُوَ الْغَالِبُ هُوَ الْغَالِبُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠﴾

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١١﴾

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا مِّنْ لَّا تَعْلَمُونَ أَزْوَاجًا يَذَرُوكُم فِيهِ لَيْسَ كُنْهًا فِيهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٢﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

﴿ تَسْبَحُ لَكَ مِّنَ اللَّيْلِ مَا وَصَّيْنَا بِهِ نُوحًا وَالَّذِينَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الشَّرِيعِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٤﴾

14. Onlara məhz elm gəldikdən sonra, öz aralarındakı paxıllıq ucbatından, ixtilafa düşdülər. Əgər Rəbbindən, müəyyən bir vaxtadək Söz verilmiş olmasaydı, onların arasında artıq hökm çıxarılmış olardı. Onlardan sonra Kitaba varis olanlar da onun barəsində anlaşılmaz bir şübhə içindədirlər.
15. Buna görə də sən *tövhidə* dəvət et və sənə ömr olduğu kimi düz yolla get. Onların nəfslərinin istəyinə uyma və de: "Mən Allahın nazil etdiyi Kitaba iman gətirdim. Mənə sizin aranızda ədalətli olmaq əmr edilmişdir. Allah bizim də Rəbbimiz, sizin də Rəbbinizdir. Bizim əməllərimiz biza, sizin də əməlləriniz sizə aiddir. Bizimlə sizin aranızda mübahisə ediləcək bir şey yoxdur. Allah hamımızı bir yerdə toplayacaqdır. Dönüş də yalnız Onadır".
16. Allahın dəvəti qəbul olunduqdan sonra Onun barəsində mübahisəyə girişənlərin dəlili Rəbbinin yanında boş şeydir. Onlar *dünyada* qəzəbə düşər olacaqlar. Axirətdə isə onları şiddətli əzab gözləyir.
17. Kitabı və tərəzinə gerçək həqiqət kimi nazil edən Allahdır. Nə bilirsən, bəlkə də o Saat (Qiyamət günü) yaxındır.
18. *Qiyamətə* inanmayanlar onun tez gəlib çatmasını istəyirlər. Möminlər isə ondan qorxur və onun həqiqət

وَمَا تَنْفِرُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
يَتَّبِعُوا وَلَا كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَّا
أَجَلَ مُّسَمًّى الْفُتْنَى يَتَّبِعُونَ وَالَّذِينَ أُورُوا
الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَقَدْ خَالَفْتَهُ
مُزَيَّبٌ ۝

فَلْيَذْكُرْ فَادْعُ وَأَسْتَفْتِ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ إِنَّمَا أُنْزِلَ اللَّهُ
مِنْ كِتَابِي وَأَمَرْتُ لِأَعْلَلُ يَسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّنَا
وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلْنَاوَلَكُمْ أَعْمَلْكُمْ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ
بَيْنَنَاوَالِيهِ الْمَصِيرُ ۝

وَالَّذِينَ يَخِجُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
أَسْتَجِيبُ لَهُمْ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ
وَمَا يَذْكُرُكَ إِلَّا لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ۝

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ

olduğunu bilirlər. Şübhəsiz ki, o Saat barəsində mübahisə edənlər dərin bir azğınlıq içindədirlər.

19. Allah Öz qullarına qarşı Lütfkardır. O, istədiyinə ruzi verir. O, Qüvvəlidir, Qüdrətlidir.
20. Biz axirət savabını istəyənin savabını artırır, dünya qazancını istəyənin də ondan verərik. Lakin onun axirətdə heç bir payı olmaz.
21. Yoxsa onların Allahın dində izin vermədiyi şeyləri onlar üçün şəriət qanunu edə bilən şərikləri vardır? Əgər həlledici Söz olmasaydı, aralarındakı iş bitmiş olardı. Həqiqətən, zalımları ağırlı-acılı bir əzab gözləyir.
22. Zalımların qazandıqları *günahlar* özlərinə qarşı çevrildikdə onları bunun qorxusundan titrəyən görəcəksən. İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə Cənnət bağçalarında *məskunlaşacaqlar*. Rəbbinin yanında onlar üçün istədikləri hər şey hazırlanmışdır. Böyük lütfgarlıq da elə budur.
23. İman gətirib yaxşı işlər görən qullarına Allahın müjdə verdiyi *nəmət* budur. De: "Mən sizdən bunun əvəzində qohumluq sevgisindən başqa bir şey istəmirəm". Kim bir yaxşılıq etsə, onun savabını artırırıq. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, şükrün əvəzini verəndir.

أَنَّهُ الْحَقُّ ۖ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَ فِي السَّاعَةِ لَيُصَالَيْنَ بِعَمِيدٍ ﴿١٩﴾

أَلَلَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٢٠﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا فَلْيَنْفَعْ ۖ وَمِنهَا مَوَالِدُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢١﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُتِنُوا بِهِمْ ۚ وَقَدْ خَلَّيْمَتْ لَهُمْ عَذَابُ آيَةٍ ﴿٢٢﴾

رَأَى الظَّالِمِينَ مُسْفِكِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْحَاتٍ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

ذَلِكَ الَّذِي يَنْفَعُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۚ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنَّمَا الْمُوَدَّةُ فِي الْقُرْبَىٰ ۚ وَمَنْ يَقْرَفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ مِنْهَا حُسْنًا ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

24. Yoxsa onlar *sənin barəndə*: “O, Allaha qarşı yalan uydurdu”– deyirlər? Əgər Allah istəsə, sənin qəlbinə möhür vurar. Allah batili silib yox edər və haqqı Öz sözləri ilə bərqərar edər. Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları Biləndir.
25. Qullarının tövbəsini qəbul edən, günahları bağışlayan və sizə nə etdiyinizi bilən Odur.
26. O, iman gətirib yaxşı əməllər edənlərin duasını qəbul edər və Öz lütfünü onlara artırar. Kafirlər üçün isə şiddətli əzab hazırlanmışdır.
27. Əgər Allah Öz qullarına bolluca ruzi versəydi, onlar yer üzündə həddi aşardılar. Lakin O, istədiyi şeyi qədərincə göndərir. Həqiqətən, O Öz qullarından Xəbərdardır, Görəndir.
28. *İnsanlar* ümidlərini kəsdikdən sonra yağış endirən və Öz mərhəmətini *hər yana* yayın Odur. O, Himayəçidir, Tərifləyiqdir.
29. Göyləri, yeri və onlarda yaydığı canlıları yaratması Onun dəlillərindəndir. *Allah* istədiyi vaxt yaratdıqlarını bir yerdə toplamağa qadirdir.
30. Başınıza gələn hər bir müsibət öz əllərinizlə qazandığınız *günahlar* üzündəndir. *Allah günahların* çoxunu bağışlayır.

أَمْ يَقُولُونَ افترى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَوِّدُ الْحَقَّ بِكُمُتْبِهَةٍ إِنَّهُ يَعْطِيهِ دَأْيَ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

* وَلَوْ سَئَطُ اللَّهُ لَرِزْقًا لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُؤْتِيهِمْ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُزِيلُ الْعَذَابَ عَنْ بَعْدٍ مَّا نَظَرُوا وَيُنَشِّرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَاقِعُ الْحَقِيرُ ﴿٢٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتِّينَ يَوْمًا وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا اسْتَغْنَتْ أَيْدِيكُمْ ۖ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

31. Siz yer üzündə *Allahdan* yaxa qurtara bilməzsiniz. *Allahdan* başqa sizin nə bir himayəçiniz olar, nə də bir köməkçiniz.
32. Dənizdə dağlar kimi üzən gəmilər də Onun dəlillərindəndir.
33. Əgər *Allah* istəsə, küləyi sakitləşdirər, onlar da *suyun* üzündə hərəkətsiz qalarlar. Həqiqətən, bunda səbirli olan və şükür edən hər bir kəs üçün ibrətlər vardır.
34. Yaxud, *gəmidəkilərin* qazandıqları *günahları* ucbatından, onları məhv edər və ya bir çoxunu bağışlayar.
35. Bizim ayələrimiz barəsində mübahisə edənlər özləri üçün heç bir qurtuluş yeri olmadığını biləcəklər.
36. Sizə verilən hər bir şey dünya həyatının keçici zövqüdür. *Allahın* yanında olanlar isə daha xeyirli və daha sürəklidir. *Bunlar* iman gətirib öz Rəbbinə təvəkkül edənlər üçündür.
37. O kəslər üçün ki, böyük günahlardan və çirkin əməllərdən çəkinir, qəzəbləndikləri zaman *xətanı* bağışlayırlar,
38. O kəslər üçün ki, Rəbbinin dəvətini qəbul edir, namaz qılır, işləri barədə öz aralarında məsləhətləşir, onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər.

وَمَا أَلَيْسَ لَكُمْ بِمُعِجَجٍ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْغَوَارِي فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

إِنْ يَشَاءِ يُسَكِّنِ الرِّيحَ فَيَظْلِلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى
ظُهُورِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

أَوْ يُوقِفْهُمْ يَوْمَ أُكْسِبُوا وَيَعْلَمَ الْكَبِيرُ ﴿٣٤﴾

وَرَبَّاهُمُ الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ فِيهِ آيَاتِنَا لِلْمُهْمِنِينَ
فَيُخَيِّصُ ﴿٣٥﴾

فَمَا أَلَيْسَ مِنْ شَيْءٍ فَتَنَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ وَأَتَقَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ هَجَعْنَاهُمْ لَكِبْتُمْ آيَاتِهِمْ وَانْقَلَبُوا
وَلَا مَأْوَِيَهُمْ يُعْذِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ
شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

39. O kəslər üçün ki, haqsızlığa məruz qaldıqda intiqam alırlar.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Pisliyin cəzası özü kimi pislikdir. Amma kim bağışlasa və barışsa, onun mükaflatı Allaha aid olar. Həqiqətən, O, zalımları sevmir.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

41. Haqsızlığa uğradıqdan sonra qisas alanlara heç bir məzəmmət olunmaz.

وَلَمَنْ اتَّصَرَ بِعَدُوِّهِمْ فَاقْتَدِرْ فَاصْلِحْ أُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

42. Məzəmmət olunmağa ancaq insanlara zülm edənlər və yer üzündə haqsız yerə azgınlıq edənlər layiqdirlər. Məhz onlar üçün ağırlicılı əzab vardır.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

43. Hər kim səbir edib bağışlasa, şübhəsiz ki, bu məqsədə uyğun işlərdəndir.

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

44. Allah kimi azgınlığa salsə, bundan sonra onun heç bir himayəçisi olmaz. Sən zalımları əzabı gördükləri zaman: “Qayıtmağa bir yol yoxdurmu?” – deyən görəcəksən.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَهْدٍ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَذَا لَنَا مِمَّا كُنَّا نَعْمَلُ إِلَىٰ مَرْفُوعٍ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

45. Cəhənnəm qarşısına gətirildikləri zaman sən onların zəllilikdən başlarını aşağı salıb gözücu gizlin-gizlin baxdıqlarını görəcəksən. Möminlər deyəcəklər: “Şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlar Qiyamət günü özlərini və ailələrini itirənlərdir”. Həqiqətən, zalımlar daimi əzab içində olacaqlar.

وَتَرَى لَهُمْ مَعْرَصُونَ عَلَيْهَا خُشُوعٌ مِنَ الدَّلِيلِ يَنْظُرُونَ مِنْ خَلْفِ حَيْفٍ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا لَنَحْسَبُونَ الَّذِينَ حَبِصُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا إِنْ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾

46. Onlara Allahdan başqa kömək edəcək dostlar olmayacaqdır. Allah

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُوهُمْ مِنْ

kimi azğınlığa salsə, onun üçün heç bir *qurtuluş* yolu olmaz.

47. Allah tərəfindən qarşısıalınmaz gün gəlməmişdən əvvəl Rəbbinizin çağırışına cavab verin! O gün sizin üçün heç bir sığınacaq olmayacaq və siz *günahlarınızı* inkar edə bilməyəcəksiniz.

48. Əgər üzlərini çevirsələr, *unutma ki*, Biz səni onlara nəzarətçi təyin etməmişik. Sənin vəzifən ancaq təbliğ etməkdir. Biz insana Öz mərhəmətimizdən daddırdıqda ona sevinir. Onlara öz əlləri ilə etdikləri əməllərin ucbatından bir bədbəxtlik üz verdikdə isə insanın nankor olduğunu görürsən.

49. Göylərdə və yerdə səltənət Allahındır. O, istədiyini yaradır; kimə qız uşaqları, kimə də oğlan uşaqları bəxş edir.

50. Yaxud hər ikisindən – oğlan və qız uşaqları verir, istədiyini də sonsuz edir. Həqiqətən, O, Biləndir, Qadirdir.

51. Allah insanla ancaq vəhy ilə və ya pərdə arxasından danışır, yaxud bir elçi göndərir və o da *Allahın* izni ilə Onun istədiyini vəhy edir. Həqiqətən, O, Ucadır, Müdrikdir.

52. Biz sənə Öz əmrimizdən olan Ruhu (Qurani) vəhy etdik. Sən kitab nədir, iman nədir bilmirdin. Lakin Biz onu,

دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٥٠﴾

أَسْتَجِيبُوا لِرُؤْيَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ بَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا الْكُفْرُ مِنْ مُنْجَايَةٍ وَمِنْهُ وَمَا الْكُفْرُ مِنْ نَجَاتٍ ﴿٥١﴾

قَالَتْ أَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا التَّبْلُغُ وَإِنَّا إِذَا أَفْنَأْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجِءَ بِهَا تُنًا فَصِبْهُمْ سَيِّئَةً يَمَا فَرَدَّتْ يُدْبِرُهُمْ قَالَتْ الْإِنْسَانُ كَفُورٌ ﴿٥٢﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنثَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذَّكَورَ ﴿٥٣﴾

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنثَاءً وَيَجْعَلُ لِمَنْ يَشَاءُ عَاقِبَةً إِنَّهُ عَلَى عَرْسِهِ قَدِيرٌ ﴿٥٤﴾

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ رَأْيَ حجابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بآيَاتِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَى حَكِيمٍ ﴿٥٥﴾

وَلَكِنَّكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ذِكْرًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ

qullarımızdan istədiyimizi doğru
yola yönəltmək üçün, bir nur etdik.
Həqiqətən, sən *onları* doğru yola
yönəldirsən –

53. göylərdə və yerdə olanların sahibi
Allahın yoluna. Şübhəsiz ki, bütün
işlər Allaha qayıdır.

وَمَا لَنَا لِمَا كَفَرْنَا مِنْ عِزٍّ طَوِيلٍ
لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۚ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٤﴾

əz-Zuxruf
(«Zinət») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ha. Mim.
2. *Bu* aydın Kitaba and olsun!
3. Biz Qurani ərəbcə nazil etdik ki, onu anlayasınız,
4. Şübhəsiz ki, o, yanımızdakı Ana Kitabdır. O, ucadır, hikmətlə doludur.
5. Siz həddi aşan adamlar olduğunuza görə, Biz Zikri sizə çatdırmaqdan vaz keçməliyik?
6. Biz əvvəlki ümmətlərə də neçə-neçə peyğəmbərlər göndərmişdik.
7. Onlara elə bir peyğəmbər gəlmədi ki, onu məsxərəyə qoymasınlar.
8. Biz onlardan daha qüvvətli olanları məhv etdik. Əvvəlkilərin aqibəti ötüb keçmişdir.
9. Əgər sən onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, mütləq: “Onları Qüdrətli və Bilən Allah yaratmışdır!” – deyəcəklər.
10. O, yeri sizin üçün beşik etdi və orada sizin üçün yollar saldı ki, bəlkə düz gedə biləsiniz.

سُورَةُ الزُّخْرُفِ

حم

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ

تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

وَاللَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا عَلِيمٌ

حَكِيمٌ ﴿٣﴾

أَفَصْبِرُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحَانِ

كُنْ نُشْرَقُوا مَشْرِيفَتِ ﴿٤﴾

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ ﴿٥﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَاوَابِهِ

يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦﴾

فَأَهْلَكْنَا أَسَافَةً مِنْهُمْ نَظْمًا وَمَقْصُ

مَثَلِ الْأَوَّلِينَ ﴿٧﴾

وَلَيْنِ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

لَيَقُولَنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٨﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ

لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٩﴾

11. Göydən lazım olduğu qədər su endirildi. Biz onunla ölü bir diyarı dirildik. Siz də beləcə *dirildilib* çıxarılacaqsınız.
12. O, bütün canlıları və bitkiləri cüt yaratdı. Mindiyiniz gəmiləri və heyvanları yaratdı ki,
13. onların belinə, *yaxud göyərtəsinə* qalxıb yerləşdiyiniz zaman Rəbbinizin nemətini yada salıb deyəsiniz: “Bunu bizə ram edən Allah pakdır, müqəddəsdir. *Yoxsa* bizim ona gücümüz çatmazdı.
14. Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”.
15. *Müşriklər Allahın* qullarından bəzisini Onun bir hissəsi qəbul etdilər (Ona övladlar və şəriklər qoşdular). Həqiqətən, insan açıq-aydın nankordur.
16. *Yoxsa Allah* yaratdıqlarından qızları Özünə götürüb oğlanları sizin üçün seçmişdir?
17. Onlardan birinə, Mərhəmətli *Allaha* aid etdikləri *qız uşağı* ilə müjdə verilsə, hirsindən üzü qapqara qaralar.
18. Onlar zinət içində böyüdülməyə və çəkişmə zamanı aydın danışa bilməyən *qızlarını* *Allaha isnad* edirlər?

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ
فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا رَجَلًا لَّكُمْ
مِنَ الْأَمَلِكِ وَلَا تَعْبِيرُ مَا تُرْكُونَ ﴿١٢﴾

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ ذَرِيَّةَ رَجُلٍ
إِذَا نَسُوا نُصْرَةَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ قُلُوا سُبْحَنَ الَّذِي
سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

وَأَنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوا اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا لِّإِلَٰهِنَّ
لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

أَلَمْ تَخُذْ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَكَ
بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا صَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

أَوَمَنْ يُنَشَّؤُ فِي الْحَبْلَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ
غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾

19. Onlar Mərhəmətli *Allahın* qulları olan mələkləri qız hesab etdilər. Məgər onlar *mələklərin* yaradılışının şahidi olublar? Onların bu şahidliyi yazılacaq və buna görə cavab verməli olacaqlar.

20. Onlar dedilər: “Əgər Mərhəmətli *Allah* istəsəydi, biz onlara ibadət etməzdik!” Onların bu haqda heç bir biliyi yoxdur. Onlar ancaq yalan danışarlar.

21. Bəlkə onlara bundan əvvəl kitab vermişik və onlar da ona istinad edirlər?

22. Xeyr! *Müşriklər*: “Biz atalarımızı bu yolda gördük və biz də onların yolunu tutub gedəcəyik!” – deyirlər.

23. Biz səndən əvvəl hansı bir şəhərə xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* göndərdikse, onun cah-calal içində yaşayan sakinləri: “Biz atalarımızı bu yolda gördük və biz də onların yolunu tutub gedəcəyik!” – dedilər.

24. *Peyğəmbər* dedi: “Əgər sizə atalarınızın tutduğu o yoldan daha doğrusunu göstərsəm necə?” Onlar dedilər: “Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik”.

25. Biz də onlardan intiqam aldığımız *Bir* gör *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu.

26. Bir zaman İbrahim öz atasına və qövmünə demişdi: “Mən sizin ibadət etdiklərinizdən uzağam.

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
إِنْسَانًا مُّشْرِئًا وَأَخْلَفَهُمْ صُكُوتًا
سَهْدًا لَهُمْ فُتِنُوا وَقُنُوا ۝

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

أَمْ لَهُمْ آيَاتٌ فَهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ
مُتَسَمِّكِينَ ۝

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ
وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۝

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ
أَلْقَالٍ مِّنْ قَوْمٍ آتَا وَجِدْنَا آباءَهُمْ عَلَىٰ أُمَّةٍ
وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۝

۞ قُلْ أُولَئِكَ جُنُودُكَ يَا هَدَىٰ مِنَّا وَجِدْتُهُمْ
عَلَيْهِ ؕ آيَاتُهُ كُفْرًا قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ۝

فَأَنصَحْنَا لَهُمْ فَاتَّخَفُوا أَنفُسَهُمْ وَكَانَ وَعْدُ
الْمُكَذِّبِينَ ۝

وَلَا قَوْلَ الْإِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا
تَعْبُدُونَ ۝

27. Yalnız məni yaradandan başqa!
Şübhəsiz ki, O məni doğru yola
yönəldəcəkdir”.
28. O bu “*lā ilahə illəllah*” kəlməsini
öz nəslində daimi qalacaq bir
kəlmə etdi ki, bəlkə *doğru yola*
qayıtsınlar.
29. Doğrusu, Mən bunlara da, atalarına
da haqq və *onu* bəyan edən bir elçi
göndərdik dolanışığa nəsib etdim.
30. Onlara haqq gəldikdə isə:
“Bu, sehrdir, biz ona inanmırıq!” –
dedilər.
31. Onlar dedilər: “Nə üçün bu Quran
iki şəhərdən (Məkkədən və ya
Taifdən) olan böyük bir adama nazil
edilmədi?”
32. Sənin Rəbbinin mərhəmətini onların
bölüşdürürlər? Biz dünya həyatında
onların dolanışıklarını aralarında
bölüşdürdük. Biri digərini öz yanına
işçi götürsün deyər, bəzilərinin
dərəcələrini digərlərindən üstün
etdik. Sənin Rəbbinin mərhəməti
onların yığdıqlarından daha
xeyirlidir.
33. Əgər insanların *kafirlik zəminində*
birləşmiş vahid bir ümmətə
çevrilmək *təhlükəsi* olmasaydı,
Mərhəmətli Allahı inkar edənlərin
cəllərinin tavanlarını və çıxdıqları
nərdivanları da gülmüşdən edərdik;

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٧﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

بَلْ مَنَعْتُ قُلُوبَهُمْ وَعَايَنَاهُمْ حُجَّتَهُمْ فَهُمْ أَكْفَرُ
وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا آيِسِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ
الْقُرَيْشِ لَنَكَّرْتُمْ لَهُ عَظِيمٌ ﴿٣١﴾

أَمْ هُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمُ
مَّا يَشْتَهُونَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا
سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَحْمِلُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا
لَهُمْ مَكْرَهُهُمُ الْمُتَكِنِينَ لِيُذِيقَهُمْ سُقُوطَنَا
وَكِبْرَهُمْ وَمَوَازِيحَ عَلَيْهِمْ يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

34. evlərinin qapılarını və söykəndikləri taxtları da.

وَأُيُوتِبُهُمْ فُؤَادًا وَصُرَّاهُمْ عَلَيْهَا فَبُذِّقُوا ۝١٥

35. Üstəlik zinət də *verərdik*. Bütün bunlar sadəcə dünya həyatının keçici zövqüdür. Axirət isə sənin Rəbbinin yanında ancaq *Allahdan* qorxanlar üçündür.

وَرُحُوفُهُمْ خُتِنَتْ كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝١٦

36. Kim Mərhəmətli *Allahın* zikrindən üz döndərsə, Biz şeytanı ona calayırıq və o da ona yoldaş olar.

وَمَنْ يَعْصِ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ۝١٧

37. Şübhəsiz ki, şeytanlar onları haqq yoldan sapdıracaq, onlar isə özlərinin haqq yolda olduqlarını güman edəcəklər.

وَاللَّهُ يَصُدُّهُمْ عَنْ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ۝١٨

38. Nəhayət, o, hüzurumuza gəldikdə *yoldaşına* deyər: "Kaş ki, mənimlə sənin aranda məşriqlə məğrib *arasındakı* uzaqlıq qədər *məsafə* olaydı. Sən nə pis yoldaş imişsən!"

سَحَىٰ إِذَا جَاءَ نَقَالَ يَكُنْتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنسُ الْقَرِينُ ۝١٩

39. *Onlara deyilər*: "Siz haqsızlıq etdiyinizə görə bu gün əzabə şərik olmağınız sizə heç bir fayda verməz!"

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ أَلْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ۝٢٠

40. Sənmi karlara eşitdirəcəksən, yaxud korları və aşkar azğınlıq içində olanları doğru yola yönəldəcəksən?

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٢١

41. Biz səni götürüb aparsaq da, yenə onlardan mütləq intiqam alacağıq.

فَإِنَّمَا أَتَذَكِّرُكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ۝٢٢

42. Yaxud onlara vəd etdiyimizi sənə göstərəcəyik. Şübhəsiz ki, Bizim onlara gücümüz çatar.

أَوْ يُرِيدَنَّ الْإِلَٰهِي وَعَدَ اللَّهُ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ۝٢٣

43. Odur ki, sən özünə vəhy olunan *ayələrə* sarıl! Əslində, sən düz yoldasan.
44. Doğrusu, bu *Quran* sənin üçün və sənin xalqın üçün bir şərəfdir. Siz sorğu-suala tutulacaqsınız.
45. Səndən əvvəl göndərdiyimiz elçilərdən – onların davamçılarından soruş; Biz Mərhəmətli *Allahdan* başqa ibadət ediləsi məbudlarını icad etmişik?
46. Biz Musanı Öz dəlillərimizlə Firon və onun oyanlarının yanına göndərdik. *Musa* dedi: “Mən aləmlərin Rəbbinin elçisiyəm!”
47. *Musa* dəlillərimizi onlara bəyan edən kimi onlar buna güldülər.
48. Bizim onlara göstərdiyimiz hər bir möcüzə, əvvəlkilərdən daha da üstün idi. Biz onları azabla yaxaladıq ki, bəlkə, *doğru yola* qayıdalar.
49. Onlar: “Ey sehrbaz! Sənə verdiyi əhd xatirinə Rəbbinə bizdən ötrü dua et, biz də doğru yola gələk” – dedilər.
50. Biz azabı onlardan uzaqlaşdıran kimi, sözlərindən döndülər.
51. Firon qövmünü çağırıb dedi: “Ey xalqım! Məgər Misir sultanəti və altından axan bu çaylar mənim deyilmi? Məgər görmürsünüzmü?

فَأَسْمِعْكَ بِآلِهَتِكَ لَوْحِي إِلَيْكَ إِنَّا كُنَّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَإِنَّهُ لَكُرْآنُكَ وَتُؤْمِرُكَ وَتُنْوِيحُكَ ﴿٤٤﴾

وَسَقُلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُ السَّامِرِ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُسَاعِدْ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كَسَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكَبُونَ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ يَفْرَعُونَ فِي قَوْمِهِ قَالِ يَقَوْمِ الْيَسْرِ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَٰؤُلَاءِ إِلَّا نَهْرٌ يَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

52. Ya da mən bu aciz və az qala *sözünü*
belə aydın başa sala bilməyən
adamdan daha üstün deyiləmmi?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُدْعَىٰ عَلَىٰ هَذَا الَّذِي هُوَ مِهِنٌ
وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

53. Nə üçün ona qızıl bilərziklər
taxılmayıb və onunla birlikdə bir-
birinin ardınca mələklər gəlməyib?"

فَلَوْلَا أَلْفُ اللَّيْلِ عَلَيْهِ أَسْوَرةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْجَاهَ
مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٣﴾

54. *Firon* öz xalqını aldatdı, onlar da ona
itaət etdilər. Həqiqətən, onlar fəsiq
adamlar idilər.

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ
كَالْوَأَقِمَاتِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

55. Onlar Bizi qəzəbləndirdikdə
onlardan intiqam alıb hamısını
dənizdə batırdıq.

فَلَمَّا أَتَيْنَاهُمْ أَتَيْنَاهُمُ اسْفُوفًا فَاعْرِفْهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

56. Biz onları sonradan gələn nəsillər
üçün izi-tozu itirilib yox edilmiş bir
millətə və ibrət alınmalı bir həqiqətə
çevirdik.

فَجَعَلْنَا هُمُ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

57. Məryəm oğlu örnək
göstərilincə sənin xalqın sevinedən
güldü.

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ
مِنْهُ يَصْعَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Onlar dedilər: "Bizim məbudlarımız
yaxşıdır, yoxsa o?" Onlar bunu
sənə yalnız höcət etmək üçün
dedilər. Doğrusu, onlar höcətləşən
adamlardır.

وَقَالُوا أَلَيْسَ أَحَدٌ مِّنْهُمْ مَّا ضُرِبَ لَهُ
الْأَجْدَلُ أَتَيْلُ هُمُ قَوْمٌ فَخِصُونَ ﴿٥٨﴾

59. O, yalnız və yalnız Bizim nemət
verdiyimiz və İsrail oğullarına
nümünə etdiyimiz bir quldur.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عِبْدٌ أَفْتَسَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ
مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾

60. Əgər istəsəydik, yer üzündə
içinizdən sizi əvəz edəcək mələklər
yaradardıq.

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكَ مَلَكَيْنِ فِي الْأَرْضِ
يُخْلِفُونَ ﴿٦٠﴾

61. Həqiqətən, *İsanın* yer üzünə enməsi
Saatin yaxınlaşmasının əlamətidir.

وَإِنَّهُ لَوَعْدٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمُوتُنَّ بِهَا

Qiyamətə şəkk etməyin və Mənə tabe olun. Budur, düz yol!

62. Şeytan sizi *doğru yoldan* döndərməsin. Şübhəsiz ki, o sizin açıq-aydın düşməninizdir.

63. İsa aydın dəlillərlə gəldiyi zaman dedi: "Mən sizə hikmət gətirmişəm və barəsində ziddiyyətə düşdüyünüz bəzi şeyləri izah etmək üçün *gəlmişəm*. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

64. Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Elə isə Ona ibadət edin! Budur düz yol!"

65. Firqələr öz aralarında ixtilafa düşdülər. Ağrılı-acılı bir günün əzabından vay zalımların halına!

66. Onlar özləri də hiss etmədən o Saatin qəflətən onlara gəlməsindən başqa bir şeymi gözləyirlər?

67. O gün müttəqilərdən başqa *bütün* dostlar bir-birinə düşmən kəsiləcəklər.

68. Ey qullarım! Həmin gün sizə qorxu yoxdur və siz heç kədərlənməyəcəksiniz də.

69. Siz ayələrimizə iman gətirib müsəlman olmusunuz.

70. Siz də, zövcələriniz də fərəhlə Cənnətə daxil olun!

وَأَنذِرُونَهُمْ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلَأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٦٣﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبَاسِ ﴿٦٥﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

أَلْأَحْزَابَ يَوْمَئِذٍ بِغَضَبٍ لِبَعْضِهِمْ لِعَبْثِ عَدُوٍّ أَلَا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

يَعْبَادُ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾

81. De: "Əgər Mərhəmətli Allahın övladı olsaydı, ona ilk ibadət edən mən olardım.

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٥١﴾

82. Göylərin və yerin Rəbbi, Ərşin Rəbbi müqəddəsdir və onların Ona aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır!"

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٥٢﴾

83. Onları burax, qoy vəd olunduqları günə qovuşanadək *batil işlərə* dalsınlar və *bir müddət* əylənsinlər.

فَذَرْهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي بُوْعِدُوا ﴿٥٣﴾

84. Göydə də məbud, yerdə də məbud *yalnız* Odur. O, Müdrikdir, Biləndir.

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٥٤﴾

85. Göylərin, yerin və onların arasında olan hər şeyin sahibi *olan* Allah ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır! O Saat (Qiyamət) haqqında bilgi Ondadır və siz Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız.

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالْيَوْمِ تَرْجَعُونَ ﴿٥٥﴾

86. *Müşriklərin* Onu qoyub yalvardıqları *tanrılar* şəfaət verə bilməzlər. Mənasını bilərək haqqa şəhadət verənlər isə istisnadır.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

87. Əgər onlardan özlərini kimin yaratdığını soruşsan, əlbəttə: "Allah!" – deyərlər. *Gör* necə də *haqdan* döndərilirlər!

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٥٧﴾

88. *Peyğəmbər* dedi: "Ey Rəbbim! Bunlar iman gətirməyən adamlardır!"

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوا قَوْمًا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

89. Onlara "Salam!" deyib, vaz keç. Onlar tezliklə biləcəklər.

فَأَصْحَابُ عَهْدِهِمْ قُلُوبٌ شَرٌّ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

əd-Duxan
(«Tüstü») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. And olsun *bu* aydın Kitaba!
3. Biz onu mübarək bir gecədə nazil etdik. Həqiqətən, Biz qorxuduruq.
4. Hər bir hikmətli iş o gecədə ayırd edilir –
5. dərgahımızdan vəhy edilən əmr ilə. Həqiqətən, *kitabları və elçiləri* Biz göndəririk –
6. sənin Rəbbindən mərhəmət olaraq. Şübhəsiz ki, O, Eşidəndir, Biləndir.
7. Əgər yaqinliklə inanırsınızsə, *bilin ki, Allah* göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir.
8. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. O həm dirildir, həm də öldürür. O həm sizin Rəbbiniz, həm də əcdadlarınızın Rəbbidir.
9. Lakin onlar şəkkə qapılıb əylənirlər.
10. Sən göydən aşkar bir tüstü gələcəyi günü gözlə.
11. O *tüstü ki*, insanları bürüyəcəkdir. Bu, ağırlı-acılı bir əzabdır.

سُورَةُ الدُّخَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَّكَةٍ ﴿٢﴾ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ كَبِيرٍ ﴿٤﴾

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

أَنذَرْتُكُمْ الْآزِفَاتِ ﴿٩﴾

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿١٠﴾

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

يَغْشى النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

12. *Onlar*: “Ey Rəbbimiz! Bizi bu əzabdan qurtar, biz də iman gətirək” – deyəcəklər.
13. Onlar necə öyüd-nəsihət eşidə bilirlər ki, artıq onlara açıq-aşkar bir peyğəmbər gəlsə də,
14. onlar ondan üz çevirib: “Öyrədilmiş bir dəlildir!” – dedilər.
15. Biz əzabı bir az sizdən uzaqlaşdırırıq, amma siz yenə *azğınlığa* qayıdacaqsınız.
16. *Kafirləri* böyük bir müsibətlə yaxalayacağımız gün, Biz *onlardan* intiqam alacağıq.
17. Biz *onlardan* əvvəl Fironun xalqını da sınadıq. Onlara möhtərəm bir elçi gəldi.
18. *O dedi*: “Allahın qullarını mənə qaytarın. Həqiqətən, mən sizin üçün etibarlı bir elçiyəm.
19. Allaha qarşı təkbəbbür göstərməyin. Həqiqətən, mən sizə aydın bir sübut gətirmişəm.
20. Mən sizin mənə daşa basmanızdan həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz *olan Allaha* sığınram.
21. Əgər mənə inanmırsınızsa, onda məndən uzaq olun!”
22. Sonra o, Rəbbinə yalvarıb dedi: “Həqiqətən, bunlar günahkar adamlardır!”

وَبَنَّا أَكْشِيفَ عَذَابِ الْعَذَابِ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

إِنِّي لَهُمُ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَاطِلَةَ الْكَاذِبَةَ إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

﴿١٧﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا فِرْعَانَ فَاغْتَاكَ فُورًا فَرَعُونَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

أَن أَدِّ إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٩﴾

وَأَن لَا تَعْلُوا عَلَيَّ اللَّهُ إِلَهِي وَإِيَّاكُمْ مَسْلُطِينَ ﴿٢٠﴾

فَالْيَ عَذَابِي وَيَ رَبِّكَ إِن تَتَّبِعُونَ ﴿٢١﴾

وَأَن لَّيَكُونَنَّ إِلَى فِتْنَةِ لُؤْلُؤٍ ﴿٢٢﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءَ فُجْرٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٣﴾

23. *Allah dedi: "Qullarımla birlikdə gecə yola çıx. Şübhəsiz ki, siz təqib olunacaqsınız.*
24. *Dənizi də sakit burax! Onlar suda batırılacaq əsgərlərdir!"*
25. *Onlar neçə-neçə bağlar, çeşmələr qoyub getdilər;*
26. *Habelə əkinlər, möhtəşəm yerlər*
27. *və içində həzz aldıkları nemətləri də qoyub getdilər.*
28. *Bax belə! Biz o nemətlərə başqalarını varis etdik.*
29. *Nə göy, nə də yer onlardan ötrü ağlamadı. Onlara möhlət də verilmədi.*
30. *Artıq İsrail oğullarını alçaldıcı əzabdan qurtardıq –*
31. *Firondan. Həqiqətən, o, özünü yüksək tutan və həddi aşanlardan idi.*
32. *Biz İsrail oğullarını Öz elmimizlə ələmlərdən üstün tutduq.*
33. *Onlara içində açıq-aydın imtahan olan dəlillər verdik.*
34. *Bunlar mütləq deyəcəklər:*
35. *"Bizim ancaq birçə ölümümüz var. Biz bir daha dirildilməyəcəyik.*
36. *Əgər doğru deyirsinizsə, onda atalarımızı dirildib gətirin!"*

فَأَسْرِ بِمَا بِدِي لَيْلًا إِنَّكَ مُتَعَبُونَ ﴿٢٣﴾

وَأَنزِلِ الْبَحْرَ هَوًّا أَتَاهُ جُنْدٌ مُّعَرَّفُونَ ﴿٢٤﴾

كَتَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

وَنَعْمَ كَانُوا بِهَا فَكِهِينَ ﴿٢٧﴾

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمَآءَ الْآخَرِينَ ﴿٢٨﴾

فَمَا يَكَانُ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ جَاءَتْهُنَّ ابْنَةُ إِسْرَءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ أَلْمِيهِنَ ﴿٣٠﴾

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْعَاسِرِينَ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ آخَرْنَا نَحْنُ عَلَى عَدِيٍّ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَتَيْنَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا قَبِلُوا مُبْتَلِينَ ﴿٣٣﴾

إِنْ هُمْ إِلَّا يَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا أَمْوَالُهُمُ الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾

فَأَنذَرْتُهَا نَارًا إِنَّ كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

37. Bunlar yaxşıdır, yoxsa Tubba tayfası və onlardan əvvəlkilər? Biz onları məhv etdik. Çünki onlar günahkar adamlar idi.

أَهْلُ عَرَبٍ أَمْ قَوْمٌ تُبَعِّعُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝٣٧

38. Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün və *əbə*s yerə yaratmadıq.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَئِيلِينَ ۝٣٨

39. Biz onları əsl həqiqət kimi yaratdıq, lakin çoxları *bunu* bilmir.

مَا خَلَقْنَاهُمْ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝٣٩

40. Şübhəsiz ki, ayırd etmə günü onların hamısı üçün müəyyən olunmuş vaxtdır.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٤٠

41. O gün dost dostla heç bir şeylə fayda verə bilməyəcək, onlara kömək də edilməyəcəkdir.

يَوْمَ لَا يُنْفَعِي مُوَلًّى عَنْ مَوَلًّى شَيْئًا وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ ۝٤١

42. Allahın rəhm etdiyi kimsələrdən başqa! Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٤٢

43. Həqiqətən, *Cəhənnəmdəki* zəqqum ağacı

إِنَّ شَجَرَتَ الزُّقْمِ ۝٤٣

44. günahkar adamın yeməyidir.

طَعَامُ الْأَثِيمِ ۝٤٤

45. Əridilmiş yağın çöküntüsü kimi qarınlarda qaynayar –

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ۝٤٥

46. qaynar su qaynayan kimi.

كَعَلَى الْحَمِيمِ ۝٤٦

47. Onu tutub Cəhənnəmin ortasına sürüyün!

حُدُوهُ فَادْعُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝٤٧

48. Sonra əzab vermək üçün başına qaynar su tökün!

ثُمَّ صُفِّدُوا قَوْفَ رَأْسِهِمْ مِنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ ۝٤٨

49. Dad *bu əzabı*! Sən ki qüdrətli və şərəfli idin.
50. Sizin şübhə etdiyiniz *əzab* budur!
51. Allahdan qorxanlar isə təhlükəsiz bir yerdə –
52. bağçalarda və çeşmələr başında olacaqlar!
53. Taftadan və atlazdan libaslar geyib qarşı-qarşıya əyləşəcəklər.
54. Bax belə! Üstəlik onları iri qaragözlü hurilərlə də evləndirəcəyik.
55. Onlar orada əmin-amanlıq içində hər meyvədən istəyəcəklər.
56. Onlar orada ilk ölümdən başqa heç bir ölüm dadmayacaqlar. *Allah* onları Cəhənnəm əzabından qorumuşdur –
57. sənin Rəbbinin lütfkarlığı sayəsində. Məhz bu, böyük uğurdur.
58. Biz *Quranı* sənin dilində asanlaşdırdıq ki, onlar öyüd-nəsihət ala bilsinlər.
59. Sən gözle! Şübhəsiz ki, onlar da gözləyirlər.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾

كَذَلِكَ وَرَوْنَجْتُهُمْ خُورِجِينَ ﴿٥٤﴾

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

فَضْلًا مِّنْ رَبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

فَإِنَّمَا يَنْتَرِكُهُ بِلِسَانِكَ لَعْنَتُهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

فَأَرْقُبْ إِنَّهُمْ مُّرْقِبُونَ ﴿٥٩﴾

əl-Casiyə
(«Diz çökənlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ha. Mim.
2. Bu Kitab Qüdrətli, Müdrik Allah tərəfindən nazil edilmişdir.
3. Həqiqətən, göylərdə və yerdə möminlər üçün dəlillər vardır.
4. Sizin yaradılışınızda və Allahın yer üzünə yaydığı canlılarda qəti iman gətirmiş insanlar üçün neçə-neçə dəlillər vardır.
5. Gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göydən yağmur endirib onun vasitəsilə yeri ölümündən sonra diriltməsində və küləkləri *istədiyi səmtə* yönəltməsində düşüncəli insanlar üçün də dəlillər vardır.
6. Bunlar Allahın ayələridir. Biz onları sənə bir həqiqət kimi oxuyuruq. Onlar Allaha və Onun dəlillərinə dair sözə inanmadıqdan sonra daha hansı sözə inanacaqlar?!
7. Vay halına iftiraçının və günahkarın!
8. O, Allahın ona oxunan ayələrini eşidir və sonra, sanki onları eşitməmiş kimi təkəbbür göstərərək inadkarlıq edir. Beləsini ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.

حم

نَزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ١

إِنَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ٢

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ لَّآيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ٣

وَأَنزَلْنَا السَّمَاءَ زُلْفًا وَنَزَّلْنَا مِن تَحْتِهَا الْإِنِّيلَ وَالنَّهَارَ وَمَا أَنزَلْنَا مِنَ الْمَاءِ سَحَابًا مِّن دُونِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٤

بَلْكَ دَابَّةٍ لِّلَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْهِ كَلِمَاتٍ يُطَايَ حَبِيبٌ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ لَآيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥

وَقُلْ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ٦

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنْزِلُ عَلَيْهَا قُرْآنًا مَّجِيدًا ثُمَّ يَصِرُ فَسًّا كَبِيرًا ٧
لَّوْ يَسْمَعُهَا أَفَّاكُهُمْ يَسْمَعُهَا أَفَّاكُهُمْ يَسْمَعُهَا أَفَّاكُهُمْ ٨

9. O, ayələrimizdən bir şey öyrəndiyi zaman ona lağ edir. Məhz belələri üçün alçaldıcı bir əzab vardır.
10. Qarşıda onları Cəhənnəm gözləyir. Nə qazandıqları şeylər, nə də Allahdan başqa tutduqları himayəçilər onları *əzabdan* qurtara bilməyəcəklər. Onları böyük bir əzab gözləyir.
11. Bu *Quran* doğru yol göstəricisidir. Rəbbinin ayələrinin inkar edənləri ən pis cəza – ağırlı-acılı əzab gözləyir.
12. Gəmilərin Onun əmri ilə dənizdə üzməsi və sizin də Onun lütfündən axtarmanız üçün dənizi sizin xidmətinizə verən Allahdır. Bəlkə, şükür edəsiniz.
13. Göylərdə və yerdə olanların hamısını O, sizin xidmətinizə vermişdir. Həqiqətən, bunda düşünən adamlar üçün dəlillər vardır.
14. İman gətirənlərə de ki, Allah, qazandıqları *günahlara* görə hər hansı bir tayfanın cəzasını versin deyə, Allahın *əzab* günlərini gözləməyənləri bağışlasınlar.
15. Kim yaxşı iş görsə, *xeyri* özünə, kim də pislik etsə, *zarəri* özünə olar. Sonra siz Rəbbinizə qaytarılacaqsınız.
16. Andolsun ki, Biz İsrail oğullarına Kitab, hökumranlıq və peyğəmbərlik bəxş etmiş, onlara pak nemətlərdən

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ إِنَّا سَائِغٌ فَهَارُونَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا سَيِّئًا وَلَا مَا اقْتَدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

۞ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لَتَجْرَىٰ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِمَّا فِي ذَٰلِكِ لَا يَكُن لَّكُمْ لِقَوْمٍ يُنكَرُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُ اللَّهُ وَلَا يَنْتَهِىٰ عَنْ آثَامِ اللَّهِ يَنْتَهِىٰ قَوْمًا يَسْكُنُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَٰءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحَكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ

عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

ruzi vermiş və onları aləmlərdən üstün etmişdik.

17. Onlara dinə dair aydın dəlillər vermişdik. Amma elm onlara gəldikdən sonra aralarındakı paxıllıq üzündən ixtilafa düşdülər. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin ixtilafa düşdükləri məsələlər barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir.

18. Sonra sənə də dində şəriət yolu göstərdik. Sən ona tabe ol və *haqqı* bilməyənlərin istəklərinə tabe olma!

19. Çünki onlar səni heç bir vəchlə Allahdan qurtara bilməzlər. Şübhəsiz ki, zalımlar bir-birinin himayədarıdılar, Allah isə müttəqilərin Himayədarıdır.

20. Bu *Quran* insanlar üçün açıq-aydın bir dəlil, qəti inananlar üçün isə doğru yol göstəricisi və mərhəmətdir.

21. Yoxsa günah qazananlar onları həyatda olduğu kimi, ölümlərindən sonra da iman gətirib yaxşı işlər görənlərlə eyni tutacağımızı güman edirlər? Nə pis mühakimə yürüdürlər!

22. Allah göyləri və yeri ədalətlə yaratmışdır ki, hər kəs qazandığının əvəzini alsın. Belə ki, onlara heç bir haqsızlıq edilməyəcəkdir.

23. Nəfsinin istəyini ilahiləşdirən şəxsi gördünmü? Allah *əzəli* elmi sayəsində onu azğınlığa saldı,

وَهُ أَقْبَلْتَهُمْ يَنْتَبِثَ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا
إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَيِّنَاتًا يَنْتَهَرَانِ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٦﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَيْءٍ عَزِيزٍ ﴿٥٧﴾
فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّهُمْ لَنْ يَصُورُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنْ
الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَبِيُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٥٩﴾

هَذَا صِرَاطٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ
يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ
نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ
مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦١﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
وَلِيُخْرِجَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَحَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ
وَحَفِظَ عَلَى سَمْعِهِمْ وَقَلْبِهِمْ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِمْ عَشِيرَةً

qulağını və qəlbini möhürlədi, gözüne də pərdə çekdi. Allahdan başqa kim onu doğru yola yönəldə bilər? Məgər düşünüb anlamırsınız?

24. Onlar dedilər: “*Həyat* ancaq bizim dünya həyatımızdır. *Kimimiz* ölür, *kimimiz də* doğulur. Bizi öldürən ancaq zamandır”. Bu haqda onların heç bir biliyi yoxdur. Onlar ancaq zənnə qapılırlar.
25. Bizim aydın ayələrimiz onlara oxunduğu zaman onların dəlili: “Əgər doğru deyirsinizsə, atalarımızı *dirildib* gətirin!” – deməkdən başqa bir şey deyildir.
26. De: “Allah sizə həyat verir, sonra öldürür, sonra da sizi *gələcəyinə* heç bir şəkk-şübhə olmayan Qiyamət günü *dirildib* bir yerə toplayacaqdır”. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.
27. Göylərin və yerin hökmrənliyi ancaq Allaha məxsusdur. O Saatın (Qiyamətin) gələcəyi gün – məhz o gün yalan danışanlar ziyanə uğrayacaqlar.
28. Sən *həmin* gün bütün millətləri diz çökmüş görəcəksən. Hər millət öz əməl kitabına tərəf çağırılacaqdır. “Bu gün sizə etdiyiniz əməllərin əvəzi veriləcəkdir!
29. Bu Bizim sizin əleyhinizə həqiqəti söyləyən kitabımızdır. Şübhəsiz

فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا الْحَيَاتَانِ الْحَيَاتَانِ الَّتِي نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُبْطِلُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٥﴾

وَلَا تَنْتَهِ عَنِ هَذِهِ آيَاتِنَا أَنْتَ بَلْ كَانَ حُجَّتُكَ عَلَىٰ أَنْ قَالُوا اتَّبِعْنَا تِلْكَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِمْ تَغْمُ السَّاعَةُ يَوْمَ يَخْسَرُ الْبَاطِلُونَ ﴿٢٨﴾

وَرَمَىٰ كُلُّ أُمَّةٍ حَائِلُهُ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُبَيِّنُ لَكَ بَيْنَ مَا لَكُنَّا

ki, Biz sizin etdiyiniz əməlləri yazdırıb yazdırırıq!”

30. İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə, Rəbbi onları Öz mərhəmətinə qovuşduracaqdır. Bu, açıq-aşkar müvəffəqiyyətdir.

31. Kafir olanlara gəldikdə isə, *onlara deyiləcəkdir*: “Məgər ayələrim sizə oxunmurdumu? Siz isə təkəbbür göstərirdiniz və günahkar adamlar idiniz.

32. *Sizə*: “Allahın vədi haqdır və o Saata (Qiyamətin qopacağına) heç bir şəkk-şübhə yoxdur!” – deyildiylə zaman: “Biz o Saatin nə olduğunu bilmirik! Onun ancaq bir zənn olduğunu güman edirik. Biz *buna* əmin deyilik!” – deyirdiniz”.

33. Onların etdikləri pis əməllər özlərinin qarşısına çıxacaq, istehza etdikləri əzab onları bürüyəcək

34. və onlara deyiləcəkdir: “Siz bu gününüzlə qarşılaşacağınızı unutduğunuz kimi, Biz də bu gün sizi unudacağıq. Sizin sığınacaq yeriniz Cəhənnəmdir. Sizin köməkçiləriniz də olmayacaqdır.

35. Bu ona görədir ki, siz Allahın ayələrini məsxərəyə qoyurdunuz və dünya həyatı sizi aldatmışdı”. Bu gün onlar oradan çıxarılmayacaq və onlardan tövbə etmələri tələb olunmayacaqdır.

نَسْتَسِيغُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَإِنَّهُمْ رُحْمَةٌ رَحْمَتِي ذَلِكَ هُوَ
الْقَوْلُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا عَنْ يَمِينِكُمْ
فَأَنصَرِكُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ أَتَىٰ
وَمَا نَحْنُ بِمُتَّبِعِينَ ﴿٣٣﴾

وَبَدَأَ لَهُمْ فِي سَخَاتِ مَا عَمِلُوا وَأَفَاقِيهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِيكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا
وَمَا نَكُونُ لِلنَّارِ وَمَا نَحْنُ بِمُغِيثِينَ ﴿٣٥﴾

ذَلِكُمْ بِأَنكُمُ اخْتَدَفْتُمْ إِلَٰهَ هَرُوا وَاعْتَدَدْتُمْ
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا قَالِ الْيَوْمَ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا لَهُمْ
يَسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

36. Göylərin Rəbbi, yerin Rəbbi və
aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd
olsun!

قُلِّدِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Göylərdə və yerdə böyüklük yalnız
Ona məxsusdur. O, Qüdrətlidir,
Müdrikdir.

وَلَهُ الْكِبَرِيَّةُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

əl-Əhqaf
(«Qumsal təpələr») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ha. Mim.
2. Bu Kitab Qüdrətli, Müdrik Allah tərəfindən nazil edilmişdir.
3. Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları ancaq bir həqiqət kimi və məlum bir zaman kəsiyi üçün yaratdıq. Kafirilər isə xəbərdar edildikləri şeylərdən üz döndərdilər.
4. De: “Bir deyın görək, sizin Allahdan başqa tapındıqlarınız yer üzündə nə yaratmışlar? Yoxsa onların göylərin *yaradılmasında* bir şərikliyi var? Əgər doğru danışanlarsınızsa, mənə bundan əvvəl *nazil olmuş* bir kitab və ya elmdən qalan bir əsər gətirin”.
5. Allahı qoyub Qiyamət gününədək özünə cavab verə bilməyən əşyalara yalvaran kimsədən daha çox azmış kim ola bilər? Halbuki *o bütələr* onların yalvarışından xəbərsizdirlər.
6. İnsanlar bir yerə toplanılacaqları zaman *bütələr* onlara düşmən kəsiləcək və onların ibadətini inkar edəcəklər.
7. Ayələrimiz onlara aydın şəkildə oxunarkən, artıq həqiqətin gəldiyini görüb onu inkar edən kafirlər: “Bu, açıq bir sehirdir!” – deyirlər.

حَمْدٌ

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ﴿٢﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ اتْلُو الْكِتَابِ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَنْتُرُوا مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣﴾

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ إِلَى يَوْمِ الْفِتْنَةِ وَمُرْعَى دُعَائِهِمْ غَفْلُونَ ﴿٤﴾

وَلَا أُخْبِرُكَ أَنَّهُمْ عَادُوا وَكَانُوا يُعْبَدُونَ كَمَا كُفِرُوا ﴿٥﴾

وَلَا تُنْفِ عَنْهُمْ عَذَابَ يُسْكَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَقُّ لَنَا جَاءَ هَذَا بَحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

8. Yaxud: “O bunu özündən uydurmuşdur!” – deyirlər. De: “Əgər mən onu uydurmuşamsa, siz məni Allahdan gələn heç bir cəzadan xilas edə bilməzsiz. O sizin *Quran* haqqındakı söz-söhbətlərinizi daha yaxşı bilir. Mənimlə sizin aranızda şahid kimi *Allah* yetər. O, Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

9. De: “Mən peyğəmbərlərin birincisi deyiləm. Mənə və sizə nə üz verəcəyini də bilmirəm. Mən sadəcə mənə vəhy olunana tabe oluram. Mən yalnız açıq-aşkar xəbərdar edənəm!”

10. De: “Bir deyin görək, əgər *bu Quran* Allah tərəfindəndirsə və siz də onu inkar etmisinizsə, İsrail oğullarından da bir şahid onun bənzərinə şahidlik edib iman gətiribsə, siz isə təkəbbür göstərmisinizsə, *zülm etmiş olmazsınız mı?* Allah zalımları doğru yola yönəltməz!”

11. Kafirlər möminlərə dedilər: “Əgər *Quran* xeyirli bir şey olsaydı, onlar bunda bizi qabaqlaya bilməzdilər!” Onlar bununla doğru yola gəlmədikləri üçün: “Bu, köhnə yalandır!” – deyəcəklər.

12. Ondən əvvəl Musanın rəhbər və mərhəmət olan Kitabı var idi. Bu isə zalımları qorxutmaq və yaxşı iş görənlərə müjdə vermək üçün ərəb dilində nazil edilmiş, *əvvəlkiləri* təsdiq edən bir Kitabdır.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
لِي مِنَ الشَّيْءِ شَيْئًا هُوَ أَكْبَرُ مِمَّا تَقْبِضُونَ فِيهِ كَذِبٌ بِهِ
شَهِدَ الْبَنِيُّ وَيَتَكَبَّرُ وَهُوَ الْعَلُورُ الرَّجِيمُ ﴿٨﴾

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَايِنِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا
يُفْعَلُ بِي وَلَا يَكُونُ لِي أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا
أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِندِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ
فَقَامُوا وَآسَفْتُمْ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا
خَبَرٌ مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ
فَسَيَقُولُونَ هَذَا أَفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾

وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً
وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا وَنُفْسٍ لِّمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

13. Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!”— deyib sonra düz yol tutanlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

14. Onlar Cənnət əhlidirlər və etdikləri əməllərin əvəzi olaraq orada əbədi qalacaqlar.

15. Biz insana ata-anasının qayğısına qalması tövsiyə etdik. Anası onu *bətnində* əziyyətlə daşımış və əziyyətlə doğmuşdur. Onun *bətnində* daşınma və süddən kəsilmə müddəti otuz ay çəkir. Nəhayət, o, yetkinlik çağına yetişib qırx yaşa çatdıqda deyər: “Ey Rəbbim! Mənə, mənim özümə və valideynlərimə bəxş etdiyim nemətə şükür etmək və Sənin razı qalacağın yaxşı işləri görmək üçün ilham ver, nəslimi də mənim üçün əməlisaleh et. Mən Sənə tövbə etdim. Həqiqətən, mən müsəlmanlardanam!”

16. Belələri, əməllərinin ən yaxşısını qəbul edəcəyimiz, günahlarından keçəcəyimiz və Cənnət əhli içərisinə daxil edəcəyimiz kimsələrdir. Bu onlara verilmiş doğru vəddir.

17. *Kimisi də* ata-anasına: “Tfu sizə! Məndən əvvəl neçə-neçə nəsillər gəlib-getdiyi halda, siz məni *qəbirdən* çıxarılacağımları hədələyirsiniz?”— deyər. Onlar Allahdan yardım diləyərək: “Vay sənə halına! İman gətir, Allahın

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدِينَ ﴿١٤﴾
كَانُوا يَسْمَلُونَ ﴿١٥﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ اأَشُدَّهُ وَبَلَغَ اأَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي اتَّقِيتُ الْيَتَامَىٰ وَالْيَتَامَىٰ ﴿١٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصَّادِقُ الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٧﴾

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَنْتَعِدَايَ أَنْ أَخْرَجَ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَكْبِرَانِ اللَّهُ وَبِكَ لَمُؤْمِنِينَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلْيَتْلُ مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

vədi haqdır!" – deyərlər. O isə: "Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir!" – deyər.

18. Belələri o kəslərdir ki, onlardan əvvəl gəlib-getmiş cin və insanlardan ibarət olan xalqlar haqqındakı Söz onların barəsində də gerçəkləşmişdir. Həqiqətən də, onlar ziyana uğrayanlardır.

19. Həminin etdiyi əməllərə görə dərəcələri vardır ki, *Allah* onlara əməllərinin əvəzini versin. Onlara əslə zülm edilməz.

20. Kafirələr Odun qarşısına gətiriləcəkləri gün *onlara deyiləcəkdir*: "Siz dünya həyatınızda pak nemətlərinizi sərf edib qurtardınız və onlardan zövq aldınız. Bu gün isə siz yer üzündə haqsız olaraq təkəbbür göstərdiyinizə və asi olduğunuza görə alçalıcı əzabla cəzalandırılacaqsınız!"

21. Ad *tayfasının* qardaşını xatırla! Bir zaman o özündən əvvəl də, sonra da qorxudan *peyğəmbərlər* gəlib-getmiş qumsal təpələrdə *yaşayan* tayfasını: "Allahdan başqasına ibadət etməyin. Mən sizə üz verəcək əzəmətli günün əzabından qorxuram!" *deyə* xəbərdar etmişdi.

22. Onlar isə demişdilər: "Sən bizi məbudlarımızdan döndərməyəmi gəldin? Əgər doğru

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِم مِّنَ الْإِنسِ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِّنْ أَعْمَالِهِمْ أَجْرٌ وَهُمْ لَا يَخْلَعُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَذَّابُنَا
طَبِيعَتُهُمْ فِي حَيَاتِهِمُ الدُّنْيَا وَأَسْمَقَتْهُمْ فِيهَا
فَالْيَوْمَ يُخْرَجُونَ عَذَابُ الْهُمَمِ بِمَا كُفَرُوا
تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُفَرْتُمْ تَفْسَقُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ
وَقَدْ خَلَّتْ أَلْفُكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَكَ وَأَكْفُرَ بِالْإِلَهِاتِ فَاتَّبِعْ
نِعْمَةً إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٢﴾

danışanlardansansa, bizə vəd etdiyini gətir!”

23. *Hud* dedi: “*Bu haqda* bilgi ancaq Allaha məxsusdur. Mən sizə yalnız mənimlə göndərilənləri təbliğ edəirəm. Lakin mən sizin cahil adamlar olduğunuzu görürəm”.

24. Nəhayət o *əzabı* vadilərinə doğru gələn bir bulud şəklində gördükdə: “Bu bizə yağış yağdıracaq buluddur!” – dedilər. *Hud* dedi: “Xeyr! Bu sizin tez gəlməsini istədiyiniz – özü ilə ağırlı-acılı əzab gətirən bir küləkdir!

25. O öz Rəbbinin əmri ilə hər şeyi yerlə yeksan edəcəkdir!” Onlar elə məhv oldular ki, evlərindən başqa heç bir şey görünmədi. Biz günahkar adamları belə cəzalandırıraq.

26. Sizə vermədiyimiz imkanları Biz onlara vermişdik. Onlara qulaq, göz və qəlb vermişdik. Lakin nə qulaqları, nə gözləri, nə də qəlbləri onlara heç bir fayda vermədi. Çünki onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər. Onları ələ saldıqları *əzab* bürüdü.

27. Biz sizin ətrafınızda olan şəhərləri məhv etdik. Biz ayələri onlara müxtəlif cür izah etdik ki, bəlkə küfrdən əl çəkələr.

28. Bəs nəyə görə Allahı qoyub *Ona* yaxınlaşmaq məqsədilə ilahiləşdirdikləri kəslər onlara kömək

قَالَ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ عَبْدُ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا رَسُولُ اللَّهِ قَدِ ابْتِغَيْتُم مَّا تَكْفُرُونَ ﴿٢٣﴾

فَمَا زَالُوا كَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّطَارِنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ إِيَّاهُ يَدْعُ فِيهَا عَذَابَ الْإِلَهِ ﴿٢٤﴾

مُرْكُ كُلِّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا بَرَىٰ إِلَّا الْمَسْكَنَةُ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَّ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا وَخَلُّكُمْ مِنَ الْقَرْيَةِ وَصَرَفْنَا الْأَنْبِيَاءَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الْإِلَهِاتُ لَأَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَرَسَادًا إِنَّهُمْ لَخَالِفُونَهُمْ وَلَئِنْ لَمْ يَنْصُرُوا اللَّهَ فَهُوَ يَنْصُرْهُمُ إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْوَهْدَانِ ﴿٢٨﴾

etmədi? Əksinə, onlardan uzaqlaşıb yox oldular. Bu onların iftiraları və uydurmalarıdır.

29. Bir zaman bir dəstə cini Quranı dinləmək üçün sənin yanına yolladıq. Onlar *onu dinləməyə* gəldikdə *bir-birinə*: “Susun, *qulaq asaq!*” – dedilər. *Quran oxunub* qurtardıqdan sonra işə xəbərdar etmək məqsədilə öz tayfalarının yanına qayıtdılar.

30. Onlar dedilər: “Ey qövümümüz! Biz, həqiqətən də, Musadan sonra nazil edilmiş, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən, haqqa və düz yola yönəldən bir Kitab dinlədik!

31. Ey qövümümüz! Allahın təbliğatçısını qəbul edin və ona iman gətirin ki, *Allah* günahlarımızı bağışlasın və sizi ağırılı-acılı əzabdan qurtarsın!”

32. Allahın təbliğatçısını qəbul etməyən kimsə yer üzündə *Allahdan* yaxa qurtara bilməz və Ondan başqa onun himayəçi dostları da olmaz. Onlar aşkar azgınlıq içindədirlər.

33. Məgər onlar göyləri və yeri yaradan, onları yaratmaqla yorulmayan *Allahın* ölüləri də diriltməyə qadir olduğunu görmürlərmi? Sözsüz ki, O, hər şeyə qadirdir.

34. Kafirlər Odun qarşısına gətiriləcəkləri gün *onlara*: “Məgər bu, həqiqət deyilmi?” – *deyiləcəkdir*. Onlar: “Bəli, Rəbbimizə and olsun

إِنْ كُنْتُمْ وَمَا كُنْتُمْ بِتَقْوَىٰ ۝

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ
الْقُرْآنَ إِنَّا فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا
فَلَمَّا طَفَى الْقَوْلُ إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ۝

قَالُوا إِنَّا قَوْمُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن
بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْخَيْرِ وَالْأُطْرُقِ مُسْتَقِيمٍ ۝

يَقُولُونَ أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَاعْبُدُوهُ
يَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُم مِّنْ عَذَابِ
الْأَلِيمِ ۝

وَمَنْ لَا يُجِيبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي
الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِمَّنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

أُولَٰئِكَ يَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ لَهُمْ بَدَلًا يَفْقِدُ عَلَىٰ أَنَّ
يُخَيَّرَ الْمُتَوَفَّىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَقَوْمٌ يُعْرِضُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِأَلْفًا قَالُوا أَلَيْسَ وَرَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

ki, *həqiqətdir!*” – deyəcəklər. *Allah da:* “Küfr etdiyinizə görə dadın əzabı!” – deyəcəkdir.

35. Elçilərdən möhkəm iradə sahiblərinin səbir etdiyi kimi, sən də səbir et! Onlara *əzabın* tez gəlməsini istəmə. Onlar vəd olunduğunu görəcəkləri gün gündüzün birçə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. *Bu*, bir təbliğatdır. Heç fasiq adamlardan başqası məhv edilərmə?

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ
لَا يَلْبَسُونَ إِلَّا سَعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلِّغْ فَهَلْ
يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

Muhəmməd surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Kafirələrin və *insanları* Allahın yolundan sapdıranların əməllərini *Allah* puça çıxarmışdır.
2. İman gətirib yaxşı işlər görənlərin, öz Rəbbindən gerçək həqiqət kimi Muhəmmədə nazil edilənə inananların isə *Allah* günahlarından keçmiş və onların vəziyyətini yaxşılaşdırmışdır.
3. Bu ona görədir ki, kafirlər batilə uymuş, iman gətirənlər isə öz Rəbbindən gələn həqiqətə bağlanmışlar. Beləcə, Allah insanlara onlara aid misallar çəkir.
4. *Döyüşdə* kafirlərlə qarşı-qarşıya gəldiyiniz zaman boyunlarınızı vurun. Nəhayət, onları qırıb zəiflətdikdə *əsirlərə* bağladığınız kəndirləri bərk çəkin. Sonra da onları ya rəhm edib fidyəsiz, ya da fidyə alıb azad edin. Müharibəyə son qoyulanadək *kafirlərlə belə rəftar edin*. Bax belə! Əgər Allah istəsəydi, onlardan *döyüşsüz də* intiqam alardı. Lakin O sizi biri-birinizlə sınağa çəkmək üçün *belə etdi*. Allah Öz yolunda öldürülənlərin əməllərini heç vaxt boşə çıxartmaz.

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْطَدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ
أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا
نَزَّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الضَّلِيلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخْلَسْتُمْهُمْ فَأَخَذْتُمُ أَلْوِاقَهُمْ فَإِذَا قَاتَلْتُمُوهُمْ فَلَا
عُدَّةَ لَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٤﴾ وَلَوْ نَشَاءُ اللَّهُ
لَا تَصْرُفُ عَنْهُمْ وَإِنِّي لَأَسْتَأْذِنُ بَعْضُ
وَالَّذِينَ يُبْتَغَىٰ سَبِيلُ اللَّهِ فَكُلُّهُنَّ أَعْطَاهُمْ ﴿٥﴾

5. *Allah* onları doğru yola yönəldəcək, onların halını yaxşılaşdıracaq
6. və onları özlərinə tanıtmış olduğu Cənnətə daxil edəcəkdir.
7. Ey iman gətirənlər! Əgər siz Allaha (Onun dininə) kömək göstərsəniz, O da sizə kömək göstərər və ayaqlarınızı möhkəmlədir.
8. Qoy məhv olsun kafirlər! *Allah* onların əməllərini puça çıxardar.
9. Bu ona görədir ki, onlar Allahın nazil etdiyinə nifrət etdilər, O da onların əməllərini puça çıxartdı.
10. Məgər onlar yer üzündə gəzib dolaşib özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmürlərmi? *Allah* onları yerli-dibli yox etmişdir. Kafirləri də buna bənzərləri gözləyir.
11. Bu ona görədir ki, *Allah* müminlərin Himayəçisidir. Kafirlərin isə heç bir himayəçisi yoxdur.
12. *Allah* iman gətirib yaxşı işlər görənləri *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarında yerləşdirər. Kafirlər isə *müvəqqəti olaraq* kef çəkər, heyvan kimi yeyib-içirlər. Onların yeri Oddur!
13. Səni qovub çıxaran məmləkətindən daha qüvvətli neçə-neçə məmləkətlər var idi ki, Biz onları məhv etdik və onlara bir kömək edən də olmadı.

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۝

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَصُومُوا اللَّهَ بَصُرَكُمْ
وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَصْلَ أَعْمَالِهِمْ ۝

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا آمَّا نَزَّلَ اللَّهُ فَأَخِطَ
أَعْمَالَهُمْ ۝

۞ اللَّهُ يَسِيرُ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُ وَيَكَيْفُ كَانَ
عَقِيبُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَعَا اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَاللَّكْهِنِينَ آمَنَّا ۝

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ
الْكُفْرَ مِنْ لَا مَوْلَى لَهُمْ ۝

إِنَّ اللَّهَ يَدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَسْتَعْمُونَ دُخَانًا كُلُّ الْأَعْمَالِ وَاللَّارِ
مَثْوًى لَهُمْ ۝

وَكُلٌّ مِنْ قَوْمٍ هِيَ أَسَدٌ قَوْمٌ مِنْ قَوْمِكَ الْأَجْ
أَخْرَجْنَاكَ أَهْلَكَ هُمْ وَلَا يَنْصُرُكَ لَهُمْ ۝

14. Məgər öz Rəbbindən vəhy edilmiş aydın dəlilə istinad edən kimsə pis əməli özünə gözəl göstərilən və öz nəfslərinə uyan kimsələr kimi ola bilərmi?!
15. Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi belədir; orada xarab olmayan sudan çaylar, dadı dəyişməyən süddən çaylar, içənlərə ləzzət verən şərəbdən çaylar və süzülmüş baldan çaylar vardır. Orada onları hər cür meyvə və Rəbbi tərəfindən bağışlanma gözləyir. *Məgər onlar* od içində əbədi qalan və bağırsaqlarını parça-parça edən qaynar su içirdiləcək kimsələr kimi ola bilərlərmə?
16. Onların arasında səni dinləyənlər də var. Nəhayət sənin yanından çıxdıqda özlərinə elm verilmiş kimsələrə istehza ilə deyirlər: “O, bayaq nə deyirdi?” Bunlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbinə möhür vurmuş, özləri də nəfslərinə tabe olmuşlar.
17. Doğru yolla gedənlərə gəldikdə isə, *Allah* onlara hidayətini artırır və onları təqvalı olmağa müvəffəq edir.
18. Məgər *kafir*lər o Saatın (Qiyamətin) qəfildən onlara gəlməsindən başqa bir şeymi gözləyirlər? Artıq onun əlamətləri gəlmişdir. O *Saat* onlara gəlib yetişdiyi zaman ibrət almaları nəyə yararar?

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ يَمِينِ رَبِّهِمْ لَمْ يُلَهِهِ لَّهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۖ

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۚ

وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَئِنَّمَا أَوْلَتْكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۚ

وَالَّذِينَ هُمْ يُرِيدُونَ لَا تَذَرُهُمْ فَتَنِي وَاعْتَصِمُوا

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَلْفَىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ۚ

19. Bil ki, Allahdan başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur. Sən həm öz günahlarının, həm də mömin kişilərlə mömin qadınların bağışlanmasını dilə. Allah gəzib-dolaşdığımız yeri də, gecələyəcəyiniz məskəni də bilir.

20. Möminlər: "Kaş *cihada dair* bir surə nazil olaydı!"- deyirlər. Hökmü bəlli bir surə nazil olub orada döyüş yada salınan kimi qəlbində xəstəlik olanların sənə ölüm ayağında bayılan kimsənin baxışı ilə baxdıqlarını görərsən. Onlara daha yaxşı olardı ki,

21. itaət etsinlər və xoş söz söyləsinlər. *Cihada* qəti əmr verildiyi zaman Allaha sadıq qalsaydılar, əlbəttə ki, onlar üçün daha yaxşı olardı.

22. Əgər *haqdan* üz çevirərsəniz, ola bilsin ki, yer üzündə fitnə-fəsad törədəsiniz və qohumluq əlaqələrini kəsəsiniz.

23. Onlar Allahın lənətlədiyi, qulaqlarını kar və gözlərini kor etdiyi kimsələrdir.

24. Məgər onlar Quran haqqında düşünmürlərmi? Yoxsa qəlbləri qıfılıdır?

25. Hidayət yolunu tanıdıqdan sonra *haqdan dönüb* geriye üz tutanlara şeytan *günah işləri* gözəl göstərdi və onlara uzun ömür vəd etdi.

فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُوا
لَذُنُوبِكُمْ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ
بِعَلْمِهِ مُقْبِلٌ مُّخْفٍ ۝

وَيَقُولُ الَّذِينَ
أَنْزِلَتْ سُورَةٌ مَّخْفَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ
رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ
فَتَنْظُرُ الْمَغِيبِي عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ قُلُوبُ لَهُمْ ۝

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَّقُوا اللَّهَ لَكُنْ خَيْرًا لَّهُمْ ۝

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى
أَبْصَارَهُمْ ۝

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَكُنْ أَعْرَضَ قُلُوبُ أَفْعَالُهَا ۝

إِنَّ الَّذِينَ
مَاتُوا وَرَبُّوهُمُ الرَّحْمَنُ الْأَعْلَى أَدْبَرَهُمْ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ الْهُدَى السَّيِّئِينَ سَوَّلَ
لَهُمْ وَلَقَدْ لَعَنَهُ ۝

26. Bu ona görədir ki, onlar Allahın nazil etdiyinə nifrət edənlərə: “Biz bəzi işlərdə sizə itaət edəcəyik!” – dedilər. Allah onların sirlərini bilir.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَاطِئُكُمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٥٦﴾

27. Bəs mələklər onların üzlərinə və arxalarına vura-vura canlarını alanda *halları* necə olacaq?

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ بِضَرْبِ أَوْتٍ وَجُوهَهُمْ وَأَدْبَارِهِمْ ﴿٥٧﴾

28. Bu ona görədir ki, onlar Allahın qəzəbinə səbəb olan şeyə uydular və Onun razı qaldığı şeyə nifrət etdilər. Buna görə də *Allah* onların əməllərini boşa çıxartdı.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَشْحَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ ۖ فَاحْطَبُوا أَعْمَالَهُمْ ﴿٥٨﴾

29. Yoxsa qəlblərində xəstəlik olanlar elə hesab edirdilər ki, Allah onların kin-küdurətini üzə çıxarmayacaq?

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَسْوَاقَهُمْ ﴿٥٩﴾

30. Əgər Biz istəsəydik, onları sənə göstərerdik, sən də onları üzlərindəki əlamətlərdən tanıyardın. Sən onları danışq tərzlərindən mütləq tanıyaçaqsan. Allah sizin əməllərinizi bilir.

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَ كَهُمْ فَلَقَرْتَهُمْ بِبَيِّنَاتٍ وَتَعَرَّفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٦٠﴾

31. Andolsun ki, Biz aranızdakı mücahidləri və səbir edənləri ayırd edib üzə çıxarmaq üçün sizi mütləq sınayacaq və barənizdəki xəbərləri də yoxlayacağıq.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُوَنَّهُمْ بِأَخْبَارِكُمْ ﴿٦١﴾

32. Sözsüz ki, kafir olanlar, *insanları* Allah yolundan sapdırırlar və hidayət yolunu tanıdıqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxanlar Allaha heç bir zərər vura bilməzlər. *Allah* onların bütün əməllərini puça çıxaracaqdır.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمْ الْهُدَىٰ ۖ لَنُضْرِبَنَّ اللَّهُ شِقَاقَ الْكَافِرِينَ ۚ وَلَنُضْطَرِّقَنَّ أَعْيُنَهُمْ ﴿٦٢﴾

33. Ey iman gətirənlər! Allaha və Peyğəmbərə itaət edin və əməllərinizi puç etməyin!
34. Şübhəsiz ki, kafir olanları, *insanları* Allah yolundan sapdıranları, sonra da kafir kimi ölənləri, Allah heç vaxt bağışlamayacaqdır.
35. Siz də *cihadda* zəiflik göstərməyin və üstün olduğunuz halda *kafir*ləri sülhə çağırmayın! Allah sizinlədir. O sizin əməllərinizi əsla əskiltməz.
36. Həqiqətən, dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir. Əgər iman gətirib *Allahdan* qorxsanız, O sizə mülkəfatlarınızı verər və sizdən mal-dövlətinizi istəməz.
37. Əgər *Allah* sizdən bunu istəsə və sizdən təkidlə tələb etdiyi halda, siz xəsislik göstərsəniz, O, kin-küdurətinizi üzə çıxardar.
38. Budur, siz Allah yolunda *malınızdan* xərcləməyə dəvət edirsiniz. Aranızda isə simiclik edənlər də tapılır. Kim simiclik etsə, ancaq öz əleyhinə etmiş olar. Allah Zəngin, siz isə kasıbsınız. Əgər üz çevirsəniz, yerinizə sizin tayınız olmayan başqa insanlar gətirər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْدَوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَبْزُقَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ دَانٌ تَزُومُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ
أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

إِنْ يَسْأَلْكُمْ هَا فَيَخُوفَكُمْ فَتَجَلَّوْا وَخُجِّجْ
أَصْغَفَكُمْ ﴿٣٧﴾

هَٰذَا شَرٌّ لَّكَ لَدُنَّ عَوْنِ لِسْفِئُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَحْمِلْ
عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ
وَلَنْ تَسْأَلُوا بِسَبِيلِ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا
يَكُونُوا أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

əl-Fəth
(«Zəfər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Həqiqətən, Biz sənə aydın bir qələbə verdik ki,
2. Allah sənə əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlasın, sənə olan nemətini tamamласın, səni düz yola yönəlsin
3. və Allah sənə böyük bir qələbə ilə kömək etsin.
4. Möminlərin imanı üstünə iman artırmaq üçün onların qəlbinə rahatlıq göndərən Odur. Göylərin və yerin orduları Allahındır. Allah Biləndir, Müdrikdir.
5. *Bu ona görədir* ki, Allah mömin kişiləri və mömin qadınları içində əbədi qalacaqları, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil etsin və onların günahlarından keçsin. Bu, Allah yanında böyük müvəffəqiyyətdir.
6. *Həm də ona görədir* ki, Allah Özü barəsində pis fikirdə olan münafiq kişi və münafiq qadınlara, müşrik kişi və müşrik qadınlara əzab versin. Onların pis niyyəti özlərini bəlaya salsın! Allahın onlara qəzəbi tutmuşdur. *Allah* onları lənətləmiş və onlar üçün Cəhənnəm hazırlamışdır. Ora nə pis dönüş yeridir.

سُورَةُ الْفَتْحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۝

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُثَبِّتَ لَكَ بِنِعْمَتِهِ عَلَيْهِ وَعَلَيْكَ وَبِمَهْدِكَ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ۝

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيُذْهِبَ أَوْ أَلْأَمْسِنَا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

لِيُخْلِصَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِهِمْ زُكُوفٌ عَنْهُمْ
سَيْفَاتُهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قُرْآنًا
عَظِيمًا ۝

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ
ظُلْمَ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ ذَائِرَةُ السَّوْءِ وَنُعَذِّبُ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

7. Göylərin və yerin orduları Allahındır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.
8. Həqiqətən, Biz səni şahid, müjdəçi və xəbərdarlıq edən *elçi* kimi göndərmişik.
9. *Biz belə etdik* ki, siz Allaha və Onun Elçisinə iman gətirəsiniz, ona kömək edəsiniz, onun hörmətini saxlayasınız və gecə-gündüz *Allahı* tərifləyəsiniz.
10. Sənə beyət edənlər Allaha beyət etmiş olurlar. Allahın Əli onların əllərinin üstündədir (Allah da Öz yardım və köməyi ilə onlarla birlikdədir). Kim əhdini pozsa, ancaq öz əleyhinə pozmuş olar. Kim də Allahla bağladığı əhdinə sadıq qalsa, *Allah* ona böyük mükafat verir.
11. Geri qalan bədəvilər sənə: “Vərdövlətimiz və ailələrimiz bizi *döyüşə getməkdən* yayındırdı. *Allahdan* bizim üçün bağışlanma dilə!” – deyəcəklər. Onlar qəlblərində olmayanları dilləri ilə deyirlər. De: “Əgər Allah sizə bir zərər yetirmək və ya bir xeyir vermək istəsə, Onun *edəcəyi işin* qarşısını kim ala bilər?” Xeyr, Allah sizin nə etdiyinizdən xəbərdardır.
12. Doğrusu, siz elə zənn edirdiniz ki, Peyğəmbər və möminlər heç vaxt öz ailələrinə qayıtmayacaqlar. Bu, *şeytan tərəfindən* qəlbinizdə

وَاللَّهُ جُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ
اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٦﴾

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَتُعْزِزُوهُ وَتُقِرُّوهُ
وَلِتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ
اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ
فَإِنَّمَا يَنْكُحُ عُنُقَ نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا
عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٨﴾

سَمِعُوا لَكَ الْمُخَلْفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَاقَلْنَا أَمْوَالَنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا
يَقُولُونَ يَا لَيْسَ جِئْرًا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نِعْمًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩﴾

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَخْلِبَ الرُّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيْنَ ذَلِكَ فِي
قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْفًا وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٠﴾

bəzədilmişdi. Siz pis fikrə düşüb məhvə məhkum adamlar oldunuz.

13. Kim Allaha və Onun Elçisinə iman gətirməzsə, *bilsin ki*, Biz kafirlər üçün od hazırlamışıq.
14. Göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur. O, istədiyini bağışlayır, istəyinə də əzab verir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
15. Siz *Xeybə*rə qənimətləri götürməyə getdiyiniz zaman *Hüdeybiyyə sülhündən* geri qalanlar: “Qoyun biz də sizin arxanızca gələk!”– deyəcəklər. Onlar Allahın sözünü dəyişdirmək istəyirlər. De: “Siz heç vaxt bizim arxamızca gəlməyəcəksiniz. Allah əvvəldən sizin üçün belə demişdir”. Onlar: “Xeyr, siz bizə həsəd aparırsınız”– deyəcəklər. Əksinə, onlar çox az anlayanlardır.
16. Geri qalan bədəvilərə de: “Siz çox qüvvətli bir tayfaya qarşı döyüşməyə çağırılacaqsınız. Siz ya onlarla döyüşəcəksiniz, ya da onlar müsəlman olacaqlar. Əgər itaət etsəniz, Allah sizə gözəl bir mükafat verir. Yox, əgər daha əvvəl üz döndərdiyiniz kimi üz döndərsəniz, O sizə ağırılı-acılı bir əzab verir”.
17. *Döyüşə getməməkdə* kora, çolağa, bir də xəstəyə günah yoxdur. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, *Allah*

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفُرُ مَنْ يَشَاءُ وَبُعِذَ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا رَحِيمًا ﴿١٤﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِرِهِمْ لَمْ نَلَهُمْ دَرَوْا نَتَّبِعُكُمْ كَيْدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ فَلَئِنْ تَفْعَلُوا لَكُنَّا مِنَّا قَالِ اللَّهُ مِن قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ نَحْسَدُونَكَ بَلْ كَاوُوا لَا يَتَّقُهُمْ إِلَّا الضَّلَالَةُ ﴿١٥﴾

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّوْنَ إِلَى قَوْمِ أُولَىٰ الْأَيْمَنِ سُدِّيْهِمْ فَيَقُولُ قَوْمٌ أَوْسِيْهُمْ إِن تَطِيعُوا النَّوْكَارَ اللَّهُ أَخْرَأَ حَسْبًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِن قَبْلُ يَعَذِّبُكُمُ الْعَذَابُ أَلَيْسَا ﴿١٦﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

onu ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edir. Kim də üz döndərsə, ona ağrılı-acılı bir əzab verir.

يَدْخُلُهُ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَمِنْ يَمِينٍ نَعْنِبُهُ عِوَابُ الْمَسْكَنِ ۝

18. Möminlər *Hüdeybiyyədə* ağac altında sənə beyət edərkən Allah onlardan razı qaldı. Allah onların qəlbində olanı bildi, onlara *mənəvi* rahatlıq nazil etdi və onları yaxın bir zəfərlə mükafatlandırdı.

* لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ
تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ
السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

19. Üstəlik alacaqları çoxlu qənimətə də *müvəffəq etdi*. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

وَمَعَائِهِ كِبِيرُ مَا خُذُوهَا وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
حَكِيمًا ۝

20. Allah sizə götürəcəyiniz çoxsaylı qənimətlər vəd etdi. O, bunları sizə tezliklə verdi və insanların əllərini sizdən çəkdi ki, bu, möminlərə bir ibrət olsun və sizi doğru yola yönəlsin.

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَنَاصِرَ كَبِيرَةً تَأْخُذُوهَا
فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ
عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

21. Ələ keçirə bilmədiyiniz başqa qənimətlər də *vardır*. Artıq Allah onları əhatə etmişdir. Allah hər şeyə qadirdir.

وَأُخْرَى لَوْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

22. Əgər kafirlər sizinlə vuruşsalar, mütləq arxaya dönüb qaçarlar. Sonra da onlar özlərinə nə bir himayədar, nə də bir yardımçı taparlar.

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَدْبَارَ ثُمَّ
لَا يَجِدُوا وَلِيًّا وَلَا يُزِيلُكُمْ ۝

23. Allahın əzəldən müəyyənləşdirdiyi qayda belədir. Sən Allahın qoyduğu qaydalarda *heç vaxt* bir dəyişiklik tapa bilməzsən.

سُئِلَ اللَّهُ الْخَلْقَ فَخَلَّتْ مِنْ قَبْلِ وَلَنْ يَجِدَ
لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

24. Sizi onların üzərində qələbə çalmağa müvəffəq etdikdən sonra, Məkkə

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّيَدَ بِكُمْ عَنْهُمْ

vadisində onların əlini sizdən, sizin də əlinizi onlardan çəkən Odur. Allah sizin nə etdiklərinizi Görəndir.

25. O kafirlər, sizi Məscidul-Hərəmə buraxmayan və qurbanlıq heyvanlarını qurbangaha gedib çatmağa qoymayan kimsələrdir. Əgər *Məkkədə* tanımadığınız mömin kişiləri və mömin qadınları bilmədən tapdalayıb əzmək və onların ucbatından günaha batmaq təhlükəsi ilə qarşılaşmasaydınız, *Allah ora zorla girməyinizə izin verərdi*. Lakin Allah istədiyini Öz mərhəmətinə qovuşdursun deyə *buna izin vermədi*. Əgər onlar bir-birindən seçilsəydilər, Biz onlardan kafir olanlara ağırılı-acılı bir əzab verərdik.

26. Kafirlər öz qəlbində təkəbbürlüyə – cahilik lovğalıqına qapıldıqları zaman Allah Öz Elçisinə və möminlərə mənəvi rahatlıq nazil etdi və onlara təqva sözünü vacib buyurdu. Onların buna daha çox haqqı var idi və ona layiq idilər. Allah hər şeyi bilir.

27. Andolsun ki, Allah Öz Elçisinin həqiqət kimi gördüyü yuxusunu gerçəyə çevirdi. Allah qoysa, siz əmin-amanlıqla, başlarınızı qırıxdırmış, *bəziləriniz də saçlarını* qısaltmış halda və qorxmadan Məscidul-Hərəmə daxil olacaqsınız. *Allah sizin bilmədiklərinizi bilir*. O,

يَبْطِنُ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَاتَ اللَّهُ يَتَعَمَّلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٥﴾

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعَكُمْ أَنْ
يَبْلُغَ مَجْلَهُمْ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ
مُؤْمِنَاتٌ لَفَتَقَطَّوهُمُ فَفَصَّيَبُكُمْ
بَيْنَهُمْ مَعَرَّةً بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيَتَّخِذَ اللَّهُ فِي
رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْلَا رِجَالٌ لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابَ أَلِيمًا ﴿٢٦﴾

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَيِيَّةَ
حَيِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى
رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ
كَلِمَةَ الشُّعْبَى وَكَانُوا الْحَقَّ بِنَاهَا وَأَهْلُهَا
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٧﴾

لَقَدْ صَدَّقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الْوَيْهَ بِالْحَقِّ
لَنَتَّخِذَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
عَلَامِينَ مُخَلِّقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا
تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ
دُونِ ذَلِكَ فَتَحًا قَرِيبًا ﴿٢٨﴾

bundan qabaq – *Məkkəyə girməzdən əvvəl sizə yaxın bir qələbə də bəxş edəcəkdir.*

28. *İslamı* bütün dinlərdən üstün etsin deyə Öz Elçisini hidayətlə və həqiqi dinlə göndərən Odur. Şahid kimi Allah kifayətdir.

29. Muhəmməd Allahın Elçisidir. Onunla birlikdə olanlar kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər. Sən onları rüku edən, səcdəyə qapanan, Allahdan lütf və razılıq diləyən görərsən. Əlamətləri isə üzlərində olan səcdə izidir. Bu onların Tövratdakı vəsfidir. İncildə isə onlar elə bir əkin kimi vəsf olunurlar ki, bu *əkin* cücərtisini üzə çıxarıb onu qüvvətləndirmiş, o da getdikcə qalınlaşıb gövdəsi üstündə şax duraraq əkinçiləri heyran etmişdir. *Allah möminlərin sayını artırır, özlərini də qüvvətləndirir* ki, kafirləri qəzəbləndirsin. Allah onlardan iman gətirib yaxşı işlər görənlərə bağışlanma və böyük bir mükafat vəd etmişdir.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَكِنْ يَأْتِيهِمْ هَيْدًا ۝

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِمَّنْ أَلْفَوْا وَرُضُوًّا تَائِبِينَ ۝ فِي وَجْهِهِمْ مِنْ أَثَرِ الشُّجْرِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَجٍ أَخْرَجَ سَطْرَهُ ۚ فَتَارَوْهُ فَأَسْفَظُوا فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِمْ يَخْلُبُ الْوُزَاعُ لِيُظْهِرَهُمُ الْكُفَّارُ ۚ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

əl-Hucurat
(«Otaqlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey iman gətirənlər! *Həç bir şeydə* Allahı və Onun Elçisini qabaqlamayın. Allahdan qorxun! Həqiqətən, Allah Əşidəndir, Biləndir.
2. Ey iman gətirənlər! Səsinizi Peyğəmbərin səsinəndən yüksəyə qaldırmayın və bir-birinizə müraciət etdiyiniz kimi ona da uca səsle müraciət etməyin. Yoxsa, özünüzdə hiss etmədən əməlləriniz hədəf gedər.
3. Həqiqətən, Allahın Elçisi yanında səsinə endirənlər o şəxslərdir ki, Allah onların qəlbinə təqva üçün sınağa çəkmişdir. Onları bağışlanma və böyük mükafat gözləyir.
4. Şübhəsiz ki, səni otaqların arxasından səsləyənlərin əksəriyyəti *nə etdiklərini* anlamırlar.
5. Sən onların qarşılına çıxanadək səbir etsəydilər, əlbəttə, bu, onlar üçün daha yaxşı olardı. Allah Bağışlayandır, Rəhmli.
6. Ey iman gətirənlər! Əgər bir fəsiq sizə bir xəbər gətirsə, *onu* araşdırın. Yoxsa bilmədən bir qövmə pislik edər, sonra da bunun peşmançılığını çəkərsiniz.

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْصُرُوا بِيَدِي اللَّهِ
وَرَسُولِهِ، وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَبِيرٌ عَالِمٌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَارَكُمْ
فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ، بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا
تَشْعُرُونَ ﴿١﴾

إِنِ الَّذِينَ يَعْضُونَ أَصْوَارَهُمْ عِنْدَ رَسُولٍ
أَلَّهُمْ أَوْ تِلْكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
لِلشَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢﴾

إِنِ الَّذِينَ يَبَاذُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٣﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا
لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ ﴿٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ
فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِمَجْهَلَةٍ فَتُصْحَبُوا
عَلَيْهَا مَفْعَلَةٌ تَذِمَّتْ ﴿٥﴾

7. Bilin ki, Allahın Elçisi aranızdadır. Əgər o, bir çox işlərdə sizə güzəştə getsəydi, çətinliyə düşərdiniz. Lakin Allah sizə imanı sevdirmiş, onu qəlbinizə gözəl göstərmiş, sizdə küfrə, günahə və asi olmağa qarşı nifrət oyatmışdır. Doğru yolda olanlar da bunlardır.

8. Bunlar Allahın lütfü və neməti sayəsindədir. Allah Biləndir, Müdrikdir.
9. Əgər möminlərdən iki dəstə bir-biri ilə vuruşsa, onları barışdırın. Əgər onlardan biri digərinə qarşı təcavüz etsə, təcavüzkar dəstə ilə, o, Allahın əmrini yerinə yetirməyə qayıdanadək, vuruşun. Əgər o qayıtsa, hər iki dəstəni ədalətlə barışdırın və insafli olun. Sözsüz ki, Allah insafılları sevir.

10. Möminlər, həqiqətən də qardaşdılar. Elə isə qardaşlarınızı barışdırın və Allahdan qorxun ki, sizə rəhm edilsin.

11. Ey iman gətirənlər! Bir camaat digərini məsxərəyə qoymasın. Ola bilər ki, bunlar onlardan daha yaxşı olsunlar. Qadınlar da qadınları *lağa qoymasınlar*. Ola bilər ki, bunlar onlardan daha yaxşı olsunlar. Bir-birinizə tənə vurmayın və bir-birinizi pis ləqəblərlə çağırmayın. İman gətirdikdən sonra fəsiq adlanmaq necə də pisdir. Məhz tövbə etməyənlər zalımlardır.

وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأُمْرِ لَعَيَّرَكُمْ وَلَئِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَأْتِيَ إِلَى الْأُخْرَىٰ فَإِن فَتَنَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِاَعْدِلٍ وَأَفْضَلُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا يَسَاءُ عَسَىٰ أَن يَكُونَ خَيْرًا فَمَنِ غَفُلٌ وَلَا حَافِيزٌ لِّنَفْسِهِ لَعَلَّكُمْ لَا تَتَذَكَّرُوا يَا أَيُّهَا الْغَافِلُونَ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَكْثَرُ النَّاسِ فَاسِقُونَ ﴿١١﴾

12. Ey iman gətirənlər! Zənnə çox qapılmayın. Çünki zənn edilənlərin bir qismi günahdır. Bir-birinizi güdməyin, bir-birinizin qeybətini qırmayın. Sizdən biriniz ölmüş qardaşının ətinə yemək istəyərmisi? Siz ki, bundan iyrənirsiniz. Allahdan qorxun! Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir.
13. Ey insanlar! Biz sizi kişi və qadımdan (Adəm və Həvvadan) yaratdıq. Sonra bir-birinizi tanıyasınız deyər, sizi xalqlara və qəbilələrə ayırdıq. Şübhəsiz ki, Allah yanında ən hörmətli olanınız *Ondan* ən çox qorxanınızdır. Həqiqətən, Allah Biləndir, Xəbərdardır.
14. Bədəvilər: “Biz iman gətirdik!” – dedilər. De: “Siz *qəlbən* iman gətirmədiniz! Ancaq: “Biz müsəlman olduq!” – deyin. İman sizin qəlblərinizə hələ daxil olmamışdır. Əgər Allaha və Onun Elçisinə itaət etsəniz, O sizin əməllərinizdən heç bir şey əskilməz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!”
15. Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən, sonra heç bir şək-k-şübhəyə düşməyən, Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərdir! *İmanlarında* sadıq olanlar da möhz onlardır.
16. De: “Siz dininizi Allahamı öyrədirsiniz?” Halbuki Allah

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ بَآلِهَاتٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

﴿ قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءَمَّا قُلْنَا نُؤْمِنُ وَوَلَّيْنَا قُلُوبَنَا أَسْأَلُوْنَا لِمَا يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ نُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْسَ لَكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْءٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّدِيقُونَ ﴿١٥﴾

قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي

göylərdə olanları da, yerdə olanları da bilir. Allah hər şeyi bilir.

17. Onlar müsəlman olduqlarına görə sənə minnət qoyurlar. De: "Müsəlman olmusunuz deyə mənə minnət qoymayın! Əgər doğru danışanlarsınızsa, *bilin ki*, əslində Allah sizi imana gətirməklə sizə mərhəmət göstərmişdir!"

18. Şübhəsiz ki, Allah göylərin də, yerin də qeybini bilir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ آسَلَمُوا فَلَا تُمَنُّوا عَلَيْهِمْ
إِذَا سَأَلَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ
لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Qaf surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Qaf. Şərəfli Qurana and olsun!
2. Onlara öz aralarından xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* gəlməsinə təəccüb edən kafirlər dedilər: "Bu çox qəribə bir şeydir.
3. Məgər biz ölüb torpağa qarışdıqdan sonra *yenidən diriləcəyik*? Bu, ələqatmaz bir qayıdışdır!"
4. Həqiqətən, Biz yerin onlardan nəyi alıb əskiltiyini bilirik. Bizdə hər şeyi qoruyan bir Kitab vardır.
5. Lakin haqq onlara gəldikdə onu yalan hesab etdilər. İndi onlar çaşqın vəziyyətdədirlər.
6. Məgər onlar başları üstündəki göyə baxıb onu necə yaratdığımızı və necə bəzədiyimizi görmürlərmi? Orada heç bir yarıq da yoxdur.
7. Biz yeri döşədik, orada möhkəm dağlar yerləşdirdik və gözxəşayan bitkilərin hər növündən yetişdirdik.
8. *Bunu*, Allaha üz tutan hər bir qul üçün ibrət və öyüd-nəsihət olsun deyə *belə etdik*.
9. Biz göydən bərəkətli su endirdik, onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri bitirdik.

سُبْحَانَكَ
يَا قَافِرِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ۝
بَلْ عَجَّبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ
الْكَافِرُونَ هَذَا نَتَقٌ مِّنْ عِجْبِ ۝

لَا ذَمًّا لَّنَا وَلَكِنَّ آيَاتِنَا تُرْجَعُ بَعِيدٌ ۝

فَدَعَلْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ
حَفِيفٌ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ
مَّرِيجٍ ۝

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ
بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ۝

وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوْسًا وَزَيَّنَّاهَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ ذِي نَاحٍ ۝

تَبْصِرَةً وَذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ۝

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ
جِبَدَ وَحْيٍ الْخَضِيدِ ۝

10. Eləcə də meyvələri salxım-salxım asılmış hündür xurma ağacları *bitirdik*.
11. Qullara ruzi olsun deyə *belə etdik*! Biz onunla ölü bir məmləkəti diriltidik. *Dirilib qəbirdən* çıxmaq da belədir.
12. Onlardan əvvəl Nuh qövmü, Rəss əhli, Səməd *tayfası* elçiləri yalançı saydı.
13. Ad qövmü, Firon *xalqı*, Lut qövmü,
14. Əykə əhli və Tubba qövmü – bunların hamısı elçiləri yalançı saydı və Mənim təhdidim gerçəkləşdi.
15. Məgər Biz ilk yaradılışdan zəiflədikmi? Xeyr! Onlar yeni yaradılış olan *dirilmə* barəsində şübhə içindədirlər.
16. İnsanı Biz yaratdıq və nəfsinin ona nəyi vəsvəə etdiyini də bilirik. Biz ona şah damarından da yaxınq.
17. Sağında və solunda iki *mələk* oturub *onun əməllərini qeydə alır*.
18. Dediyi elə bir söz yoxdur ki, *onu yazmaq üçün* yanında hazır durmuş gözətçi olmasın.
19. Ölüm bihuşluğu həqiqətən gələcəkdir. *Ey insan!* Bu sənin uzaq qaçdığın şeydir.

وَالَّذِينَ بَالِغَتِ الْأَطْفَالُ مِنْ بَنِيكُمْ

بِرِزْقٍ لَّعِبَادٍ وَأُخْبِتَ بِهِ بَلَدَهُ مِثْلَ كَذَلِكَ الْخُرُوجِ ﴿١١﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَشُودُ ﴿١٢﴾

وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَآخُرُونَ لُوطَ ﴿١٣﴾

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ ثِيَجٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَوْ وَبَعِيدُ ﴿١٤﴾

أَفَعَسَيْتُمْ بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَّمْنا فِئْتَانِمْ يَوْمَ تَفْسَدُ وَتَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

إِذْ تَتْلَى السُّرُجَاتِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدُ ﴿١٧﴾

مَا يَلْفُظْنَ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَيْنُ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

20. Sur üfürüləcəkdir. Bu, vəd olunmuş təhdid günüdür.

وَيُنْفِخُ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعْدِ ﴿٢٠﴾

21. Hər kəs onu qova-qova *məhşərə* gətirənlə və bir də *əməllərinə* şahidlik edənlə birlikdə gələcəkdir.

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

22. Sən *bu günün* haqqında qəflət içində idin. Amma Biz pərdəni sənin üzündən qaldırdıq. Sən bu gün çox yaxşı görürsən!”

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

23. Yoldaşı (şahid mələk) deyəcəkdir: “Bu yanımdakı hazırdır!”

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَيْنِي ﴿٢٣﴾

24. *Allah əmr edib deyəcək*: “Atın Cəhənnəmə hər bir inadcıl kafiri,

الْقِيَاسِي فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾

25. xeyrə mane olanı, azğınlaşıb həddi aşanı, şübhə edəni,

مَنَاجِيعَ الْآخِرِ مُعْتَدٍ مُرِيدٍ ﴿٢٥﴾

26. başqa bir məbudu Allaha tay tutanı. Atın onu şiddətli əzabın içinə!”

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

27. Yoldaşı (şeytan) deyəcəkdir: “Ey Rəbbimiz! Onu mən yoldan çıxartmadım, əksinə, o özü dərin azğınlıq içində idi!”

﴿٢٧﴾ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَعْتُهٗ وَلَٰكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

28. *Allah* deyəcəkdir: “Mənim hüzzurunda höcətləşməyin. Mən əvvəlcədən sizi xəbərdar etmişdim.

قَالَ لَا تَحْتَسِبُوهَا لَدُنِّي وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ ﴿٢٨﴾

29. Mənim Sözüüm dəyişməzdir. Mən bəndələrə zülm edən deyiləm!”

مَا يَدُلُّ الْقَوْلُ لَدُنِّي وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

30. O gün Biz Cəhənnəmə: “Doldunmu?”– deyəcəyik. O isə: “Yenə varmı?”– deyəcəkdir.

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَنَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾

31. Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılacaq, onlardan uzaqda olmayacaqdır.

وَأُولَئِكَ الْجَنَّةُ الَّتِي لَا تَمُوتُ عَنْهَا غَيْرُ بَعِيدٍ ﴿٥١﴾

32. Budur sizə vəd edilən Cənnət! O, hər bir tövbə edib Allaha üz tutan, Onun əmrinə riayət edən,

هَذَا مَا وَعَدُونَكُمْ آلِهَتِكُمْ خَفِيفٌ ﴿٥٢﴾

33. Mərhəmətli Allahdan Onu görmədən qorxan və Allaha yönəlmiş qəlblə gələn kimsələr üçündür.

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٥٣﴾

34. Ora sağ-salamat daxil olun! Bu, Əbədiyyət günüdür.

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٥٤﴾

35. Orada onlar üçün istədikləri hər şey hazırlanmışdır. Üstəlik hüzzurumuzda bundan da artığı – Allahı görmək vardır.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٥٥﴾

36. Biz onlardan əvvəl özlərindən daha qüvvətli neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. Onlar diyərbədiyar gözib dolaşırdılar. Məgər əzabdan qaçıb qurtara bildilərmidi?"

وَكُلُّ أَهْلِ كَسَاءٍ أَقْبَلَهُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّجِيبٍ ﴿٥٦﴾

37. Həqiqətən, bunda həssas qəlbi olan, hazır durub diqqətlə qulaq asan kimsə üçün ibrət vardır.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٥٧﴾

38. Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları altı gündə yaratdıq və Bizə heç bir yorğunluq üz vermədi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسْتَأْذِينَ لَنَا مِنْ شَيْءٍ ﴿٥٨﴾

39. Sən onların dediklərinə səbir et! Gün doğmamışdan əvvəl və batmamışdan əvvəl Rəbbini həmd ilə təriflə!

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٥٩﴾

40. Gecənin bir vaxtında və səcdələrdən sonra Onun şəninə təriflər de!

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦٠﴾

41. Dinlə *ey Peyğəmbər!* O gün carçı yaxın bir yerdən çağıracaqdır.
42. O gün onlar bu səsi gerçəkdən eşidəcəklər. Bu, *qəbirlərdən* çıxma günüdür.
43. Şübhəsiz ki, dirildən də, öldürən də Bizik. Dönüş də yalnız Bizədir.
44. O gün yer onlardan ötrü yarılaçaq, onlar sürətlə *carçıya doğru* çıxacaqlar. Beləcə, onları bir yərə yığmaq Bizim üçün asandır.
45. Biz onların nə dediklərini yaxşı bilirik. Sən onları məcbur edən deyilsən. Sən Mənim təhdidimdən qorxanlara Quranla öyüd-nəsihət ver!

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِي الْمُنَادُ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥٠﴾

يَوْمَ نَسْمَعُ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٥١﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٥٢﴾

يَوْمَ نَشَقُّ الْأَرْضَ يَصْرُوعًا ذَٰلِكَ حَشْرُ عَلَيْنَا أَيْسَرُ ﴿٥٣﴾

لَقَدْ أَنذَرْتُكُمْ بِمَا يُفْعَلُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْءَانِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٥٤﴾

əz-Zəriyət
(«Toz-torpağı səpələyənlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun toz-torpağı *ətrafa*
səpələyənlərə!
2. And olsun yağmur yükü daşıyanlara!
3. And olsun asanlıqla üzüb gedənlərə!
4. And olsun işləri paylaşdıranlara!
5. Sizə vəd olunanlar həqiqətdir.
6. Haqq-hesab da mütləq çəkiləcəkdir.
7. And olsun gözəl görünüşü olan
səməyə!
8. Sizin sözləriniz ziddiyyətlidir.
9. Ondan (Qurandan və Peyğəmbərdən)
dönən kimsə döndərilər.
10. Məhv olsun yalançılar!
11. O kəslər ki, cəhalət içində olan
qafillərdir.
12. Onlar Haqq-hesab gününün nə vaxt
olacağını soruşurlar.
13. O gün onlara odda əzab veriləcəkdir.
14. *Onlara deyiləcək:* "Dadın əzabınızı!
Sizin tez-tələsik gəlməsinə istədiyiniz
şey budur!"
15. Şübhəsiz ki, müttəqilər Cənnət
bağlarında və bulaqlar başında
olacaqlar,

سُورَةُ الزَّارِيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ ذُرُّوا ۝١

فَالْحَمَلُوكَ ۝٢

فَالْجَارِيَتِ بِسْرًا ۝٣

فَالْمَقْسِمِ أَمْرًا ۝٤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ أَصَادِقَ ۝٥

وَالَّذِينَ لَبِغُوا ۝٦

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُوكِ ۝٧

إِن كُنْتُمْ فِي قَوْلٍ مُّتَعَدِّ ۝٨

يَوْمَئِذٍ عَنْهُمْ مَنْ أَفْكُ ۝٩

فِيلَ الْخُرُوصِ ۝١٠

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ۝١١

يَسْتَعْلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الَّذِينَ ۝١٢

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُعْذَرُونَ ۝١٣

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُونَ ۝١٤

إِنَّ الْمَتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝١٥

16. Öz Rəbbinin onlara verdiyini alacaqlar.
Həqiqətən, onlar bundan əvvəl yaxşı iş
görən adamlar olmuşdular.

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَتْلُوا الْقُرْآنَ كَأَنَّهُمْ يَخْلُبُونَ أَعْيُنَهُمْ
مُخَسِرِينَ ﴿١٦﴾

17. Onlar gecələr *ibadət edib* az yatırdılar.

كَأَنَّهُمْ لَا تَمُوتُ إِلَّا لَيْلًا مَّا تَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾

18. Sübh çağı isə bağışlanma diləyirdilər.

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

19. Onların mal-dövlətində dilənçinin və
yoxsulun payı vardır.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

20. Qəti inananlar üçün yer üzündə
dəlillər vardır.

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّمُتَذَكِّرِينَ ﴿٢٠﴾

21. Sizin özünüzdə də *dəlillər vardır*.
Məgər görmürsünüz?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

22. Sizin ruziniz və sizə vəd olunan
şeylər göydədir.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

23. Göyün və yerin Rəbbinə and olsun
ki, bu vəd sizin danışmağa qüdrətiniz
olduğu kimi həqiqətdir.

وَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ
تَنْطَلِقُونَ ﴿٢٣﴾

24. İbrahimin möhtərəm qonaqlarının
ohvalatı sənə gəlib çatdı mı?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

25. Onlar onun yanına daxil olub: “Sənə
salam olsun!”– dedilər. *İbrahim*:
“Sizə də salam olsun! Siz yad
adamlara oxşayırsınız!”– dedi.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ
مُّنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. O, təşviş içində ailəsinin yanına getdi
və kök bir buzov *qızardıb* gətirdi.

فَرَأَى إِلَى آفِلِهِمْ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

27. Onu qabaqlarına qoyub: “Yemək
yeməyəcəksinizmi?”– dedi.

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

28. O, *qonaqların yemədiklərini* görüb
onlardan qorxuya düşdü. Onlar:
“Qorxma!”– dedilər və ona elmlı bir
oğlan uşağı ilə müjdə verdilər.

فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ رُبَّمَا
يَعْلَمُ غَيْبُكُمْ ﴿٢٨﴾

29. Zövcəsi qışqırıb üz-gözünə vura-vura dedi: "Axı mən sonsuz qoca qarıyam!"
30. Onlar dedilər: "Sənin Rəbbin belə demişdir. Həqiqətən, O, Müdrikdir, Biləndir!"
31. İbrahim dedi: "Sizin işiniz nədir, ey elçilər?"
32. Onlar dedilər: "Biz günahkar bir qövmə göndərilmişik ki,
33. onların üstünə gildən daşlar yağdıraraq –
34. həddi aşanlar üçün sənin Rəbbinin yanında nişan qoyulmuş daşlar!"
35. Biz orada olan möminləri o kənddən çıxartdıq.
36. Amma orada bir evdən başqa müsəlman tapmadıq.
37. Ağrılı-acılı əzabdan qorxanlar üçün orada bir əlamət qoyduq.
38. Musanın əhvalatında da ibrət vardır. O zaman Biz onu Fironun yanına aydın bir dəlillə göndərmişdik.
39. O, öz camaatı ilə birlikdə üz çevirib: "Bu sehrbazdır, ya da dəlidir!" – dedi.
40. Biz Fironu və əsgərlərini yaxalayıb dənizə atdıq. O, qımanmağa layiq idi.
41. Ad qövminin hekayətində də ibrət vardır. O zaman Biz onların

فَأَقْبَلَ كَتَمَاتُهُ. فِي سَرَرَةٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا
وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمَةٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾

فَسَوْفَ يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكَ إِتْرَافِينَ ﴿٣٤﴾

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَنِيٍّ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾

وَفِي مُوسَى إِذْ أُرْسِلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ
مُؤَيَّنٍ ﴿٣٨﴾

فَتَوَلَّىٰ رُكُوعًا وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ أَجْدُونِ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

وَفِي عَادٍ إِذْ أُرْسِلْتُمْ عَلَيْهِنَّ رِيحٌ أَلْوِيَةٌ ﴿٤١﴾

üstünə xeyir-bərəkətsiz bir külək
göndərmişdik.

42. O külək üstündən keçdiyi hər bir şeyi
sovurub külə döndərirdi.

43. Səməd qövminin hekayətində
də ibrət vardır. O zaman onlara:
“Müəyyən vaxtadək dolanıb-
keçinin!” – deyilmişdi.

44. Onlar öz Rəbbinin əmrindən çıxdılar
və onları gözləri baxa-baxa ildırım
vurdu.

45. Onlar ayağa qalxa bilmədilər və
onlara kömək edən də olmadı.

46. Daha əvvəl Nuh qövmini məhv
etdik. Çünki onlar fasiq adamlar
idilər.

47. Biz göyü qüdrətlə yaratdıq və Biz
onu genişləndiririk.

48. Yeri də Biz döşədik. Nə gözəl
döşəyənlərlik Biz!

49. Biz hər şeydən erkək və dişli olmaqla
cütlər yaratdıq ki, bəlkə, düşünüb
ibrət alasınız.

50. De: “Allaha tərəf qaçın! Mən
sizi Onunla açıq-aşkar qorxudub
xəbərdar edənəm!”

51. Allahla yanaşı başqa bir məbud qəbul
etməyin. Mən sizi Onunla açıq-aşkar
qorxudub xəbərdar edənəm!”

مَا تَذَكَّرْنَ مِنْ نَفْسٍ أَنْتَ عَلَيْهِ الْجَعَلْتَهُ لَازِمًا ﴿٤٢﴾

وَفِي سَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾

فَعَنَزْنَا مِنْ أَفْرِزِهِمْ قُلُوبَهُمْ الصَّبْحَةَ وَهُمْ
يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْصَرِفِينَ ﴿٤٥﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْمٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَكَدُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ
نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52. Beləcə, onlardan əvvəlkilərə də elə bir elçi gəlmədi ki, onun barəsində: "Şehrbazdır, ya da dəlildir!" – deməsinlər.

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٢٢﴾

53. Onlar bunu bir-birinə vəsiyyətmə etmişlər? Xeyr, onlar həddi aşan adamlardır.

أَوْ أَصْوَافُ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٢٣﴾

54. Artıq onlardan üz döndər! Sən buna görə qınanmazsan.

فَقَوْلٌ عَنْهُمْ فَمَا أَنتَ بِمَلُومٌ ﴿٢٤﴾

55. Sən xatırlat! Çünki xatırlatmaq möminlərə fayda verir.

وَذِكْرٌ فَإِنَّ الذِّكْرَ كُنِيَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٥﴾

56. Mən cinləri və insanları ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٢٦﴾

57. Mən onlardan ruzi istəmirəm. Mən onlardan Məni yedirtmələrini də istəmirəm.

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونِ ﴿٢٧﴾

58. Həqiqətən, Allah ruzi verəndir, qüvvət sahibidir, Mətidir.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٢٨﴾

59. Şübhəsiz ki, zülm edənləri həmtaylarının qisməti kimi bir qismət gözləyir. Qoy onlar Məni tələsdirməsinlər!

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعِينُونَ ﴿٢٩﴾

60. Onlara vəd olunmuş Gündən ötrü vay kafirlərin halına!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

ət-Tur
(«Tur dağı») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun Tur dağına!
2. And olsun yazılmış Kitaba –
3. nazik dəri üzərində *olan Kitaba!*
4. And olsun Beytulməməura!
5. And olsun yüksək tavana!
6. And olsun alovlanan dənizə!
7. Rəbbinin əzabı hökmən vəqə olacaqdır.
8. Heç nə onun qarşısını ala bilməz.
9. O gün göy şiddətlə sarsılacaq.
10. dağlar da hərəkətə gələcəkdir.
11. O gün vay halına *haqqı* yalan sayanların!
12. O kəslər ki, yalan bataqlığında əylənirlər.
13. O gün onlar amansızcasına *sürüdülərək Cəhənnəm* oduna atılacaqlar.
14. *Onlara deyiləcək:* “Bu sizin yalan saydığınız Cəhənnəm odudur!
15. Bəlkə bu da sehrdir, siz görmürsünüz?

سُورَةُ الطُّورِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالطُّورِ ①
 وَكِتَابٍ مُّسْتَوٍ ②
 فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ③
 وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ④
 وَالسَّافِرِ الْكَرْفُوعِ ⑤
 وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ⑥
 إِذَا عَذَابَ رَبِّكَ لَوِيقِعُ ⑦
 مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ⑧
 يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ مَوْدًا ⑨
 وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ⑩
 قَوْلٌ مَّوَدَّعٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ⑪
 الَّذِينَ هُمْ فِي حُوزٍ يَبْعُوثُ ⑫
 يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى دَارِهِمْ جَهَنَّمَ دَعَاً ⑬
 هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ⑭
 أَفَبِعَذَابِنَا أَسْمَتْ أَأَنْتَ لَا تَبْصُرُونَ ⑮

16. Yanın orada! Dözsəniz də, dözməseniz də sizin üçün eynidir. Sizə ancaq etdiyiniz əməllərin cəzası verilir”.

أَصْلَحَهَا فَاصْبِرْ وَأَوَّلًا نَصِيرُ وَأَسْوَأَ
عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

17. Şübhəsiz ki, müttəqilər Cənnət bağlarında və nemət içində yaşayacaqlar.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٍ ﴿١٧﴾

18. Rəbbinin onlara bəxş etdiyinə sevinəcəklər. Rəbbi onları Cəhənnəm əzabından xilas etmişdir.

فَلْيَكْبِهْ بِمَاءِ أَنْهَارٍ زُهْرُهُمْ وَوَقَّعَهُمْ زُهْرُهُمْ
عَذَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

19. Onlara deyiləcək: “Xeyirxah əməllərinizin əvəzi olaraq nuşcanlıqla yeyin, için!”

كُلُوا وَأَشْرَبُوا وَهَيْتَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

20. Onlar səflərlə salınmış mütəkkəllərə dirsəklənəcəklər. Biz onları iri qaragözlü hurilərlə evləndirəcəyik.

مُتَّكِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْنُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ
بِخُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

21. Möminlərin imanda onların arxasınca gedən nəsilərini də Cənnətdə özlərinə qovuşduracağıq. Onların əməllərindən heç bir şey əskiltməyəcəyik. Hər kəs qazandığının girovudur.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ
أَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ كُلٌّ آمِرٌ بِمَا كَسَبَ رَبِّهِمْ ﴿٢١﴾

22. Onlara istədikləri meyvədən və ətdən bol-bol verəcəyik.

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَلَاحِهِمْ وَخَيْرِهِمْ مِمَّا بَشَرْتَهُمْ ﴿٢٢﴾

23. Onlar orada bir-birinə şərab dolu bədə uzadacaqlar. Bu şərab onları nə boşboğazlığa, nə də günaha təhrik edər.

يَتَنَزَّلُونَ فِيهَا كَأَنَّهُمْ كَالْعُرُوقِ فِيهَا وَلَا تَأْلَمُ ﴿٢٣﴾

24. Onların ətrafında xidmətlərinə verilmiş, qorunub saxlanılan mirvari kimi yeniyetmə oğlanlar dolanacaqlar.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ
مَّكَوْنٌ ﴿٢٤﴾

25. Onlar bir-birinə üz tutub soruşacaqlar.
26. Onlar deyəcəklər: “Biz əvvəllər ailəmiz içində olarkən *Allahdan* qorxurduq.
27. Allah da bizə mərhəmət göstərdi və bizi qızmar yel əzabından qorudu.
28. Biz əvvəllər Ona dua edirdik. Həqiqətən, O, yaxşılıq edəndir, Rəhmlidir!”
29. *Onlara* xatırlat! Sən öz Rəbbinin neməti sayəsində nə kahinsən, nə də dəli!
30. Yoxsa onlar: “O bir şairdir. Biz onun ölümünü gözləyirik!” – deyirlər.
31. De: “Gözləyin, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm!”
32. Yoxsa onların ağilları bunu onlara əmr edir? Yaxud onlar azgın adamlardır?
33. Yoxsa onlar: “Bunu özündən uydurdun!” – deyirlər. Xeyr, onlar iman gətirmirlər.
34. Əgər doğru söyləyirlərsə, qoy *Qurana* bənzər bir kəlam gətirsinlər.
35. Bəlkə onlar öz-özünə yaranıblar? Yaxud onlar yaradanlardır?
36. Yoxsa onlar göyləri və yeri yaradıblar? Xeyr, onlar qətiyyən inanmırlar.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّانَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿٢٧﴾

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْكَرِيمُ ﴿٢٨﴾

فَذَكِّرْ مَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ مِثْلُ بَدِيعِ الْمُؤْمِنِ ﴿٣٠﴾

قُلْ تَرْتَضَوْنَ إِلَيَّ مَعَكُمْ مِنَ الْأَمْثَرِ يَصِينِ ﴿٣١﴾

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَنْحَلَهُمْ بِذَلِكَ أَمْرًا قَوْمَ مِثْلَ شَوْنِ ﴿٣٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُ لَنْ لَا يُؤْمِنُ ﴿٣٣﴾

فَلْيَأْتُوا بِحُجَّةٍ بَشِيرٍ وَمَنْعَةٍ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ خُلِقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضُ لَنْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٦﴾

37. Yoxsa sənın Rəbbinin xəzinələri onlardadır? Yaxud onlar hökm sahibidirlər?
38. Yoxsa onların, üstünə çıxıb *mələklərin söhbətlərini* dinlədikləri bir nərdivanı vardır? Onda qoy onların mələkləri dinləyənləri anlaşqlı bir dəlil gətirsinlər!
39. Yoxsa qızlar Onun, oğlanlar isə sizindir?
40. Yoxsa sən onlardan bir mükafat istəyirsən və onlar da borclu qaldıqlarına görə ağır yük altındadırlar?
41. Yoxsa onlar qeybi bilir və *onu* yazırlar?
42. Yoxsa bir hiylə qurmaq istəyirlər? Amma kafirlər özləri o hiylənin qurbanı olacaqlar.
43. Yoxsa onların Allahdan başqa bir məbudu var? Allah onların qoşduqları şəriklərdən uzaqdır.
44. Əgər onlar göy parçalarının düşdüyünü görsələr: "Bulud topasıdır!" – deyərler.
45. Sən onları sarsılacaqları günə qovuşana qədər tərk et!
46. O gün hiylələri onlara heç bir fayda verməyəcək və onlara kömək göstərilməyəcəkdir.

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ لَهُمُ الْمَصْطَبُونَ ﴿٦٧﴾

أَمْ لَهُمْ سُورٌ يُسْمَعُونَ فِيهِ فَلَيَاتِ مُسْتَمِعُهُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿٦٨﴾

أَمْ لَهُ الْانْثَاءُ وَلَكَوَالِئُونَ ﴿٦٩﴾

أَمْ نَسْنَاهُمْ أَجْرًا أَمْ لَهُمْ مَغْرَمٌ مُنْقَلُونَ ﴿٧٠﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٧١﴾

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَإِذَا الَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ﴿٧٢﴾

أَمْ لَهُمُ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٧٤﴾

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَذُلُّوا أَيُّومَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٧٥﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٦﴾

47. Həqiqətən, zalımlar üçün bundan
başqa əzab da hazırlanmışdır. Lakin
onların çoxu *bunu* bilmir.

48. Sən öz Rəbbinin hökmünə səbir et!
Həqiqətən, sən Bizim Gözlərimiz
önündəsən. *Yuxudan* qalxdıqda
Rəbbini həmd ilə zikr et!

49. Gecənin bir vaxtında, bir də ulduzlar
batandan sonra Onun şəninə təriflər
de!

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَرَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

ən-Nəcm
(«Ulduz») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun batmaqda olan ulduza!
2. Sizin yoldaşınız nə *haqdan* azmış, nə də *yoldan* çıxmışdır.
3. O, öz istəyi ilə danışmır.
4. Bu, ona təlqin edilən bir vəhydir.
5. Bunu ona çox qüvvətli olan öyrətdi –
6. gözəl görünüşlü *Cəbrail*. O, yüksəlib öz *surətində* göründü.
7. O, ən uca üfüqdə idi.
8. Sonra *Mühəmmədə* yaxınlaşıb aşağı endi.
9. O, iki yay uzunluğunda, hətta ondan da yaxın məsafədə idi.
10. Sonra *Allah* Öz quluna nazil edəcəyini vəhy etdi.
11. *Peyğəmbərin* qəlbi gördüyünü yalan saymadı.
12. İndi siz onunla gördüyü şey barəsində mübahisəmi edirsiniz?
13. Onu bir daha öz *sürətində* enərkən gördü –
14. son həddəki Sidr ağacının yanında.

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ①

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ②

وَمَا يَتْلُوَ عَنِ الْهَوَىٰ ③

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ④

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ⑤

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ⑥

وَهُوَ بِالْأُفْقى الْأَعْلَىٰ ⑦

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ⑧

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ⑨

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ⑩

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ⑪

أَفَتَسْتَوُونَ عَلَىٰ مَا بَرَأَ ⑫

وَالْقَدَرَهُ نَزْلَةَ الْخُبَىٰ ⑬

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ⑭

15. Məva bağı da onun yanındadır.
16. O zaman Sidr ağacını bürüyən bürümüşdü.
17. Peyğəmbərin gözü yayımmadı və həddi aşmadı.
18. O, öz Rəbbinin ən böyük dəlillərindən *bəsisini* gördü.
19. Siz *tapındığınız* Lat və Uzzanı gördünüzmü?
20. Həmçinin üçüncü olan Mənatı da?
21. Məgər oğlanlar sizin, qızlar Onundurmu?
22. Onda bu ədalətsiz bölgü olardı!
23. Onlar sizin və atalarınızın qoyduqları adlardan başqa bir şey deyildir. Allah onlar haqqında heç bir dəlil nazil etməmişdir. Onlar yalnız zənnə və nəfslərinin istəklərinə uyarlar. Halbuki Rəbbindən onlara doğru yolu göstərən rəhbər artıq gəlmişdir.
24. Yoxsa insan üçün istədiyi hər şey hazırlanmışdır?
25. Axirət də, dünya da Allahındır.
26. Göylərdə neçə-neçə mələklər vardır ki, onların şəfaəti Allahın istədiyi və Özünün razı qaldığı kimsələrdən başqa *heç kəsə* heç bir fayda verməz.
27. Axirətə inanmayanlar, həqiqətən də, mələklərə qadın adları verirlər.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ﴿٥٣﴾

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿٥٤﴾

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿٥٥﴾

لَقَدْ رَأَى مِنْ لَدُنِّ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿٥٦﴾

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿٥٧﴾

وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٥٨﴾

أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٥٩﴾

بَلْكَ إِذَا قَسَمَةً تُصِيبُنَا ﴿٦٠﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا
 أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
 وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ
 الْهُدَىٰ ﴿٦١﴾

أَمْ لَيْسَ مِمَّا يَنْفَعُ ﴿٦٢﴾

فِيهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٦٣﴾

﴿وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا يَقْبِضُ
 سَفَعًا مُفْرِسَتًا إِلَّا أُمِرَ بِأَنْ يَأْتِيَ اللَّهُ لِمَنْ
 يَشَاءُ وَيُضِلُّ﴾ ﴿٦٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ

الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ ﴿٦٥﴾

28. Halbuki buna dair heç bir bilgiləri yoxdur. Sadəcə olaraq zənnə qapılırlar. Zənn isə əslə həqiqət ola bilməz.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَسْمِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ
الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٥٣﴾

29. Sən də Bizi zikr etməkdən üz çevirib dünya həyatından başqa bir şey istəməyənlərdən üz döndər!

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَبَّىٰ إِلَّا
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٥٤﴾

30. Onların bilik səviyyəsi budur. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin Onun yolundan azanı da, doğru yolla gedəni də yaxşı tanıyır.

ذَٰلِكَ مِمَّا لَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَتَعْلَمُ مِنْ
صَلَّٰعٍ سَبِيلُهُ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنَ الْهَادِي ﴿٥٥﴾

31. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. *Bu, Allahın* pislik edənlərə əməllərinin cəzasını verməsi, yaxşılıq edənləri isə ən gözəli ilə (Cənnətlə) mükafatlandırması üçündür.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَتَجَرَّى
الَّذِينَ اسْتَفْزَاكُمَا عَمَلُوا وَتَجَرَّى الَّذِينَ أَخْسَوْا
يَا حَسْبَىٰ ﴿٥٦﴾

32. Onlar kiçik günahlar istisna olmaqla, böyük günahlardan və iyrənc əməllərdən çəkinirlər. Həqiqətən, sənin Rəbbin geniş məğfirət sahibidir. O, sizi torpaqdan yaradanda da, siz analarınızın bətnində rüseym halında olanda da sizi yaxşı tanıyırdı. Özünü də təmizə çıxartmayın! Çünki O, kimin *Allahdan* qorxduğunu yaxşı bilir.

الَّذِينَ يَخْتَفُونَ كَثِيرًا مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا
الَّذِينَ رَبُّكَ وَسِعَ الْعَفْوَ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ
إِذَا أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَإِذَا تُسْمِعُكُمْ فِي بُطُونِ
أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ
أَقْتَلَىٰ ﴿٥٧﴾

33. Gördünmü üz çevirəni,

أَوْرَثَ يَتِ الَّذِي تَوَلَّىٰ ﴿٥٨﴾

34. *malından* azacıq verib sonra heç verməyəni?

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا رَّأْسَكَ ﴿٥٩﴾

35. Məgər o, qeybi bilirmi ki, *bunu* görsün?

أَعْيَنَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِكَ ﴿٦٠﴾

36. Yoxsa Musanın səhifələrində olanlar
barədə ona xəbər verilmədi?

أَوَلَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۝

37. Məgər vəfali olan İbrahimin
səhifələrində olanlar barədə ona
bildirilmədi?

وَلِإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ۝

38. Heç bir günahkar başqasının günah
yükünü daşımaz.

أَلَا تَرَىٰ وَادِرَٰهُ وَرَّٰثَ الْآخِرَىٰ ۝

39. İnsan can atdığı şeyə nail olar.

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ۝

40. Əlbəttə, onun can atdığı *əməl* ona
nəsib olacaqdır.

وَأَن سَعَىٰهُ سَوْفَ يُرَىٰ ۝

41. Sonra da ona *bunun* əvəzi tam
veriləcəkdir!"

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَىٰ ۝

42. Son dönüş sənin Rəbbinədir.

وَأَن إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ۝

43. Güldürən də, ağladan da Odur!

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكٌ وَابْكَىٰ ۝

44. Öldürən də, dirildən də Odur!

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝

45. O, *insanlardan və heyvanlardan* biri
erkək və biri də dişi olmaqla iki cüt
yaratdı –

وَأَنَّهُ خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝

46. axıdılan bir nütfdən.

مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ۝

47. Təkrar diriltmək də Ona aiddir.

وَأَن عَلَيْهِ النُّشْأَةُ الْآخِرَىٰ ۝

48. Dövlətli edən də, kasıb edən də Odur.

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ۝

49. Şiranın (ulduz) da Rəbbi Odur.

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّرَعَىٰ ۝

50. O, əvvəlki Ad *tayfasını* məhv etdi.

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ۝

51. Səmədu da *məhv edib onlardan heç
kəsi* sağ buraxmadı.

وَسَمُودَ إِذْ سَاءُوا بِآثَارَىٰ ۝

52. Daha öncə Nuh qövmünü də *məhv
etdi*, çünki onlar daha zalım, daha
azgın kimsələr idi.

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِذْ أَسَاءُوا وَهُمْ أَظْلَمُ
وَأَطَىٰ ۝

53. Alt-üst olmuş kəndləri də O viran qoydu.

وَالْمَوْتِىَكَةَ أَهْوَى ۝٥٣

54. Onların başına gətirdiyini gətirdi.

فَعَسَىٰ أَنهَآ مَا عَسَىٰ ۝٥٤

55. Sən öz Rəbbinin hansı nemətlərinə şübhə edirsən?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ۝٥٥

56. Bu da əvvəlki xəbərdarlıq edib qorxudanlar kimi bir qorxudandır.

هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَىٰ ۝٥٦

57. Yaxınlaşan *Qiyamət günü* yaxınlaşdı.

أَرَأَيْتَ الْآزِفَةَ ۝٥٧

58. Allahdan başqa heç kəs onun qarşısını ala bilməz.

لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝٥٨

59. Siz bu Sözü təəccüblənirsiniz,

أَفَئِنَّ هَٰذَا الْحَدِيثَ تَعْجَبُونَ ۝٥٩

60. gülürsünüz, heç ağlamırsınız,

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ۝٦٠

61. və oynayıb əylənirsiniz?

وَأَنْتُمْ سَجِدُونَ ۝٦١

62. Siz Allaha səcdə qılın və *Ona* ibadət edin!

فَأَسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۝٦٢

əl-Qəmər
(«Ay») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. O Saat (Qiyamət) yaxınlaşdı və ay bölündü.
2. Onlar bir möcüzə gördükdə üz döndərüb: “*Bu, tez keçib-gedən bir şeydir*” deyirlər.
3. Onlar *Peyğəmbəri* yalançı saydılar və öz nəfslərinin istəklərinə tabe oldular. Halbuki hər bir iş bərqərar olacaqdır.
4. Onlara *küfrdən* çəkindirən neçə-neçə xəbərlər gəlmişdir.
5. Bu böyük bir hikmətdir. Lakin *arxa çevirənlərə* təhdidlər nə fayda verə bilər?!
6. Sən də onları tərək et! Carçının onları xoşagəlməz bir şeyə çağıracağı gün
7. onlar zəlil baxışlarla gözlərini aşağı dikmiş halda, ətrafa yayılan çəyirtkələr kimi qəbirlərindən çıxacaqlar.
8. Kafirilər carçıya tərəf tələsərək: “*Bu nə çətin bir gündür!*” – deyəcəklər.
9. Onlardan əvvəl Nuh qövmi *elçiləri* yalançı hesab etmişdi. Onlar qulumuzu yalançı sayıb: “O,

سُورَةُ الْقَمَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَفْتَرَيْنَا السَّاعَةَ ۖ وَاَنشَقَّ الْقَمَرَ ۝

وَاَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَعْتَبٌ ۝

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ۝

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۝

حِكْمَةٌ مُّبِينَةٌ ۖ فَاصْنَعْ النُّذُرَ ۝

فَقُولْ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نَّكَرٍ ۝

خُشَعًا اتَّبَعُوهُمْ هَيَّاجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ ۖ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ۝

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ

عَسِيرٌ ۝

* كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ ۖ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ ۖ وَازْدَجَرَ ۝

dəlidir!" – dedilər və ona hədə-qorxu gəldilər.

10. O, Rəbbinə yalvarıb: "Məni üstələdilər! *Mənə* kömək et!" – dedi.

قَدَّارَةً إِلَىٰ مَقْلُوبٍ فَاتَّخِذْ ٥٤

11. Biz göyün qapılarını leysan yağışı ilə açdıq.

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّثَمَرٍ ٥٥

12. Yeri yarıb bulaqlar qaynatdıq.
Göydən tökülən və yerdən çıxan sular
əzəldən yazılmış bir iş üçün bir-birinə qovuşdu.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَاتَّخَفَى الْمَاءُ عَنَّا وَخِزِرَ ٥٦
قَدِّدِرَ ٥٧

13. Biz onu taxtalardan pərçimləyib
mismarlanmış gəmidə daşıdıq.

وَمَحَلَّلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ الْأَوْجِ وَزُمِرٍ ٥٨

14. İnkər edilmiş *peyğəmbərə* mükafat
olaraq o *gəmi* Gözlərimiz önündə
üzüb gedirdi.

نَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ ٥٩

15. Andolsun ki, Biz *həmin hadisəni*
nəsillərə ibrət üçün saxladıq. Amma
heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ ذَكَّرْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِن مُّذَكِّرٍ ٦٠

16. *Görəydin* Mənim əzabım və
qorxutmağım necə oldu!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ٦١

17. Andolsun ki, Biz Quranı yada salmaq
üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir
yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّذَكِّرٍ ٦٢

18. Ad *qəvmü* də *elçiləri* yalançı
saydı. *Görəydin* Mənim əzabım və
qorxutmağım necə oldu!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ٦٣

19. Biz uzun sürən uğursuz bir gündə
onların üstünə çox soyuq külək
göndərdik.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَّحْسٍ ٦٤
مُتَسَمِّرٍ ٦٥

20. O, insanları kökündən çıxardılmış xurma kötləri kimi qopardıb atırdı.

نَزَعَ النَّاسَ كَالْعِهْدِ أَعْمَارُ مَنَعِيرٍ ﴿٢٠﴾

21. Görəydin Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!

كَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٢١﴾

22. Andolsun ki, Biz Qurani yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٢﴾

23. Səməd qövmü də xəbərdarlıq edənləri (peyğəmbərləri Salehi) yalan saydı.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنَّذِيرِ ﴿٢٣﴾

24. Onlar dedilər: "Özümüzdən olan bir adamamı tabe olacağıq? Onda biz azğınlığa düşər və ağılsız iş görmüş olarıq!

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِمَّنْ آتَيْنَاهُمُ الْبَنِينَ إِنَّا إِذًا لَافِي سَبِيلٍ وَسُعِيرٍ ﴿٢٤﴾

25. Zikr aramızdan təkcə onanı verildi? Xeyr, o, yalançıdır, lovğadır!"

أَلَيْسَ الذِّكْرُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ كَذَّابُونَ ﴿٢٥﴾

26. Sabah onlar kimin yalançı və lovğa olduğunu mütləq biləcəklər.

سَبِّحْهُمْ نَوْمًا مِمَّنْ الْأَيَّامِ ﴿٢٦﴾

27. Biz onları sınağa çəkmək üçün bir dişi dəvə göndərəcəyik. Onların nə edəcəklərini gözlə və əziyyətlərinə səbir et!

إِنَّا مَرْسِلُونَ الْفَاقَةَ فَسَنَ لَهُمْ فَاقَتَهُمْ وَأَصْطَبِرُ ﴿٢٧﴾

28. Onlara xəbər ver ki, *bu* su, dəvə ilə onlar arasında bölüşdürülmüşdür. Hər biri su içməyə öz növbəsində gəlsin!"

وَيُنْذِرُ أُمَّةً فَسَنَ يَسْمَعُونَ لِيُزِيلَ بَيْنَهُمْ مَعْصِرَ الصَّيْرِ ﴿٢٨﴾

29. Onlar öz yoldaşlarını çağırdılar. O da dəvəni tutub diz vətərini kəsdi.

فَكَادَ وَأَصْحَابُهَا أَنْ يَفْتَقَرُوا ﴿٢٩﴾

30. Görəydin Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!

كَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣٠﴾

31. Həqiqətən, Biz onlara birçə tükürpədicə səs göndərdik və onlar mal-qara ağılında istifadə edilən quru saman kimi oldular.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيَّحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَيْئَةِ الْحَمِيرِ ﴿٣١﴾

32. Andolsun ki, Biz Quranı yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٣٢﴾

33. Lut qövmü də xəbərdarlıq edənləri (peyğəmbərləri Lutu) yalan saydı.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِينَ ﴿٣٣﴾

34. Biz onların üstünə *qasırğa ilə birgə* daşlar göndərdik. Yalnız Lutun ailəsini sübh çağı xilas etdik –

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾

35. Özümüzədən bir mərhəmət olaraq! Biz şükür edənləri belə mükafatlandırırıq.

بِعَمَّةٍ مِنْ عَدْنٍ كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾

36. Andolsun ki, *Lut* onları Bizim əzabımızla hədələdi, onlar isə bu xəbərdarlıqlara şübhə ilə yanaşdılar.

وَلَقَدْ لَعَنَّاهُمْ فَصَلُّوا زِلَالًا يُدْرِكُ ﴿٣٦﴾

37. Onlar *Lutdan* qonaqlarını israrla tələb etdilər. Biz də onları kor etdik və dedik: “Əzabımı və təhdidlərimi dadın!”

وَلَقَدْ زَكَّرُوهُ عَنْ صَفِيِّهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٍ ﴿٣٧﴾

38. Sübh tezdən onlara yaxalarından əl çəkməyəcək bir əzab gəldi.

وَلَقَدْ صَيَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ﴿٣٨﴾

39. Elə isə əzabımı və təhdidlərimi dadın!

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٍ ﴿٣٩﴾

40. Andolsun ki, Biz Quranı yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾

41. Xəbərdarlıqlar Firon nəslinə də göndərildi.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾

42. Onlar dəlillərimizin hamısını yalan saydılar. Biz də onları Qüvvət və Qüdrətimizə layiq şəkildə əzabla yaxaladıq.
43. Sizin kafirləriniz onlardan yaxşıdır mı? Yoxsa Kitablarda sizə toxunulmazlıq vəd edilmişdir?
44. Yoxsa onlar: “Biz qalib gələcək bir dəstəyik!” – deyirlər?
45. Bu dəstə mütləq məğlub olacaq və arxaya dönüb qaçacaqdır.
46. Xeyr! Onlara vəd edilmiş vaxt o Saattır (Qiyamət günüdür). O Saat isə daha ağır, daha acıdır.
47. Şübhəsiz ki, günahkarlar azgınlıq və əzab-əziyyət içindədirlər.
48. O gün onlar üzüstə Cəhənnəmə sürüklənəcək və onlara:
“Cəhənnəmin təmasını dadın!” –
deyiləcəkdir.
49. Biz, həqiqətən də, hər şeyi qədərincə yaratdıq.
50. Biz birçə dəfə əmr edirik, o da bir göz qırpımında yerinə yetir.
51. Andolsun ki, Biz *neçə-neçə* həmtaylarınızı məhv etmişik. Amma heç yada salan varmı?
52. Onların etdiyi hər şey *əməllərinin* yazıldığı kitablarındadır.

كُنُوزًا يَنْتَبِهُنَّ أَفَاحُذِّقَهُمْ أَفَذَعَزَّيْنُ
مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

أَكُنَّا كَرِهُينَ أَوْ تَحِبَّكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي
الْزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ﴿٤٤﴾

سَيَبْهَرُهُمُ الْجَمْعُ وَلَوُكُنَ الذُّبُرُ ﴿٤٥﴾

بَلِ السَّاعَةُ مَوْجِدُهُمُ وَالسَّاعَةُ أَذَى وَأَمْرٌ ﴿٤٦﴾

إِنَّ الْمَاجِرِينَ فِي صَحَلٍ وَنَعِيرٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ نَسْفَعُ عَلَى النَّارِ عَنَّا أُولَئِكَ إِنَّهُمْ
عِنْدَ سَقَرٍ ﴿٤٨﴾

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَجْدَةٌ عَيْنَانِ بِالبَّصَرِ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ أَنشَأْنَا أَسْبَاطَكُمْ فَلَئِمْنَ مِنْ
مُدَّكِرٍ ﴿٥١﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَ عَلَوُنَا فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾

53. Hər bir kiçik və böyük *əməl*
yazılmışdır.

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَضَرٌّ ﴿٥٣﴾

54. Şübhəsiz ki, müttəqilər Cənnət
bağlarında və çaylar kənarında,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾

55. qadir Hökmdarın hüzurundakı haqq
məclisində olacaqlar!

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

ər-Rəhman
(«Mərhəmətli») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Mərhəmətli Allah
2. Quranı öyrətdi.
3. İnsanı yaratdı,
4. ona danışmağı öyrətdi.
5. Günəş və ay müəyyən bir ölçü ilə *hərəkət edir*.
6. Otlar da, ağaclar da səcdə edir.
7. Allah göyü ucaltdı və tərəzini qoydu ki,
8. çəkiddə həddi aşmayasınız.
9. Əşyaları tərəzidə insafla çəkin və çəkini əskiltməyin.
10. O, yeri məxluqat üçün döşədi.
11. Orada meyvələr və salxımlı xurma ağacları vardır.
12. Həmçinin saçaqlı dənli bitkilər və xoş ətirli çiçəklər də vardır.
13. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
14. O, insanı saxsı kimi quru gildən yaratdı,

سُورَةُ الرَّحْمَنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- الرَّحْمَنُ ۝١
- عَلَّمَ الْقُرْآنَ ۝٢
- خَلَقَ الْإِنْسَانَ ۝٣
- عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ۝٤
- الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۝٥
- وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ۝٦
- وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۝٧
- أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ۝٨
- وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۝٩
- وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ۝١٠
- فِيهَا فَكْهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ۝١١
- وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ۝١٢
- فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝١٣
- خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ۝١٤

15. cinləri də təmiz oddan yaratdı.
16. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
17. Allah iki məşriqin və iki məğribin Rəbbidir.
18. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
19. O, qarşı-qarşıya gələn iki dənizi birbirinə qovuşdurdu.
20. Onların arasında maneə vardır, onu keçə bilməzlər.
21. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
22. Onlardan mirvari və mərcan çıxır.
23. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
24. Dənizdə dağlar kimi, yelkənləri qaldırılmış halda üzən gəmilər də Onundur.
25. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
26. Yer üzündə olan hər kəs ölümə məhkumdur.
27. Ancaq Rəbbinin əzəmətli və kəramətli Üzü əbədidir.
28. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

- وَسَخَّلَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ ﴿٥٥﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٦﴾
 رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿٥٧﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٨﴾
 مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٥٩﴾
 بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٦٠﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾
 يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٦٢﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾
 وَاللَّهُ الْجَوَارِ الْمُنشِئَاتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٦٤﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾
 كُلٌّ مِنْ عِندِهَا قَانٍ ﴿٦٦﴾
 وَيَسْئَلُنَّ مِنْهُ رَبَّكَ دُجُجًا وَجَلْجَلًا وَإِذَا كُرِمَ ﴿٦٧﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٨﴾

29. Göylərdə və yerdə olan hər kəs *ehtiyacı olan şeyi* Ondan diləyir. O hər gün bir işdədir.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾

30. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٠﴾

31. Ey ağır yükü olan *insan və cin tayfası!* Tezliklə ancaq sizinlə məşğul olacağıq.

سَتَقَرُّ لَكُمَا الْفَلَاقُ ﴿٣١﴾

32. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٢﴾

33. Ey cin və insan tayfası! Əgər göylərin və yerin hüdudlarını yanb keçə bilərsinizsə, keçin! Siz ancaq qüdrət və qüvvətlə keçə bilərsiniz.

يَمْسَعُهُمُ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ إِنْ أَسْتَفْعَمُوا أَنْ تَفْشُوا وَأَمِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَفْشَوْا إِلَّا سُلَاطِينَ ﴿٣٣﴾

34. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٤﴾

35. Sizin üstünüzə tüstüsüz alov və ərmiş mis *və ya tüstü* göndəriləcək və siz bir-birinizə kömək edə bilməyəcəksiniz.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَخُاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

36. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٦﴾

37. Göy yarılib dağ edilmiş yağ *yaxud ərmiş qurğuşun* kimi qıpqırmızı olacaqdır.

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

38. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٨﴾

39. O gün nə insan, nə də cin günahı barəsində sorğu-sual olunmayacaqdır.

فَيَوْمَذِي لَا يَنْفَعُ عَنْ ذُنُوبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ﴿٣٩﴾

40. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

41. Günahkarlar simalarından tanınaçaq, kəkillərindən və ayaqlarından yaxalanacaqlar.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ
بِالْأَفْئَادِ ﴿٤١﴾

42. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

43. Budur günahkarların yalan hesab etdikləri Cəhənnəm!

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾

44. Onlar onunla qaynar su arasında dolanacaqlar.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنِ ﴿٤٤﴾

45. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

46. Rəbbinin hüzurunda durmaqdan qorxanları iki Cənnət bağı gözləyir.

وَلَسَنَ حَافٍ مَقَامَ رَبِّكَ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾

47. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾

48. İkisində də növbənöv meyvələrlə dolu budaqlar vardır.

ذَوَاتِ أَغْنَانِ ﴿٤٨﴾

49. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾

50. İkisində də iki axar bulaq vardır.

فِيهَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾

51. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾

52. İkisində də hər meyvədən qoşa-qoşa vardır.

فِيهَا مِنْ كُلِّ ثَمَرٍ ذَوْنِ جَانِ ﴿٥٢﴾

53. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾

54. Onlar orada astarları atladan olan döşəklərə dirsəklənəcəklər. Hər iki bağın meyvələri onlara yaxın olacaqdır.

مُشْكِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَافُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَحَىٰ
الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾

55. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾

56. Orada gözlərini öz ərlərinə dikmiş, onlardan əvvəl özlərinə heç bir insan və cin toxunmamış qızlar vardır.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتٌ الْظُرُوفُ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ
قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٥٦﴾

57. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾

58. Onlar sanki yaqut və mərcandırlar.

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

59. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾

60. Yaxşılığın əvəzi ancaq yaxşılıq deyildirmi?

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦٠﴾

61. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

62. Bu ikisindən başqa daha iki Cənnət bağı da vardır.

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾

63. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾

64. Hər ikisi tünd yaşıldır.

مُدَاهِمَتَانِ ﴿٦٤﴾

65. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾

66. İkisində də fəvvarə vuran iki bulaq vardır.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٦٦﴾

67. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

68. İkisində də *cürbəcür* meyvələr, xurma ağacları və nar vardır.
69. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
70. Orada xoş xasiyyətli, gözəl qızlar vardır.
71. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
72. Çadırlarda gözələrini *öz ərlərinə* dikmiş hurilər vardır.
73. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
74. Onlardan əvvəl özlərinə heç bir insan və cin toxunmamış qızlar vardır.
75. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
76. Onlar yaşıllı balıslara və gözəl döşəkcələrə dirseklənəcəklər.
77. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
78. Sənin əzəmət və kərəm sahibi olan Rəbbinin adı nə qədər mübarəkdir.

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾

قَبَائِلُ آلَ الْعَاقِبَةِ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ ﴿٦٩﴾

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنَاتٌ ﴿٧٠﴾

قَبَائِلُ آلَ الْعَاقِبَةِ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ ﴿٧١﴾

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

قَبَائِلُ آلَ الْعَاقِبَةِ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ ﴿٧٣﴾

لَمْ يَطْمِئْنُوا إِلَيْهِمْ قَبْلُ وَلَا جُنَاقٌ ﴿٧٤﴾

قَبَائِلُ آلَ الْعَاقِبَةِ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ ﴿٧٥﴾

مُسْتَكِينِينَ عَلَى رَوْقٍ خُضْرٍ وَتَعْبَقِيرٍ ﴿٧٦﴾

حَسَنَاتٍ ﴿٧٧﴾

قَبَائِلُ آلَ الْعَاقِبَةِ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ ﴿٧٨﴾

بِذِكْرِ اسْمِهِ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٩﴾

əl-Vaqiə
(«**Vaqiə**») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Vaqiə qopacağı zaman
2. onun qopduğunu heç kəs dana bilməz.
3. O, *bəzilərini* alçaldacaq, *bəzilərini də* ucaldacaqdır.
4. Yer şiddətlə titrədiyi zaman,
5. Dağlar parça-parça olub ovxalandığı
6. və ətrafa səpələnmiş toz-torpağa döndüyü zaman,
7. siz üç dəstəyə ayrılacaqsınız.
8. Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ tərəf sahibləri!
9. Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri!
10. *Xeyirxah işlərdə* öndə gedənlər, *Cənnətdə də* öndədirlər!
11. Onlar *Allaha* yaxın olanlar,
12. Nəim bağlarında *qalacaq kimsələrdir*.
13. Onların çoxu əvvəlki nəsillərdən,
14. az bir qismi də axırıncılardandır.
15. Onlar bəzənmiş taxtlar üstündə

- إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①
- لَيْسَ لَهَا رُفُوعَةٌ كَذِبَةٌ ②
- خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ③
- إِذَا رَجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ④
- وُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ⑤
- وَكَانَتْ هِبَةً مُبْسَا ⑥
- وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ⑦
- فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ⑧
- وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمِ ⑨
- وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ⑩
- أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ⑪
- فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ⑫
- ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ⑬
- وَقَبِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ⑭
- عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ⑮

16. qarşı-qarşıya öyləşib
dirsəklənəcəklər. ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىهَا مُتَقَابِلِينَ﴾
17. Onların ətrafında həmişəcavan
xidmətçi oğlanlar fırlanacaqlar; ﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾
18. çeşmə şərabı ilə dolu badələr,
bardaqlar və qədəhlərlə – ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَنْبَارٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ﴾
19. ondan başları ağrımaz və məst
olmazlar, ﴿لَا يَصَدُّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْفُونَ﴾
20. bəyanib seçdikləri meyvələr ﴿وَفِيهَا مِنْ أَلْحَنَ النَّارِ﴾
21. və istədikləri quş əti ilə
hərlənəcəklər. ﴿وَلَحْمَ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾
22. Onları iri qaragözlü hurilər gözləyir
– ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾
23. *sədəf* içində saxlanılmış mirvariyə
bənzər hurilər. ﴿كَأَمْثَلِ الثَّوَالِيهِ الْمَكُونِ﴾
24. *Bu*, onların etdikləri əməllərin
mükafatı olacaq. ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
25. Onlar orada nə boş söz, nə də günaha
səbəb olan söhbət eşidəcəklər. ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا﴾
26. Ancaq: “Salam! Salam!”– sözləri
eşidəcəklər. ﴿إِلَّا أَجْمَلَ كَلِمًا اتَّسَمَّا﴾
27. Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ
tərəf sahibləri! ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾
28. Onlar tikansız sidr ağacları arasında, ﴿فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ﴾
29. meyvələri salxım-salxım asılmış
banan ağacları altında, ﴿وَطَلْحٍ مُنْضُودٍ﴾
30. uzanmış kölgəliklərdə, ﴿وَطَلْحٍ مُنْشَدَرٍ﴾

31. daim axan sular کنارında,
 32. çoxlu meyvələr,
 33. tükənməz və qadağan edilməyən
meyvələr içində
 34. və hündür döşəklər üstündə
 olacaqlar.
 35. Biz *Cənnətdəki* qadınları yeni
 biçimdə yaradacağıq.
 36. Onları bakirə qızlar edəcəyik –
 37. ərlərini sevən, həmyaşdlar.
 38. *Bunlar* sağ tərəf sahibləri üçündür.
 39. Onların çoxu əvvəlki nəsillərdən,
 40. bir qismi də axırıncılardandır.
 41. Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol
 tərəf sahibləri!
 42. Onlar qızmar yel və qaynar su içində,
 43. qapqara duman kölgəsində olacaqlar.
 44. *Bu duman* nə sərin, nə də
 xoşagələndir.
 45. Onlar bundan əvvəl cah-calal içində
 idilər,
 46. böyük günah işlətməkdə ısrar
 edirdilər
 47. və deyirdilər: “Məgər biz ölüb
 torpaq və sür-sümük olduqdan sonra
 yenidənmi dirildiləcəyik?”

وَمَاءٍ شَرْبٍ ۝

وَفِيهِمْ كَثِيرٌ ۝

لَا مَقْطُوعٌ وَلَا مَمْنُوعٌ ۝

وَفُتُوحٌ مَرْبُوعَةٌ ۝

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنثَاءً ۝

فَعَلَّاهُنَّ أَبْكَارًا ۝

عُرُبًا أَتْرَابًا ۝

لِلْأَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ۝

وَلَثَلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ۝

وَالْأَصْحَابُ الْيَسَارِ مَا أَصْحَابُ الْيَسَارِ ۝

فِي سَمُومٍ وَجَمِيمٍ ۝

وَطَلٍّ مِّنْ حُمُومٍ ۝

لَّا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ ۝

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُرْتَابِينَ ۝

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝

وَكَانُوا يُكَلِّمُونَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِنَّا
لَنَسْبُغُهُنَّ ۝

48. Yaxud bizim ədədlərimiz
dirildiləcəklərimi?"

أَوَلَمْ يَأْتِ الْوَلَدَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥٨﴾

49. De: "Şübhəsiz ki, əvvəlkilər də,
sonrakılar da,

فَلْيَأْتِ الْآخِرِينَ وَالْأَوَّلِينَ ﴿٥٩﴾

50. bəlli bir günün müəyyən vaxtında
mütləq toplanılacaqlar.

لَتَجْمَعُنَّهُمْ يَوْمَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

51. Sonra, siz *cy doğru yoldan* azanlar,
haqqı yalan sayanlar!

ثُمَّ لَذِكْرُنَّهَا الْعَاصُونَ لَنُكَذِّبُنَّ ﴿٦١﴾

52. Siz mütləq zəqqum ağacından
yeyəcəksiniz,

لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ زُفْرٍ ﴿٦٢﴾

53. qarınlarınızı onunla dolduracaqsınız,

فَالْوَلَدُ مِنْهَا الْبَطُونَ ﴿٦٣﴾

54. üstündən də qaynar su içəcəksiniz.

فَنَشْرَبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٦٤﴾

55. Siz *onu* susamış xəstə dəvələr kimi
içəcəksiniz".

فَنَشْرَبُونَ شُرَبَ الْهَمِيمِ ﴿٦٥﴾

56. Bu onların Haqq-hesab günündəki
ziyafətidir.

هَذَا يَوْمُ الْوَزْنِ ﴿٦٦﴾

57. Sizi Biz yaratdıq. Bəs nə üçün
dirildiləcəyinizi təsdiq etmirsiniz?

فَخَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٦٧﴾

58. Axtıdığınız nütfəni gördünüzmü?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ ﴿٦٨﴾

59. Onu siz yaradırsınız, yoxsa Biz?

ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ خَلَقْنَا الْخَلْقُونَ ﴿٦٩﴾

60. Sizin aranızda ölümü Biz müəyyən
etdik və heç nə Bizim qarşımızı ala
bilməz.

فَخَلَقْنَا قَدْرًا نَبِّئُكُمْ الْمَوْتَ وَمَا خَلْقُكُمْ يَسْتَبْرِقُونَ ﴿٧٠﴾

61. Sizi bənzərləriniz ilə əvəz etməyə və
sizi özünü bilmədiyiniz başqa bir
şəkildə yaratmağa *Bizə mane olan*
tapılmaz.

عَلَىٰ أَنْ يُؤْتَلَ امْتَلِكُوا نُصِيبُكُمْ فِي مَا لَا

تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

62. Siz ilk yaradılışı bilirsiniz. Bəs nə üçün *dirildiləcəyiniz barədə* düşünmürsünüz?
63. Əkdiyinizi gördünüzmü?
64. Onu siz bitirirsiniz, yoxsa Biz?
65. Əgər Biz istəsəydik, onu bir saman çöpünə döndərər, siz də heyrətə gələrdiniz,
66. *və deyərdiniz*: “Biz ziyana uğradıq.
67. Daha doğrusu *nemətlərdən* məhrum olduq!”
68. İçdiyiniz suyu gördünüzmü?
69. Onu buluddan siz endirirsiniz, yoxsa Biz?
70. Əgər istəsəydik, onu acı edərdik. Bəs nə üçün şükür etmirsiniz?
71. Yandırdığımız odu gördünüzmü?
72. Onun ağacını siz yaradırsınız, yoxsa Biz?
73. Biz onu *Cəhənnəmi* yada salmaq və müsafirlərin istifadəsi üçün yaratdıq.
74. Elə isə Ulu Rəbbinin adına təriflər de!
75. Ulduzların batdığı yerlərə and olsun!
76. Kaş bunun, doğrudan da, böyük bir and olduğunu biləydiniz.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الْمَلَائِكَةَ الْأُولَىٰ قُلُوبًا تَدْكُرُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾

ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهَا أَمْ حَقُّ إِلَٰهِكُمُ الَّذِي

لَوْ أَنشَاءَ لَجَعَلَنَاهُ حُطَبًا مَّا تُظِلُّهُ

تَنكَبُونَ ﴿٦٤﴾

إِنَّا الْمَعْرُومُونَ ﴿٦٥﴾

بَلْ لَّحَقَّ مَحْرُومُونَ ﴿٦٦﴾

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٧﴾

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ حَقُّ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٨﴾

لَوْ أَنشَاءَ جَعَلَنَاهُ آجَانًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٦٩﴾

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧٠﴾

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ حَقُّ الْمُنْشِئِينَ ﴿٧١﴾

عَلَىٰ جَعَلْنَاهَا نَذْرًا لَّذِينَ ذَكَرُوا وَمَتَاعًا لِلْمُقَرَّبِينَ ﴿٧٢﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٣﴾

﴿ ٧٤ 〉 فَلَا أَقْسَمُ بِمَوْقِعِ الْجُورِ ﴿٧٥﴾

وَاللَّهُ أَكْبَرُ لَقَسَمُ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

77. Həqiqətən, bu, ehtirama layiq Qurandır, إِنَّهَا لَآ فَرَقَ بَيْنَ أَكْرِمٍ ﴿٥٦﴾
78. qorunub saxlanılan Yazıdadır (Lövhi-məhfuzdadır). فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٥٧﴾
79. Ona yalnız pak olanlar toxunur. لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٥٨﴾
80. O, aləmlərin Rəbbi tərəfindən nazil edilmişdir. نَزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾
81. Siz bu kəlamı yalan sayırsınız? أَفَيْتُهَا آلَ الْكَافِرِ أَنزَلْنَاهُ حُورٌ ﴿٦٠﴾
82. Sizə verilən ruziyə *şükür etməyi*, onu yalan saymaqla yerinə yetirirsiniz? وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَكْثَرًا كَذِبُونَ ﴿٦١﴾
83. *Can* boğaza yetişdiyi zaman – فَإِذَا لَآ إِذَا بَلَغَتِ الْمَطْعَمَةَ ﴿٦٢﴾
84. həmin an siz *can verən adama* baxırsınız. وَأَنَّهُ جَبِينٌ تَنْظُرُونَ ﴿٦٣﴾
85. Biz ona sizdən daha yaxın oluruq, siz isə *bunu* görmürsünüz. وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٦٤﴾
86. Madam ki siz *iddianıza görə* haqq-hesab olunmayacaqsınız فَقُلْ لَّأِنْ كُنْتُمْ عَرَفْتُمْ بَيْنَ ﴿٦٥﴾
87. və doğru danışanlarınsınız, onda, o camı geri qaytarın? تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٦﴾
88. Amma əgər o, *Allaha* yaxın olanlardandırsa, فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٦٧﴾
89. onda rəhmətə, gözəl ruziyə və Nəim bağına yetişər. فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٦٨﴾
90. Əgər o, sağ tərəf sahiblərindəndirsə, وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٦٩﴾
91. ona: "Sağ tərəf sahiblərindən sənə salam olsun!" – *deyiləcəkdir*. فَسَلَامٌ لَّكَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٧٠﴾
92. Yox əgər o, *haqqı* yalan sayanlardan və *doğru yoldan* azanlardandırsa, وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الْمُنِافِينَ ﴿٧١﴾

93. onun ziyafəti qaynar su olacaq,
 94. özü də Cəhənnəmdə yanacaqdır.
 95. Həqiqətən, bu, şübhə doğurmayan
 bir həqiqətdir.
 96. Elə isə Ulu Rəbbinin adına təriflər
 de!

فَزُلْ مِنْ حَمِيمٍ ﴿١٣﴾

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿١٤﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْحَقُّ الْيَقِينُ ﴿١٥﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿١٦﴾

əl-Hədid
(«Dəmir») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
2. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur. O həm dirildir, həm də öldürür. O, hər şeyə qadirdir.
3. Əvvəl də, Axır da, Zahir də, Batin də Odur. O, hər şeyi bilir.
4. Göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Odur. O, yerə girəni də, oradan çıxanı da, göydən enəni də, oraya qalxanı da bilir. Siz harada olsanız belə, O sizinlədir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.
5. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur. *Bütün* işlər ancaq Allaha qaytarılacaqdır.
6. O, gecəni gündüzə qatır, gündüzü də gecəyə qatır. O, kökslərdə olanları bilir.
7. Allaha və Onun Elçisinə iman gətirin! Sizin ixtiyarınıza verdiyi maldan *xeyirxah işlərə* sərf edin! Sizdən iman gətirib *mallarından* xərcləyənləri böyük bir mükafat gözləyir.

سُورَةُ الْحَدِيدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْرَجَ عَلَى الْأَرْضِ نَعْلَمَ مَا يُبْلَغُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يُخْرِجُ مِنْهَا وَمَا يُرِيدُ مِنَ السَّمَاءِ
وَمَا يُعْرِجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٥﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَارْتَبِعُوا أَمْرًا جَعَلَكُمْ
مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ قَالَتِ الَّذِينَ آمَنُوا لَكُمْ أَنْ تَقُولُوا
لَهُمْ آخِرُ كَيْدٍ ﴿٧﴾

8. Peyğəmbər sizi Rəbbinizə iman gətirməyə çağırdığı halda, sizə nə olub ki, Allaha iman gətirmirsiniz? Əgər siz möminsinizsə, *bilin ki*, artıq O, sizdən əhd almışdır.

9. Sizi zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün Öz quluna açıq-aydın ayələri nazil edən Odur. Həqiqətən, Allah sizə Şəfqətlidir, Rəhmlidir.

10. Sizə nə olub ki, *malınızdan* Allah yolunda xərcləmirsiniz? Halbuki göylərin və yerin mirası Allahındır. Sizlərdən *Məkkənin* fəthindən əvvəl xərcləyib döyüşənlər *başqaları ilə* eyni deyillər. Onların dərəcəsi *mallarını fəthdən* sonra xərcləyib döyüşənlərdən daha üstündür. Amma Allah onların hamısına ön gözəl olanı vəd etmişdir. Allah sizin nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

11. Kimdir o şəxs ki, Allaha gözəl bir borc versin (Allah yolunda malını yaxşı işlərə sərf etsin), O da onun üçün bunu qat-qat artırsın? Onun üçün çox dəyərli bir mükafat da vardır.

12. O gün sən mömin kişilərin və mömin qadınların nurunun onların önlərindən və sağ tərəflərindən yayıldığını görəcəksən. *Onlara*: “Bu gün sizin müjdəniz *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarıdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız!” – *deyiləcək*. Bu, böyük uğurdur.

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ
لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَحَدَ مِيثَاقَكُمْ إِن
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

هُوَ الَّذِي يُزِيلُ عَنْ عَبْدِهِ آيَاتَ الْبَيِّنَاتِ لِيُخْرِجَكُم
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ فَإِنَّ اللَّهَ يَكْمُلُ تَرْوِي
رَحِيمَهُ ﴿٥٨﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاتُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْئُرُ يَوْمَ يَكْمُلُ مَنْ أَنْفَقَ
مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلُ أَوْلِيَاكَ أَكْظَمُ دَرَجَةً
مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلُوا وَلَا وَعَدَ
اللَّهُ الْحَسَنَى وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٥٩﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فِيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿٦٠﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى
نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَنْفُسِهِمْ نُورُهُمْ لَكُمْ
أَلْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦١﴾

13. O gün münafiq kişiler və münafiq qadınlar iman gətirənlərə: “*Bir az gözləyin ki, biz də sizin işığınızdan alaq*”– deyəcəklər. Onlara deyiləcəkdir: “Geriyə qayıdıb işıq axtarın!” Onların arasına içəri tərəfində mərhəmət, çöl tərəfində əzab olan qapılı bir sədd çəkiləcəkdir.

14. *Münafıqlar* onları haraylayıb deyəcəklər: “Məgər biz sizinlə birlikdə deyildikmi?” *Möminlər* deyəcəklər: “Bəli, lakin siz öz-özünüzdü aldadırdınız, *möminlərə bəla üz verməsini* gözləyirdiniz, *haqqa şübhə* edirdiniz və Allahın əmri gələndək xülyalar sizi yoldan çıxartdı. Tovlayan *şeytan* Allah bərəsində sizi yaman aldatdı.

15. Bu gün nə sizdən, nə də kafirlərdən heç bir fidyə qəbul olunmaz. Sığınacağımız yer də oddur. Sizə layiq olan elə odur. Ora nə pis dönüş yeridir!”

16. Möminlərin qəlbinin Allahın zikri və haqdan nazil olan *ayələr* üçün yumşalması, daha öncə özlərinə Kitab verilmiş, uzun bir müddət keçdikdən sonra isə qəlbləri sərtləşmiş, çoxusu da fasiq olmuş kimsələr kimi olmaması vaxtı gəlib çatmadımı?

17. Bilin ki, Allah torpağı onun ölümündən sonra dirildir. Biz ayələri sizə izah etdik ki, bəlkə anlayasınız.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظُرُوا نَفْسِنَا مِن لَّوْنٍ كَوْنُوا قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ
فَالْتَوَسُوا لَوْنًا فَصِيبَ بِسَنَمٍ يَسُوْرُهُمْ يَابِ
بَاطِلُهُ رُوِيَ الرَّحْمَةُ وَظُهُرُهُ مِن قَبْلِ الْعَذَابِ ﴿١٣﴾

يَنَادُوْنَهُمْ اَلَا تَرَكَنَا مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ كُنْتُمْ
اَنْفُسَكُمْ تَرْتَضَوْنَ وَارْتَضَيْتُمْ وَرَزَّكُمُ الْاَمَانِيُّ
حَتَّىٰ جَاءَ اَمْرُ اللهِ وَعَزَّوْا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ ﴿١٤﴾

قَالَتِمْ لَا يُوَدِّعُكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِيْنَ
كَفَرُوا مَا رَزَّكُمُ الْاَمَانِيُّ مَوْلَاكُمْ
وَيْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٥﴾

۞ اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ
لِذِكْرِ اللهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُوْنُوْا
كَالَّذِيْنَ اُوْتُوْا الْكِتٰبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ
فَقَسَتْ قُلُوْبُهُمْ وَكُثِبَ عَنْهُمْ فَحْشُوْرُهُمْ ﴿١٦﴾

اَعْلَمُوْا اَنَّ لِلّٰهِ عِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ يَتٰ
لِكُمُ الْاٰتِىَ لَمَّا كُنْتُمْ تُقَالُوْنَ ﴿١٧﴾

18. Şübhəsiz ki, sədaqə verən kişi və sədaqə verən qadınlar və Allaha gözəl borc verənlər üçün əvəzi qat-qat artırılacaqdır. Onlar üçün çox dəyərli bir mükafat da vardır.

إِنَّ الْمَصْدَقِينَ وَالْمَصْدَقَاتِ وَالْفَرَصَةَ
فَرَصًا حَسَنًا يُطَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

19. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirənlər – məhz onlar doğru olanlardır. Şəhidlər isə öz Rəbbi yanında durlar. Onların öz mükafatları və öz nurları vardır. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəlincə, onlar Cəhənnəm sakinləridir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ وَوُجُوهُهُم وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِعَايِدَتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْحَرِيمِ ﴿١٩﴾

20. Bilin ki, dünya həyatı oyun və əyləncə, bəzək-düzək, bir-birinizin yanında öyünmək, var-dövləti və oğul-uşağı çoxaltmaq istəyindən ibarətdir. Bu elə bir yağışa bənzəyir ki, ondan əmələ gələn bitki əkinçiləri heyran edir. Sonra o quruyur və sən onun sapsarı olduğunu görürsən. Sonra isə o çör-çöpə dönür. *Kimisini* axirətdə şiddətli əzab, *kimisini də* Allahdan bağışlanma və razılıq gözləyir. Dünya həyatı isə aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir.

أَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ
وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَزْوَاجِ
كَذَٰلِكَ غِيبُ الْكَفَّارِ نَبَأُهُمْ يَهْجُ
فَرِيضَةٌ مُّصَغَّرَةٌ لِّمَنْ يَكُونُ حُطْمًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَٰمَتَّعَ الْغُورُ ﴿٢٠﴾

21. Rəbbiniz tərəfindən bağışlanmağa və genişliyi göyün və yerin genişliyi qədər olan, Allaha və Onun elçilərinə iman gətirənlər üçün hazırlanmış Cənnətə tələsin. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verir. Allah böyük lütf sahibidir.

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾

22. Yer üzündə baş verən və sizin başınıza gələn elə bir müsibət yoxdur ki, Biz onu yaratmamışdan əvvəl o,

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا

Yazıda müəyyən edilmiş olmasın.
Şübhəsiz ki, bu, Allah üçün çox
asandır.

إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٥٧﴾

23. Allah bunu əlinizdən çıxana
kədərəlməyəsınız və Onun
sizə verdiyinə həddindən artıq
sevinməyəsınız deyə belə izah edir.
Allah heç bir özündən razımı, özünü
öyənə sevmir.

إِن كُنْتُمْ لَا تَأْخُذُونَ عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا
تَقْرَهُوا بِمَا آتَاكُمْ وَلَئِنَّ اللَّهَ لَا يَجِبُ كُلَّ
مُحْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٥٨﴾

24. O kəsləri ki, özləri xəsislik edir,
insanlara da xəsislik etməyi əmr
edirlər. Kim haqdan üz çevirsə,
bilsin ki, Allah, həqiqətən də,
Zəngindir, Tərifləyiqdir.

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَأَمُرُّونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٥٩﴾

25. Biz elçilərimizi aydın dəlillərlə
göndərdik və onlarla birlikdə Kitab
və tərəzi nazil etdik ki, insanlar
ədalətli olsunlar. Biz özündə çox
böyük qüvvə və insanlar üçün
mənfəətlər olan dəmiri də endirdik
ki, Allah, Onu görmədən Ona
və elçilərinə kömək göstərənləri
üzsə çıxartsm. Həqiqətən, Allah
Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ
النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ وَبَعَثْنَا اللَّهُ مَن
يَصْرُوهُ، وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٦٠﴾

26. Biz Nuhu və İbrahimi göndərdik,
peyğəmbərliyi və Kitabı onların
nəslinə nəsim etdik. Onların bir qismi
doğru yoldadır, çoxu isə fəsiqlərdir.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ
مُتَّبِعٌ وَكَثِيرٌ مُّضِلٌّ فَسَقُوا ﴿٦١﴾

27. Sonra onların ardınca dalbadal
elçilərimizi yolladıq. Sonra Məryəm
oğlu İsanı göndərib ona İncil bəxş
etdik. Onun ardınca gedənlərin
qəlblərinə səfqət və mərhəmət

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ وَقَفَّيْنَا
بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا
فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً
وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا

saldıq. Rəhbibliyi isə onlar özlərindən icad etdilər. Biz bunu onlara vacib buyurmamışdıq. Onlar bunu Allahın razılığını qazanmaq üçün etdilər, lakin ona lazımınca riayət etmədilər. Biz onlardan iman gətirənlərin mükafatlarını verdik. Onların çoxu isə fəsiqlərdir.

28. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və Onun elçisinə iman gətirin! Onda O sizə Öz mərhəmətindən iki pay bəxş edir, sizə *düz yolla* getməyiniz üçün nur verir və sizi bağışlayar. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

29. Beləcə, Kitab əhli bilsin ki, onlar Allahın lütfündən heç bir şey əldə edə bilməyəcəklər. Şübhəsiz ki, lütf Allahın Əlindədir, onu istədiyinə bəxş edir. Allah böyük lütf sahibidir.

عَلَيْهِمْ إِلَّا اِتَّخَاةَ رِضْوَانٍ اللّٰهُ فَمَنْ رَعَوْهَا
حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا مِنْهُمْ
اَجْرَهُمْ وَكَثِْرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُوْنَ ﴿٢٨﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَءَامِنُوْا
بِرَّسُوْلِهِ يُوْزِنُ لَكُمْ كَفٰلَتَيْنِ مِنْ رَّحْمٰتِيْهِ وَيَجْعَلَ
لَكُمْ نُوْرًا تَمْشُوْنَ بِهٖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٩﴾

لَا يَلْعَلْ يَلْعَلْ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَا يَغْدِرُوْنَ عَلٰى
شَيْءٍ وَّ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاِنَّ الْفَضْلَ يَبْدِ اللّٰهُ
يُوْثِقُهُ مِنْ رِّسَالَةٍ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٣٠﴾

əl-Mucadilə
(«Mübahisə edən qadın») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əri barəsində səninlə mübahisə edən və Allaha şikayət edən qadının sözünü Allah eşitdi. Allah sizin söhbətinizi eşidir. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Görəndir.
2. Sizlərdən öz qadınlarını *anaya bənzədərək* özlərinə haram edənlərin zövcələri onların anaları deyillər. Anaları ancaq onları doğmuş qadınlardır. Onlar yaramaz və yalan söz danışrlar. Şübhəsiz ki, Allah əfv edəndir, Bağışlayandır.
3. Qadınlarını *anaya bənzədərək* özlərinə haram edib, sonra sözlərini geri götürənlər onlarla yaxınlıq etməzdən əvvəl bir kölə azad etməlidirlər. Bu sizə verilən öyüd-nəsihətdir. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.
4. *Buna imkan* tapa bilməyən kəs, qadını ilə yaxınlıq etməzdən əvvəl iki ay ardıcıl oruc tutmalıdır. Buna gücü çatmayan kimsə altmış yoxsulu yedirtməlidir. Bu sizin Allaha və Onun Elçisinə iman gətirməniz üçündür. Bunlar Allahın hüduqlarıdır. Kafirləri isə ağırılı-acılı bir əzab gözləyir.

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا
 وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ
 اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِّسَائِهِمْ مَا هُنَّ
 أُمَّهَاتُهُمْ إِنْ أُمَّهُتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْتَهُمْ
 وَلَهُنَّ لَيَفْوَلُونَ مِنْكَ بِأَقْوَالٍ وَزُورًا
 وَلَئِنْ اللَّهُ لَعَفْوٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِن نِّسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا
 قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ذَلِكَ
 فَوْعَضُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَتَمَاسَّ أَفَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطَاعَهُ سِتِّينَ
 يَسْكِنًا ذَلِكَ لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيَلْتَفِ
 حُدُودَ اللَّهِ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْكَافِرِينَ عَذَابُ أَلِيمٌ ﴿٤﴾

5. Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar, özlərindən əvvəlkilərin alçaldıqları kimi alçaldılacaqlar. Biz artıq açıq-aydın ayələr nazil etdik. Kafirləri alçaldıcı bir əzab gözləyir.
6. O gün Allah onların hamısını dirildəcək və etdikləri əməlləri onlara xəbər verəcəkdir. Allah onları hesaba almış, onlar isə *etdiklərini* unutmuşlar. Allah hər şeyə şahiddir.
7. Məgər Allahın göylərdə və yerdə olan hər şeyi bildiyini görmürsən? Üç nəfərin arasında gedən elə bir xəlvəti söhbət yoxdur ki, *onların* dördüncüsü, beş nəfərin də altıncısı O olmasın. İstər bundan az, istərsə də çox olsunlar – harada olursa olsunlar, *Allah* onlardır. Sonra Qiyamət günü onlara nə etdiklərini xəbər verəcəkdir. Allah hər şeyi bilir.
8. Gizli söhbət qadağan ediləndən sonra yenə də qadağan olunmuş əmələ qayıdıb günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə qarşı çıxmaq barədə öz aralarında xısın-xısın danışanları görmədinmi? Onlar sənənin yanına gəldikdə sənə Allahın salamladığı kimi salamlamır və öz-özlərinə: “Bəs niyə Allah bizi dediklərimizə görə cəzalandırmır?” – deyirlər. Cəhənnəm onlara yetər. Onlar orada yanacaqlar. Ora necə də pis dönüş yeridir.
9. Ey iman gətirənlər! Gizli danışdığımız zaman günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə qarşı

إِنَّ الَّذِينَ يُخَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَيْتُ الْكَذِبِ
كَيْتُ الْكَذِبِ مِنَ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أُنْزِلَتْ آيَاتُ
بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْصَصَهُ اللَّهُ لَعْنَةً وَأَلْفَافًا وَكَانَ اللَّهُ
شَهِيدًا ﴿٦﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ
رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَمَى
مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ الْأَهْوَمَعْمَهُمْ إِنَّ مَا
كَانُوا لَمْ يَنْبَغِهِمْ بِمَا عَمِلُوا لَوْ رَأَوْا الْعَذَابَ
إِنَّ اللَّهَ يَكُلُّ شَيْءًا عَلَيْهِ ﴿٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ هُمْ أَعْيُنَ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا هُمْ أَعْنَاهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْأَلْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءَهُمْ حَيْثُ يَمْلِكُ
يُحْيِيكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا
اللَّهُ بِمَا نَكُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ
فَيَسَّرَ الْمَصِيرَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَكُنُوا
بِالْأَلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ

çıxmaq barədə danışmayın. Yaxşı işlər və Allahdan qorxmaq barədə danışın, hüsuruna toplanılacağınız Allahdan qorxun!

10. Gizli söhbətlər iman gətirənləri kədərləndirməyə çalışan şeytandandır. Amma Allahın izni olmadıqca o, onlara heç bir zərər yetirə bilməz. Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər.

11. Ey iman gətirənlər! Sizə: “Məclislərdə yer verin!” – deyildikdə yer verin ki, Allah da sizə geniş yer versin. Habelə sizə: “Qalxın!” – deyildikdə qalxın ki, Allah da sizdən iman gətirənlərin və özlərinə elm verilmiş kimsələrin dərəcələrini ucaltsın. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

12. Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərlə gizli söhbət edəcəyiniz zaman bu söhbətinizdən əvvəl sədaqə verin. Bu sizin üçün daha xeyirli və daha pakdır. Əgər bir şey tapmasanız *bilin ki*, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

13. Məgər siz gizli söhbətinizdən əvvəl sədaqə verməkdən qorxdunuzmu? Əgər siz *bunu* etməmişinizsə və Allah da tövbənizi qəbul edibsə, onda namaz qılıb zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

14. Məgər sən, Allahın qəzəbləndiyi adamlarla dostluq edənləri

وَسَجَّحُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْعَفْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّمَا الَّذِينَ مِنَ الشَّيْطَانِ يَحْزُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ قَلْبَتَكُمْ فِي الْفُتُونِ ﴿٥٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ فَإِذَا قِيلَ أَنْشُرُوا فَأَنْشُرُوا بِرِفْعِ اللَّهِ الَّذِينَ ءَامَنُوا سُبُحًا وَالَّذِينَ أَوْفُوا أَلْعَلَّكُمْ تَرْجُونَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ سَدَقَهُ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ رَّحِيمٌ ﴿٦١﴾

ءَأَسْأَلُكُمْ أَنْ تَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ سَدَقْتُ فَإِذَا تَعْمَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَاقْبَلُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

﴿الَّذِينَ تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

görmədinmi? Onlar nə sizdəndirlər, nə də onlardan. Onlar bilə-bilə yalandan and içirlər.

15. Allah onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışdır. Onların etdiyi əməllər necə də pisdir.
16. Onlar andlarını özlərinə sipər edib *insanları* Allah yolundan döndərdilər. Onları alçaldıcı bir əzab gözləyir.
17. Allaha qarşı nə malları, nə də övladları onlara heç bir fayda verə bilməyəcək. Onlar Cəhənnəm sakinləridir və orada əbədi qalacaqlar.
18. Allah onların hamısını dirildəcəyi gün onlar sizə and içdikləri kimi, Ona da and içəcək və nə isə öldə etdiklərini güman edəcəklər. Əslində, onlar əsl yalançılardır.
19. Şeytan onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi onlara unutturmuşdur. Onlar şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər ziyana uğrayanlardır.
20. Məhz Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar ön zəlif kimsələr arasında olacaqlar.
21. Allah *əzəldən* belə yazmışdır: "Mən və elçilərim hökmən qalib gələcəyik!" Həqiqətən, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

مَا هُمْ بِنُكْرٍ وَلَا يَمْنَهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

أَتَحْلِفُونَ أَلَيْسَ خُرُوجُ فَسَادٍ وَأَعْن سَبِيلِ اللَّهِ فَهُمْ عَذَابٌ مُبِينٌ ﴿١٧﴾

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٨﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكَ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٩﴾

أَسْتَخَوذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

كَتَبَ اللَّهُ لَا أُخْلِفَنَّ أَنتَ أَوْ رَسُولِي إِبْرَاهِيمَ قَوْمٌ عَرِبٌ ﴿٢٢﴾

22. Allaha və Axirət gününə iman gətirən elə bir camaat tapa bilməzsən ki, onlar Allaha və Onun Elçisinə düşmən olanlarla – öz ataları, oğulları, qardaşları, qohum-əqrəbələri olsalar belə – dostluq etsinlər. Allah onların qəlbinə iman salmış və onları Öz tərəfindən bir ruhla dəstəkləmişdir. *Allah* onları *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Allah onlardan razıdır, onlar da Allahdan razıdırlar. Onlar Allahın firqəsidirlər. Həqiqətən, məhz Allahın firqəsi nicat tapanlardır.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا
آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ
أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم
بِرُوحِهِمْ إِنَّهُمْ لَسَوْفَ يُحْزَنُونَ
لَهُمْ أَزْوَاجٌ مُطَهَّرُونَ وَبَنِيَانٌ فِيهَا
يُرْجَوْنَ وَالْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ
اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

əl-Həşr
(«Toplanma») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
2. Kitab əhlindən kafir olanları ilk dəfə toplayıb öz diyarından çıxardan Odur. Siz onların çıxacaqlarını güman etmirdiniz. Onlar isə elə güman edirdilər ki, qalaları onları Allahdan qoruyacaqdır. Allah isə onları gözləmədikləri yerdən haqlayıb qəlblərinə qorxu saldı. Onlar evlərini həm öz əlləri, həm də möminlərin əlləri ilə dağıdırdılar. İbrət götürün, ey ağıl sahibləri!
3. Əgər Allah onlara sürgün hökmünü yazmamış olsaydı, onlara dünyada *başqa* əzab verərdi. Axirətdə isə onlar üçün od əzabı hazırlanmışdır.
4. Bu onların Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxmalarına görədir. Kim Allaha qarşı çıxsa, *bilsin ki*, həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir.
5. Xurma ağaclarını kəsməyiniz yaxud onları kökü üstündə salamat qoymağınız Allahın iznindədir və Onun fəsiqləri rəzil etməsi üçündür.
6. Allahın Öz Elçisinə onlardan verdiyi qənimətlərə tərəf siz nə at, nə də

سُورَةُ الْحَشْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا
وَضَنُّوا أَنَّهُمْ سَأِلَهُمْ خَصْمَهُمْ مِنَ اللَّهِ
فَأَنَّهُمْ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يُحْشَسُوا وَقَذَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ
وَأَيْدَى الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾

وَلَوْ لَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمُ
فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يَشَاقِ
اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

مَا قُطِعَ مِنْ رِيسَةٍ أَوْ نُرْتَضَتْ مُوَاهِقًا بِمِثْلِ
عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيٍّ خَيْرٍ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

وَمَا آتَاكَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا

dəvə sürdünüz. Lakin Allah Öz elçilərini istədiyi kəslər üzərində hakim edir. Allah hər şeyə qadirdir.

7. Allahın Öz Peyğəmbərinə kəndlərin əhalisindən verdiyi qənimətlər Allaha, Peyğəmbərə, qohum-əqrəbaya, yetimlərə, yoxsullara və müsafirlərə məxsus edilmişdir ki, o, aranızdakı zənginlərin var-dövləti olub qalmasın. Peyğəmbər sizə nə verirsə, onu götürün, nəyi də qadağan edirsə, ondan çəkinin. Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah siddətli cəza verəndir.

8. *Qənimət həmçinin* yurdlarından qovulmuş və mallarından məhrum olunmuş yoxsul mühacirlərə məxsusdur. Onlar Allahın mərhəmətini və razılığını qazanmağa can atır, Allaha və Onun Elçisinə kömək edirlər. Doğru olanlar da məhz onlardır.

9. *Mühacirlərdən əvvəl Mədinədə* yurd salmış, sonra da iman gətirmiş kimsələr öz yanlarına hicrət edənləri sevir, onlara verdiklərinə görə qəlblərində peşmançılıq hissi duymurlar. Hətta özləri ehtiyac içində olsalar belə, onları özlərindən üstün tuturlar. Nəfsinin tamahından qorunan kimsələr nicat tapanlardır.

10. *Səhabələrdən* sonra gələnlər deyirlər: "Ey Rəbbimiz! Bizi və bizdən əvvəl iman gətirmiş qardaşlarımızı bağışla.

أَوْحَشْتُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ حَيْلٍ وَلَا يَكُافٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

مَا آتَاكَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلْيَبِذْهُ وَإِلَى رَسُولِ الْغُرَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَى لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا اتَّخَذُكُمْ الرَّسُولُ فَخْذًا وَمَا نَهَكَكُمْ عَنْهُ فَلْيَتَّخِذُوا أَتَقْوُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَصْرُوهَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنًا نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

Bizim qəlbimizdə iman gətirənlərə qarşı nifrət və həsədə yer vermə. Ey Rəbbimiz! Haqiqətən də, Sən Şəfqətlisən, Rəhmlisən!”

11. Münafıqların, Kitab əhlindən kafir olan qardaşlarına: “Əgər siz *yurduvuzdan* qovulsanız, biz də sizinlə birlikdə çıxıb gedəcək və sizə qarşı heç vaxt heç kəsə təbə olmayacağıq. Əgər *müsləmanlar* sizə qarşı vuruşsalar, mütləq sizə kömək edəcəyik!” – dediklərini görmədinmi? Allah onların yalançı olduğuna şahiddir.

12. Əgər onlar *yurdlarından* qovulsalar, *münafıqlar* onlarla birlikdə çıxıb getməz, *müsləmanlar* onlara qarşı vuruşsalar, onlara köməklik göstərməzlər. Əgər onlara yardım etmiş olsalar belə, geri dönüb qaçar, sonra da onlara heç bir kömək edilməz.

13. Doğrusu, onlar ürəklərində Allahdan çox sizdən qorxurlar. Çünki onlar anlamayan adamlardır.

14. Onlar hamılıqla sizə qarşı ancaq möhkəmləndirilmiş şəhərlərdə və ya divar arxasından vuruşurlar. Onların öz aralarındakı düşmənçilik isə çox kəskindir. Sən onların həmrəy olduğunu güman edirsən, halbuki onların qəlbləri dağınıqdır. Bu ona görədir ki, onlar ağıl kəsməyən adamlardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْعَلُوا فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٥٩﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ الَّذِينَ آمَنُوا تَأْتُوا قُلُوبَكُمْ إِلَى الْخَوَافِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَيْسَ أَمْرُهُمْ أَنْ تَخْرُجُوا مَعَهُمْ وَلَا تَطِيعُوا فِيكُمْ أَحَدًا إِنَّ قُلُوبَهُمْ لَا تُصْرَفُونَ ﴿٦٠﴾ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ لَكَدِيرٌ ﴿٦١﴾

لَيْسَ أَمْرُهُمْ أَنْ تَخْرُجُوا مَعَهُمْ وَلَيْسَ قُلُوبُهُمْ أَنْ تَخْرُجُوا مَعَهُمْ وَلَيْسَ قُلُوبُهُمْ أَنْ تَخْرُجُوا مَعَهُمْ وَلَيْسَ قُلُوبُهُمْ أَنْ تَخْرُجُوا مَعَهُمْ ﴿٦٢﴾

لَا تَمْنُوا شَيْئًا لِلَّذِينَ هُمْ فِي صُدُورِهِمْ مِنْ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٣﴾

لَا يَقْنِطُواكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قَوْمٍ مَخْصِيَةٍ أَوْ يَنْزِلَ عَلَيْهِمْ جُذُوبٌ مِنْ سَمَاءٍ سَدِيدَةٍ تَحْشَرُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٤﴾

15. Onlar özlərindən bir az əvvəl əməllərinin cəzasını dadmış, özləri üçün də ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmış kimsələrə bənzəyirlər.
16. *Münafıqlar* şeytana bənzəyirlər. Şeytan insana: “Kafir ol!” – deyir. *İnsan* kafir olan kimi: “Mən səndən uzağam. Mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram!” – deyir.
17. Onların hər ikisinin aqibəti atəş içində əbədi qalmaqdır. Zalımların cəzası budur.
18. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun! Hər kəs sabahı üçün nə etdiyinə baxsın. Allahdan qorxun! Həqiqətən, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.
19. Allahı unudan, buna görə də *Allahın* onları özlərinə unutdurduğu kəslər kimi olmayın! Onlar fəsiqlərdir.
20. Cəhənnəm əhli ilə Cənnət əhli eyni deyillər. Cənnət əhli uğur qazananlardır.
21. Əgər Biz bu Quranı dağa nazil etsəydik, sən onun Allahın qorxusundan boyun əyib parça-parça olduğunu görərdin. Biz bu misalları insanlar üçün çəkirik ki, bəlkə, fikirləşələr.
22. O, Özündən başqa heç bir məbud olmayan, qeybi və aşkarı Bilən Allahdır. O Mərhəmətlidir, Rəhmlidir.

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاكُوا
وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ
فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْفَاطِنِينَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلَنْظُرْ نَفْسٍ
مَا قَدَّمَتْ لِعَدُوِّهِمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ
أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ الْقَائِمُونَ ﴿٢٠﴾

لَوْ أَنزَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاكَ الْأَمْرِ أَنِ عَلَيَّ جَبَلٌ لَّرَأَيْنَاكَ
خَشِيعًا مُّتَصِّدِعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ
الْأَمْثَلُ نُصَرِّفُهَا لِلَّذِينَ نَعْلَمُهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ التَّوَكُّلُ
وَالشَّهَادَةُ هُوَ الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ ﴿٢٢﴾

23. O, Özündən başqa heç bir məbud olmayan, Hökmran, Müqəddəs, Pak, *haqqı* təsdiq edən, *hər şeyi* müşahidə edən, Qüdrətli, Qadir, Məğrur Allahdır. Allah onların Ona şərik qoşduqlarından ucadır.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ رَبُّ سَبْعِينَ أَلْفًا
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

24. O, Xaliq, yoxdan Yaradan, Surətverən Allahdır. Ən gözəl adlar yalnız Ona məxsusdur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

əl-Mumtəhinə
(«İmtahan edən») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey iman gətirənlər! Mənim düşmənimi də, öz düşməninizi də özünüzdə dost tutmayın! Onlar sizə gələn həqiqəti inkar etdikləri halda, siz onlara mehribanlıq göstərüb *sirrinizi açıb deyirsiniz*. Rəbbiniz olan Allaha iman gətirdiyiniz üçün onlar Peyğəmbəri və sizi *yurduunuzdan* qovub çıxardırlar. Əgər siz Mənim yolumda və Mənim razılığımı qazanmaq uğrunda cihada çıxmısınızsa, onlara gizlədə mehribanlıq göstərirsiniz. Mən sizin gizli saxladığınızı da, aşkar etdiyinizi də bilirəm. Sizlərdən kim bunu etsə, doğru yoldan sapmış olar.

2. Əgər onlar sizi ələ keçirərsələr, sizə düşmən kəsilər, əlləri və dilləri ilə sizə pislik edir və sizin kafir olmanızı istəyərlər.
3. Nə qohumlarınız, nə də övladlarınız sizə bir fayda verə bilər. Qiyamət günü Allah sizi bir-birinizdən ayıracaqdır. Allah nə etdiklərinizi görür.
4. İbrahim və onunla birlikdə olanlarda sizin üçün gözəl bir nümunə vardır. Onlar öz qövminə dedilər: "Həqiqətən, biz sizdən və

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ
مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَيَآتُوا أَن تَقُولُوا بِاللهِ
رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِي لُيْمُؤُونَ إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ
فَقَدْ حَصَلَ سَوَاءُ النَّسِيلِ ﴿١﴾

إِن يَتَّفِقُوا كَرِهُوا لَكُمْ إِذْ ذَٰلِكُمْ وَسَّاسُوا إِلَيْكُمْ
أَيُّدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا أَن
تَكْفُرُوا ﴿٢﴾

لَن يَنْفَعَكُمُ إِصْرُكُمْ وَلَا أَؤُلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهِ يَمَّا تَعْمَلُونَ يَبْصُرُ ﴿٣﴾

فَدَكَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُاُ مِنكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا

sizin Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq. Biz sizi inkar edirik. Siz bir olan Allaha iman gətirincəyə qədər bizimlə sizin aranızda daim ədavət və nifrət olacaqdır!” Yalnız İbrahimin öz atasına: “Mən sənin üçün mütləq bağışlanma diləyəcəyəm. Fəqət Allahdan sənə gələn *əzabı* dəf edə bilmərəm!” – deməsi istisnadır. *Onlar dedilər:* “Ey Rəbbimiz! Biz yalnız Sənə təvəkkül edirik və yalnız Sənə üz tuturuq. Dönüş də yalnız Sənədir.

5. Ey Rəbbimiz! Bizi kafirlər üçün sınaq etmə. Ey Rəbbimiz, bizi bağışla. Həqiqətən, Sən Qüdrətlişən, Müdriksən!”
6. Onlarda sizin üçün – Allaha və Axirət gününə ümid bəsləyənlər üçün gözəl nümunə vardır. Kim üz döndərsə, *bilsin ki*, Allah Zəngindir, Tərifləyicidir.
7. Ola bilsin ki, Allah sizinlə ədavət bəslədiyiniz kimsələr arasında dostluq yaratsın. Allah *hər şeyə* Qadirdir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
8. Allah din uğrunda sizinlə vuruşmayan və sizi öz diyarınızdan qovub çıxartmayan kimsələrə yaxşılıq etməni və onlarla insafı davranmanızı sizə qadağan etmir. Şübhəsiz ki, Allah insafı olanları sevir.

وَيَنْهَىٰ عَدُوَّهُ وَأَبْنَىٰ عَنْ أَهْلِ كُوفٍ
بِاللَّهِ وَحْدَهُ ۖ لَا قَوْلَ الْإِبْرَاهِيمَ إِلَّا
لَكَ وَمَا أَمَّاكَ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَا وَكَانَ الْغَايِبُ ۝

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا
وَاعْرِضْنَا رَبَّنَا
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيمُ
الْحَمِيدُ ۝

عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَاللَّهُ قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ
الْحَمِيدُ ۝

لَا يَنْهَىٰ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوا
فِي الدِّينِ
وَلَمْ يُخْرِجُوا مِّنْ دِيَارِهِمْ أَن يَكُونُوا
بَيْنَهُمْ
وَاللَّهُ يَكْفِي
الْمُنَافِقِينَ ۝

9. Allah sizə ancaq sizinlə din uğrunda vuruşan, sizi diyarınızdan qovub çıxardan və çıxarılmanıza kömək edən kimsələrlə dostluq etməyinizi qadağan edir. Onlarla dostluq edənlər zalımlardır.

10. Ey iman gətirənlər! Mömin qadınlar hicrət edib sizin yanınıza gəldikləri zaman onları imtahana çəkin. Allah onların imanını daha yaxşı bilir. Əgər bunların mömin olduqlarını bilsəniz, onları kafirlərə qaytarmayın. Nə bunlar onlara halaldır, nə də onlar bunlara halaldırlar. *Kafirlərin bu qadınlara sərf etdikləri mehri özlərinə qaytarın. Həmin qadınların mehlərini özlərinə verdiyiniz halda onlarla evlənməyinizdə sizə heç bir günah yoxdur. Kafir qadınlarınızı kəbin altında saxlamayın, sərf etdiyiniz mehri tələb edin. Qoy onlar da mömin qadınlara sərf etdikləri mehri sizdən tələb etsinlər.* Allahın hökmü budur. O sizin aranızda hökm verir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

11. Əgər zövcələrinizdən hər hansı biri sizi qoyub kafirlərin yanına getsə və siz də *kafirlərlə* vuruşub qalib gəlsəniz, *alə keçirdiyiniz qənimətdən* zövcələri çıxıb getmiş kimsələrə onların sərf etdikləri *mehr* qədər verin. İman gətirdiyiniz Allahdan qorxun!

12. Ey Peyğəmbər! Mömin qadınlar Allaha heç bir şərik

إِنَّمَا يَهْدِيكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمُ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُواكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَيُظَاهِرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ
أَن تَوَلَّوْهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَوَلَّيْتُكُمُ الْكَافِرِينَ ﴿١٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مِمَّنْ جَرَيْنَ
فَامْتَحِنُوهُنَّ إِنَّهُنَّ لَأَتْلُم بِبَاطِنِهِنَّ إِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ جِلَّ لَهُنَّ
وَلَأَهْرَجِلُونَ لَهُنَّ وَءَاوَهُنَّ مِمَّا نَفَقُوا وَأَلْجَسَّاعَ
عَلَيْكُمْ أَن تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا ءَاتَيْنَكُمُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ
وَلَا تَنْسِكُوا بِعَهَمِ الْكُفَّارِ وَتَسْأَلُوا مَا أَنفَقَتْ
وَلَيْسَ لَكُمُ الْمَالُ أَنفَقُوا لَكُم مَّا كَرِهَ اللَّهُ بِحُكْمِ رَبِّكُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾

وَإِن فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَاثِبُوا قَوْمَ الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ قَاتِلِ
مَا أَنفَقُوا وَأَنفِقُوا اللَّهُ الَّذِي أَنشَأَ يَوْمَهُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبْتَغِيَنَّكَ عَلَىٰ

qoşmayacaqlarına, oğurluq və zina etməyəcəklərinə, uşaqlarını öldürməyəcəklərinə, əlləri ilə ayaqları arasından olanı yalanla örtbasdır etməyəcəklərinə (ərlərindən olmayan uşaqlarını onlara isnad etməyəcəklərinə) və heç bir yaxşı işdə sənə qarşı çıxmayacaqlarına dair sənə beyət etmək üçün yanına gəldikləri zaman onların beyətini qəbul et və Allahdan onlar üçün bağışlanma dilə. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhımlıdır.

13. Ey iman gətirənlər! Allahın qəzəbinə gəlmiş adamlarla dostluq etməyin. Kafirlər qəbirdəkilərin *bir daha* diriləcəyinə inanmadıqları kimi Axirət gününə də ümid etmirlər.

أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُمْ وَلَا يَأْتِيَتْ بِهِمَنْ يَنْهَيْتَن
يَقْتَرِبْنَ مِنْ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلِهِمْ وَلَا
يَعْبِيَتَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبِإِعْمَنِ وَأَسْتَغْفِرُ
لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ قَدْ يَجْسُوْنَ إِلَى الْكَفْرِ كَمَا بَئَسَ
الْكَفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿٦١﴾

əS-Saff
(«Səf») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
2. Ey iman gətirənlər! Nə üçün siz etməyəcəyiniz şeyləri danışırırsınız?
3. Etməyəcəyiniz şeylərdən danışmağınız Allah tərəfindən böyük nifrətlə qarşılır.
4. Şübhəsiz ki, Allah möhkəm bir divar kimi səf-səf düzlülüb Onun yolunda vuruşanları sevir.
5. Bir zaman Musa öz qövmünə demişdi: "Ey qövmüm! Nə üçün mənə əziyyət verirsiniz? Axı siz bilirsiniz ki, mən Allahın sizə *göndərdiyi* elçisiyəm!" Onlar *doğru yoldan* sapdıqda, Allah da onların qəlbinə sapdırdı. Allah fasiqləri doğru yola yönəltməz.
6. Bir zaman Məryəm oğlu İsa demişdi: "Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə *göndərdiyi*, *məndən əvvəl nazil edilmiş* Tövrati təsdiqləyən və *məndən sonra gələcək Əhməd* adlı peyğəmbərlə *sizi müjdələyən* bir elçisiyəm!" *Allahın elçisi* onlara açıq-aydın dəlillər

سُورَةُ الصَّفِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا
تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُيُوتٌ مَرْصُوصَةٌ ﴿٤﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَتَقَوْمُ لِي
تُؤَدُّونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَءِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا
بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

gətirdikdə onlar: “Bu, aşkar bir sehrdir!” – dedilər.

7. İslama dəvət edildiyi halda, Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kim ola bilər? Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
8. Onlar Allahın nurunu öz ağızlarından çıxanlarla söndürmək istəyirlər. Halbuki kafirlərin xoşuna gəlməsə də, Allah Öz nurunu tamamlayacaqdır.
9. Müşriklərin xoşuna gəlməsə də, *İslam* dinini bütün dinlərdən üstün etmək məqsədilə Öz Elçisini hidayət və haqq dinlə göndərən Odur.
10. Ey iman gətirənlər! Sizi ağırılı-acılı əzabdan xilas edəcək bir ticarəti sizə bildirimmə?
11. Allaha və Onun Elçisinə iman gətirin, Allah yolunda malınız və canınızla cihad edin. Bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir.
12. *Bu təqdirdə* O sizin günahlarınızı bağışlayar və sizi ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına və Ədn bağlarındakı gözəl məskənlərə daxil edir. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir.
13. Sevdiniz başqa şey də vardır: Allah tərəfindən kömək və yaxın qələbə. Möminləri *bununla* müjdələ.
14. Ey iman gətirənlər! Allahın köməkçiləri olun. Necə ki, Məryəm

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُبْدِي نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَلَمْتُ عَلَىٰ غَيْرِ شَيْءٍ كَرِهْتُمْ عَذَابَ إِلَهِكُمْ ﴿١٠﴾

قُلْ مَوَدَّةَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُرُكُمْ وَأَنْفُسُكُمْ أَنْ تُلْجَأُوا بِكُمْ أَنْ تُقَاتِلُوا ﴿١١﴾

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَجَدَكُمْ حَاسِبِينَ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

وَأُخْرَىٰ يُجِيبُهَا أَصْرُ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَيُسِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَكُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ

oğlu İsa həvarilərə: “Allah yolunda kimlər mənə köməkçi olacaq?” – demiş, həvarilər də: “Bizik Allahın köməkçiləri!” – demişdilər. İsrail oğullarından bir zümərə iman gətirdi, digər bir zümərə isə kafir oldu. Biz də iman gətirənləri düşmənlərinə qarşı qüvvətləndirdik və onlar üstün gəldilər.

عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَنْتَ حَقًّا
مَنْ بَنَى إِسْرَءِيلَ وَكَفَرْتَ حَقًّا فَأَيُّدَا الَّذِينَ
آمَنُوا عَلَى عَذْرَاءٍ فَاصْبِرُوا طَاهِرِينَ ﴿٦١﴾

əl-Cumua
(«Cümə») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Hökmran, Müqəddəs, Qüdrətli, Müdrik Allahın şəninə təriflər deyir.
2. Savadsızlara özlərindən elçi göndərən Odur. *Elçi* onlara Allahın ayələrini oxuyar, onları *pis əməllərdən* təmizləyər, onlara Kitabı və Hikməti öyrədən. Halbuki onlar əvvəllər açıq-aydın azgınlıq içində idilər.
3. *Allah səni* hələ müsəlmanlara qoşulmamış başqalarına da *elçi göndərmişdir*. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
4. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verir. Allah böyük lütf sahibidir.
5. Onlara Tövrata əməl etmək tapşırıldıqdan sonra ona əməl etməyənlər belində çoxlu kitab daşıyan, *amma onlardan faydalana bilməyən* uzunqulağa bənzəyirlər. Allahın ayələrini yalan sayan adamların məsəli necə də pisdir. Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
6. De: "Ey yəhudilər! Əgər insanlar arasında ancaq özünüzdün Allahın

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْعَزِيزُ الْقُدُّوسُ الْغَنِيُّ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَيَ ضَلَالٍ
مُتَّبِعِينَ ﴿٢﴾

وَالْآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَاقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الصَّوَارِيفَ ثُمَّ لَمْ يُحْمِلُوا
كُفْرًا أَلَمَّا يَحْمِلُوا صَرْفًا لَيَسَّ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ ﴿٥﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا

dostları olduğunuzu iddia edirsinizsə və doğru danışanlarınızsa, onda *özünü* ölüm diləyin!”

7. Lakin onlar öz əlləri ilə törətdikləri əməllərə görə ölümü əsla diləməzlər. Allah zalımları tanıyır.

8. De: “Qaçdığınız ölüm sizi mütləq haqlayacaqdır. Sonra siz qeybi və aşkarı Bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız. O da sizə nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir”.

9. Ey iman gətirənlər! Cümə günü namaza çağırılanda Allahı yad etməyə tələsin və ticarəti dayandırın. Bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir!

10. Namaz başa çatdıqdan sonra yer üzünə dağılıb Allahın lütfünü axtarın və Allahı çox zikr edin ki, bəlkə nicat tapasınız.

11. Onlar ticarət və ya əyləncə gördükləri zaman dağılışıb ona tərəf qaçdılar və səni *minbər*də ayaq üstə olduğun halda tərk etdilər. De: “Allah yanında qazanacağınız savab əyləncədən də, ticarətdən də xeyirlidir. Allah ən yaxşı ruzi verəndir”.

أُولَئِكَ يَدْعُونَ دُونَ النَّاسِ فَتَمْنُوا الِّمَوْتَ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٢﴾

وَلَا يَسْتَوِينَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُلْقِيكُمْ كُنْتُمْ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ
وَاللَّهِ هُوَ فَاعِلُنَّهُ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي
الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا
اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

وَإِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَلًا فَانْتَضَبُوا إِلَيْهَا وَتُرْكَوْا
فَإِذَا قُلِّعَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِ وَرِجْ
الَّتِي جُتِرَتْ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٦٧﴾

əl-Munafiqun
(«Münafıqlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Münafıqlər sənənin yanına gəldikləri zaman: “Biz şəhadət veririk ki, sən Allahın Elçisisən!” – deyirlər. Allah da bilir ki, sən Onun Elçisisən. Allah şahiddir ki, münafıqlər əsl yalançıdırlar.
2. Onlar andlarını sipər edib *insanları* Allah yolundan döndərdilər. Həqiqətən, onların törətdikləri əməllər necə də pisdir!
3. Bu ona görədir ki, onlar iman gətirdikdən sonra kafir oldular. Sonra da onların qəlbinə möhür vuruldu. Artıq onlar anlamırlar.
4. Sən onlara baxdıqda bədən quruluşları xoşuna gəlir, danışanda onların dediklərinə qulaq asırsan. Halbuki, onlar *divara* söykədilmiş dirəklər kimidirlər. Onlar hər bir səs-küyün özlərinə qarşı olduğunu sanırlar. Onlar düşməndirlər. Sən onlardan çəkin! Allah onları məhv etsin, necə də *haqdan* döndərilirlər!
5. Onlara: “Gəlin Allahın Elçisi sizin üçün bağışlanma diləsin!” – deyildiyi zaman başlarını yelləyir və sən onların özlərini dartaraq üz döndərdiklərini görürsən.

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ كَذِبُونَ ﴿١﴾

أَتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

﴿٤﴾ وَإِذَا رَأَوْهُ تَعْجَبُوا أَسَاجِدُ لَهُمْ قُلُوا نَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَانَتْهُمْ حُشُبٌ فَسَنَدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَتَلَهُمُ اللَّهُ أَنْ يَكُونُوا عِزٌّ ﴿٥﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَاغِثِغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّاْؤُاْ وَوَسَّهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَقْصِدُونَ وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٦﴾

6. Sən onlar üçün bağışlanma diləsən də, diləməsən də, fərqi yoxdur. Allah onları bağışlamayacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah fasiq adamları doğru yola yönəltməz.
7. Məhz onlar: "Allahın Elçisi yanında olanlara bir şey verməyin ki, dağılıb getsinlər!" – deyirlər. Halbuki göylərin və yerin xəzinələri Allahındır, lakin münafıqlar anlamırlar.
8. Onlar: "Əgər biz Mədinəyə qayıtsaq, ən qüdrətlilər ən alçaqları (münafıqlar müsəlmanları) mütləq oradan çıxardacaqlar!" – deyirlər. Halbuki qüdrət yalnız Allaha, Onun Elçisinə və möminlərə məxsusdur, lakin *bunu* münafıqlar bilmirlər.
9. Ey iman gətirənlər! Nə mallarınız, nə də övladlarınız sizi Allahın zikrindən yayındırmasın! Bunu edənlər ziyana uğrayanlardır.
10. Sizlərdən birinə ölüm gəlib: "Ey Rəbbim! Mənə bir az möhlət ver ki, sədəqə verib əməlisalehlərdən olum!" – deməmişdən əvvəl sizə verdiyim ruzidən xərcləyin.
11. Allah əcəli çatmışlara əsla möhlət verməz. Allah sizin nələr etdiyinizdən xəbərdardır.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ
تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦٣﴾

هُم الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ حَقًّا يَنْفِقُوا لِلَّهِ حَرْبًا
الْأَسْمَانِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا
يَفْقَهُونَ ﴿٦٤﴾

يَقُولُونَ لَيْنَ زَجَفْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ
لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ
وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْهِكُوا أَقْوَامَكُمْ
وَلَا تَوَلُّوْا كُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٦﴾

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٦٧﴾

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

əl-Təğabun
(«Qarşılıqlı aldanma») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. Hökm Onundur, həmd Ona məxsusdur. O, hər şeyə qadirdir.
2. Sizi yaradan Odur. Kiminiz kafir, kiminiz də mömindir. Allah nə etdiklərinizi görür.
3. O, göyləri və yeri ədalətlə yaratdı, sizə surət verib onları gözəl şəkllə saldı. Dönüş də Onadır.
4. O, göylərdə və yerdə olanları bilir. Sizin gizlində və aşkarda nə etdiyinizi də bilir. Allah kökslərdə olanlardan ağıldır.
5. Daha öncə kafir olmuş və öz əməllərinin cəzasını dadmış kimsələrin xəbəri sizə gəlib çatmadımı? Onlar üçün acılı-ağrılı bir əzab hazırlanmışdır.
6. Bu ona görədir ki, elçiləri onlara aydın dəlillər gətirirdi, onlar isə: “Məgər bizə bir insanımı doğru yol göstərəcək?” – deyirdilər. Onlar küfr edir və üz döndərirdilər. Allahın onlara ehtiyacı yoxdur. Allah Zəngindir, Tərifləyiqdir.
7. Kafir olanlar heç vaxt dirildilməyəcəklərini iddia edirlər.

سُورَةُ التَّغَابُنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ
 الشُّكْرُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فِسْكُمْ كَافِرٌ وَمَنْ مِّنْكُمْ
 مُّؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ
 فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَاللَّهُ الْمُسِيرُ ﴿٣﴾

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا
 تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِدَانِ
 الصُّدُورِ ﴿٤﴾

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ فَذَاقُوا
 وَبَالَ أَمْرِهمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
 فَقَالُوا أَبَشَرٌ مِّثْلُكُمْ هَذَا ظَنُّ الْمُكْفَرِ أَوَلَوْ لَا
 وَاسْتَعْتَقُوا وَاللَّهُ عَنِ الْجُنُودِ ﴿٦﴾

رَبِّمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّنْ يُبْعَثُوا قُلْ لَّيْسَ بِي
 ذِكْرٌ لَّكُمْ وَلَكِن مِّنْ عَذَابِي يُبْعَثُونَ

De: "Xeyr, Rəbbimə and olsun ki, siz mütləq dirildiləcəksiniz. Sonra isə etdiyiniz əməllər sizə xəbər veriləcəkdir. Bu, Allah üçün çox asandır!"

8. Elə isə Allaha, Onun Elçisinə və nazil etdiyimiz Nura (Qurana) iman gətirin! Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

9. O gün Allah sizi Toplanma gününə cəm edəcək. Həmin gün qarşılıqlı aldanma günüdür. Hər kəs Allaha iman gətirib yaxşı işlər görəsə, Allah onun günahlarını bağışlayar və onu ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edər. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir.

10. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəldikdə isə, onlar Cəhənnəm sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Ora necə də pis dönüş yeridir!

11. Allahın izni olmadan heç kəsə bir müsibət üz verməz. Hər kəs Allaha iman gətirsə, Allah onun qəlbini haqqa yönəldər. Allah hər şeyi bilir.

12. Allaha və Onun Elçisinə itaət edin! Əgər üz çevirəsiniz, bilin ki, Elçimizin öhdəsinə düşən yalnız açıq bir təbliğdir.

13. Allah! Ondan başqa heç bir məbud yoxdur. Qoy möminlər yalnız Allaha təvəkkül etsinlər.

لَتَبْعَنَّ ثُمَّ لَأَمْلَأَنَّ جَنَّاتٍ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٥﴾

فَتَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنَّورَ الَّتِي أُنْزِلَتْ وَأَلْفَمَهُ
بِمَا تَصْلَوْنَ حَيْرٌ ﴿٦﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّعَابِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٠﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

14. Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, zövcələrinizdən və övladınızdan sizə düşmən olanlar da vardır. Onlardan özünüzü qoruyun! Lakin onları əfv etsəniz, *günahlarından* keçsəniz və bağışlasanız, *bilin ki*, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

15. Həqiqətən, var-dövlətiniz və övladlarınız ancaq bir sınaqdır. Böyük mükafat isə Allah yanında.

16. Nə qədər bacarırsınızsa Allahdan qorxun. *Peyğəmbərə* qulaq asıb itaət edin və *malınızdan* öz xeyriniz üçün xərcləyin. Nəfsinin tamahından qorunanlar nicat tapanlardır.

17. Əgər Allaha gözəl bir borc versəniz (malınızı Onun yolunda xərcləsəniz), O bunu sizin üçün qat-qat artırır və sizi bağışlayar. Allah şükürün əvəzini verəndir, Həlimdir.

18. *Allah* qeybi də, aşkarı da Biləndir, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنْ مِنْكُمْ
اَزْوَاجٌ مِّنْكُمْ وَاَوْلَادٌ مِّنْكُمْ
فَاَحْذَرُوْهُمْ اِنْ تَعٰفَوْا وَتَضَعُوْا
وَتَعْفُوا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَفُوٌّ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾

اِنَّمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۗ وَاللّٰهُ
عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمِعُوْا وَاَطِيعُوْا
وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ ۚ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ
نَفْسِهِ ۖ فَإِنَّ لِّكَ هُمْ الْمَقْلُوْحَتَ ﴿١٦﴾

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يَّضْعِفْهُ
لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

عَلِيْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ﴿١٨﴾

ət-Talaq
(«Boşanma») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey Peyğəmbər! Qadınları boşadığınız zaman onları gözləmə müddətlərində boşayın, gözləmə müddətini hesablayın və Rəbbiniz olan Allahdan qorxun. Onları, açıq-aşkar zinakarlıq etmələri istisna olmaqla, öz evlərinizdən qovub çıxartmayın və onlar özləri də çıxmasınlar. Bu, Allahın hüdudlarıdır. Allahın qoyduğu hüdudları aşan kimsə özünə zülm etmiş olar. Sən bilmirsən, ola bilsin ki, Allah bundan sonra *başqa* bir hökm versin.
2. Gözləmə vaxtı bitdikdə onları *şəriətə* müvafiq olaraq saxlayın və yaxud onlardan müvafiq qaydada ayrılın. Aranızdan iki ədalətli şahid çağırın və Allah üçün şahidlik edin. Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə verilən nəsihət budur. Allahdan qorxana, *Allah* çıxış yolu göstərər
3. və ona təsəvvürünə gətirmədiyi bir yerdən ruzi bəxş edər. Kim Allaha təvəkkül etsə, *Allah* ona kifayət edər. Allah Öz əmrini yerinə yetirəndir. Allah hər şey üçün bir ölçü qoymuşdur.
4. Heyzdən kəsilmiş *yaşlı* qadınlarınızın *iddəsi barəsində* şübhəniz varsa, onların, eləcə də hələ heyz görməmiş

سُورَةُ الطَّلَاقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَوِّهُنَّ
 لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا
 تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
 يَأْتِيَنَّ بِغَيْرِ حِسَّةٍ مُبَيَّنَةٍ وَفَلَا حُدُودَ اللَّهِ
 وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
 لَعْنُ اللَّهِ لَئِنْ يَخْذُبْ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغَ لِحْمَتُهُنَّ فَامْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
 فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ مِنْكُمْ
 وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْزُقُوهُنَّ مِنْ كَنْ
 يَوْمِكُمْ يَأْتِيَنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
 يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
 اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ
 جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

وَالَّذِي يَتَسَنَّسَ مِنَ الْمَجْجِضِ مِنْ
 نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدَّتُهُمْ تَذَكُّهُ

qızların gözləmə müddəti üç aydır. Hamilə qadınların gözləmə müddəti isə onlar hamiləlikdən azad olana qədərdir. Kim Allahdan qorxarsa, *Allah* onun işini asanlaşdırar.

5. Bu, Allahın sizə nazil etdiyi əmridir. Kim Allahdan qorxarsa, *Allah* onun *günahlarından* keçər və onun mükafatını artırır.

6. Onlara *gözləmə müddətləri başa çatana* qədər imkanınız daxilində öz yaşadığınız yerdə qalmağa yer verin. Sıxışdırmaq məqsədilə onlara zərər yetirməyin. Əgər onlar hamilədirlərsə, hamiləlikdən azad olana qədər onlara *malınızdan* xərcləyin. Sizin üçün uşaq əmizdirirlərsə, onların haqqını verin. Öz aranızda xoşluqla razılığa gəlin. Bir-birinizi çətinliyə salsanız, uşağı əmizdirməyi başqa bir qadına həvalə edin.

7. Var-dövlət sahibi öz varına görə xərcləsin. İmkanı az olan isə Allahın ona verdiyindən xərcləsin. Allah heç kəsin üzərinə Özünün ona verdiyi nemətdən artıq yük qoymaz. Allah hər bir çətinlikdən sonra asanlıq verir.

8. Neçə-neçə məmləkətlər öz Rəbbinin və Onun elçilərinin əmrinə asi oldu. Biz də onlarla sərt haqq-hesab çəkib onları dəhşətli əzablara düçar etdik.

أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ
أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ①

ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْنَا وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ②

أَسْكُرْهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَّرْتُمْ مِنْ وُجُوهِكُمْ وَلَا
فَضْلَ زَوْهِنَ لِنُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ لَمْ يَحْمِلِ
فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ إِنْ أُرْضِعْنَ
لَكُمْ فَانْزِلُوهُنَّ الْأَجُورَهُنَّ وَأَمْرُؤُا بَيْنَكُمْ
يَمْسَعُهُنَّ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمُوهُنَّ فَمُتْرَضِعُهُنَّ الْآخَرَى ③

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ
فَلْيُفِقْ مِثْلَ مَا آتَاهُ اللَّهُ لَا بُدَّ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْتِيَهُ
مِثْلُ مَا آتَاهُ اللَّهُ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ④

وَكُنْ مِنْ قَرْنٍ عَشَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
خَاسَتْهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَابًا عَدِيدًا ⑤

9. Onlar əməllərinin cəzasını daddılar və aqibətləri ziyana uğramaq oldu.

10. Allah onlar üçün şiddətli əzab hazırladı. Ey iman gətirmiş ağıl sahibləri, Allahdan qorxun! Allah sizə Zikr nazil etmiş

11. və iman gətirib yaxşı işlər görənləri zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün Allahın aydın ayələrini sizə oxuyan bir elçi göndərmişdir. Hər kəs Allaha iman gətirib saleh əməl işləsə, *Allah* onu içində əbədi qalacağı, *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edər. Allah ona gözəl ruzi nəsis etmişdir.

12. Yeddi göyü və yerdən də bir o qədərini yaradan Allahdır. Vəhy onların arasında ona görə nazil olur ki, Allahın hər şeyə qadir olduğunu və Allahın hər şeyi elmi ilə əhatə etdiyini biləsiniz.

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عِقَبُهُ أَمْرَهَا حُسْرًا ﴿٩﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَدْ أَفْلَحَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاتِّكَاثِهِمْ ۖ فَذَكِّرُوا كُرًّا ﴿١٠﴾

رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مَبِينَاتٍ لِّمُخْرَجِ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ يَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَعَمِلْ صَالِحًا فَلَنُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ وَمِنْهُنَّ يَنْزِلُ السَّمَاءُ ۚ وَالْأَمْرُ يَنْزِلُ بِهِمْ لِيَتْلَمَوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

ət-Təhrim
(«Qadağan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey Peyğəmbər! Zövcələrini razı salmağa çalışaraq Allahın sənə halal etdiyi şeyi nə üçün özünə qadağan edirsən? Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
2. Allah, andlarınızdan *kəffərə* verməklə azad olmağı sizdən ötrü qanuniləşdirmişdir. Allah sizin himayədarınızdır. O, Biləndir, Müdrikdir.
3. Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə sirr verdi. O da bunu *onun digər zövcəsinə* xəbər verdikdə və Allah da bunu *Peyğəmbərə* aşkar etdikdə o, bunun bir qismini *sirr verdiyi* zövcəsinə bildirdi, digər qismindən isə vaz keçdi. *Peyğəmbər* bunu ona bildirdikdə *zövcəsi* dedi: “Bunu sənə kim xəbər verdi?” O dedi: “Bunu mənə *hər şeyi* Bilən, Xəbərdar olan *Allah* xəbər verdi!”
4. Əgər ikiniz də Allaha tövbə etsəniz, *yaxşı olar*. Çünki hər ikinizin qəlbi *günaha* meyl etmişdir. Əgər *Peyğəmbərə* qarşı bir-birinizə dəstək versəniz, *bilin ki*, Allah, Cəbrail və əməlisaleh möminlər onun dostu və yardımçısıdır. Bunlardan başqa mələklər də onun yardımçılarıdır.

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا عُخِّرْنَا مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ نَبِئَتِي
مَرْضَاتٍ أَرْوَاهُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحْلِيلَهُ إِنَّمَا حَرَّمَ ذَاكَ عَلَى الَّذِينَ
أَلْفَضُوا إِلَيْكُمْ ﴿٢﴾

وَإِذَا أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ وَأُظْهِرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضُهُ
وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُا يَوْمَ قَالَتْ مَنْ أُنْبِئَكَ
هَذَا قَالَ تَبَيَّنَ الْغَيْبُ الْحَقِيرُ ﴿٣﴾

إِنْ تَوَّابًا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَعَتْ قُلُوبُكُمْ وَإِنْ
تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ
وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ
ظَهِيرٌ ﴿٤﴾

5. Əgər o sizi boşasa, Rəbbi sizin əvəzinizə ona sizdən daha yaxşı zövcələr – müsəlman, mömin, itaətkar, tövbə edən, ibadət edən, oruc tutan dul qadınlar və bakirə qızlar verə bilər.
6. Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi yanacağı insanlar və daşlar olan oddan qoruyun! Onun başı üstündə Allahın onlara verdiyi əmrlərə heç vaxt asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən amansız və güclü mələklər vardır.
7. Ey kafir olanlar! Bu gün üzr diləməyin. Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkəcəksiniz!
8. Ey iman gətirənlər! Allaha səmimi olaraq tövbə edin. Ola bilsin ki, Rəbbiniz günahlarınızdan keçsin və sizi, Allah o Peyğəmbəri və onunla birlikdə iman gətirənləri utandırmayacağı gündə, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil etsin. Onların nuru önlərindən və sağ tərəflərindən ətrafa yayılacaqdır. Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Nurumuzu bizim üçün tamamla və bizi bağışla. Həqiqətən, Sən hər şeyə qadirsən!"
9. Ey Peyğəmbər! Kafirlərə və münafıqlərə qarşı vuruş! Onlarla sərt davran! Onların sığınacağı yer Cəhənnəmdir. Ora necə də pis dönüş yeridir!

عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنْ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ مِثْلِيَّاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَلِيلَاتٍ تَتَّبِعُونَ هُدًى وَتُزَكَّىٰ بَيْنَهُنَّ الْأَفْوَاجُ ۚ وَلَئِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَعْلَيْكُمْ نَارًا وَكُونُوا مِنَ النَّاسِ وَالْجَارَةِ عَلَيْهَا مَلَكُوتُكَ غِلَاطٌ يَشُدُّ أَلْعَصُونَ أَلَمَهُ مَا أَمَرَهُمْ وَيَقُولُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۚ إِنَّكُمْ تَعْمَلُونَ ۚ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ وَتَوْبَةً صَوِحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ۚ قُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتِمِّمْ لَنَا قُورَنَا وَاعْزِزْ لَنَا الْإِثْقَالَ عَلَىٰ كُلِّ مَقَرٍّ ۚ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَفِيهَا السَّعِيرُ ﴿٩﴾

10. Allah kafirlərə Nuhun arvadı ilə Lutun arvadını misal çəkdi. Onlar Bizim əməlisaleh qullarımızdan iki qulun nikahı altında idilər. Onlar örlərinə xəyanət etdilər və bunlar onları Allahdan heç cür xilas edə bilmədilər. Onlara: “Girənlərlə birgə ikiniz də oda girin!” – deyildi.

11. Allah iman gətirənlərə isə Fironun zövcəsini misal çəkdi. O zaman o: “Ey Rəbbim! Mənə Öz yanında – Cənnətdə bir ev tik. Məni Fironun və onun əməlindən xilas et. Məni zalım adamlardan qurtar!” – demişdi.

12. Həmçinin ismətinə qoruyan İmran qızı Məryəmi də *misal çəkdi*. Biz ona *paltarının yaxasından* Öz ruhumuzdan (Cəbrail vasitəsi ilə) üfürdük. O, Rəbbinin Sözlərini və Onun Kitablarını təsdiq etdi və itaət edənlərdən oldu.

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ
وَأَمْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ
عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِنِيَا
عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
مَعَ الدَّاسِيَةِ ﴿٦٦﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا
امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ انِّي لِي
عِنْدَكَ بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ وَانْجِنِي مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِ وَانْجِنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٧﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَيْنَا
فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ
بِكَلِمَتِ رَبِّهَا وَكَانَتْ مِنَ
الْقَانِتِينَ ﴿٦٨﴾

əl-Mulk
(«Mülk») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Mülk Əlində Olan *Allah* ən Özəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır. O hər şeyə qadirdir.
2. Əməl baxımından hansınızın daha yaxşı olduğunuzu sınamaq üçün ölümü və həyatı yaradan Odur. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır.
3. Yeddi göyü təbəqələr şəklində quran Odur. Sən Mərhəmətli *Allahın* yaratdığında qətiyyən bir uyuşmazlıq tapmazsan. Bir başını qaldırıb *göyə diqqət yetir*, heç onda bir çat görürsənmi?
4. Sonra göz gəzdirib təkrar bax. Göz zəlil və yorğun halda özünə tərəf dönəcəkdir.
5. Andolsun ki, Biz *sizə* yaxın olan göyü *ulduzlarla bəzədik* və onları şeytanlara atılan *alovlar* etdik. Biz onlar üçün yandırıb-yaxan od əzabı hazırlamışıq.
6. Rəbbinə qarşı çıxanlar Cəhənnəm əzabına düşər olacaqlar. Ora nə pis dönüş yeridir.
7. Onlar oraya adıldığında onun dəhşətli uğultuyla qaynadığını eşidəcəklər.

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِذِكْرِ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا تَرَى فِي سَبْعِ الرُّجُومِ مِنْ تَحْتِهَا نَارُ جَهَنَّمَ تَصْهَرُ مِنْ فُتُورٍ ﴿٣﴾

تَرَى فِي الرُّجُومِ أَلْبَصَرَ كَرِهْتَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ وَأَلْبَصَرَ حَاسَةً وَهُوَ حَصِيدٌ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ رَزَقْنَاهُ الذُّنُوبَ أَصْبِيحَ وَجَعَلْنَاهُ رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ فِي جَهَنَّمَ وَيسُ الْعَصِيدُ ﴿٦﴾

إِذَا الْفُتُورُ فِيهَا سَمِعُوا اللَّهَ يُهَيِّجُهَا وَهِيَ تَغُورُ ﴿٧﴾

8. Cəhənnəm, qəzəbindən az qala parçalansın. Hər dəfə bir dəstə oraya atılarkən *Cəhənnəmin* gözətçiləri onlardan soruşacaqlar: “Məgər sizə xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* gəlməmişdi?”
9. Onlar deyəcəklər: “Əlbəttə, bizə qorxudan *bir peyğəmbər* gəlmişdi. Amma biz *onu* yalançı sayıb: “Allah heç bir şey nazil etməyib, siz də ancaq böyük bir azgınlıq içindəsiniz” – demişdik.
10. Onlar deyəcəklər: “Əgər biz dinləsəydik və ya anlasaydıq alov şölələri saçıan od sakinlərinin içində olmazdıq!”
11. Onlar öz günahlarını etiraf edəcəklər. Rədd olsun alovlu od sakinləri!
12. Həqiqətən, öz Rəbbindən *Onu* görmədikləri halda qorxanlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır.
13. Sözüünüzü gizli saxlasanız da, onu açıq desəniz də, *fərqi yoxdur, Allah* kökslərdə olanları bilir.
14. Yaradan *Allah* Lətif və hər şeydən Xəbərdar olduğu halda, ola bilməyi ki, O, *gizlində və aşkarda olanları* bilməsin?
15. Yeri sizin ixtiyarınıza verən Odur. Onun hər tərəfində gəzin və *Allahın* ruzisindən yeyin. Qayıdış da Onadır.

كَذَّبْتُمْ مَنْ أَفْطَحَ لَكُمْ الْبَابَ فِيهَا فَوَجَّ
سَأَلْتُمْ خَوَاتِمَهُ الْوَيْلُ لَكُمْ يَوْمَئِذٍ ۝

قَالُوا لَيْسَ بِنَذِيرٍ فَمَا نَسْأَلُكَ اللَّهُ
مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ۝

فَأَعْرِضُوا يَوْمَئِذٍ هُمْ فَسَحَقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّا عَلِيمٌ بِذَاتِ
الْصُّدُورِ ۝

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

16. Göydə Olanın sizi yerə batırmayacağına əminsinizmi? O zaman yer hərəkətə gəlib titrəyəcəkdir.
17. Ya da ki, göydə Olanın üstünüzdə daşlar yağdırmayacağına əminsinizmi? Siz, Mənim xəbərdarlığımın necə nəticələr verdiyini biləcəksiniz.
18. *Müşriklərdən* əvvəlkilər də bunu yalançı hesab etmişdilər. *Görəydin* Mənim *onları* həlak etməyim necə oldu!
19. Məgər onlar *başları* üzərində dəstə-dəstə pərvazlanıb *uçan, hardən də qanadlarını* yığan quşları görmürlərmi? Onları *havada* ancaq Mərhəmətli *Allah* saxlayır. Şübhəsiz ki, O, hər şeyi görür.
20. Ya da Mərhəmətli *Allahdan* başqa sizə kömək edə biləcək qoşununuz varmı? Kafirlər ancaq aldanmaqdadırlar!
21. Ya da O Öz ruzisini kəssə, sizə kim ruzi verə bilər? Xeyr, onlar təkəbbür göstərməkdə və *haqdan* qaçmaqda davam edirlər.
22. Elə isə üzü üstə sürünərək gedən daha doğru yoldadır, yoxsa düz yolda özü şax gedən?
23. De: "Sizi yaradan, sizə qulaq, göz və ürək verən Odur. Necə də az şükür edirsiniz!"

أَلَيْسَ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

أَلَيْسَ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ
حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الظَّيْرِ فَوَقَّهُمْ صَفَافٍ وَيَقِضُ
مَا أَمْسِكُهُمْ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

أَمَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ
الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

أَمَنْ هَذَا الَّذِي يَزُودُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ
لَجُوا فِي غَيْرٍ وَغُورٍ ﴿٢١﴾

أَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَنْ
يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

24. De: “Sizi yer üzünə yayan da Odur. Siz Onun hüsuruna toplanılacaqsınız!”
25. Onlar deyirlər: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”
26. De: “*Buna aid* bilgi yalnız Allah yanında. Mən isə ancaq xəbərdar və bəyan edənəm!”
27. Kafirlər əzabın yaxın olduğunu gördükdə üzləri eybəcər görkəm alacaq və *onlara*: “Sizin durmadan istədiyiniz *əzab* bax budur!” – deyiləcəkdir.
28. De: “Deyin görüm, əgər Allah məni və mənimlə birlikdə olanları məhv edərsə və ya bizə mərhəmət göstərərsə, bəs *siz* kafirləri ağırıl-acılı əzabdan kim qurtara bilər?”
29. De: “O, *Mərhəmətli* Allahdır! Biz Ona iman gətirib, Ona təvəkkül etmişik. Kimin tam azgınlıq içində olduğunu *tezliklə* biləcəksiniz.
30. De: “Deyin görüm, əgər suyunuz yerin dibinə çöksə, *Allahdan başqa* kim sizə axar su gətirə bilər?”

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيءَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِرُءُوسِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنِ أَهْلَكْنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَسْمَاءُ بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَتَسْتَعِينُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنِ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ قَافٍ ﴿٣٠﴾

əl-Qələm
(«Qələm») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Nun. And olsun qələmə və qələmə alınanlara!
2. Məhz Rəbbinin mərhəmətinə görə sən dəli deyilsən.
3. Şübhəsiz ki, sənin üçün tükənməz bir mükafat hazırlanmışdır.
4. Həqiqətən də, sən böyük əxlaq sahibisən!
5. Sən də görəcəksən, onlar da –
6. hansınızın dəli olduğunu.
7. Şübhəsiz ki, Rəbbin Onun yolundan azanları və haqq yolda olanları daha yaxşı tanıyır.
8. Elə isə *haqqı* yalan sayanlara güzaştə getmə.
9. *Müşriklər* istəyirlər ki, sən *onlara* güzaştə edəsən, onlar da *sənə* güzaştə etsinlər.
10. İtaət etmə hər tez-tez and içənə, alçağa,
11. qeybət edənin, dedi-qodu yayana,
12. xeyrə mane olana, həddi aşana, günahkara,
13. daş ürəkliyə, bunlardan sonra da *başqasının adını mənimsəyən* fırıldaqçıya –

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

مَا أَنتَ بِعَمُوٍّ رَبِّكَ يُسْحَبُونَ ﴿٢﴾

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَسْنُونٍ ﴿٣﴾

وَأَنَّكَ لَعلَّ خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

فَسَبِّحْهُ وَنُسَبِّحُكَ ﴿٥﴾

بِأَيِّكُمُ الْمَفْسُودُ ﴿٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَغْنَىٰ عَنْكَ رِجْلٌ عَنْ سَيْبِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِأَلْمُتَعَدِّينَ ﴿٧﴾

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾

وَدُّوا أَنْ يُدَّخَلَ فِيكَ يَهُودُ ﴿٩﴾

وَلَا تُطِعِ كُلَّ حَلَّافٍ مِثْنٍ ﴿١٠﴾

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ مَنِيْمٍ ﴿١١﴾

مَنَاعٍ لِلْخَبَرِ مُعْتَدٍ أَشِيمٍ ﴿١٢﴾

عَنَلٍ مَّعْدُودٍ ذَاكَ رَنِيمٍ ﴿١٣﴾

14. o *adam* var-dövlət və oğul-uşaq
sahibi olsa belə.

أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَنَسِيتَ ۝١٤

15. Ayələrimiz ona oxunduğu
zaman: “Bu, keçmişdəkilərin
əsətlərindəndir!” – deyər.

إِذَا نُسِيتُ عَلَيْهِمْ أَلَيْسَ أَلْفَاظُ الْأَوَّلِينَ ۝١٥

16. Biz onun burnuna damğa vuracağıq.

سَنَسِفُهُ عَلَى الْخَطِّ طُوبِ ۝١٦

17. Həqiqətən, Biz bağ sahiblərini sınağa
çəkdiyimiz kimi onları da sınağa
çəkdik. O zaman *bağ sahibləri*
səhər açılarda *bağda olan meyvələri*
mütləq dərəcəklərinə and içmişdilər

إِنَّا بَنَوْكُمْ حَمَلًا بَنَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذَا أَقْسَمُوا لَمْ يُحْسِرُوا ۝١٧
مُصْبِحِينَ ۝١٨

18. və heç bir istisna da etməmişdilər
(“inşallah” deməmişdilər).

وَلَا يَنْتَسِرُونَ ۝١٨

19. Onlar yuxuda ikən Rəbbinin əzabı o
bağı bürüdü.

فَطَأَ عَلَىهَا أَسَافٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُوَ غَائِمُونَ ۝١٩

20. *Bağ yanıb* zülmət gecə kimi *qapqara*
oldu.

فَأَصْبَحَتْ كَالْضَّرِيرِ ۝٢٠

21. Onlar səhər qalxdıqda bir-birlərini
çağırdılar:

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ۝٢١

22. “Əgər *meyvə* dərəcəsinizsə,
bağınıza erkən gedin!”

أَنِ اعْبُدُوا أَعْلَىٰ حَرْدٍ كَمَا كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٢٢

23. Onlar *bağa* yollandılar, *yol boyu da*
bir-birlərinə *belə* pıçıldayırdılar:

فَأَنظَرُوا وَهُمْ يَخْتَفُونَ ۝٢٣

24. “Bu gün oraya – yanımıza heç bir
kasıb girməsin!”

أَن لَّيْسَ لَهُمْ عَلَيْهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَشْيُوكُمْ ۝٢٤

25. Onlar bu məqsədlə *kasıbları bağa*
buraxmamağa qadir olacaqlarını
zənn edib erkən getdilər.

وَعَدُوا أَعْلَىٰ حَرْدٍ قَدِيرِينَ ۝٢٥

26. *Bağı* görəndə isə *belə* dedilər:
“Deyəsən, biz düz gəlməmişik!

فَتَنَادَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَمَّا الْوَلَدُ ۝٢٦

27. Xeyr! Biz *bu bağın xeyrindən* məhrum olmuşuq!” بَلْ لَحْنٌ مَخْرُومُونَ ﴿٢٧﴾
28. Onların ən insafıslı dedi: “Məgər mən sizə *Allahın şəninə* təriflər söyləyin deməmişdimmi?” قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾
29. Onlar dedilər: “Rəbbimiz pakdır, müqəddəsdir! Həqiqətən də, biz özümüzə zülm etmişik!” قَالُوا لَمْ نَجْنِ رَبَّنَا إِنَّا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾
30. Onlar dönüb bir-birlərini qınamağa başladılar فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَومُونَ ﴿٣٠﴾
31. və dedilər: “Vay halımıza! Biz həddi aşanlarıq!” قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٣١﴾
32. Ola bilsin ki, Rəbbimiz bizə *bu bağın* əvəzinə ondan daha yaxşısını versin. Əlbəttə, biz Rəbbimizə yönəlirik”. عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا حَيْرَتُنَا إِنَّا إِلَٰهٌ رَبِّهَا ﴿٣٢﴾
33. *Dünyadakı* əzab belədir. Axirət əzabı isə daha böyükdür! Kaş biləydilər! كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَٰكِنِ آخِرُ الْعَذَابِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾
34. Şübhəsiz ki, müttəqilər üçün Rəbbin dərğahında Nəim bağları hazırlanmışdır. إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٣٤﴾
35. Biz heç müsəlmanları günahkarlara tay tutarıqmı? أَلَمْ نَجْعَلِ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾
36. Sizə nə olub, necə hökm verirsiniz? مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾
37. Yoxsa sizin elə bir kitabınız vardır ki, *üsyankarla itaətkarın eyni olduğunu* ondan oxuyursunuz? أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾
38. *Ya da* onda bəyəndiyiniz hər bir şeyin sizin olacağı *yazılmışdır*? إِنَّ لَكُمْ فِي مَا نَخْتَارُ لَكُمْ كِتَابٌ يَتْلَوْنَ ﴿٣٨﴾

39. Yaxud Bizimlə Qiyamət gününədək əhd bağlamısınız ki, istədiyiniz hər şey sizin olacaqdır?

أَلَمْ نَكُفِّرْ بَكُمْ عَذَابَ الْبَلَاءِ إِلَى يَوْمِ الْبَاسِ إِنَّ لَكُمْ لَسَاعَةً
تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Onlardan soruş ki, kim buna zamin duracaqdır?

سَأَلِمْنَا لَهُمْ بِذَلِكَ رَجُومًا ﴿٤٠﴾

41. Yoxsa onların şərikləri vardır? Əgər doğru danışılırsa, onda qoy şəriklərini gətirsinlər.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ قَالُوا أَلَيْسَ كَذِٰلِكَ قَوْلُكُمُ الْأَوَّلَ
صَدِيقِينَ ﴿٤١﴾

42. Ayağın açılacağı və onlar səcdəyə çağırılacaqları, lakin *buna* qadir ola bilməyəcəkləri gün –

يَوْمَ يُكْفِثُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ
فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

43. onların baxışları yazıq görkəm alacaq, özlərini də zillət bürüyəcəkdir. Hərçənd ki, onlar *dünyada* ikən sağ-salamat halda səcdə qılmağa dəvət olunurdular.

خَشِيعَةً أَنْصُرُهُمْ رَبَّهُمْ ذُلًّا وَقَدْ كَانُوا يَدْعَوْنَ
إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

44. Bu Sözü yalan sayanları Mənim öhdəmə burax. Biz onları *tovlayıb* bilmədikləri bir yöndən tədricən *azaba* sürükləyirik.

فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ
سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

45. *Hələlik* Mən onlara möhlət verirəm. Şübhəsiz ki, Mənim *kafirlər üçün qurduğum* hiyləm çox güclüdür.

وَأَمَّا لَعْنُؤُنَا بُكْدَىٰ مِنِّي ﴿٤٥﴾

46. Yoxsa sən onlardan bir muzd istəyirsən və onlar da ağır bir borca düşüblər?

أَمْ نَسْتَأْذِنُكَ إِذَا جَاءَهُمْ مِنْ مَّعْرُومٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

47. Yoxsa qeyb onların əlindədir və onlar da *ona* baxıb *istədiklərini* yazırlar?

أَمْ عِنْدَ ظُفْرِ الْعَرَبِ هُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Sən öz Rəbbinin hökmünə səbir et və balıq sahibi *Yunus* kimi olma! O zaman o, qəm-qüssə içində

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ

الْخُوْبِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

Rəbbinə dua etmişdi.

49. Əgər Rəbbinin mərhəməti ona yetişməsəydi, o, qınanmış halda *heç bir bitki bitməyən* boş yerə atılacaqdı.

50. Lakin Rəbbi onu seçib əməlisalehlərdən etdi.

51. Həqiqətən, kafirlər *bu* Zikri eşitdikləri zaman öz baxışları ilə az qala səni gözə gətirələr. Onlar *çarəsizlikdən*: “O, dəlidir!” – deyirlər.

52. Halbuki bu *Quran* aləmlər üçün öyüd-nəsihətdən başqa bir şey deyildir.

لَوْلَا أَنْ نَدَارِكُهُ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لَكُنَّ دُيُوعًا
وَهُمْ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

فَأَجْتَنَبَهُ رَبُّهُ وَقَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُغْفِرُونَكَ يَا نَصْرِي
لَنَاسِيَعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُوا إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

əl-Həqqa
(«Haqq olan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Haqq olan *Qiyamət*!
2. Nədir haqq olan *Qiyamət*?
3. Sən nə biləsən ki, nədir haqq olan *Qiyamət*?
4. Səhud və Ad tayfaları qəlbləri qorxuya salan *Qiyaməti* yalan saydılar.
5. Səhud tayfası qorxunc bir səsle məhv edildi.
6. Ad tayfası isə hədsiz soyuq və şiddətli küləklə yox edildi.
7. Allah onu yeddi gecə, səkkiz gün fasilə vermədən onların üstündə əsdirdi. Sən orada olsaydın, o tayfanı xurma ağacının yıxılmış çürük gövdələri kimi yerə sərilmiş görərdin.
8. Sən onlardan qalan bir kimsəyə heç rast gəlmisənmi?
9. Firon da, ondan əvvəlkilər də, alt-üst olmuş kəndlər (Lut qövmü) də günah işlətmişdilər.
10. Onlar öz Rəbbinin elçisinə asi oldular, O da onları şiddəti artan bir əzabla yaxaladı.

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ۝

مَا الْحَاقَّةُ ۝

وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَوَافٍ هَادٍ ۝

فَأَمَّا ثَمُودُ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ الطَّاغُوتِ ۝

وَأَتَّخَذُوا لَهْجَتَهُمْ لُغِيَّةً ۝

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَفَنِيَةً يَتَذَكَّرُ غُسُومًا فَهَنَى ۝

الْقَوْمَ ۝

فَهَلْ رَأَى الْمُرُوءَ بَاقِيَةً ۝

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْحَاقَّةِ ۝

فَعَصَوْا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَنَّاهُ فَضَلَّاهُ ۝

11. Su aşıb-daşdıqda Biz sizi üzən
gəmidə daşdıq.
12. Sizə bir xatırlatma olsun və yadda
saxlayan qulaqlar onu yadda saxlasın
deyə *belə* etdik.
13. Sur birçə dəfə üfürüləcəyi,
14. yer və dağlar qaldırılıb birçə dəfə
bir-birinə çırpılacağı zaman –
15. həmin gün Vaqif qopacaq,
16. Göy yarılaq və həmin gün o, süst
olacaqdır.
17. Mələklər isə onun ətrafında
olacaqlar. O gün sən Rəbbinin
Ərşini səkkiz *mələk* daşıyacaqdır.
18. O gün siz *məhsərə* gətiriləcəksiniz və
heç bir sirriniz gizlədilməyəcəkdir.
19. Kitabı sağ əlinə verilən
deyəcəkdir: “Budur, oxuyun
kitabımı!
20. Mən bilirdim ki, etdiklərimin
hesabına qovuşacağam”.
21. O, xoşbəxt həyat sürəcəkdir –
22. uca bir Cənnətdə –
23. *elə* bir Cənnətdə ki, onun meyvələri
lap yaxınlıqda olacaqdır.
24. Onlara: “Keçmiş günlərdə etdiyiniz
əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin-
için!” – *deyiləcəkdir*

إِنَّا لَنَاطِقُوا الْمَاءَ حَمَلِكُمْ فِي الْحَارِثَةِ ﴿١١﴾

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَفِيهَا آدْنٌ وَرِجَةٌ ﴿١٢﴾

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾

وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهٍةٌ ﴿١٦﴾

وَالْمَلَائِكَةُ عَلَى السَّجَائِدِ أَقْبِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ مُّكْتَبَةٌ ﴿١٧﴾

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافَةٌ ﴿١٨﴾

فَأَمَّا مَنْ أُلْقِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ، فَقُولْ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأَكْبَرُ ﴿١٩﴾

إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْغَافِينَ ﴿٢٠﴾

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾

فَطَرَفُهَا دَرِيَّةٌ ﴿٢٣﴾

كُلُوا وَسِرُّوا هِيَ أَيْمَأَسَفْتُمْ فِي الْأَرْبَابِ
الْمَلَأِيَّةِ ﴿٢٤﴾

25. Kitabı sol əlinə verilən kimsə isə deyəcəkdir: "Kaş kitabım mənə verilməyəydi!"
26. Hesabımdan da xəbərim olmayaydı!
27. Kaş ilk ölümüm həmişəlik olaydı!
28. Var-dövlətim məni *əzabdan* qurtarmadı.
29. Hökmranlığım da məhv olub getdi".
30. *Mələklərə deyiləcək*: "Onu yaxalayıb zəncirləyin!"
31. Sonra da Cəhənnəmə atın!
32. Onu uzunluğu yetmiş dirsək olan zəncirə vurun!
33. Çünki o, Böyük Allaha iman gətirmirdi,
34. və *heç kəsi* kasıbı yedirtməyə rəğbətəndirmirdi.
35. Bu gün burada onun üçün bir dost tapılmaz.
36. Qanlı irindən başqa yeməyi də yoxdur.
37. Onu ancaq günahkarlar yeyər".
38. And içirəm həm gördüklərinizə,
39. həm də görmədiklərinizə!
40. Bu, möhtərəm bir Elçinin sözüdür.
41. O, şair sözü deyildir! Necə də az inanırsınız!

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ بَلِّغْتَنِي لَمْ أُوْتِ كِتَابِي ۖ

وَلَوْ أُرِيدَ رِجَاسِي ۖ

بَلِّغْتَهَا كَاتِبُ الْقَاضِيَةِ ۖ

مَا أَتَانِي عَنِّي مَالِي ۖ

هَذَا عَنِّي سُلْطَانِي ۖ

خُذُوهُ وَفَعَلُوهُ ۖ

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ۖ

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۖ

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۖ

وَلَا يَحْضُرُ عَلَى طُعَامٍ إِلَّا يُسْرِكُنَ ۖ

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ۖ

وَلَا طُعَامٌ إِلَّا مِنْ غَشِيرٍ ۖ

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِلُونَ ۖ

فَلَا أُقْسِرُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۖ

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ۖ

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۖ

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مِمَّا تُثَمِّنُونَ ۖ

42. O, kahin sözü də deyildir! Necə də az düşünürsünüz!
43. O, aləmlərin Rəbbi tərəfindən vəhy edilmişdir!
44. Əgər *Muhamməd* bəzi sözləri özündən uydurub Bizə aid etsəydi,
45. Biz onu sağ əlindən yaxalayarıq,
46. sonra da şah damarını kəsərdik.
47. İçərinizdən heç kəs buna mane ola bilməzdi,
48. Həqiqətən, bu *Quran* müttəqilər üçün bir nəsihətdir.
49. Aranızdan Qurani yalan sayanlar olduğunu da bilirik!
50. Həqiqətən, bu, kafirlər üçün bir peşmançılıqdır.
51. Sözsüz ki, bu *Quran* əsl həqiqətdir.
52. Elə isə Böyük Rəbbinin adına təriflər de!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ﴿٤٢﴾

نَزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ نَقُولُ عَيْنًا بِغَيْرِ الْأَفْوَازِ ﴿٤٤﴾

لَاخَذْنَا مِمَّنْ يَأْتِيهِمْ ﴿٤٥﴾

فُرْقَانًا مِّمَّنْهُ الْوَحْيِ ﴿٤٦﴾

فَمَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِيزِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِنَّهُ لَنَذِيرٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

əl-Məaric
(«Dərəcələr») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. İstəyən kimsə baş verəcək əzabı istədi–
2. *bunu* kafirlər üçün *dilədi*. O əzabın qarşısını alan tapılmayacaq.
3. O, dərəcələr sahibi olan Allahdandır.
4. Mələklər və Ruh *Cəbrail* Ona doğru sayı əlli min ilə bərabər bir gün ərzində qalxırlar.
5. Sən təmkinlə səbir et!
6. Doğrusu, *kafirlər* o əzabın uzaq olduğunu güman edirlər.
7. Biz isə onun yaxın olduğunu görürük.
8. O gün göy əridilmiş metal kimi olacaqdır.
9. Dağlar da *didilmiş* yuna bənzəyəcəklər.
10. Dost dostun halını xəbər almayacaq.
11. *Halbuki* onlar bir-birini görəcəklər. Günahkar o günün əzabından qurtarmaq üçün fidyə vermək istəyər – öz oğullarını,
12. həyat yoldaşını və qardaşını,

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝

لِلْكَافِرِينَ لَئْسَ لَهُمْ دَافِعٌ ۝

مِنْ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ۝

مَرْجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ
مُقَدَّارُهُ مِائَتِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۝

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ۝

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝

وَنُزُولَهُ قَرِيبًا ۝

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ ۝

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝

وَلَا يَسْأَلُ حِمِيرٌ حِمِيرًا ۝

يَبْصُرُونَ عَذَابَ اللَّهِ تَاجِرُوا فِيهِ لِيَبْغِضُوا
لِوَلَدِهِمْ وَآلِهِمْ ۝

وَصَحْبَهُمْ وَلِيْلِهِ ۝

13. ona sığınacaq vermiş nəslini
14. və yer üzündə olanların hamısını –
təki *bu* onu xilas etsin.
15. Xeyr! Bu, alovu şölələdən Oddur –
16. başın dərisini sıyırib çıxaran *bir od*.
17. *O od* çağırır *haqqa* arxa çevirəni,
ondan üz döndərəni
18. və *mal-dövlət* yığıb saxlayanı.
19. Həqiqətən, insan kəmhövsələ
yaradılmışdır.
20. Ona bir pislik toxunduqda özündən
çıxır,
21. bir xeyir nəsib olduqda isə xəsislik
edir.
22. Namaz qılanlar istisnadır.
23. O kəslər ki, namazlarını həmişə
qılırlar.
24. O kəslər ki, onların mallarında
məlum bir haqq vardır-
25. dilənən və *həya edib* dilənməyən
miskinlər üçün.
26. O kəslər ki, Haqq-hesab gününü
təsdiq edirlər.
27. O kəslər ki, Rəbbinin əzabından
qorxurlar.
28. Axı Rəbbinin əzabı *onlar üçün də*
təhlükəsiz deyil.

وَقَبِيلَهُ الَّتِي ثَوَّيْتَهُ

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ

كَلَّا إِنَّهَا لَأُتْلَىٰ

فَرَاغَةً لِلشَّوْءِ

تَدْعُو مَنْ أَدْرَكَ وَتَوَلَّىٰ

وَجَمْعًا أَزْوَاجًا

إِنَّا الْإِنْسَانَ خَلَقْنَا هَلُوعًا

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا

إِلَّا الْمُصَلِّينَ

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بَيِّنَاتِ رَبِّهِ

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُتَوَكَّمُونَ

29. O kəslər ki, tənəsül üzvlərini *zinadan* qoruyurlar –

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ غُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾

30. zövcələrindən və sahib olduqları cariyələrdən başqa. *Buna görə* onlar əsla qınanmazlar.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَاتَّخِذُوا لَهُمْ فِتْنَةً ۚ عَذَابٌ مُّؤْتَمِرِينَ ﴿٣٠﴾

31. Bundan artığını istəyənlər isə həddi aşanlardır.

فَمَن يَتَعَنَّ وَرَأَىٰ وَكَيْدَ الْفَالِغَةِ كُدْ ۚ عَذَابٌ مُّؤْتَمِرِينَ ﴿٣١﴾

32. O kəslər ki, əmanəti danmur və əhdlərini pozurlar.

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ أَيْمَانِهِمْ يَعْوْدُونَ ۚ عَذَابٌ مُّؤْتَمِرِينَ ﴿٣٢﴾

33. O kəslər ki, şahidliklərində mətindirler.

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ شَهَادَتِهِمْ يَصْغُونَ ۚ عَذَابٌ مُّؤْتَمِرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Bir də o kəslər ki, namazlarını dəqiqliklə qılırlar.

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۚ عَذَابٌ مُّؤْتَمِرِينَ ﴿٣٤﴾

35. Cənnət bağlarında hörmət göstəriləcək insanlar da elə onlar olacaqdır.

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَّمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Sənə doğru tələsən kafirlərə nə olub belə –

فَأُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِّ ۖ وَأَقْبَلُكَ لَهُمْ طُغْيَانٌ ﴿٣٦﴾

37. sağdan-soldan dəstələrlə ətrafına yığışırlar?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

38. Deyəsən onların hamısı Nəim cənnətinə bir təhər girə biləcəklərini düşünürlər?

أَلَطَمَعُ كُلِّ أَمْرٍ مِّنْهُمْ أَن يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

39. Xeyr! Bu mümkün deyil! Biz onları bildikləri şeydən xəlv etmişik.

كَلَّا إِنَّا نَحْكُمُهُمْ أَيَّامَ كُمُومٍ ﴿٣٩﴾

40. And içirəm məşriqlərin və məğriblərin Rəbbinə! Biz doğrudan da, elə bir qüdrətə malik ki, –

فَلَا أَفْهَمُ رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَنَقْدِرُونَ ﴿٤٠﴾

41. *onları* daha yaxşıları ilə əvəz edə bilərik. *Bunda* qarşımıza çıxma bilən tapılmaz.

عَلَىٰ أَن يُبَدِّلَ خَيْرَ مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾

42. Vədə verilmiş günə çatanadək onlarla daha işin olmasın, qoy boş-boş danışsınlar və əylənsinlər.
43. O gün, məbudlarına ibadətə can atırmışlar kimi onlar qəbirlərdən çıxacaqlar.
44. O gün onların baxışları yərə dikiləcək, özlərini də zillət bürüyəcəkdir. Budur onların xəbərdar edildikləri gün!

فَذَرَهُمْ خَوْضًا يُبْعَثُونَ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَهُمْ إِلَى
نُصْبٍ يُوفُصُونَ ﴿٤٣﴾

خَشَعَتِ الْأَبْصَارُ كُلُّهَا رَأَتْ ذَٰلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي
كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

Nuh surəsi

سُورَةُ نُوحٍ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə göndərdik və dedik: "Sən öz qövmünü, onlara ağırlı-acılı bir əzab gəlməmişdən əvvəl xəbərdar et!"
2. O dedi: "Ey qövmüm! Şübhəsiz ki, mən sizi aydın bir tərzdə xəbərdar edənəm!"
3. Allaha ibadət edin, Ondən qorxun və mənə itaət edin!
4. *Belə etsəniz*, O sizin günahlarınızdan keçər və sizə müəyyən vaxtadək möhlət verir. Həqiqətən, Allahın müəyyən etdiyi vaxt gəlib çatdıqda əsla təxirə salınmaz. Kaş biləydiniz!"
5. O dedi: "Ey Rəbbim, mən xalqımı gecə də, gündüz də dəvət etdim.
6. Amma dəvətim onların *haqdan* qaçmalarını daha da artırdı.
7. Sən onları bağışlayasan deyə mən hər dəfə onları *imana* dəvət etdikdə, onlar barmaqlarını qulaqlarına tıxayır, paltarlarına bürünür, *küfrlərində* ısrar edir və ötkəm-ötkəm təkəbbürlənirdilər.
8. Sonra mən onları aşkarcasına dəvət etdim.

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾

قَالَ يَنْفَعُومَ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

إِنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

يَنْفَعُكُمْ لَكُمْ مِنْ دُونِكُمْ وَلَوْ أَنْتُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَهُ لَا يُؤَخَّرُونَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٤﴾

فَكَثُرَ دَعْوَاهُمْ عَلَىٰ آلِهِ إِذْ دَارَا ﴿٥﴾

وَإِلَىٰ كُلِّ أُمَّةٍ رَّاسٌ لَّهُمْ فَلْيَنْفِرْ لَّهُمْ جَعَلُوا أَصْنُفَهُمْ فِي آيَاتِنَا لِيُنْظِرُوا آيَاتِنَا لَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَغْفِرُوا لِأَشْيِكُمْ كَا ﴿٦﴾

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَمْعًا ﴿٧﴾

9. Sonra mən onlara *həm uca səslə, həm də gizlicə* bildirib

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَلْتُ لَكُمْ لَهْفَ أَنْتُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارِي ۝٩

10. dedim: “Rəbbinizdən
bağışlanmağımızı diləyin! Həqiqətən,
O, çox Bağışlayandır!

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّكُمْ كَانُمْ عَنْكَ ۝١٠

11. O, sizin üzərinizə bol-bol yağış
göndərər,

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝١١

12. var-dövlət və oğul-uşaqla sizin
imdadınıza çatır, sizin üçün bağlar
salar və çaylar yaradar.

وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَأَنْهَارٍ وَيُصْغِلُ لَكُمْ غُرَّتٍ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝١٢

13. Necə olub ki, siz Allahın
böyüklüyünü layiqincə uca
tutmursunuz?

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝١٣

14. Axı O sizi mərhələlərlə yaratdı.

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝١٤

15. Məgər Allahın yeddi göyü
təbəqə-təbəqə necə yaratdığını
görmürsünüz?

أَلَمْ تَرَ أَنَّا خَلَقْنَا السَّمَاءَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝١٥

16. Ayı bir nur, günəşi də çıraq
etmişdir.

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ
سِرَاجًا ۝١٦

17. Allah sizi torpaqdan bir bitki kimi
bitirmişdir.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝١٧

18. Sonra O sizi ora qaytaracaq və
yenidən çıxardacaqdır.

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ۝١٨

19. Allah yeri sizin üçün xalı tək döşədi.

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِساطًا ۝١٩

20. *Belə etdi* ki, orada geniş yollarla
hərəkət edəsiniz”.

لِنَسْلُكُكُمْ مِنْهَا سُبُلًا وَفَجَا ۝٢٠

21. Nuh dedi: “Ey Rəbbim! Onlar
məənə asi oldular və var-dövləti,
övladı özünə zərərdən başqa bir şey
artırmayan bir adama tabe oldular.

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَسَعُوا مِنْ أَمْرِ رَبِّكَ
وَاللَّهُ وَلِيُّ الْأَخْسَارِ ۝٢١

22. Onlar *mənə qarşı* böyük bir hiylə işlətdilər
23. və *özlərinə tabe olanlara* dedilər:
“Öz məbudlarınızı tərk etməyin;
Vəddi, Suvai, Yəğusu, Yəuqu və
Nəsri tərk etməyin!”
24. Artıq onlar çoxlarını azdırmışlar. Sən
də zalımlara azgınlıqdan başqa bir
şey artırma”.
25. Onlar öz günahlarına görə *suya*
qərq edildilər və oda atıldılar. Onlar
özlərinə Allahdan savayı köməkçilər
tapmadılar.
26. Nuh dedi: “Ey Rəbbim, kafirlərdən
yer üzündə bir nəfəri belə sağ
qoyma!
27. Əgər Sən onları *sağ* qoysan, onlar
qullarını azdıracaq və yalnız
günahkar, kafir *övladlar* doğub-
törədəcəklər.
28. Ey Rəbbim! Məni, valideynlərimi,
evimə mömin kimi daxil olanları
və *bütün* mömin kişi və qadınları
bağışla! Zülmkarların isə ancaq
həlakını artır”.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا ﴿٢٢﴾

وَقَالُوا لَا تَدْرِيءُ إِلَٰهَهُمْ فَكَفَرُوا وَكَاذَبُوا
سُوءًا وَلَا يَفْقَهُونَ وَعِيقًا وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا
حَسَبًا ﴿٢٤﴾

يَمَّا حَاطَ عَلَيْهِمْ خَشَعُوا أَصْفَادًا لَّهُمْ جُدُثٌ
لَّهُمْ مِثْرٌ دُونَ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي وَالْكَافِرِينَ
دَبَّارًا ﴿٢٦﴾

إِنَّكَ إِن كَذَرْتَهُمْ مُضِلًّا يَعْبُدُونَ وَلَا يَدْرُونَ
إِلَّا الْفِتْرَةَ كَفَرًا ﴿٢٧﴾

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ
الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ﴿٢٨﴾

əl-Cinn
(«Cinlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. De: "Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə *Qurani* dinlədikdən sonra öz *tayfalarına* qayıdıb dedilər: "Həqiqətən, biz heyrətamiz bir Quran dinlədik!
2. O, doğru yola yönəldir. Biz ona inandıq və *bundan sonra* əsla kimsəni Rəbbimizə şərikin qoşmayacağıq.
3. Doğrudan da, Rəbbimizin əzəməti çox yüksəkdir. O, nə zövcə, nə də övlad sahibi olmamışdır.
4. Bizim səfəhimiz *İblis* Allaha qarşı hədsiz *yalanlar* danışır.
5. Biz zənnə qapılıaraq düşündük ki, insanlar da, cinlər də Allaha iftira atmazlar.
6. Həqiqətən, insanlardan bəziləri cinlərin bəzilərində sığınırdılar. *Bu işə* onların azgınlığını artırırdı.
7. Onlar da siz zənn etdiyiniz kimi, elə düşündülər ki, Allah ölənləri diriltməyəcəkdir.
8. Biz səmaya qalxdıqda onun sərt gözetçilər və yandırır-yaxan alovlarla dolu olduğunun şahidi olduq.

سُورَةُ الْجِنِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا
أَحَدًا ﴿٢﴾

وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا
وَلَدًا ﴿٣﴾

وَأَنَّهُ كَانَ يَفُولُ سَيْفَهُمَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾

وَأَنَّا كُنَّا نَظُنُّ أَنَّ لَنَا قَوْلَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ
كِبْرًا ﴿٥﴾

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ
الْجِنِّ فَزَادُوا وَهْرَهُمَا ﴿٦﴾

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنَّ لَنَا بَيْعَتَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿٧﴾

وَأَنَّا لَنَسْتَأْذِنُ السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ
حَرًّا سَدِيدًا وَأَوْشُهْبًا ﴿٨﴾

9. Biz *əvvəllər gizlicə* qulaq asmaq üçün göyün bəzi sahələrində oturardıq. Amma kim bunu indi etmək istəsə, o, pusquda gözləyən yandırıcı alova rast gələr.
10. Biz bilmirik, *bununla* yerdəkilərə pislik etmək qəsd edilmişdir, yoxsa Rəbbi onları doğru yola yönəltmək istəmişdir?
11. Əlbəttə, aramızda saleh əməl sahibləri də, onlar kimi olmayanlar da var. Biz ayrı-ayrı yollar tutmuşuq.
12. Biz yaqın etdik ki, yer üzündə Allahdan yaxa qurtara bilmərik. Göyə qaçmalı olsaq da Onun əzabından yayına bilməyəcəyik.
13. Biz doğru yolu göstərən rəhbəri eşitdiyimiz zaman ona iman gətirdik. Rəbbinə iman gətirən, nə *savabının* azalmasından, nə də haqsızlığa uğramaqdan qorxmaz.
14. Sözsüz ki, bizlərdən müsəlmanlar da var, *doğru yoldan* sapanlar da. Müsəlman olan şəxslər doğru yol tutanlardır.
15. *Doğru yoldan* sapanlar Cəhənnəm üçün odun olacaqlar”.
16. Əgər onlar o yolda sabit qalsaydılar, Biz onlara bol-bol su verərdik.
17. *Belə edərdik* ki, bununla onları sınayaq. Kim öz Rəbbinin zikrindən

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمِيعِ فَمَن يَسْمِعْ أَكُنَّ بِحَدِّهِ شُهَدَاءَ ۚ

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أُنْزِلَ يُدْرِي مَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرْسَلَهُمْ رُوحُنَا ۚ

وَأَنَّا إِنَّمَا الظَّالِمُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَائِفًا ۚ

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَّعْجِرَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن نَّعْجِرَهُ هَهُنَا ۚ

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَحْزَنُ بَخْسًا وَلَا رَهْقًا ۚ

وَأَنَّا إِنَّمَا الْإِنسَانُ رَمِيمًا ۚ الظَّالِمُونَ فَمَن أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَحْمَةً ۚ

وَأَنَّا الظَّالِمُونَ كَذَّابُوا يَجْعَلُونَ حَطْبًا ۚ

وَأَلَّا اسْتَقْبَلُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ ۚ لَأَسْقِيَهُمْ مَّا عَذَقُوا ۚ

لَيَقْتُلُنَّهُمْ فِيهِ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ

üz döndərsə, O, həmin şəxsi
şiddətli bir əzaba məruz qoyar.

يَسْأَلُكَ عَذَابًا صَعَدًا ﴿٥٦﴾

18. Şübhəsiz ki, məscidlər Allahındır.
Allahdan başqa heç kəsə dua etməyin!

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿٥٧﴾

19. Allahın qulu qalxıb Allaha dua
etdikdə *cinlər* az qala onun
dövrəsində bir-birinə keçib çəpər
yaradırdılar.

وَاللَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَتِيدًا ﴿٥٨﴾

20. De: "Mən yalnız öz Rəbbimə
dua edirəm və kimisə Ona şərik
qoşmuram!"

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٥٩﴾

21. De: "Mən sizə nə ziyan verməyə, nə
də *sizi* doğru yola yönəltməyə qadir
deyiləm!"

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٦٠﴾

22. De: "Həqiqətən, mənə Allahdan
kimsə xilas edə bilməz və mən
Ondan başqa bir pənah yeri tapa
bilmərəm!"

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخْرِجَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ
دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٦١﴾

23. *Mənim əlimdən gələn* ancaq
Allahı və Onun göndərdiklərini
təbliğ etməkdir. Kim Allaha və
Onun Elçisinə asi olarsa, onun
üçün içərisində əbədi qalacaqları
Cəhənnəm odu hazırlanmışdır".

إِلَّا بِلْعَامِنَ اللَّهِ وَسِجِّتٍ وَمِنْ بَغِصِ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٦٢﴾

24. Onlar özlərinə vəd olunmuş
əzabı gördükləri zaman kimin
köməkçisinin daha zəif və sayca
daha az olduğunu biləcəklər.

حَقِّقْ إِذَا زُلْزِلُوا وَعْدُ مَنْ فَسَّيْعُ لَعُونٍ مَنْ
أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٦٣﴾

25. De: "Mən sizə vəd olunmuş *əzabın*
yaxın olduğunu və yaxud Rəbbimin
onun üçün uzun bir müddət təyin
etmiş olduğunu bilmirəm.

قُلْ إِن أَدْرَيْتُ أَقْرَبَ مَا لَوْ عُدُونَ أَمْ جَعَلَ اللَّهُ
رَبِّيَ آمَدًا ﴿٦٤﴾

26. O, qeybi Biləndir və Öz qeybini heç kəsə açmaz;

27. razı qaldığı elçidən başqa. Həqiqətən, *Allah* onların önündə və arxasında gözetçilər qoyur ki,

28. *hər kəs* onların, Rəbbinin göndərdiklərini necə təbliğ etdiyini bilsin. *Allah* onların nə etdiklərini nəzarəti altında saxlayır və hər şeyi ayrı-ayrılıqda hesaba alır”.

عَلِمَ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ

مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَيَنْخُلُفُ مِنْ خَلْفِهِ ۚ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ بَلَغُوا رَسُولَكَ رَبَّهُمْ وَأَخْبَرُ

بِحَالِهِمْ وَأَخْبَصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

əl-Muzzəmmil
(«Bürünmüş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. *Ey libasına bürünüb örtünmüş peyğəmbər!*
2. *Az bir hissəsi istisna olmaqla gecələr namaza dur!*
3. *Gecənin yarısını, yaxud ondan bir az əskilt,*
4. *və ya ona artır. Quranı da aramla oxu!*
5. *Həqiqətən Biz sənə ağır bir Söz – Quran vəhy edəcəyik.*
6. *Sözsüz ki, gecə qalxmaq çox çətin və Quran oxumaq daha münasibdir.*
7. *Şübhəsiz ki, gündüz sənün üçün uzun-uzadı işlər vardır.*
8. *Rəbbinin adını zikr et və özünü tamamilə Ona həsr et!*
9. *O, məşriqin və məğribin Rəbbidir. Ondən başqa məbud yoxdur. Elə isə Onu özünə Himayəçi götür!*
10. *Müşriklərin dediklərinə səbir et və onlardan xoşluqla uzaqlaş.*
11. *Məni, ayələrimi yalan sayan var-dövlət sahibləri ilə tək burax və onlara bir az möhlət ver.*

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ۝

فِرَاقِ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا ۝

نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ۝

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَفِلَ الثَّغْرُ إِنَّ تَرْتِيلًا ۝

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ۝

إِنَّ نَادِيَعَةَ آلِ يَحْيَىٰ لَأُتِيَتْ بِهَا شَرُّ نَفْسٍ ۝ وَطَا وَأَقْبَمَ قِيلًا ۝

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا ۝

وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَقِمْ إِلَيْهِ تَتَبِيلًا ۝

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يُلْقُونَ وَأَنْجِرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ۝

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ۝

12. Həqiqətən, Bizdə *onlar üçün* qandallar və Cəhənnəm hazırlanmışdır,
13. boğazda tıxanıb keçməyən yemək və ağırılı-acılı bir əzab da *vardır*.
14. O gün yer və dağlar titrəyəcək, dağlar səpələnən qum təpəsinə dönəcəkdir.
15. Həqiqətən, Biz Firona elçi göndərdiyimiz kimi sizə də şahidlik edəcək elçi göndərdik.
16. Firon elçiyə asi oldu. Biz də onu şiddətli bir əzabla yaxaladıq.
17. Əgər küfr etsəniz, uşaqların saçlarının ağaracağı gündən necə yaxa qurtaracaqsınız?
18. *O gün* göy parçalanacaq. Allahın vədi mütləq yerinə yetəcəkdir.
19. Həqiqətən, bu, bir nəsihətdir. Kim istəsə, Rəbbinə tərəf yönəlsin.
20. Həqiqətən, Rəbbin bilir ki, sən və səninlə olan insanların bir qismi *bəzən* gecənin üçdə ikisindən az, *bəzən* yarısını, *bəzən də* üçdə birini *ibadət üçün* durursunuz. Gecə və gündüzü Allah ölçüb müəyyənləşdirir. O, sizin bunları hesablamaqda çətinlik çəkəcəyinizi nəzərə alaraq, tövbələrinizi qəbul etdi. Elə isə *namaz qılarkən* Qurandan *sizə asan gələn* oxuyun!

إِن لَّدَيْنَا أَنكَالًا وَصَحِيحًا ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَا عَصَصٍ وَذَابًا لِّمَا

يَتَمَرُخُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَيْبًا
مَّهِيًا ﴿١٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَهِدًا عَلَيْكَ كَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾

كَفَيْكَ شَتَّىٰ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ
بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴿١٧﴾

الْيَوْمَ الْمُنْظَرِ يَوْمَ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾

إِنْ هَدَيْتَهُ تَذَكَّرْ فَإِنِ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ
سَبِيلًا ﴿١٩﴾

﴿٢٠﴾ إِنْ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلَاثِي إِلَيْلٍ وَخَفَقَةٍ
وَقُلْتُمْ: وَطَافِقَةٌ مِنَ اللَّيْلِ مَعَكُمْ وَاللَّهُ يَعْدُو أَيْلَ
وَالنَّهَارُ عِزْرَانٌ لَّنْ نَّحْضُوهُ قَابَ عَثِيرٍ فَأَقْرَءُوا مَا
نَكْتَسِرُ مِنَ الْقُرْآنِ عِزْرَانٌ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضًى
وَعَاخِرُونَ يَضْطَرُّونَ فِي الْأَرْضِ يَسْتَعِينُونَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ وَعَاخِرُونَ يَقْتَتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَأَقْرَءُوا مَا نَكْتَسِرُ مِنْهُ وَأَلْبِسُوا السَّيْلُونَ وَأَنفِرُوا الزُّكُوفَ
وَأَفْرِضُوا اللَّهَ قَرَضًا حَسَنًا وَمَا تَعْدُوا إِلَّا أَنْفُسَكُمْ مِنْ

O bilir ki, bəziləriniz xəstə olacaq, digərləriniz Allahın mərhəmətindən *ruzi* əldə etmək məqsədilə müxtəlif yerlərə səfərə çıxacaq, bir qisminiz də Allah yolunda vuruşacaqdır. Buna görə *namaz qılarkən* Qurandan sizə asan olanı oxuyun! Namaz qılın, zəkatınızı ödəyin və Allaha gözəl bir bərc verin. Bu dünyada qabaqcadan özünü zə hansı xeyirli əməlləri tədarük etsəniz, Allah yanında onun daha xeyirlisi ilə və daha böyük mükafatla əvəz olunduğunu görəcəksiniz. Elə isə Allahdan sizi əfv etməsini istəyin! Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

حَسْبُكَ الَّذِي دُعِيَ اللَّهُ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَأَسْفَعُ رُزْقًا
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٣﴾

əl-Muddəssir
(«Örtünmüş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ey libasına bürünüb örtünmüş peyğəmbər!
2. Qalx və insanları xəbərdar et!
3. Təkcə Rəbbini uca tut!
4. Geyimini təmiz saxla!
5. Pis şeyləri tərk et!
6. Yaxşılığı təmənna məqsədilə etmə!
7. Rəbbin üçün səbir et!
8. Sur üfürülərkən –
9. Çətin bir gün olacaq.
10. Həmin gün kafirlərə asan olmayacaqdır.
11. Məni yaratdığım kimsə ilə tərk burax;
12. Mən ona bolluca var-dövlət bağışladım,
13. qayğısına qalan oğullar verdim
14. və onu hər cür imkanlarla təmin etdim.
15. Bunlara baxmayaraq, o, yenə də əlavə etməyimi arzulayır.
16. Xeyr! Çünki o, ayələrimizi inadla inkar edir.

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ۝

وَقُمْ ۝

وَرَبَّكَ فَكَبِّرُ ۝

وَرَبَّكَ فَطَهِّرُ ۝

وَالْجُرُفَاقِطُ ۝

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْبِرُ ۝

وَرَبَّكَ فَاصْبِرُ ۝

فَإِنَّا نُنْفِِرُ فِي الْغَافِرِ ۝

فَذَلِكَ يَوْمٌ مَّيْذَنٌ غَيْرُ ۝

عَلَى الْكَافِرِينَ غَوَّابٌ ۝

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝

وَجَعَلْتُ لَهُ مَا آمَنَ مَدُونًا ۝

وَبَيْنَ أَشْهُدًا ۝

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِدًا ۝

فَوَيْلٌ لَّكَ أَنْ أَرِيدَ ۝

كَلَّا إِنَّكَ كَانْتَ لَازِبًا عَيْنًا ۝

17. Mən onu sərt bir yoxuşa sürükləyəcəyəm.
18. Çünki o, fikirləşərək qərara gəldi.
19. Ona ölüm olsun! Necə qərara gəldi?
20. Sonra *yənə* ona ölüm olsun! Gör nə qərara gəldi?
21. Sonra o nəzər saldı.
22. Üz-gözüni turşudub qaşqabağını tökdü.
23. Sonra da arxasını çevirib təkəbbür göstərdi
24. və dedi: “Bu, sehrbazlardan *eşidilib təkrarlanan* sehrdən başqa bir şey deyildir!
25. Bu, adi insan kəlamıdır!
26. Mən onu Səqərə salacağam.
27. Sən haradan biləsən ki, Səqər nədir?!
28. O, kimsəni *sağ-salamat* buraxmaz,
29. dərini yandırır-yaxar.
30. Onun üzərində on doqquz gözətçi *mələk* vardır.
31. Biz Cəhənnəm gözətçilərini yalnız mələklərdən etdik və onların sayını *on doqquz* etdik ki, *bu*, kafirlər üçün ancaq bir sınaq olsun, özlərinə Kitab verilənlər yaxınlıq hasil etsinlər, iman gətirənlərin imanı artırsın, Kitab verilənlər və möminlər *haqq*

سَارُّهُ، صَعُودًا ﴿١٧﴾

إِنَّهُ، فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾

فَقُتِلَ كَيْفَ مَدَّرَ ﴿١٩﴾

فَرَفِعَ كَيْفَ مَدَّرَ ﴿٢٠﴾

فَرَفَّضَ ﴿٢١﴾

فَرَجَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾

فَرَأَى بَرِّهَ وَأَسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُؤْتَرٌ ﴿٢٤﴾

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ ﴿٢٧﴾

لَا تُصْبِحُ وَلَا تُمْضُ ﴿٢٨﴾

لِرَاحَةِ الْبَشَرِ ﴿٢٩﴾

عَلَيْهَا تِسْعَةُ عَشْرَ ﴿٣٠﴾

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا
عَذَابَهُ إِلَّا لِقَوْمٍ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَفِيقَ الَّذِينَ
أُولُوا الْكِتَابَ وَيَزَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَزِيدَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَّا كَيْدَ الْمُفْسِدِينَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا

şübhə etməsinlər və qəlblərində xəstəlik olanlar və kafirlər: “Allah bu məsələ nə demək istəyir?” – desinlər. Allah istədiyi kimsəni belə azdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Sənin Rəbbinin qoşunları barədə yalnız Özü bilir. Bu, bəşəriyyət üçün ancaq bir xatırlatmadır.

مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ خُودُكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٥٠﴾

32. Xeyr! And olsun aya!

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٥١﴾

33. And olsun dönüb uzaqlaşan gecəyə!

وَاللَّيْلِ إِذَا دُبِرَ ﴿٥٢﴾

34. And olsun ağarmaqda olan sübh çağına!

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّرَ ﴿٥٣﴾

35. Doğrudan da o *Cəhənnəm* ən böyük fəlakətdir,

إِنَّهَا لَاحِدَى الْكَبِيرِ ﴿٥٤﴾

36. həm bəşəriyyət üçün xəbərdarlıqdır,

ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٥٥﴾

37. həm də sizlərdən *yaxşı işlər görüb* irəli çıxmaq və ya *günah edib* geriye düşmək istəyənlər üçün.

لِمَن شَاءَ مِمَّا كَانُ يَفْعَلُونَ ﴿٥٦﴾

38. Hər bir kəs qazandığının girovuna çevrilir,

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٥٧﴾

39. sağ tərəf sahiblərindən başqa,

إِلَّا الْأَخْطَبَ الْيَمِينِ ﴿٥٨﴾

40. Onlar Cənnət bağlarında bir-birlərindən soruşacaqlar –

فِي حَتِّينَ بَنَسَاءَ لَوْ ﴿٥٩﴾

41. günahkarlar barəsində.

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٠﴾

42. Sizi Səqərə salan nədir?

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٦١﴾

43. Onlar deyəcəklər: “Biz namaz qılanlardan deyildik.

قَالُوا لَوْلَا كُنَّا مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٦٢﴾

44. Kasıbı da yedizdirməzdik.

وَلَوْلَا كُنَّا لَطُغِمَ الْوَسْكَانَ ﴿٦٣﴾

45. *Batıl sözlər* danışanlarla birlikdə biz
də danışardıq,

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْفَاحِشِينَ ﴿١٥﴾

46. və Haqq-hesab gününü yalan hesab
edərdik –

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٦﴾

47. *Ölüm* yaqinliyi bizə gələnə qədər”.

حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينَ ﴿١٧﴾

48. Odur ki, şəfaət edənlərin şəfaəti
onlara fayda verməz.

فَمَا نَفْعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿١٨﴾

49. Onlara nə olub ki, nəsihətdən üz
döndərirlər?

فَالَهُمْ عَنِ الزُّكْرِ مُعْرِضِينَ ﴿١٩﴾

50. Sanki ürküdülmüş *vəhşi*
uzunqulaqlardır ki,

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَبِيرَةٌ ﴿٢٠﴾

51. ovçulardan *yaxud aslandan* qaçırlar.

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٢١﴾

52. Əksinə, onlardan hər biri vəhy
olunmuş səhifələrin *məhz* ona
verilməsini istəyir.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا
مُّنْفَرَةً ﴿٢٢﴾

53. Xeyr! Əksinə, onlar Axirətdən
qorxmurlar.

كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٣﴾

54. Xeyr! Bu *Quran* bir nəsihətdir.

كَلَّا اللَّهُ تَزَكُّوهُ ﴿٢٤﴾

55. İstəyən onu xatırlayar.

مَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٢٥﴾

56. Bilin ki, Allah istəmədikcə onlar
xatırlaya bilməzlər. Mütlaq
qüdrətindən qorxub çəkinməyə layiq
olan da, bağışlamağa qadir olan da
Odur!

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ
السُّعْرَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٢٦﴾

**əl-Qiyamə
(«Qiyamət») surəsi**

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And içirəm Qiyamət gününə!
2. And içirəm peşmançılıq çəkən nəfsə!
3. İnsan elə düşünür ki, Biz onun sümüklərini yığa bilməyəcəyik.
4. Mütəlakə yıgacağıq! Biz onun barmaq uclarını bərpa etməyə qadirik.
5. Lakin insan *bundan sonra da* günah etmək fikrindədir.
6. O: “Qiyamət günü nə vaxt olacaq!” – deyər *rişxəndlə* soruşur.
7. Gözlər bərələ qalacağı,
8. ay tutulacağı
9. və günəşlə ayın qovuşacağı zaman –
10. o gün insan deyəcəkdir: “Hara qaçaq?”
11. Xeyr, *o gün pənah aparılacaq yer* tapılmayacaq.
12. O gün qayıdış ancaq sənin Rəbbinə olacaqdır.
13. O gün insana əvvəllər etdiyi və sonraya saxladığı *əməlləri* barədə xəbər veriləcəkdir.
14. Əslində, insan öz əleyhinə şahidlik edəcəkdir –

لَا أَقِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ①

وَلَا أَقِيمُ وَالنَّفِيسَ الْوَلَمَةَ ②

لِيَحْسَبَ الْإِنْسَانُ أَنَّ جَمْعَ عِظَامِهِ ③

بَلَىٰ قَدْ رَفَعْنَا عَلَىٰ عَنَّا سُوًى سَاءَ مَا يَدْعُنَا ④

بَلَىٰ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِمَا نَعْبُدُهُمْ أَفَلَا يَدْرِكُونَ ⑤

يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ⑥

فَإِذَا رَأَىٰ الْبَصَرَ ⑦

وَحَسَبَ الْفُجْرَ ⑧

وَجَمْعَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ⑨

يَقُولُ الْإِنْسَانُ وَمِمَّ ذُنُوبُ الْمَقَرِّ ⑩

كَلَّا لَا تَزِرُ ⑪

إِلَىٰ رَبِّكَ وَمِمَّ ذُنُوبُ الْمُسْمِرِ ⑫

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانُ وَمِمَّ ذُنُوبِهِ مَا أَقَامَ وَالْآخَرِ ⑬

بَلَىٰ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ⑭

15. üzrlü olub-olmadığı bütün halları
ortaya qoysa da. وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ مَعَانِ بَرْءٌ ۝
16. *Cəbrail sənə Qurani nazil etdikdə*
onu tələm-tələsik yadda saxlamaq
üçün dilini tərpətmə! لَا تُخْرِكُ يَدَاكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ۝
17. Şübhəsiz ki, *sənin qəlbində* onun
qərar tutması və *dilində* onun
oxunması Bizə aiddir. إِنْ عَلَيْنَا جُمُوعُهُ وَقَدْ كَلَّمَ ۝
18. Biz onu oxuduğumuz zaman sən
onun oxunuşunu izlə. فَإِنَّا قَوْلُهُ فَأَتَّبِعْ قَوْلَهُ ۝
19. Sonra, sözsüz ki, onu izah etmək də
Bizə aiddir. فَمَا نَزَّلْنَاهُ إِلَّا نَزْلًا ۝
20. Xeyr! Əksinə, siz tez ötüb keçən *fani*
dünyanı sevir, كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الدُّنْيَا ۝
21. Axirətdən isə uzaqlaşırırsınız. وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۝
22. O gün *neçə-neçə* üzlər nurlanacaq
23. və öz Rəbbinə baxacaqdır. وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ۝
24. O gün *neçə-neçə* üzlər də tutulub
qaralacaq إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۝
25. və yaxın edəcək ki, onlara müsibət
artıq üz vermişdir. وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسِيرَةٌ ۝
26. Xeyr, o *ruh* körpücük sümüklərinə
yetişəcəyi zaman; نَظَرُ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۝
27. “Ovsunu kim oxuyacaq?” –
deyiləcəkdir. كَلَّا إِنْ يُلْقَىٰ الْفَر_اقُ ۝
28. *Can verən adam dünya həyatından*
*ayrıldığı*ni yaxın edəcəyi فَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۝
29. və ayaq ayağa dolaşacağı zaman – وَقِيلَ أَنَّهُ الْفَر_اقُ ۝

30. o gün *hər kəs* Rəbbinin hüzuruna
gətiriləcəkdir.
31. O *kafir* nə *Quranı* təsdiq etdi, nə də
namaz qıldı.
32. *Haqqı da* yalan saydı və üz döndərdi.
33. Sonra da lovğa-lovğa öz ailəsinin
yanına getdi.
34. Vay sənin halına, vay!
35. Yenə də vay sənin halına, vay!
36. Bəlkə insan özbaşına qoyulacağını
güman edir?
37. Məgər o, *kişi* toxumundan axıdılan
bir damla nütfə deyildimi?
38. Sonra laxtalanmış qan oldu. Allah
onu yaradıb kamil bir görkəmə saldı.
39. Ondan da bir cüt kişi və qadın
yaratdı.
40. Məgər O, ölüləri diriltməyə qadir
deyil?

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسَاقَا۟تُ ﴿٣٠﴾

فَلَا صَدَقَ وَلَا أَصْلٰى ﴿٣١﴾

وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلٰى ﴿٣٢﴾

فَوَدَّعِبَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ يَسْكُنُ ﴿٣٣﴾

أَوَلَيْكَ لَكَ قَا۟وَلٰى ﴿٣٤﴾

ثُمَّ أَوَلٰى لَكَ قَا۟وَلٰى ﴿٣٥﴾

أَلَيْحَسِبَ الْإِنسَٰنُ أَن يُرَكَّبَ حَسٰى ﴿٣٦﴾

أَلَمْ يَكُنْ نُّطْفَةً مِن مَّيِّمَةٍ نَّعٰى ﴿٣٧﴾

فَوُكِّنَ عَلَیْهَا فَنَخَلَتْ فَحَلَقَ مُسَوِّىٰ ﴿٣٨﴾

فَجَعَلَ مِنۡهُ الذَّكَرَ وَالْأُنثٰى ﴿٣٩﴾

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَدِرٍ عَلٰٓىٓ أَنۢ يُخْرِجَ

الْمَوْتِ ﴿٤٠﴾

əl-İnsan
(«İnsan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Doğrudanmı insanın heç kimə məlum olmadığı bir dövr hələ də ötüb keçməmişdir?
2. İnsanı qarışdırılmış nütfədən yaradaraq onu sınaqdan keçirmək məqsədilə eşidən və görən etdik.
3. Şübhəsiz ki, Biz ona yol göstərdik! Fərqi yoxdur, ya şükür etsin, ya da naşükür olsun.
4. Doğrudan da, kafirlərdən ötrü zəncirlər, buxovlar və alovsaçan od hazırlamışıq.
5. Sözsüz ki, itaətkarlar kafur qatılmış şərabla dolu bədələrdən nuş edəcəklər.
6. *Bu* elə bir bulaqdır ki, Allahın qulları ondan doyunca içər və onun mənsəbini istədikləri səmtə yönəldərlər.
7. Onlar vəd etdikləri nəziri verər və dəhşəti hər yeri sarsıdacaq gündən qorxarlar.
8. Onlar özlərinin istədikləri şeylərdən kasıba, yetimə və əsirə də verərlər
9. *və deyərlər:* "Biz sizi yalnız Allahın Üzü xatirinə (ixlasla, savabını Allahdan umaraq) yedirdirik

سُورَةُ الْإِنشَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ طَلَقِ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَعَلَّمَهُ سَبْعًا بِصِيرًا ﴿٢﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

إِنَّا عَرَّفْنَا الْكَافِرِينَ لَئِيْلًا وَأَعْلَاقًا رَّسِيًّا ﴿٤﴾

إِنَّ الْأَجْرَ لَشَرٌّ مِّنْ كَافٍ كَانَ مِرَاجِعَهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

وَيُطْعَمُونَ السَّعَامَ عَلَىٰ حَيْثُ مَسَكِنَا وَيَسِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّمَا أَطَعِمُكُمْ لِرُوحِهِ اللَّهِ لَئِيذُكُمْ كَرْجَلًا وَلَا شُكْرًا ﴿٩﴾

və sizdən nə əvəzini, nə də minnətdarlıq gözləyirik!

10. Əslində, biz, Rəbbimizdən gələ bilən çox kəskin və ağır bir gündən ehtiyat edirik!"
11. Bunun əvəzində Allah da onları həmin günün şərindən qoruyar və onlara gözəllik və sevinc nəsib edir;
12. onlara səbir etdiklərinə görə Cənnəti bəxş edir və *orada geyəcəkləri* ipəklə mükafatlandırır.
13. *Onlar* orada taxtlar üzərində mütəkkəllərə dirsəklənəcək və orada nə günəş, nə də şaxta görməyəcəklər.
14. *Cənnət ağaclarının* kölgələri özləri onlara yaxınlaşacaq, meyvələri də tam onların ixtiyarına veriləcək.
15. Onların ətrafına təamlarla dolu gümüşdən hazırlanmış qablar və büllur qədəhlər dolandırılacaq.
16. Gümüşdən olan elə büllur qədəhlər ki, *xidmətçilər* onları *cənnətdəkilərin* içmək istədikləri həcmdə hazırlamışlar.
17. Orada onlara zəncəfil qatılmış *şərab* *badəsi* içiriləcək.
18. *Bu* elə bir bulaqdandır ki, o, Cənnətdə Səlsəbil adlanır.
19. Onların ətrafında həmişə gənc olan *xidmətçi* cavanlar dolanacaqlar. Onları gördükdə səpələnmiş mirvari dənələri olduqlarını sanarsan.

إِنَّا خَافُ مِنْ رَّبِّنا يَوْمَاعْيُوسَاقَطَرِ ۝

فَوَقَّهْمُاللهُ شَرَّذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُأَنْصَرَةً وَسُرُورًا ۝

وَجَزَّاهُمْ بِأَصَابِرِهِمْ جَزَاءً وَحَرِيرًا ۝

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا ظَهْرًا ۝

وَأَكْبَآءَ عَلَيْهِمْ أَزْوَاجُهُمْ وَأُكْلًا فَطُورُهُمْ تَدْرِيكًا ۝

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ۝

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسٌ كَانَتْ مِنْ زَاجِجٍ رَمِيًّا ۝

عَيْنًا فِيهَا تُسْقَى سَاسِيكًا ۝

﴿ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ زُجْجَارٌ وَمَعَذَّةٌ لَهُنَّ إِذَا زُرَّهِنَّ حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهُمْ مِثْرًا ۝ ﴾

20. *Cənnətdə* hara baxsan nemət və əzəmətli səltənət nişanəsi görərsən.
21. Onlar əyinlərinə taftadan və atlazdan yaşıl paltarlar geyəcəklər. Onların qoluna gümüş bilərziklər bağlanacaq. Onların Rəbbi onlara tərtəmiz şərab içirdəcəkdir.
22. *Onlara deyiləcəkdir*: “Həqiqətən, bu sizə bir hədiyyədir və səyiniz təşəkkürə layiqdir”.
23. Biz Qurani sənə hissə-hissə aramla nazil etdik.
24. Belə ki, Rəbbinin qərar verəcəyinə qədər səbir et və onlardan heç bir günahkara və ya nankora itaət etmə!
25. Səhər-axşam Rəbbinin adını zikr et!
26. Gecənin bir hissəsində Ona səcdə et və gecədə uzun müddət Onun şəninə təriflər de!
27. Əsl həqiqətdə, bunlar ötəri dünyanı üstün tutaraq qarşılarındakı ağır günü görməməzliyə vururlar.
28. Biz onları yaratdıq və xilqətini möhkəmlətdik. Əgər istəsək, onları özlərinə bənzərləri ilə dəyişdirərik.
29. Həqiqətən, bu bir ibrətdir. İstəyən, Rəbbinə doğru aparan bir yol tutar.
30. Amma Allah istəməyincə, siz istəyə bilməzsiz! Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir!

وَلَا تَأْتِيَتْ فِرَارَاتٌ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَآتَانَهُمْ رِيشًا طَافُورًا ﴿٢١﴾
أَسَابِرُهُمْ فِيضًا وَسَقَاهُمْ زَهْرًا طَهُورًا ﴿٢٢﴾

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٣﴾

إِنَّا نَزَّلْنَاهُ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ وَإِنْ تَتَذَكَّرْكَ ﴿٢٤﴾

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِيعْ مَنْهَجَ الَّذِينَ أَوَّلُوا
كَفُورًا ﴿٢٥﴾

وَإِذْ ذُكِّرْتُمْ بَنُوكُمْ وَأَصْبَحْنَا ﴿٢٦﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا
طَوِيلًا ﴿٢٧﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيُخَيَّرُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا قَبِيلًا ﴿٢٨﴾

نَحْنُ خَالِقَتَهُمْ وَشَدَدْنَا أَمْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا
بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٩﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اخْتَدِ إِلَىٰ رَبِّهِ
سَبِيلًا ﴿٣٠﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

31. O, istədiyini Öz mərhəmətinə qovuşdurar. Zalımlara isə, O, ağır-acılı əzab hazırlamışdır.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِي وَالْظَّالِمِينَ
أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

əl-Mursəlat
(«Göndərilənlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun xeyirlə göndərilənlərə
2. və şiddətlə əsənlərə!
3. And olsun *Allahın əmrini* yaydıqca yayanlara,
4. *haqqı nahaqdan* ayırdıqca ayıranlara
5. və zikri çatdıranlara –
6. üzr diləmək və ya qorxutmaq üçün *çatdıranlara!*
7. Sizə vəd edilmiş *Qiyamət* mütləq vəqə olacaqdır.
8. Ulduzlar sönəcəyi zaman;
9. Göy yarılaçağı zaman;
10. Dağlar dağılaçağı zaman;
11. Elçilərə vaxt təyin olunacağı zaman
12. *deyiləcəkdir*: “*Bunlara* verilmiş möhlət hansı günə qədərdir?”
13. *Deyiləcəkdir*: “*Ayırd etmə* gününədək!”
14. Sən ayırd etmə gününün nə olduğunu bilirsənmi?
15. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vəy halına!

وَالْمُرْسَلِينَ ﴿١﴾

وَالْعَاصِمِينَ ﴿٢﴾

وَالشَّارِكِينَ ﴿٣﴾

وَالْمُفْرِقِينَ ﴿٤﴾

وَالْمُذَكِّرِينَ ﴿٥﴾

عُذْرًا أَوْ ذُرًّا ﴿٦﴾

إِنَّمَا أَوْعَدُونَ نَوْمًا ﴿٧﴾

وَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾

وَإِذَا الْجِبَالُ سُفِفَتْ ﴿١٠﴾

وَإِذَا الرُّسُلُ أُنْفِثَتْ ﴿١١﴾

لَا يَنفَعُ نَوْمُهُمْ لَيْلَتُهُمْ ﴿١٢﴾

لَيْتَمُ الْقَصَلِ ﴿١٣﴾

وَمَا أَذْرَاكَ مَا يَوْمُ الْقَصَلِ ﴿١٤﴾

وَقِيلَ لِمَ تَدْعِي لِمَسْكُوتِينَ ﴿١٥﴾

16. Məgər Biz ilk nəsilləri həlak etmədikmi?!
17. Sonrakıları da onlara qatacağıq.
18. Biz günah sahibləri ilə belə davranırıq.
19. *Qiyaməti* yalan sayanların o Gün vay halına!
20. Məgər Biz sizi dəyərsiz bir sudan xəlp etmədikmi?
21. Biz onu etibarlı bir yerdə yerləşdirmədikmi –
22. məlum bir vaxta kimi?
23. Biz *nütfəni yaratmağa* qadir olduq. Nə gözəl Qadir olanlarıq *Biz*!
24. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!
25. Məgər Biz yeri məskən etmədikmi –
26. dirilər və ölülərə?
27. Orada möhkəm dayanan uca dağlar yaratmadıqmı və sizə şirin sülardan içirtmədikmi?
28. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!
29. Onlara belə deyiləcək: “Gedin yalan hesab etdiyiniz *Cəhənnəmə*!”
30. Üç qola ayrılan kölgəliyə gedin!”
31. Ora nə kölgə salır, nə də alovdan qoruyur.

أَلَمْ نَكُنْ لَهُمُ الْآوَّلِينَ ﴿١٦﴾

ثُمَّ نَكُنْ فِيهِمْ آخِرِينَ ﴿١٧﴾

كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كَهَاتَا ﴿٢٥﴾

أُخْبَاءَ وَأُمُوتًا ﴿٢٦﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوْاسٍ شَامِتَاتٍ وَأَنْشَقْنَا كُرْسِيًا ﴿٢٧﴾

فَرَاكًا ﴿٢٨﴾

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٩﴾

أَطِيعُوا إِلَى مَا كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٣٠﴾

أَطِيعُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣١﴾

لَا ظِلُّلٍ وَلَا يَنْفَعِي مِنَ الْهَرَبِ ﴿٣٢﴾

32. *Cəhənnəm* həyəsi hündür imarət
həcmində qığılcımlar püskürür.
33. Onlar sanki sarı dəvələrdir.
34. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay
halına!
35. Bu, *günahkarların* danışa
bilməyəcəkləri bir gündür.
36. Onlara üzrxahlıq üçün izin belə
verilməyəcəkdir.
37. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay
halına!
38. Bu *gün*, *haqqı batıldən* ayırd etmə
günüdür. *Ey kafirlər!* Biz həm sizi,
həm də əvvəlkiləri *bir yerə* cəm
etdik!
39. Əgər hiyləniz varsa, Mənə qarşı
işlədin!
40. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay
halına!
41. Şübhəsiz ki, müttəqilər kölgəliklərdə,
çəşmələr başında
42. və istədikləri meyvələr içində
olacaqlar.
43. *Onlara deyiləcək*: “Xeyrixah
əməllərinizə görə nuşcanlıqla yeyin-
için!
44. Şübhəsiz ki, Biz yaxşı əməl
sahiblərini belə mükafatlandırırıq!”

إِنَّمَا تَرَىٰ بُشْرَىٰ كَالْقَصْرِ ۝١

كَأَنَّهُ جِمَاطٌ صُفْرٌ ۝٢

وَيَلَّوْا مَهْدِيًّا لِلشَّكْرِيِّينَ ۝٣

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنطِقُونَ ۝٤

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ۝٥

وَيَلَّوْا مَهْدِيًّا لِلشَّكْرِيِّينَ ۝٦

هَذَا يَوْمُ الْقُضْلِ جَمَعْنَا كُورَ الْوَالِدَيْنِ ۝٧

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝٨

وَيَلَّوْا مَهْدِيًّا لِلشَّكْرِيِّينَ ۝٩

إِنَّ الشَّاقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ۝١٠

وَفَوْكَ مِمَّا يَبْتَغُونَ ۝١١

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَيْتَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝١٢

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝١٣

45. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

وَيَوْمَ يَكْفُرُ الْمُنْكَذِبُونَ ﴿٤٥﴾

46. Kafirələrə deyiləcək: “Yeyin və bir az əylənin! Həqiqətən, siz günahkarlırsınız!

كُلُوا وَشَبِّهُوا قِلِيلًا إِنَّكُمْ تَخْرِثُونَ ﴿٤٦﴾

47. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

وَيَوْمَ يَكْفُرُ الْمُنْكَذِبُونَ ﴿٤٧﴾

48. Onlara: “Rüku edin!” – deyildiyi zaman rüku etməzlər.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا تِرْكَعُوهَ ﴿٤٨﴾

49. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

وَيَوْمَ يَكْفُرُ الْمُنْكَذِبُونَ ﴿٤٩﴾

50. Onlar bu *Qurandan* sonra hansı sözə inanacaqlar?

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

ən-Nəbə
(«Xəbər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Onlar nə barədə bir-birindən soruşurlar?
2. Böyük bir xəbər barəsində –
3. *elə bir xəbər* ki, onlar onun haqqında ziddiyyətdədirlər.
4. Xeyr, onlar Qiyamətin *həqiqət olduğunu* hökmən biləcəklər!
5. Bir daha xeyr! Onlar hökmən biləcəklər!
6. Məgər Biz yeri yataq etmədikmi ?!
7. Dağları da dirək?!
8. Biz sizi cüt yaratdıq.
9. Yuxunuzu da *sizin üçün* rahatlıq etdik.
10. Gecəni örtük etdik,
11. gündüzü isə ruzi qazanmaq vaxtı.
12. Üstünüzdə yeddi möhkəm göy qurduq
13. və çox parlaq bir çırağ yaratdıq.
14. Biz buludlardan şırıltıyla yağış yağdırdıq ki,
15. onunla taxıl və digər bitkilər yetişdirək,

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ۝

الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ۝

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝

وَنَخْلَعُكُمْ أَزْوَاجًا ۝

وَجَعَلْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَبَاقًا ۝

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ۝

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ رُزُوزًا ۝

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝

وَجَعَلْنَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَهَاجًا ۝

وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۝

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

16. habelə ağaclarının qol-budaqları
bir-birinə sarmaşan bağlar salaq.

وَحَسَنَاتِ الْعَالَمَاتِ ﴿١٦﴾

17. Həqiqətən, ayırd etmə günü bəlli bir
vaxta təyin edilmişdir!

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾

18. Sur üfürüləcəyi gün siz dəstə-dəstə
gələcəksiniz.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾

19. O gün göyün qapıları açılacaqdır.

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾

20. Dağlar da hərəkətə gətirilib ilğıma
çevriləcək.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

21. Həqiqətən, Cəhənnəm kafirlər üçün
pusquda dayanıb gözləyir.

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾

22. O, həddi aşanların qayıdacağı yerdir.

لِلظَّالِمِينَ مَنَاقِبًا ﴿٢٢﴾

23. Onlar orada əsrlər boyu qalacaqlar.

لَّيْسَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾

24. Onlar orada nə bir sərinlik, nə də
sərinləşdirici içki dadacaqlar.

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾

25. İçdikləri yalnız qaynar su və irin
olacaq –

إِلَّا حِمِيمًا مَّعِينًا ﴿٢٥﴾

26. törətdikləri əməllərinə uyğun bir
cəza kimi.

جَزَاءً وَفَاءً ﴿٢٦﴾

27. Doğrusu, onlar haqq-hesab
çəkiləcəklərinə ümid etmirdilər.

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾

28. Ayələrimizi də qətiyyətlə təkzib
ədirdilər.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٢٨﴾

29. Biz hər bir şeyi hesablayıb yazmışıq.

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

30. Elə isə dadın əzabı! Biz sizə əzabdan
başqa bir şey artırmayacağıq!

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

31. Həqiqətən, müttəqilər üçün nicat yeri
vardır.

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ مَخْلُوفَاتٌ ﴿٣١﴾

32. *Həmçinin* bağlar və üzümlüklər,
 33. dolğun döşlü həmyaşd qızlar
 34. və ləbələb doldurulmuş qədəhlər də
vardır!
 35. Onlar orada nə mənasız sözlər, nə də
 iftira eşidəcəklər.
 36. *Bunlar* sənin Rəbbindən olan
 mükafatlar, artıqlaması ilə verilən
 töhfələrdir.
 37. Göylərin, yerin və onların arasında
 olanların Rəbbi Rəhmanın
mükafatıdır. Onlar Allahın
 hüzurunda bir söz deməyə qadir
 olmayacaqlar.
 38. Ruh (Cəbrail) və mələklər səf-
 səf duracağı gün, Rəhmanın izin
 verdiyi kimsələrdən və doğru
 söz deyənlərdən başqa heç kəs
 danışmayacaq.
 39. O *gün*, gerçək bir gündür. Kim
 istəsə öz Rəbbi yanında sığınacaq
 tapar!
 40. Həqiqətən, Biz sizi yaxın əzab
 barədə xəbərdar etdik. O gün insan
 öz əlləri ilə nələr etdiyini görəcək,
 kafir isə deyəcəkdir: "Kaş mən
 torpaq olaydım!"

حَدَائِقُ وَأَعْنَابُ ﴿٣٢﴾

وَكُورٍ وَأَعْرَابُ ﴿٣٣﴾

وَكَأْسٍ مَّوْءَاظٍ ﴿٣٤﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لِقَاءً وَلَا ذِكْرًا ﴿٣٥﴾

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً جَبَابًا ﴿٣٦﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا
 يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ
 إِلَّا مَنْ أُذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ مَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ
 مَنَابًا ﴿٣٩﴾

إِنَّا أَنذَرْنَاكَ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
 يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ تَكَلَّفْتَنِي كُفْرًا ﴿٤٠﴾

ən-Nəziat
(«Can alanlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun *kafir*lərin canını zorla alanlara!
2. And olsun *mömin*lərin canını rahatlıqla alanlara!
3. And olsun *göydə* üzdükcə üzənlərə!
4. And olsun *ötdükə* ötənlərə!
5. And olsun buyruqları yerinə yetirənlərə!
6. O gün lərzəyə gələn lərzələnəcək,
7. onun ardınca təkrar lərzələnəcək.
8. Həməən gün qəlblər *qorxudan* tir-tir əsəcək.
9. Bu qəlb *sahiblərinin* gözləri məzlum görkəm alacaq.
10. Onlar deyirlər: “Yəni biz *yenidən* bundan qabaqkı halımıza döndəriləcəyik?”
11. Sümüklərimiz çürüdükdən sonra?”
12. Onlar dedilər: “Belə olduğu halda bu, zərərli bir qayıdışdır”.
13. O *surun üfürülməsi* təkcə qorxunc bir səsdir.
14. O *vaxt* onlar ləngimədən *qəbirlərindən* yerin səthinə çıxacaqlar.

وَالَّذِينَ عَرَفُوا

وَالَّذِينَ نَسُوا

وَالَّذِينَ سَبَقُوا

وَالَّذِينَ سَبَقُوا

وَالَّذِينَ أَمَرُوا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّجِفَةُ

تَتَّبِعُهُمُ الْزَلْزَلَةُ

فَلَوْ يَرَوْنَ وَسِيلَ الْيَقِينِ

أَبْصَرُهَا حَسِبَتْ

يَقُولُونَ لَا تَنْزِلُونَا فِي الْخُفْرِ

لَوْ أَكَا عَظَمُ الْخَيْرِ

فَالْوَالَيْكَ إِذَا كَرِهَ خَيْرُ

فَالْمَاهِي زَجْرَهُ وَبَيْدَهُ

فَوَدَاهُمْ بِالسَّاهِقِ

15. Musanın hadisəsi sənə yetişdimi?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

16. O zaman Rəbbi onu müqəddəs Tuva vadisində səsleyib demişdi:

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِأَلْوَالِ الْمَقَدَّسِ ۝

17. “Fironun yanına yollan! O, həddini çox aşmışdır.

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

18. De: “Günahlardan xilas olmaq istəyirsənmi?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزْكَى ۝

19. Səni Rəbbinə doğru yönəldimmi ki, *Ondan* qorxub çəkinasən?”

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَحْسَبْ ۝

20. *Musa* ən böyük möcüzəni Firona göstərdi.

فَأَرْسَلَ الْكَافِرَ ۝

21. O isə *haqqı* yalan sayıb asi oldu.

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

22. Sonra da üz döndərüb *fəsad törətməyə* girişdi.

فَوَلَّى وَجْهَهُ يَسْعَى ۝

23. O, *camaatını* toplayıb onlara hündür səsle müraciət edərək

فَحَسْبُ قَائِدٍ ۝

24. dedi: “Sizin ən uca rəbbiniz mənəm!”

فَقَالَ أَتَارَبُّكُمْ الْكَافِرُ ۝

25. Belə olduqda, Allah da onu dünya və Axirət əzabı ilə yaxaladı.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۝

26. Həqiqətən, bunda *Allahdan* qorxanlardan ötrü işarə var.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَحْتَسِبْ ۝

27. Sizin yaradılışınız çətindir, yoxsa göyün? *Allah* onu qurdu,

ءَأَنشَأْنَاهُ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءَ بَنَاهُ ۝

28. onun qübbəsini yüksəltdi və düzəldib kamilləşdirdi,

رَفَعَ سَمَاءَهَا مَسَوَّيًّا ۝

29. gecəsini qaranlıq edib, səhərini də *nurlandırdı*.

وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ۝

30. Sonra yeri döşəyib,
 31. onda su və otlaq yaratdı,
 32. dağları da yerə bərkitdi.
 33. *Bunlar* sizin və mal-qaranızın
 faydalanmasından ötrüdür.
 34. Ən böyük fəlakətin gəldiyi zaman –
 35. o gün insan törətdiklərini
 xatırlayacaqdır.
 36. Cəhənnəm isə hər görmə qabiliyyəti
 olan *adamlara* göstəriləcəkdir.
 37. Kim həddi aşmışsa,
 38. dünya həyatını *axirətdən* üstün
 bilmişsə,
 39. həqiqətən, Cəhənnəm onun
 sığınacağı olacaqdır.
 40. Ancaq kim Rəbbinin hüsuruna
 gələcəyindən qorxmış və nəfsinə
 ehtirası yasaq etmişsə,
 41. həqiqətən, Cənnət onun məskəni
 olacaq.
 42. Səndən o Saat barəsində: “O nə vaxt
 qopacaq?” – *deyə* soruşurlar.
 43. Axı sən onu haradan biləsən?!
 44. Onu kamil bilmək sən Rəbbinə
 aiddir.
 45. Sən yalnız ondan qorxanı xəbərdar
 edənsən.

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾

فَإِذَا جَاءَ يَوْمَ الظَّامَةِ الْكَرْبَىٰ ﴿٣٤﴾

يَوْمَ يَذْكُورُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾

وَبُورِزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ ﴿٣٦﴾

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٣٧﴾

وَوَازَرَ الْجَبْرَ وَالْذُّنْبَا ﴿٣٨﴾

فَإِنَّ الْجَحِيمَ لَهُ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾

فَإِنَّ الْجَنَّةَ لَهُ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾

فِي سَمَآءٍ مِّنْ ذِكْرٍ لَّهَا ﴿٤٣﴾

إِلَىٰ رَبِّكَ مُتَشَبِهًا ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّمَّنْ بَشَّرْنَا ﴿٤٥﴾

46. Onlar Qiyaməti gördükləri an
dünyada yalnız bir axşam çağı və
 yaxud bir gündüz qədər yaşadıqlarını
 güman edəcəklər!

كَانَ أَهْلُهَا يَوْمَ مَرُورِهَا لَمْ يَكُنُوا إِلَّا عَسِيرَةً أَوْ
 صُبْحَةً ﴿١١﴾

Abəsə
(«Qaşqabağını tökdü») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. O qaşqabağını sallayıb üzünü yana çevirdi –
2. yanına bir korun gəlməsinə görə.
3. Nə bilirdin ki, bəlkə o *günahlardan* təmizlənəcəkdi
4. və yaxud nəsihət dinləyib faydalanacaqdı.
5. *Nəsihətə* ehtiyacı olmayana gəlincə isə,
6. sən ona diqqət yetirirsən.
7. Onun təmizlənməməyinin sənə bir dəxli yoxdur.
8. Səy göstərüb sənin yanına gələn,
9. *Allahdan* qorxan kimsəyə gəlincə,
10. ona məhəl qoymursan!
11. Xeyr! Şübhəsiz ki, bu, bir nəsihətdir.
12. Kim istəsə, qoy onu xatırlayıb ibrət alsın.
13. *Bu Quran* kəramətli səhifələrdə -
14. yüksək və pak *səhifələrdə*dir.
15. *Bu səhifələr* elçilərin əllərində –
16. möhtərəm və müti olanların *əllərində*dir.

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝١

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝٢

وَمَا يَذُرُكَ لَعَلَّهُ يَزَيُّ ۝٣

أَوَلَمْ يَكُنْ مِنْتَفَعَةٍ الْذِكْرِ ۝٤

أَتَأْمَنُ أَسْفَى ۝٥

فَأَن تَلُمُ الْأَعْمَى ۝٦

وَمَا عَلَيْكَ الْأَلْبَتَى ۝٧

وَأَتَأْمَنُ جَاءَهُ الْيَسَى ۝٨

وَهُوَ يَخَسَى ۝٩

فَأَن عَنهُ لَأَكْمَرُ ۝١٠

كَلَّا إِنَّهَا لَأَنْزَكَا ۝١١

فَن شَاءَ ذَكَرَهُ ۝١٢

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝١٣

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝١٤

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝١٥

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦

17. Qoy ölsün *kafir* insan! O necə də nankordur!
18. *Qoy baxıb görsün Allah* onu nədən yaradıb?
19. *Allah* onu nütfədən yaratdı və müəyyən şəkildə formalaşdırdı.
20. Sonra da onun yolunu asanlaşdırdı.
21. Sonra onu öldürüb qəbirə yerləşdirdi.
22. İstədiyi bir zaman onu dirildəcəkdir.
23. Xeyr! O, hələ də *Allahın* ona buyurduğunu yerinə yetirməmişdir.
24. Qoy insan yediyinə diqqət yetirsin!
25. Həqiqətən, yağışı bol-bol Biz yağdırırıq.
26. Sonra da yeri çat-çat yarıb
27. orada taxıl yetişdiririk.
28. *Hələ* üzüm və yonca,
29. zeytun və xurma ağacları,
30. sıx-sıx bağlar,
31. meyvələr və otlar da *bitiririk*.
32. *Bu nemətlər* sizin istifadəiniz və mal-qaranızın faydalanması üçündür.
33. Qulaqbatırıcı bir səs gələndə –
34. o gün insan qaçacaq öz qardaşından,
35. anasından,
- atasından,

قِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرُهُ ۝

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝

مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝

ثُمَّ السَّيْلَ بَسَّرَهُ ۝

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۝

كَلَّا لَيَقْبِضَنَّ مَا أَمْرُهُ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَىٰ تَعْلِيمِهِ ۝

أَلَمْ يَصِبْنَا أَلَمْ يَصِبَا ۝

ثُمَّ نَفَقْنَا الْأَرْضَ شَقَا ۝

فَأَنشَأْنَا فِيهَا حَبَا ۝

وَعَبَا وَضَبَا ۝

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝

وَحَدائقَ عَنَابٍ ۝

وَفَلَاحًا وَرَاقًا ۝

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَعْيُنِكُمْ ۝

وَإِذَا جَاءَ السَّاعَةُ ۝

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝

36. arvadından və övladlarından!

وَصَلْحَتِهِمْ وَيَتِيمِهِمْ ۝

37. O gün onlardan hər birinin yetərinə işi olacaqdır.

لِكُلِّ أَمْرٍ يُنْفِذُهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۝

38. O gün *neçə-neçə* üzlər parlayacaq,

وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝

39. güləcək və fərəhlənəcəkdir.

صَاحِبَةٌ مُّشْتَبِرَةٌ ۝

40. O gün *neçə-neçə* üzlərə toz-torpaq hopacaq,

وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝

41. onları zülmət bürüyəcəkdir.

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ۝

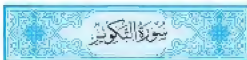
42. Məhz onlar kafirlər, günahkarlardır!

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ ۝

ət-Təkvir
(«Sarınma») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Günəş sarınacağı zaman;
2. ulduzlar soluxub sönəcəyi zaman;
3. dağlar hərəkətə gətiriləcəyi zaman;
4. boğaz dövələr başlı-başına qalacaqları zaman;
5. vəhşi heyvanlar bir yerə toplanılacağı zaman;
6. dənizlər alovlanacağı zaman;
7. hər kəs öz *tayına* qovuşdurulacağı zaman;
8. diri-diri *torpağa* basdırılmış qız uşağı soruşulacağı zaman –
9. hansı günaha görə öldürülmüşdür;
10. səhifələr açılacağı zaman;
11. göy qopardılacağı zaman;
12. Cəhənnəm alovlandırılacağı zaman
13. və Cənnət möminlərə yaxınlaşdırılacağı zaman;
14. hər kəs bu gün üçün özünə nə tədarük etdiyini biləcəkdir.
15. And içirəm gecə çıxıb gündüz batan ulduzlara,

- إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ①
 وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ②
 وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ③
 وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ④
 وَإِذَا الْخُيُوسُفُ حُسِرَتْ ⑤
 وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑥
 وَإِذَا النُّفُوسُ رُوِّجَتْ ⑦
 وَإِذَا الْآلَمُودَةُ سُيِّتَتْ ⑧
 بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑨
 وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ⑩
 وَإِذَا السَّمَاءُ كُفِطَتْ ⑪
 وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ⑫
 وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ⑬
 عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيََتْ ⑭
 فَلَآ أَعْيُودٌ إِلَّا ذُرِّيُّوسٌ ⑮

16. seyrə çıxıb gizlənən səyyarələrə,

الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٦﴾

17. qaralmaqda olan gecəyə,

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَفَ ﴿١٧﴾

18. və açılmaqda olan səhərə!

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾

19. Həqiqətən, bu, göndərdiyimiz
möhtərəm bir elçinin sözüdür.

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾

20. O elçi ki, qüvvətlidir, Ərşin sahibi
yanında böyük hörmət sahibidir,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾

21. orada itaət ediləndir, etibarlıdır.

مُطَاعٍ ذُكِّرَ آمِنٍ ﴿٢١﴾

22. Sizin dostunuz Muhəmməd divanə
deyildir.

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾

23. O, Cəbraili aydın üfüqdə gördü.

وَلَقَدْ رَآهُ بِآلِ الْاُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾

24. O, qeybdən də xəsislik edən deyildir.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾

25. Bu Quran daşqalaq olunmuş şeytanın
sözü də deyildir.

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيزٍ ﴿٢٥﴾

26. Elə isə ondan üz döndərüb hara
gedirsiniz?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾

27. Bu, aləmlərə yalnız bir nəsihətdir –

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

28. sizlərdən doğru yolda olmaq
istəyənlər üçün.

لَسَنَّا إِتْمَاعٌ وَمَنْ كُنَّا يَتَّبِعُهُ ﴿٢٨﴾

29. Aləmlərin Rəbbi Allah istəməyincə,
siz istəyə bilməzsiniz!

وَمَا نَشَاءُ وَت إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

əl-İnfitar
(«Parçalanma») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göy parçalanacağı zaman;
2. ulduzlar səpələnəcəyi zaman;
3. dənizlər daşıb bir-birinə qarışacağı zaman;
4. qəbirlər çevriləcəyi zaman;
5. hər kəs əvvəlcədən *özü üçün* nəyi tədarük edib, nəyi sonraya saxladığını biləcəkdir.
6. Ey insan! Səni öz Səxavətli Rəbbinə qarşı qoyan nədir?
7. O ki, səni yaradıb kamilləşdirdi və sənə gözəl bir surət verdi.
8. Səni istədiyi şəkllə saldı.
9. Xeyr! Əksinə, siz Qiyaməti yalan hesab edirsiniz!
10. Həqiqətən, sizin üstünüzdə nəzarətçilər vardır –
11. çox möhtərəm, *əməllərinizi* yazanlar.
12. Onlar sizin nə etdiklərinizi bilirlər.
13. Həqiqətən, itaətkarlar nemət içində olacaqlar.
14. Şübhəsiz ki, günahkarlar da Cəhənnəmdə olacaqlar.

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- إِذَا النُّجُومُ انْفَطَرَتْ ①
وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انشَكَرَتْ ②
وَإِذَا السَّحَابُ فَجَّرَتْ ③
وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ④
عَلِمْتَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ⑤
يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَكَ رَبِّكَ ⑥
الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ⑦
فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ⑧
كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ⑨
وَأَنْ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ⑩
كِرَامًا كَاتِبِينَ ⑪
يَعْلَمُونَ مَا تَعْمَلُونَ ⑫
إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ⑬
وَأِنَّ الْفَاجِرَ لَفِي جَحِيمٍ ⑭

15. Onlar ora Haqq-hesab günü
girəcəklər.

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾

16. Onlar əsla ondan yayına
bilməyəcəklər.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

17. Sən haradan biləydin ki, Haqq-hesab
günü nədir?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٧﴾

18. Doğrudan da, sən haradan biləydin
ki, Haqq-hesab günü nədir?

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾

19. O gün heç kəs heç kəsə fayda verə
bilməz və həmin gün hakimiyyət
Allaha məxsus olacaqdır!

يَوْمَ لَا تَنفَعُكَ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
يَوْمَ لِلَّهِ ﴿١٩﴾

əl-Mutaffifin
(«Çəkiddə və ölçüdə aldadanlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Çəkiddə və ölçüdə aldadanların vəy halına!
2. O kəslərin ki, camaatdan *bir şey* aldıqda *onu* tam almaq istəyərlər,
3. *onlar üçün bir şey* ölçdükdə və ya çəkiddə onu ziyana salarlar.
4. Onlar dirildiləcəklərini fikirləşmirlərmi?
5. *Həm də* əzəmətli bir gündə.
6. O gündə ki, insanlar aləmlərin Rəbbinin qarşısında dayanacaqlar.
7. Xeyr! Həqiqətən, günahkarların kitabı Siccindədir.
8. Sən haradan biləsən ki, Siccin nədir?!
9. O, yazılı bir kitabdır!
10. O gün *haqqı* yalan hesab edənlərin vəy halına!
11. O kəslərin ki, Haqq-hesab gününü yalan hesab edirlər.
12. Amma bunu, həddini aşan günahkardan başqa, heç kəs yalan hesab etməz.

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾

الَّذِينَ إِذَا كَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

وَإِذَا كَالُوا لَهُمْ يَذُرُّونَ خِيسًا ﴿٣﴾

أَلَا يُظَلُّوا أَنَّهُمْ يُخْفَوْنَ ﴿٤﴾

يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْغَاثِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

كِتَابٌ مَّرْهُومٌ ﴿٩﴾

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يُكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١١﴾

وَمَا يَكْفُرُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

13. Ayələrimiz ona oxunduğu zaman:
“Bu, keçmişdəkilərin uydurduğu
əfsanələldir!” – deyir.
14. Xeyr! Onların qəlbini qazandıqları
günahlar bürümüşdür.
15. Xeyr, həmin gün onlarla Rəbbi
arasına pərdə çəkiləcək!
16. Sonra onlar Cəhənnəmə girəcəklər
17. və *onlara* deyiləcək: “Budur sizin
yalan hesab etdiyiniz *Cəhənnəm*!”
18. Xeyr! Həqiqətən, itaətkarların kitabı
İllyiyundadır!
19. Sən haradan biləsən ki, İllyiyun
nədir?!
20. O, elə bir yazılı kitabdır ki,
21. onu yalnız *Allaha* yaxın olanlar
görlürlər!
22. Həqiqətən, itaətkarlar nemətlər
içində olacaqlar.
23. Onlar taxtlar üstündə seyrə
dalacaqlar.
24. Sən onların çöhrəsində səadət
parlaqlığı görəcəksən.
25. Onlara möhürlü şərabdan
içirdiləcəkdir.
26. Onun möhürü müşkdür. Qoy
çalışanlar onun üçün səy
göstərsinlər!

إِذَا تَنَزَّلْنَا بِهِ فُتِنُوا قَالَ أَسْطُورُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ ﴿١٥﴾

لَهُمْ فِيهَا مَصَالِحُ الْحَبِيرِ ﴿١٦﴾

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾

وَمَا أَزْيَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾

كِتَابٌ مَرْفُوعٌ ﴿٢٠﴾

بَشَاهِدُهُ الْمَقْرُورُ ﴿٢١﴾

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

عَلَى الْأَرْيَافِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيٍّ حَمِيمٍ ﴿٢٥﴾

حِمَامُهُ مُشَكٌّ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ

الْمُتَنَسِّرِ ﴿٢٦﴾

27. Onun qatışığı isə təsnim bulağındandır.

وَمَزَاجُهُمْ مِنْ تَنْسِيمٍ ﴿٢٧﴾

28. *O təsnim elə* bir bulaqdır ki, ondan *Allaha* yaxın olanlar içərlər.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُعَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

29. Doğrudan da, günah edənlər iman gətirənlərə gülürdülər,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

30. onların yanından keçdikdə bir-birinə qaş-göz edirdilər,

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

31. öz ailələrinin yanına fərəhlə qayıdırdılar,

وَلَمَّا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

32. möminləri gördükdə isə deyirdilər: “Həqiqətən, bunlar azmışlardır!”

وَإِذَا رَأَوْهُمُ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾

33. Halbuki bu günahkarlar onlara gözətçi qoyulmamışdılar.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفَظِينَ ﴿٣٣﴾

34. Bu gün məhz iman gətirənlər kafirlərə güləcəklər.

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

35. Onlar taxtlar üstündə *ətrafa* baxacaqlar.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kafirlər törətdiklərinin cəzasını aldılar mı?!

هَلْ يُؤْتُونَ الْكَافِرَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

əl-İnşiqaq
(«Yarılma») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Göy yarılacağı
2. və Rəbbini dinləyib boyun əyməyə hazır olacağı zaman;
3. Yer dümdüz ediləcəyi,
4. içindəkiləri kənara atıb boşalacağı
5. və Rəbbini dinləyib boyun əyməyə hazır olacağı zaman;
6. Ey insan! Sən, həqiqətən də, səy göstərüb Rəbbinə tərəf can atırsan. Sən Onunla qarşılaşacaqsan!
7. Kimin kitabı sağ əlinə veriləcəksə,
8. o, yüngül sorğu-suala tutulacaq
9. və sevinəcək öz ailəsinə qayıdacaqdır!
10. Kimin kitabı arxa tərəfindən veriləcəksə,
11. o *özünə* ölüm diləyəcək
12. və alovlu oda atılacaqdır!
13. Sözsüz ki, o, *dünyada ikən* öz ailəsində sevinc içində idi
14. və elə güman edirdi ki, *Rəbbinin hüzuruna* qayıtmayacaqdır.
15. Xeyr! Sözsüz ki, Rəbbi onu görürdü.

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ①

وَأُذِنتْ لَهَا وَحُفَّتْ ②

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ③

وَالْقَتَمَافِيهَا رُفَّتْ ④

وَأُذِنتْ لَهَا وَحُفَّتْ ⑤

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا ⑥
فَمُتْلَقِيهِ ⑦

فَأَمَّا مَنْ أُوْقِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ⑧

فَسَوْفَ يَحْصِيهِ حِسَابًا يَسِيرًا ⑨

وَيَرْجِعُهُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا ⑩

وَأَمَّا مَنْ أُوْقِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ⑪

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ⑫

وَيُضِلُّ سَبِيلًا ⑬

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مُسْرُورًا ⑭

إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ يَحُورَ ⑮

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ⑯

16. And içirəm şəfəqə,
 17. gecəyə və onun ağuşuna aldılarına,
 18. bədirlənmiş on dörd gecəlik aya!
 19. Siz mütləq haldan-hala keçib
 dəyişəcəksiniz.
 20. Onlara nə olub ki, iman gətirmirlər
 21. və onlara Quran oxunduqda səcdə
 etmirlər?
 22. Əksinə, küfr edənlər *haqqı* yalan
 sayırlar.
 23. Allah *onların* nəyi gizlətdiklərini çox
 yaxşı bilir!
 24. Elə isə onları ağırılı-acılı bir əzabla
 müjdələ,
 25. iman gətirib yaxşı işlər görənlər
 istisna olmaqla! Onlar üçün
 tükənməz mükafatlar hazırlanmışdır.

- قَالَا أَفَمِمَّا يَسْتَنَ ﴿٨٤﴾
 وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿٨٥﴾
 وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿٨٦﴾
 لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ﴿٨٧﴾
 فَسَاءَ لَهُمْ لَآيُؤْمَرُونَ ﴿٨٨﴾
 وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٨٩﴾
 بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ ﴿٩٠﴾
 وَأَنَّهُ أَتْلَمُ مِمَّا يُوعُونَ ﴿٩١﴾
 فَيُنَبِّئُهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٩٢﴾
 إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
 أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٩٣﴾

əl-Buruc
(«Bürclər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun bürcü güyü!
2. And olsun vədə verilmiş günə!
3. And olsun şahidlik edəne və edilənə!
4. Məhv olsun xəndək kənarında
yığışanlar!
5. Odunla alışıdırılmış *xəndək*.
6. Onlar o *xəndəyin* qırağında oturub,
7. möminlərə öz verdikləri işgəncələrə
şahidlik edirdilər.
8. *Kafir*lər onlardan yalnız
Qüdrətli, Tərifəlayiq Allaha iman
gətirdiklərinə görə intiqam alırdılar.
9. Halbuki, göylərdə və yerdə mütləq
hakimiyyət Ona məxsusdur. Allah
hər şeyə Şahiddir.
10. O kəslər ki, mömin kişi və qadınları
yandırmaqla sınağa çəkmiş, sonra da
tövbə etməmişlər, onlara Cəhənnəm
əzabı və onları yandırıb-yaxacaq od
əzabı hazırlanmışdır.
11. Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər
görenlər üçün *ağac*ları altından
çaylar axan Cənnət bağları vardır.
Bu, böyük müvəffəqiyyətdir.

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ۝

وَشَahِدِوْ شَahِدِوْ ۝

فَإِنَّ أَصْحَابَ الْأُخْدُودِ ۝

الَّذِينَ ذَاتِ الْوُفُودِ ۝

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ۝

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝

وَمَا نَقَحُوا وَهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدِ ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ شَahِدٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَوُتُوا

فَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّاتُ نَجْوَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فِيهَا الثَّمَرُ

الْكَبِيرُ ۝

12. Doğrudan da, Rəbbinin *günahkarları*
yaxalaması çox şiddətlidir!

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾

13. Həqiqətən, O, *hər şeyi* ilkin yaradır
və *onu* yenidən bərpa edir!

إِنَّهُ هُوَ بَدِئُ وَبْعِيدٌ ﴿١٣﴾

14. Bağışlayan da, Sevən də Odur!

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾

15. Ərşin sahibidir, Şan-şöhrətlidir!

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾

16. İstədiyini edəndir.

فَعَالٌ لِّمَآ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

17. Qoşunlar haqqında əhvalat sənə
çatıbmı?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾

18. Firon və Səhud *qoşunlarının*.

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾

19. Xeyr, küfr edənlər *haqqı* yalan
saymaqdadırlar.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾

20. Allah *onları* arxadan əhatə etmişdir.

وَأَنَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ حَبِيطٌ ﴿٢٠﴾

21. Bəli, bu şanlı Qurandır.

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ نَّجِيمٌ ﴿٢١﴾

22. O, mühafizə edilən lövhədir.

فِي لَوْحٍ مَّحْفُوطٍ ﴿٢٢﴾

ət-Tariq
(«Gecə yolçusu») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun səmaya və gecə yolçusuna!
2. Sən nə bilirsen ki, gecə yolçusu nədir?
3. *Bu, qaranlıqları* dəlib keçən ulduzdur.
4. Elə bir kimsə yoxdur ki, onun üzərində gözətçi olmasın!
5. Qoy insan nədən yaradıldığına bir baxsın!
6. *İnsan* axıdılan nütfdən yaradılmışdır.
7. Bu *nütfə* bel və köks sümükləri arasından çıxır.
8. Şübhəsiz ki, *Allah* onu *dirildib* qaytarmağa qadirdir.
9. Sirlərin sınaqdan keçiriləcəyi gün,
10. onun nə bir qüvvəsi, nə də bir köməkçisi olar.
11. And olsun *yağmurla* qayıdan göyə!
12. And olsun *növbənöv bitkilərlə* yarılan yerə!
13. Həqiqətən, bu, *haqqı batildən* ayırd edən bir kəlamdır.

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝

الْجَمِّ الْكَافِ ۝

إِنْ كُلِّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَضْلٌ ۝

14. O, əylənəcə də deyildir.

وَمَا هُوَ بِالْهَزِيلِ ﴿١٤﴾

15. Həqiqətən, *kafirlər* hiylə qururlar.

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

16. Mən də hiylə qururam.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾

17. Kafirlərə hələ möhlət ver! Onlara bir az da möhlət ver.

فَتَبَيَّ الْكَافِرِينَ أَتَعْهَبُ لَهُمْ رَسُولًا ﴿١٧﴾

əl-Əla
(«Ən Uca») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ən Uca Rəbbinin adına təriflər de!
2. O Rəbbin ki, hər şeyi yaradıb kamilləşdirdi;
3. O Rəbbin ki, hər şeyin müqəddəratını əzəldən müəyyən edərək yol göstərdi;
4. O Rəbbin ki, otlağı cücərdi,
5. sonra da qaralmış samana çevirdi.
6. Biz sənə *Quramı* elə oxumaq imkanı verəcəyik ki, o, yadından çıxmayacaq.
7. Əlbəttə, Allahın istədiyindən başqa. Həqiqətən, O, aşkardakından da, gizli qalandan da xəbərdardır.
8. Səni ən asan olana müvəffəq edirik.
9. Xatırlatmanın fayda verdiyini görsən, onlara xatırlat!
10. *Allahdan* qorxanlar öyüd-nəsihət götürürlər.
11. Ən bədbəxt kimsələr isə onu qulaqardına vururlar.
12. O kimsə ki, Cəhənnəmə atılacaq.
13. O orada nə öləcək, nə də yaşaya biləcəkdir.

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

الَّذِي خَلَقَ مِثْرَى

وَالَّذِي قَدَّرَ رَهْدَى

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

فَجَعَلَهُ حُكْنًا كُفَى

سَنُفَرِّدُكَ فَلَا تَنفَى

إِلَّا أَمَّا آتَاءَ اللَّهِ إِلَهَهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى

وَنُفِثَ لَكَ اللَّيْسَى

فَذَكِّرْ لَنْ نَقَعِيَ الذِّكْرَى

سَيَذَكِّرُ مَنْ يَخْفَى

وَيَجْعَلُهَا الْأَشْفَى

الَّذِي يَصِلُ إِلَيْنَا الْكِبْرَى

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى

14. *Günahlardan təmizlənən kimsə isə*
uğur qazanmışdır.
15. *O kimsə ki, Rəbbinin adını xatırlayıb*
namaz qılmışdır.
16. Xeyr, siz dünya həyatını olduqca
üstün tutursunuz;
17. Axirət isə daha xeyirli və daha
sürəklidir.
18. Həqiqətən də bu, əvvəlki səhifələrdə
bildirilmişdir –
19. İbrahimin və Musanın səhifələrində.

فَدَأْتَمَحَ مَنْ تَرَكَّى ﴿١٤﴾

وَدَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ﴿١٥﴾

بَلْ تَخَذَرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٧﴾

إِنَّ هَذَا لَبِىَّ الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٨﴾

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ﴿١٩﴾

əl-Ğaşiya
(«Bürüyan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. *Aləmi Bürüyənin xəbəri sənə gəlib çatdı mı?*
2. O gün *neçə-neçə* üzlər zəlil olub yerə dikiləcək,
3. üzülüb əldən düşəcək,
4. çox qızmar oda girəcək,
5. qaynar çeşmədən içirdiləcəkdir.
6. Onlara daridən başqa bir yemək verilməyəcəkdir.
7. *O onları* nə doydurar, nə də acılıqdan xilas edər.
8. O gün *neçəsinin* üzündə fərəh görünəcək,
9. *dünyadakı* söylərindən məmnun qalacaq,
10. uca Cənnətdə olacaq,
11. orada faydasız söz eşitməyəcəkdir.
12. Orada axar çeşmələr vardır;
13. Orada hündür taxtlar,
14. düzülmüş piyalələr,
15. yan-yanə qoyulmuş yastıqlar,
16. və döşəmələrə sərilmiş xalçalar vardır.

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝

وَجُودٌ يَوْمَ ذِئْلِجَةٍ ۝

عَامِلَةٌ تَأْسِبُ ۝

فَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ۝

لُشَقْنٌ مِنْ عَيْنٍ إِثَرٍ ۝

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ ۝

لَا يُسْوَرُونَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ جُوعٌ ۝

وَجُودٌ يَوْمَ ذِئْلِجَةٍ ۝

يَسْتَعْمِلُونَ رِجَالَهُ ۝

فِي حَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَبِيَّةٌ ۝

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۝

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

وَمَنَارٌ مُصْفَرَةٌ ۝

وَزَرَابٌ مَبْنُوتَةٌ ۝

17. Məgər onlar dəvənin necə yaradıldığını görmürlər?
18. Göyün necə yüksəldiyini görmürlər?
19. Dağların necə sancıldığını görmürlər?
20. Yerin necə döşəldiyini görmürlər?
21. Onlara nəsihət ver! Sən yalnız nəsihətçisən.
22. Sən onların üstündə hökmdar deyilsən.
23. Lakin üz döndərib küfr edəni,
24. Allah ən şiddətli əzabla cəzalandırar.
25. Şübhəsiz ki, onların dönüşü Bizədir.
26. Sonra onları sorğu-suala çəkmək də Bizə aiddir.

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿٣٧﴾

وَالِ السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿٣٨﴾

وَالِ الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿٣٩﴾

وَالِ الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٤٠﴾

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٤١﴾

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٤٢﴾

إِلَّا مَن قَوَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٤٣﴾

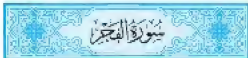
فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٤٤﴾

إِنَّ إِلَهَنَا يَا أَيُّهَا الْمُتَمَتُّ ﴿٤٥﴾

نُحْمًا عَلَيْنَا جِئْنَا بِهَمٍّ ﴿٤٦﴾

əl-Fəcr
(«Dan yerinə») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun dan yerinə!
2. And olsun on gecəyə!
3. And olsun cütə və təkə!
4. And olsun keçib getməkdə olan gecəyə!
5. Məgər bu *andlar* ağır sahibi üçün kifayət deyilmi?
6. Məgər görmədinmi ki, Rəbbin nələr etdi Ad *qövmünə*,
7. sütunlar sahibi İrəm *qəbiləsinə* –
8. halbuki, yer üzündə onlar kimisi xəlq edilməmişdi;
9. *Habelə* vadidə qayaları yonan Səhud *qövmünə*?
10. Eləcə də sütunlar sahibi Firona?
11. Onlar o kəslər idi ki, ölkələrində həddi aşmış,
12. çoxlu fitnə-fəsad törətmişdilər.
13. Rəbbin də onları əzabla qamçıladı.
14. Həqiqətən, sən Rəbbin nəzarət edir.
15. İnsana gəlincə, Rəbbi onu sınavıb ehtiram göstərəndə və ona nemət verəndə: “Rəbbim mənə ehtiram göstərdi!” – deyər.

وَالْفَجْرِ ۝

وَالْيَلِ الْعَشْرِ ۝

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ۝

هَلْ فِي ذَلِكَ مَسْرُورٌ لِّذِي جَبْرِ ۝

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝

إِزْمَ دَانَ الْعِمَادِ ۝

الَّتِي تَرْجُلُ بِمِثْلَهَا فِي إِلَادِ ۝

وَسُودَ الَّذِينَ جَانُوا الصَّخْرَ وَالْوَادِ ۝

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ۝

الَّذِينَ طَعَوْا فِي إِلَادِ ۝

فَأَنصَرَفُوا بِهَا لَفْسَادِ ۝

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابِ ۝

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْبُرْصَادِ ۝

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ ۝

وَنَعَّمَهُ ۖ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۝

16. Amma onu sınamaq üçün ruzisini azaldanda: “Rəbbim məni alçaltdı!”– deyər.

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾

17. Xeyr! Əslində siz yetimə ehtiram göstərmirsiniz,

كَذَلِكَ لَا تَذْكُرُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾

18. kasıbı yedirməyə bir-birinizi təhrik etmirsiniz,

وَلَا تَحْصُرُونَ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِ ﴿١٨﴾

19. mirası hərisliklə yeyirsiniz,

وَيَأْكُلُونَ الرِّثَاءَ أَكْلًا لَمًّا ﴿١٩﴾

20. var-dövləti də hərisliklə sevirsiniz.

وَيُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

21. Xeyr! Elə ki yer lərzəyə gəlib parça-parça olacaq,

كَلَّا إِذَا دُفِّي الْأَرْضُ دُفًّا دَكًّا ﴿٢١﴾

22. sənin Rəbbin və səf-səf düzülmüş mələklər gələcək

وَحَاءَ رَبُّكَ وَالْعَمَلُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

23. və o gün Cəhənnəm gətiriləcək.

O gün insan *günahlarını* xatırlayacaqdır. Lakin *bu* xatırlamanın ona nə faydası?

وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ فَجَعَلَهُمْ قَوْمًا يَذْكُرُ الْإِنْسَانَ وَأَفٍّ لَهُ الْذِكْرَى ﴿٢٣﴾

24. O: “Kəş *axirət* həyatım üçün əvvəlcədən hazırlıq görəydim!”– deyəcəkdir.

يَقُولُ يَكَلِّمُنِي قَدْ مَنَّ الْيَحْيَايِ ﴿٢٤﴾

25. O gün heç kəs *Allahın* verdiyi əzab *kimi* əzab verə bilməz

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾

26. və heç kəs Onun buxovladığı *kimi* buxovlaya bilməz.

وَلَا يُؤْنِقُ وَأَقَاةَ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾

27. *O gün möminə deyiləcəkdir*; “Ey arxayın olan kəs!

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُظْمِرَةُ ﴿٢٧﴾

28. Razi qalmış və razılıq qazanmış halda öz Rəbbinə tərəf dön!

أَرْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ رَاغِبَةً مُّرْصِيَةً ﴿٢٨﴾

29. Mənim qullarımın cərgəsinə keç!

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾

30. Cənnətimə daxil ol!

وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

əl-Bələd
(«Şəhər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And içirəm bu şəhərə (Məkkəyə)!
2. Sən də o şəhərin sakinisən.
3. And olsun valideynə və onun törəməsinə!
4. Biz insanı çətinlik içində xəlq etdik.
5. O, heç kəsin ona gücü çatmayacağını güman edir?!
6. O deyir: "Mən çoxlu var-dövlət sərf etmişəm!"
7. O, heç kəsin onu görməyəcəyini zənn edir?!
8. Məgər ona iki gözü Biz verməmişikmi?!
9. Bir dillə iki dodaq verməmişikmi?!
10. Onu iki yoxuşlu yola yönəltmədikmi?!
11. O isə sərt yoxuşu aşmağa can atmadı.
12. Sən nə bilirən ki, sərt yoxuş nədir?
13. O, bir kölə azad etməkdir
14. və ya achiq günündə möhtaca yemək verməkdir –
15. qohumluq əlaqəsi çatan bir yetimə,

لَا أَلْقِيَهُ هَذَا الْبَلَدُ ①

وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ②

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدُ ③

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ④

أَلَيْسَبُ أَنْ لَّيْ يُقَدَّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ⑤

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأَبَدًا ⑥

أَلَيْسَبُ أَنْ لَّيَرَوْهُ أَحَدٌ ⑦

أَلَيْسَبُ لَهُ عَيْنَيْنِ ⑧

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ⑨

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ⑩

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ⑪

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ⑫

فَالْرَقَبَةُ ⑬

أَوْ اطْعَمْتُ يَوْمَ مَسْغَبَةٍ ⑭

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ⑮

16. yaxud açıqdan yerə uzanmış kasıba!

أَوَمَسْكَنًا ذَا مَرْرَةٍ ﴿١٦﴾

17. Sonra isə o, iman gətirən, bir-birinə səbir və mərhəmət tövsiyə edənlərdən olmaqdır.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالصَّبْرِ
وَتَوَصَّوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

18. Onlar sağ tərəf sahibləridir.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾

19. Ayələrimizi inkar edənlər isə sol tərəf sahibləridir.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَاقَةِ ﴿١٩﴾

20. Od onların üzərində qapanacaqdır.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

əş-Şəms
(«Günəş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun günəşə və onun saçdığı şəfəqə!
2. And olsun ondan sonra zühur edən aya!
3. And olsun *günəşi* açıqlığa çıxardan gündüzə!
4. And olsun *günəşi* bürüyən gecəyə!
5. And olsun göyə və onu qurana!
6. And olsun yerə və onu döşəyəne!
7. And olsun nəfsə və onu yaradıb kamilləşdirənə,
8. ona günahları və Allahdan qorxmağı təlqin edənə!
9. Nəfsini *günahdan* təmizləyən uğur qazanmışdır.
10. Onu *günaha* batıran isə ziyana uğramışdır.
11. Səməd *qövmü* öz azgınlığı üzündən Allahın elçisini təkzib etdi.
12. Onların ən bədbəxti *dəvəni kəsməyə* qalxdıqda
13. Allahın elçisi onlara dedi: "Allahın bu dişi *dəvəsinə toxunmayın* və onun su içməsinə *mane olmayın!*"

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝١

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝٢

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ۝٣

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ۝٤

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ۝٥

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَىٰهَا ۝٦

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝٧

فَالْهَمَّهَا فَجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝٨

فَدَلَّعَ مِنْ رُكْنَيْهَا ۝٩

وَفَدَّ حَابَ مِنْ دَسَنَاهَا ۝١٠

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝١١

إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝١٢

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةُ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝١٣

14. Onlar isə peyğəmbəri yalançı sayıb,
dəvənin diz vətərini kəsdilər. Onların
Rəbbi də bu günahlarına görə onların
hamısını qırıb yerlə-yeksan etdi.

فَكَذَّبُوهُ فَاعْتَرَوْهُمَا فَقَدَّمُوا عَلَيْهِمْ زُبُرَ
يَدَيْهِمْ فَسَوَّاهُمَا ﴿١٤﴾

15. *Allah* günahkarlara etdiyinin
nəticəsindən çəkinməz!

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهُمَا ﴿١٥﴾

əl-Leyl
(«Gecə») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun yer üzünü zülmətə
bürüməkdə olan gecəyə!
2. And olsun günəşin çıxması ilə
aydınlaşan gündüzə!
3. And olsun kişini və qadını yaradana!
4. Sizin can atdıqlarınız başqa-başqadır.
5. Kim *haqqını* verir və *Allahdan*
qorxursa,
6. və ən gözəl olan "*İlahə illəllah*"
kəlməsini təsdiq edirsə,
7. Biz onu ən asan olana nail edəcəyik.
8. Kim də xəsislik edərək *Rəbbinə*
ehtiyacı olmadığını güman edirsə
9. və ən gözəl olan "*İlahə illəllah*"
kəlməsini yalan hesab edirsə,
10. Biz onun üstünə ən çətin olanı
yükleyəcəyik.
11. *Cəhənnamə* düşdükdə var-dövləti
ona fayda verməyəcək.
12. Şübhəsiz ki, doğru yola yönəltmək
Bizə aiddir.
13. Sözsüz ki, Axirət də, dünya həyatı da
Bizimdir.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَافَى ۝

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝

إِنْ سَأَلْتُمْ لَسَنَتِي ۝

فَأَنَا مَنْ أَعْطَى وَآتَى ۝

وَصَدَقَ الْحَقُّ ۝

فَسَيَسْأَلُهُ النَّاسُ ۝

وَأَنَا مِنْ نَجْوَى وَاسْتَعْتَى ۝

وَكَذَّبَ الْحَقُّ ۝

فَسَيَسْأَلُهُ الْعُصَى ۝

وَمَا بَقِيَ عَنْهُ مَالٌ إِذَا تَرَدَّى ۝

إِنْ عَلِمْتَ الْإِلَهَ ۝

وَأَنَا لَكَ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ۝

14. Mən sizi alov saçan bir odla qorxutdum.
15. Ona ancaq ən bədbəxt kimsə girər.
16. O kimsə ki, *haqqı* yalan sayır və ondan üz döndərir.
17. *Allahdan* ən çox qorxan isə o *Oddan* uzaqlaşdırılar.
18. O kimsə ki, malını *Allah yolunda* verir, *günahlardan* təmizlənir.
19. Əvəzi veriləcək nemət üçün onun heç kəsə minnəti olmaz.
20. *O bunu* ancaq Ən Uca Rəbbinin Üzünü dilədiyindən (ixlasla) *edər*.
21. Andolsun ki, O, mütləq razı qalacaqdır!

فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾

وَسَيَجْزِيهَا الْآتَى ﴿١٧﴾

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾

وَأَسْوَاقٌ بَرَصَى ﴿٢١﴾

əd-Duha
(«Səhər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun səhərə!
2. And olsun sakitləşən gecəyə!
3. Rəbbin nə səni tərk etmişdi, nə də *sənə* acığı tutmuşdu.
4. Həqiqətən, Axirət *sənə* dünya həyatından daha xeyirlidir.
5. Şübhəsiz ki, Rəbbin *sənə nemət* bəxş edəcək, sən də razı qalacaqsan.
6. Məgər O, səni yetim çağında qoruyub sığınacaq vermədimi?
7. Səni çaşqın olduğun halda doğru yola yönəltmədimi?
8. Kasıb olduğun zaman səni varlandırmadımı?
9. Elə isə yetimə xor baxma!
10. Səndən *kömək* diləyəni qovma!
11. Və Rəbbinin *nemə*

- وَالضُّحَى ۝
وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ۝
مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ۝
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ۝
وَأَسَوْفَىٰ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝
أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝
وَوَدَّعَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝
وَوَدَّعَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝
فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝
وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝
وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

əş-Şərh
(«Genişlənmə») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Məgər Biz sənə üçün köksünü açmadıqmi?
2. Yüklünü səndən götürmədikmi?
3. Onlar belini bükürdü.
4. Biz adını sənə görə ucaltmadıqmi?
5. Sözsüz ki, hər çətinliyin ardınca asanlıq gəlir.
6. Əlbəttə ki, hər çətinliyin ardınca asanlıq gəlir.
7. İşlərini qurtaran kimi Allah yolunda çalış!
8. Ancaq Rəbbinə üz tut!

سُورَةُ الشَّرْحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

إِنْ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

فَإِذَا فُزِتَ فَانصَبْ ۝

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

ət-Tin
(«Əncir») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun əncirə və zeytuna!
2. And olsun Sinay dağına!
3. And olsun bu təhlükəsiz şəhərə
(Məkkəyə)!
4. Biz insanı ən gözəl surətdə yaratdıq!
5. Sonra isə onu aşağı qatların ən
aşağısına – *Cəhənnəmin dibinə*
qaxacağıq.
6. İman gətirib yaxşı işlər görənlər
istisna olmaqla! Onlar üçün
tükənməz mükafat hazırlanmışdır.
7. Bundan sonra dini yalanlamağa səni
nə məcbur edir?
8. Məgər Allah hakimlərin Hakimi
deyilmi?!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونِ ①

وَطُورِ سَيْنِ ②

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ③

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ④

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ⑤

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ
غَيْرُ مَعْنُونٍ ⑥

فَمَا يَكِيدُكَ بَعْدَ الْإِيمَانِ ⑦

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ الْمُكْرِيمِينَ ⑧

əl-Aləq
(«Laxtalanmış qan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Yaradan Rəbbinin adı ilə oxu!
2. O, insanı qan laxtasından yaratdı.
3. Oxu! Sənin Rəbbin müqayisəsiz səxavətə malikdir.
4. O, qələmlə *yazmağı* öyrətdi.
5. İnsana bilmədiklərini öyrətdi.
6. Xeyr! İnsan, doğrudan da, həddini aşır –
7. Özünün ehtiyacsız olduğunu zənn etdiyinə görə.
8. Axı son dönüşün Rəbbinədir!
9. Gördünmü o kəsi ki, mane olur –
10. bir bəndəyə namaz qıldığı zaman?
11. Söylə görək, əgər o *bəndə* doğru yoldadırsa,
12. yaxud *Allahdan* qorxmağı əmr edirsə, *onda necə olsun?*
13. Söylə görək, əgər o *kafir haqqı* yalan sayıb üz döndəribse, *onda necə olsun?*
14. Məgər o bilmir ki, Allah görür?!
15. Xeyr! Əgər *yaramaz əməlinə* son qoymasa, *Biz onun* kəkilindən tutacağıq –

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾

أَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ ﴿٦﴾

إِنَّ رَأْيَهُ أَسَفٌ ﴿٧﴾

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجُوعَ ﴿٨﴾

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ﴿٩﴾

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ﴿١٠﴾

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ ﴿١١﴾

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ﴿١٢﴾

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٣﴾

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾

16. yalançı, günahkar kəkilindən.

فَأَصْنَعْ كَذِبَةً مِّمَّا يَتْلُونَ ﴿٦﴾

17. Qoy öz yığnağını çağırırsın.

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿٧﴾

18. Biz də əzab mələklərini çağıracağıq.

سَنَدْعُ الزَّانِبِينَ ﴿٨﴾

19. Xeyr, sən ona qulaq asma! Səcdə qıl
və *Allaha* yaxınlaş!

كَأَلَّا تُطِيعَهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿٩﴾

əl-Qədr
(«Qədr gecəsi») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Həqiqətən, Biz Qurani Qədr gecəsində nazil etdik!
2. Sən haradan biləsən ki, Qədr gecəsi nədir?
3. Qədr gecəsi min aydan xeyirlidir.
4. O gecə Rəbbinin izni ilə mələklər və Ruh *Cəbrail* hər işə görə yerə enirlər.
5. O gecə sübh açılanadək əmin-amanlıq olur.

سُورَةُ الْقَدْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝

وَمَا أَذْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۝

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

əl-Beyyinə
(«Açıq-aydın dəlil») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Kitab əhlindən və müşriklərdən inkar edənlər onlara açıq-aydın dəlil gəlməyincə *küfrlərindən* əl çəkmədilər.
2. *Bu dəlil* pak səhifələri oxuyan Allahın göndərdiyi Elçidir.
3. Onların içində doğru yazılar vardır.
4. Kitab verilənlər onlara yalnız aydın bir dəlil gəldikdən sonra firqələrə bölündülər.
5. Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, hənitlər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!
6. Həqiqətən, Kitab əhlindən və müşriklərdən inkar edənlərin məskəni Cəhənnəm odu olacaq və orada əbədi qalacaqlar. Onlar məxluqatın ən pisləridir.
7. Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər görənlər məxluqların ən yaxşısıdır.
8. Onların Rəbbinin yanındakı mükafatı *ağacları* altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا تَكْفُرُ الْاِثْنَيْنِ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ
 مُنْفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾

فِيهَا كُتِبَ قِسْمَةٌ ﴿٣﴾

وَمَا فَفَرَّقَ الَّذِينَ اُولُوا الْكِتَابِ اِلَّا مِنْ بَيْنِ مَا
 جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾

وَمَا اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
 الدِّينَ حَقَّاهُ وَلْيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا
 الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ
 وَالْمُشْرِكِينَ فِي تَارِيحِهِمْ خَلَدُوا فِيهَا اُولَئِكَ
 هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 اُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

جَزَاءُ لَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ

Ədn bağlarıdır. Allah onlardan razıdır, onlar da Ondən razıdırlar.
Bu nemətlər, Rəbbindən qorxan
kimsələrdən ötrüdür!

عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

əz-Zəlzələ
(«Zəlzələ») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Yer titrəyib lərzəyə gələcəyi zaman;
2. Yer öz yükünü bayıra atacağı
3. və insan: “Ona nə olub?” – deyəcəyi zaman –
4. həmin gün yer öz əhvalatlarını danışacaqdır.
5. Çünki Rəbbin ona vəhy edəcəkdir.
6. O gün insanlar əməllərinin onlara göstərilməsi üçün dəstə-dəstə gələcəklər.
7. Zərrə qədər yaxşılıq edən *əvəzini* alacaqdır.
8. Zərrə qədər pislik edən də *əvəzini* alacaqdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَفْكَالَهَا ۝

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۝

يَوْمَ يُخَوِّدُ الْخَبْرَهَا ۝

يَا أَيُّهَا رَبِّيَ أُنْحِلْهَا ۝

يَوْمَ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۝

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝

əl-Adiyat
(«Çapanlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun tövşüyə-tövşüyə
çapanlara!
2. And olsun dımaqları ilə qığılcım
çıxaranlara!
3. And olsun sübh çağı həmlə edənlərə
ki,
4. hücumə keçib tozanaq qaldıraraq
5. qoşunun içərisinə soxulurlar.
6. Həqiqətən, insan Rəbbinə qarşı
yaman nankordur.
7. Özü də bunun şahididir.
8. Həqiqətən, o, var-dövlətə çox
hərisedir.
9. Məgər o bilmir ki, qəbirlərdə olanlar
çıxardılacağı
10. və kökslərdə olanlar aşkar ediləcəyi
zaman –
11. məhz o gün Rəbbi onlardan xəbərdar
olacaqdır?

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ۝

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ۝

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۝

فَأَثَرُنَّ بِوَدَعَانَا ۝

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۝

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۝

وَلَقَدْ عَلِمَ ذَلِكَ نَسِيدُهُ ۝

وَلَقَدْ يَحِبُّ الْخَيْرَ لَشَدِيدُهُ ۝

* أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَافِيَ الْقُبُورِ ۝

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ ۝

al-Qariə
(«Qorxuya salan») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. *Qəlbləri Qorxuya salan Qariə!*
2. *Qəlbləri Qorxuya salan Qariə nədir?*
3. *Sən haradan biləsən ki, qəlbləri*
Qorxuya salan Qariə nədir?
4. *O gün insanlar ətrafa səpələnmiş*
pərvanələr tək olacaqlar.
5. *Dağlar isə didilmiş yun görkəmi*
alacaqdır.
6. *O gün kimin tərəziləri ağır gələrsə*
7. *xoşbəxt güzeran sürəcək.*
8. *Kimin tərəziləri yüngül gələrsə,*
9. *məskəni Haviyə olacaqdır.*
10. *Sən haradan biləsən ki, o nədir?*
11. *O, çox qızmar bir oddur!*

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ۝

مَا الْقَارِعَةُ ۝

وَمَا أَذْرٰكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝

يَوْمَ يَكُوْنُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُورِ ۝

وَيَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُورِ ۝

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝

فَهُوَ فِي عِصْفَرٍ مُّاضِيَةٍ ۝

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝

فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝

وَمَا أَذْرٰكَ مَا هِيَةٌ ۝

نَارُ حَامِيَةٍ ۝

ət-Təkəsür
(«Çoxluğa hərislik») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Çoxluğa hərisliyiniz başınızı o qədər qatdı ki,
2. gömülməklə qəbirləri ziyarət etdiniz.
3. Yox-yox! Siz *aqibətinizi* hökmən biləcəksiniz!
4. Bir də yox! Siz *aqibətinizi* tezliklə biləcəksiniz!
5. Xeyr! Kaş ki, yaxın biləydiniz.
6. Siz Cəhənnəmi mütləq görəcəksiniz!
7. Onu həqiqətən öz gözüünüzlə mütləq görəcəksiniz!
8. Sonra, o gün nemətlər barəsində hökmən sorğu-suala tutulacaqsınız.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْكَافِرِ ①

حَقِّ زُرْتُمُ الْقُبُورِ ②

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ③

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑤

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ⑥

تُرْآَوْنَهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑦

فَلْيَسْتَأْذِنُوا بَدِيعِ رَبِّكَ ⑧

əl-Əsr
(«Axşam çağı») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun axşam çağına!
2. Həqiqətən, insan ziyan içərisindədir.
3. Yalnız iman gətirib yaxşı işlər görənlər, bir-birinə haqqı məsləhət görənlər və bir-birinə səbirli olmağı məsləhət edənlərdən başqa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ۝

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِيرٌ ۝

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَتَوَصَّوْا بِالْحَقِّ وَتَوَصَّوْا بِالصَّبْرِ ۝

əl-Huməzə
(«Tənə edən») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Hər bir qeybət edənin, tənə vuranın
vay halına!
2. O şəxs ki, mal-dövlət toplayıb onu
təkrar-təkrar sayır
3. və elə güman edir ki, var-dövləti onu
əbədi saxlayacaqdır.
4. Xeyr! O, mütləq Hütəməyə
atılacaqdır.
5. Sən haradan biləsən ki, Hütəmə
nədir?
6. *Bu*, Allahın qaladığı Oddur.
7. *O Od* ki, qalxıb ürəklərə
çatacaq.
8. Həqiqətən, o *Od* onların üzərində
qapanacaqdır.
9. *Özləri də orada* yüksək dirəklərə
bağlanmış olacaqlar.

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيَلْ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّعْنٌ ﴿١﴾

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾

يَحْسِبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾

كَلَّا لَيُنْبَذَتَ فِي الْخُطْمَةِ ﴿٤﴾

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْخُطْمَةُ ﴿٥﴾

كَأَزْفَةِ الْمَوْقَدَةِ ﴿٦﴾

الَّتِي تَطْلُعُ عَلَى الْأَقْيَدِ ﴿٧﴾

إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ﴿٨﴾

فِي عَمَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿٩﴾

əl-Fil
(«Fil») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Rəbbinin fil sahiblərinə nələr etdiyini görmədinmi?
2. Məgər Rəbbin onların hiyləsini dolaşığa salmadımı?
3. Onların üzərinə qatar-qatar quşlar göndərdi.
4. *O quşlar ki*, onların üstünə *odda bişmiş bərk* gildən daşlar yağdırdı.
5. *Allah* onları sanki yeyilmiş əkin yarpağına döndərdi.

سُورَةُ الْفِيلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرُّكُوكَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ

الْفِيلِ ❶

الرَّيْجَ عَمَلٌ كَيْدُهُمْ فِي تَضْيِيقِ ❷

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ❸

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارٍ مَّوْتِنٍ سِجِّيلٍ ❹

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَمَاكُورٍ ❺

Qureyş («Qureyş») surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Qureyşin birliyi xatirinə,
2. onların qış və yay səfərlərindəki birliyi xatirinə
3. qoy onlar bu Evin Rəbbinə ibadət etsinlər.
4. *Allah* onlara aclıqdan *sonra* yemək verdi və qorxudan *sonra* əmin-amanlıq bəxş etdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَيْلَيْفِ قُرَيْشٍ ۝

إِلَيْهِمْ رِحْلَةُ الْيَمِينِ ۝

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ

مِنْ خَوْفٍ ۝

əl-Maun
(«Xırda-xuruş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Dini yalan sayan o kimsəni gördünmü?
2. O elə adamdır ki, yetimi qovar
3. və *heç kəsi* kasıba əl tutmağa sövq etməz.
4. Vay halına namaz qılanların –
5. o şəxslərin ki, onlar namazlarında səhlənkardırlar.
6. Onlar riyakardırlar
7. və az bir şey verməkdən belə imtina edirlər.

سُورَةُ الْمَاعُونِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْذِّينِ ۝

فَأَنَّكَ الْبَازِيُّ الْيَمِينُ ۝

وَلَا يَخْشَى عَلَى طَعَامِهِ الْمِسْكِينَ ۝

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ ۝

الَّذِينَ هُمْ بِرَاءَؤُنَ ۝

وَيَتَعَوَّنَ الْمَاعُونَ ۝

əl-Kovsər
(«Bolluq») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Həqiqətən, Biz Kovsəri sənə
bağışladıq.
2. Sən də Rəbbin üçün namaz qıl və
qurban kəs!
3. Doğrusu, sənə ədəvət bəsləyənin özü
sonsuzdur.

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْعَمْنَا عَلَى الْكَوْثَرِ ﴿١﴾

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ﴿٢﴾

إِنَّ سَاءَ لِمَنْ هُوَ الْآبِتَرُ ﴿٣﴾

əl-Kafirun
(«Kafirələr») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. De: "Ey kafirlər!
2. Mən sizin ibadət etdiklərinizə ibadət etmərəm,
3. siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edəndə deyilsiniz.
4. Mən sizin ibadət etdiklərinizə ibadət edəndə deyiləm,
5. siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edəndə deyilsiniz.
6. Sizin dininiz sizə, mənim dinim də mənədir!"

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ۝

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۝

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝

**ən-Nəsr
(«Kömək») surəsi**

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Allahın köməyi və qələbə gəldiyi zaman,
2. insanların dəstə-dəstə Allahın dininə girdiklərini gördükdə
3. həmd ilə Rəbbini təriflə və Ondan bağışlanmağını dilə. Həqiqətən, O, tövbələri qəbul edəndir!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَسْرَارًا

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ
كَانَ تَوَّابًا

əl-Məsəd
(«Xurma lifi») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əbu Ləhəbin əlləri qurusun, qurudu da!
2. Nə var-dövləti, nə də qazandıqları onu qurtara bilməyəcək.
3. O, alovlanan oda atılacaqdır.
4. Onun odun şələsi daşıyan arvadı da.
5. Arvadının boynunda xurma liflərindən kəndir olacaqdır.

سُورَةُ الْمَسَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝

وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْخَطَبِ ۝

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

əl-İxlas
(«Xalis ibadət») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. De: "O Allah Təkdir!
2. Allah Möhtac deyildir.
3. O, nə doğub, nə doğulub,
4. Onun bənzəri də yoxdur".

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝

اللَّهُ الصَّمَدُ ۝

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

əl-Fələq
(«Sübh») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. De: "Sığınırım sübhün Rəbbinə!
2. Məxluqatının şərinədən,
3. çökən zülmətin şərinədən,
4. düşünlərə üfürən *cadugər* qadınların şərinədən
5. və həsəd apardığı zaman paxılın şərinədən!"

سُورَةُ الْفَلَقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

وَمِنْ شَرِّ عَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

ən-Nəs
(«İnsanlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. De: "Sığınırım insanların Rəbbinə,
2. insanların Hökmdarına,
3. insanların məbuduna!
4. Vəsvəyə verənin, *Allahın adı*
çəkiləndə isə hövlündən geri çəkilən
şeytanın şəridən.
5. *O şeytan* ki, insanların ürəklərinə
vəsvəyə salır,
6. cinlərdən də *olur*, insanlardan da!"

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ①

مَلِكِ النَّاسِ ②

إِلَهِ النَّاسِ ③

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑤

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

فهرست آيات السور و بيان الالفاظ فيها

Surələrin mündəricatı

n°	Sura	Səhifə		السورة
1	əl-Fatiha	1	Məkkə	سورة الفاتحة
2	əl-Bəqərə	2	Mədinə	سورة البقرة
3	Əli-İmran	61	Mədinə	سورة آل عمران
4	ən-Nisa	96	Mədinə	سورة النساء
5	əl-Maidə	132	Mədinə	سورة المائدة
6	əl-Ənam	159	Mədinə	سورة الأنعام
7	əl-Əraf	190	Mədinə	سورة الأعراف
8	əl-Ənfəl	225	Mədinə	سورة الأنفال
9	ət-Tovbə	238	Mədinə	سورة التوبة
10	Yunus	263	Məkkə	سورة يونس
11	Hud	281	Məkkə	سورة هود
12	Yusuf	301	Məkkə	سورة يوسف
13	ər-Rəd	319	Mədinə	سورة الرعد
14	İbrahim	328	Məkkə	سورة إبراهيم
15	əl-Hicr	337	Məkkə	سورة الحجر
16	ən-Nəhl	346	Məkkə	سورة النحل
17	əl-İsra	365	Məkkə	سورة الإسراء
18	əl-Kəhf	381	Məkkə	سورة الكهف
19	Maryəm	398	Məkkə	سورة مريم
20	Ta ha	409	Məkkə	سورة طه
21	əl-Ənbiya	425	Məkkə	سورة الأنبياء
22	əl-Həcc	439	Mədinə	سورة الحج
23	əl-Muminun	452	Məkkə	سورة المؤمنون
24	ən-Nur	465	Mədinə	سورة النور
25	əl-Furqan	477	Məkkə	سورة الفرقان
26	əş-Şuəra	487	Məkkə	سورة الشعراء
27	ən-Nəml	505	Məkkə	سورة النمل

n°	Sura	Sahifa		السورة
28	al-Qasas	518	Makka	سورة القصص
29	al-Ankabut	533	Makka	سورة العنكبوت
30	ar-Rum	544	Makka	سورة الروم
31	Loğman	553	Makka	سورة لقمان
32	as-Socda	559	Makka	سورة السجدة
33	al-Əhzab	563	Mədinə	سورة الأحزاب
34	Səba	576	Makka	سورة سبأ
35	Fatir	585	Makka	سورة فاطر
36	Ya sin	593	Makka	سورة يس
37	as-Saffat	602	Makka	سورة الصافات
38	Sad	616	Makka	سورة ص
39	az-Zumar	626	Makka	سورة الزمر
40	Ğafir	638	Makka	سورة غافر
41	Fussilat	651	Makka	سورة فصلت
42	as-Şura	60	Makka	سورة الشورى
43	az-Zuxruf	669	Makka	سورة الزخرف
44	ad-Duxan	679	Makka	سورة الدخان
45	al-Casiyə	684	Makka	سورة الجاثية
46	al-Əhqaf	690	Makka	سورة الأحقاف
47	Muhammed	697	Mədinə	سورة محمد
48	al-Fath	703	Mədinə	سورة الفتح
49	al-Hucurat	709	Mədinə	سورة الحجرات
50	Qaf	713	Makka	سورة قاف
51	az-Zəriyot	718	Makka	سورة الذاريات
52	ot-Tur	723	Makka	سورة الطور
53	ən-Nəcm	728	Makka	سورة النجم
54	al-Qamar	733	Makka	سورة القمر
55	ar-Rəhman	739	Makka	سورة الرحمن
56	al-Vaqio	745	Makka	سورة الواقعة

n°	Sura	Sahifa		السورة
57	al-Hadid	752	Madina	سورة الحديد
58	al-Mucadila	758	Madina	سورة المجادلة
59	al-Hasr	763	Madina	سورة الحشر
60	al-Mumtahina	768	Madina	سورة الممتحنة
61	as-Saff	772	Madina	سورة الصف
62	al-Cumua	775	Madina	سورة الجمعة
63	al-Munafiqun	777	Madina	سورة المنافقون
64	al-Tağabun	779	Madina	سورة التّغابن
65	at-Talaq	782	Madina	سورة الطلاق
66	at-Təhrim	785	Madina	سورة التحريم
67	al-Mulk	788	Makka	سورة الملك
68	al-Qalam	792	Makka	سورة القلم
69	al-Haqqa	797	Makka	سورة الحاقة
70	al-Maariq	801	Makka	سورة المعارج
71	Nuh	805	Makka	سورة نوح
72	al-Cinn	808	Makka	سورة الجن
73	al-Muzzəmmil	812	Makka	سورة المزمل
74	al-Muddəssir	815	Makka	سورة المدثر
75	al-Qiyama	819	Makka	سورة القيامة
76	al-Insan	822	Madina	سورة الإنسان
77	al-Mursəlat	826	Makka	سورة المرسلات
78	an-Nəbə	830	Makka	سورة النبإ
79	ən-Nəziat	833	Makka	سورة النازعات
80	Abəsa	837	Makka	سورة عبس
81	at-Təkvir	840	Makka	سورة التّكوير
82	al-Infitar	842	Makka	سورة الانفطار
83	al-Mutəffifin	844	Makka	سورة المطففين
84	al-İnşiqaq	847	Makka	سورة الانشقاق
85	al-Buruc	849	Makka	سورة البروج

n°	Sura	Səhifə		السورة
86	at-Tariq	851	Məkkə	سورة الطارق
87	al-Əla	853	Məkkə	سورة الأعلى
88	al-Ğəşiyə	855	Məkkə	سورة الغاشية
89	əl-Fəcr	857	Məkkə	سورة الفجر
90	əl-Bələd	860	Məkkə	سورة البلد
91	aş-Şəms	862	Məkkə	سورة الشمس
92	əl-Leyl	864	Məkkə	سورة الليل
93	əd-Duha	866	Məkkə	سورة الضحى
94	aş-Şərh	867	Məkkə	سورة الشرح
95	ət-Tin	868	Məkkə	سورة التين
96	əl-Aləq	869	Məkkə	سورة العلق
97	əl-Qadr	871	Məkkə	سورة القدر
98	əl-Beyyinə	872	Mədinə	سورة البينة
99	əz-Zəlzələ	874	Mədinə	سورة الزلزلة
100	əl-Adiyat	875	Məkkə	سورة العاديات
101	əl-Qariə	876	Məkkə	سورة القارعة
102	ət-Təkəsur	877	Məkkə	سورة التكاثر
103	əl-Əsr	878	Məkkə	سورة العصر
104	əl-Huməzo	879	Məkkə	سورة الحمزة
105	əl-Fil	880	Məkkə	سورة الفيل
106	Qureyş	881	Məkkə	سورة قريش
107	əl-Maun	882	Məkkə	سورة الماعون
108	əl-Kovsər	883	Məkkə	سورة الكوثر
109	əl-Kafirun	884	Məkkə	سورة الكافرون
110	ən-Nəsr	885	Mədinə	سورة النصر
111	əl-Məsəd	886	Məkkə	سورة المسد
112	əl-İxlas	887	Məkkə	سورة الإخلاص
113	əl-Fələq	888	Məkkə	سورة الفلق
114	ən-Nəs	889	Məkkə	سورة الناس

إِنَّ وَرَاقَةَ الشُّعُونَ الْإِسْلَامِيَّةَ وَالْأَوْقَافَ وَالْدَّعْوَةَ وَالْإِسْتِثْلَاقَ

فِي الْمَلِكَةِ الْعَرَبِيَّةِ الشُّعُونَ

الْمَشْرِقَةَ عَلَى مَجْمَعِ الْمَلِكِ فَهَكَذَا

لِطَبَاعَةِ الْمُصَحَّفِ السُّنَنِيِّ فِي الْمَدِينَةِ الْمُشْرِقَةِ

إِذْ يُسْرُّهَا أَنْ يُصَدِّرَ الْمَجْمَعُ هَذِهِ الطَّبْعَةَ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

وَتَرْجُمَةً مَعْنَايَهُ إِلَى اللُّغَةِ الْأُورُوبِيَّةِ

لِنَسْأَلَ اللَّهَ أَنْ يَنْفَعَ بِهَا النَّاسَ

وَأَنْ يَجْزِيَ

خَلَاةَ الْحَمِيْنِ الشَّرِيفِيْنَ الْمَلِكِ عَبْدَ الْبَلَدِ بْنِ عَبْدِ الْغِيْزِ الْكَلْبُورِيِّ

أَحْسَنَ الْجَزَاءِ عَلَى جُهْدِهِ الْعَظِيمَةِ فِي تَسْرِيحِ كِتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

Qurani Kərimin nəşri üzrə Kral Fəhd adına Kompleksin
Hamisi olan Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının İslam işləri,
vəqfləri, təbliğati və təlimi Nazirliyi Qurani Kərimin və onun
Azərbaycan dilinə mənaca tərcüməsi ilə birlikdə bu nəşrinin
ışığı üzünə görməsi münasibətilə özünün dərin məmnuniyyət
hissi keçirdiyini bəyan edir.

Qoy Böyük Allah bu nəşri insanlar üçün faydalı etsin və
Allahın Müqəddəs Kitabının geniş yayılması üçün sərf etdiyi
yüksək və davamlı səylərinə görə iki Toxunulmaz və Şərəfli
Məscidin Xadimi Kral Abdullah ibn Əbdül-Əziz Əli Səudu
ən gözəl tərzdə mükafatlandırsın!
Doğru yola yönəldən təkə Allahdır!

شعيرة الظنح محمد وولده
 إلى جميع المراكز في مدينة الرياض

ص.ب ٦٣٦٢ - المدينة المنورة

www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

Bütün haqları mühafizə olunur.
Qurani Kərimin nəşri üzrə
Kral Fəhd adına Kompleks

---

p/q 6262 - Mədinə şəhəri
Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı
www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

© مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف، ١٤٣٣ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر.

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الأذرية. / مجمع الملك
فهد لطباعة المصحف الشريف. - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

٩١٢ ص ؛ ١٤ × ٢١ سم

ردمك : ٩٧٨-٦٠٣-٨٠٩٥-٥٣-٩

١- القرآن - ترجمة - اللغة الأذرية أ. العنوان

ديوي ٢١٠٤ ١٤٣٣/٢١٥٨

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٢١٥٨

ردمك : ٩٧٨-٦٠٣-٨٠٩٥-٥٣-٩

9 786038 095539